- A pécsi Bóbita bábegyüttes tagjainak fülében talán még éjszaka alvás közben is cseng Prpkofjev zenéje, Rómeó és Julia. Esténként felcsendül majd a Csontváry udvarban is, hiszen előadásuk harmadik részében az ő történésüket formálják meg a bábművészet nyelvén.
A zenemüvet bábszinpadra alkalmazta tervezte, rendezte Kós Lajos.
Tán azért kezdjük a beszélgetést ezzel az egységgel, mert müfaja kézpantomim és ennek köztudott Magyarországon meghonositója a Bóbita együttes.

- A mi munkánk attól karakteres, hogy teljes nagy müveket, vagy kisebb zenei etüdöket mutatunk be kézzel, azt próbálván, hogy a kéz hogyan alkalmas szinészi munkára. Tehát az emberi érzelmek nagyon szées skálájának az ábrázolására. Erre egy ilyen klasszikusan ismert, romantikus történet, amely zenéjében nagyon is modern talán a legalkalmasabb.

- A halhatatlan szerelmesek történetét ismerjük prózában, a balett zenéje is nagyon ismert, opera is készült, mi az amit hozzá lehet tenni kézzel?

- Két képbe komponálva, kiemelve a legfontosabb csomópontokat, elsősorban kettősökre épitve, hogy a viszonylatok világosak legyenek.

1978. júl. 13. Petőfi, 12:33. /Áné/.
Pécsi stúdiónk jelentkezik.

- 4 -

- A három rész összefoglaló cime Az élet és a halál játéka. Hogyan találkozik ez a két fogalom?

- Az életnek mindig van valahol vége. Az első játékunkban, amely egy részlet a Kalevalából, itt a főszereplő az anya. Fiát, aki vadászatra megy megölik, az anya összeszedi a fiu darabjait, összerakja és ujra életet lehel a fiuba, és hazaviszi az élő fiut. A második és harmadik játékunk már a szerelmi halál kérdésével foglalkozik.
A balladajáték, amely egy marionett játék, egy falusi ballada, egy kedvesen naiv játék, nagyon modern a zenei anyaga. Ebben azt mutatjuk be, hogy van egy szerelmes pár, ahol az apa egy gazdag lányhoz kényszeriti a fiut, igy jön létre egy ál lakodalom, amely mögött nincs érzelmi tartalom. Akkor a lány visszajön a házhoz, elviszi a fiut, és mind a ketten halálra táncolják magukat.

- Miben lép előre az együttes?

- Eddig még soha nem léptünk önálló esttel a közönség elé, méghozzá nem egy ilyen müvészi széria keretén belül.

M. Nemzet. 2005.03.01. 14.o

A bábos grafikus

Kós Lajos Jászai Mari-díjas rendező és bábtervező művész sokszorosított grafikai kiállítását nyitják meg a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karán ma délután öt órakor az eMKá Galériában (Damjanich utca 30.). A tárlattal a művészeti kar tanárai és hallgatói köszönetet mondanak a művész adományaiért, a felbecsülhetetlen értékű művészeti könyvekért és a ma már beszerezhetetlen grafikai szerszámokért és anyagokért. (Hír TV)

Kós Lajos

Vietnami fiú linó 17×13

Dél-dunántúli képzőművészek
Kiállítása 1968 - 1969

Kós Lajos, [bábtervező]

A pécsi Bóbita Együttes rendezője
[és bábtervezője].
(A kékszakállú herceg vára)

— : (— szöveg — fénykép —) 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 10.

Kós Lajos

1. Vincellér
Fametszet 88x135

2. Abaligeti camping
Rézkarc 297x195

Pécs és Baranya képző
művészeinek kiállítása

Kós Lajos

Pécsett

Liámítása nyúlik

Esti Hírlap 1971 III. 4

MDK

Kós Lajos, festő

Kiállítása nyílik meg Pécsett.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 4.

MDK

Kós Lajos, grafikus

A Pécsi Bólyita Bábegyüttes rendezője. Grafikai műveiből kiállítást rendeztek Pécsett.

— : Kulturális hírek 4.

Népszabadság Bp. 1971. március 6.

MDK

Kós Lajos, festő

Kiállítása nyílik meg Pécsett

márc. 5-én.

—:o Három kiállítás 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. március 4.

Kós Lajos

"Dobos" c. metszetének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 13.
XV. évf. 11. sz. 13. lap

Kós Lajos grafikusművész

A pécsi Képcsarnokban rendezett kiállitását március 5.-én nyitották meg, -közli a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 6.
XV. évf. lo. sz. 2. lap

Kós Lajos

1. Önarckép XI.
Linómetszet 115 x 140

2. Hegyi út
fametszet 296 x 125

Pécs és Baranyai képző-
művészeinek kiállítása

Kós Lajos

1. Bresó
Fametszet ~~4~~ 96x330

2. Fatanulmány 190x145
linometszet

Pécs és Baranyakepző
műveszeinek kiállítása

Kós Lajos

Szőlődomb
Linometszet 210×155 mm

Pécs és Baranyakepző-
művészeinek kiállítása

Kós Lajos

Március 5-én Pécsett

nyílik kiállítása

Magyar Nemzet 1971 március 4
4. old

Kós Lajos grafikus

Pécsett nyílik kiállítása

Megyar Nemzet 1971 március 6
4. old.

Kós Lajos

Szőlődomb rep.
linometszet 210×155

Pécs és Baranya képző-
művészeinek kiállítása

Kós Lajos

Hegyi út repr.
fametszet 296x125

Pécs és Baranya képző-
művészeinek kiállítása

Kós Lajos

Született Budapesten 1924. december 19-én, bábszínház, rendező, díszlettervező. 1949-ben végezte a Képzőművészeti Főiskolat, ahol egy ideig tanársegéd

Hont Ferenc-Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969

242 l.

Kós Lajos

Vietnami fiú repr. linó

Dél-dunántúli Képzőművészek
Kiállítása 1968 1969

Kós Lajos

1961 óta Pécsett él és bábjátékok előadásával foglalkozik mint színész rendező díszlet- és bábtervező. Nevéhez fűződik a Bóbita Együttes megalakítása.

Hont Ferenc – Staud Géza: Színházi lexikon. Budapest, 1969

2421.

Kós Lajos

... ott érezzük az átmenetet ember és természet között Bárcsa Gábornál, D. Szabó Margitnál, Kós Lajosnál, Horváth Olivérnél, Platthy Györgynél, ~~Tímár~~ Tímár Istvánnál...

Kocsogh Ákos: Pécs és Baranya művészei a Nemzeti Galériában.

Jelenkor XII. évf. 7-8. sz. 1969. júl.-aug. 725. l.

Kós Lajos

Grafikákkal szerepel az alábbi-
táslatok

Németh Lajos: Pécs és Baranya
képzőművészeinek kiállítása a
Nemzeti galériában

Dunántúli Napló 1969 V. 18

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Kós Lajos

rajza (illusztráció) repr.

(Gyöngyi László: A szobor.)

Ország-Világ, Bp. 1958. március 26. 18. l.

MDK

Kós Lajos

két rajza (szövegillusztrációk) repr.

(Garamvölgyi Istvánné: Mostanában és azelőtt.)

Ország-Világ, Bp. 1958. február 19. 18. l.

MDK

Kós Lajos

rajza (illusztráció) repr.

(Királyhegyi Pál: A chicagói Beethoven.)

Ország-Világ, Bp. 1958. május 21. 18.l.

MDK

Kós Lajos

két rajza (illusztrációk) repr.

(Felkai Ferenc: Napsómból.)

Ország-Világ, Bp. 1958. július 9. 12. l.

MDK

Kós Lajos

Koreai fiu, fam.

Női fej, "

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 9 l.

MDK

Kós Lajos

rajza (illusztráció) repr.

(Urilov: Triska kalandja.)

Ország-Világ, Bp. 1955. július 16. 11. l.

MDK

Kós Lajos

rajzai (illusztrációk) repr.

(Stefania Grodzienska: Egy orvos naplójából.)

Ország-Világ, Bp. 1958. július 30. 15 l.

MOK

Kós Lajos

rajza (illusztráció) ropr.

(Heves Ferenc: Csak edzés kérdése.)

Ország-Világ, Bp. 1958. szeptember 10. 18.l.

MDK

Kós Lajos

rajzai (illusztrációk) repr.

(Ágoston — Veress: Őszi divat.)

Ország-Világ, Bp. 1958. november 12. 18. l.

Kós Lajos

Vincellér, fametszet

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. junius, 24 l.

Jelezve a középkép lenn jobbra: Szoldatits in. pinxit.
Simor prímás rendelte a művésznél.
Rényi 24. l. — Az esztergomi érseki kép leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 766 — Maszlaghy II., 450. szám. — Gerevic Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Lepold Homor 97. l. — Gerevich PA, 253. l. Gerevich: L'arte antica ungherese. Ron 1929., 24. l. — Lepold—Lippay 57. l.

VASZARY JÁNOS (1867—1939)
Vaszary Kolozs hercegprímás arcképe (65. kép

BIZÁN

BIZÁNCI FESTŐ, XVI. század
Krisztus világtekével és angyalokkal
Fa, tempera, 43×30 cm.
—ó: Az esztergomi hercegprímási képt Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. Maszlaghy II., 36. szám.

BIZÁNCI FESTŐ, XVI. század
Krisztus mellképe, kezében könyvvel
Fa, tempera, 26·5×28 cm.

Kós Lajos

Kis tájkép, linom.

Ifjusági Kiállitás. Nemz.Szal. 1957.

MDK

Kós Lajos

két rajza (illusztrációk) repr.

(Borsos Elemér: Az emberek (vk.)

Ovszág-Világ, Bp. 1957. december 10. 13. l.

MDK

Kós Lajos

rajzai (szövegillusztrációk) repr.

(Mátrai Sándor: Kivesszett és kiveszőfélben foglalkozások. Az új foglalkozások nyomában.)

Ország-Világ, Bp. 1957. november 19.
12–13. l.

MDK

Kós Lajos

rajza (illusztráció) repr.

(Berda József: A Somlyó tetején.)

Ország-Világ, Bp. 1957. augusztus 27. 7. l.

MDK

Kós Lajos

két rajza (illusztrációk) repr.

(Balázs Sándor: A fejszámoló.)

Ország-Világ, Bp. 1957. július 16. 14. l.

Kós Kajos

Rajz (rajzó)

Jelenkor, 1964, 4 sz., 376.

Kós Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

1964 MÁR 1.

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Kós Lajos

1021

KÓS LAJOS: MESZELŐ ASSZONY

... mindkét oldalán, Szabolcsfalu, Szabolcs-bányatelep, Ujmeszes, Öregmeszes, ONCSA-telep, Kriszt-telep és Deák Ferenc utca.

Áramszünet lesz március 3-án 7—18 óráig az alább felsorolt területeken: Bajtárs u. 1—5, 2—6, Csoronika 1—15, 4—6, Fekete utca 1., Honvéd utca 10—24, Óz utca, Pacsirta utca 1—15, 2—10, Zója utca 6—30, 7—35, Alsóhegy, Csoronika, Alsó-Makár, Felső-Szkókó, Jakabhegyi út, Csoronika dűlő, Hűvösvölgyi út, Magyarürögi út.

*

A Pécsi IBUSZ Iroda az alábbi túrákat hirdeti: Március 29—30-án 2 napos, részvételi díj 273,— Ft. Keszthely, Hévíz, Ják, Szombathely, Sárvár, Sümeg, Tapolca érintésével. Szombathelyen szállodai szállás, 4 étkezés és városnézés szerepelnek a költségekben. Jelentkezési határidő: legkésőbb március 12-ig.

Április 4—5-én 2 napos Dunakanyar, Budapest, Esztergom, Visegrád útvonalon. Részvételi díj: 177.— Ft, melyben Visegrádon szállodai szállás, 4 étkezés, városnézés költségei vannak.

Jelentkezési határidő: legkésőbb március 19-ig.

*

A Pécsi Gyógypedagógiai Nevelőintézet Igazgatósága közli az érdekelt szülőkkel, hogy az egészségügyi zárlat meghosszabbítása miatt a tanítás előreláthatólag március 9-én, hétfőn kezdődik.

*

1964. március 2-án fél 6 és háromnegyed 9 órai kezdéssel az Országos Rendező Iroda előadást tart a színházban FARSANGI ZENE-BONA címmel. Fellépnek: Kazal László, Zentay Anna, Koós János, Kósa András, Sárdy János, Géczy Dorottya, Sármándy Pál és a Nebuló tánczenekar. Jegyek kaphatók: Filharmónia jegyirodájában, Színház tér 2. Telefon: 50.

szabóságának ... József vette át

HAL...

Fájdalommal ... szerető férj, é... JÁNOS MÁV ... 28-án, türelmes ... hunyt. Temetés... 2 órakor lesz a ... ben.

Fájdalommal szeretett feleség, sogornő és kedves nagynéni, POTOSNYÁK KÁROLYNÉ február 27-én elhunyt. Temetése március 2-án, hétfőn du. 3 órakor lesz a központi temetőben. A gyászoló család.

Fájdalommal tudatjuk, hogy ASICS FERENC nyugdíjas bányász 70 éves korában elhunyt. Temetése március 2-án, délután 4 órakor lesz a pécsbányatelepi temetőben. A gyászoló Chalupa- és Révész-család.

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
A Magyar Szocialista Munkáspárt Baranya megyei Bizottsága és a megyei tanács lapja.
Főszerkesztő: Vasvári Ferenc.
Szerkesztőség: Pécs, Hunyadi János u. 11.
Telefon: 15-32, 15-33;
17 óra után: 60-11.
Belpolitikai rovat: 31-68.
Kiadja:
a Baranya megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Braun Károly.
Kiadóhivatal: Pécs, Hunyadi u. 11.
Telefon: 15-32, 15-33, 50-00.
PÉCSI SZIKRA NYOMDA
Pécs, Munkácsy Mihály u. 10. sz.
Felelős vezető: Melles Rezső.
Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető a helyi postahivatalok-nál és kézbesítőknél.
Előfizetési díj 1 hónapra 12.— Ft.
Indexszám: 25 054.

Gyermek-kerékpárhoz,
rokkantkocsihoz
16 colos tömör gumiabroncs
beszerezhető a 12. sz. Járműboltban, Pécs, Rákóczi út 50. szám alatt.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kós Lajos
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1964 MÁR 1.

1021

Kós Lajos: Este

színpadra. Idáig a néző
büfében próbáltak, ahol s
padszerű térről álmodni
lehetett. A rendező így
csak most, a bemutató e
egy héttel tudja a darabot
adott színpadkeretek köz
elhelyezni. A leállások
legtöbbször nem a játék miatt

Bertha Bulcsu

Kós Lajos

Szerepel az alábbi tárlaton

Kocsogh Ákos: Pécs és Baranya műnészei a Nemzeti Galériában

Jelenkor 1969 VIII. s. 723 old.

Kós Lajos

Diszletterv bábpantomimhez.

Rajz, reprodukció.

Jelenkor, 1964 10. sz. 971. l.

Kós Lajos 2

Számos kiállításon nekeprett.

Művei

Golya 1964, fametnet 49,5 x 33,5 cm
(emlitve)

Hegyi út 1964 " – " 29,5 x 12 cm
(emlitve)

Szőlődombok 1964 linometnet, 18x20 cm
(szepró

Sarkadiné: Déldunántuli
Képzőművének Kiállításai, 1964-65,
28, 29 old

Forward

M.D.K.

Kós Lajos

Pécsi művész ex libriss. Gyermekrajzokra emlékeztető naiv szemléletmódkét szem és az arc a betükből alakúl ki." 20.kép.Kós Lajos/linóleum/1963. 318.o.Fekete repr.

Romváry Ferenc:Az ex libris története Pécsett. 318.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve,1965.Pécs,1966

M.D.K.

Kós Lajos

Pécsi művész, ex libriseket is készitett. Sokáig dolgozott a reklám grafikában, ez észrevehető művein 318..o.

Romváry Ferenc: Az ex libris története Pécsett. 318.o.

A Janus Pannonius Máz. Évkönyve, 1965. Pécs. 1966

M.S.A.

M.D.K.

Kós Lajos

Pécsi művész ex librise. Gunnyasztó fekete madár, de sugaras vonalai emberi arcot képeznek. Holló, ember és napsugarak. Fekete-fehér folthatás grafika. Felirat: "Ex libris Hollós Róbert". 20. kép./hibás szám, 19-es szám a helyes!/ Ő. Kós Lajos/ linóleum/. 318. o. Fekete repr.

Romváry Ferenc: Az ex libris története Pécsett. 318. o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1965. Pécs, 1966

Kós Lajos MDK

Koreai lány, fametszet

Arany János, lino

Műcsarnok 1953-54 IV. Magyar Képzőm. Kiáll.

Kós Lajos MDK

Koreai fiu, lino

Mojszejev együttes és az Állami Népi Együttes tapasztalatcseréje, lino

Műcsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Kós Lajos (1924-) grafikus.

A bp-i Kéz. Főiskolán tanult (1943-49) Berény Robertnél, Varga Nándor Lajosnál és Koffán Károlynál. Főleg linometriát kénit. Illuntról és ninpadot is tervez. 1949-ben freskópályázaton díjat nyert.

Sarkadiné: Déldunántuli Kéjzőművének kiállításai, 1964-65, 28-29 old.

Kós Lajos.

Szerepelt a dél-dunántúli képzőművészek kiállításán. (Busó c. fametszetéről kép.)

Dunántúli Napló 1967. jul. 23

Kós Lajos MDK

„Repülő pólya" és „Reggeli út" c. fametszetek és „Szőlő-dombok" c. linója a zalaegerszegi kiállításon

– Takács István: Dél-dunántúli képzőművészek első kiállítása

Napló, 1965. jún. 13. 6. lap

MDK

Kósa Lajos

Kósa Lajos linóleum-
metszetei körül. a
Vapeó.

Vapeó, 1964. máj. 1. 7. lap

Kós Lajos MDK

„Meszelő asszony" című grafikáját közölte a Napló.

Napló, 1964. márc. 1. 9. lap

Kós Károly

MDK

„Este" c. grafikáját
közölte a Napló.

Napló, 1964. március · 1. 8. lap

Kós Lajos

grafikus, rajzoló, n. 1924. A rajzom. Főisk. 1943-49-ig Berény R., Vaga Nándor és Koffán K. növendéke. Linóleum-metszeteket rézit, de amellett rajzol és nincsenek tervekkel is fogl. 1949-ben freskópályázaton díjat nyert.

38. Gólya, 1964, fametszet, 49,5 x 33,5 cm.
39. Hegyi út, 1964 " 29,5 x 12 cm.
40. Szőlődombok (Repr.) 1964, linó, 18 x 20 cm

Dunántúli képzőművészek kiállításai. Szerszéd. kat. összeáll. szerkadiné Kós Éva. Kaposvár 1965.

Kós Lajos

Kinometrete

Szerepel a déldunántuli kép. műv. III. kiállításán Pécsett

Ramváry Ferenc: A déldunántuli kép. műv. kiállítása

Jelenkor 1968 VI. 545 old.

KÓS LAJOS

Vincellér

Gametszet

Fiatal képzőművészek és iparművészek
kiáll 1955

Kós Lajos grafikus, bábtervező
Baranya megye 1965-évi
képőművészeti III. díját kapta
szegény amony /bábfigura, repró/

Jelenkor 1966 I. sz. 38 old.

Kós Lajos MDK

Gólya 1964 fametszet 49.5x33.5 cm.

Hegyi ut 1964 fametszet 29.5x12 cm.

Szőlődombok 1964 linoluemmetszet 18x2o cm.

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1964-1965

Kős Lajos

Szőlődombok, repr.

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1964-1965

Kós Lajos

Grafikái a Déldunántúli Képzőművészek Táshatán, Szekszárdon.
„Gólya" c. fametszete.

Cuclitve.

Selenkor, 1965, 2. szám, 155. l.

Kós hajos

Gravírói a Dél-alemánhoz képest-
mérgek tárlatai, Felszabadon.
Gépe c. fametszete.

Emlékre.

Jelentős, 1965, 2. szám, 155. l.

Kós Lajos

Földesút alakja bábpantomimból.
Beatrix és Dzsiu rajza ámyjátékból.

2 rajz, reprodukciók.

Jelenkor, 1964 10. sz. 969. l.

MDK

Kós Lajos

A Mojszejev-Együttes és az Állami
Népi együttes tapasztalatcseréje. Fametszet.

"Magyar-Szovjet Barátság" Képzőművészeti
kiállítás katalogusa.1952. 5.l.

mdk.

Kós Lajos

Cséplés (linoleummetszet)

Népművelés, 1956. 9. sz borítólap 4 oldalán
(hátsó)

MDK

Kós Lajos, festö

Koreai lány. Fametszet.

Arany János. Linoleummetszet.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.15.l.

Kós Lajos.

Az Ernst-múzeumban, a Magyar-Szovjet Baráti Kör képzőművészeti kiállításán fametszetével szerepelt

Kis Újság, 1952. ápr. 6.

MDK.

Kós Lajos

Kiállitási kritika

Szocialista Kultuáért 1965 julius, lap -

Kós Lajos
grafikus.

„A Magyar–Szovjet Barátság" és MSZT pályázati kiállításon a III. díjat nyert művével szerepelt.

Szabad Nép, 1952. März. 28.

MDK

Kós Lajos

Szőlőhegy, linómetszet

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960. 28 l.

Kós Lajos.

grafikus művész.

A pécsi Bóbita bábegyüttes művészeti vezetője.

Az együttes tavaly a karlovy-vary-i fesztiválon szerepelt.

Emlétve.

Népművelés, 1965. 8. sz. 29. old. – 30 old.

Kós Lajos

az MSzT képzőművészeti pályázat III. díját kapta „~~Mosz~~ Mojszejev-együttes és az Állami Népi Együttes tapasztalatcseréje" c. fametszetéért.

Képszava, 1952. márc. 15.

Kós Lajos, grafikus D Oh

Móricz Zigmond portréja.
Linoleum-metszet. Repr.

— : Móricz Zigmond Címlapon

Könyvbarát, bp. 1952. szeptember II/9.

MDK

Kós Lajos, festő:

Koreai fiú. Linó. –

Mojszejev együttes és ár Atlanti

Népi Együttes tapasztalat eseréje. Linó. –

Mücs. – Fav. Tárl. a Mücs.-ban. Hősök tere.
1952 május 10-junius 4. Jegyz.
12 l.

MDK

Rós Lajos, grafikus

A Mojszejev-Együttes és az Állami Népi Együttes tapasztalat-cseréje; fanmetszet.

„Magy. Szovjet Barátság" - 1952 - Képzőm. kiáll. katal. 5. l.

MDK

Kós Lajos, grafikus

III. díjat nyert.

Ernst Mur. – „A M. Szovj. Barátság" – MSzT. pályár. kiáll.

Sz.N. 1952 III. 28. Végvári L. – 6. l.

MDK

Kós Lajos

Koreai fiu, fam.

Női fej, "

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug.

9 l.

Kós Lajos

Szabad Művészet
1952. 6 n. 278. l.

Évkönyve

A Jászberényi Járásmúzeum — 1937.
Jászsági könyvtár 1. Felelős szerkesztő
és kiadó: Komáromy József.
Jászberény, 1937. 8-r, 4, 64 l, képekkel,
fűzve.

I. 3. p. h.

1.—P

MDK.

Kós Lajos

Müveinek dijazásáról

Jelenkor 1966 lap 38. január

MDK.

Kós Lajos

Kiállitási kritika

Zalai Hirlap 1965 juni.8.

Kós Lajos.

A békéscsabai Bábjátékos Napok keretében a pécsi Bóbita Bábegyüttes Pákolitz: Aranytojás c. darabjának terveiért Képzőművészeti díjban részesült.

Említve,

Népművelés, 1965. 6. sz. 42. old.

MDK.

Kós Lajos

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1965 juni.13.lap 6.

Foxi törülközőből, dán dog szőnyegből

Beszélgetés Bóbitáékkal Pécsett

Ritmusfantázia, „revü" két tételben, a kockás, csíkos kesztyűs ujjak ritmikus, kígyószerű mozgása, kézpantomim. Hetven próbaóra áll az 5 percnyi műsor mögött, a közönség lelkesen tapsol. A zsüri elnöke felemeli a tárcsát: *a produkció továbbjutott.* Az elődöntőben művészileg az előzőnél is meglepőbb élmény következik; a dzsesszmuzsikának és a bábkutyák mozgásának szinte tökéletes egysége. *Nemcsak a közönség, a zsüri is tapsol,* a pécsi *Bóbita* bábegyüttes a *Ki mit tud* döntőjébe jutott. Magas fokú művészi produkciót láttunk.

Az együttes „műhelye" a pécsi városi művelődési házban van, a bábegyüttes tagjai esténként itt találkoznak *Kós Lajos* vezetésével. Fiatalok, közülük a legidősebb is csak 22 éves. Ebben a kissé zsúfolt műhelyben hosszú töprengések és rengeteg gyakorlás árán születnek a gazdag fantáziával alkotott bábfigurák, a karakterek, a koreográfiák. Kós Lajos, a tizenöt éve működő, a *Szocialista Kultúráért* jelvénnyel kitüntetett húsztagú együttes sokoldalú vezetője, koreográfus, tervező és ötletmester egyébként grafikus.

Két aranyérem

A Bóbita bábegyüttes legutóbb a békéscsabai fesztiválról két aranyéremmel tért haza. Most a műhelyben éppen pihenőt tart az *Aranytojás* című produkció húsz mozgatója. Többek között ezzel a műsorral is nagy sikert arattak a békéscsabai fesztiválon. Az Aranytojás valamennyi bábuja, főként kosárból készül, a mellékalkatrészeik pedig a felfejtett papucstól a kölnisüveg dugójáig, mindenféle hulladékanyagból. És miből készültek például a *Blues*-ben szereplő bábkutyák?

Ki mit tud?

— *Szinte mindenből,* — mondja Kós Lajos, aki egyben a bábokat is tervezte. — A foxi például *frottírtörülközőből,* a bulldog *bútorszövetből,* a dán dog *egy fürdőkád előtti laticelszőnyegből,* a puli *kötélből,* az agár *függönyrojtból és szivacsból.*

— Hány bábfigurát tervezett eddig?

— Az utóbbi időben *évente körülbelül százat.*

— Kikből áll a stúdió?

— A „Ki mit tud" együttesnek hat tagja van: *Kovács Sári, Kovács Kati, Kováts Tamás, Erdős Irén, Kiss Éva és Kert László.* Foglalkozás *szerint: van köztük diák, dekoratőr, fényképész, iskolagondnok.*

— A döntőn is új műsorral mutatkoznak be?

— Igen. Erről csak annyit, hogy új műsorunk az előző kettő szintézise lesz.

(—y —d)

1965 MÁJ 24
HÉTFŐI HÍREK
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

megteltek a v
sorba kellett
nok bejáratai

Vasárnap a
ja, nem a sz
fő érdeklődé
annyira a
az érdekes t
hanem a m
ben használ
szebb tárgy

A KGM
óriásai közö
sabban haladt a sor, mint a Kossuth-csarnokban, ahol most már nemcsak a földszinten, hanem az újonnan épült emeleti kiállítási részen is meg-megálltak a látogatók könnyűiparunk legszebb produktumai előtt.

A szovjet pavilon *sztárja — az új Moszkvics gépkocsi.* Forgó emelvénye körül mindig szoros embergyűrű áll. A lengyeleknél azt az *automata prést* nézik a legtöbben, amelyik szinte egy gyárat helyettesít. Présel, formákat vág ki, menetet készít, percenként háromszáz műveletet végez. Az amerikaiak egy kávéőrlővel, turmixgéppel, sokféle háztartási eszközzel felszerelt modern konyhát és egy sor szép gépkocsit állítottak ki.

Nagy érdeklődés fogadta a magyar *campingkiállítást* is, ahol a kötélkorlát mögött gusztusos kis tábort rendeztek be. Sátrak, utánfutók, szétnyitható tábori bútorok, s mindaz, ami egy *kényelmes hét végi táborozáshoz kell.*

A közönség egyébként szinte nem tudott betelni a sok látnivalóval, hiszen a magyar ipar reprezentatív felvonulásán kívül 34 ország legszebb termékeit nézhették végig. A Nemzetek Csarnoka körül talán még nagyobb volt a tolongás mint máshol, itt rövid néhány perces sétával lehet átlépni Kubából Romániába, Tanzániából Japánba, Irakból Brazíliába.

Délután még nagyobb volt a tömeg, azok is eljöttek, akiket reggel elriasztott az eső. Három nappal a nyitás után a mérleg egy mondatban: Győzött a BNV 1965, az eddigi legnagyobb *Budapesti Nemzetközi Vásár.*

★

Vasárnap délelőtt tartotta sajtótájékoztatóját a *Rheinstahl* konszern. A pavilon sajtófőnöke, *Horst Kleindieck* mutatta be a sajtó képviselőinek az egyik legnagyobb nyugatnémet cég kazánjait, szállítóberendezéseit, és a kiállításon szereplő acélipari termékeket, modelleket.

Az élemiszeripari pavi-
lonban

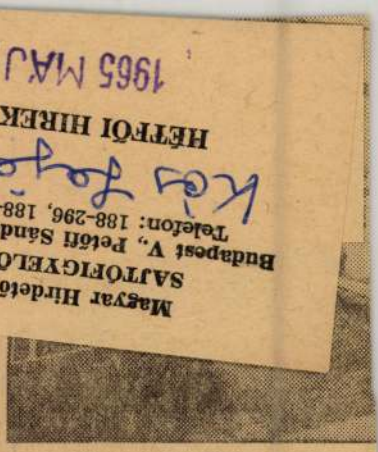

Első vasárnap a Budapes

is, amelyek itthon kerülnek forgalomba, azok is, amelyeket exportálunk. Több olyan

Irányelveke a diákok nyári

Ki jelentkezhet? — 14 éven
Nehéz fizikai munkára nem

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 MÁR 6

Kiállítások

KÓS LAJOS grafikusművész kiállítása a pécsi Képcsarnokban. Megnyitó: március 3-án.

ALTORJAI SZABÓ ISTVÁN festőművész kiállítása a Mednyánszky-teremben. Megnyitó: március 5-én.

BAKSA JÓZSEF festőművész kiállítása az Ernst Múzeumban. Megnyitó: március 6-án.

REKLÁM '71. Kiállítás az Ernst Múzeumban. Megnyitó: március 8-án.

KANADAI FOTÓKIÁLLÍTÁS. Megnyitó a Műcsarnok Kamaratermében, március 12-én.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Kós Lajos

MAGYAR HÍRLAP

1971 MÁR 6

dit a [illegible]

AZ ORSZÁGOS HÍRŰ BÓBITA BÁBEGYÜTTES vezetőjének és rendezőjének, Kós Lajosnak grafikai [illegible] rendezett kiállítást tegnap Pécsett a Képcsarnok Vállalat. A tárlatot Martyn Ferenc Munkácsy-díjas festőművész

Kós Lajos

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
1971 MÁR 6

— Kós Lajos, az ismert pécsi Bóbita Bábegyüttes vezetője grafikai műveivel mutatkozott be Pécsett.

1971

Kós Lajos festő

Pécsett

Kiállítása nyílik III. 5-én

Kaposvár, 1971 III. 4

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

Kiállítás nyílt Kós Lajos grafikáiból

A Bóbita Bábegyüttes művészeti vezetőjének nevét, széles körökben, Kós Lajos grafikusművészét viszont kevéssé ismerjük. Erről az oldaláról —, mellesleg eredeti képzettsége szerinti művészeti ágában — mutatkozott be tegnap este a Képcsarnok Vállalat Kossuth utcai helyiségében, a Bóbita kedves műsorainak alkotója, rendezője.

Kós Lajos grafikusművészként szerzett oklevelet. Ez az első gyűjteményes kiállítása, mintegy másfél évtized grafikai terméséből. Anyagának nagyobb része immár tíz éves pécsi munkássága előtt készült, jobbára linoleummetszet. Ezeket és az azóta készült műveit mintegy kiegészítik ex-librisei és szatirikus könyvillusztrációi Brecht, Panzini, Ilf-Petrov, A. Gide és mások hazai kiadású műveiben.

Martyn Ferenc festőművész meleg hangú megnyitó szavaiban egyebek közt így jellemezte Kós Lajos művészetét:

— Egy élet tanulsága, mely méretismeretre tanít, a látás fegyelmére emlékeztet minden egyes lapján és

Vietnami fiú (linometszet)

amely a legmélyén tűnődésre, meditálásra, melankóliára hajol. Ennek a szerény embernek a filozófiájában a méretismeret, az életnek, a sorsnak a megbocsájtó arányossága a legszebb. Kós Lajos rendje, mesterségének művessége mindnyájunknak tanulság...

rek tudo
árulásról,
küjük sz
bűnössel.
ször egy
az abc-t
dozat, a
csábító n

JÁTÉ

Nem tu
ez a mód
tékos fejt
a kétszáz
terjedt német „Fogalomkitaláló" és a francia „Logikus kérdések" játékhoz vezetnek. Hazánkban az első világháború után lett divatos az irodalmi kávéházakban, és azóta is az intelligenciajátékok királyának tartják. Kitűnő játékos volt Karinthy, Kosztolányi, s egy szomorú barkochbázás története József Attilához fűződik. A költő nővére visszaemlékezéseiben ír arról az esetről, amely Németh Andorék lakásán történt. 1933 júliusában meglehetősen zaklatott állapotban kereste fel József Attila Némethéket. A vendéglátók érezték, hogy valami rendkívüli történhetett, mert Attilát sokáig nem tudták szóra zírni.

— Ki fogom barkochbázni, mi bánt — szólt Németh Andor.

A költő fásultan bólintott.

A játék lesújtó hírrel végződött: élettársa, Judit, mérget ivott és kórházba került... Az epizód Kosztolányi Dezső révén került a

tékok rendezőbizottsága érdeklődik a Pécsi Nemzeti Színháznál a legutóbb bemutatott két új magyar egyfelvonásos opera: Szőnyi: Firenzei tragédia és Károly Róbert: Japán halászok című alkotása iránt.

*

BARANYAI HÁROMSZÖG. A Pécsi Balett kamaraelőadásait a Jugoszláviában lévő baranyai háromszögben is megren-

Kós Lajos, díszlettervező,
bábtervező

A pécsi Kölcsey együttes Muszorgszkij művét állítja bábszínpadra. A díszleteket s' a bábokat Kós Lajos tervezi.

—: Egy kiállítás képei — bábszínpadon 2.

EST I HIRLAP, Bp. 1972. szept. 9.

Kós Lajos, grafikus

Kiállítása nyílt meg Pécsett
márc. 5-én.

Villon-illusztrációja:

Repa.

— :A Jelenkor krónikája 383. oldal.

JELENKOR, Pécs, 1971. április XIV/4.

M. Hírlap 2008. febr. 6
16. oldal

Elhunyt Kós Lajos bábművész

A Pécsi Nemzeti Színház és a Bóbita Bábszínház örökös tagja, Kós Lajos 84. életévében elhunyt. A Jászai Mari-díjas bábművészt, aki különleges, felnőttekhez szóló zenés bábpantomim-előadásaival kiemelkedő értéket hozott létre a hazai bábművészetben, a Pécsi Nemzeti Színház és a Bóbita Bábszínház saját halottjának tekinti, munkáját a Jászai Mari-díj (1986) mellett a Nemzetközi Bábművész Szövetség UNIMA diplomájával és Blattner-éremmel ismerték el. Temetéséről később intézkednek. *(mti)*

KÓS LAJOS

Művei közgyűjteményekben, közterületen: Janus Pannonius Múzeum (Modern Magyar Képtár), Pécs; Pécsi Szülészeti Klinika.

Lakcíme: 7700 Mohács, Tolbuhin u. 40.

KÓS Lajos grafikusművész

1924. december 19-én született Budapesten. Tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte. 1961 óta a pécsi Bóbita Bábszínház művészeti vezetője, bábtervezője, rendezője. Tagja a Művészeti Alapnak. 1966-ban és 1974-ben Szocialista Kultúráért kitüntetést kapott. 1979-ben Janus Pannonius-díjjal jutalmazták. 1987-ben Jászai-díjas lett.

Önálló kiállításai: 1986 Pécs, Pécsi Kisgaléria, valamint több mint 100 bábműsor tervezése és rendezése.

Lakcíme: 7632 Pécs, Egri Gy. u. 60. Telefon: (72)22-081

P. KOVÁCS Júlia festőművész

1924. december 15-én született Pécsett. A pécsi Tanárképző Főiskolán szerzett tanári oklevelet. A Művészeti Alap tagja, nyugdíjas.

Önálló kiállításai: 1968 Pécs, TIT Bartók Klub; 1971 Pécs, Pannonia Sörgyár; 1979 Budapest, Fővárosi Pedagógusok Művelődési Háza; Vác, Szőnyi Kórház Kiállítóterme; Nagykőrös, Arany János Művelődési Központ; 1980 Tapolca, Batsányi János Művelődési Központ; 1980 Pécs, Építők Klubkönyvtára; 1981 Szigetvár, Dzsámi; 1982 Baksa Ezüstkalász Mgtsz; 1983 Pécs, Sopiana Gépgyár.

Lakcíme: 7624 Pécs, Doktor S. u. 49/A.

KRAWCZUN, Halina keramikusművész

1957. február 13-án született Wegorzewo-ban. A budapesti Iparművészeti Főiskolán szerzett diplomát szilikát-porcelán szakon 1983-ban. A pécsi Zsolnay Porcelángyárban dolgozik, mint tervező művész. A Művészeti Alap tagja. 1984-ben és 1985-ben nemzetközi díjjal a faenzai (Olaszország) kiállításon vett részt. 1985-ben Ipari Nívódíjban részesült. 1987-ben Vallauris-ban (Franciaország) kapott elismerést.

Önálló kiállításai: 1986 Pécs, Pécsi Kisgaléria; Kecskemét, Mű

tona József Múzeum, Kecskemét; Sparkasse, Wien (Ausztria); Bayer A. G. Kunstsammlung, Leverkusen (NSZK).

Lakcíme: 7624 Pécs, Mogyorós köz 7.

KISMÁNYOKY Károly grafikusművész

1943. április 29-én született Pécsett. A pécsi Tanárképző Főiskolán 1969-ben végzett. A Pécsi Műhely tagjaként az 1960-as évek elejétől jelentős képzőművészeti tevékenységet folytatott. Az 1980-as évek kezdetétől animációs és művészeti filmek készítésével foglalkozik. Munkahelye a Pannónia Filmvállalat. Tagja a Művészeti Alapnak. A Janus Pannonius-díj (1986) és Mari Kuttna-díj (1986) birtokosa.

Lakcíme: 7623 Pécs, Vas Gereben u. 54. Telefon (72)20-607.

KNOLL ÉVA keramikusművész

1952. július 12-én született Székesfehérváron. Tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán végezte. A Pécsi Művészeti Szakközépiskolában tanít. Tagja a Művészeti Alapnak. 1982-ben a Pécs Városi Tanács díját kapta a Baranya Megyei Tárlaton.

Önálló kiállításai: 1979 Subotica, Likovni Susret (Jugoszlávia); 1980 Szigetvár, Vár; Siklós, Vár; 1985 Pécs, IH Galéria és Pécsi Galéria; 1988 Püspökszentlászló, Galéria.

Művei közgyűjteményekben: Janus Pannonius Múzeum, Pécs; Kecskeméti Kerámia Stúdió.

Lakcíme: 7623 Pécs, József A. u. 47/A.

KOLBE Mihály festőművész

1907. augusztus 9-én született Légrádon. 1930-ban szerzett diplomát a budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Tagja a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének és a Művészeti Alapnak. Nyugdíjas. 1934-ben a Szinyei Társaság jutalmát kapta a Nemzeti Szalon kitüntető elismeréseként. 1975-ben, 1982-ben és 1987-ben Szocialista Kultúráért kitüntetésben részesítették. 1977-ben Baranya Megyei Nívódíjat kapott.

Önálló kiállításai: 1958 Pécs, Janus Pannonius Múzeum; 1959 Mohács, Pécs; 1973 Pécs, Mohács; 1974 Budapest, Helikon Galéria; 1976 Mohács; 1977 Pélmonostor; 1982 Pécs, Pécsi Galéria; 1988 Pécs, Művészetek Háza

Kálmán (1897–1947) feltaláló születésének 100. évfordulója alkalmából életművéről. A kiállítás 1997. július 31-ig tekinthető meg az MTESZ Kossuth téri Székház (Budapest V., Kossuth L. tér 6–8.) földszinti aulájában. A megnyitón köszöntőt mondott Náray-Szabó Gábor, főtitkárhelyettes a Magyar Tudományos Akadémia, a MTESZ alelnöke. A kiállítást megnyitotta Bendzsel Miklós a Magyar Szabadalmi Hivatal elnökhelyettese, Lajta György elnök, az MTA Távközlési Bizottsága részéről. A kiállítást bemutatta Tihanyi Katalin a feltaláló leánya és Vámos Éva az OMM főigazgatója. A kiállítás minden televíziót néző ember érdeklődésére számottarthat, hiszen mai televízió képcsöveink őse, az ikonoszkóp volt Tihanyi Kálmán egyik legfontosabb találmánya. A kiállítás Budapest után számos vidéki városban is látható lesz, elsőként Székesfehérváron.

dr. Vámos Éva
főigazgató

Természettudományi Múzeum

Gigantikus rovarok a Globe Színházban

1997. augusztus 15–december 14.

Magyarországon először a Londoni Természettudományi Múzeum bemutatja Óriásrovar kiállítását. A kiállítás olyan óriás rovarrobotokból áll, melyek mérete 30–120-szorosa az életnagyságú rovaroknak. A kiállítás tartalmaz még óriási interaktív rovarfejeket, valamint más típusú vizuális, interaktív és háromdimenziós játékokat. A látogató megtapasztalhatja, hogy milyen a világ rovarszemmel nézve. A 60-szoros nagyítású imádkozó sáska mozgó modellje pl. döbbenetes perspektívából érzékelteti a nézővel azokat a tulajdonságokat, melyek révén az imádkozó sáskák ragadozók.

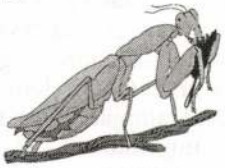

A robotokat az MTM rovargyűjteményének reprezentatív anyaga, több ezer rovar kíséri.

Információ: telefon/fax: 343-3858, 343-4251.

Tápiószele

Bóbita bábok – Kós Lajos Jászai-díjas bábművész tárlata

1997 szeptember 14-ig

Kós Lajos 1924-ben született Budapesten. 1945-ben a Képzőművészeti Főiskola hallgatójaként került kapcsolatba Tápiószelével. E sorsfordító időben Nagy János tanársegéd által szervezettt tápiószelei művésztelep tagja volt ő is. A főiskola elvégzése után pályáját grafikusművészként kezdte, dolgozott könyvillusztrátorként, karikaturistaként, divattervezőként, míg végül művészi képességei a bábozásban teljesedtek ki. A művészt a zene, a kép, a mozgás kapcsolódási pontjai érdekelték leginkább. Érdekli a szimfónikus zene, de a showzene bábos megjelenítése, táncos-paradisztikus műsorok létrehozása is. Nyíltan felvállalja a zenei ismeretterjesztés és a báb házasítását és ezt gyermekműsorokban is létrehozta. Munkásságát Jászai díjjal, és a Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjével ismerték el. A tápiószelei kamarakiállítás a művész munkásságába nyújt bepillantást. Itt gyermek és felnőtt műsorainak bábjait egyaránt megtaláljuk. Háry János, a Micimackó, Aladin történetének alakjain kívül a Faust és az Egy kiállítás képei című művekhez készült műsorok bábjait is megcsodálhatjuk. Ízelítőt kapunk táncos-parodosztikus alkotásaiból is.

Góczáné Móró Csilla

Sárospatak

Zemplén az őskorban – Zemplén szlovákiai területének régészeti anyagából

1997. szeptember 30-ig

Kiállításunkon a történeti Zemplén megye mai szlovákiai részének őskori fejlődését szeretnénk legalább körvonalakban bemutatni. Az itteni régészeti leletekre felfigyeltek már a 19. században, de komoly ásatásokra csak a 2. világháború után került sor. Kiállításunk anyagát a Szlovák Tudományos Akadémia Régészeti Intézete, a michalovcei Zempléni Múzeum és a kosicei Kelet-szlovákiai Múzeum kölcsönözték. A bemutatott területet főként a kelet-szlovákiai síkság képezi gazdag folyóival és hegyvidékével. Természeti adottságai miatt ez a vidék már az őskorban vonzotta az embereket. A legkorábbi leletek 35.000 évesek és az aurignaci kultúrához tartoztak. A vulkanikus Zempléni hegység obszidián lelőhelyeit hamar felismerték és ezt használták szerszámok készítésére a gravetti kultúrában (20 000–15 000). Később távolabbi területekre is szállították. A Kr. e. 6. és 5. évezredek fordulóján már neolitikus földművesek éltek itt (a vonaldíszes kerámia népe, a Raskovce csoport és a bükki kultúra) melyek rendkívül változatos és gazdagon díszített kerámiát gyártottak. Halottaikat telepeiken temtték. A 4. évezredre a tiszai, lengyeli, és a Csőszhalom–Oborin kultúrák jellemzőek. A késői kőkorszakban létesültek az első elkülönített temetők és felbukkantak a legkorábbi hamvasztásos sírok. A 3. évezredben Kr. e. Délkelet-Szlovákiát a tiszapolgári kultúra a Luznany-csoport és a bádeni kultúra népei lakták. Az utóbbiak magasabb helyekre is települtek. Északról terjeszkedett a kelet-szlovákiai halomsíros kultúra - legdélibb lelőhelye Zemplin és Cejkov határán van.

A bronzkor korai fázisának (Kr. e. 1700–1450) legjelentősebb kultúrája az ottományi kultúra gazdagon díszített edényeivel és nagy menniségű bronz-, arany- és csontleleteivel. Ezt Zemplén területén főleg zsugorított csontvázas sírokból ismerjük, kivételesen hamvasztásos temetkezésekből. Az ottományi kultúrából fejlődött ki a Suciu de Sus kultúra (1450–1300) tipikus gazdag temetőivel. A bronzkor végén a gávai kultúra uralta Délkelet-Szlovákia területét (1300–800). Korára jellemzők a bronz raktárleletek. Ezek a folyókat követő utak mentén kerültek elő. A korai vaskor műveltségének alapját a

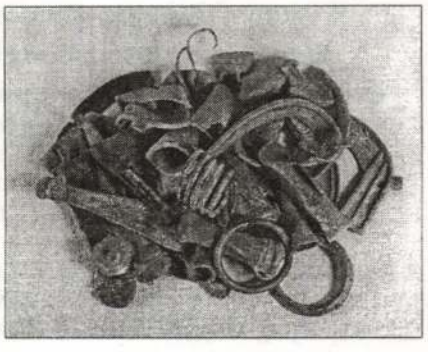

KÓS Lajos bábjai

1997/7-8

gávai kultúra képezte, ehhez később a trák-szkíta befolyás is csatlakozott. A homokdombokon épült telepeken jelent meg az első fazekaskorongon készült kerámia. Nagy változásokat okoztak a kelták, akik a Kr. e. 3. sz. végétől kezdtek feltűnni a kelet-szlovákiai síkságon, hogy ezt a 2. században elfoglalják. Értékes fém- és kerámiaanyag származik sírjaikból. A kelták építették a zempléni földvár erődítményét. Az 1. században Kr. e. betörtek a dákok, miután a Dunántúlon legyőzték a keltákat. A Felső-Tisza vidékén ez a két nép élt még a római kor kezdetén is. Kr. u. 100 körül északról behatolt a germán származású przewori kultúra. A markomann háborúk (166-180) nyomása alatt Délkelet-Szlovákia területére új lakosok költöztek, melyek a régebbi telepesekkel összeolvadtak. Etnikai jeleket nem lehet közös kultúrájukban megkülönböztetni. Az őskor végét a népvándorlás kor jelentette, amikor a kelet-szlovákiai síkságot is elérték a nyugatra haladó törzsek. Ezt igazolják a hun korszakra jellemző leletek.

Mária Lamiová

MAGYAR KIÁLLÍTÁSOK KÜLFÖLDÖN

A Velencei Biennále

La Biennale di Venezia -XLVII Esposizione d'Arte

1997. június 12-én nyitották meg a Velencei Biennálé Magyar Pavilonját. Kiállítói: El-Hassan Róza, Hersko Judit és Köves Éva. Az olasz sajtóvisszhang szerint a Néray Katalin nemzeti biztos szervezésével bemutatott magyar képzőművészeti anyag rendkívüli sikernek örvend a biennálé látogatóinak körében.

Château-Chinon

Hagyományos viseletek és textilek Magyarországon

A Dobó István Vármúzeum (Eger) kiállítása Franciaországban, Château-Chinon, Kosztüm Múzeum

1997. április 19–október 26.

A burgundiai Nievre megye speciális múzeuma a XVIII. századtól a XX. század elejéig terjedő korszak francia viseleteit mutatja be. A megye múzeumigazgatója - Jean-François Garmier - ezért választotta ezt az intézményt a magyar népviseletek bemutatkozásának színhelyéül. A kiállítást Percsák Tivadar és Schwalm Edit rendezte.

A Dobó István Vármúzeum több mint tízezer darabot számláló néprajzi gyűjteményének legnagyobb része Heves megye területéről származik. Emellett azonban közel kétezer olyan tárgyat őrzünk, melyek a Kárpát-medence azon tájairól valók, ahol magyar anyanyelvűek élnek. A gyűjtemény kiemelkedő tárgyegyüttesét képezik a szőtt és hímzett lakástextilek, valamint a népviseletek. Ebből a gazdag anyagból válogattunk ki közel ötszáz műtárgyat, melyek a legjellegzetesebb magyar néprajzi csoportok, néprajzi tájak népművészetét prezentálják.

A kb. 300 m^2-es kiállítási tér elég szeszélyes beosztású, kisebb-nagyobb termek, folyosóba beépített vitrinek váltják egymást, s ehhez igazodva lehetett - a kiállítás koncepcióját megtartva - a tárgyakat elrendezni

A vászonhímzés anyag összetétele olyan szerencsés, hogy a régi stílusú hímzésektől kezdve a legújabb stílusig mintegy keresztmetszetét tudtuk adni a magyar tájak hímzőművészetének.

Rábaköz, Sárköz, Sióagárd, Gömör és a palócok mellet, a matyóhímzés kialakulását, kiszínesedését vitrinek során át bemutatott tárgyakon kísérhetik figyelemmel. Kiemelkedő textilegyüttes képviseli Kalotaszeget, de Mezőség, Torockó, Székelyföld, gyimesi és moldovai csángók hímzőkultúrája is jelen van néhány jellegzetes tárggyal.

A sajátosan magyar hagyományú szűcs- és szűrszabó mesterség legszebb munkáit öt ködmön, három bőrmelles, két suba és hat cifraszűr reprezentálja.

Múzeumunk anyagában három jellegzetes néprajzi csoport viseletegyütteseit őrizzük: palócok, matyók, és kalotaszegiek. A kiálltásunkon bemutatott 15 viselet között menyasszony, vőlegény, fiatalasszony, fiatalember, idős asszony, középkorú asszony és gyermek öltözete egyaránt képviselve van, mégpedig más-más korszakból. Így nagy vonalakban a népviselet kialakulását is nyomon tudjuk követni, a XIX. század végétől az 1960-as évekig.

A hagyományos paraszthéz berendezéséből egy palóc tisztaszoba részletét mutatjuk be festett bútorokkal és szőttes ágyneművel felvetett ággyal.

A változatos, gazdag szőttesanyagban szinte minden tájegység jelen van: Sárköz, Baranya, a palócok, matyók, dél borsodi Bükkalja, Kalotaszeg, Mezőség, Székelyföld.

A népművészet továbblépését a Hevesi Népművészeti és Háziipari Szövetkezet palóc hagyományokat továbbvivő függönyei, abroszai, valamint népi iparművészek munkái képviselik.

A kiállítás anyagát archív fotókból válogatott, hangulatos képek egészítik ki, és térkép segíti az eligazodást a magyar tájakon.

A kiállítást fogadó múzeum terjedelmes francia nyelvű katalógust jelentetett meg, mely 12 színes, 60 fekete-fehér fényképet, és részletes műtárgylistát is tartalmaz.

A látogatók e gazdag anyag megtekintése után Magyarországot, Egert, a magyar népművészetet, néptáncokat bemutató videofilmeket nézhetnek meg.

Cs. Schwalm Edit

Munkács

A Rákóczi-szabadságharc pénzügyei (1703–1711)

c. kiállítás

1997. június 1-jétől

A munkácsi Rákóczi-kör kezdeményezésére rendezte meg a Magyar Nemzeti Múzeum Éremtára ezt a kis kamara kiállítást, amelyhez egy három előadásos felolvasóest is kapcsolódott a Kárpátaljai magyar érdeklődők számára. A rendezvény helyszíne a hajdani Rákóczi Kastély volt, amely ma festőiskolaként működik. Vaszócsik Lászlóné lelkes szervezésének eredményeképpen több mint 50 fős hallgatóság követte figyelemmel az előadásokat. Csatári György a beregszászi levéltárból a Rákóczi-szabadságharc gazdasági-pénzügyi problémáit elemezte levéltári források alapján. Tóth Csaba , az éremtár munkatársa II. Rákóczi Ferenc pénzverését mutatta be. Bertók Krisztina, a Magyar Nemzeti Bank Éremmúzeumának munkatársa pedig a II. Rákóczi Ferencről készült emlékérmekről, illetve Rákó-

„...A következő mérkőzésen megverem"

Garri *Kaszparov* jelentette ki ezt azon a sajtótájékoztatón, amelyet a New York-i Equitable Centerben tartottak, miután a *Deep Blue* elnevezésű IBM számítógéppel vívott mérkőzésének utolsó, hatodik játszmájában egy óra alatt vereséget szenvedett, és 2,5:3,5 arányban alulmaradt a párviadalon.

Egyes tudósításokkal ellentétben a sakkozás hivatásos világbajnoka nem szorítkozott arra, hogy önbírálatot gyakoroljon élete első vesztes meccse miatt, és elismerésekkel halmozza el ellenfele alkotógárdáját. Igaz, nem vitatta, hogy a gép legalább kétszer olyan erősen játszik, mint tavaly Philadelphiában játszott, amikor először ütköztek meg, és hogy a komputernek voltak olyan lépései, illetve lépéssorozatai, amelyek bámulatba ejtették, de leszögezte: „Önmagam ellen játszottam, és még valami ellen, amit nem tudok megfejteni, hogy micsoda. Mivel úgy tetszik, én vagyok a világ legjobb sakkozója, csak a saját hibám okozhatta, hogy a rövidebbet húztam."

A gépnek még sok a fogyatékossága – világít rá az orosz nagymester, aki 1985 óta megszakítás nélkül ül a szellemi torna képletes trónján –, és ha olyan feltételekkel indul majd versenyeken, mint a többi nagymester, kudarcok is fogják érni. „Én legalábbis pozdorjává zúzom, ha egy tornán hoz össze vele a sors, még ha az Egyesült Államok egész nagymestergárdáját felbérelik is hozzá" – szögezte le hetykén a megtépázott babérú champion. Majd kifejtette: ezúttal két tekintetben fogott különösen mellé. Nem tisztázta kellőképpen meghívóival a párviadal korrektségét szavatoló feltételeket, s ennek az lett a következménye, hogy míg a múlt esztendőben egy tudományos kísérlet részese volt, ezúttal az IBM ama makacs törekvésének célpontja lett, hogy a masina megverje a világbajnokot. A nemzetközi konzorcium korlátlan pénzügyi, műszaki és szellemi erőforrásaival ezt megvalósították.

„A másik dolog, amit nagyon rosszul csináltam, az, hogy hallgattam azokra a szakértőkre, akik azt tanácsolták, hogy ilyen stílusban játsszam a gép ellen – folytatta Kaszparov. – Az ismert ösvények kerülgetése helyett legközelebb föltétlenül normális megnyitásokat fogok bevetni, de ehhez – minthogy a komputer emlékezőtehetsége végtelen – úgy kell felkészülni az összecsapásra, mint egy világbajnokságra.

A mostani tíznapos előmunkálatok nem voltak elegendőek ahhoz, hogy menet közben úgy módosítsam repertoáromat, hogy valami sikerrel kecsegtető »cseles« megnyitással állhassak elő." A jövőre vonatkozó elképzeléseit a világranglista éllovasa így foglalta össze: „Hajlandó vagyok egy újabb mérkőzésre, de csak akkor, ha az IBM *játszik*, és nem *szponzorál*. Baráti viszonyunkkal nem egyeztethető össze a háborúskodás, a kíméletlen versengés."

Deep Blue–Kaszparov,
2. játszma

1. e4 e5 2. Hf3 Hc6 3. Fb5 a6 4. Fa4 Hf6 5. 0-0 Fe7 6. Be1 b5 7. Fb3 d6 8. c3 0-0 9. h3 h6 10. d4 Be8 11. Hbd2 Ff8 12. Hf1 Fd7 13. Hg3 Ha5 14. Fc2 c5 15. b3 Hc6 16. d5 He7 17. Fe3 Hg6 18. Vd2 Hh7 19. a4 Hh4 20. Hh4 Vh4 21. Ve2 Vd8 22. b4 Vc7 23. Bec1 c4 24. Ba3 Bec8 25. Bca1 Vd8 26. f4 Hf6 27. fe5 de5 28. Vf1 He8 29. Vf2 Hd6 30. Fb6 Ve8 31. B3a2 Fe7 32. Fc5 Ff8 33. Hf5 Ff5 34. ef5 f6 35. Fd6 Fd6 36. ab5 (36. Vb6 Ve7 37. ab5 Bab8 38. Va6-ra sötét 38-, e4-gyel ellenjátékhoz jut) **36-, ab5 37. Fe4 Ba2 38. Va2 Vd7 39. Va7 Bc7 40. Vb6 Bb7 41. Ba8+ Kf7 42. Va6 Vc7 43. Vc6 Vb6+ 44. Kf1 Bb8 45. Ba6,** és mivel valószínűleg úgy látta, hogy 45-, Vc6 46. dc6 után a fehér c-gyalog gúzsba köti, és előbb-utóbb a b- és c-párok elhullanak, Kaszparov beszüntette az ellenállást **(1:0).** Döntése meghökkentette a szakembereket, akik számítógépeik segítségével 45-, Ve3! után gyönyörű döntetlenváltozatokat találtak sötét számára. Egy kis ízelítő az analízisekből:

46. Vd6 Be8! 47. Vc7+ Be7 48. d6 Bc7 49. Fd5+ Ke8 50. dc7 Kd7 51. Bc6 Vc1+ 52. Kf2 Vd2+ 53. Kg1 Vc1+ 54. Kh2 Vf4+ 55. g3 Vf2+ 56. Fg2 Kc8; 47. Ve6+ Be6 48. fe6+ Ke7 49. Fg6 Vc1+ 50. Ke2 e4 51. Fe4 Vb2+ 52. Kf3 Vc3+;

47. h4!? Ve4 48. Ba7+ Kg8 49. Vd7 Vf4+ 50. Kg1 Ve3+ 51. Kh2 Vf4+ 52. Kh3 Be7!! 53. Ve7 Vf5+ örökös sakkal, vagy 53. Vc8+ Kh7 54. Be7 (54. Ba8 Be8!!) 54-, h5 az 55-, Vg4+ és örökös sakk fenyegetéssel. Hosszú levezetés bizonyítja, hogy sötét 47. h4 h5! 48. Ff3 Vc1+ után is kiharcolhatja a döntetlent.

Nem viszi előre világost 46. Vd7+ Kg8 47. Vd6 Bf8 48. Ve6+ Kh7 49. Ba1 Ve4 50. d6 sem 50-, Vd3+ 51. Kg1 Vc3 miatt, 49. Ve7-re pedig 49-, Bg8! 50. Ff3 Vc1+ 51. Kf2 Vd2+ 52. Kg1 Vc1+ 53. Kf2 Vd2+ 54. Kg1 Vc1+ 55. Kh2 Vf4+ 56. Kg1 Vc1+ 57. Kf2 Vd2+ szerzi meg a fél pontot.

Deep Blue–Kaszparov,
6. játszma

Ha a hozzáértőket meglepte, hogy miért nem ragadta meg döntetlenesélyeit a világbajnok a 2. játszmában, s miért követett el rá nem jellemző hibákat a 2., 3. és 4. partiban, végképp értetlenül álltak azelőtt, ami a döntő, utolsó menetben történt. A földkerekség megnyitáselméleti szempontból legjobban felkészült játékosa olyan állást vállalt már a kezdő lépésekkel, amelynek sötét számára kilátástalan, de legalábbis problematikus voltát több tucat példa bizonyítja a szakirodalomban – és ellenállás nélkül összeomlott. „Ez volt Kaszparov pályafutásának mélypontja" – jegyezte meg Maurice *Ashley* amerikai kommentátor.

1. e4 c6 2. d4 d5 3. Hc3 de4 4. He4 Hd7 5. Hg5 Hgf6 6. Fd3 e6 7. Hlf3 h6 (a normális lépés 7-, Fd6) **8. He6 Ve7 9. 0-0 fe6 10. Fg6+ Kd8 11. Ff4 b5? 12. a4! Fb7 13. Be1 Hd5 14. Fg3 Kc8 15. ab5 cb5 16. Vd3 Fc6? 17. Ff5 ef5 18. Be7 Fe7 19. c4 sötét feladta (1:0).**

Így vágott vissza a Deep Blue a tavalyi 2:4-es vereségért 3,5:2,5-re Garri Kaszparovnak.

Szilágyi Péter

Árverés Miskolcon

A tavaszi aukciós hullám új színfoltja lesz az *Első Miskolci Aukciósház* május 25-én, 18 órakor kezdődő 2. műtárgy-festmény árverése a Hunyadi út 3.-ban lévő John Bull Pubban, a Sem. Befektetési és Vagyonkezelő Rt. rendezésében. A tételek között szépséges, XIX. századi, bíborszínű *hutaüvegek* (borbélytál, üvegpalack, vizeskancsó) mellett *Fischer* József füles aranykontúrfestett kőedény korsója, a helyi mestermúltat idéző *Pliegleb* miskolci ékszerész és órásmester eredeti díszdobozban fölvonuló desszertes ezüstnyelű készlete jelzi, igényesebb tárgyak is jelen vannak a 128 tételt fölvonultató vasárnapi árverési programban. A műtárgyak mellett finom rajzolatú kortárs grafikák és festmények sorakoznak. Az Iparművészeti Múzeumban épp most emlékkiállítás keretében látható, 1989-ben elhunyt remek grafikus, *Rékassy* Csaba lapja mellett *Würtz* Ádám, *Reich* Károly, *Barcsay* Jenő, *Szőnyi* István, *Szász* Endre, *Artner* Margit munkáira lehet licitálni. Bizonyosan eljő az idő, amikor a ma jószemű gyűjtői büszkén mutogatják gyűjteményük most még méltányos árakon megszerezhető grafikai lapjait mint unikumokat. A festmények árát tekintve az árverés lemarad a pestbudai legektől – 250 ezer forint a legmagasabb induló ár –, a képek minősége igényes válogatásról tanúskodik. *Rafael* Győző, *Ruzicskay* György, az 1933-as bukaresti tárlat aranyérmes díjazottja, *Hajós* Imre művei mellett látható még az árverések levegőjét már megszokott mesterek közül *Bömm* Rita remek Vörös kalapos lány portréja, *Gábor* Móricz feszes kompozíciójú csendélete, *Fáy* Győző – Velencei látkép – olaj vászna is. A méltán katalóguscímlapra került *Farkasházy* Miklós-mű – Parkrészlet sárga kalapos férfival – nem csupán minősége, hanem előélete miatt is figyelemre méltó. A kép szerepelt korábban a Farkasházy Miklós munkásságát életrajzi kötettel is bemutató Belvárosi Aukciós Ház tárlatán.

A licitek egyben arra is választ adnak vasárnap este, hol tart ma a polgárosodásban, az igényes tárgyak szeretetében, megértésében, egyszóval a műgyűjtésben az észak-magyarországi polgárság, akiknek az alapvetően más gazdasági tevékenységgel foglalkozó, dinamikus vagyonkezelői részvénytársaság ezt az árverést szánja.

Ács Ermes Károly

Közös pontok

Tóásó Edit és *Török* Orsolya főiskolai hallgatók festményeiből látható kiállítás *Közös pontok* címmel május 29-ig a *Végállomás Galériában* (56-os villamos végállomása) délután 4 és 8 óra között.

Sikertörténet

MissionArt Galéria

A *MissionArt Galéria*, két vezetője, *Jurecskó* László és *Kishonthy* Zsolt révén, néhány év alatt a kortárs magyar műkereskedelem legjelesebb képviselői közé került, 1996-ban elnyerte *Az év galériája* címet a szakújságírók szavazatai alapján.

– Kortársakkal és a XX. századi művészettel egyszerre foglalkozunk – javítanak ki a galéria vezetői –, ahogyan a nyugati művészeti vásárokon is együtt szerepel a kortárs és a klasszikus modern. 1990-ben kortársak kiállításaival kezdtünk Miskolcon, *Zoltán* Sándor, *Orosz* István tárlataival, 1992 óta viszont elsősorban a nagybányai *művészet* termését mutatjuk be. Galériánk központja Miskolcon működik, de van fiókunk Budapesten is, előbbi helyen együtt jelenik meg a kortárs és a klasszikus, a Falk Miksa utcában az utóbbi kategóriába tartozó művek szerepelnek.

– *Mindketten művészettörténészek. A muzeológiai, művészettörténeti szempont érvényesítését jelzi az a könyvsorozat is, amelynek immár féltucatnyi darabja mutatja be a nagybányai művészet ismeretlen vonulatait.*

– Saját tőkénk befektetésével és pályázati támogatással adjuk ki azt a kiállításainkhoz kapcsolódó könyvsorozatot, amelynek az a célja, hogy a Nagybányáról kialakult kép egyoldalúságát megszüntesse. A nagy generáció mellett korábban még a neósokról esett néhány szó, de például *Nagy* Oszkárról, *Jándi* Dávidról szinte senki nem tudott. Természetesen vannak, akiket még ezután kell felkutatni, hiszen a centenáriumi kampány is csak fényt vetett néhány művészre. Nem merültek ki a mi tartalékaink sem. Az idén például Kempenben rendezünk kiállítást magángyűjteményben őrzött nagybányai képekből, s készítjük a tárlat dokumentumait. Munkánk elismerése, hogy könyveink jelentős gyűjteményekben is megvannak: a párizsi Pompidou-központban például négyet is beszereztek már közülük.

– *Kik tartoznak elsősorban a vásárlók közé?*

– Főleg magyarok, de vannak külföldiek is. Az árak emelkednek, ez magyar vásárlóink számára természetes, inkább a régi árakhoz szokott külföldiek lepődnek meg olykor. A főművek Magyarországon még mindig jóval áruk alatt cserélnek gazdát, de évről évre közeledünk ahhoz, hogy reális árviszonyok alakuljanak ki. Már régen a múlté a néhány évvel ezelőtti rekord, a Csontváry-képért adott ötmillió.

– *Hogyan látják a kortárs művek árainak mozgását?*

– Szinte függetlenül a klasszikus modern anyagétól. Ebbe persze az is belejátszik, hogy néhány tucatnyi embert kivéve a magyar művészet történetéből legalább húsz év kimaradt, ahogyan a műkereskedelméből is. De az is benne van, hogy a legtöbb kortárs művész fölülárazza a műveit – egyszerűen nem számol azzal, hogy milyen a fizetőképes kereslet. A kortárs művészet gyűjtőinek száma lassan szaporodik. A kortárs művek a mi forgalmunknak is csak kisebb százalékát jelentik, mint szeretnénk. Reméljük, lesz energiánk, hogy változtassunk valamit ezen a helyzeten.

P. Szabó Ernő

AK Stúdió kiáll. (h. zárul).

GYÖNGYÖS, Mátra MK – Pincegaléria: Kézdivásárhely népviseletbe öltöztetett babák kiáá. (sze.-ig).

GYŐR, Szoborfesztivál '97 – Szoborkert avatása (szo. de. fél 11); Városi Könyvtár s az előtte levő

KESZTHELY, Fő téri plébániatemplom: a Balaton Fesztivál ünnepélyes záróhangv., közrem. a Festetics-kastély Helikon Kórusa és a Festetics György Zeneiskola tanárai (v. 8); Csokonai MK (hangversenyterem): Nemzetközi Kórusfesztivál a 750 éves Keszthely tiszteletére (p. 6).

(p. du. 5).

PÉCS, Liszt Ferenc Terem: a Liszt Ferenc Zeneműv. Főiskola karmesterkurzusának zárókonc. – műsoron Dvorak: h-moll gordonkaverseny, op. 104. és Bartók: Concerto (cs. fél 8).

SOPRON, Liszt Ferec MH (hangversenyterem): Császár Előd

Potter: Ír rapszódia, Bartók: Rapszódia hegedűre és zenekarra, Rimszkij-Korszakov: Spanyol capriccio (h. fél 8).

ZALAEGERSZEG, Göcseji Hetek '97 – Városi Hangverseny- és Kiállítóterem: a Zalaegerszegi Fúvószenekar évadzáró konc. (szo. 7).

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM: XVIII. és XIX. századi hangszerek, népi hangszerek és festmények, érmek

CSODÁK PALOTÁJA: Hétköznapi mágiák – Száz kipróbálható tudományos játék

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA: Bukta Imre képzőművész kiállítása – Koncz András festőművész kiállítása

A Szombathelyi Képtárban De-kompozíció (Konstruált fotográfia Nagy-Britanniában) címmel nyílt kiállítás, amely június 12-ig tart nyitva

Zorkóczy Miklósné babakészítő népi iparművész gyűjteményes kiállítását rendezték meg a szolnoki Damjanich János Múzeum időszaki kiállítótermében.

Tápiószele:

Kós Lajos bábművész munkái

A tápiószelei Blaskovich Múzeumban *Kós* Lajos munkáiból rendeztek kamarakiállítást. A Jászai-díjas bábművész az 1945-ös tápiószelei művésztelep tagja, a Bóbita Bábegyüttes megalapítója. A zene, a kép, a mozgás kapcsolódó pontjait keresi, fontosnak tartja a zenei ismeretterjesztés és a bábozás "házasítását", ezt gyermekműsorokban is létrehozta. A kiállítás szeptember 14-ig látogatható, hétfő kivételével naponta 9-17 óra között.

Játszóhely Budaörsön

Egy mosolygó és egy sírásra görbült száj, no meg a hozzá tartozó arc jelzi a piktogrammon az intézmény profilját: színház született Budaörsön. A legújabb teátrumot a város önkormányzata hívta életre. Az új játszóhely *Budaörsi Játékszín* néven kíván a szinháztörténetbe kerülni. A *Jókai Művelődési Központ* adott otthont a befogadó színháznak, melynek máris sokféle terve van a jövőre. A társulat néküli teárum művészeti vezetője *Éless* Béla.

A Budaörsi Játékszín első bemutatója május 30-án lesz, Jevgenyij *Svarc, Hétköznapi csoda* című mesés játékát mutatják be három felvonásban. A darabot *Bojtár* Endre fordította. Néhány név a szereposztásból: a hercegkisasszony szerepében *Kökényessy* Ági a medve *Kautzky* Armand a gazdasszony *Hűvösvölgyi* Ildikó, a dáma *Szilvássy* Annamária. A játékot Éless Béla rendezi, a díszletet, a játékteret *Éberwein* Róbert, a zenei szerkesztő *Jeney* Erzsébet.

(v. a.)

Budapesti templomok egyházi zenéje

Május 24. szombat:

Árpádházi Szent Erzsébet templom (VII. Rózsák tere), este hét óra. A központi baptista kórus jótékonysági egyházzenei hangversenye a templomért. Elhangzanak romantikus és magyar szerzők művei. Vezényel: *Oláh* Gábor.

Május 25. vasárnap:

Belvárosi Főplébánia-templom, délelőtt tíz óra. W. A. Mozart: Missa sollemnis (C-dur), Benedictus sit Deus, Ave verum, Tantum ergo. Orgonál: *Virágh* András. A templom kórusát vezényli: *Virágh* Endre.

Budai Ciszterci Szent Imre plébániatemplom (XI. Villányi út), délelőtt kilenc órakor: újabb részletek a Kájoni kódexből. Előadja a templom Szent Imre kórusa. Vezényel: *Csányi* Tamás.

Ugyanitt, tizenegy óra tíz perckor zenei áhitat, majd fél tizenkét órakor szentmise egy veronai kórus szolgálatával.

Budavári Nagyboldogasszony (Mátyás)-templom, délelőtt tíz óra. Haydn: Nelson mise. Orgonál: *Hock* Bertalan. Közreműködik *a templom énekzenekara.* Vezényel: *Tardy* László.

Deák téri evangélikus templom, este hat óra. Ámént Lukács orgonaestje. Műsor: H. Purcell: Trumpet tune and air. J. S. Bach: Korálelőjáték; a-moll preludium. C. Franck: A-dur fantázia. L. Boelmann: Két verzetto; Gótikus szvit.

Szent István-bazilika, délelőtt tíz óra. Bárdos: Missa I. Verdi: Ave Maria. Orgonál: *Koloss* István. A templom énekkarát *Fehér* László vezényli.

Május 29. csütörtök:

Szent István-bazilika Szent Jobb kápolna, este háromnegyed hét óra. Vesperás (éekes esti dicséret) *a Fővárosi Kántorátus* közreműködésével.

(g. á.)

A SZÍNHÁZAK HETI MŰSORA

Operaház: Szo: Anna Karenina - balett előadás (Szo: Lukács bérl. 4. ea., V: Harangozó bérl. 5. ea. 7) – Sze: A Rajna kincse (bérletszünet 7) – P: A Walkür (bérletszünet 6) jövő Szo: Titus kegyelme (bérletszünet 7)

Budapesti Kamaraszínház – a Józsefvárosban: Szo: Volt egyszer egy kupleráj (7) – V: Meztelen a király – (Dunaújváros vj., de: 11, du: 3),

– a Károly körúti Kisszínpadon: H: Hamlet (7) – K: Bánk bán (7)

– a Shure Stúdióban: Szo, Finál Curtain Arlene Sterne vendégjáték (este fél 8) – V: Amit a lakáj látott (este fél 8) – H: Final Curtain Arlene Sterne vendégj. (este fél 8) – Sze: A szerető (este fél 8) – Cs: Gőzben (este fél 8)

Fővárosi Operettszínház: Szo, A muzsika hangja (de. fél 11, Valahol Európában - jegyek nem válthatók) – V: Elisabeth (du. fél 3, este 7), H: Evita és a többiek (7) – K, Sze, Cs: Van, aki forrón szereti (7) – P: Csárdáskirálynő (7) –Jövő Szo: Valahol Európában (de. fél 11, Der Zigeunerbaron, német nyelvű ea. (7)

Játékszín: Szo: A bűnbeesés után (du. 3) – V: Nászinduló (7) – H, P: Furcsa pár (7) – K, jövő Szo: A bűnbeesés után – Sze, Cs: Kényes egyensúly (7)

József Attila Színház: Vircsaft (7) – V, Sze: Hamupipőke (de. 11, Jótékony célú ea., du. 3 „Pesti Páholy", Sze: du. 3) – H, Jövő Szo: A doktor úr (H: Fodor Imre-bérl. 4. ea. (7) Jövő Szo: du. 3 Herczeg F.-bérl. 4. ea, este : Maróti L.-bérl. 4. ea. 7) – Cs: A Pál utcai fiúk (du. 3) – p: A miniszter félrelép (7)

Karinthy Színház: Szo, Jövő Szo: Őrült nők ketrece (7) – V: Tanár úr, kérem! (du. fél 3)

Katona József Színház: Szo, V, H,: Agyő, kedvesem! (7) – K: „Művészet" (7) – Sze: Szeget szeggel (7) – Cs: Szentivánéji álom (7) P: Eltört korsó (7) – Jövő Szo: Agyő, kedvesem! (7)

Kamra: Szo: Macbeth (A győri Padlásszínház előadása, 7) K: Prédales (7) – Sze: A csendestárs (7) – Cs: Rosencrantz és Guildenstern halott (7) – P: Az Író Színháza Tandori Dezső estje (7) – Jövő Szo: Csak bejjebb, Jancsikám! (7)

Kolibri Színház: Jövő Szo: Ki lopta el a népet? (7) – V: Kolibri Nyílt Nap – A Terézvárosi Művelődési Közalapítvánnyal közös rend. de. 10, Indiai tánc és zene, 7) – H: Bakkfy és a csúnya királykisasszony (du. 3) – Sze, Cs: A kék madár (du. 3) – P, Jövő Szo: Megyeri Gyalog Galopp (7)

Kolibri-fészek: V: Kukacmatyi (de fél 11) – Sze, Jövő Szo: Paprika Jancsi (de. fél 11) – Cs: Tudod-e, hol van Garboncia? (de. fél 11) – P: Rózsa és Ibolya (de. fél 11)

Kolibri-pince: H: A köpönyeg (este 8)

Komédium: Szo: Komédium Körnap (12–24), Szo, Cs: Shakespeare összes rövidítve (7) – V: Küzdőtér (du. 6) – K, Jövő Szo: Azt meséld el, Pista! (7)

Madách Színház: Szo: József (7), V: du. 1, du. 4) – H: Csak semmi szex, angolok vagyunk (7) – K, P: S, „w"ingin in the Rain Csutka Istvánshow (7) – Sze: Ne most, drágám! (7) – Cs: Isten pénze (7) Jövő Szo: Hegedűs a háztetőn

Madách Kamara: Szo: Miért nem marad reggelire (7) – V: Hofi – Élelem bére (este 8) – H, Sze: Mese habbal (7) – K, P: Páratlan páros Cs: Miért nem marad reggelire? (7) – Hofi – Élelem bére este fél 11) Jövő Szo: Az utolsó hősszerelmes (7)

Merlin Színház: Szo: Klubszínház: Those Good Old Days (angolnyelvű vacsoraszínház, este 8) V: Utazás vonattal de. 11, du. 3 Klub A Bécs-hét keretében, (7), Tánchotel A Bécs-hét keretében, Songs-koncert (este 10) Klub A Bécs-hét keretében (7) – H: W. U. T.: Fantasie No. 6 A Bécs-hét keretében (7) – K: Theater ohne Grenzen Vér/Futás A Bécs-hét keretében (7) – Sze: Things from above A Bécs-hét keretében (7), Those Good Old Days (este fél 9) Klubszínház Angol nyelvű ea.

Mikroszkóp Színpad: Szo: Zsarukabaré (este fél 8) – V: Körmendikabaré (este fél 8) – Sze, Cs, jövő Szo: Kiskegyed kabaré (este fél 8) – P: Zsarukabaré (este fél 8)

Nemzeti Színház: Szo: Tévedések vígjátéka, Mészáros Ági bérl. 4. ea., du. 3) – V, K, P, jövő Szo: Tévedések vígjátéka (7 , V, Őze Lajos-bérl. 4. ea. de. 11, P, Gellért Endre-bérl. 4. ea. 7, jövő Szo: Rajz János-bérl. 4. ea. du. 3) – H: La Mancha lovagja 50. előadás (7) Sze: Lumpáciusz Vagabundusz (7) – Cs: Szent Péter esernyője (7)

Várszínház: Szo: Szentivánéji álom (7) V: Godspell (7) – Sze: Lovagias ügy (7)

Pinceszínház: Szo: A papagájok 7, V: A papagájok (du. 3), A Télapó Akció Csoport előadása (7) H: Piotr Ohey – mártíromsága – A nyílt tengeren (7) – K: A halált hozó pillangó (7) – Sze, Cs: Üvegpince (7) P: Ötéves a Rögtönzések Színháza (7) – jövő Szo: Jubileumi előadások (7)

Radnóti Színház: Szo: Meink Kampf (7) – V, K: Nem félünk a farkastól (7) – H, P: Anconai szerelmesek (7) Jövő Szo: Mein Kampf (7)

R. S. 9. Stúdiószínház: Szo, Cs, P, jövő Szo: Kasimir és Karoline, (este 8, jövő Szo: nyilvános főpróba)

Ruttkai Éva Színház: Szo: Shirley Valentine (7) – V, H, K, Sze, P: Acélmagnóliák (V, de 10 nyilvános főpróba, H, Tarantella ea.)

Stúdió „K": Szo: Grimm-mese (de. 11) – Sze: Lepkeháló (este 9) – Cs: Házimozi (este fél 8) P: Caspar Hauser (este fél 8)

Szkéné Színház: Szo: Kiss művész úr (este 9), H: Bálványosvár (7) – Cs: Gitár-álom, Benkő Dániel estje (7)

Thália Társaság – a Magyar Honvédség Műv. Házában: Szo: Szerelem a Krímben (7)

Új Színház: Szo, jövő Szo: Patika (7) – V: Don Juan (7) – H: János vitéz A kecskeméti Katona József Színház vdj. (7) – K: Figaro házassága avagy egy őrült nap (7) – Sze: Megváltás (7) – Cs: Merlin, avagy a puszta ország (7) – P: Jó embert keresünk (7)

Vidám Színpad: Szo, Sze, jövő Szo: Pénz áll a házhoz (7) – V: Apa csak egy van? (7) – Cs: Család ellen nincs orvosság (7) – P: Potyautas (7)

– Kis Színház: Szo: A ravasz asszony (este fél 8) V: Furcsa pár (este fél 8)

Vígszínház: Szo, Sze, Cs: Svejk (Szo: Pálos Gy.-bérl. 6. ea. 7, Cs: Ráday I.-bérl. 6. ea.) K: West Side Story (7) P, jövő Szo: Olasz szalmakalap (P: Upor T.-bérl. 6. ea. 7 Szo: Tomanek N.-bérl. 3. ea. 7)

– a Házi Színpadon: Szo: Szabadon foglak (este fél 8), V, H: Faust (este fél 8, A márc. 22-ei jegyek érvényesek) Sze: Szabadon foglak (este fél 8)

Zeneakadémia: Szo: Nagyzenekari hangversenyek – Széll-bérlet/5. Reiner-bérlet /5.

Budapest Bábszínház: Szo, jövő Szo: Második nekifutás (felnőtt ea. (7) – V: Hófehérke (de. fél 11) K, Sze: Bábilóni Biblia (du. 3) – Cs, P: Leander és Lenszirom (de. 10, P: Második nekifutás Felnőtt ea. 7) Jövő Szo: Misi mókus vándorúton (de. fél 11)

– a Játszó-téren: K, Sze: A varázsfuvola (de. 10) Cs, P: Pinokkió (du. 3) – jövő Szo: Akár hiszed, akár nem… (du. fél 3)

Fővárosi Nagycirkusz: Szo, V, Cs, P, Jövő Szo: Cirkusz szárazon és vizen (Szo, Jövő Szo: de. 10, du. 3, 7, V, Cs: du. 3, P: du. 3,7)

Fonó Budai Zeneház: Szo: Gyermeknapi műsor (du. 5), Balkán est (este 8) – Sze: Tükrös klub (magyar táncház) – Cs: Creatív Art Trió – P: Népzenei Verseny és Találkozó – jövő Szo: Tisztelet a régi feketék szellemének

Angyalföldi József Attila Műv. Központ: Sze: „Taníts meg élni" – Fényklub – A Sámánizmus rituáléja, Déri Zsuzsa előadása.

Old Man's Music Pub: Szo: Rockfort country (este 9) – V: Sonia és a Sápadtarcúak - blues (este 9) – H: Felkai Blues Brothers - blues (este 9) – K: Deák Bill Blues Band - blues (este 9) – Sze: Promenade Dixiland Band (este 9) – Cs: Blackriders irish-country (este 9) – P: Paid Holiday texas-blues (este 9) – jövő Szo: Country koncert érdeklődni: 322–7645.

MDK

Dr. Kos László

Női-fej, gipsz

Festő - szobrászképző kiáll. 1942.

4.1.

Kós Mihály

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész,

MAGYAR IFJÚSÁG

1982 OKT 2 9

1021

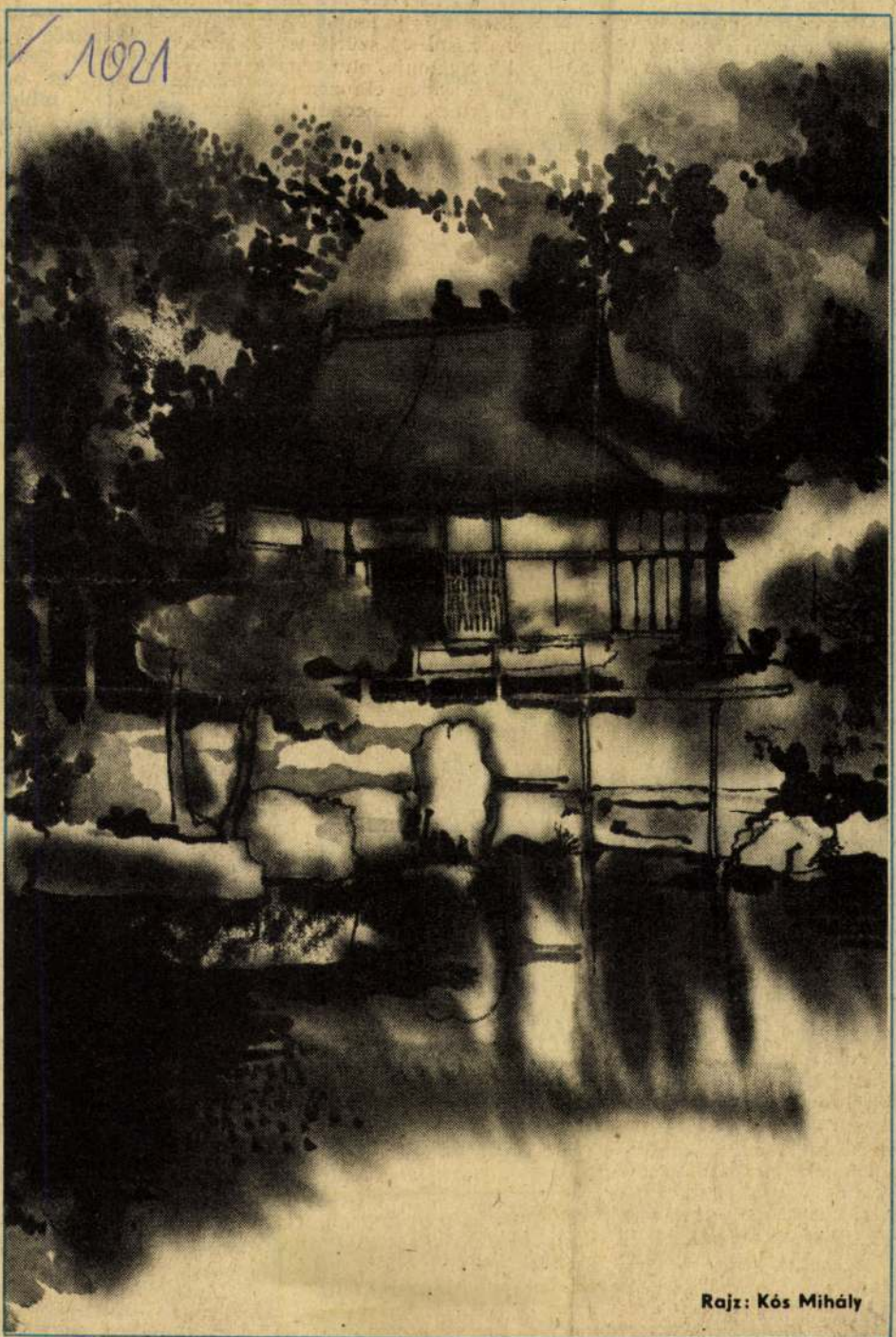

Rajz: Kós Mihály

talán csak úgy a világegyetemben á
(a téridőben mint divatosan mondan
vagy egy szeretőm ágyában
vagy egy barátom félreértésében
vagy egy lakbérhátralékos hónapos
már nem tudom már nem emléksz
csupán azt tudom
hogy azóta is a kijáratot keresem.

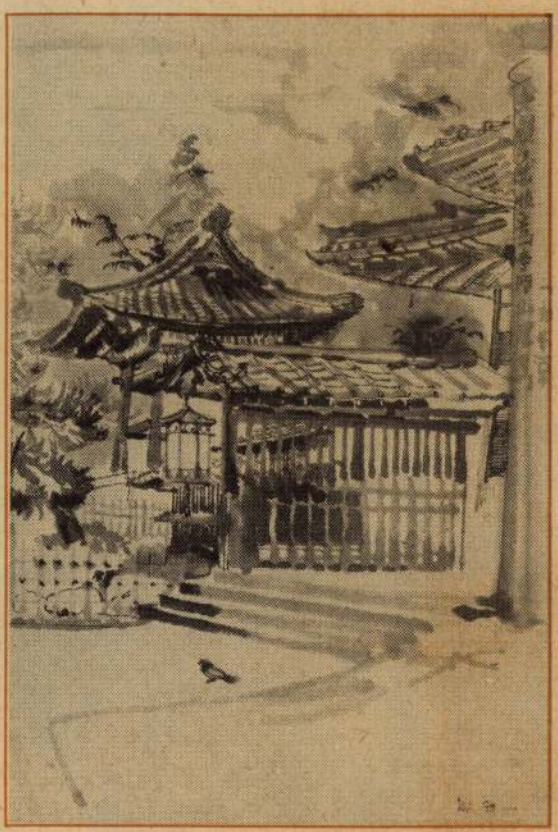

„% □ !§:— —: OUQ-WERTZU IOPÖASDFGHJ-KLÉÁYXCVBNM?! — sikoltott Alice.

Ezután hosszú időre eltemette irodalmi ambícióit.

gyako

Évek múltán, egy csendes, olvasgatással töltött délutánon érdekes utalásra bukkant. Neves angol író önéletrajzát lapozgatta, eredetileg azzal a céllal, hogy egy név helyesírását tisztázza, ám rövidesen elmélyedt a félezer oldalas, nagyvonalú irodalmi tallózgatásban, mely az ősi mezopotámiai eposzoktól Samuel Beckett legújabb video-taktilikometafiziko marionettjéig sorolta a szerzőt ért főbb hatásokat. James Joyce-ról is szó esett, s a fordító felsóhajtott, ez volt álmainak netovábbja: Joyce-ot fordítani. Ismét feltette magában: utánanéz az angol óriás fiatalkori műveinek, hátha maradt még számára valami lefordítatlan és lefordítható ifjúkori zsenge. Továbblapozott. Szó esett a modern csukcs próza fejlődéséről, a korai provanszál költészetről, azték virágénekekről és a század eleji húsvét-szigeteki avantgarde tomboló

Kós Mihály
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
Gyűjtemény
MAGYAR IFJÚSÁG
1982 OKT 2 9
1021

Rajz: Kós Mihály

CSÁSZÁR LÁSZLÓ

Mítos

Először van az Óriás Karakul. Ivarzása csendes évmilliókig. Hátán billegő homoksivatag a világ, négy birkalábon hajókázik.

Mígnem történik egy szép napon, hogy a Nagy Fehér Cikta, napi égi ellenőrző körútja során arra röpülve, megkívánja és megtermékenyíti a sivatagot. Karakulnak földbe gyökeresznek lábai, s első izgalmi tünetként vizelni kezd. Így lesznek a tengerek és a folyók.

Kedvét töltvén, a Nagy Fehér visszaszárnyal bárányfelhőjébe, s elfoglalja helyét cifra trónusán. Kezébe veszi arany lemezekkel díszített lángpallosát, összevonja szemöldökét. Így tekinget le.

Körötte alattvalói tolonganak, nagyság szerint sorakozva, csilingelő hangon, szárnyaikkal verdesve, dicsőségéről dalolnak. Trónja körül sündörögve, látszólag lopva csókolják patáit. A lépcsőkön Nagy Zöld Cikták állnak. Kezükben kard.

A bárányfelhőben zajlik az élet. Hófehér báránykák versenyt repülnek, vígan nektárt hörpintenek. Egymás szőrét göndörítik, fehérítő elixírrel kenegetik.

S ím, az iskolában épp csengetnek. Önfeláldozás órára szaladnak a barikák.

jünk fiúk!" Szól népéhez Benjámin.

Acélos lelkű, zümmögő hangyasorként kanyarog a karaván.

Útjuk mentén néhány sárga fűszál kókad. Benjámin egy homokbuckára kapaszkodik, felemeli mellső lábát, kivárja a teljes csöndet. Méltóságteljes komolysággal szól:

„Mi, a juhok nemzetsége, az egyetlen Igazselymű Legelő felé vonulunk! Küzdelmek során, lemondások kohójában edződött testünk-lelkünk! Immár érdemesekké váltunk a Kövér Legelőre, a Teli Gyomorra! Nézzetek e pár szánalmas fűcsomóra! Ezekkel erősítjük testünket az utolsó harc előtt!"

Szárnysegédei learatják a fűcsomókat, s ünnepélyes csendben kiosztják a fejadagokat. B. büszkén szemlélődik, míg néhány lelkes kisszarvú csókot lop patáira.

Induláshoz igazodik a menet.

„Én itt szeretnék maradni. Nekem itt is jó lenne. Itt is van fű!" A kisszarvú szürkének el-elcsuklik a hangja, elpirulva lesüti szemét. Társai elhúzódnak tőle, mutogatnak, kuncognak, legyintgetnek.

„Légy igazi racka, ne hozz szégyent nemzetségünkre, fiam! Me-

karszti-ko-arcu
pisztrángos vizi
azur függönyér
LE AZ ÚTON, E
világgá-szakad
szeretők sóhajá
szelek országút
madáralakban
verdes, csapon
egy ismeretlen-
csillagtávoli dc
álomba ringat
akár a bölcső,
öröknyugalmú,
akár a házson
éjpuha szárnyc
fenyőzúgás, bé
patakok csöng
zaklat, kísér
három napja é
s már nem ha

KÖVES ISTVÁN

Fuvolaszóló –

(Grencsó Istvánnak)

A Háromlábú Lúdanyó (Frau
rémisztő álmokat látnak a r
vérengző nyúlfalkák elől me
hatlapúvá nemesedett kápo

Kós Mihály
MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG
1982 OKT 29

SIMONYI IMRE

1021

A kijáratot keresem

(Illyés Gyulának)

én nagyon sokáig egy árva szót
sem értettem abból ami a
világban történik valamint
egy árva szót sem értettem abból
ami bennem történik

egy napon aztán megvilágosodván
(de hogy mitől?) a világ valamint
az én elmém:
úgy találtam hogy a „világban"
az történik hogy az emberek
szeretnek parancsolni és
tudnak engedelmeskedni
ugyanakkor bennem ellenben az történik
hogy nem tudok parancsolni
és nem szeretek engedelmeskedni

(gondolom innét számítható
hogy útjaink szétágaztak
az enyém és a világé)
arra persze már nem emlékszem
hogy mely pillanatban és hol is történt meg
eme megvilágosodás az én elmémben –
(talán örökké történt
és mindenhol történt
mert hiszen énbennem történt)
de arra már igazán nem emlékszem
a térnek mely pontján
s az időnek mely tartamában
is tartózkodtam a k k o r ?
meglehet:
talán csak úgy a világegyetemben általában
(a téridőben mint divatosan mondani szokás)
vagy egy szeretőm ágyában
vagy egy barátom félreértésében
vagy egy lakbérhátralékos hónapos szobában
már nem tudom már nem emlékszem
csupán azt tudom
hogy azóta is a kijáratot keresem.

Rajz: Kós Mihály

– a tengert
a halálfélelemtől
reszkető várost
magányunk mocskait
a szél hívószavára
csatasorba állított közlegényeket –
– az eszmélet ólomkatonáit

PARDI ANNA

A technika egy mondata

Felfedeztem
egy villanyégőn az erkölcsi pusztulást
csökkenő volt-jaiban a cementbe kötött
meghibásodott fényt
növekvő jövőjét
a kiégés felé.

Magyar Építőművészet 1981/5

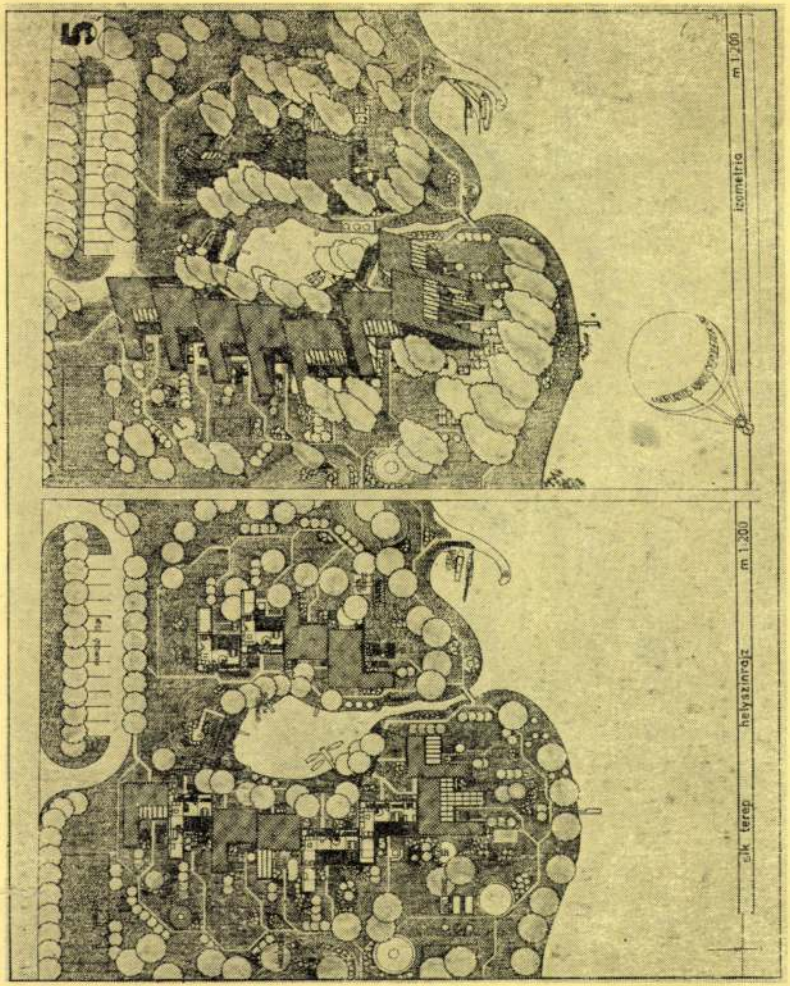

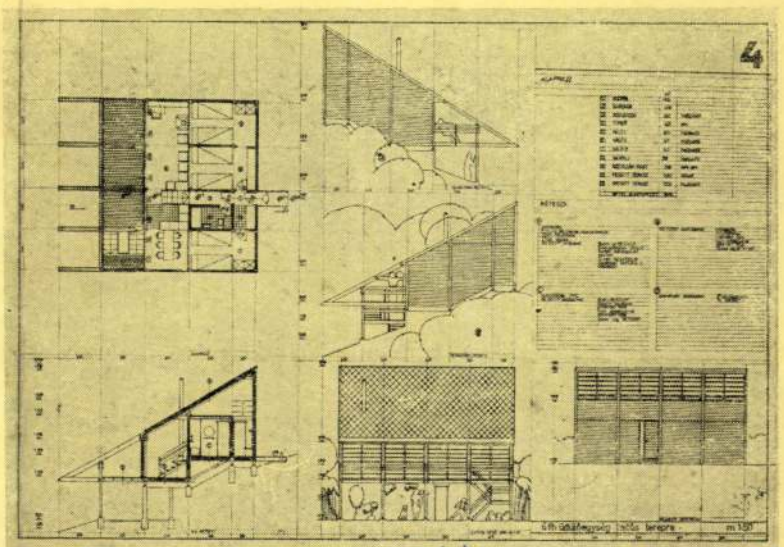

Kós Mihály

Csoportos korszerű üdülőházak tempályázat, 1980.

A megvételben részesített (rangsorolás nélkül) 5. bírálati sorszámú pályamű

Szerzők: Kós Mihály
Kósné Dudás Éva

A pályamű a külső-belső környezeti változatosságot esztétikusan, az egyéni igények figyelembevételének lehetőségével éri el.

Funkcionális alapegységeinek száma megválasztható, a belső térszervezés és tömegalakítás, illetve tömegkapcsolás lehetőségei igen nagyok.

A változatosság tipizálható elemekkel és tömeges építéssel biztosítható.

Az alapegységek bemutatott alaprajzai azonban több hibát tartalmaznak: a 2,40 m-es modul háló szűkös, a közlekedőutak csigalépcsőnél, belső folyosóknál alulméretezettek, a hálóterek előtt viszont túlméretezettek, a 6 férőhelyes üdülőegységeknél az emeleten vizescsoport már indokolt volna, a lejtős terep alaprajzi megoldásánál a lakóterek zónája és a hálók zónája között nagy aránytalanság van. A fa-tartószerkezetek szerkesztési rendszere jó, architektúraképző szerepe helyes.

Az épületegységek lábraállított vagy földfelszín fölé lebegtetett háromszögű tömegformái jó homlokzat osztásaival, a természeti környezettel harmonizáló, hangulatos, barátságos hatást nyújtanak.

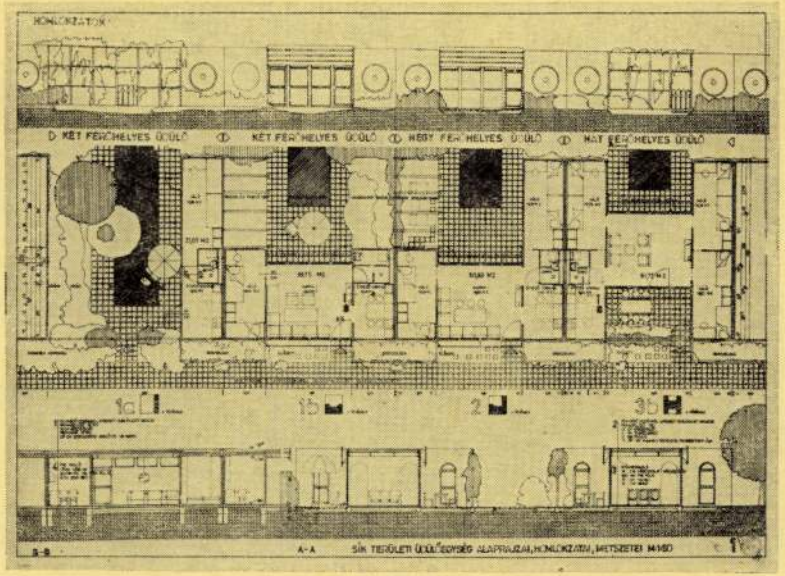

A megvételben részesített (rangsorolás nélkül) 6. bírálati sorszámú pályamű

Szerzők: Szabó Márton
Maczák Johanna
Snopper Zsuzsa
Pocsok Katalin
Selmeczi Gábor

A pályamű rendszerében megközelíti a kiírás koncepcióját, részleteiben azonban kérdésessé teszi megoldásait.

Az alapegység képzése ötletes (2,40 × × 5,70), könnyűbeton térelem a kiszolgáló és hálóegységek funkcionális terei részére, melyek között szabadon alakítható és házilagos megoldású nappali tartózkodó terek alakulnak ki.

Jellegében az átriumos rendszerhez közelálló javaslat variánsok megfelelnek a legkülönfélébb nyaralási formáknak is.

A problémák paradox módon épp az alapkiindulásból — a terv erényeiből erednek.

Arányaiban kettősség van a magasan iparosított konténer-jellegű térelem és az egyéb túl igényes megoldások és anyaghasználat, valamint a házilagosan barkácsolt nappali zóna szerkezetei között, mintegy tartós befejezetlenséget garantálva.

A lejtős változatnál a lejtő konzekvenciáit az összekötő (nappali) térben oldja meg, egyben adós marad a saját kertrész terepkialakítási javaslataival.

A terület szervezése elfogadható.

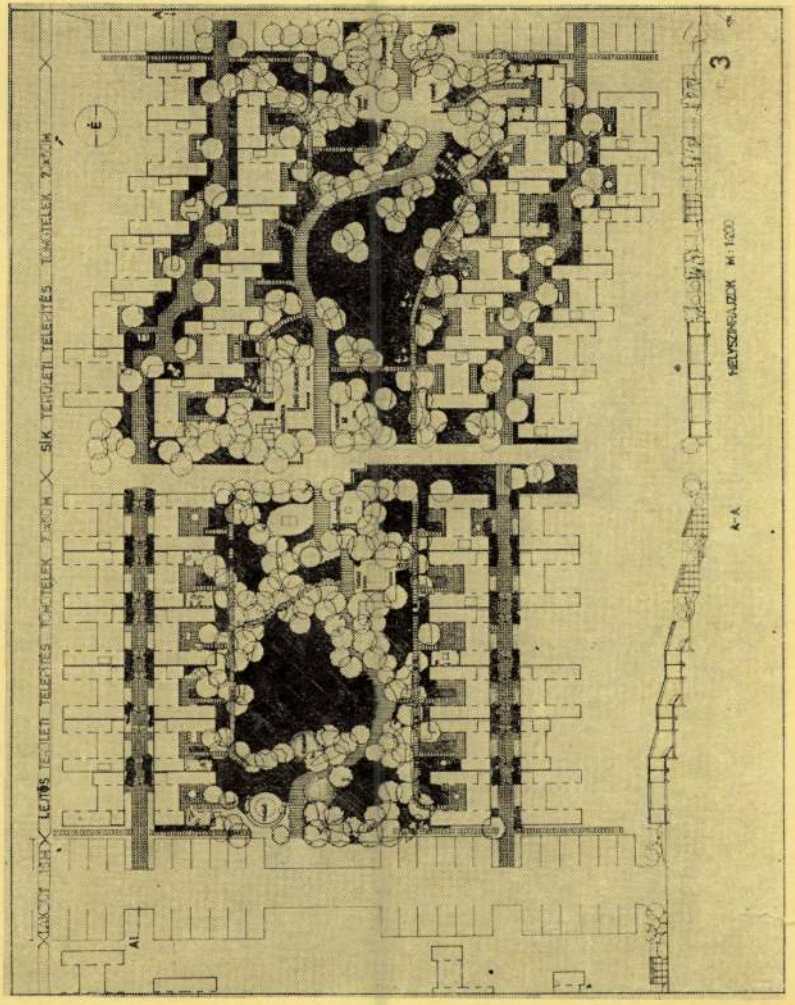

Kos Péter

grafikusművész

Új Ziállítása nyílt Bonyhádon a művelődési Központban.

Pest Megyei Hírlap
1982 nov. 31.

Losonczi Mi Kós
ciNe

KOS Péter grafikus

Farkas András: Kiállítások az MMK és a Hevesi Szemle Galériájában. Hevesi Szemle 1989.2.sz. 82-84.p.

A kékség helyett, a halak helyett a szennyes áradatot látja maga előtt ömölni és rátör a kétség: a költészetet kiűzi innen végképp a szenny? *„Das ist Duna"* — írja a kép alá Kós Péter és óhatatlanul a Strauss-zenére gondolunk, arra a lágyságra, finomságra, arra az azúrra, amely talán az égboltról köszöntötte egykorvalaha a méltóságosan hömölygő-folyó Duna csillogó szalagját. És hogy kétségeink végképp ne legyenek Kós Péter észleleteinek igazsága felől, a *Szmogriadót* is ábrázolja, megmutatván, hogy az antiállapot rossz kedvét kell és lehet esztétikummal közvetíteni. Mert hiszi, hogy az emberi tudat a szépségen keresztül hamarabb felfog veszélyeket, mintha a másik kóbor eszének magyarázná, mit is veszít az életéből, ha esztelenül cselekszik. Fent is, lent is. S mintha csak gyógyírt ajánlana, az oda nem figyelését, a megfeledkezést a gondról, hogy ilyen rossz minőségben élünk, odarittyent egy beszédes grafikát a laposságról, a békaperspektíváról, amiben nemcsak lebujos segédmunkások leledzenek kies hazánkban, és odaírja fanyar filozófiával: *Kis eskütől a nagyfröccsig.* Mert a külső mérgezés hat a belső világra, s igénytelenségünk, tisztátalanságunk elvihet minket a lélek rákjáig. A daganatig, amibe bele is lehet pusztulni. Itt *Az időtlen Zeusz is öregszik* és szemmel láthatóan elnyomorodik egeket vezérlő ereje.

2. **Átutalás**

A KÖNYVTÁR a kiszállított megrendelések (könyv, ny

. . . . . .

. . . . . elnevezésű és számú egysz
Könyvtárellátó és Könyvkiadó Vállalat MNB 215-13318. sz.
számlához csatolt átutalási megbízás felhasználásával.

3. **Elszámolási utalvány – Készpénzfizetés**

A KÖNYVTÁR megrendelését a KÖNYVTÁRELL
illetve utánvételezéssel teljesíti.

A jelen szerződésben nem részletezett kérdésekben a P
számú rendelet irányadó.

A Könyvtárellátási Szerződést megkötjük, a benne fog

1990. . . . . .

Borítón: Megöltek egy legényt - rézkarc
Belül: Magyar népmesék - tusrajz
Hátul: Hüncsut Ferkó - rézkarc

Ez a kiállítás a szigetszentmiklósi művészek · Insula · csoportjának indítása. A csoport, pár éve alakult, és az egyéni célok mellett a Csepel-szigeti közművelődés vizuális szintjének emelését tartja feladatának.

Insula: (lat.) sziget, háztömb, városrész.

A kiállítás megtekinthető: febr. 21-ig Nyitvatartás: H, K, Cs, P: 10-20h ig Szomb.: 13-18h ig Vasárnap: 9-13h ig

FSZEK 85/19

KOS Péter

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár XIII. kerületi Főkönyvtára szeretettel meghívja Önt Kos Péter kiállítására 1985. jan. 28-án, du. 5 órakor megnyitja Herczeg István, grafikus müv. Budapest XIII. Dagály u. 9.

Álmomban a barlang falát vizsgáltam, kerestem amit meg kellet találni a rítushoz, mert a Törzs már követelte. Figyeltem a fényeket, árnyakat, formákat, foltokat. Az ártó vagy segítő szellemet kellett elővarázsolni, mert ha nem sikerül a Törzs elüldöz vagy föláldoz.

Ha bölény lesz akkor belevágják a dárdát, mert tudják ez a bölény lényege. Ha harcos lesz tudni fogják, hogy barát vagy ellenség, mert azt egy rajzból is meg lehet ítélni. Ha elejtendő ősállat vagy megejtendő ősasszony kép-ződik azt magukévá teszik, mert szükség van rájuk.

Feszülten figyeltem és megjelent a Forma vele jött a Szín, és kettejük nászá a Rend. A varázslat gyors volt, mert önkívületben csináltam. A hódoló tánc vagy az átkozódó üvöltés utána nem érdekelt. Nem az odavetett gőzölgő koncért álmodtam, hanem éreztem a Törzs igényét és sivár hiányát ha valaki nem álmodik.

Ez az álmom 30-40 ezer esztendős és mint képcsináló (sámán-művész) nem éreztem magam jobban azóta.

1980-ban végeztem az Iparművészeti Főiskolán. Rokonságom az ősi, a népi, a primitív és a sík művészetekkel tudatos, mert jobban érdekel a művészet kezdete mint a vége.

Ismeretlen ősember rajza

Ismeretlen Kosember rajza

Látószög

Elrontott világunk

Rengeteget beszélünk a környezetvédelemről, s nemcsak hangzatos *jelszavakkal,* hanem népes *demonstrációkkal* is tiltakozunk, ha veszélyt látunk vagy *sejtünk.* Sok — látványosabb, észrevehetőbb — mégsem igen történik a körülöttünk már szinte lépten-nyomon tapasztalható rongálások megszüntetésére vagy legalább fékezésére. Nem egy üzem már hosszú évek óta *inkább bírságot fizet, mint a szükséges beruházásra költ,* mondván: nincs pénz többre. S utána sem számol, hogy valójában mi is a nagyobb kiadás, a *büntetések* rendezése vagy a *hiánypótló fejlesztés.*

Meglepő, különös, hogy számos aggályoskodó, panaszkodó ember sem veszi komolyan azt, ami ellen ágál. *A veszélyhelyzetbe került település lakói maguk is súlyosbítják az állapotokat.* Miközben például a szomszéd helységeket is mérgező füsttel, pernyével borító *kéményóriást* szidják, éppenséggel saját szemetes zsákjaikkal szórják teli a határt, meg *egész kocsirakományokat borítanak* mindenféle kacattal, lim-lommal a bokrok, fák alá az erdőszélen, vagy a sűrűjében. Mivel, ha nem is praktikusabb, számukra mindenképpen *olcsóbb* ez, mint a kukakocsit fizetni.

Újra meg újra, innen vagy onnan felröppen a hír *veszélyes hulladékok* váratlan felfedezéséről. Nemcsak a felszínt csúfítják, gyilkolják, hanem már a föld mélyét sem kímélik a magukról, a mindannyiunkról megfeledkezők.

Nem tudni, hogy hová vezet mindez — de találgatni lehet. *Pusztul körülöttünk a világ, fulladozik a természet.* Szemmel látható a növényi kultúrák ritkulása, észrevehetők a károk állaton, emberen egyaránt. Betegségek — eddig ismeretlen vagy kevésbé megszokott kórok — sújtják az élőlényeket, okoznak *falun és városon korai halált.* Az erősen szennyezett környezetnek is vitathatatlan a szerepe abban, hogy *hazai lakosságunk egészségi állapota ma Európában már a legroszszabbak közé tartozik.*

Vigasztaló lehet, hogy legalább a légszennyeződés az utóbbi időkben már valamelyest *csökkent.* Ez azonban inkább a visszaesett ipari tevékenység következménye, mintsem a határozott törekvések eredménye. S megeshet, hogy *a termelés további mérséklődése sem vezet igazán megnyugtató eredményre.* Amit nyerünk a „réven", esetleg elveszíthetjük a „vámon". A kéményekből el-elmaradó füstöt, gázt és pernyét majd pótolják a gépjárművek kipufogócsövei, ahonnan időnként akkora a kiáramlás, hogy a kocsit is alig, vagy egyáltalán nem látjuk. S amíg a papírjaik - *"zöld kártyáik"*- rendben vannak, igencsak így is marad a helyzet, újra meg újra ismétlődnek a bosszúságaink, bántalmaink. Mivel manapság is az *írás* a döntőbb — mintsem a vitathatatlan *tény.*

Komolyabban, jóval komolyabban kellene vennünk a harcot, amit emlegetünk, követelünk, csak éppen igazából nem akarunk akár *személy szerint is* vállalni. Pedig úgy lenne eredménye, ha ki-ki tenné a dolgát a beszéd helyett. S mindjárt legszűkebb környezetében, maga körül, ha kívánatos.

Gyóni Gyula

Debreceni csoport egri tárlata

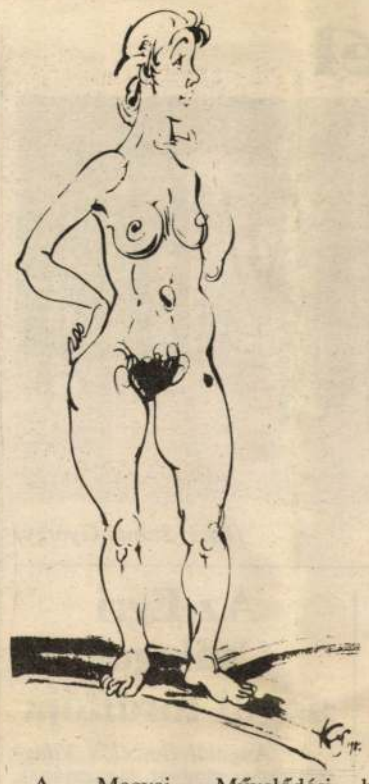

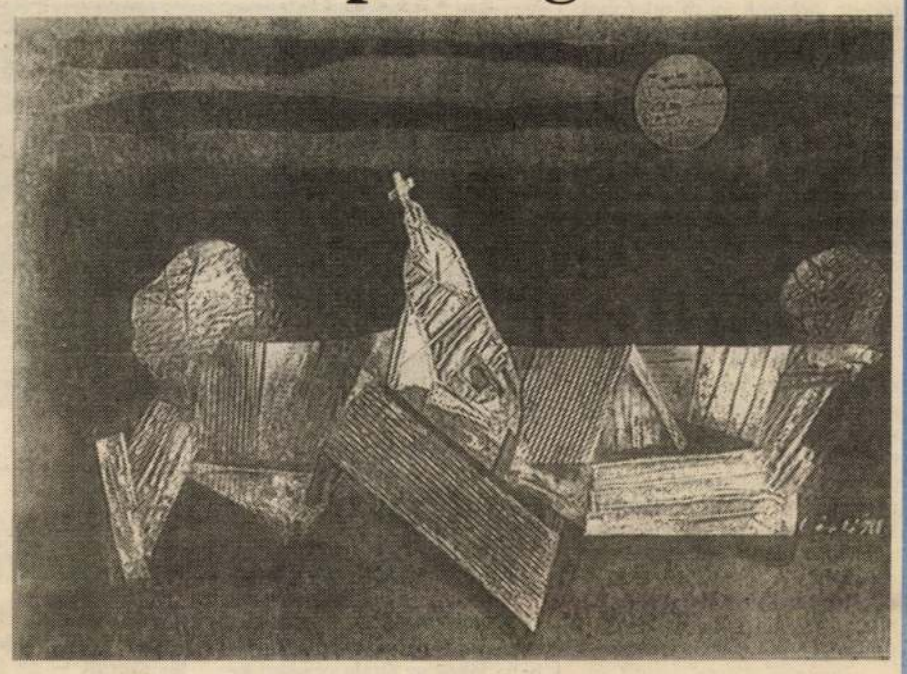

(Fotó: Gál Gábor)

A Megyei Művelődési Központban a Debreceni Műhely Képző- és Iparművészeti Alkotóközösség grafikusai, *Kós Péter* néhány rajzolt akttal, *Subitz István* linókkal és *László Ákos* szitanyomatokkal szerepeltek az elmúlt hetekben. Három egyéniség, három műfaj, három szemlélet, három keményen lehatárolt témakör. Mindhárom készteti látogatóját-befogadóját, hogy csatlakozzék, menjen utána, kövesse őt arra a külön útra, amelyen az egyéniség feltárja önmagát, elővezeti azt a világot, amiért neki érdemes élnie. Mert elhivatottságot érez arra, azt vegye észre a körülötte lévő térből és időből, azt jegyzetelje le, ami őt boldoggá teszi. Vagy teheti. Esetleg. Kezdjük Kós Péteren, az aktjaival. A férfiember azt hiszi, hogy a női test nemcsak harmóniájával teremt benne feszültséget, hanem azzal is, ahogyan a hangsúlyosan csábító formák bevallják azt az érzelmi töltést is, ami az alkotást létrehozta. Kós Péter nem törődik különösebben a női szépséggel, ideállítja elibénk a széles tomporú modellt, elölnézetben; a két térdkalács és a két mell körkörösségespirálja osztja-bontja a test ritmusát; jobb karja nem csüng le, mert keze fejét fordított tartással tomporához (fenekéhez?) támasztja, miközben balkezének ujjaival a nyaka körül matat. Szeme kitágultan messzire néz, fitos orra. széles álla és húsos szája, vastag nyaka nem előlegez semmit; ő egy báb, akit pár vonallal és csaknem hiánytalan pontossággal rak elénkbe a grafikus? Lehet-e ettől az asszonyi lénytől várni mélyebb szerelmet? Vagy egy ilyen akt céhbeli remeklése el sem akar menni idáig?

Subitz István jóval szerényebb, ha úgy tetszik, szürkébb, szomorúbb emberi szférát közelít meg linóival. A nő például állig felöltözve, a haja csapzottan lóg előre, nem mutatja a hajviselet az öregséget, a kendő lengése is fiatalra enged képzettársítani-, és mégis tele leszünk ettől a merev előretekintéstől a magánnyal és a szomorúsággal. Ennek a nőnek-lánynak a széles orra szétfeszíti a két szem együttélését, távolságot növel a lélek két tükre közé. Mintha az egyik nem is keresné, amit a másik már lát. Konok és zárt ez a nézés, mintha illusztráció lenne egy predesztinációs dogmához: csinálhatsz bármit, ha ilyen mogorvára formáltak téged, ilyenné tették benned a lelket az ősök, nem tehetsz semmit, be kell várnod, el kell tűrnöd mindent, úgy, ahogy jön, ette volna meg a fene az egészet.

És nehezen oldódunk a látvány által közvetített tartalmaktól, noha László Ákos szitanyomatai nyugalmat árasztó tájakat varázsolnak elénk. Aranyszínű épületcsoportok, falusi csendbe beleáporodott házak, törpe templomtornyok, háztetők, bútorféleségek, az emberi környezet számbavehető és számonkérhető, a mindennapi életet keretező tákolmányok ezek, ahogyan az évezredek által alakított célszerűség utunkba lökte valamenynyit. Költészet ez a táj, ahol a Hold vagy a Nap, vagy éppen a házak által félig takart fa lombkoronája kiválik a sötétből. Vagy belebukik az éjszaka felé tartó homályba —, ki tudja ezt pontosan követni? A falusi tájat fentről nézi — közelíti — a művészi szándék, mintha általa a teremtő Isten ellenőrizné, milyenek a részletek, a látvány, a kép, az érzelmek, a csendek, a suttogások ebben a széles alföldi rengetegben. Ahol a költő képzelete akkorákat böklászott-száguldott kis-csikó korában.

Minden kiállítás — így ez is — az egyéniségeket hintáztatta meg előttünk. Itt és most azzal is, hogy ki-ki a maga által választott technikával fogalmazott, és csak egy-egy témakörben kutakodva motívumok után, adta azt, ami minden tárlat lényege: az életérzést, azt, ahogyan az alkotó ma, ebben a tobzódó korban magát és környezetét leképezi — az emlékezetnek. És az okulásnak. Mert a közönség, a kortársak mégis csak várják az eligazítást a vallóktól, a merészebbektől. Így van ez rendjén! *(farkas)*

A Gödöllői Tangazdaság Rt. egyfordulós, nyilvános pályázatot hirdet az alábbi

ingatlanok megvásárlására:

Ingatlan megnevezése	Jellemzői	Értéke
Kiskartali Podmaniczky-kastély	hrsz: 069, 070, 071, 067, 068	42 millió Ft + ÁFA
Hatvan-Nagygombosi faüzem	hrsz: 450/11	8,1 millió Ft + ÁFA
Hatvan-Nagygombosi faüzem raktárépület	hrsz: 450/10	2,8 millió Ft + ÁFA
Verseg-Mindszenti vadászház	hrsz: 0190/1	1 millió Ft + ÁFA
Lőrinci Agrokémiai Üzem	hrsz: 1489/1 1493	55 millió Ft + ÁFA
Verseg Fenyőharaszti Sertéstelep	hrsz: 0126/6a 0126/B 0129 0130/b	112 millió Ft + ÁFA + az állatállomány értéke + ÁFA
Verseg-Fenyőharaszti Takarmánykeverő Üzem	hrsz: 0126/7	15 millió Ft + ÁFA
Hatvan-Nagygombosi Diákszálló	hrsz: 045311	14 millió Ft + ÁFA

A pályázatokat személyesen vagy meghatalmazott útján, 5 példányban, zárt, cégjelzés nélküli borítékban kell benyújtani „Tangazdaság pályázat 1993. december 28." megjelöléssel.
A pályázat benyújtásának határideje:
1993. december 28. 9 óra
A pályázat benyújtásának helye:
Gödöllői Tangazdaság Részvénytársaság Titkársága
Gödöllő, Tessedik S. u. 2.
A pályázat bontási időpontja:
1993. december 28. 10 óra
A pályázat bontási helye:
Gödöllői Tangazdaság Rt. Központja
Gödöllő, Tessedik S. u. 2.
A vételi szándék bizonyítására a hirdetési vételár 10 %-át az ajánlattevőnek a pályázat benyújtásának határidejéig letétbe kell helyeznie a tangazdaság pénztárába.
Ez az összeg bánatpénznek tekintendő.
A teljes vételárat a pályázat bontását követő 15 napon belül kell kifizetni.
A pályázatnak tartalmaznia kell:
a megvásárolni kívánt ingatlanért megajánlott vételárat számmal és betűvel,
a fizetés módját és határidejét,
az ajánlati kötöttség időtartamát, amely nem lehet kevesebb, mint a benyújtásra nyitva álló határidő lejártától számított 45 nap,
a letétbe helyezésről szóló igazolást.
A tangazdaság a pályázatbontás után szóbeli vagy írásbeli kiegészítést kérhet.
Az adásvételi szerződés az ÁV Rt. jóváhagyása után érvényes.
Az ingatlanok főbb adatairól, jellemzőiről, valamint a fizetési feltételekről információ beszerezhető:
A Gödöllői Tangazdaság Rt.-nél Hóka Zoltán igazgatási és ellenőrzési osztályvezetőtől.

Cím: 2100 Gödöllő, Tessedik S. u. 2.
Telefon: (28) 330-133
Telefax: (28) 330-134
Telex: 22-5801

A **PIONEER** most egy lépéssel önmaga előtt jár.
PIONEER kukoricavetőmag elővásárlás
1993 november 20-tól az év utolsó napjáig!

Velünk már most bátran kukoricázhat!

A **PIONEER** HI-BRED MAGYARORSZÁG KFT. garantálja, hogy nyitóárait december 31-ig nem változtatja meg.
A **PIONEER** **1993-ban átvállalja Öntől az inflációt!**
A **PIONEER** HI-BRED MAGYARORSZÁG KFT. garantálja, hogy az Ön számára legmegfelelőbb hibridet biztosítja.
A **PIONEER** **teljes fajtaválasztékából válogathat!**
A **PIONEER** HI-BRED MAGYARORSZÁG KFT. garantálja a teljeskörű kínálatból a kellő mennyiségű, folyamatos ellátást.
A **PIONEER** **forgalmazóinál a kívánt vetőmag azonnal az Ön rendelkezésére áll!**

A **PIONEER** vetőmag garancia.

Sőt!

A **PIONEER** HI-BRED MAGYARORSZÁG KFT. most egy különleges árajánlattal is fordul Önhöz.

A **PIONEER** egyes kukorica hibrideiből egy 80 000 szemes zsák kukorica vetőmag, vagyis **az egy hektárra szükséges vetőmagmennyiség december 31-ig már 4 000 Ft alatt megvásárolható!**

Az Önhöz legközelebbi **PIONEER** kukorica vetőmagot árusító cégek:
GITR, Eger · Tel.: (36) 413-449 ■ GITR, Pásztó · Tel.: (32) 360-899 ■ KITE, Gyöngyös Tel.: (37) 311-088
® A **PIONEER** HI-BRED International Inc. bejegyzett védjegye

MEGNYÍLT 100 m²-es BÚTOR-BEMUTATÓ
BÚTOR Lakberendezés — Ajándék kis- és nagykereskedés

KÖS Péka graf
Heves m. Hírlap

Atkári gáz és telefon

Az elmúlt hét végén is folytatódott *Atkáron* az új telefonok bekötése. Hozzávetőlegesen 180-an örülhettek, hogy megszólalt lakásukban a készülék. Ugyancsak atkári hír, hogy folytatódik a gázvezetékrendszer építése. Jelenleg a település kétharmad részén végzik a munkálatokat, és a vezeték két szakaszán már a műszaki átadás megtörtént.

Roma-Mikulás Gyöngyösön

A napokban Mikulás-délutánt tartott *Gyöngyösön* a Roma Ifjúsági Szervezet. Háromszáz csomag talált gazdára a gyerekek körében, és ruhákat is osztottak a rászorulóknak. A helyi 6-os és 1-es számú általános iskola tanulói adtak műsort, majd a tarnazsadányi roma nebulók mutatták be tudásukat. Az ünnepség után a felnőtteknek „jótékonysági cigánybált" hozott a puttonyában a Télapó.

Volt egyszer egy lemezgyár

A Rimamurány-völgyi *Vasmű Egyesület* 1864 áprilisában alapította a Borsodi Lemezgyárat. A nagy múltú létesítményt december 10-ig felszámolják. Ennek kezdetekor még több mint kilencszázan dolgoztak ott, *nagy számmal Heves megyeiek is.* Az egykor szebb napokat látott gyár felszámolását a csaknem egymilliárd forintos adósság indokolta. A lemezgyár 1,3 milliárd forintra értékelt vagyona magántulajdonba kerül. Már elkelt a Járműkerékgyár, és értékesítették a vállalat energiarendszerét, illetve lemezfeldolgozó üzemét.

A kisgazdák Noszvajon

A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt előadást szervez pénteken délután *Noszvajon.* A helyi általános iskolába várják *István József*et és *Iván Géza* országgyűlési képviselőket. A párt programjáról, elképzeléseiről beszélnek majd az érdeklődőknek.

Politikai vitanap

Mint lapunkban is hírül adtuk, szerdán politikai vitanap keretében az Országgyűlés az agrárgazdaság helyzetéről, valamint a válság kezelésének lehetőségeiről tanácskozik. Ennek előkészítéseként a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége összeállítást küldött az ágazat gondjairól, a teendőiről, — javaslatként — megyénk országgyűlési képviselőinek is.

Száz kérdés a munkavállalói részvényprogramról

Az Állami Vagyonügynökség bővítette privatizációs füzeteit. Megjelent a „Száz kérdés — száz felelet az MRP-ről" című kiadványuk. Ez a sorozat immár 19. füzete, amelyet, illetve az eddig megjelent kiadványokat az ÁVÜ Heves Megyei Ügyfélszolgálati Irodáján Egerben, a Klapka út 1. szám alatt szerezhetik be.

Gyarapodott a Tisza-tó térsége

Az Országos Idegenforgalmi Hivatal támogatásával és a Közép-Tiszavidéki Intézőbizottság irányításával tovább gyarapodott a Tisza-tó menti községek idegenforgalmi struktúrája. Támogatást kapott a tiszafüredi hajóállomás és a szabad strand fejlesztése, a kiskörei szeméttelep befejezése, a sarudi kerékpárút építése, valamint a 33-as számú főút poroszlói átkelési szakaszának korszerűsítése.

AKCIÓ!
KARÁCSONYI VÁSÁR!
RELUXA és
SZALAGFÜGGÖNY
tételtől és színtől függően
5—30 % kedvezménnyel.
Díjtalan szereléssel,
több év garanciával csak
Egerben,
a Kertész u. 125-ben.
Tel.: 317-315,
413-315.

Mátrai tél

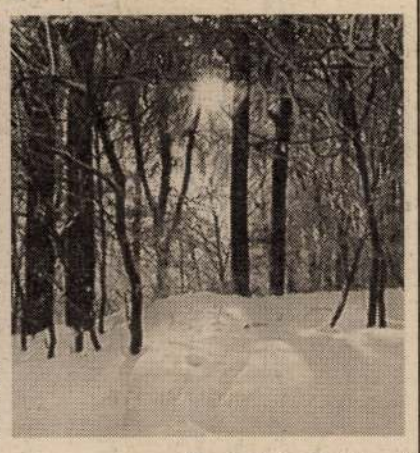

(Fotó: Szántó György)

Hétvégi balesetek

Kerékpárossal ütközött...

Az elmúlt szombaton délelőtt Eger belterületén *Kovács Ferenc* helyi lakos az általa vezetett kerékpárral — az elsődleges rendőri megállapítás szerint — nem adta meg az elhaladási elsőbbséget *Bodó András* egri lakos által vezetett személygépkocsinak, és nekiütközött a jármű bal oldali hátsó ajtajának. A baleset miatt a kerékpáros 8 napon belül gyógyuló, könnyű sérülést szenvedett.

Ugyanazon a napon, a délutáni órákban Mónosbél belterületén *Kelepecz Tamás* egri lakos — az elsődleges rendőri megállapítás szerint — az általa vezetett személygépkocsival figyelmetlen vezetés és szabálytalanul balra kanyarodni szándékozó *Ligetfalvi János* mónosbéli lakos által vezetett személygépkocsival. A baleset nyomán Ligetfalvi Mihály 8 napon belül gyógyuló könnyű sérülést szenvedett. Az anyagi kár körülbelül 60 ezer forint.

A balesetek ügyében a rendőrség folytatja a vizsgálatot.

A tehetséges fiatalokért

Junior Art-napok Gyöngyösön

Sok érdeklődő jelenlétében nyitotta meg a *város polgármestere* azt a rendezvényt, ahol a tehetséges fiatalok zenei, irodalmi és képzőművészeti kategóriákban mutatták be tudásukat. Több mint ezer rajz, akvarell, tűzzománc, fafaragás érkezett az ifjú alkotóktól, és bizony szűknek bizonyultak a tárlók. Így a szervezőknek nem kis fejtörést okozott a további művek sorsa. Megígérték, hogy „cserélik" a kiállítás anyagát, és mindenkinek sorra kerül az alkotása, amelyet karácsonyig láthatnak az érdeklődők.

Vendégként érkezett *Philip T. Reeker,* az amerikai nagykövetség sajtóattaséja is, aki kiemelte, hogy Magyarországnak legnagyobb készlete a fiatalság, és a tehetségüknek köszönhetően biztatónak látszik a továbbfejlődés. A fiatal művészek támogatása fontos, és a jövőben nemcsak a kormány, hanem a vállalatok együttműködése is jelentőssé válik alapítványi formában.

Schubert Henrik, a Junior Art Alapítvány elnöke értékelte a munkákat, és a jövő nyári dán-magyar táborba hívta meg a díjazottakat. Mint kitűnt, 1991-ben néhány lelkes gyöngyösi pedagógus hívta életre ezt az alapítványt a tehetséges gyermekek javára. Addig nem volt lehetőségük, hogy megmutassák, mit is tudnak, és szabadidejüket rajzok, ecsetek, a zene vagy a versek társaságában töltve, az elkészült „produkciókat" a közönség elé vihessék.

A megnyitó után került sor arra a gazdasági fórumra, amelyen az amerikai nagykövetség sajtóattaséja a helyi vállalkozóknak nyújtott felvilágosítást üzleti lehetőségekről.

Az Egri Csillagok angol fordítója

Az *Angolul Beszélők Világszövetsége* magyar tagozatának meghívására a minap hazánkban járt *George Cushing,* a londoni egyetem nyugalmazott professzora, a magyar nyelv és irodalom tanára. A vendég előadást tartott *Balatonalmádiban* a kétnyelvű gimnáziumban, *Pécsett* az Ifjúsági Házban, *Budapesten* az Európa Házban, *Miskolcon* a Szakszervezeti Székházban.

A világszövetség helyi csoportjának kezdeményezésére *Egerbe* is ellátogatott, ahol a megyeszékhely diákjaival találkozott az *Eszterházy Károly Tanárképző Főiskolán.* A fiatalok megtudhatták, hogy a vendég neves műfordító, hiszen angolra ültette át *Illyés Gyula: Puszták népe* című szociográfiáját, továbbá több *Móricz-* és *Ady*-verset is. A legnagyobb vállalkozása *Gárdonyi Géza* halhatatlan regényének, az *„Egri csillagok"*-nak angol nyelvre történt fordítása. A professzor beszélt munkásságáról, irodalmi kutatásairól, Eger történetéről, amellyel szívesen foglalkozik. Ezért a találkozót követően ellátogatott az egri várba is.

A KITE megyénkben is

A mezőgazdaság válsága a termelési rendszereket sem kerülte el, ám kevésbé érintette őket, mint más gazdálkodókat. A nádudvari *KITE Mezőgazdasági és Szolgáltató Kereskedelmi Rt.* 13 megyében — köztük Hevesben is — nyolc területi alközpontban végzi munkáját. Több mint 400 mezőgazdasági üzemmel, valamint 2500 magántermelővel és vállalkozóval alakított ki kereskedelmi együttműködést. Így az országban jelenleg 1,4 millió hektárnyi szántóterületen termelnek különböző növényeket az általuk ajánlott technológiákkal.

Közmeghallgatás Gyöngyösön

(Folytatás az 1. oldalról)

Válaszában a polgármester elmondta, hogy a lakások felmérésére tudomása szerint senkivel nem kötöttek még szerződést, ő ilyet egyáltalán nem is írt alá, így legfeljebb olyan méréseket végeztethet a Patina, ami még az úgynevezett jogi részhez tartozik. A konkrét vizsgálódásokra csak később kerül sor.

Hiesz György MSZP-s képviselő, úgy is, mint a lakásügyi bizottság elnöke, óvatosságra intette a jelenlévőket, akik leginkább a bérlemény megvásárlásának lehetőségeiről érdeklődtek. Szerinte nem kellene ezzel úgy sietni, hiszen a lakbérköltség, bár növekedni fog, de még mindig kedvezményes lesz, a leendő tulajdonosokra viszont reá hárul a lakások összes költsége. „Vannak nagyon rossz állapotú háztömbök, ha leszakad ott egy lépcsőház, vagy beázik a tető, annak javítása milliós tételekre rúg majd" — mondta.

Rengetegen panaszkodtak a volt ingatlankezelő vállalatra, amelyik jelenleg Gyöngyösön Patina Rt. néven működik. Sokak szerint a hiányosságokért a lakásfenntartók a felelősek, és éppen ezért a részvénytársaságnak kötelessége lenne felújítani minden otthont, még az eladás előtt. *Kömlei Károly* jegyző felhívta a figyelmet, hogy ilyesmire ne is számítsanak, a felújításra nincs pénz, legfeljebb a lakások értékének csökkentéséről lehet majd beszélni.

A hivatal szakemberei, illetve a képviselő-testület jelenlévő tagjai hangsúlyozták, hogy az Alkotmánybíróság döntése értelmében *a lakások eladásáról csak később dönthetnek majd, bár a városnak kifejezetten érdeke, hogy elidegenítse a tulajdonában lévő ingatlanok egy részét. Most* csak a bérleti jogviszonyról szavaznak, de addig is — december 26-ig — a város polgárai még írásban jelezhetik észrevételeiket e témában. Eddig az időpontig lesz ugyanis kifüggesztve a rendelettervezet. *(doros)*

Abasár bankja — már Egerben terjeszkedik

Abasár bankja már régóta nemcsak a falué. A körzeti takarékszövetkezet, mint ismeretes, a székhelyközségen túl még *Gyöngyössolymoson, Gyöngyösoroszban, Mátraszentimrén, Mátrafüreden és Gyöngyösön is* napi kapcsolatban áll ügyfeleivel. Ilyenformán a pénzintézetnél együttesen *már a tavalyi év végén több mint félmilliárd forintot kezeltek.*

Az *Abasár és Vidéke Takarékszövetkezet* elmúlt esztendei *13* milliós nyereségével elérte az immár 25 millió forintos vagyonösszeget is, ami tevékenységének a Pénzintézeti Törvény által előírt *alapja* a továbbiakban.

A stabil, s eredményesen működő szervezetről megelégedéssel tájékozódott a közelmúltban az *abasári önkormányzat képviselőinek testülete is, Kovács László elnöktől.* Kiváltképpen, hogy az 1992-es *133* millió forintos betétnövekedés után *további kedvező gyarapodásról* értesülhettek a polgármesteri hivatalban. A község gazdagságára is vall, hogy a *teljes betétállomány mintegy 40 százaléka helybeliéké.*

A szövetkezetnél elhelyezett vagy innen kért összegek egyaránt a *kölcsönös bizalmat tükrözik.* A hitelezésnél nyújtott segítséggel azonban sajnos *néhányan visszaélnek.* Ha a kölcsönzött 300 millió forint körüli értékhez képest viszonylag csekély is a késedelmesen visszafizetett, vagy éppen elmaradó törlesztés — mindenképpen *számottevő.* Feltétlenül zavarta tavaly is a munkát, hogy személyi jellegű, illetve kisvállalkozói tartozásoknál *milliós nagyságrendű követeléseket kellett bíróságra bízni, s volt olyan elmaradás, amit már be sem lehetett hajtani.*

A *sokféle pénzügyi szolgáltatás* között még mindig eléggé újdonságnak számít a pénzkölcsönzés biztonságát növelő *záloghitel* bevezetése *Gyöngyösön,* s kiterjesztése *Egerre, Mezőkövesdre, Vácra, Csornára, Sárvárra, Ajkára, Keszthelyre* is. Természetesen nem jelent ez a továbbiakban sem valamiféle kizárólagosságot, a hagyományos forma ezután is megmarad a lakosság, a vállalkozók segítésére. Így például mostanában a *gázprogram megvalósítását* könnyíti a takarékszövetkezet *4 községben.*

Sikeres tevékenysége eredményeképpen az abasári bank terjeszkedik helyben, körzetében és ezen kívül. Az idén központi székházához vásárolt *emeleti helyiségeket és pincét,* ahol majd átalakításokat, korszerűsítést is végez a későbbiekben. Ugyanekkor pedig tervezi *gyöngyösoroszi* üzletházának a bővítését, s egy új kirendeltség nyitását is — *Egerben.* -igy-

Életével fizetett lustaságáért

(Folytatás az 1. oldalról)

Amikor az egyébként a kellemesnél jóval erőteljesebb mámorban viduló vádlottakkal együtt a néptelen területre érkeztek, megkezdődött egyfajta, átlagos ember számára érthetetlen *leszámolás.* Először a II. rendű vádlott kezdte el ütni ostorral és szíjjal a szerencsétlent, majd — az ügyészségi vizsgálat megállapítása szerint — az I. rendű vádlott a vasvillát használta, pontosabban annak nyelével csépelte a védekezésre képtelen férfit, ahol csak érte őt. Amikor a két támadó belefáradt az ütlegelésbe, a sértettet egyszerűen otthagyták a helyszínen. Csak másnap derült ki, hogy Gy. Mihály olyan sérüléseket szenvedett, amelyek önmagukban is igen súlyosak voltak, de együttesen — a vérzéssel együtt járó traumás sokkal — a *halálhoz* vezettek. Azt sem árt tudni: nagy a valószínűsége annak, hogy az áldozat a különféle lágysérülések és csontsebek által kiváltott rettenetes fájdalmakat érezve, hosszú időn át elhúzódóan szenvedte ki a lelkét. Ezzel együtt a szakértő azt állapította meg, hogy Gy. Mihály sérülései részben 8 napon belül, részben azon túl gyógyulóak voltak.

A megyei főügyészség *különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés* bűntettével vádolta meg *Horváth Gyula* 37 éves vécsi lakost, mint I. rendű vádlottat, továbbá *Lukovszki Kálmán* 26 éves domoszlói polgárt, mint II. rendű vádlottat.

A Heves Megyei Bíróság büntetőtanácsa nemrég hozott elsőfokú ítéletet az ügyben. Ennek megfelelően Horváthot *halált okozó testi sértés* bűntettében találta bűnösnek, s ezért őt *hét év börtönnel sújtotta,* mellékbüntetésül pedig öt évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától. Egyúttal elrendelte a vádlott *kényszergyógyítását* is. A II. rendű Lukovszki Kálmán vádlottat ugyancsak ennek a bűncselekménynek a társtetteseként ítélték el. Az ő büntetése *hat év börtön,* a mellékbüntetése pedig ugyancsak öt évi, közügyektől eltiltás. A bíróság Lukovszki esetében is elrendelte a *kényszergyógyítást.*

A megyei bíróság döntésével szemben a vádhatóság képviselője *súlyosításért* nyújtott be fellebbezést. Fellebbeztek a vádlottak és védőik is: Horváth esetében felmentésért amiatt, hogy véleményük szerint az I. rendű vádlott nem is volt a helyszínen, nem is tud a szerencsétlen áldozat bántalmazásáról, míg Lukovszki ügyvédje úgy véli, hogy védencénél csak eshetőleges szándék jöhet szóba, annak fokozottabb befolyásolhatósága miatt, s ezért kérte Lukovszki büntetésének enyhítését.

Az ítélet nem jogerős.

(-lay)

Megduplázzuk a hirdetését!
Hogy hogyan?
December 12-én, vasárnap
ismét különszámmal
jelentkezik
a Heves Megyei Hírlap.
DUPLA PÉLDÁNYSZÁM —
HÉTKÖZNAPI HIRDETÉSI ÁR
Még nem késett el!
Hirdetését csütörtökig várjuk
az ezüstvasárnapi számba.
Felvilágosítás: 36-410-880, hirdetési osztály.

Ma Ön nyerte az 5 ezer forintos élelmiszer-utalványt
0 9 1 0 1 0 6 9 7 7 2 2
Minden érvényes betegbiztosítási igazolvánnyal rendelkező Heves megyei lakos kártyaszáma szerepel a játékban. Ma az Ön azonosító száma (vonalkód alatt) került kisorsolásra. Gratulálunk! Máris jöhet a kiadónkba a nyereményért.
Címünk:
Heves Megyei Hírlap
Eger, Barkóczy u. 7.
Telefon:
36/413-644, 36/410-880.
Szerencsés olvasónk a megjelenéstől számított 90 napig átveheti nyereményét. Amennyiben a nyertesünk előfizetőnk is — vagy most, illetve a közeli hónapokban fizet elő lapunkra, mert játékunk várhatóan az év végéig tart —, az 5 ezer forint értékű utalványon kívül átveheti kiadónk tárgyjutalmát is.
Ha kézbesítőnk még nem járt Önnél, kérjük a keretezett részt fenti címünkre beküldeni.

A Heves Megyei Hírlap előfizetője vagyok, és 1994-ben is az akarok lenni. Kézbesítőjük még nem keresett fel.
Nevem: .....
Címem: .....

Kós Rudolf (Bencés reálgimn. VIII. o).

Műcsarnok diákpályázatán dicséretben elismerésben kapott.

PH. 933. Ú. 22.

Kós Rudolf

Műcsarnok diákpályázatán dicsérő elismerést kapott.

M. 933. II. 22.

Kós Rudolf

Műcsarnok diákpályázatán dicséretet elismerést kapott.

NM. 933.II.22.

Kós Rudolf

Műcsarnok diákpályázatán dicsérő elismerést kapott.

8ó4. 933. II. 22.

Kós Zsófia, iparmüvész

Tárlata a Pesterzsébeti Vasas Müv. Központban látható.

— : A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1974. febr. 2.

Kós Zsófia, iparművész

Textilfestő. Kiállítása Pesterzsébeten a Csiliben tekinthető meg.

— : Gyűjtők, barkácsolók, magnósok, rovarásnok

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. febr. 1.

Kós Zsófia, iparművész

Kiállítása nyílik meg a
fővárosi Művelődési Házban.

— :o Tárlat

8.

ESTI HIRLAP, 1973. nov. 28.

Kós Zsófia, vízfestményei

Tárlata Pesterzsébeten tekinthető meg.

– : A hétvégi kulturális programokból 9.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 5.

Kós Zsófia, iparművész

Tárlata a Pesterzsébeti Vasas Műv. Központban tekinthető meg.

—: A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 19.

Kos Zsófia
Textilszőrő

Kiállítás a Fővárosi Művelődési
Házban

Magyar Hirlap 1973 XI. 329

Kós Zsófia

1975. nov. 28-án kiállítása nyílt a Főnárosi Művelődési Házban.

Népszava, 1975. nov. 29. 101. erj. 279 sz. Cp.

Kós Zsuzsa

A zárt jelrendszerből szerveződő összetett és „hőrbefogó" jelek, szöttes.

A borítóhátoldalán

Művészet, 1977. március.

Kós Zsuzsa

Zárt jelrendszerből szervenődő összetett és „hőrhefogó" jelek, szőttes

A borítón (alul)
Művészet, 1977. március

MDK

Kósa, építész

Modern magy. építőmüv. i kiáll. Párisban. Vállalk.
Lapja 1933. ápr. 6. 4.l.

MDK

Kósa épitész

Munkájával résztvett az 1933-ban Párisban rendezett nemzetk.kiállitáson. Az épitészeti kiállitást a L'Architecture d'Aujourd'hui c. francia épitészeti folyóirat rendezte.

Sz.: Magy.épitészek kiáll.Párisban.

Tér és Forma, 1933. 6.sz. 185.l.

Kósa Anna, szobrász

□ KÓSA ANNA kisplasztikai kiállítása nyílt a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében.

–. □ Kósa Anna 2.

Esti Hírlap, B. n. 1978 [illegible] 7.

1990 -11- 07

MAI REGGEL

Kósa Bálint grafikái

Ma este fél hatkor kezdődik a Budapesti Művészetbarátok Egyesületének klubestje a VIII. kerület, Mária utca 20. szám alatti Tszker-székház kultúrtermében. Kedvès vendéget köszönthetnek majd, mert Erdélyből, Olasztelkiből *Kósa Bálint* grafikusművész is részt vesz a találkozón, amelyen a további program szerint *Gergely Mihály* író előadása hangzik el. Címe: Egy tárlatlátogató tűnődése. A szokásos minitárlaton *Urbán L. Valéria* linómetszetei láthatók.

KÓSA Bálint

ló rész túl rövid
ló rész megfelelő

léklet is színes lenne
éges, akár többet is

előknek 295.- Ft-ba kerül.
z árat?
❑ kevés

nő ❑ férfi

Mennyire érdeklik Önt a művészet különböző területei?

	nagyon	közepesen érdekel	kevéssé
a festészet aktuális fejlődése	❑	❑	❑
klasszikus modern	❑	❑	❑
korábbi korszakok festészete	❑	❑	❑
szobrászat, plasztika, objektek	❑	❑	❑
videoművészet	❑	❑	❑
fotoművészet	❑	❑	❑
építészet	❑	❑	❑
formatervezés	❑	❑	❑
művészeti könyvek, albumok	❑	❑	❑
régiségek	❑	❑	❑
grafika	❑	❑	❑
a művészet, mint befektetés	❑	❑	❑
művészeti utazások	❑	❑	❑
művészportrék	❑	❑	❑

Kósa Bálint, grafikusművész

Lugano 1971-ben már másodízben adott otthont a nemzetközi ex libris-kongresszusnak. Romániában az ex libris változatos pályafutást mutat. Erdélyben azonban régi múltra tekinthet vissza. A két világháború között is elsősorban magyarok művelték, Lugánóban Imets László, Kósa Bálint, Vecsenka Rezső szerepeltek műveikkel.

Galambos Ferenc: Napjaink európai ex libris-művészete.
Hevesi Szemle, 1979. 3. s.old.

Elment a szerzetes könyvkötő

Váci György, aki Czirbolya vezetéknéven 16 éves korában került az országos hírű Kapisztrán Nyomdába, a lakhelyéül választott város iránti tisztelet és elkötelezettség jeléül vette föl új nevét. Vác neki nem csak munkát adott, hanem szerzetesi fogadalmát is itt tette, mely alkalommal harmadik nevéül a Fráter Amideust választotta.

Kiskunhalason, szülővárosában tanulta a könyvkötészet alapfogásait. Váci tanulmányai befejeztével a régi mesterlegények példáját követve vándorútra indult. Csehszlovákiában, Svájcban és Hollandiában jeles mestereknél tanulmányozta a szakma fortélyait, s a könyvkötészet művészeként tért vissza hazájába.

Az 1950-es államosítás törés volt pályáján, de 1956-ban újra kezdhette. Önálló mesterré lett. Műhelye ipar- és kultúrtörténeti érdekesség.

Régi könyvek, ősnyomtatványok, értékes kódexek születtek újjá kezében. Díszalbumok, vendég- és emlékkönyvek egyedi remekekként kerültek ki műhelyéből. Az Országház aranydiplomás könykötőjeként több állam és kormányfő kapta a hagyományos elemekből és díszekből formázott szebbnél-szebb albumait. VI. Pál pápának személyesen adhatta át sajátkötésű minikönyveit.

Hű maradt városához. Hiába hívták a Vatikánba, nem hatotta meg a kedvező római ajánlat. Itthon törekedett arra, hogy tanítványainak átadja szakmája csodálatos titkait, több évtizedes tapasztalatait. Több mint háromszáz kiállításon láthatták műveit az érdeklődők. Közelmúltbeli találkozásunkon – amikoris hetvenötödik születésnapján köszöntöttem – még tervezgettünk. Rövid, súlyos betegség szólította el tülünk. Sok-sok köszönettel tartozunk Váci Györgyneek, aki több mint 15 évig volt tagja egyesületünknek.

Földi maradványait a váci ferences templom kriptája őrzi, melynek fölújításához komoly összeggel hozzájárult.

– Geröly –

HÍREK

– A Tatai Móricz Zsigmond Könyvtárban a Fellner Jakab Kulturális Egyesület szervezésében a Költészet Napja keretében bemutatták a Ki-ki lelke szerint című kiadványunkat, ahol a szerző Pribojszky Mátyás és Petrozsényi Eszter szerepelt.

– A Mazda Szabó Autószalonban P. Takár Emőke és Detzky Júlia kiállítása május 11-ig tekinthető meg.

– Kristófi János Nagyváradi festőművész tárlatát – melyet 70. születésnapjára szerveztek a Gellért Szálló teaszalonjában, Geröly Tibor nyitotta meg. A tízgyermekes művészházaspár – Hoványi Judit szobrász-kerámikusművész – hat gyermeke már kiállításokon is szerepelt festményekkel, egyik fiú orgonaművész, másik kettő pedig fizikus, illetve mérnök. A festő rajztanár apa 30 évig rajzot tanított Kolozsvárott. Magyarországon már több kiállítása volt. Mostani tárlatát május 6-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

– Juhász Erika festményeiből áprilisban nagysikerű kiállítást rendeztek a Magyar Honvédség budapesti, Stefánia úti Művelődési Házában

– Korponai Margó festményeiből az Angelika Presszóban Pogány Ö. Gábor nyitott kiállítást

– A Lakkozó Utcai Általános iskolában (Kisiskolájában) (Bp. Galopp u. 13) Urbán L. Valéria, Sövegjártó Mária és Farkas Julianna kiállítása május 31-ig munkanapokon 16-tól 18 óráig tekinthető meg.

– Rézgaras címmel Horváth-Hoitsy Edit irodalmi délutánjára kerül sor június 3-án, szombaton, 15 órakor a XIII. ker. Dagály u. 9. sz. alatti könyvtárban.

A Magyar Köztársaság Érdemrend Tiszti Keresztje kitüntetést kapott: **dr. Czeizel Endre** és **Marton László** (akit Tapolca díszpolgárává is választottak). **Gross Arnold** munkásságát Kossuth-díjjal ismerték el.

Mindannyiuknak gratulálunk!

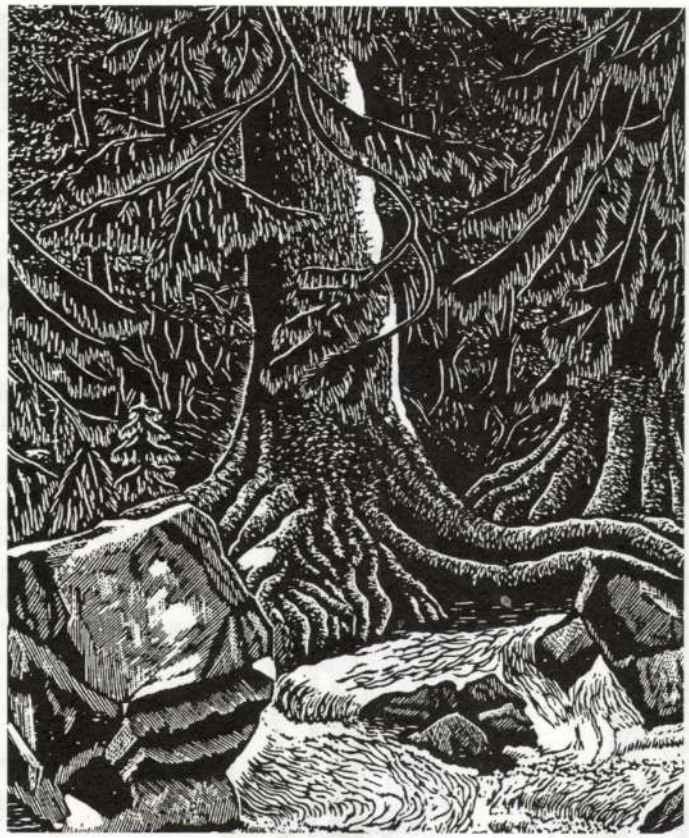

Kósa Bálint fametszete: Kapaszkodó gyökerek

A fametsző – Kósa Bálint

Immár hat éve nyugdíjasként – csak a fametszésnek hódol az erdélyi Kósa Bálint.

A tíz éves kisdiák Nagy István néptanító figyelmét "Honvéd karácsony a fronton" című rajzával keltette föl. Ajánlatát, hogy a fiú festészetet tanuljon, a szülők elutasították. Polgáriba iratták, majd Sepsiszentgyörgyre kerül a fémipari iskolába. Néhány évi fizikai munka után felvételt nyer a Kolozsvári Bólyai János Tudományegyetemre, ahol biológia-kémia tanári oklevelet szerzett. Székelyvereckére került tanítani, hamarosan az iskola igazgatójává nevezik ki. Rövidre sikerült ebbéli pályafutása. Őszinte véleménynyilvánításáért pörbe fogják, letartóztatják és három évi politikai fogságra ítélik. A megpróbáltatás évei következnek. Szabadulása után még munkahelyet is nehezen kap.

Falujában, Köpecen 1956-ban nagy sikerrel mutatta be olajképeit. Ha tehette, rajzolt, "föstött". Ősállatmaradványokat, erdélyi tájakat, portrékat. Fordulópont volt életében az a tény, hogy megjelent Sepsiszentgyörgyön Gy. Szabó Béla fametszetkiállításának megnyitásán. A fametszetek szerelmese lett, többé nem vett ecsetet a kezébe.

Már első fametszetei közül is több megjelent az újságokban. Fölfigyelt rájuk Gy. Szabó Béla is és meghívta, dolgozzanak együtt. Öt esztendeig kemény tanulóidő kezdődött. A szigorú mesteren kívül az Egyesült Államokban élt Petry Béla grafikusművész is rendszeresen ellátta tanácsokkal.

Kósa Bálint lelkében mélyen él a székely táj, melyben népe születik, keservesen él és elporlad. Metszetein megjeleníti a téli Haragitát, a Kormos patak völgyét, a Maros vidékét. Keretbe foglalja az erdélyi templomokat, kúriákat. A történelmet idézi a sebes hegyi patak árjával dacoló, vízmosásokba kapaszkodó gyökérzet. A fekete-fehér változó tónusával is üzen kortársainak, jövőt és bíztatást sugározva.

Kósa Bálint ma is Erdélyben, Olaszteleken él. Töb mint egy évtizede a Művészetbarátok Egyesületének tagja. Közel másfélszáz kiállításon szerepelt 1956 és 1994 között, hazánkban is több alkalommal láthattuk fametszeteit. Április 14-én a Debreceni Református Gyülekezet kiállítótermében Kocsis Elemér, Tiszán-túli református püspök, április 20-án pedig Budapesten a Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskolában dr. M. Kiss Pál művészettörténész nyitotta meg tárlatát. Erre az alkalomra jelentette meg katalógusát a Művészetbarátok Egyesülete.

Geröly Tibor

Kósa Bálint

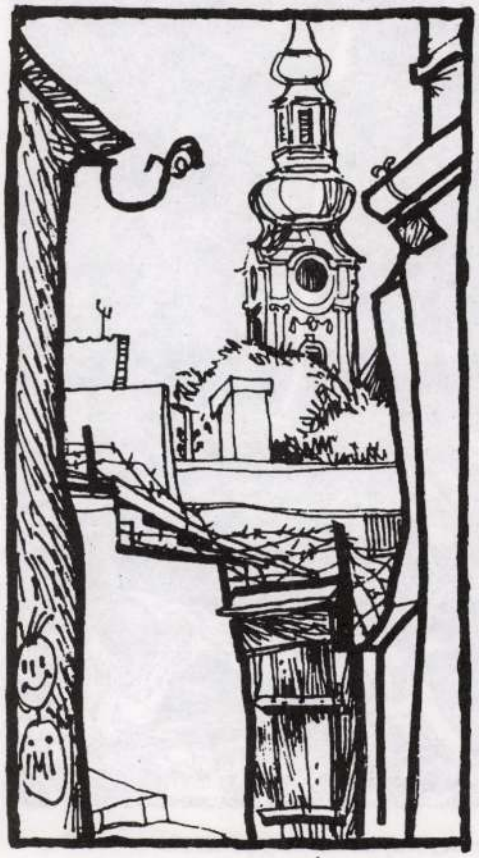

Szánthó Imre: Szentendre

Szánthó Imre jubileuma

Születésének 70. évében – március 16-tól április 23-ig – a Szentendrei Képtárban gyűjteményes kiállítást rendeztek Szánthó Imrének.

Öt éves volt, amikor a család Budapestről Szentendrére költözött. Tíz éves korában már elismerésre méltó rajzkészséggel örökítette meg a város hangulatos utcáit, ódon házait, nyugalmas tereit. Krónikása lett Szentendrének. Ezt a Duna-parti települést olyanyira hazájának vallja, hogy Pomáznál már honvágyat érez.

Szánthó Imre munkássága csak részben kötődik Szentendréhez. Majdnem negyven évig a Goldberger Textilnyomó Gyárában dolgozott textiltervezőként, aztán dekoratőrként. Ebben az időszakban készítette a gépi gyártású textiliák mintadarabjait, a kézifestésű textileket, kendőterveket, újságrajzokat, bélyegterveket, karikatúrákat. Sok művét linómetszeteken, szitanyomatokon sokszorosította.

Szánthó Imre képzőművészeti munkásságának külön korszakát jelentik az ártéri fákról, természeti motívumokról festett képei. A hatvanas években melankólikusak, szomorkásak – mintegy az alkotó lelkiállapotának tükrei –, a hetvenes évektől egyre oldottabbak.

Jelentős szerepet vállalt Szentendre képzőművészeti életének szervezésében is. Nevéhez fűződnek az 1951-től évente rendezett Szentendrei Tárlatok. Több kiállításnak nemcsak szervezője, hanem rendezője is volt. Apáti Abrakovics Béla, Pirk János munkásságát bemutató tárlatok mellett lelkes segítője volt Kiss Imrének a Boromissza Tibor és Pándy Lajos emlékszoba berendezésében is. A "Szentendre" című újság grafikai tervezését, szerkesztését is vállalta.

Aktívitására jellemző, hogy több önálló kiadvány és album dicséri munkásságát. Művészeti ismeretterjesztő előadásai is említést érdemelnek. Több alkalommal egyesületünkben is sikerrel szerepelt.

Gyűjteményes kiállítása kárpótlás is. Időnként méltatlanul mellőzték, elhalgatták. Szánthó Imre több terve, elképzelése máig sem valósult meg. A kiállítás mégis egy gazdag életpályát mutat, melynek folytatásához tagtársunknak boldog alkotó éveket kívánunk.

Kiállításnézőben az Alföldön

Március elején harminchárman keltünk útra, hogy a hét végén művészeti ismereteinket gazdagítva együtt töltsünk három napot.

Elsőként a Kecskeméti Képtárba látogattunk, ahol Simon Magdolna adott rövid áttekintést a gyűjtemény eredetéről, a kiállításon látható alkotókról és alkotásokról, hogy aztán ki-ki a számára legfontosabb képeket vegye szemügyre.

A Klapka utcában Bozsó János tagtársunk páratlan értékű gyűjteményében gyönyörködhettünk. Búcsúzóul baráti beszélgetésre és kedves vendéglátásra került sor a művész műtermében.

Koradélután érkeztünk a csoportot két éjszakára befogadó Lakiteleki Népfőiskolára, ahol este kötetlen beszélgetésre fogadta csoportunkat Lezsák Sándor és Lezsák Sándorné. Tájékoztatást kaptunk az Alapítvány és a Népfőiskola létrehozásának körülményeiről, nehézségeiről, gondjairól és a folyamatosan épülő, szépülő létesítményről, a 2005-ig szóló tervekről.

A második nap programja a helyi Emigrációs Gyűjtemény megtekintésével kezdődött, ahol Szabó Tamásné gyűjteményvezető vendégszeretetét élvezhettük, ezt követően pedig Gergely Mihály eszmefuttatása hangzott el a civil szerveződések szerepéről a magyar kultúra kincseinek, értékeinek megőrzésében, ápolásában.

Koradélután – Olajos István kíséretében-ismerkedtünk lakitelek természeti és történelmi emlékeivel és rövid sétát is tehettünk a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozó Holt Tisza partján.

Utunk Tiszaalpárra vezetett, ahol dr. Vancsura István alpolgármester és Biczók Mihály jegyző várta szoportunkat. Videofilmen tekintettük át a település történetét, ahol már ezer évvel az időszámítás előtt is éltek emberek. Rövid sétával a Zalán fejedelem építette ezer éves földváron a XVIII. században épült műemlék templomhoz jutottunk, ahol Gyöngyösi József plébános tájékoztatóját halhattuk.

Ezt követően dr. Gomola György nyitotta meg Jáki Ferenc kiállítását a Tiszaalpári Művelődési Házban. Rajzok, versek, fafaragások tanúsítják az alkotó sokoldalúságát. A program végén Harczi József (Párizsban élő tagtársunk) Jáki Ferenc egy versének fölolvasásával búcsúzott a vendéglátóktól.

A Tiszaalpáron szervezett nyári alkotótábor képeiből szervezett állandó kiállításon örömmel fedeztük föl Halpert Mária budapesti tagtársunk egyik tájképét is.

Este a Lakiteleki Népfőiskolán nagyszámú érdeklődő közönség gyűrűjében Losonci Miklós nyitotta meg a Németországban élő tagtársunk, Berecz Antal kiállítását. A "Politikai Hétvégén" az iskolán tartózkodó pártvezetők közül a megnyitó közönségében láthattuk Pető Ivánt, Csintalan Sándort.

A megnyitó végén e sorok írója mentette ki Berecz Antalt, aki nem lehetett jelen és nevében a kiállított képek egyikével ajándékozta meg a Népfőiskolát. A művész gesztusáért Lezsák Sándor mondott köszönetet.

A másnapi program Nyárlőrincen Takács István kerámia-műhelyében kezdődött. A Népművészet ifjú mestere munkájáról, terveiről beszélt, miközben kellemes időtöltés volt számunkra a hangulatos tanyai ház körül bóklászni. Lőrincz István kalauzolásával érkeztünk vissza a Népfőiskolára, hogy búcsút véve a pár év alatt a földből kinőtt épületkompexumtól hazainduljunk.

Ezúton is köszönettel tartozunk az eddig említetteken kívül Lévai Juditnak és Valensza Zsoltnak.

És hazafelé még egy kiállítás. Üllön a Harmónia Zeneiskolában Gálfy-Bódi Tamás linómetszeteinek tárlatát láthattuk. Részesei voltunk a megnyitóünnepségnek, ahol Pechtolné Kis Melinda igazgató köszöntötte az érdeklődőket és a kiállító művészt. Kuti Zsuzsanna verssel, Réczy Tibor, Saskői Szilvia, Juhász Anett és az igazgatónő.

Kellemes hangulatú, közösségformáló, ismereteket gyarapító, élményekben gazdag kirándulás volt.

Dr. Péter Ernő halálára

Életének 95. évében meghalt dr. Péter Ernő. Alapító tagja volt egyesületünknek, lelkes szervezője rendezvényeinknek.

Jogi doktorátust szerzett. Több történelmi tárgyú munkát ismertetett. Így Tarik Üngürün (Magyarok története), Rátonyi, Hidak a Dunán, Ormos Mária: Padovától Trianonig, Domokos László: Humanista főpapok. Ez utóbbit – az egyesületben tartott nagysikerű előadása alapján 1987-ben füzet alakjában kiadtuk.

Teleki Pál megbízásából 1941-ben a Széchenyi emlékév főrendezője volt. Az akkori ünnepségsorozatról is tartott előadást egyesületünkben abból az alkalomból, hogy 1991-ben (ötven évi késéssel!) a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszttel tüntették ki. – Halála érzékeny vesztesége közösségünknek.

Geröly Tibor

KÓSA Bálint

Ára: 190,– Ft

Református pantheon (Kósa Bálint metszete. Debrecenben, 1995)

Confessio 1996/1

CONTENTS of No 1996/3

Meditation: Gábor *Szabó*: The Blessed Work

Prayer: György *Szikszai*: The Peasant's Prayer

Loránt *Hegedűs*: Christianity, Society and Democracy

THE MUSES

Miklós *Tőth-Máthé*: I, Caspar Károli... (short story) – István *Tőth*: Quiet Afternoon – Preface to Poems of Modern Geneva Poets – Louis *Duchosal*: On the First Page of the Imitation of Christ (Poem) – Henri *Ferrare*: Intercession for the Patients of 88th Ward (Poem) – Jean *Hercourt*: Poems of Innocence (Poem) – Alexandre *Voisard*: Ode to the Native Country Which Will Never Die (Poem) – Henri-Frédéric *Amiel*: Confidential Diary (Fragments of a Diary) – Artémis *Calame*: Glass Painting of the Troubadour in Twilight (Poem) – Vahé *Godel*: The Moving Word (Poem) – Jean-Georges *Lossier*: Looking for Your; Fall; The Only Night; We Do Know; The Dawn Came from the Open Sea; All Dove Into the Silver Stars; Lightning Quick in Vain; Certainly, I Lived Like You (Poems) – Marc *Eigeldinger*: Forest of Laths; Ways of the Brook Aureuse; Language of the Sun (Poems) – Philippe *Jaccottet*: Notes Taken in the Dawn; The Flower Is Nothing but Night (Poems) – Anne *Fontaine*: The Dove (Poem) – Anne *Perrier*: Behold, In Eternity; I Myself Continue...; Blossoming Before You... (Poems) – Gilbert *Troillet*: Magnifying Glass; The Church Building (Poems) – Jean-Pierre *Vallotton*: Ashes Spilling In My Head (Poem); (Translator of the above Poems: István *Tőth*) – Bernard *Le Calloc'h*: John Bowring, Protector of Sándor Kőrösi Csoma and of the Hungarian Literature

THE LIGHTS OF CENTURIES

János *Győri L.*: György Szikszai and the Pillar of Martyrs – A Pious Man in the Age of Enlightenment – György *Szikszai*: St Focas, St Niceforus, St Genesius (Legends of Martyrs) – László *Kósa*: Aladár Szabó and the Hundred-Year-Old 'New Minute Hand'

TESTIMONY

Bálint *Kovács*: D.Dr. Richárd Bodoky, Scholar of the Reformed Diaconal Services (1908-1996) – József *Barcza*: The Role of István Török in Church History (1904-1996) – István *Török*: Liquidation and New Beginning

OBESERVER

László *Tőkés*: The Changes in Central and Eastern Europe – Nationalism in the Footsteps of Communism – 2000: Jubilee Or the End of the World? (Excerpts from the 13th booklet of Ecumenical Study Centre) – Max *Weber*'s Epistle on Confimation – Ágnes *Károlyi*: Notes to the Epistle – Szabolcs *Mózsa*: Greetings to József Kanyar (The 'Revolution' of Quality in the Career of an Intellectual from Somogy – Thoughts about a Man of Quality on the Occasion of His 80th Birthday)

Review of Ancient Books: Jenő *Sebestyén*: Liberalism and Calvinism

Sacred Architecture Today: Mihály *Márkus*: Reformed Aspects of Church Building

The Fine Arts: Zsuzsa *Fogarasi*: „Shadows of forgotten ancestors" Millecentenarial exhibition in Ráday Museum, Kecskemét

Film: Péter *Marczell*: An Unambiguous Opening Up

Book Reviews: János *Nagy*: Recent Publications of 'Kálvin János' Publishing House of the Reformed Church in Hungary – István *Karasszon:* Actual Stories (István Gábor Benedek: Brooklyn)

DISCUSSION

Ilona *Ferenczi*, Tamás *Bódiss*, Zoltán *Farkas*: Answer to the report of Prof. János Máté – Respond to Prof. János Máté's answer...

Szánthó Imre: Szentendre

Szánthó Imre jubileuma

Születésének 70. évében – március 16-tól április 23-ig – a Szentendrei Képtárban gyűjteményes kiállítást rendeztek Szánthó Imrének.

Öt éves volt, amikor a család Budapestről Szentendrére költözött. Tíz éves korában már elismerésre méltó rajzkészséggel örökítette meg a város hangulatos utcáit, ódon házait, nyugalmas tereit. Krónikása lett Szentendrének. Ezt a Duna-parti települést olyanyira hazájának vallja, hogy Pomáznál már honvágyat érez.

Szánthó Imre munkássága csak részben kötődik Szentendréhez. Majdnem negyven évig a Goldberger Textilnyomó Gyárában dolgozott textiltervezőként, aztán dekoratőrként. Ebben az időszakban készítette a gépi gyártású textiliák mintadarabjait, a kézifestésű textileket, kendőterveket, újságrajzokat, bélyegterveket, karikatúrákat. Sok művét linómetszeteken, szitanyomatokon sokszorosította.

Szánthó Imre képzőművészeti munkásságának külön korszakát jelentik az ártéri fákról, természeti motívumokról festett képei. A hatvanas években melankólikusak, szomorkásak – mintegy az alkotó lelkiállapotának tükrei –, a hetvenes évektől egyre oldottabbak.

Jelentős szerepet vállalt Szentendre képzőművészeti életének szervezésében is. Nevéhez fűződnek az 1951-től évente rendezett Szentendrei Tárlatok. Több kiállításnak nemcsak szervezője, hanem rendezője is volt. Apáti Abrakovics Béla, Pirk János munkásságát bemutató tárlatok mellett lelkes segítője volt Kiss Imrének a Boromissza Tibor és Pándy Lajos emlékszoba berendezésében is. A "Szentendre" című újság grafikai tervezését, szerkesztését is vállalta.

Aktívitására jellemző, hogy több önálló kiadvány és album dicséri munkásságát. Művészeti ismeretterjesztő előadásai is említést érdemelnek. Több alkalommal egyesületünkben is sikerrel szerepelt.

Gyűjteményes kiállítása kárpótlás is. Időnként méltatlanul mellőzték, elhalgatták. Szánthó Imre több terve, elképzelése máig sem valósult meg. A kiállítás mégis egy gazdag életpályát mutat, melynek folytatásához tagtársunknak boldog alkotó éveket kívánunk.

Kiállításnézőben az Alföldön

Március elején harminchárman keltünk útra, hogy a hét végén művészeti ismereteinket gazdagítva együtt töltsünk három napot.

Elsőként a Kecskeméti Képtárba látogattunk, ahol Simon Magdolna adott rövid áttekintést a gyűjtemény eredetéről, a kiállításon látható alkotókról és alkotásokról, hogy aztán ki-ki a számára legfontosabb képeket vegye szemügyre.

A Klapka utcában Bozsó János tagtársunk páratlan értékű gyűjteményében gyönyörködhettünk. Búcsúzóul baráti beszélgetésre és kedves vendéglátásra került sor a művész műtermében.

Koradélután érkeztünk a csoportot két éjszakára befogadó Lakiteleki Népfőiskolára, ahol este kötetlen beszélgetésre fogadta csoportunkat Lezsák Sándor és Lezsák Sándorné. Tájékoztatást kaptunk az Alapítvány és a Népfőiskola létrehozásának körülményeiről, nehézségeiről, gondjairól és a folyamatosan épülő, szépülő létesítményről, a 2005-ig szóló tervekről.

A második nap programja a helyi Emigrációs Gyűjtemény megtekintésével kezdődött, ahol Szabó Tamásné gyűjteményvezető vendégszeretetét élvezhettük, ezt követően pedig Gergely Mihály eszmefuttatása hangzott el a civil szerveződések szerepéről a magyar kultúra kincseinek, értékeinek megőrzésében, ápolásában.

Koradélután – Olajos István kíséretében-ismerkedtünk lakitelek természeti és történelmi emlékeivel és rövid sétát is tehettünk a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozó Holt Tisza partján.

Utunk Tiszaalpárra vezetett, ahol dr. Vancsura István alpolgármester és Biczók Mihály jegyző várta szoportunkat. Videofilmen tekintettük át a település történetét, ahol már ezer évvel az időszámítás előtt is éltek emberek. Rövid sétával a Zalán fejedelem építette ezer éves földváron a XVIII. században épült műemlék templomhoz jutottunk, ahol Gyöngyösi József plébános tájékoztatóját halhattuk.

Ezt követően dr. Gomola György nyitotta meg Jáki Ferenc kiállítását a Tiszaalpári Művelődési Házban. Rajzok, versek, fafaragások tanúsítják az alkotó sokoldalúságát. A program végén Harczi József (Párizsban élő tagtársunk) Jáki Ferenc egy versének fölolvasásával búcsúzott a vendéglátóktól.

A Tiszaalpáron szervezett nyári alkotótábor képeiből szervezett állandó kiállításon örömmel fedeztük föl Halpert Mária budapesti tagtársunk egyik tájképét is.

Este a Lakiteleki Népfőiskolán nagyszámú érdeklődő közönség gyűrűjében Losonci Miklós nyitotta meg a Németországban élő tagtársunk, Berecz Antal kiállítását. A "Politikai Hétvégén" az iskolán tartózkodó pártvezetők közül a megnyitó közönségében láthattuk Pető Ivánt, Csintalan Sándort.

A megnyitó végén e sorok írója mentette ki Berecz Antalt, aki nem lehetett jelen és nevében a kiállított képek egyikével ajándékozta meg a Népfőiskolát. A művész gesztusáért Lezsák Sándor mondott köszönetet.

A másnapi program Nyárlőrincen Takács István kerámia-műhelyében kezdődött. A Népművészet ifjú mestere munkájáról, terveiről beszélt, miközben kellemes időtöltés volt számunkra a hangulatos tanyai ház körül bóklászni. Lőrincz István kalauzolásával érkeztünk vissza a Népfőiskolára, hogy búcsút véve a pár év alatt a földből kinőtt épületkompexumtól hazaindulunk.

Ezúton is köszönettel tartozunk az eddig említetteken kívül Lévai Juditnak és Valensza Zsoltnak.

És hazafelé még egy kiállítás. Üllön a Harmónia Zeneiskolában Gálfy-Bódi Tamás linómetszeteinek tárlatát láthattuk. Részesei voltunk a megnyitóünnepségnek, ahol Pechtolné Kis Melinda igazgató köszöntötte az érdeklődőket és a kiállító művészt. Kuti Zsuzsanna verssel, Réczy Tibor, Saskői Szilvia, Juhász Anett és az igazgatónő.

Kellemes hangulatú, közösségformáló, ismereteket gyarapító, élményekben gazdag kirándulás volt.

Dr. Péter Ernő halálára

Életének 95. évében meghalt dr. Péter Ernő. Alapító tagja volt egyesületünknek, lelkes szervezője rendezvényeinknek.

Jogi doktorátust szerzett. Több történelmi tárgyú munkát ismertetett. Így Tarik-Üngürün (Magyarok története), Rátonyi, Hidak a Dunán, Ormos Mária: Padovától Trianonig, Domokos László: Humanista főpapok. Ez utóbbit – az egyesületben tartott nagysikerű előadása alapján 1987-ben füzet alakjában kiadtuk.

Teleki Pál megbízásából 1941-ben a Széchenyi emlékév főrendezője volt. Az akkori ünnepségsorozatról is tartott előadást egyesületünkben abból az alkalomból, hogy 1991-ben (ötven évi késéssel!) a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszttel tüntették ki. – Halála érzékeny vesztesége közösségünknek.

Geröly Tibor

Elment a szerzetes könyvkötő

Váci György, aki Czirbolya vezetéknéven 16 éves korában került az országos hírű Kapisztrán Nyomdába, a lakhelyéül választott város iránti tisztelet és elkötelezettség jeléül vette föl új nevét. Vác neki nem csak munkát adott, hanem szerzetesi fogadalmát is itt tette, mely alkalommal harmadik nevéül a Fráter Amideust választotta.

Kiskunhalason, szülővárosában tanulta a könyvkötészet alapfogásait. Váci tanulmányai befejeztével a régi mesterlegények példáját követve vándorútra indult. Csehszlovákiában, Svájcban és Hollandiában jeles mestereknél tanulmányozta a szakma fortélyait, s a könyvkötészet művészeként tért vissza hazájába.

Az 1950-es államosítás törés volt pályáján, de 1956-ban újra kezdhette. Önálló mesterré lett. Műhelye ipar- és kultúrtörténeti érdekesség.

Régi könyvek, ősnyomtatványok, értékes kódexek születtek újjá kezében. Díszalbumok, vendég- és emlékkönyvek egyedi remekekként kerültek ki műhelyéből. Az Országház aranydiplomás könykötőjeként több állam és kormányfő kapta a hagyományos elemekből és díszekből formázott szebbnél-szebb albumait. VI. Pál pápának személyesen adhatta át sajátkötésű minikönyveit.

Hű maradt városához. Hiába hívták a Vatikánba, nem hatotta meg a kedvező római ajánlat. Itthon törekedett arra, hogy tanítványainak átadja szakmája csodálatos titkait, több évtizedes tapasztalatait. Több mint háromszáz kiállításon láthatták műveit az érdeklődők. Közelmúltbeli találkozásunkon – amikoris hetvenötödik születésnapján köszöntöttem – még tervezgettünk. Rövid, súlyos betegség szólította el tülünk. Sok-sok köszönettel tartozunk Váci Györgyneek, aki több mint 15 évig volt tagja egyesületünknek.

Földi maradványait a váci ferences templom kriptája őrzi, melynek fölújításához komoly összeggel hozzájárult.

– Geröly –

HÍREK

– A Tatai Móricz Zsigmond Könyvtárban a Fellner Jakab Kulturális Egyesület szervezésében a Költészet Napja keretében bemutatták a Ki-ki lelke szerint című kiadványunkat, ahol a szerző Pribojszky Mátyás és Petrozsényi Eszter szerepelt.

– A Mazda Szabó Autószalonban P. Takár Emőke és Detzky Júlia kiállítása május 11-ig tekinthető meg.

– Kristófi János Nagyváradi festőművész tárlatát – melyet 70. születésnapjára szerveztek a Gellért Szálló teaszalonjában, Geröly Tibor nyitotta meg. A tízgyermekes művészházaspár – Hoványi Judit szobrász-kerámikusművész – hat gyermeke már kiállításokon is szerepelt festményekkel, egyik fiú orgonaművész, másik kettő pedig fizikus, illetve mérnök. A festő rajztanár apa 30 évig rajzot tanított Kolozsvárott. Magyarországon már több kiállítása volt. Mostani tárlatát május 6-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

– Juhász Erika festményeiből áprilisban nagysikerű kiállítást rendeztek a Magyar Honvédség budapesti, Stefánia úti Művelődési Házában

– Korponai Margó festményeiből az Angelika Presszóban Pogány Ö. Gábor nyitott kiállítást

– A Lakkozó Utcai Általános iskolában (Kisiskolájában) (Bp. Galopp u. 13) Urbán L. Valéria, Sövegjártó Mária és Farkas Julianna kiállítása május 31-ig munkanapokon 16-tól 18 óráig tekinthető meg.

– Rézgaras címmel Horváth-Hoitsy Edit irodalmi délutánjára kerül sor június 3-án, szombaton, 15 órakor a XIII. ker. Dagály u. 9. sz. alatti könyvtárban.

A Magyar Köztársaság Érdemrend Tiszti Keresztje kitüntetést kapott: **dr. Czeizel Endre** és **Marton László** (akit Tapolca díszpolgárává is választottak). **Gross Arnold** munkásságát Kossuth-díjjal ismerték el.

Mindannyiuknak gratulálunk!

Kósa Bálint fametszete: Kapaszkodó gyökerek

A fametsző – Kósa Bálint

Immár hat éve nyugdíjasként – csak a fametszésnek hódol az erdélyi Kósa Bálint.

A tíz éves kisdiák Nagy István néptanító figyelmét "Honvéd karácsony a fronton" című rajzával keltette föl. Ajánlatát, hogy a fiú festészetet tanuljon, a szülők elutasították. Polgáriba iratták, majd Sepsiszentgyörgyre kerül a fémipari iskolába. Néhány évi fizikai munka után felvételt nyer a Kolozsvári Bólyai János Tudományegyetemre, ahol biológia-kémia tanári oklevelet szerzett. Székelyvereckére került tanítani, hamarosan az iskola igazgatójává nevezik ki. Rövidre sikerült ebbéli pályafutása. Őszinte véleménynyilvánításáért pörbe fogják, letartóztatják és három évi politikai fogságra ítélik. A megpróbáltatás évei következnek. Szabadulása után még munkahelyet is nehezen kap.

Falujában, Köpecen 1956-ban nagy sikerrel mutatta be olajképeit. Ha tehette, rajzolt, "föstött". Ősállatmaradványokat, erdélyi tájakat, portrékat. Fordulópont volt életében az a tény, hogy megjelent Sepsiszentgyörgyön Gy. Szabó Béla fametszetkiállításának megnyitásán. A fametszetek szerelmese lett, többé nem vett ecsetet a kezébe.

Már első fametszetei közül is több megjelent az újságokban. Fölfigyelt rájuk Gy. Szabó Béla is és meghívta, dolgozzanak együtt. Öt esztendeig kemény tanulóidő kezdődött. A szigorú mesteren kívül az Egyesült Államokban élt Petry Béla grafikusművész is rendszeresen ellátta tanácsokkal.

Kósa Bálint lelkében mélyen él a székely táj, melyben népe születik, keservesen él és elporlad. Metszetein megjeleníti a téli Haragitát, a Kormos patak völgyét, a Maros vidékét. Keretbe foglalja az erdélyi templomokat, kúriákat. A történelmet idézi a sebes hegyi patak árjával dacoló, vízmosásokba kapaszkodó gyökérzet. A fekete-fehér változó tónusával is üzen kortársainak, jövőt és bíztatást sugározva.

Kósa Bálint ma is Erdélyben, Olaszteleken él. Több mint egy évtizede a Művészetbarátok Egyesületének tagja. Közel másfélszáz kiállításon szerepelt 1956 és 1994 között, hazánkban is több alkalommal láthattuk fametszeteit. Április 14-én a Debreceni Református Gyülekezet kiállítótermében Kocsis Elemér, Tiszán-túli református püspök, április 20-án pedig Budapesten a Neumann János Számítástechnikai Szakközépiskolában dr. M. Kiss Pál művészettörténész nyitotta meg tárlatát. Erre az alkalomra jelentette meg katalógusát a Művészetbarátok Egyesülete.

Geröly Tibor

FEHÉR ISTVÁN MŰVELŐDÉSI HÁZ

Wass Albertre emlékeznek

Tiszta szívvel – Úttalan utakon címmel tart előadást Bartha József lelkész, a Czenei Wass Alapítvány elnöke ma 16 órakor a tápióbicskei Fehér István Művelődési Házban. Az előadással és a Kósa Bálint grafikus műveiből nyíló kiállítással a Tápióbicske Barátainak Köre Wass Albert születésének századik évfordulójára emlékezik. Az estet a Szkítia együttes koncertje zárja. *(mh)*

III. Hírlap 2008. jan. 6. 12. oldal

Kósa Bözsi

"Paprikahasitók" c. képe a Pfeifer-festőisk. tárlatán.

Sz.U.N.934.X.10.

MDK.

Kósa Ferenc

Tanulmány müvészetéről, irója Kiss Ákos

Müvészet 1965 julius lap 27-38.

KÓSA FERENC, csizmadialegény pecsétje

A mezőcsáti csizmadia céh 17.sz.-ban készitett pecsét je Kósa vándorkönyvének 9.lapján, 1811-ből látható./26. jegyz./. Kerek, 2.7 cm. Koriratából csak: "N CSAT" betük láthatók. Kerek paizsban nagy csizma, a pajzs fölé egy pelikán teriti ki védőleg a szárnyát. Metszése alapján kora a 17.sz. 194.old.

BODÓ SÁNDOR: Borsodi, abaúj-i és zemplén céhpecsétek 189.old

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, IX. 1970
Miskolc, 1971

Kósa Ferenc festőművész.

a Magyar Pamutipar deko-
rációsa

B.K.: Képzőművészet, mint hobby.
Textilélet,
1942. jan. 17.

Kósa Ferenc

rajztanárjelölt

Ferkőpzomfoiskvk

1939-41. 149. l.

MŰRMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

401/1944

X. 5. B.

M. KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM

47.197/1944.III.szám.

Fenti számu f

got, hogy a stridóvári ro

nek helyreállitási költsé

lyó évi költségvetés megt

lását engedélyezem.

Felkérem a Bi

Horvátovics György stridó

veskedjék.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 JUL 8
TEXTIL ELET

Kósa Ferenc

Kósa Ferenc festőművész kiállítása

Talán a Kuny Múzeumban június 16-án nyílt meg Kósa Ferenc festőművész gyűjteményes kiállítása. Kósa Ferenc a Magyar Pamutipar dekoratőre, e tevékenységével párhuzamosan alkotói munkát is folytat.

A megnyitást a Magyar Pamutipar dolgozóinak egy nagyobb csoportja kollektíven felkereste. Kósa Ferenc alkotói munkásságát dr. Kiss Ákos, az Iparművészeti Múzeum osztályvezetője méltatta. Kósa művészetén — mondotta — meglátszik Ferenczy Károly hatása. Művészete a XIX. századvégi és XX. századeleji realista festői hagyományokból táplálkozik. Alkotói munkájából azonban nem hiányzik a modern festői szemlélet. A színeket finom összhangban tartja. Képein a színfoltok puhán, finoman olvadnak egybe, kontúrok szinte nem is látszanak. Ez a kifejezésmód különösen a kisebb, vázlatszerű képein mutatkozik meg.

Kósa festészete a monumentális ábrázolás felé irányul. Nagy falak freskó-festészetét igényli. Grafikái, valamint üvegfestési kompozíciói sokoldalúságát mutatják. Témáit szívesen veszi a magyar szabadságharc idejéből, valamint a magyarság életéből. Tudomásunk van arról, hogy Kósa Ferencnek még sok történelmi vázlata, valamint egyéb tárgyú képe van, azonban helyszűke miatt ezek nem szerepelhettek a kiállításon.

Művészetével a közelmúltban több helyen is foglalkozott a művészeti kritika, így többek között a Művészet című szaklap is, amely méltatta Kósa Ferenc alkotói munkásságát és művészetére ráirányította a figyelmet.

A Magyar Pamutipar dolgozói örömmel köszöntik a művészt a kiállítás alkalmából. Már régen várták, hogy a nagyközönség is lássa műveit és gyönyörködhessen művészetében. Ezzel kapcsolatban felvetődött a gondolat, hogy szívesen látnánk, ha a Magyar Pamutiparban mód volna egy ilyen, vagy még nagyobb méretű kiállítás létrehozására.

Reméljük, hogy ez a tatai kiállítás Kósa Ferencet újabb alkotásokra inspirálja és a jövőben egyre többet fogunk találkozni nevével a művészeti életben.

Edelényi József
Foto: Varga József

avart okozzon.

— Első feladatunk a turbi-
ák ellenőrzése volt. Átvizsgál-
uk a szabályozószelepeket,
zétszereltük az olajszivattyú-
at, kicseréltük az elkopott al-
atrészeket. Átvizsgáltuk a
koda kazánt is. Év közben
incs alkalom a kazán vizsgá-
tára, tisztítására, hiszen a ka-
án nem hűl le annyira, az 1—
napos hétvégi állás alatt,
ogy ezeket a munkákat elvé-
ezhessük.

Kurucz Pál, Bálint Géza, Szendrényi András a III-as nyújtógéppel foglalatoskodik addig, amíg a foulárd henger vissza nem érkezik a központi műhelyből. Stekli Mátyás és Fedorcsák András az Artos gőzszelepeit és kondenzedényeit vizsgálja.

A filmnyomóban valóságos ostromállapot fogadott. A harmadik emeleten a gépek mentén lévő járódeszkák egyrakásban. A kéziasztalok alját és

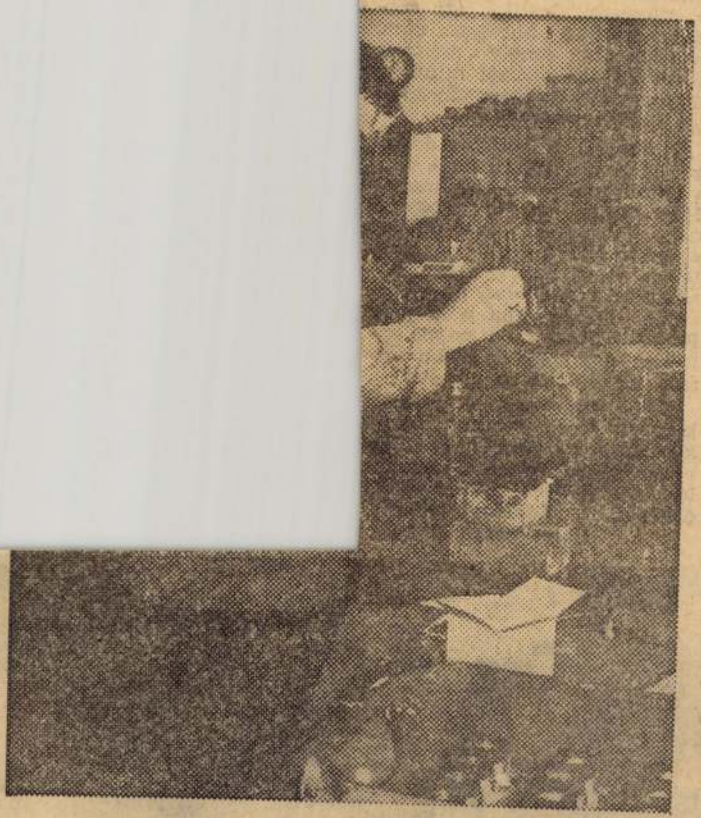

Sterl Lajos villanyszerelő az Artos-rámák elektromos erőátviteli berendezést javítja.

lyikkel mindig találkoztunk. *Kretz András, Gyarmati Ferenc*, ezekben a napokban sokat talpal, hogy minden reájuk háruló munkát időben elvégezzenek.

A festödében és fehérítőben csendes munka folyik. Harangvölgyi István, Juhász Gyula a felújított gumihengert illeszti a helyére. Segítőjük Bertel Péter, Likavetz Katalin az olasz fehérítőgép alkatrészeit mossák. Ezekben a napokban a pamutfestöde néhány dolgozója is itt segédkezik. *Varga Katalin, Hornyák Józsefné, Szarka Vazulné* a gépbe való vezetőhengereket csiszolják. A gondosan megtisztított hengert, aztán a lakatosok folyamatosan visszahelyezik.

Ez idő alatt a nagyműhelyben szüntelenül forog az esztergagép, köszörű és gyalugép. Mind sürgős, azonnali alkatrészt készít. Kinn az udvaron a hegesztők a megmunkálásra váró alkatrészeket készítik elő.

★

Nem törekedtünk teljességre, hisz erre nincs mód. Mindez csak epizód, abból a nagy munkából, amelyet a karbantartók végeznek.

(Csuhaj)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom m. Dolgozók
Lapja
1968 JUN 30
KÓSA Ferenc

Kósa Ferenc kiállítása Tatán

Tatán, a Kuny Domokos Múzeum toronyszobájában Kósa Ferenc képeinek kiállítását rendezték meg. A budapesti festőnek ez az első nyilvános szereplése.

A képek — időrendi sorrendben tekintve — intenzív fejlődésről tesznek tanúságot. Az 1951-es, egyszerű ábrázolásnál többre nem törekvő Ülő nőtől az ez évben született grafikáig és kis temperákig nagy utat tett meg a festő. Ezen az úton — egy-egy kép jelzi ezt — tagadhatatlanul előfordult, hogy nagy festőink hatása alatt alkotott, de a legújabb képek már határozottan bontakozó egyéniséget mutatnak.

A néhány évvel ezelőtt készült képek közül — ha mutat is Kernstok-hatásokat — talán a legszebb a vízhordó nőket ábrázoló alkotás. Napfényt, falusi hangulatot sugároz, erős alkatú lovak, meleg színek, s meztelenségükben biztonságot és szépséget árasztó asszonyalakok harmóniája tölti be az aránylag nagyméretű vásznat.

Az újabb alkotások között feltűnnek az üvegablaktervek élénk színösszeállításukkal, s tömör kompozícióval.

A kisalakú temperaképek mutatják a legtöbb egyéniséget, sajátos látásmódot, s ezeken talál igazán stílusához illő témákat a festő. A fahordók hosszúkás képe a tempera meleg színeivel és sok fehérrel éri el jó hatását. Lovak, emberek és a fehéren világító hosszú gerendák jól összefogott ábrázolása adja a kép értékét.

Hasonlóan szép a grafikák kompozíciója, különösen a vízparti jelenetnél. A figurák megfogalmazásában ugyan nem tökéletes az egység, a kép hangulatához leginkább a jobb oldalon ülő leányfigura, és a csónakos már-már biblikusan szép póza illik. Ezek a grafikák, a kis temperák és a nagyon szép üvegablaktervek mutathatják meg Kósa Ferencnek a továbbhaladás útját, egyéni látásmódjának érvényesítését, technikai biztonságának és rajzos készségének teljes kihasználásával.

Örömmel látjuk Tatán ezt a premier-kiállítást, amely nemcsak élményt nyújt a képzőművészet kedvelőinek, de szemléletesen mutatja be egy festő fejlődését az önálló stílusjegyek kialakításáig.

— flórián —

éjszakánként a Télapó rajzolja az ablak üvegére. Minden évben több és több lehet a munkája, hiszen a kórház mellett már kétemeletes új házak állnak... Biztosan szüksége van létrára is, hisz másként hogyan érné el a második emeleti ablakokat?

Amikor azonban Avai megtudta, hogy az ablakdíszeket a fagy rajzolja az ablakra, nem érzett csalódást, hanem még érdekesebb lett számára. Az, hogy az ember rajzol, rendben van, de hogy a fagy is rajzoljon...!

...A jégvirágok közül hirtelen Vászja bácsi arca tűnik elő. Szinte hallja a hangját:

— Enurminából rokonok jönnek, és akkor Avai is kap egy kuhljankát...

Esténként, amikor mama és Vászja bácsi moziba mennek, a nagymama odaveszi Avait magához az ágyba, és mesét mond neki, csukcs és eszkimó mesét... és boldogan mesél Avai apjáról, Loké kapitányról.

Jurij Ritheu csukcs író

sze, ez nem olyan nag
jó, mint azok a gőzösök
lyek Vladivosztokból é
gadanból hozzák a ra
nyaikat... a kéménye i
sebb, és az árboca is.
a „Hajnal" egész köze
het a parthoz, úgy, hog
előveszi a nagy, fekete
gafont és lekiált a hídr
— Szervusz, Avai!

A legérdekesebb
legszebb hajó a
nal". És persze,
is nagyon jó lenne, ha
apa velük élne, ha a mama
úgy szeretné őt, mint ahogy
Avai szereti.

Avai már régen tudja, hogy Vászja bácsi — egyszerűen csak bácsi, nem pedig az apja. Valaki mesélte lent az udvaron, hogy amíg apa a kapitányi iskolán tanult, anyja férjhez ment Vászja bácsihoz. Ettől kezdve kitartóan kérte a nagymamát, mígnem meg is mutatott neki egy fényképet, amelyen Loké kapitány és a mama volt látható; fiatalok voltak és valahogy olyan ijedtnek látszottak... Avai sokáig nézte apja arcát, és még jobban a szívébe zárta.

a-
en
r-
sz
és
ja
n-
at
z-

ja bácsi, és hallatszott, hogy megfordul az ágyban.

Amikor a „Hajnal" befutott, még mindenki aludt. Közvetlenül az öbölben kötött ki. Avai először csak az árbocokat látta, majd a kapitányi fülkét. Fel akart kiáltani az örömtől, de a szó elakadt a torkán, és szótlanul fogta nagymamája kezét, úgy mentek a partra... Az emberek utánuk néztek, és Avai úgy érezte, hogy valami különös, érdekes dolog fog történni.

Avai azonban egy teljesen ismeretlen férfit látott, aki csak nagyon kicsit hasonlított a fényképre. A férfi kézenfogta, a fedélzetre ve-

Kósa-Huber Ferenc 610

KÓSA-HUBA FERENC MŰTERMÉBEN

Kis emberek nagy érzéseinek ábrázolója.

Az anyaság – talán ez a téma foglalkoztatja leginkább; más munkái közepette is minduntalan vissza-visszatér hozzá. Terhes asszony, boldog anya, gyermekével játszó anya, aggódó, az életet féltő és megvédeni kész anya. Széles skálája van az anyaságnak, – az élet kiteljesedését, győzelmét hirdető érzésnek – műveiben.

Az anyaságban Kósa-Huba nem az átszellemültséget keresi, nem elvonatkoztatott egyéni boldogságot ábrázol. Nyers, vaskos erőt jelképeznek szobrai, a földet juttatják eszünkbe, a termést, az „anyatermészetet". E szobrok erős, zömök formája, sokszor szinte nehézkesnek ható megmunkálási módja is ebből a látásmódból és felfogásból fakad.

Utóbb készült műveinek egy része azonban arra vall, hogy kifejezésmódja átalakulóban gazdagodóban van, más arányrendszerrel, „idegesebb" formákkal kisérletezik. Az erőt nem a forma súlyosságában, hanem érzékenységében kezdi keresni.

A paraszt, a földművelő ember ábrázolásában is egyénit, erőteljeset alkot Kósa-Huba. Egyik-másik ilyentárgyú szobra három-négy változatban is látható műtermében. Kereső, küzködő, igényes művészre vall ez.

Kerámiáit is erő és bizonyos „földíz" jellemzi. Kancsóin, vázáin, tálain is szembe tűnik, hogy olyan szobrász keze formálta őket, mely súlyosabb anyaggal való küzdelemben nyerte a biztonságérzetét.

Kósa-Huba Ferencet jelenleg egy nagyobb kompozició terve foglalkoztatja. Témája: a béke oltalmazása. Vázlatok sokasága bizonyítja, hogy milyen mélyen benne gyökerezik eddigi művészi gyakorlatában ez a téma.

JAGAMAS ILONA

Mohi Sándor

Parasztasszony

Utunk, Kolozsvár 1958 IX. 25

Udvarhelyi kincskereső

(Haáz Rezső emlékezete)

Haáz Reszö, akinek halálhíre nemrégen érkezett Székelyudvarhelyről, kincskereső volt és kincstaláló, de nem abból a garabonciás fajtából, mely várromok tövében áskál, hanem azok közül való, akik tudják, hogy a kincset csak a dolgozó nép között lehet megtalálni.

A néppel, a népért élő tudósok közé tartozott, akárcsak a nagy Hermann Ottó. Már-már veszendőbe menő népi kincseket mentett meg, olyan gazdasági eszközöket és műtárgyakat, melyek Udvarhelyszék szegény falusi népének bámulatos ügyességét, művészi készségét, találékonyságát bizonyítják.

Haáz Rezső egyszerre volt tudós, néprajzi gyűjtő és művész, méghozzá hivatalos elismerés és akadémiai címek nélkül. Kisvárosi tanáremberként élte le életét, majd félévszázadon át oktatta rajzra a székelyudvarhelyi **diákokat, a jövendő tanítókat.** De mert a dolgozó nép életét élő tudós és művész volt, nemcsak a klasszikus formákra és antik szépségekre, a renaissance csodáira hívta fel tanítványai figyelmét, hanem beléjük oltotta a nép alkotóereje iránt érzett áhítatos szeretetét is. Így szervezte meg szavával és példájával páratlanul lelkes gyűjtőseregét. Tanítványai vakációban sorra járták otthon a házakat s mindegyre érkeztek Haáz Rezsőhöz az üzenetek, hogy itt, vagy ott, Árvátfalván, Sükőben, vagy Fenyéden mit találtak, régi szánt, mesterien összeeszkábált kaszút, évszázados bányász szerszámot, mesterművű kályhacsempét. Haáz Rezső nyomban útrakelt. Egy szépzománcú bokályért, vagy korhadozó öreg ványolóért hajlandó volt akármennyit szekerezni, gyalogolni. Nem félt sártól, hófuvástól, farkasoktól. Az emberektől nem kellett félnie, hiszen minden faluban, minden portán úgy köszöntötték, mint kedves ismerőst. S ha tréfa volt is, de őt és munkáját jellemezte, hogy azt mondták róla: Udvarhelyszéken minden embert ismer. Sok-sok falujáró útja alkalmával elmagyarázta az embereknek a múzeum jelentőségét s így érte el, hogy idővel messzi falvakból is elhordták hozzá a székelyek mindazt, amiről úgy érezték, hogy megőrzésre méltó. Így sikerült új meg új kincseket szereznie a múzeumnak.

Mert ez volt az élete: a múzeum. Még fiatalon azt a célt tűzte ki maga elé, hogy lehetőleg teljes képet adjon a régi Udvarhelyszék népi mesterségeiről, gazdálkodási módjáról, népművészetéről. Ez sikerült is neki, – csak ő tudta volna megmondani, mennyi nehézség és keserűség árán. Az udvarhelyi ókollégium nehány földszinti szobájából állt ez a múzeum, s anyagi alapja, költségvetése és „államsegélye" – Haáz Rezső meg tanítványainak lelkesedése volt.

Így született meg és gazdagodott évtizedeken át, lankadatlan gyűjtőmunkával ez a mintaszerű tájmúzeum. Haáz Rezső gyűjtésével, okosan, megmaradt az udvarhelyi keretek között és ezeken belül törekedett teljességre, azaz régi Udvarhelyszék néprajzi bemutatására. A gazdasági élet tárgyai, köztük számos, egyetlen példányban fennmaradt régi munkaeszköz a lövétei bányából, a vlahicai vasolvasztóból, éppen úgy helyet talált a múzeumban, mint a székely iparművészet remekei, kerámiák, szőttesek, faragványok, hímzések. A messze földön nagyhírű fazekasok és takácsok alkotásai mellett meg lehetett itt találni a székely ezermesterek furfangosan kimódolt titkos lakatjait, fából faragott, magától járó szekeret s többek között Orbán Balázs híres székelykapuját is.

A múzeum összegyűjtötte Urvarhelyvidék színes, gazdag, változatos népi öltözeteit is. Maga Haáz Rezső kiváló ismerője volt a székely népi öltözködésnek és tanulmánya a lövétei öltözetről máig is legalaposabb és legkorszerűbb ismertetése a székely viseletnek. De mivel nemcsak tudós, hanem művész is volt (bár ilyenirányú működése sainálatos módon mindmáig alig ismert Udvarhely határain túl), egész sor pompás akvarellen örökítette meg az udvarhely-vidéki népi viseletet. Egy másik sorozata a székelyudvarhelyi régi diákvilágot elevenítette meg: az internátust, a szolgadiákok sanyarú életét, a cipőosztást.

Fiaival, a tragikusan elpusztult Ferenccel, az „Udvarhelyszéki famesterségek" cím[ű] nagyértékű néprajzi monográfia szerzőjével, és Sándorral, aki ma a Székely Népi Együttes tánc-szakértője, örökké ott buvárkodott és barkácsolt a múzeumban. Cédulákat ragasztottak, magyarázó szövegeket fogalmaztak, romlékony tárgyakat preparáltak, vagy új gyűjtő-utakra készülődtek.

Emléke és értékes gyűjtőmunkáinak eredményei nem vesznek el. A Haázgyűjtemény teremtette meg az alapját a felszabadulás után most már állami költségvetéssel létesített udvarhelyi rajoni múzeumnak s az általa gyűjtött anyag jelentős része ott látható a múzeumban, hirdetve e szerény tudós-művész példás és eredményes működését.

MÉHES GYÖRGY

Széljegyzetek képzőművészeti

Aki látta, ismeri az elmúlt 10–12 hónap tartományi, tartományközi és egyéni tárlatait, fogalmat alkothat képzőművészeti életünk mai problémáiról, a felvetődő kérdések bonyolultságáról. A tárlatokon az időszerű tematika és a realista ábrázolásmód mellett a legkevésbé sem figyelmen kívül hagyható mértékben igyekeztek felszínre törni formalista irányzatok. Nem fér kétség hozzá, hogy e jelenségek nem véletlenszerűek és hogy végeredményben a polgári esztétikának behatolási kísérleteivel állunk szemben, melyeket, ha idejében vissza nem verünk, revizionista veszéllyé válhatnak képzőművészetünkben.

Ilyen körülmények között különösen megnő a marxista esztétika és képzőművészeti bírálat szerepe. Rá vár a polgári esztétika vagy a helyenként felbukkant revizionista beütési kísérletek erélyes visszatasításának feladata, rá a harcos iránymutatás a szocialista realizmus útján. Nézzük meg tehát, hogyan teljesíti hazai magyar képzőművészeti bírálatunk e nagyigényű feladatokat. Tekintsünk el ehelyütt napilapjainktól, amelyek viszonylag kevesebb képzőművészeti anyagot közölnek. Vegyük szemügyre az *Utunk*, *Korunk*, *Igaz Szó*, *a Művelődés* és a *Művészet* 1958 első félévi képzőművészeti cikkanyagát. Hogyan foglalkoztak e folyóiratok cikkírói a művészeti élet olyan fontos ágával, mint a festészet, grafika, szobrászat? (Az építőművészetet ehelyütt mellőzzük.) Milyen állást foglaltak a képzőművészet időszerű kérdéseiben? Merre mutattak irányt?

Úgy hiszem, nem árt emlékeztetnem arra a komoly pozitívumra, hogy az elmúlt hónapokban folyóirataink örvendetesen több képzőművészeti irodalommal találkozunk, mint korábban. Különösen az *Utunk* tesz sokat képzőművészeink tevékenységének ismertetéséért. Nincs száma, amely ne tartalmazna érdekes képzőművészeti jegyzeteket, méltatásokat.

A *Korunk* tavaly még csupán alkalmilag foglalkozott a képzőművészettel. Az idén már rendszeresen hoz ilyen tárgyú tanulmányokat. Úgyszintén a *Művelődés* és a fiatal *Művészet*.

Persze, a döntő mégis az érem minőségi oldala. Itt sem nélkülözzük a komoly pozitívumokat. Csak futólag utalunk olyan magas színvonalú munkákra, mint Szentimrei Jenő *Ferenczy Noémiről* írt megemlékezése, vagy Vetro Artur *Stílus és modor* című folytatásos cikke az *Utunk*ban. A *Korunk* hagyományaihoz méltó, igényes, marxista szellemű tanulmánya volt Hans Loew *Nagy István és festészetének kezdeteiről* és Bleyer György Diagó Riveráról írt tanulmánya, továbbá számos kisebb-nagyobb jegyzet. Mindezekre a továbbiak során még visszatérünk.

A komoly pozitívumok ellenére azonban képzőművészeti irodalmunk elmaradt a feladatok mögött. A felmerült komoly problémákkal szemben nem sikerült harcos álláspontra helyezkednie. Sőt, sok esetben olyan kritikai törekvések jutottak szóhoz, amelyeket a marxista esztétikától idegen beütésekként feltétlenül el kell utasítanunk.

Az *Utunk* egyik cikkírója, Andrássy Edit *Korszerűség, festőiség* című cikkében felpanaszolja:

„Mostanában egyre gyakrabban fordul elő, hogy egy-egy képzőművészeti kritikát, beszámolót olvasva, szinte úgy érzem: új kritikai nyelv van születőben. Ebből a nyelvből, nem is éppen észrevétlenül rendre kiesnek bizonyos fogalmak, min[t] például: szocialista realizmus, emberábrázolás, humanizmus. Ha meg hébe-hóban me[g] is maradtak az ilyen jellegű írásokban szégyenkezve lapulnak meg nyakatekerte[tt] esztétizáló mondatok mögött . . ." (*Utunk* 1958. 9.) Andrássy Edit szerint nem vé[l]letlen jelenséggel állunk szemben, „hane[m] az utóbbi időben magában képzőművész[e]tünkben is nem egyszer elmúlt korszako[k] stílusjegyeinek öncélú felhasználásába ü[t]közünk." Kiegészíthetnők e helyes megl[á]tású cikk felsorolását további tökéletes[en] „kiesett" fogalmakkal, mint: *mai tema[ti]ka, eszmei mondanivaló, tipikusság, pa[r]tos állásfoglalás, lélektani igazság, tart[a]lom és forma egysége, stb. stb.* Tovább[á] a képzőművészetünkben mutatkozó egy[es] negatív jelenségek terén alighanem többr[e] van szó, mint csupán „elmúlt korszako[k] stílusjegyeinek öncélú felhasználásá"-r[ól]. A szocialista és burzsoá ideológia közö[tt] harcban semmiféle művészeti jelenség ne[m] maradhat öncélú. Vagy az egyik ideológi[át] szolgálja, vagy a másikat. A legelvontab[b] kompozíció, a leglégiesebb tájkép, a le[g] etnografikusabb szobrászat is állásfoglal[ás].

Jellemző hazai magyar képzőművész[et] bírálatunk lemaradására, hogy a legfont[o]sabb kollektív tárlatokkal kapcsolatb[an] folyóirataink kevés szilárd világnézet[i] átfogó bírálat jelenik meg. Kivétel v[an] György János *Kísérletek, eredmény[ek]* című, az *Utunk* 1958. 7. számában közö[l] a fővárosi tartományközi kiállítást tagla[ló] értékes beszámolója. De már a kolozsv[ári] tartományközi tárlattal kapcsolatban n[em] mutathatunk fel ilyen írást. Pedig ez[t] tárlat ugyancsak szükségessé tette vo[l]na az alapos marxista elemzést! Merre t[art] az erdélyi szobrászok, festők egy részé[nek] művészete? Mindenekelőtt a két Szen[t]tiusz, Kovács Zoltán, Nagy Imre, v[a]lamint – teszem azt – Feszt László művésze[te]. Annak a tárlatlátogatónak, aki ismeri [e]dául Szervátiusz Jenő korábbi munká[i]gát, a kolozsvári 1957–58-as tárlaton a[z] benyomása támadt, mintha most kiáll[ítá]műveiben a 20–30 évvel ezelőtti, regi

KÖSA CSABA

Stabil marad az üzemanyagpiac

Az adóemelés miatt ötven-hatvan millió literrel megcsappant a hazai töltőállomások forgalma

Különösebb ingadozások nélkül, a jelenlegi árszint körül alakul az év végéig az üzemanyag ára – állítja a Mol Rt., amely jövőre is kiegyensúlyozott, drámai változásoktól mentes árszintre számítanak. A magyar üzemanyagpiac jövőre nagyjából három százalék körül bővülhet – vélik a magyar olajvállalat szakemberei.

HOMMER TIBOR

Visszavetette az idei, év közepén végrehajtott jövedéki adóemelés az üzemanyagok piacának három-öt százalékos növekedési lendületét. A piac döntően a gázolajnak köszönhette dinamikáját, ami az év első felében egyre nagyobb mennyiségben fogyott. Mint ismeretes, a kormány június tól emelte meg az üzemanyagtípus literenként 80,20 forintos jövedéki adóját 85 forintra, ami óhatatlanul kihatott a kereskedésre azáltal, hogy a magasabb adónem miatt csökkent a kereslet a termék iránt. Jövőre három százalék körüli piaci növekedést becsülnek a Mol szakemberei. Magyarországon már nem lehet nagyobb motorizációs hajrára számítani, ami újabb, alapvető lendületet adna az üzemanyagpiacnak, tehát a forgalmazók csak szerény növekedésre számíthatnak. A tapasztalatok szerint az üzemanyagok piaca a bruttó hazai termék (GDP) bővülése mögött egy-másfél százalékkal marad el, ám ennek feltétele, hogy a GDP növekedéséből származó többletjavakból a lakosság is részesüljön.

Becslések szerint ötven-hatvan millió liternyi üzemanyag értékesítési lehetőségétől estek el a hazai forgalmazók a drágulás miatt. Ennyire tehető ugyanis az a mennyiség, amelyet a határ mente lakói és az átmenő forgalom a szomszédos államokban vásárol. Egy liter üzemanyag nettó ára hiába alacsonyabb Magyarországon, mint Ausztriában, az adótételek révén magasabbá válik. Jelenleg tehát az európai uniós tagállam Ausztriában is olcsóbb tankolni, mint Magyarországon, ahol egy liter üzemanyag nettó ára nagyjából annyi, mint egy liter ásványvízé. A kieső ötven-hatvan millió liternyi üzemanyag egy-két százaléka a teljes hazai üzemanyag-forgalomnak. Ez a mennyiség egy nagyjából harminc töltőállomású hálózat éves forgalmának felel meg.

Ami a hazai árak alakulását illeti, a Mol tegnap sajtótájékoztatón ismertették várakozásaikat. Eszerint nem várható komolyabb kilengés az év végéig, mind a gázolaj, mind a benzin ára a jelenlegi szint körül marad. *Geszti László,* az olajvállalat ügyvezető igazgatója szerint rendkívüli, a világpiaci mechanizmust alapvetően befolyásoló események nélkül jövőre is stabil olajtarifákkal és az olaj árát csak hosszú távon követő termékárakkal lehet számolni. Ezek ugyanis hosszú távú ciklusban igazodnak az alapanyag, a nyersolaj árához, ám rövid távon, akár éven belül is képesek „elszakadni" az olajétól.

Az olaj világpiaci ára idén mindig kissé magasabban állt, mint ahogyan azt a piaci törvényszerűségek diktálták volna. Viszonylag kiegyensúlyozott készletszint, a világgazdaság lanyhasága miatt alacsony kereslet volt a jellemző, ami az olaj drágulása ellen hat. Ám a közel-keleti politikai viszonyok, valamint az Egyesült Államok Irak-ellenes politikája, a háborús feszültség miatt emelkedett az előzetesen prognosztizáltak fölé.

Geszti László szerint az év hátralévő részében nem következik be drámai fordulat, a Mol szakértői szerint 22-28 dollár körül alakul a nyersolaj hordónkénti ára.

Érdekes jelenség a világ olajpiacán, hogy Oroszország egyre jobb termékekkel jelenik meg. Az orosz gazdaság erősödik, emiatt élénkül a belső kereslet, a nagy olajtársaságok mind többet költhetnek finomítói kapacitásuk korszerűsítésére. Ez oda vezet, hogy csökken az árkülönbözet az északi-tengeri Brent típus és az ennél „savanyúbb", kénesebb orosz kőolajtípus, az Ural között. Jelenleg egy-két dollárnyi az eltérés a Brent javára, ám az orosz feldolgozói kapacitások korszerűsödése révén a magasabb kéntartalmú Ural típust is egyre korszerűbben képesek feldolgozni a finomítók.

Magyarországon saját és orosz kitermelésű kőolajat finomít a Mol: a hazai készletekből évente 1-1,2 millió tonnát, orosz importból pedig négy-öt millió tonnát. A Mol a világpiaci árakhoz igazítja termékárait, indokolt esetben hetente változtat az üzemanyagok árán, annak megfelelően, hogy csökkennek vagy nőnek a világpiaci jegyzések.

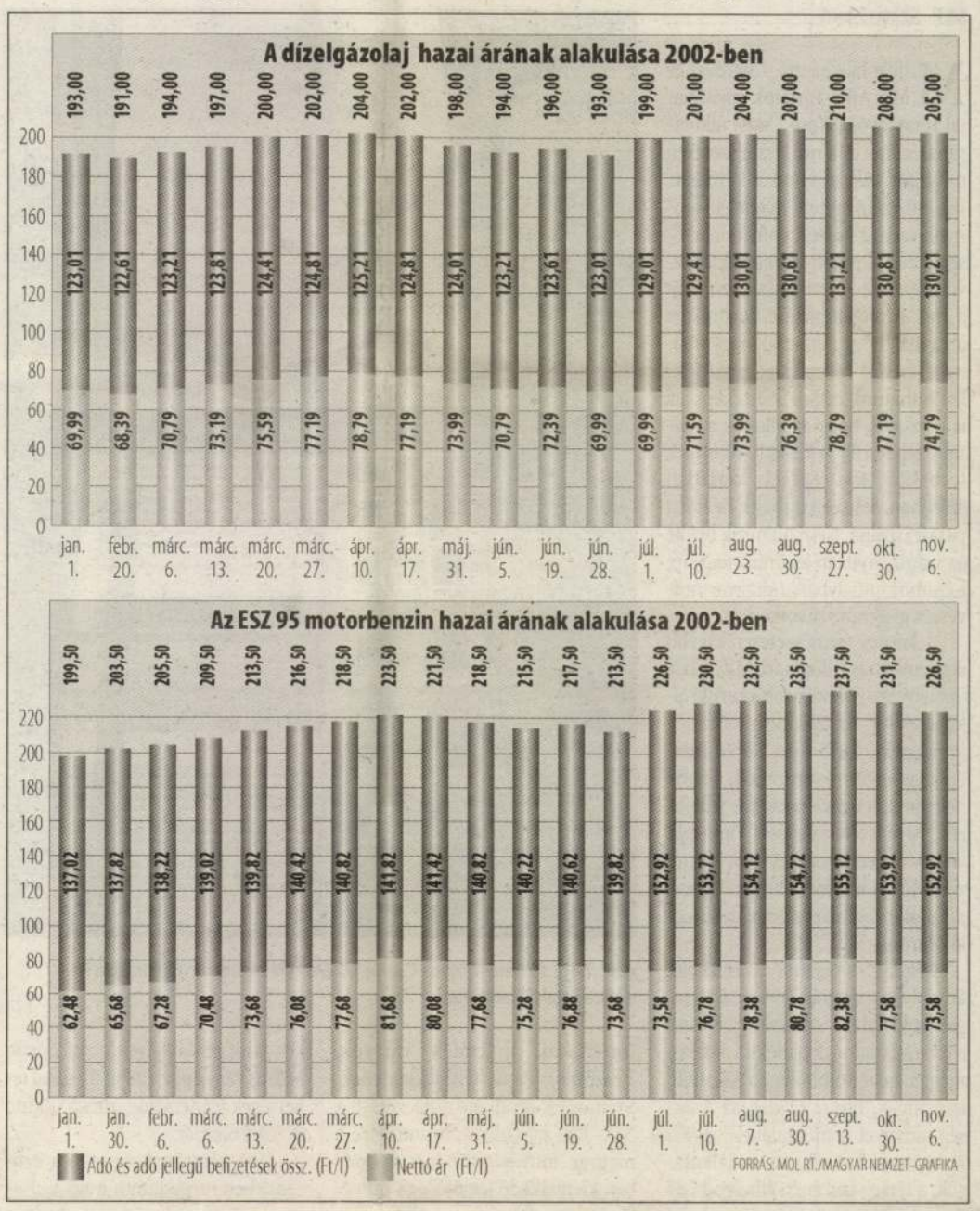

Új díjak a „kötelezőnél"

Novemberben kell dönteni a januári biztosítóváltásról

E hónap végéig kell biztosítót váltaniuk azoknak, akik jövő év elejétől esetleg másutt szeretnék fizetni „kötelezőjük" díját. A körültekintőbbek évi több ezer forintot spórolhatnak a váltással. Kérdés, hogy megéri-e az átszerződéssel járó fáradság, ha tudjuk: jó néhány biztosító régi ügyfeleinek „hűségbónuszt" ad, vagy más ok miatt alig emeli díjait. Közben az újonnan szerződők tarifái sok helyen akár tíz százalékkal is drágulhatnak.

BINDER ISTVÁN

SUZUKI ÉVES KÖTELEZŐ FELELŐSSÉGBIZTOSÍTÁSI DÍJA (FT)*

Biztosító	2002	2003
ÁB-Aegon	32 940	33 840
Allianz Hungária	38 160	43 740
Argosz	30 741	33 204
AXA	29 640	34 886
Európa	24 033	28 839
Generali-Providencia	35 907	42 921
Közlekedési Bizt. Egy.**	25 915	41 245
MÁV Ált. Bizt. Egy.***	–	65 848
OTP Garancia	50 328	46 134
Zürich	30 085	42 921

*BUDAPESTI, 40 ÉVES, LEGALÁBB HÁROMÉVES VEZETŐI ENGEDÉLLYEL BÍRÓ MAGÁNSZEMÉLY RÉSZÉRE, AKINEK BÓNUSZ 5-ÖS KEDVEZMÉNYE VAN, 1300 KÖBCENTIS, 2001 ELŐTT FORGALOMBA HELYEZETT SUZUKIJA VAN, DÍJÁT NEGYEDÉVENTE BANKI ÁTUTALÁSSAL FIZETI, ÉS NINCS HŰSÉGBÓNUSZA. **PLUSZ ÉVI 1200 FORINT TAGDÍJ; ***PLUSZ 13 828 FORINT BELÉPÉSI DÍJ

FORRÁS: NETRISK.HU

Évente akár több ezer forintot is megtakaríthat az az ügyfél, aki eddig valamelyik drágább társaságnál fizette kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási díját, ám november végéig körültekintően választ magának új céget. A legtöbb ügyfélnek azonban megéri „helyben maradni": a már meglévőkhöz képest ugyanis az új szerződéseknél jövőre jóval nagyobb mértékben emelnek díjat a biztosítók. Több társaság – az ÁB-Aegon, a Generali-Providencia, az OTP Garancia – ráadásul családi vagy hűségbónusszal kedveskedik több éve meglévő ügyfeleinek – derül ki a Netrisk biztosítási brókercég segítségével készített összeállításunkból.

A biztosítók díjkalkulációjukat legtöbbször az ügyfél kora és lakhelye, a gépjármű hengerűrtartama (teljesítménye), esetleg az autó „sportossága" alapján számítják ki. Egy-két biztosítónál a jármű típusa is számít. Általános szabály, hogy a budapesti vagy a főváros közvetlen környékén élő, 30 év alatti vagy nagy teljesítményű személyautót üzemeltető ügyfelek díja jóval magasabb. A díjat meghatározó kárstatisztikák szerint viszont jóval ritkábbak a balesetek a vidéken, főképp kistelepülésen élő, idősebb vezetők körében. Jövőre egyébként több biztosító – így az AXA és az Allianz Hungária – is bizonyos vidéki ügyfeleinek nettó (infláció nélkül számított) értéken is csökkenti a díjat.

A biztosítót nem váltó személyautó-tulajdonosok „kötelezőjének" díja 2003-ra átlagosan öt százalék alatt nő. Az új biztosítót választóktól – rossz döntés esetén – viszont akár tíz százalékkal is többet kérhetnek a társaságok eddigi bejelentései szerint. A várakozások ellenére sem élezte ki a piaci versenyt, s csak részben hozott árcsökkenést, hogy a Pénzügyminisztérium néhány hete megszüntette a díjemeléseknél eddig meglévő felső „plafont", azaz liberalizálta a tarifákat. Szintén nem járt áreséssel, hogy belépett a piacra a MÁV Általános Biztosító Egyesület, hiszen az nem a vasúti csoporthoz tartozó belépőknek magas csatlakozási költséget szab. A „kötelező" piacára szintén betörni készülő Union Biztosító viszont csak a jövő év közepén hirdetheti meg tarifáit.

Tovább szűkíti a piacot, hogy a Zürich Biztosító a Generali-Providenciával gyakorlatilag megegyező tarifákkal rukkolt elő az új ügyfeleknek. Az ok: a svájci tulajdonos néhány hete eladta a magyar leánycég részvényeit a Generali csoportnak. Ezt megelőzően a felek már egyeztethették áraikat.

Főszerepben a kerámia

A Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete, valamint a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége – Magyar Keramikusok Társasága az idén tizenharmadik alkalommal rendez őszi kerámiatárlatot. A november 24-ig látogatható kiállítást Feledy Balázs művészeti író nyitja meg holnap délután öt órakor az Olof Palme-házban (XIV., Olof Palme sétány 1.). (S. S.)

Életműdíj Tarr Bélának

Tarr Bélát eddigi munkásságáért életműdíjjal tüntette ki a jeruzsálemi filmfesztivál. A jeruzsálemi és a tel-avivi Cinematheque e hónapban vetítéssorozatot rendez Tarr Béla filmjeiből. November 8–17. között Theszaloníkiben rendeznek filmfesztivált, ahol szintén bemutatják Tarr Béla teljes életművét. A rendező mindkét eseményen részt vesz. (S. S.)

Irodalmi est a Károlyi-palotában

Zalán Tibor író, költő lesz Elek Tibor irodalomtörténész vendége a Kortárs Magyar Írók sorozat következő irodalmi estjén november 13-án 17 órakor a Károlyi Palota Kulturális Központban (V., Károlyi M. utca 16.). Közreműködik: Huzella Péter előadóművész. (S. S.)

Tiltott terület

Kéri Gábor gitárművész mutatja be Tiltott terület című CD-jét holnap este hét órakor a Stefánia Jazz Klubban (XIV., Stefánia út 34.). Közreműködnek: Dresch Mihály (furulya, szaxofon), Szendrőfi Péter (dob), Horváth Kornél (ütőhangszerek), Lattman Béla (basszusgitár), Zsoldos Béla (vibrafon) és Farkas Jenő (cimbalom). (S. S.)

Mata Attila plasztikái

A kortárs magyar szobrászat jeles képviselője, Mata Attila plasztikáit mutatja be a Vadnai Galéria (V., Mérleg utca 12.). A kiállítás, amelyet Für Anikó színművésznő nyit meg holnap este hét órakor, december 22-ig tekinthető meg. (Sz. P. E.)

Elmaradó előadások

Szikszai Rémusz sérülése miatt a Bárka Színházban a ma esti Fogadó a Nagy Kátyúhoz, valamint a pénteki és a szombati Mulatság című előadások elmaradnak. A jegyek egy későbbi előadásra becserélhetők, vagy nyolc napon belül visszaválthatók a Bárka Színház jegypénztáraiban. (T. T.)

Vásáry Tokodyval

Ma folytatódik a Kamaraestek Vásáry Tamás zongoraművésszel című sorozat a Bartók Béla-emlékházban (II., Csalán út 29.). A 18 órakor kezdődő hangverseny műsorán Kodály, Bartók és Liszt művei szerepelnek. Közreműködik: Tokody Ilona énekművész. (Gy. K.)

Kortárs művek történelmi háttérrel

Megnyílt az újraindított Ajka Tárlatok harmadik kiállítása

P. Szabó Ernő

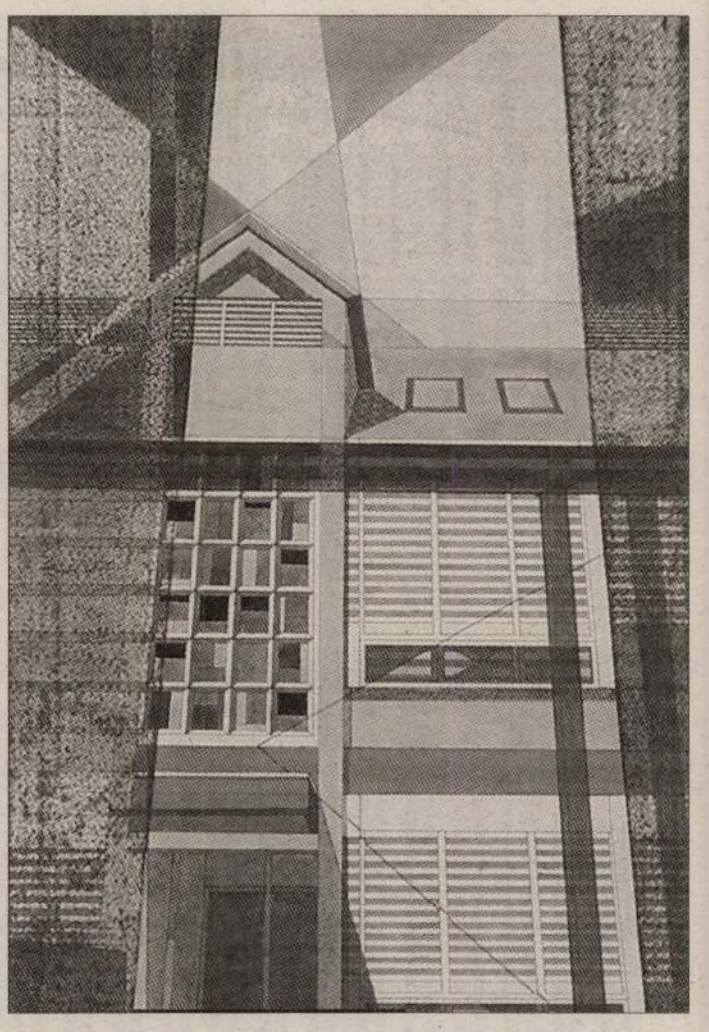

A sümegi születésű Kósa Csaba Miféle ház ez itt? című tusrajza is a díjazottak között van

Miféle ház ez itt? – kérdezi az idei Ajka Tárlatok egyik fiatal résztvevője, *Kósa Csaba* alkotásának címe, és a mű természetesen mindjárt választ is ad a kérdésre. Jól, szilárdan épített, megfelelő arányok szerint készült épület, lehetőséget ad a komoly, konstruktív tevékenységre. Ugyanakkor azonban a mű anyaghasználata, technikája arra utal, hogy nem csak hagyományos, bevett formákkal, eszközökkel juthatunk célhoz, némiképp az is érezhető, hogy az alkotás a számítógép korában készült, mintha a technika segítségével korlátlan számban sokszorosítható rajzokat parafrazeálná. Nem hiányzik belőle az irónia, nyilván az önirónia sem, a humor, amelyben a magyar művészet gyakran szűkölködött.

A kérdés természetesen tágabb értelemben is felfogható. Miféle ház jön létre magukból a falra kerülő alkotásokból? Az idei, november 15-ig megtekinthető Ajka Tárlat színvonalas együttest prezentál, amelynek vannak egészen sajátos jellemzői, természetes módon, önmagát vállalva jelenik meg és nem hiányzik belőle a humor, a kezdés, illetve az újrakezdés hiányosságainak szóló önirónia.

Gazdag, sokszínű a tradíció, amely az országnak ebben a térségében kialakult. Amilyen sokszínű a táj – a Balaton-felvidéktől a Bakonyig, a zalai dombokig, a Kisalföld lankáiig –, olyan gazdag az örökség, amelyet a műemlékek vagy a múzeumokban őrzött műalkotások, a térség peremén elhelyezkedő történelmi, műemlék városok, Veszprém, Pápa, Győr jelentenek. Számos kiváló alkotó dolgozott itt a XIX–XX. században, hozott létre a magyar művészettörténet egészében kiemelkedő jelentőségű műveket, mint például *Egry József, Borsos Miklós* vagy éppen a Pápán fiatal tehetségek generációit útnak indító *Á. Tóth Sándor.*

Ajka városának az utóbbi évtizedekben megadatott, hogy kulturális-művészeti központként szerepe egyre növekedjen abban a térségben, régióban, amelynek határait nagyjából az említett városok jelentik, s amely a hagyományok gazdagsága ellenére a kortárs művészet szempontjából az ország számos régiójához hasonlóan hátrányos helyzetűnek számít. Aligha lehet túlhangsúlyozni annak a munkának a fontosságát, amelyre a kiállítássorozat szervezői vállalkoztak a hetvenes-nyolcvanas években és most, a sorozat újraindításakor, majdnem egy évtizednyi szünet után. A nyolcvanas években olyan színvonalas művészközösség jelentette a tárlatok hátterét, mint az Ajkai Műhely, amelynek tagjai élő kapcsolatot alakíthattak ki a közönséggel.

Nincs ez másként az idei kiállításon sem, amelynek legjelentősebb értékét a sokszorosított grafikai anyag jelenti. Ezen belül is a klasszikus mélynyomásos technikák igényessége, változatossága. Sok évszázados hagyományokat őriznek, fejlesztenek a rézkarc, az akvatinta, a hidegtű mesterei. A szakmai műgond, ahogyan a legtöbb alkotás fakturális gazdagsága, a vonalak minősége, kifejezőereje jelzi – s amint azt a díjazott *Deák Németh Mária* alkotásai is érzékeltetik –, aligha hagy kívánnivalót maga után. Sőt talán az sem lenne baj, ha kissé kitekintenének a mélynyomatok kedvelői a szakmai kérdések világából, akkor talán ők is új összefüggéseket fedeznének fel élet és művészet között, mint groteszk, ironikus hangú lapjain a szintén díjazott *Kő Boldizsár,* aki litográfiákat mutat be, vagy *Mészáros Imre,* aki egyfajta kulturális archeológiai munkát végez linómetszeteit készítve.

A festészeti anyag ezúttal is széles skálát fog át, a régió tájrészleteit, jellegzetes épületeit bemutató képektől kezdve (*Fülöp Lajos, Vágfalvi Ottó, Heitler László*) a kilencvenes évek reduktív törekvéseihez tartozó, a látás új lehetőségeit magába sűrítő munkákig, mint amilyeneket például *Kő Virág, Büki Zsuzsanna* vagy *Tóth György* mutat be. A táj egy-egy részletét, látszólag az egész kis szeletét emeli ki akvarelljeiben *Péterfy Gizella,* ezeket azonban olyan sűrítőerővel, saját képzettársításait és a látványelemeket olyan meggyőző módon társítva ábrázolja, hogy valóságos dimenzióin túlmutató erő, feszültség sűrűsödik a lapokba.

Az akvarell, noha ecsettel készül, valójában a grafikai technikák közé tartozik. Az említett munkák tehát tulajdonképpen a határátlépés dokumentumai. De éppen az ilyen sajátos megoldások jelenléte teszi igazán hitelessé, ígéretessé az újraindított Ajka Tárlatokat és az, hogy a tradíció és az egyéni hang is olyan változatos módon érvényesül, mint *Lendvai István* viaszveszejtéses bronzai, *Boór János* ipari hulladékból készült művei, *Németh Ferenc, Kelemen István* népi faragáshoz kötődő munkái. *Tirnován Ari Vid* 1956 forradalmára emlékező Golgotája drámaiságával, rusztikus formáival hat nézőire.

Európa-szilveszter José Curával

Kálmán Gyöngyi

Egész Európában példátlan az a hagyományteremtő szilveszteri gála és operabál, amelyet tizenkettedik alkalommal rendeznek meg ebben az évben a Magyar Állami Operaház színháztermében és különtermeiben.

A rendező cég részéről *Bán Teodóra* ügyvezető igazgató lapunk érdeklődésére elmondta: az idei szilveszteri gála és bál szervezésekor a korábbi esztendőkhöz hasonlóan élnek a különleges nap adta lehetőségekkel, így a gálaműsor programját az év utolsó óráinak hangulatához illően válogatták meg. Az Opera exkluzív adottságait kihasználva az idén is tartalmas szórakozást ígér a szilveszteri produkció. Mi több, a rendezvény másodszor kapta az Európa-szilveszter nevet, mivel a külföldről hozzánk látogató vendégeknek a kultúra nyelvén közvetíti azt a sokféle értéket, amit hazánk Európának nyújtani tud.

Ezúttal korunk egyik legnagyobb énekes sztárját, *José Curát* sikerült megnyerni a célnak. A világhírű tenor és karmester különleges feladatra vállalkozott, hiszen sok-sok magyar és magyar vonatkozású zeneművet fog dirigálni a néhány hónap híján százötven éves Budapesti Filharmóniai Társaság zenekara élén. A *Johann Strauss, Verdi, Lehár Ferenc, Kálmán Imre, Rossini* és *Brahms* népszerű műveiből összeállított gálakoncerten olyan kiváló magyar művészek működnek közre, mint *Sümegi Eszter, Bándi János* és az Opera balettkara, illetve szólistái.

Az argentin tenorcsillag fellépéséről megtudtuk még, hogy valószínűleg énekelni is fog, de hogy mit, az egyelőre hétpecsétes titok. Annyi azonban bizonyos, hogy a hazánkban harmadszor vendégeskedő, világszerte nagy rajongótábornak örvendő művész nálunk ünnepli családja körében a negyvenedik születésnapját.

S hogy mi lesz a bál menetrendje? Este fél kilenckor kezdődik a gálahangverseny. Az ünnepi vacsorát tíz órakor szervírozzák. Éjfélkor Himnusz és ünnepélyes pezsgőbontás. Ezután kezdődik a tánc – természetesen kivilágoskivirradtig. A bált a Sway Táncegyüttes versenytáncosai keringővel nyitják meg *Inotai Csaba* és *Fischer Mariann* vezetésével. A szórakoztatásról az aulában a Moon Flower zenekar, a színpadon az Alpha Band, a Székely Bertalan Teremben pianóbár gondoskodik. A harmadik emeleten latin muzsika várja a vendégeket, a büfében dzsesszritmusokra keveri a koktélokat *Lajsz András* világbajnok bármixer. A bál – mint megszokhattuk – jótékonysági célokat is szolgál, amelyek ez évi kedvezményezettje a Magyar Vöröskereszt.

Ugyancsak tradíció, hogy a bál előtti napon a Budapest Kongresszusi Központban hangversenyt ad – Zene és bor címmel – a 100 Tagú Cigányzenekar. Az este hétkor kezdődő nagyszabású koncert előtt borkóstoló és néptáncosok bemutatója fogadja a szilveszteri vidámságokra készülő vendégsereget.

Magyar Nemzet
Ha komolyan gondolja...
MOST FIZESSEN ELŐ!
50 Ft-ot takarít meg naponta, ha előfizet!*

MEGRENDELŐLAP

Alulírott.....(név)
.....(irányítószám, helység)
.....(utca, tér)
.....(házszám).....(emelet, ajtó)
megrendelem a Magyar Nemzet című lapot
.....példányban.
.....
(aláírás)

Előfizetési díj:		☐ 1/4 éves:	7 224 Ft
☐ 1/2 éves:	14 448 Ft	☐ 1 éves:	28 896 Ft

*Az újságárusoknál kapható példányok árához képest.

Hogy lapunk minél előbb megérkezzen postaládájába, kérjük, a csekk befizetési határidejét szíveskedjen betartani.

Megrendelhető:
✉ Nemzet Kft. Terjesztés: 1450 Bp. 9., Pf. 74
☎ Nemzet Kft. Terjesztés: 476-2176, fax: 476-2126
ELŐFIZETÉS-MEGRENDELÉS éjjel-nappal: 476-2198, 476-2113
E-mail: terjesztes@magyarnemzet.hu

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Komárom m. Dolgozók Lapja

1968 JUN 15

Kósa Ferenc

— **KIÁLLÍTÁS** nyílik Kósa Ferenc festőművész műveiből 16-án, vasárnap délelőtt 11-kor a tatai Kuny Domokos Múzeumban. Megnyitót dr. Kiss Ákos, az Iparművészeti Múzeum osztályvezetője mond.

1021

KÓSA DÁNIEL

Magyar Iparművészet az
ezred foRdulón 2003

166. l.

KÓSA DÁNIEL

ÚJ MŰVÉSZET
2000/szept.

P-9765

17.o.

A hely és év postabélyegzőről.

Firenze, Casa Buonarroti, Tolnay Kár

Ceruzaírás postai levelezőlapon.

Címzés: Ill[ustrissimo]mo Signore Car

(Genova) Pensione S Constanza Italia

1. Ld. 932/7. i11. 1111.sz.
2. FL firenzei évei idején többször r
   barátaihoz a liguriai Levantóba, s
   oda (Alexander Bernátékat, Ódry Ár

M.D.4

Kósa Ferenc
festő

Művészetében a lehetőségek
újabb megvalósítására is
alkalmas a formanyelv, erre
példa a család c. kompozíció.

Illusztráció: Kósa Ferenc egyéni kiállítása a ...
Művészet, 1969. május – 46 kép

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kósa Ferenc
festő

M.D.f

Témái a nemzet 1848/49-es hagyo-
mányaiból főként Bem harcaiból
merítenek. A viehely nép élete, történel-
me, nemzetünk jelen erőfeszítései
mutatkoznak művészetében.

Kiss Ákos: Kósa Ferenc gyűjtem. egyes kiállítása a.
Művészet, 1969. május – 46 kap.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

KÓSA FERENC 1967

Kilenc pécsi lendő.
Pécs, 1994

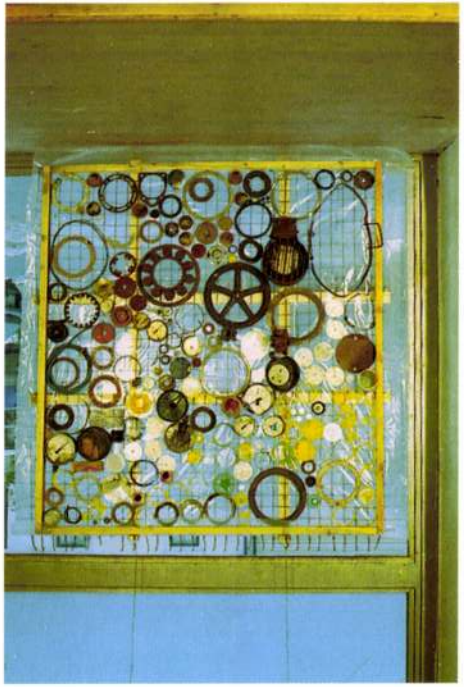

Kósa tluba Ferenc

~~[illegible]~~ szobrász

„Közlőrosé tétetik" c. ~~[illegible]~~ alkotása szerepelt a kolozsvári kiállításon.

Jánoshány György: Képzőmův.-ünk szeregnemléje
Kornuk, Kolozsvár 1958 XVII. 296.

Kósa Ferenc

festő

M.D.

Aba-Novák-i tanulságok
tünnek fel „Erdei munkások"
c. művén

Kiss Ákos: Kósa Ferenc gyűjteményes kiállítása a...
Művészet, 1969. május – 46 lap

Kósa Ferenc
festő

M.D.Y.

A két dimenzió kölcsönhásain való-
sul meg. A mozaktás fő indítéh
és cél Kósa művészetében.

Kiss Ákos: Kósa Ferenc gyűjteményes kiállítása a . . .
Művészet, 1969. május – 46 lap.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Kósa Ferenc
festő -

A közelmúltban a tatai vár
öreglakmyában volt kiállítása.
Kósa a tegnap és a félmult ma-
gyar művészeti hagyományából
alakítja ki művészetét.

Kiss Ákos: Kósa Ferenc gyűjteményes kiállítása a . . .
Művészet, 1969. május — 46 kép.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

gyárszerte ismer... figyeltek a munkásőrség parancsnokai... Felfigyeltek rá és elismerték. Ezt az elismerést azok sommázták jószívvel, akik a legmajd egyszer.

— Hdal —

1021

A szabadság első pillanatától

Jubileumi kiállítást nyitottak meg a Magyar Pamutiparban a minap, hogy fényképek, tablók és egykori dokumentumok alapján beszámoljanak az ország, illetve a Magyar Pamutipar negyedszázados fejlődéséről. S hogy ez a kiállítás valóban mennyire önmagáért beszél a grafika, a szemléltetés sajátos eszközével: mutatja az is, hogy nehéz e kiállításról szóban beszámolni. A megnyitón mondotta az üzemi pártbizottság titkára, hogy „egy kicsit mindig gyanús, ha színdarabnál, könyvnél, kiállításnál túl sokat kell előre magyarázni". Ezért a megnyitó valójában nem is magyarázat, nem „használati utasítás" volt a kiállításhoz, hanem egy kis felmérés a múltból, az újjáépítés nehéz időszakától a mostani napokig.

A felszabadulás első pillanatától, azaz attól az időtől, hogy a szovjet katonák beléptek a gyárba, láthatunk dokumentumokat. Egy régi igazolvány (Nagyszénási György nevére kiállítva, mely azt tanúsítja, hogy a Vörös Hadsereg számára termelő hadiüzemben dolgozik), egy régi fénykép azt tanúsítja, hogy a kommunista párt Dunaföldvárról élelmet küld Budapest népének. Emitt fénykép az első május 1-i felvonulásról, aztán a termelés adatait összehasonlító számoszlopok, melyek azt mutatják, hogyan alakult a háború előttihez képest a szövöde, a fonoda, a vigonyfonoda termelése. Ötletes színfoltok és bizonyító dokumentumok azok a kis szövetdarabkák, melyek méltóképpen díszítik a tablókat és mutatják egyben azt az áldozatos munkát is, melyet a gyár műszaki munkás kollektívája hozott, hogy növelje a gyártmányok számát, korszerűbbet, szebbet gyártson.

A sok régi adat, fénykép nagy érdeklődésre tarthat számot a régi dolgozók között. Az ízléses tablók *Kósa Ferenc* grafikusművész hozzáértését, tehetségét dicsérik. Az egész bemutatott anyag a gyár minden dolgozójának sokat ad, hiszen megismerhetik azt az utat, mely a tegnaptól elvezet a máig.

—k—

1970 FEB 2
TEXTILELET
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

...juttatja el

...gazdasági és mozgalmi vezetők egyetértésével, kimunkálásával született meg a felhívás.

„Hazánk felszabadulásának 25. és Lenin születésének 100. évfordulója tiszteletére a szövő gyárrészleg kollektívája munkaversenyt hirdet az üzemrészek előtt álló gazdasági feladatok sikeres teljesítéséért, amely egyben a harmadik ötéves terv sikeres befejezését is elősegíti.

Ezért versenyre hívjuk ki a Kispesti Textilgyár összes gyárrészlegeit: csatlakozzanak felhívásunkhoz. A munkaverseny tartalma a Központi Bizottság 1969-es novemberi határozata értelmében: a termelékenység növelése, a gazdaságosság emelése, a piaci igények jobb kielégítése érdekében a volumen növelés, a programszerű szállítás további javítása."

Így hangzik a szövő gyárrészleg jubileumi versenyfelhívásának bevezetője.

Az általános politikai és gazdasági tennivalók milyen feladatokat rónak a szövőde kollektívájára? — kérdeztük *Mihályi Rezsőnét*, a szövő gyárrészleg vezetőjét.

— Napi 293 900 000 az előírt éves vetéstervünk. Ezt

egy százalékkal

kívánjuk túlteljesíteni. Az egy százalékos túlteljesítés 281 932 méter többlet nyersárut jelent.

— Az előkészítő üzem kollektívája azt vállalta, hogy a finomfonó napi 12 880 kilós termelést feldolgozza, s ez az ő különlegesen nehéz helyzetükben nagy erőfeszítést igényel.

— A létszámhiány enyhítése, a termelés fokozása megköveteli, hogy a gyárrészleg vezetői, a műszaki dolgozók tervet készítsenek az időleges mezőnyszéthúzásra, amelyet a dolgozók önkéntes vállalásával kívánunk megvalósítani. Itt a jobb időkihasználással, ésszerűbb munkaszervezéssel akarunk eredményt elérni.

— *Az 1969. évben elért termelékenységi mutatónkat, a 38.196 vetés/munkaóra eredményünket 1,5 százalékkal kívánjuk túlteljesíteni és ezzel megalapozni, és biztosítani a bérszínvonal tartalékképzést.*

— Az önköltségcsökkenésnél fokozzuk erőfeszítéseinket, a változatlan normatívákhoz képest az A, B, C költségcsoportokban éves szinten

4 millió forintos eredményjavulást

kívánunk elérni.

a többsz... tokat is.

— A ... lás kiala... tetlen, h... 0,5 alatt ... 0,8 alatt ... *den mű... kell ten... feltétele... gépszán...* ehhez h... a fonoc... nőségű...

— A ... ciált e... brigád... ismeré... rende... talom...

fokozottabban vesszük ... lembe a gazdasági és politikai helytállást. A szocialista brigádok értékelésénél a szakszervezettel, a KISZ-szel történt megbeszélés alapján bíráljuk el, hogy az egyes brigádok mennyiben tettek eleget gazdasági feladataiknak, és tudatformáló tevékenységüknek. *Félévenként három szocialista brigádot jutalmazunk kiemelt — 3000 forintos — jutalom részjeggyel.* Továbbá éves szinten 72 000 forint értékben a legjobb egyéni teljesítőket, munkabrigádokat jutalmazzuk.

...ülésen ... ...at tapasztalatokat, amelyeket jubileumi verseny egy-egy sz... kaszában szerez. Az alapsze... vezet a gazdasági vezetéss... való jó kapcsolatát arra ... felhasználja, hogy jelzések... adjon, időben jelezze, ha val... hol intézkedni kell.

— A kettős jubileum példa... mutatásra kötelezi az alapsze... vezet minden tagját. Minc... annyiunknak becsületbeli k... telessége sikerre segíteni a... a versenyt, amelynek kezdő... ményezője a szövőde kollekt... vája.

T. M.

260 gépen szintetikus alapanyag

Az eredeti elképzeléseknek megfelelően. tovább növekszik a szintetikus bekeveréssel gyártott nyomóalapanyagok mennyisége a Kelenföldi Textilgyárban. Amíg 1969 végén 150—180 szövőgépen folyt a gyártás, ez év januárjában már 230, és márciusban közel 260 gép üzemeltetését kell a gyár kollektívájának biztosítani. Előzetes tájékoztatások szerint a fejlődés ezzel nem ért véget, és a Keltexben — mint

43 millió 859 ezer forintot terveztek fejlesztésre 1970-ben a Goldberger Textilnyomógyárban. Ezen belül több mint 6 millió forintot a saját beruházási alapból új gépi berendezések beszerzésére fordítanak.

BNV-ELŐZETES

Igaz, még havasak a pesti utcák és zimankósak a hétköznapok, mégis a tavaszról, pontosabban a Budapesti Nemzetközi Vásárról esik a legtöbb

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍRLAP

Kósa Ferenc

1968 AUG 14

Kósa Ferenc

KÓSA FERENC festőművész gyűjteményes kiállítása a tatai múzeumban a nagy érdeklődésre való tekintettel augusztus végéig tekinthető meg.

10274

Kósa Ferenc

Jegyző

Ferkápzomfoiskávk

1939-41. 149 l

Kósa Ferenc

Budiparrajzik

1934-35. 36 l.

Könyvtár

)39.

ágos Bizottsága

ny	száma:	—	19 —
	kelte:	—	19 —
	beérkezése:	VIII/16.	1939.

k száma:

lintézett szám:

ima:

ima:

sta:

Kósa Ferenc

„festő" Budapesten

öt olajfestményével

vett részt az alábbi

kiállításon.

Juhász István:

Magyar képzőművészeti

kiállítás Budapesten.

Pásztortűz. 1940. 362. l.

Kósa Ferenc

l. Budiparrajzik.

1934-35. 22 l.

Kiadom Borbély József min. főszámtanácsos úrnak arral, hogy a benti nyugta ellenében Manyók József altisztnek az irodai javadalom terhére 42 P-t kifizetni szíveskedjék.

Budapest, 1939. aug. 7

Ferenczi
elnök

Uósa Ferenc

festőművész gyűjteményes kiállítása a tatai múzeumban augusztus végéig tekinthető meg.

Kulturális krónika

Magyar Hírlap, 1968 augusztus 14. 9. l.

Kósa Ferenc

l.

Budiparrajzisk

1934–35. 5. l.

FELVETTE	LEMEZSZÁM

Kósa Ferenc
festő

M.D.K.

A „Csodaszarvas" „Emese álma"
Az égig érő fa" c. művei is mertek.
"Finomak ablaktero szinvárhatai.
Figyelmre méltóak szines kőbera-
kás-tervei. — „Szines üvegablaktero"
repro

Kiss Ákos: Kósa Ferenc festésztetűre
Művészet, 1965. julius - 37 lap

Kósa Ferenc

festő-

1947 körüli aquarell jei: Gábor Áron, Bem apó erdélyi hürdelmei-ről. Majd az Egri csillagok tusrajz illusztrációit készíti el.

Kiss Ákos: Kósa Ferenc festészetéről

Művészet, 1965. julius - 37 lap

Kósa Ferenc

festő

M.D.M.

A „Műterem", a „Szoba-enteriör" a „Gábor", „Két alak a műterem sarkában", a „Szántás", c. képei egyéniek. Mesék, mondák illusztrációit is műveli.

Kiss Ábros: Kósa Ferenc festészetéről

Művészet, 1965. julius - 37 lap.

❑ Hazaérkezett tegnap hivatalos látogatásáról, Madridból Pálos Miklós, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára. A magyar egyházügyi államtitkárt fogadta Juan Alberto Belloch spanyol igazságügy-miniszter, és találkozott az igazságügyi tárca vallásügyi főigazgatójával, valamint magas rangú spanyol egyházi vezetőkkel is.

Jut eszembe...

A rendező tanácsa

Sikertelennek bizonyult a Nemzeti Színház igazgatói székére kiírt pályázat, s a minisztérium – a kuratóriumának javaslatára – minden bizonnyal új eljárást rendel el. Jelöltek és tanácsok helyett az alábbi történet jutott az eszembe a történtekről.

Az éppen ötven esztendeje elhunyt világhírű színházi rendező, Max Reinhardt baráti társasága egy alkalommal arról beszélgetett, hogy a jó színigazgatónak sohasem szabad elvesztenie lélekjelenlétét. Egy vidéki direktor előadta, hogy nála egyszer a színházban, előadás közben egy néző leesett az erkélyről a földszintre.

– Mit kell ilyenkor tennie egy ideális színigazgatónak – kérdezte.

Reinhardt mosolyogva válaszolt:

– Oda kell küldeni a jegyszedőt, hogy hajtsa be az illetőtől a helyárkülönbözetet...

(Gy. A.)

❑ *A Magyarországi Gazdakörök Országos Szövetségének elnöksége tudatja, hogy a december 18-ra Szolnokra meghirdetett közgyűlése a miniszterelnök temetése és az országos gyász miatt elmarad. A tanácskozást azonos napirendi pontokkal 1994 januárjában rendezik.*

❑ A MAFE a tervezett időben, 18-án, szombaton, fél 11 órai kezdettel rövidítve megtartja a Földművelésügyi Minisztérium dísztermében évi közgyűlését, mert utána a feltalálók közösen vesznek részt Antall József temetésén.

❑ *Tegnap estig már 289 ember került kórházba fertőző májgyulladással Kassán, ahol a múlt hét végén jelentkezett a hepatitisz A-vírus. Az egészségügyi tárca rendkívüli keretet biztosított a megelőző intézkedésekre. A pénzből gamma-globulint vásárolnak, mivel további megbetegedésekre lehet számítani. Véletlen, hogy egy Rimaszombathoz közeli faluban vaddisznóktól származó sertéspestist észleltek.*

❑ Amerikai kutatók felmérései szerint a balkezesekkel általában több baleset történik, mint az elsősorban jobb kezüket használókkal. Ennek okát pontosan nem tudják, valószínű azonban, hogy a magyarázat az agyféltekék funkcióinak biológiai különbözőségében rejlik, illetve abban, hogy környezetünk általában a jobbkézszabálynak megfelelően van berendezve.

Honfitársai, intézmények és gazdasági társaságok támogatását kéri Horváth E. Zoltán, a Publica Rt. elnöke, az Új Magyarország kiadója, aki reméli, hogy szándéka széles körű egyetértésre talál: Antall József gyászoló családját Kósa Ferenc székelyudvarhelyi festő történelmi tárgyú festménysorozatával ajándékozza meg a nemzet. (E képek – a szervező szándéka szerint – a betegsége idején is hivatalában levő, köztiszteletben álló miniszterelnök személyes ajándékaként szolgáltak volna, de a könyörtelen halál e törekvést meghiúsította.) Akik együttérzésüket ezen ajándékozással is kifejezésre kívánják juttatni, pénzadományukat az alábbi számlaszámra fizethetik be: Postabank és Takarékpénztár Rt. 219–98636–021–06645. Kérjük az adományozókat, hogy a feladott csekk hátoldalára írják rá az alkotássorozat címét: „Magyarságtörténet". Az adományozók nevét, hozzájárulásuk esetén, az Új Magyarország folyamatosan közli. A képsorozat december 17-től december 31-ig tekinthető meg a Néprajzi Múzeum aulájában

Fotó: Talum Attila

❑ *A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár december 21-én hangversenyre invitálja olvasóit, zeneszerető barátait. A bibliotéka óévbúcsúztató gálakoncertjét a Belügyminisztérium Duna Palotájában rendezi. Az előadás 15 órakor kezdődik a Zrínyi utcában.*

Japánban a forint

Akita japán kormányzóságban átállítják a telefonkártyákat árusító automatákat, mert magyar húszforintosokat találtak bennük. Nem először fordul elő, hogy a szigetországban húszasokat használnak az 500 jenes helyett. Három éve automatacsalás miatt már lefüleltek egy magyar állampolgárt, tavaly pedig egy kanadait.

Tromf

Juszt se adom vissza a babaruhádat!

❑ *Egy egész malacot megevett vacsorára szombaton Argentínában egy 300 kilogramm súlyú, 32 éves férfi. Azóta a Buenos Airestől 65 kilométerre fekvő La Plata város kórházának intenzív osztályán kezelik. Azt azonban nem tudni, hogy mekkora volt a malac, amelyből Alfredo Rosales nagyot lakmározott.*

❑ A Komárom-Esztergom Megyei Rendőr-főkapitányság bűnügyi osztálya nyomozást folytat ismeretlen tettesek ellen, akik ez év október 15. és november 5. közötti időben behatoltak Rolkó István komáromi lakásába és onnan eltulajdonítottak mintegy kilencmillió forint értékű műtárgyat. A család negyedmillió forint jutalmat ajánlott fel a nyomravezetőnek.

❑ Elmarad a X. Budapesti Ifjúsági Számítástechnikai Találkozó december 17–19. között. A Magyar Informatikai és Kibernetikai Egyesület Elnöksége szerdai közlése szerint elhalasztják a családév alkalmából a COMPFAIR '93 kiállításon tartott közvélemény-kutatás résztvevői között tartandó tárgynyeremény-sorsolást is.

Helikopterdráma

Tegnap reggel 8 óra 50-kor Nyíregyházáról Budapest felé indult egy mentőhelikopter, Tiszaújvárosban, a Tiszai Erőmű Vállalat területén egy 250 méter magas kéménynek ütközött és felrobbant. Garamvölgyi Lászlótól, az Országos Rendőr-főkapitányság szóvivőjétől megtudtuk: a gépen a pilótán kívül egy mentőorvos, egy ápoló és két súlyosan beteg (egy két hónapos és egy három hónapos) kisfiú volt. Feltehetőleg a ködtől nem látott tisztán a helikopter vezetője és körülbelül 170 méteres magasságban vágódott az építmény falához. Bár a tűzoltók szinte azonnal a helyszínen voltak, már nem volt segítség: az öt utas életét vesztette. Surján László népjóléti miniszter részvétét fejezi ki a helikopterkatasztrófában életüket vesztett áldozatok hozzátartozóinak.

❑ *Fuvaroztatási irodát nyitott a MÁV tegnap – elsőként az országban – Szolnok városközpontjában. A kereskedő vasút elvének megfelelően az elkövetkező hetekben kéttucatnyi helyen nyílnak majd újabb irodák hasonló szolgáltatásokkal.*

❑ Pásztorművészet és gasztronómia címmel évadzáró rendezvényt tartanak a Szlovák Kulturális Intézetben (VIII. kerület, Rákóczi út 15.) december 20-án, hétfőn délben.

❑ *Az Országos Rendőr-főkapitányság szóvivője sem megerősíteni, sem cáfolni nem kívánta azt az osztrák hírt, miszerint a levélbomba-merényletekkel kapcsolatban Magyarországon házkutatást tartottak volna. Garamvölgyi László hozzátette: az üggyel kapcsolatban Magyarországon nincs nyomozás, nincs magyar gyanúsított.*

❑ Megalakult a déli autópálya finanszírozását előkészítő konzorcium. A konzorciumban részt vesz a világ harmadik legnagyobb bankja, a NationsBank Europe Limited; valamint a McKenna Ügyvédi Iroda, a Magyar–Angol Pénzügyi Tanácsadó Kft., az Arthur Andersen Nemzetközi Auditáló Cég és a Partners In Industry Limited cég, amely nemzetközi pénzügyi szolgáltatásokra szakosodott.

❑ Huszonhárom vállalkozás vezetőjének adták át ünnepélyes körülmények között tegnap a Corvin Áruházban a Kiváló Áruk Fóruma oklevelet, amelyet egy-egy termék kiváló minőségéért ítéltek oda.

„...és meséld el fiadnak..."

Féner Tamás „...és meséld el fiadnak..." című fotókiállítását nyitotta meg tegnap a Rumbach Sebestyén utcai ortodox zsinagógában David Kraus nagykövet és dr. Schweitzer József főigazgató. A tárlatot a fotóművész Fények által homályosan című albumának megjelenése alkalmából rendezte a Mécs Lap- és Könyvkiadó. A bemutató december 31-ig tekinthető meg.

❑ Két rendőrtiszt-helyettes 15 ezer forintot csalt ki három társától, akikről megtudták: ezt az összeget egy ittas járművezetőtől kapták, hogy ne jelentsék fel. A Budapest XIII. Kerületi Rendőrkapitányság állományába tartozó rendőrök ellen a Budapesti Ügyészségi Nyomozó Hivatal csalás, illetve hivatali visszaélés bűncselekmény alapos gyanúja miatt folytat nyomozást.

100 = 5 x 20

Öregedésünk köztudomású. A gyorsasága viszont meglepő: 2025-re a kelet-európai országokban minden ötödik ember 65 esztendős vagy még idősebb lesz (jelenleg csak minden 10. tartozik ebbe a korosztályba). Aligha büszkélkedhetünk vele: Bulgária előtt máris az aggastyánrangsor élén állunk; a magyarság 13,4 százaléka töltötte be 65. életévét. Ez azzal jár, hogy különösen megnő az idős asszonyok aránya. Egy 1990-ben született lányka például előreláthatólag körülbelül tíz évvel tovább él, mint a hasonló korú fiú. Vagyis az előrejelzést közreadó amerikai Népszámlálási Iroda nem tartja valószínűnek, hogy a világnak ezen a részén megáll a születésszám csökkenése. Nem vigasz az sem, hogy a jelenleg még fiatalosnak számító kaukázusi köztársaságok előregedése kétszer olyan gyors, mint hazánké. Vagyis meg kellene szaporítani az ifjak számát. Ha másként nem megy, az öregek megfiatalításával: egy századévest fölváltani öt húszévesre...

(–prémi)

❑ A karácsonyi beszélő klub címmel a Neumann Alapítvány Liberális Társalgójában (VI. kerület, Városligeti fasor 45.) ma délután 6 órakor (Re)Member of Parlament címmel Darvas Ivánnal, Haraszti Miklóssal és Tamás Gáspár Miklóssal beszélget Györffy Miklós. A párbeszédet követően Jordán Tamás olvas fel a Beszélő karácsonyi mellékletéből.

❑ *Új utat avatott a Bakony szívében, Hárskút és Lókút községek között tegnap Schamschula György közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter. A három kilométeres új út révén 10 kilométerrel rövidebb útvonalon lehet eljutni Lókútról Veszprémbe, Hárskút pedig 20 kilométerrel került közelebb Zirchez, vagy Győrhöz.*

Oscar-start

Az Amerikai Filmakadémia hivatalos vetítéseivel tegnap elkezdődött a küzdelem az Oscar-díjakért. Magyarországot a legjobb külföldi film címért folyó verseny harmincnégyes mezőnyében képviseli Koltai Róbert, a Sose halunk meg című szomorkásderűs, emberi filmjével.

❑ *Vége a bizsukorszaknak – Franciaországban sokan így kommentálják a nemzetgyűlés határozatát, amelyben a honatyák engedélyezték, hogy a jövőben – az Európai Közösség szabályainak egységessé tételére hivatkozva – 18 karátosnál kisebb aranytartalmú ékszereket is aranyként árusítsanak a francia üzletekben.*

Az oldalt szerkesztette Veszprémi Csilla

„Tanú ne maradjon"

A megdöbbent orvosok döbbenten meredtek tegnap éjszaka a Csepeli Kórházban a taxiból kikászálódó fiatal nőre. Tetőtől-talpig csurom vér volt, s mielőtt bármit tehettek volna, ájultan zuhant a lábuk elé! Azonnal a műtőbe szállították, s nem kevesebb, mint négy lőtt sebet és késszúrást találtak a testén. A villámgyors és sikeres beavatkozásnak köszönhetően a hölgy néhány óra múlva magához tért, és akadozva bár, de képes volt elmondani az addigra kihívott rendőröknek: mi történt vele. (Útlevele tanúsága szerint orosz állampolgárságú, a neve Olga S. és 21 esztendős).

Állítása szerint barátnőjével egy magyar férfinál – G. Jánosnál – voltak aznap este, annak XX. kerületi, Nagysándor József utcai lakásában. Békésen iszogattak, beszélgettek, amikor – éjjel fél kettő körül – megszólalt a csengő. A házigazda két férfit engedett be. Mindkettő jól megtermett, szép szál legény volt, minden valószínűség szerint hivatásos behajtók! Pénzt követeltek tőlük is. Szvetlána (a barátnő) és Olga át is adták a kért összeget. De ezzel nem volt vége az ügynek. Úgy tűnik, a verőlegények nem számoltak azzal, hogy G. is otthon lesz. Összesúgtak, majd – Olga tisztán értette – abban egyeztek meg: „Tanú ne maradjon!" Pisztolyt rántottak, s több lövést is leadtak a szobában tartózkodókra. Mikor látták: mindhárman a földön fekszenek, eltűntek az éjszakában. Olga még annyit kihámozott a beszélgetésből, hogy szóba került: még szerdán elhagyják Magyarországot.

A mentők a másik két sérültet is kórházba szállították, szerencsére egyikük sebe sem életveszélyes.

A rendőrség eddigi hivatalos közleménye szerint a hajnali lövöldözésnek semmi köze nincs a néhány nappal ezelőtti orosz gyilkosságokhoz.

F. A.

Hétköznapi irodalom

Valamikor, a századeleji „szép időkben" az irodalom olyannyira köznapi szükségletszámba ment, hogy az olvasóközönség irodalmi napilapot is képes volt eltartani. Ma a fogalom (irodalmi napilap?!) felemlegetése legfennebb mosolyt fakaszt... Pedig az irodalom helyzetének és szerepének átgondolása ugyancsak fontos – értelmiségi – feladat lenne. Hiszen hajdanán – mondjuk – Ady, Kosztolányi, Krúdy (a teljes magyar irodalom!) nélkül lehetetlen volt újságot szerkeszteni Magyarországon. Talán e nemes hagyomány újraélesztésére is gondolt a Magyar Távirati Iroda, amikor a Soros Alapítvánnyal közösen meghirdette kisregénypályázatát, amelyre az egyetemes magyar irodalom jeles képviselői szép számmal jelentkeztek. A nyertesek és különdíjasok névsora (első díj: *Görgey Gábor*, második díj: *Duba Gyula*, harmadik díj: *Szakonyi Károly*, különdíjak: *Bertha Bulcsu, Gion Nándor, Grendel Lajos, Horváth Péter, Vathy Zsuzsa*) nemcsak önmagáért, hanem a kezdeményezésért is beszél. Az a tény is figyelemre méltó, hogy a pályázat kiírói egyetemes magyar irodalomban gondolkodtak, meghívták a pályázatra a kisebbségi sorban élő alkotókat is, a beérkezett műveket pedig „térítésmentesen" bocsátja az MTI a külföldi magyar lapok rendelkezésére.

(i)

❑ *A frissen ásott közműcsatornából a tűzoltók mentették ki azt a három férfit, akiket betemetett a beomló föld. A munkásokra a magas partfal dőlt rá tegnap délelőtt a szekszárdi Major utcában. Egyikük sem szenvedett súlyos sérülést, s ketten már el is hagyták a kórházat.*

❑ Yves Saint-Laurent, francia divattervező tegnap végleg elvesztette a pezsgőtermelőkkel vívott csatáját. A párizsi fellebbviteli bíróság jóváhagyta az ítéletet, amely megtiltotta legújabb parfümjének árusítását jelenlegi nevén.

❑ *December 19-én, aranyvasárnap délelőtt 11 órakor az Írók könyvesboltjában az Európai utas sajtóbemutatót tart, amelynek során Mándy Iván köszöntik 70. születésnapja alkalmából. Ebben a számában idézi föl a folyóirat az FTC és az MTK sportklubok történetét; s ebből az alkalomból mindkét futball klub tiszteletbeli díszpolgárjává avatja a foci szépségeinek oly sok művében hódoló írót.*

❑ Az elveszett levél címmel Ion Luca Caragiale kétrészes komédiáját mutatja be holnap este 7 órától az egri Gárdonyi Géza Színház.

manna-rax METEOROLÓGIA

Enyhe, szeles idő

Az esőt okozó frontok keletebbre vonulnak, de továbbra is változékony, enyhe időre számíthatunk. Felhősebb és derültebb időszakok váltják egymást, futó zápor is előfordulhat. Élénk, helyenként erős lesz a délnyugati szél.

A következő napokban is enyhe, szeles, változékony időre van kilátás.

°C 11 6 délután — este °C 8 3

A SZERDAI ELŐREJELZÉS BEVÁLÁSA: JELES.

I. Észak-Dunántúl:	III. Duna-Tisza köze:	IV. Északi-hegyvidék:
VÁLTOZÓAN FELHŐS 6°	VÁLTOZÓAN FELHŐS 8°	VÁLTOZÓAN FELHŐS 6°
II. Dél-Dunántúl:		**VI. Tiszántúl:**
VÁLTOZÓAN FELHŐS 11°	TEXO-MAGÁN METEOROLÓGIA	VÁLTOZÓAN FELHŐS 9°

Budapesten		Légszennyezettség (A nagyvárosok belvárosában)		Budapesten	
Várható:	8	CO:	15 ↓	Napkelte:	7:26
Átlagos:	4 °C	NO_2:	60 ↓ %	Napnyugta:	15:53
Rekord meleg:	15	SO_2:	30 ↓	Holdkelte:	9:27
Rekord hideg:	-10			Holdnyugta:	19:34

Hómagasság: (cm)

Obertauern:	80-170	Kasprowy:	12
Semmerinmg:	20-30	Vitosa:	30
Lomnici-csúcs:	30	Tarvisio:	12
Chopok:	25	Árpád-tető:	5
Omu-csúcs:	25	Kékes-tető:	21

Holdfázisok

Újhold	Első negyed
dec.13.	dec. 20.

Védje egészségét a hideg napokon is!
A manna-rax kizárólag természetes bioalapanyagok felhasználásával készült, életfontosságú vitaminokat és nyomelemeket tartalmaz.
Keresse az élelmiszer- és szakboltokban!

Kósa Ferenc festő

ÁRKEDVEZMÉNYEK

Áruházak, áruházláncok, üzletek, szolgáltatók informálják minden csütörtökön olvasóinkat: hol és mit lehet olcsóbban megvásárolni. Az adatokat a Hírvivő Kft. bocsátja rendelkezésünkre.

HETI AJÁNLATOK

ÉLELMISZER

A Kispesti Közért V. Boltjaiban a SZOBI Rt. AKCIÓS vásárt rendez december 31-ig!, Málna (flakonos) rostos (1,5 l) 309 Ft helyett 270 Ft, Rostos Mangó (flakonos 1,5 l) 309 Ft helyett 270 Ft, Rostos Kiwi (1,5 l flakonos) 294 Ft helyett 250 Ft, Jaffa (flakonos 1,5 l) 294 Ft helyett 250 Ft, Meggy (flakonos 1,5 l) 294 Ft helyett 250 Ft, Szamóca (flakonos 1,5 l) 303 Ft helyett 260 Ft, Cola (flakonos 1,5 l) 303 Ft helyett 260 Ft, Muskotályos szőlő (flakonos 1,5 l) 266 Ft helyett 220 Ft, Tropi-Mix (flakonos 1,5 l) 266 Ft helyett 220 Ft, Fekete ribizke (üveges 0,5 l) 90 Ft helyett 77 Ft, Szamóca (üveges 0,5 l) 91 Ft helyett 77 Ft, Cola (üveges 0,5 l) 91 Ft helyett 77 Ft, Vegyes (üveges 0,5 l) 88 Ft helyett 74 Ft, Jaffa (üveges 0,5 l) 88 Ft helyett 74 Ft, Meggy (üveges 0,5 l) 88 Ft helyett 74 Ft, Rostos kiwi (üveges 0,5 l) 88 Ft helyett 74 Ft, Muskotályos szőlő (üveges 0,5 l) 83 Ft helyett 69 Ft, Tropi (üveges 0,5 l) 83 Ft helyett 69 Ft, Málna (üveges 0,5 l) 94 Ft helyett 80 Ft, Rostos mangó (üveges 0,5 l) 94 Ft helyett 80 Ft – **a Kispesti Közért Vállalat boltjaiban**

Mind a 24 Budapesti Közért Áruházában! December 31-ig AKCIÓ! Coca-Cola, Fanta, Sprite (1/1 l) 62 Ft helyett 52 Ft, Cola-Cola, Fanta, Sprite (2/1 l) 157 Ft helyett 134 Ft, Nagyágyú Coca-Cola (2,5 l) 184 Ft helyett 148 Ft, Coca-Cola (1,5 l) (Visszaváltható) 93 Ft helyett 75 Ft, Coca-Cola, Fanta, Sprite (0,33 l dobozos) 53 Ft helyett 42 Ft, 5 literes hordós sör Löwenbrau sörrel csak 1419 Ft+csap 210 Ft, a PADOS Kft. termékeiből AKCIÓ! Csirkemell (kg, előhűtött) 320 Ft helyett 222 Ft, Csirkecomb (kg, előhűtött) 280 Ft helyett 222 Ft, Csirke grill (kg) 230 Ft helyett 210 Ft, Csirke nyakas bontott 207 Ft helyett 191 Ft, Gesztenyemassza (1/4 kg) 82 Ft helyett 65 Ft, Sertés, Marha Lunch meat (1/2 kg) AKCIÓS ÁR! 99 Ft Rétesliszt (1 kg) 40 Ft helyett 38 Ft, Finomliszt (1 kg) 34.50 Ft helyett 31 Ft – **Az összes BUDAPESTI KÖZÉRT Rt. Boltjaiban**

Gépsonka 580 Ft helyett 399 Ft, Trappista sajt (kg) 420 Ft helyett 319 Ft, Rövidkaraj (kg) nálunk csak 379 Ft Kifli, zsemle (db) nálunk csak 4 Ft Martini vermouth (1 l) nálunk csak 399 Ft Pepsi-Cola, Pepsi Light, 7 UP, Mirinda (2 l) nálunk csak 79 Ft + 50 Ft betétdíj Dréher pils, (0,5 l) nálunk csak 39 Ft + üvegbetét – **Csemege Julius Meinl Jéé Diszkontjában, XVII., Táncsics M. u. 43–47.**

Kristálycukor (1 kg) AKCIÓS ÁR! 72 Ft, Amíg a készlet tart! – **AKCIÓ MINDEN ALFA DISZKONT ÁRUHÁZBAN**

Garden üdítő (1 l) 77 Ft helyett 50 Ft, Dreher de Luxe (0,33 l) 36 Ft helyett 20 Ft, Frucadi üdítő (2 l) 79,90 Ft helyett 50 Ft, Frucadi üdítő (1,5 l) 69,90 Ft helyett 40 Ft, YESS üdítők (1/1) 52 Ft helyett 50 Ft, Karácsonyi KRONENBURG mini hordó 370 Ft helyett 350 Ft, Soproni borok 57 Ft-tól Amíg a készlet tart! – **Közép-Pesti Kőbányai Sört Értékesítő Kft., DISZKONT ÁRUHÁZA, X., Maglódi út 17.**

Borsó (1/1) dobozos 95 Ft helyett 72 Ft, Borsó (1/2) dobozos 63 Ft helyett 51 Ft, Sió alma üdítő (1/1) 75 Ft helyett 65 Ft, Szőlő (1/1) 75 Ft helyett 65 Ft, Őszi, kajszi (1/1) 85 Ft helyett 76 Ft, Ananász konzerv (darabolt) 75 Ft helyett 59 Ft, Ananász konzerv (karika) 99 Ft helyett 69 Ft – **CORVIN ÁRUHÁZ ÉLELMISZER OSZTÁLYA, VIII., Blaha L. tér 1–3.**

VEGYI ÁRU

ÚJ PANTENE PRO V sampon, normál és száraz hajra (200 ml) 240 Ft helyett 185 Ft, Balzsam normál és száraz hajra (200 ml) 240 Ft helyett 185 Ft, 2 INC normál (200 ml) 260 Ft helyett 205 Ft, 2 INC száraz (200 ml) 260 Ft helyett 205 Ft, HEAD AND SHOULDERS sampon normál (150 ml) 197 Ft helyett 149 Ft, Zsíros (150 ml) 197 Ft helyett 149 Ft, WASH AND GO sampon normál, zsíros, száraz és vékony hajra 240 Ft helyett 189 Ft, Korpásodás elleni sampon ultra kímélő (200 ml) 260 Ft helyett 209 Ft, Blend a Med fogkrém (80 g) 125 Ft helyett 110 Ft, Blend a Med (100 g) 142 Ft helyett 110 Ft, TIXT mosópor (2,4 kg) 480 Ft helyett 420 Ft, ARIEL utántöltő (2,4 kg) 689 Ft helyett 600 Ft. Amíg a készlet tart! 689 Ft helyett 600 Ft, LIBERO SUPER Standard Dupla csomag (96 db) +, 1 db ajándék (kispárna vagy takaró vagy lepedő) REKLÁMÁRON 790 Ft – **a Kispesti Közért Vállalat boltjaiban**

Charlie kölni (50 ml) 1300 Ft helyett 1150 Ft, Revlon Mascara fekete (12 ml) 220 Ft helyett 150 Ft, Mennen after shave (125 ml) 499 Ft helyett 360 Ft – **HIGIÉNIA ÜZLETHÁZ, XIII., Váci út 34.**

Persil mosópor (2,4 kg) nálunk csak 545 Ft – **Csemege Julius Meinl Jéé Diszkontjában, XVII., Táncsics M. u. 43–47.**

Wallkid sárga 400 (1 l) 335 Ft helyett 250 Ft, Trinát magasfényű zománc, kék 701 (0,25 l) 67 Ft helyett 50 Ft, Trinát magasfényű zománc 700 (0,5 l) 112 Ft helyett 70 Ft, Tive szórókitt 110 (1 l) 267 Ft helyett 200 Ft – **ALFA COLOR FESTÉK RAKTÁRÁRUHÁZ, XI., Hengermalom u. 15.**

Amerikai illatszerek 50%-os árengedménnyel kaphatók! Karácsonyi AKCIÓ! – **FÉR KERESKEDELMI VÁLLALAT, V., Hercegprímás u. 15. (volt Alpári Gyula u.) KERESKEDŐK ÁRUHÁZA**

PERSIL mélymosóhatású mosópor (2,4 kg) 639 Ft helyett 516 Ft, PERSIL mélymosóhatású AKCIÓS (2,4 kg) 589 Ft helyett 216 Ft, TOMI Sztár ált. bioaktív mosópor (2,4 kg) 429 Ft helyett 350 Ft, Libero nadrágpelenkák 625 Ft helyett 540 Ft – **AKCIÓ MINDEN ALFA DISZKONT ÁRUHÁZBAN**

TIP mosópor (2,4 kg) 450 Ft helyett 330 Ft, TIP öblítő (4 l) 350 Ft helyett 250 Ft – **CORVIN ÁRUHÁZ ÉLELMISZER OSZTÁLYA, VIII., Blaha L. tér 1–3.**

RUHÁZAT

WEST-ERN kabát 19600 Ft helyett 9800 Ft, Amerikai motoros dzseki 16900 Ft helyett 8500 Ft, Téli gyermekcipők 1280 Ft helyett 990 Ft, Gyermekcsizmák 1380 Ft helyett 980 Ft, Hótaposók 2980 Ft helyett 1980 Ft, Túrabakancs 7980 Ft helyett 5800 Ft, Női bőrkabátok 21900 Ft helyett 11800 Ft, Szabadidő ruha 2980 Ft helyett 1990 Ft, Női pamut nadrágok 1680 Ft helyett 980 Ft – **CORVO BUTIK, VII., Rákóczi út 54.**

Férfiaknak! Szövetkabátok 12900 Ft helyett 9990 Ft, Ballon kabátok 11900 Ft helyett 9990 Ft, Pantallók 3490 Ft helyett 2490 Ft, Nőknek! Télíesített ballon kabátok 11900 Ft helyett 9990 Ft, Szövet kabátok 21900 Ft helyett 17900 Ft, Szövet kabátok 19900 Ft helyett 15900 Ft, Szövet kabátok 16900 Ft helyett 13900 Ft, Szövet kabátok 13900 Ft helyett 11900 Ft, Szövet kuli kabát 11900 Ft helyett 9990 Ft, Szövet kuli kabát 9990 Ft helyett 7990 Ft, Dzseki 11900 Ft helyett 9990 Ft, Dzseki 10900 Ft helyett 8990 Ft, GYEREKEKNEK! Csecsemmő tipegők 2690 Ft helyett 2290 Ft, Csecsemő totyogók 2590 Ft helyett 2190 Ft, Csecsemő garnitúrák 3490 Ft helyett 2990 Ft, Bébi overál 4190 Ft helyett 3190 Ft, Bébi kabát 4390 Ft helyett 3590 Ft, Lányka dzseki 3990 Ft helyett 3190 Ft, Gyermek síöltöny 7890 Ft helyett 5990 Ft, Gyermek síoverál 4690 Ft helyett 3690 Ft – **KLEIDER BAUER RB. Rt. férfi, női és gyermek ruházati szaküzleteiben**

Panofix bunda 7/8-os 12000 Ft helyett 8900 Ft, Mosómedve kucsma 1800 Ft helyett 1500 Ft, OPOSUN rövid bunda, drapp és barna színben 49800 Ft helyett 34860 Ft, OPOSUN hosszú bunda barna és drapp színben 69900 Ft helyett 48938 Ft – **LU-TER Szőrme Kft., VIII., Luther u. 2.**

Igazi KARÁCSONYI VÁSÁR az ERZSÉBET Áruházban! Karácsonyig, mindennap 10%-al olcsóbban! Ruházat, cipő 10% árengedmény! – **Dél-Pesti ÁFÉSZ ERZSÉBET Áruház, XX., Kossuth L. u. 33.**

Női pulóver 6970 Ft helyett 4800 Ft, Női pulóver 4100 Ft helyett 3100 Ft, Női pulóver 4900 Ft helyett 3100 Ft, Női hálóing 1780 Ft helyett 1290 Ft, Női hálóing 1870 Ft helyett 1480 Ft, Női hálóing 1790 Ft helyett 1360 Ft – **ARANYPÓK, VII., Erzsébet krt. 58.**

AKCIÓ! Tréning alsó 1990 Ft helyett 1290 Ft, Férfi nadrág 3490 Ft helyett 2990 Ft, Hibás cipők (kirakati) Leértékelve! REKLÁMÁRON! Osztrák tollkabát ENGEDMÉNYES VÁSÁRA! Sí overálok REKLÁMÁRON KAPHATÓK! Amíg a készlet tart! – **PREMIER Kft., VII., Rákóczi út 30.**

Női kabátok 7795 Ft helyett 5950 Ft – **FANTÁZIA GMK., VIII. József krt. 19.**

KARÁCSONYI AKCIÓ! A Belváros legolcsóbb boltjában!, Hazai és import áruk 20–30%-os árengedménnyel! Engedménnyel női, férfi és gyermek ruhák! Gyermek téli dzsekik csak 1800 Ft, Női selyem kabátok csak 3500 Ft, Női kosztümök 5200 Ft-tól, Lepedők csak 200 és 250 Ft-ért, Pulóverek pólók, ingek! Mindennap meglepetés! AKCIÓS ÁRAK, amíg a készlet tart! Kettőt fizet, hármat kap! Szeretettel várjuk kedves vásárlóinkat! – **ENDY-TEX Kft., V., Október 6. u. 17.**

RENDKÍVÜLI ÁRENGEDMÉNY! Női irhák 30%-os árengedménnyel Férfiirhák 30%-os árengedménnyel Női panofix bundák 30%-os árengedménnyel Nemes szőrmék REKLÁMÁRON!! – **PANNONIA SZŐRME MINTA BOLTJA, VIII., Népszínház u. 16.**

Nálunk mindent Nagyker áron vásárolhat! Férfi vízálló bőr cipő csak 1200 Ft, Bébi rugdalozó csak 250 Ft, Felnőtt és gyerek alsó csak 49 Ft, Bébitől-kiskamaszig tréninguha csak 699 Ft, Férfi zokni csak 49 Ft, Póló fehér, szines 150–390 Ft-ig – **VITAL-EX Bt. XV., Zsókavár u. 34. Telefon: 164-7584**

Olasz bőrruházat! AKCIÓS ÁRON! 20% árengedménnyel! Import pulóverek AKCIÓS ÁRON!á 30% ÁRENGEDMÉNNYEL! Ingek, Yackie AKCIÓS ÁRON!á 30% ÁRENGEDMÉNNYEL! – **CORVO BUTIK., VII., Klauzál u. 4.**

Pamut garbó 1340 Ft helyett 800 Ft, Férfi pamut pizsama 1930 Ft helyett 1350 Ft – **ARANYPÓK Kereskedelmi Rt., XIV., Őrs vezér tér**

AJÁNDÉK

Gyermek játékok 580 Ft helyett 250 Ft – **CORVO BUTIK, VII., Rákóczi út 54.**

Kézműves, sárgaréz gyertyatartók AKCIÓS ÁRON! 280 Ft–1500 Ft-ig Kézműves sárgaréz vázák AKCIÓS ÁRON 440 Ft–2350 Ft-ig – **CSOMBORDI Kft., VIII., Kiss József u. 7.**

RUCANOL táskák 20%-os árengedménnyel! – **PREMIER Kft., VII., Rákóczi út 30.**

Karácsonyfa izzókészlet (50 darabos) 1030 Ft helyett 790 Ft, Karácsonyfa izzókészlet (140 darabos) 2197 Ft helyett 1690 Ft – **FER KERESKEDELMI VÁLLALAT, V., Arany J. u. 30. alatti FER BOLT**

NAGY ÁRENGEDMÉNNYEL! December 19-ig! ORINTEX quartz ébresztőóra, piros, fehér, fekete színekben 1240 Ft helyett 980 Ft, Q Q mechanikus női karóra 890 Ft helyett 720 Ft, Q Q quartz férfi karóra 1390 Ft helyett 1110 Ft, Q Q quartz gyerekóra zöld, kék, sárga, színekben, mérsékelten vízálló 1520 Ft helyett 1220 Ft, SENZOR japán quartz férfi karóra, fém számlappal 1860 Ft helyett 1120 Ft, SENZOR japán quartz férfi karóra, naptáros, mérsékelten vízálló 2730 Ft helyett 1640 Ft, CHARLES PERRIN svájci quartz férfi karóra, elegáns, bőrszíjas kivitelben 4890 Ft helyett 2940 Ft, CHARLES PERRIN scájci quartz női karóra, karkötős kivitelben, fekete és fehér színben 3430 Ft helyett 2050 Ft, RAVISA svájci quartz naptáros karóra 3490 Ft helyett 2100 Ft, CITIZEN japán quartz férfi karóra, acéltokos, fém csatos, dupla naptáras 7900 Ft helyett 6320 Ft, CITIZEN japán quartz férfi karóra, naptáras, fekete és fehér számlappal 8190 Ft helyett 6550 Ft, CITIZEN japán quartz női karóra 7730 Ft helyett 6180 Ft – **HERRNBÖCK Kereskedelmi Rt., CITIZEN HERRNBÖCK ÓRASZALON, VI., Aradi u. 1–3., HB ELECTRONIC DISZKONT**

Osztrák harisnyanadrág (LEGGINGS) 475 Ft helyett 369 Ft, Különböző külföldi harisnyanadrágok 210 Ft helyett 100 Ft! Amíg a készlet tart! Különböző színű, méretű pamutzoknik 130 Ft helyett 60 Ft, Ajándékozzon Karácsonyra nyakkendőt! 350 Ft helyett 100 Ft – **HARISNYA BOLT, II., Frankel Leó u. 20. Telefon: 115-2568**

Használt OVERLOCK HÁZI Interlock gép (4 szálas) AKCIÓS ÁRON! 30000 Ft helyett 25000 Ft – Érdeklődni a 113-8560-as telefonon, egész nap.

Retikül 1300 Ft helyett 650 Ft – **ARANYPÓK Kereskedelmi Rt., XIV., Őrs vezér tér**

BÚTOR

IRODASZÉK AKCIÓ! Görgős, gázemelős olasz és francia, székek 10% árengedménnyel, Már 5900 Ft+áfa kaphatók! – **K. D. Stúdió, IRODABÚTOR BEMUTATÓTEREM, X., Hungária krt. 102.**

Igazi KARÁCSONYI VÁSÁR az ERZSÉBET Áruházban! Karácsonyig mindennap 10%-al olcsóbban! Bútorok 10% árengedménnyel! – **Dél-Pesti ÁFÉSZ ERZSÉBET Áruház, XX., Kossuth L. u. 33.**

DISZKONTÁRON! Előjegyzés nélkül! Azonnal! 75000 Ft felett 5% engedmény (nyugdíjasoknak értékhatártól függetlenül is, a nyugdíjszelvény bemutatásával), Nagycsaládosoknak 5–10% engedmény értékhatártól függően!! Ifjú házasoknak (1 évig) 5% engedmény SZERDA BEVÁSÁRLÓNAP 3% engedmény AKCIÓ! Keressék a Diszkontáruházainkat! – **ROYAL BÚTOR DISZKONTOK, XV., Székely Elek u. 9–11. (volt Sipos Dénes u.) XVIII., Ipacsfa u. 6.**

KARÁCSONYIG AKCIÓS VÁSÁR a ROYAL ÁTRIUM ÁRUHÁZBAN! Kárpitos bútorok árengedménnyel kaphatók! Az akció ideje alatt az ÁRUHÁZ este 19 óráig nyitva. – **ROYAL Bútorkereskedelmi Rt., ROYAL ÁTRIUM ÁRUHÁZ, VIII., Rákóczi út 65.**

KARÁCSONYIG AKCIÓ! A ROYAL ÁTRIUM ÁRUHÁZban, szombaton és vasárnap is nyitva az AKCIÓ alatt 17 óráig tart nyitva! Aki vasárnap vásárol 5% árengedményt kap! – **ROYAL Bútorkereskedelmi Rt., ROYAL ÁTRIUM ÁRUHÁZ, VIII., Rákóczi út 65.**

LAKÁSFELSZERELÉS

Igazi KARÁCSONYI VÁSÁR az ERZSÉBET Áruházban! Karácsonyig, mindennap 10%-al olcsóbban! Lakástextil, lakásvilágítási cikkek, 10%-os árengedménnyel! – **Dél-Pesti ÁFÉSZ ERZSÉBET Áruház, XX., Kossuth L. u. 33.**

50x100 cm-es frottír törölközők 199 Ft helyett 99 Ft – **CENTRUM OTTHON Áruház, VII., Rákóczi út 74–76.**

Szőnyegtisztítógép 55000 Ft/áfa helyett 50000 Ft/áfa – **ÓBUDA MG-Kertészeti Tsz., III., Bojtár u. 36.**

Rozsdamentes duplafenekű edénygarnitúra! 4 db-os 5900 Ft helyett 5290 Ft, Rozsdamentes 5 darabos 7500 Ft helyett 6990 Ft, Karácsonyi előzetes, Amíg a készlet tart! – **VIDEOKER Kft., VIII., József krt. 25.**

Asztali lámpák! AKCIÓ! SZV 1175 típus 1014 Ft helyett 507 Ft, SZV 1117/2 típus 5143 Ft helyett 3246 Ft, SZV 1163 típus 2254 Ft helyett 2113 Ft, SZV 1197 típus 4230 Ft helyett 3384 Ft, FALI LÁMPÁK! AKCIÓ! SZV 2686/1 1206 Ft helyett 603 Ft, SZV 2603 típus 3900 Ft helyett 1950 Ft, CSILLÁRAKCIÓ! SZV 3105/1 18536 Ft helyett 14 829 Ft, SZV 3179/2 10166 Ft helyett 8133 Ft – **SZARVASI VAS- ÉS FÉMIPARI SZÖVETKEZET, Budapesti MINTABOLTJA, VI., Andrássy út 57.**

TEFAL fritőz (2,5 l) 5390 Ft helyett 4666 Ft, TEFAL ultra filteres fritőz 6990 Ft helyett 6444 Ft, TEFAL szendvicssütő és kenyérpirító egyben, a műholdas adásokból is jól ismert 11990 Ft helyett 9999 Ft, TEFAL gőzvasaló 3690 Ft helyett 3333 Ft, MOULINEX Fritőz (2,5 l) REKLÁMÁRON! 5990 Ft! – **KÁTAY ÁRUHÁZ, VI., Teréz krt. 28.**

Ablaktörlővásár a PRAKTIK Shopban! Super 7 élű 1250 Ft helyett 450 Ft, 12 inch. (305 mm) 1250 Ft helyett 450 Ft, 14 inch. (366 mm) 1250 Ft helyett 450 Ft, 16 inch. (406 mm) 1250 Ft helyett 450 Ft, 18 inch. (450 mm) fémkeretes 1250 Ft helyett 650 Ft – **PRAKTIK SHOP, VIII., József krt. 25., VI., Jókai u. 40., VII., Klauzál tér 13., XV., Zsókavár u. 34.**

MŰSZAKI CIKKEK

JAWA BABETTA mopedek 20%-os árengedménnyel ALPIN 12-es BMX gyermekkerékpár 6900 Ft helyett 5520 Ft, DRUZSOK 12-es gyermekkerékpár 4230 Ft helyett 3384 Ft, JOLLY 12-es gyermekkerékpár 5860 Ft helyett 4688 Ft, SPURT 12-es gyermekkerékpár 5680 Ft helyett 4544 Ft, NOVUS 12-es camping kerékpár 14800 Ft helyett 11840 Ft, FLIGHJ LINE MTB 26-os 18 sebességes 23700 Ft helyett 18960 Ft, ALPINE 27-es 12 sebességes félversenykerékpár férfi 21700 Ft helyett 17360 Ft, ALPINE 27-es 12 sebességes, félversenykerékpár női 22600 Ft helyett 18080 Ft, ALPIN 26-os 18 sebességes férfi MTB 18900 Ft helyett 15120 Ft, ALPIN 26-os 12 sebességes férfi MTB 17900 Ft helyett 14320 Ft, TANDEM 26-os 6 sebességes kerékpár 45800 Ft helyett 32060 Ft, és még számos kerékpár 10–20–30%-os árengedménnyel 50%-os előleg befizetése mellett 3 havi kamat és, kezelésmentes részletre is! Személygépkocsi alkatrészek, kétkerekű járműalkatrészek 30–60–80%-os ÁRENGEDMÉNNYEL! – **Jármű Diszkont, Budaörs, Károly király út 145. VI., Jókai u. 26., VI., Bajcsy-Zs. út 59.**

Igazi KARÁCSONYI VÁSÁR az ERZSÉBET Áruházban! Karácsonyig, minden nap 10%-al olcsóbban! Műszaki áruk, (háztartási gépek, TV-k, mosógépek, hűtők, fagyasztók) 10% árengedménnyel! – **Dél-Pesti ÁFÉSZ ERZSÉBET Áruház, XX., Kossuth L.u. 33.**

AKCIÓ december 31-ig! Asztali telefonkészülékek! CB 81 MM 1790 Ft helyett 1600 Ft, CB 810 (vaktárcsás) 1000 Ft helyett 900 Ft, CB 811 1173 Ft helyett 1000 Ft, CB 855 2417 Ft helyett 1800 Ft, MM-91 alap 2400 Ft helyett 2250 Ft, MM-91 Fg/Flash 2600 Ft helyett 2250 Ft, MM-91/díjszámlálós 7815 Ft helyett 6815 Ft. A fenti árak az áfát nem tartalmazzák! – **MECHANIKAI MŰVEK Rt., MINTABOLTJA, V., Bajcsy-Zs. út 22.**

FUJITSU TEN autórádiók 3 éves garanciával! D 20 TR típus 23300 Ft helyett 22300 Ft, D 21 TR típus 28700 Ft helyett 27500 Ft, D 23 TR típus 40900 Ft helyett 39300 Ft. Karácsonyi előzetes, Amíg a készlet tart! – **VIDEOKER Kft., VIII., József krt. 25.**

KARÁCSONYI AKCIÓK! RO-LODEX számítógépes manager kalkulátor 19940 Ft helyett 11960 Ft, Videó hangkeverő családi stúdió mono 13100 Ft helyett 6220 Ft, Stereo 13100 Ft helyett 8140 Ft, Panasonic telefon távhívó 1750 Ft helyett 1050 Ft – **FER KERESKEDELMI VÁLLALAT, V., Arany J. u. 30. alatti FER BOLT**

SZOLGÁLTATÁSOK

Pótszilveszter GRAN CANARIAN! Üdüljön egy hetet január 4-től a legkedvezőbb áron! 4 fő felnőtt esetén 2 db 2 ágyas szobában BUNGALOWS BOSTON Hotel 199600 Ft helyett 179600 Ft, BUNGALOW PLAYA FELIZ Hotel 199600 Ft helyett 179900 Ft, APARTHOTEL SUNWING Hotel 247600 Ft helyett 227600 Ft, TAURITO APARTMAN 215600 Ft helyett 195600 Ft, HOTEL TAURITO 311600 Ft helyett 287600 Ft, HOTEL GRAN CANARIA PRINCESS 319600 Ft helyett 291600 Ft, HOTEL LA CANARIA 519600 Ft helyett 459600 Ft, Árak 4 fő felnőtt esetén 4 ágyas szobában! BUNGALOWS BOSTON 175600 Ft helyett 155600 Ft, BUNGALOW PLAYA FELIZ 179600 Ft helyett 159600 Ft, APARTHOTEL SUNWING 199600 Ft helyett 179600 Ft, TAURITO APARTMAN 179600 Ft helyett 159600 Ft – **SUNDAU UTAZÁSI IRODA, VIII., Elnök u. 1. Telefon: 133-7588**

VEGYES

Félmagas cipők (téli) 3980 Ft helyett 2980 Ft, Selyem virágok FÉLÁRON! 50%-os árengedménnyel! – **CORVO BUTIK, VII., Rákóczi út 54.**

Nagy KARÁCSONYI VÁSÁR! A KONSUMEX Átrium Üzletházában! Bővített árukínálattal és kedvező árajánlattal várja vásárlóit sok-sok kiskereskedő, az üzletház földszinti és az ünnepekre megnyitott emeleti területén! Nyitva szombat és vasárnap 10–16 óráig! Hétköznap 10–18 óráig! ÉRDEMES RÁFIGYELNI! – **Átrium Üzletház, V., Arany János u. 32.**

ESZTER színes cérna (10000 fm) 375 Ft helyett 260 Ft, ESZTER színes cérna (5000 fm) 275 Ft helyett 160 Ft – **CSOMBORDI Kft., VIII., Kiss József u. 7.**

Import selymek (115 cm széles) 507 Ft helyett 350 Ft, Import ripsz (150 cm széles) 624 Ft helyett 480 Ft, Import bársony II. o. (115 cm széles) 1297 Ft helyett 780 Ft – **FANTÁZIA GMK., VIII. József krt. 19.**

ALKO Komposztáló 24020 Ft helyett 22200 Ft, ALKO 48 Elektromos fűnyíró 25400 Ft helyett 23800 Ft, ALKO Kapálógép 48000 Ft helyett 34000 Ft, Benzinmotoros Amerikai fűnyírógép, 24340 Ft helyett 22400 Ft, Olasz tömlődob (tömlőtartó kocsi) 6500 Ft helyett 5500 Ft, Olasz tömlődob (tömlőtartó kocsi) 4800 Ft helyett 3600 Ft, Amíg a készlet tart! 4800 Ft helyett 3600 Ft – **HÁZ és KERT Kft., Kertészkedők Áruháza, VIII., Rákóczi út 7.**

Betonacél hajlító 68000 Ft/áfa helyett 60000 Ft/áfa, WÁGNER festékszóró 40000 Ft/áfa helyett 30000 Ft/áfa, Gyorsfelvonó 75000 Ft/áfa helyett 50000 Ft/áfa, Kittnyomó pisztoly 95000 Ft/áfa helyett 80000 Ft/áfa, Elektromos menetmetsző 86000 Ft/áfa helyett 75000 Ft/áfa, Szerelőállvány 102000 Ft/áfa helyett 80000 Ft/áfa, Élhajlító 25000 Ft/áfa helyett 20000 Ft/áfa, Gyorsdaraboló 20000 Ft/áfa helyett 16000 Ft/áfa, Idomvasvágó 32000 Ft/áfa helyett 30000 Ft/áfa, Hengeres körhajlító 25000 Ft/áfa helyett 20000 Ft/áfa,. Használt eszközök! Amíg a készlet tart! – **ÓBUDA MG-Kertészeti Tsz., III., Bojtár u. 36.**

Új Peugeot típusok! Peugeot 205 GL 1286000 Ft helyett 1198000 Ft Peugeot 205 GLD 1529000 Ft helyett 1478000 Ft Peugeot 483 GLD 1985000 Ft helyett 1899000 Ft Peugeot 405 GRD 2189000 Ft helyett 2098000 Ft MARUTI 800 DX 675000 Ft + 30000 Ft értékben AJÁNDÉK! Különféle új Suzuki (798000 Ft-tól 2395000 Ft-ig) és Hyundai (1095000 Ft-tól 3339000 Ft-ig) típusok, kedvezményekkel! Használt FORDOK! FORD SIERRA 1.6i CLX (4 ajtós), 1044500 Ft helyett 992075 Ft FORD ORION 1.4i CLX (4 ajtós) 1139500 Ft helyett 1075625 Ft FORD ESCORT 1.4 CL Combi (5 ajtós) 1092000 Ft helyett 1075625 Ft FORD ESCORT 1.4 CL (5 ajtós) 1092000 Ft helyett 1075625 Ft VW GOLF II. 1.3i CL (5 ajtós) 921000 Ft helyett 883460 Ft, Használt gépkocsik adásvétele! – **MERKÚR Rt., XIII., Röppentyű u. 73. Telefon: 140-3140, MERKUR Rt., XXI., Csepel, Áfor u. 4. Telefon: 276-3767**

KARÁCSONYI AKCIÓ a PORST-nál! 10 féle plüssállat közül választhat 2 db márkás színes filmhez, ajándékba! Ingyenes filmelőhívással! PORST Color 135 2x24 felvétel csak 689 Ft AKCIÓ! PORST Color 135 2x36 felvétel csak 799 Ft AKCIÓ! PORST Color 110 2x24 felvétel csak 649 Ft AKCIÓ! és még 6 féle kedvelt filmmárkához! Fényképezőgép-ajánlatunk! Carena TOP 35F kompakt fényképezőgép, AKCIÓS áron csak 2490 Ft Carena 50 MF kompakt fényképezőgép Akciós áron 4990 Ft!, Nézze meg szaküzleteinkben! – **PORST szaküzlet, V., Váci u. 7., PORST szaküzlet, IX., Ferenc körút 3., PORST szaküzlet, VII., Erzsébet körút 50., PORST szaküzlet, VII., Baross tér 18.**

Tisztelt Bolttulajdonos!

Ha a következő héten valamilyen kedvezményes akciót kíván indítani, írja meg, s mi azt lehetőségeinkhez képest megjelentetjük.

Termék	Régi ár	Új ár
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Időszak: .....

Cím: .....

Postacím: Hírvivő Kft., 1081 Budapest, Bezerédi u. 6. I. 6.

Tel./fax: 113-8560

M.D.K.

Kósa György

19 éves, müszaki közép isk. tan.

1949-ben a Debreceni Képzőművészeti Szabadiskol hallgatója volt

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 186.l.
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

Kósa György

és Masirevich György

rendezték az alábbi kiállítást a párisi L'Architecture d'Aujourd'hui c. építészeti folyóirat második nemzetközi építészeti kiállításának keretében.

Tér és Forma

1933. 185. l.

(Magyar építészek kiállítása Párizsban.)

ablakszerkezetek. Az épület és lakás megjelenését döntően befolyásolják a modern Halaman ajtók és ablakok.

Bánó foto

Aquafix, a súrolható falbevonat ki fogja szorítani az enyves szobafestést és tapétázást. Nitrocellulosa lakk alkalmazása ez, egy új alapozó anyagon, melynek készítése egyszerű, olcsó, tartós és tetszetős. Jól mosható, súrolható, színei élénkek, márványsíma felülete a férgek elszaporodását akadályozza. Nyersanyagát készíti: dr. Auer, lakk, festék és vegyipar, Katona József-u. 23.

Bánó foto

Műtravertin kőutánzat Rákos szobrász műtermében a legkülönfélébb textúrában és színben készül. Az új élelmiszer-nagyvásártelep lépcsőcsarnokától kezdve egész sereg köz- és magán-

Kósa Huber Ferenc

Est, márv.
Önarckép, márv.
Méreyné, mészkő
Ilu, terr.

Barabás Miklós Céh kiáll. N.Szal. 1944. márc.
14 l.

MDK

Kósa-Huba Ferenc

Bátyám, márv.

Múbarát VIII. kiáll. Erdély. 1941. ápr.

MDK

Kósa-Huba Ferenc

Fekvő akt, márv.

Műbarát VIII. kiáll. Kridly. 1941. ápr.

Kósa Huba Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

nok vánnyúvel

UTUNK

1984 -11- 2

1021

Kósa Huba Ferenc szobra

sélkedés; [illegible]
mélyén felfigyelt minden moccanásra főnökeinek és kollégáinak ajtaja előtt; elfojtott neszek, amelyek avatatlanok számára semmit sem jelentettek, nyilvánvalók és jelentőségtől terhesek lettek az ő kifinomult fülében.

Mindezzel azonban egyáltalán nem élt azon a napon, amelyen megkapta ama második fontos megbízatást: B úr letartóztatását, bizonyára csak azért nem, mert tudta, hogy áldozatát egy könyvtárban találja meg.

Az olvasóterem mélységes csendje, a súlyos kötetekkel teli polcokkal borított falak, a magas mennyezet, mindmind elnyelték az apróbb zajokat, csak a lapozgatások nesze, s az emberek lélegzete utalt arra, hogy népes a terem, de még ez is csak arra szolgált, hogy a szertartásos nagy csendet még jobban kihangsúlyozza.

Természetes magabiztossággal közeledett, mindent előre kitervelt, kiszámított; az utóbbi napokban rendszeresen bejárt a könyvtárba, könyveket vett ki álnéven, órákat időzött itt, B úr megszokott helyét figyelve, olyannyira, hogy a kitűzött napon a régi könyvtárlátogató otthonosságával közeledett — mintegy véletlenül — a hely felé, ahol B úr ült. Megelégedéssel nyugtázta, hogy az illető jobbján és balján is üres a

ANYAI SZERETET — kő 80 cm
DÓZSA — kő 65 cm
GY. SZABÓ BÉLA — kő 65 cm
MUNKA UTÁN — kő 60 cm
PIHENŐ — kő 48 cm
ÉDESANYÁM — márvány 56 cm
LEÁNYFEJ — márvány 48 cm
TISZTELET AZ ELESETTEKNEK — márvány 90 cm
SZÁRNYÁT SZEGTÉK — fa 106 cm
TÖPRENGŐ — fa 80 cm
IKARUSZ — fa 85 cm
NÉPDAL — fa 100 cm
ATLÉTIKA — fa 95 cm
LEÁNY VIRÁGGAL — fa 87 cm
VÍZPARTON — fa 70 cm
SZÉKI LEÁNY — fa 90 cm

SZÍNES KERÁMIÁK

A KIÁLLÍTÁST FELESÉGEMNEK, CILUNAK AJÁNLOM

140.

KORUNK GALÉRIA

1980. MÁJUS

I. P. Cluj, Municipiul Cluj-Napoca 1980-6464, 100 ex.

KÓSA-HUBA FERENCZ

70 éves

SZÍNEK ÉS FORMÁK

A művész a belső és a külső világ érzékléseit színekben és formákban vetíti elénk. A festő vásznán elsősorban a színek, a szobrász alkotásain a formák játékát keresi a szemlélődő.

Akinek most itt, a Korunk Galéria 140. kiállításán néhány válogatott alkotása szemünk elé kerül, az a művész szerény, visszahúzódó egyéniségként félévszázados pályája során kevés alkalommal jelentkezett önálló kiállításon, de amikor jelentkezett, a formák mestereként szobrait mutatta be. Szíve szerint ez alkalommal is csak szobraiból hozott volna néhányat ide. Barátai unszolására mutatkozik most előttünk a kerámia színvilágával is.

Szobrászként is, kerámikusként is a hagyományos ösvényeken indult el, és ezen a csapáson kereste, keresi továbbra is a maga belső

érzés- és élményvilága művészi kifejezéseinek lehetőségeit. Ebben az emberi és művészi világban nincs izgatott vagy éppen izgága formabontásos modernkedés, nem jelentkezik benne az erőszakolt új utakon előretörés ellentmondásos meghasonlottsága. Anyagával, a fával, kővel, márvánnyal és agyaggal a jóság, a szépség, a tisztaság és az igazság eszményeinek kifejezéséért küzd. Az ilyen értelmű eszménykeresés és az ilyen eszményekben való hit elsősorban női alakjaiban jelentkezik. A középkori gótika világára emlékeztető nyulánk női alakjaiban semmi sincs a ma hatásvadászó, olcsó erotikájából. A finoman égretörő vonalak lendületéből a belső összhang árad felénk, és bennük rejlik, belőlük sejlik fel az a ma korszerűtlennek bélyegzett hitvallás, hogy a női szeretet, finomság és gyöngédség minden ellenkező tapasztalat dacára szebbé és jobbá teheti ezt az emberi és művészi eszményekben oly szegény, kavargó világot. Édesanyja vagy az ifjú anya szobra, a deákleány vagy a falusi leány alakja, sok-sok madonnája a nő jobbik énjében való hit fába, kőbe, márványba faragott bizonyságaként ilyen értelemben tanúskodik a szobrász emberi és művészi eszményvilágáról.

Éppen ezért az előbb kifejtett gondolatnak nem ellentmondó megállapítás az, hogy a Korunk Galéria kiállításainak immár tekintélyes sorában Kósa-Huba mostani jelentkezése a már-már feledésbe hanyatló eszmények felcsillantásával mégiscsak új útkeresés a szebb, emberibb jövő felé.

SZABÓ T. ATTILA

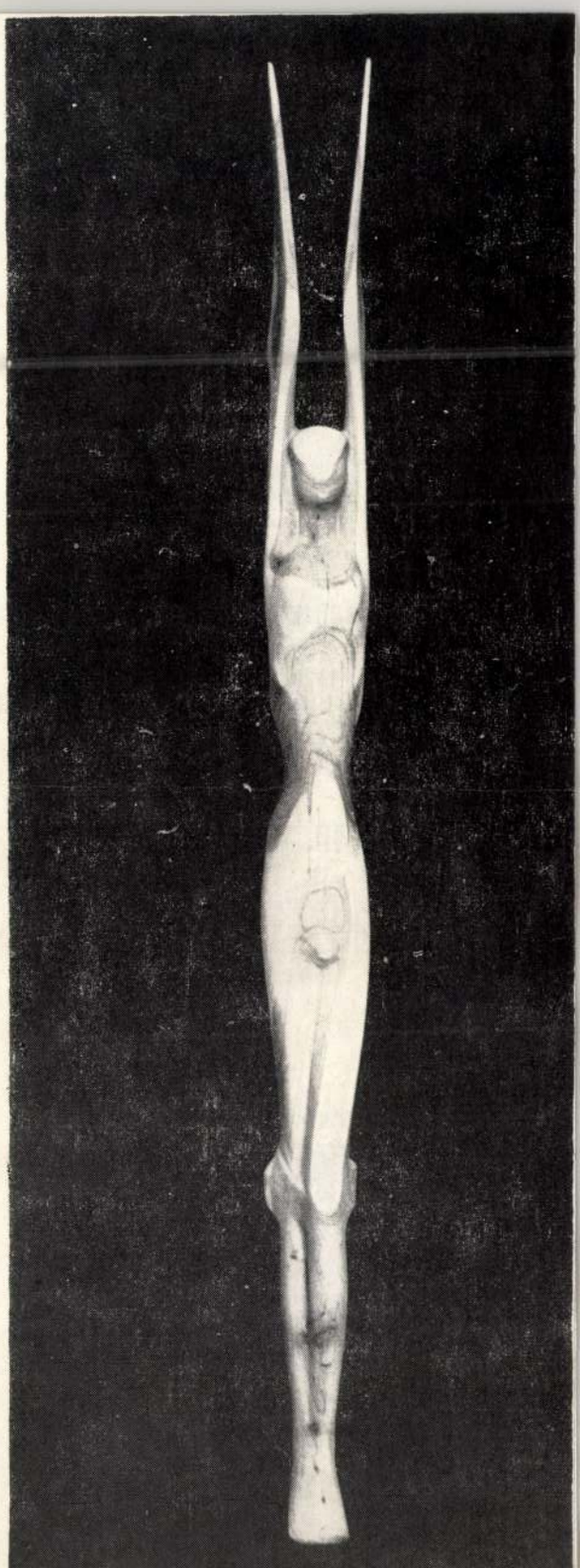

Kósa Huba Ferenc

a tulajdonos aláírása.

BARABÁS MIKLÓS CÉH

ERDELYI KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE

2 sz.

NÉV: KÓSA HUBA FERENC

SZOBRÁSZ MŰVÉSZ

LAKIK: KOLOZSVÁR. RÁKÓCIKERT.

A BARABÁS MIKLÓS CÉH TAGJA

KOLOZSVÁR, 1943 [illegible] 2

[illegible]

TITKÁR

BARABÁS MIKLÓS CÉH

MINERVA NYOMDA 2216

KÓSA Huba Ferenc szobrász

Tisztelt Szerkesztőség!

GÓLVÁSÁR
(1984. 25. szám)

Természetesen attól, hogy labdarúgásunk itt-ott jó vagy rossz, első osztályú-e vagy sem, nem függ életünk minősége, ám bizonyos vonatkozásban fordítva igaz a tétel. Nevezetesen, focink egyre inkább magán viseli azokat a jegyeket, amelyek különben társadalmunk gondjai, bajai. Utóbbiak volumene nemzetközi összehasonlításban ismeretlen számomra, viszont az előbbiek, mindent összevetve, ideszámítva a tavalyi totóbotrányt, az NB I-esek legújabb, nyilvánosságra került bundázásait, meglepő, de — eme „tárgykörben" — a „világranglista" első helyére sorolnak bennünket. Mármost a meccsek szurkolók, nézők, odafigyelők, sporthíreket olvasók népes tábora előtt zajlanak, tehát — noha az illetékeseknek még mindig más a véleménye — nagy a veszélye annak, hogy a felgyülemlett indulatok kiöntenek, bekövetkezik — ilyesfélét céloznak az MLSZ ismert intézkedései — a lebukás. Civil pályán könnyebb machinálni, hiszen — elsősorban a munkahelyi szférára gondolok — azon sok „durvaság" csupán a törvény által mellőzött emberi, egyéni etikára tartozik, az intrikák, ügyeskedések tényeiről, áldozatairól sem vezetnek akárki által megtekinthető, rendszeresen publicitást kapó táblázatokat. Vagyis egyszerűen nincs betekintésünk a másik „bajnokságba", vagy ha igen — helyesen látja a cikkíró —, valóban általános a gyerekes dicsérgetés, építgetés, úton haladás, töretlen irányvonal, csorbíthatatlanság. Ezek a mértékadó kifejezések, netán vegyesebb tapasztalatainkat nyugodtan a sutba vághatjuk, mert úgyis „megalapozatlannak" nevezik. Ezért nyúltak most — szinte a cikk utóéleteként — Szepesi Györgyék a méhkasba, ahol bizony számos csípést is kaphatnak, lévén benne „ártalmatlan" játékosok mellett polgári darazsak, mi több, lódarazsak. De hát másként nem megy...

Bódi István
Szolnok,
Óvoda u. 6/a 5000

OSZLOPOK, ÍVEK, TORNÁCOK
(1984. 25. szám)

A fényképsorozat 3. számú képe Óriszentpéteren, a 4. számú Szalafőn készült, a képaláírások szerint, holott egy helyen vették fel őket, vagy Óriszentpéteren, vagy Szalafőn. A különbség a két kép között csak annyi, hogy az egyik (a 3-as) az udvar felől, a másik (a 4-es) a tornác felől ábrázolja ugyanazt. Ez egyértelmű, csak alaposan meg kell nézni a két képet. Csupán az idős néni hiányzik a 4-es képről. Az is lehet, hogy az alatt az öt perc alatt, amíg a két kép készült, megunta a napozást.

Reményik Kálmán
Bp., Budakeszi út 69.

FÉRFI-NŐK FORGATAGA
(1984. 24. szám)

Meglepődve olvastam Rajk András fenti című színikritikáját. Amikor először olvasom a „travesztitia" kifejezést, csupán elírásra gyanakszom. De amikor a kéthasábos cikkben összesen 7 alkalommal olvasom ugyanezt, a tévedés szembeötlik.

Amiről a darabban szó esik, és amire a vígjátéki alaphelyzet épül, az az aberráció a transzvesztitizmus: amikor — főleg férfiak — abban lelik örömüket, ha női ruhákat viselnek. Nem okvetlenül szexuális célzattal és tartalommal, miként nem feltétlenül jelent kóros viselkedésük sem lelki, sem testi fogyatékosságot. Ők ilyenek, és éppen ezért: a komédia, a vígjáték céljaira — épp a kritikában is említett szélsőségesség, sarkítás szempontjából — kiváló alapanyagot adhatnak, létezésük, megjelenésük — főképp színpadi megjelenítésük, hát ha még egy olyan ragyogó tehetség alakításában, mint Gálvölgyi — semmiképpen sem okoz drámai, hanem sokkal inkább komédiai alaphelyzetet.

És igenis: nincs szó betegségről! Ahogy nem betegség a lényegesen több szexuális tartalommal bíró sok egyéb szexuális zavar sem. Amiről pedig a kritikában szó van, az nem orvosi, hanem irodalmi szakkifejezés. A travesztia (olasz szó, szemben a transzvesztita latin kifejezéssel) a paródia ellentéte. Utóbbi valami lényegtelent felmagasztal, annak kicsinységét az előadásmód nagyszerűsége, pátosza mögé bujtatja, míg az előbbi valami nagyszerűt kisszerű alakba öltöztet. Szatirikus előadásmód tehát, melyre példákat bőven találunk a hazai és a külhoni literatúrában egyaránt. (A travesztált eposzok közül valaha népszerű volt Blumauer Aeneise.)

Lindsay Kemp társulatát nincs szerencsém ismerni, így azt sem tudhatom, előadásaikra a travesztia vagy a transzvesztitizmus jellemző. De ha az ő transzvesztitizmusuk Poiret darabjának vagy Woody Allen nemrég műsorra tűzött filmje (Amit tudni akarsz a szexről...) epizódjának transzvesztitizmusával rokon, akkor érthetetlen, hogy „önnön létezési módjukat" miért nem a humor oldaláról közelítik meg? Annyira nincsenek tisztában „önnön létezési módjuk" szélsőségessége teremtette szatirikus alaphelyzetével, humorával, ahogy nincs tisztában a kritikus az idegen kifejezések tartalmi jelentésével?

Dr. Krámer Imre
Bp., Szemere u. 17. — 1054

*

Ami a kifejezést illeti, elismerem a hibát (transzvesztita — travesztita), azzal a megjegyzéssel, hogy az utóbbi irodalmi jelentésével tisztában vagyok, és a „más viszonyok közé helyez" szótárban is szereplő értelmével a férfi-nő, nő-férfi áthelyezkedésre is helytálló.

A „betegség" fogalma tág. Ha „beteg" gondolatról, „beteges" féltékenységről beszélünk, nem orvosi értelmű, gyógyítható betegségre utalunk. A süket és a púpos ember sem beteg, lehet éppen makkegészséges — eltérése az egészséges hallásútól, testalkatútól mégis nyilvánvaló. Férfinak önmagát előszeretettel (Lindsay Kempék és mások esetében gyakorlatilag állandóan) nővé, nőnek férfivá álcázását egészséges tünetnek józan ésszel tekinteni nem tudom. Ami pedig nem egészséges, az véleményem szerint beteg. Ez, ebben a vonatkozásban, nem orvosi szakkérdés. Ha úgy tetszik, magánvélemény.

Rajk András

GREXA TANÁR ÚR
(1984. 16. és 20. szám)

Magam is nyolc éven át növendéke voltam a Werbőczi István reálgimnáziumnak. Ha nevezett tanintézet joggal adhat is okot kritikára, Máté Iván levelével nem lehet egyetérteni. Súlyos és tömör minősítés, miszerint ezt az iskolát a konzervatív korlátoltság jellemezte, enyhe túlzás. Ha a levélíró olvasta a Grexa tanár úrról írt könyvet — két éven át magam is Grexa tanítványa voltam egyébként —, nyilván nem kerülték el figyelmét a Kosztolányi és Mixich tanár urakról írottak, nem is említve Miklóssy Kálmán tanár urat, aki emberi helytállásáért az életével fizetett (nyilas bitangok ölték meg). Egyébként pár éve a napi sajtóban is jelentek meg ezen iskoláról méltató cikkek, ezek sem támasztják alá a levélben említett jellemzést. A Grexa tanár úrról most sűrűn megjelenő méltatásokkal csak egyet lehet érteni, de hogy a kontraszt kedvéért az egész intézetet, tehát a tantestület egészét („egyetlen lucidus folt'—folt-lucidus? Grexa tanár úr volt) túlzott általánosítással el kellene marasztalni; ez már nem lenne igazságos.

Latin György
Bp., Villányi u. 55. — 1118

KÜLDJÖN EGY KÉPET

Kósa-Huba Ferencz emléke

Szervátiusz Jenő erdélyi magyar szobrászművész halálának híre még nem merült feledésbe, amikor jött a hír, hogy Kósa-Huba Ferencz szobrászművész, Szervátiusz Jenő régi barátja is eltávozott az élők sorából.

Igényes művész, de nagyon szerény ember volt. 1910-ben Losoncon született. Még gyerekkorában Kolozsvárra került és iskolai tanulmányainak elvégzése után megismerkedett a kőfaragással és a porcelángyári alkotó munkával.

Született őstehetség, már első próbálkozásai alkotókészségről tanuskodnak. Tehetségének köszönhetően felvételt nyert a temesvári Képzőművészeti Főiskolára. Azt 1939-ben elvégezte és az évben állított ki első ízben a Barabás Miklós Céh kolozsvári tárlatán.

A Céhet az igényesség fémjelezte; a céhnek tagja lenni emberi és művészi rangot jelentett.

Az 1941-es tárlaton kiállított két szobra közül, a bátyjáról készített márványportréja, Budapesten közgyűjteménybe került. Az 1945 utáni években tevékenyen részt vett Kolozsvár műemlékeinek restaurálásában.

1950 és 1973 között a kolozsvári Képzőművészeti Főiskola szobrászati karán, Kós András és Szervátiusz Jenő mellett a jövendő képzőművészeit oktatta.

A művészi kerámiakészítés szerves része volt alkotó tevékenységének.

Szobrait a formai egyszerűség, tartalmi gazdagság és belső összhang jellemzi. Nyúlánk alakjai a gótikus művészet felfelé törekvő lendületes vonalaihoz hasonlóak.

Adelmann Tibor
okl. építészmérnök
Eszék u. 20. — 1114

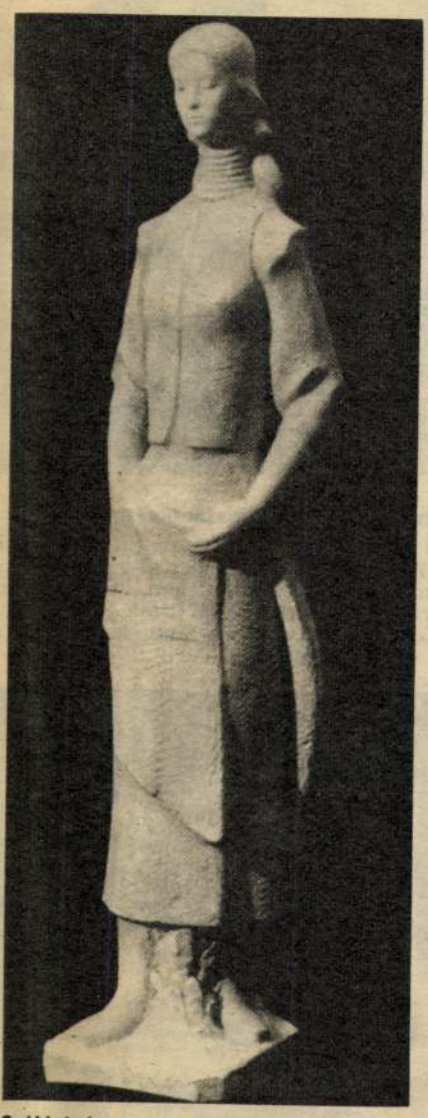

Széki leány

A MAFILM, illetve a Magyar Televízió Isonzó címmel dokumentumfilmet készít az I. világháborúról. E produkció

PÁLYÁZATOT

hirdet fotókra, amelyek I. világháborús emlékművekről, emlékhelyekről, temetőkről, csatateréről vagy bármi más, a világháborúval kapcsolatba hozható épületről, szoborról, eseményről, dokumentumról, korabeli műtárgyakról stb. készültek.

A pályázat fődíja 5000 Ft, továbbá a produkció minden, a filmben felhasznált fotóért fizeti a szokásos jogdíjat.

FELHÍVJUK

továbbá mindazok figyelmét, akik harctéri naplókat, feljegyzéseket, vagy egyéb, a történteket rögzítő írást őriznek, hogy produkciónk a szokásos térítés ellenében felhasználná azokat.

Jelentkezésüket az alábbi címre várjuk: MAFILM, Balázs Béla Stúdió, Isonzó-produkció, Budapest II., Pasaréti út 122. — 1026.

Beküldési határidő: 1984. október 31. Eredményhirdetés: 1984. december 31.

KÓSA HUBA FERENC szobrász

Ezt az oldalt az Új Tükör Olvasószolgálat szerkeszti. És az Olvasószolgálatnak az is feladata, hogy időnként az olvasók véleményét is tudakolja. No nem, nem mélyinterjúra gondolunk, csak, mondjuk arra, hogy „kapásból" felteszünk egy kérdést néhány ismert olvasónak — és a válaszokat úgy közöljük, ahogy reflexszerűen elhangzottak, minden „fésülgetés" nélkül. Ezt próbáltuk meg most is. A kérdés: általában, illetve személyét, szakmáját tekintve mi a véleménye az Új Tükörről? A válaszok:

Szilvitzki Margit textilművész:

Az Új Tükör rendszeres olvasója vagyok, s elmondhatom, hogy minden héten találok valami nekem szóló érdekességet a lapban. Örülök, hogy a lap egyaránt közöl riportokat közvetlen környezetünkről, s a világ távoli eseményeiről. A világjáró fotósok leglátványosabb képriportjai talán épp e lapban láthatók. A lap képzőművészeti rovata köztudomásúan igen színvonalas, én mégis azt szeretném, ha az élő képző- és iparművészekkel még aktívabb kapcsolatuk alakulna ki.

Összeállította:
F. NÁDOR MARA
RÉVÉSZ ANDRÁS
és KELETI ÉVA
felvételei

Pamuk István újságíró:

Szakmabeli csak mértékkel mondjon véleményt kollégák munkájáról! Mint aki évek óta minden számot elolvas, elmondhatom, hogy mostanában rövidebb idő alatt jutok túl a „fogyasztáson", pedig nem lettem gyorsolvasó. Egy-egy szám most is szenzációs, és átérzem, milyen felelősség egy ilyen nagy példányszámú lapnál egyenletes színvonalat produkálni. Mint régi előfizető, ehhez kívánok sok sikert.

TÜKÖRREL A KÉZBEN

Udvaros Dorottya színésznő:

Mostanában több időm van az olvasásra, s kevesebb a szereplésre, mivel gyermeket várok. Természetesen én a színházi kritikánál nyitom ki az újságot, érdekel, hogyan látják a „másik oldalról" az előadásokat. Gyakran derülök az alapvetően eltérő véleményeken. Természetesen így a jó, rettenetes lenne, ha mindenki egyformán reagálna a játékra.

Elisabeth Geissbühler artistaművész:

Svájcból jöttem Magyarországra tanulni. Nyelvtudásom még nem az igazi, így elsősorban az olyan színes képeslapokat olvasom, mint az Új Tükör. Célom, hogy hivatásos cirkuszművész legyek, s úgy tudom az artisták élete sokakat érdekel. Azt hiszem az olvasók szívesen vennének egy-egy színes képriportot a cirkusz kulisszatitkairól.

Rényi András művészettörténész:

Nem vagyok rendszeres olvasója az Új Tükörnek, de gyakran kerül kezembe a lap. Örülök, hogy hasábjaikon viszonylag frissen reagálnak a hazai kulturális, művészeti élet eseményeire. Éppen ezért lepett meg, hogy csak egy hír jutott André Kertész gyönyörű Vigadó Galéria-beli kiállítására. Úgy gondolom, épp az Új Tükör az a lap, amely erről terjedelmesebb tudósítást közölhetett volna.

Ifj. Müller Péter rendező:

Én úgy használom az újságot, mint a nők a zsebtükröt. Előveszem, belenézek, elteszem. Nem vagyok ugyan előfizető, de valahol mindig kezem ügyébe kerül a lap. Ilyenkor átfutom a film- és színkritikákat, amelyek az Új Tükörben példamutatóan frissen jelennek meg, és várom, hátha egyszer igazi vita indul valamelyik művészeti eseményünkről . . .

A KLUBÉLETBŐL:
ZENEI NAPOK NYÍRBÁTORBAN

A nyírbátori Új Tükör Klub tagjai nem panaszkodhatnak arra, hogy a nyarat kulturális programok nélkül kell eltölteniök: július 15. és augusztus 25. között immár tizennyolcadszor rendezik meg a Nyírbátori Zenei Napokat a városban. A résztvevők: a Dél-Karolinai Állami Egyetem Kórusa, a Miskolci Szimfonikus Zenekar, a Budapesti Madrigálkórus, a Magyar Állami Hangversenyzenekar Kamarazenekara, a Nyírbátori Nemzetközi Ifjúsági Vonós Zenei Tábor zenekara. Ezek az együttesek Nyírbátor, Nyírmihálydi és Nyírbéltek középkori műemlék-templomban sor kerül a nyíregyházi Móricz Zsignak hangversenyeket. A Zenei Napok keretében a nyírbátori műemléktemplomban sor kerül a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház vendégjátékára is, akik Balázs József Bátori advent című történelmi játékát viszik színre. Ugyanez idő alatt a nyírbátori múzeumban Csavlek Etelka operaénekesnő mint szobrászművész, mutatkozik be tárlatával.

HÉTFŐN LESZ, HÉTKOR LESZ!

Júliusban sincs szünet a Szabadság-hegyen, az Új Tükör Jókai Klubban rendezett Hétfőn, hétkor portrészínpad-sorozat programjaiban. Kilencedikén Szabó Sándor színművész, tizenhatodikán Csongrádi Kata színművésznő, huszonharmadikán Benkóczy Zoltán színművész, harmincadikán pedig Szűcs Judit táncdalénekesnő lesz a mini-színház vendége. Nagy meleg esetén egyes előadások a klub kertjében kerülnek megrendezésre.

MDK

Kósa Huba Ferenc

G.S: Erdélyiek kiáll. a N.Szal.-ban.
Uj Magyarság, 1944. márc. 18. 8 l.

MDK

Kósa Huba Ferenc szobrász

L.I: Barabás Miklós céh marosvhelyi ... kiáll.
Ellenzék, Kolozsvár, 1943. febr. 26.

Kósa Huba Ferenc

szobrász

Művészcsere a Felvidék és Erdély között

Kassa, január 28. A *kolozsvári* Barabás Miklós Szépműves Céh kiküldöttje, *Kósa Huba* Ferenc szobrászművész megbeszélést folytatott dr. *Ruttkai* Györggyel, a kassai Kazinczy Társaság képzőművészeti szakosztályának vezetőjével a felvidéki és erdélyi művészek összefogásáról. A megbeszélés eredményeként *ezév tavaszán az erdélyi képzőművészek Kassán, a felvidéki pedig Kolozsvárott rendeznek kiállítást.* A felvidéki művészek közül kölcsönös anyagi és erkölcsi támogatással néhányan tanulmányútra mennek Erdélybe, ahonnan viszont a Felvidékre érkeznek művészek.

Esti Magyarország

1943. jan. 28.

Kósa Huba Ferenc

lásd nobrán

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

44. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kósa Huba Ferenc

nobrász

Bátyám, márvány

Uci, mészkő.

Művészeti hetek

Kolozsvár 1942.

102. l.

Kósa Huba Ferenc

nobrán

lásd

Erdélyi képzőm. pünkösdi kiáll.

Kolozsvár 1944.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Kósa Huba Ferenc

l.

Szépmüvészet
1944. 204. l

Kósa-Huba Ferenc
rozbraiz

l Szépmüvèszet

1942.125.l.

AZ ISTENI TISZTELET ALATT.

K O S A - H U B A F E R E N C szobrász

é l e t r a j z a .

Született Losoncon, 1910 május 7.-én. Református vallásu. Iskoláit Gyertyánoson, majd Kolozsváron végezte. 1923-tól 1927-ig Temesváron fafaragást, majd kőszobrászatot tanult. 1930-tól 1935-ig Lugoson kő- és fafaragó mesterként müködött. Ebből az időből több siremléke áll [redacted]. 1935-től 1940-ig elvégezte a temesvári képzőművészeti akadémiát és ez alatt számos templomi faszobrot és faragott oltárt készitett, vagy készitésükben résztvett /[redacted]/. Már 1939-ben résztvett a Barabás Miklós Céh fiataljainak kolozsvári bemutatkozó kiállitásán. 1940-ben a Céh hivására Kolozsvárra költözött s itt 1942-ig az Iris porcellángyár mintázó szobrásza volt. 1941-ben ismét résztvett a Barabás Miklós Céh fiataljainak második csoportkiállitásán és az erdélyi müvészek budapesti tárlatán. Kolozsvár város megbizásából 1941-42-ben Fadrusz János Mátyás király szobrának helyreállitási munkálatait végezte. Ugyancsak Kolozsváron a kultuszminisztérium megbizásából a Müvészeti Hetekre elkészitette Báthory István fejedelem szobrának tervét. 1943-ban résztvett a kolozsvári Mücsarnok megnyitó kiállitásán, majd a Céh marosvásárhelyi, besztercei és ujabb kolozsvári kiállitásán.

Szobraiból több közület vásárolt. Budapest székesfőváros képtára megvette "Ida" és "Bátyám" cimü márványszobrait. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium megvásárolta "Önarckép" cimü mészkőszobrát. Marosvásárhely városa "Föld" cimü márványszobrát vette meg. Ezenkivül több szobra került magángyüjteménybe is.

- . -

Kosa-Huba F.

Kosa Huba Ferenc

Kobrai.

KÓSA HUBA FERENC

135.	Est, márvány (+ 30% fény. adó)	6000.–
136.	Önarckép, márvány (+ 30% f. a.)	6000.–
137.	Méreyné, mészkő (+ 30% f. a.)	2500.–
138.	Ilu, terrakotta	800.–

0081

Nemzeti Szalon

1944. május.

Barabás Miklós Céh

Kiáll-

Nyomtatvány.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kósa Huba Ferenc

~~n~~obrán

Kolozsvár, Rákóczi-Ert

2.

lásd

Barabás M. Céh kiáll.

Kolozsvár 1943 -

RGYAK

ZEMÜVEG, XVIII. század.

VEGPALACK,
gy darab, részben figurális, festett dísszel.
VIII—XIX. század.
Szendrei János: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AE, VII—1887, 344. l.

VEGPOHÁR,
drb., vésett és talpas, részben aranyozva.
VIII—XIX. század.

ATONATISZT,
ofilarckép üvegből.
IX. század eleje.

OHARAK,
ínes, biedermeier munkák. 1. kék, 2. vörös, vöröstalpas, 4. kéktalpas, 5. kék.
seh munkák 1830 körülről.

VEGPOHÁR,
drb., talpas, fedeles és füles, Simor vésett merével.
IX. század.

VEGEDÉNYEK, 11 drb., zöldszínű, festett sszel.
eh munkák, XIX. század.

Kósa Huba Ferenc

szobrász

l.

Szépmüvészet
1942.205-1.

Kósa Huba Ferenc

Hobrász

1943. kolozsvári megnyitó Műcsarnok kiállítása:

Önarchép, mészkő

vall. és km. vásárlása

Szépművészet

1943. 159. l.

festő, szobrász, színész és muzsikus a szerencsésebb érvényesülés vágyától hajtva jóformán mind a főváros felé tolongott. Ezt annyiban meg is lehetett érteni, hogy a vidéki képzőművész kevesebb munkaalkalmat, kisebb vevőkört és régebben kevesebb érvényesülési lehetőséget talált. Az első világháború előtti korszakban vidéki városainkban aránylag igen kevés művészi feladatot kellett megoldani, a nagyobb középületektől eltekintve, művészi megoldást kívánó épületet is keveset emeltek. Ez a nem szerencsés helyzet természetesen bizonyos sorvadást idézett elő a művészetek terén, még a nagyobb városokban is. A trianoni katasztrófa után jelentős fordulat következett. A nemzet lelkülete befelé fordult, a magyarság visszatekintett nagyszerű multjába, át- és átvizsgálta szellemi kincsesházát és új, hozzá méltó jövőjének kiépítése érdekében arra törekedett, hogy megmaradt értékeit mindenképen megmentse és gyarapítsa, fejlessze. Erdélyben, a Felvidéken és a Délvidéken értékes, bátorhangú, külön színű kisebbségi irodalom virágzott fel, a magyar művészek is mindenütt szervezkedni kezdtek. Csonka-Magyarország megmaradt városai sorra nekiláttak, hogy műemlékeiket, patinás történelmi épületeiket, városképeiket konzerválják és sajátosízű helyi kultúrájukat elmélyítsék. A mindenkori magyar kormány,

Kósa Huba Ferenc

rézkarcai a Barabás Miklós Céh 1939. évi dec. kolozsvári kiállításán.

Makkay Aladár:
Kolozsvári kiállítások. Pásztortűz. 1940. 118. l.

Kósa Huba Ferenc

KÓSA HUBA FERENC :

137. Női fej. - Szobor, márv., mag.: 51 cm.
Jelz.j.o. "Huba 939".

Kopp 1939/40. szezon. II.

amelyen hagyatékokból és magángyüjteményekből származó műtárgyak és egyéb berendezési tárgyak, valamint könyvek kerülnek eladásra.

KIÁLLÍTÁS: 1937 október hó 15-től 17-ig bezárólag. Látogatási idő 15-én és 16-án d. e. 10 órától fél 2-ig és d. u. 4 órától fél 8 óráig. 17-én, vasárnap csak d. e. 10 órától fél 2 óráig.

ÁRVERÉS: 1937 október 18-tól 28-ig bezárólag, mindenkor délutánonként fél 4 órai kezdettel a katalógusban feltüntetett sorrend szerint.

A katalógus ára 1·20 pengő.

Az előző napok árverésein el nem kelt tárgyak újra árverésre kérhetők.

Pirkóny Tivadar

Kósa Huba Ferenc

nobrász

Vásárhelyi Z. Emil:
Barabás Miklós Céh-
s fiatalok kiállítása.
Pásztortűz. 1941. 122. l.

1941. jan. – febr.
Kolozsvár, vármegyeháza

ÁS

gushoz.

szben aranyozott ezüst, türkizekkel és
letükön trébelt arabeszkes disz. A nyereg
arany himzésü. Két ezüst kengyellel.
on.)

Erdélyi munka XVII. sz.

vergoldet, mit Türkisen und Edelsteinen
Siebenbürgen XVII. Jhr.

Kosa Huba Ferenc
nobrász

Bátyám c. nobra
repr.

Pászkortúr
1941. 68. l.

LÉGRÁDY
TESTVÉREK

Kósa Huba Ferenc

Bátyám c. nobra repr.

Pásztortűz 1942. 1. n. cimlapján.

n Deckel Scene in pompeanischer Manir. Französisch,

lencei szines mozaikdisszel. XIX. sz. — Ohrgehänge,
IX. Jh.

diszitéssel. Svájc, XIX. sz. k. — Taschenuhr, Gold,
XIX. Jh.

kép szerelmes párral. Bidermeier. — Taschenuhr, Gold,

pal. Számlapja áttört, benne két harangot ütő amorett.
1800 k. — Grosse Taschenuhr, Gold innen Amoretten.

rajz: anya leányával. Jelezve *Vacheron Genève*. Svájc,
t graviertem Dekor. Schweiz, Biedermeier.

ıcdisszel. Jelezve: *Duconum Genève*. Svájc, XIX. sz. —
aildekor. Schweiz, XIX. Jh.

és zománcos diszitéssel, hármas csüngővel. Tokban·
gepresstem, emailliertem Dekor. Um 1850.

ncos és ékköves aranyozott ezüst keretben. XIX. sz. —
goldetem Silberrahmen. XIX. Jh.

kapcsolva. XIX. sz. — Uhrkette, Korall und Gold.

Kósa - Huba Ferenc

neve említve, szerepel a Barabás Céh fiataljainak 1939 decemberében, majd 1941 január -februárjában rendezett kiállításokon.

Korunk Kolozsvár 1974/2 180.old.

Kósa Huba Ferenc

„Szeretet" a szobrának
fotója a szépmellékletben

Igaz Szó 1972 november

Kósa-Huba Ferenc vybrány 1

(1910 Lučenec, Csehszlovákia)

A Kolozsvári Ion Andreescu

Képzőművészeti főiskolán tanára.

Igaz Gó 1972 november

Kósa Huba Ferenc 2

Tanulmányait a temesvári Gépművészeti Akadémián végezte (1934 - 1939)

Igaz tó 1972 november

Kósa-Huba Ferenc 3

Első nyilvános szereplése 1939. Három hazai egyéni kiállítása volt. Több művét a bukaresti, budapesti, kolozsvári, marosvásárhelyi múzeumokban őrzik.

Igaz Gó 1972 november

Kósa-Huba Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

UTUNK

1969 AUG 8
1021

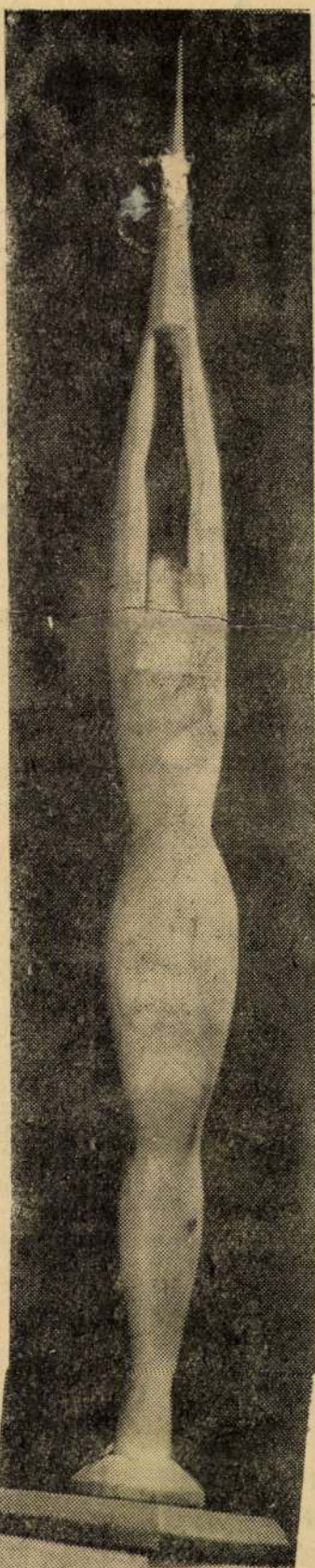

Kósa–Huba Ferencz: Fölfelé

...ről szorgalmasan ösz-
...tötte a mélyben minden
...incsét, az összes rádió-

lozófusn-
nos aka
lenül lá
zavar. V

ANDRÁS írásának folytatása az első o

...ásfoglalásának kicsika-
a való világ láttán s
dményben a közösség
an. Ha még zsengék is
a jelei: a befelé ásó köl-
író, miközben egyik vi-
a másikba nyit új s új
, hogy felszínre törjön,
gány benső vízióival a
ség felé tapogatózik.
szor kandikált ki a sze-
ön — legjobb törekvé-
ben — éppen az, ami leg-
b sajátunk! Úgy éreztem,
ezt a kifelé pillogató
t valahol ott találom meg,
megszületett: a szülőföld
otthon emberei között.

Új köny
ennek a
ményeiről
Egy ma
jelentős
Robbe-G
rályok
egyszer
sirályok
Előtte ez
egy szép
igazolja –
vedélyese
kas Árpá
A bizako
való.

LOFFY ALADÁR írásának folytatása az el

szoríthatja őket a rög-
és? Marx elvtárs és Jó-
Attila elvtárs is kimon-
egy-két fontos dolgot,
ább akkora illetékesség-
mégis van úgy, hogy a
k ahhoz igyekeznek jó ké-
vágni, hogy kis-kovács-
-fekete mit ítél szalonké-
ek a szocialista építés
pontjából. Bánt, mint al-
, hogy az ostobákkal is
zon táborban ébredtem
s ostobákkal összezárva
mesek is vannak odaát.
lkotás mindig oda szólítja

az embert
teljes kilá
re, a telje
tekintesz,
merítő mi
ve sem ab
ítéld meg,
mi a hiv
Szolgálat
denkinél e
feszítése, s
lül is. Sha
bennünk,
végső sorc
bebizonyíto
összeroppa

Petőfivel lép most a ro-
olvasók elé. *(Kétnyelvű*
ás. Eugen Jebeleanu for-
ában. Irodalmi Könyvki-
Bukarest, 1969.)

(lászlóffy csaba)

előtte, hat
Istvánt elő
ma volt
százszor
találkozón
olvasott -
recenzens,
dett el
csak azon
ellenállha
került, m
talmi, hat
ben; köz
áradó na
kintetében
könyvet,

TALOS ISTVÁN:
RTÉNT AZ UTCÁN
MEGMARADT BECSÜLET

ztalos István írásművésze-
már monográfia is jelent

Kósa-Huba Ferenc

A Kolozsvári Horea úti új CFR lakástömb kerámia díszkályhája.

Utunk, Kolozsvár, 1954. febr. 23.

MDK

Kósa Huba Ferenc

Bátyám, márv.

VI. N. Képsőn. Kiáll.on megvásárolt műtárgyak.
Szópalvászat, 1942. 205. l.

MDK

Kósa-Huba Ferenc szobr.

r.sz.1: Erdélyi müvészek kiáll. Uj Magyarság 1941, ápr.27. 16.l.

Kósa Huba Ferenc

szobrai

Női akt c.
bronzszobra
repr.

Pásztortűz

1943. 374. l.

„HERMES“

MAGYAR ÁLTALÁNOS VÁLTÓÜZLET

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

LIPÓTVÁROSI FIÓKPÉNZTÁR.

K.

„HERMES“

UNGARISCHE ALLGEMEINE WECHSELSTUBEN

ACTIENGESELLSCHAFT.

LEOPOLDSTÄDTER FILIALCASSA.

51

Sürgönyczim: PALATHERMES.
Telegramm-Adresse: PALATHERMES.

Telefon 88—58. és 146—40.

16880. sz. chèque-számla a m. kir. postatakarékpénztárnál.

Nagyméltóságu

báró Forster G

F. hó 13.-iki b

tóságodat, hogy az általunk 191

szab. kir. város pénztári hivat

KÓSA HUBA FERENC kiállitása Kovásznán.
/rövid hir/

Utunk, 1974. nov.8. XXIX.évf. 45./1358./sz.
8. old.

Kosa Hava, [ ]

L.: Simon Béla

Tüskés T.: Képzőművének ... ... 55-62.

JELENKOR, Pécs, 1976. január XIX/1.

SAJTÓFIGYELŐ
RUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 FEB 2 5

Kósa Huba Ferenc
utunk

1021

...nc:

— Lesz [illegible]
Tudod, hogy agglegény vagyok. V[illegible]

MUD (Egyesült Államok)

elfogadni

amennyi nekem kell, s még több
hogy segítsek rajtad meg a gyerek
nem érdekel. Egészség, az igen, d
vásárolhatom meg. Elmondom, m
Hagyd ezt az átok helyet a hitelező
tözz át házamba, két családnak kés
emelet üresen áll. Házbért nem fize
kereshetsz állást. Amíg hazajössz,
hölgy vigyáz majd a kislányokra,
kísérje őket, fizetek neki érte. Te p
setedből fedezed a kosztot, a szüksé
tot, megtakaríthasz egy keveset, m
ged lesz rá, ha majd férjhez mé
szólsz hozzá?

— Nem válaszolt. Csak nézett rán
mel, olyanformán, mintha kicsi és
nék. Először akkor gondoltam maga
sen, ez az asszony nem kedvel tég

„Nagyon szépen köszönöm a baré
sen úr — mondta —, de könyörületi
rulunk. Az üzletem egyelőre kifizető
jobb időkben jobban fog menni.
idők járnak."

— Miféle könyörület — kiáltottai
könyörületes? A férjed barátja bes

„Az én férjemnek nem volt bará
úr."

— Hát nem látod, hogy a gyereke
segíteni?

„A gyerekeknek van anyjuk?

— Eva, mi búkt beléd? Mért fordí
a szavamat, ha én jót akarok?

Nem válaszolt. Belefájdult a gyom
jem is kóválygott. Felálltam s c
Egész éjszaka nem aludtam, gondo
egyszer csak rájöttem, hogy mi a l
fél, hogy nem pénzt, egyebet kérek
fizetséget. Félreismert. Mindegy, má
tam ki, ami addig nem jutott eszei
doltam, feleségül kérem. Mit veszít
doskodom magamról, munkát, nyűgö
rok a nyakába. Fega és Surale apá
néha moziba viszi őket, babát vesz n
legyen mivel játsszanak, és halálom
lesz a vagyonom, biztosítási kötvénn

Elmentem másnap, hogy beszéljek

— Magamnak, Eva, semm
Abszolút semmit. Nel
mindent. Nem vagyo
lajdonképp beteg v
megértsd, nem sz
ra a pár évre is
családom.

Háttal állt f
megfordult, f
a vas.

— Nem,
— Miér

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1978 — 11
KÖNYVTÁROS
Kósa Bálint

1021 '/.

Kósa Bálint könyvjegyeiből

kkünket lásd a 686. oldalon.)

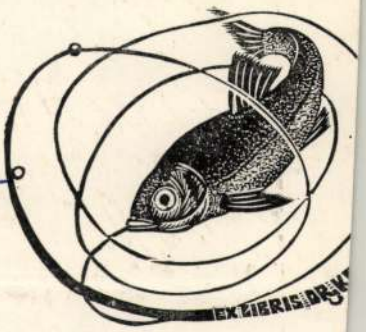

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

UTUNK

Kósa Huba Ferenc

1978 NOV 17

1021

csak mindon biztosan tudta volt valahol vár rá a sereg.

Kósa Huba Ferenc: Tisztelet az eleset-teknek

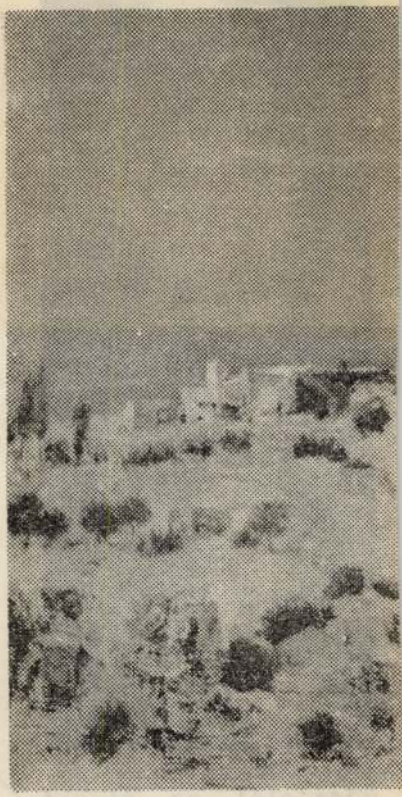

Andonis Papodopoulos:

Kósa Huba Ferenc

- Kolozsváron ismerkedik meg és barátság fűzi Balogh Péterhez

Murádin Jenő: Balogh Péter, az ismerős és az ismeretlen

Korunk 1977/10 84+ old

Kósa-Huba Ferenc

Gondolat (fa) ö.u.

10.4. kép

Murádin Jenő:A Barabás Miklós Céh,Bukarest,Kriterion,
1978.

Kósa Huba Ferenc

- valóságos divatot teremtett a lakásberendezésben

Emlitve: Csulak Magda, Szentimrei Judit, Bandi Dezső, Szakács Zoltán, Gál Anna Terch Ferenc, Lausch Gyula, Jecza Péter, Jeczáné Bíró Klára Fukrmann Károly, Barabás István, Izsó Miklós, Szerva Linsz Jenő, Nagy Pál, Fux Pál, Tóth László, Hunyádi László, Kozma István, Paulovics László, Árkossy István, Benczédi Sándor, Kazinczyné Vitályos Magda, Gy. Szabó Béla, Molnár Zoltán, Gál András.

Wagner István: Lepzo muvészet és közönségigény

Igaz Szó 1973/4. 561 old

Kósa Huba Ferenc

Kósa Huba Ferenc

Banner Zoltán:

KÓSA HUBA FERENC /szobrász/ műhelye.

Utunk, XXXII.évf. 3./1473./sz. 1977.
jan. 21. 7.old. 1 kép + 1 kép 1 old-on.

J.

KÖSA-HUBA Ferenc dr.

Adelmann Terka Kósa-Huba Ferenc
emlék = Ú. T. XXI. 28. 1984 juli 8. 45 p. ill.

Kósa - Huba Ferenc

KÓSA-HUBA FERENC szobrainak kiállitása a kolozsvári Kis Galériában. /rövid hir/

Utunk, XXXIII.évf. 32./1554/sz. 1978. ~~jubx~~ aug. 11. 8.old.

Kósa Hruba Terene

Almási Tibor: Sorsválló művészeti eszmény.
= Utunk, 1985 május 10. 7 ill

(megjelen. 1984-ben bova tellen)

1945 u.!

ce Breite auf-
ihe eingestellt?
Seitenschiffe? -
wendig, den Blick

diesem Bereich den Zusammenhang der Scheinarchitektur der
Wand mit derjenigen der Decke zu veranschaulichen, ist der
Standpunkt der letzten Säule festgelegt. Damit steht auch
die Breite der ganzen Halle fest und es bleibt nur ein ge-
ringer Spielraum bei der Einteilung der Schiffbreiten. Die
k ebenfalls Intention muß also im Bezug auf die Flächengliederung als
en, weiter gesamtkonzept gesehen werden, in dem die an den Wänden
von den illusionierte Architektur in Abhängigkeit steht von der
ft. Diese in der homogenen Fläche der Wölbung entwickelten Illusions-
e ihre Fortsetzung und umgekehrt. Innerhalb der einzelnen Wand-
ft wird die Ecke daher zugunsten des Gesamtkonzeptes zu Kompro-
indem in der Flächenaufteilung gegriffen werden. Da-
liegt, auf Erklären sich eben die Restflächen zwischen Fenster-
iegenden Ecke und Säulenarchitektur an den Längswänden und auch die
Clemens Wilhelm Seitenschiffe der Schauwand. Auf Grund der Eck-
iebeln war der Standort der Säulen gegeben. Das Ein-
iebel bildet zweiten Säulenreihe wurde damit notwendig,
eren Spitze mit ebenfalls ein überbreites, fast körperloses Mittel-
ren Gruschiffe sinnenbliebe. Durch die doppelte Säulenreihe wird

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1984 JUL

TÜKÖR
Budapest

Kósa-Huba Ferenc szobrász-művésze

KÜLDJÖN EGY KÉPET

Kósa-Huba Ferencz emléke 1021

Szervátiusz Jenő erdélyi magyar szobrászművész halálának híre még nem merült feledésbe, amikor jött a hír, hogy Kósa-Huba Ferencz szobrászművész, Szervátiusz Jenő régi barátja is eltávozott az élők sorából.

Igényes művész, de nagyon szerény ember volt. 1910-ben Losoncon született. Még gyerekkorában Kolozsvárra került és iskolai tanulmányainak elvégzése után megismerkedett a kőfaragással és a porcelángyári alkotó munkával.

Született őstehetség, már első próbálkozásai alkotókészségről tanuskodnak. Tehetségének köszönhetően felvételt nyert a temesvári Képzőművészeti Főiskolára. Azt 1939-ben elvégezte és az évben állított ki első ízben a Barabás Miklós Céh kolozsvári tárlatán.

A Céhet az igényesség fémjelezte; a céhnek tagja lenni emberi és művészi rangot jelentett.

Az 1941-es tárlaton kiállított két szobra közül, a bátyjáról készített márványportréja, Budapesten közgyűjteménybe került. Az 1945 utáni években tevékenyen részt vett Kolozsvár műemlékeinek restaurálásában.

1950 és 1973 között a kolozsvári Képzőművészeti Főiskola szobrászati karán, Kós András és Szervátiusz Jenő mellett a jövendő képzőművészeit oktatta.

A művészi kerámiakészítés szerves része volt alkotó tevékenységének.

Szobrait a formai egyszerűség, tartalmi gazdagság és belső összhang jellemzi. Nyúlánk alakjai a gótikus művészet felfelé törekvő lendületes vonalaihoz hasonlóak.

Adelmann Tibor
okl. építészmérnök
Eszék u. 20. – 1114

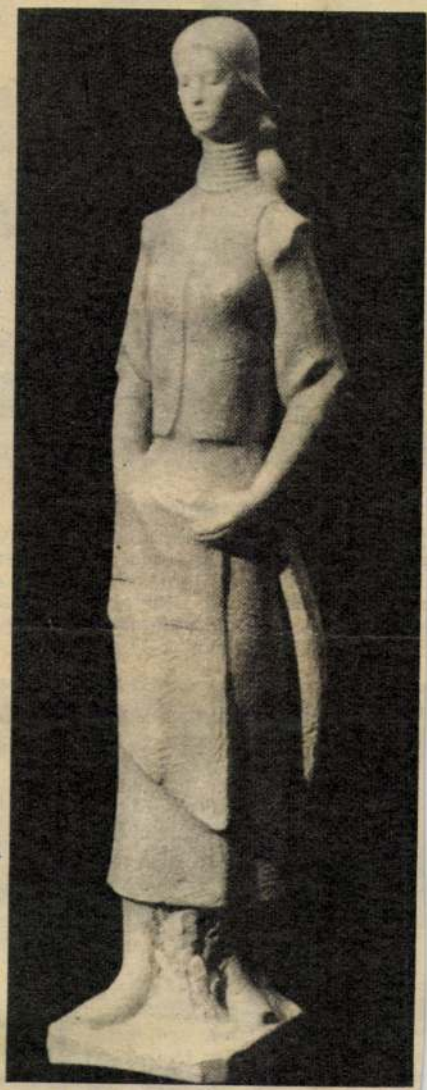

Széki leány

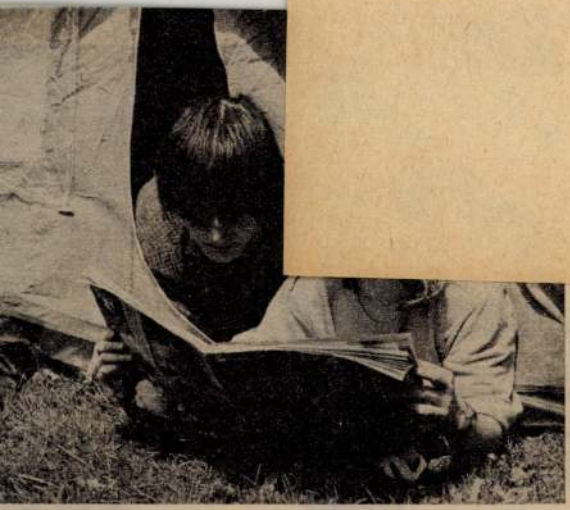

Geissbühler artistaművész:

öttem Magyarországra tanulni. Nyelvtudásom még azi, így elsősorban az olyan színes képeslapokat ol- nt az Új Tükör. Célom, hogy hivatásos cirkuszmű- k, s úgy tudom az artisták élete sokakat érdekel. Azt olvasók szívesen vennének egy-egy színes képri- irkusz kulisszatitkairól.

A nyírbátori Új Tükör K
ra, hogy a nyarat kulturá
július 15. és augusztus 25
dezik meg a Nyírbátori
vevők: a Dél-Karolinai
Szimfonikus Zenekar, a
Állami Hangversenyzen
Nemzetközi Ifjúsági Vo
együttesek Nyírbátor, N
műemlék-templomban s
nak hangversenyeket. A
műemléktemplomban so
mond Színház vendégjá
advent című történelmi j
a nyírbátori múzeumban
szobrászművész, mutatk

Kósa Huba Pál

IV. c.

nobránati nak

Ferk pzomfoiskèvk

1933-34. 46. l.

MÚZEUMEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
391 1929. szám
Kat.: 1929 év okt. hó 12. n.

lyek alkalmasak lehetnek arra, ho

Ugy találtuk, hogy
ezen "Esemény Naplónk" különös é
utazással foglalkozó hivatásos h
ban, a turista egyesületeknél s
az a külföldön igen gyakori- tis
az utazást és az eziránti érdekl
nyegesebb eszközét fejlesszék és

Amidőn az Esemény
idegenforgalomnak általánosságba
tézményeknek is szolgálatot tesz
nyilvánulásukkal jelennek meg a
rendelkezésükre az a nagy nyilvá
kitartó munkájával a maga számár

Mindezeknél fogva
jövő évi működési programja azon
tári dátumát velünk sürgősen köz
általánosságban, akár speciálisa
ges talán megjegyeznünk, hogy az

Midőn még kérjük,
eleget tenni kegyeskedjék, vagyu

Kósa

Fényképen bemutatott épülete, a Budai Szépműv. Társ. képzőműv.kiáll.-én.

F.H.934.XII.20.

Kósa Huba Pál MDK

Utkövező, gipsz

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Kósa Huba Pál

nobrán

II. Bogár u. 2

MKSz 1947

MDK

Kósa-Huba Pál

Ősz, gipsz

Tavasz, "

Tamás-Galéria 92. kiáll. 1938.

Kósa-Huba Pál

nobrász

1933. karácsonyán portréhat és egy modern Madonna nobrot állított ki a budai Kalazantinus rendházban.

Nemzeti Újság

1933. dec. 14.

(Kiállítás a Kalazantinusoknál.)

Hans-Peter Ei

Mahlerei

1933. Verordnung zur Gleichschaltung der evangelischen Landeskirchen mit dem Staat.

Ernestel Meyer

13. Dez. 19. Gleichschaltung

Kósa Huba Pál

szobrai

Opaterny Pál

épitész

Részt vettek a bpesti Madách-szobor első pályázatán 1938 febr.

t Barátom !

,évi junius hó 26-án megalakult az
ági Barátainak Egyesülete és elha-
olasz és magyar nyelven, amelynek
eg az alakuló közgyülés.
ősorban a hazai római és olasz vo-
ntése alkotja, majd és éppen ezért
ek évi termésének feldolgozására
mélyemtől eltekintve, a következő
ensekül:

ecses közremüködésedre feltétlenül
rlek arra, hogy az 1936.év magyar tu-
ar problémákra vonatkozó külföldi i-
ber 15-ig alulirott címére eljuttat-

rint 5-15 oldal között változhatik.
eredmények értékesitéséről van szó,
s a hibákat legfeljebb tapintatos

feltétlenül kéri
öszöni igaz nagyrabecsüléssel:

földi András s.k.

Kosa Ilona Pál

1930/31 – 1932/33

Ferképzőmfoiskévk

103. 0.

legnagyobb arcképfestő. 1749—52. Rómában. Bizonyos tekintetben eklektikus (bolognai és velencei festők hatása), amellett valódi angol. Arcképeit lelki mélység, a női, különösen a gyermeki naiv lélek mesteri visszaadása jellemzik. Képei főleg angol magántulajdonban, de nyilvános londoni múzeumokban is (14 a National Gall.-ban, 11 a Wallace gyüjt.-ben). Korábbi képei: Nelly O'Brien (1763, Wallace-gyüjt.), Laurence Sterne tisztelendő (1760), Garrick színész a tragédia és komédia alakja közt (Rothschild-gyüjt., London), 1765—75. között választékosabb színezés, allegorikus staffázs, mely a kor divatjában gyökerezik: A 3 Misses Montgomery Hymen meliszobrát koszorúzza meg (1775, National Gall.), A földiepres leány (1771, Wallace-gyüjt.), Kutyával játszó kis hercegnő (1773, Windsor), Életének utolsó 16 évéből legmélyebb arcképei: Lady Crosbie (1778), szürke és arany színharmónia (Sir Charles Tennant gyüjt.), Az iskolásfiú (1779, Warwick-kastély), Lord Heathfield Gibraltar kulcsaival (1787, National Gall.), Mr. Siddons mint a tragédia múzsája felhőtrónon (1784), egyik legszebb képe (Grosvenor House), Devonshire hercegnő, ölében a kisleányával (1786, Chatsworth), Az ártatlanság (1790), Fűben ülő kislány (National Gall.), Sir Edward Hughes tengernagy (1786 körül, Bpest, Szépm. Múz.). Festett még kevés jelentőségü u. n. történeti képeket, melyekben mint teljes eklektikus mutatkozik: Szent család, Kígyó a fűben (National Gall.), Dido halála, Cimon és Iphigenia (Buckingham-palota). Irt elméleti munkákat is (Discourses, London, 1778, 1884, 1905, németül Drezda, 1781; összegyüjtött munkáit kiadta Malone (London, 1797, 2 köt.). — Irodalom: *Leslie and Taylor* (London,

Dagő elfoglalásával a balti szigetek mind német kézre kerültek

Berlin, október 21. (DNB) A Vezéri főhadiszállásról jelentik a Német Távirati Irodának:

A véderő főparancsnokság közli:

Dagőt elfoglaltuk. Ezzel minden balti szigetet német kézben van és az egész balti térséget felszabadítottuk. Október 12-én egy német gyalogos hadosztálynak a hadi tengerészet és a légi erő egységeivel példásan együttműködve sikerült a sziget déli csucsán meglepetésszerűen partraszállani és 10 napig tartó makacs harcokban a szigetet az ellenségtől megtisztitottuk és 3000 foglyot ejtettünk. Hat parti üteget elpusztitottunk. Az ellenséges megszálló csapatok maradványainak azt a kisérletét, hogy a tengeren keresztül meneküljön el, a haditengerészet és a légi erő egységei meghiusitották. (MTI)

Feltartózhatatlan az előnyomulás

A kontohiai iparvidék felé törnek a finn csapatok

Berlin, október 21. Mint a Német Távirati Irodával katonai helyről közlik, *egy német gyalogos hadosztály elfoglalt egy fontos hidfőt a keleti harctér déli szakaszán.* Október 20-án kivetették állásaikból a szovjet kötelékeket és *meghiusitották* az ellenségnek azt a kisérletét, amely a hidfő visszafoglalására irányult. *Visszavonulás közben a szovjet kötelékek 102 teherjárművet vesztettek.* A német csapatok üldözés közben *mélyen benyomultak a szovjet vonalak mögé és nagy vérveszteséget okoztak az ellenségnek.* Ugyanezen a harci szakaszon *egy másik német gyalogos hadosztály szovjet erőkre bukkant, amelyek páncélkocsik támogatásával ellentámadást kiséreltek meg. A németek a támadási kisérletet visszavetették.* Az ellenség sok halottat hagyva hátra *visszavonult. A németek 10 páncélkocsit semmisitettek meg, köztük több 52 tonnás páncélost.* (MTI)

Ugyancsak a Német Távirati Irodának katonai helyen szerzett értesülése szerint a bolsevisták október 20-án a Ladoga tó környékén *ellentámadásokat intéztek az előrenyomuló német csapatok ellen. A szovjet csapatok támadásaikat széles arcvonalon és páncélkocsik támogatásával rendkivüli szivósággal intéztek a német csapatok ellen.* Időközben heves tüzzel *a szovjet tüzérség is beleavatkozott a harcokba. A német csapatok azonban sikeresen visszaverték mindezeket a támadásokat. A bolsevisták sulyos és véres veszteségeket szenvedtek.* A keleti arcvonal középső szakaszán október 20-án egy német hadseregtest csapatai áttisztogatták az elfoglalt terepet. A tisztogató hadműveletekben *a német csapatok csupán ezen a szakaszon 500 [illegible]*

Dimitrov Szibériában tárgyal

Zürichbe érkezett jelentés szerint Dimitrov bolsevista ügynök, aki annak idején a Reichstagot felgyujtotta, Sztalin parancsára vasárnap repülőgéppel elhagyta Moszkvát. Hir szerint az egyik szibériai kisebb városba ment, hogy ott bolsevista vezetőkkel folytasson meg beszélést a szovjet helyzetéről.

Nincs hir a moszkvai angol nagykövetségről

Róma, okt. 21. (MTI.) A Giornale d'Italia szerint a moszkvai angol diplomáciai és katonai küldöttség Moszkvából elutazva még most sem adott hirt magáról s igy az angol [illegible] bizottság elnöke Dies 1124 állami tisztviselő nevét tartalmazó névsort terjesztett be a főállamügyész elé. Az előterjesztés szerint felsoroltakat felforgató tevékenységgel lehet gyanusitani. Számosan közülök fontos állást töltenek be.

Japán mindent megtesz a béke fenntartására

Tokió, október 21. (DNB) *A kormány szóvivője* a kormány ujjáalakitása óta tegnap este tájékoztatta először a külföldi sajtó képviselőit. A sajtóértekezleten kijelentette, hogy *jelen pillanatig még nem szakadtak meg Japán és az Egyesült Államok között Washingtonban folyó megbeszélések.* Ezzel kapcsolatosan a Tokio Asahi Simbun azt irja, hogy washingtoni jelentés szerint *az Egyesült Államok látszólag a tárgyalások folytatását kivánják. Ez a kivánság még nem késői* — hangoztatja a lap —, *mert Japán még az utolsó öt percben is erőfeszitést tesz a béke fenntartása érdekében, jólleket az eddigi tanácskozások semmi eredménnyel nem jártak.* (MTI)

Kéthetes légvédelmi kiképzést kapott a japán lakosság

Tokió, október 21. (DNB) *A japán lakosság kéthetes légvédelmi kiképzése most fejeződött be.* Október 22-ikétől 24-ig nagyarányu gyakorlatok lesznek, éjszakai elsötétitésekkel egybekötve. (MTI)

Hivatalos afgán nyilatkozat a német és olasz alattvalók kiutasitásáról

„Teljesen alaptalan az angol-szovjet követelés"

Kabul, október 21. (Stefani.) *Az afgán külügyminisztérium* politikai osztályának vezetője *hivatalos nyilatkozatot olvasott be a rádióba* és azt valamennyi lap teljes egészében közli. Mindenekelőtt hangsulyozta nyilatkozatában, hogy Afganisztán *a háboru kezdete óta szigoruan, semleges magatartást tanusitott. Az Afganisztánban maradt idegenelet kivétel nélkül szigoru ellenőrzésnek vetették alá,* hogy igy elkerüljék az ország semlegességének bárminő veszélyeztetését. *Mindezek ellenére az angol és indiai lapok hadjáratot kezdtek,* amelynek célja az volt, elhitetni, hogy *az Afganisztánban tartózkodó németek és olaszok veszélyt jelentenek.* Legutóbb *a londoni és moszkvai kormányok* diplomáciai képviselőik utján *lépéseket tettek* az afgán miniszterelnöknél *és azt kivánták, hogy az olasz és német állampolgárokat utasitsák ki Afganisztánból. A minisztertanács* október 20-án ülést tartott s minthogy *az angol—szovjet kivánságot teljesen alaptalannak itélte, elhatározta, hogy csak azért tesz eleget a kivánságnak, hogy igy elkerülje a további bonyodalmakat. Az olasz és német követ hozzájárult az olasz és német állampolgárok haza telepitéséhez* azzal a feltétellel, hogy biztositják állampolgáraik hazautazását.

Kitatarozzák a Mátyás-szobrot

A város Kósa Huba szobrászmüvészt bizta meg a javitási munkálatok elvégzésév[el]

Kolozsvár, október 21. Mátyás király szobra, Fadrusz János világhirü alkotása a városban élő magyarsággal együtt megszenlására, restaurálására egyt[illegible] jutott

A [illegible]

MAGYAR
REPÜLŐGÉPPEL
KELETI UJSÁG
és
MAGYAR UJSÁG
ÉRKEZETT

Szerda
1941 október 22

Ára 12 fillér

KELETI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 HÓRA 2.70, NEGYED ÉVRE 8, FÉL ÉVRE 16, EGÉSZ ÉVRE 32 PENGŐ. — POSTATAKARÉK. PÉNZTÁRI CSEKSZÁMLA SZÁMA: 72148.

HUSZONNEGYEDIK ÉVFOLYAM, 241. SZÁM.
KIADJA A LAPKIADÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
FELELŐS SZERKESZTŐ: NYIRŐ JÓZSEF

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS NYOMDA: KOLOZSVÁR, BRASSAI-U. 7. SZ. TELEFON: 15-08. — POSTAFIÓK: 71. SZ. KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA

NÉMET KÉZRE KERÜLT SZTALINÓ

Dagőt is elvesztették a bolsevisták — Kiképzetlen munkásseregeket áldoz fel ágyutölteléknek a Szovjet

Lankadatlan támadó szellemmel értékes eredményeket verekedtek ki a honvédcsapatok

Guatemala is Irán és Afganisztán sorsára jutott — Tokió és Washington között nem szakadtak meg a tárgyalások

Az amerikai szenátus háromnapos zárt ülésen vitatja meg a semlegességi törvény módosítását

Sztalin feláldozza a szovjet munkásságot

keleti harcvonal mozgásban van
apatok napról napra ujabb
szovjet-

lesz-e feláldozni magát Sztalin kedvéért. A fogságba került szovjet hadifoglyok megerősítik azokat a híreket, hogy Moszkvában a német előrenyomulás egyre fenyegető sulya alatt *a lakosság körében leirhatatlan zürzavar keletkezett*. Elrendelték ugyan, hogy a várost senkinek sem szabad elhagynia, a lakosságnak

kell helyezniök árufeleslegeiket és nem nélkülözhetik az európai iparcikkeket sem. Hangoztatta Funk miniszter a továbbiakban, hogy **a pénzügyi kérdések el fogják veszteni jelenlegi sulyukat, az aranyalap elve már tujhaladott álláspont**. A tengelyhatalmak a háborutól függetlenül **tökéletesitették a kliring-rend**

namai kormány *felfüggesztette azt a tilalmat, amelyet a volt elnök rendelt el a panamai hajók felfegyverzésére vonatkozólag*. New-yorki hivatalos helyen ezzel kapcsolatban kijelentették, hogy mivel Panamának nincs hajóhada, a hajótulajdonosoknak megengedték

Kosa Huba Tál

nobrány

Műcs. Kiá 1935 tól
Pipics 176. l.

2. DERZS, SZENT LÁSZLÓ-LEGENDA, 141
3. ALMAKERÉK, SZENT GYÖRGY, XIV. S
A GYULAFEHÉRVÁRI SZÉKESEGYHÁZ I
ROZSNYAI JÁNOS FALKÉPE A NAGYSZE
HUNYADI JÁNOS, IFJ. HUNYADI JÁNOS
FEHÉRVÁRI SZÉKESEGYHÁZBAN.
TŐRCSVÁR. XIV—XVI. SZ.
A GYULAFEHÉRVÁRI SZÉKESEGYHÁZ I
LOSONCZI ANTAL DISZKANCSÓJA. KÉPI
ESTERHÁZY-KINCSTÁR, BUDAPEST ,IPA
A GYULAFEHÉRVÁRI SZÉKESEGYHÁZ
GYULAFEHÉRVÁR (KARLSBURG), KATH
MAGYAR TIPUSU KÖZÉPKORI KAPUK :
1. AZ ESZTERGOMI KIRÁLYI KÁPOLNA
2. KERESZTÉNYFALVA. XIII. SZ. ELEJE
3. SZEPESHELYI SZÉKESEGYHÁZ. XIII.
4. TORDA. XIV. SZ.
FOGARAS VÁRA :
1. EGYKORI FEJEDELMI VÁR KÜLSEJE
2. UDVARA. XVI—XVII. SZ.
HARINAI ROMÁNKORI TEMPLOM. XIII.
1. KŐRÖSFŐI REF. TEMPLOM.
2. KETESDI REF. TEMPLOM.

A többarcvonalas háború esélyei

Irta: sz. Nyiry László

Az amerikai közvélemény, sőt utóbbi időben az angolszász vezérkar is mind többször hangoztatja a támadó hadműveletek szükségességét és *a többarcvonalas háborúra* vonatkozó kívánságát. Vizsgáljuk meg röviden, milyen esélyei lehetnének egy ilyen hadászati elgondolásnak?

A *szovjet haderő* tehermentesítésére ha egyébként az adottságok erre meglennének, *Norvégiában* való partraszállás felelhetne meg. Egyrészt, mert a sikeres partraszállást követő támadás akár *Dánián*, akár *Svédországon* át a német erőtartalékok hátát találhatná el. Ezenfelül Norvégiából a *murmanszki* kikötőn át a szovjetorosz arcvonal közvetlen megsegítésére éppen a kikötő viszonylagos közelsége miatt, bizonyos *elvi* lehetőségek adódnának. Mindezeken felül pedig egy norvég partraszállási kísérlet a német *atlanti arcvonal* legészakibb és viszonylagosan talán *leggyengébb* pontját találhatná. *Norvégiából* adódhatnék — ismételjük, a kellő hadászati adottságok esetén, ami jelenleg nem áll fenn — Finnország hátbatámadása és ezáltal a szovjetorosz arcvonal északi részének tehermentesítése. A valódi helyzet azonban ezzel szemben az, hogy a német hadvezetőség elsősorban az egész norvég partvidéken máris *erős védelmi állásokat* épített ki, amelyek gyakorlati értékét már az eddigi vérszegény angol próbálkozások ellen is többször beigazolta.

A *német hadsereg* és a tengely erői — mint már tudjuk — az ú. n. *belső vonalon* vannak és így erőiket az atlantióceáni tengerpart bármelyik pontjára gyorsan eltolhatják, különösen ma, a *motor* korszakában, amikor a *légi gyalogságot* utasszállítórepülőgépeken, a hadseregek zömeit pedig mint *gyorsseregtesteket* kiváló *autóutakon* röpíthetik a döntések színhelyére.

Az *angolszász hatalmak*, mint a *külső vonal* birtokosai, nagyban és egészben még két oldalról kísérelhetnének meg partraszállást Európában, legalább is elvileg, *új arcvonalak* létesítése céljából: az *angol szigetországból*, mint hatalmas meglévő támaszpontból a *francia, belga és holland partokon*. Ilyen kísérletezés jelenleg minden körülmények között balul ütnie ki, márcsak azért is, mert a német atlantióceáni védelem magvát, legerősebb részét, a *centrumát* találná maga előtt, mindezeken felül pedig a *berlini*, a *párizsi* és a volt osztrák területből a legrövidebb idő alatt jelentős erősítések érkezhetnének be idejekorán a netán veszélyeztetett pontokra.

Spanyolországon keresztül tervezett új arcvonal alakítása az angolszász hatalmak részéről jelenleg feltétlenül a *spanyol hadsereg* ellenállásába ütköznék, majd ehhez csatlakozva a meg nem szállt Franciaországnak saját területét minden bizonnyal hősiesen védő erejébe.

Elméletileg elképzelhető lenne, éppen a *külső vonal* adottságából egy nagyarányú ellentámadás a *líbiai* és az *egyiptomi* térből a *Földközi-tengeren* át, olasz és jugoszláv területen keresztül. E támadási lehetőség legalábbis ma, tisztán *elméleti síkon mozog*, márcsak azért is, mert az északafrikai területet a tengely erői uralják, a Földközi-tengert pedig az *olasz királyi haditengerészet és légierők* egységei, karöltve a németekéivel. De egy ilyen előretörés a földközitengeri térből észak felé, igen könnyen oldalozható lenne *Tunisz*, *Algír* és *Marokkó* francia gyarmatokról, azonfelül a *görögországi* német, illetve tengelyerők által.

Ezek lennének a nehezen megszerkeszthető és jelenleg kizárólag *elméleti síkon* tárgyalható *angolszász ellentámadási* lehetőségek Európában, új arcvonalak alakítása céljából. Elképzelhetnénk esetleg még ezenfelül egy új arcvonal alakítására irányuló törekvést a *Közel-Keleten*, a *Kaukázus védelmére*. Ebbe azonban *Törökország* is beleszólhatna. *Ankara* pedig, a jelek szerint, nem hajlandó semlegességét feladni és így hatalmas ütközőállamot, illetve akadályt képezne ilyen irányú angolszász törekvésnek.

A mondottakhoz még a következőt fűzhetnénk: *Nagy-Britannia* hadiereje egyrészt a *szigetország* ellen elképzelhető *német inváziós* veszély miatt, másrészt pedig *távolkeleti tartóoszlopainak* egymásután történő leomlása következtében annyira *széttagolt*, hogy *a mai viszonyok között egységes ellentámadás alakjában kifejleszthető új arcvonalak létesítésére már csak azért is képtelen, mert anyagi segítségeit a szintén szorongatott Egyesült Államokkal együtt részben Szovjet-Oroszországnak, részben távolkeleti pozícióinak megerősítésére szánta.*

Az iparostársadalom hódolata a Kormányzó és a Kormányzóhelyettes Urak iránt

Az *Ipartestületek Országos Központja* választmányi ülésén *Nagy* Antal felsőházi tag elnöki megnyitójában bejelentette, hogy a központ a magyar kézművesipar nevében mély hódolattal üdvözölte a Kormányzó Urat és a Kormányzóhelyettes Urat, akik szivélyeshangú leiratban mondottak köszönetet. A központ táviratal üdvözölte *Kállay* Miklós miniszterelnököt és kérte, hogy a kézművesiparnak a magyar nemzeti termelésben végzett jelentős munkáját megértéssel támogassa. A miniszterelnök levélben köszönte meg az üdvözlést.

Nagy Antal ezután melegen üdvözölte az ülésen megjelent külföldi vendégeket, Giovanni *Hengent*, a római nemzetközi kézművesipari központ főtitkárát és *Thurn* Mihályt, a német kézművesipari központ külföldi osztályának vezetőjét, akik magyar nyelven tolmácsolták a nemzetközi központ, a német és olasz kézművesiparosság baráti üdvözletét. Ezután a szakma időszerű kérdéseiről tárgyalt a választmány.

Megállapították a cukor fogyasztói árát

A pénzügyminiszter a hivatalos lap vasárnapi számában kiadott rendeletével *megállapította a cukor belföldi eladási árát*. Eszerint a cukor fogyasztói ára *Budapesten* a következő: kristály 100 kilós zsákban 106 pengő, finom kristály 107 pengő, kocka 50 kilós ládában 112 pengő, pikkoló kocka 50 kilós ládában 113 pengő, kocka 25 kg. nettó 112 pengő, kocka 5 kg. dobozban 110 pengő, pikkoló kocka 5 kg. dobozban 111, kocka 2 kg. dobozban 111, kocka 120 kg. zsákban 112, kocka 20 kg. papírzsákban 112, pilé 20 kg. zsákban 111, liszt 25 kg. zsákban vagy 5 kg. dobozban 109, 5—10 kg. süveg 111, nyerscukor 103 pengő. *A vidéki fogyasztói árak* a következők: kristály 100 kg. zsákban 108, finom kristály 109, kocka 50 kg. ládában 114, pikkoló kocka 50 kg. ládában 115, kocka 25 kg. nettó ládában 114, kocka 5 kg. dobozban 112, pikkoló kocka 5 kg. dobozban 113, kocka 20 kg. zsákban 114, pilé 20 kg. zsákban 113, liszt 25 kg. zsákban vagy 5 kg. dobozban 111, 5—10 kg. süveg 113, nyerscukor 105 A rendelet április elsején lép hatályba.

Kolozsvári képeslap

Kolozsvár, március hó. *(A Reggeli Magyarország kiküldött munkatársától.)* Az ujságíró szigorúan hivatalmentes körútra indult Kolozsváron. Egyetlen hivatalos embert sem keres fel, hogy interjút kérjen. *Csak magánemberekkel* beszélget. Ospolgárokkal, akiket semmi sem köt. Kolozsvári urakkal, akik nem keresnek mindenáron kákán csomót, de nem is dícsérnek, ha nincsen rá ok. Apróbb-nagyobb problémákról beszélnek elfogulatlan őszinteséggel. Röptiben sorra veszik, mi minden foglalkoztatja most a kolozsváriakat. Első érdekessége a beszélgetéseknek, hogy *nem élelmiszerkérdéssel vagy cipőtalpproblémával* kezdik: a kolozsvári ember nem csak kenyérrel él.

*

Színház. Mit mondanak a színházukról, amelyről éppen annyi bíráló, mint dícsérő szó esik mostanában erdélyi ujságokban is, budapestiekben is. Szeretik színházukat, de szókimondók, ha hibára kell rámutatni. Elsősorban azt mondják, szeretnék, ha mindenki tudomásul venné, hogy ez az ország második színháza. Több eredeti bemutatót várnak. Nem akarják, hogy kétesértékű kezdők kísérleti színpada legyen a színházuk, de szívesen látnák, ha gyakrabban szóhoz jutna egy-egy új író. *Ősbemutatók számára is nagyon alkalmas volna Kolozsvár.* Néha innen induljon el egy darab Budapest felé is. A kolozsvári közönség meglehetősen igényes. Ha itt megállja a helyét egy író, bátran vihetik a darabját Budapestre. *Nagynevű íróknak se derogáljon, ha itt mutatják be először a darabjukat*, elvégre ennek a városnak 150 éves színházi kultúrája van.

*

Szálloda. Rengeteg gondot okoz a szállodakérdés. Csak három elsőrendű szálló van. Az *Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal* megtette, amit tehetett, megnyitotta a diákszállót. Ez nagy segítség, de még mindig kevés. *Szállodát kell építeni sürgősen.* Kitűnő üzlet volna akármelyik magánérdekeltségnek.

*

Könyv. A ponyvaláz itt is felütötte a fejét, de meg se közelíti a budapesti arányokat. Az erdélyi irodalmi szellemen nevelkedett közönség nagyrésze *ösztönösen visszautasítja az ilyesmit.* Becsülik a jó könyvet. Negyvennyolc óra alatt kétszer is láttam az autobuszon utast, aki *Szabó* Lőrinc *Örök barátaink* című verseskönyvét olvasta. Ezzel tölttöte el az utazási időt, nem Hatlövetű Jack történetével.

*

Iskola. Kolozsvár az iskolák városa. Közel száz az iskolák száma. Az egyetem igazi szívügyük. Szeretnék, ha a gazdasági akadémia egyetemi rangot kapna. Azt kívánják, az akadémia az egyetem mezőgazdasági fakultása legyen. Ne oklevelet, hanem doktorátust kapjanak a hallgatók.

*

Művészet. Nagy és lelkes közönsége van a képzőművészetnek. Éppen most rendeztek a város támogatásával keleti kiállítást. A Hopp-múzeum anyagának egy részét lehozták Budapestről és kiegészítették erdélyi anyaggal. Minél több ilyen kiállítást várnak. *Nagy sikerre számíthat minden értékes vándorkiállítás.* Most örömmel várják a kolozsvári Művészeti Heteket. Nagyon hálásak érte a kultuszminiszternek.

*

Szobor. Eddig a Mátyás-szobornál rendezték az ünnepségeket. Most felmerült a kívánság, honvéd emlékművet vagy budapesti mintára hősi emlékművet kellene alkotni. Itt tartanák majd az ünnepségeket. A műemlékek városa kevesli a modern szobrok számát. Most két szobrot állítanak fel, *Bethlen* Gáborét és *Báthory* Istvánét. Egyiket *Koós Károly* fia a másikat Kósa Huba készíti. *Petőfi-* és *Kossuth*-szobrot is szeretnének.

*

Főtér. A városház urai sokat foglalkoznak a városkép művészi kialakításának kérdésével. *Mindig meghallgatják a művészeti szakembereket.* A városszépészeti bizottságban nagy szava van *Koós Károly*nak, *Szopos* Sándor festőművésznek és *Kelemen* Lajos műtörténésznek, a város élő lexikonjának. Áldozatok árán is szeretnék visszaadni a főtér archaikus jellegét. A jövőben csak olyan átalakításokra adnak engedélyt, amelyek nem rontják az egységes hatást. A remekmű-palotákkal szegélyezett főtéren három torony ugrik ki: a Központi szállóé az egyik, a másik kettő a státuspalotáké. *A három tornyot átalakítják*, hogy az egységet ne zavarják.

*

Polgármester. Kolozsvár vendégszerető, de csak lassan szokott felmelegedni a beköltözöttek iránt. Érdekes, hogy a Budapestről érkezett *Keledy* polgármestert nagyon megszerették. Pedig a mai nehéz viszonyok miatt kénytelen többet kérni, mint adni. Igaz viszont, hogy nemcsak a város igazgatásba, hanem a kultúrigazgatásban is nagy szerepet visz. Ez pedig sokat jelent a kolozsváriak szemében. Így történt, hogy ma már törzs-kolozsvárinak számítják.

*

Villany. A város modern villanytelepe a hidegszamosi, odaát maradt. Most Egeresről kapják az áramot *A hidegszamosi villany 4 fillér volt, most 12 az ára.* Nagy gond és baj ez.

Szabályozták a cukorrépa termelési szerződések kötését

A hivatalos lap vasárnapi számában megjelent kormányrendelet *kötelezi a cukorgyári vállalatokat, hogy egyes termelőkkel az előző években megkötött szerződés értelmében most is kössék meg a termelési szerződést.* Szabályozza a rendelet, hogy miként kell megkötni esetleg bármely más termelővel is a szerződéseket, bármilyen nagyságú területre. *A pénzügyminiszter megállapíthatja azt a területet, amelyről egy-egy cukorgyár cukorrépát vehet át.* A rendelet életbelépett. A hatálybalépése előtt megkötött szerződéseknél is a rendelet előírásait kell alkalmazni.

Jelvényt viselnek a MÜNE tagjai

A Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesülete március 27-én rendes közgyűlést tartott, amelyen *Radocsay* László igazságügyminisztert *Farnos* Dezső miniszteri osztályfőnök képviselte. Vitéz *Szabó* Lajos elnök ismertette a MÜNE célkitűzéseit, megállapította, hogy *az egyesület minden ügyvédpolitikai szervezet fölött áll. Török* Árpád főtitkár beszámolt a vidéki szervezetek működéséről, majd vitéz *Mensáros* Zoltán elnök terjesztette elő a jövőévi munkatervet: az ügyvédi *numerus nullus* megvalósítását, a magyar ügyvédségnek anyagi függetlenségét biztosító jövedelemhez jutatását, az ügyvédségnek a nemzeti újjászületés szolgálatba való beállítását és jogéletünknek megszabadítását a zsidó szellemtől. Az egyesület a közeljövőben jelvénnyel látja el tagjait.

Kié lesz a szegedi egyetem központi épülete

Szeged, március 28. *Tukats* Sándor főispán a napokban a belügyminisztériumban tárgyalást folytatott a szegedi rendőrségi székház építkezésének továbbfolytatása ügyében. A főispán útjáról visszatérve kijelentette, hogy sikerült biztosítani az építkezés folytatására 500.000 pengős MABI-kölcsönt és további 400.000 pengős kölcsön jóváhagyása is küszöbön áll. *A rendőrségi székház építkezésének pénzügyi akadályai nincsenek* és minden remény megvan arra, hogy az építkezés még ebben az évben teljesen elkészül.

Közölte a továbbiakban, hogy a szegedi hűtőház műszaki berendezésének beszerzésére *még közel egymillió pengő szükséges, amelynek előteremtésére a kormány szintén segítségére siet Szeged városának.*

A *Ferenc József Tudományegyetem* Kolozsvárra való visszaköltözése alkalmával az egyetem épületét vissza kellett volna adni régi tulajdonosának, az ítélőtáblának. A közeljövőben *a kultuszminisztérium és igazságügyminisztérium között tárgyalások indulnak meg a Dunonits téri épülettömb tulajdonjoga és jövőbeni felhasználása tárgyában.*

TAVASZ ÉBREDÉSE

Irta: Dernői Kocsis László

A nap meleg sugarakat vetett a mélybe és a Dunapart, mint májusi fényekre kipattanó rózsabimbó, megnyitotta szépségét a tavasz előtt. Napfény tegnap is volt, de márványhidegen áradt a földre, didergett a folyó, a parti lépcső, a frissen pingált hajóállomás, a nagyképű villa a Gellérthegy oldalán, idelent a villamos és a fákon csiripelő 53.614 veréb. Nem enynyi? Nem érdemes utánaszámolni. Tegnap még tél volt, mára meggondolta magát a nap, a Lánchíd pillérjének éléről levállt az utolsó jégdarab, az uszályokon vidáman fütyülnek a hajóslegények, a rendőr leereszkedik a szobalányhoz, akivel tegnap még nem állt szóba, a virágáruslány kosarában valószínűbb kékje van az ibolyának, a fák majdnem zöldelnek, vasárnap barkát fognak szentelni a templomban, a korzón megsokasodik a nép, öregedő asszonyok lázasabban csillogó szemmel irigylik egymás fiatalságát, a vén gavallér belép a kávéház tegnap estéről mára született színes terraszára. A főpincérrel hangtalanul gratulálnak egymásnak az örömhöz, hogy idekint lehet meginni a vermutat, ami hozzátartozik a gavallér életrendjéhez.

— Megint egy tavasz! — mondja a vendég s a pincér intésére feltűnő emberek asztalokat, terítőket igazgatnak, székeket tologatnak, odabent egy hang rendelkezik, — egy vermutot szódával! — a pénztárban csengő csendül, a kisasszony tükörbe pillant, a tulajdonos megigazgatja zsakettjét, a bárasztalnál dugó pukkan, poharak csörömpölnek, a szakács készenlétbe helyezkedik, a mosogatólány félreteszi a detektívregényt, az egész üzem megmozdul

az első tavaszi vendég

tiszteletére. Mint jól dresszirozott artistacsoport dolgoznak, vagy rotációs gép, amely világháborúból, tőzsdei árfolyamokból, szerelmi drámából, unalmas előadásokból, divatképekből, árdrágítók büntetéséből, betörőüldözésből összedolgozza a végeredményt, a tízfilléres ujságot, amit gyorsan felfal a szemünk, majd kezünk a papírkosárba hajít. Ott ujság, itt vermut szódával, amit sok mozgás végeredményeképpen asztalra helyeznek.

A vendég belekóstol a vermutba és nézi a tavaszi fényeket. Kalapját maga mellé veti, a napsugár táncra perdül őszülő haján, zenekíséretet a Nyitnikék-zenekar nyujt jutányos áron. Néhány morzsát kell odavetni a tagoknak. A gavallér számolgat, hogy hányadik tavasz és arra is gondol, hogy hány tavasz lesz még s hogy érdemes volt-e. Persze, hogy érdemes volt. Megnézik, akik jönnek-mennek és ha két csitri leány összesúg előtte, majdnem büszke rá, hogy életének — valóságos, tudatos életének — határait ezen a környéken lehetne megvonni, a kaszinó, a Dunapart és néhány színészbejáró között. Valami köze a gazdacímtárhoz is van, de ott inkább a holdjai élnek, véletlen, kellemes véletlen, hogy az apja, a nagyapja megtartott párezer holdat abból amit olajbafestett ősök szereztek. A színházi ujság megírja merész arcélét, ősz haját, a kártyakalandjait és egyéb kalandjaira is célozgat. A célzásokat megérti mindenki, akit illet. Ül a tavaszi fényben, hátradől székében s az ujságos történt feléje, hozza az összes bel- és külföldi lapokat.

Lassan benépesedik

körülötte a terrasz, a korzón mozgó emberhullám partra vet magából nőket és férfiakat, akik azután asztalokhoz telepedve fecsegik össze azt a sok mindent, amit otthon jóelőre elraktároztak magukban, hogy elhozzák ide, ahol a pletykák és értesülteségek, okosságok és kölcsönvett szellemességek börzejátéka folyik.

— Szervusz!

— Szervusz!

A gavallér mellé letelepedik valaki azok közül, akik — ha kevésbé feltűnően is — szintén a kaszinótól a színészbejáróig élnek.

— Milyen hírt kaptál otthonról?

— Lement a vadvíz.

— Nagy kár van az őszi vetésben?

— Hetvenegy cselédház összedőlt.

— Utazol?

Bágyadt mozdulat. Csakugyan utazni kellene. De nem okosabb-e, ha mindent elintéz a jószágigazgató? Eddig is elintézett mindent.

— Pár napig várok...

Néhány nap mulva együtt fognak utazni. Most még megbeszélik a politikai helyzetet és azt, hogy Fedáknak megint nagy sikere van. És hogy el ne felejtsék, Gyuláék válnak. Miért válnak? Tavaly a Balatonon Gyula egyik barátja... Nahát! S hogyan fejlődött ennyire?

— Szervusz!

— Szervusz!

Érdekes fiatal hölgy

ül a harmadik asztalnál, s most, hogy a barát elment, a gavallér szakértő tekintete megtapogatja a leány arcát, játékosan belehorzsol a rúzsos szájába, megízleli a haját, a karját és a divatos kosztümbe rejtett mindent: öreg kártyás gusztálja a második lapot, amit a Tökfilkó után kiosztott neki a bankár, a Véletlen. A leány bátran visszanéz, — most kaphatná az első pofont az apjától, aki bankban ül, keresi a kosztümöt, a rúzst, a selyemharisnyát és a konyak árát, amit a pincér most asztalra tesz, — azután elfordul, de szájaszélének megrezdülésében benne van a felismerés, hogy *ez az a férfi*. A híres, akinek életében annyi szerelem, játék, kaland, bukás és felemelkedés egyesült. Nők, szerelmek, csókok, nők, szerelmek.

Bátran megnézi a gavallért, az ősz haját, az érdekes arcélét, a fakó színét, kezét a hosszú ujjakkal, amit asztalra helyezett, mint valami dísztárgyat. A két tekintet egymásra kapcsolódik.

Hajók suhannak a Dunán, villamosok csörömpölnek, a leány feláll és elindul a gavallér asztala felé.

— Szabad az ujságokat?

— Tessék!

Ring a dereka és mosolyog. Fülledt nyári napon falusi szemétdombon fiatal csirke kíváncsian odatörleszkedik a vén kakas mellé, akiről tyúkországi bridsszalónokban és ötórai teákon lélekzetállító történeteket hallott...

Visszatér a lapokkal, idegesen belejüklapoz, azután fizet és diadalmasan felcsillan a szeme, mikor az öreg gavallér is szólítja a főpincért. A primadonnákra, a híres szépségekre gondol, akik ezt a férfit szerették. A gavallér, mintha huszárlónak megfújták volna a trombitát, előrelendül székében.

— Kérek egy plédet... — szól a pikolónak s a leány csalódottan visszanéz az örvénylő, kavargó tömegből, amely magával sodorja, mint nagy folyam a hátára telepedett színes madarat. Viszi s talán majd kiveti valahol a partra, nyáron, fiatal víkendház elé.

Az ezüsthajú gavallér pedig köszvényes térdét tapogatja és arra gondol, hogy a millenium esztendejében hat éves volt, anyja kézenfogva iskolába vitte, ő megcsókolt egy orgonaszappan szagú női kezet s ebbe volt először szerelmes. A tanítókisasszony kezébe.

ZILAHY LAJOS
emlékezéseit
a másik világháborura
és a forradalmakra
a
HID
husvéti száma
kezdi közölni.

Mit lehet küldeni tábori postán

A kereskedelemügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg hirdetményt adott ki a tábori postaszolgálat igénybevételéről.

A tábori postahivatalokhoz a következő *magánküldemények* küldhetők: közönséges, 100 grammnál nem nehezebb *levelek, tábori postai (rózsaszínű)* és egyéb nyilt levelezőlapok, nyomtatványok, hírlapok, áruminták és üzleti papírok, továbbá: *értéklevelek* 100 grammig és 1200 pengőig, *csomagok* értéknyilvánítás nélkül, vagy 560 pengőig, 3 kilogramm súlyig és 75 centiméter terjedelemig, illetőleg 20 kg súlyhatárig és 150 cm terjedelemig akkor, ha az egyéni felszerelés valamely darabját (pokróc, bunda, összerakható tábori ágy) adják így postára.

A tábori postákhoz feladott csomagok feladásakor rendes belföldi postautalványűrlapot kell használni.

Tábori vagy magánpostautalványokat 1200 pengőig lehet küldeni.

Táviratokat csak halálesetről vagy súlyos betegségről lehet feladni, *kizárólag magyar nyelven*, összebeszélt vagy titkos kifejezés nélkül, 20 szóig. *Külön kezelést* kikötni nem lehet s a táviratot csak a *feladó veszélyére* veszik fel. A táviratot *a feladó bemutatja* a területileg illetékes rendőrkapitányságnál vagy csendőrörsparancsnokságnál, ahol a feladást engedélyezik.

Levél, csomag, postautalvány

A tábori *postahivataloknál* tábori (zöld) és egyéb levelezőlapokat, közönséges leveleket, értékleveleket, csomagokat és tábori postautalványokat a tábori *postákhoz* címzett küldeményekhez hasonló feltéttelek mellett lehet feladni. A tábori postahivatalok *hivatalos küldeményeket* is továbbítanak.

A tábori postákhoz küldött magánküldeményeknél különleges szolgálatok nem kérhetők ki, a katonai és postaszolgálati hivatalos küldeményeknél csak ajánlást és tértivevényt szabad kikötni.

A tábori postahivatalokhoz címzett vagy ott feladott magánküldemények csak *közértelmű nyelven és írással* írhatók, titkos írás, gyorsírás és nem ellenőrizhető idegen nyelv (pl. héber stb.) használata tilos. A hivatalos és magán *értéklevelekben és csomagokban személyes levelezés jellegével bíró közleményt elhelyezni tilos*, a csomagok és postautalványok *szelvényére* magánközleményt írni nem szabad, csupán az utalványozás *célját* szabad röviden feltüntetni. Tábori postacsomagban *romló tartalmú élelmiszert* (nyers, főtt és sült húst, friss gyümölcsöt stb.) és *törékeny tárgyakat* küldeni nem szabad.

Portó

A küldemények díjazásáról úgy intézkedik a miniszter, hogy a *levélpostai küldemények* után a tábori postaforgalomban *díjat leróni nem kell*. Ez a kedvezmény a kiholyezett sereghez szervezetszerűen beosztott összes polgári személyeket is megilleti.

A tábori postaforgalomban az *értéklevelek egységes díja* darabonkint *50 fillér, csomagoké 3 kg-ig 30 fillér*, utána minden megkezdett egy kilogrammért 10 fillér (értékleveleknél és értéknyilvánítással ellátott csomagoknál az egységes súlydíjon kívül 100 pengőnként 6 fillér *értékbiztosítást* kell fizetni), *postautalványoké* 20—50—100—200—1000—1200 pengős kategóriánként 10—20—30—60—100—110 fillér. A *táviratokat* a belföldi közönséges táviratokhoz hasonlóan kell díjazni.

A hirdetmény közli a pontos *címzési mintát* a tábori postaforgalomban, valamint azt, hogy a tábori postahivataloknál csupán hivatalos ajánlott levelekre, valamint hivatalos és magánértéklevelekre, csomagokra és utalványokra vonatkozólag lehet *felszólalni*. *A közönséges levélpostai küldeményekre vonatkozó felszólalásokat a posta nem tárgyalja.* A nem hivatalos *értéklevelekre és utalványokra egy, a csomagokra két hónapon belül lehet felszólalni* a feladás után, díjmentesen.

A posta *nem ad kártérítést* ajánlott levelekért, értéklevélért és csomagért, csak ha kétségtelenül megállapítható, hogy a kár *polgári szállítás közben vagy polgári postahivatalnál keletkezett, vagy a kárt valamely postaalkalmazott vétkes cselekménye, mulasztása okozta.* A *postautalványokkal* kapcsolatos kártérítési igényekre a Postaüzleti Szabályzat rendelkezéseit kell alkalmazni.

Reggel 7-től!
Pezseg a vidám élet a
Szent Gellért
Pezsgőfürdő
pompás úszócsarnokában
Este 8-ig!

Restaurálják a Mátyás király-szobrot

Kolozsvár, október 22.

(A Függetlenség tudósítójának telefonjelentése)

Kolozsvár büszkesége: a Mátyás-szobor, a városban élőkkel együtt megszenvedte a 22 éves megszállást. A szélsőséges román elemek *a szobor lerombolását követeltékközvetlenül a bevonulás után*, de a mérsékeltebbeknek és józanabbaknak ezt sikerült megakadályozni. Kiegyeztek abban, hogy egy táblát helyeztek a szoborra, amely elég zavaros fogalmazásban a román nép dicsőségét hirdette. A szoborral ezután nem sokat törődtek a megszállók, mint minden magyar alkotást, úgy ezt is pusztulni hagyták. A túlnyomó többségben magyar Kolozsvár milliókat volt kénytelen kiizzadni ortodox templomok építésére, de a magyar műemlékek — így Mátyás király szobrának — ápolására egyetlen lejt sem irányoztak elö.

Keledy Tibor dr., Kolozsvár polgármestere, most utasítást adott Fadrusz János gyönyörü alkotásának rendbehozására. *Minden javitást az alkotó művész eredeti elgondolása szerint hajtanak végre.* Kijavitják a bronzalakokon a hibákat (az idők folyamán letört két sarkantyú és egy zászlórúd), a bronzóriásokon repedések keletkeztek, ahol beszivárgott az eső. Az általános javitási munkálatok után a talapzatra kőből kifaragva visszaállitják a magyar címert és koronát, amit *a megszállók leszedtek és összetörtek.* Természetesen sor kerül a szobor teljes letisztitására is.

A polgármester *Kósa* Huba szobrászművészt bizta meg a munkálatok elvégzésével és azokat rövidesen megkezdik.

T. S.

Amerikát újabb háborús hullám öntötte el

Knox tengerészeti miniszter rendeletére az amerikai hadihajók már a hadiövezetben tartózkodnak, hogy összetűzéseket idézzenek elő

Róma, október 22.

A Tribuna newyorki jelentése szerint az Egyesült Államokat újabb háborús hullám öntötte el. A beavatkozáspártiak minden jel szerint döntő támadásra készülnek s erre a célra felhasználják az amerikai torpedóromboló ügyét. Roosevelt elnök szerdára összehivta a kongresszus többségi pártjának vezetőit a helyzet sürgös megvizsgálására.

Flynn, az American First Comité newyorki elnöke kijelentette, hogy Knox tengerészetügyi miniszter rendeletére az amerikai hadihajók már a hadiövezetben tartózkodnak, hogy incidenseket idézzenek elő.

— Mi vagyunk azok, kik kihivjuk az ellenség támadását — mondotta Flynn — és ha az ellenség nem támad idejében, akkor felfegyverezzük a kereskedelmi hajókat, eltöröljük a semlegességi törvényt és felfegyverzett kereskedelmi hajókat küldünk az angol kikötőkbe.

A Tribuna cikke végén megjegyzi, hogy az amerikai nép áldozatául esik a háborúspártiak összeesküvésének, akik minden elképzelhető eszközzel háborút akarnak előidézni.

Beeckman amerikai püspök rádióbeszédet intézett az Unió népéhez és beszédében élesen tiltakozott a beavatkozás ellen.

— A kereskedelmi hajók felfegyverzése és kiküldése a háborús övezetbe — mondotta — a kormány előre megfontolt cselekedete és arra szolgál, hogy vágóhidra vigye polgártársainkat és háborúba kergesse az amerikai népet.

Kertes családi házat kaptak ajándékba a kiskunfélegyházai hármasikrek

Szeged, október 22.

Bensőséges, meleg hangulatú családi ünnepséget rendezett szerdán délelőtt a MÁV szegedi üzletigazgatóságának vasutas társadalma Kiskunfélegyházán abból az alkalomból, hogy vitéz Horthy István államtitkár, a MÁV elnökigazgatója személyesen adta át a kiskunfélegyházai hármasikreknek, Dóra István MÁV kocsirendező gyermekeinek a szegedi vasutasok és Kiskunfélegyháza város hatóságának bőkezü és nemeslelkü ajándékát.

A hármas ikrek keresztapaságát vitéz Horthy István vállalta s miután az ikrek megszületése után most már a tíz élő gyermeket nevelő Dóra Istvánék igen szegény sorsban éltek, a MÁV elnökének kezdeményezésére a vasutasság körében társadalmi mozgalom indult meg Dóráék felsegélyezésére. Ebbe kapcsolódott be Kiskunfélegyháza város hatósága is. A város végén a Nép- és Családvédelmi Alap most épülő szociális városrészében felépült Dóráék számára egy háromszobás, tágas, egészséges, boldog otthont nyujtó, kertes családi ház. A szegedi vasutasok Szilágyi Ferenc dr. üzletigazgató vezetésével és főnyi küldöttséggel jelentek meg szerdán Kiskunfélegyházán. A reggeli autóbusszal érkező vitéz Horthy István elnökigazgató társaságában megjelent az ünnepségen vitéz Endre László pestmegyei alispán is és a MÁV igazgatóságának számos vezető tagja.

Tizenegy órára nagy tömeg gyült össze Dóráék háza előtt, ahol zárt sorokban sorakoztak fel a vasutas csoportok is. Vitéz Horthy Istvánt a megjelentek nagy éljenzéssel fogadták, majd Szilágyi Ferenc a szegedi vasutasság nevében, Rozsnyai Béla dr. kiskunfélegyházi polgármester a város részéről köszöntötte az elnökigazgatót. Ezután Dóra István meghatottságtól el-elcsukló szavakkal mondott köszönetet a gazdag ajándékért, amelyben a MÁV szegedi üzletvezetőségének vasutas társadalma és a város hatósága részesítette családját.

Vitéz Horthy István ezután néhány keresetlen szóval Dóra István birtokába adta a szép házat, majd bement a lakásba és megtapogatta a keresztgyermekeit, akiknek átnyujtotta személyes ajándékait is. A MÁV elnöke ezután még hosszabb ideig tartózkodott a Dóra-családnál, elbeszélgetett velük. Azután kíséretével együtt megjelent a városházán, ahol Rozsnyay polgármester villásregelit adott a tiszteletére, majd kíséretével együtt visszautazott a fővárosba.

Eckhardt Tibor mandátuma ügyében november 6-án dönt az összeférhetetlenségi bizottság

A képviselőház állandó összeférhetetlenségi bizottsága szerdán délelőtt *Mezey* Lajos elnöklésével ülést tartott. *Mixner* Emil előadó ismertette a tárgyalásra került ügyeket. Az ifj. *Eitner* Sándor *elítélése kapcsán keletkezett összeférhetetlenségi ügyet* tárgyalták elsőnek. Meghallgatta a bizottság ifj. *Eitner* Sándort, majd határozatban kimondotta, hogy *a további eljárást megszünteti. Gesztesi Nagy* László összeférhetetlenségi ügyében *a bizonyitás kiegészitését rendelték el. Eckhardt* Tibor összeférhetetlenségi ügyében a bizottság megválasztotta az ügy előadóját és *a tárgyalás határnapját november 6-ára tüzte ki.*

Kilenc sebesültje van az éjféli villamoskarambolnak

Kedden éjféltájban a budai Margit-hídfőnél egy 11-es jelzésü villamos beleszaladt az 5-ös villamosba. Mindkét villamos üvegtáblái összetörtek, az utasok egymásra zuhantak, közülük kilencen megsérültek. *Steiner* Oszkárnét és 15 éves leányát, valamint *Forgács* Ambrusnét és *Weishaupt* Ernőnét súlyos sérülésekkel a Rókusba vitték. Öt utast pedig a helyszínen kötöztek be. Segélynyújtás után a mentők az öt utast a lakásukra szállitották. A szerencsétlenséget a vizsgálat megállapitása szerint az okozta, hogy a 11-es villamos vezetője az eső miatt csúszós sinen nem tudott idejében lefékezni.

KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA. CSAK VÁLASZBÉLYEGGEL ÉS MEGCÍMZETT BORITÉKKAL ELLÁTOTT LEVELEKRE VÁLASZOLUNK.

„Élni akarok!"

Igy, idézőjelben és felkiáltó jellel kétségbeesést sejtet a cim. A fül megszokta már ezt a kiáltást, amelyet úgyszólván pillanatonként hallunk és amely utolsó könyörgésként hagyja el mindig az emberi ajkat. A kiáltás most az egyik alföldi városban hangzott el, mégpedig szelid mosoly formájában. Mint gyakran megesik, a városka egyik paplakjának kertjében a héten virágba borultak az orgonafák. Az orgonabokrok a napsütésben is érezvén a közeledő telet, az egyik langyos, beszédes éjszakán összesúgtak és elhatározták, hogy másodszor is kivirulnak. Nyilván úgy történt, hogy a legfiatalabb orgonabokor, amely még nem ismerte úgy a természet változását és törvényeit, mint a többi és ifjúsága türelmetlenségében nem értette meg miért kell leveleit és virágdiszét olyan hamar elhullajtani, a legutolsó holdfényes éjszakák egyikén halkan odaszólt a hozzá legközelebb eső idősebb orgonabokornak: — Én élni akarok! Az idősebb, tapasztaltabb orgonabokor megértette a panaszt és mert maga is volt valamikor fiatal, ismerte a tavaszok buja örömét, az őszök csendes búját, — megzörrentette ágait és tovább adta a többi orgonabokornak a fiatal orgonabokor kiáltását. Hogy néhányszor langyos eső esett, nappal pedig derült ég mosolygott a kertre, az orgonabokrokban megrezdült az örökkévalóság nagy vágya. Élni akarunk! — kiáltották mostmár valamennyien és kibontották virágaikat másodszor is.

A jelkép ezúttal azonos a valósággal. A természet gyakran érthetőbben, világosabban, tömörebben és egyszerűbben fejezi ki gondolatainkat, mint az eleven emberi beszéddel saját magunk. Milyen kristálytiszta ez az állásfoglalás, mennyire egy az igével, amely az élet szentségét hirdeti. Létünk örök értelme vitathatatlan: ahol áldás hullik az égből, nap süt a magasságból, ahol a szeretet melege tölti el a rögöket és szíveket, — ott nyomban megfogamzik a mindenható élet.

Holott olyan rövid a tavasz és olyan hosszú mindig az ősz.

BIBÓ LAJOS

Magyarország nyilt szivvel fogadta a bolgár miniszterelnököt

— irja a szófiai Utro

Szófia, október 22.

Az *Utró* cikket közöl Budapestre kiküldött munkatársától, aki beszélgetést folytatott egy külföldi diplomatával. A külföldi diplomata kijelentette, hogy a *bolgároknak nagy sikerük volt Magyarországon, amely nyilt szivvel fogadta Filov miniszterelnököt.* A kormányzótól kezdve az utolsó földmivesig egész Magyarország résztvett a fogadásban és ezzel kinyilvánította *nem csupán a fajrokonság kapcsolatait, hanem a politikai barátságot is.* Ez a megnyilatkozás a mai háború idején *fényt vetett az igazi Magyarországra.*

MOST JELENT MEG! IDŐSZERŰ!

KARL E. KRAFT

Nostradamus

Európa jövendőjét látja

című mű.

A XVI. század nagy asztrológusának, IX. Károly udvari orvosának világhirű jóslatait magyarázza ez a könyv. Jóslatai a legendák homályából világitanak korunk politikai és háborús eseményeire, valamint a még ezután következő időkre.

Évszázadokkal ezelőtt megjövendölte Európa jövőjét, a mostani háborút és az utána következő eseményeket.

A legutóbbi évek súlyos politikai és világnézeti megrázkódtatásai nyomán, melyek annyi változást hoztak, ismét szájról-szájra járnak Nostradamus jóslatai! MEGJÖVENDÖLTE A FRANCIAORSZÁG ELLENI VILLÁMHÁBORÚT, A MEGSZÁLLÁST, LENGYELORSZÁG ÖSSZEOMLÁSÁT, VALAMINT AZ ANGLIAI ÉHINSÉGET ÉS A SZIGETORSZÁG MEGSZÁLLÁSÁT.

Olvassa el ezt a rendkivül érdekes könyvet, megtudja, ki volt Nostradamus, hogyan jutott jóslataihoz, mit hirdet a máról és a holnapról.

Ára: kartonkötésben, illusztrálva 2.80 pengő.

Kapható a Stádium könyvkiadóvállalatnál (Gr. Klebelsberg-u. 29) és minden könyvkereskedésben.

A nantesi merénylet miatt letartóztatták a megyefőnököt

VICHY, október 22.

A nantesi merénylettel kapcsolatban, amelynek során Holtz alezredest, az ottani német tábori parancsnokság vezetőjét orvul megölték, Loire Imferieur megye főnökét letartóztatták.

Ötven tuszt lőnek agyon a merénylet miatt

PARIS, október 22.

Illetékes helyről közlik:

A franciaországi katonai parancsnok, hogy megtorolja a nantesi német tábori parancsnokság vezetőjének meggyilkolását és hogy elrettentsen hasonló gaztettektől, egyelőre 50 tusz agyonlövetését rendelte el. Amennyiben október 23-án éjfélig nem sikerül a tettesek kézrekeriteni, tekintettel a bűntett sulyosságára, még 50 tuszt lőnek agyon. A francia hatóságok minden erejükkel támogatják a tettesek felkutatását. Remélhető, hogy sikerül a tettest és segitőit fölfedezni s az eddig tett intézkedések elégségesek lesznek ahhoz, hogy visszatartsák a felbujtókat hasonló gyáva gaztettektől.

Németország háborús szükséglete tökéletesen biztositva van

BERLIN, október 22.

Backe birodalmi élelmezésügyi miniszteriumi államtitkár a német munkaarcvonal vezető gyülésén rámutatott arra, hogy Németországból a német birodalmon kivül más európai államokban is sikerült fokozni a mezőgazdasági termelést. Angliának az az elhatározása, hogy Németországot kiéheztesse, a jövőben is sikertelenségre van itélve. Lange, a német birodalmi bank alelnöke a háborús pénzügyi ellátást ismertette. Rámutatott arra, hogy a világháború alatt a háborús költségeknek tiz százaléknál kisebb részét teremtették elő állami és közületi kiadások útján, ebben a háborúban azonban a birodalom rendes bevételei a kiadások mintegy ötven százalékát fedezi. A háború pénzügyi ellátásának előnye, hogy Németország nemzeti jövedelme évenkint több mint százmilliárd márka, mig a világháborúban az évi jövedelem csak ötven milliárd márka volt. Bármilyen költségekkel járjon még a háború, a német valuta szilárd marad.

Amerika ismét közvetit a német-angol sebesültcsere ügyében

Berlin, október 22.

Német illetékes helyről közlik:

A külföldi sajtó képviselői kérdésére a Wilhelmstrassén szerdán közölték, hogy amerikai részről ismét javaslatokat tettek a birodalmi kormánynak a súlyos sebesüléseket szenvedett német és angol hadifoglyok kicserélésére. Bár Berlin érdekelt ebben a cserében, mégis eltekint attól, hogy nyilatkozzék az ezzel összefüggő részletkérdésekről.

Kormányzói kitüntetések a Szovjet ellen harcoló hős honvédeknek

A Kormányzó Ur legfelsőbb elhatározásával a szovjet elleni hadműveletek alkalmából az alább felsoroltak részére a megjelölt hadikitüntetéseket adományozta:

a magyar érdemrend tiszti keresztjét

hadidiszitménnyel és kardokkal: nemes *zsombolyai Zsombolyay* Béla ezredesnek, az ellenség előtt tanúsitott vitéz magatartásáért és harccsoportjának az ellenség előtt való eredményes vezetéséért; *Bartha* Zoltán alezredesnek, az ellenség előtt tanusitott vitéz magatartásáért; továbbá vitéz nemes *immenburgi Peinlich* Béla alezredesnek, az ellenség előtt tanusitott vitéz magatartásáért és zászlóaljának az ellenség előtt való eredményes vezetéséért;

a magyar érdemrend lovagkeresztjét

hadiszalagon a kardokkal; vitéz *Selkey* Oszkár ezredesnek, nemes *dolinai Leide* Richárd és nemes *nagybaconi Baló* Zoltán alezredeseknek, az ellenség előtt tanúsitott vitéz magatartásáért és a hadműveletek vezetésében való eredményes közreműködéséért; *Merész* László tart. hadnagynak, az ellenség előtt tanúsitott vitéz magatartásáért; továbbá a hősi halált halt *Szunyogh* Péter főhadnagynak; *Rehorska* Rezső és *Tóth* József tart zászlósoknak, az ellenség előtt tanúsitott kiválóan vitéz és önfeláldozó magatartásukért;

a magyar érdemrend lovagkeresztjét

hadiszalagon: *Beleznay* István vezérkari századosnak, az anyagi ellátás terén az ellenség előtt teljesitett kitünő szolgálataiért.

Ugyanezen alkalomból

dicsérő elismerése

a hadiszalag és a kardok egyidejü adományozása mellett tudtul adassék: az ellenség előtt tanúsitott vitéz magatartásukért és osztályuknak az ellenség előtt való eredményes vezetéséért: vitéz *Mikófalvy* Ferenc, *Kozma* József, vitéz *Temesváry* Gerő és *Néray* Vilmos alezredeseknek, továbbá az alább felsoroltaknak az ellenség előtt tanúsitott vitéz magatartásukért: *Burget* Lajos és *Ramor* Sándor alezredeseknek; *Krisai* Károly és nemes *szigeti Szabó* Győző őrnagyoknak, nemes *nádasdi Sárközy* Imre, nemes *görgői* és *toporczi Görgey* Pál és nemes *Dorner* Dezső századosoknak, nemes *nyéki Takáts* László, *Erdélyyi* István II., *Szentgyörgyi* Zoltán, *Nagy* Miklós II., *Csiapka* Elek, *Tállay* Ferenc, *Marcalkövi* Gábor és *Papp* József főhadnagyoknak; *Kalmár* Miklós szkv. főhadnagynak, nemes *ibbi Iby* Sándor psz. főhadnagynak, vitéz *Czimboray* Lajos tart. főhadnagynak, *Bazsó* Lajos hadnagynak, vitéz *Syposs* Miklós és *Walser* János tart hadnagyoknak, továbbá nemes *csicseri Orosz* Olivér tsz. zászlósnak. *Dicsérő elismerése* a hadiszalag egyidejü adományozása mellett tudtul adassék: *Zentay* István vkb. századosnak, az ellenség előtt teljesitett kitünő szolgálataiért.

Végül ugyanezen alkalomból adományozta

a magyar arany érdemkeresztet

hadiszalagon: vitéz *Pillér* Mihály honvéd irodai főtisztviselőnek, az ellenség előtt teljesitett kitünő szolgálataiért

A román állam nagymértékben keletre helyezi súlypontját

Berlin, október 22.

A német sajtó továbbra is behatóan foglalkozik Odessza bevételének jelentőségével.

A lapok megemlitik, hogy a várost a transznisztriai közigazgatás alá vonták, mint a polgári kormányzóság székhelyét. Már román polgármester kinevezésére is sor került. A német lapok megemlékeznek Odessza történelméről és kiemelik, hogy ez a fontos kikötő mennyire fenyegette a Dunatorkolat fölötti román uralmat. Ez a veszély egyszersmindenkorra megszünt.

„Románia biztositotta jövőjét a keleti térségben — irja a többi között a Münchener Neueste Nachrichten vezető helyen. Ennek a térségnek a kiaknázása azonban Romániára is nagy feladatokat ró. A román állam súlypontját nagymértékben keletre fogja áthelyezni. A feketetengeri körzet szempontjából új korszak kezdődött, amelyben Romániára igen fontos szerep vár."

Nagyszabású finn offenzíva indult

STOCKHOLM, október 22.

„Az Onega-tótól északra, a Murman-vasút mentén nagyszabású finn offenziva alakult ki" — írják a stockholmi lapok.

A Stockholms Tidningen helsinkii tudósítója arról számol be, hogy a finn támadás első jelentős célja Kolomaki városa, az Onega-tó legészakibb kiszögelésénél. Az offenziva további célja világos a csatatér helyzetéből, amely a Fehér tenger felé mutat. A finnek teljes erővel folytatják a támadást és nagyszámú elitcsapatot vetettek harcba.

A finn légihaderő tovább északra fejt ki tevékenységet és több helyen bombázta a Murman-vasutat Kolomaki és a Fehér tenger partján levő Kom városa között. Nagy hasznukra van a finneknek a szovjet csapatoktól zsákmányolt hadianyag. A Klim-Vorosilov típusú 52 tonnás tankokat a finnek a szovjet csapatok ellen vetették harcba, akiktől zsákmányolták.

A német nehéz tűzérség rommá lőtte Szentpétervár erődökké kiépített városrészeit

STOCKHOLM, október 22.

A Stockholms Tidningen helsinkii tudósítójának jelentése szerint Szentpétervárban a német messzehordó ütegek egymásután lövik rommá az erődökké kiépített városrészeket.

Az egykori cári főváros egyharmad része a német nehéztüzérség és a repülőgépek bombái következtében elpusztult. Minthogy a bolsevisták nem törődnek a lakosság érdekeivel, a harcnak már eddig is igen sok polgári egyén áldozatául esett.

Azt hiszik, hogy igen sokan élve kerültek a bombázások következtében összeomlott házak romjai alá, azonban kevés remény van arra, hogy az állandó tűz közepette kiszabadítják őket a házak romjai alól.

London jelenti:

A németek hatalmas erőket összpontosítottak Moszkva előtt

LONDON, október 22.

A moszkvai rádió szerdán jelentette, hogy a helyzet Moszkva környékén továbbra is feszült. A németek hatalmas erőket összpontosítottak és a helyzet nyugtalanító.

„Moszkvában minden háztömböt külön kell védelmezni"

— így szól a Szovjet női katonai szervezetének kiáltványa

Stockholm, október 22.

Minél mélyebben hatolnak be a német csapatok Moszkva védelmi övezetébe, annál *idegesebbé válik a hangulat a szovjetfővárosban.*

A bolsevisták rádióadásai világosan tükrözik a városon és különösen a hatóságokon úrrá lett nyugtalanságot. *Egyik kiáltvány a másikat követi* s a kiáltványok lényege mindig ugyanaz: *A polgári lakosságnak minden körülmények közt szembe kell szállnia a behatoló ellenséggel.*

Kedden moszkva *női katonai szervezete* olvasta fel kiáltványát a moszkvai rádióban. „Moszkvában — így szólt a kiáltvány —, minden *háztömböt külön fognak védelmezni*, s így kell történnie az ország többi részében is: külön kell védelmezni minden falut és minden kunyhót".

Angol arcvonal?

Az angol közvélemény, főleg a munkáspárt, az utóbbi időben mindjobban sürgeti, hogy a súlyos csapások alatt összeroskadt szovjet arcvonal tehermentesítése céljából Európa nyugati részén angol arcvonal alakíttassék. Hogy hol és mikor, de főleg hogy miként, arról haligatnak ezek a laikus körök. Nem valószínű, hogy az angol kormány és az angol vezérkar az ilyen sürgetésnek eleget tegyen. Ugy véljük, hogy óvakodik az ilyen, már nem is kockázatos, hanem egyenesen reménytelen vállalkozástól. Az angol vezérkar egészen jól tudhatja, hogy a német hadvezetés csak akkor fordult a Szovjetunió ellen, mikor megfelelő szervezéssel elegendő erőt biztosított a két arcvonalon vivandó háborúra, tehát tudott elegendő haderőt alkalmazni a szovjet haderő leverésére és tudott elegendőt készenlétbe helyezni minden esetleges angol-amerikai partraszállási kísérlet meghiúsítására. Arról nem is beszélünk, hogy a mai hajótérhiány mellett és a német tengeralatti és légihaderők jelenlétében hogyan volna elképzelhető egy többmilliós hadsereg áthajózása Európába.

Az angol társadalom kívánsága mégis könnyen teljesülhet, persze egészen másként, mint ahogyan azt elképzelte. Megalakulhat ugyanis a földi arcvonal, de nem nyugaton, hanem keleten, valahol a Kaukázusban és nem mint támadó (tehermentesítő), hanem mint védekező rendszabály abból a célból, hogy átvétessék a szétzúzott vörös déli szárny eddigi feladata, amely végeredményben a Kaukázus védelmét célozta.

A német déli szárny ugyanis azon van, hogy elérje a Don alsó folyását, s azon túl is haladjon. Ha pár héttel ezelőtt az akkor még tűrhető harci erőben levő vörös déli szárnnyal szemben tudott a Dnyeperen átkelni, akkor most — a megsemmisítő kievi győzelem után — mindenképpen sokkal könnyebb lesz az átkelés kierőszakolása a kisebb Don-folyón. Onnan a Kaukázus a német mérföldes csizmáknak már nincs messze. Ennek északi lejtőjén fekvő iparvárosok (Krasznodar, Vorosilovszk stb.) már alig vannak Rosztovtól 300 km-re. Még közelebb, 180 km-re esik az a vasúti gócpont, amelyről a bakui olajmezők vasútja a Volga mentére, vagy az ország belsejébe vezet. Ennek a gócpontnak német kézre kerülése ujabb katasztrófát jelentene a Szovjetre, mert megszüntetné az olaj szállításának lehetőségét a vörös haderők számára.

Vajjon megkockáztatják-e az Iránban levő angol csapatok, hogy előremenjeneek Rosztovba, elodázandó a katasztrófát? És ha kockáztatnák, eljuthatnak-e Rosztovba idejében és elegendő erőben, hogy átvegyék a vörös hadsereg déli szárnyának feladatát? Vagy talán csak arra szorítkoznak, hogy a Kaukázust, s ezzel Iránt és Irakot is védjék?

Már az a tény, hogy ezek a kérdések felvetődnek, mutatja azt az igen nehéz helyzetet, amelybe jutottak a vörös arcvonal bukásával a közelkeleti angol haderők. Talán nem is gondoltak arra az angolok, hogy mennél jobban eltávolódik a háború Európától, annál nagyobb veszedelembe kerülnek az angol érdekek s hogy ezek megvédésére nem elég a még olyan nagy tengeri haderő. Ehhez többmillió fő erejű földi hadsereg szükséges, különösen ha Európában már nincs Angliának szövetségese. De hol van az angol anyaországon kívül többmillió főnyi angol hadsereg?

JULIER FERENC

Ahasvér útra kél

Tomszkből a Szovjet eltávolíttatott negyvenezer nemkívánatos oroszt, akikkel nem volt a világon semmi baj. A derék muszkák nyilván kitűnő bolsevisták voltak. Fizették a pártadót, nem szabotáltak, nem lázongtak a sztalini „prolet-kult" áldásai ellen. Mégis kizavarták őket otthonukból, mert útban voltak. Utjában annak a sokszázezer zsidónak, aki most érthető sietséggel távozik Moszkvából, Leningrádból és mindenünnen, ahol égni kezd a talaj a viharba került szovjet polgárok talpacskája alatt. A jelentések arról számolnak be, hogy legalább egymillió zsidó özönlik európai Oroszországból Szibéria felé. A bolseviki rendszer hű támaszai mentik, ami még menthető, de ezt az áldásdús elvonulást is az orosz munkásnak kell egyelőre megfizetnie. A tomszki negyvenezer nemkívánatos elem a proletárhazában, mihelyt menedékhelyre van szüksége, az elsőosztályú zsidó hazafiaknak.

Negyvenezer orosz ott bolyong most Szibéria dérlepte mezőin. Házaiba beletelepszik a zsidó „menekült", a bujdosó politikai megbízott. Mert mindenütt így volt, így lesz ez, ahol Izrael a király. Csak az a kérdés, hova megy Ahasvérus népe, ha egyszer végleg bealkonyodik a szovjet dicsőségeknek.

Három fontos magyar-német egyezmény

A magyar-német határszéli forgalom, valamint egyes vámjogi vasuti kérdések rendezése céljából az 1940 július havában megtartott magyar-német gazdasági tárgyalások során a két állam meghatalmazottai a *Magyar Királyság és a Német Birodalom között három egyezményt kötöttek* éspedig: a *vámügyekben* nyujtandó kölcsönös támogatás és jogsegély, a *vasuti forgalomban* való vámeljárás, valamint a közös vauti pályaudvarokon működő vámhivataloknál történő vámkezelés és a *kisebb határszéli forgalomban nyujtandó gazdasági könnyítések tárgyában.*

A *vámjogsegélyegyezmény* a külállamokkal eddig kötött vámkartelegyeményekben foglalt rendelkezésekhez hasonlóan a két állam vámtörvényi ellen irányuló cselekmények megakadályozására, üldözésére, és a már elkövetett vámjövedéki kihágások megbüntetésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Az eddigiekhez képest *új rendelkezést* tartalmaz az egyezménynek az a része, amely a szerződő feleknek *a kölcsönös támogatás és jogsegélyre irányuló kötelettségek azokra a bűncselekményekre is vonatkozik, amelyeket a fizetési eszközök, értékpapirok és értéktárgyak be-, ki- és átvitelére vonatkozó tilalmak és korlátozások ellen követnek el.* Nem vonatkozik azonban ez a kötelezettség az ilyen cselekmények megbüntetésére. A *vámjogsegélyegyezmény* rendelkezései *1941. évi december hó 23-án lépnek életbe.*

A vasúti vámsegélyegyezmények rendelkezései általában megfelelnek az 1926. évi magyar-osztrák vámsegélyegyezmény hasonló rendelkezéseinek. Első része a szorosabb értelemben vett vasúti vámkezelésekre vonatkozik, míg második része a közös vasúti állomásokon levő vámhivatalok és azok személyzetének jogviszonyait és eljárását szabályozza. Ennek az egyezménynek a rendelkezéseit már folyó évi *október hó 23-tól* kell alkalmazni.

A határforgalmi egyezmény a kisebb határszéli forgalomban nyujtandó gazdasági könnyítéseket tartalmazza és rendelkezései *1941. évi december 23-án lépnek életbe.* Ez az egyezmény nem foglalja magában a személyi forgalomban nyujtandó könnyítéseket, amelyekre vonatkozólag a Magyar Királyság és a Német Birodalom kiküldöttjei *külön megállapodást* fognak létesíteni. Az e tárgyban létesítendő új egyezmény életbeléptetéséig az 1926. évi régi magyar-osztrák hasonló tárgyú megállapodásban foglalt rendelkezések nyernek alkalmazást.

ARIIN ENYHE, BIZTOS HASHAJTÓ

Ünnepélyesen nyujtották át a főváros Kazinczy-érmét Hóman Bálintnak, Gulácsy Irénnek és Melich Jánosnak

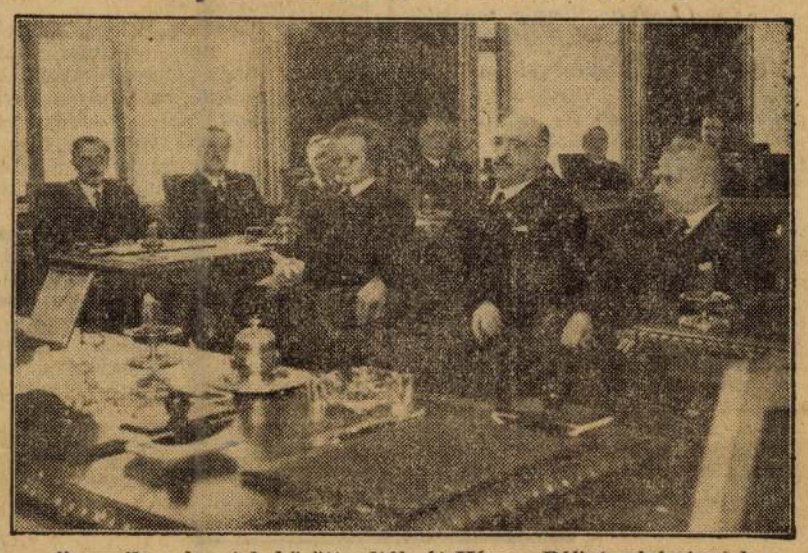

Ünnepélyes keretek között adták át Hóman Bálint miniszternek, Gulácsy Irénnek és Melich Jánosnak a Kazinczy-érmet.

Ünnepi ülés keretében, csütörtökön délben nyujtotta át *Szendy* Károly polgármester a főváros történeti, nyelvészeti és irodalmi Kazinczy-érmét *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszternek, *Gulácsy* Irénnek és *Melich* János egyetemi tanárnak. Az ünnepi ülésen a magyar irodalmi és tudományos világ előkelőségei közül sokan jelentek meg és *képviseltette magát a Magyar Tudományos Akadémia is.*

Szendy Károly polgármester méltatta a három jutalmazott érdemeit és ismertette a Kazinczy-érem adományozásának jelentőségét. *Némethy* Károly tanácsnok az érmék odaitélésére alakított bizottság munkájáról számolt be, majd a polgármester átnyujtotta *a történeti érmet Hóman Bálint miniszternek, a szépirodalmit Gulácsy Irénnek és a nyelvészetit Melich Jánosnak.*

Hóman Bálint miniszter mondott köszönetet a kitüntetettek nevében.

— **Minden kitüntetés** — mondotta — így a Kazinczy-érem is, kötelességvállalást is jelent. Kötelességvállalást arra, hogy *a munkát, amelyet az általunk helyesnek vált irányban megkezdtük, tovább is ezen a vonalon igyekszünk teljes erőnkből folytatni.*

A miniszter szavait az ünneplő közönség lelkes éljenzéssel és tapssal fogadta.

Kelet-Afrikában az olaszok szétvertek több angol alakulatot

RÓMA, október 22.

Az olasz főhadiszállás 507. közleménye:

Észak-Afrikában tüzérségünk, valamint a tengely légihadereje tevékenykedett a tobruki célpontok ellen. A német légihaderő két ellenséges repülőgépet lőtt le.

Bengházit ismételten ellenséges légitámadás érte. Sok bomba a tengerbe esett, néhány azonban a külterületen lévő arab házak közül talált el néhányat. A támadásnak a bennszülött lakosság köréből nyolc halálos és hét sebesült áldozata van, köztük gyerekek és asszonyok.

Kelet-Afrikában Culquabertben levő csapataink megleptek ellenséges alakulatokat és nagy veszteségeket okozva, szétugrasztották őket.

Egyik vadászgépünk eredményes géppuskatüzet zudított Gondartól mintegy 30 kilométernyire délkeletre levő nagy ellenséges sátortáborra.

Az elmúlt éjszaka az angol légihaderő támadásokat intézett Nápoly, valamint Catania vidéke ellen. Nápolyra öt egymást követő támadásban öt óra alatt többszáz gyujtó és rombolóbombát dobtak le. A bombák a lakóházakban jelentős károkat és tüzeket okoztak, a tüzeket azonban azonnal megfékezték. A polgári lakosságból, amely csodálatraméltó nyugalomról és fegyelmezettségről tett tanuságot, tizennégyen meghaltak, huszonheten megsebesültek. Acirealenél a bombák néhány házat rongáltak meg. Itt a veszteség egy halott és négy sebesült. Catania légvédelme lelőtt egy ellenséges bombázót, amely ezután lángolva zuhant le a part közelében.

Saját bombázóink az elmúlt éjszaka La Valetta kikötőjét támadták meg.

A spanyol hadosztály sikere a keleti arcvonalon

Berlin, október 22.

Mint a Német Távirati Iroda katonai részről értesül, a keleti arcvonal északi szakaszán folyó harcokban az utóbbi napokban a spanyol hadosztály csapatai is eredményesen résztvettek. A spanyol katonák bátor küzdelemmel kikényszerítették az átkelést egy folyón. Az erős szovjet elhárítás mellett is megalakították a hídfőt és bár a bolsevisták heves ellenállást tanusítottak, a hídfőt ki is bővítették.

Tanulságos történet azok számára, akik nem szerelemből mentek férjhez és később erről megfeledkeznek.

Asztalos Miklós filmregénye.

Rendezte: KALMÁR LÁSZLÓ. Zene: FÉNYES SZABOLCS.

Főszerepekben: Mezey, Jávor, Hidvéghy, Kiss Ferenc

Ma premier Rádius, Atrium, Casino

Hunnia-film. Takács-produkció.

TAVASZ ÉBREDÉSE

Irta: Dernői Kocsis László

A nap meleg sugarakat vetett a mélybe és a Dunapart, mint májusi fényekre kipattanó rózsabimbó, megnyitotta szépségét a tavasz előtt. Napfény tegnap is volt, de márványhidegen áradt a földre, didergett a folyó, a parti lépcső, a frissen pingált hajóállomás, a nagyképű villa a Gellérthegy oldalán, idelent a villamos és a fákon csiripelő 53.614 veréb. Nem enynyi? Nem érdemes utánaszámolni. Tegnap még tél volt, mára meggondolta magát a nap, a Lánchíd pillérjének éléről levállt az utolsó jégdarab, az uszályokon vidáman fütyülnek a hajóslegények, a rendőr leereszkedik a szobalányhoz, akivel tegnap még nem állt szóba, a virágáruslány kosarában valószínűbb kékje van az ibolyának, a fák majdnem zöldelnek, vasárnap barkát fognak szentelni a templomban, a korzón megsokasodik a nép, öregedő asszonyok lázasabban csillogó szemmel irigylik egymás fiatalságát, a vén gavallér belép a kávéház tegnap estéről mára született színes terraszára. A főpincérrel hangtalanul gratulálnak egymásnak az örömhöz, hogy idekint lehet meginni a vermutat, ami hozzátartozik a gavallér életrendjéhez.

— Megint egy tavasz! — mondja a vendég s a pincér intésére feltűnő emberek asztalokat, terítőket igazgatnak, székeket tologatnak, odabent egy hang rendelkezik, — egy vermutot szódával! — a pénztárban csengő csendül, a kisasszony tükörbe pillant, a tulajdonos megigazgatja zsakettjét, a bárasztalnál dugó pukkan, poharak csörömpölnek, a szakács készenlétbe helyezkedik, a mosogatólány félreteszi a detektívregényt, az egész üzem megmozdul

az első tavaszi vendég

tiszteletére. Mint jól dresszirozott artistacsoport dolgoznak, vagy rotációs gép, amely világháborúból, tőzsdei árfolyamokból, szerelmi drámából, unalmas előadásokból, divatképekből, árdrágítók büntetéséből, betörőüldözésből összedolgozza a végeredményt, a tízfilléres ujságot, amit gyorsan felfal a szemünk, majd kezünk a papírkosárba hajít. Ott ujság, itt vermut szódával, amit sok mozgás végeredményeképpen asztalra helyeznek.

A vendég belekóstol a vermutba és nézi a tavaszi fényeket. Kalapját maga mellé veti, a napsugár táncra perdül őszülő haján, zenekíséretet a Nyitnikék-zenekar nyujt jutányos áron. Néhány morzsát kell odavetni a tagoknak. A gavallér számolgat, hogy hányadik tavasz és arra is gondol, hogy hány tavasz lesz még s hogy érdemes volt-e. Persze, hogy érdemes volt. Megnézik, akik jönnek-mennek és ha két csitri leány összesúg előtte, majdnem büszke rá, hogy életének — valóságos, tudatos életének — határait ezen a környéken lehetne megvonni, a kaszinó, a Dunapart és néhány színészbejáró között. Valami köze a gazdacímtárhoz is van, de ott inkább a holdjai élnek, véletlen, kellemes véletlen, hogy az apja, a nagyapja megtartott párezer holdat abból amit olajbafestett ősök szereztek. A színházi ujság megírja merész arcélét, ősz haját, a kártyakalandjait és egyéb kalandjaira is célozgat. A célzásokat megérti mindenki, akit illet. Ül a tavaszi fényben, hátradől székében s az ujságos történt feléje, hozza az összes bel- és külföldi lapokat.

Lassan benépesedik

körülötte a terrasz, a korzón mozgó emberhullám partra vet magából nőket és férfiakat, akik azután asztalokhoz telepedve fecsegik össze azt a sok mindent, amit otthon jóelőre elraktároztak magukban, hogy elhozzák ide, ahol a pletykák és értesültségek, okosságok és kölcsönvett szellemességek börzejátéka folyik.

— Szervusz!

— Szervusz!

A gavallér mellé letelepedik valaki azok közül, akik — ha kevésbé feltűnően is — szintén a kaszinótól a színészbejáróig élnek.

— Milyen hírt kaptál otthonról?

— Lement a vadvíz.

— Nagy kár van az őszi vetésben?

— Hetvenegy cselédház összedőlt.

— Utazol?

Bágyadt mozdulat. Csakugyan utazni kellene. De nem okosabb-e, ha mindent elintéz a jószágigazgató? Eddig is elintézett mindent.

— Pár napig várok...

Néhány nap mulva együtt fognak utazni. Most még megbeszélik a politikai helyzetet és azt, hogy Fedáknak megint nagy sikere van. És hogy el ne felejtsék, Gyuláék válnak. Miért válnak? Tavaly a Balatonon Gyula egyik barátja... Nahát! S hogyan fejlődött ennyire?

— Szervusz!

— Szervusz!

Érdekes fiatal hölgy

ül a harmadik asztalnál, s most, hogy a barát elment, a gavallér szakértő tekintete megtapogatja a leány arcát, játékosan belehorzsol a rúzsos szájába, megízleli a haját, a karját és a divatos kosztümbe rejtett mindent: öreg kártyás gusztálja a második lapot, amit a Tökfilkó után kiosztott neki a bankár, a Véletlen. A leány bátran visszanéz, — most kaphatná az első pofont az apjától, aki bankban ül, keresi a kosztümöt, a rúzst, a selyemharisnyát és a konyak árát, amit a pincér most asztalra tesz. — azután elfordul, de szájaszélének megrezdülésében benne van a felismerés, hogy *ez az a férfi*. A híres, akinek életében annyi szerelem, játék, kaland, bukás és felemelkedés egyesült. Nők, szerelmek, csókok, nők, szerelmek.

Bátran megnézi a gavallért, az ősz haját, az érdekes arcélét, a fakó színét, kezét a hosszú ujjakkal, amit asztalra helyezett, mint valami dísztárgyat. A két tekintet egymásra kapcsolódik.

Hajók suhannak a Dunán, villamosok csörömpölnek, a leány feláll és elindul a gavallér asztala felé.

— Szabad az ujságokat?

— Tessék!

Ring a dereka és mosolyog. Fülledt nyári napon falusi szemétdombon fiatal csirke kíváncsian odatörleszkedik a vén kakas mellé, akiről tyúkországi bridsszalónokban és ötórai teákon lélekzetállító történeteket hallott...

Visszatér a lapokkal, idegesen beléjüklapoz, azután fizet és diadalmasan felcsillan a szeme, mikor az öreg gavallér is szólítja a főpincért. A primadonnákra, a híres szépségekre gondol, akik ezt a férfit szerették. A gavallér, mintha huszárlónak megfújták volna a trombitát, előrelendül székében.

— Kérek egy plédet... — szól a pikolónak s a leány csalódottan visszanéz az örvénylő, kavargó tömegből, amely magával sodorja, mint nagy folyam a hátára telepedett színes madarat. Viszi s talán majd kiveti valahol a partra, nyáron, fiatal víkendház elé.

Az ezüsthajú gavallér pedig köszvényes térdét tapogatja és arra gondol,

ZILAHY LAJOS

emlékezéseit

a másik világháborura

és a forradalmakra

a

HID

husvéti száma

kezdi közölni.

hogy a millenium esztendejében hat éves volt, anyja kézenfogva iskolába vitte, ő megcsókolt egy orgonaszappan szagú női kezet s ebbe volt először szerelmes. A tanítókisasszony kezébe.

Mit lehet küldeni tábori postán

A kereskedelemügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg hirdetményt adott ki a tábori postaszolgálat igénybevételéről.

A tábori postahivatalokhoz a következő *magánküldemények* küldhetők: közönséges, 100 grammnál nem nehezebb *levelek, tábori postai (rózsaszínű)* és egyéb nyilt levelezőlapok, nyomtatványok, hírlapok, áruminták és üzleti papírok, továbbá: *értéklevelek* 100 grammig és 1200 pengőig, *csomagok* értéknyilvánítás nélkül, vagy 560 pengőig, 3 kilogramm súlyig és 75 centiméter terjedelemig, illetőleg 20 kg súlyhatárig és 150 cm terjedelemig akkor, ha az egyéni felszerelés valamely darabját (pokróc, bunda, összerakható tábori ágy) adják így postára.

A tábori postákhoz feladott csomagok feladásakor rendes belföldi postautalványűrlapot kell használni.

Tábori vagy magánpostautalványokat 1200 pengőig lehet küldeni.

Táviratokat csak halálesetről vagy súlyos betegségről lehet feladni, *kizárólag magyar nyelven*, összebeszélt vagy titkos kifejezés nélkül, 20 szóig. *Külön kezelést* kikötni nem lehet s a táviratot csak a *feladó veszélyére* veszik fel. A táviratot *a feladó bemutatja* a területileg illetékes rendőrkapitányságnál vagy csendőrörsparancsnokságnál, ahol a feladást engedélyezik.

Levél, csomag, postautalvány

A tábori *postahivataloknál* tábori (zöld) és egyéb levelezőlapokat, közönséges leveleket, értékleveleket, csomagokat és tábori postautalványokat a tábori *postákhoz* címzett küldeményekhez hasonló feltéttelek mellett lehet feladni. A tábori postahivatalok *hivatalos küldeményeket* is továbbítanak.

A tábori postákhoz küldött magánküldeményeknél különleges szolgálatok nem köthetők ki, a katonai és postaszolgálati hivatalos küldeményeknél csak ajánlást és tértivevényt szabad kikötni.

A tábori postahivatalokhoz címzett vagy ott feladott magánküldemények csak *közértelmű nyelven és írással* írhatók, titkos írás, gyorsírás és nem ellenőrizhető idegen nyelv (pl. héber stb.) használata tilos. A hivatalos és magán *értéklevelekben és csomagokban személyes levelezés jellegével bíró közleményt elhelyezni tilos*, a csomagok és postautalványok *szelvényére* magánközleményt írni nem szabad, csupán az utalványozás *célját* szabad röviden feltüntetni. Tábori postacsomagban *romló tartalmú élelmiszert* (nyers, főtt és sült húst, friss gyümölcsöt stb.) és *törékeny tárgyakat* küldeni nem szabad.

Portó

A küldemények díjazásáról úgy intézkedik a miniszter, hogy a *levélpostai küldemények* után a tábori postaforgalomban *díjat leróni nem kell*. Ez a kedvezmény a kihelyezett sereghez szervezetszerűen beosztott összes polgári személyeket is megilleti.

A tábori postaforgalomban az *értéklevelek egységes díja* darabonkint *50 fillér*, *csomagoké 3 kg-ig 30 fillér*, utána minden megkezdett egy kilogrammért 10 fillér (értékleveleknél és értéknyilvánítással ellátott csomagoknál az egységes súlydíjon kívül 100 pengőnként 6 fillér *értéktiztosítást* kell fizetni), *postautalványoké* 20—50—100—200—1000—1200 pengős kategóriánként 10—20—30—60—100—110 fillér. A *táviratokat* a belföldi közönséges táviratokhoz hasonlóan kell díjazni.

A hirdetmény közli a pontos *címzési mintát* a tábori postaforgalomban, valamint azt, hogy a tábori postahivataloknál csupán hivatalos ajánlott levelekre, valamint hivatalos és magánértéklevelekre, csomagokra és utalványokra vonatkozólag lehet *felszólalni*. *A közönséges levélpostai küldeményekre vonatkozó felszólalásokat a posta nem tárgyalja.* A nem hivatalos *értéklevelekre és utalványokra egy, a csomagokra két hónapon belül lehet felszólalni* a feladás után, díjmentesen.

A posta *nem ad kártérítést* ajánlott levelekért, értéklevélért és csomagért, csak ha kétségtelenül megállapítható, hogy a kár *polgári szállítás közben vagy polgári postahivatalnál keletkezett, vagy a kárt valamely postaalkalmazott vétkes cselekménye, mulasztása okozta.* A *postautalványokkal* kapcsolatos kártérítési igényekre a Postaüzleti Szabályzat rendelkezéseit kell alkalmazni.

Reggel 7-től!

Pezseg a vidám élet a

Szent Gellért Pezsgőfürdő

pompás úszócsarnokában

Este 8-ig!

A többarcvonalas háború esélyei

Irta: sz. Nyiry László

Az amerikai közvélemény, sőt utóbbi időben az angolszász vezérkar is mind többször hangoztatja a támadó hadműveletek szükségességét és *a többarcvonalas háborúra* vonatkozó kívánságát. Vizsgáljuk meg röviden, milyen esélyei lehetnének egy ilyen hadászati elgondolásnak?

A *szovjet haderő* tehermentesítésére ha egyébként az adottságok erre meglennének, *Norvégiában* való partraszállás felelhetne meg. Egyrészt, mert a sikeres partraszállást követő támadás akár *Dánián*, akár *Svédországon* át a német erőtartalékok hátát találhatná el. Ezenfelül Norvégiából a *murmanszki* kikötőn át a szovjetorosz arcvonal közvetlen megsegítésére éppen a kikötő viszonylagos közelsége miatt, bizonyos *elvi* lehetőségek adódnának. Mindezeken felül pedig egy norvég partraszállási kísérlet a német *atlanti arcvonal* legészakibb és viszonylagosan talán *leggyengébb* pontját találhatná. *Norvégiából* adódhatnék — ismételjük, a kellő hadászati adottságok esetén, ami jelenleg nem áll fenn — Finnország hátbatámadása és ezáltal a szovjetorosz arcvonal északi részének tehermentesítése. A valódi helyzet azonban ezzel szemben az, hogy a német hadvezetőség elsősorban az egész norvég partvidéken máris *erős védelmi állásokat* épített ki, amelyek gyakorlati értékét már az eddigi vérszegény angol próbálkozások ellen is többször beigazolta.

A *német hadsereg* és a tengely erői — mint már tudjuk — az ú. n. *belső vonalon* vannak és így erőiket az atlantióceáni tengerpart bármelyik pontjára gyorsan eltolhatják, különösen ma, a *motor* korszakában, amikor a *légi gyalogságot* utasszállítórepülőgépeken, a hadseregek zömeit pedig mint *gyorsseregtesteket* kiváló *autóutakon* röpíthetik a döntések színhelyére.

Az *angolszász hatalmak*, mint a *külső vonal* birtokosai, nagyban és egészben még két oldalról kísérelhetnének meg partraszállást Európában, legalább is elvileg, *új arcvonalak* létesítése céljából: az *angol szigetországból*, mint hatalmas meglévő támaszpontból a *francia, belga és holland partokon*. Ilyen kísérletezés jelenleg minden körülmények között balul ütnethe ki, márcsak azért is, mert a német atlantióceáni védelem magvát, legerősebb részét, a *centrumát* találná maga előtt, mindezeken felül pedig a *berlini*, a *párizsi* és a volt osztrák területből a legrövidebb idő alatt jelentős erősítések érkezhetnének be idejekorán a netán veszélyeztetett pontokra.

Spanyolországon keresztül tervezett új arcvonal alakítása az angolszász hatalmak részéről jelenleg feltétlenül a *spanyol hadsereg* ellenállásába ütköznék, majd ehhez csatlakozva a meg nem szállt Franciaországnak saját területét minden bizonnyal hősiesen védő erejébe.

Elméletileg elképzelhető lenne, éppen a *külső vonal* adottságából egy nagyarányú ellentámadás a *líbiai* és az *egyiptomi* térből a *Földközi-tengeren* át, olasz és jugoszláv területen keresztül. E támadási lehetőség legalábbis ma, tisztán *elméleti síkon mozog*, márcsak azért is, mert az északafrikai területet a tengely erői uralják, a Földközi-tengert pedig az *olasz királyi haditengerészet és légierők* egységei, karöltve a németekéivel. De egy ilyen előretörés a földközitengeri térből észak felé, igen könnyen oldalozható lenne *Tunisz*, *Algír* és *Marokkó* francia gyarmatokról, azonfelül a *görögországi* német, illetve tengelyerők által.

Ezek lennének a nehezen megszerkeszthető és jelenleg kizárólag *elméleti síkon* tárgyalható *angolszász ellentámadási* lehetőségek Európában, új arcvonalak alakítása céljából. Elképzelhetnénk esetleg még ezenfelül egy új arcvonal alakítására irányuló törekvést a *Közel-Keleten*, a *Kaukázus védelmére*. Ebbe azonban *Törökország* is beleszólhatna. *Ankara* pedig, a jelek szerint, nem hajlandó semlegességét feladni és így hatalmas ütközőállamot, illetve akadályt képezne ilyen irányú angolszász törekvésnek.

A mondottakhoz még a következőt fűzhetnénk: *Nagy-Britannia* hadiereje egyrészt a *szigetország* ellen elképzelhető *német inváziós* veszély miatt, másrészt pedig *távolkeleti tartóoszlopainak* egymásután történő leomlása következtében annyira *széttagolt*, hogy *a mai viszonyok között egységes ellentámadás alakjában kifejleszthető új arcvonalak létesítésére már csak azért is képtelen, mert anyagi segítségeit a szintén szorongatott Egyesült Államokkal együtt részben Szovjet-Oroszországnak, részben távolkeleti pozícióinak megerősítésére szánta.*

Az iparostársadalom hódolata a Kormányzó és a Kormányzóhelyettes Urak iránt

Az *Ipartestületek Országos Központja* választmányi ülésén *Nagy* Antal felsőházi tag elnöki megnyitójában bejelentette, hogy a központ a magyar kézművesipar nevében mély hódolattal üdvözölte a Kormányzó Urat és a Kormányzóhelyettes Urat, akik szivélyeshangú leiratban mondottak köszönetet. A központ táviratal üdvözölte *Kállay* Miklós miniszterelnököt és kérte, hogy a kézművesiparnak a magyar nemzeti termelésben végzett jelentős munkáját megértéssel támogassa. A miniszterelnök levélben köszönte meg az üdvözlést.

Nagy Antal ezután melegen üdvözölte az ülésen megjelent külföldi vendégeket, Giovanni *Hengent*, a római nemzetközi kézművesipari központ főtitkárát és *Thurn* Mihályt, a német kézművesipari központ külföldi osztályának vezetőjét, akik magyar nyelven tolmácsolták a nemzetközi központ, a német és olasz kézművesiparosság baráti üdvözletét. Ezután a szakma időszerű kérdéseiről tárgyalt a választmány.

Megállapították a cukor fogyasztói árát

A pénzügyminiszter a hivatalos lap vasárnapi számában kiadott rendeletével *megállapította a cukor belföldi eladási árát*. Eszerint a cukor fogyasztói ára *Budapesten* a következő: kristály 100 kilós zsákban 106 pengő, finom kristály 107 pengő, kocka 50 kilós ládában 112 pengő, pikkoló kocka 50 kilós ládában 113 pengő, kocka 25 kg. nettó 112 pengő, kocka 5 kg. dobozban 110 pengő, pikkoló kocka 5 kg. dobozban 111, kocka 2 kg. dobozban 111, kocka 120 kg. zsákban 112, kocka 20 kg. papírzsákban 112, pilé 20 kg. zsákban 111, liszt 25 kg. zsákban vagy 5 kg. dobozban 109, 5—10 kg. süveg 111, nyerscukor 103 pengő. *A vidéki fogyasztói árak* a következők: kristály 100 kg. zsákban 108, finom kristály 109, kocka 50 kg. ládában 114, pikkoló kocka 50 kg. ládában 115, kocka 25 kg. nettó ládában 114, kocka 5 kg. dobozban 112, pikkoló kocka 5 kg. dobozban 113, kocka 20 kg. zsákban 114, pilé 20 kg. zsákban 113, liszt 25 kg. zsákban vagy 5 kg. dobozban 111, 5—10 kg. süveg 113, nyerscukor 105 A rendelet április elsején lép hatályba.

Kolozsvári képeslap

Kolozsvár, március hó. *(A Reggeli Magyarország kiküldött munkatársától.)* Az ujságíró szigorúan hivatalmentes körútra indult Kolozsváron. Egyetlen hivatalos embert sem keres fel, hogy interjút kérjen. *Csak magánemberekkel* beszélget. Ospolgárokkal, akiket semmi sem köt. Kolozsvári urakkal, akik nem keresnek mindenáron kákán csomót, de nem is dícsérnek, ha nincsen rá ok. Apróbb-nagyobb problémákról beszélnek elfogulatlan őszinteséggel. Röptiben sorra veszik, mi minden foglalkoztatja most a kolozsváriakat. Első érdekessége a beszélgetéseknek, hogy *nem élelmiszerkérdéssel vagy cipőtalpproblémával* kezdik: a kolozsvári ember nem csak kenyérrel él.

*

Színház. Mit mondanak a színházukról, amelyről éppen annyi bíráló, mint dícsérő szó esik mostanában erdélyi ujságokban is, budapestiekben is. Szeretik színházukat, de szókimondók, ha hibára kell rámutatni. Elsősorban azt mondják, szeretnék, ha mindenki tudomásul venné, hogy ez az ország második színháza. Több eredeti bemutatót várnak. Nem akarják, hogy kétesértékű kezdők kísérleti színpada legyen a színházuk, de szívesen látnák, ha gyakrabban szóhoz jutna egy-egy új író. *Osbemutatók számára is nagyon alkalmas volna Kolozsvár.* Néha innen induljon el egy darab Budapest felé is. A kolozsvári közönség meglehetősen igényes. Ha itt megállja a helyét egy író, bátran vihetik a darabját Budapestre. *Nagynevű tróknak se derogáljon, ha itt mutatják be először a darabjukat*, elvégre ennek a városnak 150 éves színházi kultúrája van.

*

Szálloda. Rengeteg gondot okoz a szállodakérdés. Csak három elsőrendű szálló van. Az *Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal* megtette, amit tehetett, megnyitotta a diákszállót. Ez nagy segítség, de még mindig kevés. *Szállodát kell építeni sürgősen.* Kitűnő üzlet volna akármelyik magánérdekeltségnek.

*

Könyv. A ponyvaláz itt is felütötte a fejét, de meg se közelíti a budapesti arányokat. Az erdélyi irodalmi szellemen nevelkedett közönség nagyrésze *ösztönösen visszautasítja az ilyesmit.* Becsülik a jó könyvet. Negyvennyolc óra alatt kétszer is láttam az autobuszon utast, aki *Szabó* Lőrinc *Örök barátaink* című verseskönyvét olvasta. Ezzel töltötte el az utazási időt, nem Hatlövetű Jack történetével.

*

Iskola. Kolozsvár az iskolák városa. Közel száz az iskolák száma. Az egyetem igazi szívügyük. Szeretnék, ha a gazdasági akadémia egyetemi rangot kapna. Azt kívánják, az akadémia az egyetem mezőgazdasági fakultása legyen. Ne oklevelet, hanem doktorátust kapjanak a hallgatók.

*

Művészet. Nagy és lelkes közönsége van a képzőművészetnek. Éppen most rendeztek a város támogatásával keleti kiállítást. A Hopp-múzeum anyagának egy részét lehozták Budapestről és kiegészítették erdélyi anyaggal. Minél több ilyen kiállítást várnak. *Nagy sikerre számíthat minden értékes vándorkiállítás.* Most örömmel várják a kolozsvári Művészeti Heteket. Nagyon hálásak érte a kultuszminiszternek.

*

Szobor. Eddig a Mátyás-szobornál rendezték az ünnepségeket. Most felmerült a kívánság, honvéd emlékművet vagy budapesti mintára hősi emlékművet kellene alkotni. Itt tartanák majd az ünnepségeket. A műemlékek városa kevesli a modern szobrok számát. Most két szobrot állítanak fel, *Bethlen* Gáborét és *Báthory* Istvánét. Egyiket *Koós* Károly fia, a másikat Kósa Huba készíti. *Petőfi-* és *Kossuth*-szobrot is szeretnének.

*

Főtér. A városház urai sokat foglalkoznak a városkép művészi kialakításának kérdésével. *Mindig meghallgatják a művészeti szakembereket.* A városszépészeti bizottságban nagy szava van *Koós* Károlynak, *Szopos* Sándor festőművésznek és *Kelemen* Lajos műtörténésznek, a város élő lexikonjának. Áldozatok árán is szeretnék visszaadni a főtér archaikus jellegét. A jövőben csak olyan átalakításokra adnak engedélyt, amelyek nem rontják az egységes hatást. A remekmű-palotákkal szegélyezett főtéren három torony ugrik ki: a Központi szállóé az egyik, a másik kettő a státuspalotáké. *A három tornyot átalakítják*, hogy az egységet ne zavarják.

*

Polgármester. Kolozsvár vendégszerető, de csak lassan szokott felmelegedni a beköltözöttek iránt. Érdekes, hogy a Budapestről érkezett *Keledy* polgármestert nagyon megszerették. Pedig a mai nehéz viszonyok miatt kénytelen többet kérni, mint adni. Igaz viszont, hogy nemcsak a város igazgatásba, hanem a kultúrigazgatásban is nagy szerepet visz. Ez pedig sokat jelent a kolozsváriak szemében. Így történt, hogy ma már törzs-kolozsvárinak számítják.

*

Villany. A város modern villanytelepe, a hidegszamosi, odaát maradt. Most Egeresről kapják az áramot *A hidegszamosi villany 1 fillér volt, most 12 az ára.* Nagy gond és baj ez.

Szabályozták a cukorrépa termelési szerződések kötését

A hivatalos lap vasárnapi számában megjelent kormányrendelet *kötelezi a cukorgyári vállalatokat, hogy egyes termelőkkel az előző években megkötött szerződés értelmében most is kössék meg a termelési szerződést.* Szabályozza a rendelet, hogy miként kell megkötni esetleg bármely más termelővel is a szerződéseket, bármilyen nagyságú területre. *A pénzügyminiszter megállapíthatja azt a területet, amelyről egy-egy cukorgyár cukorrépát vehet át.* A rendelet életbelépett. A hatálybalépése előtt megkötött szerződéseknél is a rendelet előírásait kell alkalmazni.

Jelvényt viselnek a MÜNE tagjai

A Magyar Ügyvédek Nemzeti Egyesülete március 27-én rendes közgyűlést tartott, amelyen *Radocsay* László igazságügyminisztert *Farnos* Dezső miniszteri osztályfőnök képviselte. Vitéz *Szabó* Lajos elnök ismertette a MÜNE célkitűzéseit, megállapította, hogy *az egyesület minden ügyvédpolitikai szervezet fölött áll. Török* Árpád főtitkár beszámolt a vidéki szervezetek működéséről, majd vitéz *Mensáros* Zoltán elnök terjesztette elő a jövőévi munkatervet: az ügyvédi *numerus nullus* megvalósítását, a magyar ügyvédségnek anyagi függetlenségét biztosító jövedelemhez jutatását, az ügyvédségnek a nemzeti újjászületés szolgálatba való beállítását és jogéletünknek megszabadítását a zsidó szellemtől. Az egyesület a közeljövőben jelvénnyel látja el tagjait.

Kié lesz a szegedi egyetem központi épülete

Szeged, március 28. *Tukats* Sándor főispán a napokban a belügyminisztériumban tárgyalást folytatott a szegedi rendőrségi székház építkezésének továbbfolytatása ügyében. A főispán útjáról visszatérve kijelentette, hogy sikerült biztosítani az építkezés folytatására 500.000 pengős MABI-kölcsönt és további 400.000 pengős kölcsön jóváhagyása is küszöbön áll. *A rendőrségi székház építkezésének pénzügyi akadályai nincsenek* és minden remény megvan arra, hogy az építkezés még ebben az évben teljesen elkészül.

Közölte a továbbiakban, hogy a szegedi hűtőház műszaki berendezésének beszerzésére *még közel egymillió pengő szükséges, amelynek előteremtésére a kormány szintén segítségére siet Szeged városának.*

A *Ferenc József Tudományegyetem* Kolozsvárra való visszaköltözése alkalmával az egyetem épületét vissza kellett volna adni régi tulajdonosának, az ítélőtáblának. A közeljövőben *a kultuszminisztérium és igazságügyminisztérium között tárgyalások indulnak meg a Dugonits téri épülettömb tulajdonjoga és jövőbeni felhasználása tárgyában.*

Restaurálják a Mátyás király-szobrot

Kolozsvár, október 22.

(A Függetlenség tudósítójának telefonjelentése)

Kolozsvár büszkesége: a Mátyás-szobor, a városban élőkkel együtt megszenvedte a 22 éves megszállást. A szélsőséges román elemek *a szobor lerombolását követelték közvetlenül a bevonulás után*, de a mérsékeltebbeknek és józanabbaknak ezt sikerült megakadályozni. Kiegyeztek abban, hogy egy táblát helyeztek a szoborra, amely elég zavaros fogalmazásban a román nép dicsőségét hirdette. A szoborral ezután nem sokat törődtek a megszállók, mint minden magyar alkotást, úgy ezt is pusztulni hagyták. A túlnyomó többségben magyar Kolozsvár milliókat volt kénytelen kiizzadni ortodox templomok építésére, de a magyar műemlékek — így Mátyás király szobrának — ápolására egyetlen lejt sem irányoztak elő.

Keledy Tibor dr., Kolozsvár polgármestere, most utasítást adott Fadrusz János gyönyörű alkotásának rendbehozására. *Minden javítást az alkotó művész eredeti elgondolása szerint hajtanak végre.* Kijavítják a bronzalakokon a hibákat (az idők folyamán letört két sarkantyú és egy zászlórúd), a bronzóriásokon repedések keletkeztek, ahol beszivárgott az eső. Az általános javítási munkálatok után a talapzatra kőből kifaragva visszaállítják a magyar címert és koronát, amit *a megszállók leszedtek és összetörtek.* Természetesen sor kerül a szobor teljes letisztítására is.

A polgármester *Kósa* Huba szobrászművészt bízta meg a munkálatok elvégzésével és azokat rövidesen megkezdik.

T. S.

Amerikát újabb háborús hullám öntötte el

Knox tengerészeti miniszter rendeletére az amerikai hadihajók már a hadiövezetben tartózkodnak, hogy összetűzéseket idézzenek elő

Róma, október 22.

A Tribuna newyorki jelentése szerint az Egyesült Államokat újabb háborús hullám öntötte el. A beavatkozáspártiak minden jel szerint döntő támadásra készülnek s erre a célra felhasználják az amerikai torpedóromboló ügyét. Roosevelt elnök szerdára összehívta a kongresszus többségi pártjának vezetőit a helyzet sürgős megvizsgálására.

Flynn, az American First Comité newyorki elnöke kijelentette, hogy Knox tengerészetügyi miniszter rendeletére az amerikai hadihajók már a hadiövezetben tartózkodnak, hogy incidenseket idézzenek elő.

— Mi vagyunk azok, kik kihívjuk az ellenség támadását — mondotta Flynn — és ha az ellenség nem támad idejében, akkor felfegyverezzük a kereskedelmi hajókat, eltöröljük a semlegességi törvényt és felfegyverzett kereskedelmi hajókat küldünk az angol kikötőkbe.

A Tribuna cikke végén megjegyzi, hogy az amerikai nép áldozatául esik a háborúspártiak összeesküvésének, akik minden elképzelhető eszközzel háborút akarnak előidézni.

Beeckman amerikai püspök rádióbeszédet intézett az Unió népéhez és beszédében élesen tiltakozott a beavatkozás ellen.

— A kereskedelmi hajók felfegyverzése és kiküldése a háborús övezetbe — mondotta — a kormány előre megfontolt cselekedete és arra szolgál, hogy vágóhídra vigye polgártársainkat és háborúba kergesse az amerikai népet.

Kertes családi házat kaptak ajándékba a kiskunfélegyházai hármasikrek

Szeged, október 22.

Bensőséges, meleg hangulatú családi ünnepséget rendezett szerdán délelőtt a MÁV szegedi üzletigazgatóságának vasutas társadalma Kiskunfélegyházán abból az alkalomból, hogy vitéz Horthy István államtitkár, a MÁV elnökigazgatója személyesen adta át a kiskunfélegyházai hármasikreknek, Dóra István MÁV kocsirendező gyermekeinek a szegedi vasutasok és Kiskunfélegyháza város hatóságának bőkezű és nemeslelkű ajándékát.

A hármas ikrek keresztapaságát vitéz Horthy István vállalta s miután az ikrek megszületése után most már a tíz élő gyermeket nevelő Dóra Istvánék igen szegény sorsban éltek, a MÁV elnökének kezdeményezésére a vasutasság körében társadalmi mozgalom indult meg Dóráék felsegélyezésére. Ebbe kapcsolódott be Kiskunfélegyháza város hatósága is. A város végén a Nép- és Családvédelmi Alap most épülő szociális városrészében felépült Dóráék számára egy háromszobás, tágas, egészséges, boldog jövőt nyujtó, kertes családi ház. A szegedi vasutasok Szilágyi Ferenc dr. üzletigazgató vezetésével főnyi küldöttséggel jelentek meg szerdán Kiskunfélegyházán. A reggeli autóbusszal érkező vitéz Horthy István elnökigazgató társaságában megjelent az ünnepségen vitéz Endre László pestmegyei alispán is és a MÁV igazgatóságának számos vezető tagja.

Tizenegy órára nagy tömeg gyűlt össze Dóráék háza előtt, ahol zárt sorokban sorakoztak fel a vasutas csoportok is. Vitéz Horthy Istvánt a megjelentek nagy éljenzéssel fogadták, majd Szilágyi Ferenc a szegedi vasutasság nevében, Rozsnyai Béla dr. kiskunfélegyházi polgármester a város részéről köszöntötte az elnökigazgatót. Ezután Dóra István meghatottságtól el-elcsukló szavakkal mondott köszönetet a gazdag ajándékért, amelyben a MÁV szegedi üzletvezetőségének vasutas társadalma és a város hatósága részesítette családját.

Vitéz Horthy István ezután néhány keresetlen szóval Dóra István birtokába adta a szép házat, majd bement a lakásba és meglátogatta keresztgyermekeit, akiknek átnyujtotta személyes ajándékait is. A MÁV elnöke ezután még hosszabb ideig tartózkodott a Dóra-családnál, elbeszélgetett velük. Azután kíséretével együtt megjelent a városházán, ahol Rozsnyay polgármester villásregelit adott a tiszteletére, majd kíséretével együtt visszautazott a fővárosba.

Eckhardt Tibor mandátuma ügyében november 6-án dönt az összeférhetetlenségi bizottság

A képviselőház állandó összeférhetetlenségi bizottsága szerdán délelőtt *Mezey* Lajos elnöklésével ülést tartott. *Aczélner* Emil előadó ismertette a tárgyalásra került ügyeket. Az ifj. *Eitner* Sándor *eltiltása kapcsán keletkezett összeférhetetlenségi ügyet* tárgyalták elsőnek. Meghallgatta a bizottság ifj. *Eitner* Sándort, majd határozatban kimondotta, hogy *a további eljárást megszünteti. Gesztesi Nagy* László összeférhetetlenségi ügyében *a bizonyítás kiegészítését rendelték el. Eckhardt* Tibor összeférhetetlenségi ügyében a bizottság megválasztotta az ügy előadóját és *a tárgyalás határnapját november 6-ára tűzte ki.*

Kilenc sebesültje van az éjféli villamoskarambolnak

Kedden éjféltájban a budai Margit-hídfőnél egy 11-es jelzésű villamos beleszaladt az 5-ös villamosba. Mindkét villamos üvegtáblái összetörtek, az utasok egymásra zuhantak, közülük kilencen megsérültek. *Steiner* Oszkárnét és 15 éves leányát, valamint *Forgács* Ambrusnét és *Weishaupt* Ernőnét súlyos sérülésekkel a Rókusba vitték. Öt utast pedig a helyszínen kötöztek be. Segélynyújtás után a mentők az öt utast a lakásukra szállították. A szerencsétlenséget a vizsgálat megállapítása szerint az okozta, hogy a 11-es villamos vezetője az eső miatt csúszós sínen nem tudott idejében lefékezni.

KÉZIRATOKAT NEM ADUNK VISSZA. CSAK VÁLASZBÉLYEGGEL ÉS MEGCÍMZETT BORÍTÉKKAL ELLÁTOTT LEVELEKRE VÁLASZOLUNK.

„Élni akarok!"

Így, idézőjelben és felkiáltó jellel kétségbeesést sejtet a cím. A fül megszokta már ezt a kiáltást, amelyet úgyszólván pillanatonként hallunk és amely utolsó könnyörgésként hagyja el mindig az emberi ajkat. A kiáltás most az egyik alföldi városban hangzott el, mégpedig szelíd mosoly formájában. Mint gyakran megesik, a városka egyik paplakjának kertjében a héten virágba borultak az orgonafák. Az orgonabokrok a napsütésben is érezvén a közeledő telet, az egyik langyos, beszédes éjszakán összesúgtak és elhatározták, hogy másodszor is kivirulnak. Nyilván úgy történt, hogy a legfiatalabb orgonabokor, amely még nem ismerte úgy a természet változását és törvényeit, mint a többi és ifjúsága türelmetlenségében nem értette meg: miért kell leveleit és virágdiszét olyan hamar elhullajtani, a legutolsó holdfényes éjszakák egyikén halkan odaszólt a hozzá legközelebb eső idősebb orgonabokornak:

— Én élni akarok! Az idősebb, tapasztaltabb orgonabokor megértette a panaszt és mert maga is volt valamikor fiatal, ismerte a tavaszok buja örömét, az ősök csendes búját, — megzörrentette ágait és tovább adta a többi orgonabokornak a fiatal orgonabokor kiáltását. Hogy néhányszor langyos eső esett, nappal pedig derült ég mosolygott a kertre, az orgonabokrokban megrezdült az örökkévalóság nagy vágya. Élni akarunk! — kiáltották mostmár valamennyien és kibontották virágaikat másodszor is.

A jelkép ezúttal azonos a valósággal. A természet gyakran érthetőbben, világosabban, tömörebben és egyszerűbben fejezi ki gondolatainkat, mint az eleven emberi beszéddel saját magunk. Milyen kristálytiszta ez az állásfoglalás, mennyire egy az igével, amely az élet szentségét hirdeti. Létünk örök értelme vitathatatlan: ahol áldás hullik az égből, nap süt a magasságból, ahol a szeretet melege tölti el a rögöket és szíveket, — ott nyomban megfogamzik a mindenható élet.

Holott olyan rövid a tavasz és olyan hosszú mindig az ősz.

BIBÓ LAJOS

Magyarország nyilt szivvel fogadta a bolgár miniszterelnököt

— irja a szófiai Utro

Szófia, október 22.

Az *Utró* cikket közöl Budapestre kiküldött munkatársától, aki beszélgetést folytatott egy külföldi diplomatával. A külföldi diplomata kijelentette, hogy a *bolgároknak nagy sikerük volt Magyarországon, amely nyilt szivvel fogadta Filov miniszterelnököt.* A kormányzótól kezdve az utolsó földmívesig egész Magyarország résztvett a fogadásban és ezzel kinyilvánította *nem csupán a fajrokonság kapcsolatait, hanem a politikai barátságot is.* Ez a megnyilatkozás a mai háború idején *fényt vetett az igazi Magyarországra.*

MOST JELENT MEG! IDŐSZERŰ!

KARL E. KRAFT

Nostradamus

Európa jövendőjét látja

című mű.

A XVI. század nagy asztrológusának, IX. Károly udvari orvosának világhírű jóslatait magyarázza ez a könyv. Jóslatai a legendák homályából világítanak korunk politikai és háborús eseményeire, valamint a még ezután következő időkre.

Évszázadokkal ezelőtt megjövendölte Európa jövőjét, a mostani háborút és az utána következő eseményeket.

A legutóbbi évek súlyos politikai és világnézeti megrázkódtatásai nyomán, melyek annyi változást hoztak, ismét szájról-szájra járnak Nostradamus jóslatai! MEGJÖVENDÖLTE A FRANCIAORSZÁG ELLENI VILLÁMHÁBORÚT, A MEGSZÁLLÁST, LENGYELORSZÁG ÖSSZEOMLÁSÁT, VALAMINT AZ ANGLIAI ÉHINSÉGET ÉS A SZIGETORSZÁG MEGSZÁLLÁSÁT.

Olvassa el ezt a rendkívül érdekes könyvet, megtudja, ki volt Nostradamus, hogyan jutott jóslataihoz, mit hirdet a máról és a holnapról.

Ára: kartonkötésben, illusztrálva 2.80 pengő.

Kapható a Stádium könyvkiadóvállalatnál (Gr. Klebelsberg-u. 29) és minden könyvkereskedésben.

A nantesi merénylet miatt letartóztatták a megyefőnököt

VICHY, október 22.

A nantesi merénylettel kapcsolatban, amelynek során Holtz alezredest, az ottani német tábori parancsnokság vezetőjét orvul megölték, Loire Imferieur megye főnökét letartóztatták.

Ötven tuszt lőnek agyon a merénylet miatt

PARIS, október 22.

Illetékes helyről közlik:

A franciaországi katonai parancsnok, hogy megtorolja a nantesi német tábori parancsnokság vezetőjének meggyilkolását és hogy elrettentsen hasonló gaztettektől, egyelőre 50 tusz agyonlövetését rendelte el. Amennyiben október 23-án éjfélig nem sikerül a tettesek kézrekeríteni, tekintettel a bűntett súlyosságára, még 50 tuszt lőnek agyon. A francia hatóságok minden erejükkel támogatják a tettesek felkutatását. Remélhető, hogy sikerül a tettest és segítőit fölfedezni s az eddig tett intézkedések elégségesek lesznek ahhoz, hogy visszatartsák a felbujtókat hasonló gyáva gaztettektől.

Németország háborús szükséglete tökéletesen biztosítva van

BERLIN, október 22.

Backe birodalmi élelmezésügyi minisztériumi államtitkár a német munkaarcvonal vezető gyülésén rámutatott arra, hogy Németországból a német birodalmon kívül más európai államokban is sikerült fokozni a mezőgazdasági termelést. Angliának az az elhatározása, hogy Németországot kiéheztesse, a jövőben is sikertelenségre van ítélve. Lange, a német birodalmi bank alelnöke a háborús pénzügyi ellátást ismertette. Rámutatott arra, hogy a világháború alatt a háborús költségeknek tíz százaléknál kisebb részét teremtették elő állami és közületi kiadások útján, ebben a háborúban azonban a birodalom rendes bevételei a kiadások mintegy ötven százalékát fedezi. A háború pénzügyi ellátásának előnye, hogy Németország nemzeti jövedelme évenkint több mint százmilliárd márka, míg a világháborúban az évi jövedelem csak ötven milliárd márka volt. Bármilyen költségekkel járjon még a háború, a német valuta szilárd marad.

Amerika ismét közvetít a német-angol sebesültcsere ügyében

Berlin, október 22.

Német illetékes helyről közlik:

A külföldi sajtó képviselői kérdésére a Wilhelmstrassén szerdán közölték, hogy amerikai részről ismét javaslatokat tettek a birodalmi kormánynak a súlyos sebesüléseket szenvedett német és angol hadifoglyok kicserélésére. Bár Berlin érdekelt ebben a cserében, mégis eltekint attól, hogy nyilatkozzék az ezzel összefüggő részletkérdésekről.

Kormányzói kitüntetések a Szovjet ellen harcoló hős honvédeknek

A Kormányzó Ur legfelsőbb elhatározásával a szovjet elleni hadműveletek alkalmából az alább felsoroltak részére a megjelölt hadikitüntetéseket adományozta:

a magyar érdemrend tiszti keresztjét

hadidíszítménnyel és kardokkal: nemes *zsombolyai Zsombolyay* Béla ezredesnek, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért és harccsoportjának az ellenség előtt való eredményes vezetéséért; *Bartha* Zoltán alezredesnek, az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért; továbbá vitéz nemes *immenburgi Peinlich* Béla alezredesnek, az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért és zászlóaljának az ellenség előtt való eredményes vezetéséért;

a magyar érdemrend lovagkeresztjét

hadiszalagon a kardokkal; vitéz *Selkey* Oszkár ezredesnek, nemes *dolinai Leide* Richárd és nemes *nagybaconi Baló* Zoltán alezredeseknek, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásukért és osztályuknak az ellenség előtt való eredményes vezetéséért; *Makay-Hollósy* Ferenc vezérkari századosnak, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért és a hadműveletek vezetésében való eredményes közreműködéséért; *Merész* László tart. hadnagynak, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért; továbbá a hősi halált halt *Szunyogh* Péter főhadnagynak; *Rehorska* Rezső és *Tóth* József tart zászlósoknak, az ellenség előtt tanúsított kiválóan vitéz és önfeláldozó magatartásukért;

a magyar érdemrend lovagkeresztjét

hadiszalagon: *Beleznay* István vezérkari századosnak, az anyagi ellátás terén az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálataiért.

Ugyanezen alkalomból

dicsérő elismerése

a hadiszalag és a kardok egyidejű adományozása mellett tudtul adassék: az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásukért és osztályuknak az ellenség előtt való eredményes vezetéséért: vitéz *Mikófalvy* Ferenc, *Kozma* József, vitéz *Temesváry* Gerő és *Néray* Vilmos alezredeseknek, továbbá a alább felsoroltaknak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásukért: *Burget* Lajos és *Ramor* Sándor alezredeseknek; *Krisai* Károly és nemes *szigeti Szabó* Győző őrnagyoknak, nemes *nádasdi Sárközy* Imre, nemes *görgői* és *toporczi Görgey* Pál és nemes *Dorner* Dezső századosoknak, nemes *nyéki Takáts* László, *Erdélyyi* István, II., *Szentgyörgyi* Zoltán, *Nagy* Miklós II., *Csiapka* Elek, *Tállay* Ferenc, *Marcalkövi* Gábor és *Papp* József főhadnagyoknak; *Kalmár* Miklós szkv. főhadnagynak, nemes *ibbi Iby* Sándor psz. főhadnagynak, vitéz *Czimboray* Lajos tart. főhadnagynak, *Bazsó* Lajos hadnagynak, vitéz *Syposs* Miklós és *Walser* János tart hadnagyoknak, továbbá nemes *csicseri Orosz* Olivér tsz. zászlósnak. *Dicsérő elismerése* a hadiszalag egyidejű adományozása mellett tudtul adassék: *Zentay* István vkb. századosnak, az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálataiért.

Végül ugyanezen alkalomból adományozta

a magyar arany érdemkeresztet

hadiszalagon: vitéz *Pillér* Mihály honvéd irodai főtisztviselőnek, az ellenség előtt teljesített kitünő szolgálataiért

A román állam nagymértékben keletre helyezi súlypontját

Berlin, október 22.

A német sajtó továbbra is behatóan foglalkozik Odessza bevételének jelentőségével.

A lapok megemlítik, hogy a várost a transznisztriai közigazgatás alá vonták, mint a polgári kormányzóság székhelyét. Már román polgármester kinevezésére is sor került. A német lapok megemlékeznek Odessza történelméről és kiemelik, hogy ez a fontos kikötő mennyire fenyegette a Dunatorkolat fölötti román uralmat. Ez a veszély egyszersmindenkorra megszünt.

„Románia biztosította jövőjét a keleti térségben — irja a többi között a Münchener Neueste Nachrichten vezető helyen. Ennek a térségnek a kiaknázása azonban Romániára is nagy feladatokat ró. A román állam súlypontját nagymértékben keletre fogja áthelyezni. A feketetengeri körzet szempontjából új korszak kezdődött, amelyben Romániára igen fontos szerep vár."

Nagyszabású finn offenzíva indult

STOCKHOLM, október 22.

„Az Onega-tótól északra, a Murman-vasút mentén nagyszabású finn offenziva alakult ki" — írják a stockholmi lapok.

A Stockholms Tidningen helsinkii tudósítója arról számol be, hogy a finn támadás első jelentős célja Kolomaki városa, az Onega-tó legészakibb kiszögelésénél. Az offenziva további célja világos a csatatér helyzetéből, amely a Fehér tenger felé mutat. A finnek teljes erővel folytatják a támadást és nagyszámú elitcsapatot vetettek harcba.

A finn légihaderő tovább északra fejt ki tevékenységet és több helyen bombázta a Murman-vasutat Kolomaki és a Fehér tenger partján levő Kom városa között. Nagy hasznukra van a finneknek a szovjet csapatoktól zsákmányolt hadianyag. A Klim-Vorosilov típusú 52 tonnás tankokat a finnek a szovjet csapatok ellen vetették harcba, akiktől zsákmányolták.

A német nehéz tűzérség rommá lőtte Szentpétervár erődökké kiépített városrészeit

STOCKHOLM, október 22.

A Stockholms Tidningen helsinkii tudósítójának jelentése szerint Szentpétervárban a német messzehordó ütegek egymásután lövik rommá az erődökké kiépitett városrészeket.

Az egykori cári főváros egyharmad része a német nehéztüzérség és a repülőgépek bombái következtében elpusztult. Minthogy a bolsevisták nem törődnek a lakosság érdekeivel, a harcnak már eddig is igen sok polgári egyén áldozatául esett.

Azt hiszik, hogy igen sokan élve kerültek a bombázások következtében összeomlott házak romjai alá, azonban kevés remény van arra, hogy az állandó tűz közepette kiszabadítják őket a házak romjai alól.

London jelenti:

A németek hatalmas erőket összpontosítottak Moszkva előtt

LONDON, október 22.

A moszkvai rádió szerdán jelentette, hogy a helyzet Moszkva környékén továbbra is feszült. A németek hatalmas erőket összpontosítottak és a helyzet nyugtalanító.

„Moszkvában minden háztömböt külön kell védelmezni"

— így szól a Szovjet női katonai szervezetének kiáltványa

Stockholm, október 22.

Minél mélyebben hatolnak be a német csapatok Moszkva védelmi övezetébe, annál *idegesebbé válik a hangulat a szovjetfővárosban.*

A bolsevisták rádióadásai világosan tükrözik a városon és különösen a hatóságokon úrrá lett nyugtalanságot. *Egyik kiáltvány a másikat követi* s a kiáltványok lényege mindig ugyanaz: *A polgári lakosságnak minden körülmények közt szembe kell szállnia a behatoló ellenséggel.*

Kedden moszkva *női katonai szervezete* olvasta fel kiáltványát a moszkvai rádióban. „Moszkvában — így szólt a kiáltvány —, minden *háztömböt külön fognak védelmezni*, s így kell történnie az ország többi részében is: külön kell védelmezni minden falut és minden kunyhót".

Angol arcvonal?

Az angol közvélemény, főleg a munkáspárt, az utóbbi időben mindjobban sürgeti, hogy a súlyos csapások alatt összeroskadt szovjet arcvonal tehermentesítése céljából Európa nyugati részén angol arcvonal alakíttassék. Hogy hol és mikor, de főleg hogy miként, arról haligatnak ezek a laikus körök. Nem valószínű, hogy az angol kormány és az angol vezérkar az ilyen sürgetésnek eleget tegyen. Ugy véljük, hogy óvakodik az ilyen, már nem is kockázatos, hanem egyenesen reménytelen vállalkozástól. Az angol vezérkar egészen jól tudhatja, hogy a német hadvezetés csak akkor fordult a Szovjetunió ellen, mikor megfelelő szervezéssel elegendő erőt biztosított a két arcvonalon vivandó háborúra, tehát tudott elegendő haderőt alkalmazni a szovjet haderő leverésére és tudott elegendőt készenlétbe helyezni minden esetleges angol-amerikai partraszállási kísérlet meghiúsítására. Arról nem is beszélünk, hogy a mai hajótérhiány mellett és a német tengeralatti és légihaderők jelenlétében hogyan volna elképzelhető egy többmilliós hadsereg áthajózása Európába.

Az angol társadalom kívánsága mégis könnyen teljesülhet, persze egészen másként, mint ahogyan azt elképzelte. Megalakulhat ugyanis a földi arcvonal, de nem nyugaton, hanem keleten, valahol a Kaukázusban és nem mint támadó (tehermentesítő), hanem mint védekező rendszabály abból a célból, hogy átvétessék a szétzúzott vörös déli szárny eddigi feladata, amely végeredményben a Kaukázus védelmét célozta.

A német déli szárny ugyanis azon van, hogy elérje a Don alsó folyását, s azon túl is haladjon. Ha pár héttel ezelőtt az akkor még tűrhető harci erőben levő vörös déli szárnnyal szemben tudott a Dnyeperen átkelni, akkor most — a megsemmisítő kievi győzelem után — mindenképpen sokkal könnyebb lesz az átkelés kierőszakolása a kisebb Don-folyón. Onnan a Kaukázus a német mérföldes csizmáknak már nincs messze. Ennek északi lejtőjén fekvő iparvárosok (Krasznodar, Vorosilovszk stb.) már alig vannak Rosztovtól 300 km-re. Még közelebb, 180 km-re esik az a vasúti gócpont, amelyről a bakui olajmezők vasútja a Volga mentére, vagy az ország belsejébe vezet. Ennek a gócpontnak német kézre kerülése ujabb katasztrófát jelentene a Szovjetre, mert megszüntetné az olaj szállításának lehetőségét a vörös haderők számára.

Vajjon megkockáztatják-e az Iránban levő angol csapatok, hogy előremenjeneek Rosztovba, elodázandó a katasztrófát? És ha kockáztatnák, eljuthatnak-e Rosztovba idejében és elegendő erőben, hogy átvegyék a vörös hadsereg déli szárnyának feladatát? Vagy talán csak arra szorítkoznak, hogy a Kaukázust, s ezzel Iránt és Irakot is védjék?

Már az a tény, hogy ezek a kérdések felvetődnek, mutatja azt az igen nehéz helyzetet, amelybe jutottak a vörös arcvonal bukásával a közelkeleti angol haderők. Talán nem is gondoltak arra az angolok, hogy mennél jobban eltávolodik a háború Európától, annál nagyobb veszedelembe kerülnek az angol érdekek s hogy ezek megvédésére nem elég a még olyan nagy tengeri haderő. Ehhez többmillió fő erejű földi hadsereg szükséges, különösen ha Európában már nincs Angliának szövetségese. De hol van az angol anyaországon kívül többmillió főnyi angol hadsereg?

JULIER FERENC

Ahasvér útra kél

Tomszkből a Szovjet eltávolíttatott negyvenezer nemkívánatos oroszt, akikkel nem volt a világon semmi baj. A derék muszkák nyilván kitűnő bolsevisták voltak. Fizették a pártadót, nem szabotáltak, nem lázongtak a sztalini „prolet-kult" áldásai ellen. Mégis kizavarták őket otthonukból, mert útban voltak. Utjában annak a sokszázezer zsidónak, aki most érthető sietséggel távozik Moszkvából, Leningrádból és mindenünnen, ahol égni kezd a talaj a viharba került szovjet polgárok talpacskája alatt. A jelentések arról számolnak be, hogy legalább egymillió zsidó özönlik európai Oroszországból Szibéria felé. A bolseviki rendszer hű támaszai mentik, ami még menthető, de ezt az áldásdús elvonulást is az orosz munkásnak kell egyelőre megfizetnie. A tomszki negyvenezer nemkívánatos elem a proletárhazában, mihelyt menedékhelyre van szüksége, az elsőosztályú zsidó hazafiaknak.

Negyvenezer orosz ott bolyong most Szibéria dérlepte mezőin. Házaiba beletelepszik a zsidó „menekült", a bujdosó politikai megbízott. Mert mindenütt így volt, így lesz ez, ahol Izrael a király. Csak az a kérdés, hova megy Ahasvérus népe, ha egyszer végleg bealkonyodik a szovjet dicsőségeknek.

Három fontos magyar-német egyezmény

A magyar-német határszéli forgalom, valamint egyes vámjogi vasuti kérdések rendezése céljából az 1940 július havában megtartott magyar-német gazdasági tárgyalások során a két állam meghatalmazottai a *Magyar Királyság és a Német Birodalom között három egyezményt kötöttek* éspedig: a *vámügyekben* nyujtandó kölcsönös támogatás és jogsegély, a *vasuti forgalomban* való vámeljárás, valamint a közös vauti pályaudvarokon működő vámhivataloknál történő vámkezelés és a *kisebb határszéli forgalomban nyujtandó gazdasági könnyítések tárgyában.*

A *vámjogsegélyegyezmény* a külállamokkal eddig kötött vámkartelegyeményekben foglalt rendelkezésekhez hasonlóan a két állam vámtörvényi ellen irányuló cselekmények megakadályozására, üldözésére, és a már elkövetett vámjövedéki kihágások megbüntetésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Az eddigiekhez képest *új rendelkezést* tartalmaz az egyezménynek az a része, amely a szerződő feleknek *a kölcsönös támogatás és jogsegélyre irányuló kötelettségek azokra a bűncselekményekre is vonatkozik, amelyeket a fizetési eszközök, értékpapirok és értéktárgyak be-, ki- és átvitelére vonatkozó tilalmak és korlátozások ellen követnek el.* Nem vonatkozik azonban ez a kötelezettség az ilyen cselekmények megbüntetésére. A *vámjogsegélyegyezmény* rendelkezései *1941. évi december hó 23-án lépnek életbe.*

A vasúti vámsegélyegyezmények rendelkezései általában megfelelnek az 1926. évi magyar-osztrák vámsegélyegyezmény hasonló rendelkezéseinek. Első része a szorosabb értelemben vett vasúti vámkezelésekre vonatkozik, míg második része a közös vasúti állomásokon levő vámhivatalok és azok személyzetének jogviszonyait és eljárását szabályozza. Ennek az egyezménynek a rendelkezéseit már folyó évi *október hó 23-tól* kell alkalmazni.

A határforgalmi egyezmény a kisebb határszéli forgalomban nyujtandó gazdasági könnyítéseket tartalmazza és rendelkezései *1941. évi december 23-án lépnek életbe.* Ez az egyezmény nem foglalja magában a személyi forgalomban nyujtandó könnyítéseket, amelyekre vonatkozólag a Magyar Királyság és a Német Birodalom kiküldöttjei *külön megállapodást* fognak létesíteni. Az e tárgyban létesítendő új egyezmény életbeléptetéséig az 1926. évi régi magyar-osztrák hasonló tárgyú megállapodásban foglalt rendelkezések nyernek alkalmazást.

ARIN ENYHE, BIZTOS HASHAJTÓ

Ünnepélyesen nyujtották át a főváros Kazinczy-érmét Hóman Bálintnak, Gulácsy Irénnek és Melich Jánosnak

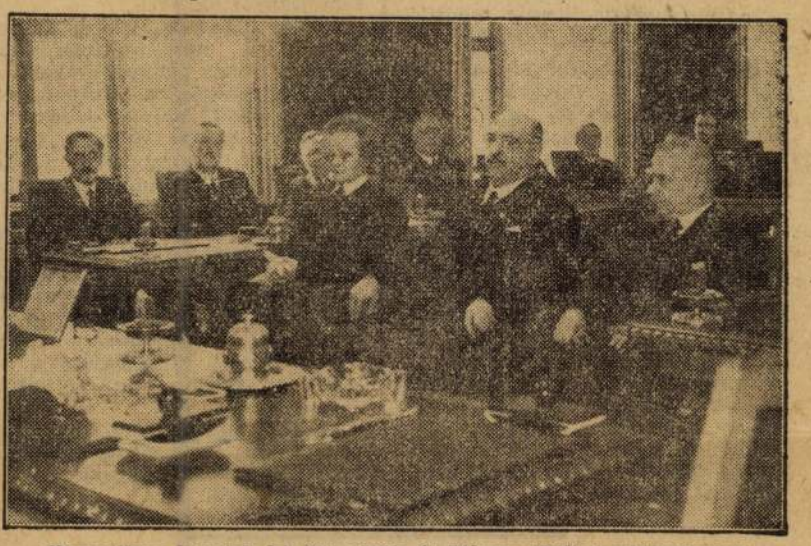

Ünnepélyes keretek között adták át Hóman Bálint miniszternek, Gulácsy Irénnek és Melich Jánosnak a Kazinczy-érmet.

Ünnepi ülés keretében, csütörtökön délben nyujtotta át *Szendy* Károly polgármester a főváros történeti, nyelvészeti és irodalmi Kazinczy-érmét *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszternek, *Gulácsy* Irénnek és *Melich* János egyetemi tanárnak. Az ünnepi ülésen a magyar irodalmi és tudományos világ előkelőségei közül sokan jelentek meg és *képviseltette magát a Magyar Tudományos Akadémia is.*

Szendy Károly polgármester méltatta a három jutalmazott érdemeit és ismertette a Kazinczy-érem adományozásának jelentőségét. *Némethy* Károly tanácsnok az érmék odaitélésére alakított bizottság munkájáról számolt be, majd a polgármester átnyujtotta *a történeti érmet Hóman Bálint miniszternek, a szépirodalmit Gulácsy Irénnek és a nyelvészetit Melich Jánosnak.*

Hóman Bálint miniszter mondott köszönetet a kitüntetettek nevében.

— Minden kitüntetés — mondotta — így a Kazinczy-érem is, kötelességvállalást is jelent. Kötelességvállalást arra, hogy *a munkát, amelyet az általunk helyesnek vált irányban megkezdtük, tovább is ezen a vonalon igyekszünk teljes erőnkből folytatni.*

A miniszter szavait az ünneplő közönség lelkes éljenzéssel és tapssal fogadta.

Kelet-Afrikában az olaszok szétvertek több angol alakulatot

RÓMA, október 22.

Az olasz főhadiszállás 507. közleménye:

Észak-Afrikában tüzérségünk, valamint a tengely légihadereje tevékenykedett a tobruki célpontok ellen. A német légihaderő két ellenséges repülőgépet lőtt le.

Bengházit ismételten ellenséges légitámadás érte. Sok bomba a tengerbe esett, néhány azonban a külterületen lévő arab házak közül talált el néhányat. A támadásnak a bennszülött lakosság köréből nyolc halálos és hét sebesült áldozata van, köztük gyerekek és asszonyok.

Kelet-Afrikában Culquabertben levő csapataink megleptek ellenséges alakulatokat és nagy veszteségeket okozva, szétugrasztották őket.

Egyik vadászgépünk eredményes géppuskatüzet zudított Gondartól mintegy 30 kilométernyire délkeletre levő nagy ellenséges sátortáborra.

Az elmúlt éjszaka az angol légihaderő támadásokat intézett Nápoly, valamint Catania vidéke ellen. Nápolyra öt egymást követő támadásban öt óra alatt többszáz gyujtó és rombolóbombát dobtak le. A bombák a lakóházakban jelentős károkat és tüzeket okoztak, a tüzeket azonban azonnal megfékezték. A polgári lakosságból, amely csodálatraméltó nyugalomról és fegyelmezettségről tett tanuságot, tizennégyen meghaltak, huszonheten megsebesültek. Acirealenél a bombák néhány házat rongáltak meg. Itt a veszteség egy halott és négy sebesült. Catania légvédelme lelőtt egy ellenséges bombázót, amely ezután lángolva zuhant le a part közelében.

Saját bombázóink az elmúlt éjszaka La Valetta kikötőjét támadták meg.

A spanyol hadosztály sikere a keleti arcvonalon

Berlin, október 22.

Mint a Német Távirati Iroda katonai részről értesül, a keleti arcvonal északi szakaszán folyó harcokban az utóbbi napokban a spanyol hadosztály csapatai is eredményesen résztvettek. A spanyol katonák bátor küzdelemmel kikényszerítették az átkelést egy folyón. Az erős szovjet elhárítás mellett is megalakították a hídfőt és bár a bolsevisták heves ellenállást tanusítottak, a hídfőt ki is bővítették.

Tanulságos történet azok számára, akik nem szerelemből mentek férjhez és később erről megfeledkeznek.

Asztalos Miklós filmregénye.

Rendezte: KALMÁR LÁSZLÓ. Zene: FÉNYES SZABOLCS.

Főszerepekben: Mezey, Jávor, Hidvéghy, Kiss Ferenc

Ma premier Rádius, Atrium, Casino

Hunnia-film. Takács-produkció.

VIII. TEREM

169. MÉSZÁROSNÉ KISFALUDY MÁRIA: Alpesi napsütés.
170. TURMAYER SÁNDOR: Tabán.
171. DOLÁNYI BENCZUR IDA: Névnapi ajándék.
172. GÁCH ISTVÁN: Töki templom kúttal.
173. MÉSZÁROSNÉ KISFALUDY MÁRIA: Tengerpart.
174. DOLÁNYI BENCZUR IDA: Abondanzia.
175. VIGH BERTALAN: Woith K. Mgt.
176. NAGY VILMOS: Olvasás közben.
177. VIGH BERTALAN: Judith.
178. DOLÁNYI BENCZUR IDA: Peoniák.
179. DOLÁNYI BENCZUR IDA: Virágos kosár.
180. LANTAY LAJOS: Melius Péter. Gipsz.
181. HÉYA ZOLTÁN: dr. Glattfelder Gyula. Mgt.
182. MOROTZ MIKLÓS: Tél a Szent István-völgyben.
183. HUBER ISTVÁN: Tolcsvai Nagy Gabi. Mgt.
184. BARKÁSZ LAJOS: Tél.
185. SZ. LÁM ILONA: Fekete zölddel.
186. NAGY VILMOS: Kőszegi udvar.
187. THOMAS ANTAL: Falusi udvar.
188. PÁRIS ERZSI: Rába mentén.
189. GÁBOR MÓRIC: Seres Zoltánné. Mgt.
190. SZABÓ IVÁN: Lépő nő. Gipsz.

IX. TEREM

191. JUSZKÓ PIROSKA: Toronyszoba.
192. HÁRY GYULA: Halászbástya.
193. HÉYA ZOLTÁN: dr. Hutter Károlyné. Mgt.

145. CZENCZ JÁNOS: Kommód előtt.
146. WELLMANN RÓBERT: Dr. hannenheimi Hann E. Mgt.
147. KÖLBER DEZSŐ: Kiüzöttek.
148. KOMÁROMI KACZ ENDRE: Nagyszombat.
149. VIGH BERTALAN: Önarckép. (1918.)
150. ZOMBORY-MOLDOVÁN BÉLA: Dr. Pálffy Lajos. Mgt.
151. VASTAGH ÉVA: Csikós. Gipsz.

VII. TEREM

152. KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ: Magyar csendélet.
153. KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ: Őszi sejtelmek.
154. KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ: Esti hangulat.
155. NÁDLER RÓBERT: Félakt.
156. SÁRKÁNY GYULA: Legenda.
157. NÁDLER RÓBERT: Parkban.
158. SÁRKÁNY GYULA: Női arckép. Mgt.
159. HENCZNÉ DEÁK ADRIEN: Ebéd után. Mgt.
160. GAÁL FERENC: Kukoricafosztás.
161. GAÁL FERENC: Virágok.
162. GAÁL FERENC: Margitszigeti részlet.
163. KIRÁLYFALVI KRAFT KÁROLY: Erdei út ősszel.
164. HENCZNÉ DEÁK ADRIEN: Nyári emlék.
165. CZENCZ JÁNOS: Kisleányok.
166. HENCZNÉ DEÁK ADRIEN: Vallomás.
167. KIRÁLYFALVI KRAFT KÁROLY: A győri székesegyház Szent István-hajója.
168. KÓSA HUBA PÁL: Útkövező. Gipsz.

KM Tiv. Téli tárlat. 1938-

Kósa - Huba Pál

Csoportkiállításon vett részt a Kalazantinusoknál.

(II. Toldy F. u. 30.)

NU 1933. XII. 14.

Kósa Huba Pál

szobrása

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás - Műcsarnokban-szoborral szerepel.

Ujság
1933.III.23.

Kósa Huba Pál K.

1.

Modern magyar kisplasztika 1938

A *Tamás* Galéria, kezdeményező tradícióihoz híven, időnként plasztikai kiállításokat rendez. Nem dicsérhetjük eléggé ebbeli törekvését, amelynek úttörő jelentősége és közönségnevelő érdeme egyképp elvitathatatlan. Most bemutatott *Modern magyar kisplasztika 1938* című kollekciója is ezt a kettős célt szolgálja: egyrészt a fiatal tehetségek szóhozajuttatásával s annak dokumentálásával, hogy modern szobrászatunk semmiben sem marad festőművészetünk mögött, másrészt az érdeklődésnek a korszerű kisplasztikai alkotások iránt való fokozottabb elmélyítésével. Kár, hogy a kiállításra meghívott kiváló művészek közül néhányan elmaradtak. Ezeknek hiánya mindenesetre érezhető. Viszont azért, amit a felsorakoztatott anyag így a teljesség rovására veszt, bő kárpótlást kapunk a színvonal tartásában és az értékek túlnyomó többségében.

Az »öregeket« *Vedres* Márk, *Beck* Ö. Fülöp és *Medgyessy* Ferenc képviselik, java műveikkel. Különösen megkapó *Vedres* klasszikus nyugalmú, finoman mintázott *Álló fiúja*, amely *Medgyessy* monumentális hatású női akt vázlatával együtt a kiállítás legszebb darabja. Méltán csatlakozik hozzájuk *Beck* rendkívül artisztikus kis kürtös figurája: a *Lehel. Varga* Oszkár jelzi az átmenetet a fiatalokhoz lendületes, ritmikus tagolású *Fésülködőjével* és *Magvetőjével*, *Borbereki Kovács* Zoltán intim előadású *Szőnyenkezője*, *Beck* András *Leányfeje* és groteszk *Strandoló párja*, *Andrássy-Kurta* János robusztus *Zsákhordója*, *Jálits* Ernő kifejező *Matyónő* feje, *Kiss* János fából faragott *Különsziget lakója* és terrakotta *Gyermekfeje*, vitéz *Szabados* Béla érdekes *Madonnája*, *Szandai* Sándor bronz *Férfi feje* és *Gerő* Gyula *Női feje* előnyösen válik ki a fiatalok anyagából, amelyben még *Boda* Gábor, *Fáy* Lóránt, *Kósa-Huba* Pál és *Halmányi* István munkái tűnnek fel. *Cser* Károly és *Gádor* István szobrocskái teszik teljessé az izlésesen rendezett kiállítást, amely ma, vasárnap délelőtt nyílik meg.

Nemzeti Ujság 1938. jan. 9.

Kósa Huba Pál

MDK

Női fej, márvány

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c. kiáll.

Kósa Huba Pál

NDK

Női akt, fa

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Műcs.

Kósa Huba Pál MDK

Női akt

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Kósa Huba Pál, szobrász.

Női fej. Márvány.

Műcsarnok. IV.Képzőmüv. kiáll."A Magyar Müvészetért".
1943.máj. 16-30. Kat. 9.1.

MDK

Kosa Huba Pál, szobrász

Fiufej. Márvány.

Korsós nő. "

Föv.Kpt.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. márc.16-ápr.6.
1947. Kat. 13.1.

Kósa Huba Pál MDK

Arcmás, bronz

Műcsarnok 1935 III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Kósa Huba Pál MDK

Női akt, gipsz

Műcsarnok 1934 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Kósa Huba Pál, szobrász.

Utkövező. Gipsz.

KMTáre. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll. Bp.Műcsarnok. Kat. 11.1.

MDK

Kósa Huba Pal

Női akt. Fa. Mgt.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 13.1.

KÓSA HUBA PÁL, szobrász

Szigeti István, aki a lapban a szobrászokkal és éremművészekkel foglalkozik, többek között Kósát is keresi. Aki közelebbit tud róla, kéri annak közlését.
16/144/. old.

HIREK-KOZLESEK:....

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIV. 1958. 9.sz. bp.

MDK

Kósa Huba Pál

Arcmás. Bronz. Mgt.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Marc.24-Máj.15.Műcsarnok. Kat. 8.1.

MDK

Kósa Huba Pál

Női akt. Patinázott gipsz.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás. 1935.
Márc. 24-Máj. 15. Műcsarnok. Kat. 7.1.

Kosa-Huba Pál.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat,

mDK

Kósa Huba Pál, szobrászm.

168. Útkövező.

KMTárs. 1938. Téli tárlat. K. 11.1.

MDK

Kósa Huba Pál

/e.a./: Thorma János "Március idusa". A Mücsarnok téli tárlata. Ujság 1938. 7.1.

Kósa Huba Péter

nobrúz

l

Szépmüvèszet

1943

134-l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

KÓSA István emlék

A kétkulcsos áfa tegnapi premierjén

Senkit nem kellett felmosni...

...csak az üzletet... Sáfár Tibor felvétele

Még csak ízlelgetik a kétkulcsos áfa bevezetésének hatását az üzletek, a szolgáltatók. A termékek hat, illetve huszonöt százalékkal történő megadóztatása elsősorban továbbgyűrűző hatása miatt okozhat nehézségeket.

Nem kellett sportot csinálni az áfa miatti átárazásból a budapesti *Corvin* Áruházban: csupán a sportcikkeket érintette a változás. Mint *Tamás András* igazgató elmondta: a különleges sportlábbelik – futó- és kosárlabdacipők – adója nulláról 25 százalékosra emelkedett. A tornacipők után eddig is fizették a forgalmi adót. 25 százalékkal lett magasabb a sílécek, a súlyzók ára, éppúgy, mint a pingpong- és teniszütőké, valamint a futómelegítőké.

A cipők, öltönyök, fehérneműk árába eddig is be volt építve az áfa, így azok ára nem változott.

Az élelmiszerek 6 százalékos megadóztatása már az előkészítéskor sok teendőt adott a *Csemege–Meinl Rt.-nek*. Elsősorban azért, mert igyekeztek – mint *Kadelka Lászlóné* beszerzési igazgató fogalmaz – *kivédeni* az áfa hatását. Az üzletasszony örömmel sorolja, hogy az adó ellenére nem emelték – többek közt – a párizsi, az olasz felvágott, a kenőmájas, a disznósajt, a csemegeszalonna árát. A magasabb igényű vásárlói réteget érinti, hogy változatlan maradt például a füstölt comb vagy a főtt tarja ellenértéke. A beépített 6 százaléknyi adónál alacsonyabb mértékben emelkedett egyebek mellett a virsli, a zalai felvágott, a császárszalonna ára.

Nem értek el hasonló eredményeket a tejszállítóknál: a tejtermékek árába tehát átvezették az adótartalmat, ám sikernek könyvelik el, hogy Budapesten csak 6 százalékkal – tehát az adónak megfelelően – csúszott föl a pénztárban kifizetendő összegek mutatója. Jócskán drágultak a különösen egészséges – a szakmában *csendesnek nevezett* – dobozos üdítőitalok. Ezek ára az eddigi nullaszázalékos helyett már 25 százalékos áfát tartalmaz. (A szénsavas „hangos" üdítők után eddig is 25 százalékkal adóztak.) Üdítőbb hír, hogy a sütőipari termékek között az árak nemcsak fölfelé, hanem lefelé is mozogtak. A finom pékáruk – kalácsok, pogácsák, batyuk – áfája 25 százalékról 6-ra zsugorodott, így azok korábbi árát ennek arányában csökkentették.

A vásárlók egyébként feltöltötték otthoni készleteiket: a Csemegékben az óév utolsó hónapjában 25-30 százalékkal többet költöttek a vásárlók, mint egy esztendővel korábban.

Költhetnek ezután is a házépítők. A Váci út 30–32-ben lévő Házépítők boltjában az egykori *állampártra* emlékeztető stílusban utasították vissza az információadást, mondván: „nem érnek rá" az áfával foglalkozni. Európai viselkedéskultúrával válaszolt a kérdésekre *Zarza László* ácsmester. A kisiparos elmondta, hogy eddig is 25 százalékos áfát fizetett be munkái után, s az általa vett szögek, deszkák, téglák is tartalmazták az adót. Ám idáig több tízezer forintot igényelhetett vissza évente az adóhivataltól.

Az *Adómentő* sem mentes ezután az adótól. Az ilyen című könyvre is kivetették a 6 százalékos áfát – tudatta *Chrisztné Gréczi Ágnes* gazdasági vezető a XV. kerületi, Jász utcai *Ekotéka* könyvesboltban. A gazdasági kiadványokra szakosodott üzletben minden kötet 6 százalékkal adózik, kivéve azokat a brosúrákat, amelyekre eddig is 25 százalékos adót kellett fizetni. Drágább lett a magyar alkotmány is! Az a kötet, amely Hatályos jogszabályok címmel magyarul, angolul és németül is tartalmazza az alaptörvényt, az eddigi 400 forint helyett 424 forintért kapható.

Nem változik az adótanácsadás ára – legalábbis egyelőre. Ezt *Sebők Gizellától*, az Író-Kéz Könyvszakértő Kft. vezetőjétől tudtuk meg. Ez a tevékenység eddig is 25 százalékos áfával segítette a költségvetést, így lesz ezután is. Ám ha drágább lesz a számítógéppapír – melyet kilószámra fogyasztanak –, emelkedik a másolópatron, s más irodaszer, illetve nyomtatvány ára, az adótanácsadók is kénytelenek lesznek árat emelni: a könyvszakértésért... *Adótanácsadásért* ugyanis „nulla bevételük" volt eddig, ezt szívességből tették. Remélve, hogy az ügyfél visszatér, az Író-Kéz-főnök ugyanis – mint mondja – alapvetően optimista természetű.

M. P.

Új MAGYARORSZÁG jegyzet

Hej, te bunkócska...

Nem is az a legnagyobb baj, hogy kultúrát, morált, egyéb magatartásbéli és üzleti normákat tekintve honi primitívjeink évszázaddal kullognak Európa mögött és ide rángatják le azt is, akit balsorsa összehoz velük. Ennél is rosszabb, hogy jól érzik magukat eme állapotjuk pocsolyamelegében és még csak nem is kívánkoznak onnan kikapaszkodni. A Ladát ugyan szívesen lecserélik BMW-re, Volvóra, kell bele a telefon is, ám amúgy, ha rajtuk múlna, soha magasabb osztályba nem lépnénk. Itt érzik uraknak magukat...

Az egyik település igénylői telefont kapnak. Az önkormányzat ügyintézése példásan kulturált és korrekt. (Jó, hogy ilyen is van: már számos tapasztalat jelzi, hogy itt az önkormányzat és a városgazdálkodás ügyfélszolgálatai példásan kulturáltak.) Sajnos a kivitelezés bizonyos feladatait alvállalkozó kapta. December 14-én az alvállalkozótól távirat érkezik „... a telefon bekötése érdekében kérem biztosítsák az ingatlanba való bejutást dec. 13-án 8 órától 16 óráig". Feladták dec. 11-én 16.31-kor, így a legjobb esetben is az utolsó percben érkezne, de hiszen mi más dolga is lehetne a polgárnak, mint hogy ugorjék az alvállalkozó füttyentésére.

S. I. úr az alvállalkozó cég, a kft. nevében (a távirat az alvállalkozó nevével és telefonszámával a szerkesztőségben) telefonon nemhogy magyarázkodna, hanem tökéletes fölénnyel hirdeti a maga igazát: szóba sem kerülhet, hogy némi szervezéssel nyolc óránál rövidebb időtartamot adjon a tulajdonosoknak arra, hogy biztosítsák a bejutást. Aki telefont akar, az alkalmazkodjék az ő időbeosztásukhoz, áldozza fel a vasárnapját, rostokoljon kint a területen kora reggeltől késő délutánig és várja a szerelőket. Amúgy is, a távirata nyomán száznál is több üdülőtulajdonos ment ki és állt a rendelkezésükre, így nem is érti, hogy mi kifogásolnivaló lenne az eljárásukban. Feltehetően azt sem érti, mennyire tűrhetetlen lelkiismeretlensége, hogy teljesen feleslegesen olyanokat is kirendelt, akiknél most még nem is szerelik a telefont. Az pedig nyilvánvalóan meg sem fordul a fejében, hogy mekkora szerepe van az ilyeneknek abban, hogy rossz a közérzetünk, hogy az ilyen mérges tüskéktől ingerültek vagyunk és ezért türelmetlenek is egymással, hogy ők okozzák hétköznapi gondjaink, bosszúságaink nagyobb részét és nagyrészt miattuk érezzük, hogy Európa még mindig reménytelenül messze van.

c. s.

Kétesélyes hiteljegy

Slosár Gábor a miniszterek bírálatáról

Kupa Mihály pénzügyminiszter kritikus nyilatkozata a privatizáció gyorsítását szolgáló hiteljegy-konstrukcióról immár nem tekinthető egyedi „különvéleménynek", nemrégiben *Kádár Béla* külgazdasági miniszter – a Magyar Hírlapban megjelent interjújában – adott hangot kétségeinek. A Kupa által szakmailag elhibázott, gazdaságilag alkalmazhatatlan, s etikai kérdéseket is felvető konstrukcióval kapcsolatban Kádár Béla úgy fogalmazott: a hazai tulajdonosteremtés ilyen mesterséges eszköze nálunk nem indokolt. E nyilatkozatokkal kapcsolatban *Slosár Gábornak*, az ÁVÜ igazgatóhelyettesének véleményét kértük.

– Mennyire tartja jogosnak a kritikákat?

– A hiteljegy-konstrukció valóban szokatlan technika, de mindenképpen serkentően hathat a privatizációra, amelynek egyik fontos célkitűzése a hazai tulajdonosi réteg megerősítése. Lehetnek buktatói, ugyanakkor bizonyos tekintetben áttörést is jelent: a várható hatások különféle nézőpontok szerint különbözőképpen ítélhetők meg. Az tény, hogy a hiteljegy – elvileg – nyolcmillió magyar állampolgárt érintene, s mivel egymillió forintos névértékű utalványokról lenne szó, ez megfelelő állami vagyonfedezetet követel.

– A hiteljegy révén tulajdonossá válók, akik jelképes összegért jutnak az utalványhoz, szinte semmit sem kockáztatnak. Vajon az érdekeltség hiánya nem lesz gátja a vagyon hatékony működtetésének?

– Esete válogatja. Semmiképpen sem célszerű előre minősíteni olyasmit, aminek még a próbája hátravan. A beiktatott fékek – például az, hogy a hiteljegy nem ruházható át – komoly biztosítékokat jelentenek, ugyanúgy a kínálati csomagok összeállítása is megfelelő garancia az eredményes működéshez. A nemzetgazdaságot semmiképpen sem éri kár.

– Milyen alapvető áttörés várható az új konstrukció alkalmazásától?

– Mindenekelőtt a tulajdonosi tudat megerősödése, egy pozitív polgárosodási folyamat elindulása várható. Minden valószínűség szerint befektetési társaságok jönnek létre, s az ily módon tömörülő hiteljegy-tulajdonosokról semmi okunk feltételezni, hogy nem a lehető legjobban kívánják működtetni vagyonukat. Természetesen ezt a konstrukciót is csak az élet, az alkalmazás igazolhatja. Ma még kétesélyes a hiteljegy: ha rosszul működtetik, jelenthet kudarcot, ha jól, lehet siker.

V. É.

Nyugati tőke

A múlt év szeptember végéig 28 milliárd dollár tőke áramlott Kelet-Európa és a Független Államok Közösségének országaiba, ami háromszoros emelkedést jelent az előző év szeptemberi adataihoz képest – közölte a New Yorkban megjelenő *East European Investment* folyóirat. Az összeg zömét, 21,6 milliárd dollárt a vizsgált időszak második felében fektették be a nyugati cégek, amelyek a 12 hónap alatt összesen 718 beruházási ügyletet kötöttek.

A tőkebefektetési ügyletek számát tekintve Oroszország (179) megelőzte Magyarországot (171). A tőkebefektetések együttes értékét tekintve azonban mindenkit megelőzött *Kazahsztán*, ahova 9,1 milliárd dollárt fektettek be a külföldiek. Az orosz gazdaságba 7 milliárd dollár áramlott. Üzbegisztánba 713, Ukrajnába 197, Azerbajdzsánba pedig 40 millió dollárnyi külföldi tőke került.

A legaktívabb befektetők az amerikai üzletemberek, akik 8 milliárd dollárt fektettek be a volt szocialista országokba, de alig maradtak el mögöttük az olaszok (7,5 milliárd dollár).

Leépülő vállalatok

Tavaly folytatódott a gazdasági szervezetek sturkturális átalakulása, amely jellemzően a hagyományos – relatíve nagy létszámú – vállalati kör leépüléséhez vezetett. A KSH által regisztált tendenciák szerint e mozgás másik vonalát ugyanakkor a társaságok, elsősorban a kft.-k erősödése, azaz számuk növekedése jelentette. Feltehetően az év első három negyedévében emiatt mérséklődött jelentősen – az előző évinek mintegy nyolcvan százalékára – az ötven munkavállalónál többet foglalkoztató szervezetek létszáma.

Ebben a nagyságrendben az ipari cégek közül csaknem kilencven alkalmazta a munkaidő-csökkentés valamilyen formáját. A dolgozóknak mintegy húsz százaléka kényszerült hosszabb-rövidebb ideig távol maradni munkahelyétől, például a heti munkanapok négyre, illetve háromra csökkentésével. E körben több mint kétezer munkavállalót soroltak részmunkaidős kategóriába, de a munkáltatók az érintetteknek csak felére igényeltek – a Foglalkoztatási Alap terhére – bérkiegészítést.

A munkaidő kényszerű rövidítése általában az érintett dolgozók számára keresetcsökkenést is jelentett. A többség besorolási bérének csupán hetven-nyolcvan százalékát kapta meg a le nem dolgozott időre, de nem egy gazdálkodónál fizetésnélküli távollétnek minősültek ezek a napok, hetek. A munkavállalókat hátrányosan érintő módszerek azonban egyben a tömeges elbocsátás elleni védekezést jelentették, mégha csak átmenetileg is. Ahol a tartós alkalmazásra került sor, ott előbb-utóbb a létszámleépítés is várható.

(v. é.)

Mi lesz veled, karotingyár?

Dárius kincse is kevés

Csődeljárás indult a tatabányai Dárius Rt. ellen. Nem sokkal azután, hogy megkezdte beruházását, egy karotingyártó üzem építését. Amint *Berki János* igazgatósági tagtól tegnap megtudtuk, ez lenne az ország első karotingyártó üzeme, jóllehet a világon más cégek is foglalkoznak ezzel, de ezek minőségileg nem olyan jók, mint ez a hazai szabadalom. A kutatásokat az egyetemen öt-hat éve kezdték meg, és sikerült kiküszöbölni a káros anyagokat.

Ezt a hatóanyagot vagy szintetikus úton állítják elő vagy algákból vonhatnák ki. Ezek drasztikus oldószereket és káros anyagokat tartalmaznak. A maga nemében egyedülálló eljárással viszont sárgarépából vonható ki a karotin. Az így előállított tabletták és kapszulák igen alkalmasak a betegségek megelőzésére, károsodás nélkül szedhetőek. Továbbá segítenek a rákos daganatok terjedésének visszaszorításában is.

A leendő gyár évente mintegy 3500 kilogram aktív hatóanyagot tudna gyártani, ami 250-300 új munkahelyet jelentene a környéken lakóknak. Ezen túl 8-10 termelőszövetkezet számára is kedvező lenne, mert az előállításhoz szükséges répát tőlük szereznék be.

Bár a gyár megépítésének szükségességét senki nem vonja kétségbe, további hitelt mégsem folyósít sem a Mezőbank, sem pedig a Budapest Bank, amelyek eddig finanszírozták a beruházást.

Eredetileg úgy szólt a szerződés, hogy a Mezőbank biztosítja a pénz folyósítását és vállalja a befektetők megszervezését. A vállalkozás azonban sikertelennek bizonyult, ezért a bank felfüggesztette újabb összegek átutalását. Továbbá hivatkozik arra, hogy nincs elég pénzük ilyen beruházás finanszírozására.

A részvénytársaság – amely magánszemélyekből, kisebb vállalkozásokból és külföldi befektetőkből áll és mintegy 450 millió forinttal járult hozzá a beruházáshoz – a minisztériumokhoz és más egyéb intézményekhez fordult erkölcsi támogatásért, amit később remélhetőleg anyagi támogatásra tudnak majd átváltani. A tárgyalások januárban zajlanak, de ha nem sikerül eredményre jutni, akkor kénytelenek lesznek felszámolni a céget, ami a bank tulajdonába megy át és feltehetően elárverezik.

Miután olyan termékről van szó, ami keresett a világpiacon és itthon is jól eladható, már most sok érdeklődő van a hatvan százalékban elkészült tatabányai gyáregység és a 90 százalékban felépült mocsai répa-előfeldolgozó üzem iránt. Ezek azért is érdeklődnek, mert viszonylag olcsón remélnek hozzájutni az üzemhez.

K. I.

A Magyar Nemzeti Bank valuta (bankjegy- és csekk-) árfolyamai

Érvényben: 1993. január 4.

Pénznem	vételi árfolyam	közép 1 egységre, forintban	eladási
Angol font	125,62	127,02	128,42
Ausztrál dollár	57,35	57,97	58,59
Belga frank (100)	248,09	250,42	252,75
Dán korona	13,19	13,32	13,45
Finn márka	15,67	15,87	16,07
Francia frank	15,02	15,16	15,30
Görög drachma (100)	38,43	38,85	39,27
Holland forint	45,54	45,97	46,40
Ir font	135,56	136,86	138,16
Japán yen (100)	66,97	67,57	68,17
Kanadai dollár	65,55	66,25	66,95
Kuvaiti dinár	275,49	278,24	280,99
Német márka	51,16	51,64	52,12
Norvég korona	11,94	12,06	12,18
Olasz líra (1000)	56,16	56,80	57,44
Osztrák schilling (100)	726,39	733,19	739,99
Portugál escudo (100)	56,30	56,85	57,40
Spanyol peseta (100)	71,86	72,62	73,38
Svájci frank	56,58	57,12	57,66
Svéd korona	11,67	11,80	11,93
USA-dollár	83,61	84,39	85,17
ECU (Közös Piac)	99,90	100,88	101,86

Az Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai

Érvényben: 1993. január 4.

Devizanem	vételi árfolyam	közép 1 egységre, forintban	eladási
Angol font	126,64	126,99	127,34
Ausztrál dollár	57,79	57,94	58,09
Belga frank (100)	250,86	251,44	252,02
Dán korona	13,29	13,32	13,35
Finn márka	15,72	15,77	15,82
Francia frank	15,10	15,14	15,18
Holland forint	45,87	45,98	46,09
r font	135,47	135,79	136,11
Japán yen (100)	67,42	67,57	67,72
Kanadai dollár	66,08	66,25	66,42
Kuvaiti dinár	277,25	277,94	278,63
Német márka	51,57	51,69	51,81
Norvég korona	12,06	12,09	12,12
Olasz líra (1000)	56,05	56,21	56,37
Osztrák schilling (100)	733,27	734,97	736,67
Portugál escudo (100)	57,01	57,15	57,29
Spanyol peseta (100)	72,51	72,70	72,89
Svájci frank	57,18	57,32	57,46
Svéd korona	11,80	11,83	11,86
Tr.es cl.rubel	27,43	27,50	27,57
USA-dollár	84,21	84,41	84,61
ECU (Közös Piac)	100,60	100,85	101,10

Nőszirom a húszason

Amint arról már hírt adtunk, márciustól megjelennek az új egy-, kettő- és húszforintos, valamint júliustól az öt-, tíz- és százforintos érmék. A régiek túl nagyok és drágák voltak, nem lehetett rajtuk megoldani a politikai változásokat tükröző szimbólumok megjelenítését. Ezért volt szükség a változtatásra.

Korábban ilyen esetekben az volt a szokás, hogy felkértek egy-egy futtatott művészt a pályázat elkészítésére, és megadták a szempontokat is, amelyek alapján a mű elkészült. Ettől a gyakorlattól eltérően a Magyar Nemzeti Bank nyílt pályázatot hirdetett az új pénzérmék elkészítésére. A pályázaton bárki részt vehetett. Így amatőrök is. *Kósa István* és *Bartos István* nyerte el az első díjat.

– Akkor éreztem, hogy lehet némi esélyem, amikor kiderült, hogy nyílt a pályázat – mondta Kósa István. – A szakmám ugyanis vésnök, az Állami Pénzverőben dolgozom. Nagyon rövid kitérővel, immár huszonkét esztendeje művelem ezt a szakmát. Első nagyobb munkám a *Csikszentmihály György* tervezte emlékpénz volt, majd ezt követte a Magyarország felszabadulásának harmincadik évfordulójára kiadott emlékérem. Én véstem az új húszforintost is, ami végül nem került ki a forgalomba.

– Mi volt az elképzelése, amikor ezeknek az érméknek a hátlapját megtervezte?

– Kicsit nehezítette a munkát, hogy semmilyen szempontot nem adtak meg. Viszont ezzel nagyobb lett az esély, hogy valami újszerűt alkosson az ember. Korábban ugyanis az érmék zömén történelmi személyiségeket ábrázoltak. Ezt nem akartam. Én inkább olyat szándékoztam csinálni, ami teljes mértékben politikamentes. Ezért választottam a motívumokat a növény- és madárvilágból. Amikor elkészültem vele, mondta is a feleségem, hogy ezzel vagy első, vagy utolsó leszek. Bevált a jóslata.

– Önnek melyik motívum tetszik a legjobban?

– A húszforintoson lévő magyar nőszirom a kedvencem. Nem azért, mert nőpárti vagyok, de amikor megláttam ezt a virágot, egyből megkapott. Nagy segítségemre volt a csömöri könyvtár vezetője, akitől kutatómunkámhoz nagyon sok anyagot kaptam. Úgy éreztem, hogy a védett növényekkel és állatokkal jól szimbolizálhatom az ember természetszeretetét.

– A díjat megosztva kapták Bartos Istvánnal. Milyen volt az együttműködés önök között?

– Szerencsém volt, hogy Bartos István nem művész, mert akkor talán jobban ragaszkodott volna az eredeti elképzeléséhez. Nagyon jól össze tudtunk dolgozni, és igazán jó baráti kapcsolat alakult ki közöttünk.

Hasonlóan vélekedett a tervező, Bartos István:

– Már felnőtt voltam, amikor a Tiszán fejest ugrottam a sekély vízbe. Így kerültem tolószékbe. Igazán nem lehet megbarátkozni ezzel az állapottal, főleg akkor nem, ha az ember ismeri azt a másik világot is.

– Hogyan jutott egyáltalán eszébe, hogy induljon a pályázaton?

– Még amikor egészséges voltam, akkor is rajzolgattam, szobrászkodtam. A hetvenes években meg is keresett az Állami Pénzverő egy munkával, de akkor még csak a magam szórakoztatására dolgoztam. Most a véletlen műve volt, hogy pályáztam. Eléggé rossz állapotban voltam, mert meghalt az édesanyám és egy kapcsolatom is rosszul végződött. Úgy éreztem, valamit tennem kell, hogy kijussak ebből az állapotból. Ekkor hallottam a pályázatról.

– Véleménye szerint miért éppen az ön alkotását díjazta a zsűri?

– Talán mert egyszerű volt. Nem szándékoztam semmilyen díszítő motívumot használni, mert akkor a régihez hasonlított volna. Letisztult, egyszerű formákra törekedtem. Az én érmém nem akar semmi más lenni, mint pénz.

Kalocsai Ildikó

Egy lemondás háttere

Lobbyzni a kisvállalkozásokért

Váratlanul érkezett a hír: Árva László, az Országos Kisvállalkozás-fejlesztési Iroda elnöke távozik az országos hatáskörű államigazgatási szervezet éléről.

– Mi a távozás oka? – kérdeztük tőle.

– Egy kedvező ajánlat, aminek nem tudtam ellenállni. Évekkel ezelőtt is sokat dolgoztam külföldön, nem áll távol tőlem Magyarország képviselete a határokon kívül. Párizsban konkrétan a Pénzügyminisztériumot képviselem majd, ott igyekszem eladni a honi pénzpolitikát, s kialakítani olyan kapcsolatokat a francia pénzügyi körökkel, amely számunkra kedvező.

Kicsire méretezve

– Hogyan értékeli az Országos Kisvállalkozás-fejlesztési Iroda eddigi tevékenységét?

– Azt hiszem, hogy túlzottan kicsire méreteztem kezdetben az irodát, ami hiba volt. Nem vettem figyelembe azt a – régi államigazgatási szakemberek között valószínűleg alapvetőnek számító – tényt, hogy a létszám és a költségvetés nagysága sokkal többet nyomhat a latban, mint a jó ötletek. Ha eleve népesebb stáb nagyobb költségvetéssel lát munkához, bizonyára sokkal többet el tudtunk volna végezni.

– Például?

– Azt gondolom, hogy ma Magyarországon a vállalkozások pénzügyi helyzete nem rózsás, de nem is olyan katasztrofális, mint amilyennek az emberek gondolják. Sokkal kevesebbet tudnak arról, hogyan lehet pénzhez jutni, miként lehet üzleteket összehozni, mint kellene. A vízcsapból is az folyhatna, hogyan kell ezt csinálni. Olyan népszerűsítő tévéműsoroknak kellene készülniük, amelyek ezt tanítják az embereknek. Ilyeneket nem tudtunk összehozni, mert sosem volt rá pénz. Végül mégis tető alá került egy sorozat, amelyet – furcsa módon – nem az állami költségvetés, hanem egy magánszervezet, a Lakitelek Alapítvány támogat. Erre a fontos és nemes célra sem a Vállalkozásfejlesztési Alapítványtól, sem a minisztériumoktól nem tudtunk pénzt szerezni.

Tüsszögő „mamutok"

Talán éppen a kicsiségünk miatt nem tudtuk megértetni a hagyományos államigazgatási struktúrán belül, hogy ez nagyon fontos feladat. Ma Magyarországon az emberek rosszkedvűek. Ezt egyebek mellett azzal lehetne mulasztani, ha minél több lehetőséget, a krízisből kivezető minél többféle kiutat mutathatnánk föl. Lehet, hogy a régi reflexek okán, de még mindig jellemző az államigazgatásra az a gyakorlat, hogy sokkal többet foglalkoznak a kilátástalan helyzetben lévő nagy állami cégekkel, mint a kisvállalkozásokkal. Egy-egy nagyvállalatban lehet, hogy sokan dolgoznak, de ez még mindig csak néhány tízezer ember, miközben Magyarországon több mint félmillió ma már a kisvállalkozások száma.

– Nem éppenséggel ezen a téren kellett volna sokkal erőteljesebben föllépnie a Kisvállalkozás-fejlesztési Irodának?

– Valószínűleg nem tudtunk olyan erős lobbyzást kifejteni, mint kellett volna, aminek nem tudom, mi az oka. Bennünk is lehet hiba, a partnerekben is, meg a beidegződésekben is. De ehhez az is hozzátartozik, hogy a nagyvállalati lobby még mindig sokkal erősebb. Akár a minisztériumokra, akár a kommunikációra gondolok. Ha egy nagyvállalat megfázott és kettőt tüsszent, akkor ez egy héten át téma az újságokban, rádióban, tévében. Miközben a kisvállalkozásokat ért komolyabb sérelmek nem jutnak át igazából a közérdeklődés fölkeltésének határán. Úgy gondolom, nem nagyon fogták föl eddig Magyarországon, hogy a jövő a kisvállalkozásoké. Nagyon kevesen értették meg ennek lényegét, s nem igazán építettek erre.

Tetszetős csomagolás?

– Nem lehetséges az, hogy ez a kedvező párizsi ajánlat valójában szépen becsomagolt kritika Árva László számára, hogy helyébe egy erőteljesebben szervező, hatékonyabban lobbyzni képes vezető kerülhessen?

– Ez is elképzelhető. Ehhez azt fűzhetem hozzá, hogy az iroda kialakítása, fölépítése nagyon sok energiát fölemésztett. Nem bánom, hogy most valaki átveszi ezt a feladatot, hiszen új szemmel nézheti a fejleményeket. Arra kell koncentrálni, hogy legyen erő a felvilágosításra. Legyen erő az eredményesebb ütközésekre a minisztériumokon belül, a sajtóval való hatékony kapcsolattartásra. A választások közeledtével mindenki valami újat igyekszik kitalálni. Azt gondolom, a kormányzat akkor tudna letenni az asztalra valami újat, ha sokkal nagyobb mértékben pártolná a kisvállalkozásokat, ha sokkal nagyobb mértékben próbálná a kisvállalkozásokat megerősíteni a gazdaságon belül.

Horváth K. József

Négyfejes japánok

Elmosódó kontraszt a videopiacon

Vibrál a kép, ha a videomagnók piacát vesszük szemügyre. A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség megrendelésére a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet húsz videomagnó-típust tett a műszeres asztalra, s megpróbáltak világos, kontrasztos képet kialakítani a kínálatról.

Tanácsos ferde szemmel pillantást vetni a készülékekre, a honi üzleteik polcairól ugyanis zömmel japán videomagnók tekintenek vissza. A Hitachi, a Toshiba, a Mitsubishi, a Panasonic két-, három- és négyfejes videókkal is elárasztotta a magyarországi boltokat. Sőt, nemcsak a boltokat: a Főfelügyelőség szerint több mint egymillió videomagnó „van használatban" idehaza. Köztük sok Samsung, ITT-Nokia, Philips, Sharp, Siemens, Sony...

Az érdeklődés a már kikristályosodott *hagyományhoz* igazodik: a VHS rendszerben működő, hifi hangrögzítésű videókra vetül a kíváncsiság fénykörre. Ennek egyik oka, hogy még nincsen sztereo tv-adás, a másik, hogy a kölcsönzők kazettái is a „hagyományos" rendszerben készültek.

A *házimozizás* hagyományához a kétfejes készülékek tökéletesen megfelelnek – véli a Felügyelőség. E videók is alkalmasak bizonyos fokig az állóképmegfigyeléshez és a lassításos mozgáselemzéshez. Utóbbiakra azonban a három- és a négyfejes magnók jobbak: tisztább a képük, hívebben másolnak.

A másolt filmeket, klipeket indexek választják el egymástól a drága készülékekben, ám az ilyen ráadásszolgáltatás kezd teret hódítani az olcsóbb magnók körében is. Erre képes a Panasonic NV-J 40-es háromfejese vagy a Siemens kétfejes FM 701/RI-je is. Ez utóbbi készülék igen jó állóképet varázsol a képernyőre, hasonlóan a Toshiba V-110 CZ-hez, vagy a Sharp VCA 30 BP-hez. Jó állóképek a négyfejes készülékektől várhatóak, ám ezeknél is külön beállítás szükséges, például a Sharp VCA 63 BP-hez vagy a Samsung VK–1560-hoz. Az állókép megjelenítésében a Hitachi VT–D660E/CT/ jelenti a csúcsot. E készüléken 16 műsor kerülhet egyszerre az osztott képernyőre.

Ez utóbbi produkcióhoz előre be kell programozni az állomásokat. Azoknál a készülékeknél, amelyekben ez nem automatikusan történik, kézzel kell „bepötyögni" a csatornaszámot. Sajnos – jegyzi meg a Felügyelőség – e számokat a magyarországi tv-újságok nem tartalmazzák. Ez akkor kiváltképp kellemetlen, ha egy-egy hálózati kimaradás „elfelejteti" a videóval a korábban beprogramozott csatornaszámokat. E tekintetben „nem dicsérhetőek" a Samsungok, a Sharp VCA 30 BP, a Hitachi VT–M727...

Kedvező kép alakult ki a szakemberekben – a kép minőségéről. A vizsgált húsz típusban „nem sok kivetnivalót találtunk" – szól az összefoglaló. A kétfejes ITT-Nokia és a négyfejes Panasonic kontúrjai a legvilágosabbak, ezeken kívül a négyfejes Siemens, a Sony, a Hitachi találtatott említésre méltónak.

Hasonló hangon ír a tanulmány a hangról. A négyfejes Hitachi *átvitelét* érezték a legfinomabbnak, ezt a kétfejes ITT-Nokia és a Siemens követi a szakértők szerint. A kétfejes Philips, a Samsung a Mitsubishi hangja közepesnek tekinthető.

Megvizsgálták, milyen zajokat adnak ki a gépek az előre beállított felvételek indításakor és megállításakor. Ezeknek éjjel van nagy jelentőségük. A legkevésbé a háromfejes Philips indítókapcsolására lehet felriadni, alig hangosabb a kétfejes Hitachi.

„Önmagában is szívet melengető, hogy a magyar nyelv is megjelenik" a kezelési útmutatókban – vélekednek a Főfelügyelőség emberei. A Toshibához ügyes használati utasítás készült, a Mitsubishié túl rövid, a Siemensből kimaradtak az ábrák.

A MEEI a kétfejesek közül a Hitachit érzi kedvező vásárlásnak, a háromfejes videók közül a Panasonic és a Mitsubishi előnyös, minden szempontot egybevetve. A négyfejesek között is a Panasonic nyerte el leginkább a szakemberek tetszését, ám vásárlóként beérnék a Siemensszel, a Hitachival vagy a Toshibával is.

M. P.

Csatlakozó multik

Keresni, ami közös

A legnagyobb „tizenkettő", azaz a hazánkban befektető multicégek szeptemberi társaságalapításáról mára már bebizonyosodott: nemcsak megtervezni, de kivitelezni is tudták koncepciójukat. Korszerűen felfogott érdekképviseletük még az egymással konkurálókat is közös platformra hozta, érthető tehát, hogy azóta is többen csatlakoztak. Mit várnak e lépésüktől? – kérdeztük néhányukat.

– Mi azon az álláspontonvagyunk – mondja *Sraud Vilmos*, a Samsung Electronics Magyar Rt. társelnöke –, hogy a gazdaság megerősítését szolgáló fórumok munkájában nemcsak érdemes, de szükséges is a részvétel. A több-kevesebb sikerrel működő érdekképviseletek mindig is azt példázták, hogy a közösen kialakított véleményeknek és javaslatoknak foganatjuk van – s mi ezt céloztuk meg. Gondoljunk csak a piacvédelem és a vámellenőrzés kérdéseire, mindezek olyan témák, amelyek megfelelő kezelésében a többi cég is érdekelt. Mi a tisztességes és egészséges „játékszabályok" megalkotásához szeretnénk hozzájárulni, s persze e tekintetben várjuk a védelmet is.

Ugyancsak a magyar gazdaság stabilitásának megteremtéséért, s a működési feltételek folyamatos javításáért csatlakozott a társasághoz a Huss Gépgyár Kft. *Taba Miklós* magyar ügyvezető szerint olyan kétirányú párbeszédre és információcserére van szükség, amely egyrészt a kormányzatnak ad támpontokat, másrészt a befektetők további erősödéséhez teremt biztos talajt. Mindez azonban a nemzetgazdaság fejlődését is szolgálja, s messze túlmutat egy-egy befektető sajátos érdekén. A napi gyakorlatban, a részletek kimunkálásában sajátos erőt képviselhet a társaság, hiszen olyan világcégek adják át ismereteiket, amelyek már kijárták a piacgazdaság iskoláját.

Schleicher Éva, a Zwack Unicum Budapest Kft. ügyvezetője szerint a konzultációk és a szakértői szinteken történő egyeztetések egy folyamatos és ma nélkülözhetetlen párbeszédet eredményeznek. A gazdasági kormányzatnak különösen a törvényelőkészítő munkában fontos a társaság nagy tapasztalatú nemzetközi befektetőire számítani, míg a cégek érdekérvényesítésükkel saját fejlődésüket segítik. S mivel valamennyien perspektivikusan gondolkodó, a magyar piacon tartósan jelen lévő vállalatok, még akkor is a közös, kapcsolódó pontokat kell keresniük, ha egyes szakmákban versenytársai egymásnak. Azt kell keresni, ami összeköt, s nem azt, ami szétválaszt.

V. É.

Munkahelyteremtő beruházás Móron

A németországi Rheda-wiedenbrücki Michels kábelkonfekcionáló GmbH 6600 négyzetméteres csarnokot épít Móron. 4400 négyzetméteren gyártócsarnok lesz, amelyben gépkocsik és háztartási elektromos készülékek kábelkonfekcionálását végzik. A városnak jól jött ez a beruházás, mert jelenleg 870 munkanélkülit tartanak nyilván. Az üzemben, ahol áprilisban indul a termelés, 300 főt tudnak majd alkalmazni. A teljes termelési felfutás a tervek szerint 1995-re várható, és akkor már hét-nyolcszáz embert tudnak foglalkoztatni. A beruházás érdekessége, hogy a városi önkormányzat a 37 ezer négyzetméteres földterületet jelképes, egyforintos négyzetméterenkénti áron adta a cégnek. Az építkezés generálkivitelezője a Strabag-Hungária Építő Kft., amely rekordgyorsasággal építette föl a csarnokot. Az építkezés júliusban kezdődött és januárban már műszakilag átadják az épületet.

Koppány György felvétele

HarmoNet
Mindenkinek, akinek lelke van

Forradalmi érmék

A Magyar Nemzeti Bank az 1956-os forradalom és szabadságharc 50. évfordulója tiszteletére kibocsátja az 50 forintos érme és az 500 forintos bankjegy emlékváltozatát.

Az érmék 2 millió, a bankjegyek 15 millió példányban kerülnek forgalomba.
Az 1956-os forradalomra emlékező érmék névértékes oldala, illetve a bankjegyek előlapja megegyezik a forgalomban lévő 50 forintosok névértékes oldalával, illetve a bankjegyek előlapjával. A hátoldalon azonban egységesen az Országház épületének a Duna felőli ábrázolása látható, az előtérben lyukas nemzeti színű zászlóval.

Az új érmeoldalt a Magyar Pénzverő Zrt. fővésnöke, Kósa István készítette. Az új bankjegy hátoldalán látható - Helbing Ferenc rajza alapján készített - reprodukció, valamint a hátoldal képének összeállítása Pálinkás György grafikusművész munkája.

Az 50 forintos forgalmi érmekkel és az 500 forintos bankjegyekkel a lakosság a készpénzfizetési forgalomban, a mindennapi vásárlások során találkozhat majd. Forgalomba még nem került, verdefényes érméket, illetve hajtatlan, nyomdafriss bankjegyeket a gyűjtők az MNB pénztárában névértéken vásárolhatnak.

Az érmékből és a bankjegyekből 12 ezer darab közös díszcsomagolásban kerül forgalomba, amelyet a Magyar Pénzverő Zrt. árusít.

http://www.harmonet.hu/cikk.php?rovat=104&alrovat=131&cikkid=9929

Kósa István

KÓSA István

KALOCSAI Ildikó: Nőszirom a huszason [beszélgetés Kósa Istvánnal és Bartos Istvánnal]. = Uj Magyarország, 1993 jan.5. 8. ill.

Bartos István--

uj pénérsnél

tő megszorultában bátran használhat,
nak, milyenek még napjainkban is lát-
ényt hoztak volna elő, mint milyent
nem foglaltatik, s mindössze is csak
t. Ilyes egyéni szóhalmazt elősorolhat
, anélkül, hogy egyik vagy másik vala-
mas fiatal szobrász haladása s idővel a
s képességgel bír, megmutathatni neki
szigorú, de szelid hangzatú bírálattal,
ez ifjú tudományt, művészeti tökélyt
s bírálatot a kezdő szobrászra nézve, s
iszteletére. És midőn ezzel ellenkezőt
nagára hagyatott Faragó tőle hidegen

ugyanakkor a bécsieket, s főleg a na-
fogadták volna meg – nagy dicséret-
ényeikért, talán azért, hogy annál több
a hazai munkák megvetésére az utat

között a művészetet? igyekezhetnek-é
kíméletlenül rágalmaztatnak? Várhat-
fiak ily embertelen módok által az elő-
zet a külföldről hozott némi felületes-
bábolásiból? várhatni-é, hogy eljut a
üveltség után kapkodó külföld termé-
önmagának s nemzetének életet adhas-
erítő s nyomasztó helyzete van jelenleg
a, miszerint meggondolatlanul kibocsá-
gítené, de alkalmasint abba mélyebben
aphael, Tizian, Corregio s Dürer – hogy
násmód mellett nem emelik föl mago-
ltetést, melyben részesültek életökben,
észetnek lelke a természetből merített
hol az önkényes divat és mesterkélt

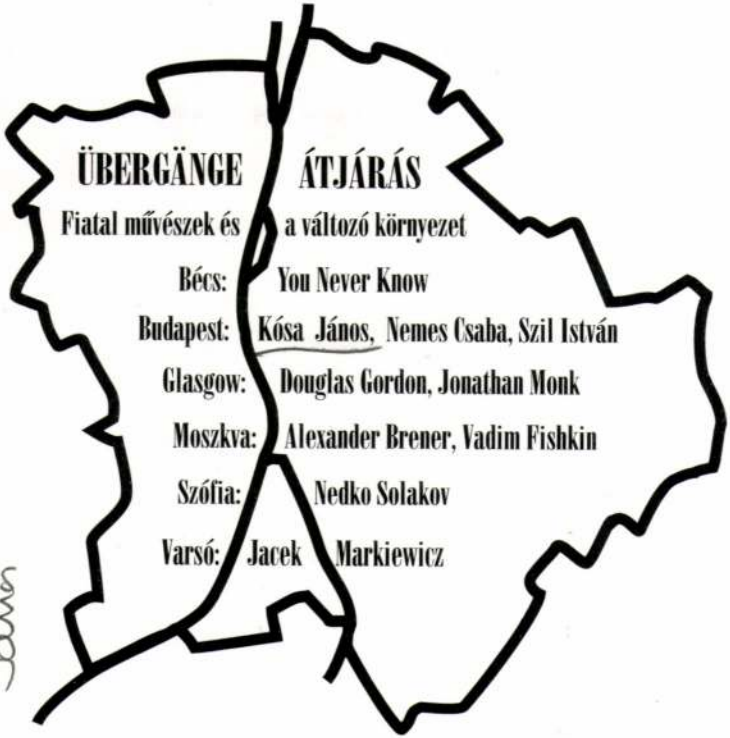
ÜBERGÄNGE
ÁTJÁRÁS
Fiatal művészek és a változó környezet
Bécs: You Never Know
Budapest: Kósa János, Nemes Csaba, Szil István
Glasgow: Douglas Gordon, Jonathan Monk
Moszkva: Alexander Brener, Vadim Fishkin
Szófia: Nedko Solakov
Varsó: Jacek Markiewicz

Jánus

KÓSA

A Budapest Galéria és a Knoll Galéria
tisztelettel meghívja Önt

ÜBERGÄNGE ÁTJÁRÁS

c. kiállításának megnyitójára
1994. június 30-án 18 órára
a Budapest Galéria Kiállítóházába
(Budapest, III., Lajos u. 158.)

•

A kiállítást megnyitja: ZWICKL ANDRÁS
Kiállítási koncepció: HANS KNOLL

•

A kiállítás megtekinthető 1994. július 24-ig,
hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

•

Támogatók:
KULTUR KONTAKT AUSTRIA
BRITISH COUNCIL
OSZTRÁK KÜLÜGYMINISZTÉRIUM

KULTUR Kontakt AUSTRIA

The British Council

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

KÓSA JÁNOS

KIÁLLÍTÁSA

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET STÚDIÓ GALÉRIA
1996. OKTÓBER 29 – NOVEMBER 16.
MEGNYITÓ: OKTÓBER 29. 18 ÓRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: DR. RADNÓTI SÁNDOR

A KIÁLLÍTÁST A FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA TÁMOGATJA

Stúdió Galéria 1053 Budapest, Képíró u. 6. tel: 267 2033 fax: 342 5380
e-mail: studiog@dial.isys.hu http: //www.sztaki.hu/providers/studio
nyitva: hétfő–szombat 14–18 óra

Tisztelettel meghívjuk Önt és családját

Kósa János, Szépfalvi Ágnes és Wächter Dénes

FESTŐMŰVÉSZEK

Illúziók – illúziók nélkül című kiállítására

1998. április 23-án 17 órára a Szinyei Szalonba

(Budapest, VI., Szinyei u. 2.)

A tárlatot megnyitja

BORDÁCS ANDREA

művészetkritikus

Megtekinthető: 1998. május 20-ig.
A lakásgaléria délutánonként van nyitva, szombat—vasárnap zárva.
(Bejárat a belső udvarból jobbra.)

Total Recall Emlékmás

KÓSA JÁNOS

A festészet halála, olaj-vászon, 150x100 cm, 1992
The death of painting, oil on canvas

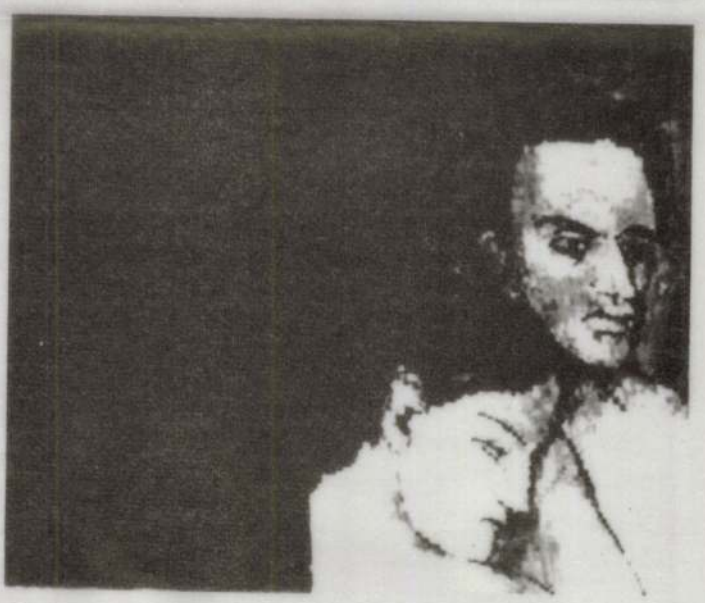

A könyvtárban, olaj-vászon, 60x70cm, 1996
In the library, oil on canvas

KÓSA JÁNOS

A festészet halála, olaj-vászon, 150x100 cm, 1992
The death of painting, oil on canvas

A könyvtárban, olaj-vászon, 60x70cm, 1996
In the library, oil on canvas

Total Recall

Emlékmás

**minden, amit tudni akarsz az *Emlékmás*ról,
de sosem merted megkérdezni**

**everything you always wanted to know about *Total Recall*,
but were afraid to ask**

Plágium [1] *Plagiarism*

Kósa János kiállítása — exhibition of János Kósa

rendezte: Szoboszlai János
1998. április 21 - május 9.

curated by János Szoboszlai
21 April - 9 May, 1998

megnyitja: [2] opening by

St. Auby Tamás — *Tamás St. Auby*

a Telekommunikáció Nemzetközi Paralel Uniója szuperintendánsa
1998. április 21-én, 18.00-kor

The Superintendant of
The International Paralel Union of Telecommunication
at 6pm, 21 April

No.4

Total Recall
Emlékmás

Kósa János

Plágium

megnyitó

KÓSA JÁNOS

RAJZOK, 1993-97

MEGNYITJA
BEOTHY BALÁZS
MÁRCIUS 21-ÉN
17^{30} KOR

1997. MÁRCIUS 21-ÁPRILIS 11.

NYITVA 14-18 H-IG,
KEDD SZÜNNAP

1146 BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.

LIGET GALÉRIA

Kósa János

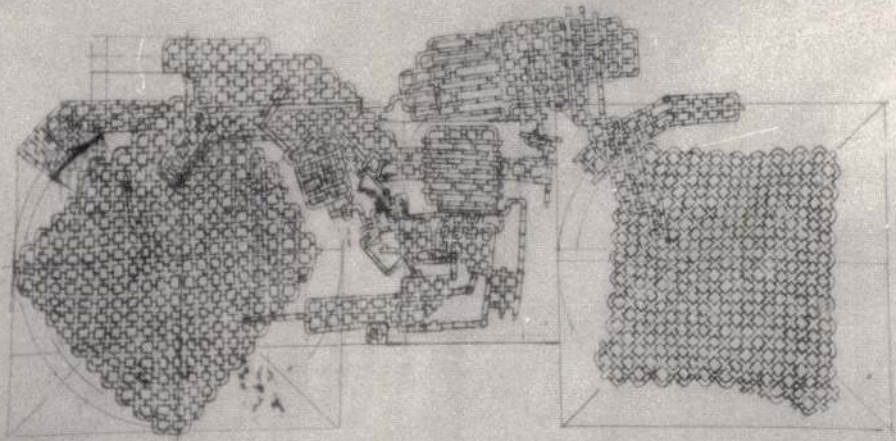

KÓSA JÁNOS

KIÁLLÍTÁS „ÁRNYKIRÁLY,
FÉNYKATALÓG" CÍMMEL

1998 NOV. 19 - DEC. 2 - IG

SZINYEI SZALON,
BUDAPEST

MHB IMMO
ART GALÉRIA

Meghívó

Kósa János

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület és a Műcsarnok tisztelettel meghívja Önt a *Komoly és fiatal - Visszaforgatott kép* című kiállítás megnyitójára az Ernst Múzeumba, 1999. augusztus 3-án 20.00 órára.

A kiállítást a művészek jelenlétében megnyitja *Bak Imre* festőművész.

Megtekinthető 1999. augusztus 29-ig.

Rita Ackermann (New York), Bakos Gábor / Lakner Antal / Weber Imre, Magnus Bärtås (Stockholm), Dexter Dalwood (London), Esterházy Marcell, Bohdan Hostiňák (Bratislava), Kámán Gyöngyi, Kerekes Gábor, Komoróczky Tamás, Kósa János, Kupcsik Adrián, Via Lewandowsky (Berlin), Németh Hajnal, Ana Opalić (Dubrovnik), Fernando José Pereira (Lisboa), Nikolaj Recke (København), Szarka Péter, Szegedy-Maszák Zoltán, Szépfalvi Ágnes / Nemes Csaba, Szigeti András, Szűcs Attila, Sašo Vrabič (Ljubljana) A kiállítás kurátorai / *The curators of the exhibition:* Beöthy Balázs, Zólyom Franciska

The Studio of Young Artists Association and the Kunsthalle request the pleasure of your company at the opening of the exhibition

Young and Serious - Recycled Image,

in the Ernst Museum at 8 p.m. on 3 August 1999.

The opening speech will be held by painter Imre Bak, *in the presence of the participating artists.*

The exhibition is on view until 29 August 1999.

A kiállítás támogatói / *The supporters of the exhibition*: NKA, MAK, Fővárosi Kulturális Alap, Liga

MŰCSARNOK KUNSTHALLE Ernst Múzeum, 1065 Budapest, Nagymező u. 8. Telefon: 341-4355 Nyitva tartás: hétfő kivételével 16-22 óráig / *Open: 4 to 10 p.m., except Mondays*

Komoly
és Fiatal
visszaforgatott kép

KÓSA JÁNOS

Festőnők – Robotok

KÉSZPÉNZZEL BERMENTESÍTVE
2001.02.22
dP. 62

Megnyitó / *Opening*:
2001. március 1. 18-20 óra

Bevezető / *Opening speech*:
Térey János, költő

Megtekinthető / *On view*:
2001. március 2 – április 28.

Gellér Katalin
MTA Művészettörténeti
Kutatóintézet
1250 Budapest
Bp. 1. Pf. 27.

Kósa János: *Festőnők* (részlet) 1999/2000, olaj-vászon, 195 x 195 cm

DEÁK ERIKA GALÉRIA
1061 Budapest, Jókai tér 1. • tel./fax: (36-1) 302 4927 • e-mail: deakgal@c3.hu
Nyitva / *Open*: csütörtök - szombat 12 - 18 óra / *Thursday - Saturday 12 - 18 PM*

KÓSA JÁNOS

Új művészet

1996/ NOV

39.o.

blk= kue
3000= 00517632
3100= Fáy, Aladár (1926)
3dok= KND-Ansetzung
3ref= Fáy, Aladár (1926)
refe= MagyFestAdat, 1988
3140= m
3162= Maler &
Graphiker
2194= Ungarn
3200= Ungarn
3270= 1926.03.21
3290= Budapest
3330= 1986.07.19
3350= Simontornya
309a= Mue^BSvÉlet, 1985;
MagyFestAdat, 1988;
KMML I, 1999
9995= 0022
kenn= hg
redk= Nováky, A^B0gnes
9906= un
9908= H

KÓSA JÁNOS

KÓSA JÁNOS

Aranykor / Golden Age

Hackerek, olaj, vászon, 100×150 cm, 2002

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

Október 16., 22 óra
Műcsarnok Bisztró
Tilos Klub

www.tilos.hu

KÓSA JÁNOS Aranykor / Golden Age

megnyitó / vernissage: 2003. október 16., 18.00-20.00
megnyitja / speech by: Hajdu István művészettörténész

nyitva / on view: 2003. október 16 – november 14.,
kedd-péntek / Tuesday – Friday 14.00 – 18.00,
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment
október 23-án zárva / closed on 23 October

A megnyitó után szeretettel várjuk a Műcsarnok Bistro Tilos Klubjába, amelynek vizuális hátterét ez alkalommal Kósa János alkotásaiból állítják össze a pj-k, azaz a Kiégő Izzók és Lee Unflyable.
A zenét 22 órától a Mana Mana dj-k, Suefo, Kork és Nafta szolgáltatják.
A belépés 500 Ft, de a meghívóhoz mellékelt jeggyel ingyenes!

After the vernissage you are most welcome at the
Műcsarnok Bistro (Hősök tere).

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 62
1376

Timár Árpád
Üllői út 119.
Budapest
1091

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

Budapest, VI. ker., Király u. 76. • T: (1) 413 7608 • www.acbgaleria.hu • acbinfo@acbgaleria.hu

Támogatóink és partnereink / Partners and supporters of acb:

FRUTTA INTERACTIVE

Timp Kft.

Kósa János (1962–)
Hackerek, Hackers 1996
olaj, vászon, oil on canvas
100x150 cm
magángyűjtemény, private collection, Budapest

Illárium Galéria, H-1081 Budapest, Köztársaság tér 15, +36-1-210-4883

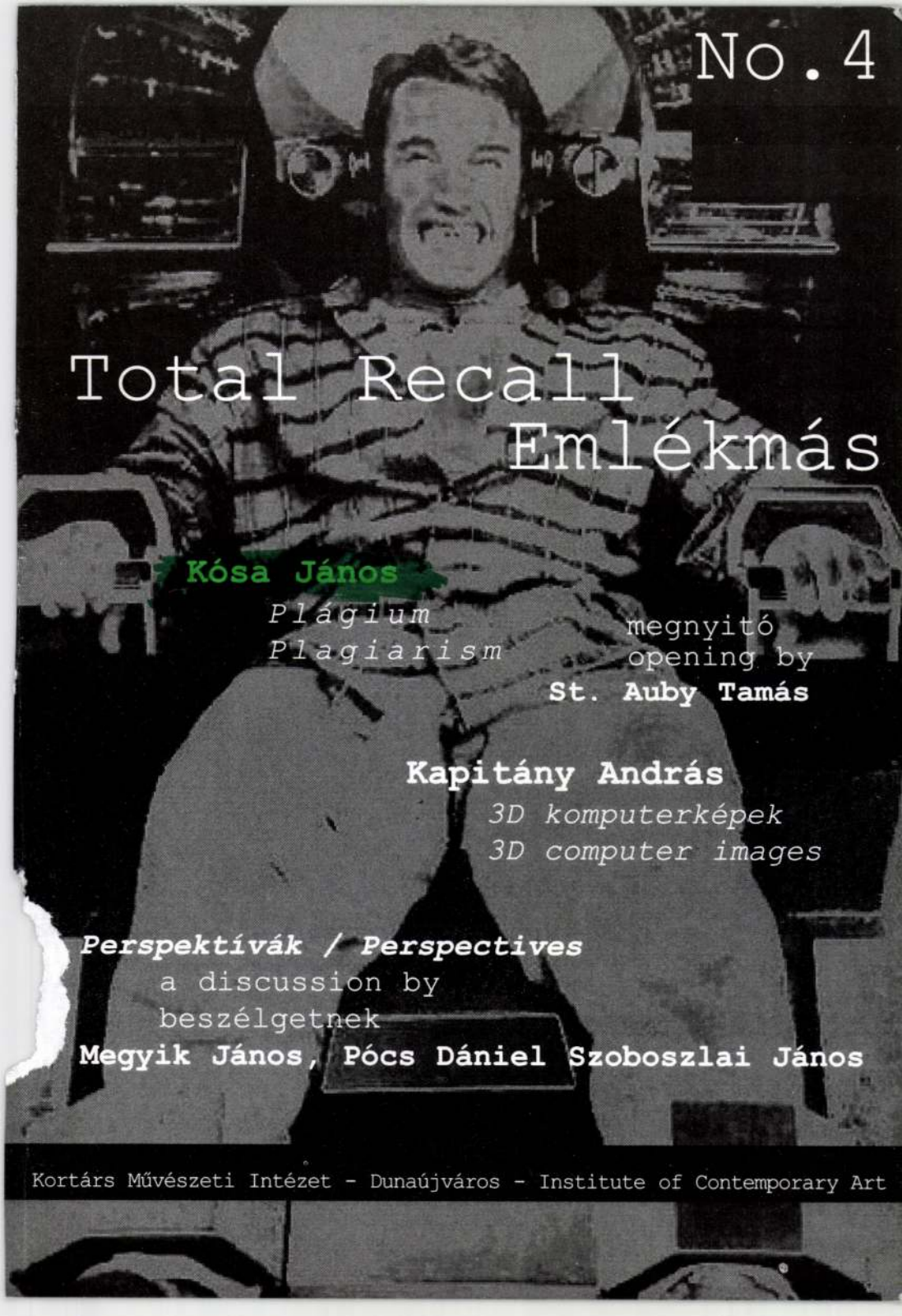

No. 4

Total Recall
Emlékmás

Kósa János

Plágium
Plagiarism

megnyitó
opening by
St. Auby Tamás

Kapitány András

3D komputerképek
3D computer images

Perspektívák / Perspectives

a discussion by
beszélgetnek
Megyik János, Pócs Dániel Szoboszlai János

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros - Institute of Contemporary Art

Total Recall Emlékmás

minden, amit tudni akarsz az *Emlékmás*ról, de sosem merted megkérdezni

everything you always wanted to know about *Total Recall*, but were afraid to ask

Plágium [1] *Plagiarism*

Kósa János kiállítása — exhibition of János Kósa

rendezte: Szoboszlai János
1998. április 21 - május 9.

curated by János Szoboszlai
21 April - 9 May, 1998

megnyitja: [2] opening by

St. Auby Tamás — *Tamás St. Auby*

a Telekommunikáció Nemzetközi Paralel Uniója szuperintendánsa
1998. április 21-én, 18.00-kor

The Superintendant o
The International Paralel Union of Telecommunicatio
at 6pm, 21 Apri

3D komputerképek [3] *3D computer images*

Kapitány András kiállítása — exhibition of András Kapitány

rendezte: Szoboszlai János
1998. április 21 - május 9.

curated by János Szoboszlai
21 April - 9 May, 1998

Kapitány András kiállításának megnyitója:

Perspektívák [4] *Perspectives*

Megyik János képzőművész, **Pócs Dániel** és **Szoboszlai János** művészettörténészek pódiumbeszélgetése 1998. április 21., 18.30-tól

Opening of András Kapitány's exhibition:

a discussion by **János Megyik** visual artist, **Dániel Pócs** and **János Szoboszlai** art historians at 6,30pm, 21 April, 1998

helyszín:
Kortárs Művészeti Intézet
2400 Dunaújváros
Vasmű út 12.
T/F: ++36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

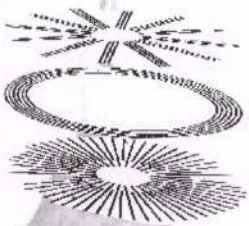

location:
Institute of Contemporary Art
Vasmű út 12.
2400 Dunaújváros, HUNGARY
T/F: ++36 25 412 220
e-mail: ica-d@dunanet.hu
http://www.ica-d.hu

KÓSA JÁNOS:

levél Szoboszlai Jánosnak / a letter to János Szoboszlai
(in. Balkon, 1996/4-5, pp.37-38.)

Kedves János!

A plágiumról kérdezel: hogy mit jelentett nekem e fogalom, hogyan kapcsolódik a munkámhoz és mostanában hogyan viszonyulok a plagizálás kapcsán felmerülő problémákhoz? Megpróbálok Neked röviden válaszolni ezekre a kérdésekre. Előrebocsátanám, hogy plágium-periódusom rövid volt és már lezártnak tekintem. Utólag úgy gondolom, hogy nagyon fontos és tanulságos időszak volt.

A plágium-kérdésbe akkortájt botlottam, amikor szembesülni voltam kénytelen a kortárs festészet alapvető problémáival. Festőtanulóként az avantgarde-dal viaskodtam azidőtájt. Már pontosan tudtam J. Kosuth-tól, hogy a festészeti állítások, a közvetlen kijelentések a festészetben érvénytelenek, és éreztem, hogy végleg kihúzták a talajt a hagyományos festészet alól. Ugyanakkor biztos voltam benne, hogy engem a festés érdekel, és ha teszek is kirándulásokat más műfajokba, ott is csak a festészettel kapcsolatban felmerülő kérdésekre keresek választ. Mindamellett a klasszikus festő vágyai is éltek bennem formákról, terekről, hagyományos minőségről. A nehezebb út irányába indultam el, egészen egyszerűen azért, mert tudtam, hogyha a könnyebb ellenállás felé megyek, nem kapok választ a kérdéseimre. A festészettel annyi a baj - mondtam -, annyira képtelenség csinálni, hogy az már szimbólumértékű.

Föl lehet fogni a festészet ellehetetlenedésének mozzanatát a kultúra egészére kiható információforrásként. Tehát: bajlódni kell a festészettel.

Így aztán 1991-ben eljutottam oda, hogy újra megfestettem Picasso kék korszakának fő művét, a La Vita-t. Nem lemásoltam, hanem újra megfestettem. A különbség lényeges. Mintha másolatot készítettem volna: pontosan az eredetivel megegyező méretben, pontosan ugyanazzal a technikával dolgoztam. A különbség a szituációban elfoglalt helyem volt. Igyekeztem belehelyezkedni a festő életébe. Festés közben 1903-ban éreztem magam.

Újra át akartam élni a mű születésének pillanatait, és így, ezzel a körmönfont "időutazással" próbáltam meg érvényességet csiholni a hagyományos festészet számára. Eljárásomat plágiumnak neveztem akkor, ma már tudom, hogy a Don Quijotét újra megíró Pierre Ménard története esett meg velem, amint Borges megírta, pontosan ugyanúgy. Ilyesféleképpen végül is pont egyfajta antiplágium született. (...)

Total Recall Emlékmás

KÓSA JÁNOS

1962-ben született Budapesten / born 1962 in Budapest, Hungary
1976-80 Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola / Art High School
1980-83 dekoratőr / works as a designer
1983-84 segédmunkás a Műcsarnokban / assistant worker for Palace of Exhibitions
1985-92 Magyar Képzőművészeti Főiskola, festő szak / Hungarian Academy of Fine Art, Department of Painting
Mesterei / Teachers Sváby Lajos és Tölg-Molnár Zoltán
1989 festődiploma / MA in Painting
1989-92 posztgraduális képzésen vesz részt / postgraduate studies
tagja lesz a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának és a MAOE-nek / Member of Association of Young Artists and The Association of Hungarian Artists
1994 Svájci állami ösztöndíj / State Grant of Switzerland (Ligornetto)
1997 a Római Magyar Akadémia ösztöndíja / Hungarian Academy Grant, Rome

csoportos kiállítások / group exhibitions
1986 *6 Painters*, Almássy-téri Szabadidőközpont, Budapest
1989 *Nove Metode*, Barcsay-terem, Budapest
Stúdió '90, Ernst Múzeum , Budapest
Oscillation, Komarno - Budapest
Spektrum, Budapest
1992 *Dialóg*, Düsseldorf- Budapest
Analóg, Budapest
Übergange, Passau
1993 *Minta*, Budapest , Fészek Galéria
1994 *Epigon*, Budapest , Tűzoltó utcai kiállítótér
Barcsay-díjasok kiállítása, Barcsay-terem, Budapest
1998 Antológia, Ludwig Múzeum, Budapest

önálló kiállítások / solo exhibitions :
1990 Barcsay-terem , Budapest
Bercsényi Kollégium , Budapest
1996 Niu d'Art Galery , Budapest
Stúdió Galéria , Budapest
1997 Illárium Galéria , Budapest
Liget Galéria , Budapest
Tiszai Galéria, Csongrád
1998 Óbudai Társaskör, Budapest

Total Recall Emlékmás

KÓSA JÁNOS

A festészet halála, olaj-vászon, 150x100 cm, 1992
The death of painting, oil on canvas

A könyvtárban, olaj-vászon, 60x70cm, 1996
In the library, oil on canvas

Total Recall Emlékmás

KÓSA JÁNOS

A festészet halála, olaj-vászon, 150x100 cm, 1992
The death of painting, oil on canvas

A könyvtárban, olaj-vászon, 60x70cm, 1996
In the library, oil on canvas

Total Recall

Emlékmás

KAPITÁNY ANDRÁS

3D komputerkép, 3D Studio, 1993
3D computer image

Total Recall Emlékmás

KAPITÁNY ANDRÁS

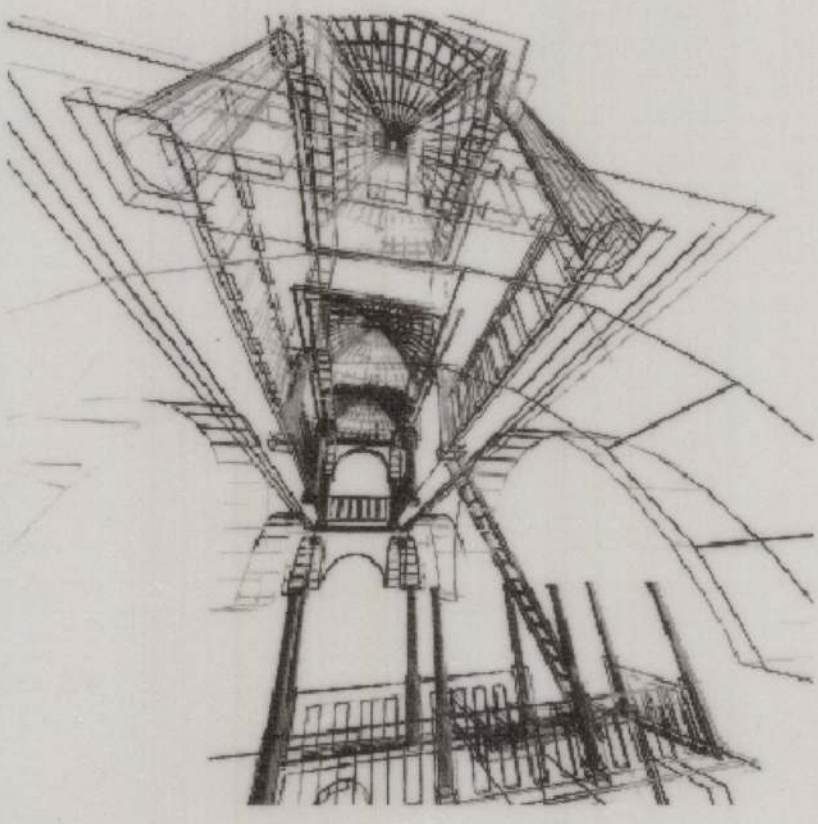

3D komputerkép, 3D Studio, 1993
3D computer image

KAPITÁNY ANDRÁS:

M.C ESCHER LEHETETLEN ÉPÍTMÉNYEINEK 3D-S VÁLTOZATAI

Szerettem volna meggyőződni arról, hogy az Escher által elképzelt lehetetlen épületek megszerkeszthetőek-e egy háromdimenziós térben. Valójában csak ellenőrizni szerettem volna Eschert abban, hogy milyen pontosan szerkesztette meg a síkon a teret. Escher két metszete alapján a háromdimenziós térben több animációt készítettem. Az animációk segítségével körüljárhattam az épületeket, megvizsgálhattam minden oldalról. Az épület forgatása közben egy bizonyos szögben összeállt az a nézőpont, amit Escher is megmutatott nekünk a metszetén.

Escherrel ellentétben én sok olyan állóképet készítettem az épületről, amelyre az erős perspektíva a jellemző, és nem egy, hanem több nézőpontból, lehetőséget nyújtva a tanulmányozásra.

Hogy a megfejtést kissé megnehezítsem, az épületet drótvázas szerkezetben tárom az érdeklődők elé, remélve azt, hogy legalább annyi fejtörést fognak okozni az állóképeim, mint Escher metszetei. A türelmetlenebb kutatók figyelmébe ajánlom az épületekről készített animációk megtekintését.

Total Recall Emlékmás

KAPITÁNY ANDRÁS

1964-ben született Bagoson / born 1964 in Bagos, Romania
1978-82 Gimnázium / High school Szilágysomlyó, Zilah, Romania
1982-90 kőműves, szobafestő és autófényező szakképzettséget szerez
works as construction worker and mechanic
1990 felvételt szerez a Magyar Képzőművészeti Főiskola
festőszakára (tanára : Maurer Dóra)
Hungarian Academy of Fine Art, Departrment of Painting
(teacher: Dora Maurer)
1992 Jelentkezik az Intermedia Tanszékre
Hungarian Academy Academy of Art, Intermedia Department
1995 Tanári és festőművész diplomát szerez a Képzőművészeti Főiskolán
MA in Painting and Teaching
1996 Diplomát szerez a Képzőművészeti Főiskola Intermedia Tanszékén
MA in Intermedia Art

kiállítások / exhibitions

1991 *Áthatás*, Fészek Galéria, Budapest
1992 *Diák fotogramok*, Goethe Intézet, Budapest
1992 *Tér-képzetek*, Budapest Galéria Kiállítóháza, Budapest
1992 *Spektrum*, Tűzoltó utcai kiállítóterem, Budapest
1993 *Tér-képzetek III.*, Budapest Galéria Kiállítóháza, Budapest
1993 *Jövőgyűjtés*, Liget Galéria, Budapest
1993 *Tondó*, Józsefvárosi Galéria, Budapest
1994 *Berlin / Budapest*, Künstlerwerkstatt Bahnhof Westend, Berlin
1994 *Tér-képzetek*, Éri Galéria, Budapest
1994 *Budapest / Berlin*, Műcsarnok Palme-Ház, Budapest
1996 *Tér-képzetek V.*, Budapest Galéria Kiállítóháza, Budapest
1996 *Gesztus és gesztus*, Pince Galéria, Pécs
1996 *Munka-kiállítás*, C^3 Kiállítótér, Budapest
1997 C^3, Budapest
1998 **.SR*, C^3, Budapest

Total Recall Emlékmás

terminológia / terminology

eredeti, másolat, tökéletes másolat, hamis, reminiszcencia, paródia, kölcsönzés, utánzat, idézet, kulturális metafora, plágium, epigonizmus, ismétlés, kisajátítás, sokszorosítás, allúzió, vonatkozás, kontextualitás, stb.....

.....

original, copy, perfect copy, fake, reminiscence, parody, borrowing, imitation, counterfeit, stimulated, quotation, cultural methaphor, relic of cultural archeology, plagiarism, epigonism, repetition, appropriation, multiplication, allusion, reference, contextuality, etc.....

.....

Total Recall Emlékmás

JKO SA Tanos

támogatóink / our sponsors and supporters

Dunaújváros Megyei Jogú Város Önkormányzata
MNE Dunaújvárosi Főiskolai Kar
MNE Dunaújvárosi Főiskolai Kar Oktatástechnikai Laboratóriuma
Opel - Dunapentautó Kft.
Green System Bt.
Dunanet - Internet Dunaújváros Kft.
No.1. Számítástechnikai Szaküzlet
Soros Alapítvány
Soros Alapítvány C3
Evangélikus Gyülekezet - Dunaújváros
Nemzeti Kulturális Alap
RomBrandt Multimédia

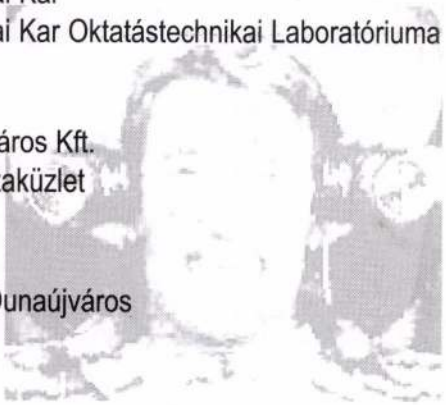

szerkesztette, tervezte, felelős kiadó / edited, designed and published by Szoboszlai János

A Kortárs Művészeti Intézetet a **Modern Művészetért Közalapítvány** működteti.
The Institute of Contemporary Art is operated by the **Public Fund for Modern Art**.

Kérjük támogassa működésünket! / Please support our activity!
ABN AMRO BANK 10200218-29271935-00000000

Kortárs Művészeti Intézet - Dunaújváros
Institute of Contemporary Art (ICA-D)
H U N G A R Y
2400 Vasmű út 12. T/F: (25) 412 220
ica-d@dunanet.hu http://www.ica-d.hu

KÓSA Jánus festő

A székesfehérvári
SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
meghívja Önt

2007-05-15

DÍJ HITELEZVE
SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
Szent István Király Múzeum
8000 Székesfehérvár, Fő u. 6.

Kósa János
festőművész
kiállítására, amelyet

Petrányi Zsolt művészettörténész
nyit meg
2007. május 26-án,
szombaton délelőtt 11.30-kor
a múzeum Országzászló téri épületében.

A kiállítás megtekinthető: 2007. augusztus 20-ig,
hétfő kivételével naponta 14–18 óráig.

F.k.: Dr. Fülöp Gyula megyei múzeumigazgató

Az intézmény fenntartója:
Fejér Megye Önkormányzata

Kép: Kósa János: Jó időben, jó helyen, 2006.

Országos Műemlékvédelmi Hivatal
Bardoly István
művészettörténész
Budapest
Táncsics M. u. 1.
1014

A székesfehérvári
SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
meghívja Önt

Kósa János
festőművész
kiállítására, amelyet

Petrányi Zsolt művészettörténész
nyit meg
2007. május 26-án,
szombaton délelőtt 11.30-kor
a múzeum Országzászló téri épületében.

A kiállítás megtekinthető: 2007. augusztus 20-ig,
hétfő kivételével naponta 14–18 óráig.

F.k.: Dr. Fülöp Gyula megyei múzeumigazgató

Az intézmény fenntartója:
Fejér Megye Önkormányzata

Kép: Kósa János: Jó időben, jó helyen, 2006.

2007-05-15

DÍJ HITELEZVE
SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM
Szent István Király Múzeum
8000 Székesfehérvár, Fő u. 6.

MTA Művészettörténeti Kut. Intézet
Timár Árpád
művészettörténész
Budapest
Úri u. 49.
1014

KÓSA JÁNOS

Új művészet

1998. AUG.

21.o.

Red-Bem.: ok
Red.-Ber.: H
Kategorie: 3
Datum: 20030827
Kommentar: 1. zwei, drei Werkbeispie
ergänzt werden

KÓSA JÁNOS

ÚJ MŰVÉSZET

1998/aug.

P-9396

20.0-

1932. V. 6.

- FITZ JÓZSEFNEK

[Zengővárkony,] 1932. V. 6.

issé nehézkes a szállitás - lo ~~k[ilo]g.[ramm]-os~~ kg-os

i - fölhasználtam mai bejövetelem s

amit itt küldök. Amennyit csak

alkalommal akarok beszállitani.

s üdvözlettel

ülep

KÓSA JÁNOS

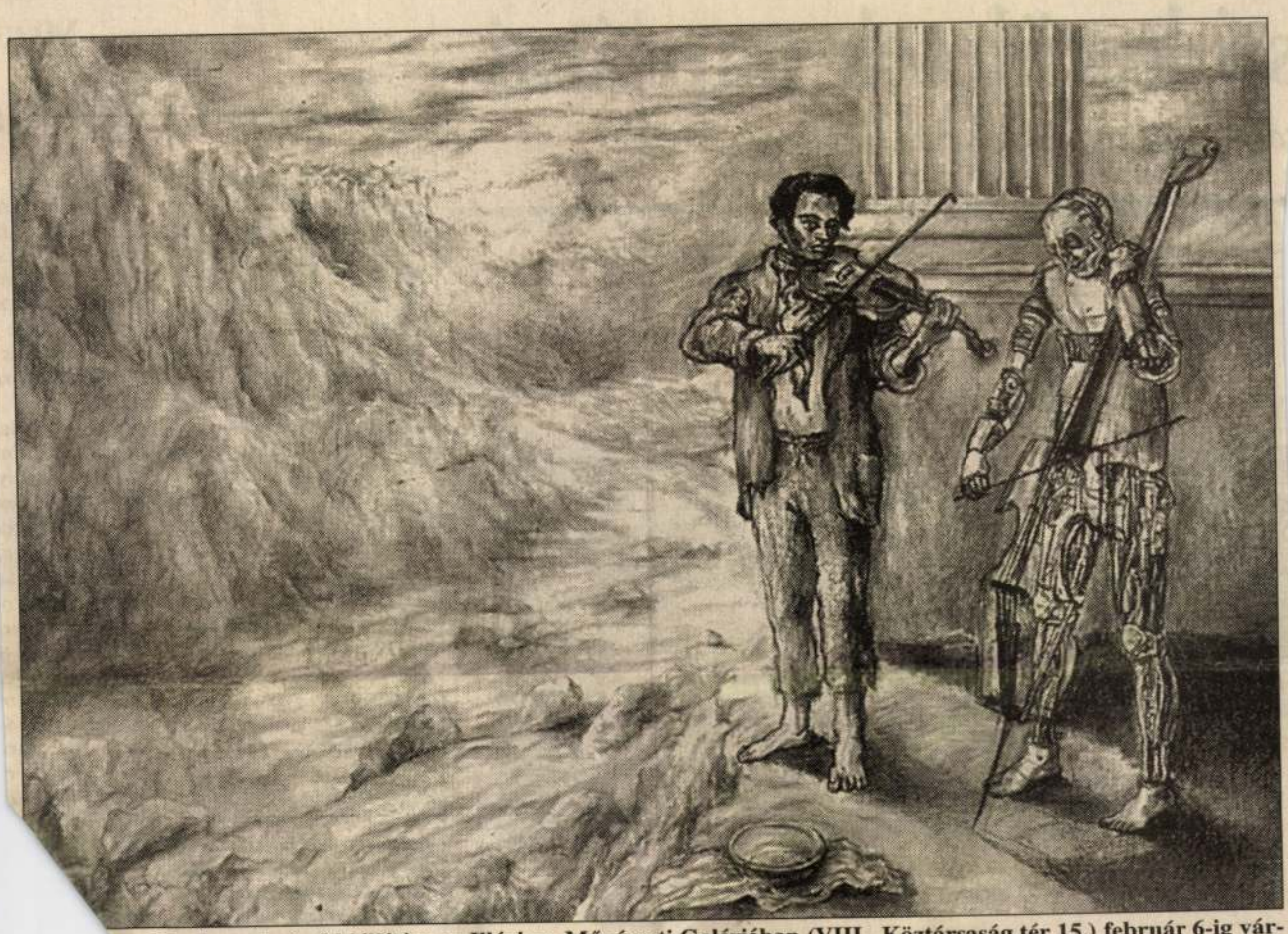

...os Unplugged című kiállítása az Illárium Művészeti Galériában (VIII., Köztársaság tér 15.) február 6-ig vár-...ldőket

sti kerületek naptárai

ész szakított a kiadás hagyományával

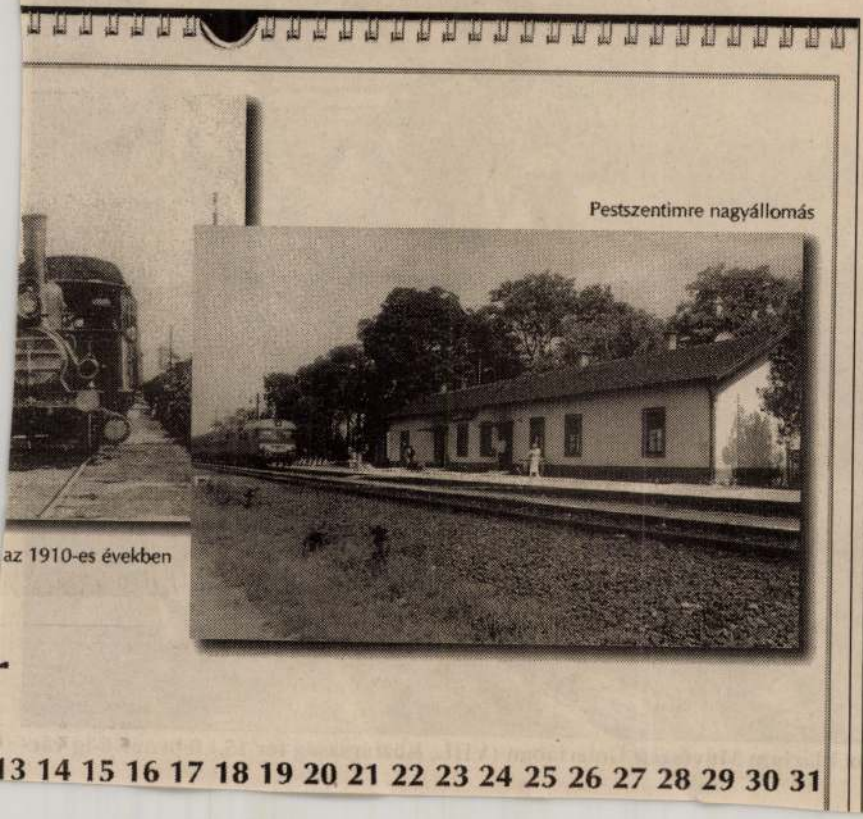
Pestszentimre nagyállomás
az 1910-es években

MEGÁ

Pályaudvar az e

Ha valakinek abban a kivételes szerencsében van része, hogy Budapesten él, az szépen fogja a háztartás összes bőröndjét, a kis és nagy utazótáskákat, a fogkefetartót, az útivasalót, szedje össze a térképeket és útikönyveket, és a kupachoz egy laza mozdulattal az útlevelét is tegye hozzá. Aztán fogja az egész halmot, és vágja a legközelebbi kukába. Aki Budapesten él, annak sehova sem kell utaznia. Se Nyugatra, se Keletre, sehova. Aki itt él, az helyben van. Aki itt él, az lát annyi egykedvűséget, nyomorult fantáziátlanságot és viszolyogtató életuntságot, hogy örökre megtanulja az egy helyben toporgást. Budapestről nem kell elutazni, mert Budapestről nem lehet elutazni. Itt kell ragadni, tapicskolni a sós hólében, a mocskos s... ban, a kavargó nyári p... ban. Sehova sem kell v... gyakozni, csak lehajtot... fejjel magunk elé nézni.

Most valószínűleg hitet-

zonnyal meg ... az épület, csil... homlokzat is... egyetlen lépés... ronok felé, és... ember lélegze... mondjuk este ... Egy normális ... életében kor... Utasok és ... izgalom, nyüz... pest reprezen... udvarán ehely... kintetű várako... egy rossz arc... Halvány sárg... nyasi hangula... szetesen késő... gyanútlan vár... róteremben ... megvárni. Be... a pályaudvar... számba menő... is nyitva tar... Kosz ott is, ... nyagoltság, ... domin...

Kósa Já... ja az érde...

Óbudai Társaskör Galéria

Budapest, III. Kiskorona u. 7.

RAJZOK, FESTMÉNYEK

KÓSA JÁNOS

kiállítása

Megnyitó: 1998. január 6-án 18 órakor

Megtekinthető: 1998. február 1-ig

hétköznap 14-18, szombat-vasárnap 10-18 óráig, hétfőn zárva.

Nemzeti Kulturális Alap
Fővárosi Képzőművészeti Alap

A meghívón: Vernisszázs (Halállal), I. és II., 1997
ceruza, 22x27 cm és olaj, vászon, 30x40 cm

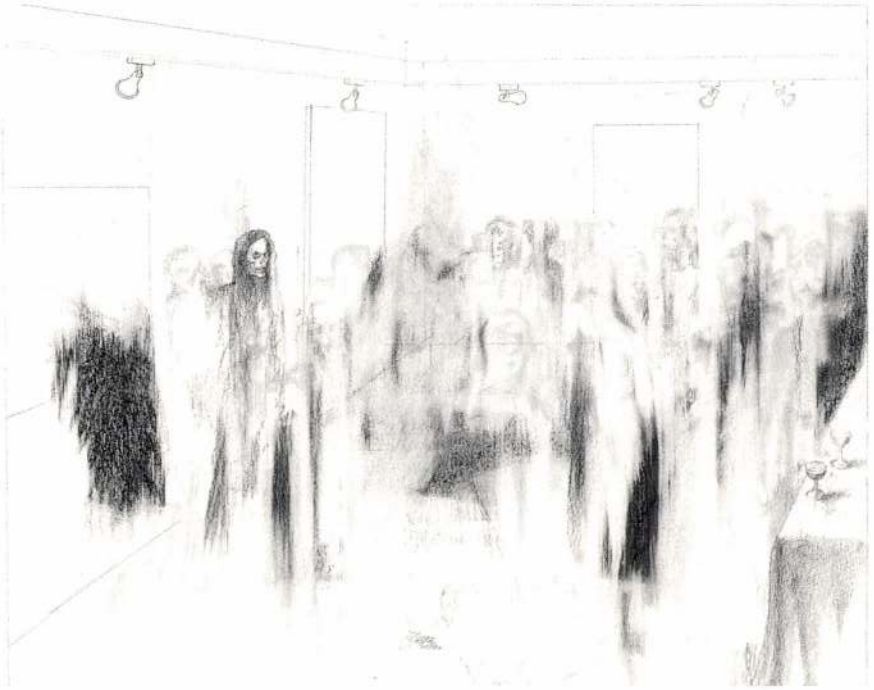

MEGHÍVÓ

Az

ILLÁRIUM MŰVÉSZETI GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

KÓSA JÁNOS

festőművész

kiállításának megnyitójára

1997. január 9-én du. 17 órára.

A kiállítást megnyitja :

Bartis Attila

A kiállítás február 1-ig tart nyitva keddtől
szombatig 10 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

ILLÁRIUM MŰVÉSZETI GALÉRIA

H-1081 Budapest, Köztársaság tér 15.
Tel.: 210-4883

Ráday utca, a magyar Soho

A New York-i Village-t, a párizsi latin negyedet és a londoni Sohót vették mintául a Ráday utcai vendéglők, bárok, galériák és kávéházak tulajdonosai, amikor megalakították a „Ráday Soho" Szórakozónegyed Kulturális Egyesületet. Céljuk, hogy az utca ismert legyen ingyenes művészeti fesztiváljairól is. Ennek első kezdeményezése szeptember 8–9-én lesz, az I. Soho Film és Fesztivál.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Új városrész születik Budapest belvárosában: egy utca, amely az utóbbi években nagy változáson ment keresztül. Többek között éttermek, bárok, galériák és kávéházak nyíltak ott. A Ráday utca ezen intézményeinek tulajdonosai összefogtak, és megalakították a „Ráday Soho" Szórakozónegyed Kulturális Egyesületet. A civil szervezet szeretné, ha az utcát nemcsak kávéházairól ismernék, hanem ingyenes művészeti fesztiváljairól is. Ennek első állomása lesz a szeptember 8–9-én megrendezett I. Soho Film és Fesztivál című rendezvény.

Mintául a világ nagyvárosainak híres kulturális vendéglátó-ipari részeit vették: a New York-i Village-t, a párizsi Latin negyedet és a londoni Sohót. (Ez utóbbi lett végül a helyszín névadója is.) Az alapítók megszervezik és megoldják, hogy az utca igazán biztonságos legyen.

A ferencvárosi önkormányzat teljes mértékben egyetért az egyesület céljaival – hangsúlyozta *Gegesy Ferenc* polgármester. A helyhatóság a „Ráday Soho" kulturális eseményeinek idejére garantálja az utca gépjárműforgalmának teljes elterelését, valamint átvállalja a közterület használatával járó terheket is.

A kétnapos rendezvény idején megelevenedik az utca, sokféle program várja az érdeklődőket: lesznek utcavetítések, koncertek, szakmai beszélgetések. Láthatunk – többek között – olyan alkotásokat, amelyeket még nem tudunk megnézni a moziban, például *Török Ferenc* Moszkva tér és *Rudolf Péter* Üvegtigris című filmjét. Ezek mellett az utóbbi évek legsikeresebb rövid- és kisjátékfilmjeit is vetítik, és a műsorból a régi klasszikusok sem fognak hiányozni.

Robot a Sixtus-kápolnában

Kósa János kiállítása a Raiffeisen Galériában

Hackerek

Restaurátor robot a Sixtus-kápolnában. A mondat nem az egyetemes művészet értékeinek megőrzésére, új vívmányára utal, hanem egy festmény címe. Kósa János életműve a művészet hagyományairól és annak jövőjéről szól. Festményeiből a Raiffeisen Bank Galériája (V., Akadémia utca 6.) rendezett kiállítást, amely szeptember 30-ig látható.

Dór oszlopok, reprezentatív csoportképek, félig hús-vér, félig gépemberek és robotok. Kósa János művészete a múlt, a jelen és jövő egyvelegéből összegyúrt fantáziavilág, szürrealisztikus álom. Hősei antik díszletek között mozognak, de modern oldalzsebes nadrágot viselnek. Számítógépen dolgoznak, a fejük felett lógó antik lámpa azonban alig ad egy kis világosságot. A művész munkáiból a Raiffeisen Bank Galériája rendezett kiállítást, amelynek enteriőrje stílusosan illeszkedik a művész gondolatiságához. A tárlatot, a pénzügyeket intéző ügyfelek feje fölött, egy hídon lehet megközelíteni. A kiállítótér modern oszlopai és körlépcsői a nagyméretű olajfestmények térbeli folytatásaként hatnak.

Klasszikus festészeti elvek találkozása a fantasztikus filmek világával. Kósa János festményein nem ókori hősök vagy istenek, hanem hackerek, a modern digitális kultúra szereplői jelennek meg. Ha a látvány nem elég, a festménycímek minden kétséget kizáróan egyértelművé teszik a mondanivalót, szürreális kézjegyeként olvashatók a műveken és alattuk a címléceken: A festőrobot üzembeállítása, A design misztikuma, Restaurátor robot a Sixtus-kápolnában. De nemcsak a festőeszközök, a csoportképeken szereplő művészek is félig robotok. A festőnők című képen az alkotás két legfontosabb eszköze, a látás és az érzékelés már nem emberi. A művészt mechanikus szem és súlyos fémkar segíti.

Rumpler György

RÖVIDEN

SOPRONI Horváth József (1891–1961) festőművész emlékkiállításának ad otthont a Gödöllői Királyi Kastély szeptember 7-től 23-ig. Műveit múzeumok, intézmények és magángyűjtők őrzik, az aukciós forgalomban ritkán láthatók. A gödöllői emlékkiállítás alkalom arra, hogy a soproni múzeum képei mellett olyan, gyűjtők tulajdonában lévő festményeket is bemutassanak, amelyeket évtizedek óta nem láthatott a közönség. A tárlatot Éva Triller Wiegisser festőművész mutatja be az érdeklődőknek szeptember 7-én 11 órakor.

KÓRUSTALÁLKOZÓT tartanak szeptember 8-án Budakeszin. A hagyományőrző körök kórustalálkozója ötéves múltra tekinthet vissza a városban. Szeptember 9-én, vasárnap sem marad rendezvény nélkül Budakeszi, ekkor a mozgáskorlátozottak találkozójára kerül sor.

FÉNYEK ÉS ÁRNYAK címmel Wéber Tímea fotóriporternek a börtönbüntetésüket töltő elítéltek életéről készült felvételeiből nyílik kiállítás Vácon, a Madách Imre Művelődési Központban. A mintegy hatvan fotóból álló tárlatot a büntetés-végrehajtás szakmai napja alkalmából szeptember 7-én délután négy órakor nyitják meg.

RÁKSI MIKLÓS okleveles népiskolai tanító és bányamérnök festményeit és barkácsmunkáit bemutató gyűjteményes kiállítást rendez a gödi József Attila Művelődési Ház. A tárlatot szeptember 7-én délután öt órakor Réti Zoltán festőművész nyitja meg, orgonán közreműködik Szotyori Nagy Gábor református lelkész.

SZÍNHÁZMŰSOR

Buda Stage: Sze: Kerti party (7 - főz: Verebes István, zenél: Weszely Ernő, műsorvezető: Lukácsházi Győző). Cs: Kerti party (7 - főz: a Cotton Club Singers, zenél: Weszely Ernő, műsorvezető: Lukácsházi Győző). P: Kerti party (7 - főz: a Rocky Horrors Show stábja, zenél: Weszely Ernő, műsorvezető: Lukácsházi Győző). Szo: Kerti party (7 - főz: Vámos Miklós, zenél: Herrer Pál, műsorvezető: Lukácsházi Győző). V: Kerti party (7 - főz: Tabányi Mihály, zenél: Herrer Pál, műsorvezető: Lukácsházi Győző). **Margitszigeti Szabadtéri Színpad:** P: Tátrai-Országzky-Syrius koncertje (7 - esőnap 8-án).

Buda visszafoglalása a töröktől

„A mieink valósággal oroszlánok módjára harcolnak" – A vár falára az első zászlót egy győri hajdú tűzte ki

Budán 1686. szeptember 2-án véget ért a 145 éves török uralom. A Lotharingiai Károly által vezetett keresztény sereg ezen a napon foglalta vissza Buda várát. A mindent eldöntő, harmadik általános rohamra délután három órakor hat ágyú háromszori elsütése adott jelt. A vár északi fala ellen Lotharingiai Károly herceg vezetésével hatezren indultak rohamra, ugyanakkor a déli oldalon Miksa Emánuel bajor választófejedelem és Badeni Lajos háromezer katonája vett részt a támadásban.

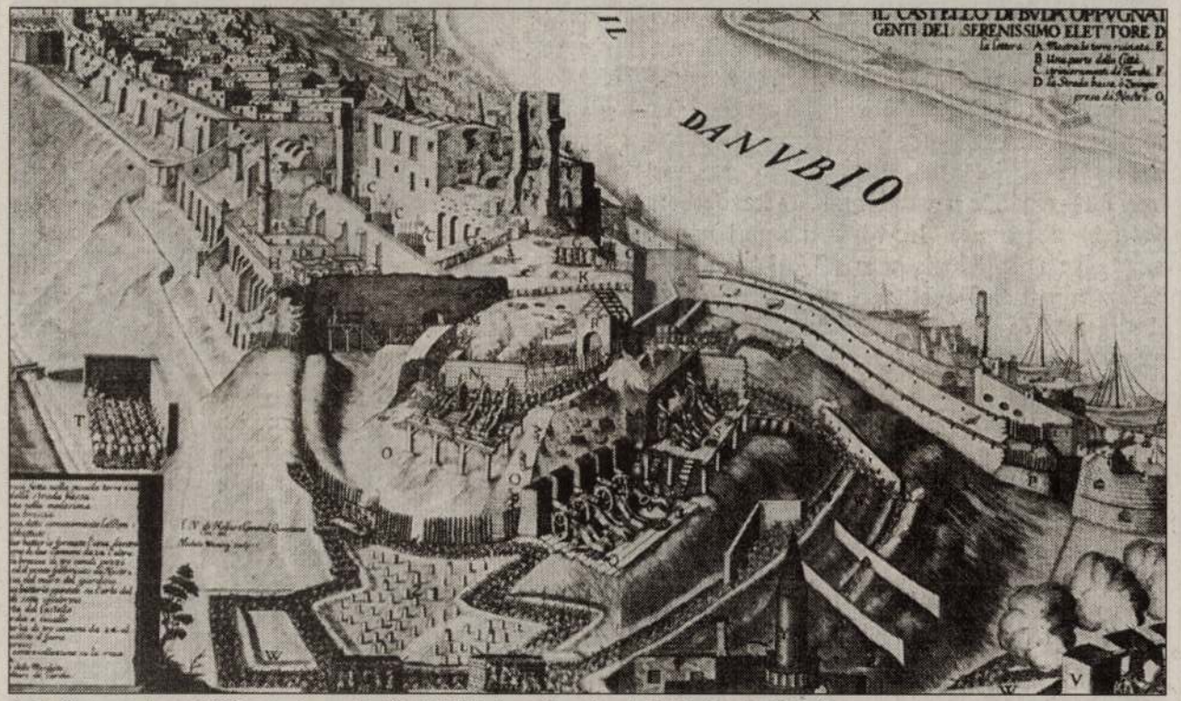

A királyi palota az 1686-os ostrom idején. M. Wening rézmetszete I. Hallart rajzáról FORRÁS: BUDAPEST ENCIKLOPÉDIA

A véres küzdelmet így jellemezte a felszabadító sereg olasz tisztje, Paolo Amerighi sienai nemes: „A mieink valósággal oroszlánok módjára harcolnak (...), míg a törökök mint megannyi tigris védelmezték ütegeiket, jószántukból egy tapodtat sem hátrálva..." Károly herceg csapatai az Esztergomi rondella közelében kemény küzdelem árán betörtek a várba, és megfutamították a védőket. A helytartó, Abdi Abdurrahman pasa harcolva vonult vissza a mai Hess András térig, ahol görbe kardjával a kezében elesett. A gyorsan előrenyomuló császári és brandenburgi csapatok közben elérték a Fehérvári kaput, amelyet belülről kinyitottak a bajor lovas tartalék előtt. A palotába szorult törökök egy ideig még ellenálltak, de végül feltétel nélkül megadták magukat.

Közben a hatvanezer főnyi török felmentő sereg fenyegetően felvonult a Kamaraerdő elé. Szári Szulejmán nagyvezír seregével azonban nem támadta meg az ostromlókat, harc nélkül visszavonult. „Mintha csak azért jött volna, hogy tanúja legyen Buda elestének, s a keresztény sereg dicsőségének" – olvashatjuk Károly hercegnek a szeptember 2-i rohamról szóló főjelentésében.

A budai várban ezalatt a győztesek szörnyű vérfürdőt rendeztek, nem kegyelmeztek civileknek, nőknek, gyermekeknek sem. A nekivadult katonák házról házra járva fosztogattak, foglyokat ejtettek és kegyetlenkedtek. Közben a rommá lőtt városban tűz ütött ki. A főjelentés szerint Buda utcáit és a várfalak tövét négyezer holttest borította, hatezren kerültek fogságba. Az ostromlók közül az utolsó rohamban hatszázan estek el.

Másnap, szeptember 3-án a város még mindig lángokban állt, ezért az ünnepélyes hálaadó misét, a Te Deumot kénytelenek voltak a bajor választófejedelem sátrában megtartani. A tüzet csak szeptember 4-én oltatta el a haditanács, ezen a napon véget vetettek az engedélyezett szabad rablásnak, és a foglyokkal eltakaríttatták a holttesteket. Amerighi szerint a keresztényeket eltemették, a többieket a Dunába dobták. Ezután Károly herceg hatezer főnyi helyőrséget hagyott Budán, majd seregével Szulejmán után eredt.

Buda felszabadításának híre bejárta egész Európát: Bécsben, Rómában, Amszterdamban, Párizsban, Madridban, Londonban, Velencében és minden nagyobb európai városban tűzijátékkal és körmenetekkel ünnepelték meg a kereszténység győzelmét. A Török Birodalom erejének megtörését nemzetközi összefogás tette lehetővé. XI. Ince pápa támogatásával 1684-ben létrejött I. Lipót német–római császár és magyar király, Lengyelország és Velence törökellenes szövetsége, a Szent Liga, amelyhez két év múlva Oroszország is csatlakozott. A Budát visszafoglaló nyolcvanezer főnyi szövetséges haderő a császári sereg mellett brandenburgi, bajor, szász, sváb, frank, svéd és magyar csapatokból állt, hozzájuk csatlakoztak az angol, a francia, a spanyol és az olasz önkéntesek. A tizenötezer főnyire tehető magyar csapatokat, amelyek nem alkothattak önálló hadtestet, végvári vitézekből, hajdúkból és Thököly egykori kurucaiból verbuválták. A magyar tisztek és főtisztek közül néhány híresebbet külön is érdemes megemlíteni: Esterházy János, Batthyány Ádám, Bercsényi Miklós, Pálffy János, Petneházy Dávid és Botyán János, valamennyien részt vettek Buda ostromában.

Vitézeink bátorságát, hősiességét a szövetséges táborban is elismerték. A budai vár falára az első zászlót egy győri hajdú tűzte ki 1686. július 27-én, az első általános roham idején. A hagyomány úgy tartotta, hogy a végső rohamban, szeptember 2-án Petneházy Dávid ezredes jutott fel elsőként Buda várfalaira, mások Ramocsaházy Endre kapitányt, megint mások Fiáth János őrnagyot tartották „az elsőnek". Az alapos történészi kutatómunka azonban egyiküket elsőségét sem igazolta – tudjuk meg ifjabb Barta János Budavár visszavétele című könyvéből.

Ramocsaházy kapitány históriáját ennek ellenére érdemes megismerni. A kapitány volt a legelső, aki a Fehérvári kapunál néhány huszárjával betört a várba, eljutott a mai Szent György térig, ahol a törökök elfogták és felakasztották egy eperfára. A fa ága azonban meghajlott, így a kapitány lábujja elérte a földet. Életét a térre érkező császári csapatok mentették meg. Ramocsaházy később nyugdíjas katonatisztként Budán telepedett le, ahol élete végéig – 105 éves koráig – nagy tisztelet övezte bátorságáért, sőt a halotti anyakönyvébe is bejegyezték hőstettét, ami mutatja, hogy a budai polgárok elhitték történetét. A fa, amelyre a kapitányt állítólag felakasztották, sokáig Buda egyik nevezetessége volt.

Buda 1686. szeptember 2-án felszabadult a török uralom alól, de még több mint másfél évszázad kellett hozzá, hogy igazán a magyarok fővárosa legyen. A császári udvar ugyanis német telepesekkel népesítette be az újjáépülő fővárost, a magyarok tömeges letelepedését sokáig nem engedélyezték, illetve gátolták, ennek következménye, hogy Buda – sőt Pest és Óbuda – lakosságának túlnyomó része még a XIX. század első felében is német volt.

Török Albert

KÓSA János

művéről a Derkovits ösztöndíjasok bemutatkozó kiállításán

Magyar Narancs 1994. szept. 15.

33.

16.o.

xxxx.619-634.o.

agarak futásáról Pest 1851. 51.o.

KÓSA JÁNOS

MINTA I.

Beöthy Balázs Kiss Péter Kósa János Nemes Csaba

Fészek Galéria 1073 Kertész utca 36. Megnyitó: 1993. október 13-án, szerdán 18 órakor
Megnyitja: Zwickl András A kiállítás megtekinthető: október 24-ig naponta 14-20 óráig

KÓSA JÁNOS

KÓSA JÁNOS

KIÁLLÍTÁSA

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET STÚDIÓ GALÉRIA
1996. OKTÓBER 29 – NOVEMBER 16.
MEGNYITÓ: OKTÓBER 29. 18 ÓRA
A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA: DR. RADNÓTI SÁNDOR

A KIÁLLÍTÁST A FŐVÁROSI KÖZGYŰLÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA TÁMOGATJA

Stúdió Galéria 1053 Budapest, Képíró u. 6. tel: 267 2033 fax: 342 5380
e-mail: studiog@dial.isys.hu http: //www.sztaki.hu/providers/studio
nyitva: hétfő–szombat 14–18 óra

KÓSA JÁNOS Aranykor / Golden Age

megnyitó / vernissage: 2003. október 16., 18.00-20.00
megnyitja / speech by: Hajdu István művészettörténész

nyitva / on view: 2003. október 16 – november 14.,
kedd-péntek / Tuesday – Friday 14.00 – 18.00,
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment
október 23-án zárva / closed on 23 October

A megnyitó után szeretettel várjuk a Műcsarnok Bistro Tilos Klubjába, amelynek vizuális hátterét ez alkalommal Kósa János alkotásaiból állítják össze a pj-k, azaz a Kiégő Izzók és Lee Unflyable.
A zenét 22 órától a Mana Mana dj-k, Suefo, Kork és Nafta szolgáltatják.
A belépés 500 Ft, de a meghívóhoz mellékelt jeggyel ingyenes!

After the vernissage you are most welcome at the Műcsarnok Bistro (Hősök tere).

Október 16., 22 óra
Műcsarnok Bisztró
Tilos Klub

www.tilos.hu

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 62
1376

Hornyik Sándor
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
Budapest
H-1014

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

Budapest, VI. ker., Király u. 76. • T: (1) 413 7608 • www.acbgaleria.hu • acbinfo@acbgaleria.hu

Támogatóink és partnereink / Partners and supporters of acb:

FRUTTA INTERACTIVE

Timp Kft.

KÓSA JÁNOS

Aranykor / Golden Age

Hackerek, olaj, vászon, 100×150 cm, 2002

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

KÓSA JOSEF, kerékgyártómester

A miskolci kerékgyártó céh behivótáblája. Könyv alakú, sárgaréz, rajta hintó alakja. Felirat: "Készült Kósa Josef Fő Céh Mestersége alatt 1841dik Évben". Mag: 22 cm, Szél: 11 cm. Miskolcon készült 1841-ben. 20.kép. 201.old Ltsz: 53.746.1.

BODÓ SÁNDOR: Céhbehivótáblák a Miskolci Herman Ottó Múzeumban 171.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VII.1968. Miskolc

KÓSA József (XIX.sz.)

SZELESTEY László: Kósa József, a türjei (?) faragópásztor. = Etnographia, lol,1990,2. 276 - 296. ill. E

a legaktívabb mozgásértéktől egészen a mozdulatlanságig minden árnyalatot képviselni tud. Ezek a geometriai színmezők fátyolszerű áttetsző, átderengő, sima vagy finoman fakturális, izgalmaktól remegő felületek. Ez tehát az a fundamentum, amelyre Konok Tamás művészetének az egész struktúrarendszere ráépül. És ez lesz majd az a bázis, amelyik minden további esemény hordozója, minden további képi történés dramaturgiájának színtere. (Részletek a kiállítás megnyitójából.)

FISCHER ERNŐ

MDK

Kósa József

Sófalu, vf.

Árv. Csarnok 1o4. auko. 1942. máj. 9. 1.

KÓSA JÓZSEF, kerékgyartómester

Miskolci mester. Almássy Károlynal szamlak 1839-43 köst, Löts, rakonca, hámfa, kisefa, szénagyüjtő vallak, gereblyék tiz ökos hosszúságu petrencehordó rúd stb. 97.old 10. jegyz

VIGA GYULA: Miskolci földbirtokos iparos-és kereskedő számlái a 19.sz.első felében 95.old

A Miskólci Herman Ottó Múz. Közleményei, 13. Miskolc, 1974

Kósa Klára, keramikus

MDK

Kiállítására nyílt meg Keszthelyen.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 23.

Kósa Klára, népművésze

Figurás butykos
repr.

Fiatal népművészek
Magyar Ifjúság, 1971. szept. 10. 13. l.

Kósa Klára, parasztasszony

L: Kántor Sándor

Gulyás Éva: Élő népművészet, virágzó hagyományok 42-45.
Tájszemle, Kolnok, 1978. jún. XXIV/2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1978 SEP 16

Kosnás Roland.

1021

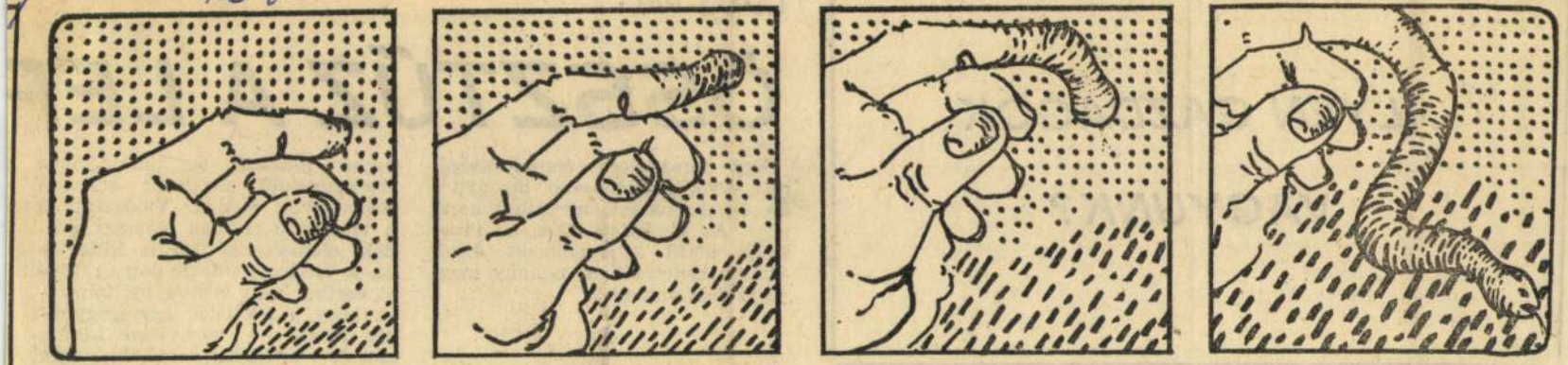

Kosnás Roland: Találmány

ILYEN GAZDAGOK VAGYUNK?

TAMÁS PÁL:

ÖSSZTŰZ A LEF

Egy társadalom életképességének egyik legfontosabb bizonyítéka újítani tudása, megújuló készsége. Az új keletkezése, az *innováció* körül kibontakozott élénk vitával kapcsolatban néhány megjegyzésem volna.

1

Az innovációs folyamat gyakorlatilag két részből áll: az újdonság megjelenéséből és sikeres el-

hazai műszaki és tudományos szervezetektől elszigetelt alkotók eredményeit sorolja. Valószínűleg a vitaindító cikkben olvasott példák elemzése közben is kiderülne, a vitában terítékre került többi esetnél még inkább nyilvánvaló, hogy a feltalálók egy nagyobbik része — korántsem külön, hanem kutató-fejlesztő helyeink falain belül dolgozta ki tanulmányát. Bár szabályt erősítő kivéte-

Kósa Klára, fazekas

L: Gonda Istvánt

Fazekas A': Fazekasok, kosárok... 3.

Esti Hirlap, Bp. 1977, dec. 2.

Kósa Klára

Mezőturon a Népmüvészeti és Háziipari vállalatnál dolgozik

Kósa Klára szenvedélyes útkereső. Pedig még tizenéves korában sem gondolta, hogy az ősi mesterség hívéül szegődik.

— Jogászcsaládból származom, magam zeneművészeti szakiskolába jártam. A muzsikán kívül mindig foglalkoztam valamilyen manuális dologgal; hímeztem, batikoltam, textilre festettem. Egy alkalommal láttam, hogyan korongolnak a fazekasok. A szövetkezetben kaptam rá módot, hogy magam is megkíséreljem. Mostani elnökünk apjától, Jakucs Imre bácsitól annyi jóindulatot és szakmai útmutatást kaptam, amellyel elindulhattam a pályán.

Sikerült. Klára több ízben részt vett a *Gelencsér Sebestyén-pályázaton*, egyszer a *nagydíjat* is elhozta. Az idén ifjúsági nagydíjat kapott.

Magyar Hirlap 1976/3/11

Sárközi:Mezőturi fazekasok

Kósa Klára fazekas

Tovább él a hagyomány

72 háziipari szövetkezet — 2,5 milliárdos termelési érték
Számottevő export

Ha megcsodálunk egy-egy kézi csomózású szőnyeget, vagy gyönyörködünk a halasi csipkében, a matyó, a kalocsai kézimunkák sokféleségében, bizony néha nem is gondolunk arra: mennyi munka, ügyesség, szorgalom öltött testet bennük. A *Háziipari és Népi-Iparművészeti Szövetkezetek Országos Szövetségéhez* (a HISZÖV-höz) tartozó szövetkezeteknek *több mint negyvenezer tagja* és *bedolgozója van;* ők készítik a szebbnél szebb kézimunkákat. A hagyományokban gazdag népi iparművészet, a sokszínű háziipar eredményeiről és feladatairól kértünk tájékoztatást az országos szövetség elnökétől, *Nagy Lászlótól.*

— Tavaly a HISZÖV-höz tartozó 72 szövetkezetben 2,5 milliárd forint értékű árut termeltek, s ennek csaknem egyharmadát exportálták Szövetkezeteink többezerféle művészi értékű terméket készítenek évente, s ezek nemcsak itthon, hanem országhatárainkon túl is jól ismertek. Szövetkezeteink munkáit megjelenés előtt *a Népi Iparművészeti Tanács zsürizi.*

A szövetséghez tartozó szövetkezetek egyik legfontosabb feladata, hogy visszanyúljanak a régi forráshoz, ápolják a hagyományokon alapuló tájjellegű díszítő művészetet, és a mai ember igényeinek megfelelően alkalmazzák azokat. Szövetkezetek a termékek széles skáláját készítik: kedveltek a cseréptányérok, a tálak, a kancsók, a hozzájuk tartozó poharak. Szép darabokat alkotnak fából is, a régi fafaragók hagyományait felhasználva; keresettek a fűszertartók, a dobozok, az írókészletek, hogy csak néhányat említsünk.

Hazánkban a szövetkezetek úgy működnek, hogy *termékeiken az adott táj sajátos díszeit, színeit alkalmazzák.* Az országban például több helyen készítenek cserépedényeket, mégis könnyen meg lehet különböztetni a kaposvári habán edényeket a mezőtúri fazekasok munkáitól.

A népművészet ősrégi területe a *szőttes.* Felhasználása igen sokoldalú: alkalmazzák asztalterítőnek, párnának, de kedveltek a különféle szőttes függönyök is. A magyar népi díszítőművészet mindig gazdag volt *hímzéshagyományokban;* sokfelé ismertek a hímzett terítőkészletek, garnitúrák, függönyök, táskák, kendők és stólák. Felhasználják a matyó, a kalocsai, a buzsáki és a karádi hímzést a női blúzok, estélyi ruhák díszítésére is.

A művészi háziipar klasszikusnak számító termékeit ezek a szövetkezetek készítik. Tőlük kerülnek ki a halasi csipkegallérok, alátétek, terítők, a vert csipkefutók és terítők is. Népszerűek a *selyem- és gyapjúgobelinek.* A HISZÖV-höz tartozó szövetkezetek termelési értékének mintegy negyedrészét textil ruházati cikkek adják: csecsemő- és gyermekruházati termékeik, hímzett lányka- és fiúruháik, ágyneműgarnitúráik és kötöttáruik. Keresik a kézzel horgolt vagy kötött kesztyűket, sapkákat, gyermekpulóvereket, férfi- és női kardigánokat.

A HISZÖV-höz tartozó szövetkezetekben készülnek legnagyobb mennyiségben a *kézi csomózású* és *kézi szövésű szőnyegek,* melyek felét exportálják. Szeretik a magyar háziasszonyok a torontáli szőnyegeket A hagyományos szőnyegek mellett sokféle padló- és fali szőnyeg bővíti a választékot. Egyik legősibb használati cikkünk a fűzből, nádból, sásból készült *kosár;* a szövetséghez tartozó 30 szövetkezet készíti a kosarakat illetve fonottbútorokat.

Szövetkezeteink többsége az idén ünnepli alakulásának negyedszázados évfordulóját — hangsúlyozta végül a szövetség elnöke. — Az eltelt időszak sok változást hozott szövetkezeteink és tagjaik életében is. Sokirányú tevékenységünkkel *továbbra is népi hagyományaink ápolását, a díszítő művészet fejlesztését kívánjuk szolgálni.*

Szente Erzsébet

Kósa Klára és Gonda István mezőtúri fazekas munka közben.
(Mikó László felvétele.)

tosabbak: *a lakossági árualapok választékának növelése és a szolgáltatások bővítése; a tőkés export jelentős fokozása; a lakásépítés fejlesztése és az állami nagyipart gazdaságosan kiegészítő termelés erőteljes növelése.*

Az ipari szövetkezetek termelésének értéke 1975-ben elérte a 45 milliárd forintot. Ez az eredmény 43 százalékkal haladta meg az 1970. évit. Termékeik értékesítése termelésükben [illegible] ban a változó igényekhez. *Egyik igen fontos kötelességük, hogy hasznosan egészítsék ki az állami nagyipart. A múlt évben már 8 milliárd forint értékű terméket gyártottak állami vállalatoknak.* Arra törekszenek, hogy a területfejlesztéssel, az ipartelepítéssel és a nagy iparvállalatok programjával összhangban továbbfejlesszék ezt a tevékenységüket is.

RIZSARATÁS

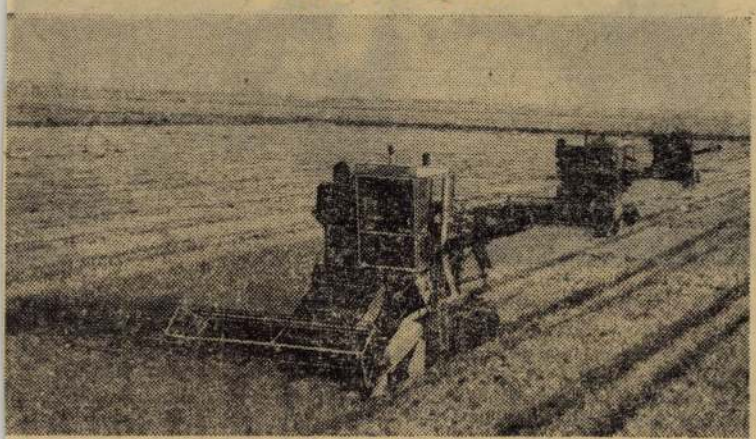

A Szarvasi Állami Tangazdaságban 2300 hektáron aratják a rizst. Először a vetőmagot vágják, melyből várhatóan 45 mázsa terem hektáronként.

ber, aki azért nem ismeri meg a régi cimborákat, társakat, mert felvitte a jósorsa a dolgát.

Csakhogy más dolog az életben egymástól bármily távolra kerülvén is, jó szívvel maradni az egykori környezet iránt, s megint más a sorból — nem a büfé előtt... — csak emiatt kiütni valakit.

Nézzük csak meg közelebbről az idők távolából is visszaköszönő kapcsolatok egyik legjellemzőbb területét, az állásügyekét. Az első nehéz évek után most már mind több sikerrel jeleskedő, „jól menő" vidéki építővállalat olyan értelemben is népszerű lett, hogy a szép prémiumok reményében elég sokan akarják itt elhelyezni a ro[illegible]

A törzsgárdatag neve, helytállása mindenképpen garancia rá, hogy az általa hozott új ember sem viselkedhet másként, hiszen nem szívesen kerülne a család, a cimbora lejáratása miatti szemrehányások kereszttüzébe.

Azt hiszem ott fordul meg az ügy, s attól függ a minősítése, hogy a rokoni, jóbaráti segítség eredménye e támogatás nélkül is elérhető lenne-e, vagy ellenkezőleg: érdemesebbek elé ugrat érdemteleneket.

Van aztán sokkalta károsabb komaság is. Ez sem új dolog, talán nem is gyakoribb, mint valamikor volt, csak jobban szemet szúr. A közvetlenül pénzzel, anyagi előnyök juttatásával megváltott komaságra gondolok.

Népdalok, korongon

Ugyan ki hallott már ilyet: *nyíltszíni taps egy kiállító pavilonban?* Úgy történt, hogy *Kósa Klári* kicsi, görbe késsel pompás mezőtúri virágokat vésett egy száradó szilke szürke agyagába. Elkészült, felmutatta az edényt, s akkor hálás közönsége — a vásár első hetében valóságos törzsközönség szerveződött az alkalmi fazekasműhely körül a népművészet-háziipar bemutatóján — *nagy tapssal köszönte meg Klárinak a szép munkát.*

● ●

Mezőtúrról költözött át ideiglenesen a BNV idejére Kőbánya kiállítás-városába a két fazekas, *Kósa Klári* és *Gonda István.* Most a munkamegosztás: *István* korongol, sok mázsa mezőtúri agyagot hozott, s őrzött nylonzsákban a pavilon lépcsője alatt, *Klári* pedig írókázik. Másképpen kifejezve: gumilabdacsba erősített injekciós tűkkel a mezőtúri ősi formakincs megannyi virágát rajzolja-festi a száradó cserépre.

— Pontosan tudjuk — mondja Klári —, hogy a *mezőtúri formavilágnak huszonnyolc virága van.* Mindegyikhez megfelelő levelek, szárak, kiegészítő elemek tartoznak. *Ha csak egy szirom nincs a helyén, ha a virághoz más levelet ír valaki, a minta többé nem mezőtúri.*

● ●

— Azt mondta, pontosan tudjuk. *Honnan* tudjuk?

— Gonda Istvánnal, kollégámmal, kutatómunkát vállaltunk. *Keressük és bizonyítani akarjuk a mezőtúri fazekasság eredetét.* Feltárjuk az ősi habán cserepesség vonulásának útját északról Erdélyen át az Alföldig. Kevés írás és cserép maradt hátra, ami van, értékelni kell, következtetni belőle, elemezve a tárgy színvilágát, formáit. A mi fazekaskultúránkat önmagában vizsgálni nem szabad, számolni kell a nagy romániai fazekasközpontokkal is, *gondolni kell Máramarosszigetre, Bánfalvára, hogy eljussunk Tiszafüredig, Mezőtúrig.* Hisz a mi fazekasságunk nem él önálló életet: *bele kell helyezni az Alföld cserepességének egészébe.*

— Mit tudunk az eredetről?

— *Az eredet a legrégibb mezőtúri és szentesi fekete kerámia.* Elkészítése a legegyszerűbb, a legkönnyebben égethető. Van belőle tárgyi emlékem: *csikmák-szűrőm...*

— ...csikmák?

— *Mákoscsíknak való tésztát szűrtek vele.*

— A folytatás?

— *A zöld máz.* Eredete Hódmezővásárhely fazekasságára vezethető vissza. *Bizonyítékom egy, az 1700-as évekből való úrvacsoraedény. Zöld mázas, kétséget kizáróan Mezőtúron készült, s igazolja: ide érkezett az ólommáz használatának technikája.*

● ●

— Családjából hozta mestersége szeretetét?

— Édesanyám textiltervező, *én zenei gimnáziumot végeztem, muzsikát tanultam.* S megtanultam szeretni és tisztelni a népzenét, a népmesét, a néphagyományt. Ez fazekasságomhoz is nagyon sokat adott. Kecskeméti vagyok, amikor szenvedélyem lett a cserép. Mezőtúrra költöztem tanulni. Otthon korongolok is, írókázok is, *kollégámmal, Gonda Istvánnal — a korondi cserép szenvedélyes kutatója — a fazekasház tervezője vagyok.* István ezen kívül — 26 esztendős — a fiatal fazekasnemzedék oktatója is.

● ●

— Szenvedélye a cserép...

— *...és a textil. Szőnyegemet magam készítettem, most szövőszéket veszek: cserepeim alá magam akarom szőni a szőttest.*

— Gyakran mutatja be kerámiáit?

— Díjaztak a Gerencsér Sebestyén-pályázaton, munkáimat egyenletesen, jól zsűrizik. Bemutattam tárgyaimat *Budapesten, Zágrábban, Frankfurt am Mainban, jártam a moszkvai VIT-en, a magyar fazekasságról beszéltem Rigában, most New York-i bemutatóra készülök.* Megkaptam a szakma ifjúsági bizottságának *nívódíját.*

S ami nem akármilyen elismerés: a világhírű *Kántor Sándor* — akit annyira tisztel — már küldött hozzá a magyar, s ebben sajátosan az alföldi fazekasság után érdeklődő neves vendégeket.

régi becsült neve). Konyhája miatt az utazók messzi vidékekről is felkeresték; a sertéskereskedő még ha Kikindáról is utazott fel Kőbányára, a szállásokra, még akkor is inkább megtette azt a kitérőt, csakhogy „a Nemzetiben elfogyászszon" egy marhapörköltet vagy egy hagymás rostélyost.

Na de ezzel a célzatosnak tűnő bevezetővel mintha a mostani Duna konyhája fölött akarnék pálcát törni. Mintha csak ama kenderesi zsiványpecsenye nem smakkolt volna, s a „háklis vendég" nem a panaszkönyvbe, hanem az újságba írja ki mérgét. O, nem így van, szelíd, nyugodt lélekkel nézem én ezt a zsiványpecsenyét; nem bajai baj ez, konyhánk („vendéglátóiparunk") aggasztó jelein tűnődöm.

Ezt a kenderesit ajánlották, merthogy a megbízhatóbbnak látszó tökfőzelékek, spenótok sorában keresgéltem („elfogyott minden főzelék"), nagyon kedvesen ajánlották. Mi is ez a pecsenye? — kérdem, merthogy Kenderes Bajától ugyancsak más vidéken van, vagy tán Kenderesről való a szakácsné? „Finom gombás lecsós szelet".

mit
tány

A p
zsíro
nóm
is b
nya,
lálk
szet
fűsz
szok
soka
rű,
zásr
zsírr
szer
mer
szak
mer
tott

nya valóban nagy segítsége lett a konyháknak, azóta nemcsak hogy tovább uniformizálódtak a konyhák, de fantáziában is szegényedtek, a „korszerű, új termékkel", mintha eltűnt volna az egyszerű sósburgonya, a pörköltek mellől. Ugyanígy kaptam én már — Dunántúlon, Tiszántúlon, miért nem írja ki, vagy szól előre: kedves vendég, nem tudom, hogy Ön mit vár, de amit Ön rendelt, konzervlecsóból készült. De ez csak kisebb merengés, az üzletvezetőnővel a zsiványpecsenye felett eszmecserébe keveredek.

— Nálunk a róseibnit szeretik, ezt mi így szoktuk csinálni.

ga a friss zöld, konzervből még egyszerűbben tudjuk munkánkat ellátni. De azért tudjuk, hogy mi lenne a jó...

Merengek egy tányér kenderesi zsiványpecsenye fölött. Nem a savanyú-sós tavalyi konzervpaprika miatt...

Kőbányai György

B. Kósa Klára, népművek

L: Buza Barna

-: Urho Kekkonen fogadta a magyar küldöttséget 5

Népszabadság, Bp. 1970 jún. 21.

Kósa Klára fazekas

Külön kell szólni a mezőtúri Fazekasipari Szövetkezetről, mely sok ügyes kezű, tehetséges fazekast foglalkoztat: Kósa Klára, Gonda István, Busi Lajos nevét említi az író

Gulyás Éva: Élő népművészet, virágzó hagyományok. Jászkunság, Szolnok, 1978. 2. 45. old.

Kósa Klára, fazekas

L: Badár Balázs

Kresz M: Merre tart ... ?

86-93.

Jászkunsaj, Szolnok, 1978. nov.

XXIV/3-4

Kósa klára, fazekas.

L.: ofj. Szabó Mihály

8.

–: Kír

Nincsszabadság, Bp. 1979. jún. 23.

Kósa Klára, fazekas

L.: Kolpár Rózsa

—: Hír 8

Nő szabadság, Bp. 1980 aug. 22.

Kósa Klára, fazekas. 2) Folytatás

Erdélyi stílusú tanyérja, 1978. (repr.)

Kresz Mária: Merre tart Mezőtur fazekassága?
Jászkunság, Szolnok, 1978. 4. 87. old.

Kósa Klára fazekas. 1) Folytatás

Nem egy fiatalt a népművészet szeretete hozta a szövetkezetbe. A kecskeméti Kósa Klára erdélyi származású tanárnőjétől kedvette meg a népi hímzést, majd ennek ismeretében tanulta meg a fazekasságot és megmaradt benne az erdélyi minták előszeretete. Amióta a Gerencsér Sebestyénről elnevezett országos fazekas pályázat megindult 1966 óta az első pályázattól kezdve sikerrel szerepelt Kósa Klára.

Kresz Mária: Merre tart Mezőtur fazekassága?
Jászkunság, Szolnok, 1978. 4. 91 old.

Kósa Klára, keramikus

KÉT NÉPMŰVÉSZ, Kósa Klára mezőtúri keramikus és Nyakas Miklósné debreceni szövő tárlata nyílt meg pénteken a gyulai várban.

–:Hú

8.

Népszabadság, Bp. 1981 márc. 28.

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

UTUNK
Kósa-Gluba Ferenc

1979 OKT 26
Szolnok megyei

1021

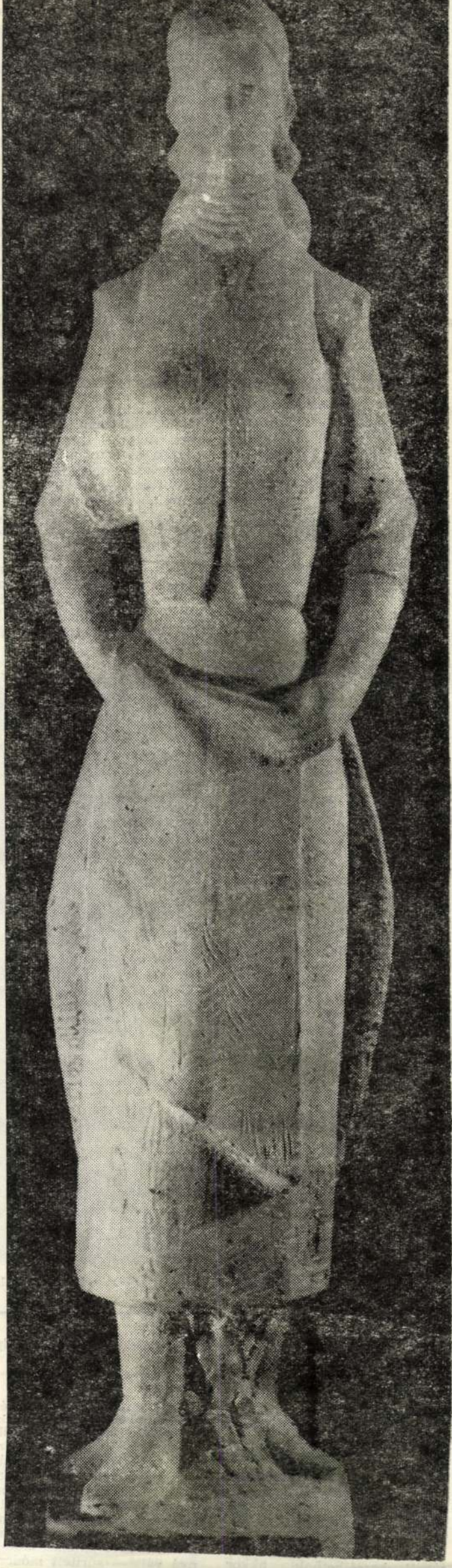

lesz, és sárga folt
ha a bőr alá süllyé
tatlanul mind mél
idegekbe, az éle
oda, ahol nem mú
Ütés ütés mellé,
égbolt, kalapácsüt
csolta kék égbolt.'
hátsó borítón olv
vegből.)

Bodor Pál legújabb regényének* egyetemista főhőse, Simon Ilona — kit barátai, ismerősei egyszerűen csak Zilinek mondanak — *minden jel szerint* (és ezek alapján a hivatalos vizsgálószervek megállapítása szerint is) öngyilkos lett: megmérgezte magát.

Azért hangsúlyozzuk, hogy „minden jel szerint", mert az író regénybeli riportere nem fogadja el egyértelműen az öngyilkosság tényét. Mint lehetőséget nem zárja ki, de ugyancsak mint lehetőséget, a gyilkosságot sem utasítja el egyértelműen. Viaskodik, érval pro és kontra, tinzenöt évig gyűjti az adatokat, Zili életének apró mozaik kockáit: felkeresi sorra hozzátartozóit, barátait, ismerőseit, udvarlóját, tanárait, mindenkit, akinek csak valamelyes kapcsolata is volt Zilivel, hogy vallomásuk, Ziliről megőrzött emlékképeik — és a sajátja — alapján tisztán láthassa Simon Ilona élettörténetét, emberi alakját, s végre — önmagának legalább — megnyugtató választ adjon a tizenöt éve benne ágaskodó-forgolódó kérdésre: végül is öngyilkos lett-e Simon Ilona huszonkét éves kémia szakos egyetemi hallgató, avagy meggyilkolták?

„Öngyilkos lett? Meggyilkolták?"

Bodor Pál *Kék folt* című regényének riporterét — a „közzétett" anyag, vagyis a regény tanúsága szerint — úgy érezzük, teljelsséggel elkábította a nyomozás szenvedélye, és ennek, valamint szubjektív értelmezéseinek köszönhetően, egy saját maga kreálta helyzetbe gabalyodik bele, amikor gyilkosságot sejt, érez és gyanít a lány váratlan halála — a jelek szerint: öngyilkossága — mögött. A regény folyamán a felsorolt történések alapján ugyanis semmiféle indító okot nem találunk a gyilkosság elkövetésére. Egy percig sem érezzük, hogy valamelyik megkérdezettnek valamiért is oka lett volna a gyilkosságra. (Elhangzik ugyan a nyomozóval szemben — ki az öngyilkosságról szóló jegyzőkönyvet felvette — némi gyanú, de erre különösebben nem figyel oda maga a „nyomozó" riporter sem, lévén, hogy valószínűtlennek tartja a nyomozótiszt közvetlen, avagy akár csak közvetett bűnösségét is.)

Fölöslegesnek érezzük tehát a riporter részéről a „Meggyilkolták?" kérdést, s amolyan írói fogásnak véljük, amelynek szerepe az olvasó érdeklődésének, kíváncsiságának a felcsigázása, ébrentartása.

Hogy közvetve elkövetett gyilkosságról viszont beszélhetünk, azt elismerjük. Vagyis azt, hogy a közöny, a meg nem értés, a körülmények naponta megölik az embert egy kicsit, azzal, hogy újabb és újabb kék foltokat hoznak létre az idegekben, az életrajzunkban, mígnem az egyén egész belső világát: érzelmi, tudati, idegi világát el nem borítja ama bizonyos „kék égbolt", ami aztán elvezeti az illetőt az utolsó — már jobbára akaratától, tudatától független cselekedethez: az öngyilkossághoz.

lom később sem sietett a segítségére. Magára és magányos maradt az egyetemen is, egyedül kellett megharcolnia emlékeivel, lelki sebeivel. Az ötvenes évek elejének dogmatikus légköre csak újabb kék foltokat juttatott számára. A közösség, amelybe Simon Ilona kerül, szintén jelszavakban gondolkozik és jelszavavakban éli ki magát, nincs ideje és türelme a „lelkizésre". A túlérzékeny, tudat alatt állandóan védekező állásba kényszerült lányt ismerősei, úgynevezett barátai s még udvarlója is legfennebb csak nonkonformistának, kiegyensúlyozatlannak, komolytalannak, kicsit félnótásnak tartják, akin néha erőt vesz a „bolondéria". Arra viszont már senkinek nincs ideje, arra már senki nem kíváncsi, hogy mi ennek a „bolondériának" az oka. Elkönyvelték olyannak, amilyen, voltak, akik meg is bírálták ezért, mások kikacagták, lenézték, és ezzel a társadalom, a közösség, amelyhez, amelybe tartozott, elintézettnek tartotta a Zili-problémát.

Nos, ilyen értelemben valóban beszélhetünk úgynevezett közvetett gyilkosságról.

Bodor legnagyobb érdeme, hogy ezt a közvetett gyilkosságot be is tudja „bizonyítani". Százegynéhány oldalon egy korán kettőbetört élet

Balla József: Parkb

Kallós Miklós cikkének foly

talános politikai vonaluk és
nyilatkozásával van dolgunk
Persze, a tudománypolitik
politikai vonal tartozéka, m
lemben — fokmérője. Vil
technikai forradalom korsza
Nem véletlen, hogy a tudor
nos politikai vonalat implik
nelemben először a forradal
zófiájában és gyakorlatában
gének ismert jellemzése —
módon

Kosa-Huba Ferenc: Kalotaszegi lány

Kósa Klára, fazekas

L. Busi Lajos

– Mezőkéri fazekasok alkotósai

7.

Nepszabadság, Bn. 1981. jún 19

KÓSA KLÁRA

„Figurás butykos"
Kerámia, repr.

Fiatal népművészek

Magyar Ifjúság, 1971. szept. 10.

Kósa Klára, népművész

– figurás butykosa a KISz Központi Művészegyüttes Kottenbiller utcai székházában rendezett kiállításon.

Fiatal népművészek
Magyar Ifjúság, 1971. szept. 10. 13. 1.

Kósa Klára, népművész

- résztvesz a faddi KIG népművész-táborában. Kerámikus. Zenegimnáziumba járt, onnan a mezőtúri alkotóházba került tervezőnek.

Székely Gabriella: Barackmag és öcskapiac
Magyar Ifjúság, 1970. aug. 28. 13. l.

Kósa Klára

Rönist méltatás

Székely Gabriella: Panaszmagésárcskapiac
Magyar Ifjúság, Bp. 1970. aug. 28.

Kósa Klára farekas

Mezőturon él.

Szerepel a III. Orn. Gerencsér Sebestyén farekas kiállításon

K. J.: Farekastalálkozó a pécsváradi leányvásáron

Szövetkezeti Hírlap 1968 X. 17

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Daily News

Klára Kósa

1974 JUL 3

1021

FOTO MTI — BÉLA MEDGYASZAI

Die Töpfermeister der Volkskunst-Genossenschaft von Mezőtúr (Komitat Szolnok) verfertigen zu Tausenden die mit den charakteristischen Motiven des Theißgebietes verzierten Krüge, Schüsseln und Teller. U. B.: die Volkskünstlerin Klára Kósa während der Arbeit.

besonders bei den Polen viel Arbeit hatten.

Warschau — Vor dem entscheidenden Spiel am Mittwoch gegen die BRD ist der polnischen Mannschaft von höchster Stelle aus Warschau telegrafisch Lob und Dank gespendet worden. Der 1. Sekretär der

FOTO MTI — L. PETROVITS

n, das heißt das Schwim-m Kursus der Zentralen inen Monat, von Montag rundkenntnisse der vier Margareteninsel vermit-

Freie Hand für Pinochet?

Santiago, 2. Juli (Reuter) — Die Regierung von Chile und sämtliche Provinz-Gouverneure sind nach Angaben des Informationsministers Oscar Bonilla am Mon-

Kósa Klára, nép művész

A Viten

↓

— : (— szöveg — fénykép —) 5.

Népszabadság, Bp 1973. aug. 3.

Klósa Klára, népi iparművész

A küldöttség tagja.

G. Gy.: Kik utaznak berlinbe ezen a napon M. 12.

Népszabadság, Bp. 1973. júl. 8.

Kósa Klára, népművész

Alkotásaiból bemutat a
berlini VIT-en.

— : fiatal magyar művének a VIT-en

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. júl. 16.

Kása Klára, mezőtúri keramikus

Mezőtúron a megyei amatőr képző- és népi díszítőművészeti kiállításon munkái szerepeltek.

Gy. Gy.: amatőr művészek versenyre kelnek.

Szolnok Megyei Néplap, Szolnok, 1971. máj. 6.

Kósa Klára

A Mezőturi Agyagipari és Népmüvészeti Szövetkezet alkotó kollektivája, Kósa Klára, Busi Lajos és Gonda István népmüvészek irányitásával a f rankfurti nemzetközi kiállitásra formálja a szebbnél szebb használati tárgyakat.

Magyar Hirlap 1975/2o7/2

Kósa Lipos László 13

Emlékkiállítás a Korányi kanatorinuban

Magyar Hírlap 1973 XI. 312

/

Kósa Klára

Zevami Zusmüvén

A Négmüvének Mestere Zitüntetést Zapta
aug. 20. án.

Ú; Tá Zi
1989 augt 10.

Kosáry Domokos, történész.
a MÉSZ Mesteriskola Előadásai,
IX. ciklus 1986-88.

Kosáry Domokos: Művelődés a 18. században Magyarországon.

Magyar Épitőművészet, 1989., 1-2 szám, 5-old.

Kósa Lajos M.D.K.

Szolnok, 16 tantermes gimnázium épitésvezetője.

Épitész:Magyar ˘éza

Magyar Épitőművészet 1963/3. 30-31.l.

M.D.K.

Kósa Lajos

200 fös tanulóotthon, Szolnok épitésvezetője

Épitész: Balogh István

Magyar Épitőművészet 1964 / 4. 30- 33 . 11

Kósa.

A III. Nemzeti Képzőművészeti kiállításon szobormüvével szerepelt.

Uj Magyarság. 1935. Márc. 24.

Ул. Пиротанац, №37, Ниш, Ам.

Kósa Mária
festő és grafikus-

*8

ivad

Oltványi Imre:
Művészeti krónika -
Magyar Nemzet
1944. jan. 22.

Frauenmantel mit Goldstickerei.

1620. SZÉLES SÁL, vörös vászon alap
Breiter Shawl, auf rotem Leinenf

1621. NÉGY FÜGGÖNY, halványzöld
mit lichtgrünem Fond. XIX. Jh.

1622. FALISZŐNYEG, grospoint, fekvő
Biedermeier.

1623. HIMZETT KÉP, grospoint, leán
Stickereibild Grospoint in vergol

1624. MADONNA, petit point himzés.

1625. MISERUHA, zöld alapu selyembr
Messgewand, das Mittelteil Seider

1625. MISERUHA, kék alapu virágos s
brokat mit blauen Fond. XVIII.

1627. MISERUHA, piros és fehér alapu
Brokat. XVIII. Jh.

1628. KEHELYKENDŐ, kék sávos alal
E. XVIII. Jh.

1241. KABINETTSZEKRÉNY, diófa, k
jében kis fiókok. Magyar, XVIII.
siert. Die Stirnplatte zweitürig, in

1242. GYERMEKKANAPÉ, diófa, roko
kanapee, Nussholz, rokokoförmig,

TIL. — TEXTILIEN.

1251—1390.

brokát, mahagoni fakarnisokkal. XIX. sz. — Zwei Vor-chen aus Mahagoni. XIX. Jh.

alap, arany-, ezüst- és selyemhimzés, imaszőnyeges rajzzal. n, auf schwarzem Samt Gold-, Silber- und Seidenstickerei.

apu relief aranyhimzés renaissance indákkal, arany paszo egy keskenyebb sávból. Olasz, XVI. sz. — Goldstickerei, ken in plastischer Goldstickerei, mit Goldpassementerie hmaler Streifen. Italienisch, XVI. Jh.

, levelesdiszü, aranyfestésü kartusban cimer és RF mono-mos aranyozott bronz zászlócsúcscsal. Magyar, 1700 k. — in Kartusche Wappen und RF Monogramm mit Krone, in itze aus vergoldeter Bronze. Ungarisch, um 1700.

yem, himzett cimerrel. — Divanpolster, roter Plüsch und

os brokátbetéttel. Francia, XVIII. sz. — Divanpolster,

95.	Virág, víztestmény	350.—
96.	Alvás közben, tus	mgt.
97.	Tanulmány-fejek, tus	150.—

DELINÉ B. ROZSI

97/a	Piros házak, olaj	800.—
97/b	Lépcső-utca, olaj	800.—
97/c	Anya, olaj	mgt.

187.	Kisértő, linó-metszet	70.—
188.	Kenyerek és halak csodája, linó-metszet	70.—
189.	Olajfák hegyén, linó-metszet	70.—
190.	»Feszitsd meg«, linó-metszet	70.—
191.	Parti fa szélben, kréta	150.—
192.	Szőlődomb, kréta	150.—
193.	Szőlőtőkék, kréta	150.—
194.	Balatonpart, kréta	150.—
195.	Nádas, kréta	150.—
196.	Önarckép, gipsz	mgt.
197.	Leányfej, gipsz	mgt.
198.	Nagyanyó, gipsz	800.—
199.	Anya, gipsz	800.—
200.	Áhitat, gipsz	mgt.
201.	Testvérek, gipsz	800.—
202.	Feszület, gipsz	1000.—

LŐRINCZ GYULA

203.	Anya, gouache	1100.—
204.	Apa, gouache	600.—
205.	Nő a szélben, gouache	450.—
206.	Kék ég alatt, gouache	600.—
207.	Asszony a szántón, gouache	500.—
208.	Beszélgetők, gouache	450.—
209.	Fürdőzők, gouache	500.—
210.	Tengerpart, gouache	500.—
211.	Alkonyati beszélgetés, gouache	1400.—
212.	Nyár, gouache	1300.—
213.	»1940. június«, gouache	1800.—
214.	Tanulmány, gouache	450.—
215.	Paraszt Madonna, gouache	1000.—
216.	Dombmögött, gouache	1200.—
217.	Fehérkendős nő, olaj	1200.—
218.	Tanulmány fej, olaj	700.—
219.	Tükör, olaj	1600.—

124. Szőlőtőkék, fametszet 50.—
125. Tulipánok, fametszet 70.—
126. Pitypang, fametszet 70.—
127. Fiatal napraforgó, fametszet 70.—
128. Érett napraforgó, fametszet 70.—
129. Öreg napraforgó, fametszet 70.—
130. Füzek, fametszet 50.—
131. Kontyvirág, fametszet 70.—
132. Salamon pecsétje, fametszet 70.—
133. Tök-inda, fametszet 70.—

134. Mák, fametszet 70.—
135. Árpakalász, fametszet 70.—
136. Irtás, fametszet 50.—
137. Hegyi falú, fametszet 50.—
138. Erdőszéle, fametszet 50.—
139. Erdő, fametszet 50.—
140. Mózes, fametszet 50.—
141. Tavasz, fametszet 50.—
142. Próféta, fametszet 50.—
143. Szolgáló lány, fametszet 50.—
144. Illés szekere, fametszet 50.—
145. Házi koncert, fametszet 70.—
146. Jézusfej, fametszet 50.—
147. Öregasszony, fametszet 70.—
148. Kiűzve, fametszet 70.—
149. Örvény, fametszet 70.—
150. Puck, fametszet 70.—
151. Szőlőkert, fametszet 70.—
152. Parasztasszony, fametszet 70.—
153. Pásztor, fametszet 70.—
154. Jézus és Judás, fametszet 70.—
155. Gecsémáné, fametszet 70.—
156—173. Napló képekben, 1—18, fametszetek á 50.—
174. Paradicsomban, fametszet 50.—
175. Bünbeesés, fametszet 50.—
176. Kiüzetés, fametszet 50.—
177. Káin és Ábel, fametszet 50.—
178. Bevonulás Noé bárkájába, fametszet 50.—
179. A galamb visszatér, fametszet 50.—
180. És szóla az Úr Jónáshoz, fametszet 50.—
181. Micsoda nemzetből való vagy?, fametszet 50.—
182. Ragadva Jónást, vetek a tengerbe, fametszet 50.—
183. A Halnak a gyomrában, fametszet 50.—
184. Még negyven nap vagyon, fametszet 50.—
185. Jobb nékem holtan, hogy nem élnem, fametsz. 50.—
186. Karácsony, linó-metszett 70.—

fordít

Nemzeti Salon
99, coop. kiáll.
1943 dec – 1944. jan.

KÓSA MÁRIA:
40. Anya terrakottában P 400.—

Spirituális Művészek
Szövetségének kiáll-
alkotás Művészház
1943

YI MAGYAR EGYET
BUDAPEST. VIII. MÚZEUM

Műemlékek Országos
Bizottsága

IX. Högyes E

Kóbá Mária

kiáll.

Nemzeti Szalon

1924. dec.

Fotó. Képt.

Kosa Mária

szobor

koll. kiáll. élet-

kép

Nemzeti Szalon

1924. dec.

42. coop. kiáll.

Kat. könyvtárában

KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK
YZÉKE

KÓSA MÁRIA

101.	Golgota, gipsz	500.—
102.	Leány a kutyával, gipsz	300.—
103.	Házasságtörő asszony, gipsz	500.—
104.	Feszület, gipsz	600.—
105.	Jónás könyvéből, fametszetek	à 30.—
106.	Nagymama mesél, fametsz.	30.—
107.	Örvény, fametsz.	30.—
108.	Olajfák hegyén, linoleum	30.—
109.	Karácsony éjjel, linoleum	30.—

ik bizonyos piacokon árul-
Budapestre kerülő árujá
ról, Kőbányára.
át, mert ezen a révén kö
hoz. Ahhoz a kérdéshez,
ruckkból annyi, hogy az
gyorsan a fogyasztóhoz
es gazdasági feladat, mert
i gazdaságtan"-ában meg
és kérdésével kell, hogy
ával (Gutverteilung) is
ge különben akarva, nem
Például, ha kiderül, hogy
ennyi jut számára, a buda
omot termelni. Hiszen pél
yorsabban szállíthat Budá
tosan különben érdekes je
l állapítja meg „Budapest
n a fővárosban a piac gé
zöldség- és gombatermelés

Nemzeti Szalon 1939. márc.
Spiritualis művészek stb.
Kiáll.

birtokába. Ime itt válik szükségessé és nélkülözhetetlenné a piackutatás rendszeres munkája.

Beszéljünk először a piackutatás első feladatáról, **a piaci ár vizsgálatáról.** Azért hangsulyozzuk ki a piaci árat, mert a közgazdaságtan tudósainak megállapitásai szerint a piaci ár és a természetes ár nem azonos. **Heller Farkas szerint a piaci árnak nevezik az árnak azt a vonatkozását, mely a kinálat és kereslet rövid időközi változásainak megfelelően az ár ingadozását vonja maga után. A piaci ár tehát a napi, vagy egyéb időközi ingadozások hatása alatt áll és gyakran változik. E változások tengelye azonban a természetes ár, amely hosszú időkre vonatkoztatott fogalom, mert azt juttatja kifejezésre, hogy addig, amig akár a termelés, akár a fogyasztás oldalán lényegesebb változás nem történik, az ár az e tényezők által meghatározott magasság körül ingadozik.** (Közgazdasági lexikon 373. l.)

A piackutatás szisztematikus munkája kell, hogy állandó vizsgálat tárgyává tegye, vajjon a piaci ár és a természetes ár között nem indokolatlanul nagyok-e az eltérések, olyanok, amelyek egy-egy intézkedéssel simán kiküszöbölhetők. Arra nézve pedig, hogy mit kell tenni vizsgálat tárgyává, ismét az elmélet ad preciz, pontos utbaigazítást. **Navratil Ákos,** a **Pázmány Péter Tudományegyetem** professzora szerint a főbb zavaró körülmények, amelyek a természetes árt piaci árrá alakitják, a következők:

Kósa Mária szobrász

KÉPZŐMÜVÉSZET

** **Kósa Mária szobrai.** Az Ernst-muzeum vasárnap megnyilt csoportkiállitásán a szobrászmüvészetet Kósa Mária munkái képviselik, néhány fej és néhány megkomponált csoport. A fiatal müvésznő általában meglehetősen bizonytalan még a mesterségében. Legsikerültebbek azok a munkái, melyek a természettel szemközt készültek: önarcképe és néhány más portrait-feje. Érdekes «Szeretet» cimü két alakos kompoziciója is. De teljesen elhibázottak népes kompoziciói, különösen a «Hegyi beszéd», amelyben legfeljebb reliefnek alkalmas tárgyat kisérelt meg szobrászilag kialakitani.

(e. a.)

Ujság 1927. szept. 13.

ttel üdvözlöm a mai
elt vendégeket, elő-
temet küldöm mind-
áról azért maradtak
ttak.
kozó intézményében
endetes mozzanatát
i jólét biztosítására
és szellemi élet kü-
angzatos egyetértés
sadalmi és nemzeti
főfogyatékossága,
mindenki csak ön-
ási ágat ismerte és
a társadalom ama
s kötelékként fűzi
felsőbb rangú tan-
dalom és az állam
műveltségüket és

jó mesterektől: Széchenyi István gróftól, a legnagyobb magyartól és közgazdától, az Esterházy hercegek és a cukorgyárak kiváló gazdatisztjeitől tanulhatták a belterjes gazdálkodás titkait. De nemcsak a jelenben és a közelmultban, a messze multban is voltak vidékünkön jeles oktatók, kiváló mintagazdaságok.

Nádasdy Tamásné Hegykő községből és más szomszédos birtokairól a XVI. század közepe táján szállította a zamatos dinnyét és ropogós cseresznyét a bécsi udvarnak.

Vitnyédy István, soproni polgár, Zrínyi Miklósnak, a költőnek prókátora, 1663-ban „barack fiatalokat" kért kliensétől. Feltehetjük, hogy elődeink is kaptak belőle. Hogy dédapáink szeretettel kertészkedtek, arról beszélnek a gyönyörű kerti házak, amelyek a várfalra dűlő kertek végében pompáztak és amelyekből mai napig is maradt mutató. Sopron, Hegykő és a fertőmenti községek ma is ellátják Bécs városát primőrökkel.

Páratlan Lövér kultúránk hirdeti, hogy apáink örökségét megbecsüljük és gyarapítjuk.

Aki az ősi rög megbecsülését hirdeti, az a hazaszeretet apostola. Nyári egyetemünk előadóiban a hazaszeretet apostolait,

Kósa Mária

szobrán

l. koll. kiáll.

Ernst Muzeum kiáll

91. 4.

1927.

Lelet, malaeskai VI. 136, 137

Kósa Mária

nebrán

Mil. Bpest 1899

Ujv. Mtsk.

506 l.

KÓSA *Györgyné, Molnár Mária,* szobrász, * Budapest 1899 máj. 18. A bpesti iparrajziskolában Moiret Ödön osztályán tanult, majd három évig Vedres Márknál képezte magát, közben Kernstok Károly korrigálta a rajzait. Leginkább azok a problémák érdeklik, amelyekben az emberek az emberhez és az emberfelettiekhez való viszonyáról van szó. Első ilyen irányú munkája az Emberek sorsa c. nyolcalakos kompozíció volt s azóta főleg a csoportkompozíciókat favorizálja. 1924. gyüjt. kiállítása volt a Nemzeti Szalónban és 1927. az Ernst-Múzeumban.

E. G. I 586 l

ben:

t ~~az ostromló~~ a császári csapatok ~~[illegible]~~ ostromolják
ástyá~~[illegible]~~ira a minden oldalról előhozott
nek feljutni. A háttér hegyes vidék erőd-
~~[illegible]~~ gyalogság vonul fel s balról a dombon
látjuk lőháton és kivont karddal a
~~egy~~ katona fut, ki puskáját jobb kézzel
~~[illegible]~~. Felirata fölül két sorban:

Eroberung der
tung Lippa".
i a vonalkeretnek 14.7: 18.9 cm.

604

126/94 № 190.

Kósa Mária

Bolvári

rod

Magyar Grafika

1927. 373 l.

R. FARBEN FABRIKEN MŰNCHEN

rt., Budapest V, Csáky ucca 49. Telefón: L. 904-57

4011 4304 3854 6155

Kósa † Mária

szobrász, szül. 1899 máj. 18 -
Budapesten - 1914-15. Moivett
Ödönnél, 1916-1919 Vedres
Márk szabad Szolajan tanult.

† Györgyné szül. Molnár

1924 dec. a Nemzeti Szalon
ban kollektív kiállítást rendezett.

Saját közlése.
1925. IV. 14 -

Giotto III. 156.

Kósa Mária

szobrász

Koll. kiáll. az Ernstben

1927 szept. Művészi

hitvallása körölve

a Katalogusban.

Kósa

VII. 191. — 1887: VII. 291. — 1888: VII. 291. — 1889: VII. 326. — 1890: VII. 326. — 1891: VII. 282. — 1892: VII. 282. — 1893: VII. 356. — 1894: VII. 9. — 1895: VII. 9. — 1896: VII. 9. — 1897: VII. 9. — 1898: VII. 9.

— Ormos Zsigmond ajándéka 1859. — Át. Képt. 191. — Ly. lsza 66.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Szemlében:

— 1900: VII. 9. — 1901: VII. 9.
— 1903: VII. 9. — 1905: VII. 9.

-- 1905. átv. jegyzék 422. -- Szama az Orsz. Képtárban a sz. nban 2062 és a leltárban 3017. -- Ormos Zsigmond ajándéka 1859-ben.

Át. Képt. 191.
Ly. lelt. 66.

Ormos Zsigmond aj. 1859. május harban junius 9-én

szövarch 20.- 199.lap

Kósa Mária.

Az Ernst muzeom kiállitást rendez müveiből 1927-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Kósa Mária.

a Spirituális művészek egyesületének tagja 1925.

Bende J.
a Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Kósa Mária.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kósa Mária.

Müveit kiállitotta a Nemzeti Szalon 1924-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Kósa Mária

nobrán

1927. koll. kiáll –

Ernst Museum

katalogus száma 91.

Kósa Mária

UME. ötödik csoportkiállításán plasztikája szerepelt.

NU.934.T.30.

Kósa Mária

UMF. ötödik csoporttiádlítóan
plasztikája szerepeli.

NN.934.T.30.

Kósa Mária

UME kiállításán a Mária Valéria utcában zsoltár-reliefje szerepelt.

PH. 934.T.28

Kósa Mária szobrász

UME. kiállításán a Mária Valéria utcában szerepelt.

EK.934.T.31.

Kósa Mária

mina céd.

Pesti Hirlap 1943. dec. 23

— Csoportkiállitás a Nemzeti Szalonban. Öt fiatal művész bátor kiállása jellemzi a Nemzeti Szalón most megnyilt csoportkiállitását. Amennyire kedvünkre való ez a bátor kiállás, ez a merész és eredeti hang, annyira nem tudjuk teljesen magunkévá tenni azt, amit — mindezen túl — művészi szempontból e fiatalok egy része nyujt. Itt van például *Lőrincz Gyula*, egy egész termet megtöltő képpel, de — sajnos — csak tanácstalanul állhatunk szemben azzal a destruktiv (*nem* politikai vagy erkölcsi, csak tisztán festői vonatkozásban destruktiv) pikturával, amellyel ez az egyébként kétségtelenül erős tehetségü festő bemutatkozik. Ezen a „titánkodáson" már túlvagyunk. Körülbelül ugyanezt mondhatjuk ~~Deliné B. Rózsi~~ elvont és túlfokozott szinlátomásairó' Komolyan fel kell azonban figyelnünk ~~Beck Judit~~ erőteljes, itt-ott kissé még Czobel varázslata alatt álló, de igen sokat igérő festményeire és *Kósa Mária* érdekes, technikájukban és mondanivalójukban egyformán elmélyült grafikáira, amelyek mellett a művésznő néhány jó, kiegyensulyozott formavilágu szobrát látjuk. A kiállitás igazi eseményét ~~Beck András~~ szobrai jelentik. A megmintázás legszerényebb, legegyszerübb eszközeivel, a *szobrászi* átélés teljességével mondja el ez a nagytehetségü fiatal művész, amit a formákról tud és mégis telve vannak szobrai kifejezéssel, lélekkel. Különösen kettős aktja, néhány arcmása és plakettjei révén sorozhatjuk fiatal szobrászaink elsöi közé. *(f. j.)*

lapon virág- és levélfüzérek közt
almették és stilizált virágcsokrok
zva. Szélén aranyrojtos paszo-
A szentpétervári cári gyárból
ik. Orosz, XVIII—XIX. sz. H.
155 cm.

7. BÁRSONYTERITŐ, piros
barna hullámos indák, gazdag
z-, levél- és virágdisszel. Az euró-
okművészet befolyása alatt ké-
égy szélből összevarva. Török
i), XVIII. sz. H. 200 cm., sz. 110.
sztr. XCIII. táb.

8. BÁRSONY FIGURÁLIS
TILUSU HIMZÉSEKKEL. A
ábrás, barnássárga szinü, arany-
szőtt alapon hullámos recés diszü
k közt karélyos levelek sorakoz-
áltakozó sorokban. Jelenleg mise-
lakjára van szabva. A himzés há-
vban madonnát és négy férfiszen-
ázol szines, lapos selyemhimzés-
nyapplikációs alapon, keretekbe
a csucsives fülkékben. A középső

Öt müvész a Nemzeti Szalonban

Négy festő meg egy szobrász alkotja ezt a müvészcsoportot, amelynek közös ismertetőjele, hogy a hagyomány felől elkanyarodva, keresi a maga utját.

Ötük közül legkevésbbé talán a csoport szobrászára illik ez a meghatározás. Mert akármennyire is modern törekvésü szobrász *Beck* András, müvészetének anyaga és abból következő törvényszerüségei kevésbbé engedik meg az önkényességet. A szobrász szükségszerüen formákban gondolkodik és a formák világa a természet. A természet viszont minden mult müvészetnek a tárgya és megihletője s mint ilyen örök táplálója a hagyománynak. Beck András fiatal ember, de müvészetében nagyot érett, amióta első nagy szobrát kiállitotta szintén a Nemzeti Szalonban. Most is két nagyméretü szoborral szerepel és mind a kettőn a szobrászat nehéz problémáit igyekezik megoldani. „Ketten" cimü csoportja két emberi alak egymásba komponálásának örök nehézségü feladatára mutat szerencsés megoldást. A két alak a mozdulatával illeszkedik egybe, külső eszközök felhasználása nélkül pusztán az egyensuly-helyzetével. Két alak egybeszerkesztésére egy sor kisplasztikai munkáján is kitünően sikerült példát mutat Beck András. A gyermekével leguggolva játszik és egy másik szobrocskán a gyermekéhez lehajló anya (18. és 17.) mesteri módon záródik össze kompozicióvá. Ugyanigy a „Pihenők" cimü csoportban az álló férfi és az ülő nő alakját a finom érzékkel mérlegelt egyensulyhelyzet füzi össze kompozicióvá. Kár, hogy csak vázlat-állapotu szobrocskák; megérdemelnék, hogy nagyban is megvalósitsa őket müvészük. A „Ketten" cimü csoport mellett a „Töpreng" cimü életméretünél nagyobb férfialak a tanusága, hogy a fiatal müvész a nagy méretekkel is megbirkózik, s azonfelül külön tartalmi mondanivalója is van. Szenvedélyes lendülettel mintázta meg ezt a szobrát és mozdulatába, fejébe olyan kifejezést sikerült belevinnie, hogy a néző megrendülést érez előtte. Kitünő arcképfejei is vannak Beck Andrásnak és nem kevésbbé értékesek eredeti felfogásu plakettjei és érmei.

Beck Judit a sötétet kereső korszakából szemlátomást kifelé van haladóban. Szineit még most is szereti feketével megitatni, de vannak már kivilágosodott képei is, s azokon jólesően érvényesül eredendően finom szinérzése. Legszebb ilyen képei a csendéletei, azok között is a *Két váza* cimü (50). Megkapó munkája a „Sárga fények" cimü festménye. Egy kissé önkényes arányu és rajzu női alakon energikus akkordokban játszanak a szines fények. Érdekes müvek téglagyári munkásokat ábrázoló krétarajzai. Rajzai és vizfestményei között általában számos sikerült darab szerepel.

Deliné B. Rózsi jól egybeillesztett és gyakran igen eredeti kombinációju szineivel ragadja meg a figyelmet. Ahogy szineit összerakja annak módjában és valamennyire a hatásában is van valami mozaikszerüség, amit nem kifogásként emlitünk, hanem inkább jellemzésül. A szin annyira uralkodó elem ezeken a képeken, hogy mellette a forma teljesen háttérbe szorul. A katalógus segitsége nélkül bajos volna megállapitani, hogy mit ábrázolnak a képek. Nem egyjük ugy hat, mint a kaleidoszkópiumban alakuló szinegyvelegek egy-egy sikerült változata. Gazdag szinfantázia müködik a müvésznőben, érdekes, sőt megragadó tud lenni, noha igazán nem elégiti ki a szemet, mert annak az is feltétele, hogy a motivum megismerhető legyen.

Kósa Máriát eddig csak szobrászi mivoltában ismertük. Most néhány szobra mellett a fametszetek tekintélyes sorát mutatja be, s ugy látszik, rajtok rá is talált igazi magára. Fametszetei bővelkednek a formai és gondolati mondanivalóiban, s technikailag is jóval fejlettebbek, mint szobrai. Feketével fehér alapra rajzoló ábrák a fametszetei, nagyon egyszerü, a leglényegesebbnek előadására szoritkozó rajzuak. Megkapóak nagy szeretettel stilizált növényei és virág-ábrázolásai, de érdekesek a szentirásból meritett tárgyu fametszetei is. A *Hegyi falu* (137), az *Öregasszony* (147), a *Pásztor* (153) cimü fametszetek szinte zavartalan örömet szereznek a szemnek. Érdekes technikájuak a müvésznő fekete alapra fehér krétával készült rajzai is.

Lőrincz Gyula uj név itthon. Eddig külföldön élt és ott is állitott ki. Müvészete fiatal ember kihivó szembefordulása mindennel, ami valaha volt, vagyis a legönkényesebb eltorzitása a természetnek és jelenségeinek. Kár, mert temperamentum él benne, nagy lendület érzik ecsethuzásában és egy-egy képén a szinérzéke is megcsillan. Általában szélesség és erő van előadásában és szineiben is. *Emlékek* cimü festménye, amely fekete-kék harmóniában karjára hajtott fejü férfit ábrázol, utmutatójául is szolgálhatna pályája további folyamán Lőrincz Gyulának.

(c. a.)

Bronzegriff. Lederscheide. XVIII.

Kósa Mária

Mics Ced

1943 dec. 24

Ujság

1943 dec. 24.

Ujság

az árfolyam 490 és a török külügyminiszter első kairói utja idején 460 piaszter volt.

Ankarában szerdán a néppárt tanácskozásra ült össze. A jelentések szerint azonban *belpolitikai kérdéseket* vitattak meg és az egészségügyi miniszter hosszabb nyilatkozatot tett. *(MTI)*

Ankara, december 23. *(NST)* Gaston *Bergery* ankarai francia nagykövet visszatérését a török fővárosba közvetlenül *karácsony* ...*tánra várják*. A nagykövet Vichyben folytatott megbeszélései eredményeképpen *az ankarai francia nagykövetség személyzetét teljesen kicserélik* és csupán az egyik nagykövetségi tanácsos marad helyén.

...90 nap alatt?

...az amerikai hadsereg *körülbelül* ...*500.000 embert veszit el halottak*...

— 89 —

...ivel.

...23.

...minden szükséges felvilágositással, ...ogy a braziliai hadsereget megérkezése után haladéktalanul harcba ...hessen vetni a szövetségesek oldalán. Csütörtökön reggel érkezett ...lentések szerint a brit csapatok ...erdán este bevonultak *Ortonába*. ...ába.

Megvizsgáltatj... szerzett vagy... a fascista...

Velence, december 23. *(NST)* A fascista köztársasági kormány igazságügyminisztere, *Pesenti,* megalakitotta *a jogtalanul szerzett vagyonok eredetének kivizsgálására kiküldött állami bizottságot.* A bizottság Brescziában székel és elnöke *Pittoni* főállamügyész, aki eddig a trieszti

Olaszországban me...

Chiasso, december 23. *(NST)* A *Corriere della Sera* jelentése szerint *Mezzasoma,* a fascista köztársasági kormány népnevelésügyi miniszter...

...ságiró nem hiszi, hogy csupán a tüdőgyulladás volt az oka Churchill hazatérése elhalasztásának, hanem ugy tudja, hogy *Churchillt „utólagos megbeszélései" közben lepte meg a betegség.* Churchillnek már régóta az a terve, hogy *angol vezetés alatt megvalósitja a pánarab uniót* — irja a német tudósitó és ez a szándéka még az első világháboru utáni időkre nyulik vissza. Akkoriban ezt az egyesitési tervet a franciák közelkeleti hatalmi igényei miatt nem lehetett

...századi pengével. Kosaras markolata ujabb. — Rappier ...Klinge des XVII. Jhs. Griff mit Korb neueren Datums.

...lt ives kosárral. — Degen mit eisernem Griff mit gekrep-

...I. századi, a penge régibb, a mester beütött nevével. — Jh. Klinge älter, mit eingeschlagenen Namen des ...attal. — Fechtrappier ohne Schneide mit Bügelkorb.

Degen mit Korbgriff.

és kosárral. XVII. sz. — Reiterschwert mit eisernem ...latának csak rézfoglalata van meg. XVII. sz. — Degen ...e sind nur die Kupferteile vorhanden. XVII. Jh.

...ó másolat. — Schwert in der Form des XVI. Jhdts. Klinge eingeätzte Aufschrift Guardia National de Cadiz. ...ezmarkolattal. A pengén maratott felirat. — Reitersäbel

Olvány 1991

Kósa Mária

Őszinte megindultság sugallja a gyengéd művésznő fametszeteit. Mesterségi készültsége elegendő ahhoz, hogy szépen, egyenletesen fejezze ki érzéseit. Könnyen, érthetően stilizál, s jó szándékú szimbolizmusa, vallásos áhitata, kellemetesen írt vonalainak nyugodalmas, pontosan körülhatároló igyekezetében éppúgy benne rejlik, mint témáiban. Prófétákat, bibliai jeleneteket rajzol túlfeszített képzelődés nélkül, szelíd meghittséggel. Ugyanez a bensőség van meg azokban a metszetekben is, amelyekkel iniciálét festő barátként a szőlőtőkében, a pitypangban, a kontyvirágban s a tökindában egyformán az Urat dícséri. Kósa Mária nem ráz meg alakításának elemi erejével, csoportosításának felötlő eredetiségével, de rajzai komoly művészi szándékuknál fogva egyszerű köntösükben is megbecsülésre számíthatnak. Szobrait kevésbé tartjuk tartalmasnak a formai gyámoltalanságuk folytán holtsúlyként nehezednek a kiállításra.

Kósa Mária tovább

NEMZETI SZALON
328-IK KIÁLLITÁS

A

XLII. CSOPORTKIÁLLITÁS
KATALOGUSA

~~Deli Antal~~
Novotny Emil Robert
Papp Gábor, Vadler Jenő
festőművészek
Deliné **Bacher Rózsi**
S. Balla Margit
festőművésznők, valamint
Kósa Mária és Zilzer Hajnalka
szobrászművésznők
m ű v e i

1924 DECEMBER HÓBAN

2 pld bevágve

NEMZETI SZALON
328-IK KIÁLLITÁS

A

XLII. CSOPORTKIÁLLITÁS

KATALOGUSA

Deli Antal
Novotny Emil Robert
Papp Gábor, Vadler Jenő
festőművészek
Bacher Rózsi
S. Balla Margit
festőművésznők, valamint
Kósa Mária és Zilzer Hajnalka
szobrászművésznők
m ű v e i

1924 DECEMBER HÓBAN

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Edvi Illés Aladár
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Rubovics Márk
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

SOCIETAIRE TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
dr. Képessy József
† *Kőrösfői Kriesch Aladár*
László Fülöp Elek
† *br. Mednyánszky László*
Mendlik Oszkár
Nádler Robert
Rubovics Márk
† *Székely Bertalan*
† *Szikszay Ferencz*
Vajda Zsigmond

A kiállított
műtárgyak jegyzéke.

Deli Antal.

Szül. 1886. évben. Tanulmányait a pesti akadémián Ferenczy Károlynál kezdte, Réti István vezetése mellett fejezte be. Első alkalommal a Batthyány Gyula gróf által létesitett Bicskei müvésztelep kiállitáson mutatkozott be a Nemzeti Szalonban. 1922 Szinnyei Társulattól külföldi tanulmányi ösztöndijat nyert. 1923-ban volt utolsó gyüjteményes kiállitása az Ernst muzeumban.

Olajfestmények

1	Udvar	10000
2	Akt	10000
3	Kincsrejtők	10000
4	Hegyi táj	7000
5	Plisza	6000
6	Két fa	7000
7	Házak	7000
8	Kereszthegy	4000
9	Utcarészlet	3000
10	Cigányleány	4000
11	Vizhordó	3000
12	Férfi fej	3000
13	Árnyékos ut	4000
14	Hegyi ut	4000

Grafika

15	Malom, szépia rajz	800
16	Hid, szépia rajz	800
17	Őrház, szépia rajz	600
18	Szüretelők, szépia rajz	800
19	Udvar, tus rajz	600

20	Érczuzda, szépia rajz	700
21	Fák, szépia rajz	700
22	Présház, szépia rajz	600
23	Akt, szépia rajz	600
24	Szüretelők II., szépia rajz	700
25	Völgy, szépia rajz.	500
26	Naplemente, vizfestmény	1000
27	Présház alakokkal, vizf.	1000
28	Kereszthegy, vizf.	700
29	Plisza, vizf.	800
30	Bányászházak, vizf.	800
31	Firenzei részlet, vizf.	800
32	Zazarpart, vizf.	800
33	Naplemente II., vizf.	700
34	Kecskés táj, vizf.	600
35	Festék gyár	600
35a	Fürésztelep, vizf.	700
35b	Présház, vizf	700
35c	Esőshangulat, vizf.	600

Novotny Emil Róbert.

Novotny Emil Róbert munkáit a Nemzeti Szalon állítja ki elöszőr. Marosvásárhelyt született 1898 január 1-én. A budai érseki gimnázium rajztanára Horn Antal istápolta első izben tehetségét, később Kernstock Károly tanitványa lett. Itália városaiban három évet töltött. Művészeti kialakulóban van: kereső.

Olajfestmények

36	Álló akt függöny előtt	6000
37	Önarckép	5000

38	Szakállas önarckép vizparton	4000
39	Csendélet	3000
40	Nógrád-Verőce környékével	2000
41	Fűzek a vizparton	3000
42	Duna a bogdányi stégnél	4000
43	Tavaszi Hárshegy a Jánoshegyről	4000
44	Tavaszi erdő	3000
45	Óbudai Dunakanyarulat a Jánoshegyről	3000
46	Homokszedő az Arnóparton	2500
47	Őszi reggel a Margithid előtt	2500
48	Gyümölcsfák tavasszal	3000
48a	Grottammare	3000
49	Kavicsos bárka	2500
50	A Ponte Carraia	m. t.
51	Adriai part	3000

A képek keretei nem eladók.

Aquarellek

52	Villachi táj	1000
53	Völgyek hajnalban	1500
54	Hárshegy őszi délben	2000
55	Csónakos a dunaparton	1000
56	Lány	1500
57	Firenze reggel	1500
58	Tavaszi fák	1000
59	Park	1500
60	Pest párában	1500
61	Hegyek tavasszal	2000
62	Dunakanyarulat hegyről	2000
63	Vadgesztenyefák	2000
64	Téli szinvázlat a Dunáról	1000
65	Budai hegyek télen	2000

66	Meleg tavasznapi fák	2000
67	Duna kanyarulat magasból	500
68	Pilisi hegy ködben	1500

Rajzok

69	Hármas határhegy, barna kréta	1000
70	Tanulmány, tus	600
71	Alvó fej, grafit	1500
72	Fekvő akt erdőszélen, szén	1000
73	Hát tanulmány, tus	500
74	Fa tanulmány	400
75	Ülő akt, szén	500
76	4 akt tanulmány, vörös kréta	á 500
77	Falurészlet, tus	500
78	Ülő akt, grafit	600
79	Önarckép vöröskréta	1000

A művek keretei nem eladók.

Papp Gábor.

Kolozsvárott született 1872-ben. Itt végezte középiskoláit, 1892-ben a budapesti akkori Mintarajziskolában kezdi meg művészeti tanulmányait mint Székely Bertalan tanitványa, majd pedig 1893-ban Münchenben folytatja Hollósi Simon mellett, ahonnan a müncheni Akadémiára kerül. Később a Hollósi iskola segédtanára lett. Hét évet tölt Münchenben, ahonnan hazatérve (1896) a nagybányai festőiskola lelkes uttörője és egyik megalapitója lesz. 1900-ban Párisban a Julien akadémiát látogatja, mint Carolus Duran növendéke. 1903-tól 1905-ig Rómában a Vatikánban dolgozik, majd 1907-ben ismét Münchenbe

megy vissza. Müvészi tanulmányutjain Drezda, Berlin, London, majd utána Firenze következik (1906) Innen hazajövet előbb Kolozsváron, majd később Szegeden telepszik le, ahol ma is dolgozik.

Olajfestmények

81	Az álom	80000
82	Kártya parthie	50000
83	Uzsonna	40000
84	Hegedüs Gyula képmása	
85	Dorottya	20000
86	Napfényes délután	30000
87	Hegedü sóló	30000
88	Önportrait	m. t.
89	Dr. Csengeri képmása	m. t.
90	Apáca, tanulmány	10000
91	Hollandi lány, tanulmány	20000
92	Szamos partján, tanulmány	20000
93	Piros ruhás hölgy, tempera	15000
94	Magdaléna, vázlat	15000
95	Szent Jób	20000
96	Egy collegám	15000
97	Blidari kisleány	8000
98	Dr. Ács képmása	m t.
99	Szeansz	8000
100	Őszi táj	20000
101	Swinemünde	30000
102	Keleti tenger	30000
103	Tarajos hullámok	20000
104	Szovátai részlet	5000
105	Anyám képmása	m. t.
106	Falu vége	3000

107	Königsee	5000
108	Mondsee	5000
109	Zell am See	5000
110	Bechsteini részlet	5000
111	Patak Gaststeinban	5000
112	Wolfgangsee	4000
113	Balatoni reggel	4000
114	Erdő széle	5000
115	Steyeri részlet	4000
116	Magas fák	16000
117	Csúcsok az érchegységben	m. t.
118	Kék tó	5000
119	Női fej, tanulmány	12000
120	Fiatal leány	12000
121	Profil	10000
122	Párisi hölgy, pastell	20000
123	Carmen „	20000
124	Fiatalság „	20000
125	Szilágynagyfalusi templom	
126	Férfiakt, tanulmány	
127	Rákóczy hegy	5000
128	Bocskay kastély	5000
129	Lili kutya	3000
130	Bajor paraszt, szénrajz	5000
131	Dachhaui paraszt, szénrajz	
132	Öreg fák	5000
133	Őszi lombok	
134	Gömöri V. szinművésznő képmása, pastell	20000
135	Tanulmányfej	20000
136	Őszi rózsák	10000
137	Lellei részlet	8000
138	Rákóczy szobor	15000

139 Profil, pastell
140 Franciskánus kolostor, mt.
141 Gróf Apponyi Albert, mt.
142 Komika, szegedi muzeum tulajd.
143 Runki szoros, szegedi muzeum tulajdona
144 F. J.-né urnő képmása, pastell, m. t.
145 Dr. Ács képmása, m. t.
146 Anyám arcképe, m. t.
147 Dr. Csengeri arcképe, m. t.
148 Gabika, pastell, m. t.
149 Japán nő, plakát

Vadler Jenő

Született 1887-ben Győrött. A gimnáziumi érettségi letétele után 1907-ben Münchenbe került, ahol egy évi előkészitő tanfolyam után felvették az Akadémia festőosztályába, ahol Seitz Ottó volt a tanárja. 1911-ben az Akadémia kitüntető elismerésben részesitette. Seitz halála után Hengellerhez, majd később Angelo Jankhoz került, Budapesten 1913-ban állitott ki először, a fővárosi tárlatokon több izben vett részt.

Olajfestmények

150 Vitéz Solymossy őrnagy arcképe magánt.
151 Feleségem, m. t.
152 Veszely L. ur arcképe, m. t.
153 Dr. Tarpay M. urnő, m. t.
154 Stojanovits ezredes, m. t.
155 Egri Gárdonyi-ut 6000

156 Alkonyat 3000
157 Mária román királyné nyaralója 4000
158 Falu télen 5000
159 Vera 15000
160 Csendélet, almák zöld korsóval 6000
161 Csendélet, almák rézedénnyel 3500
162 Manci 4000
163 Kilátás a szovátai patakmajorból 20000
164 Viharfelhők 600
165 Krumpliszedők 500
166 Őszi köd 8000
167 Székely hegyek 2000

Bacher Rózsi

Született Budapesten 1897-ben. Tanulmányait Nagybányán kezdte, Réti István vezetése mellett, majd később Rippl-Rónai és Bornemissza tanitványa.

Olajfestmények

168 Keresők 10000
169 Kompozició 10000
170 Pihenő 10000
171 Este a kertben 10000
172 Vadászat 8000
173 Női akt 6000
174 Nagybányai országut 5000
175 Kereszthegy 5000
176 Zazar partja 5000
177 Münz 6000
178 Nagybányai táj 5000
179 Erdőrészlet 6000
180 Borus táj 3000

181	Apátkerti völgy	5000
182	Lebenczei völgy	3000
183	Tihany	5000
184	Tihanyi apátság	5000
185	Nagybányai ucca	4000
186	Férfi portrait, magántulajdon	
187	Műteremben	4000
188	Férfi fej	2000
189	Györgyi, magántulajdon	
190	R, Panni képmása	3000
191	Uccakövezők	2000
192	Boglya	2000

Rajzok, aquarelek

193 Hid ucca
194 Cigánylány
195 Favágók
196 Pihenő munkás
197 Cigánylány
198 Kártyázók
199 Gyermek
200 Országut
201 Este
202 Könyöklő
203 Dobogókő
204 Hid
205 Bányánál
206 Pintér Ferenc képmása
207 Női akt
208 Munkások
209 Vizesés
210 Patak
211 Női akt

212 Fej
213 Férfiakt
214 Birkózók
215 Őszi táj
216 Firenze
217 Anzió
218 Szigliget
219 Zazar partja
220 Hid
221 Fák
222 Nagybányai malom
223 Töltés
224 Templom
225 Ucca
226 Rézkarc
227 Fej, rézkarc
228 Rézkarc

darabonként 500.000 korona.

S.-né Balla Margit

Született 1892 Budapesten. Tanulmányait a budapesti képzőművészeti főiskolán végezte. Először 1911-ben állított ki a Nemzeti Szalonban. Egy-egy évet töltött Firenzében és Münchenben.

Olajfestmények

229 Seik 10000
230 B. P. urleány képmása, m. t.
231 L. J.-né urhölgy képmása, m. t.
232 P. E.-né urnő képmása, m. t.
233 Szövő asszony 4000

234 Tabáni bakter 6000
235 Budai vendéglő kertje 4000
236 Szegedi paprika piac
237 Székely fiu, tanulmány 1000
238 Csendélet
239 Hazafi Dózsa István 5000
240 Csendélet
241 Strandon
242 Én m. t.
243 Popea, pasztel

Kosa Mária

1899-ben született Budapesten. Az iparrajziskolában Moiret Ödön volt az első mestere, majd később Vedres Márk vezetése mellett három évig dolgozott, mig Kernstock Károly a rajzait korrigálta. Saját bevallása szerint leginkább azok a problémák érdekelték, amelyekben az embernek az emberhez és az emberfelettihez való viszonyáról van szó. Igy jött rá a csoportkompoziciók favorizálásához, amelyek dominálnak munkásságában. Az első ilyen irányu munkája az „Emberek sorsa" c. nyolc alakos kompozició, amely fordulópont volt életében.

244 Emberpár, gipsz m. t.
245 Ülő nő, terracotta 3000
246 Nyugalom, terracotta 3000
247 Nyomoruság, relief-gipsz 1000
248 Férfi portrait, gipsz 2000
249 Tanulmány az „Emberek sorsá"-hoz, terracotta 1500
250 Emberek sorsa, gipsz 3000

251 Portrait, terracotta 3000
252 Testvérek, relief-gipsz 1500
253 A kritikus, relief-terracotta 1500
254 Gyász, gipsz 2500
255 Elfojtódás, gipsz 2500
256 Család, gipsz 2000
257 Hit, terracotta 3000
258 Halál előtt, gipsz 2500
259 Miniatur portraitek, terracotta 1000
és gipsz 500
a) Kósa György, b) Németh Antal,
c) Önportrait, d) Förstner László,
e) Dienes Valéria, f) Kodály Zoltán,
g) Bartók Béla h) Vera

Zilzer Hajnalka

Született Budapesten 1893-ban. Első művészeti tanulmányait az Iparművészeti iskolában kezdte meg Mátray szobrászművész vezetése alatt dolgozott néhány hónapig. Majd Udvary Géza festőművész, az Iparművészeti iskola másik tanáránál tanult, míg végső kiképzését Ligeti Miklóstól kapta. Vallomása szerint mint önálló szobrászt elsősorban az ember feje érdekli, a mögötte lüktető élet kifejezőjeképpen. — A legnagyobb szeretettel és odaadó érdeklődéssel mintázza az eléje kerülő ember fejét s egyszerüen, szinte eszköztelenül igyekszik kifejezni a felismert karaktert. Müvészi kerámikák megcsinálásában nagy erővel bontakozik ki fantáziája, a formák és diszek vidáman fonódnak össze harmonikus egésszé.

260 Dr. Hevesi Simon főrabbi
261 Prof. Dr. Benedict Henrik

262 Dienzel Oszkár
263 Moly Tamás
264 Vágó Lipót
265 Dr. Frank Rezsőné
266 Udvary Géza
267 Bárciházi Bárczy Gusztáv
268 Gyárfás Dezső
269 Mr. Charles Biddle
270 Tanulmány
271 Művész és a nyomor, vázlat.

Kerámiák

1	Háboru és béke	m. t.
2	Szilén és faun	5000
3	Madonna	5000
4	Diana	3500
5	Kleopatra	4000
6	Démon	3500
7	Dudás faun	6000
8	Nászbotos parasztleány	6000
9	Libás asszony	1500
10	„Klosterbrüder“	1500
11	Bachansnő	2000
12	Kis faun	2000
13	Táncoló parasztleány	600
14	Táncoló parasztleány	600
15	Marmorstein Izidorné urnő	12000
16	Vilma hugom	m. t.
17	Hindu táncosnő	4000
18	Hindu táncosnő	m. t.
19	Gyárfás mint Buddha	500

20	Zöld kehely parasztleánnyal	6000
21	Nagy váza bucsújáró parasztleányokkal	5000
22	Nagy váza ornamentes	4000
23	Fedeles váza hindu táncosokkal	4000
24	Őszi hangulat	3000
25	Őszi napsütés	2500
26	Diszváza	2500
27	Váza	3000
28	Váza	2000
29	Váza	1500
30	Diszedény	4000
31	Talpas váza	3000
32	Virágtartó	800
33	Gyümölcstál faunnal	1500
34	Talpas váza	900
35	Virágtartó	500
36	Virágcserép tartó	500
37	Diszeeény	1500
38	Diszedény	1500
39	Diszedény	900
40	Bonbonniére	1500
41	Dohánytartó	900
42	Bonbonniére	500
43	Bonbonniére	500
44	Váza	500
45	Füstölő	250
46a	Szarvasos kis bonbonniére	
b	„ „ „	
c	„ „ „	
d	„ „ „	
e	„ „ „	

47a	Szarvasos kis bonbonniére	
b	„ „ „	
c	„ „ „	
d	„ „ „	
e	„ „ „	
	darabonként	95,000 korona
48	Bonbonniére	300
49	Bonbonniére	300
50	Bonbonniére	250
51	Bonbonniére	250
52	Bonbonniére	250
53	Bonbonniére	220
54	Bonbonniére	220
55	Bonbonniére	220
56	Bonbonniére	220
57	Bonbonniére	220
58	Bonbonniére	220
59	Bonbonniére	220
60	Bonbonniére	220
61	Bonbonniére	220
62	Kis váza	200
63	Bonbonniére	400
64	Bonbonniére	400
65	Hamutál	200
66	Hamutál	180
67	Hamutál	180
68	Hamutál	180
69	Bonbonniére	500
70	Bonbonniére	500
71	Bonbonniére	500

A mütárgyak eladását **Kató Kálmán** mütáros eszközli.

A vételár 50%-a a vásárláskor, a többi 50% pedig 8 napon belül, legkésőbb azonban a kiállitás bezárásakor fizetendő. A kiirott árak ezer koronákban értendők.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

99. CSOPORT-KIÁLLITÁS

BECK ANDRÁS
BECK JUDIT
DELINÉ, B. RÓZSI
KÓSA MÁRIA
LŐRINCZ GYULA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1943. DECEMBER 18. — 1944. JANUÁR 2.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

ALELNÖKOK

CSÓK ISTVÁN

GEREVICH TIBOR

FARKAS ZOLTÁN

HORVAI JÁNOS

IGAZGATÓ

HUBAY CEBRIAN ANDOR

FŐTITKÁR

LEHEL BÉLA

TITKÁR

KANIZSAI NAGY ANTAL

A kiállított műtárgyak jegyzéke:

BECK ANDRÁS

1.	Ketten, gipsz (+30% f. a.) bronzban	15.000.—
2.	Töprengő, gipsz (+30% f. a.) bronzban	10.000.—
3.	Asszony gyerekkel, márvány (1939.)	mgt.
4.	Férfi, márvány (1939.)	mgt.
5.	K. M. arcmása, gipsz	mgt.
6.	T. J. arcmása, gipsz	mgt.
7.	N. Gy. arcmása, gipsz	mgt.
8.	Sch. Gy. arcmása, gipsz	mgt.
9.	E. K. arcmása, gipsz	mgt.
10.	Szőnyi István arcmása, gipsz	mgt.
11.	Fiú, gipsz	mgt.
12.	Feleségem, gipsz	mgt.
13.	Nővérem, gipsz	mgt.
14.	M. S. arcmása, gipsz	mgt.
15.	Fekvő nő, ólom	700.—
16.	Fekvő nő, ólom	700.—
17.	Lehajló nő gyerekkel, bronz (három pontra épített kompozíció)	mgt.
18.	Játszadozók, bronz (súlyos vizszintes, könnyű függőleges tömeg egyensúlya)	1000.—
19.	Papucshúzó, bronz (egy ponton feltámasztott tömeg egyensúlya)	800.—
20.	Fa, bronz (térritmus)	800.—

21.	Ülő férfi, bronz	800.—
22.	Súlytalan tömeg, bronz	800.—
23.	Ülő nő, ólom	700.—
24.	Pihenők, ólom	800.—
25.	Lehajló nő, ólom	700.—
26.	Strandon, bronz	1000.—
27.	Ember és ló, ezüst	3000.—
28.	Sulykoló, gipszvázlat	250.—
29.	Etető, gipszvázlat	250.—
30.	Kosárvivő, gipszvázlat	250.—
31.	Mari, gipsz	350.—
32.	Madách Imre, plakett	40.—
33.	Sik Sándor, plakett	40.—
34.	Bartók Béla, plakett	40.—
35.	József Attila, plakett	40.—
36.	Schöfflin Aladár, plakett	mgt.
37.	Beck Ö. Fülöp, plakett	40.—
38.	Kassák Lajos, plakett	40.—
39.	Tóth Árpád, plakett	40.—
39/a	Móra Ferenc, plakett	
39/b	Kassák Lajos, plakett	
39/c	Női fej, szobor	
40.	Parasztasszony, fa	700.—

BECK JUDIT

41.	Fehér fal napfényben, olaj	800.—
42.	Fáradt parasztasszony, olaj	1200.—
43.	Leányfej, olaj	600.—
44.	Asszonyok, olaj	600.—
45.	Arckép, olaj	600.—
46.	Önarckép, olaj	600.—
47.	Tanulmányfej, olaj	600.—
48.	Kislány, olaj	600.—
49.	Vázlat egy nagy kompozicióhoz, olaj	600.—
50.	Két váza, olaj	600.—

51.	Fiúfej, olaj	600.—
52.	F. S. (vázlat)	600.—
53.	Virágok napfényben, olaj	600.—
54.	Falusi csendélet, olaj	600.—
55.	Őszi csendélet, olaj	600.—
56.	H. F. arcképe, olaj	600.—
57.	Szentendrei ferde templom, olaj	600.—
58.	Szentendrei kertek, olaj	600.—
59.	Napsütéses tér, olaj	800.—
60.	Szentendrei dombok, olaj	800.—
61.	Sárga fények, olaj	1000.—
62.	Anya gyerekkel, olaj	800.—
63.	Fák alatt, olaj	1600.—
64.	B. A. arcképe olaj	mgt.
65.	Három akt, olaj	2000.—
66.	Szentendrei szegények, olaj	1200.—
67.	Piac után, olaj	1200.—
68.	Parasztasszonyok a piacon, olaj	mgt.
70.	Téglagyári munkás, kréta	250.—
71.	Téglagyári munkás, kréta	200.—
73—91.	Szentendrei tájak, 1—19, vízfestmény	á 300.—
92—94.	Szentendrei piac, 1—3, vízfestmény	á 300.—
95.	Virág, vízfestmény	350.—
96.	Alvás közben, tus	mgt.
97.	Tanulmány-fejek, tus	150.—

DELINÉ B. RÓZSI

97/a	Piros házak, olaj	800.—
97/b	Lépcső-utca, olaj	800.—
97/c	Anya, olaj	mgt.
98.	Rajz, kréta	300.—
99.	Feltaláló, olaj	1000.—
100.	Gunár, olaj	2000.—

101.	Gyümölcsszedők, olaj	1500.—
102.	Csendélet a háztetőn, olaj	1000.—
103.	Pihenő kertészek, olaj	800.—
104.	Tájkép, olaj	700.—
105.	Favágó, olaj	800.—
106.	Tóparton, olaj	800.—
107.	Fürdőzők, olaj	800.—
108.	Csendélet, olaj	400.—
109.	Borus táj, olaj	400.—
110.	Feketekesztyüs nő, olaj	800.—
111.	Modellek a műteremben, olaj	1000.—
112.	Csendélet, olaj	1000.—
113.	Kerti asztal, olaj	600.—
114.	Lányok a réten, olaj	900.—
115.	Csendélet, macskával, olaj	800.—
116.	Falu este, tempera	600.—
117.	Sötét húrokon (1931), tempera	800.—
118.	Csavargó a Gellérthegyen, tempera	700.—
119.	Falusi utca, pasztell	400.—
120.	Pipás férfi, pasztell	300.—
121.	Női akt, rajz	300.—
122.	Téli melegedő, tollrajz	250.—
123.	Téli melegedő, tollrajz	250.—

KÓSA MÁRIA

124.	Szőlőtőkék, fametszet	50.—
125.	Tulipánok, fametszet	70.—
126.	Pitypang, fametszet	70.—
127.	Fiatal napraforgó, fametszet	70.—
128.	Érett napraforgó, fametszet	70.—
129.	Öreg napraforgó, fametszet	70.—
130.	Füzek, fametszet	50.—
131.	Kontyvirág, fametszet	70.—
132.	Salamon pecsétje, fametszet	70.—
133.	Tök-inda, fametszet	70.—

134.	Mák, fametszet	70.—
135.	Árpakalász, fametszet	70.—
136.	Irtás, fametszet	50.—
137.	Hegyi falú, fametszet	50.—
138.	Erdőszéle, fametszet	50.—
139.	Erdő, fametszet	50.—
140.	Mózes, fametszet	50.—
141.	Tavasz, fametszet	50.—
142.	Próféta, fametszet	50.—
143.	Szolgáló lány, fametszet	50.—
144.	Illés szekere, fametszet	50.—
145.	Házi koncert, fametszet	70.—
146.	Jézusfej, fametszet	50.—
147.	Öregasszony, fametszet	70.—
148.	Kiűzve, fametszet	70.—
149.	Örvény, fametszet	70.—
150.	Puck, fametszet	70.—
151.	Szőlőkert, fametszet	70.—
152.	Parasztasszony, fametszet	70.—
153.	Pásztor, fametszet	70.—
154.	Jézus és Judás, fametszet	70.—
155.	Gecsémáné, fametszet	70.—
156—173.	Napló képekben, 1—18, fametszetek á	50.—
174.	Paradicsomban, fametszet	50.—
175.	Bünbeesés, fametszet	50.—
176.	Kiüzetés, fametszet	50.—
177.	Káin és Ábel, fametszet	50.—
178.	Bevonulás Noé bárkájába, fametszet	50.—
179.	A galamb visszatér, fametszet	50.—
180.	És szóla az Úr Jónáshoz, fametszet	50.—
181.	Micsoda nemzetből való vagy?, fametszet	50.—
182.	Ragadva Jónást, veték a tengerbe, fametszet	50.—
183.	A Halnak a gyomrában, fametszet	50.—
184.	Még negyven nap vagyon, fametszet	50.—
185.	Jobb nékem holtan, hogy nem élnem, fametsz.	50.—
186.	Karácsony, linó-metszett	70.—

187.	Kisértő, linó-metszet	70.—
188.	Kenyerek és halak csodája, linó-metszet	70.—
189.	Olajfák hegyén, linó-metszet	70.—
190.	»Feszitsd meg«, linó-metszet	70.—
191.	Parti fa szélben, kréta	150.—
192.	Szőlődomb, kréta	150.—
193.	Szőlőtőkék, kréta	150.—
194.	Balatonpart, kréta	150.—
195.	Nádas, kréta	150.—
196.	Önarckép, gipsz	mgt.
197.	Leányfej, gipsz	mgt.
198.	Nagyanyó, gipsz	800.—
199.	Anya, gipsz	800.—
200.	Áhitat, gipsz	mgt.
201.	Testvérek, gipsz	800.—
202.	Feszület, gipsz	1000.—

LŐRINCZ GYULA

203.	Anya, gouache	1100.—
204.	Apa, gouache	600.—
205.	Nő a szélben, gouache	450.—
206.	Kék ég alatt, gouache	600.—
207.	Asszony a szántón, gouache	500.—
208.	Beszélgetők, gouache	450.—
209.	Fürdőzők, gouache	500.—
210.	Tengerpart, gouache	500.—
211.	Alkonyati beszélgetés, gouache	1400.—
212.	Nyár, gouache	1300.—
213.	»1940. június«, gouache	1800.—
214.	Tanulmány, gouache	450.—
215.	Paraszt Madonna, gouache	1000.—
216.	Dombmögött, gouache	1200.—
217.	Fehérkendős nő, olaj	1200.—
218.	Tanulmány fej, olaj	700.—
219.	Tükör, olaj	1600.—

220.	Gyászoló, olaj	900.—
221.	Anya, olaj	800.—
222.	Nomádok, olaj	1100.—
223.	Sebesült, olaj	900.—
224.	Emlékek, olaj (+ 30% fény. adó)	3500.—
225.	Sziget, olaj	450.—
226.	Csallóközi táj, olaj	1200.—
227.	Mátyásföldi falu, olaj	900.—
228.	Elhagyottak, olaj	2500.—
229.	Felvidéki impresszió, olaj	1600.—
230.	Üldözöttek, olaj (+ 30% fény. adó)	6000.—
231.	A puszták Madonnája, olaj	8000.—
232.	Diák, tempera	600.—
233.	Sivatagon, tempera	1800.—
234.	Cserepes tanya, tempera	1000.—
235.	Merengő, tempera	1200.—
236.	Pihenő nő, tempera	1000.—
237.	Új utakon, tempera	2000.—
238.	Madonna, tempera	1800.—
239.	Anyai csók, tempera	1200.—
240.	Akt, tempera	1500.—
241.	A földön, tempera	1800.—
242.	Cigány lány, tempera	900.—
243.	Bamba nő, tempera	1300.—
244.	Kompozíció, tempera	2500.—
245.	Séta a szántón, tempera	2000.—
246.	Este, tempera	2500.—
247.	Táj, vizfestmény	300.—
248.	Falusi út, vizfestmény	600.—
249.	Hazafelé, vizfestmény	350.—
250.	Klasszikus hangulat, tempera	1000.—

Kósa Mária

AZ IGAZI HIT

Irta: Cs. Szabó László

Nálunk is, egyebütt is elharapódzott az istenkeresés az irodalomban. Jól olvasták: elharapódzott. Keresztények helyett istenkeresők szaporodnak. Megszólal az író telefonja, fölemeli a kagylót, hallgatózik. Zúg a vonal, perceg, kattan. Odaát nem szól senki. »Talán az Isten telefonált« — gondolja borzongva s áhitattal leteszi a kagylót. Nesztelen angyalok lépnek át az állótükrén, mint fehérfrakkos pincérek egy tükörajtón. Az író a valóság fölött lebeg, istenviselős mámorban. De ugyanígy lebegtetnék fölötte a megritkult kábítószerek is. Sokféle útja van a hamis irodalomnak.

Olyan ez a »hívő« irodalom, mintha vattába harapna az ember. S annyi köze van a kereszténységhez, mint a festett vattának a friss, csorgó, harsanó gyümölcshöz. Pedig mi magyarok jól tudhatjuk, mi az igazi hit. Ady és Babits: a kálvinista és katolikus Jób félelmes leckét adott belőle. Ott, ahol Ady viaskodott az Úrral s Babits volt az elfogott vadja, nem lehet Istent Erich Kästner vagy Jean Cocteau módjára keresni. Isten vérrel bugyborékol a szánkra s nem jár szeánszokra.

Nem hiszek abban a túl szép kereszténységben, amelyet az irók fedeznek fel maguknak. A stílusuknak. Én abba a régi, füstös, darabos kereszténységben hiszek, amit a pap tanít a hivőknek, íróknak s nem íróknak egyaránt. A jó irodalom — ha keresztény — egyszerűen ezt a tanítást adhatja tovább. Légy keresztény az egyház szerint vagy légy hitetlen. Másképp ne foglalkozz a hit dolgaival. Ne keress benne új borzongást. Egy szellemes, színes megtérő rendszerint gyűlöletesebb, mint egy őszinte, egyszerű hitetlen. A ragyogó stiliszta Istent várja a néma vonal végén. Nyugodtan leteheti a kagylót: csak befutott egy csengés.

Az írók sorban megtérnek. Csakhogy nem a tételes kereszténységbe térnek, hanem egy misztikus regénybe, egy megtérés történetébe. S ez már sokkal kevesebb. Gondoljunk csak vissza Dosztojevszkij istenviselős hőseire. Azok aztán valóban istenviselősök! Vérző fenevadak egy párolgó ketrecben. Hozzájuk nem járnak be az angyalok rivierai szobapincérnek maszkírozva. Órákig háborognak, vacognak, mielőtt Isten nevét kiejtenék. De akkor egyfolytában üvöltik s egymás torkát kerülget ik a hitvita hevében. A mai megtérőről még a borotvapúdert se sodorja le a pálfordulás.

Az írók magukbaszállnak s megtérnek. De közben irtóznak a világtól, felháborodva s halálra sértve visszavonulnak a szörnyű látványtól. Megtalálják Istent s nem jó nekik a Teremtés. Mi ez, ha nem a legősibb s legprimitívebb eretnekség? Minden eretnekség azzal kezdte a tanítást, hogy a lét a bukás kezdete s Istent valahol e félresikerült teremtés, ez örök zuhanás fölött kell keresni. Földindulások, ítéletes napok hite ez. Hit, de nem kereszténység.

Az igazi kereszténység a Teremtés dícsérete. Szemléld a Teremtés sűrűjét, érthetetlen ellentmondásait, a háború próbáját s a béke gyönyörét. Minden idejében jön. S dícsérd a Teremtést, összes ellenségeddel együtt. Honnan tudnád, hogy éppen te vagy a bárány sorsunk nagy ketrecében? Honnan tudhatod, hogy az áldozat mindig különb, mint a gyilkosa? Te szelíd vagy s ártatlan, senkinek se ártasz s lehet, hogy a szörnyű magasból nézve mégis az a különb, aki háborgat téged, megkínoz s kiforgat a házadból. Csak te hiszed, hogy égbekiáltó különbség van közted s méltatlan, buta, erőszakos embertársaid közt. Rövid távlatból nézed a dolgokat: az értelem szemével. A messzeségben összeolvad az égbekiáltó különbség.

Szorítsd össze a fogad, dícsérd a gyötrő világot, tűrjed az embert s ne mozdulj közülük. A Teremtés tökéletes; ne kívánkozz el innen. Az igazi keresztény indulatos ember, őrjöng, szitkozódik, de sose felejt el ámulni és mosolyogni. Ez a kereszténység. Jóval nehezebb, mint egy félezer oldalas kifinomult istenkeresés. Én se értek hozzá, csak törekszem rá.

A posta változatlanul panaszkodik a távtelefonálókra és újabb intézkedéseket igér

Legutóbb a nyáron adtunk részletes tájékoztatást illetékes hely felvilágosításai alapján a budapesti telefonhálózat háborús megterheléséről, helyzetéről. Azóta a budapesti telefon egyre nehezebb helyzetbe került s ma már ott tartunk, hogy vannak napok, amikor szinte a lehetetlenséggel határos a telefonbeszélgetéseket gyorsan és könnyen elvégezni. Szükségesnek tartottuk, hogy a posta vezérigazgatóság illetékes tényezőitől újból tájékoztatást kérjünk a telefonhelyzetről. Érdeklődésünkre a következő felvilágosításokat kaptuk:

— Az ősz óta egyre nagyobb teljesítményekkel kell megbirkóznia a budapesti telefonhálózatnak és a posta illetékes műszaki szerveire valósággal emberfeletti feladatot ró a jelentkező nehézségek elhárítása.

— Meg kell állapítani, hogy a közönség zöme mindeddig nem szívlelte meg a kevesebb telefonálásra vonatkozó hivatalos intelmeket és a felszólítások, hogy minden telefonáló legfeljebb öt percre korlátozza a mondanivalóit, nem vezettek eredményre. Annyira nem, hogy a helyzet etekintetben egyre súlyosbodik. A beszélgetések száma és időtartama változatlanul növekszik. Megpróbáltuk a közönség segítségét oly módon is igénybevenni, hogy egy nem régi felkérésünkben ajánlottuk, hogy az elintézendő ügyek egy részét ne telefonon, hanem egyéb postai utakon, levélben vagy levelezőlapon intézzék el. Ez a felhívás sem hozta meg a kívánt eredményt.

— Budapesten változatlanul 97.000 körül van a telefonállomások száma. A háborús nehézségek következtében a telefonállomások számának szaporításáról nem lehet szó, mert ehhez különböző bővítésekre volna szükség. A bővítésekhez a posta illetékes szervei már nagymérvű megrendeléseket eszközölnek, azonban a háborús anyagellátási akadályok miatt a gyárvállalatok a szükséges anyagot leszállítani nem képesek.

Tovább szaporodnak a beszélgetések

— Háborús viszonyok idején egész sereg új állomásra van szükség, ezeket a hadi szempontból, közérdekből, vagy közgazdasági érdekből mulhatatlanul szükséges új állomásokat csak úgy tudjuk felszerelni, ha elvonjuk az úgynevezett kényelmi telefonokat, amelyeken a tapasztalatok szerint úgyis csak felesleges és a hálózatot örökösen terhelő beszélgetéseket folytatnak.

— A beszélgetések számának állandó emelkedésére jellemző, hogy amíg július hóban 15,800.000 volt a budapesti telefonhálózaton lefolytatott beszélgetések száma, ez a szám már októberben 18,400.000-re emelkedett. A mai automata berendezéssel nagyobbszámú telefonbeszélgetést is lehetne zavartalanul folytatni, ha a beszélgetések megoszlanának a nap huszonnégy órájára. A tapasztalatok szerint azonban a beszélgetések zöme délelőtt 10 óra és déli 1 óra között van, amikor olyan túlterheltség lép fel egyes központoknál, hogy a beszélgetések nagy száma lemarad.

Sok felmondás

— A nehézségek leküzdésére a posta különböző intézkedéseket léptetett életbe. A központoknál repülő szakbizottságok gépi ellenőrt alkalmaztak a telefonbeszélgetések időtartamának ellenőrzésére. Ez a gépi ellenőr megállapította, hogy főleg a kényelmi telefonokon sokszor 25—30 perces távbeszélgetések is voltak. Még háborús körülmények között sem lehet olyan fontos és nehéz ügy, amely a kényelmi állomások tulajdonosait feljogosítja arra, hogy fél órán át beszéljenek. A gépi ellenőrzés által leleplezett fölöslegesen beszélőket — igen nagy számban — a posta kétízben figyelmeztette a beszélgetések időtartamának csökkentésére, ha a figyelmeztetés nem használt, a telefonállomást felmondottuk. A közönség egyrészének magatartására jellemző, hogy sok ilyen felmondást kellett foganatosítani.

— A telefonforgalom eloszlására kedvezőtlen tényező a háborús nehézségek sorában az üzletek és boltok zárórája is. A megrövidült üzleti idő következtében olyan csúcsforgalmi terhelések lépnek fel, amelyekkel a központok megbirkózni képtelenek. Fokozza a nehézségeket az ú. n. alközponti beszélgetések nagy száma is. Az alközponttal rendelkező vállalatok és intézmények telefonkezelői hiába mondják az alközpont valamelyik mellékállomását kérő hívó félnek, hogy a kívánt szám mással beszél, tessék később hívni, a hívók nem mennek le a vonalról, sokszor 10—15 percet is várakoznak, ezzel csak feleslegesen terhelik az egész hálózatot.

Érdeklődésünkre közölték, hogy a fokozódó telefonnehézségek leküzdésére *újabb intézkedéseket* is tervez a posta.

A rendőrség kereste, a Dunába akart ugrani egy tiatal nő

A Horthy Miklós-hídon szolgálatot teljesítő rendőr idegesen viselkedő nőt vett észre. Látta, hogy a nő egyszer csak a híd közepe felé rohan és át akarja vetni magát a korláton. Utánarohant és visszarántotta. Tiltakozása ellenére bekísérte a nt a főkapitányságra. Személyi adatainak felvétele során kiderült, hogy Puskás Mária 24 éves ékszerkészítőnő az életúnt, a budapesti ügyészség több bűncselekmény miatt köröző adott ki ellene. Az életúnt nőt letartóztatták.

Évtizedek óta megbízható szaküzlet
LIBÁL és MÄRZ Ferenc-körút Nyugatinál 54

CITROM adagja 4 fillérbe kerül a 30 éve ismert „APOLLO" citrompótló tabletta révén.

Kedves Vevőinknek kellemes karácsonyi ünnepeket kívánunk
Sternberg hangszergyár, Rákóczi-út 60.

Az idők változnak

A BÚZA ÉRTÉKE **ÖRÖK**

Vásároljon búzakötvényt!

— **A FŐMÉLTÓSÁGÚ ASSZONY SEGÉLYMOZGALMÁRA** a 99.000. sz. postatakarékpénztári csekkszámlán *1943 december 22-én* a következő adományok érkeztek be: Magyarországi vacuumolaj üzemek, Budapest 4000.— P, Chiappa Iván, Budapest 2500.— P, M. kir. Dohányjövedéki közp igazgatóság, Budapest 630.— P, Az »Ujság« folyt. gyüjtése 450.— P, ifj. Farkas Kálmán, Budapest 400.— P, Kuhn Ferenc, Budapest 300.— P, Pintér Tibor, Budapest 300.— P, Budapest—Kőbányai-úti m. kir. dohánygyár alkalmazottai 270.10 P, Glaser Mihály, Budapest 200.— P, Hoepferné és Társa, Budapest 100.— P, Érsekujvári dohánybeváltó hivatal személyzete 84.76 P, Miskolci dohánybeváltó hivatal személyzete: 79.42 P, Beregszászi dohánybeváltó hivatal személyzete 59.— P, Battonyai dohánybeváltó hivatal személyzete 37.— P, Faddi dohánybeváltó hivatal személyzete 29.— P, dr. Szent-Iványi Józsefné, Budapest 20.— P, Nagylétai dohánybeváltó hivatal 18.— P, Marosvásárhelyi dohányáruraktári kirendeltség 13.— P, Nagydorogi dohánybeváltó hivatal 12.86 P, Szepesi Béla, Budapest 12.30 P, Nihsim József, Budapest 10.— P. Természetbeni adományok: M. kir. honv. »Ludovika« akadémia: 180 drb. különféle ruhanemű és 30 drb topán, Del-Ka cipőkeresk. rt., Budapest: 80 pár cipő és 8 drb. különféle ruhanemű, Frank Kávészer Művek rt., Budapest 1000 drb. szeretetcsomag, özv. Goldschmidt Izidorné, Budapest 1 csomag ruhaanyag.

A búza a magyar föld aranya

Tele van pénzzel a köténye?
Helyezze el búzakötvénybe!
Tilos, hogy oktalanul költsön,
Amikor itt a búzakölcsön!

Nézze meg jól az első képet . . .
Mert ebből is mindent megérthet:
Két kisleány dúskál a képen
Frissen sült, illatos kenyérben.

Turnür, krinolin, — jaj, de rég volt!
Am a kenyér ott is kenyér volt,
Divat, szokás jön, megy, nincs többé,
De örök dal a búzaföldé!

Műkincs, szobor, kép, márványtemplom
Ma érték s holnap dísztelen rom,
Kőoszlop áll, kicsorbul, eldül, —
A búza új termésbe zsendül!

Az ingatlan is ingatag lesz,
Kapu, vakolat omlatag lesz,
Cseréptetőn csupa törött lap, —
A búza értéke örök csak!

Tutenkámen sirját kinyitják
S meglelve kincskamrája nyitját:
Por lett a szőnyeg, szú a fában.
Az aranyában is hiány van.

De korsóban, gonddal lemérve,
Ott áll immár ötezer éve
Száz búzaszem, ezt elvetik s lám
Kihajt a mag kalászba tisztán.

Ötezer év! S a búza él még!
Hallgasd kalásza szent zenéjét
És hálás szívvel, hittel, önkényt
Jegyezz mentül több búzakötvényt!

Sakkmester-inflációt hozott az év, de Maróczynak még mindig nincs utóda

A **muló esztendő a magyar sakkéletben a mult évvel szemben ugyanesak bővelkedett sakkeseményekben.** Amíg a mult évben még a *Maróczy serlegverseny* is elmaradt, addig az idén a diósgyőri vasgyárban nagy keretekben rendezték meg a szövetség *országos mesterversenyét és főtornáját.* Öt új mestert avattak Diósgyőrben: a mesterversenyen dr. *László* Csaba, a makói *Sebestyén* Béla és a kecskeméti *Sz. Tóth* Vince kapott mesteri címet. A főtornán *Rög* Sándor és *Sárosy* Zoltán lett mester. A Maróczy-serleget és bajnoki címét *Barcza* Gedeon megvédelmezte *Füstér* Gézával szemben, aki az utolsó fordulóig vezetett előtte. A diósgyőri versenyre a *kolozsvári Mátyás király emlékverseny* következett, amelyen négy mester, két budapesti és hat kolozsvári főtornajátékos játszott. Ezt a versenyt Füstér nyerte 10 ponttal *Sz. Tóth* Vince (9½) és *Barcza* Gedeon (8½) előtt. Összel a fővárosban svájci rendszer alapján, 58 tornajátszó részvételével, a szövetség újabb mesterképző tornát rendezett, amely *Jeney* Ferenc és *Szedlacsek* Lajos együttes győzelmével végződött. A mesteri címért páros mérkőzést játszanak. Igy az elmult esztendő *hat új magyar mestert* avatott.

A műtemek is elpusztul

A BÚZA ÉRTÉKE **ÖRÖK**

Vásároljon búzakötvényt!

Ez a nagy mester-infláció csupán annak a jele, hogy a magyar sakkélet bővelkedik kiváló fiatal főtorna-játékosokban, kiemelkedő sakktehetség azonban, aki a nemzetközi sakkéletben méltón vehetné át Maróczy örökségét, évek óta nem mutatkozik. A mult évi nemzetközi versenyeken szereplő éljátékosaink, Barcza és Füstér, a mezőny közepén végeztek, ez tehát azt mutatja, hogy a magyar sakkozásnak még sokat kell fejlődnie, míg régi helyét a sakkvilágban elfoglalja és a háború után minden bizonnyal megrendezendő sakkolimpiákon a multhoz méltó szerepet játszhatik.

A kora télen két nagyobb verseny folyt le. A cégliga vegyes versenyét *Barcza* Gedeon nyerte *Füstér* előtt, míg a most lezajlott Horthy István-emlékversenyen *Barcza* és *Szily* hotversenyben végzett. Dr. Szily játszmavesztés nélkül érte el szép eredményét. Az idén ez volt egyetlen verseny és így eredménye különösen figyelemreméltó.

Az egyéni versenyek mellett a tömegsakkozás intézményes versenyei: a csapatbajnokságok is nagy fellendülést mutatnak. A szövetség újabb csapatbajnoki intézményt szervez olimpiai mintára, négyes csapatok részvételével.

A levelezési sakkjátékot is élénken művelik játékosaink. Az év elején indult meg a *Magyar Sakkvilág* országos levelezési versenye, amelynek derekán már túljutottak. Füstér, Barcza, dr. Balogh és dr. Vécsey heves harcot vívnak a helyekért.

A versenysakkhoz hasonló nagy lendületet mutatott *sakkirodalmunk* is. Még a legjobb békeévekben sem jelent meg annyi jó, értékes sakkmű, mint most, a háború ötödik évében. Sakkirodalmi termelésünk élén most is *Maróczy* nagymester halad, aki a karácsonyi könyvpiacra adta ki emlékiratainak második kötetét »*Világversenyek én*« címmel. *Barcza* Gedeon mély sakkgondolkodásra való *zsebkönyve* haladottabb játékosoknak tesz értékes szolgálatot, míg *dr. Réthy* Pálnak az Athenaeum kiadásában megjelent »*Versenysakk*« című műve a versenysakkozás rejtelmeibe nyujt betekintést. *Chalupetzky* Ferenc és *Tóth* László szerkesztésében *Capablanca életrajza és játszmáinak gyüjteménye* jelent meg a karácsonyi könyvpiacon és ez a mű, Maróczy memoárjához hasonlóan, *nemzetközi érdeklődésre számithat.*

Az európai sakkéletben viszont az elmúló esztendőben, a mult évihez képest, *visszaesés* következett be. Míg a mult évben az európai sakkszövetség, amely német irányítás alatt van, két nagyobb nemzetközi mesterversenyt rendezett Salzburgban és Münchenben, amelyeknek *Aljechin* és *Keres* részvétele adott nagyobb értéket, az idén *Spanyolországban* volt verseny, amely *Keres* könnyű zsákmánya volt, minthogy a spanyol versenyzők nem voltak komoly ellenfelei, az európai élgárdának pedig nem voltak képviselői a versenyen. *Aljechin* csak mint csendes szemlélő volt a versenyen, spanyolországi körutat készített elő és eközben érte a sajnálatos idegroham. Állapotáról megbízható jelentésünk még nincs és nem tudhatjuk, vajjon minden időknek egyik legnagyobb sakkzsenijére Morphy, Steinitz, Pillsbury és Torre szomorú sorsa vár-e, vagy pedig felgyógyul és még gyönyörködhetünk remek alkotásaiban!

Az ingatlan is ingatag

A BÚZA ÉRTÉKE **ÖRÖK**

Vásároljon búzakötvényt!

A Gazdák Biztositó Szövetkezete immár hatodszor jelenteti meg izléses alakban karácsonyi emlékalbumát, amely úgy tartalomban, mint kivitelben lényegesen gazdagabb a tavalyinál. 59 különböző díszes keret foglalja magában az ünnepi cikkeket. 148 kép és 11 szines műmelléklet, valamint 3 szines térkép díszíti az albumot. A vezető cikket Vay László irta. Ezenkívül dr. Madarász István, dr. Ravasz László, Marek Lóránd, Kápolnás Ödön, Halácsy Dezső, dr. Kislégi Nagy Dénes cikkei teszik gyakorlati értékén felül élvezetes olvasmányná az emlékalbumot.

Csoportkiállítás a Nemzeti Szalónban

Tehetséges fiatal művészek együttese, négy festő és egy szobrász, mutatkozik be új anyagával a *Nemzeti Szalón* most megnyílt kiállításán.

Lőrincz Gyula festőművész a legmodernebb francia iskola neveltje, érdekes, kulturált, csillogó tehetség. Talán túlságosan is az. Mindaz az ujjában van, amit az expresszionistáktól tanulni lehet. De éppen ezt a könnyed, idegen hatások alatt kialakított fölényes virtuozitást kellene kissé levetkeznie ahhoz, hogy szabadabban és elmélyültebben bonthassa ki *saját* festői kvalitásait. Leegyszerüsített formanyelve olykor szinte a karikatúráig torzít s ilyenkor némileg üres lesz. Finom színérzékenysége a tömör előadás monumentalitásával párosul. Ez azonban nem mindig válik élményszerüen meggyőzővé. Szerepet játszik, ahelyett, hogy közvetlenül önmagát adná. Néhány friss, szép tájképe azonban így is jelzi már az utat, amely biztosan elvezet egyéniségének önálló, belső művészi világába. *Beck* Judit nagyot fejlődött, mióta utolszor láttuk. Egyszerübb, súlyosabb, tartalmasabb és határozottabb lett. Szükszavú, puritán eszközökkel ér el sötétragyogású, erőteljesen összefogott olajképein a legtisztább festőiséget. Pár virágcsendélete és tájképe mellett akvarelljei is beszédesen tanuskodnak tehetsége kiéréséről. *Dezsné B.* Rózsi csapongó képzelete messze eltávolodik a valóságtól. Szinte álomvilágról adnak hírt, amelyben ez a fantasztikumot kedvelő művész évek óta él s amelynek festői vizióin keresztül legzavartalanabbul juttatja érvényre érdekes tehetségét. *Kósa* Mária egy sereg bibliikus-tárgyú fametszetével, néhány linójával, krétarajzaival és szobrával vesz részt a kiállításon. Kis méretű lapjai a fehér-fekete művészetének hivatott művelőjére vallanak.

A kiállító együttes szobrásztagja: *Beck* András, magasan kiemelkedik társai közül. Széles regiszterű tehetségének minden jellemző, egyéni hangját megszólaltatja komoly értékekben gazdag változatos gyüjteménye. Kisplasztikus dolgai és nagyméretű figurálisai egy rendkívül tudatos a tér- és szöveg-elosztás problémáiban szenvedélyesen elmélyedő, vérbeli művész szerencsés megnyilatkozásai. Apró bronzai között akárhány mestermű akad. Beck kitünő lélekábrázoló is amiről bensőséges tanuskodnak. Ez nála, úgylátszik, anyai örökség. *Férfi, Anya gyermekével, Tönkrengő* és *Ketten* című szobra pedig nemcsak hibátlan egységben kompanáli hanem részleteiben is tökéletesen, szépen megoldott. Mind a négy külön dísze a Szalón karácsonyi tárlatának.

jo.

Sem a férfi, sem a bőrönd...

Debrecen, december 24. (*A Magyarország tud. tel. jel.*) *Tóth* Veronika marosvásárhelyi lakos Kiskunfélegyházán lakó szüleit látogatta meg. Visszajövet a vonaton megismerkedett egy férfival, aki szívélyesen elbeszélgetett vele. Debrecenben azután a férfi segített vinni a böröndjét az átszállásnál, mikor azonba a marosvásárhelyi vonat elindult, a lány meglepetéssel vette észre, hoky sem a férfi, sem a bőrönd nincs mellette. A mazgó vonatról leszállt és jelentést tett a rendőrségen.

Minden mulandó

A BÚZA ÉRTÉKE **ÖRÖK**

Vásároljon búzakötvényt!

Kosa Mária
Krocsák Emil
Mihaltz Pál
Pécsi Pilch Jenő
K. Róna Klára
Rozgonyi László
Schaár Erzsébet
Wosinszky József

1 -

Umeki áll. 1934
jan. Fränkel

452–453. Ismeretlen festő.
a XIX. századból.

452. Férfi képe.

(látható, fordu

Mellig, kissé balra ~~néző~~
pödrött bajusza és leberetvált álla
korra kötött nyakkendője, kivágott
te. Órájának ~~bécsű láncát~~ nyakba

Aquarell, méretei 7.5: 6
Vétetett Wolf Józseftől 1

Elszámoltatott 1892: I. 2
Az elszámolást elfogadta
1892: VII. 20-iki ~~szám~~ sz. leirat

26716

Csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban

Három festő, egy szobrász és egy grafikus válogatott gyüjteményét mutatja be a *Nemzeti Szalon* most megnyilt, karácsonyi kiállítása.

Lőrincz Gyula nagy festői kultúráról tanuskodó, de kissé szándékosan »nyárspolgárvadító«, valóságtól erősen elvonatkoztatott temperái, gouache- és olajképei töltik meg a nagytermet. Festőjük rendkívül tehetséges, minden korszerű benyomás iránt fogékony művész. Mindazt tudja, ami ma megtanulható — Modiglianitól Segonsac-ig. Jelzésszerűen leegyszerűsített, helyenkint túlzottan torzító formaadása, boszorkányosan ügyes kifejező-készsége finom színérzékenységgel és határozott monumentalitás-érzékkel párosul. Ami mégis hiányzik művészetéből: az a bensőséges, őszinte átélés meggyőző közvetlensége, sajátos egyéni zamata. Eredetisége elsápad a sokfelől egybeszűrt hatások virtuóz csillogtatásában. Kár lenne, ha nem találná meg önmagát s önmaga igazi mondanivalóit, amelyekből egyébként néhány tájképén már némi ízelítőt kapunk. A kiállítás szobrásza: *Beck* András sokkal kialakultabb s főkép tartalmasabb, egyéni utakon járó művész. Egyenletes tömegelosztású, mozgalmas-eleven apró bronzai, hivatott lélekábrázolóra valló, kitűnő portréi és erőteljes, zárt felépítésű, nagyobb méretű figurái — köztük a *Férfi, Asszony gyerekkel, Töprengő* s a gondosan komponált, nehéz plasztikai feladatot szépen megoldó *Ketten* — nemcsak alapos felkészültségről, hanem komoly elmélyedésről és éppoly érett, mint kulturált tehetségről tanuskodnak. *Beck* Judit új képei szintén jelentős előrehaladásról számolnak be. Széles tagolású, jól összefogott, sötétebb tónusokba hajló olajfestményeit, figurálisait, csendéleteit és tájképeit szinte férfias határozottság jellemzi. Derűs színhatású akvarelljei könnyedek, kevés eszközzel is sokat kifejezők. *Delinné* B. Rózsi fantasztikum határán lebegő festői képzelete teljesen átírja a természet jelenségeit. A valóság emléke érdekes, nyugtalan, olykor megkapóan artisztikus színálmokban teljesedik ki vásznain. *Kósa* Mária igen tehetséges grafikus. Jórészt bibliai tárgyú, alig tenyérnyi fametszetei az erősen anyaghoz kötött műfaj hivatott, stílusos művelőjére vallanak. Néhány krétarajza, linoleuma és gondosan mintázott szobra szintén figyelemreméltó kvalitásokat árul el.

—rp—

Illetéket kell fizetni a játékkártyák tisztítása után

A pénzügyminiszter elrendelte, hogy *a játékkártyák iparszerű tisztítása illeték alá esik.* Az illeték a kártyalapok számára tekintet nélkül játszmánként és tisztításonként *egy pengő.* Játékkártyák tisztításával iparszerűen foglalkozni január 1-től kezdve a szükséges iparigazolványon felül *csak pénzügyi hatósági engedéllyel szabad.*

Felemelték a petróleumadagot

Az iparügyi miniszter *a fogyasztók részére kiszolgáltatható petróleum mennyi égét felemelte.* Januártól kezdve az alaprendeletekben kilogrammokban megállapított mennyiségekből az eddig kiszolgáltatott 50% helyett *70%-ot szabad kiszolgáltatni.*

— **Fülbevalókra vadászott a csavargónő.** *Pécsről* jelenti tudósítónk: Pécsett ismét feltűnt a csavargónő, aki kislányokat állít meg az utcán és hol szép szóval csalja el fülbevalójukat, hol pedig erőszakkal veszi el. Egy első elemista menhelyi kiadott gyerek a legújabb áldozat, akitől az *Alsóbalokány* utcában azzal vette el fülbevalóját a tolvaj, hogy vigyáz rá, nehogy elveszítse.

— **Dosztojevszky:** *Ördögök.* Ez a kétkötetes mű talán a legdémonibb alkotása a komor orosz írónak. Megszállottak, az emberiség salakja, bűnözők, bírák, eltévelyedettek szerepelnek a regény lapjain, amely úgy festi az emberi romlottságot, hogy szinte mennyei sugárként hat, mikor megjelenik a fejezetekben egy-egy tiszta alak. *Grill-kiadás.*

Álbáró álzászlóst fogtak el a Keleti pályaudvaron

Csütörtök délután az egyik gyorsvonati kalauz a Keleti pályaudvar detektívszobájában bejelentette, hogy »egy zászlós úr« a gyorsvonaton legénységi szabadságolási igazolvánnyal akart utazni. Azonnal igazolásra szólították fel az utast, aki azonban ezt megtagadta. Méltatlankodással és felháborodással tiltakozott a hivatalos eljárás ellen:

— Kikérem magamnak, hogy engem molesztáljanak! *Én báró osztravnai Halmai János vagyok!*

A detektívek nem sok ügyet vetettek a tiltakozásra, mert azonnal megállapították, hogy a szabadságolási igazolvány adatai egyáltalában nem egyeznek a »báró úrral«. Azonnal átkísérték a főkapitányságra és itt megkezdték a kihallgatását. Ennek során hamarosan kalandos élettörténet került napvilágra.

Először is kiderült, hogy a »báró úr« ifjú *Harminc* János 19 éves szállodai gyakornokkal azonos. A tavasszal még a Hunnia filmgyárban statisztált, ebből tartotta fenn magát, majd a nyár elején a máriabesnyői »Besnyő«-penzióban szolgált, mint alkalmazott egészen október 25.-ig. Ezt a munkát megúnta és elhatározta, hogy nem folytatja tovább a szürke munkát hétköznapi életet.

Eladta civilruháit, a Teleki-téren egyenruhát vásárolt, zászlós rangjelzést varrt rá és attól kezdve mindenütt mint báró osztravnai Halmai János szerepelt. Ezen a réven előkelő társaságokba is bejutott s *a báró cím leple alatt bántatlanul követhette el a szélhámosságok egész sorozatát.* Mikor Pesten már égni kezdett lába alatt a talaja, ellopta egyik barátjának szabadságoló levelét és ezzel a vidéket járta, *disznótorokra, vadászatokra és más hasonló alka makra állított be* és így folytatta szélhámoséletét. Éppen egyik »vadász«-utazásán leplezte le a kalauz. Kihallgatása után letartóztatták.

Karácsony a vonaton

Mintha fekete sikló tekeregne fehér márványon, úgy kúszik a vonat a hóval fedett erdélyi hegyek között. Az ablakok sötéten hallgatnak, mert a lámpák halvány világosságát beisszák a függönyök. Csak a mozdonyból villan ki a vörös fény, amikor gépiesen szenet rak a kazánba a fűtő. Mellette összehúzott szemekkel figyel előre a mozdonyvezető, mert az új pálya néha csuszik. Különben is sok ezen a vonalon a kád és az alagút.

Kocsonyásan remeg az I. osztályú fülkében a pirosdarling kékes füstje. Olyan ez a füst, mint a diványok széles lustasága és a lámpák álmos szürkesége. Kissé fölényes és kissé unalmas.

Karácsony szent estéje van. Aki teheti, családja körében ünnepel most, de egyeseket most is hosszú útra hajtott a sors. Az ünnepről beszélget az ablak mellett egy őszhajú, nagymamaarcú asszony s egy monoklis úr, akinek fekete hajába a halántékánál hamvas szálakat szőtt az idő.

Első osztály, harmadosztály

...Talán istentelennek hisz asszonyom ilyen beszéd után. Pedig valásos vagyok. Majd érkezésem után én is elmegyek a templomba, majd imádkozom,... de, de nem tudok résztvenni nagy családi ünnepségeken, már nem tudok e érzékenyülni és nem érzem a gyermekkor karácsonyának különös hangulatát. Talán azért van ez, mert évek óta járom a világot.

— Nem, az nem lehet baj. Talán nem hozott magával családjából kedves emlékeket, örökkéélő hagyományt...

— De igen... most jut eszembe, hogy volt egy öreg, aranykapcsos Bibliánk és minden karácsony este ugyanazt az imát olvasta fel belőle az apám. Később az anyám. De azóta...

Szabad a jegyeket? — szólt be csendesen a kalauz. Megvizsgálta a jegyeket, az elsőtétítést és a II. osztályon keresztül átment a III. osztályra. Itt fülledt levegő volt, mindenki aludt, valaki a sötét sarokban hortyogott és egy fiatalasszony szoptatta csecsemőjét.

A mozdony előtt, a pálya két összefutó vonala fölött piros köröket írt le egy lámpa. Éles fütty hasított a levegőbe, a vezető fékezett, zökkent egyet a szerelvény és megállt.

Harangszó a fenyők mögül

— Mi az?... Mi történt?... Valami baj van? — riadtak fel az emberek. Álmosan egymásra bámultak és kinyitották az ablakot. Hamarosan megjelent monoklis úr feje is. De nem láttak semmit. A vonat eleje éppen elkanyarodott és az ablak előtt, a hóban — mint sötétruhás zarándokok mezítlábas tömege — úgy álltak az erdélyi fenyők. Némán, komoran és imádkozva. Hirtelen szél csapott a fülkékbe. Talán a Hargita tetejéről vagy a délerdélyi hegyek közül ereszkedett a völgybe. Tiszta volt, mint egy elsőáldozású kis leány lelke és titokzatos, mint az erdélyi hegyek tetején regélő várromok. Bejött a szél a fülkébe üvegszárnyaival, felébresztette a III. osztályon az alvó csecsemőt, egy legyintéssel kizavarta az álmot a szemekből és kihajtota a füstöt az I. osztályból

— Pszt... Hallja? — kérdezte kedvesen a nagymamaarcú a monoklistól.

— Nem... nem hallok semmit.

— Figyelje, — suttogta anyásan — figyelje csak... harangszó...

A férfi kihajolt az ablakon. Hallgatott. És valami... igen, már ő is hallotta, hogy talán nem is olyan távolról, talán csak az erdő mögül száll egy templom aranyhangú harangjának zsongó bongása. Halkan, mint a gyermekkorában ágya fölé hajló édesanya imája. Biztatóan, mint az apja bátorítása és tömjénszagúan, mint az éjféli szentmisék Mennyből az angyal-ának dicsőséges akkordjai. Elgodolkozott... Már tíz éve... egy kedves, ősz öregasszony... az aranyos Biblia és .. Lehúnyta szemét. Szeme sarkában megjelent egy kis gyöngyszem. Úgy érezte, hogy tisztább lett. Emberibb.

A nagymamaarcú öregasszony megtörten nézte. Ekkora lenne az ő fia is. Régi, szép karácsonyok. A közös ünnepek.. De aztán a fia katona lett... és most másutt ünnepel. Éjnye, éjnye, ragyogó kis gyöngyszemek...

Megszületett...

— Éjfél van, — szólt a III. osztályon az egyik székely.

— Megszületett — dörmögte csendesen egy mély hang és egy árnyék levette kucsmáját. Még hat férfi állt ott fedetlen fővel. Csak a kis asszony ült, aki meleg ölében ringatta csecsemőjét. Körülálltak. És néztek. Gyerek! — suttogta valaki. Milyen csodálatos. Eddig nem is figyeltek rá. Felzengett mélyen egy székely hangja, mint a falusi öreg harang kongása:

— Csordapásztorok, midőn Betlehemben csordát őriztek éjjel a mezőben...

— ... Giling-galang... Megszületett... giling-galang — válaszolta valahonnan a mélyből a láthatatlan székely falu gyerekszavú kis harangja. Könnyesen felnézett a kis asszony. A gyerek már aludt. A Hargita tündére meglebbentette üvegszárnyát és kiröppent. A mozdonyvezető elől letört egy csepp ágat a feléje hajló fenyőből, puhán tenyerébe tette, nézte a rajta lévő három kis hócsillagot, valamit motyogott egy gyerekről és egy asszonyról, de már intett egy zöld lámpa, a mozdony füttyentett és a feketetestű sikló megtisztulva indult a hétköznapok felé.

vitéz Nagy László

A búzakötvények után nem kell illetéket fizetni

A pénzügyminiszter rendeletet adott ki *az állami búzakölcsönnel kapcsolatos illeték értékpapírforgalmi adó- és általános forgalmiadómentességről.* A rendelet értelmében a búzakölcsönkötvény tulajdonjogát értékpapírforgalmi adó lerovásától mentesen lehet elsőízben megszerezni, a búzakölcsönnel kapcsolatos ügyletekről kiállított okiratok és közigazgatási hatóságokhoz intézett beadványok illetékmentesek, a búzakölcsönkötvény szelvényei *mentesek a forgalmi illeték alól,* a kötvények kibocsátásával kapcsolatban folyósított költségáltalány, valamint a kötvények elhelyezéséért befolyt járadékbevételek *mentesek az általános forgalmiadó alól.*

Nyilttér

FINN FAHÁZ emezzel szigetelt, télen is lakható HERKULES, Wesselényi-utca 2. Telefon: 220-852.

LÓSPORT

Érdekes karácsonyi ügetőversenyek

Karácsony másodnapján lesznek ügetőversenyek. A program nagyon jó, csak az is jó lenne, ha több favorit nyerne. Az utolsó két nap összesen hat favorit lett első, a többi lemaradt. Érdekes az ügetőkedvencek sorsa. Sokszor a bukifavorit jóval többet fizet, mint a kurzusa, de viszont nagyon gyakran alig fizet valamit egy 5 vagy 6:1 indult ló. Mi ennek az oka? Miért nem fogadja a közönség, különösen a ring közönsége ugyanazt, amit a buki röviden jegyez, miért bízik inkább más lóban? Gyakran azt is tapasztalhatjuk, hogy a paris favorit esetlegesen — mert ilyenkor nem nyer — 10-re öt vagy hatszoros és az a ló fizet nagyon kcveset, amely sokkal magasabb kurzussal indult. Az utolsó nap például az 5:1 jegyzett Ellák 10:32, a parival startolt Tibor pedig majdnem ugyanannyit fizetett volna, 10:27-et. Ez csak egy példa, de ilyen számtalan eset van.

A Karácsonyi díj a vasárnap főszáma. A hosszútávú versenyben a kitűnő *Hádli* 80 méter előnyöket ad ellenfeleinek, nehéz helyzete lesz, különösen, ha mély a pálya. *Ciráda MIR* ugyancsak negyven méter előnyt kap, de utolsó ideje jobb a *Hádliénál* és így az első esély. *Okos* és *Aprópénz* lehetnek mögötte. A Nemzetközi hendicepben sok ló indul. A legutóbb is különösen szerepelt *Bob* végre nyerni fog, elölről indul. *Szabolcs* és *Fekete Barát* az ellenfelei. A Fenyő-díjat két, a hendikepet három részletben futják a sok nevezés miatt. Mind az öt versenyben nagy mezőny lesz, annál nehezebb ilyen közepes lovaknál a nyerőt eltalálni. Az első futamban is sok ló indul és így a közönségnek ugyancsak kell a fejét törnie, ha nyerni akar.

Az egyes versenyekre a következő lovakat jelöljük:

I. Jávor—Hargita—Fasiszta. II. Kabak—Ara—Irat. III. Farsang—Ficsur II.—Harcos. IV. Bob—Szabolcs—Fekete Barát. V. Ciráda MIR—Okos—Aprópénz. VI. Bal. lada—Cirill F.—Hamis Cs. — VII. Zepperl—Dömötör—Éltes. VIII. Figura—Jutka—Gárda-Kürtös. IX. Bodak—Jeanette—Formás.

„Mentsék fel Kolompárnét, mert másként csúszó-mászóvá változtat..."

Szombathely, december 23. *(A Pest tud.)* Nyárelején *Szabó* Sándorné sömjénmihályfai asszony, egy ottani gazdasági cseléd felesége feljelentette *Kolompár* Józsefné celldömölki cigányasszonyt, hogy őt zsarolja és »megbabonázza«. Igy szólt többek között a feljelentés:

— Ha kéréseit, hogy mindenféle holmit adjak neki, nem teljesítem, csúszó-mászó állattá változok, éjjel nem tudok aludni, szellemeket bocsát rám és többé nem tudok beszélni.

Szabóné feljelentése alapján *Kolompárné* a szombathelyi törvényszék elé került zsarolásért. A vád szerint *Szabónétól fenyegetésekkel sok fehérneműt, élelmiszert és pénzt csalt ki.* A cigányasszony *tagadta* bűnösségét. Szabóné pedig még a tárgyaláson is *remegve, össze-vissza hadarva mentegette a cigányasszonyt.* A bíróság látta Szabóné rettegését, ezért, ami *szokatlan* a törvényszéki tárgyalásokon, *kivezettette a tárgyalásról a vádlott cigányasszonyt, hogy a sértett a »kísértet szellemétől felszabadulva« tehesse meg tanuvallomását.* A bíróság jól érezte meg Szabóné lelki elfogultságát. Amint a teremből kivezették a cigányasszonyt, nyomban megeredt Szabóné nyelve:

— Annyira féltem a cigányasszonytól, hogy mindenemet odaadtam neki, mert hallottam, hogy *a szemével tud rontani, nekem pedig hat gyermekem van.*

— Emlegette e cigányasszony a *szellemeket?* — kérdezte az elnök.

— Csak azt mondta, imádkozzak sokat, akkor tudok aludni és nem bántanak a szellemek.

Amikor pedig bevezették a tárgyalóterembe a vádlott cigányasszonyt, Szabónét *újból* remegés fogta el és kijelentette:

— Nem kívánom Kolompárné megbüntetését, azt sem, hogy adja vissza, amit tőlem kicsalt, csak az az egy kérésem, hogy a bíróság kötelezze a cigányasszonyt, hogy *kerülje el még a házam tájét is...*

A bíróság mit tehetett egyebet: a cigányasszonyt a vád alól *felmentette* és figyelmébe ajánlotta, hogy többé Szabóné portáját messze kerülje el, ha nem akar a fogházba jutni...

V. ÉVFOLYAM 251. SZÁM

A karácsonyi szám ára 24 fillér

BUDAPEST, 1943 PÉNTEK, DECEMBER 24

PEST

A világharcterek helyzete karácsony küszöbén

Nyeveljnél támad, Kirovogradnál, Korosztennél és a Berezinánál védekezik a szovjet

Montgomery hiába rohamozta Ortonát

12 nagy bombatámadást intéztek ebben az évben Berlin ellen

Légitámadás Berlin ellen ma hajnalban

Berlin, december 24. December 24-ének, a szenteste napjának hajnali óráiban a brit légierő újabb támadást hajtott végre, amely főként a birodalmi főváros ellen irányult. Mint a Német TI értesül, különösen kislakástelepeket és munkásnegyedeket értek találatok. Német éjszakai vadászok Berlin felett, valamint a brit bombázók be- és elrepülése során a légelhárító tüzérséggel együttműködve, mint az első jelentésből megállapítható, nagyszámú négymotoros repülőgépet lőttek le. *(MTI)*

Berlint érte ebben az évben a legtöbb bombatámadás a német városok közül

Berlin, december 24. *(NST)* Jól értesült német helyen összeállították annak az 54 német városnak névsorát, amelyek az idén a hivatalos hadijelentésekben mint »az angol-amerikai terrortámadások célpontjai« szerepelnek. Az 54 város közül a legelső helyen Berlin áll, amelyet ebben az évben tizenkét nagy támadás ért. Utána következik Wilhelmshaven és Essen 8, Hamburg 7, Köln 6, Bréma 5, Hannover és Nürnberg 4—4, München 3, Wuppertal és Dortmund 2—2 légitámadással.

Bern, december 24. A Bund című svájci lap londoni jelentése szerint Sir Frederic Pile tábornok, az angol légvédelem főparancsnoka azt az aggodalmát fejezte ki, hogy a németek legközelebb súlyosan visszavághatnak, válaszképen a brit légitámadásokra. Azt hiszi ugyanis, hogy a németeknek még sok ellenállóerejük van. Súlyosan bombázzák őket, de szívósan kitartanak.

A berlini lakos — arcvonalbeli harcos

Berlin, december 24. A Führer Speer birodalmi minisztert bízta meg a bombázott német városok háború utáni újjáépítésének irányításával.

A svéd lapok is elismerik egyébként, hogy a berlinieket nem vette le lábukról a bombatámadások borzalma. A berliniek ma úgy viselkednek, mint az arcvonalbeli harcosok. Általában az a vélemény, hogy a szövetségesek légitámadásai csak megerősítették a belső arcvonalat, ahelyett, hogy szétszakították volna. *(MTI)*

A német éjszakai vadászrepülők új támadó taktikája

Berlin, december 24. *(NST)* A német éjszakai vadászok győzelemsorozatairól az utóbbi időben gyakran érkeznek jelentések. Az egyik legutóbbi támadásnál Herget német repülőőrnagy 50 pere alatt 6 bombavetőgépet lőtt le, a többi éjszakai vadászrepülő 12 perc alatt 3 négymotoros bombázót. A sikerek magyarázata az új támadó taktika.

Az angol bombavetőkötelékek ugyanis szabálytalan, de zárt alakzatban »bombázó folyam«-ban szokták megközelíteni céljaikat és ezt használják fel újabban az éjszakai vadászok azt a taktikát alkalmazva, hogy csatlakoznak a bombázókhoz és azok között repülnek, így azután aránylag könnyű egymásután több ellenséges repülőgép sikeres megtámadása. A bombázók lövészei nehezen nyithatják meg ellenük a tüzet, mert az a veszély fenyegeti őket, hogy saját gépeiket lövik le.

Angolszász „átszivárgó-osztagok"

Róma, december 24. *(NST)* Az angolszászok, különösen az adriai partvidéken újabban »átszivárgó osztagokat« szerveztek, amelyeknek az a feladatuk, hogy a mögöttes országrészekben az olaszországi fogolytáborokból megszökött és még mindig szabadon bolyongó angol és amerikai hadifoglyokat összegyűjtsék és átcsempésszék a német arcvonalon. Rendszerint ejtőernyővel, tengeralattjárókkal teszik őket földre az arcvonal mögött. Egyenruhát viselnek és nagyösszegű pénzzel látják el őket.

A német csapatok az olasz lakosság segítségével számos ilyen átszivárgó osztagot ejtettek már foglyul.

A hadihelyzet a szovjet-arcvonalon

Berlin, december 24. A nemzetközi Tájékoztató Iroda jelentése szerint a Krim félszigeten a bolsevisták december 22-én Kerchtől keletre ismét támadásra indultak a német vonalak ellen. Támadásukat már az előterepén elhárították s azután nem ismételték meg vállalkozásukat.

A nikopolji hídfő ellen a bolsevisták az eddigi helyeken, de ismét gyengébb erőkkel indultak támadásra. Mindenütt visszavetették őket.

A Dnyeper nagy kanyarulatában Kirovogradtól délkeletre a német támadások további tért nyertek, a németek több helységet és fontos magaslati állásokat elfoglaltak, jelentős mennyiségű hadianyagot zsákmányoltak.

Kirovogradtól északra és Cserkasszitól délre német páncélos kötelékek összpontosított erőretörései erősebb szovjet harccsoportok megsemmisítésére vezettek. Koroszten térségén a bolsevisták tekintélyes számú páncélost és nehéz fegyvert vetettek harcba, hogy szembeszálljanak a német hadműveletekkel. Többórás heves csata fejlődött ki a harcoló felek páncélos erői között, amelybe rohamlövegek és páncéltörő csoportok is beavatkoztak. Itt is döntő tényező volt a német nehéz fegyverek nagyobb lőtávolsága, tűzereje és jobb páncélzata. A bolsevisták a csata területén 87 páncélost hagytak égve, szétlőtt vagy mozgásra képtelen állapotban. Még súlyosabb a szovjet lövészhadosztályok vérvesztességei. A gyors német gépfegyverek megtizedelték őket.

Ami a középső szakaszt illeti, a Berezinától nyugatra jelentős tért nyert a német támadás szerdán, bár a bolsevisták ellenálása erősödött. A harcok még folynak, a zsákmányt így nem lehetett pontosan megállapítani.

Vitebszktől északkeletre a bolsevisták szerdai nagy vérveszteségeik miatt nem tudták az eddigi erővel folytatni támadásaikat. Gyengébb és összefüggés nélküli előretöréseiket már a német vonalak előterében megállították. Egy német támadó vállalkozással egy elzó napi betörési helyet rendbehoztak.

Ezzel szemben a nyevelji kanyarulat északnyugati szárnya ellen új lövész- és páncéloskötelékek odarendelése után folytatták a bolsevisták heves támadásaikat. Többórás elkeseredett és váltakozó küzdelem után végül sikerült elérniök két helyi betörést. A németek azonban az egyiket azonnal rendbehozták, a másikat pedig hatásosan elzárták.

A keleti arcvonal többi szakaszáról nem érkezett jelentés nagyobb harcieseményekről. *(MTI)*

Benes elutazott Moszkvából

Amsterdam, december 24. Mint a brit hírszolgálat jelenti, *Benes* elhagyta Moszkvát. *(MTI)*

Húsz orosz ejtőernyőst fogtak el egy rigai templomban

Helsinki, december 24. Az *Uusi Suomi* stockholmi tudósítója szerint a balti államokban igen megélénkült az orosz légitevékenység. Mindhárom balti országban *ejtőernyős orosz kalózok* kezdték meg működésüket. Ezenfelül az orosz repülőgépekről *többmilliós röplapot* szórtak le igen sok város felett. *Az egyik rigai orosz templomban 20 orosz ejtőernyőst fogtak el*, akik a hívek között igyekeztek elvegyülni. *(MTI)*

Szovjet gyorsnaszád-támadás visszaverése

Berlin, december 24. Egy német hajókaravánkísérő hajó Norvégia északi partja előtt öt támadó szovjet gyorsnaszád közül hármat elsüllyesztettek, a többit tüzérségi tűzzel megrongálták. *(MTI)*

Hull a charkovi halálos ítéletekről

Szófia, december 24. *(Német TI)* Az ankarai rádió jelentése szerint *Hull* külügyminiszter egy kérdésre válaszolva kijelentette, hogy a charkovi halálos ítéletek ügyében *az Egyesült Államok, Anglia és a Szovjetunió közös egyetértésben járnak el.* *(MTI)*

Kósa Mária
Lestr"

8 órai lipej
1924 dec. 21. 7 l.

Kósa Mária

Magyar Művészet, 1927

490.0.
kiállításról.

A külföldi hitelezők harca az aranyzáradék elismeréséért

Bern, január 29.

Az aranyzáradék elnemismerése ellen alakult nemzetközi bizottság közli az érdekelt címlettulajdonosokkal, hogy megbizta a belgiumi, franciaországi, hollandiai és svájci hitelezői védőszövetséget, hogy tevékenységi területükön és az őket különösen közelről érintő érdekeknek megfelelően önállóan járjanak el a teendő védőintézkedések egyszerüsitése és megkönnyitése céljából. E megbizás végrehajtása során *az aranyzáradékot nem helyeslő európai adósállmokat az aranyzáradék elismerése céljából először barátságos uton szólitják fel.* Ha ezek a tárgyalások arra az eredményre vezetnek, hogy barátságos uton az adósok nem hajlandók az aranyzáradékot elismerni, akkor a nemzetközi bizottság, illetőleg a hozzátartozó hitelezői védőszövetségek döntenek arról, hogy adott esetben választott megegyezési alapon a vitás ügyet *nemzetközi törvényszék elé*, mint például a hágai állandó nemzetközi döntőbiróság elé terjesszék-e vagy *az illető országok rendes bírósága előtt inditsanak-e pert.*

A közalapitványok birtokosainak védelmére alakult *belga* társaság már előkészitette Antwerpen város 1928. évi 5 százalékos kölcsön ügyében a peres eljárást. Az ingó javak *francia* tulajdonosainak nemzeti szövetsége lépéseket tett a lengyel köztársaság 1927. évi 7 százalékos kölcsöne és az amerikai ipari társaság 1922—42. évi 7 és félszázalékos kölcsöne ügyében. A *holland* védőegyesület pert szándékszik inditani a dán királyság dollárkölcsönei (6 és félszázalék 1922—42., 5 és félszázalék 1923—55., 4 és félszázalék 1928—62.), Rotterdam város 1924—64. évi 6 százalékos kölcsöne és a Batáviai Petroleumtársaság, valamint a hollandindiai petroleumkitermelő társaság 4 és félszázalékos kölcsöne miatt. Végül a *svájci* bankáregyesület pert akar inditani Nagybritannia és Irország 1917—37. évi 5 és félszázalékos kölcsöne, Olaszország 1925—51. évi 7 százalékos kölcsöne és a svéd királyság 1924—54. évi 5 és félszázalékos kölcsöne miatts. A svájci bankáregyesület és a holland védőegyesület lépéseit (az utóbbiét, ha a dán királyság kölcsöneiről lesz szó) az illető országok kormányai támogatják.

Az értéktőzsdén a hadikölcsönkötvényeket keresték

Az értéktőzsdén a forgalom megélénkült és az élénkebb kereslettel kapcsolatosan az irányzat is megszilárdult. A részvénypiacon a vezető értékek iránt volt élénk a kereslet. Nagy forgalmat bonyolitottak le a fixkamatozású értékek piacán, ahol különösen a hadikölcsönkötvényeket vásárolták. Ugylátszik, hogy a spekuláció elérkezettnek látta az időt, hogy a huzamosabb idő óta elhanyagolt hadikölcsönkötvényekben ujból nagyobb üzleti tevékenységet fejtsen ki s ennek a spekulációs vásárlásnak volt az eredménye, hogy a legtöbb hadikölcsönkötvény körülbelül 10—20 százalékkal emelkedett. A Speyer-kötvények iránt is élénk volt a kereslet, mig a fővárosi kötvények forgalma megcsappant, hirek szerint azért, mert még mindig nem rendeződött egészen a multheti fizetési nehézségekkel kapcsolatos szállitás. Az aranypiacon szintén megszilárdult az irányzat. A szinaranyat 5070—5100, a Napoleonaranyat 30.45—30.75 pengővel jegyezték.

Hivatalos árfolyamok: (Az első zárójelben a legutóbbi, a második zárójelben a hétfői záróárfolyamok.) Állami pénztárjegy 1933-as (100) 100 (100), Székesfővárosi kölcsönkötvény 1914-es (40.15) 39.90—40.50 (39.95), Székesfővárosi kölcsönkötvény 1927-es (36.50) 36.18—36.75 (36.25), Pénztárjegy 1916-os (—) 0.19 (0.19), Pénztárjegy 1917-es (—) 0.17 (0.17), Hadikölcsön 6 százalékos I—V. kib. (0.27) 0.30—0.34 (0.34), VI—VII. kib. hadikölcsön (0.23) — (0.27), II—VII. kib. hadikölcsön (0.23) 0.26 (0.27), IV. kib. hadikölcsön (0.20) — (0.25), V. kib. hadikölcsön (0.20) — (0.25), VIII. kib. hadikölcsön (0.21) 0.23—0.26 (0.26), Nemzeti Bank (139) 139—140 (139), Első M. Bizt. (300) — (290), Bauxit (24) 24.5—26.5 (25), Beocsini (—) 17.5—18 (17.5), Magnezit (88) — (88), Aszfalt (—) 9 (9), Kőszén (264) 264—268 (267.5), Salgó (20.55) 20.7—21.25 (21.1), Urikányi (33.8) 34—34.6 (34.6), Fegyver (54) 56—57 (57), Chaudoir (8) — (8), Ganz (10) 9.7—10.8 (10.7), Láng (16) — (16), Rima (19.1) 19—20 (19.8), Schuller (10.5) — (10.5), Ofa (5.5 — (5.5), Nasici (63.25) 63.5 (63.5), Nova (14.75) 14.5—15 (14.75), Trust (72.75) 72.5—73.2 (72.8), Délcukor (65) 65.5 (65.5), Magyar Cukor (76.75) 77.25—78.5 (78), Georgia (14) 14 (14), Stummer (37) — (37.5), Izzó (273.5) 273.25—273.75 (273.75), Gschwindt (—) 92 (92), Royal (21.5) — (21.5), Goldberger (31) 30.5—31 (30.5), Juta (12) — (12), Pamutipar (41.5) 42 (42), Szegedi Kender (11) — (11), Chinoin (3.2) 3.5 (3.5), Mütrágya (10) — (10.25), Felten (105) — (105), Gumi (33.75) 33.5 (33.5), Vasutforgalmi (—) 16 (16), Telefon (—) 5.8 (5.8), Győri vagon (6.25) — (6.25),

Svájc nem tér le az aranyalapról. Az amerikai sajtó nemrégiben az United Press nyomán azt a hirt közölte, hogy *Svájc legközelebb kénytelen lesz letérni az aranyalapról.* Ezzel szemben a svájci távirati iroda megállapitja, hogy a svájci hatóságok minden szükséges intézkedést megtettek a költségvetés egyensulyának helyreállitására és a külkereskedelmi mérlegben mutatkozó hiány kiküszöbölésére. Az a körülmény, hogy *Svájc* az 1924-ben felvett amerikai kölcsönt 1934 április elsejére — vagyis a lejárat előtti időre — felmondotta, továbbá az az elhatározás, hogy a kölcsön vett 30 millió dollárt teljes aranyárfolyamon fizeti vissza, kétségtelen bizonyitéka annak, hogy *a svájci köztársaság feltétlenül fenn akarja tartani a svájci frank aranyparitását.*

Közgazdaság

A Nemzeti Bank a mult évben 232 millió pengő értékü devizát vett be

Importra 176 milliót adott — A főtanács jelentésének érdekes adatai

A Nemzeti Bank főtanácsának évi jelentése az idén tizedszer számol be az ország gazdasági helyzetéről. Bevezetésében megemliti, hogy az elmult esztendő folyamán, különösen az év második felében a *javulás néhány jele* mutatkozott, amely azonban nem volt általános, sőt *a mezőgazdaság helyzete az ujabb áresés következtében rosszabbodott.* Pénzügyi téren főleg azáltal, hogy az Egyesült Államok elhagyták az aranyvalutát, *a gazdasági válságból való kibontakozás lényegesen megnehezült.* Igen kedvezőtlen volt az elmult esztendő a *nemzeti együttműködés* szempontjából, miután mindazok az akciók, amelyektől általában a helyzet javulását várták, *eredménytelenül végződtek.*

A magyar gazdasági helyzetet tavaly az egyik oldalon a *külkereskedelmi forgalom határozott javulása,* valamint *az ipar egyes ágaiban meginduló élénkebb tevékenység,* a másik oldalon *a mezőgazdasági termékek ujabb nagyarányu áresése* jellemezte. A külkereskedelmi forgalom *81 millió* pengős aktiv egyenlegét nem a külkereskedelem utjában álló akadályok csökkenése okozta, hanem az egyfelől *a devizaforgalom szabályozása terén életbeléptetett ujitásoknak,* másfelől *a nagy gabonafeleslegeknek* tulajdonitható. A mezőgazdasági terméynek áresését jellemzi, hogy az 1928. évi árak alapján mezőgazdasági kivitelünk értéke *több mint 250 százalékát tette volna ki az 1933-ban elér kiviteli értéknek.* Az a körülmény, hogy külkereskedelmi forgalmunk aktiv egyenlegéből *44 millió pengő az Ausztriával való forgalomból adódott,* tehát más országokkal szemben fizetésekre nem használható fel és hogy kivitelünk egy része, *a pengő ellenében kivitt 35 millió pengő érték zöme, régi tartozások kiegyenlitésére* fordittatott, azt eredményezte, hogy *a devizagazdálkodás helyzetében* külkereskedelmi forgalmunk kétségtelen javulása ellenére *sem állott be kedvezőbb változás.* Az árszinvonal hanyatlásának természetes következménye volt a fizetési forgalom és *a forgalomban levő fizetőeszközök* mérsékelt visszafejlődése. A jegyforgalom csökkenő irányzatából — mondja a jelentés — egyesek azt a következtetést vonják le, hogy *a forgalomban lévő pénzmennyiség elégtelensége az oka a gazdasági életben észrevehető nehézségeknek.* A főtanács ezzel a felfogással szemben utal arra, hogy *a fizetőeszközök forgalmának összege az iránt uk megnyilvánult szükséglet után igazodik.* A forgalomban levő fizetőeszközök menynyisége *nem oka, hanem okozata* a mindenkori fizetési forgalom nagyságának.

A jelentés ezután részletesen foglalkozik a *mezőgazdaság helyzetével* és a *gazdaadósoknak* adott kedvezményekkel. A kamathozzájárulási alap támogatására a Nemzeti Bank a mult évben *3 millió* pengőt adott, az idén pedig ujabb *3.5 pengős* hozzájárulást engedélyezett. Az *ipari* helyzetben *kisebb javulás* volt észlelhető főleg az év második felében. Némi javulás jelentkezett a *kereskedelem* egyes területein is. Az *állami pénzügyek* rövid vázlatában a főtanács kiemeli, hogy a mostani költségvetési évben a várható pénztári hiány nagyrészében fedezetet nyert azáltal, hogy *a külföldi államadósságok szolgálatát az állam általában nem készpénzfizetéssel, hanem kincstárjegyek adásával teljesiti.* A külföldi hitelezők alapja kincstárjegyek ellenében *11 millió* pengőt adott az államnak beruházásokra, s az Államvasutak is kaptak 10 millió pengő kölcsönt, amely husz hónap alatt törlesztendő.

A *pénzintézetek betétállományának* az előző két évben észlelt nagyarányu csökkenése az elmult évben ugyan megszünt, minthogy azonban a betétállomány nem növekedett, az adósok pedig csak kismértékben fizették vissza tartozásaikat, a pénzintézeti *uj hitelnyujtások* az elmult évben is csak *egészen szük keretek között* mozoghattak. A *kamatszinvonalban* a gazdaadósságoknál életbeléptetett intézkedésektől eltekintve az év végéig nem történt változás. A *bankszervezet racionalizálására* irányuló törekvések nem mutattak fel számottevő eredményt. Részletesen ismerteti ezután a főtanács jelentésében *a transfermoratórium* és a *hitelrögzitő egyezmény* meghosszabbitását és módositását, valamint a *Nemzeti Bank külföldi tartozásainak rendezését,* nemkülönben az *alapszabályok módositását.*

Legfontosabb része a jelentésnek az, amely a *devizagazdálkodásról* számol be. A devizagazdálkodás rendszerében az elmult év folyamán nem történt alapvető változtatás, a Nemzeti Bank azonban igyekezett egyrészt a *pengő értékállandóságának* biztositása, másrészt a *gazdasági élet igényeinek minél teljesebb kielégitése* szempontjából a rendszert tökéletesiteni. Az árukivitel elősegitésére szolgálnak a kompenzációs teritések, az alkalmi kompenzációk és a pengő ellenében történő kivitel további kiépitése. Az *idegenforgalmi* célokra engedélyezett zárolt pengőösszeg mintegy *12 millió* pengőt tett ki. A devizagazdálkodás számszerü eredményeit feltüntető adatok általában az *előző évieknél kedvezőbb képet* mutatnak. A Nemzeti Bank összes *devizabevételei 232 millió pengőre rugtak,* amelyből *218 millió* származott *árukivitelből.* Az előző évben az összes devizabevételek *193 milliót,* az exportból származók *167 milliót* értek el. A megnövekedett devizabevételek a *devizaigények fokozottabb arányu kielégitését* tették lehetővé. Importra az elmult évben *176 milliót,* vagyis az ebben az időszakban történt árubehozatal *55.9 százalékát* tevő devizaösszeget bocsátott rendelkezésre, az előző évi *127 millió,* vagyis *38.6 százalékkal* szemben. Ha hozzászámitjuk a kompenzációk keretében elszámolt összegeket, a kielégitési arányszám *78 százalékra* emelkedik, az egy év előtti *55 százalékkal* szemben. Állami igénylésekre, adósságszolgálatra, mellőzhetetlen egészségügyi vagy üzleti külföldi utazásokra *54 millió* pengő külföldi devizát utalt ki a Nemzeti Bank, az előző évi *57 millióval* szemben. Ezek a számok azt mutatják, hogy *a devizahelyzet javulása ellenére a Nemzeti Bank ma sincs abban a helyzetben, hogy az árubehozatalból származó tartozások teljes kiegyenlitését biztositani tudja.* Az exportból származó devizabevételekből *68 százalék* esett a kliringek keretében befolyt olyan összegekre, amelyek csak a kliringszerződésekben megjelölt árutartozások kiegyenlitésére voltak felhasználhatók, mig az előző évben ez arányszám csak *57 százalék* volt. Ezért mindössze *43 millió* pengőre rugott a *transferálható valutában befolyt összeg.* A devizagazdálkodásnak ez az alakulása magyarázatát adja annak, hogy a külkereskedelmi forgalom javulása és a devizagazdálkodási rendszer tökéletesebb kiépitése mellett *sem volt lehetséges, a külföldi adósságszolgálat tekintetében az előző években követett elvektől eltérni.*

A Nemzeti Bank *érc- és devizakészletében* a legjelentősebb változást a bank külföldi tartozásainak rendezése idézte elő, amellyel kapcsolatban az aranykészletből *18 millió pengő* tőketörlesztések céljára kihasittatott. Ettől eltekintve azonban az állomány csak jelentéktelenül változott. A kimutatott *leszámitolási állományban* bekövetkezett legnagyobb változás szintén a jegybank külföldi hiteleinek konszolidálásával volt kapcsolatban. Ettől eltekintve a váltótárca nagyobb mozgást nem mutatott. Lényeges változás állott be azáltal, hogy a budapesti tárca az év folyamán 373 millióról 437 millió pengőre emelkedett, a vidéki állomány pedig 237-ről 208 millióra csökkent. A leszámitolt *állami pénztárjegyek* összege 24 millióról 31 millióra emelkedett és a kézizálogra adott kölcsönök 11 pengős összege szintén csaknem kizárólag állami pénztárjegyekre folyósittatott.

A *bankjegyforgalomnak* az őszi hónapokban szokásos felduzzadása az elmult évben *teljesen elmaradt,* sőt ebben az időszakban a jegyforgalom visszaesése következett be. E szokatlan fejlődés elsősorban abban leli magyarázatát, hogy *a gabonaértékesités technikája az elmult évben lényegesen eltért a korábban alkalmazott módoktól.* A malmok kevesebbet vásároltak, s az exporttal foglalkozó gabonakereskedők is többnyire csak a tényleges kivitelre kerülő mennyiségre szoritkoztak. A *bankjegyforgalom* legmagasabb állását 372 millióval junius 30-án, legalacsonyabb állását 294 millióval november 23-án érte el. A *váltópénz-forgalom* emelkedő irányzatot mutatott és az év végén *70 millió* pengőre rugott. Az év végén a tényleges fizetési eszközök forgalma *439 millió* pengőt tett ki, 24 millióval haladva tul az egy év előtti szintet. A *zárolt pengőkövetelésekből* az év folyamán *37 millió* pengőt szabaditott föl a Nemzeti Bank.

Valuta- és Devizapiac. A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai. Devizák: Amszterdam 230.85—232.05, Belgrád 7.80—7.90, Berlin 135.80—136.60, Brüsszel 79.26—79.74, Bukarest 3.41—3.43, Kopenhága 80.30—81.10, London 18.01—18.15, Milanó 30—30.18, Newyork 350—365.—, Oszló 90.40—91.20, Páris 22.33—22.47, Prága 16.95—17.05, Szófia 4.11 és háromnegyed—4.14 és egynegyed, Stockholm 92.80—93.60, Varsó 64.75—65.15, Zürich 110.80—111.40. — Valuták: angol font 18—18.40, belga 79.16—79.74, cseh korona 16.95—17.07, dán korona 80.10—81.10, dinár 7.80—8.30, dollár 355—365.—, francia frank 22.30—22.50, holland forint 230.65—232.05, lengyel zloty 64.65—65.15, lei 3.42—3.46, leva 4—4.26, lira 29.90—30.20, német márka 135.70—136.60, osztrák schilling 78.70—80.70, svájci frank 110.70—111.40, norvég korona 90.20—91.20, svéd korona 92.60—93.60, kanadai dollár 346—366.—. — Cliringárfolyamok: Berlin 136.20, Brüsszel 79.50, Bukarest 3.42, Milanó 30.0926, Páris 22.401, Szófia 4.13, Bécs 80.454.

Bécs, január 29. (Devizazárlat.) Budapest 124.295, Amszterdam 283.45—285.05, Belgrád 12.516, Berlin 167—168.—, London 22.08 és egynyolcad—22.28 és egynyolcad, Milanó 37.02—37.22, Newyork 442—446.—, Páris 27.72—27.88, Prága 20.86—20.98, Zürich 136.72—137.52.

Berlin, január 29. (Devizazárlat.) London 13.11—13.14, Newyork 2.6270—2.6330, Amszterdam 168.23—168.57, Bukarest 2.4880—2.4920, Milanó 21.98—22.03, Belgrád 5.6540—5.6760, Páris 16.43—16.47, Prága 12.47 és fél—12.49 és fél, Zürich 81.04—81.20, Bécs 47.20—47.30.

Zürich január 29. (Devizaforgalom.) Páris 20.27 és egynegyed, London 16.18 és fél, Newyork 324.50, Milanó 27.09, Amszterdam 207.32 és fél, Berlin 122.30, osztrák schilling 57.12, Prága 15.28 és fél, Belgrád 7.—, Bukarest 3.05.

Prága, január 29. (Devizazárlat.) Budapest 589.75—591.75.

Külföldi értékpapirpiacok

Bécs, január 29. (Értéktőzsde.) A mai tőzsde kedvetlen hangulatban nyitott és az üzleti tevékenység is a tőzsdeidő végéig szük keretek között mozgott. — Zárlat: Államvasut elsőbbségi I—X. 68.50, Duna Száva Adria Vasut elsőbbségi 63.75, Österr. Nationalbank 151.50, Barca Pakr. 51, Dunagőzhajózási 3.50, Salgó 23.40, Magyar Általános Kőszén 313, Magyar Cukor 90, Magyar Vasutforgalmi 17.40.

Berlin, január 29. (Értéktőzsde.) A szombati tőzsdén mutatkozó áremelkedések ma tovább folytatódtak. — Zárlat: Osztrák aranyjáradék 4 százalékos C. C. 20 és fél, Magyar államkölcsön 4 és fél százalékos 1913-as 5.6, u. a. 1914-es 5 és fél, Magyar aranyjáradék 4 százalékos 6.15, Magyar államkölcsön 4 százalékos 1190-es 5.50, Magyar koronajáradék 0.35, Budapesti kölcsön 1914-es 46, Berl. Handelsgesellschaft 89.

Frankfurt, január 29. (Esti értéktőzsde.) Az esti tőzsdén a déli tőzsde barátságos hangulata átterjedt az esti forgalomra is. Az üzlet azonban megbizások hiányában igen szük keretek között mozgott. Az árfolyamok a berlini zárlathoz viszonyitva nem mutattak lényegesebb eltolódásokat. — Zárlat: Deutsche Bank und Disconto Ges. 57, Gelsenkirchen 57.75, Mannesmann 59.5, Phönix 45.25, Laurahütte 22.5, I. G. Farben 125, Siemens 143.

Genf, január 29. (Értéktőzsde.) Nasici 42, Budapesti kölcsön 1914-es 144.50 ex, Magyar Általános Kőszén 173, 175.

Fémpiac

London, január 29. *(Fémtőzsde.)* Réz barátságos, ón és ólom nyugodt, horgany aligtartott. Vörösréz standard 33¾—33 13/16, 3 hónapra 33 15/16—33¾, lesz. árf. 33¾, elektrolyt 36¼—37¼, best. sel. 35¼—36½, ón standard 226¼—226⅜, 3 hónapra 226⅛—226¼, lesz. árf. 226¼, banca ón 231½, straits 230¾, ólom külföldi prompt 11 9/16, 3 hónapra 11 11/16, lesz. árf. 11⅝, horgany prompt 14 13/16, 3 hónapra 14 15/16, lesz. árf. 14¾. — *Nemhivatalos jegyzések:* ezüst prompt 19 9/16, kés. száll. 19⅝, arany 132.5½, platina 155, öntöttvas 62½, réz strong sheets 62, aluminium belföldi 100, antimon regulus 39—40,

Mezőgazdaság

A borfogyasztási adó végleges eltörlését és a szeszkérdés rendezését sürgették a csongrádi szőlősgazda-nagygyülésen

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete a csongrádi szőlősgazdák egyesületével karöltve vasárnap országos szőlősgazda nagygyülést tartott a csongrádi városháza nagytermében. A nagygyülésen, amelyen a szőlőgazdaság időszerü kérdéseivel foglalkoztak, nagy számban vettek részt az ország szőlősgazdatársadalmának vezetői báró *Waldbott* Kelemen felsőházi tag vezetésével. A gyülésen a miniszterelnököt és a kereskedelemügyi minisztert *Farkas* Béla csongrádvármegyei főispán képviselte, a földmivelésügyi miniszter részéről *Dicenty* Dezső, a pénzügyminiszter megbizásából *Báthory* Oszkár miniszteri tanácsos, a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara képviseletében dr. *Staub* Elemér és *Gesztelyi-Nagy* László, az OMGE megbizásából *Szeder* Ferenc, a kecskeméti szőlősgazdák egyesületének képviseletében *Szabó* István országgyülési képviselő jelentek meg. *Szlapák* Pál megnyitóbeszédében köszönetét fejezte ki a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének, hogy az év első szőlősgazda megmozdulását Csongrádon tartotta.

Ezután báró *Waldbott* Kelemen foglalta el az elnöki széket és kifejtette a nagygyülés céljait, hangsulyozva, hogy *a tavasz kezdetével rendkivül fontos a magyar szőlő- és bortermelő társadalom megmozdulása és országos szervezkedése.* Elismeréssel szólt a csongrádi szőlős-

Operaestély a Zeneakadémián

A Zeneművészeti Főiskola operatanszakos növendékei hétfőn este vizsgaelőadási jellegü hangverseny keretében számoltak be félévi tanulmányaik eredményéről a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében. A szereplő fiatal rokonszenves művészjelöltek — *Hilgermann* Laura, *Maleczky* Bianka, dr. *Molnár* Imre és dr. *Székelyhidy* Ferenc zeneművészeti főiskolai tanárok növendékei — nagy igyekezettel állották meg a helyüket az előadásra kerülő dalmürészletekben. Mindjárt elsőnek, a véletlenül elsőnek is szereplő *Szilvási* Margitot, dr. *Molnár* Imre bájos növendékét említjük meg, aki csakugyan komoly igéret a jövőre nézve. *Szilvási* Margit nemcsak szép szinpadi megjelenésével, de ügyes játékával és csengő, drámai szopránjával aratott megérdemelt sikert *Santuzza* szerepében. Ugyancsak *Molnár* Imre növendéke dr. *Erdős* Árpád, akinek tisztán csengő baritonja pompásan érvényesült *Rigoletto* II. felvonásbeli nagy áriájában. *Maleczky* Bianka növendékei között a csinos *Heinhardt* Mária keltett feltünést, meglepően tiszta szövegmondásával. Frázis-kötései még kissé darabosak ugyan, de biztos zenei és szinpadi érzéke további fejlődést igér. A *Hilgermann*-növendékek sorából még *Neffné, Lakatos* Margitot emeljük ki, aki biztos muzikalitással, szép hanganyaggal énekelte *Erzsébet* áriáját. Dr. *Székelyhidy* Ferenc jómegjelenésü fiatal tanitványa, *Laczó* István orgánuma még csiszolásra szorul, *Penninger* Antal viszont följegyzésre méltó fejlődést mutatott multévi teljesitményéhez képest.

A többiek — *Liontas* Konstantin, *Rádvy* Sarolta. *Solymosán* Magda, *Kéri* Kató, akinek egyébként a felső kvinthen tisztán csengő koloratur-szopránja van, továbbá *Bartha Takács* Éva és a szivességből közreműködő dr. *Imre* Vince, valamennyien egymással versenyezve adták jelét a szorgalmuknak. A nagyrészt barátokból és jóismerősökből álló közönség természetesen viharos lelkesedéssel ünnepelte a fiatal müvészjelölteket. **(d. f.)**

— **Backhaus és a filharmonikusok.** A *Filharmóniai Társaság* hétfő esti VI. bérleti hangversenyének a bemutatott érdekes zenei ujdonságokon kivül Wilhelm *Backhaus*, a világhirü zongoraművész vendégszereplése adott külön jelentőséget. A müvész *Brahms* egyik romantikus alkotását, a nagyszabásu d-moll zongoraversenyt adta elő olyan tökéletes technikai kidolgozásban, amely kivételes élményt jelent minden szereplése alkalmával. Pompásan hangzott *Dohnányi* Ernő elnökkarnagy finom értelmezésében *Kósa* György *„Mese suite“*-je, amelyet a kiváló müvész *Andersen* három bájos gyermektörténetére szerzett. A szellemesen hangszerelt, invenciózus müvel őszinte és megérdemelt sikert aratott a nagytehetségü muzsikus. A kitünően sikerült hangverseny *Beethoven VII. szimfóniájának* ragyogó előadásával ért véget és a közönség lelkesen ünnepelte a szereplő müvészeket. **(d.)**

— **A Csók a tükör előtt előadását mégis engedélyezte a cenzura.** *Fodor* László vigjátékát az Universal-gyár filmesitette meg, a két vezető szerepben *Lukács* Pállal, Hollywood magyarszármazásu népszerü sztárjával és Nancy *Carollal*. A filmet a cenzura először nem engedélyezte. Végül is fellebbezés folytán ujra levetitették a filmet a cenzurabizottság előtt, amely előző döntését megsemmisitve ugy határozott, hogy a *Csók a tükör előtt* lejátszása ellen semmi kifogása nincs. Tette pedig ezt a cenzura anélkül, hogy *egyetlen jelenetet is kifogásolt volna a filmben.*

— **Menyasszonyi kép Rozgonyitól 3 drb 8 P.**

HÁROM UJ MAGYAR FILM Az uj esztendő első magyar filmbemutatója a napokban lesz és ennek érdekessége, hogy egyszerre három kisebb magyar filmet enged a siker utjára. A három filmet a magyar piacon egyre nagyobb teret meghódító *City Film r.-t.* finanszirozta. *László* Aladár hallatlanul mulatságos vigjátéka az *Éjjel a patikában Kabos* Gyulával, *Ágai* Irénnel, *Gombaszögi* Ellával és *Gózon* Gyulával került megfilmesitésre a főszerepekben. Ezt a filmet *Gál* Béla rendezte, mig a másik kettőt *Czifra* Géza. Az egyiknek maga a rendező. *Czifra* Géza irta a meséjét. A film cime: *Jaj de jó szeretni*, főszereplői pedig *Balla* Lici, *Halmay* Tibor és *Dénes* György. A harmadik bohózatot *Nóti* Károly irta, aki ma Európában az egyik legjobb filmiró. Ennek a burleszknek a főszereplője *Szőke Szakál*. A cime *Az uj igazgató. A bemutatónak nagyon nagy jelentősége van, mert ez az első eset, hogy komoly tőkével kisebb magyar filmeket készitenek*, remek szinészgárdával, jó kiállitásban, de kérdéses, hogy a publikum izlésének megfelel-e az ilyen rövid, az ilyen kis film és rentabilis-e ezeknek az előállitása. Annyi bizonyos, hogy a filmek nagyon jól sikerültek, csupa kitünő szinész szerepel bennük. A produkciónak az a terve, hogy abban az esetben, ha a kis filmek sikert aratnak, még a tavasszal több ilyen kisebb játékfilmet készit. A hármas filmet egy közös keretben *„Mindent a nőért“* cimen mutatják be, a keretet *Vadnay* László irta, főszereplői a népszerü *Hacsek és Sajó*.

— **Felhivás az Operabál közönségéhez.** Az Operabál rendezősége felhivja a közönség figyelmét arra, hogy *az Operabál müsora pontosan fél 11 órakor kezdődik. A torlódás elkerülésére az Operaház kapui 9 órakor nyilnak meg;* mielőbbi érkezés ajánlatos. A bálba csak jegy felmutatása ellenében lehet belépni, a jegyek a belépésnél azonnal átadandók, tehát előre kézben tartandók. Páholytulajdonosok vendégeinek vagy páholyszelvényt vagy személyjegyet kell felmutatni. Buffet már 9 órától rendelkezésre áll. Kocsifelhajtás: a Vilmos császár-ut felől érkező járművek a főbejáratnál és a Dalszinház-utcai oldalbejáratnál (szfinx), mig az Oktogon-tér felől érkezők a Nagymező-utcán bekanyarodva az Ó-utcán át a Hajós-utcai oldalbejáratoknál állnak meg. Bérautó-viteldij vagy előre, vagy megszámolva az érkezéskor azonnal fizetendő. Urvezetők kizárólag a Révay-utca Operaház felőli részén állithatják fel kocsijaikat. Egyéb magánautók a következő helyeken, de kizárólag este 11 órától állhatnak fel: Révay-utca, Ó-utca, Paulay Ede-utca, Kazár-utca, továbbá a Hajós-, Dalszinház- és Paulay Ede-utcák Drechsler-palota körüli részein. Az Andrássy-uton a felállás tilos.

Az UME kiállitása

Az *Uj Művészek Egyesülete*, mint a fiatal és modern szellemben dolgozó müvészek egyik érdemes képviselete, vasárnap nyitotta meg ötödik csoportkiállitását. *Kalmár* K. Elza, *Pilch* Dezső, *Frank Frigyes* és *Klie* Zoltán a látható vezérei ennek a művészcsoportosulásnak, köréjük tömörül vagy harminc tehetséges művész. A kissé szabadabban értelmezett impresszionisztikus ábrázolástól egészen az absztrakt képszerkesztésig ér el az az iv, amely átfogja az UME célban közös, de eszközökben szabad és eltérő programját. A kiállitás összbenyomása szerint a kiállitók közös vonása a szinességre való törekvés. *Pilch* Dezső nagyméretü, friss kompozíciójával mintha az impresszionista népies zsánert teremtené meg modernizált formanyelven, *Frank Frigyes* tovább folytatja a tiszta festőiség felé való törekvés lendületes utját, *Klie* Zoltán is kitart egyéni szinskálája, a formák és foltok, a szemet kellemesen izgató egyensuly-játéka mellett.

A fiatalok közül különösen *Frimmel* Géza szinben és felfogásban egyaránt nagyon szép viziós képei, *Bélaváry Aliz* foltritmusra épitett dekoratív hatásu érdekes temperái és *Krocsák* Emil freskói hatást kereső, fárafestett kompozicióri tünnek fel. Kár, hogy az utóbbi szinei nyersek.

Rozgonyi László, *Emőd Aurél*, *Mihálcz* Pál, *Bartók Mária*, K. *Róna* Klára, D. *Róna* Emmi, *Félegyházi* László, *Gábor Jenő*, *Antal* József és *G. Szabó Kálmán* képei, továbbá *Vosinszky* József néhány finom akvareljét kell még megdicsérnünk. *Kövessházy* K. Elza kitünő faszobra mellett *Kósa* Mária és *Schaar* Erzsébet képviselik a plasztikát hivatottan és tehetséggel. *(m. v.)*

— **Vizsgaelőadás.** Az *Országos Szinmüvészeti Akadémia* idei okleveles növendékei január 31-én, szerdán este a *Kamaraszinházban* mutatkoznak be először a nagyközönségnek. Előadásra kerül a teljes *Szentivánéji álom*, zenekarral, tánccal és szólóénekekkel. *Gál* Gyula tanár érdekes rendezése elé nagy várakozással tekintenek a szakkörök.

— **A Liszt Ferenc Társaság müvészdélutánja.** Az *Országos Liszt Ferenc Társaság* január 31-én, szerdán délután hat órakor irodalmi müvészdélutánt rendez a Zeneművészeti Főiskolában. A müsoron szerepel *Dietl* Fedor előadása *„Liszt Ferenc tanitványainak tükrében“* cimmel, továbbá az *Országh—Friss* vonósnégyes hangversenye. Belépődij nincs.

— **Hangverseny.** Az *Országos Postás Zenés és Kultur Egyesület* Székházában a *Fráter Lóránd Társaság* közreműködésével január 27-én magyarnóta hangversenyt rendezett. A nagyszámu előkelő közönség nagy tetszéssel fogadta a szebbnél-szebb nótákat. A legnagyobb sikert *Ruttkay* Aladár alezredes, a közkedvelt zeneszerző „Azt álmodiam...“ c. ismert nótája és „Mi a szösznek...“ cimü pattogó ütemü csárdása aratta. A csárdást *Népessy* Lucy aranykoszoru dalénekes, a magyar nótát *Bardócz* Dénes vitte sikerre. Mindkettőjük nemes müvészi teljesitményét a közönség nagy tetszéssel honorálta, amelyből bőven jutott a szerzőnek is. Az est sikeréhez *Saád* Irén dalénekesnő S. *Schack* Manka szerzeményének finom előadásával nagyban hozzájárult.

— **Müsoros családi est a Pátria Klubban.** A *Pátria Klub* szombat esti családi estjén teljesen megteltek a klub gyönyörü termei. A magas szinvonalu müsor első számaként *Pethes* Sándor, a Nemzeti Szinház tagja szerepelt és humoros előadásával szórakoztatta a hallgatóságot. Utána *Seregély* Irma hárfaművésznő finom játéka és tökéletes technikája vivta ki a közönség tetszését. *Ónodi* Ákos, a Nemzeti Szinház müvésze három verset szavalt el, tiszta és drámai előadóművészettel. *V. Kovács* Ilonka operaénekesnő, a csupa szív és lélek müvésze, iskolázott, kristálytiszta hangjával gyönyörködtette a hallgatóságot, mely hálás tetszésnyilvánitással köszönte meg a kivételes teljesitményt. Énekét *Vaszy* Viktor, a Zeneművészeti Főiskola tanára kisérte a már közismert müvészetével. Az *Egyetemi Énekkarok* szóló-kvartettje szintén maradéktalan élvezetet jelentett és méltóan fejezte be a családi est müsorát. — Legközelebbi müsoros családi est *február 3-án*. Meghivók igényelhetők a klub irodájában (Erzsébet-körut 43. I., telefon 35—8—35).

Uj filmek

Miénk a jövő

Cecil B. de *Mille* mesterfilmje Amerika igazi arcát mutatja meg, amely ugyan idegen és távol álló az európai lélektől, de tagadhatatlan, hogy ennek a forrongó ifju kontinensnek a arca nyugtalanitóan érdekes. Az amerikai ifjuságnak testi kulturán felépült sajátos nevelése érdekes mozaikokban villan fel. a filmen, ugyanakkor az alvilág, a metropolisok éjszakája tárja fel minden szennyét. Gangsterek, bérgyilkosok állanak itt szemben a feltörő fiatalsággal, amely népitéletet mond egy elvetemült bandita felett. *Ez a jelenete a filmnek kolosszális és megrázó hatásu.* És mintha a rendező sokkal mélyebbre nyult volna ezuttal, egy uj világ tiszta áramlását érezni, a gyilkosok felett önhatalmuan itélő diákok könyörtelen, de igazságos tette hatalmas szimbolummá nő. Leszámolás akar ez lenni egy lassan a mult ködébe sülyedő világgal, amely álpuritánizmusával, hamis korlátaival melengette a bünt. *Egy uj nemzedék tör fel itt*, amely nem ismeri el ennek az eltévelyedett kornak a létjogosultságát, egyetlen, de energikus mozdulattal elsöpri minden emlékét és a maga talán nyers és brutális, de őszinte és igaz világát épiti a romok helyére.

A rendező merész munkát végzett, de az a tudás és fantázia, amellyel elgondolását megvalósitotta, az imponáló. Ebben a filmben benne van az ifjuságnak minden hibája, de benne van az ereje, egészséges életösztöne, őszintesége és tisztasága. *Nagyon nagy film*, maradandó emlékmü, aminthogy felejthetetlen minden egyes szereplője, *pedig nem hires sztárok játsszák a főszerepeket, hanem csupa ismeretlen fiatal ember.*

A szőke párduc

Egy gumiültetvényen pereg le ez a dráma, amely tulajdonképpen egyetlen pillanatig tart csak. Az igazi összeütközés percek alatt robban ki és utána rögtön a mosolygó nap elüzi a borus felhőket. S éppen ez az értéke ennek a filmnek, hogy jólehet drámai magja van a történetnek, a rendező mégsem csinált kulisszahasogató tragédiát az ügyből, hanem emberi történetet ad. Az exotikus miliő, a mese szines hangulata és izgalmas fordulatai még fokozzák a filmnek ezt a szuggesztiv hatását. Jean *Harlow* ebben a filmben végleg befutott a legjobb sztárok közé, kitünő szinésznő, aki bebizonyitotta, hogy nemcsak vamp tud lenni, hanem ócska, elnyütt ruhában is remekül hat. Clark *Gable* most is nagyon massziv, jó szinész, kisebb szerepben nagyon karakterisztikus Donald *Crisp*.

— ba.

— **A „VIII. Henrik magánélete“, Korda Sándor filmje női divatot kreált.** Egy film világsikerének a fokmérője nemcsak a táblás házakat jelentő pérztári rapport, de jelentős, hogy foglalkozik-e a közönség aztán is a filmmel, amikor látta? *Korda* Sándor és *Biró* Lajos filmje a *VIII. Henrik*, amely ezidőszerint nem kevesebb, mint 17 világváros közönségét hozza lázba, valósággal megihlette a párisi és newyorki nagy női divatszalonok modell-tervezőit és igy született meg a legujabb női divat: a *„Mode a la Henry VIII.“*

Szinházak müsora

MAGYAR KIRÁLYI OPERAHÁZ. Kedd: A sevillai borbély, József legendája (A. 16., 7 óra); szerda: Pillangókisasszony (Bérletszünet); csütörtök: Operabál; péntek: A sevillai borbély (C. 16.); szombat: Salome, József legendája (D. 17.); vasárnap délután: Elesler Fanny, Magyar ábrándok, Pesti karnevál (Bérletszünet); este: Parasztbecsület, Bajazzók (Bérletszünet). (3, fél 8)

NEMZETI SZINHÁZ. Kedd: Az ember tragédiája; szerda: A dolovai nábob leánya; csütörtök: Az ember tragédiája; péntek délután: István király; este: Körben; szombat: Az ember tragédiája; vasárnap délután: Nem élhetek muzsikaszó nélkül; este: Körben (C.) (Fél 4, fél 8). Az ember tragédiája előadása 7 órakor kezdődnek.

VIGSZINHÁZ. Kedd: Aranyifju; szerda: Tovaris; csütörtök: Aranyifju; péntek délután: Gyermekelőadás; este: Tovaris; szombat és vasárnap este: Tovaris; vasárnap délután: Aranyifju. (Fél 4, 8).

MAGYAR SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap délután: Bál a Savoyban. (3, 8).

BELVÁROSI SZINHÁZ Egész héten minden este, péntek és vasárnap délután: Helyet az ifjuságnak. (4, 8).

KASIARASZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap délután: Mákvirág. (Fél 4, 8).

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ Egész héten minden este és vasárnap délután: Sárga liliom. Pénteken délután: Nótás kapitány. (Fél 4, 8).

KIRÁLY SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap délután: Kék Duna; szombat délután: Gyermekelőadás. (Fél 4, 8).

VÁROSI SZINHÁZ. Szerda, csütörtök, szombat, vasárnap délután és este: Angyalok a kaszárnyában. (4, 8).

PESTI SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap délután: Tányérmosó. (Fél 4, 8).

BETHLEN-TÉRI SZINPAD. Minden nap fél 6 és fél 9 órakor: Számológép. Vasárnap délután 3 órakor: Gyermekelőadás.

ANDRASSY-UTI SZINHÁZ. Minden este, vasár és ünnepnap délután: Oh! Papa! (4, 9)

TEREZ-KÖRUTI SZINPAD. Egész héten minden este, vasár- és ünnepnap délután: Teljes gőzzel! (4, 9).

ROYAL ORFEUM. Mindennap fél 5 és fél 9 órakor: Varieté-müsor

KOMÉDIA KABARÉ. Minden este és vasárnap délután: Tejet az ifjuságnak. (Fél 5, háromnegyed 9).

Hangversenynaptár. Kedden, január 30-án: Nyiregyházi Ervin zongoraestje, 8, Z. kisterem (Koncert). — Szécsy Magda hegedüestje, egynegyed 9, Z. (Szász). — Szerda: Waldbauer—Kerpely vonósnégyes, fél 8, Z. (Koncert). — Károlyi Gyula zongoraestje, fél 9, V. (Koncert). — Péntek: Backhaus Wilhelm zongoraestje, fél 9, Z. (Szász). — Magyar nótaszerzők estje, fél 6, Z. — Vasárnap: Dohnányi Ernő Beethoven-estje, fél 9, Z. (Koncert). — Zenekari matiné Komor Vilmos vezényletével, Farnadi Edit km., délelőtt egynegyed 12, Z. (Rózsavölgyi). — Száztagu jazzkar, fél 6, Z (Koncert).

— **A Piarista Diákszövetség zenei estélye.** A Budapesti Piarista Diákszövetség ifjusági csoportja vasárnap délután rendezte 2. nagysikerü irodalmi és zenei estjét. Az irodalmi részben dr. *Lábán* Antal egyetemi m tanár, a bécsi Collegium Hungaricum igazgatója előadásában kiemelte annak fonák képét, hogy mennyire félreismeri a külföld a magyarságot és rámutatott arra, hogyan lehetne ezt az állapotot megjavitani. A sulyos betegségéből felépült *Kosztolányi* Dezsőt a hallgatóság meleg ünneplésben részesitette. A kiváló iró két pompás novellájával mindenkit elbüvölt. A zenei részben dr. *Szelényi* Tibor Zoltán operaénekes, a mult évi bécsi énekverseny első férfi-dijának nyertese aratott páratlan sikert. Hatalmas tapsot kaptak: *Végh* Sándor hegedümüvész és kisérője, *Bőszörményi* Miklós, valamint *Jelinek* Győző zongoramüvész mesteri játékukért. Nagy sikert aratott a Bisztriczky—Nagy—Sömjén-trio pompás játékával.

Mozgófényképszinházak müsora

ROYAL FILMSZINHÁZAK

ROYAL APOLLO. (Erzsébet-krt 45. Tel.: 429—46) **Mierk a jövő!** (Reszkess Alvilág!) (Charles Bickford, Richard Cromwell, Judith Allen). **Hiradók.** — Előadások hétköznap 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadáson mindennap félhelyárak.

FORUM FILMSZINHAZ. (Kossuth Lajos-u. 18. Telefon: 897—07, 895—43.) **A csata.** (Annabella, Inkissinoff, Charles Boyer). — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadáson mindennap félhelyárak.

CASINO FILMSZINHÁZ. (Eskü-ut 1. Telefon: 831—02.) **Ölensége autója.** (Lilian Harvey és John Boles). — **Magyar Világhiradó.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8 és 10, vasár és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadáson mindennap félhelyárak.

PALACE. (Erzsébet-körut 8. Telefon: 365—23.) Egri posta. (Repülőfilm). — **Tutti-Frutti.** (Fogyókura. Mindent lát, mindent hall, Miki kalandjai). — **Mi ujság a nagyvilágban?** — Előadások hétköznap 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az előadáson mindennap félhelyárak.

CITY FILMSZINHAZ. (Vilmos császár ut 36—38. Telefon: 111—40.) **Modern Romeo.** (Douglas Fairbanks és Bebe Daniels). — **Oh Sevilla.** (Utikép). — **Magyar és Fox Világhiradó.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadás mindennap félhelyárakkal.

CORSO. (Váci ut 9. szám. Telefon: 87—4—02.) Extázis. (Filmregény). — **Légi országutak.** (Kulturfilm). — **Fox és Magyar Hiradó.** — Előadások kezdete mindennap háromnegyed 4, háromnegyed 6, háromnegyed 8 és háromnegyed 10 órakor. A hétköznapi első előadás félhelyáru.

ELDORADO. (Népszinház utca 35. Tel.: 381—71.) **A zöld méreg.** (Csak erős idegzetüeknek). — **Az allbi.** (Clive Brook). — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, háromnegyed 7 és háromnegyed 10 órakor, vasár- és ünnepnap háromnegyed 2-től folytatólag. Az első előadás mérsékelt helyárakkal.

FÉSZEK MOZGÓ. (József-körut 78. Telefon: 460—40.) **Csókra vár az asszony.** (Gustav Fröhlich). — **Táncoló tündérek.** — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, háromnegyed 7, háromnegyed 10, vasár- és ünnepnap háromnegyed 2-től folytatólag Az első előadás mindennap mérsékelt helyárakkal — Vasárnap délelőtt 10 és 12 órakor matinéelőadás.

GLORIA FILMSZINHAZ. (Thököly-ut 56. Tel.: 488—00.) **Csókra vár az asszony.** (Gustav Fröhlich, Jarmina Novotna). — **Vacsora nyolckor.** (Jean Harlow, John Barrymoore és Walace Beery. — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, háromnegyed 7 és fél 10 órakor, vasár- és ünnepnap fél 2 órától folytatólag.

KAMARA MOZGOSZINHAZ. (Dohány- és Nyár-utca sarok Telefon 449—27.) **Erköles és szerelem.** (Különleges nagyvárosi történet). — **Gyenes Lili** és 20-tagu nőzenekarának személyes fellépte. — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8 és 10, vasár és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadás mindennap félhelyárakkal.

KORONA MOZGÓ. (Attila körut 15. Tel.: 533—18) **Egy modern asszony szive.** (Terene Dunne). — **Régi dal.** (Jack Payne). — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, fél 7 és 9 órakor, vasár- és ünnepnap fél 2-től folytatólag.

OMNIA FILMSZINHAZ. (VIII., Kölcsey-utca 2. Telefon: 301—25.) **Modern Romeo.** (Douglas Fairbanks, Bebe Daniels) — **Ó Sevilla!** (Zenés egyveleg). — **Miki az emberevők között.** — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadás mindennap félhelyárakkal.

PATRIA MOZGÓ. (Népszinház-utca 13. Telefon: 456—73.) **Csókra vár az asszony.** (Gustav Fröhlich). — **Vacsora nyolckor** (Jean Harlow, J. Barrymore). — **Hiradók** — Előadások kezdete hétköznap 4, 7 és 10 órakor, vasár- és ünnepnap háromnegyed 2-től folytatólag. Az első előadás mérsékelt helyárakkal.

Metro Goldwyn Mayer RADIUS METRO FILMPALOTA Nagymező-utca 22—24.

Telefon: 220—98 és 202—50.) **A szőke párduc.** (Clark Gable, Jean Harlow). — **Az ördöngös motoros.** — **Hiradók.** — Előadások hétköznap 2—6-ig folytatólag majd 6, 8 és 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. — Vasárnap délelőtt 11 órakor **Gyermekmatiné.**

URANIA FILMSZINHAZ. (Rákoczi-ut 21. Tel.: 460—45, 460—46.) **A fejedelem nagy szerelme.** Zenés attrakció. (Willy Fritsch és Trude Marlen.) — **Hiradók.** — Előadások hétköznap fél 4, fél 6, fél 8, fél 10, vasár- és ünnepnap fél 2, fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor Az első előadás félhelyárakkal

UFA FILMSZINHAZ. (Teréz körut 60. Telefon: 197—67 és 197—68.) **A fejedelem nagy szerelme.** (Willy Fritsch és Trude Marlen). — **Ákom Lajos** orgonaművész orgonakoncertje. — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8, 10 vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadás félhelyárakkal.

CORVIN FILMSZINHAZ (József-körut és Üllői-ut sarok. Telefon: 389—88, 395—84.) **Extázis.** Különös szerelem története. — **Kisérő müsor.** Előadások hétköznap fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10, vasár és ünnepnap fél 2, fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor — Az első előadás félhelyárakkal.

TURÁN MOZGÓ. (Nagymező-utca 21. Telefon: 264—20.) Csókra vár az asszony. (Gustav Fröhlich) — Régi dal. (Jack Payne). **Karácsonyi álom.** — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap fél 4, fél 7 és háromnegyed 10, vasár- és ünnepnap háromnegyed 2, egynegyed 5, 7 és háromnegyed 10 órakor.

Kosa Mária

szül. 1899. ben Budapesten. Az ipar-
rajziskolában Moiret ödön volt az
első mestere, majd Vedres Mark
vezetése mellett három évig dol-
gozott, míg Kernstok Károly a rajzait
korrigálta. 1924 decemberében
24 szobormüvéből a Nemzeti
Szalonban Koll. Eiáll. rendezett.

Nemzeti Szalon 1924 dec
szüll. Eat.

Németországi limeskutatás V. 253.

Kosa Mária szobrász

Szül. Bpest 1899. Az iparrajz-iskolában Moiret Ödön volt az első mestere, majd később Vedres Márk vezetése mellett három évig dolgozott, míg Kernstok Károly a rajzait korrigálta. Saját bevallása szerint legszükebbarok a problémák érdekelték, amelyekben az embernek az emberhez és az emberfelettihez való viszonyáról van szó. Így jött rá a szoportkompozíciók favorizálásához, amelyek dominálnak munkásságában. Az első ilyen irányú munkája az „Emberek sorsa" c. nyolc alakos kompozíció, amely fordulópont életében.

1924. dec. Koll. kiáll. a Nemzeti Szalonban

296

Bléry, Eugène

Szalmafedeles ház tölgyekkel. Kk.

105 m, 140 sz.

K. 18. —

Kósa Mária

MAGYAR MÜVESZET
1927. 490

6/. MDK

Kosa Mária, szobrászm.

Elfojtódás.	Gipsz.
Család.	Gipsz.
Hit.	Terracotta.

Nemzeti Szalon. 1924. dec. 42.csop.kiáll. Kat.

8/. MDK

Kosa Mária, szobrászm.

Miniatür portraitok: Terracotta és gipsz.
Dienes Valéria.
Kodály Zoltán.
Bartók Béla.
Vera.

Nemzeti Szalon. 1924. dec. 42.csop.kiáll. Kat.

Kósa Mária.

zobrázně.

Az kunst muzeumban megnyitó csoport-kiállításán terrakotta-zobrai, kompozíciói, „Hegyi beszéd" c. csoportja és portrait-fejei szerepelnek.

Pesti Hirlap, 1927. szept. 11.

Rosa Luxemburg.

Redaktion:

Chefredakteur Paul Levi, Berlin SW 68, Lindenstraße 3.
Verantwortlich für Politik: Paul Levi, Berlin-Zehlendorf, Teltower Straße 1.
Verantwortlich für Wirtschaft: Felix Stein, Berlin-Zehlendorf, Teltower Straße 1.

Kósa Mária

Szerepelt a KUT és MME közös tárlatán.

M. 1932. XI. 6.

MDK

Kósa Mária grafikus

b: Festők, szobrászok. Esti Kurir, 1941.
okt. 22. 7 l.

Kósa Mária

Testvérek, gipsz

Áhitat, gipsz

Mai Magyar Kisplasztika, 1940. febr.márc.
Tamás Galéria katalogusa,

KÓSA Mária

171,215

Citványi 1991

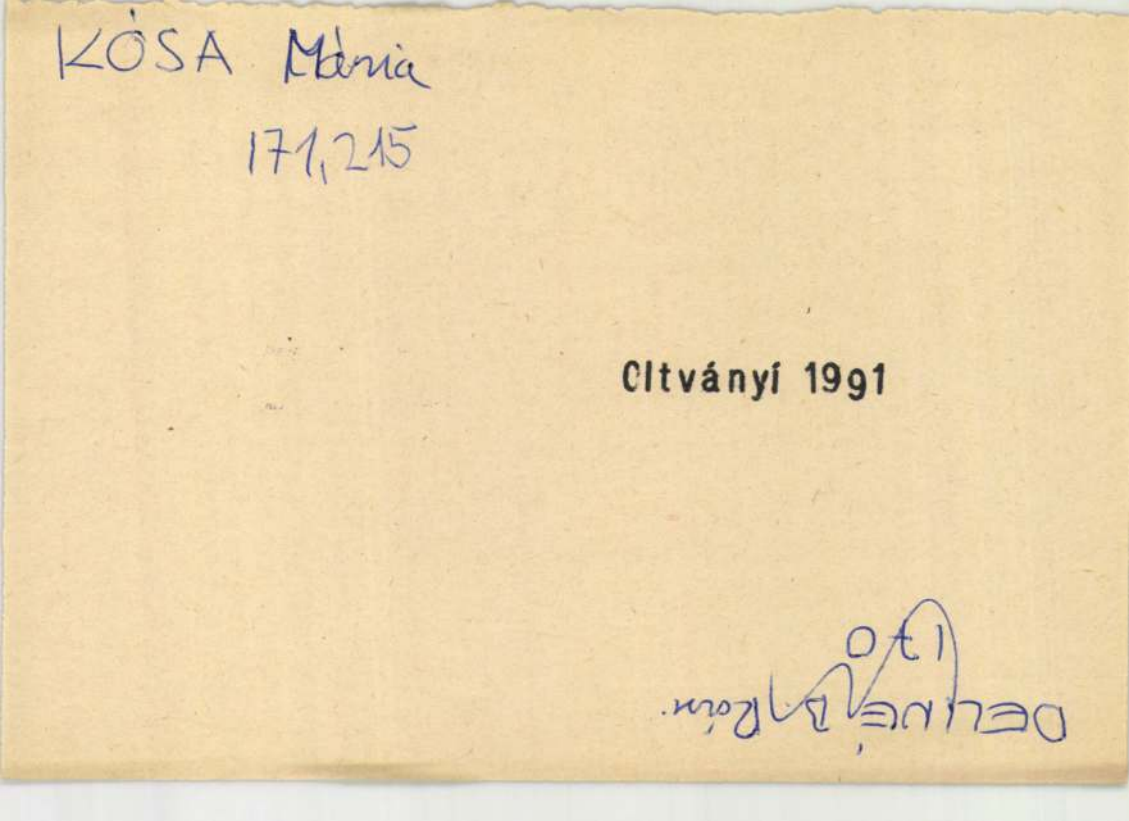

Kósa Mária

Női fej
Relief kompositio, gipsz, bronz
Kompositio, " "

AME I. kiáll. N.Szal. 1931. jun. 8 1.

Kósa Mária

Golgota, gipsz

Leány a kutyával, gipsz

Házasságtörő asszony, gipsz

Feszület, gipsz

Jónás könyvéből, fametszetek

Nagymama mesél, fametsz.

Örvény, fametsz.

Spirituális művészek kiáll. Nemz.Szal.1939.
márc. 11 l.

Kósa Mária

Olajfák hegyén, linoleum

Karácsony éjjel, "

Spirituális művészek kiáll. Nemz.Szal.1939.

márc. 11 l.

Kósa Mária.

Az Grust muzeum rezonujító csaport-kiállításán szobor-portréi, bronz és márvány alkotásai, (emlétve,) szerepelnek.

Az Est, 1927. szept. 11.

Kóra Mária.

Ha [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] .

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] .

Kósa Mária.

Az Ernst-Museum első őszi csoportki-állításán zobornűrei szerepelnek: kompozíciót, portraitjait, látjuk. (emlékre)

Magyarság, 1927. szept. 11.

Kant, Werke.

Kósa Mária.

szobrászművésznő.

Az Ernst Museum csoportkiállítá-
sán részt vesz alkotásával.

Budapesti Hírlap, 1927. szept. 23.

Liste blanche.

Dr. Hans Blumenau empfiehlt sich
als Arzt für Elektrotherapie.

Leipzig, Weißer Hirsch, Mozartstr. 23.

Kósa Mária

Művei, az "Alkotó Művésznők Egyesülete"
első kiállitásán.

N.U.931.VI.1.

Kósa Mária

Az Ernst-Múzeum megnyitó kiállításán néhány plasztikai műve szerepel. Legnagyobb részük terrakotta, egy kompozíciója bronz. Több portréját látjuk. Kemlítve.

Nemzeti Újság. 1927. szept. 11.

Klara Klein

Ich bitte Sie, mir mitzuteilen, ob Sie
bereit wären, Ihre Wohnung für einen
Monat zu vermieten, und wenn ja,
zu welchem Preis.

Hochachtungsvoll

Klara Klein

1/.

MDK

Kosa Mária, szobrászm.

Szül. Bzdapesten 1899-ben. Az iparrajziskolában Moiret Ödön volt az első mestere. Később Vedres Márk vezetése mellett 3 évig dolgozott. Rajzait Kernstock Károly javitotta.
Leginkább azok a problémák érdekelték, amelyekben az embernek emberhez ~~XXXX~~ és az emberfelettihez való viszonyáról van szó.

Nemzeti Szalon. 1924.dec. 42.csop.kiáll.
Kat.

2/.

MDK

Kosa Mária, szobrászm.

Az első ilyenirányu munkája:
"Emberek sorsa" c. nyolc alakos kompozició. Ez fordulópont volt életében.
Müvei: Emberpár. Gipsz.
Ülö nö. Terracotta.

Nemzeti Szalon. 1924. dec. 42. csop. kiáll.
Kat.

3/. MDK

„Kosa Mária, szobrászm.

Nyugalom.	Terracotta.
Nyomoruság.	Relief-gipsz.
Férfi portrait.	Gipsz.

Nemzeti Szalon. 1924.dec. 42.csop.kiáll.
Kat.

4/.

MDK

Kosa Mária, szobrászm.

Tanulmány az "Emberek sorsa"-hoz.	Terracotta.
Emberek sorsa.	Gipsz.
Portrait.	Terracotta.

Nemzeti Szalon. 1924.dec. 42.csop.kiáll. Kat.

MDK

5/.

Kosa Mária, szobrászm.

Testvérek. Relief-gipsz.
A kritikus. " "
Gyász. Gipsz.

Nemzeti Szalon. 1924. dec. 42.csop.kiáll. Kat.

MDK

7/.

Kósa Mária, szobrászm.

Halál elött. Gipsz.
Miniatur portraitek: Terracotta és gipsz.
Kósa György.
Németh Antal.
Önportrait.
Förstner László.

Nemzeti Szalon. 192[illegible]. dec. 42.csop.kiáll. Kat.

MDK

Kósa Mária

Golgota, gipsz

Leány a kutyával, gipsz

Házasságtörő asszony, gipsz

Spirituális müvészek kiáll.Nemz.Szal. 1939 márc. 11.l.

MDK

Kósa Mária

Feszület, gipsz

Jónás könyvéből, fametszetek

Nagymama meséi, fametsz.

Spirituális müvészek kiáll.Nemz.Szal. 1939 márc. 11.1.

Kosplasztika. „Hit," Kósa M.

Pesti Hirlap. 1924. dec. 21. 8

t. c. a Nemzeti Szalon csoportkiállítása

Kósa Margit

Szerepel az "Alkotó Művésznők Egyesülete"
első kiállitásán.

8 O.U.931.VI.7.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kósa Lajos

Dunántuli Napló

1021

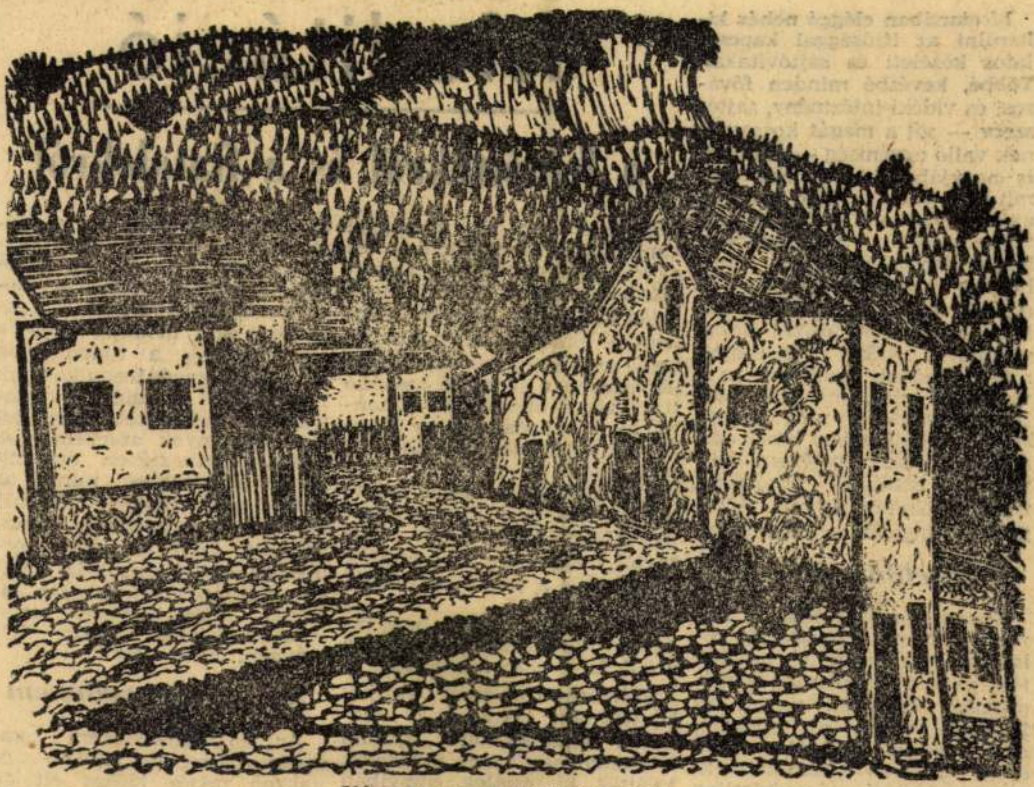

Kósa Lajos linóleum metszete

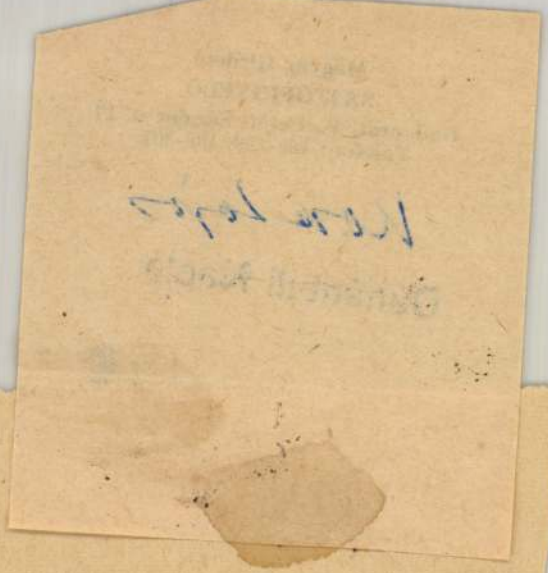

Meditáció

a felnőttekről és a fiatalokról

Mostanában eléggé nehéz kikerülni az ifjúsággal kapcsolatos közéleti és sajtóvitákat. Többé, kevésbé minden fővárosi és vidéki intézmény, sajtószerv — sőt a magát korszerűnek valló egyéniség — számára is nagyjából kötelezőnek számít ez a témakör, nem beszélve az idevonatkozó szaklapok tevékenységéről. A Dunántúli Napló lényegében ennek a pillanatnyi társadalmi kötelezettségnek tett eleget, amikor januárban közölte Mitzki Ervin vitaindító cikkét „Beszélünk róla" címmel, azonban ez a vitaindító cikk már önmagában is másféle volt, vagyis konkrétabb alapokon közeledett a mai ifjúság problémáihoz, mint a szokásos vitairatok, illetve dokumentfilmek. Világos volt, higgadt és tárgyilagos.

A kisebbik hányad

Ennek következtében a Dunántúli Napló hozzászólói tulajdonképpen nem is vitatkoztak, hanem tervszerűen kiegészítették egymást, vagyis az ifjúsági vezető, az újságíró, a pedagógus, a jogász és a szülő, közösen alakították ki az egységes és társadalmilag egyedül elfogadható véleményt a fiatalkorúak bűnözéséről, az ezt megelőző ifjúságvédelemről, a szülők felelősségéről, közelítik meg az ifjúsággal kapcsolatos problémáinkat, és akik ennek következtében időnként meghökkentő jelenségeket észlelnek. Vagyis: időnként el akarják velem hitetni, hogy az ifjúságunk nagy része lényegében a lépcsőre roskadó tizenötéves kamaszhoz hasonlít, mert a fiatalok vagy alapvetően hibás szemléletek szerint élnek és ítélnek, vagy pedig állítólag megcsömörlöttek a felnőttek által teremtett bizalmatlan, fásult légkörtől, ugyanis a felnőttek képtelenek a mai fiatalsággal lépést tartani.

Nyugodtan írom le, hogy az egyik feltételezés is, meg a másik is — nagy szamárság.

Mindenesetre azért valljuk be őszintén, hogy ezt a különösen elharapózott „ifjúsági vitahangulatot" nem a fiatalok találták ki, esetleg annyiban hozzájárultak, hogy bizonyos dolgokban eltér a magatartásuk és a véleményük a mai csökkent. Az orvos azt mondja, hogy a mai fiatalok testileg észrevehetően fejlettebbek, erősebbek, mint az előző generációk voltak. A pedagógus azt mondja, hogy a mai fiatalok a tudományok és a közhasznú technika konkrét előre haladása, valamint a legfejlettebb társadalomtudományok szervezett oktatása következtében értelmileg is fejlettebbek, mint az előző generációk, hasonló korban. És nyugodtan hozzátehetjük, hogy ma már a politikai közéletünkből is hiányoznak azok az áldatlan tényezők, amik károsan befolyásolhatnák az ifjúság jellemének alakulását.

Az én nemzedékem

Az én nemzedékem kamaszkorában, de később is, nagyon nehéz időket élt át. Gyerekkorunk legnehezebb élménye a háború volt, kamaszkorunk nagyjából egybe-

MDK

Kósa Mária, szobrász

müveivel szerepelt a csoportkiállitáson.

Ernst Muteum csoportkiállitása. 1927. ~~aug.~~ szept. 16.
Magyar Müvészet. 1927. 7. sz. Kiállitások.

Kósa Margit

VASÁRNAP, 1924 DECEMBER 21

KÉPZŐMŰVÉSZET

A Nemzeti Szalon csoportos kiállítása.

Karácsonyra nyolc művész munkáiból rendezett csoportos kiállítást a Nemzeti Szalon. A nyolc közül *Papp* Gábor a legrégebben működő, kipróbált és jól ismert festő a Műcsarnok sok kiállításáról. Élete munkásságának összege mostani kiállítása. Jól megmutatkozik rajta a megalapozott tudású művész, ki jelentős utravalóval került ki az iskolából és vágott neki a pályának. Az arckép látszik annak a területnek, amely képességeinek megfelel. Különösen régibb munkái közőtt akadnak igen sikerült ilyen ábrázolások, például a szegedi muzeumban őrzőtt «Komika» című festménye. De számos jó tájképe is van Papp Gábornak, köztük talán a legkülönb a «Bechsteini részlet» című.

Nagybánya ismert motivumait jeleniti meg müveivel két festő. Az egyik *Deli* Antal, nemrég még a Képzőművészeti Főiskola nagykészültségü növendéke. Olajfestményei nem eléggé készszé fejlesztettek, de annál teljesebben magukban foglalják azt, amit a művészből a pillanat hatása kicsalt, szép vizfestményei, kiváltképpen pedig érdekes és egyéni szépiarajzai. Nagybánya motivumait idézgeti képein azután *Bacher* Rózsi is, csak éppen expresszionista módon alakitgatja őket. Ezen a modoron is keresztülérzik azonban a művésznő eredendő tehetsége: fejlett érzéke az érdekes festői témák iránt és komponáló képzelete. Fiatal művésznél az expresszionista modorosság mindig azt a gyanut kelti, hogy készületlenségét rejtegeti vele; s Bacher Rózsi mun-

azt is, minden tehetséges voltuk mellett, éppen ezért nem hatnak eléggé meggyőzően. Meg kell várni, amig a modor hinárából kibontakoztatja igazi énjét.

Novotny Emil Róbert igen finom, tehát tulzott érzékenységü fiatal festő, akit a természetben az alig megfoghatónak ábrázolása izgat legjobban. A viznek és a levegőnek végtelenségét igyekszik megérzékiteni, az illanó időt s benne az élet boldog pillanatait. Ahogyan ezt cselekszi, abban valami egyebütt nem látható egyéni iz van, a szinkeverésben is, a festői eljárásban is (a festék zománcosan sürü felrakására gondolunk), de amire törekszik, az végezetül is olyan szük körben elfér, hogy egy emberélet azzal be nem érheti. Ennek a tehetséges fiatal művésznek természetstudiumokkal kell megtelitenie magát, hogy képzeletét a szeme és a keze követni tudja.

Vadler Jenő több jó arcképet állitott ki, S. *Balla* Margit művei között szintén az arcképek a jobbak.

Két szobrásza is van a kiállitásnak, mind a kettő nő. Közülük *Zilzer* Hajnalka aránylag régi kiállitó művész. Mellszobrai jobbára arcképek. Igen gazdag és szinekkel pompázók keramikai tárgyai. A majolika-diszitésben Zilzer Hajnalka nagyon szép eredményekig jutott.

Kósa Margit nyugtalan fantáziáju szobrász, ki sokkal többre törekszik, mint amit az ereje egyelőre meggyőz. Még nagyon sokat kell tanulnia, plasztikai érzékét fejlesztenie (a vonalas látásból a tömören látás felé), a szobrászat egyensulyproblemáival foglalkoznia, hogy nagyra nézö terveit meg tudja valósitani. (e. a.)

u Paquier.
XIV. tábl.

a királyné
che Franz

Bécs, Du
langruppe.
XIII. tábl.

egy. Bécs,

ecses moz-
schuhläu-
Schneider
III. tábl.

ölőtő mel-
ter Knie-
XIV. tábl.

eveles fa
ngruppe,
IV. tábl.

MDK

Kósa Mária

Asszony a szélben, gipsz

Relief, gipsz

KUT és UME kiáll. N. Szal. 1932. nov.

12 l.

MDK

Kósa Mária,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán szerepelt műveivel. 1924.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KEVE XX-ik kiáll.-a. 1929. febr.

MDK

Kósa Mária

Plasztikai anyaga, fa- és linoleummetszetei a Spiritualis Művészek Szövetségének jubiláris kiállitásán.

Tóth Dénes: A Spiritualis Művészek Szövetségének jubilaris kiallitasa.

Esti Ujság, 1939. márc. 8. 3.l.

Kósa Mária, szobrásznő

A szezon első csop.kiállitásán mutatta be uj-szerü müveszetet.

Ernst Muzeum.Csoportkiállitások.-

A Mügyüjtő. 1927. 2.sz. 45.l.

MDK

Kósa Mária

Őrvény, fametsz.

Olajfák hegyén, linoleum

Karácsony éjjel, linoleum

Spirituális müvészek kiáll.Nemz.Szal. 1939 márc. 11.1.

MDK

Kósa Mária graf.

e.o: Szoc. művészek kiáll. Ujság, 1941. ok. 1.

KÓS LAJOS

KÓS LAJOS
bábjai

PÉCSI KISGALÉRIA
1986. április 2-2o

A fotókat készitette:

Jobb Jánosné

Halász Rudolf

Dr. Lajos László

Fk.: Pinczehelyi Sándor
Közmüvelődési Nyomda, Pécs
Fv.: Kert László

Budapesten születtem, 1924. december 19-én.
Az elemi és polgári iskolák elvégzése után a szabómestersé-
get tanultam ki. Inaséveim alatt esti rajziskolába jártam
és 1942-ben sikeres felvételit tettem az Országos Magyar Kép-
zőművészeti Főiskolán. Az utolsó három évben megbiztak a gra-
fikai szak tanársegédi teendőivel. Pécsi éveim alatt is készi-
tettem linó- és fametszeteket, önálló kiállitásom is volt.

A bábjátszással a főiskolai éveim alatt ismerkedtem meg, 1947-
ben kapcsolódtam be a Magyar Bábjátékosok Szövetsége munkájába.
Ettől kezdve e művészet szinte valamennyi területén dolgoztam.
Kezdtem a bábszinészettel /a SZOT kulturautóján/, irtam bábjá-
tékokat, technikai kézikönyvet, szcenikai füzeteket, fejezete-
ket a hazai bábozás történetéről, sokat terveztem, rendeztem.

1961. őszén költöztem le Pécsre és vettem át egy már lo éve si-
keresen müködő amatőr bábcsoport vezetését. Ekkor kezdtem ösz-
szegezni és megvalósitani az addig tanultakat; kirajzolódtak
egy zenés gyermek - felnőtt, szinházi és televiziós bábmüfaj
konturjai. Két év alatt kidolgoztam a Bóbitás-stilust és fesz-
tiválokon, a magyar Televizióban és önálló kisfilmeken bemutat-
tam a hazai és nemzetközi közönség előtt. Erre a stilusra épült
a pécsi Nemzetközi Felnőttbábfesztiválok sorozata.

A pécsi bábozás terén elért eredményeimért két izben kaptam
Szocialista Kulturáért kitüntetést /1966, 1974/ és 1979-ben
a Janus Pannonius művészeti dijat.

KŐS Lajos

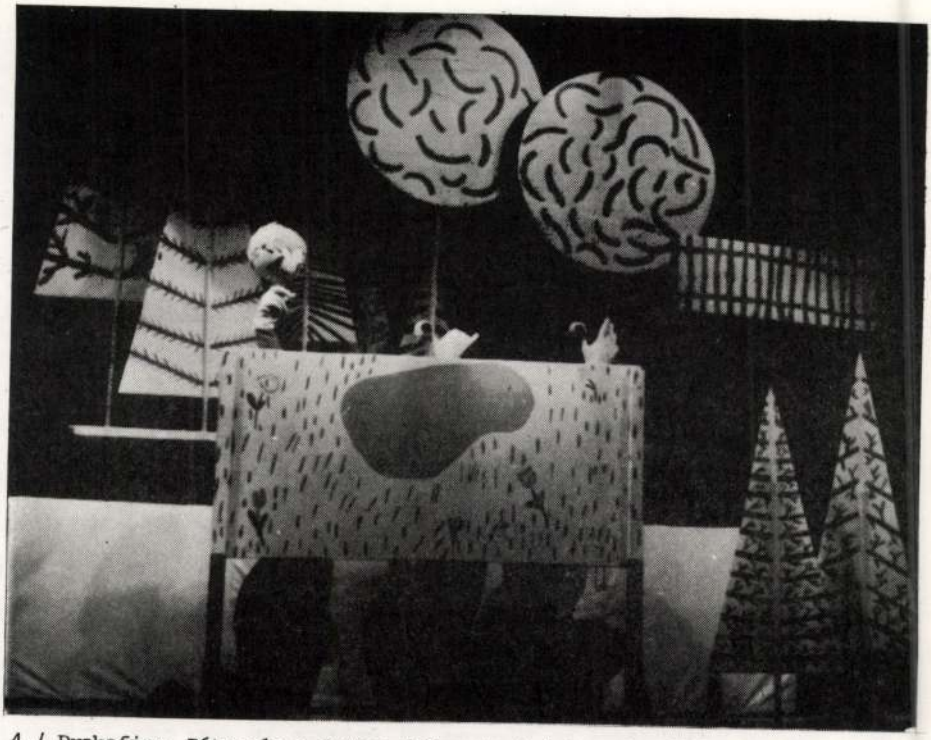

4./ Prokofjev: Péter és a farkas /bábpantomim/ /repriz: 1973.

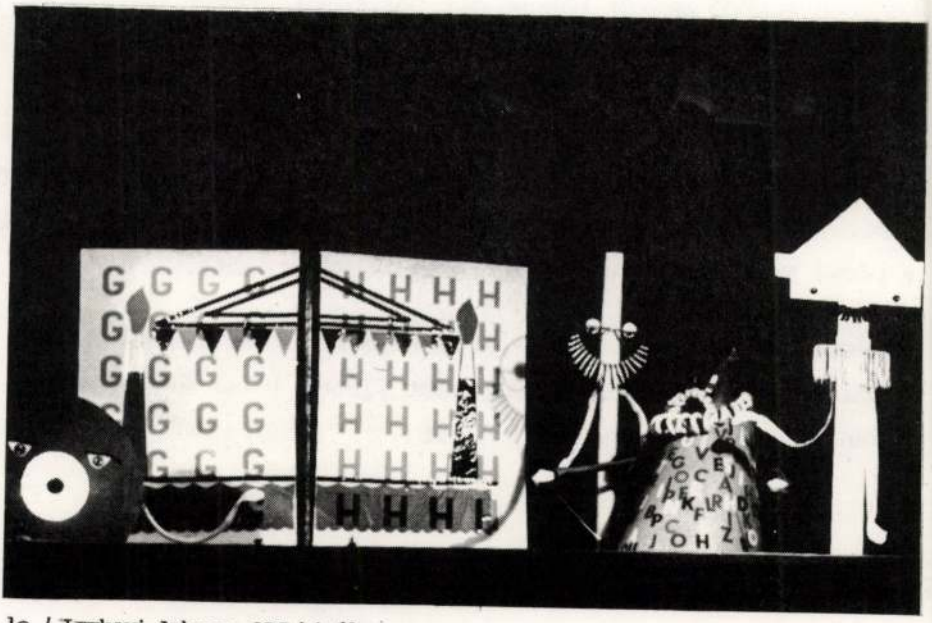

1o./ Lamkovi-Ambrus: ABC király

KÓS LAJOS TERVEZÉSEI, RENDEZÉSEI

I.

A "Bóbita" Bábegyüttes műsorai

1962. IX. 16.
1./ Az elátkozott malom /Kemény Henrik vásári bábjátéka/
2./ Polivanova: A furfangos nyulacskák

1962. X. 7.
3./ Andersen-Szilágyi: A büvös tüzszerszám /repriz; 1966.X.23./

1962. XI. 18.
4./ Prokofjev: Péter és a farkas /bábpantomim/ /repriz: 1973. X. 7. és 1984. V. 6./

1963. III.24.
5./ Gazdag-Pákolitz-Weöres: Mesebolt /árnyjáték/
6./ Garay-Ambrus: Három kismalac /repriz: 198o. IX. 14./
7./ Gernet-Gurevics: Julika mesél /repriz; 197o. II.1., 1976.X.17./

1963. XI. 1o.
8./ Tarbay-Váry: Citromka /repriz; 1967. V. 14./

1964. III. 1.
9./ Polivanova: Csintalan bocsok

1964. X. 4.
1o./ Lamkovi-Ambrus: ABC király
11./ Bükkösdi: Zsuzsi bábszinháza

1964. XI. 15.
12./ Ránki-Romhányi: A két bors ökröcske /árny-pantomim//repriz;197o.X.11./

1964. XII. 6.
13./ Gogol-Szperanszkij-Kós: Karácsonyéj

1965. II. 7.
14./ II. Ki Mit Tud? /I. müsor/

1965. II. 28.
15./ Pákolitz-Sulyok: Aranytojás

1965. IV. 2o.
16./ Ki Mit Tud? /II. müsor/

1965. V. 9.
17./ Rodari-Tarbay: Hagymácska /repriz; 1978. X. 1./
18./ Karamanenko-Preobrazsenszkij: Elvarázsolt tejfel

1965. VI. 12.
19./ Ki Mit Tud? /III. müsor/

1965. VIII. 12.
2o./ Wolf-Padányi: Kecafán és Hacafán

1965. IX. 12.
21./ Mészöly Miklós: A három kis gida /repriz: 1973.XII.2., 1978. II.5./

1965. X. 24.
22./ Balázs Béla-Hives László: A hét királyfi

1965. X. 24.
23./ Balázs Béla: Fekete korsó /árnyjáték/ felnőttműsor

1965. XII. 9.
24./ Weöres Sándor: Vásár

1966. II. 6.
25./ Pavlik: Bátor lovacska

1966. III.2o.
26./ Puskin: Mese Szaltán cárról

1966. VII. 3o.
27./ Kezek, mozgás, zene - 16 zenei számra komponált játék /felnőttműsor, szabadtéri előadás/

1967. III. 12.
28./ Lewitt-Him-Balogh B.: Hupikék Péter /repriz: 1971. IV. 8., 198o. I. 13./

1967. XI. 17.
29./ Duranty: Szomszédasszonyok /felnőttműsor/
3o./ Prokofjev: Rómeó és Julia /felnőttműsor/ /repriz: 1975.VII.14./

1968. III. 9.
31./ III. Ki Mit Tud? /I. műsor/

1968. IV. 1o.
32./ III. Ki Mit Tud? /II. műsor/

1968. VI. 29.
33./ III. Ki Mit Tud? /III. műsor/

1969. III. 22.
34./ Balázs Béla: A halász és a Hold ezüstje

197o. II. 1.
35./ Szilágyi Sándor: Mese a rongyoszsákból
36./ E.Gonovici -A.Berchecila -Potaszy: A tudós kiskacsa

197o. IV. 25.
37. Károly Róbert - Mészöly Miklós: Emberke /felnőttműsor/

197o. X. 11.
38./ Móricz Zsigmond: Iciri-piciri mesék /repriz: 1974. XI. 17., 1979. II. 11./

1971. I. 1o.
39./ Padányi - Kós: Játékmaci kirándul /repriz: 198o.IX.14./

1971. III. 29.
4o./ Bartók - Balázs: A Kékszakállu herceg vára /felnőttműsor/

1971. XI. 2o.
41./ Asszony a szapulóban /francia nép játék/ /felnőttmüsor/

1972. V. 7.
42./ G.Szapgir - G.Ciferov - Károly R.: Nagy akarok lenni

1972. V. 18.
43./ IV. Ki Mit Tud? /I. müsor/

1972. VI. 3o.
44./ IV. Ki Mit Tud? /II. müsor/

1972. VII. 8.
45./ IV. Ki Mit Tud? /III. müsor/

1972. X. 8.
46./ Kovács Ildikó: Cini Samu kalandjai

1972. XII. 3.
47./ Samuil Marsak: A tornyocska
48./ Szperanszkij: A csodálatos versenyfutás
49./ Balogh Beatrix: A Télapó kisinasa

1973. IX. 26.
5o./ Muszorgszkij-Emerson: Egy kiállitás képei /felnőttmüsor/

1974. V. 5.
51./ Ortutay Ibolya: Bajusztalan cica
52./ B.Gergely Ilona: Elillant a pecsenye

1975. X. 16.
53./ Tarbay: Kunkori és a Kandurvarázsló

1976. III. 25.
54./ Lemminkäinen anyja /felnőttmüsor/

1976. V. 29.
55./ Milne - Dévényi - Tarbai: Micimackó /rendező: Giovannini Kornél/

1976. XI. 19.
56./ Szerelem, szerelem /zenei etüdök, felnőttmüsor/

1978. VII. 14.
57./ Prokofjev: Rómeó és Julia /felnőttmüsor, felujitás/ Nyári Szinház
58./ Lemminkäinen anyja /felnőttmüsor, felujitás/ Nyári Szinház
59./ Zubán - Kós: Falusi ballada /felnőttmüsor/ Nyári Szinház

1979. VII. 13.
6o./ Muszorgszkij: Egy kiállitás képei I. e.a. Richter, Nyári Szinház
61./ Muszorgszkij-Emerson: Egy kiállitás képei II. Nyári Szinház
62./ Muszorgszkij-Tomita: Egy kiállitás képei III. Nyári Szinház

198o. VII. 6.
63./ Ravel: Bolero /felnőttmüsor/ Nyári Szinház
64./ Bóbita Show /felnőttmüsor/ Nyári Szinház

A "Bóbita" Bábszinház műsorai

1981. VII. 13.
65./ Bartók B.-Balázs Béla: Fából faragott királyfi,Nyári Szinház
66./ Bartók B.: Cantata Profana, Nyári Szinház

1982. VII. 15.
67./ Kodály Zoltán: Háry János, Nyári Szinház
68./ Sztravinszkij: Pulcinella, Nyári Szinház

1983. II. 6.
69./ Gernet-Devecseri-Bánd: Aladin csodalámpája

1983. VI. 27.
7o./ Operasaláta, Nyári Szinház
71./ Io kicsi Gershwin, Nyári Szinház

1984. I. 15.
72./ Szperanszkij-Kós: Karácsonyéj

1984. V. 6.
73./ Prokofjev: Péter és a farkas
Séta az Állatkertben

1984. XI. 14.
74./ Kipling-Vladicsina-Hollós: A kíváncsi elefántkölyök

1985. II. 3.
75./ Balázs Béla-Hives László: A hét királyfi /rendező: Lengyel Pál m.v./

1985. IX. 15.
76./ Szapgir-Ciferov-Károly: Nagy akarok lenni

65./ Bartók B.-Balázs Béla: Fából faragott királyfi,Nyári Szinház

KÓS LAJOS TERVEZÉSEI, RENDEZÉSEI

II.

Balázs Béla müveinek bábszinházi feldolgozása

1965. X. 24.
Balázs Béla - Hives László: A hét királyfi
Balázs Béla: Fekete korsó /árnyjáték/

1969. III. 22.
Balázs Béla: A halász és a Hold ezüstje

1971. III. 29.
Bartók Béla - Balázs Béla: A Kékszakállu herceg vára

1971. VII. 19.
Balázs Béla: A halász és a Hold ezüstje /eszperantó nyelven/

1981. VII. 13.
Bartók Béla - Balázs Béla: A fából faragott királyfi

1985. II. 3.
Balázs Béla - Hives László: A hét királyfi /rendező: Lengyel Pál m.v./

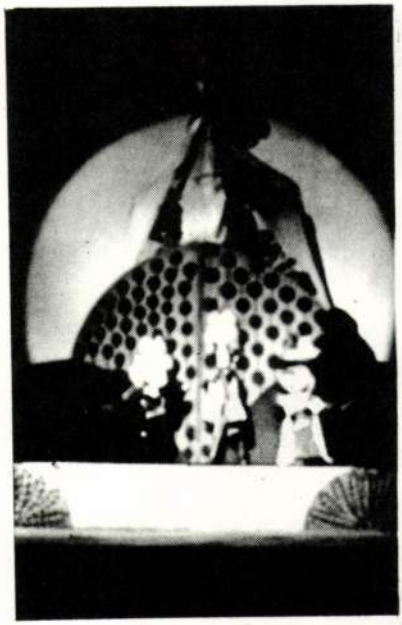

65./ Bartók B.-Balázs Béla: Fából faragott királyfi, Nyári Szinház

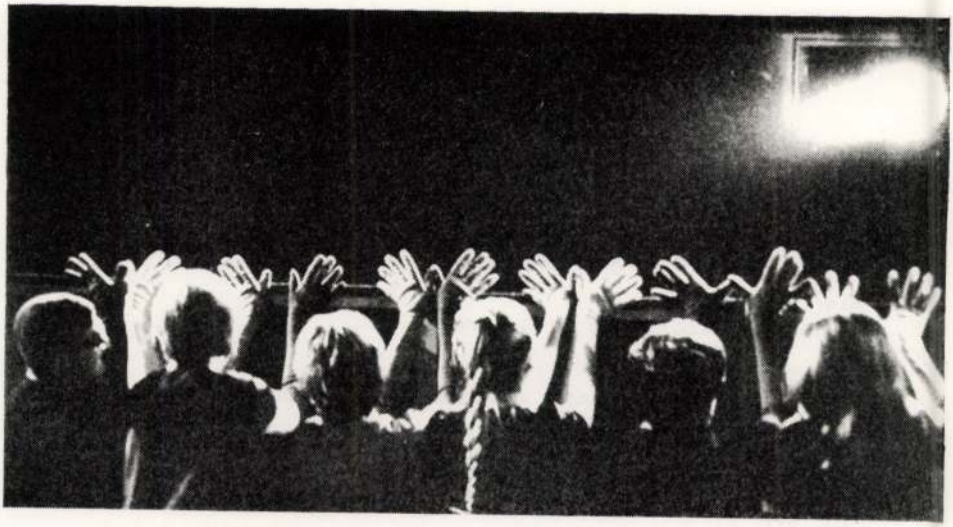

14./ II. Ki Mit Tud? /I. műsor/

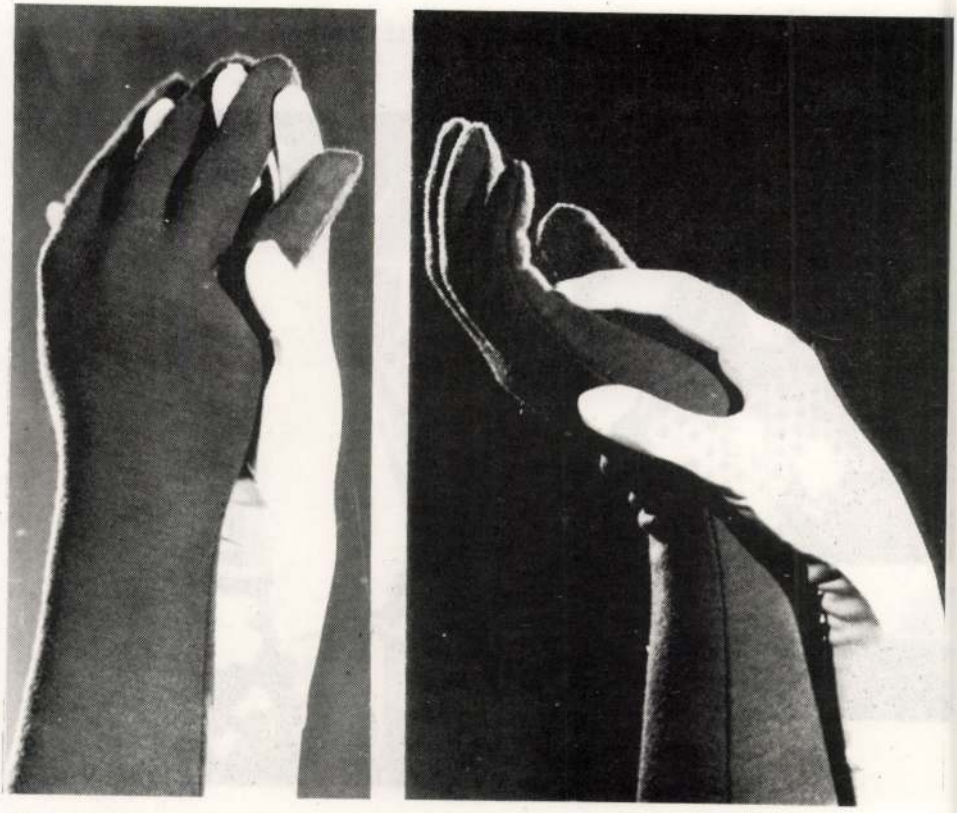

29./ Duranty: Szomszédasszonyok /felnőttműsor/

KÓS LAJOS TERVEZÉSEI, RENDEZÉSEI

III.

A Pécsi Nyári Szinház számára

1978.
Falusi ballada
zeneszerző: Zubán László m.v.
bábkészitő: Eiter István
tervező, rendező: Kós Lajos

Lemminkäinen anyja
bábkészitő: Takáts Árpád
tervező, rendező: Kós Lajos

Prokofjev: Rómeó és Julia
tervező, rendező: Kós Lajos

1979.
Muszorgszkij: Egy kiállitás képei I.
Muszorgszkij-Emerson: Egy kiállitás képei II.
Muszorgszkij-Tomita: Egy kiállitás képei III.
tervező, rendező: Kós Lajos

198o.
Ravel: Bolero
Bóbita Show
tervező, rendező: Kós Lajos

1981.
Bartók Béla: Cantata profana
tervező: Samu Géza szobrászmüvész m.v.
rendező: Kós Lajos

Bartók Béla-Balázs Béla: A fából faragott királyfi
tervező, rendező: Kós Lajos

1982.
Kodály Zoltán: Háry János
tervező: Schéner Mihály m.v.
rendező: Kós Lajos

Sztravinszkij: Pulcinella
tervező, rendező: Kós Lajos

1983.
Operasaláta
lo kicsi Gerschwin
tervező, rendező: Kós Lajos

KÓS LAJOS TERVEZÉSEI, RENDEZÉSEI

IV.

Filmek, TV felvételek

1./ TV FILMEK

1965.
"Kezek, mozgás, zene" /18'/,magyar TV,/fekete-fehér/
Rendezte: Rényi Tamás

1966.
Puskin: Mese Szaltán cárról /3o'/,magyar TV, /fekete-fehér/
Rendezte: Rényi Tamás

1969.
A "Bóbita" együttes /25'/, magyar TV, /szines/
Rendezte: Rényi Tamás

1981.
Show /4o'/, Sarajevoi TV felvétele
Bugojno, Bábszinházi Biennálé

1984.
Prokofjev: Péter és a farkas /28'/
Sarajevoi TV felvétele

2./ FILMEK

1967.
Bach: F-moll preludium - "Diákváros" c. szines film
Rendező: Knoll István

1967.
György István: "Tanulmány a kézről" c. filmjében filmbetét

1969.
Blues /1.3o'/ "Városkrónika" c. szines filmben
Rendező Knoll István

3./ TV MÜSOROKBAN VALÓ KÖZREMÜKÖDÉS

1966.
Táncdalfesztivál paródia a Magyar TV szilveszteri müsorában

197o.
Beat /4'/ Magyar TV. Könnyüzenét Kedvelők Klubjában

197o.
Bach: Air /4'/ Magyar TV "Halló ... " müsorában

1971.
Bach: Largo /4'/ Magyar TV. "És most mit tud" c. müsorában
Rendező: Kökényessy Ferenc

1974.
Rhoda Scott paródia Magyar TV. "Televarieté"
Rendező: Bánky Iván

1974.
Muszorgszkij - Emerson: Egy kiállitás képei /részlet/
Ki mit tud klub
Rendező: Kökényessy Ferenc

1976.
Lemminkäinen anyja /Kalevala részlet/ Magyar TV "Zene, zene, ..."
Rendezte: Meixner Mihály

1977.
Show - részletek
/Kern, My fair Lady, Spirituálé/ Magyar TV "Csillagszóró"
Rendezte: Fellegi Tamás

1977.
Vujicsics: "Hogyan kell operát irni" /paródia/ Magyar TV "Családi kör"
Rendező: Kalmár András

1978.
Jazz Ballada /3'/ Magyar TV "Fiatalok órája"-ban
Rendező: Csányi Miklós

1978.
Kóló /3'/ Magyar TV - Belgrádi TV közös müsora
Rendező: Apró Attila

1978.
Egy szál gyufa is ... Magyar TV "Egymillió fontos hangjegy"-ben
Rendező: Csenterics Ágnes

1979.
Spirituálé Magyar TV körkapcsolásos müsora a Tettyéről
Rendező: Bodnár István

1979.
Show - Oroszlán Magyar TV "Hónap"

1979.
TV film az V. Nemzetközi Felnőttbábfesztiválról. Részlet az "Egy kiállitás képei" c. müsorból
Rendező: Kárpáti György

1981.
Paródia a "Sivatagi Show" c. filmre /6'/
A Magyar TV szilveszteri müsorában, a "Szeszélyes évszakok"-ban
Rendező: Gyökössy Zsolt

1983.
"Disco" /4'/ Arany Rózsa Fesztivál Jugoszlávia, Portorozs
Rendező: Sztevanovity Dusán

4./ TV GYERMEKMÜSOROK

1964.
Polivanova: Furfangos nyulak Magyar TV "Esti mese" sorozatában
Erdei iskola
Gernet-Gurevics: Julika mesél
Rendező: Kende Márta

197o.
Szilágyi Sándor: Mese a rongyoszsákból Magyar TV "Esti mese" sorozatban
Rendező: Simándi József

1973.
Prokofjev: Péter és a farkas /8'/, Magyar TV "Esti mese" sorozatban
Rendező: Simó Sándor

1977.
Vas-Donászy: A kiskakas gyémánt félkrajcárja
Pannon Krónika

1978.
Német mese, német nyelven.Pécsi Körzeti Studió műsora

1979.
Móricz: Iciri-piciri. Magyar TV "Esti mese" a Tettyéről
Rendező: Bodnár István

5./ REKLÁMFILMEK

1969.
Reklámfilm /4'/,Tanimpex

1974.
Reklámfilm /Prestige/, Magyar Hirdető
Rendező: Banovich Tamás

198o.
BNV Reklám - Kesztyügyár

37. Károly Róbert - Mészöly Miklós: Emberke /felnőttműsor/

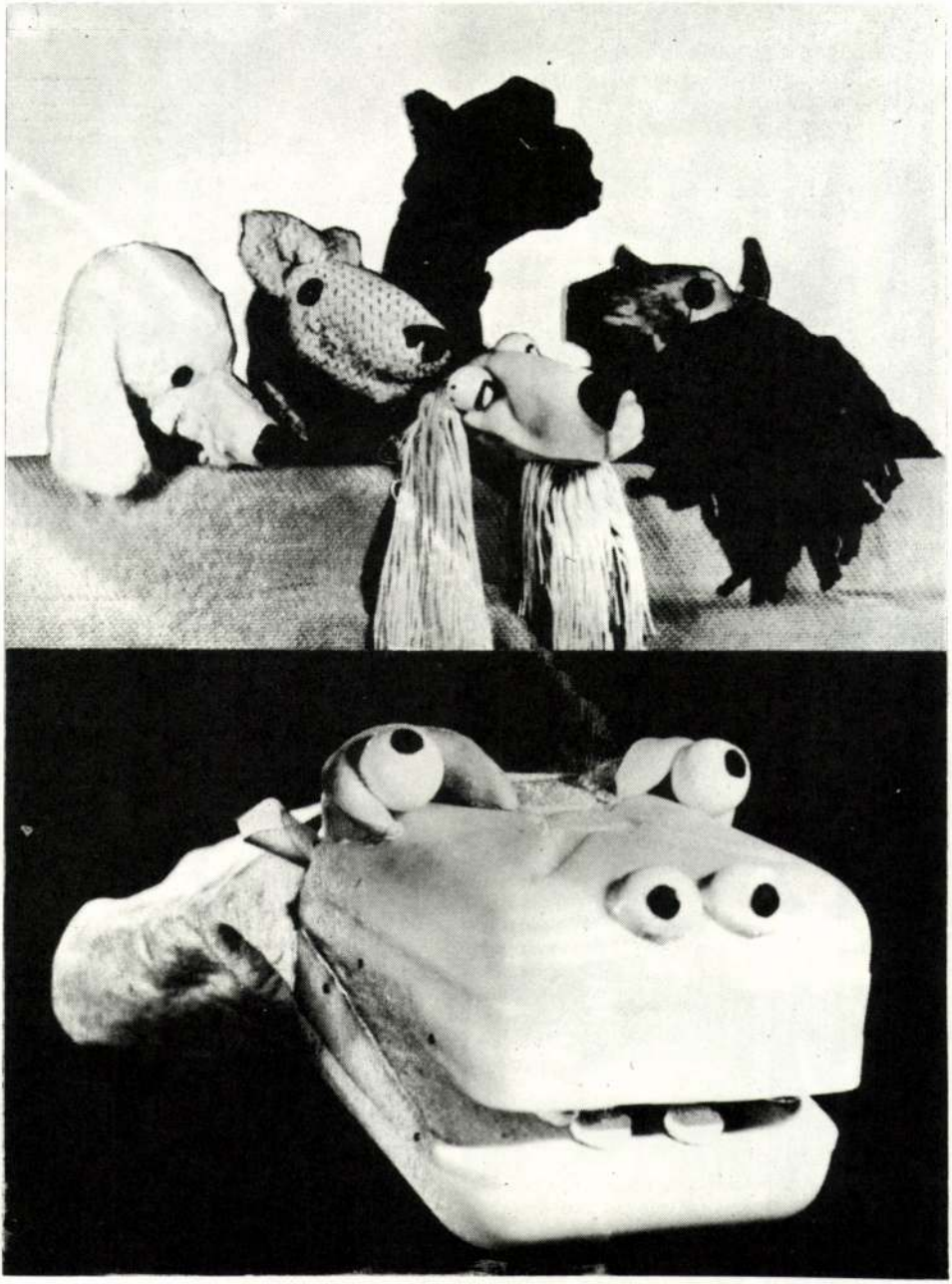

32./ III. Ki Mit Tud?

3o./ Prokofjev: Rómeó és Julia

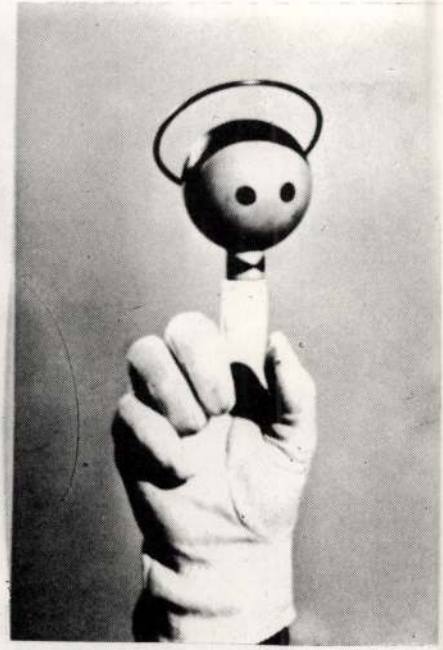

3o./ Prokofjev: Rómeó és Julia /felnőttműsor/ /repriz: 1975.VII.14./

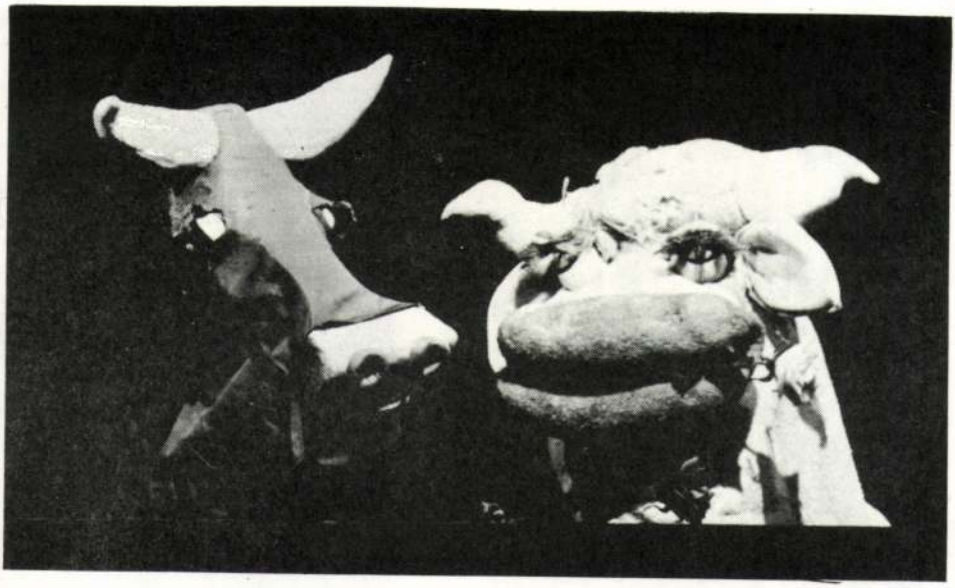

64./ Bóbita Show /felnőttműsor/ Nyári Szinház

7o./ Operasaláta, Nyári Szinház

40./ Bartók - Balázs: A Kékszakállu...

54./ Lemminkäinen anyja

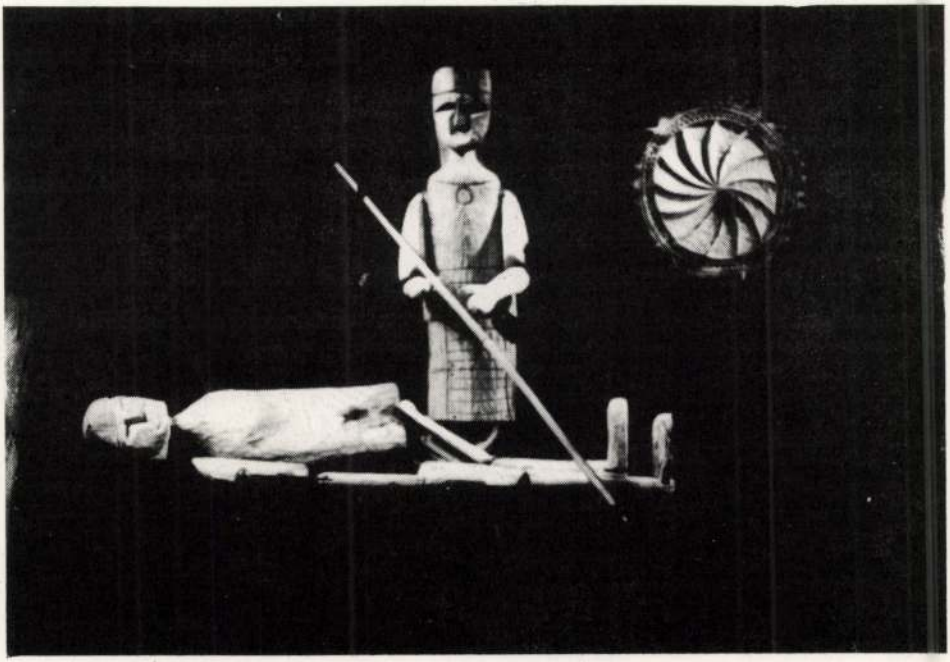

54./ Lemminkäinen anyja

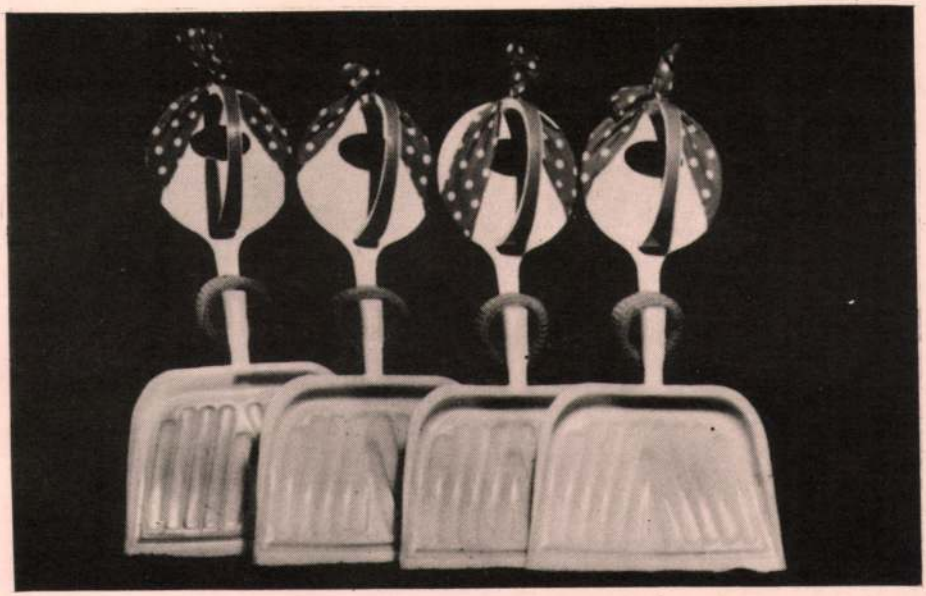

45./ IV. Ki Mit Tud? /III. műsor/

7o./ Operasaláta, Nyári Szinház

MDK

Kósa Pál

T.Sz.G: A 18. Tavaszi Szalon. Ujsag, 1943. jun. 23. 6.l.

KÓSA Pál gyűjtő

Für Elise

Osztrák napilapok társasági rovatába kívánkoznék a hír: Salzburg népszerű polgármestere, Sigmund Haffner férjhez adta Elise nevű leánygyermekét (vigyázat! nem arról a Böskéről van szó, akihez Beethoven írta a címben idézett, kedvelt zongoradarabot). Illetve az eseménynek nincs is hírértéke, lévén, hogy meglehetősen rég történt. Nem is érdekelne senkit, ha nem Mozart ad nászajándékot az ifjú párnak, a *Haffner-szerenádot*, 1776-ban.

Ritkán játsszák a nehéz és roppant kényes darabot, mely most a Concentus Hungaricus műsorán szerepelt a Párizsban élő jeles erdélyi magyar hegedűs, Csaba Péter karakteres vezényletével és szólista közreműködésével. A szerenád, talán éppen használati zene mivoltában, sokféle kísérletre csábította Mozartot. A Haffnerről elnevezett alkotásban komplett hegedűversennyel dúsítja a kiadós tételsort. Az egyik nagy előadói próba épp a versenyműfinálé jellegű virtuóz körtánc (Rondo). Ha a szólista itt csapongó „hegedülésbe" fog, a legkisebb szabadosságtól menten felborul, és a záróhangig helyre sem áll a rend. Csaba Péter tudja ezt, ellenállt a szólam minden csábításának, feszesen, lüktetően ritmusosan hegedült, és pontosan ugyanígy játszott a zenekar is. A muzsikából áradó virgonc életerő, az öröm megannyi hangja ülte itt ünnepét (csak azok a Wieniawski-stílusú romantikus szólókadenciák ne lettek volna!). Kontrasztnak az I. menüett verbunkos ízű középrészében némiképp túlzásba is vitte a szólista a hangszeres énekbeszédet. Gondos előkészületre utalt a vonóshangzás rendezettsége; a lépegető basszusok határozott impulzusai biztos támaszt adtak a dallamformáláshoz. Remekelt valamennyi fúvós, felidézve a szivárvány minden színét. Csaba a konstrukcióra olykor az emóciónál nagyobb súlyt fektet, ő nem az az álmodozó típus. Némiképp józannak hatott hát a mű némely perzselően érzéki, szerelemillatú melódiája.

Vivaldi kéthegedűs versenyműve (c-moll) a bemelegítés nem kívánt nyomait viselte magán. Csaba Péter és Hegyi Ildikó felszabadult játékát a Concentus kissé tétován kísérte ezúttal. Haydn „romantikusnak" mondott korszakából való *49. (f-moll) szimfóniája*, amelyet az utókor a „szenvedély" alcímmel látott el, drámai erőt sugárzott. Az előadás híven érzékeltette a muzsika archaizáló vonásainak tartalmát.

Breuer János

Mi lesz a belgákkal és a négerekkel?

Beszélgetés Szinetár Miklóssal

Amikor belépek a szobájába, Szinetár Miklós éppen fütyörészik. Végtére így illik az operett direktorához. Bár lehetne búvalbélelt is, hiszen a színháza tetemes társadalombiztosítási és adótartozást halmozott fel. A társulat gazdasági nehézségeiről váltottunk szót. Noha a helyzet nem rózsás, lelkinyugalma rendületlen.

Havi háromezer

– 42 millió forint a Fővárosi Operettszínház szóban forgó tartozása. Az 1994. évi adósságkezelésre a Fővárosi Közgyűlés megszavazott 31 milliót. Eszerint már törlesztenek?

– Az adóhátralékkal együtt 62 millió volt a tartozás, de már tavasszal megkezdtük a törlesztést. Egyébként a 31 millióból még egy fillért sem láttunk erre. Meg kell várnunk a közlöny megjelenését, addig nem utalhatják át. Magyarországon így megy. De ha már itt volna a pénz, akkor sem oldódtak volna meg a gondjaink.

– Nyilván, mert a támogatás édeskevés. De részletezzük, mire is elég?

– Az évi 147 millió forint központi támogatás a 269 közalkalmazottunk bérére is kevés, a járulékokra végképp nem futja, nem is szólva más, a törvényben előírt kifizetésekről. A mintegy 150 millió bevételből kell fedeznünk e hiányt és minden egyebet.

– Igen magas a bevételi hányad. Hogyan alakultak ki ilyen arányok?

– Egy anyagilag lezüllesztett színházat vettem át, de ezért nem teszem felelőssé azokat, akik korábban az igazgatói székben ültek. Az ok abban rejlik, hogy szó sem volt a dotáció kiegészítéséről vagy akár a szinten tartásáról, mi több: a közelmúlt magyar színháztörténetében példátlan módon, 1989–1990-ben 40 millió forintot vontak el. Ekkor vált finanszírozhatatlanná a működés a költségvetésből. Olyan állapotokat találtam, hogy nem akartam hinni a szememnek. Egy jegyszedő havi fizetése 3000, azaz háromezer forint volt, bruttó! A tánc- és énekkari tagok éhbérért dolgoznak. Kétdiplomás zenészek pontosan a felét kapják annak, mint amennyit az operában keresnének. Egy éve még 20 ezer forint bruttóért játszottak főszerepeket, a csúcsgázsi ma is bruttó 50 ezer. Ez más fővárosi színházakban 70-75 ezer körül jár, s akkor a legkiugróbb példát nem is említem. Abból az összegből, amellyel egy televíziós szerkesztőt végkielégítettek, nyolc esztendeig fizethetném a primadonnámat. Ezért nem vagyok hajlandó semmi néven nevezendő, közös szakmai akcióban részt venni.

Logika nélkül

– Hallottam is, hogy egy szövetségi gyűlésen kijelentette: az én érdekeimet ne védjék meg!

– Azok, akik a szakmát képviselik a szövetségben, több évtizede kollégáim, barátaim vagy tanítványaim. Személy szerint semmi bajom velük. De ahányszor valamit közösen elértek, mindig az lett a vége, hogy az összeget „testvériesen" osztották szét, az elegáns művész színházak fölözték le. Én mindenkinek a keservét akceptálom, elhiszem, hogy mások is az ellehetetlenülés küszöbére értek. De a helyzetünk körülbelül úgy viszonylik egymáshoz, mint egy európai szegényember garasoskodása egy indiai pária vegetálásához képest. Különben is, mi szerint kap itt az egyik színház ennyit, a másik annyit?

– A magyarázat alighanem „történeti". Egykor megállapított összegeket korrigáltak fel-le. Egyébként ha a szakma védelméből nem kér, mire számít?

– Vagy megvédi a színházam magát, vagy senki más. Vagy belátják a fenntartók, mivel jár az operett, vagy sem. Minden olyan intézkedést meghoztam, amellyel még takarékoskodni lehet. De itt tánckar van, ének- és zenekar. Huszonnégy színésznél sem lehet kevesebb. És nem húzhatjuk le a rolót. Kevés olyan színház van, amelyiket ne lehetne bezárni. Nem lehet az Operaházat, a Nemzetit, de az Operettet sem. Mert egy speciálisan magyar, a világon egyedülálló, nemzetközi sikerű műfajt képvisel.

– Bezárni nem, de összevonni – nem akarok ötleteket adni – már lehetne egy másikkal. És korántsem „érinthetetlen" a vezető. Láttam olyan paragrafust, amely szerint akár börtönnel sújthatják azt, aki a tb-t nem fizeti.

– Én nem nyugtalankodom, de fizetem a tb-t, csak az elődeim nem fizették. És negyedévente írásban is beszámolok a helyzetünkről. A tulajdonos felelőssége a többi. És ne mondják, hogy nincs pénz. Amíg a politikailag fontos televíziós produkciókban egyetlen adásbeli feladatért többet fizetnek, mint itt hónapokra a színésznek, miért ne érezhetné úgy, hogy neki is több jár. Ha elengednek olyan tartozásokat, amelyeknek a fedezetét nyilvánvalóan elsikkasztották, miért ne remélhetne segélyt a színház is. Horribilis pénzeket vesznek fel országszerte, leváltott államférfiaknak nagyvonalú juttatásokat hagynak meg. Miért higgye el ez a szakma, hogy csak ide nem jut? És ne kívánják, hogy differenciáljon, tárcák és önkormányzatok vagy akár rezsimek között. Egy az állambácsi, az emberek szemében egy gazda van.

– A rossz nyelvek szerint könnyű Szinetár Miklósnak, mert újra működnek a régi csatornák, megéledtek a forró drótok. Tudom, mások ülnek az önkormányzati posztokon, mint annak előtte. De az a kérdés feltehető, kínálkoznak-e megoldások kapcsolatok révén?

SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

– Ugye, arra volt példa az előző négy esztendőben, hogy valamilyen színháznak politikai és személyes indokból megemelték a támogatását. Őszintén remélem, hogy azok, akik felváltották a korábbi garnitúrát, morálisabbak lesznek. Azt is mondtam egy szövetségi tanácskozáson, hogy képtelen helyzet, ha egy budapesti színháznak azért van pénze, mert az egyik vezetője egy zenekarban játszott egy bankvezérrel. Én is játszottam valamikor egy zenekarban néhány mai politikai vezetővel, de azoktól nem kap pénzt a színház. Azt is megkérdeztem azon a plénumon: mi lesz velünk belgákkal? Akik sem flamandok, sem vallonok. Akik nem ropták együtt a csűrdöngölőt senkivel, és nem hordták a szamizdatot kinyúlt pulóverben, Krisztus-saruban. Ma a forrásokhoz hozzájutni annak könnyebb, aki nép-nemzeti vagy belvárosi ezoterikus.

– Ahhoz nem kell rosszindulat, hogy feltételezzük, azok is nyilván összetartanak, akik a rendszerváltás előtt voltak pozícióban, és most megint pozícióba kerülhettek.

– De én nem tartoztam hozzájuk. Akkor a tévében a munkás származás volt a „menő". Nem fogja nekem elhinni, de én akkor is belga voltam. Most, hogy a szocialisták győztek a választásokon, már szidhatom akár teli szájjal az elmúlt negyven év hibáit. De az előző kormány alatt ez ízléstelen, gyáva dolog lett volna... Végül is én nagyon sokat köszönhetek annak a rendszernek.

Elnyomott műfaj

– Térjünk vissza hát eredeti témánkhoz. Voltak olyan gondolatai, már akkor, amikor a Nemzeti Színház ügyével foglalkozott, amelyek szerint üzleti vállalkozások segítenék a színházat. Ezekről már letett?

– Itt senki sem lép. Az Operettszínház pereskedett a Moulin Rouge-ért, de elveszítette. Pedig bizonyos tulajdonok, éttermek, üzletek segíthetnének rajtunk. A színház maga sosem lesz üzleti vállalkozás, ahhoz a jegyárak alacsonyak. Szponzoráció pedig nincs. Egyetlen valamirevaló összeget sikerült szereznem. Különben ezen a területen is működik a magyar sznobizmus. Egy bankvezető azzal hárított el, hogy operának szívesen adna, akár név nélkül is, mert az mégiscsak más. A mi balkáni kisebbrendűségi érzetünkből fakad, hogy a prózának is annyival nagyobb a becsülete.

– Mégis zenés színházban vállalt igazgatást. Sőt, a főiskolán is musical-operett osztályt vezet.

– Ehhez van a legnagyobb kedvem. Az egész életem néger műfajokban töltöttem. Akkor voltam először az Operettben, amikor Latabár Kálmán azt mondta: ha én fenékbe rúgok valakit a színpadon, akkor az ízléstelenség, de ha valaki ugyanezt a Nemzetiben teszi, akkor az bővérű komédiázás, hiteles korábrázolás. És akkor mentem át a musicalhez, amikor még fából vaskarikának nézték, cseppet sem volt elfogadott. A televízióhoz is akkor kerültem, amikor csak a filmet tartották igazi művészetnek.

– A televízió főrendezőjét, majd művészeti vezetőjét, művészeti igazgatóját, elnökhelyettesét, végül újra főrendezőjét aligha nézték „négernek".

– Én a műfaj elnyomott helyzetéről beszélek. Hogy egy filmgyári asszisztens előbb kaphatott Balázs Béla-díjat, mint életművékért egy televíziós rendező. Ez tükröződött a jövedelmekben is.

– Azokban az időkben... Igaz is, hallottam egy vállalkozásáról, amelyik filmeket vásárol és ad tovább a televíziónak, a kábeltévéknek.

– Kicsiny cég, amelyben hárman vagyunk. Mindössze hatvanórányi filmet vásárolunk évente. Kapcsolatot jelent a nemzetközi televíziós világgal. Ez nekem szórakozás.

– Ott érzi magát „fehér embernek"?

– A színházamban, amikor előadást nézek. És Új-Zélandon. Amikor nemrég megrendeztem a Turandotot.

Bogácsi Erzsébet

A sógornő könyve Rákosi Mátyásról

Bíró Eugénia *Száműzetésben* című könyvéről lesz szó, amelyet a budapesti Littoria Könyvkiadó adott közre 1994-ben.

Bíró Eugénia Bíró Ferencnek, Rákosi Mátyás egyik testvérének orosz származású felesége. Sógoráról ezt írja: „Tiszteltem Őt is, feleségét is. Igazán azonban száműzetése éveiben szerettem meg mindkettőjüket." Erről az időszakról (1956–1971) szól könyve is. Bevallott elfogultsággal.

Bíró Eugénia személyes és politikai vonzalmai között nincsen különbség. A XX. kongresszusról „Rákosi tömören summázta véleményét: »Ez a kongresszus kiindulópont a marxizmus–leninizmus elleni általános támadáshoz...«". „Mátyásban ekkor már bőven élt – és egyre erősödött – a gyanú: Hruscsov kimondatlanul azt a szerepet vállalta át, amit korábban Tito képviselt a nemzetközi munkásmozgalomban, s amiért annak idején a mozgalom elítélte a jugoszláv revizionistákat." „A Szovjetunió Kommunista Pártja XX. kongresszusának határozatait Mátyás úgy értékelte, mint a revizionizmus győzelmét a szocialista erők felett." Rákosi „kíváncsi volt rá, hogyan birkózik meg egymással a két KGB-ügynök, Nagy Imre és Kádár János." „Rákosi Mátyás nem látott tisztán a Rajk-ügyben. Sztálintól kért információkat és segítséget. Ugyanakkor megbízta Kádár Jánost – az akkori belügyminisztert –, hogy személyesen és négyszemközt, tanúk nélkül beszéljen Rajk Lászlóval, valóban fenntartja-e a kihallgatásai során felvett jegyzőkönyvekben foglaltakat... Kádár megígérte Rákosinak, hogy lefolytatja a beszélgetést Rajk Lászlóval, ám ezt nem tette meg."

Korabeli felvétel az expártvezérről

A sógornő tehát még sógora beszédeit sem olvasta, mondjuk a Rajk-ügyben, nem tudott Rákosi – úgymond – „álmatlan éjszakáiról", és még sok mindenről nem tud semmit. A sógornő változatlanul úgy isteníti sógorát, mint az 1948 és 1953 között mindenki számára kötelező volt. Mint Sztálin legjobb magyar tanítványát. Akit – szerinte – a szovjet állambiztonsági szervek igyekeztek állandóan lejáratni.

Bíró Eugénia viszont eléggé sokat tud arról, amiről mi jóval kevesebbet tudhatunk: miként élt Rákosi Mátyás 1956 után az akkori Szovjetunió különböző városaiban: Gorkijban, Krasznodarban, Tokmakban, azaz száműzetésben. Körülményei változtak: előbb mindenféle privilégiumokat élvezett, majd ugyancsak rossz, embertelen körülmények közé került. Tokmakban magam is járhattam egyszer: ebben a nyomorult kirgiz városkában, a kínai határ mellett még csak nem is oroszok vagy kirgizek, hanem dungánok élnek, lényegében kínaiak. Kietlen, szomorú városka, ahol a világon semmi nincsen. Rákosi még beszélni sem tudott feleségén kívül senkivel. Tokmakban nagyon nehezen lehet élni, de mindenesetre Recskhez vagy egy hortobágyi kitelepítéshez képest a földi paradicsom.

Bíró Eugénia emlékezései arról győzik meg az olvasót, hogy Kádár Jánosnak igenis volt mit tartania attól, ha netán Rákosi visszatérhet Magyarországra. S mivel egy harmadik Rákosi-pert – a Horthyék által rendezett első kettő után – semmiképpen sem rendezhetett, nem nagyon lehetett más választása, mint Rákosi teljes elszigetelése.

És Rákosi elvesztette realitásérzékének utolsó maradékait. Ami Tokmakra gondolva egyáltalán nem csodálatos. Egyszer azt mondja Bíró Eugéniának: „Még azt is el tudom képzelni, hogy mondjuk a Washington Post vagy a Times kiharcolná az igazamat Hruscsovék ellenében, és keresztül tudná vinni, hogy elégtételt szolgáltassanak nekem. Igen ám, de utána benyújtanák a számlát, és nekem – akár tetszik, akár nem – hálásnak kellene lennem velük szemben. Nem, Zsenya, az ellenségtől nem kérek semmit..."

Bíró Eugénia könyvének végén dokumentumok találhatók. A politikai dokumentumok (például Rákosi levele Kádár ellen Hruscsovnak vagy Komócsin Zoltán javaslata, hogy engedjék haza Rákosit) ismertek, a családi dokumentumok, azaz Bíró Ferenc beadványai fivére érdekében a testvéri szolidaritás kategóriájába tartoznak.

Lehet, hogy vannak, lesznek, akik felháborodnak megjelenése miatt, hiszen Bíró Eugénia könyve még csak nem is burkolt kísérlet Rákosi Mátyás rehabilitálására. Én azonban azt hiszem, hogy Rákosi Mátyást sehogyan sem lehet rehabilitálni. Ha volt magyar politikus, akinek sikerült végleg és egyértelműen nem is a magyar, hanem a világ közvéleményének döntő része előtt végleg elvesztenie hitelét – ez minden bizonnyal Rákosi Mátyás. Viszont az természetes, hogy sógornője másként látja őt. S miért ne volna joga ezt a vélekedését közzétenni, amikor itt már mindenki megpróbált mindenkit rehabilitálni vagy besározni?

E. Fehér Pál

A Polgári Jegy kamatai 1994. november 1-től:

4 hónapra
24%

8 hónapra
25%

12 hónapra
26%

Önt is várjuk fiókjainkban:

Budapest: 1122 Maros u. 19-21.
Budapest: 1063 Szív u. 53.
Budapest: 1193 Üllői u. 250.
Békéscsaba: 5600 Mednyánszki u. 8.
Debrecen: 4026 Darabos u. 7.
Eger: 3300 Bethlen G. u. 2.
Győr: 9022 Liszt F. u. 35.
Kalocsa: 6300 Szt. István király u. 30.
Miskolc: 3530 Corvin u. 10.
Szeged: 6726 Fő fasor 16-20.
Szombathely: 9700 Hollán Ernő u. 4.
Veszprém: 8200 Kereszt u. 9.

POLGÁRI BANK RT.
A BUDAPEST BANKCSOPORT TAGJA

Polgári Bank a polgári értékekért

Átalakuló filmalapítvány?

A hazai filmszakma számára sorsdöntőnek ígérkezik az a ma kezdődő budapesti megbeszélés, amelyen a Magyar Mozgókép Alapítvány (MMA) alapítói – a minisztérium mellett különböző filmes érdekképviseletek – a szervezet jövőjéről formálnak véleményt.

A pillanat elérkezettnek látszik ahhoz, hogy elkészüljön az első átfogó számvetés, vajon mennyire sikerült a hazai filmgyártás és -forgalmazás, a filmkultúra-terjesztés szervezeteinek, azok működésének megújítása.

Az idő már csak azért is alkalmas erre, mert jövőre lejár az MMA nemzeti kuratóriumának, vezetésének megbízatása. A megválasztandó új vezetők számára pedig a szakmának kell megfogalmaznia az új követelményeket, feladatokat. Ehhez tartozik, hogy az elmúlt években napvilágot látott kritikákból mára jól körvonalazódik, kik és miben nem értenek egyet az alapítvány működtetőinek eddigi döntéseivel.

A vitákban kirajzolódó frontvonal mentén mintha különböző filmalkotói nemzedékek néznének farkasszemet egymással. Az egyik oldalon a magyar film hatvanas évekbeli új hullámának olyan prominensei, mint például *Jancsó Miklós, Makk Károly, Szabó István*. A másikon a fiatalabb filmes évjáratok képviselői, akik azonban elsősorban a hosszú ideje privatizációval vajúdó filmstúdiók körül csoportosulnak.

A „nagy öregek" rugalmatlansággal, elfogultsággal és magas működési költségekkel vádolják a filmalapítvány kuratóriumait, főként a játékfilmes testületet. Az alapítványban újabb központosítást látnak, amely nem ad demokratikus lehetőségeket a különféle irányzatok, elképzelések megvalósítására.

Ha az elmúlt években készült, alapítványi támogatásban részesült filmek – egyébként imponálóan bő – listáját nézzük, valóban érzékelhető, hogy a zsűri nem ennek a kritikus alkotói körnek a törekvéseit preferálta, jobban mondva: inkább a fiatalabb, illetve a középgenerációhoz tartozó filmkészítőknek kedvezett.

Jancsóék korábban azt mondták, mivel az MMA működése nehézkes és sokba kerül, más filmtámogatási formát kellene keresni. Mára mintha változott volna az álláspontjuk. Legalábbis egy szerdai vitán Makk Károly már úgy nyilatkozott, hogy maradjon az alapítvány, amelyet azonban át kell alakítani. Ez pedig egybecseng az alapítók szándékaival. *Szomjas György* filmrendező, az egyik alapító, a Magyar Film- és Tévéművészek Szövetsége játékfilmes szakosztályának titkára lapunknak úgy nyilatkozott, a kritikák egy részét megalapozatlannak tartják ugyan, de maguk is komoly reformokat látnak szükségesnek. Feltehetően ezekről esik majd a legtöbb szó ma és egy hónap múlva, amikor a munkabizottságok által kidolgozott javaslatokat összegzik.

Emellett nyilvánvalóan szó lesz a hazai filmcsinálás és -terjesztés romló anyagi feltételeiről, újabb pénzforrások kereséséről is.

Az idei pótköltségvetés az MMA-nak előirányzott állami támogatást is „megnyírta", és a jövő évi esélyeket is nagyon borúlátóan ítélik meg a filmszakmában. Jancsóék kritikacsomagja tartalmazza azt a javaslatot, hogy a filmkészítéshez a központi költségvetésből kipréselhető támogatáson felül a hazai filmforgalmazás bevételeinek, a Magyar Televízió pénzének egy részét is át kellene csoportosítani, a filmes befektetéseket pedig adókedvezménnyel kellene serkenteni. Ehhez azonban szükség volna az ugyancsak hosszabb ideje vajúdó filmtörvény kidolgozására.

Végül is valószínű, hogy az alapítók az MMA további működése mellett döntenek. A hogyanról azonban alapos vita várható.

V. Gy.

FORGÓAJTÓ

Az ujjak finom játékától az ötágú csillagig

Szerelem régi képes levelezőlapokon: kétezer szerelmes arc, kétezer szerelmes mozdulat, koronként más-más viselkedésforma, sajátos gesztus- és jelrendszer olvasható le róluk. Az első – s egyben világelső – képeslap 1869-ben jelent meg az Osztrák–Magyar Monarchiában, de a szerelem mint téma csak a századfordulón került rá a lapokra. Az akkori festett vagy rajzolt képeslapokon elegáns hölgyek és urak állnak vagy ülnek kellő távolságban egymástól. A férfi arcáról a vágy és az odaadó szerelem sugárzik, a nő szemérmesen félrenéz, szemét lesüti vagy kinéz a képből. Mivel a szigorú postai előírások 1905-ig nem tették lehetővé, hogy a lap hátoldalára is írni lehessen – azt teljes egészében a címzés foglalta el –, a néhány soros udvarló szövegek a lap elejére kerültek a gyöngyök, csillámok közé. A feladónak virágnyelven vagy a bélyegek felragasztásával kellett üzennie: két bélyeggel azt, hogy „hiányzol, várlak", az egyik bélyeg megdöntésével, hogy „féltékeny vagyok rád", a keresztben felragasztott pedig a szokott napon való találkozásra szólított. Külön jelentősége volt a bélyeg alá rejtett vallomásnak és rúzsfoltnak.

A fényképészműtermekben, festett hátterek előtt készült első fotográfiák mintákat adtak a szerelmeseknek, meghatározva a megfelelő viselkedés szabályait. Ezek nemcsak a hagyományok által rögzültek, hanem szorosan kötődtek a környezethez, alkalmakhoz és társadalmi csoportokhoz is. Az arckifejezésekből, a tekintetekből, a testtartásokból, a kézmozdulatokból, de még a szempillák és a szájak állásából is pontosan kirajzolódnak azok a közízlést tükröző erkölcsi normák és taburendszerek, amelyeket minden, a közfelháborodást elkerülni akaró szerelmesnek tiszteletben kellett tartania. E képeslapokból az is kiderül, hogy milyenek voltak az eszményített nő- és férfitípusok, hogyan kellett viselkedni illedelmes külsőségek között egy találkozáskor, miként kellett kézcsókra nyújtani a kezet, s hogyan kellett a kinyújtott kézre csókot lehelni. Hosszú évek teltek el, amíg a képeslapokon a férfi és a nő egymásra nézhetett, átölelhették, mi több, meg is csókolhatták egymást. Ezek az első mozdulatok, különösen a kézcsókok, rendkívül finomak és érzékiek voltak.

Egy képeslap a század első éveiből

A magányos kedves felidézi szerelmese alakját, aki meg is jelenik a képen. Az emlékezés kellékei: megannyi virág, gyertya, üzenetet hozó galamb, holdfény és cigarettafüst. Ez a típus az első világháborúban volt leginkább divatos, de a frontképeslap a háborús propaganda céljaira szolgált. A szerelmes lap mint propagandaeszköz az ötvenes években tért vissza, és abban az abszurditásban érte el csúcspontját, amelyben a szerelmesek portréját nem a szívmotívum fogta össze, hanem az ötágú csillag. Innentől kezdve a paraszti idillek és a gyári munkásszerelmek ábrázolása egy olyan boldogságképet honosított meg, amelyben az érzelmek, érintések immár nem játszottak szerepet. A szerelmes képeslap silány tömegtermék lett.

Kósa Pál gyűjteményének kuriózuma a nagyapáink pornóját bemutató, a világon egyedülálló sorozat, amely 1900 és 1910 között készült Bécsben: hiányos öltözetű hölgyek láthatók a képeken lágyan omló kelmékkel, hatalmas kalapokkal, szalagokkal, csipkékkel, selymekkel és fodrokkal körülvéve, háziállatok vagy mulatozó urak társaságában. Ezek a frivol életképek utólag színezett grafikák, ellentétben azokkal a tíz évvel későbbi, szintén ritkaságnak számító és egy párizsi bordélyház kínálatát bemutató fekete-fehér fotókkal, melyeket Lajos úr küldött Budapestre Samu úrnak, nehogy az lemondja a külföldi utazást.

Ha végigolvassuk a lapokat, a szövegek leginkább szerelmes levelek mintakönyvére emlékeztetnek, egy különleges mondatra mégis rábukkantam, és ez a mondat nemcsak a kiállítás legfontosabb üzenetét, hanem a szerelem természetrajzát is összefoglalta nekem: „Nem kell többé elutaznom, hogy távol kerüljek Magától, mint ahogy eddig sem kellett a közelében lennem, hogy Magával legyek, hiszen tudhatja: a szerelem mindent pótol, és a szerelmet nem pótolja semmi".

(Szerelem régi képes levelezőlapokon; Kósa Pál magángyűjteménye a Legújabb kori Történeti Múzeum után Szombathelyen, Szegeden, Nyíregyházán és Vásárosnaményban látható. A kiállítás legközelebbi megnyitója november 17., Szombathely.)

Boldizsár Ildikó

Talán torkig vannak '56-tal

Magyar József új filmje sorsáról

Magyar József dokumentumfilm-rendező 1956-ban a New York kávéház épületében tartózkodó fegyveres csoport tagja volt, nagy szerencsével elkerülte a letartóztatást. Főként a nyolcvanas években készített filmjeivel összesen hetvenegy díjat nyert, közöttük több nemzetközi fődíjat is. A Mi iskolánk huszonhét hétig ment a Zrínyiben, ami rekord volt. A Mi családunknak kétszázhatvannégyezer nézője volt, tehát látogatottsága a játékfilmekével vetekedett. 1993 végéig több részből álló dokumentumfilmet készített az 1956-os forradalomról, amely mindmáig nem került bemutatásra.

– Mikor láthatjuk a filmsorozatot moziban vagy televízióban?

– A munka végső formájában még nem készült el, mert 360 ezer forint hiányzik a befejezéshez.

– Úgy tudom, hogy a rendszerváltás óta nem készített más filmet, jóllehet 1989 előtt, több nagy sikerű alkotása idején a kultúrpolitika irányítói éppen csak a „tűrt" kategóriába utalták önt.

– Így van. Egyetlen kádárista filmet sem csináltam. A Mi iskolánk látogatottságát például a felsőbb vezetésből valaki szomorú tényként így értékelte: „Nagyon sok még a reakciós Magyarországon". Be is tiltották egy időre. 1988-ban a „Lovasünnep" (témája: az apajpusztai környezetszennyezés) már nem került vászonra. Ezután egy parasztcsaládról szerettem volna filmet készíteni, de ehhez semmilyen támogatást sem kaptam. 1989 óta pedig valóban nem készítettem filmet.

– Mégis, mi ennek az oka?

– Valószínűleg az, hogy én sohasem tartoztam semmiféle csoportosuláshoz.

– Miért határozta el, hogy '56-ról fog filmet készíteni?

– Elsősorban személyes élményeimtől vezérelve. Bizonyára azok a személyek, akik ugyanúgy benne voltak az eseményekben, mint én, szintén nem tudnak szabadulni a hatásától. A fegyveres harcokban tudomásom szerint a filmrendezők közül hárman vettünk részt (Aczél György említette is egyszer, hogy hárman csatlakoztunk szégyenletesen az ellenforradalmárokhoz). Mivel Csongovai Per Olaf és Molnár Laci barátom emigrált, úgy éreztem, szemtanúként és hivatásomat tekintve is kötelességem ez a munka.

1992-ben megtudtam, hogy a kormány 360 millió forintot különített el történelmi dokumentumfilmek készítésére. A támogatandó filmek kérdéséről a Magyar Történelmi Film Alapítvány kuratóriuma dönt. Eddigi munkáim alapján számíthattam a bizalmukra, ezért kértem tőlük támogatást.

– Hogyan készült el a film?

– A forradalmat globálisan akartam megjeleníteni, tehát az általános gyakorlattól eltérően nem egy főhőst, utcát vagy teret választottam témául. Tíz részből álló ötven-ötven perces sorozatot akartam készíteni, hogy a film bemutassa mindazokat a személyeket, akiknek szereplése okvetlenül szükséges. Ám a kuratórium ezt nem fogadta el, azzal az indoklással, hogy sorozatfilmeket nem támogat, mert művészileg nem eléggé értékesek.

Ezután beadtam sorban két

SZANDELSZKY BÉLA FELVÉTELE

pályázatot, amelyekre összesen kaptam 6,7 millió forintot. Ebből három filmet készítettem: az elsőt október 23-ról, a másodikat október 24-től a 28-i fegyverszünetig, a harmadikat pedig 29-től a november 4-i szovjet intervenció bekövetkezéséig tartó időszakról. A filmek kilencven-kilencven percesek. Ezen túlmenően sikerült még 1,7 milliót „összekoldulnom" különböző szponzoroktól. Így fel tudtam venni a forradalom előzményét 1945-től két miniszterelnök, Nagy Imre és Hegedűs András életútján keresztül, akik váltották is egymást a miniszterelnöki pozícióban. Ebből a pénzből nemcsak ezt, hanem még a november 4-től 10-ig tartó szabadságharc időszakáról szóló felvételeket is meg tudtam valósítani.

A két új film sokféle emberi sorsot bemutat, izgalmas részleteket tartalmaz, olyanokat is, amelyeket még a történészek sem igen tártak fel. Ezután kértem még 2,4 milliót, hogy a filmeket kész állapotba tudjam hozni. Ezt a kuratórium visszautasította. Itt meg kell jegyezni, hogy ezeket a filmeket különösen olcsón készítettük volna el, hiszen a felvételek elvégzésével nem terheltük meg az alapítvány keretét. A testület tagjai közül néhányan mondták is, hogy már unják '56-ot, elegük van belőle. Ezután már csak 360 ezer forintot kértem, amire mindenképpen szükségünk lett volna tartozásaink kifizetéséhez. A kuratórium azonban nem volt hajlandó semmilyen további támogatásra. Elutasítottak, pedig a kuratórium nem is látta a három elkészült filmet. Szakmailag tehát nem tudták megindokolni döntésüket, csak arra hivatkoztak, hogy három filmemet már finanszírozták. Valószínűleg nemcsak '56-ból, hanem Magyar Józsefből is elegük van. Egy másik alapítvány felajánlotta ezt a 360 ezret, de mivel a Magyar Történelmi Film Alapítvány kuratóriuma azt állította, hogy tőlük már megkaptam ezt az összeget, elálltak a folyósítástól.

Kínos helyzetben vagyok, többeknek tartozom a munkadíjakkal, mert senkinek sem tudtunk fizetni a két új film felvételeiért.

– Kik látták, és milyennek ítélték az elkészült filmeket?

– Egyelőre főleg az '56-osok körében vetítettük, akik általában mindenféle elfogultságtól mentesnek tartották. Nyolcvan százalékuknak tetszett, de körülbelül húsz százalékuk jobban kedveli a heroikus hangvételű filmeket. Persze akadtak olyanok is, akiket nagyon zavart, hogy számukra nem szimpatikus személyek is szót kaptak. Néhányan közülük tüntetően kivonultak a film lejátszása közben. Fónay Jenő, akit megszólaltattam a filmben, olyannyira sérelmesnek találta a szereplők személyi összetételét, hogy levélben jelezte visszalépését. Ez súlyos nyolcvanezer forintunkba került.

– Fónay követelését mindenképpen akceptálni kellett?

– Nem, mivel kifogását korábban is bejelenthette volna. A fejlemények után azonban úgy éreztem, jobb, ha kikerül a filmből.

– Fónaynak, a Magyarok Világszövetsége alelnökének lehetett szerepe abban, hogy a kuratórium megvonta a további támogatást?

– Ezt nem tudom. A kuratórium számomra érthetetlen döntést hozott azzal, hogy 360 milliós keretből 360 ezer forintos kérést visszautasított. Ennyiért még egy tizenöt perces reklámfilmet sem lehet elkészíteni. Emiatt nem lehet az utóbb elkészített két rendkívül fontos és értékes filmet befejezni. Csak az öt film teljes bemutatásával kaphatnánk átfogó képet a forradalom történetéről, politikai és egyéb összefüggéseiről.

– Lát-e reményt, hogy erre sor kerül?

– Sajnos, ez nem tőlem függ. A Magyar Történelmi Film Alapítvány kuratóriuma három filmre folyósította a pénzt. Jogukban áll leállítani még ilyen csekély összegű további finanszírozást is. Azt kértem a kuratóriumtól, hogy nézzék meg a három elkészült filmet, és a színvonaltól tegyék függővé a támogatást.

– Mi lesz az elkészült filmekkel? Csend van körülöttük, még az évfordulón sem tűzték műsorra sehol őket.

– Immár három hónapja bent van a televízióban az elkészült anyag, de még semmiféle visszajelzés nem érkezett. Talán az ottani döntéshozók sem vették a fáradságot, hogy megnézzék a filmeket. Esetleg ők is torkig vannak '56 témájával vagy Magyar József személyével. Szerencsésebb lenne, ha inkább az utóbbi igazolódna be.

Eörsi László

1 millió forintos betétje nálunk
Havi nettó 20.000,- forintot
- éves szinten nettó 272.393,- forintot
kamatozik.

Az eddig már VIP, Millionaire és Billionaire betétszámláiról ismert MHB-Daewoo Bank Rt. 1994. november 1-től új konstrukcióval jelentkezik: „NUMBER 1" betéttel az alábbiak szerint:

Minimális betéti összeg	:	***1.000.000,-Ft és többszörösei***
Minimális lekötési idő	:	***6 hónap***
Kamat (1 hónapra)	:	***24% p.a.***
Kamatfizetés	:	***havonta azonos napon (kérésre átutaljuk)***
Éves hozam (kamatos kamat)	:	***27,24% p.a.***

Továbbra is várjuk Önöket Bankunkba, ahol szakembereink az igényeknek legjobban megfelelő betéti konstrukciók kidolgozásában készségesen állnak rendelkezésükre.

Pénztári órák: H-CS: 9-15.30 P: 9-14.30
Telefon: 266-0020

MHB-DAEWOO BANK

Kelet-Nyugat Kereskedelmi Központ 1088 Budapest, Rákóczi út 1-3.

MDK

Kósa Rezsö
író

Az ólombetük világa c. művében az
író a magyar munkás világ vezérlő
elemérőt: a könyvnyomtatókról mond
el történeteket. A könyvet Robicsek
Zsigmund könyvkereskedő adja ki.
— Kósa Rezsö: Ólombetük világa
Grafikai Szemle 189 Sáof 12 z 20 fl.

MDK

Kósa (Kossovitz) Rezsö
nyomdász, író

Novellás kötetének ismertetése. Kosa ellagyta a nyomdászszakmát és tírlapíró pályára lepett

— Ólombetük világa
Grafikai Szemle 1896 évf 4 z 58 l.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Lipcse–Budapest

1999. március 22–26. között a lipcsei egyetemen került megrendezésre az AdR (Német Restaurátorok Munkaszövetsége) 28. országos konferenciája. A továbbképzéshez csatlakozott az IADA (a papírrestaurátorok nemzetközi szervezete). A rendezvényen több mint nyolcszáz – a németországi restaurátorokon kívül dán, holland, magyar, osztrák és svájci – szakember vett részt.

A Bútor- és fatárgyak, Hangszerek, Papír, Régészeti tárgyak, Néprajzi tárgyak, Oktatás és Textil munkacsoportokban 83 előadás hangzott el.

A német szövetség felkérésére Kovács Petronella (MNM) „Seltsame Kryptenfunde – Von der Freilegung bis zur Austellung" címmel a váci Fehérek temploma feltárása során előkerült koporsók és temetkezési kellékek restaurálásáról tartott beszámolót.

Az elhangzott előadások rövid összefoglalóját tartalmazó kiadványt a helyszínen kézhez kapták a résztvevők.

A konferenciához kapcsolódva vásárlási lehetőséggel egybekötött bemutatót tartott több restaurátor-, környezetvédelmi, kiállítástechnikai termékeket forgalmazó cég.

Az előadásokon túl a résztvevők megtekinthették a több mint ötven tárgyat bemutató „Égeri reliefintarzia" című ideiglenes kiállítást (Museum für Kunsthandwerk, nyitva 1999. július 18-ig), valamint a Musikinstrumenten-Museum és a Museum für Völkerkunde gyűjteményeit. A konferencia utolsó napján nyolc Lipcse környéki szakmai kirándulásból választhattak az érdeklődők.

A magyar és német restaurátorok szakmai kapcsolatai a Veszprémi Nemzetközi Restaurátor Szemináriumokból gyökereznek. Sajnos a KMI felszámolása óta csak egy ilyen, a veszprémieknél sokkal szűkebb körű, az MNM által rendezett nemzetközi konferenciára került sor 1993-ban, Sárospatakon. A kapcsolatok újrafelvétele érdekében tavaly az MNM Restaurátor osztálya vendégül látta a német szövetség vezetőit, akik részt vettek az Országos Fa-, Fém-, és Textilrestaurátor-továbbképzésen. Ennek eredménye, hogy a lipcsei AdR konferenciára meghívást kapott és részt vett Bóna István (Magyar Restaurátorok Egyesülete), Kovács Petronella (Pulszky Társaság Műtárgyvédelmi tagozat) és dr. Morgós András (Magyar Nemzeti Múzeum). A német és a magyar szakemberek megbeszélést tartottak a szövetségek együttműködésének, restaurátorgyakornokok munkacseréjének és főiskolai hallgatók tanulmányútjainak lehetőségeiről. Megállapodtak, hogy a negyedévenként megjelenő AdR Aktuell részére a magyar fél tájékoztatást küld a Magyarországon megrendezésre kerülő konferenciákról, illetve más, a restaurátorokat érintő kérdésekről. A német szövetség vállalta, hogy mind az AdR Aktuell, mind az évente kétszer megjelenő Arbeitsblätter für Restauratoren című szakmai folyóiratát fenti szervezeteknek megküldi. Ezúton kérjük a kollegákat, hogy amennyiben az AdR Aktuell számára információkat akarnak küldeni, jelentkezzenek Kovács Petronellánál vagy dr. Morgós Andrásnál. (Lapzárta minden negyedik hónap 10.)

K. P.

KÖZHASZNÚ INFORMÁCIÓK

PÁLYÁZATOK

Millenniumi Pályázat
Mit tudunk magunkról?

A Magyar Művelődési Társaság és a Magyar Művelődési Intézet pályázata

Részvételre hívjuk mindazokat, akik valamilyen öntevékeny művelődési közösséghez tartoznak Magyarországon, és a határokon túli magyarság körében. A magyarság ezer esztendővel ezelőtt szuverén államot teremtett a Kárpát-medencében, eközben függetlensége és keleti eredetű nyelve, műveltsége birtokában sajátos arculatát is megőrizte az európai népek közösségében. Úgy lett részese a középkori Európa egyetemes kultúrájának, hogy az általa való gazdagodás nyomán is képes maradt az önálló művelődésre, az azóta is – immár egy évezrede tartó – autonóm szellemi fejlődésre. Ebben a helyi, közösségi kultúráknak, kezdeményezéseknek mindig nagy szerepe volt, így újabb időkben az olvasóköröknek, népfőiskoláknak, dalárdáknak, színjátszó köröknek, a különböző kulturális egyleteknek és mozgalmaknak. A millenniumi pályázat szervezői – Alapítólevelükben megfogalmazott vállalásunkhoz híven – annak érdekében teszik közzé ezt a felhívást, hogy közösségi értékeink tudatosítása és tapasztalatainak összegyűjtése lendületet adjon a közösségi tevékenységnek, hozzájáruljon a művelődés erősödéséhez. A pályázat célja: egy-egy közösség életének, működésének, szellemiségének olyan módon történő bemutatása, hogy tapasztalataik, módszereik közkinccsé váljanak és másokat is segítsenek abban, hogy legjobb hagyományaik folytatójává, a környezetük gondozójává, egészségük megőrzőjévé, a művelődés motorjával és a helyi élet fejlesztő erejévé váljanak. A bemutatásnak vagy a bemutatkozásnak többféle módja választható:

- A közösség múltjának krónikaszerű bemutatása, írásos dokumentumok, egyéni emlékezések, fényképek, magnó- és videofelvételek, tárgyi emlékek alapján.
- A közös múlt emlékezetes emberi momentumainak felidézése, másokat maguk köré vonzó személyiségek, őket és a tagságot fűtő eszmék, hitek, célok, remények, sikerek öröme, kudarcok fájdalma, belső válságok, ellentétek és az ellentétek feloldásának, vagy a bomlásnak, újrakezdésnek, megújulásnak a története.
- Az évek során gyűjtött tapasztalatok összefoglalása: a működéshez szükséges helyszín, berendezés és pénz megszerzésének módja, az ezért vállalt áldozatok mellett a szemfülesség és a „diplomácia" szerepe, szakmai-pedagógiai módszerek és bevált fogások, melyek a lendület fenntartását, a lélektelen rutin elkerülését, a közösségi érzés és az összetartás erősítését, a hírverést és a hatékony közönségszervezést szolgálják.
- Személyes hangú élménybeszámoló: lírai vagy elbeszélő jellegű, szólhat akár a közösség körében töltött hosszabb időszakról, akár egy-egy különleges esemény maradandó hatásáról.

Minden esetben kérjük kidomborítani, hogy milyen eszközökkel, módszerekkel érték el vagy akarják elérni, hogy közösségük, egyesületük, vállalkozásuk a működési területükön a művelődés fejlődésének segítőjévé, szívós csapatává, lendítő erejévé váljon. Öt és ötven gépelt oldal terjedelmű pályázatokat várunk. A pályamunkák értékét növeli, ha azt az érintett közösség előzetesen megvitatta, az elkészült írást átgondolta és véleménye a pályázatban vagy annak mellékletében megmutatkozik.

nek megszerzésére különösen büszkék vagyunk. A korlátozott kiállítási hely miatt nem állíthattuk ki az összes, múzeumba kerülő műtárgyat, de igyekeztünk úgy válogatni a kiállítási anyagot, hogy arányaiban kövesse az új gyűjtemény összetételét. Néhány művész esetében azonban kivételt tettünk, tőlük több mű kerül bemutatásra. A kiemelt válogatással szeretnénk megemlékezni Szántó Piroskáról, aki tavaly lett volna 85 éves, valamint Korniss Dezsőről és Bánáti Sverák Józsefről. Korniss Dezső születésének 90. évfordulóját 1998-ban ünnepeltük. Bánáti Sverák József, a Szentendrei Festők Társaságának egyik alapító tagja pedig 1997-ben lett volna száz éves. A teljes műtárgyjegyzéket jelen kiadványban adjuk közre, a kiállított műveket vastagon kiemeltük. Év végére egy teljes szakkatalógus kiadását tervezzük, amelyben minden egyes műtárgy elemzésére sor kerül reprodukciókkal kiegészítve. Lisa Czóbel adományaként 1992-ben 10 db Czóbel Béla festmény került a Ferenczy Múzeum tulajdonába. A művek bemutatására 1992-ben került sor, sőt több közülük állandó kiállításon látható a Czóbel Múzeumban. Kósza Sipos László hagyatékával 107 db művel gazdagodott a gyűjteményünk, kiállításukra 1997-ben nyílt lehetőségünk a Szentendrei Képtárban. Mivel a nagyközönség láthatta már ezeket az új szerzeményeket, ezért most nem kerül sor kiállításukra. Meg kell említeni a Szentendrei Grafikai Műhelyben készült szitanyomatokból a múzeumba kerülő köteles példányokat, amelyek jelentősen bővítették az így is rendkívül gazdag szitagyűjteményünket, amelyeket egy külön kiállítás keretében szeretnénk bemutatni.

Bodonyi Emőke

MŰTÁRGY-VÉDELEM, RESTAURÁLÁS

Festett famennyezet Gogánváraljáról a Magyar Nemzeti Galériában

A legszebb és legrégibb magyarországi festett kazettás famennyezetet 1869-ben fedezték fel Gogánváralján, a Kis-Küküllő menti kicsiny erdélyi falu templomában. Igen gyorsan bekerült a tudományos köztudatba – a legnagyobbak, Rómer Flóris, Kelemen Lajos közleményei nyomán –, s művészi kvalitását és tudományos jelentőségét felismerve, 1903-ban megvásárolta a Szépművészeti Múzeum. A mennyezet ekkorra már nagyon rossz állapotba került, mivel eredeti helyén, a templomban, a rossz tetőzet miatt gyakran beázott. A múzeumban a táblák kis részét – az eredetitől sajnos eltérő rendben – ki is állították, nagyobbik részük azonban (már csak állapotuk miatt is) évtizedekre raktárban maradt. 1973-ban, a Szépművészeti Múzeumból a Régi Magyar Gyűjteménnyel együtt a famennyezet is átkerült a Magyar Nemzeti Galéria új otthonába, a Budavári Palotába, ahol előbb – a schallaburgi reneszánsz kiállításra – 16 kazettáját restaurálták, majd a többit is 1997-1998 folyamán (részben a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával). 1999-ben került fel végleges helyére múzeumunkban, eredeti elrendezésében, állandó kiállításunknak az erdélyi késő középkori szárnyasoltárokat bemutató termében. Azóta – vagyis közel száz esztendeje –, hogy Gogánváralján lebontották eredeti helyéről, a festett famennyezet a maga teljességében újra most vált láthatóvá először. (Sajnos két kazetta – még a közgyűjteménybe kerülése előtt – elveszett.)

Az egyes kazetták dekorációja rendkívül változatos, nincs közöttük két egyforma, túlnyomó többségükben késő gótikus lombornamentika burjánzik, az indák között megbúvó alakokkal – Sámson és az oroszlán küzdelme, Dávid és Góliát harca, vadember figurája. Ugyanakkor a nagyméretű rozetták szabályos váltakozása, a babérlevelekből, vagy üres kockákból összefűzött koszorúk már a reneszánsz stílus jelenlétéről tanúskodnak. A gogánváraljai famennyezeten a két stílus, a gótikus és a reneszánsz olyan szétválaszthatatlan egységet alkot, amelynek a 16. század elején nemcsak Magyarországon, hanem Európának ezen a részén, főleg Lengyelországban is maradtak fenn hasonló emlékei. A mennyezet előkelő helyén látható Bethlen-címer és Szent Miklós püspök figurája alapján valószínűnek tartjuk, hogy a mű megrendelője (V.) Bethlen Miklós lehetett, aki 1503 és 1519 között volt Gogánváralja birtokosa.

A mennyezet restaurálása

A mennyezet eredetileg negyvennyolc darab 100x100 cm-es kazettából állt. A kazetták párosával egy-egy 100x210 cm-es táblákat alkotnak. A táblák három deszkából épülnek fel: eredetileg gyalult éllel enyvezték össze őket. A kazettákat 10–12 cm széles, két oldalán ferdén metszett léc takarja, és a közepén hengeres léc díszíti. Feltehető, hogy eredetileg a templom mennyezetén lévő gerendákra közvetlenül, kovácsoltvas szegekkel erősítették fel. Az eredeti helyéről feszítővassal bontották le, ennek nyomai a táblák szélén megtalálhatók. A lebontás után szétesett táblákat három merevítőléccel fogatták össze. A táblák repedezettek, a fa zsugorodása következtében az illesztések kicsit eltávolodtak egymástól. A fa a beázásoktól gombásodott, és olyan állapotba került, hogy érintésre szétporladt. A festett felületen alapozás nélkül felvitt, enyves porfesték és meszes festék található. A festés erősen megkopott, a beázások következtében helyenként teljesen eltűnt. Ilyenkor mi a restaurátor teendője? A táblákat egyenként kézbe véve, óvatosan kellett tisztítani, és a felületi tisztítás közben konzerválni. Csak a festett felület védelme után kezdődhetett a hordozó mentése. A későbbi hevederezést, szegelést el kellett távolítani. A deszkákat Paraloid B72 toluolos oldatába merítettük úgy, hogy a konzerváló anyagnak nem volt szabad a festett felületre átivódnia. A konzerválás után kerülhetett sor a táblák hiányainak pótlására, ami aprólékos, a fa tulajdonságait ismerő és értő, rendkívül precíz munkát követelt. A festett felület retusálásához és helyenkénti rekonstrukciójához hiteles és pontos támpontunk volt Gróh István pontos akvarellmásolata. Az esztétikai kiegészítés akvarellel készült, vonalkázott technikával. A mennyezetet festett oldaláról klucell alkoholos oldatával védtük.

A munkában részt vett restaurátorok:
Balázsovits Zsuzsa, Hoffer Andrea, Juhász István, Kázik Márta, Lakatos József, Lente István, Németh Gábor, Szentgyörgyi Edit, Szutor Katalin, Takácsné Szabó Marianna

Kósa Tibor műegyetemi hallgató, festő.

Megyer Nemret.
1946. VII. 13.; II. évf. 153.
(: Benámoló :)

Kosak Georg

ötvös

1605. előtt született

1626. meghalt.

BRASSO
RE. 20.1

Kosak Jerg

ötvös

[illegible]

Gr. Brassó. Sáradok

235, 236

1606 celm.
1607 "
1608 "
1609 "
1614 "
1615. Wortmann
1616 "
1617 "

..... *műhely.*

lyfőnökség!

év ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

ztam.

__ évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

Kosareck Márton

Női arckép, fm.

M. Biedermeier Kiáll. Mücs. 1937. nov.

széprizalittal, épült a XIX. század
alakítva. Ma iskola.

V. Bp. l. n. 1901, 120 l, régi 119 l – Tomas

MDK

Kosareck Márton, Pest-Buda, 184o-es évek

Önarckép, olaj

Szfvárosi Képtár uj szerzeményei. H.Szal. kiáll.
1939. jan. 7 1.

KOSARECK *Márton*, festő Pesten és Budán az 1840-es években. 1841. Sakkjátszó c. olajfestményét állította ki a Pesti Műegyletben. U. o. 1843. négy arcképpel vett részt. Meghalt, alighanem 1868. Pesten.

É. K. I. 586 e

Léta

A vár látképe:

Egy ~~A~~ meredeken f

~~vár koszorúzza~~ emele

alakban galánk képez

bástyákkal megerősíte

A várba fel vezető út

gyes táj. Felirata föl

„LETA

Rézmetszet, mérete a

Ltha

Kosareck M.

festő

1841. Budán.

Az 1841. pesti mukiállitáson a köv. olajt.

1. Sakkjátszó.

Pesti mukiállitás. Honmüvész 1841. 403. l.

Kosárek ez helyen

Koszarek Márton.
Pesten

1843. nüegelet

156. 157. 158. sz.
Arczkepek, olajf.

169. sz. dtto.

L

Kosareck M

Muvinet 1914. 380

Idolum agyagból, őskori VIII-172.

Kosareck Márton

Budán

1841. pest. kiált

A sakkjátékos, olajf.

L 1841.

Szalacskai kelta pénzverő- és öntőmű-
leletek V. 86.

Koszarek Márton

festő Pesten

1843 pesti kiáll.

3 archej, olajf -
Archej. "

L 1843

Erdélyi Múzeum IV. 15.

Kosareck Márton

Biederm. kiáll. 1937

XVIII. tgem

Női archip. olaff

Lebrere Fest. Kasarek

Márt. 1850

Kosarek

l.

LykaMagyműI300-50

529. l.

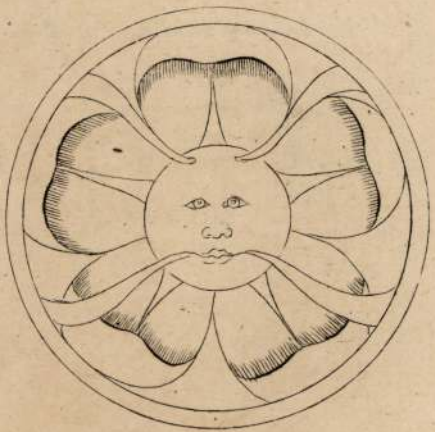

9.

5.

Pesther Tageblatt 1843

überhaupt einen Platz für sich allein in der Literatur einnehmen wird. Es besteht aus achtzehn Gesängen und heißt: „Waldfräulein."

Kunst. (Eingesendet.) Das Tageblatt hat unlängst zu unserer Freude auf einen talentvollen jungen heimatlichen Künstler aufmerksam gemacht, und Sie werden mir daher erlauben auch eines zweiten jungen Malers zu erwähnen, der auf dem Felde der Porträtmalerei recht Verdienstliches leistet. Es ist dies M. Kofarek, (Waiznergasse, Steinbach'sches Haus, 2ten Stock), Schüler unsers berühmten Einsle, dessen gelungenes Porträt er eben vollendet hat. —s—

Neuigkeiten. Aus Slavonien werden uns die Details der schauderhaften Unglücksfälle berichtet, die ein wüthender Haushund größter Gattung im löbl Gradiskaner 8. Gr.-Regimente anrichtete, indem er im Dorfe Sutozka, wo er der Verfolgung entkommen, dann auf der Hauptstraße und in den an derselben gelegenen Ortschaften Brestaca, Novska, Paklenica Maschié, ferner zur Nachtzeit in Neugradiska, dem Provinzial-Dorfe Mala und dem Orte Cernek alles, was ihm an Menschen und Thieren in den Weg kam, verwundete, und erst am zweiten Tage (29. Dez.), nachdem er 5 Meilen Weges zurückgelegt, erschossen wurde. Obgleich nun der Hr. Oberst und Regiments-Kommandat, Franz v. Horak alle verwundeten Personen auf das schleunigste in das Regiments-Spital bringen ließ und die Aerzte sogleich die Laliésche Methode mit aller Sorgfalt bei den Kranken in Anwendung brachten, so zeigten sich doch bei mehreren derselben nach wochenlanger Behandlung Symptome, bei Einigen sogar Ausbrüche von Wuth; und einer der Kranken, der bereits wasser- und lichtscheu geworden, wurde das Opfer des gräßlichsten Todes. — Da die Aerzte alle ihre Anstrengung und Mühe, durch Mangel an Praxis in der Lalie'schen Methode und durch die ängstliche Beobachtung der Sanitätspräcaution vereitelt sahen, so sah man sich genöthigt, um nicht das Leben so Vieler preiszugeben, den Hrn. v. Lalic aus seinem fernen Wohnorte selbst zu berufen, der auch schleunigst erschien und 14 Kranken das Leben rettete, so wie auch mehrere Wuthkranke, die ihm aus dem Provinziale gebracht wurden, heilte. (Agr. Ztg.)

— (Ofen.) Dienstag den 14. Febr. wird auf der hiesigen Bühne: „Die Ballnacht" von Auber, mit neuen Decorotionen von Horn, und neuen Costumes in die Scene gehen. Die Beliebtheit der Oper auf allen Bühnen läßt auf zahlreichen Zuspruch hoffen.

— Montag den 13. Febr. findet die fünfte maskirte Redoute in „Fasan" Statt. Hr. Grünfeld leitet die Musik.

— (Pesth) Der Schützenball ist in jedem Jahre einer der glänzendsten, heuer war er der brillanteste unter allen bisherigen, und schreiben Sie es nur der Menge unserer Bälle zu, daß mein Referat darüber so spät kömmt Ich will daher auch kurz sein und nur den HH. Coffin und Emmerling, die Alles arraugirten, mein Compliment machen. — Der Schützenball erfreute sich auch einer großen Zahl hübscher und nicht stummer Masken, die, wenn sie sich noch auf einigen Bällen üben, bis Ende des Fasching witzig werden können —Mit dem Schützenballe scheint erst der heurige Carneval und Redoutenlust seinen Anfang genommen zu haben, und der thätige Pächter, Herr Emmerling, dürfte mit seinen noch bevorstehenden Maskenbällen eine sehr ergiebige Erndte besonders für Morgen hoffen. Küche, Keller und Credenz waren vortrefflich.

— Donnerstag Vormittag um 10 Uhr stürzte sich ein junger Mann in der Nähe der Ueberschiffungstreppe in die Donau; wurde aber, da das Wasser an dieser Stelle nicht tief genug war, sogleich von einigen hinzu eilenden Leuten herausgeholt

— Der ungarische belletristische Kisfaludy-Verein hatte (s. die gestr. Nummer) am 6. d. als am Geburtstage des gefeierten Dichters, Carl v. Kisfaludy, im Saale der ungar. National-Academie seine sechste allgemeine Versammlung gehalten. Gegenstände derselben waren: 1.) Die Eröffnungsrede des Präses-Stellvertreters, Herrn Professors Ludwig v. Schedius. 2.) Der sehr kurzgefaßte Bericht des Secretärs über das Wirken und die Operate der Gesellschaft im vergangenen Jahre, und über den Stand der Gesellschafts-Casse. 3.) Wurde die interessante Novelle: „Anna Bornemissa" von Baron Nicolaus Jósika, vorgelesen. (Die Novelle mehr ernsten als erheiternden Inhaltes hatte eben deshalb hier weniger angesprochen, obwohl sie sonst vortrefflich war) 4.) Hielt Herr Director Franz Schedel einen Vortrag über den gegenwärtigen Zustand der ungar. schönen Literatur und über einige fromme Wünsche. Der Vortrag war, wie sich's erwarten ließ, Ort und Zeit angemessen. Er zeigte was bis jetzt und insbesondere in der letzten Zeit in der ungar. Literatur geleistet wurde, wie letztere noch weit hinter andern europäischen zurück sei und wie sich die ungarische Literatur besonders eines tiefern wissenschaftlichen Studiums und eines gehaltvollern gedankenreichern Inhaltes bei ihren Elaboraten zu befleißen habe. Er machte ferner auch darauf aufmerksam, wie die Prosodie, trotz dem, daß sich so viele Musensöhne damit beschäftigen, doch so wenig im Geiste der ungarischen Sprache von dieser behandelt werde, wie bis jetzt die Rhytmik der Sprache vernachlässigt und die derselben eigenthümliche Original-Versart noch immer nicht gefunden, nicht bekannt sei. Er schloß mit der Hoffnung einer schönern, reichern und zugleich geistig entwickelten literarischen Zukunft. Hierauf folgte 5.) die Ablesung der Ballade: „Der Troubadour" von Joh. Garay, in schöner blühendkräftiger Sprache vorgetragen, die allgemeinen Beifall fand. 6.) Preisvertheilungs-Berichte von 184²/₃ Jahre. 7.) Neue Preisausschreibung. K.

— (Károlyi-Ball.) Montag den 6. Februar wurde beim hochgeb. Grafen Georg Károlyi in seinem herrlichen Palais, in der Universitätsgasse, ein glänzendes Ballfest abgehalten. — Die Ballgäste haben sich so häufig eingefunden, daß sie alle Säle, alle Gemächer und Gallerien anfüllten. Pracht, Luxus und Glanz dieses Balles soll einem Hofballe nichts nachgegeben haben. Die Damen strahlten alle von Schmuck und Edelsteinen, vor allem die hochgeb. Gräfin Festetics. — Nach Mitternacht wurde sitzend soupirt, und dann zum Tanze geschritten, der ununterbrochen bis 6 Uhr Früh fortwährte. — Die Kredenz war reich ausgestattet, Champagner floß in Strömen, und verdrängte der Massen, alle andern Getränke, daß man zuletzt selbst Wassertrinkern nur damit aufwarten konnte. — Die Ballgesellschaft verlief sich erst mit Tagesanbruch, viele verließen diesen Zauberort, wo alles aufgeboten war, um sich der irdischen Zeitlichkeit mit der Wonne eines irdischen Gottes zu freuen, erst gegen 8 Uhr Morgens. K.

Wiener Börsen-Course.

7. Februar 1843.		Conv.-Mze.
Metaliques	à 5%	110⅝
dto.	à 4%	101
dto.	à 3%	77
Anleihen vom Jahre 1839		283½
dto. dto. dto. 1834		716
Bank-Actien das Stück		1620
Eszterházy-Los		51
Kaiserliche Ducaten		101¾

Markt-Preise

der Körnerfrüchte in Pesth am 10. Februar

Pesther Metzen, Groschen W. W.

Weitzen	135	—	150
Halbfrucht	110	—	115
Roggen	92	—	100
Gerste	80	—	82
Hafer	60	—	68
Kukurutz	84	—	94

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen, Groschen W. W.

	Comorn den 4. Februar			Szegedin den 4. Febr.		
	best.	mit.	ger.	best.	mit.	ger.
Weitzen	—	—	—	70	—	—
Halbfrucht	—	—	—	60	—	—
Korn	—	—	—	—	—	—
Gerste	—	—	—	40	—	—
Hafer	—	50	—	40	—	—
Kukurutz	—	87	—	40	—	—
Hirse	—	—	—	120	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater.

Norma

Wasserstand der Donau:

in der Brunnmaschine zu Ofen am 10. Febr.

Früh 8 Uhr 13′ 2″ 0‴ ober 0.

Lotto-Ziehung.

Ofen am 1. Februar 1843.
44 34 1 6 60
Wien am 25. Jänner 1843.
33 19 69 90 51

Meteorologische Beobachtungen an der Ofner königl. Sternwarte am 9. Februar.

Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt, Pariser Maaß	Wiener Maaß	Thermometer Reaumur	Wind	Witterung
9 Uhr Morgens	27, Zoll 497	28Zoll 3L. 1P.	+ 5, 58	SSW. Sanft	Trüb, Nebel
12 Uhr Mittags	„ „ 503	3 1	+ 4, 92	O. Sanft	Trüb
3 Uhr Nachmittags	„ „ 468	2 8	+ 5, 50	SSO. Sanft	Viel Wolken
9 Uhr Abends	„ „ 463	2 7	+ 3, 00	SW. Sanft	Trüb, Nebel

Aemtliche Anzeigen.

Lizitation.

Freitag, den 17. Februar 1843 Früh um 9 Uhr werden in der Josephstadt, Josephigasse Nr. 896 zu der Georg Etlinger'schen Concursmasse gehörige, mehrere politirte Meubeln und sonstige Geräthschaften lizitando verkauft

Lizitation.

Dienstag, den 14. Februar werden auf wechselgerichtliche Anordnung am Franziskanerplatz im Olauhi'schen Hause verschiedene Meblin und Kleider lizitando veräußert.

Concurse.

4228. Gegen die Masse des verstorbenen Cosma Markovits wird von der Civil-Gerichtsbarkeit des Buccarer Bezirkes der Concurs auf den 23. Februar l. J. angeordnet, und zum Litis-Curator Anton Randich, Advocat, ernannt — Den 31. Jänner 1843.

4220. Gegen den Fleischhauer Georg Szlamka wird vom Schemnitzer Stadtmagistrate der Concurs auf den 29. März l. J. angeordnet, und zum Masse-Curator Johann Kachelmann, Magistratual-Fiscal ernannt. — Den 31. Jänner 1843.

4179, Gegen den Babarczer Fleischhacker Johann Vacke wird vom Baranyer Comitate der Concurs auf den 6. März l. J. angeordnet, und zum Masse-Curator Joseph Góocs, zum Litis-Curator Franz Radenits, Advocat, ernannt. — Den 31. Jänner 1843.

4174. Gegen den Kaufmann Anton Kottmayer wird vom Szala-Egerszeger Ortsgerichte der Concurs auf den 27. März l. J angeordnet, und zum Masse-Curator Joseph Nagy, Magistratsrath, zum Litis-Curator Ladislaus Dervarits, Advocat, ernannt.

Den 31. Jänner 1843.

4178. Gegen den entwichenen Verböer Kaufmann Carl Schaffarovszky wird vom Neutraer Comitate der Concurs auf den 22. März l. J. angeordnet, und zum Litis-Curator Ludwig Fülöp, Magistratual-Fiscal, zum Masse-Curator Mathias Marsó, Stuhlgeschworner, ernannt. — Den 31. Jänner 1843.

4180. Gegen den Straßsommereiner Unterthan Paul Holzapfl wird vom Wieselburger Comitate der Concurs auf den 13. März 1843 angeordnet, und zum Masse-Curator Geyza Trúsy, Stuhlgeschworner, zum Litis-Curator Leopold Molnár, Magistratual-Vicefiscal, ernannt.

Den 31. Jänner 1843.

2938. Gegen die Baronin Helene Költsch wird vom Vicegespansamte des Borsoder Comitates der Concurs auf den 11. März 1843 angeordnet, und zum Litis-Curator Bartholomäus Bay, Magistratual-Fiscal, ernannt — Den 24. Jänner 1843.

2959. Gegen den Israeliten Ilovits Joszip aus Kabola-Csárda wird vom Marmaroser Comitate der Concurs auf den 27. März l. J. angeordnet, und zum Masse-Curator Ludwig Nánásy, Tafelbeisitzer, ernannt — Den 24. Jänner 1843.

2996. Gegen die Masse des verstorbenen Johann Ehret aus Hidas wird vom Baranyaer Comitate der Concurs auf den 6. März l. J. angeordnet, und zum Litis-Curator Franz Radenits, zum Masse-Curator Joseph Góocs ernannt. — Den 24. Jänner 1843.

4229. Gegen die Masse des verstorbenen Franz Hofbauer, Tafelbeisitzer, wird vom Arader Comitate der Concurs auf den 30. März l. J. angeordnet, und zum Masse-Curator Alexander Gabry, Tafelbeisitzer, zum Litis-Curator Gregor Kiss, Oberfiscal, ernannt.

Den 31. Jänner 1843.

9986. Gegen die Müllerin Katharina Fleischbauer aus Ofen wird vom Ofner Stadtmagistrate der Concurs auf den 7 März l. J. angeordnet, und zum Litis-Curator Carl Máry, Advocat, zum Masse-Curator Joseph Paldt, städt. Vice-Notär, ernannt.

Den 24. Jänner 1843

Bei Gustav Heckenast in Pesth ist zu haben:

Fogarasi
Taschenwörterbuch
der
ungarischen und deutschen Sprache.

Nach der neuesten Orthographie mit Aufnahme der neugebildeten und wieder belebten ungarischen Wörter.

Pesth 1836. 2 Theile. geh. 4 fl. C. M.

Abfahrt der Dampfbote nach Preßburg und Wien:

von 14. Februar 1843 angefangen jeden zweiten Tag Früh 7 Uhr;
den 15. das Waarenschiff Árpád.

Heute ist große Vorstellung im Circus Gymnasticus.

Eröffnung der Cassa 3 Uhr. — Anfang der Vorstellung 4 Uhr. — Ende 6 Uhr.

Goldsalz- und Silbersalzflüssigkeit,

Roste, Hagen und Stäbchen vom reinsten Zink, zur einfachen hydroelectrischen Contact-Vergoldung und Versilberung für Jedermann anwendbar, womit man in Zeit von einigen Minuten durch bloßes Eintauchen in die Flüssigkeit jeden Gegenstand schön und dauerhaft vergolden und versilbern kann. Die auf der Gebrauchsanweisung in Natura beigefügten Proben von vergoldeten und versilberten Metallen werden Jedermann überraschend befriedigen

Goldsalzflüssigkeit	zu	48 und 24	kr. C. M.
Silbersalzflüssigkeit		24 und 12	„ „
Zink-Rost		5	„ „
Hagen		2	„ „
Stäbchen		3	„ „

Gegenstände zum Vergolden und Versilbern, wie auch Bestellungen größerer Quantitäten von beiden Flüssigkeiten werden angenommen und auf das Billigste verfertiget

Franz Okenfuss,
Drechslermeister in der Herrengasse in Pesth.

Auch zu haben in Ofen in der Festung bei M. Storch, zum Brief.

Feinster ungarischer Champagner.

von dem gew. Güter-Director Herrn Bapt. Aigermant in Preßburg, im eigenen Hause Nr. 8, welcher berühmte Champagner bisher nur gegen vorhin eingesandtes Geld von Preßburg aus bezogen werden konnte, ist nun mit den eigenen eleganten Etiquetten und den Korkbrand des Erzeugers ganz echt in der k. k. Wiener Kammwaaren-Niederlage in der Waiznergasse Nr. 436 zu 1 fl. 10 kr. C. M. zu haben

Auch werden da Bestellungen auf diesen feinsten Champagner mit französischen Etiquetten in großen und kleinen Kisten übernommen.

Die k. k. ausschl. priv. Kochmaschinen-Fabrik
des
Anton Pokorny in Pesth,

ladet hiemit ein pl. t. Publicum zur gefälligen Besichtigung ihrer neuesten Erzeugnisse ein, worunter eine im

gothischen Style höchst elegant und zweckmäßig erbaute ganz eiserne Kochmaschine

(wegen häufigen Bestellungen zur **Gewerbsausstellung** verspätet) einer besonderen Aufmerksamkeit zu empfehlen sein dürfte.

Zu sehen in der Hauptniederlage an der obern Donauzeile im Wurmhof

---

Morgen Sonntag den 12. Februar

wird in den königl. städtischen Redouten-Sälen eine große

brillante Redoute

abgehalten werden.

Die Musik ist unter der Leitung des
Herrn F. Morelly.

Es macht seine höfliche Einladung

Carl Emmerling.

Eine Frau vom Stande,

welche fertig ungarisch, deutsch und italienisch spricht, zeichnet, auch andere wissenschaftliche Kenntnisse besitzt, und in weiblichen Handarbeiten geschickt ist, wünschte Fräuleins entweder ganz zur Erziehung zu bekommen (für ein Jahr ist sammt Kost und allen Lehrgegenständen 160 fl. C. M.) oder auch in obbenannten Gegenständen bei ihr im Hause für ein billiges Honorar Stunden zu ertheilen — Das Nähere ist zu erfahren im grünen Hof, 2. Stock, auf die Donauzoffe.

Mehrere 1000 Stück fertiger Wäsche, bestehend in allen Sorten Männer-, Damen- und Kinderwäsche, Leintücher, Polster- und Tuchetüberzüge, Damen-Corsetten und die neuesten Schweizer Vorhang-Mousseline, empfiehlt die Handlung zum

Ypsilanti in Pesth.

Verpachtungsanzeige.

In der 1½ Stunde von Stuhlweißenburg gelegenen Herrschaft Lovas Berény sind die herrsch. Branntweinhäuser zu Lovas Berény und Nadap sammt den Branntweinschank von Georgi l. J. an auf ein oder mehrere Jahre in Pacht zu geben Weitere Auskunft hierüber ertheilt das Hofrichteramt zu Lovas Berény.

Von französischer Soda und Kochsalz,

welche im Kundschaftsblatte Nr. 76 v. J. durch Herrn Dr. Ludwig Gall als die vorzüglichste zur Dampfwäsche empfohlen wurde, ist wieder ein frischer Transport angelangt und stets vorräthig bei

Ludw. Wilh. Forster,
zum goldenen Anker, am Sebastianiplatz in Pesth.

Bei Gustav Heckenast ist so eben erschienen:

Magyar életképek

szerkeszti
Frankenburg.
Pesten 1843. Első füzet.

Dieses Werk erscheint in 6 Heften, Preis eines Heftes 40 kr. C. M. Das letzte Heft wird bei Empfang des ersten vorausbezahlt.

Vier Pferde,

16 Faust hoch, gleichfärbig, braun, sammt englischen Kummetgeschirr sind aus freier Hand auch paarweis zu verkaufen. Näheres ertheilt man in Pesth am neuen Marktplatz im Ürmény-schen Hause 1. Hof beim Hausmeister, in Ofen im Fortuna Wirthshaus.

Bei **Gustav Heckenast** Buchhändler in Pesth, ist zu haben:

Academischer Vortrag

gehalten von
Grafen Stephan Széchenyi,
Vice-Präsidenten der ungarischen Gelehrten-Gesellschaft.
Uebersetzt von
Joseph v. Orosz.
gr. 8. Preßburg brosch. 30 kr. C. M.

Rüben-Syrup

und ganz feines

Spodium

ist zu billigen Preisen bei H. Schönwald zu haben.

Wein-Verkauf.

60 bis 70 Eimer rothe, und 40 bis 50 Eimer weiße alte Tetényer Weine sind billigst zu verkaufen. Das Nähere ist in der Josephstadt, Stadtgut-, vormals Baron Sandorgasse Nr. 965 beim Hauseigenthümer zu erfahren.

Nicht zu übersehen!

Zwei Zimmer ohne Meubeln, beide auf die Gasse sind am Rosenplatz Nr. 285 im 2. Stock über den Gang rechts zu verlassen, ebendaselbst zu erfragen, und auf Georgi zu beziehen

---

Die Adresse

eines Lehrers, der in der Mathematik gründlichen Unterricht ertheilt, ist in der Expedition dieses Blattes zu erfragen.

Ein Praktikant

oder Lehrjung wird in eine Modewaarenhandlung in Pesth aufzunehmen gesucht Näheres in der Expedition dieses Blattes.

Französ. Champagner

ist zu 2 fl. 15 kr. C. M. die Bouteille bei H. Schönwald zu bekommen

---

Fremden-Anzeige.

Tiger. HH. Graf Wallenstein. — Hamersberg u. Kossuth, Assessore. — Valkovits, Protocollist. — Bekey, Privatier. — Spody, Kaufmann. — Nagy, Fiscal.

Herausgeber und Verleger: G. Heckenast. — Redacteur: Dr. S. Saphir.

Kosárek M.

festő Budán a

XIX. században.

1841-ben részt vett a

pesti Műegylet kiállí-

tásán „Hrač v

šachy" c. képével

Toman 323. l.

lapotommal, hogy kerültem ide, mit keresek itt, és egyáltalán, minek ez az egész...
L. ... Figyelje csak a képaláírás direkt idiotizmusát, Viktor Sztyepanovics! Nyilván azon gúnyolódik, mennyire vonzódunk a metaforikus nyelvhez, mennyire szeretünk mindenben rejtett értelmet, rejtett szövegösszefüggést keresni. Ezzel a „Légy" címmel azt hangsúlyozza, hogy a képen csak egy légy van és más semmi...
LI. ... Mi az, mostanában már ilyesmit is ki lehet állítani?
LII. ... Emlékszel, amikor mindannyian ott ültünk az asztalnál és Vologya szellentett, Valja is majd megőrült - na, én most pont így érzem magam ettől a légytől...
LIII. ... Mint amikor valaki rosszul mesél el egy viccet, és ettől mindenki, aki csak ott van, kínosan érzi magát...
LIV. ... És mit mond, hány éved van még hátra?
LV. ...Mindjárt itt lesz Vologya és Nyina, és máris indulunk...
LVI. ... Csak azért állították ki ezt a legyet, hogy bosszantsák a nézőket... Emlékszel? Ugyanezt csinálta Majakovszkij is...
LVII. ... Légy, légy, legyecske, aranyozott begyecske...
LVIII. ... A plakátra az van írva: „Szárnyas légy". Miért, szerinted van szárnyatlan légy is?...
LIX. ... A művészet bármilyen legyen is, mindig kell hogy hordozzon valami mélyebb értelmet, nem érheti be a tiszta illusztratív jelleggel...
LX. ... Látod, miket állítanak ki mostanában, te meg folyton azt hajtogatod: te csak rajzolj természet után, természet után...
A szövegeket hordozó kartonok: tus, színes ceruza, 330x226 mm
j.j.l. cirill betűkkel: I. Kabakov 82.g.
K.90.6/1-60.
Vétel

KAMMERER, Anton Paul
(Weissenfels 1954, Drezdában él)
58. ELMARADT TÉL, 1988
színes kréta, tus, fröccsentett festék kollázson, 833x582 mm
j.j.l.: A.P.Kammerer 88
K.90.23.
Csere a drezdai Grafikai Gyűjteménnyel
59. SZÉK No.8., 1989
színes kréta fedő és olajfestéken, kollázs, féder szépiafestéken és tuson, 796x555 mm
j.l.: Stuhl 8.A.P.Kammerer 89/1.
K.90.24.
6. kép

XLVI. ... This is what they call pop-art, of course it arrives here 10 to 15 years late, as everything...
XLVII. ... Let us leave, it's awfully hot...
XLVIII. ... This artist always draws flies, I've seen some other work of his, also with a fly...
XLIX. One must take a good look at a substantial work. An insubstantial one lets attention wander, and then I notice I am thinking of myself again, my state of mind, how come I am here, what I want here and what this whole business is for, anyway...
L. ... Note, Viktor Stepanovitch, the direct idiocy of the inscription! This one clearly mocks our adherence to metaphoric language, the way we love searching for some underlying message, hidden contexts everywhere. The title "Fly" underlines that there is only a fly in the picture, nothing else...
LI. ... What, is it possible now to exhibit even such things?
LII. Remember, how Volodia farted while we were all sitting around that table, even Valya almost went crazy - well, I feel just like that now, because of this fly...
LIII. ... Just like when someone blunders in telling a joke and everyone there feels awful...
LIV. ... And how many years does he say you have left?
LV. Volodia and Nina will soon be here and we may start right away...
LVI. ... This fly was exhibnited only to annoy spectators... Remember, Mayakovsky used to do the same...
LVII. ... Fly, fly, little fly, golden tummy, up you fly...
LVIII. ... The poster is inscribed, "Winged fly". Why, d'you think there are wingless flies, too?
LIX. ... Art, whatever it is like, must always carry some deeper sense; it cannot be content with a purely illustrative character...
LX. See what is exhibited nowadays, and you keep telling me, "Draw after nature, you just draw after nature!"
The cartons bearing the text: China ink, colour pencil, 330 x 226 mm
signed l.r. in Cyrillic letters: I. Kabakov 82.g.
K.90.6./1-60.
Purchased

KAMMERER, Anton Paul
(Weissenfels, 1954 - resides in Dresden)
58. WINTER PUT OFF, 1988
colour chalk, China ink, sprinkled paint on collage, 833 x 582 mm
signed l.r.: A.P.Kammerer 88
K.90.23.
Exchanged with the Dept. of Prints and Drawings, Dresden
59. CHAIR No.8., 1989
colour chalk on covering and oil paint, collage, feather on sepia paint and China ink, 796 x 555 mm
signed l.: Stuhl 8.A.P.Kammerer 89/1.
K.90.24.
Exchanged with the Dept. of Prints and Drawings, Dresden
See Plate No.6.

KOLOS-VARY, Sigismund (Kolozsvári Zsigmond)
(Bánffyhunyad 1899- 1983 Chaux de Fonds)
60. KOMPOZÍCIÓ, 1972
színezett rézkarc és akvatinta, 235x197 mm
j.j.l.: Kolos-Vary 1972, sz.b.l.: 28/30
L.89.82.
Vétel

KOSUTH, Joseph
(Toledo, Ohio 1945, New York-ban él)
61-63. WITTGENSTEIN IDÉZET 1.2.3. (No.401. 431. 432), 1989
szitanyomat, 650x945 mm
j.j.l. hidegbélyegzővel: Documentation Joseph Kosuth Studio/Ex Libris, számozva a versón: 39 of 100 JK 1989
L.90.3.4.5.
Vétel

KÓSZA SIPOS László
(Budapest 1943-1989 Empelde)
64. SZENTENDRE, 1973
pasztell, 710x485 mm
j.b.l.: Kósza Sipos 1973
Letét

KOVÁCS Attila
(Budapest 1938, Budapesten és Kölnben él)
65. KOORDINÁCIÓ PL3-9-1975, 1993
tus, izográf, 450x375,5 mm
j.a versón: KOVÁCS ATTILA
K.93.3
A művész ajándéka
15. kép

LAKNER László
(Budapest 1936, Berlinben és Essenben él)
66. KOMPOZÍCIÓ, 1979
vegyes technika, kollázs, 118x188 mm
j.b.f.: Lakner 79
Letét
67. KOMPOZÍCIÓ „S-B", 1982
vegyes technika, kollázs, 114x155 mm
j.j.l.: Lakner 82
Letét
11. kép

LE CORBUSIER (Charles Édouard Jeanneret)
(La Chaux-de-Fond 1887-1965 Roquebrune-Capmartin)
68. A MOSZKAI CENTROSZOJUZ SZÁMÁRA KÉSZÍTETT PÁLYÁZATI TERV VÁLTOZATA, 1929. MÁJUS 17.
toll, tus, ecset, vízfestmény, 420x615 mm
j.b.l. idegen kézírással, cirill betűkkel: Le Corbusier
A terv sorszáma: 2135
K.88.28.
Vétel

KOLOS-VARY, Sigismund (Zsigmond Kolozsvári)
(Bánffyhunyad, 1899 - Chaux de Fonds, 1983)
60. COMPOSITION, 1972
colour etching and aquatint, 235 x 197 mm
No.l.l.: 28/30, signed l.r.: Kolos-Vary 1972
L.89.82.
Purchased

KOSUTH, Joseph
(Toledo, Ohio, 1945 - resides in New York)
61-63. EXCERPTS FROM WITTGENSTEIN 1.2.3. (No.401.431.432.), 1989
screenprint, 650 x 945 mm
signed l.r. with embossing press: Documentation Joseph Kosuth Studio/Ex Libris, numbered on the verso: 39 of 100 JK 1989
L.90.3.4.5.
Purchased

KÓSZA SIPOS, László
(Budapest, 1943 - Empelde, 1991)
64. SZENTENDRE, 1973
pastel, 710 x 485 mm
signed l.l.: Kósza Sipos 1973
Deposit

KOVÁCS, Attila
(Budapest, 1938 - resides in Budapest and Cologne)
65. COORDINATION PL-9-1975, 1993
China ink, isograph, 450 x 375.5 mm
signed on verso: KOVÁCS ATTILA
K.93.3.
Gift from the artist
See Plate No.15.

LAKNER, László
(Budapest, 1936 - resides in Berlin and Essen)
66. COMPOSITION, 1979
mixed techniques, collage, 118 x 188 mm
signed u.l.: Lakner 79
Deposit
67. COMPOSITION "S-B", 1982
mixed texhniques, collage, 114 x 155 mm
signed l.r.: Lakner 82
Deposit
See Plate No.11.

LE CORBUSIER (Charles Édouard Jeannaret)
(La Chaux-de-Fond, 1887 - Roquebrune-Capmartin, 1965)
68. A VERSION OF THE COMPETITON PLAN FOR CENTROSOYUZ, MOSCOW, MAY 17, 1929.
pen, China ink, brush, watercolour, 420 x 615 mm
signed l.l. in alien handwriting and Cyrillic letters: Le Corbusier
Plan's No.: 2135
K.88.28.
Purchased

Kósa Zoltán

Bp.családi ház,Kutvölgyi u.

Tér és Forma, 1937 X.13

Kósa Zoltán

Spét kozmetikus rendelője

Tér és Forma, 1936 IX. 8

Kósa Zoltán építész

Bp. Széher u. villa

Tér és Forma, 1935 VIII. lo

Kósa Zoltán épitész

Bp.Virányos u. ház

Tér és Forma, 1936 IX. 8

Kósa Zoltán építész

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 67-69.o.

Weekendházak - weekendhäuser
csoportok.

Kosa Zoltán épitén

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 191-192.
Molnár József: Meajcsorzétek a budapesti hanzetkőri árumintavásárhoz.

Kósa Zoltán épitész

Bp.Schell gyár öltözője

Tér és Forma, 1935 VIII.295

Kósa Zoltán

Tér és Forma, 1931.

IV. évf. 300-302. o.

A „kornerü családi ház" a budapesti lakberendezési vásáron.

Építészet - világi

Weekendház - Kósa Zoltán

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 67-68. o.

Weekendházak - weekendházas csoportok.

Kósa Zoltán, építész

Nouvelle Revue de Hongrie

1933. XXVI. a. XLVIII. f. 609–613. l.

Gerevich Tibor: Képzőművészeti kiállítás a műcsarnokban.

Építészet - világi

Családi ház - Kósa Zoltán és Bierbauer Virgil

Tér és Forma, 1931.

IV. évf. 300-302.o.

A „korszerű családi ház" a budapesti lakáskiállítás tárgyán.

Kósa Zoltán
1902—1978

Búcsúzunk Kósa Zoltántól, a modern magyar építészet jelentős egyéniségétől, az eredményes építészeti szakírótól, sokoldalú érdeklődésű, nagytudású embertől.

Kósa Zoltán 1902-ben született, 1925-ben szerzett építészi diplomát a budapesti Műegyetemen. 1931-ben az első modern budapesti filmszínházat, a Décsi mozit tervezte, ezt az alkotást az akkori neves építészeti folyóiratok, az l'Architecture d'aujourd'hui és a Casabella ismertették. Az 1933-ban épült Széher úti családi háza korai modern építészetünk egyik jelentős alkotása, merész konzolos szerkezetével tűnt fel. Frank Lloyd Wright „vízesés háza" hatását látnánk benne, ha amannál nem két évvel előbb keletkezett volna. Ez időtől kezdve Kósa Zoltán, aki a magyar CIRPAC szekcióhoz csatlakozott, számos kitűnő épületet, családi házat, bérházat tervezett. Munkásságát munkaszolgálatba vonulása, majd a közélet fasizálódása, ezzel építészeti munkásságának lehetetlenné válása akasztotta meg.

A felszabadulás után első műve egy súlyosan sérült Attila utcai bérház helyreállítása és korszerűsítése volt. Az itt kialakított alaprajzi rendszer példamutató lett U alaprajzú épületek megoldása számára. 1948-ban a BUVÁTI kötelékébe lépett. Itteni munkái igy a Csepelen épített bérháza, a Dagály-fürdő főépülete logikusan kialakított, ma is példamutatónak tekinthető megoldásukkal tűnnek ki. Utolsó tervezési munkája a Gellért Szálló helyreállítása volt. Ennél a rendkívül bonyolult munkánál is meg nem alkuvó természetével állandó és sokszor hálátlan, de végső soron eredményes harcot folytatott a színvonalas minőségi munkáért.

Nyugdíjazása után lendülettel vetette bele magát a szakirodalmi tevékenységbe. „Fényépítészet" című könyve még 1937-ben jelent meg. Ehhez a témához tért vissza 1967-ben megjelent „A világítás művészete" c. művével. Ezt sorrendben követték további könyvei: „A XX. század építészete" (1968). „Modern amerikai építészet" (1971). „Kenzo Tange" (1974). Utolsó, Oscar Niemeyer tevékenységét tárgyaló műve megjelenését már nem érhette meg.

Kósa Zoltán magányos, zárkózott ember volt. Gondolkodása központjában az építészet ügye állt. E vonatkozásban érdeklődése, tájékozottsága rendkívüli volt. Őrzöm leveleit, amelyekben különböző általam írt cikkekhez, könyvekhez kritikai megjegyzéseket fűzött. Kritikájával, mely mindig helytálló volt, éppen úgy mint egész életével, alkotásaival, tevékenységével a korszerű építészet ügyét szolgálta. Ezzel beírta nevét a modern magyar építészet történetébe.

Preisich Gábor

Budapest XIII., Visegrádi utca 50/ab

1. Fedett uszoda a Szabadság körúton. Tervező: Tolnay Lajos (Győri Tervező Vállalat)
2. Egyetemi Könyvtár 260 000 kötetre, Sopron. Tervező: Kiss Imre (ÁÉTV)
3. Vasútállomás, Sopron. Tervező: Szántó Gyula (Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút)

1. Piscine couverte au boulevard Szabadság. Architecte: Lajos Tolnay
2. Bibliothèque Universitaire de 260 000 volumes, Sopron. Architecture: Kiss Imre
3. Gare, Sopron. Architecte: Gyula Szántó

kritika

Sopron három új középülete

1

Sopron büszke történeti építészetére, műemlékeire, belvárosának együttesére. Építészetének értékét különösen kiemeli az a körülmény, hogy a római kortól a legújabb időkig a jellegzetes és jeles épületek átfogó történeti folyamatossággal tárulnak a látogató elé; a régi városfalak és bástyák, az Árpádkort idéző kápolnák, a gótikus templomok és lakóháztöredékek, a belváros urbanisztikai szerkezete, a reneszánsz adalékok, a barokk házak egész sora, a klasszicista megyeház és az eklektikus házsorok kiragadott példák ebből a kontinuitásból. E gondolatsor folytatásaként azonban felmerül a kérdés, hogy kortárs új építészetünket is méltóan képviselik-e majdan emlékszámba vehető épületek? Válaszunk a két háború Irodából kellene kiindulnia, itt egy tapasztalt mester sajnos hiányzik.

Most, amikor Sopron néhány legújabb, építészetileg figyelemreméltó új középületéről szeretnék beszámolni, ezeket a szempontokat előre kellett bocsátanom. Így válik érthetővé, hogy Tolnay Lajos Sopronban töltött néhány éve (Győri Tervező Vállalat Soproni Irodája) miért vált a város hasznára. Építészegyéniségének elvitathatatlan érdeme néhány ötletdús lakóépület (a Lővérekben és az Uszoda utcában) és főleg az új fedett uszoda a lővéri Szabadság körút mentén. Az épület kiváló példája annak, hogyan lehet — sőt kell — szép táji környezetben primitív hasonulás helyett, éles kontrasztot képezve alkotni. Az ilyen kontraszt kockázat, s csak biztos épí-

KÓSA Zoltán építész

Attila u. 35. Vágó László
tervezte épület azonosítása
1948

Prakfalvi E.: Szocreál. Bp. 1999. 70

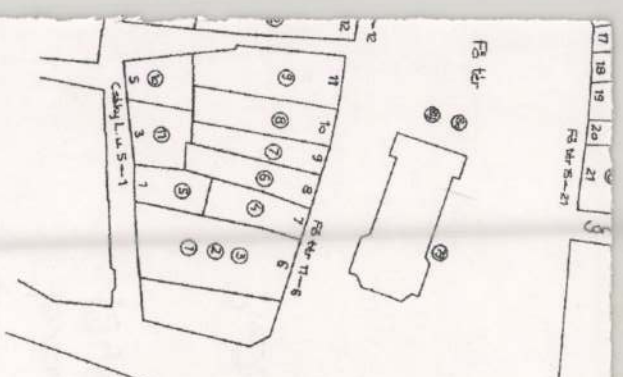

2. kép. A Fő utca és környékének jelenlegi helyszínrajza, a napjain házszámozással. A körrel jelzett számok a Maynzeck-féle térkép szán tájékoztató jellegűek, mivel a két térkép méretadatait csak közel (A rajzot készítette: Nyikos László)

Kósa Zoltán

építész

⊙ **Magyar építészet a külföldön.** A Párizsban megjelenő francia művészeti világlap, az *Architecture d'aujourd'hui* legutóbbi számát a modern színház és filmépítészet bemutatására szenteli. A vaskos kötetben felvonul a legjava mindannak, amit az építészet az utolsó húsz évben e téren produkált. Magyarországot a névsorban *Kósa* Zoltán építész képviseli 1930-ban tervezett filmszínházával. A fiatal magyar építésznek ezt az úttörő alkotását nemrégiben a londoni filmvilág lapja, a *Kinematograph* is gazdagon illusztrált cikkben méltatta.

Népszerű Tudományos és Technikai Napló. A Pesti Napló melléklete. 1934 január 10.

A berlini Capitol

Europahaus és Phöbus-Palast Berlinben

Hindenburgbau, Stuttgart

a módszer azonban nagy fényveszteséggel jár és oldalról kevésbé olvasható írást ad. Sokkal jobb az a dobozszerű megoldás, ahol a betű eleje áttetsző üveglapból van.

Külön tanulmányt igényelne azoknak a rendszereknek ismertetése, amelyek ma világítási effektusok létrehozására beváltan alkalmasak. Itt csak érintjük, hogy újabban, amikor a belső helyiségekben is mindinkább a fényforrás elrejtése, eltakarása a cél, ugyanilyen tendenciák észlelhetők az épület külső megvilágításánál is. Luckhardt és Anker berlini építészek, akik elsők voltak azok között, akik a fényreklám és az architektúra szoros kapcsolatát felismerték, most már szinte teljesen áttérnek a rejtett világításra, bár kezdetben ők is közvetlen fényforrásokkal dolgoztak. Most az egész házon végigvonuló profilokba, párkányokba helyezik az uccáról láthatatlan suffita-lámpákat, mint pl. a tavaly készült Chrysler-Hauson, a berlini Kurfürstendammon. Itt legtöbbször már nem is a betű világít, hanem az erősen megvilágított falsík elé helyezett betű, — mint sötét folt — szilüetjével hat. Valószínű, hogy a reklámvilágításnak ez a kötöttebb, öntudatosabb, az architektúrát jobban követő és akcentuáló módja vezet a jövő fejlődés felé. Erre mutat a szigorúbb formanyelvű transzparenseknek az utóbbi időben való mindnagyobb mértékű elterjedése és az architektúrához kitünően simuló — kissé drágán installálható, de olcsó üzemű — Neon-csövek használata is.

A newyorki Broadway szertelen fényorgiája, Maestro Jacopozzinak — az Eiffel-torony híres Citroin-reklámja tervezőjének — ezer színben sziporkázó, csobogó fényvízesései a párizsi Lafayette- és a Louvre-áruházak homlokzatain: még a régi iskolát mutatják. Az egész nap gyárban, büróban görnyedő emberek esti felszabadulását, egy nálunk rendezettebb anyagi viszonyok közt élő társadalom mámoros fényimádatát tükrözik vissza csak a „fényköltemények". De az az öncélúság és anyagszerűség, amely manapság mindjobban uralkodóvá lesz az emberi élet minden megnyilvánulásában, bizonyára uccáink esti képében is megtalálja a maga sajátos megjelenési formáját. A „fényszerű" fényeffektus talán már nem is a holnap ígérete.

Kósa Zoltán (Berlin)

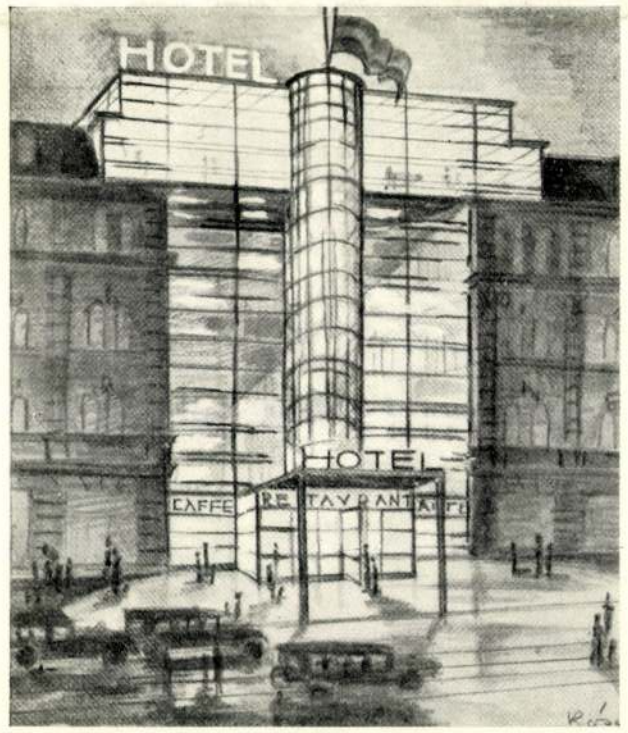

Kósa Zoltán építész: budapesti hotel tetőétterem építkezése. Az ucca felé láthatóan közlekedő lift a maga fényeffektusával „blickfang"-ul szolgál. Ugyanezt szolgálja a meglévő francia udvar beüvegezése és megvilágítása is

A nagyterem

A virágablakok mögötti napsütéses, a zöld növényzettől körülölelt teremnek stílusos felszerelését lakkozott és nikkelezett acélból hajlított bútorzat képezi. A padozat pedig a terem hangulatának megfelelőleg színes gumikockákból készült.

ril

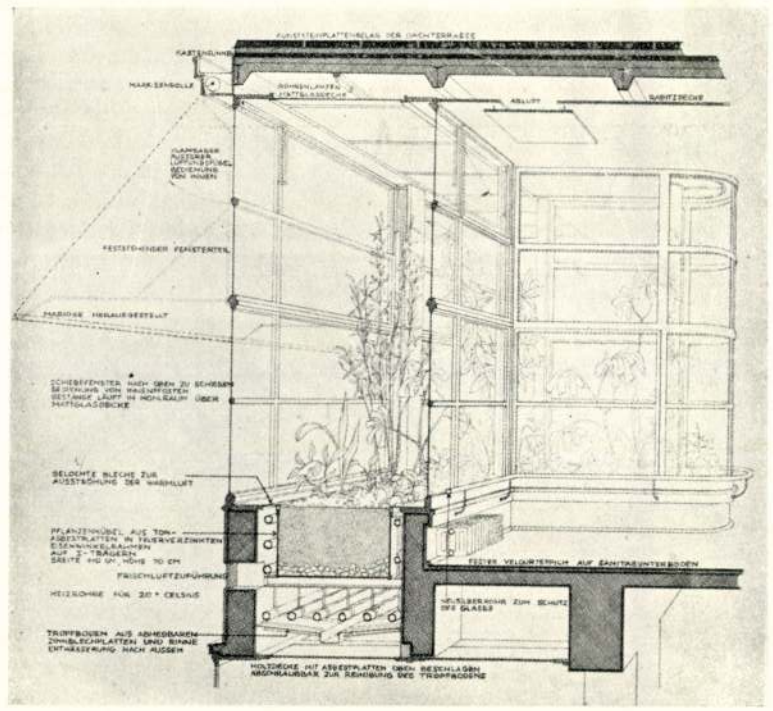

A virágablakok elrendezésének sematikus rajza

Feljárat és zenekari fülke

Tér és Forma
1930. 3. szám.

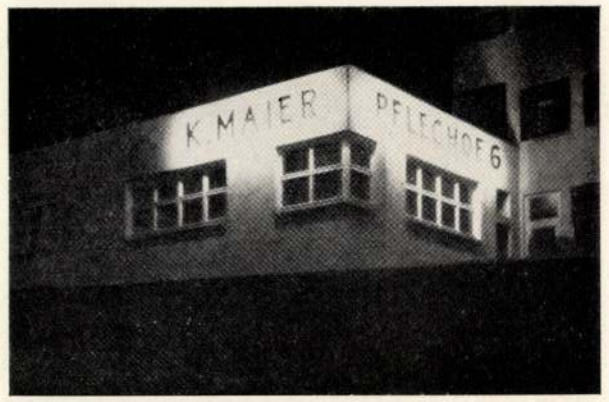

Arch. Wägenbauer & Weidle (Tübingen). A fémbetűk a falsíktól 0.30 m-re előállnak és a hátuk mögé szerelt körték megvilágítják a falsíkot. A betű mint silhuette-kép hat.

A FÉNY AZ UCCÁN

A nagyváros karakterét az utóbbi évek óta mindinkább két újabb jelenség determinálja: a hatalmasan megnövekedett közlekedés és az elektromos áram által nyujtott világítási lehetőségek mind nagyobb mértékű kihasználása. Míg az előbbi különösen alaprajzi, organizációs problémákat vetett fel, addig az izzólámpák megjelenése útjainkon a város esti képének döntő fontosságú motivumává lett. A néhány évtized előtti, szelíd, hidegfényű, imbolygó lángú gázlámpák eltünése az uccasarkokról, — most utólag milyen jól látszik ez — egyúttal egy kényelmesebb, „szolidabb", talán boldogabb élet elmúlását jelentette. Az erősebb és szúrósabb fényű izzólámpa bevonulásával és uralomrajutásával egy új világfelfogás adta le névjegyét a metropolisok uccáin.

A fény, mint az esti városképet döntően formáló motívum, két módon jelentkezik: vagy mint reklámeffektus, vagy mint architektúrát, érdekes, jellegzetes épületeket hangsúlyozó lehetőség. Az utóbbi minőségben érdekesen veszi át a régi, görögtüzes, tüzijátékos ünnepélyek szerepét. A velencei Márkus tér épületeinek gyakori reflektoros megvilágítása, a párizsi világkiállítás hídjának ragyogása, a barcelonai nemzeti palota, a budai Halászbástya és Mátyás-templom illuminációja mindmegannyi fényünnep. A tübingeni Neckar-part esti képének céltudatos kialakítása jó példa rá, hogy mit jelenthetne pl. a budapesti sötét Dunapartnak a modern világítástechnika eszközeivel való felragyogtatása az idegenforgalom szempontjából.

A reklámeffektusok még nem is olyan régen csak a szabadonfekvő izzólámpák kapcsolási kombinációin, színezésén, fellobbanásán és elsötétülésén alapultak. Lámpák ezreiből rakták ki a sokszínű reklámképeket, figurákat, fényevolúciókat és ugyancsak fémkeretbe foglalt, közvetlenül világító körték pontjai adták a betűk vonalait is. Az így készült felírások csúnya nappali megjelenése azután lassanként a közvetetten világító betűrendszereket hozta divatba, ahol a körték egy, a betűformát követő ernyő mögött vannak elhelyezve és csak a betűk fehérre zománcozott belsejéből visszavert fény egy része jut a megfelelő nyílásokon a néző szemébe. Ez

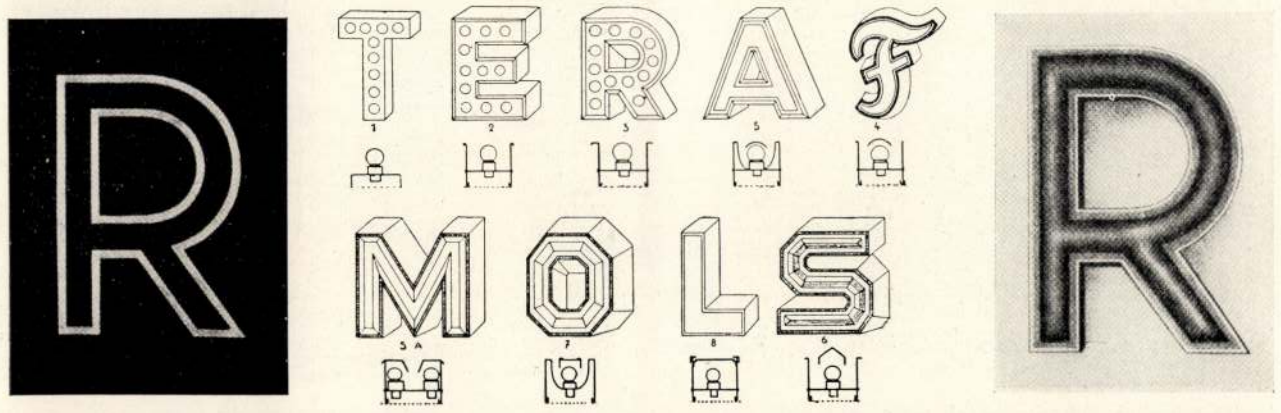

Világítóbetűk szerkezeti megoldásai. 1., 2. és 3. jelűek látható körtékkel. 4., 5., 5a., 6. és 7. jelűeknél a körték egy nappal jó reliefet adó ernyő mögött vannak elhelyezve. 8. jelű dobozszerű megoldás, elől teljesen üveglappal fedve.

Telefoncella Frankfurt a. M.-ban, transzparens reklámmal és világítóórával egybekötve. Tervezte a városi építészeti hivatal.

A transzparens a közlekedés szolgálatában. Villamos megállóhely világítóórával a stuttgarti Schlossplatzon (nappal és éjjel)

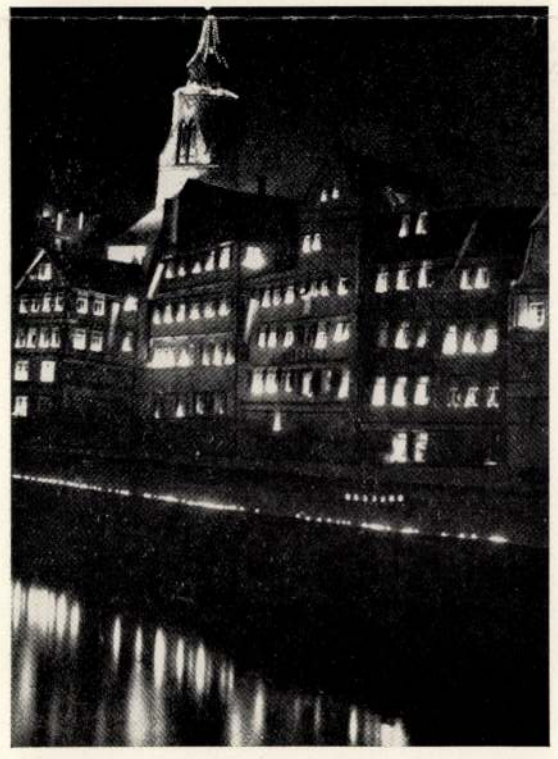

Az esti városkép céltudatos kialakítása. A Neckar-part házsorainak és a templomnak kivilágítása Tübingenben

Frankfurt a. M. Transzparensreklám silhuettefelírással. Tervezte a városi építészeti hivatal

TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A haladó autótechnika és autótudomány műhelyéből

Az autóbalesetek fiziológiai okairól

a kaliforniai egyetem fiziológiai tanszékének tanára, Eric *Ogden* behatótanulmányozás alapján azt tartja, hogy rossz soffirozásért nemcsak a gonosz alkohol felelős, — ugyanennyi esetben éhség, helytelen táplálkozás és az órákhosszat való kocsizásnak, az út szemmeltartásának fárasztó s általa tó hatása is szerepel. Gépkocsi helyes vezetéséhez elsősorban az agy egyenletes vérellátására van szükség. Ezt pedig elégtelen vagy túlhajtott táplálkozás megzavarja. Ezért a hosszabb utat megtevő autóvezető gyakran, de keveset és könnyűt egyen, alkoholos italokat pedig teljesen kerüljön. Az a körülmény, hogy a vezetőnek állandóan szemmel kell tartani az út fehér csíkját és figyelni a motor egyhangú berregését, az elálmosodásnak teremt kedvező talajt, de meg hipnózisszerű állapotnak is, amelyben a vezető könnyen csábíttatja magát illetéktelen vagy laikus kívánságok teljesítésére, például túlságos sebességgel való hajtásra, vagy például nem tudja többe kellően a maga útfelét tartani. Egyéb, a vezetésre káros befolyások azok, melyeket az állandó rezgés, túlságos izommüködtetés (rossz szokásból eredő hajlongások, széles karmozdulatok stb.) túlságos agyműködés (képzettársításos fantáziák, gondok stb.) vagy elfáradás okoznak, — ezek a tényezők egyenként vagy egymással társulva szabálytalanná vagy elégtelenné teszik az agy vérellátását és a vezetőt feladata helyes ellátásában megzavarják, már pedig ily zavarnak pillanatokra sem szabad beállania, mert bármely pillanat véletlenül tragikussá válhat. A soffirozás épolyan magátólértetődően természetessé kellene, hogy váljon, mint például a — járás. Az a vezető, kinek baj elkerülésére állandóan intellektiv (észbeli) képességeit kell használnia, baj bekövetkezésének sokkal inkább van kitéve, mint az a kollégája, aki úgyszólván ösztönösen vezeti a kocsit. És az intellektussal dolgozó vezető az alkohol irányában is érzékenyebb, mint az, aki ösztönösen vezet. Ogden helyesnek tartaná, ha tekintettel az autózás rendkívüli s mindnövekvőbb elterjedtségére, az amúgyis már sok főiskolában tanított vezetői tanfolyamok általánosan kötelezőkké válnának. E tanfolyam alkalmával a tanítványnak egyízben teljes napon át kellene vezetnie, mert ekkor napfényre kerülnének az összes szellemi vagy testi fogyatékosságok, melyek későbbi balesetek okaivá válhatnak, úgyhogy az ilyen fogyatékosságokat ekkor még idejében lehetne egyensúlyozni vagy kiküszöbölni.

Európai autóúthálózat

Nagy érdeklődést keltett német, de külföldi szakkörökben is Kurt Gustav *Kaftan* mérnöknek, az autóutak hírneves teoretikusának egy európai autóúthálózatról felvetett nagyszabású tervezete, amelynek végrehajtását ha a mostani nemzedék nem is tudná befejezni, de a jövő legfontosabb feladatai egyikének kell tekinteni. Megvalósíthatóságára Kaftan az európai vasúthálózatot említi példának. »Európának autóutakra van szüksége« című brosürájában Puricellinek, az ismert olasz szakembernek kezdeményezésére utal, mely új lökést adott a kiépítendő nemzeti autóúthálózatoknak egységes európai rendszerré való összekapcsolására irányuló törekvéseknek.

1931-ben alakult meg Genfben a nemzetközi munkahivatal keretében működő »nemzetközi autóutak irodája«. Latro francia nagyiparos is sokat foglalkozott e tervekkel, de elméleti elgondolásai eddig nem tartalmaztak kellően gyakorlati javaslatokat. Kaftan elgondolása az, hogy a nemzetközi közlekedési szükségleteket tanulmányozni és mindenképpen tekintetbe venni kell és megteremteni az európai átmenő forgalom számára legjobb vonalakat, *ezenközben* azonban tekintettel kell lenni az egyes nemzeti és földrajzi körülményekre s feltételekre. Ezzel a módszerrel olyan *önmagukban is zárt* nemzeti autóhálózatok teremthetők, melyek könnyen volnának egymással aztán európai hálózattá egyesíthetők. Ennek a hálózatnak mintegy 65.000 kilométer volna az összhossza. Németország a maga 7000 kilométerre tervezett birodalmi autóútjaival kapcsolódna ebbe, melyekből már mult ősszel 1000 kilométernyi volt üzemben és további 1400 kilométernyi építés alatt.

Autó — tehetségtelenek számára

Ez a kocsi a jövő évben, éspedig Amerikában kerül piacra és szenzáció lesz. Az ennél az ujdonságnál alkalmazott szabadalmak egyikét *Hausdorff*, a mikrofón- és hangosfilmtechnika egyik neves úttörője jelentette be Zürichben és »mótoros járművek áttételváltójának önműködő kapcsolását végző szerkezet« elnevezés alatt van bejegyezve. Az ilyen szerkezet valóságos áldás mindazok számára, kik bár szívesen ülnek a volán mellett és szeretik a hegyenvölgyön át való kocsizást, mégis hadilábon állnak a helyes, illetve a megfelelő időben alkalmazott *sebességváltással*. Mert a kocsi vezetésénél nem a volánnak vagy a féknek a kezelése a nehéz, sem a gázpedál működtetése. Hanem a soffirozás művészete főképpen a sebességváltó helyes s ügyes alkalmazása. A Hausdorff-féle találmány elejét veszi e bajoknak: az 1938-as gépkocsi önműködően állítja be az éppen szükséges áttételt. Azt, amit minden második vagy harmadik autós gyakran hibásan ítél meg: hogy vajjon mikor van szükség az első, a második vagy a harmadik sebességre s mely másodpercben, illetve a másodperc mely törtrészében kell átkapcsolnia, azt a Hausdorff által kidolgozott szerv a szükséges pillanatokban »megérzi«, tehát például akkor, amikor a startolt kocsi már bizonyos minimális sebességgel halad, vagy például olyankor, amikor a pálya emelkedési foka bizonyos minimumot meghalad, stb., ilyenkor az új szerv önműködően a megfelelő áttételre kapcsol át.

Minden autós tudja, hogy ez valóságos forradalmat jelent az automobilizmus terén.

Áramvonal — az oldalszél ellen is

A berlini Auto-Union versenykocsijainak áramvonalait Porsche dr. német technikus újabban már úgy konstruálta, hogy *oldalszél* számára is a lehető legkisebb nyomási felületet adják. Az első kipróbálás május 28-án történt meg az Avus-pályán: e napon — mintegy megrendelésre — erős, lökéses szél uralkodott — kiderült, hogy a kocsi oldalstabilitása kitűnő volt, úgyhogy az előző napokon elért 380 kilométeróránkénti csúcssebesség és az átlagos 280 kilométeróránkénti körpályasebesség a vihar és annak a kocsira gyakorolt oldalnyomása ellenére is megismételhető volt. Ennek az eredménynek a normális személykocsik konstruálására való hatása sem fog elmaradni, hiszen ismeretes, hogy a normális kocsik is a kitűnő autóutakon sokszor járnak olyan sebességgel, melynél oldalszél ellenében kezdenek igen érzékenyekké válni. Remélhető, hogy ezek után a közönséges szériakocsikat is nemsokára úgy lehet majd építeni, hogy oldalszél ellenében nem lesznek oly érzékenyek, mint eddig.

Neubauer Frigyes

Hadseregek gépesítése

A világháború után rögtön megindult a hadseregek fölszerelése motoros gépekkel, elsősorban hernyótalpú és félig hernyótalpú harcikocsikkal, továbbá 4—6—8 kerekű motoros járművekkel. A hadsereg teljes motorosítására azonban sehol sem tértek át, aminek megvannak az okai. Az állatok igavonó erejéről nem lehet lemondani a modern háborúban sem. Az európai és más harctereken tett tapasztalatok azt mutatták, hogy a ló igavonó ereje a háborúban sok esetben éppen olyan jól felhasználható, mint a motoros gépeké, sőt vannak esetek, amidőn a lovak alkalmazása megfelelőbb.

Egyébként a motoros és állati igavonó erők eredményes együttműködésére is van már példa. Az olasz-abesszin háborúban az egyik ütközetnél, Enderta mellett az olaszok 10.000 öszvért vontak össze. Az ütközet után ezer öszvért azonnal teherautókra raktak és a harctér egyik veszélyben álló szakaszára szállították Adua felé.

A hadsereg motorosítása nagyjában három irányt követ. Olyan csapatokhoz, amelyek rendesen nincsnek felszerelve gépjárművekkel, szükség esetén, például tartalékként való eljuttatásukra távolabbi frontrészre, motoros kocsiosztagokat rendelnek ki. A másik irányt az jelenti, hogy egyes hadosztagok állandóan motoros ágyúkkal vannak felszerelve. Végül vannak csapattestek, amelyek gépkocsikon mozognak és így jutnak ki a harcvonalba is. A hadvezetőségek egyrészt arra törekszenek, hogy a régi fegyvernemeket motorosítsák, amennyire azt a lehetőségek megengedik, másrészt pedig nagyobb, teljesen motorosított osztagok, zászlóaljak, hadosztályok felállítására törekszenek, melyek olyan nagyobbszabású hadmozdulatoknál jutnak szerephez, ahol a gyorsaság elsőrangúan fontos.

A gyalogságnál általában motorosítva vannak a tankelhárító osztagok, részben a nehéz gépfegyveres osztaggal s legnagyobbrészt a különböző anyagokat, nagyobb terheket szállító osztagok.

A tüzérségnél a nehéz ágyúosztagok motorosítva vannak, a könnyebb ágyúkat részint motorosok, részint lovak vontatják. A könnyű tábori ágyúkat legnagyobbrészt még ma is lovak vontatják. Egyébként a tüzérség különböző motoros gépkocsikat használ, amelyek rendszeresen olyanok, hogy nemcsak az ágyúk vontatására alkalmasak, hanem a legénység, muníció és egyéb eszközök szállítására is. Az árkászok, a hírszerző osztagok, a tankelhárító csapatok, az élelmező, lőszerszállító és egészségügyi csapatok legnagyobbrészt szintén gépkocsikkal vannak felszerelve.

Általában a nyugati országok hadseregei motorizáltak, mert iparuk és úthálózatuk fejlettsége megadja erre a lehetőségeket. Kelet felé egyre csökken a katonaságnak motorokkal való felszerelése, de Oroszország szembetűnő kivétel, mert hadseregének motorosítására nagy gondot fordít. Egyébként nagyon nehéz ma megállapítani, hogy az egyes országok hadseregeiknek géperővel való felszerelésében mennyire jutottak. Annyit azonban meg lehet állapítani, hogy Franciaország motoros gépekkel látta el lovasságának egy részét és több gyalogoshadosztályt is. A még nem motorosított gyalogsághoz pedig motoros osztagokat, különösen motoros tüzérséget igyekszik beosztani.

Anglia egyetlen lovashadosztályát teljesen motorosította. Gyalogos dandárai pedig a jövőben három félig hernyótalpas és egy motoros gépfegyverszázlóaljból fognak állni. Oroszország eddig három hadosztályt motorosított teljesen. Olaszország gyorsmozgású, úgynevezett villámhadosztályok felállítására törekszik.

Németország is teljes erővel motorosítani igyekszik hadseregét. Ezt teszi Csehszlovákia is. Lengyelország és Japán ellenben erősen húzódoznak is még a nagyobb osztagok motorosításától. Az Egyesült Államokban nemrég állítottak föl motorosított lovasezredet. Ennek 53 tisztje van és 610 főnyi legénysége. Tartozik hozzá: 36 páncélos harcikocsi, 17 személyszállító autó, 30 teherautó a legénység szállítására, 57 más teherautó, 6 rádióval fölszerelt autó, 1 kórház autó, 28 motorkerékpár 8 mellékkocsival, 120 könnyű és nehéz gépfegyverrel ellátva és 6 motoros ágyú.

A hadseregek motorosításának tulajdonképpen nincsenek határai. Ujabb találmányok új lehetőségeket adnak a motorosítási törekvéseknek is.

Fényépítészet

(Kósa Zoltán építész tanulmánya.) Az a hatalmas fejlődés, mely a fénytechnika terén az utolsó években bekövetkezett, nem maradhatott hatás nélkül az építészeti téralakítás módszereire sem. A korszerű fénytechnikai berendezések mind fokozottabb alkalmazása üdvösen fegyelmező hatással volt úgy a belső terek építészeti megoldásánál, mint az épületek külső megformálásánál. Kósa Zoltán építész most megjelent érdekes tanulmánya meggyőzően mutat rá arra, hogy ilymódon szinte máról holnapra egy egészen új tudományág keletkezett, mely az építészet valamennyi válfajának a fénytechnikával való összefüggését kutatva még hasznos ösztönzéseket nyujthat úgy az építész, mint az exakt ember számára. *A Fényépítészet* — ez Kósa Zoltán tanulmányának címe — ma már nem elvont fogalom, hanem komoly valóság. Nemcsak cementből és téglából, hanem fénypászmákból, semleges színben tartott felületeken megtörő fénynyalábokból is lehet térhatást előállítani és ezek a terek a művészi hatás szempontjából semmivel sem kevésbé valóságosak, mint a megépített terek. Különösen mutatkozik ez az esti városképeknél, ahol egy egészen új városrendezési fogalmat, a fényvároskép fogalmát kell szem előtt tartanunk akkor, amikor új városrészek szervezéséről, vagy meglévők átépítéséről beszélünk.

De nemcsak városrészek, hanem egyes építmények kialakításánál is ugyanazok a problémák merülnek fel. Az építész szempontjából nincs különbség természetes és mesterséges fényforrás között, viszont ma a nappali és éjszakai világítása az egyes helyiségeknek sokszor a térrombolás veszélyét jelenti az építész számára. Olyan megvilágítási módszereket kellene, kidolgozni, melyek a nap bármely részében ugyanazon metódus szerint töltik be fénytadó hivatásukat. Ma más egy helyiség térhatása, ha nappal az ablakokon keresztül kapjuk a fényt és más, ha esti megvilágításról van szó. Igen figyelemreméltó kísérletek folynak most abban az irányban, hogy hogyan lehetne ezt a kétféle szükségletet ugyanazon felszereléssel teljesíteni és így a tereknek egy állandó térkoefficienst biztosítani.

A művészi munka célja, hogy teljesebben, világosabban fejezze ki a lényeget, mint ahogyan a tárgyak önmagukat kifejezik. A fénytechnika plasztikus eszköz az építész kezében arra, hogy fénnyel áraszsza el a lényeget és félhomályba szorítsa a kevésbé fontosat. A fényhatás tisztasága egyik legjobb mértéke a téralkotás minőségének. A képek hosszú sorával igyekszik bizonyítani *Kósa* Zoltán ezt a tételt tanulmányában, és különösen hangsúlyozza, hogy gyakran kiváló tervezők is mennyire nincsenek birtokában annak a fénytechnikai tudásnak, mely térvilágítási feladatok megoldásához szinte nélkülözhetetlen. Bizonyos, hogy úgy a természetes, mint a mesterséges fény nemsokára a mainál sokkal nagyobb mértékben kerül indusztrializálás alá. Nemsokára a nappali fényt is éppen úgy fogjuk irányítani, szürni, keverni és adagolni, mint ma a műfényt és mód lesz rá, hogy különböző berendezések felhasználásával interiőröket naponta akárhányszor átszínezhessünk. A terek hallatlan gazdagodását, hatásuk hallatlan felfokozását jelentik ezek a lehetőségek. *Kósa* Zoltán érdeme, hogy ezekre a lehetőségekre már most felhívja az építészek és a nagyközönség figyelmét.

⊙ **Ibolyántúli besugárzás védi a romlástól az élelmiszert.** K. *Meier* és A. V. *Grampoloff* a *Fédérale d'essais arbicoles et horticoles waedenswilli* telepén romlandó áruk beraktározásánál ibolyántúli besugárzással végeztek kísérleteket, melyekről most a a svájci *Landwirtschaftl. Jahrbuch* számol be. A kisérletek 4 C-fokos hőmérsékletnél paradicsomalmára, földieperre és barackra vonatkoztak. A szakcikk szerint sikerült e gyümölcsfajták károsodását lényeges mértékben csökkenteni, anélkül, hogy azokon ízbeli elváltozásokat észlelhettek volna. Ez eredménnyel szemben azonban, sajnos, nem vezetett sikerre az a kísérlet, mely ibolyántúli besugárzás segélyével igyekezett a gyümölcsfákat tökéletesen sterilizálni vagy hosszabb időre konzerválni. A gyümölcsfélék belsejébe behatolt spórák vagy micéliák, amelyeket az ibolyántúli fény el nem érhetett, a röntgensugarak segélyével sem voltak elpusztíthatók.

SPORT

A magyar vízipólócsapat fölényesen 9:2 arányban verte az osztrákokat

Harsányi Vera rekordot úszott

A Horthy Kupa mérkőzések harmadik versenynapján *a szigeti közlekedés új rendje* okozta az első kellemetlen meglepetést. Amíg vasárnap a gyalogosok voltaok a kegyeltek, — gyalog hamarább lehetett bárhová hazajutni, mint autón — addig kedden a dísztornák felvonulási rendjére emlékeztető vargabetűket kellett leírni menetközben szegény gyalagosoknak, hogy ők se dicsekedhessenek. A nézők meglehetősen kelletlenül kerülgették a Margitsziget különböző virágágyait és pázsitterületeit s alig találtak oda az uszodához, miközben azon törték a fejüket, hogy milyen meglepetésekkel fog szolgálni a közlekedési rend a szerdai versenynapon.

A versenyuszoda eseményei azonban hamarosan *feledtették a bosszúságot*, mert az úszók igen szépen szerepeltek. *A 200 m-es női gyorsúszóbajnokságban Harsányi Vera* 1 p 14.8 mp-es 100 m után végig vezetve 2 p 36.4 mp-es *országos rekorddal* győzött Ács Ilona ellen, aki 2 p 46.4 mp-et úszott, míg Bíró Ágnes 2 p 55.8 mp-cel a harmadik, Győrffy Irén 3 p 4 mp-cel a negyedik helyre került. A táv régi rekordját Harsányi tartotta 2 p 40 mp-cel.

A 400 m gyorsúszás hat indulója régen nem látott szép versenyt úszott. Grófnak ugyan csak 100 méterig akadt ellenfele: Lengyel 1 p 7.6 mp-es idővel együtt fordult vele s azután 2 p 23.2 mp-es 200 m-es és 3 p 40.8 mp-es részidő után végig vezetve, 4 p 57.2 mp-cel nyerte az ujpesti úszó a bajnokságot, azonban mögötte nagy harc folyt, amely szép eredményeket hozott. Lengyel a finisben alig tudta tartani a második helyet az egri *Kuhinkával* szemben. Lengyel ideje 5 p 7.8 mp, Kuhinkáé 5 p 8 mp volt. Nagyszerűen úszott a negyedik helyezett *Kőrösi* is, akinek ideje 5 p 9 mp volt. *Dienes* 5 p 13 mp-cel ötödik, *Makláry* 5 p 27.8 mp-cel hatodik lett.

A 3×100 m-es ifjúsági stafétában a szegediek győztek 3 p 40.2 mp-es bajnoki rekorddal. A szegedi hátúszó *Balugyánszky* 1 p 22 mp-et, a gyorsúszó *Kertész* 1 p 6 mp-et úszott, míg a mellúszó *Engel* — aki azonos a 100 m-es mellúszás országos bajnokával — 1 p 12.2 mp nagyszerű idő alatt tette meg a távot. Az Egri Torna Egylet 3 p 48.4 mp-cel második, az FTC 3 p 50 mp-cel harmadik lett.

Izgalommentes volt *a 100 m-es női hátúszóbajnokság*, melyet Győrffy Irén 1 p 26.2 mp-cel nyert, mögötte Ács Ilona 1 p 30.4 mp-cel lett második, Bán Mária pedig 1 p 35 mp-cel harmadik. Versenyen kívül a harmadik helyet Sándor Éva foglalta el 1 p 33.4 mp-cel.

A belgák egyenrangúak voltak a németekkel

A nap első vízipólómérkőzésén az angol *Scott* bíráskodása mellett a *németek és belgák* csaptak össze. Már az első percekben *egyenlő ellenfelnek bizonyult* a két csapat s a mérkőzés folyamán a játék ilyen képe nem is változott. Hosszú mezőnyjáték után a második percben Schultze szerezte meg a németeknek a vezetést, majd *Schneider erősen 2 méteren belül* állva 4 p 21 mp-ben a második német gólt dobta. Gunst durva hibája folytán megítélt négyméteresből *De Pauw* szépítette az eredményt az 5 p 18 mp-ben, majd pár másodperccel a félidő befejezése előtt *Schultze* a harmadik német gólt dobta.

A második félidő a belgáké volt. Félperces játék után dobott *Isselé* gólt, majd *Stoelen*, később *Schneider* és *Casteleyn* és végül Strauss kiállítása után a 3. p 5. mp-ben ugyancsak Isselé egyenlített. A közönség ezután lelkesen pártját fogta a belga csapatnak, ami kissé *megzavarta az angol Scott bírót. Hibát hibára halmozott*, lehetetlen ítéleteket hozott. Amíg eddig az elúszókat jobb ügyhöz méltó buzgalommal állítgatta helyre, addig ezután minden csekélységet *kiállítással* torolt meg. Előbb Baiert és Castedynt, majd Strausst és De Pauwt állította ki. A belgák még így is fölényben voltak és góljuk a levegőben lógott. Most azonban gyors egymásutánban partra került De Comba és Blitz s 3 belga 5 német ellen nem szerezhet gólt. Az 5 p 17 mp-ben valóban bevágta Schneider a győzelmet jelentő német gólt, mire *Scott hatalmas füttykoncertet kapott*, amely még erősödött akkor, mikor lefújta a mérkőzést. Valóban meg kell állapítani, hogy ilyen bíráskodásért nem volt értelme *angol* bírót hozni a tornára.

A második mérkőzésen, melyet a belga *De Raeve nagyon jól vezetett*, a hollandok 4:2 arányban verték a franciákat. Ez a meccs igen sokszor tapsra ragadtatta a nézőket s valóban úgy a hollandok, mint a franciák igen *szép és változatos vízipólót játszottak*. Alig félperces játék után *Busch* megszerezte a franciák számára a vezetést, újabb félperc multán *Van Aelst* már egyenlített is. Egy perc multán ismét *Van Aelst* juttatta vezetéshez a hollandokat és ugyanő dobta az ötödik perc közepén a harmadik holland gólt. A félidő végéig több gól nem is esett, azonban a játék továbbra is élvezetes és változatos maradt.

A második félidőben kétperces játék után *Bermyn* szerzett gólt a franciáknak, míg közvetlenül a befejezés előtt *Van Aelst* újból gólt dobott és ezzel beállította a 4:2-s végeredményt.

Rapszódikusan játszott a magyar csapat

Magyarország és Ausztria vízipólócsapatai szálltak ezután vízbe. A fehérsapkás magyar együttes *Bródy — Homonnai, Sárkány — Halasy — Kánássi, Németh, Brandy* felállításban szerepelt, míg fekete sapkában *Wenninger — Blasl, Hawlik — Ploner — Steinbach, Kunz, Müller* összeállításban sorakozott fel az osztrák válogatott.

A francia *Delbord* bírónak először *labdakérdésben* kellett igazságot tenni, mert a magyarok a könnyű barna labdával, az osztrákok a nehéz vörös labdával akartak játszani. Delbord a *barna* labda mellett döntött és a mérkőzés megindult.

Alig egyperces játék után Halasy tört ki és *Brandynak* passzolva a fiatal csatár megszerezte a vezetést. Újabb egy perc telik el, mikor Némethet elnyomják, a szabaddobást Németh Halasynak adja, innen *Brandyhoz* kerül a labda s máris benn a második gól az osztrák hálóban. Ezután egy kicsit ellankad az iram és csak az ötödik perc közepén sikerül *Némethnek* Halasy passzából a harmadik gólt megszerezni. Még fél perc sem telik el, mikor *a magyar védelem hibát követ el*, az osztrákok szabaddobást kapnak és a tisztán maradt *Kunz* bedobja a labdát a magyar kapuba. Gyors magyar gólt várunk, de *Némethnek ezúttal sincs jó napja és nem megy neki a lövés.* Végre egy osztrák támadás után ragyogó magyar gól születik. *Brandy* hagyja, hogy embere elhagyja és segítsen a magyar kapu előtt tömörült társainak. Mikor azután Bródy elfogja az osztrákok lövését, egyedül kapja a labdát, leúszik vele, átadja *Némethnek*, aki védhetetlenül gólt dob. Kiúszás után a félidő véget is ér.

A második félidő ismét nagyszerűen indul. Halasy leúszásából ugyan csak kapufát ér el Németh, azonban az első perc le sem telik, mikor Kánássi szabaddobásából *Németh* bedobja az ötödik gólt. Rövid mezőnyjáték után, a harmadik perc elején Halasy indít támadást, ebből *Brandy* dobja a hatodik magyar gólt. Most ismét kapufával végződik egy magyar támadás, azonban a negyedik perc elején megint gól születik, ezúttal *Halasy* egyéni akciójából. A fedezetjátékos Kánássi passzával úszik egy kicsit, majd hanyattfekszik, kiugrasztja a kapust és beejti az ellenkező sarokba a labdát. A nyolcadik magyar gólt kissé kellemetlen közjáték előzi meg. Alig úsznak ki a játékosok, *Hawlik, kezét szemére tapasztva, kikapaszkodik a partra.* A bíró és egy orvos odaszalad, Hawlik kiáll, Ivády vízipólókapitány Kánássit is kiállítja, azonban *az osztrákok nem fogadják el az udvarias gesztust*, hanem rövid szünetet kérnek, mely után *Hawlik ismét beáll.*

A kellemetlen incidens nyomán nem tudnak megnyugodni a játékosok. Egyik osztrák faultolja Halasyt, a bíró nem veszi ezt észre. *Halasy* megáll, a bíróra néz, majd *ellenfele után ered és megüti.* A közönség felhördül, *a bíró Halasyt kiállítja*, az osztrákok megrohamozzák a kaput, azonban Bródy ment, kiadja a labdát Brandynak, aki leúszik, Némethnek passzol és az ötödik percben az osztrák hálóban ül a nyolcadik magyar gól. Fél perc multva *Blasl Kánássit visszahúzza*, a megítélt szabaddobás *Némethhez* kerül, aki bedobja a kilencedik gólt. A meccs vége előtt pár másodperccel *Halasy lenyomja Stenbachot* s mikor ez a szabaddobását visszakapja, abban bízva, hogy az osztrákok addig dobálják egymásnak a labdát, amíg letelik az idő, nem megy rá *Steinbachra.* Ez meggondolja magát és további passzolás helyett kapura lő s a labda a hálóba jut. Így azután *9:2 a végeredmény.*

A meccset *Delbord igen jól vezette* s határozottságának köszönhető az, hogy a mérkőzés végén *a parázs hangulat nem fajult el* jobban. A magyar csapatban *Halasy volt a legjobb* az utolsó percekig. *Amit azonban a mérkőzés utolsó két percében csinált, azt nem dicsérhetjük meg*, sőt meg kell állapítanunk, hogy le kell szokni hevességéről. *A csatársor legjobbja Brandy volt.* Nem lőtt sokat, de lövése majdnem mindig biztos gólt jelentett. Némethnek nem volt jó napja, de nem is kapott kézre labdát. *A védelem oszlopa Bródy és Sárkány volt.*

Az osztrák csapat egyenletesen játszott, kellemes meglepetést keltett nála az, hogy ezúttal *tartózkodott a durvaságoktól.* Az eredmény a játék képének megfelelt.

Magyarország fölényesen vezet a pontversenyben

A harmadik versenynap után a *Horthy Kupa állása* a következő: 1. *Magyarország* 6 pont, 20:3 gólarány, 2. Németország 4 pont 8:7 gólarány, 3. Hollandia 4 pont, 7:11 gólarány, 4. Belgium 3 pont, 9:9 gólarány, 5. Ausztria 1 pont 6:15 gólarány, 6. Franciaország pont nélkül, 6:10 gólarány.

Ma, szerdán délután 4 órakor *a magyar-osztrák női úszómérkőzéssel* kezdődik a verseny. A *100 m-es hátúszásban* a magyar Győrffy és Ács kemény küzdelmet fog vívni az osztrák Wagnerral és Ledererrel. Ugyancsak nehéz dolga lesz a *200 m-es mellúszásban* Szigeti—Vargha Emőkének és Hetényi Magdának az osztrák Seeböcckel és Wunderbaldigerrel. Könnyebb dolga lesz a *400 m-es gyorsúszásban* Harsányi Verának, akinek Ittlinger és Jacak lesz az ellenfele. Őket még Ács Ilona is megelőzheti.

A női úszószámok között bonyolítják le a *4×200 m-es magyar gyorsúszó stafétabajnokságot*, melyben három csapat indul. A *BEAC* Csik, Lengyel, Dienes, Kiss együttese fog győzni, az *UTE* második, a *MESE* harmadik lesz.

A vízipólómérkőzések közül elsőnek a *holland—német* találkozó kerül sorra *Beleznay* László bíráskodása mellett. A meccs *a második hely* kérdését dönti el és előreláthatóan szép játékot fog hozni, melyből a németek kerülnek majd ki győztesként 2—3 góllal. A gólbírák Simkó és Kubai lesznek, az időt Stampfer fogja mérni.

A második meccsen *Ausztria játszik Franciaországgal.* Ez a meccs a »kieséses derbi«. A belga *Delahaye* bíráskodik s előreláthatólag nehéz dolga lesz. Hoffmann és Pletincx gólbíró, Keserű időmérő lesz.

Az utolsó mérkőzésen *Magyarország csapata áll ki Belgium ellen.* Az igen jó formában lévő belgák ellen ugyanaz a csapat áll ki, mint amelyik a németekkel játszott. Tehát *Bródy — Sárkány, Hazai — Halasy — Bozsi, Németh, Brandy* lesz a felállítás. A meccset *Delbord* vezeti s neki, mint gólbíró. De Vries és Scott, mint időmérő Kubai segédkezik. A magyar csapattól 2—3 gólos győzelmet várunk.

Heinrich Tibor hetedik lett az ammerseei vitorlásversenyen

Ammersee, augusztus 17.

A nemzetközi vitorlásregatta harmadik napja a Müncheni Akadémiai Vitorlás Club rendezésében folyt le. Az időjárást ismét viharos szél jellemezte s az indulás időpontjában 15 fokot mutatott a hőmérő. A magyar versenyzőket sorozatosan üldözte a balszerencse, mert *Kovács* Béla (Balatoni Yacht Club) hajójának, a Kincsem III-nak a herschingi kikötő előtt *eltörött a felső vitorlarúdja*, úgyhogy kénytelen volt a versenyt feladni. *Heinrich* Tibor (MYC) *tartaléklegénységgel* indult, mert az előző napon egyik embere megsérült. A kitűnő magyarnak versenyző így is jól tartotta magát s az élen haladt, amikor a schondorfi bójánál a tartalékember az orrvitorlacserénél azt az erős szélben a vízbe ejtette, ezáltal a hajó értékes időt veszített. A többi magyarnak sem kedvezett a szerencse, mert a szél irányváltozásait az ismeretlen viszonyok között nem tudták kellőkép kihasználni. Hozzájárult ehhez még, hogy a 12 tengeri mérföldes szokatlanul hosszú pálya, amely kétszerese a balatoni pályának, az ilyen hideg időben nagyon igénybevette a versenyzők fizikumát.

A versenyben: 1. Aera II, vezette dr. *Manfréd* Curry, Ammerseei YC 2 óra 06 p; 7. *Heinrich* Tibor MYC Sebaj 2 óra 15 p.

Vasárnap a Hungária–Ferencváros mérkőzéssel indul a bajnoki szezón

Vasárnap indul a futballszezón, melynek első mérkőzésén mingyárt a két legnagyobb riválisa, *a bajnok Hungária és a KK-mérkőzések során oly feltűnő jól szerepelt Ferencváros küzdenek a bajnoki pontokért.*

A bajnokságok történetében ritka eset, hogy derbivel kezdődjék a szezón, a sorsolás szeszélye azonban ezt a szívességet is megtette: az örök riválisok legalább hamar túlesnek a legforróbb küzdelem nehézségein.

A Ferencváros a KK-mérkőzések után alig pihent valamit, a Hungária viszont, miután hamar búcsút mondott a KK-nak, megfelelő pihenő után korán megkezdhette előkészületeit s így valószínű, hogy a korai szezón ellenére is mindkét csapat megfelelő formában tud kiállni a fontos mérkőzésre.

Ha a játékosok formájával talán nem is lesz baj, annál több fejtörést okoz a klubvezérekrek a csapatok összeállítása.

A Hungáriában a »*Müller-ügy*« izgatja a kedélyeket és most már csaknem biztosra vehető, hogy a megegyezés nem fog létrejönni a klub és a bécsi játékos között. Az elterjedt hírek szerint *Müller végleges elhatározáshoz jutott s ma el is utazik Budapestről Bécsbe*, ami egyben azt is jelenti, hogy megszegte szerződését, melynek előreláthető folytatása kétévi kényszerpihenő lesz. A kék-fehéreknél *Horváth* II. helyettesíti Müllert, míg a csapat többi része *változatlan* felállításban fog szerepelni.

A *Ferencvárosnak* két sérültje is van: *Toldi* és *Lázár.* Toldinak már a bajai mérkőzésen sérült meg egyik lábujja, *ő semmi esetre sem játszhat vasárnap.* Lázár viszont az elmult vasárnapi salgótarjáni mérkőzésen rándította meg a bokáját. Lázár sérülése *javulóban* van és *valószínűnek* látszik, hogy vasárnap játszhat.

Hírek vannak forgalomban, hogy *Korányi*, aki Franciaországban szeretne elhelyezkedni, szintén hiányozni fog a csapatból. *A ferencvárosi vezetők határozottan cáfolják ezt a hírt és biztosan számítanak Korányi részvételére.*

A Hungária—Ferencváros mérkőzés előtt az *Ujpest* játszik a *Nemzetivel* a bajnoki pontokért.

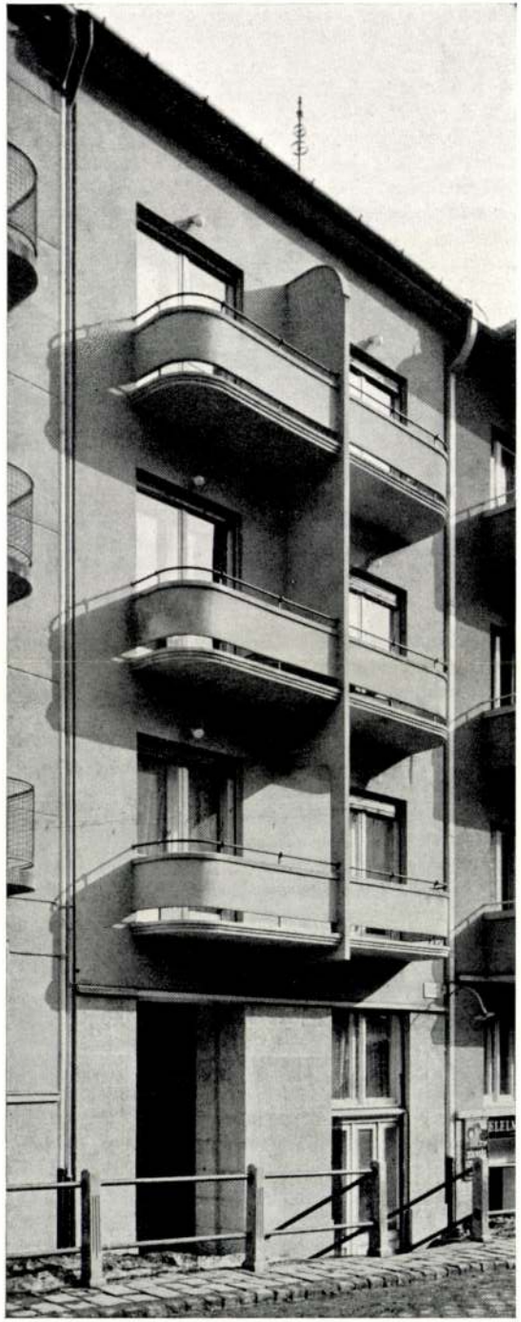

ságot, hogy a Közmunkatanács alelnök-vezetőjének személyében nem az a fontos, hogy minő oklevélkategóriái nyert a Műegyetemen, hanem lényeges, hogy minő áttekintése van azokról a feladatokról, amelyeket ott meg kell oldania. A mérnök és az építész egyaránt lehetnek egyoldalúak — vagy áttekintő látkörű alkotók. Álgyay-Hubert megmutatta azt, hogy a magyar főváros legfőbb műszaki irányítását miként kell kezelni, miként kell ezt az intézményt vezetni, annak gazdasági erőforrásait felhasználni, nem adminisztrálásra, hanem teremtő munkára.

Idézzük csak emlékezetünkbe, hogy a Fővárosi Közmunkák Tanácsa az elmult két esztendő alatt Bessenyey Zenó elnöksége és Álgyay Hubert Pál alelnöksége idején mit végzett, mit teremtett.

Lezajlott három nagy városrendezési tervpályázat: a Horthy Miklós-híd budai feljárójának környéke, a Hungária-híd óbudai feljárójának környéke és az ú. n. Fórumra kiírt tervpályázat. Az elsőnek esetében a pályázat eredményeitől függetlenül, a helyzet bensőbb ismeretéből eredt általános rendezési terv forrott ki, Óbuda esetében olyan szép gondolatok merültek fel, amelyek talán előbb vagy utóbb majd mégis csak érvényesülni fognak, a Fórum-pályázat esetében pedig kiderült, hogy merre kell haladni, hogy miként lehet az annak idején elrontott Tisza István-út—Andrássy-út csatlakozást egyszerű eszközökkel megoldani,

Bérház a Kapás-utca 43. sz. a. — Tervezte : **Falus Lajos** — Kivitel: Zádor László — Seidner felv. — Jobboldalt: Bérház a Csáky-utcában — Tervezte: **Kósa Zoltán** — Kivitel: Csató Jenő — Vasbetonszámítás: **Pécsi E.**

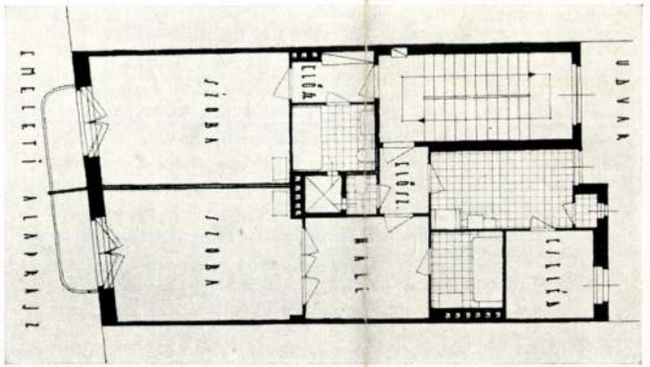

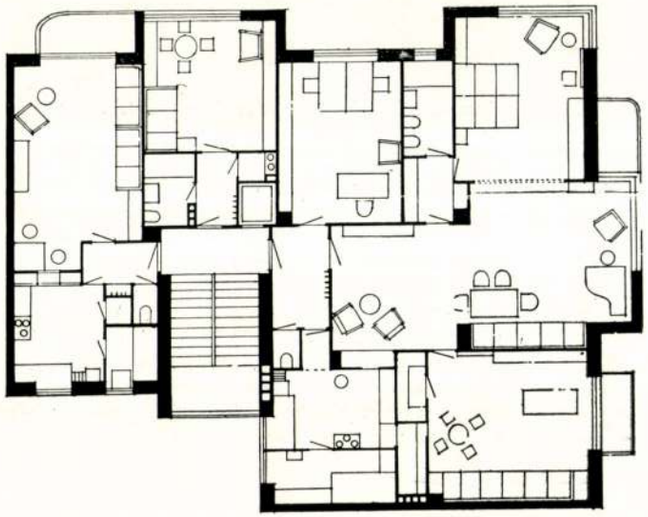

Kósa Zoltán

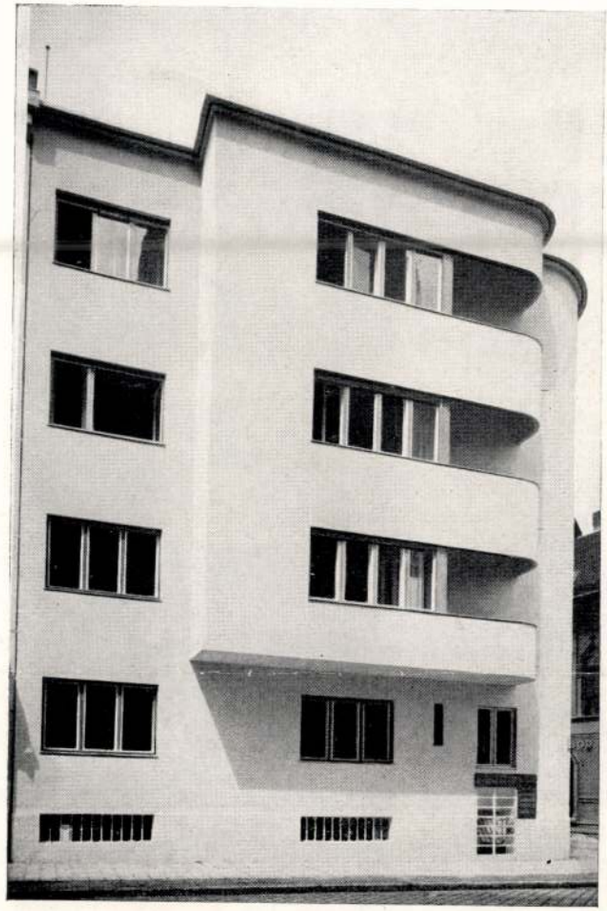

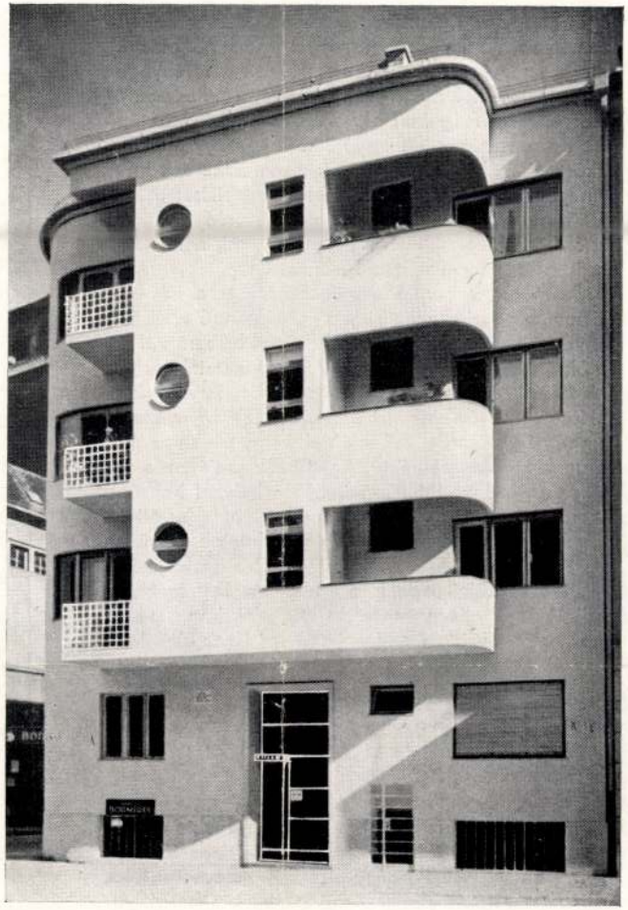

Bérház a Kacsa-utcában — Tervezte: **Kósa Zoltán** — Vasbetonszámítás: Pécsi Eszter.

hogy e helyen felesleges, túlzott, költséges „Díszút" létesítését mindenáron erőszakolni — helyesebb az erre szánható költséggel a nagy észak-déli városi utat kialakítani. Úgy tetszik, hogy az a mód, ahogy a Közmunkák Tanácsa a felmerült fantasztikus, vagy kevésbbé álomszerű megoldásokon túljutva ez esetben a realitást hagyta érvényesülni, józan és bölcs eljárás volt.

Elkészült a Boráros-téri hídfeljáró, amely sok támadásnak volt kitéve. Ma azonban talán már mindenki belátja, hogy ez volt az egyetlen helyes megoldás, amely számolt az adottságokkal s igyekezett jóvá tenni a hibákat, amelyeket, mint másutt, itt is elkövettek a 90-es végén. Ugyanis már ekkor is mindenkinek számolnia kellett volna egy Dunahíd-feljáróval — mégis a behemót bérházak vonalát és szintjét erre való tekintet nélkül tűzték ki annak idején. E két év érlelte ki a dunaparti gyorsforgalmi út tervét, amely ha elkészül — s úgy tudjuk, hogy ez lesz a Közmunkák Tanácsa további munkájának is egyik tengelye — Budapest forgalmának gerincévé válik. A végleges megoldás kidolgozása és annak előkészítése, az első szakasznak — az Erzsébet-híd és Ferenc József-híd közötti résznek kivitele az elmult másfél év egyik eredménye.

Megindult a Margit-sziget berendezéseinek teljes kiépítése: a korhadt és rozzant strandfürdő-házak helyére került a formás, korszerű, kitűnő új épület. S e körül a kisebb-nagyobb szebbnél-szebb létesítmények vetekszenek: hogy egyedül a szívünk számára oly kedves sziklakertre mutassunk reá, amely az ódon forrássziklák lábai körül egy kis paradicsomot varázsolt.

Az Erzsébet-sugárút, Madách-sugárút néven végre nemcsak a „megvalósulás stádiumába" jutott, hanem a legrövidebb időn belül elkészül legalább is a torkolata s a Károly-körút vidéki város jellegének véget vet. Mindnyájan tudjuk, hogy 25 éve hogy folynak ez útról viták s most a Közmunkatanács vezetői és azok munkatársai két év alatt megmozdították a nagy követ.

Utolsónak szólunk a tanácsi munka egyik olyan részéről, amely természetszerüen nem folyhat a nagy nyilvánosság előtt s amely másfelől nem egy nagy építészi műben fog megnyilatkozni, hanem az egész város arculatának szebbé és egészségesebbé válásában. Ez a nagy munka az építésügyi szabályzat újjáalkotása. Ez a kérdés 7—8 éve van napirenden. Másfél év előtt azt újra kézbevette a Tanács s azóta egy nagy bizottság s több albizottság foglalkozik a feladattal. Közel kétszáz nehéz ülésen vettek részt a bizottságok tagjai s minden remény meg van arra, hogy ez év végére a Tanács asztalára kerülhet az a szöveg, amely oly példátlan körültekintéssel készült, hogy ép úgy, mint a városépítési törvény, mintaszerű alkotásként fogja a napvilágot megpillantani. 5—6 év hiábavaló kísérletezése után másfél év türelmes kitartása megoldotta az eddig megoldhatatlannak látszó feladatot.

Világos, hogy mindez nem egyedül Álgyay-Hubert alelnöki munkájának eredménye. Abban igen nagy része van annak, hogy az elnök, Bessenyey Zénó a politikusoknál nem mindennapos megértéssel figyelte a munkákat, hogy e kérdések iránt érdeklődését tudott mutatni, sőt számos kényes kérdés esetében meg volt a bátorsága a felelősségek vállalására! Mindez egyaránt érdeme a tanácstagok és a műszaki

fordítás

Tér és Forma
1937. 307. 308. l.

Tér és Forma 1937. 6. sz.

Kósa Zoltán

Hangszigetelési csoport, tervezte és összeállította Kósa Zoltán. Demonstrációs táblák, mintafalak, hangszigetelő anyagok bemutatása. A csoportban a következő cégek vettek részt: dr. Helvey Tivadar (Phongát), Nagybátony-Ujlaki Iparművek R.-T. (HHSz-lemez), Parafakőgyár rt, (Asbest diatomit ill. expansit), Pollák Jenő (Insulit), Schulz tüzelés-technikai és építési rt. (Isophon), Fried Miksa (Celopap) és Unio szigetelő vállalat (Phonisol)

1937. évi Nemzeti vásár

Seidner-felvétel

e Ferenc

tétel ellátott cserépkályha, mely az egyszobás lakástól kezdve egy kisebb emeletes családi házig tudja a melegszükségletet fedezni.

Ugyancsak igen nagy érdeklődést váltott ki a különleges samott-idomdarabok felhasználásával megépített „Thermokoksz" cserépkályha, amely a már meglévő fafűtésű cserépkályháknak koksztüzelésre való átépítésére is igen alkalmas.

A koksztüzelésű vaskályhák csoportja impozáns módon mutatta gyáriparunk fejlettségét e téren is. Az egyes típusok nagy változatosságot mutatnak fel mind a külső, több esetben kimondottan művészies forma, mind pedig a szerkezeti megoldás tekintetében.

Ha még megemlítjük, hogy a bemutató kiállításon a kályhagyárak legkiválóbb gyártmányaikkal vettek részt, úgy a látottak alapján gyakorlatilag is jogosultnak látjuk azt a törekvést, mely a külföldi eredetű tüzifa helyett a hazai termelésű kokszot akarja — a fogyasztó közönség és nemzetgazdaságunk közös érdekében — a közhasználatban minél jobban elterjeszteni.

E téren a tervező és vállalkozó építészi karra fontos és nagy kihatású szerep vár.

dolgozószoba: beépített könyvespolccal és iratszekrénnyel, egyszerű dolgozóasztal, mérnök számára, felcsapható írógép.

nappaliszoba: nyugvóhellyel kombinálva, két ember számára, fehérneműszekrény tálalóval kombinálva.

konyha: beépített bútorokkal, tálalólap eternit-lemezből.

bútorszöveteket készítette: szabó éva.

máté műterem. foto: haar ferenc.

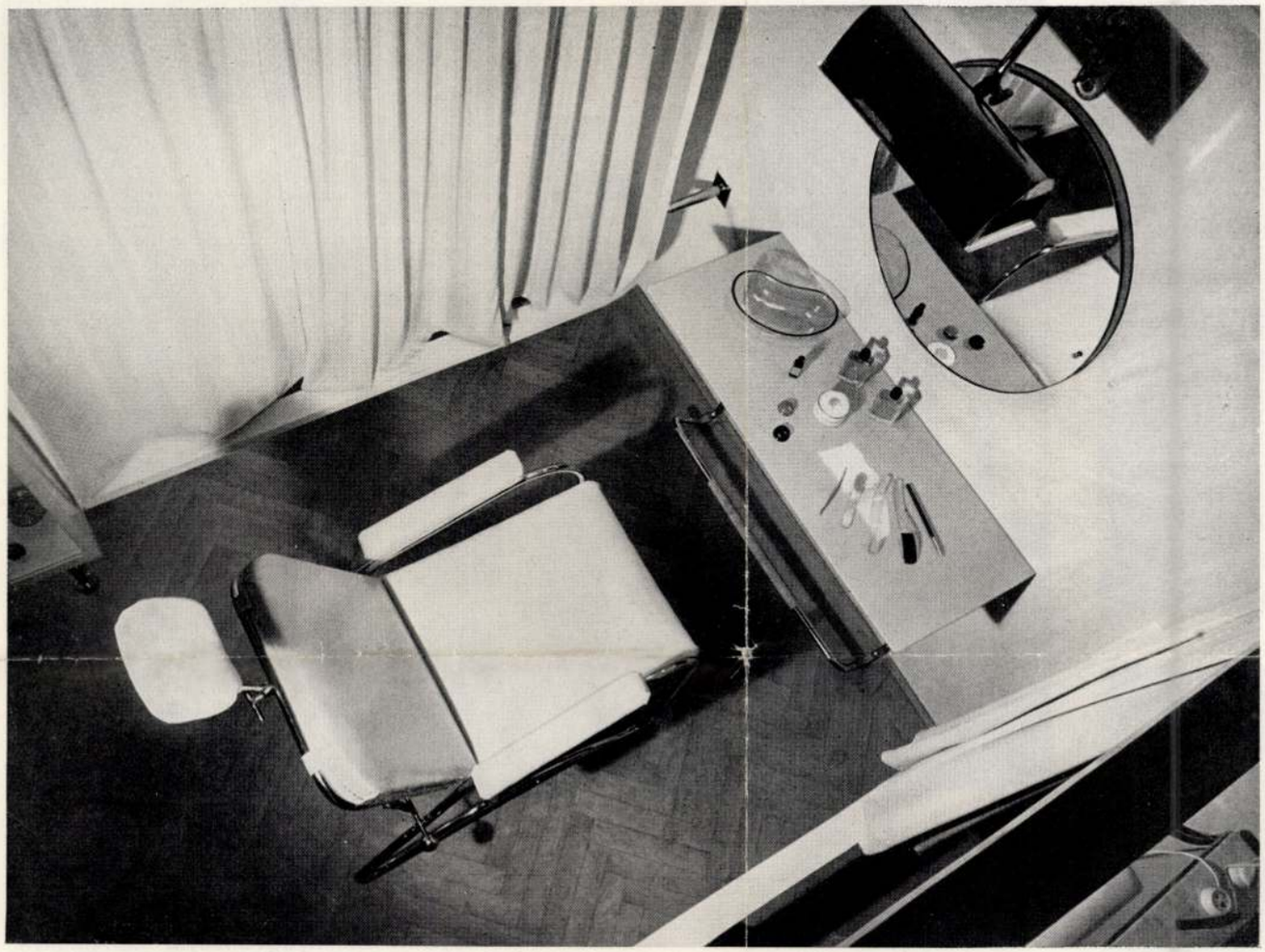

26 **kósa zoltán**

27.l.

dr. spät istván kozmetikus rendelője.

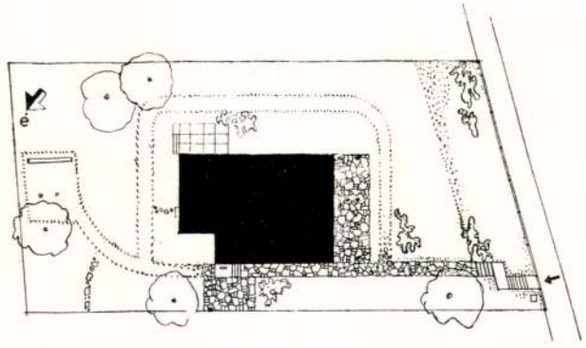

1. bejárat,
2. előtér,
3. nappali-ebédlő,
4. háló-dolgozó,
5. fürdő,
6. konyha,
7. kamra,
8. cseléd,
9. terrasz,
10. mosókonyha,
11. raktár,
12. koffertartó.

családi ház. tervezte: **kósa zoltán.**

a telek az utcanívónál mélyebben fekszik és így szükséges volt a lakóemeletet az oszlopokkal felemelni. a vasbetonoszlopok helyét a statikailag legkedvezőbb igénybevétel határozta meg. az emeleti nagyszoba a kilátás kedvéért kapott sarokablakot, fölötte erre nem volt szükség, mert az ebédlő ablaka ugyanezen irányba nyílik.

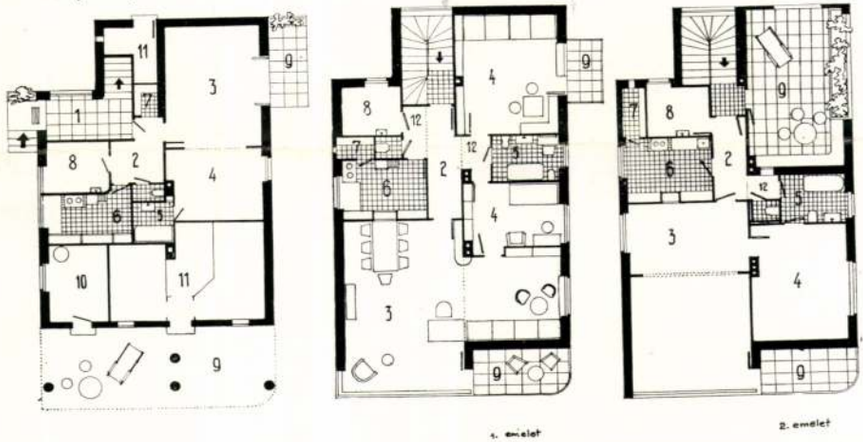

1. emelet 2. emelet

széles, semmiféle szűk dogma által meg nem szorított skáláját mutatta be s hogy a párisi kongresszus első referátuma gropius előadása lesz „az emberi lépték a térben" témáról. a „cirpac", problematikájának elmélyítésénél, ime elérkezett az építés szellemi adottságaihoz s megjelenik benne az ideig-óráig elhanyagolt ember, minden földi jelenség, közgazdaság, kultúra, civilizáció tulajdonképpeni cselekvő alanya és szenvedő tárgya.

ez az emberi atmoszféra volt az, amely betöltötte a második la sarrazi összejövetel napjait s gazdaggá teszi a la sarrazi nyilatkozat közelgő tizedik évfordulóját.

forbát alfréd.

a cirpac 1936. évi összejövetele la sarrazban

„la sympathie, la cordialité et la compréhension réciproques de tous les congressistes, l'intéret des questions débattues et la ferveur avec lesquelles elles sont discutées, tout concourt a faire de ces réunions de magnifiques occasions de se retremper le coeur et l'esprit, loin de toutes les querelles qui bouleversent notre vieille europe et des mesquins antagonismus de nations, de races et de langues." (a belga cirpac-csoport egy tagjának leveléből.)

a la sarrazi várkastélyban tartotta ezévi megbeszéléseit a „cirpac", a modern építészet nemzetközi kongresszusának választmánya, ugyanabban a középkori várkápolnában, melyben 1928-ban le corbusier indítványára az első összejövetel megfogalmazta a la sarazzi deklarációt, a megújhodott építészet alapokmányát. váratlanul sokan voltak jelen, tizenegy nemzeti csoport delegátusai, összesen negyvenöten. az egyes nemzeti csoportok jelentésein s a kongresszus publikációit s a következő 1937-iki párisi kongresszus előkészítését illető tárgyalásokon kívül, nyolc érdekes munkáról hallottunk részletes jelentést, melyeket alapos vita követett. syrkus varsó körzetrendezésének a lengyel csoport által kidolgozott tervét muatatta be, sert barcelona belső városrészeinek szanálását s egy új tengeri fürdőváros tervezésének kérdéseit ismertette, steiger zürich egyik városnegyedének methodikus szanálását, jeanneret, le corbusier társa, a marokkói namours város tervét, hoste antwerpennek a schelde jobbpartján fekvő városrészeinek rendezési tervét, bottoni az olasz csoport két körzetrendezési tervét az aostai völgyben fekvő kis ipari centrum: ivrea s egy turisztikai centrum: pila terveivel mutatta be. végül van gelderen és bijhouwer rotterdam konkrét példáján nagyvárosok szabad- és zöldfelületeinek kérdéseit ismertette.

a „cirpac" ezzel a munkateljesítménnyel túllépett eddigi munkakörén, az építészet és városépítés egyes problémáinak tisztán elméleti kifejlesztésén. az az önfegyelem, mely munkáját jellemezte, mialatt a város alapsejtjéből, a kislakásból kiindulva, a különböző beépítési módozatok vizsgálatán keresztül előnyomult a teljes város funkcióinak analiziséig s most módszeresen továbbhalad a városrész és város, a város és körzet, a körzet és ország kapcsolatainak mind szélesebb vizsgálatához, megnyilatkozik a problémák lassú és intenziv elmélyítésében is. a „cirpac"-csoportok, melyeknek szerepe kifelé eleinte a propaganda volt, európaszerte elérkeztek a megvalósítás stádiumába s ezzel megszűnik számukra az a veszély, mely eleddig sokakat tartott távol tőlük: a felelőtlenség és tradiciótlanság veszélye, melyet levesz róluk a realitásokkal való szorosabb kapcsolat. de megenyhül egy második veszély is, melyet aggódva figyeltünk harcos esztendőkön keresztül: a dogmatikus elcsontosodás veszélye, mely könnyen nő nagyra olyankor, mikor a környezet lagymatag kompromisszumokkal van tele, a funkció, a szerkezet, az épület hivatása bizonyosan minden építés alaptémái. de kétségtelen, hogy eme technikai adottságok még nem határoznak meg egyértelműen egy építőművészeti alkotást. mély örömmel kellett hogy eltöltsön minden résztvevőt, hogy a la sarrazban rögtönözve rendezett kiállítás az egyes csoportok alkotásainak egészen

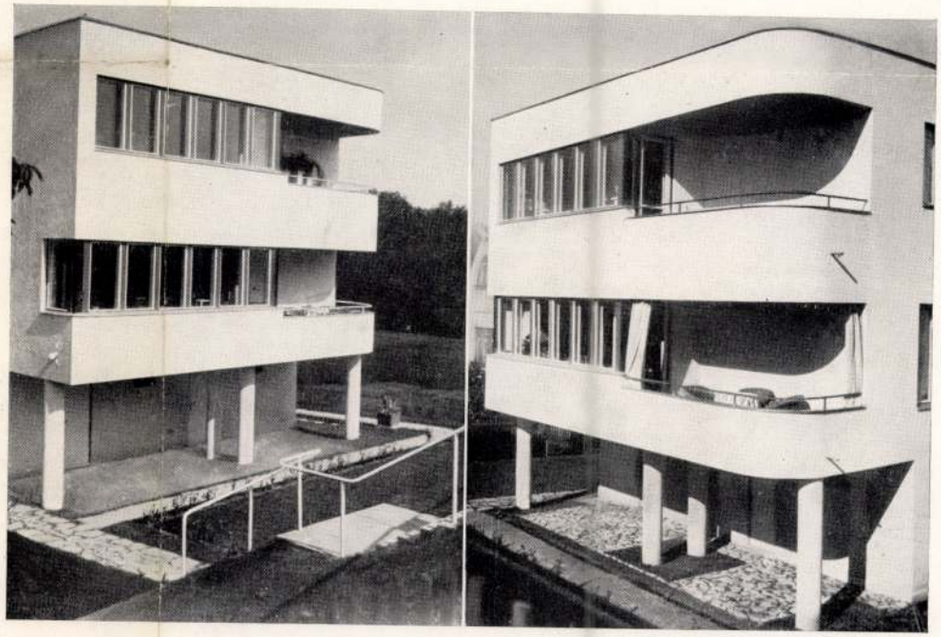

családiház budapesten a kútvölgyi-úton — tervezte: **kósa zoltán**

Tér és Forma
1937. 1. sz. 13-14

a következő: Budai hegyvidék: Rózsadomb, Svábhegy, Széchenyi-, János-, Hármashatárhegy; soproni hegyek: Lőwerek, Variserdő, Károlymagaslat, Nyíres, Brandmajor, Brennbergbánya, Daloshegy, Hőhalmi hegy; kőszegi hegyek: Kőszeg város, Oház, Stájerházak, Írottkő; Pilis: Visegrád, Nagyvillám (BOTE-ház), Dobogókő, Nagyszénás; Bakony: Zirc, Pintérhegy, Farkasgyepű; Mecsek: Misinatető; Börzsöny: Kisinóc, Nagyhideghegy, Hangyásbérc; Mátra: Gallyatető, Kékestető; Bükk: Egri várhegy, Bánkúti menedékház, Bükkfensík, Szentlélek, Hollóstető, Lillafüred, Bagolyhegy, Kerethegy; Hegyalja: Kopaszhegy; sátoraljaújhelyi hegyek: turistaház (Sátoraljaújhely).

A felsorolt harminckilenc észlelő az intézet utasításai szerint végzi működését. Az utasítások nemcsak a hőmagasságmérések módjára és a hóminőség megítélésére terjeszkednek ki, hanem az eredmények rövid és szabatos közlése céljából külön táviratkulcsot is megállapítanak. Az új hójelentő kulcs részben a lengyel meteorológiai intézet hasonló fürdőjelzés módjára támaszkodik, több tekintetben azonban alkalmazkodik a különleges magyar viszonyokhoz is.

Ujabb 14. századi leleteket találtak Galgahévízen

Galgahévíz egyike Pest vármegye legbővebb archeológiai lelőhelyeinek. Számos leletre bukkantak már az ásatások során *Fettich* Nándor egyetemi magántanárral élükön a Magyar Nemzeti Múzeum tudósai. Az ott feltárt szarmata-jazig temetőből legutóbb cserépedényt találtak, úgynevezett terra sigilata-t, amelyen küzdő gladiátorok domborművű alakjai látszanak. Ez azt bizonyítja, hogy a római kultúra áthatolt erre a barbár területre is. Az ugyancsak ott feltárt avar temetőből középkori tárgyak és bronzkori leletek kerültek elő és most legutóbb egy középkori, 14. századból való kengyel, amelyből megállapították, hogy a templomosok egyházi lovagrendjének lovagjai használták.

A templomosok rendje a kereszteshábórúban keletkezett egyházi lovagrend, amelyet francia lovagok a Szentföldre zarándokló hívek védelmére alapítottak 1128-ban. A 13. század közepén a rendnek már kevés híján háromezer »kontursága« volt, nagymesterének pedig fejedelmi rangja. A rend lovagjai fehér vászonköpenyt viseltek, nyolcszögű veres keresztttel. A nagymester a kereszténységnek Sziriából való kiűzése után Ciprus szigetére, később pedig Franciaországba tette át székhelyét. V. Kelemen pápa 1312-ben eltörölte a rendet, amelynek utolsó nagymesterét, *Molay* Jakabot, eretnekség vádja alapján 1313-ban megégették. Ilyen konturság volt Galgahévízen is, mégpedig a Szent András-parton. Ez a galgahévízi kontursága tatárjárás ideje alatt pusztult el. Erről feljegyzés található a galgahévízi tanácsülési jegyzőkönyvben 1860 február 27-i keltetel. Ebben a följegyzésben az áll, hogy a tatárjárás előtt a Szent András-parton a templomosok rendjének monostora vagy kolostora volt, amit a tatárok pusztítottak el. Ebben a monostorban vagy kolostorban a miséző templomosok mellett harcoló barátok is voltak és úgylátszik, vagyonuknak is kellett lennie, mert a lakosság szegény volt, jóformán tőlük élt és harcok idején ott náluk talált menedéket. A tatárok dúlták fel és pusztították el teljesen a kolostort is és a helységet is. A kolostor maradványaiból Esterházy herceg kegyúr magtárt építtetett Tura községben. A magtár most is megvan és az ajtók kötései nyilvánvalóan a régi templomajtó kötéseiből vannak. A tatárdúlásra vall egyébként Galgahévíz környékének több jellemző elnevezése is, így Vérvölgy, Tatárhányás, Harmincháromhányás.

Az érdekes és ritka kengyel-leletet a község elöljárósága a többi lelettel együtt beszolgáltatta a Magyar Nemzeti Múzeumnak.

Dr. Nagy Jenő debreceni kollégiumi tanár madártani kutatóútja a Jeges tenger partvidékén

Nagy Jenő dr. debreceni református kollégiumi tanár, a madártannak immár harmine év óta elismert búvára, képviselte a magyar tudományos intézményeket a tavalyi nyári oxfordi nemzetközi madártani kongresszuson. Oxfordi utazását összekapcsolta már régebben tervezett és részletesen kidolgozott északi kutatóút kivitelével. Angliából Hollandián és Dánián keresztül Norvégiába utazott, fel egyenesen a Jeges tenger partvidékére, Európa legészakibb tájaira. Ott az északi lakatlan zord szigetek és félszigetek belsejébe hatolt be, hogy felkeresse azokat a sarkvidéki madárfajokat, amelyek őszi és téli vonulásuk alkalmával elszállnak Európa déli részeire, sőt hazánkba. *Ilyen alkalommal a Varanger félsziget járhatatlan belsejében norvég halászkísérője és vezetője cserben hagyta, mert nem bírta tovább a kötörmeléken való mászást, azonban tovább folytatta útját Nagy Jenő és szilárdan megmaradt eredeti tervénél, hogy a Varanger félsziget belsejét és az ottani tengerszemek madárvilágát felkutassa.* Erős akarata győzött és ő a szinte járhatatlan gleccser-törmeléken tovább folytatta útját. Minden lépése veszedelmes volt és mégis negyvennyolc óráig tartó szinte reménytelen bolyongás után véres lábbal, holtfáradtan, de mégis épen kijutott a félsziget keleti partjára a tengerhez. Küzdelmei és fáradtsága nem volt hiábavaló, mert elérte célját, értékes megfigyeléseket végzett olyan kietlen, embernemjárta tundra területeken, ahol az ott fészkelő sarki madárfajok az embert nem is ismerik. Nagy Jenő dr. felkereste és részletesen tanulmányozta a legnagyobb norvég madárhegyeket is, amelyek közül egyet, 1888-ban Herman Ottó is felkeresett.

Nagy Jenő dr. az első magyar ember, aki az európai Jeges tenger partján madártani kutatásokat végzett, mert Herman Ottó és Chernel István jóval lejebb, Kromsó környékén kutattak és Herman Ottó a Jeges tenger partján csak Svaerholt madárhegyét kereste fel huszonnégy órára. Nagy fáradtsággal megtett hosszú útjának eredményeit már hazajövet nagy elismeréssel fogadták finn és német tudósok, itthon pedig az egész magyar szakirodalom, de a tudós tanártársait magában foglaló Országos Középiskolai Tanáregyesület is nagy lelkesedéssel fogadta. Nagy Jenő dr. tudományos útját elsősorban a tiszántúli madárvédelmi egyesület, azután a kultuszminisztérium, a debreceni református kollégium és a Magyar Tudományos Akadémia anyagi támogatása tette lehetővé.

⊙ **Pénzhamisító műhely a 16. században.** A Magyar Numizmatikai Társulatban *Leszih* Andor, a Borsod-Miskolci Múzeum őre felolvasást tartott a borsodmegyei Szuhegy község határában lévő Csorbakő vár romjai között felfedezett 16. századbeli pénzhamisító műhely érdekes maradványairól, amelyek a Borsod-Miskolci Múzeumba kerültek. Ez a vár a mohácsi vész után *Bebek* Imre prépostó lett, aki a pénzhamisításáról híres *Bebek* Ferenc gömöri főispán bátyjával együtt hol Ferdinánd, hol Szapolyai párti volt s az ország zavaros viszonyait kihasználva, nagyban verették a rossz, alig ezüstözött pénzt. *A várat 1553-ban Bebek Ferenc leromboltatta s akkor pusztult el a pénzhamisító műhely is.* Most kiástak több mint 500 olyan fémlapkát, melyeket vékonyra kalapált vörösrézvagy bronzlemezekből vágtak ki, kerek véső és kalapácsütés segélyével. Vannak igen gyengén ezüstözött, főképpen azonban csak ónozott fémlapkák a denárok és kisebbek az obulusok számára. Tömérdek fémlemez, nyiradék, fémrög, háromszögalakú olvasztótégely került napfényre, továbbá II. Lajos- és I. Ferdinánd-kori hamisított denárok, melyeknek vésete, betűi igen jók, de anyaguk réz. A műhelymaradvány érdekes világot vet a 16. századbeli pénzhamisításra. A nagy tetszéssel fogadott felolvasáson az érdekes leletek egyrésze bemutatásra is került.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Nyomdaigazgató: Wózner L.

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

Munkafiziológia

Nem elég a gépek és munkafolyamatok tökéletesítése: a munkát befolyásoló körülményeken kell javítani

A világítás, levegőnedvesség, hőmérséklet, légáramlás és táplálkozás hatása a munkás teljesítményére

A munkások keresetét legtöbbször közelről érintő racionalizálási törekvések igen fontos követelménye: a javadalmazásnak a munkateljesítménnyel lehető összhangba hozása. *Ebből a célból meg kell állapítani a munkás maximális teljesítőképességét a testi vagy szellemi kimerülés bekövetkezése nélkül.* A munkateljesítmény akkor megfelelő, ha a munkás a munkabírásából csak egy bizonyos százalékot használ fel munkája elvégzésére. Ez a megállapítás csak elméleti jelentőségűnek tűnik fel azok szemében, akik üzemekben figyelik meg a munkások teljesítőképességét, mert itt általános szokássá vált a munkateljesítményt egy bizonyos meglévő átlagos munkateljesítménnyel összehasonlítani. Ezért kívánnak a munkások különleges munkák elvégzésénél különleges elbánást. Többnyire azonban nehézségekbe ütközik egyes munkák megítélése a különleges díjazás szempontjából. Ha meg akarjuk állapítani egy munkás teljesítőképességét valamely munka elvégzésével kapcsolatban, három körülményt kell figyelembe vennünk:

1. Meg kell állapítani, képes-e a munkás a munka elvégzésére. Erre valók a különböző *pszichotechnikai* vizsgálatok, amelyek a képesség megítélésére szolgálnak.

2. Meg kell állapítani az 1 nap alatt elvégzendő munka mennyiségét. Sohasem szabad ennél a megállapításnál olyan munkamennyiséget kívánni a munkástól, amelyet csak kimerülése árán tud produkálni. *Ismernünk kell tehát a munkabírásnak azt a százalékát, amelyet a munkás 1 nap alatt el tud végezni teljes kifáradása nélkül.*

3. Tisztában kell lennünk a munkateljesítmény és a fáradság közötti összefüggéssel, melyet külön körülmények, tehát a munkáson kívülálló okok befolyásolhatnak.

A legutóbbi követelménnyel kapcsolatban részletezni szeretném: melyek azok a külső körülmények, amiket feltétlenül figyelembe kell vennünk. Gyakran előfordulhat, hogy nehéz, megerőltető munkánál is kielégítő a munkateljesítmény, máskor pedig kevés fáradságot igénylő munkánál sem lehet jó munkateljesítményhez jutni. Mindez a munkát befolyásoló külső körülmények következménye. Annak tehát, aki üzemek racionalizálásával foglalkozik, ismernie kell azokat a külső körülményeket, melyek megváltoztatásával lehetővé válik kevesebb fáradsággal nagyobb munkateljesítményt elérni.

Nagyon érdekes vizsgálatokat végeznek ezirányban *a Kaiser Wilh. Institut für Arbeitsphisiologie Dortmund-Münsterben dr. G. Lehmann* tanár vezetése mellett. Dr. Lehmann nézete szerint *a ma használatban lévő összes szerszámokat és szerszámgépeket felül kellene vizsgálni, mert azok legnagyobb részének már külső alakja is* csak évezredes tradícióra vezethető vissza, de a mai kor igényeinek nem felel meg. Vannak azonban modern szerszámok, amelyek kiképzésénél minden körülményre tekintettel voltak. *Elavultak legnagyobb részben azok a szerszámok, amelyeket a földművesek és a famunkások használnak, így a kalapács, fogó, lapát, ásó és kapa.* Jó szerszám például az elektrotechnikusok kombinációs fogója, a lakatosnak és a mechanikusnak speciális szerszámai. *A kisiparos és kézműiparos érdekében e.ő-nyös volna a használatban lévő szerszámok megreformálása.* A kisiparos kezébe jó és megfelelő szerszámot kell adnunk, különben a gyáriparral szemben nem tudják megállni helyüket.

Világítás

A munkateljesítményre nemcsak a szerszámok, hanem egyéb tényezők is nagy befolyással vannak. *Ezek közül egyik legfontosabb a világítás.* Minden munka elvégzéséhez szükséges a megfelelő világítás, mert a legtökéletesebb munkagép is használhatatlanná válik a sötétség beálltakor. A világítástechnika lehetővé teszi minden munkának és minden munkahelynek megfelelő jó világítását. *A világítás legfőbb követelményét: a káprázatmentes, jó árnyékhatású és megfelelő erősségű világítást elérhetjük az elektromos izzólámpának szerelvényben való alkalmazásával.*

A jó világítás a munkateljesítménnyel szoros összefüggésben van. Minden munkánál manapság már ismerjük azt a megvilágítási erősséget, melynél a munkateljesítmény a legnagyobb és a végzett munkaminőség a legjobb. Természetesen különböző munkáknál más és más lesz az a megvilágítás, amelynél a teljesítmény a legnagyobb. *Durva munkáknál egészen 300 luxig a termelés emelkedése mutatkozik, finom munkáknál 1000 lux, legfinomabb munkáknál pedig 10.000 lux mellett is még mindig növekszik a munkateljesítmény.* Jó világítás mellett a termelés minden munkánál erősen megnövekedett, viszont a jó világításra fordított kiadás ehhez arányítva csekély. A megfelelő erősségű világításra fordított kiadás a termelés megnövekedésével tehát föltétlenül megtérül.

A jó világításnak nem a megfelelő erősségű világítás az egyedüli előfeltétele, hanem szükséges még az is, hogy minden esetben kiküszöböljük a káprázatást. *A káprázatás a korszerű világítótestek nagy felületi fényességével áll szoros összefüggésben.* Igen

fontos még a megfelelő árnyékhatás. Ha a világítás beesési szöge nem megfelelő, akkor zavaró árnyékok keletkeznek, melyek lehetetlenné teszik a jó munkát.

Levegő

Nemcsak a világítás, hanem a munkateret körülvevő levegő is nagy befolyással van a munkateljesítményre. Abban az esetben, ha semmiféle munkát nem fejtünk ki, akkor is a testünkben végbemenő oxidációs folyamatok következtében percenként 1.2 kalória meleg fejlődik. Miután a test hőmérséklete állandó, ebből következik, hogy a test az 1.2 kalóriát átadja a levegőnek. A környező levegő hőfoka nagy befolyással van a test hőleadására. A testben végbemenő véráramlások szabályozzák bőrfelületünk hőfokát, miáltal gyorsabbodik vagy lassúbbodik testünk hőleadása. Ha a véráramlások szabályozó hatása következtében a bőrfelület hatásfoka a környező levegőhöz viszonyítva nem kielégítő, izzadás következik be, melynek elpárolgása nagy meleget von el a test felületéről. *Munkaközben három-, esetleg nyolcszor annyi meleg fejlődhetik az emberi testben, mint pihenő állapotban, ezt a fölösleget az emberi testből el kell vezetnünk.* Ha ugyanis valami ok miatt az emberi test nem tudná leadni a fölösleges meleget, akkor hőfoka 1 óra alatt 1°-kal emelkedne még akkor is, ha történetesen semmiféle munkát nem végezne. Nehéz testi munkánál már 6—10 perc alatt bekövetkezhetik 1°-os hőemelkedés. A környezet azon optimális hőmérséklete, melynél a legnagyobb munkateljesítmény fejthető ki, a munka minőségével szorosan összefügg. Így pl. nehéz testi munkát 0° körüli hőmérsékletnél könnyű ruhában jól elvégezhetünk.

Hőmérséklet

Testünk hőmérsékletének szabályozásával fellépő nehézségek az esetben következnek be, ha a test melegét nem tudja átadni környezetének *Igen sokszor a melegátadás a verejték elpárolgása következtében jöhet csak létre, ez esetben pedig zavarólag hat nemcsak a magas levegőhőmérséklet, hanem a levegő nedvessége és áramlása is.* A legkellemetlenebb tehát, ha magas hőmérsékleten, nagy nedvességtartalmú és kevés áramlású levegőben dolgozunk. Régóta tudjuk, hogy a levegő hőfokának, áramlásának és nedvességtartalmának a munkateljesítményre nagy befolyása van. Nehéz azonban eme három tényezőnek kölcsönhatását megállapítani. Így például komplikált kérdés, hogy mennyivel teszi elviselhetőbbé a magas hőmérsékletet a levegőnek kevés nedvességtartalma. Dr. *Hasse* a dortmundi Institut für Arbeitsphisiologieban tanulmányozta ezt a kérdést. Megfigyelték, hogy meleg helyiségekben dolgozó munkások sok folyadékot vesznek magukhoz. Ezzel szemben a sportemberek nagy teljesítményeket csak kevés folyadékfelvétel mellett tudnak elérni. A meleg helyiségekben dolgozó munkások naponta 3—4 liter vizet isznak meg. *Vannak üvegfúvók, akik naponta 15 liter vizet is megisznak.* A kísérletek szerint a sok folyadék felvétele nem csökkenti a munkateljesítményt, hanem inkább még előnyös. A nagy folyadékfelvétel után a munkások erősen izzadni kezdtek. Ha az izzadás csak lefolyik a munkásról és nem tud elpárologni, akkor hátrányos. Ha gyorsan elpárolog, akkor azonban szabályozza a test hőmérsékletét. A levegő hőmérsékletének befolyásától teljesen független a sugárzó melegnek befolyása a munkateljesítményre. A sugárzó meleg az emberi szervezetben különböző reflexhatásokat vált ki, amelyek a szívet és a vérkeringést befolyásolják, miáltal a munkásoknál sokkal gyorsabb elfáradást idéz elő, mint a magas hőmérsékletű levegő. Felvethetjük tehát azt a kérdést: *vajjon tudjuk-e befolyásolni külső körülményekkel a munkaképességet és így a teljesítőképességet?* Ha egy munkás 5 percnyi munka után 1 percig pihen, akkor az 5 percnyi munka alatt megnövekedett oxigénfogyasztását fedeznie kell a pihenőidő alatt. A munkaképesség csökkenésére tehát figyelmeztethet bennünket ugyanazon munkateljesítmény esetében a pihenőidő alatt elfogyasztott többlet oxigénfogyasztás, ami természetesen egyet jelent az elhasznált levegőmennyiség megnövekedésével. Amíg egy munkás által elhasznált levegőmennyiség ugyanazon munka esetében állandó, addig egyforma izommunkát végez. Az elhasznált levegőmennyiség ismeretéből következtethetünk tehát a munkás munkaképességére.

Ultraibolyasugárzás

Lehmann intézetében megfigyelte, hogyha hetenként 3 ultraibolya besugárzást végez 3—8 és 15 percnyi időtartammal, akkor a munkateljesítmény minden esetben megnövekszik. Feltétlen szükséges volna ezirányú tömegkísérletek lefolytatása, természetesen olyan munkásokkal, akik munkájuk elvégzésénél nélkülözik a napfényt. Miután a besugárzás csak hetenként egyszer rövid pár percig tart és 3—4 héten keresztül folytatott kezelés után 6—8 hétig szüneteltethető, az ilyen kísérlet nem is kerülne sokba; azonkívül pedig feltétlen megtérülnek a kiadások a munkateljesítmény megnövekedéséből.

Fenti ismertetéssel célom volt rámutatni arra az eddig — úgy vélem — elhanyagolt területre, amely a racionalizálási törekvésekkel kapcsolatban *egyesíthetné a munkások és munkaadók érdekeit. Mert amíg csak a munkagépek tökéletesítésével és a munkafolyamatok rendszeresítésével igyekeznek a munkásokat többlettermelésre rábírni, de nem gondoskodnak arról, hogy a munkát befolyásoló körülmények;* a világítás, a levegő nedvessége, a hőmérséklet, a légáramlás, a munkás táplálkozása megfelelők legyenek, addig nem lehet igazi sikereket várni a racionalizálási törekvésektől.

Pillitz Dezső
okl. vegyészmérnök.

Legújabb magyar találmányok

Az utolsó két hét alatt szabadalmaztatás céljából bejelentett új találmányok közül sorrendben az első *Cholnoky* László dr. egyetemi tanársegédé, aki eljárását akarja szabadalmaztatni rádiumtartalmú iszappépeknek vízmentes kötőanyagokkal való előállítására. Ez az eljárás a régi iszappakolást javítja meg, amely a föltaláló szerint nem megfelelő, mert erősen piszkos, hamar kiszárad, összehúzódik, a betegnek kellemetlenné válik, erősen hozzátapad a bőrhöz. Mindennek oka, s föltaláló szerint az, hogy az iszapot vízzel keverik. *Ő lehetőleg rádiumtartalmú iszapot használ eljárásához, azt vízmentesíti, majd glicerint vagy olvasztott szilárd parafint kever bele és a masszát tubusba tölti.* A massza nagyobb hőmérsékleten alkalmazható, mint a vizes iszap, anélkül, hogy fájdalmat vagy égő érzést okozna.

Marsovszky Gyula okleveles gépészmérnök olyan pengeélesítő készüléket talált fel, amely egyben borotvaként is használható. A készülék úgy szerelhető össze, hogy a penge minden kézi ügyesség és külön óvatosság nélkül tökéletesen megélesíthető. A fenés úgy történik, hogy a pengét a nálánál jóval keskenyebb szorítólap segítségével a fedőlap vagy a fésűs alaplap homorú oldalához szorítja és ebben a helyzetben rögzíti. Az így befogott pengét azután sík üveglapon vagy más csiszolt felületen ide-oda huzigálja.

A szőlő peronoszpórájának lappangási idejét meghatározó módszerek nem váltak be teljesen, mert minden módszer alapja a közönséges Celsius-fokokra beosztott hőmérővel való hőmérsékletmérés volt, ez pedig nem lehetett pontos. Miután a négy-huszonnégy napig tartó lappangási idő ismerete annál nagyobb fontosságú, mert ez időpontok ismeretében megtakaríthatjuk a nem kellő időben alkalmazott védekezéseket, a szükségtelen permetezéseket és főleg nem mulaszthatjuk el a szükséges permetezéseket, *Mohapel* Antal budapesti magántisztviselő olyan peronoszpóra-hőmérőt szerkesztett és jelentett be szabadalmaztatás végett, amelynek fokai a peronoszpórának különböző hőmérséklet mellett való fejlődését jelzik.

Sebők László géptechnikus találmánya a villamos borotválógép, amely, állítása szerint, minden bekenés vagy szappanozás nélkül szárazon olyan simára borotvál, mint más borotvák a szappanozott arcot.

Schwarcz Ábrahám kispesti esernyőkészítő szabadalmaztatásra bejelentett esernyőjének szövete gumival impregnált, ami az ernyőt vízállóvá teszi.

Kósa Zoltán

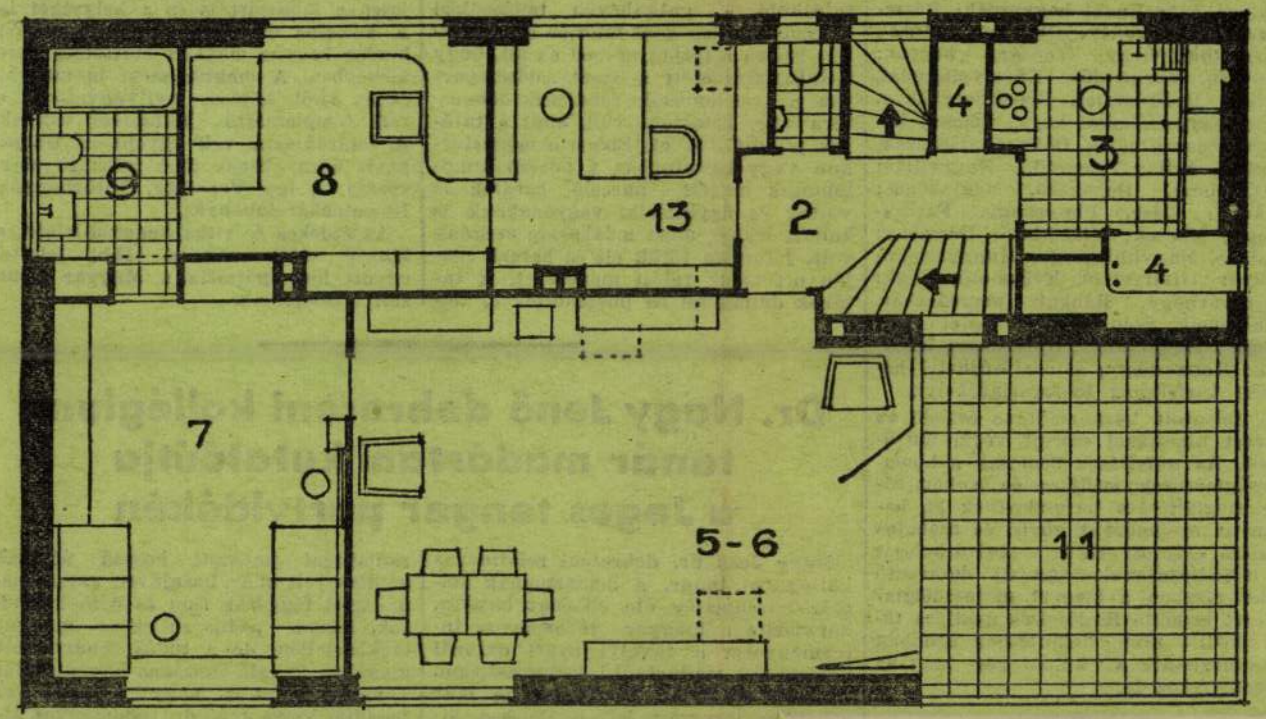

Kósa Zoltán: Családi ház első emeletének alaprajza. Épült Budapesten, a Virányos úton. 2: előtér, 3: konyha, 4: kamra, 5—6: nappali-ebédlő, 7—8: háló, 9: fürdő, 11: terrasz, 13: dolgozó.

Családi ház

A *Pesti Napló* már több ízben közölt ismertetéseket a családi ház egyes részeire vonatkozólag. Behatóan foglalkoztunk a konyha, a lakó- és hálószobák felszerelésével, egyes bútorfajták célszerű kialakításának módjaival, azokkal a szempontokkal, melyeket a modern családi ház építése alkalmával az építtető közönségnek is illik tudnia. Ez alkalommal elméleti fejtegetések helyett egy élő példán, egy tényleg felépült ház lakóemeleti alaprajzán szeretnénk demonstrálni ugyanezeket az alapelveket.

A lakás középpontja a 8.00×5.30 m méretű nappali szoba, mely a terrasz felé teljesen felnyitható üvegfallal készült. Ekörül csoportosulnak a hálós- és dolgozószobák, míg a konyha az égtáji viszonyok figyelembevételével egészen külön épült. Ezáltal a közvetlen áttálalás lehetősége megszűnt ugyan, de viszont az elrendezésnek egyéb előnyei világosan mutatkoznak. Amennyire hasznos és gazdaságos a közvetlen áttálalás a konyha és az ebédlő között kisebb háztartásokban, annyira nem tekinthető alapvető fontosságunak ott, ahol elegendő személyzet áll rendelkezésre, vagy ahol (mint jelen esetben is) a helyiségek több emeletsoron vannak szétosztva. Természetesen az összes szekrények, polcok, könyves állványok a falba vannak beépítve a konyhabútorzattal együtt. Különös gond fordíttatott a konyha üzemének racionalizálására, az éléskamra légcirkulációjának biztosítására, a hő- és hangszigetelésre stb. Érdekes a lépcsőterek kialakítása; egészen minimális területen két lépcsőház nyert elhelyezést. A nagyszobák, melyek fölött járható tetőterrasz van, 3.10 m magasak, míg a kisebb helyiségek magassága csak 2.60 m és így azok fölött még egy emeletsor beiktatása vált lehetségessé. Ugyanilyen gazdaságossági meggondolás alapján a földszint is két különböző nívóban épült. Úgy az első, mint a második emelet fölött nyitott és födött terraszok vannak és így a telekből beépített területet teljesen visszanyerjük kerti célokra. A tetőterraszokon elhelyezett zuhanyozó és napozó lehetőségek egészítik ki a ház berendezését.

Hóészlelő és hósürgönyző hálózat Magyarországon harminckilencészlelő állomással

A hósportok nagyarányú fellendülése már esztendők előtt szükségessé tette, hogy a *Meteorológiai Intézet* pontos hóadatokkal lássa el a hozzá forduló érdeklődőket, később pedig hivatalos jelentéseibe is felvegye a fontosabb hazai télisporthelyek hómennyiségéről és hóminőségéről szóló adatokat. *A hósportok meteorológiai szolgálatának nálunk nagyobb jelentősége van, mint külföldön, mert aránylag ritka nálunk az olyan téli időjárás, amely állandóan hideg és egyben csapadékos is és a legnagyobb változatosság mutatkozik abban a tekintetben, hogy az ország mely hegyvidékén kedvezők a hóviszonyok.* Ezért a Meteorológiai Intézet szükségesnek látta a hómegfigyelő hálózat átszervezését. Végleg beszüntette azt a kísérletet, hogy az adatok egyes hegyvidékekről levelezőlapokon fussanak be hozzá, mert a hóviszonyok rohamos változásait a lassú levélkézbesítés nem követhette nyomon. Az intézet igazgatóságának sikerült is az országban új, kizárólag telefonon és táviratban jelentő hóészlelőhálózatot szerveznie, amelynek adatai minden késés és elavulás nélkül, egy-két órával az észlelés után, már befutnak az intézethez és azonnal az érdekelt közönség rendelkezésére is bocsáthatók.

A hósürgönyző hálózat ezidőszerint működő harminckilenc észlelőállomása

Kósa Zoltán Sándor József

A gőzmalom jubileuma

Angliában ünnepélyes keretek között emlékeztek meg az első gőzmalom üzembehelyezésének százötvenéves évfordulójáról.

A *malomipar*, illetve *az őrlés* tulajdonképpen még a történelemelőtti időkbe nyúlik vissza, viszont az őrlés technikájának kialakulása éppen az egyetemes kultúra biztosítéka, mint az *energiaforrások*, vagy a *vasnak, acélnak* jelenléte a földön. A *kiőrölt búza*, illetve a *lisztből készült kenyér minden egyéb élelmiszertől eltérően egymagában elég az emberi szervezet fenntartására.*

A búza táplálóerejét már évezredekkel ezelőtt felismerték s a csöpökön lakó ősember már *megpörkölte* a táplálkozás céljait szolgáló kenyérmagvakat s később, amikor a gabonát aprítani, feltörni kezdték — indul meg a malomipar kialakulása, mely a *zúzóköveken* és *kézimalmokon* át a *modern malomiparhoz* vezetett.

A malom tulajdonképpen akkor keletkezett, amikor a gabona felaprózására a *kőjáratokat* kezdték alkalmazni. Legősibb kivitele ennek a régi római malom, mely két egymás fölé helyezett kerek kőlap volt s e közé helyezték a gabonát. Ezt az őrlő kőjáratot rabszolgák, vagy ösztvérek hajtották. A vízimalmokat csak Krisztus születése körül említik, viszont a szélmalmok csak 1100 körül fordulnak legelőször elő.

A XVIII. században a gőzgép feltalálása és a világszerte egyre fokozódó lisztszükséglet új irányba tereli a malomipart, ugyanis 1784-ben Angliában üzembehelyezik az első gőzmalmot. A technika fejlődése folytán a malomipar kinőtt a szűk házipar kereteiből s napjainkban már annyira tökéletesedett, hogy további fejlődése már alig lehetséges.

A gőzüzemű őrlés megvalósulása után nagy változások történtek a malom belső berendezéseiben is, amennyiben a *nyers, vagy félig kész őrleményeket gépekhez különféle serlegfelvonók, csigaszállítók* és *futócsövek* végzik. E fejlődéssel kapcsolatban állandó törekvés volt a malomiparnál, hogy minden műveletet automatizáljanak. Ezirányban az első lépést 1790-ben az angol *Ewans* mérnök tette meg, aki megvalósította, hogy malomüzemnél az emberi munka a legkisebbre szoruljon s az *őrlési művelet* egy *nagyméretű automatához* legyen hasonló.

*

A régebbi évszázadokban, amikor még kezdetleges módon kövek között aprították fel a kenyérmagvakat, a mag héjából keletkező *korpa összekeveredett a liszttel* s annak egymástól való elválasztása igen primitív módon kézi szitálással történt. Ezért a régi malomipar képtelen volt *korpamentes* lisztet előállítani. A technika, de különösen a malomipar fejlődésével mindjobban megvalósult az a törekvés, hogy a kenyérmagvakból keletkező őrlemények *korpamentesek* legyenek. Így keletkezett az úgynevezett *műőrlés*, mely a mult század második felében hazánkból indult ki és az egész világon elterjedt. Lényege, hogy a búzát nem kövek között, hanem gyorsan *forgó acélhengerek* (hengerszékek) között fokozatosan aprítják, így elkerülik, hogy a mag külső részéből keletkező korpa a liszt közé keveredik. A hengerek között történő műőrlésnél a megőrlendő terményt 8—9-szer öntik fel a hengerszékre, így elérik, hogy korpamentes lisztet nyernek, s hogy a finom liszt csaknem 100%-ban kivonható a búzaszemekből. A műőrlést a *sikszitaberendezések* tették tökéletessé, mely szintén magyar találmány s napjainkig is az egész világon sikeresen használják.

*

A modern malomipar, illetve a műőrlés kifejlődését a magyarrá lett *Mechwart* András találmánya, a hengerszék, valamint a sikszita építője, a magyar *Haggenmacher* tette lehetővé.

Fenyő József

Mintapályaudvar, „régi Brüsszel" és történelmi belga képkiállítás az 1935. évi brüsszeli világkiállításon

Világkiállítás Brüsszel! Kiáltják oda a Belgiumon átutazó idegennek a vasúti pályák és az országutak mentén felállított reklámtáblák transzparensei. Az idegen, ha sört iszik, ha bélyeget ragaszt, ha moziban ül, mindenütt csak egyet lát: világkiállítás 1935!

Belgium régi kiállító ország és bízik a sikerben, mert eddigelé igen jó üzleteket csinált kiállításaival. *Már az 1885. évi antwerpeni kiállítás 3.5 millió látogatót tudott felmutatni* — ettől kezdve a kiállítások almanachjában egymást követik a belga kiállítások, melyek sikerük tetőpontját a brüsszeli 1910. évi kiállításban érik el, amikor is 13 millió látogató keresi fel a kiállítást.

A kiállítás főcélja: *bemutatni a modern közlekedést és a rádió és villamosság körébe tartozó találmányokat.* Egy kis gyarmati kiállítás is lesz a kiállítás keretein belül. A kiállítás legnagyobb meglepetése *a mintapályaudvar lesz*, amelyet a főcsarnokban építenek fel.

Délutánonként a brüsszeliek nagy tömegei készülnek *Laekenbe*, a kiállítás színhelyére. Azokra, akik az idén először mennek ki, nagy meglepetés vár. A laekeni park helyén, amely a belga királyok nyári rezidenciája szomszédságában fekszik, *egy kis városrész nőtt ki a földből.* És ott, ahol a brüsszeli polgár még az elmult évben tölgyfák árnyékában békésen piknikezett, most hatalmas daruk és betonvázak meredtek az égbe. Mindenütt serény építkezés folyik — Laeken úgyszólván sziget az itten stagnáló gazdasági életben.

A főcsarnok már készen áll. A csarnok ívei a világ legnagyobb átfogójú betonívei, melyek 86 métert ívelnek át. *Egy ívpár súlya 3000 tonna.* E két szám fogalmat ad a *J. van Neck* belga építész tervei szerint épült főcsarnok hatalmas méreteiről. Ezek ellenére a csarnok sem pályaudvarhoz, sem léghajóhangárhoz nem hasonlít, hanem tornyával és egyszerű klasszikus vonalaival inkább az ókor épületeire emlékeztet. Egyedül a főcsarnok, a két mellékcsarnok és a vízijátékos főudvar 65 millió belga frankba került.

A stadion 75 000 nézőhelyével már készen áll és várja a jövőévi érdekes küzdelmeket. De a kiállítás legnagyobb érdekessége a »*régi Brüsszel*« lesz. Most még csak meztelen fehér falak láthatók és az egész inkább egy elhagyott filmváros benyomását kelti — de ebből fogják jövő tavaszra elővarázsolni *a babanti hercegek kastélyát, a helytartói palotát, a Nassau, Aerschot-Croey, Maldeghem és Rubempré nemzetségek palotáit.* De nemcsak ezen épületek fogják az utrechti béke után fellendülő Belgiumot felidézni. E kis városrész embereivel, szállítási eszközeivel, boltjaival és kocsmáival pontos másolata lesz az akkori Belgiumnak.

A festészet rajongóira vár talán a legnagyobb meglepetés, mert nemzetközi együttműködés lehetővé fogja tenni, hogy a kiállítás tartama alatt *úgyszólván az összes nagy brüsszeli festők művei egy csarnokban legyenek kiállítva. A Breughelek, van Orleyek, Teniers-ék csodálói végre együtt fogják találni kedvenc mestereik műveit.* Talán a Magyar Szépművészeti Múzeum egynéhány szép darabját is viszont fogjuk itt látni. *Biró Miklós*

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Nyomdaigazgató: Wózner L.

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

A fény — az élet forrása

Minden szerves élet megteremtője a fény, amely közvetve és közvetlenül életben tartja a növény- és állatvilágot — A mesterséges fény és a növények

„Az életműködési folyamat legfontosabb tényezője az, amely a legkisebb mennyiségben van jelen"

Már az ótestamentum szerint is a világ teremtésének egyik alkotó eleme volt a fény; minden növényi és állati élet akkor keletkezett, abban a pillanatban, amikor a parancs elhangzott: »Legyen világosság!«.

A biokémikus a természet erőinek felhasználásával igyekszik megfelelő módszert találni a növények fénnyel való ellátására. Sokan foglalkoztak és foglalkoznak ezzel a kérdéssel, de megoldottnak nem tekinthető. A zöld növények a fénysugarak segítségével szerves anyagokat hoznak létre, még pedig szénsav és különböző ásványi sók felhasználásával. E képességüket *fotoszintézisnek* hívjuk. A fotoszintézis folyamata alatt a növények a levegő szénsavtartalmát magukba szívják, mialatt maguk oxigént adnak le. A fotoszintézis véghezvitelére a növénynek *klorofilra* van szüksége, amit nemcsak a magasabbrendű növények leveleiben, hanem az algákban és moszatokban is megtalálunk. A klorofil a levelek sejtjeiben rakódik le, de csak az esetben képződik, ha fény és megfelelő hőfok áll rendelkezésre; ennek a hőfoknak magasabbnak kell lenni annál a hőfoknál, amely mellett a növények egyéb életműködésüket folytatják. Tavasszal ugyanis a hagymák sárga hajtást hoznak, bár elegendő fény éri őket, azonban ennek a fénynek hőmérséklete a klorofilképződéshez még alacsony. Ha a növény sejtjeit tápláló víz megfelelő mennyiségű vasat nem tartalmaz, a levelek az esetben sem zöldülnek meg, bár a klorofilban vasat nem találunk. A növények a fejlődésükhöz elengedhetetlenül szükséges szénsavat a környező levegőből veszik. A levegő 0.03% szénsavat tartalmaz, miből a növények igen nagy mennyiséget használnak fel. A levegőből elhasznált szénsav a vulkánokból, a források kigőzgéseiből, az állatok és emberek kilégzéséből és a tüzelőszerek elégetéséből egészítődik ki. A levegő szénsavtartalmának mesterséges úton való növelése az asszimilációt nem minden esetben segíti elő, 10%-on felüli szénsavtartalom pedig egyenesen káros a növényekre.

Klorofil „a" és „b"

A gyakorlati élet számára igen fontos volna megállapítani a különböző növények részére szükséges legmagasabb szénsavtartalmat. Ezek a vizsgálatok még kísérleti állapotban vannak; igen sok növényt kell megvizsgálni legkedvezőbb asszimilációjuk szempontjából. A felvett szénsavat a növény *klorofil segítségével először formáldehydé alakítja, amiből felépíti a keményítőmolekulát, a keményítő pedig apró szemcsék alakjában rakódik le a levél sejtjeiben.* A keletkezett szerves anyagoknak egy részét a növény leveleire használja fel, másik részét átszállítja azokra a pontokra, ahol növésben van. A szerves anyagok felhasználása folytatólagos, mert nemcsak nappal megy végbe, hanem éjszaka is megfigyelhető. *A nappal elraktározott szerves anyagok éjszaka a levélből teljesen eltávoznak, miért is e levelek reggel teljesen keményítőmentesek.* A levelek keményítőtartalma tehát állandóan változik. Napfelkeltekor a levelekben keményítőt nem találunk, napközben állandóan nő a keményítőmennyiség, este a keményítő átalakul cukorrá és ilyen állapotban jut a növény egyéb részeihez. Ez az asszimiláció klorofil nélkül nem mehet végbe. A sejtekben található zöld festék az egész klorofil szemcsének körülbelül 0.1 része, amit megfelelő oldószerekkel, például alkohollal, a plazmatikus anyagok mellől kioldhatunk. *A legújabb vizsgálatok alapján megkülönböztethetjük a klorofil a-t és a klorofil b-t.* Mind a kettő zöld festék, amelyeknek összetétele igen hasonló. Vízben oldhatatlan, könnyen oldódik azonban alkohol-, kloroform- és szénkénekben. A klorofil *a* alkoholos oldata zöldeskék és *rubinvörös fluoreszszenciát*, a klorofil *b* ezzel szemben élénkzöld és *barnásvörös fluoreszcenciát* mutat. A klorofiloknak e színei magyarázzuk meg a klorofil úgynevezett elnyelési színképét. A klorofil ugyanis erősen *abszorbeálja a vörös és kék, kevésbé nyeli el a sárga és zöld sugarakat.* Mint tudjuk, a nap látható sugárzásában 800—400 millimikron közötti hullámhosszak találhatók, melyek közül a klorofil a 680 millimikron hullámhosszúság körül lévő fénysugarakat nyeli el. A klorofil kémiai összetételével e helyen nem kívánok bővebben foglalkozni, mert a klorofilmolekulák felépítése még nem teljesen tisztázott. A klorofil nem tartalmaz vasat, mégis a vasnak igen fontos szerepe lehet a klorofilképződésben, mert vas jelenléte nélkül a növényekben klorofil nem képződhet. Hogyha vasmentes talajban tenyésztünk növényeket, azok sárgászínűek lesznek; a legrövidebb idő alatt megzöldülnek azonban, ha a talajhoz vassókat adunk, például *a talajt híg vaskloriddal öntözzük.* A klorofilmolekulában pedig igen fontos szerepe van a magnéziumnak; annyit tudunk róla, hogy nitrogénnel kötött állapotban található. Egyes kutatók szerint a mag-

nézünknek a szerves anyagok szintetikus felépítésénél nagy szerepe van.

Miért világítanak a világító növények?

Azt is vizsgálták a kutatók, hogy a klorofil a ráeső fénysugarakból mennyit használ fel a szénsav felvételéhez. A növények a szórt napfénynek 2%-át, közvetlen napfénynek azonban csak 0.5 százalékát használják fel erre a célra. *Mi történt a többi fénnyel, amit a klorofil elnyelt?* Kísérletek igazolták, hogy a napraforgó a leveleire eső összes fényből 81%-ot elnyel, amelyből csak 0.7%-ot fordít fotoszintézisre, a többi 80.3% a víznek elpárologtatására szolgál. De ez természetes is, ha meggondoljuk: *milyen nagymennyiségű vizet kell a növényeknek elpárologtatni, hogy a gyökerek által felvett nedvességből lekössék a szükséges tápsókat.*

Az asszimilációs folyamat a növénynek legfontosabb életműködése, amelyre igen sok belső és külső körülmény van befolyással. A *Liebig* által felállított szabály szerint mindig *az a tényező van legnagyobb be olyással az életműködési folyamatra, amely a legkisebb mennyiségben van jelen.* A növények termelésénél természetesen erre a körülményre tekintettel kell lennünk. Az asszimilációt befolyásoló tényezők: a fény, a környező levegőnek szénsavtartalma és a hőfok. A fotoszintézis fény jelenlétében azonnal megkezdődik; a sötétben pedig megszűnik. Igen sokan végeztek kísérleteket azon fénysugármennyiségnek megállapítására, mely mellett még asszimiláció lehetséges. Eszerint erősen árnyékos helyeken a fotoszintézis szünetel; a holdfény sem elég az asszimilációs folyamat végbemeneteléhez. Alkonyatkor azonban az asszimilációs jelenségek még teljes pontossággal megfigyelhetők. A 60. szélességi fokon, ahol nyáron éjszaka is világos van, az asszimiláció nem szünetel. A fény iránt való viselkedést véve alapul, kétféle növényfajtát különböztethetünk meg, úgymint árnyékot és napfényt kedvelő növényeket. Évezredek folyamán ugyanis a növények különböző természeti behatások következtében külalakjukban hozzáidomultak a különböző megvilágítási erősségekhez. A napfényt kedvelő növényeknél nagy, húsos, vastag levelekkel találkozunk. *Az árnyékot kedvelőknél sokszor a levelek felső részén lencsealakú képződmények vannak, melyek a fénysugarakat összegyűjtik.* Ezek a szervek néha annyira kifejlődnek, hogy a növények maguk *világítóvá* válnak, mint a világító mohánál láthatjuk. A szabadban élő növények kevesebb fény jelenlétében a fénysugarak felé fordítják leveleik egész felületét, erős napfényben a levelek a napsugarak felé élükkel fordulnak, hogy minél kevesebb fény jusson a levelek felületére.

A növények növekedését a fénysugarak kissé gátolják; *a növények főleg az éjszakai órákban növekednek,* — legerősebben hajnal felé és legkevésbé délután. A fotoszintézist különféle növényeknél a hőfokviszonyok különbözőképpen befolyásolják. A trópikus növényeknél már +5° C-nál, a mi éghajlatunkon élő növényeknél 0° C-nál szűnik meg az asszimiláció. A tülevelű fenyőféknál még —35 és —40° C-nál is megfigyelhetők az asszimilációs jelenségek. Közvetlen napfénynél a levelek erősen felmelegszenek, miáltal a klorofilszemcsék nem tudnak működni, betegeg elváltozások azonban nem lépnek fel. Igen nagy szerepet játszik az asszimilációnál a víz is. Ha megfelelő mennyiségű víz nem áll rendelkezésre, úgy a fotoszintézis elmarad. Mielőtt ez bekövetkezne, bezáródnak azok a nyílások, melyeken keresztül a növényekből a vízgőz elpárologhat. A nyílások bezárulásának következtében levegő sem tud behatolni a levélbe és így a szénsavfelvétel is szünetel. *Kálium, magnézium, vas és foszfor hiánya is csökkentik az asszimilációt.* A túlsó sótartalmú táptalajhoz jutó növényeknél megint csak a leveleken lévő nyílások bezárulása következtében szünetel a fotoszintézis, a gyökerek a nagy ozmotikus nyomású sóoldatokból vizet nem tudnak felvenni és így vízhiány lép fel.

Mesterséges fény és szerves élet

Az utolsó években sikerült megállapítani az asszimilációnak *nitrogén* jelenlétében való fokozódását. Olyan növényeknél, melyek asszimilációját elő akarjuk segíteni például mesterséges világítással, gondoskodnunk kell a levegő magasabb szénsavtartalmáról és megfelelő mennyiségű nitrogén jelenlétéről is. A levelek életkora is befolyással van az asszimilációra. Igen fontos a növények virágzási feltételeinek megállapítása is, melyeket a következőkben foglaltak össze:

1. Erős napfény, sok szénsav, víz és tápsók felvételének esetében a növények csak *nőnek.*

2. Erős világításnál, nagy szénsavasszimiláció, de kevés víz és tápsó jelenlétében a növények *virágoznak.*

3. Közepes mennyiségű víz és tápsó jelenlétében egyedül a fény intenzivitásától függ az, hogy a növények nőnek-e vagy virágoznak.

A titokzatos körforgás

A fotoszintézisnél — mint látjuk — igen sok körülmény játszik szerepet, mindazonáltal a fénysugaraknak jut a főszerep. A hőfokot, a nedvességet, a tápanyagot és a levegő szénsavtartalmát igen könnyen felemelhetik arra az optimális magasságra, amelyre szükség van az asszimiláció szempontjából. Sokkal nehezebb kérdés azonban a növények fényszükségletének kielégítése. Évtizedek óta foglalkoznak azzal, hogy azokban az évszakokban is termeszthessünk növényeket, amikor a természetes napfény nem áll elegendő mennyiségben rendelkezésünkre; csak az utóbbi években sikerült olyan kísérleti eredményeket elérni, melyek *mesterséges világítás mellett is lehetővé teszik a növények termesztését. Az elektromos világításban minden segédeszköz rendelkezésünkre áll a megfelelő minőségű és mennyiségű fénysugarak előállítására, azokban a hónapokban is, amikor a természet nem gondoskodik a növények részére elegendő fényről.* A kérdésnek egyelőre gazdasági nehézségei vannak. Jelenleg csak azokat a növényeket érdemes mesterséges világítás mellett termeszteni, melyekért a termelő jó árat kap.

Izzólámpák segítségével elérhetjük, hogy a növények a környező levegőből asszimilációs folyamatuk alatt újabb és újabb szénsavat kössenek le, amely folyamathoz szükséges szénsav a tüzelőszerek elégetése és az állati szervezetek lélegzése folytán keletkezik. *Fényből ered tehát minden organikus élet a földön.* Maguk az állatok is csak azokat a kész organikus anyagokat használhatják fel táplálékul, melyeket számukra a növények előkészítenek. Ha a növény- és állatvilág nem egészítené ki egymást ilyen tökéletes harmóniában, akkor megszűnne minden állati és növényi élet a földön. Ha a levegő szénsavtartalma a normális fölé emelkednék és a természet nem gondoskodna a növények útján arról, hogy az állati szervezetek életlehetőségére káros szénsav a levegőből állandóan az asszimilációs folyamat útján kivonassék s az eközben fejlődött oxigénnel nem frissítené fel újra a levegőt, — akkor benne az állati szervezetek nem tudnának élni. Ha valami oknál fogva az évezredek folyamán a föld mélyében elraktározott energiakészletek kimerülnének, a nap fényenergiája pedig nem adna már elegendő fényt és más eszközök sem állnának rendelkezésünkre fénysugarak előállítására, akkor minden élet megszűnne. A természetnek ezt a gyönyörű körforgását a fény teszi lehetővé és így minden ami él, a fénynek köszönheti létrejöttét. Így volt és így lesz a fény — az élet forrása.

Pillitz Dezső
okl. vegyészmérnök

A napénál ezermilliószor erősebb fényű csillagok

Sir James Jeans híres csillagász a Királyi Tudományos Intézetben tartott előadásában kijelentette, hogy a világegyetem *csillagai* óriási kocsikerék alakjában vannak szétszórva. *Egy-egy teljes körforgása 250 millió évig tart.* Minden szabad szemmel látható csillagra negyven millió, az emberi szem számára láthatatlan csillag esik. A legnagyobb távcsövekkel mintegy kétmillió ködfoltot sikerült eddig megállapítani. *Ezek közül pusztán az Andromeda nagy ködfoltja 5000 millió csillagból áll.* A legtávolabbi ködfoltokról 140 millió év alatt ér a fény a földre. Egyes ködfoltok másodpercenként 24.000 kilométeres gyorsasággal rohannak az űrben. Vannak csillagok, amelyek ezermilliószor erősebb fényt sugároznak ki, mint a nap.

Építésznotesz

A háborúelőtti építészetnek egyik nagy hazugsága a szerkezet szégyenlése volt. Már régen vasgerendás síkfödémmel, vagy vasbetonból készültek a házak, mikor az építész még mindig alájuk rakta a maga »stílusos« rabicboltozatait, gótikus íveit, reneszansz kupoláit — nehogy az építtetőnek kétségei támadjanak művészi tehetségének, tudásának és fantáziájának korlátlansága felől. Az ember azt hinné, hogy ez az impotens és erkölcstelen műveszeti felfogás már régen a múlté, ha nem kellene ismételten találkoznia vele a budapesti uccán. Budán és Pesten egyaránt épülnek házak vasvázas, vagy vasbetonvázas szerkezettel, tehát mai tudásunk szerint a legmegfelelőbb módon — de mire a ház elkészül, nyoma sincs rajta modernségnek, egészségnek. Epolyan agyonkendőzött, termésköburkolatú homlokzata van, mint szecessziós szomszédjának, épolyan rossz lakások vannak az álmodern tisztaüveg sarokablakok mögött, mint egy tiz év előtti házban, a divatos vas-üveg üzletportálok épúgy csak esztétikai játékul szolgálnak és nem számolnak az üzleti élet követelményeivel, mint a régi faportálok — minden maradt a régiben. Az anyag becsületébe való gázolás, ha valaki modern szerkezetet arra használ, hogy velük elvénhedt építészeti gondolatokat fejezzen ki. Nagyon szomorú, hogy ezt fiatal építészek is megteszik és még szomorúbb, hogy ráadásul — és bizonyára őszintén — modern építészeknek tartják magukat.

*

A modernizálási láznak egyik kísérőjelensége, hogy az építészet, különösen a belső építészet és a világítás viszonya mindegyre szorosabbá válik. Különösen a kereskedelmi építészet nem nélkülözheti a hatásketlésnek a világításban rejlő lehetőségeit. Nagyon érdekes jelenség viszont, hogy ez a felismerés nem vonta maga után annak belátását, hogy a fény mint anyag, csak saját törvényei szerint alakítható. Tervezőink fittyet hánynak a fénytechnika minden szabályának, midőn a fényt, mint felületek »besugárzására« szolgáló kedves játékszert használják és elfeledkeznek annak szuverén teret teremtő, teret alkotó képességéről. Bámulatos az a naivitás és az a merészség, amelyet kápráztató, fényt tükröző anyagok hibás használata terén látunk és bosszantó, hogy jónevű tervezőink is sajnálják a fáradságot világítási problémáik technikai megoldására. Vannak intéményeink, mint például a Világítástechnikai Állomás, melyek hivatalból foglalkoznak ezekkel a problémákkal — az ő feladatuk lenne megtalálni a módját annak, hogy hogyan lehetne ezeken a feltűnő fogyatékosságokon segíteni. A berlinitéri új kávéházról a sablonosan »betükrözött« mozielőtctőkig bizony-bizony sokfelé elkelne egy kis pareinézis. Egy pozsonyiúti bérpalota fiatal építésze például modern világítást készített a fojerben: az izzólámpákat egy párkány mögé rejtette. Azután, ahogyan ma divatos: tükröt tett a párkány fölé. A tükörben persze nemcsak az elrejtett lámpák, hanem még a huzalok is megláthatók.

*

Budapest egyik legszebb tere készül mostanában az új lipótvárosi Dunaparton a Közmunkatanács jóvoltából. Nagy, sima, összefüggő zöld felületek, egyszerűen vezetett utak, fiatal fák, lubickolómedence, gyermekjátszótér. Nyugalom, rend. (És persze: körösközül nyugtalanul hullámzó háztömbök — de erről most ne legyen szó.) Az ember szeretne egy kicsit leülni, körülnézni, pihenni. Pad azonban nincsen. Az egész tér padok helyett az ókori Róma lakomáin használatos heverőkkel van berendezve. (Lásd: Ember tragédiája VI. szín.) A heverők vasbetonból készültek, falécekkel bélelve, két végükön ión volutákkal. Az ember háta kitörik, ha rájuk merészkedik.

Más. Az egész város tele van vasból és üvegből készült csinos villamos és autobusz váróházikókkal. De az egész városban egyetlen üvegházikóban nincs egy pad, egy szék, egy ülőhely, ahol az ember megpihenhetne. Pedig a tizenötös autobusz tizpercenként jön csak. Pedig a lábunk reumás, köszvényes, esetleg lúdtalpunk is van — nehezen megy az álldogálás. Ki csinálja, tervezi, rendeli ezeket a padnélküli kerteket, székenélküli váróházakat, csillogóan »modern«, de légüres térben elgondolt használhatatlan használati tárgyakat?

Kósa Zoltán

A tervezés és vállalkozás összeférhetetlensége

A *Népszerű Tudományos és Technikai Napló* október 24-iki számában röviden ismertettem az új németbirodalmi rendeletet, amely az építészeti kontárkodás kiküszöbölésére azonnali hatállyal intézkedik és mindennemű építészeti tervezést, valamint művezetést, egészen a legegyszerűbb feladatokig, a hivatásos tervezőépítészek hatáskörébe utal. E közleményemre az építőmesterek ipartestületi főjegyzője, *Friedrich* F. Géza reflektált ugyancsak a Technikai Napló november 7-iki számában.

Az építőmesteri kar hivatalos képviselete azonban egyetlen tárgyilagos és elfogadható érvet nem képes produkálni a tervezés és vállalkozás egykézbentartása mellett elfoglalt önelőü és a közre nagymértékben káros álláspontja védelmében.

Az Építőmesterek Ipartestületének főjegyzője fenti rendeletnek a tervezés és vállalkozás generális kettéválasztásáról szóló intézkedését csupán a magasabb építészeti létesítményekre vonatkoztatja. Ezzel szemben *a birodalmi rendelet 3-ik szakasza ekképpen intézkedik: »az építész tevékenységi köre magában foglal minden alkotást és rendelkezést, beleértve a szakértői hivatásos tevékenységet is«.*

A továbbiakban Friedrich ekképpen folytatja: »Németországban úgy a tervezés, mint az építés terén a legutóbbi időkig a teljes szabadság alapján állottak, a mai rendszer mellett bárki minden szakképzettség nélkül vállalkozó lehet és építőipart folytathat. A vállalkozó szakképzettségének hiányát Németországban az építésrendőri hatóságok pótolják, amennyiben ott a hatósági mérnök csaknem állandóan az építkezésen tartózkodik, vezeti és ellenőrzi az építkezést«.

Közismert a német építőiparos magas elméleti és gyakorlati felkészültsége, ugyancsak ismeretes az építkezések alapos hatósági ellenőrzése s mégis íme *a németbirodalmi kormány* preventive intézkedik és — amint a hivatalos magyarázatból kitűnik — *»végleges leszámol az építkezések terén mutatkozó szabadsággal és megakadályozza a német vidék és a német városok további elcsúfítását olyan épületekkel, amelyek semmiképpen sem számolnak a német építészeti felfogással és a közös munka felelősségérzetével«.*

A rendelet többek között megszünteti az *»ingyentervek«* rendszerét, mely — mint tudjuk — a mi vállalkozóinknak is egyik legfőbb üzletszerző tevékenysége.

Valóban vérszegénynek nevezhető az a védekezési taktika, amely indignálódva állapítja meg hogy *»a* magyarországi építőmesterek mindazokkal a tudományos és gyakorlati ismeretekkel rendelkeznek, amelyek úgy az építkezések megtervezéséhez, mint ezek felépítéséhez szükségesek«. Senki nem vonja kétségbe a mi építőmestereinknek, ezekrek a derék iparosembereknek kitűnő képességeit *s a magyar építészi kar* sem terjeszkedik ki állásfoglalásánál e körülmény firtatására, ellenben a német rendelettel azonos módon *félreérthetetlenül és kategórikusan leszögezi, hogy a tervezés és vállalkozás egykézbentartása minden vonatkozásban összeférhetetlen és súlyosan veszélyeztetvén a hitet és hűséget, erkölcstelen helyzetekhez nyújt alkalmat és tág lehetőséget.*

Arra a kérdésre, mily anyagi és büntetőjogi felelősséget és garanciát nyujthat ma a nagymértékben elszegényedett építőmester, — úgy vélem — nem volna ildomos bővebben nyilatkoznom. Azt kérdem azonban, *vajjon ki adhat jóvátételt azért a hat kioltott ártatlan emberi életért, amely áldozatul esett a Szent László úti házbeomlásnál a felelős építőmester megdöbbentő gondatlanságának és tudatlanságának? Semmi körülmények között nem állhatnak elő oly katasztrófák, ha a képzett, független tervezőépítész gyakorolja az építkezés felső vezetését és ellenőrzését.*

vitéz Sándor József
okl. építészmérnök,
a Tervező Magánépítészek Országos Egyesülete főtitkára.

Kosa Zoltán

Legújabb magyar találmanyok

A szabadalmi bíróságnál legutóbb bejelentett találmányok között ismét több érdekes van. *Erdős* József vegészmérnök, egyetemi klinikai szakségéd eljárást talált fel *tápszer* előállítására. Főképpen szőlőből, de egyéb cukortartalmú gyümölcsökből kisajtolt leveket nagy szénhidrát-, kevés fehérjetartalmú, vitaminokat és élettani fontosságú sókat (kalciumsókat, foszfátokat, stb.) is magukban foglaló, kellemes ízű, olcsó és eltartható tápszerekké alakít át. Tápszere — bejelentése szerint — annyiban jobb az eddigieknél, mert ezekben túlnyomórészt nincs vitamin, vagy a nagyon fontos B-vitamint a rossz ízű és romlékony csukamájolaj formájában tartalmazzák, rendszerint egyoldalúak, azaz túlnyomórészt csak fehérjét tartalmaznak, amennyiben pedig mégis van bennük szénhidrát, akkor aránytalanul drágák.

Kaján Miklós pesterzsébeti magántisztviselő szárazon borotváló készüléket talált fel, amelynek lényege: a borotvapenge élével szemben hengerkés forog, amit a készülék üreges nyelében elhelyezett és rúgóhatásra működő szerkezet fogaskerekei mozgatnak. *A működésben levő készülék az arcbőrön való ide-oda húzogatás közben simára borotválja az arcot, amennyiben a penge és a hengerkés éle közé kerülő szőröket tőben lemetszi.*

Rieszdorfer Ödön dr. tisztviselő »*fotocellás szerkezet fényképezőgépekhez*« címmel jelentette be találmányát. A találmány szerkezet olyan fényképezőgépekhez, amelyeknél az objektívbe eső fény intenzitásának figyelembevételére egy vagy több fotocellát alkalmaznak. Az ilyen fotocellák e gépeken vagy egy villamos megvilágítást mérő készüléket működtetnek, vagy például az objektív fényrekeszét befolyásolják, vagy pedig valamilyen szerkezettel kapcsolatosak, amely a helyes expozíciót lehetővé teszi. A találmány célja, hogy az ilyen egy vagy több fotocellával ellátott fényképezőgépet kompendiózusabbá tegye, és a cellák alkalmazása folytán ne váljék szükségessé, hogy a felvevőgépek általában szokásos alapjától eltérni kelljen és hogy szükség esetén a kapcsolat a fotocella fényszabályozója és az objektív zár és fényrekesz között egyszerűbben legyen kivihető.

Rózsavíz Zoltán samponzselét talált fel. A folyékony sampont búzakeményítővel, tragantgumival vagy zselatinnal elkocsonyásítja és illatosító anyagot ad hozzá. Azt mondja szabadalmi bejelentésében, hogy *a haj samponzselével való mosás után gyorsabban szárad, selymes puhaságú és fényes lesz.* Emellett a samponzselő használata gyors, kényelmes, adagolása könnyű és gazdaságos.

Untenecker Ferenc pestszenterzsébeti pincér eredményjelző készüléket konstruált a karamboljáték céljaira, hogy feleslegessé tegye a nehézkes írást. *Szerkezete egy fémalaplemez, erre tartósan rögzített egyenes és körszálakat helyez, a szálak mellett az alaplemezbe réseket vág és ezekben csapjaikkal elcsúsztatható, valamint lemezrúgókkal fixen beállítható mutatókat helyez el.*

Evezős nyugágy

Fodor Endre tisztviselő evezős-nyugágyat, úgynevezett »lapátágyat« talált fel. A találmány oly összeállítható nyugágy, illetve nyugszék, melynek törzsvázát két evezőlapát képezi. A fáradt evezős, ki csónakját hosszabb erős munka után valamely pihenőhelyen, illetve kirándulásának végpontján kikötötte, nem talált ott megfelelő kényelmet. *A legtöbbször kavicsos, köves, kemény, iszapos, nedves, rovarokkal teli föld, mint fekvőhely, a pihenés kellemes érzetéből sokat elvont.* A pokróc, melyet e célra magával vitt, vizes, vagy piszkos lett és így használat után bemocskolta a csónakot. A fenti hátrányokat a találmány értelmében kiképezett szerkezet kiküszöböli. A kis teret elfoglaló szerkezet összecsukott állapotban a csónak fenekén helyezhető el, hengeres alakú összeszíjazott csomag alakjában. A szerkezet a nyugágy vászonülésből és néhány rövid rúdból áll. A nyugágy törzsváza maga az evezőlapát. A szerkezet néhány egyszerű mozdulattal rúszerelhető a két evezőlapátra és máris elsőrangú, kényelmes fekvőhelyet biztosít. A találmány szerinti nyugszékszerkezet olyan esetben is üzembe helyezhető, ha nincs evező kéznél, mely esetben azonban az említett alkatelemekhez törzsvász gyanánt két darab kellő vastagságú rúd alkalmazható. Ez utóbbi esetben a nyugszék előnye az, hogy szétszedhető és hordozható, anélkül, hogy olyan nagy helyet foglalna el, mint egy közönséges nyugágy. A nyugágyszerkezetet úgy állítjuk össze, hogy az alkatelemeknek a vászonülésbe való begöngyölése után a tartókon levő szíjak segítségével hengeres alakú csomagot képezünk. A csomag teljes súlya így körülbelül 3.5 kiló.

Bridzs-találmány

Czukor Kálmán okleveles gépészmérnök eljárást és készüléket talált fel a kártyajátszmáknak, kiváltképpen pedig bridzsversenyek eseményeinek a játék helyétől különálló helyiségben kisebb vagy nagyobb hallgatóság előtt való egyidejű bemutatására.

A játékosoknak különösen versenyeken nyugalmra van szükségük, már pedig a sok néző, a rendesen kis teremben erősen zavarja őket. *A feltaláló készülékének segítségével a játék minden mozzanatát nagy tömegek követhetik nyomon, úgy, hogy zaj, vita, a játék közvetítését magyarázó előadóbeszéde, nem jut el a játékosokhoz.* A versenyhelyiségben a játékosokon kívül csak minden játékos, vagy minden két játékos mögött egy-egy megfigyelő személynek, jelző figyelőnek kell közreműködnie, aki a készüléket kezeli.

A találmány szerinti eljárás lényege a következő: a játszma helyén a játékban résztvevő kártyáknak megfelelő villamos kapcsolókat be- és kiiktatják és ezzel a bemutatás helyén megfelelő jelzőtáblákon, — erősen felnagyított kártyákon — fényjeleket adnak, vagy megszüntetnek, illetve jelzőtáblákat felfednek, vagy eltakarnak. Ennek megfelelően a feltaláló készülékének lényeges részei: *a játszma helyén a játékban résztvevő kártyáknak megfelelő kontaktussorozat, villamos távvezeték, a bemutatás helyén megfelelő jelzőtáblát, valamint időszakos fémjelek adására, vagy megszüntetésére, továbbá jelzőtáblák felfedésére vagy eltakarására alkalmas szerkezeti elemet.*

⊙ **Magyar építész egy japán folyóiratban.** A Távol Kelet egyik nyugateurópai kiállításban megjelenő folyóirata, a Tokióban megjelenő **Kalami-Kakuchi** legutóbbi számában többek között egy magyar építész, *Kósa* Zoltán villáit mutatja be szépen illusztrált cikkben. Mindenesetre figyelemre méltó, hogy a modern magyar építészet egyes alkotásait Japánban is számon tartják.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Nyomdaigazgató: Wózner L.

1935 MÁJUS 1 SZERDA

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

A mérnöki kamara jelentése a kereskedelemügyi miniszterhez a mérnöki kar helyzetéről

Most tartotta a budapesti mérnöki kamara ezévi rendes közgyűlését és a kamara vezetősége a mérnöki rendtartás előírása szerint a kamara 1934. évi működéséről szóló jelentését ebből az alkalomból a kereskedelemügyi miniszter elé terjesztette. A jelentés nagy részletességgel tárgyalja a mérnöki kar helyzetét. Megállapítja, hogy a mérnöki kar helyzetét egy állandó folyamat jellemzi. *Magánmérnöki oldalról törekvés az alkalmazott mérnöki karba való bejutásra és viszont.* Ez a kölcsönös folyamat jellemzi azt a hullámzást, ami a mérnöki munkaterületeken végbe megy azért, mert a munkaerő-szükséglet az egyes területeken hol több, hol kevesebb, de sohasem elég a mérnökkínálat felvételére. Természetes folyamatnak az a törekvés tekinthető, amelyet az alkalmazott mérnök annak érdekében fejt ki, hogy önálló mérnök, magánmérnök lehessen belőle. A kamarának is az a jelszava: minél több életképes önálló mérnöki egzisztenciát teremteni. Az alkalmazott mérnöki elhelyezkedést keresők helyzetét igen nehézzé teszi az alkalmazónak az adóemeléstől való félelme. E kérdésnek a jövő mérnökgenerációnak az országot is érintő jelentőségére való tekintettel a kamara a pénzügyminiszter különleges intézkedését is kérni fogja. *Rámutat a jelentés ezután az állás- és jövedelemhalmozások nyílt kérdéseire és olyan munkaterületek igénybevételére, amelyek eddig nem, vagy csak elenyésző mértékben szolgáltak a mérnökfelesleg felvételére.* Az a jelszó, hogy nem kell mérnöki pályára menni, vagy erősen korlátozni kell a műszaki és gazdaságtudomány-egyetem hallgatófelvételi jogát, talán lehet tüneti orvoslása a mérnöktúltermelésnek, de határozottan ellentétes az ország szükségleteivel és a kar jövőbeni nagy céljaival. Nagy baj, hogy az ország kamarai tag-mérnökeinek közben kétharmada a fővárosban él és itt keresi boldogulását. Ez az elosztás semmiesetre sem mondható egészségesnek, de természetesnek sem. A kamara oda is fog hatni minden igyekezetével, hogy a vidék a maga mérnökszükséglete és felvevőképessége útján az egészségtelen számbeli eloszlást javítsa és a fővárosban mutatkozó torlódást csökkentse. E tekintetben a miniszter is sokat tehetne, ha megjavítaná a vidék műszaki szolgálatát és kiterjesztené az építési adókedvezményeket a vidéki városokra is.

A jelentés szerint az elmult év végén a központilag nyilvántartott állástalan mérnökök száma meghaladta a négyszázat. Ez a szám a mérnöki szakok szerint százalékosan így oszlik meg: mérnök 29.2 százalék, építészmérnök 17.2, gépészmérnök 47.6, vegyészmérnök 2.1, bányamérnök 2.2, erdőmérnök 1.7 százalék. A munka nélkül álló magánmérnökök, a tanácsadó és tervező mérnökök és a vállalkozó mérnökök ebben a kimutatásban nem szerepelnek. Ma a mérnökök és építészmérnökök elhelyezkedési kilátásai a legkedvezőtlenebbek, ami főként az építkezési tevékenység csökkenésének következménye. A vegyészmérnöki és gépészmérnöki munkaterületen, az utóbbiak nagyobb száma ellenére is, valamivel jobb a helyzet, amit jó részben a kormány elhelyező akciójának tulajdonítanak. A jelentés fölhívja a miniszter figyelmét arra, hogy az ország jövője szempontjából is fontos a státusrendezés olyan megosztása, amellyel a hivatott flatalság is állandó alkalmaztatáshoz jusson és a középkorúak a vezetésben kellő jártasságot szerezhessenek.

A kamara az elmult évben is folytatta állásközvetítési tevékenységét és hetvennégy mérnököt juttatott közületeknél, vagy magánmunkaadóknál állandó vagy ideiglenes alkalmazáshoz.

Az éveleji helyzetjavulás magánmérnöki munkakörben alig-alig volt érezhető. A súlyos helyzet orvoslását a kamara elsősorban közmunkák szélesebbkörű megindításától várja. A magyar mérnökség, — mondja a jelentés — a benne szunyadni kényszerült erők utolsó kitörésével kéri, ne nyomorúságban eltartott, hanem alkotó tényezője lehessen a hazának. Kérése annál jogosultabb, mert a közmunkák megindításához és folytatásához szükséges fedezet előteremtése nem tartozik az utópiák világába.

⊙ **A Budapesti Mérnöki Kamara I. Fokú Tagdíjmegállapító Bizottsága** az 1934. év második felében felvett kamarai tagokra 1934. évre, valamint az összes tagokra 1935. évre előirányzott tagdíjak ellen benyujtott felszólamlásokat a kamara hivatalos helyiségében (I., Mészáros u. 19. földszint) az alábbi napokon délelőtt 5—6 óráig nyilvános tárgyalás alá veszi és pedig: Május 2-án a gépészmérnökök; május 6-án a mérnökök A—K; május 7-én a mérnökök L—Z; május 8-án az építészmérnökök A—K; május 9-én az építészmérnökök L—Z; május 15-én a vegyész-, bánya-, kohó- és erdőmérnökök felszólamlásait. A tárgyalásra külön idézést, vagy meghívót nem küldünk, de azon az érdekeltek megjelenhetnek.

Megnyilt a kibővült Technológiai Könyvtár új folyóirat-olvasóterme

Az 1923-ban újból megnyilt Technológiai Iparmúzeum könyvtára, mely később Technológiai Könyvtár névvel folytatta működését, rohamosan fejlődésnek indult, úgyhogy lassanként szűknek bizonyultak az eddigi keretek és egy második olvasóteremmel kellett a látogatók segítségére sietni. Most nyílott meg ez a terem, mely a könyvtár folyóirat-anyagát gyüjtötte egybe.

A hétfői sajtóbemutató keretében ismertette a könyvtár vezetősége az eddigi munka eredményét s a jövő terveit. *Ordódy* János miniszteri tanácsos, a *Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet* igazgatója, rövid tájékoztatóban ismertette azokat *a nehézségeket*, melyeket *a gazdasági válság gördített a könyvtár fejlődésének útjába.*

Megváltozott viszonyok az állami támogatás lehetőségét majdnem kétségessé tették és így magára maradt küldetésében ez a könyvtár, amelyre nagy és elvitathatatlanul fontos feladat hárult: *az ipari szaktudományoknak fejlesztése.*

A könyvtár szükséges fejlődésének ma már csak egy útja lehetséges és ez *az ipartól kapott támogatás.* Az ipari vállalkozásoknak kell talajt és lehetőséget teremtenie a könyvár további fejlődésének.

Ezután *Kelemen* Móric, a Technológiai Könyvtár Barátai Egyesületének agilis elnöke vázolta országunk ezen egyedüli nyilvánosjellegű ipari és műszaki könyvtárának rendkívüli fontosságát s rámutatott arra, hogy a hazai ipari vállalatoknak milyen erős érdeke az, hogy ez a könyvtár a közkívánalmaknak megfelelően gyarapodjék.

Káplány Géza, a könyvtár vezetője számadatokkal igazolta, hogy milyen hatalmas fejlődésen ment át az utóbbi esztendőkben a könyvtár. *A látógatók száma napról napra növekszik.* Míg 1925-ben 3809 olvasója volt a könyvtárnak, addig 1934-ben 33.408.

A könyvtár büszkesége a *folyóirattár.* Ezidőszerint *300 külföldi és belföldi szakfolyóirat* áll az olvasók rendelkezésére, ezek közül 170 a külföldi és 130 a magyar. Ezenkívül mintegy ötszázféle, legnagyobbrészt teljes sorozatú *régibb folyóirat* áll a kutatók rendelkezésére. Mindenki részére *díjtalanul* rendelkezésre állanak a legújabb és legmodernebb szakfolyóiratok.

A *folyóirat-olvasóterem* látogatói természetesen jórészt *mérnökök*, de az utóbbi időkben nagyot szaporodott a *kisipar* olvasóközönség száma, mintegy bizonyságául annak, hogy az egyetlen magyar technológiai könyvtár megérdemli a legteljesebb pártfogást, hiszen *egyetemes* munkát végez.

Elkészült az új francia aero-dinamikai laboratórium

A repülőgépvizsgálat új korszaka

Párizs mellett *Chalais-Meudon-ban* most fejezték be az új aerodinamikai laboratórium építését. A laboratórium fel van szerelve igen nagy teljesítményű *mesterséges légáramlást előidéző készülékkel*, amelynek célja, hogy különféle keresztmetszetű repülőgépszárnyak légellenállását és a motorok teljesítőképességét kísérletileg vizsgálni lehessen. *A kísérleti telep 6000 lóerős gépezetével tíz hatalmas légszivattyút lehet működésbe hozni, amelyek másodpercenként 50 méter sebességű, vagyis óránkénti 180 kilométer sebességű szelet tudnak előállítani.* A kísérleti légáramlatot tizenhat méter, illetőleg nyolc méter átmérőjű elliptikus csőben állítják elő. Ilyenformán ezzel a berendezéssel már közepes nagyságú tényleges repülőgépeket és motorokat lehet kísérleti vizsgálat alá vetni, nem csupán kicsinyített modelleket, mint eddig. Ami az óriásrepülőgépeket illeti, ezeknek hatalmas merevítő rudait és feszítő berendezését darabonként veszik vizsgálat alá. A legújabb és igen tökéletes laboratóriumi készülékek lehetővé teszik, hogy ezekből a légellenállási kísérletekből a legpontosabb megállapításokhoz juthassanak a szakemberek.

Két mérnököt fegyelmi úton töröltek a mérnöki kamara tagjainak sorából, hármat pedig felfüggesztettek a mérnöki gyakorlattól

A budapesti mérnöki kamarának a kereskedelemügyi miniszterhez intézett jelentésében külön helyet foglal el a fegyelmi bíráskodásról szóló közlés. Megtudjuk belőle, hogy az év elejétől december 31-éig a kamarához ötvenhárom panaszbeadvány érkezett hatvan mérnök ellen, még pedig hatóságoktól, kamarai tagoktól és magánfelektől egyaránt. Az előző évekről még ötvenhét fegyelmi ügy volt folyamatban, így az elmult évben összesen 117 panasz vár elintézésre. A választmány ezek közül 12-őt megszüntetett, 11-et írásbeli megintéssel, 2-t rendbírsággal intézett el, *3 tagot a mérnöki gyakorlattól való felfüggesztéssel, 2-t a tagok sorából való törléssel büntetett*, 9 ellen pedig elrendelte a fegyelmi eljárást. A fegyelmi bíróság egy esetben elrendelte a vizsgálatot, öt esetben befejezte, ugyanannyi esetben vádindítványt tett, 4 esetben vádhatározatot hozott, 10 ügyet különböző okokból megszüntetett, 3 tagot a vétkesség kimondásával feddésre ítélt, ugyanannyit pedig pénzbírsággal sujtott. A választmány határozata ellen heten, a fegyelmi bíróság határozata ellen pedig ugyancsak heten fellebbeztek a mérnöki tanácshoz, amely egy esetben új határozathozatalra utasította a fegyelmi bíróságot, egy esetben pedig felmentő határozatot hozott. A mérnöki kamarának egyébként az elmult évben 4225 tagja volt, még pedig 1460 mérnök, 666 építészmérnök, 1390 gépészmérnök, 235 vegyészmérnök, 126 bányamérnök, 52 vaskohómérnök, 14 fémkohómérnök és 277 erdőmérnök.

A kerékpár jubileuma

A kínaiak „szerencsés sárkányától" báró Drais futógépéig

Százötven évvel ezelőtt, 1785 április 29-én született *Karlsruheban* a kerékpár feltalálója, báró Drais Károly. A fiatal *Draist* erdésznek szánták és 15 éves korától kezdve 18 éves koráig nagybátyjának erdészeti magániskolájába járt. 1803-tól a heidelbergi egyetemen tanult fizikát, gazdaságtant és építészetet. Ezután *Friedrich Károly* badeni őrgróf erdészetében udvari vadász, végül pedig erdőmester lett. 1811-ben pártfogója meghalt és állását elvesztette. Állásvesztésének megvolt az a jóoldala, hogy teljesen terveinek élhetett. Drais minden gondolata az volt, hogy egy olyan kocsit szerkeszt, amelyet nem lovak húznak, hanem »*a bennülő ember által hajtva, könnyen és gyorsan halad előre*«. El is készített egy négykerekű járógépet, amelyet 1813-ban az akkor Mannheimben időző *Sándor* orosz cárnak is bemutatott. 1815 ben a bécsi kongresszusra is elment kocsijával, amit sokan megcsodáltak, de vevő nem jelentkezett a találmányra. Ennek bizonyára az volt az oka, hogy kocsija túlságosan nehéz volt és a négy keréknek túlnagy volt a súrlódása.

Drais azonban nem kedvetlenedett el, tovább dolgozott, a négy kerékből hármat, majd csupán kettőt hagyott meg. Így született meg végül a róla elnevezett »Draisinienne«, a drezina. A Karlsruher Zeitung 1817 augusztusában beszámol arról, hogy Drais első kétkerekűjével bemutató utat tett. »*A szóbanforgó futogép*«, írja az ujság, »*két egymás mögött elhelyezett kerékből és egy tovaglóülésből áll. Az egyensúlyozás céljára elől egy kis párnázott deszka van felszerelve, melyre a karokat fektetik. Előtte vezető rúd van, amellyel az utas a tovahaladást irányítja. Ez a gép, amely futárok használatára és más hasonló célokra, sőt nagyobb utazásokra is alkalmas, nem egész 50 font súlyú és legfeljebb 4 Karolina-aranyért, körülbelül 45 pengőért, útitáskával és egyéb tartozékokkal együtt előállítható, igen tartós és tetszetős kivitelben.*«

1818-ban Drais szabadalmat kapott, a nagyherceg pedig megajándékozta a »mechanika professzora« címmel. A hivatalos elismeréssel nem járt együtt a közönség elismerése. A polgárság nagy tömegei nem vásárolták a futógépeket, valószínűleg azért, mert *használatuk a nyujtott előnyökhöz képest túlságosan megerőltető volt.* Drais 1825-ben Braziliába utazott, ahol szintén gépét akarta tökéletesíteni. 1830-ban tért vissza, ettől az időtől kezdve nagyon rosszul megy a sorsa. Szűkös életviszonyai között is állandóan különféle találmányötletekkel foglalkozik, sok időt és pénzt pazarolva rájuk anélkül, hogy bármelyikkel is célt ért volna. Szabad idejében makacs, szinte mániákus megrögzöttséggel járja futógépén Mannheim uccáit. *Valóságos helybeli nevezetességgé vált, fura látványossággá, amikor udvari és erdészi uniformisából kevert öltözékében, egy csapat nevető, gúnyolódó gyerektől követve száguldott szerte a városban.* Sokszor meg is támadták. Hivatalosan már rég elmezavarodottnak nyilvánították, amikor 1851 december 10-én 66 éves korában agglegényként, szegényen is lerongyolódva meghalt.

Az első kerékpár

A kerékpár voltaképpeni feltalálója mégis csak *Drais.* A kerékpárosvilág a jubileum alkalmából mindenütt ünnepségeket rendez. *Ez alkalomból Magyarországon érdekes szakmunka jelenik meg Herz Imre tollából a kerékpár fejlődéstörténetéről.* A könyv bőven foglalkozik Drais-el is, de beszámol a drezina elődeiről is. *Egy középkori feljegyzés szerint a kínaiak Krisztus előtt már 2300 évvel »szerencsés sárkány« elnevezéssel egy olyan közlekedési eszközt használtak, amely állítólag a kerékpárhoz hasonlít.* E feljegyzés komolyságát azonban nem sikerült bebizonyítani. Állítólag Szászországban *Pirna* városában egy polgár olyan különös kocsit mutatott be, amely ló nélkül tudott haladni azáltal, hogy *egyik kerekét a rajtaülő ember forgatta.* Egy *Tarfler* nevű augsburgi nyomorék pedig olyan kocsit készített, amelyben *fogaskerekek helyezett el s azokat egy fogantyúval forgatta.* A 18. században számtalan ilyen gépkocsi van forgalomban, de még egyikben sem tűnik fel a Drais-féle kerékpár elve. A Drais-féle kerékpárt *Fischer* frankfurti műszerész tökéletesítette 1842-ben, ő alkalmazott a kerékpár első kerekére először taposópedálokat. Ettől kezdve aztán gyors iramban halad a fejlődés a mai kerékpárig.

⊙ **Huszontötéves a Somogymegyei Múzeum Egyesület.** 1909 január havában Somogy megye vezető férfiai kimondották egy múzeum megalapítását. *Megalakult a Somogymegyei Múzeum Egyesület*, amely létrehozta a múzeumot és most megünnepli 25 éves fennállását. A jubileum alkalmából *Gönczi* Ferenc ügyvezető igazgató megírta az egyesület történetét.

1934 NOVEMBER 28 SZERDA

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

Modern Bábeltorony terve Párizsban

A párizsi városvezetőség a közelmultban megbízást adott két építészmérnöknek, Lossier-nek és Faure du Jaruc-nek, akik a magasépítkezés terén világhírűek, hogy tervezzenek a francia fővároshoz méltó kilátótornyot, mely méreteiben és kivitelezésében túlszárnyalja a létező hasonló épületeket.

A vonatkozó tervek szerint a kilátótorony 2000 méter magasra épülne s a földszinti alapépítményeket 12 km. hosszú csigalépcső kötné össze a kupolával. A kupola belsejében modern csillagvizsgáló létesülne, ugyanitt helyeznék el a párizsi rádióleadóállomást is. Viszont a kilátótorony legmagasabb pontján hatalmas vasbetónterraszon repülőgépelhárító katonai osztag foglalna helyet, akik ilyen magasból sokkal eredményesebben vehetik fel a harcot az esetleges légi támadásokkal szemben, mint a föld felszínén tartózkodók.

Mintegy 1500 méter magasságban tüdőbetegszanatórium létesülne, de a közönséget, akik Párizs látképében akarnak gyönyörködni, csak az 1000 méter magasban épült terraszra engednék fel. A torony átmérője az egyes terraszok befogadóképességéhez mérten, 350 és 450 méter között váltakozna.

Ha az ismertetett terv bármilyen nagyvonalú is s az építészek és technikusok szerint üzembiztosan felépíthető, mégis figyelmet érdemelhet egy eltérő vélemény is, ugyanis kiváló szakemberek és tudományos körök meggondolás tárgyává tették a fenti épület kivitelezésének lehetőségeit s arra a meggyőződésre jutottak, hogy a terv nem valósítható meg. Szerintük egy ilyen nagyméretű épületet a legerősebb betonalapítmény sem bír el s azonkívül 2000 méter magasságban olyan különleges légköri viszonyok uralkodnak, melyet nemcsak az emberi szervezet bírna el nehezen, hanem feltétlenül olyan káros hatást gyakorolna a kilátótorony felső részeire, mely az épület biztonságát kedvezőtlenül befolyásolná.

Az új építésügyi törvény Angliában

lehetővé teszi, hogy az angol polgárok százezrei háztulajdonosok legyenek

A közelmultban *MacDonald* angol miniszterelnök a parlament ülésén bejelentette, hogy diadalra viszi régi tervét: »*Egymillió angol polgárnak és munkásnak saját háza legyen.*« S a parlamenttől az építkezések fokozását elősegítő törvényjavaslat gyors letárgyalását és megszavazását kérte.

Időszerű lehet e terv lényegét megismerni, akkor, amikor nálunk a házadómentesség megszűnt, illetve oly szűk területre korlátozódott, hogy a lakások és a családi házak építése már a közeljövőben csak igen nagy áldozatok árán válhatnak valóra.

Angliában a »*Housing Act. of 1933*«, a legmodernebb építésügyi törvények egyike, segíti elő a kislakások és családi házak építését. Nemcsak jelentős adókedvezményeket nyujtanak, hanem az állam által támogatott két társaság, az *Abbey Road* és a *Woolwich Equitable-Building Societi* hosszú lejáratú olcsó kölcsönöket nyujtanak a kisembereknek.

E számtalan könnyítés tette lehetővé, hogy Angliában az elmult utolsó tíz hónapban *mintegy százezer családi ház épült fel*, ugyanis a törvényhozók előtt nem kétséges, hogy a széleskörű adómentesség által elvesző állami jövedelmeket kielégítően pótolják azok az adók, melyek az építkezési tevékenységből adódnak.

Ha a javaslat formájában levő új építésügyi törvény, a »*Housing Act. of 1934*« életbe lép, még több lehetőséget nyujt családi házak és kislakások építésére. A fokozottabb adómentességtől és a hosszúlejáratú kölcsönök nyujtásától azt várják, hogy egyedül London környékén háromszázezer családi háznak kell elkészülnie, ami a nyomornegyed megszűnését, illetve a lakás céljaira alkalmatlan épületek lebontását fogja maga után vonni. *Manchesterben, Leedsben, Sheffieldben, Liverpoolban, Birminghamban* újabb 100.000 családi ház, kis- és öröklakás felépülését várják. Így valószínűleg valóra válik a nagy terv: egymillió angol polgárból háztulajdonos lesz.

F. J.

Megvalósult a mozgójárda üzeme

A Pittsburghban székelő *Westinghouse Társaság* a feltalálóknak egy régi törekvését valósította meg. *Egy rövid kísérleti útszakaszon üzembe helyezték a mozgó járdát, melynek a végcélja az, hogy idővel átvegye a városok belsejében szükséges közúti közlekedést.* A vállalat ezévi üzleti jelentésében részletesen ismerteti a kísérleti mozgójárda lényegét s azt állítják, hogy amennyiben technikai fejlődésünk során a mozgójárda ötlete a városok nagyvonalú forgalmához mérten megvalósulhat, úgy egymás mellett több, de legalább két futószalagot kell elhelyezni, egyet a normális, egyet az expressz-forgalomra.

A jelentés szerint a mozgójárda megvalósulása nem annyira technikai, mint inkább pénzügyi nehézségeken hiúsul meg. Legelsősorban azon, hogy korszerű mozgójárda üzeménél igen nehéz volna olyan rendszert teremteni, mely a viteldíj gyors beszedését lehetővé tenné.

ÉPÍTÉSZNOTESZ

A fehérsastéri iskola lebontásával kapcsolatban ismét előtérbe került a Tabán problémája. Ismét innét is, onnét is ötletszerűen felállnak urak a közgyűlési padokban és minden hozzáértés és városrendezési kérdésekben való tájékozódás nélkül indítványokat terjesztenek elő, szavaznak, határoznak, mintha nem is a főváros jövőjének egyik fontos ütőkártyája volna a kezükben. Ilyen atmoszférában lehetetlen komoly elmélyülést igénylő szakkérdéseket megoldani. Viszont érthetetlen, hogy a főváros műszaki vezetősége miért nem hajlandó szerencsétlen Tabán-elgondolásait felszámolni és az egyetlen lehetséges megoldást döntésre juttatni.

A Pesti Napló e helyen rögtön a Tabán-tervpályázat lezajlása után kifejezésre juttatta azt a véleményét, hogy a beérkezett pályatervek alapján a Tabán be nem építhető. De megdölt az a gazdasági elgondolás is, mely szerint a Tabán telkeit a cityhez közel villákat építeni akaró jómódú polgárság gyorsan fel fogja vásárolni és így a főváros befektetései hamarosan meg fognak térülni. A jómódú polgárság ma már, ha a város centrumához közel akar lakni, a Rózsadomban vagy a Pasaréti út mellékén építkezik és nem hajlandó méregdrága telken, a tabánigödörben villát építeni. A Tabán nem lehet spekulációs üzlet a főváros kezében és kizárólag arra szolgálhat, hogy majd egyszer, kellő pénzügyi és technikai előkészítés után ezen a területen a fürdőváros centruma felépülhessen. Addig okosabbat nem tehetünk, mint igenis, a teljesen hinterland nélkül álló fehérsastéri iskola, sőt a felsőtabáni iskola lebontása után, (mely különben Budapest egyik legcsúnyább épülete), az egész területet parkosítjuk. Ilymódon a Gellérthegy északi parkját a Horváth-kerttel kapcsolatba hozva, majd ezt a parkot a Vérmezővel és a Városmajorral összekötve, megteremthetjük a belsőbudai zöldövezetet, mely hivatva van a lakónegyed levegőjét a budai hegyek tiszta levegőjével feljavítani. Nem is szólva arról, hogy a szembenfekvő zsúfolt pesti kerületeknek mennyire szükségük van erre a tabáni parkra. Amennyiben a főváros vezetőségének a Tabán parkosítási költségein felül pénze van, vagy lesz, úgy azt a lakónegyedek feljavítására, például az Erzsébet út megnyitására kell fordítania. Nagy tisztelői vagyunk az idegenforgalom gondolatának, de ebben a városban elsősorban a budapesti embernek kell emberibb lakásviszonyokat teremteni.

*

Észre kell venni, hogy a pesti ember klubjának, a kávéháznak képe az utóbbi időben mennyire megváltozott. Régen elmult az idő, mikor elég volt egy kávéházat vörös csíkokkal bemázolni ahhoz, hogy az »hipermodernnek« neveztessék. Ma már ilyen olcsó eszközökkel nem lehet reklámhoz jutni. Az utóbbi időben épült és átépült néhány kávéház, mely igazán nyugateurópai ízléssel és az új lehetőségek okos kihasználásával óhajtja szolgálni a publikumot. A legmodernebb elgondolású pesti kávéház még ma is a Kossuth Lajos téren van, de az új berlinitéri és oktogontéri kávéházak is szépen sikerült interiőrök, (bár itt az egész falat beborító tükörrel való »téralakítás« kissé olcsó megoldás). E sorok írójának viszont van egy külön kávéház-elmélete, mely szerint a pesti emberiség legnagyobb része minderwertigkeitsgefühlben szenved és így nem ajánlatos sem hotel-hallszerű monumentális helyiségekben, sem embertelenül agyonvilágított lokalitásokban a feketéjét felszolgálni. E tekintetben különösen az oktogontéri kávéház nagy lehetőségeket mulasztott el, itt a szerencsés adottságok Európára szóló megoldást tettek volna lehetségessé.

*

Az Európára való hivatkozással viszont úgylátszik, hogy csínján kell bánni. Nem régen hirdették az újságok, hogy itt épül most nálunk Budán, Közép-Európa legmodernebb filmszínháza. A filmszínház fel is épült, okosan és sikerrel alkalmazta azt a külföldön évek óta jól bevált megoldást, hogy a nézőtér az erkély félmagasságával süllyesztve van. Nyugat-Európában tudják, hogy ez a megoldás tágas foyert igényel, Közép-Európa legmodernebb budai filmszínházában viszont a szélfogó ajtaja mögött egy lépésnyire mellvédfalba ütközik az ember. A nézőtér alakításánál szerencsésen használja fel ez a filmszínház a Mendelssohn-féle principiumot, viszont a rejtett és közvetlen világításnak a fénytechnika elemi törvényeinek fittyet hányó összekeverése nem hangolja jobb kedvre a nézőket. A nézőket, akiknek igen tekintélyes része az optimálisnál jóval-jóval ferdébb szögben lát csak a vászonra. De hát hogy egy filmszínházban hogyan látja a néző a filmet, az igazán mellékes körülmény Közép-Európában.

Kósa Zoltán

Halálsugár helyett — kazánkőelhárító

A vegyi tudomány sok értékes felfedezést köszönhet a középkor aranyat hajszoló alkimistáinak. Ha aranyat nem is sikerült mesterséges úton előállítani, de az aranyat hajszoló fantázia sok olyan mellékterméket talált, mely a mai kémiai tudomány alapvető tételeihez több értékes adattal szolgált.

Korunk egyik fantazmagóriájának, a halálsugár feltalálásának keresése közben egy Svájcban élő magyar mérnök feltalált egy elektromos készüléket, melyet *Pulso*-apparátusnak nevezett el. Ez a találmány lényegében nem más, mint másodpercenként 100 frekvenciájú, 700-tól 16.000 volt feszültségig feltranszformált, a *vason át* is fellépő pulzáló, apró lökésszerű távhatás megindítója. *Tulajdonképpen tehát rövidhullámon dolgozó rádió, mely az elektromos feszültséget magában a kazánkőben fellépő mechanikus hatássá változtatja át.* Ez a folyamat végeredménye a kazánban és a csőrendszerben képződött *kemény kazánkőréteget apró kristályok tömegére bombázza és tördeli szét.* A letöredezett kristályokat a víz a csőrendszerből a csapokon át mint kőtörmeléket vagy mint iszaposodást, könnyen kihordja.

A találmány közgazdasági fontosságára nézve jellemző az az egyetlen adat, hogy már 1 mm. vastag kazánkőrétegnél a hőveszteség 15%-ot tesz ki. Könnyen megállapítható így, hogy egy ilyen készülék felszerelésének költsége már legkésőbb másfélév leforgása alatt teljesen amortizálódik.

A készülék az üzem legcsekélyebb megzavarása nélkül is beépíthető. Főelőnye az, hogy melegvízberendezéseknél nincs többé csődugulás, így csőkicserélés sem szükséges többé. A felsőbb emeletek lakóinak panasza is megszűnik, akik eddig gyakran a csődugulás miatt nem kaphattak elegendő melegvízmennyiséget.

Az egyik középeurópai mammutszállodában történt bevezetése után a csőrendszerben szétbombázott kazánkőkristályok a csapokon át olyan tömegesen sodródtak ki, hogy a szállóvendégek fürdésekor a fürdőkádak csapjain zsákszűrőket kellett elhelyezni, amelyek a kristályokat felfogták.

Más, hasonló célú berendezések eddig vagy elektromosan bontották meg a vizet, vagy különböző vegyi anyagok hozzáadásával változtatták, illetve károsították meg a víz összetételét. A Rockefeller-intézetek kivétel nélkül bevezették a *Pulso*-készüléket, mert a számos kísérlet és a tapasztalat beigazolta, hogy ez a berendezés a vizet nem bontja meg és még bakteorológiai célokra is alkalmassá teszi.

A problémát, tehát a kazánkőréteg képződések megakadályozását, az annyi halálos szerencsétlenséget okozó kazánkő elleni küzdelmet, ez a magyar találmány véglegesen megoldja. És a konstruktív, emberéletet és pénzt megtakarító találmányhoz a destruktív halálsugáron keresztül vezet az út.

Gescheit Hermann okl. mérnök

ennek már a Pesti Napló 1931. évi június 10-iki számában megjelent cikkemben is kifejezést adtam.

Ha állna az óbudai híd, akkor minden aggály nélkül lehetne a Margithíd forgalmát az esetleges kiszélesítés idejében korlátozni; de kétségtelen, hogy akkor *nem is volna szükség az átalakításra.*

Az az 5½ millió pengő, amibe a kiszélesítés kerülne, az a sok kínlódás, amit az átalakítás idejében el kellene tűrni, a híd környezetének a tervezett munkával való elrontása fölöslegesnek bizonyulna, amint elkészül az óbudai híd. Ezért a Margithíd kiszélesítése helyett sürgősen, ugyanakkor, mikor a kiszélesítéshez akarnak hozzáfogni, de legkésőbb a Horthy Miklós-híd elkészültekor, *meg kell kezdeni az óbudai híd építését.*

Az az 5½ millió, ami a kiszélesítésre úgylátszik rendelkezésre áll, legyen az óbudai híd megépítésének első költségrészlete. Sohasem fogják e hidat oly olcsón megépíteni, mint most. Soha oly üdvös hatása nem lehet e hídépítésnek a munkanélküliség csökkentésére, mint most.

Ha sietnek az óbudai híd építésével, úgy annak elkészültéig racionalis korlátozásokkal, megfelelő közlekedésrendészeti intézkedésekkel le lehet bonyolítani és le *kell* bonyolítani a Margithídon a forgalmat; a híd elkészülte után pedig nyugodtan meg lehet szüntetni minden korlátozást, a jelenlegi hídszélesség bőven meg fog felelni a forgalom követelményeinek.

Az eddig elmondottak dacára fel akarom vetni itt azt a kérdést, hogy ha belátható időn belül nem lehet szó az óbudai híd megépítéséről és ha ezért, vagy más okból mégis aktuális lesz a kiszélesítés, *hogyan kellene a Margithidat kiszélesíteni?*

Semmiesetre sem úgy, mint ahogyan a megjelent hírek szerint tervezik. Semmiesetre sem volna helyes a híd egyik oldalához 5½ m széles új hídsávot hozzáépíteni és ily módon a Margithíd tengelyét a Lipót körút és Margit körút tengelyéhez képest majdnem 3 méterrel dél felé eltolni. Ez az eltolódás nemcsak esztétikai szempontból volna kifogásolható, hanem forgalmi szempontból is.

E megoldásnak egyik következménye az lenne, hogy a villamosvasúti vágányokat nem helyezhetnék át az út közepére, amihez pedig a BSzKRt, úgy látszik, határozottan ragaszkodik. Ha egyoldalú hídszélesítés esetében előbb-utóbb mégis az út közepére helyeznék át a vágányokat, ezeknek a mintegy 3 méterrel eltolt hídtengely felé kanyarodása igen feltűnően jelezné az út és hídtengely közti eltérést, és ez a vágányeltolás a hídfeljárókon a forgalmi viszonyokat is kedvezőtlenül befolyásolná.

De még ha talán elképzelhető, hogy a tengelyeltolódás — feltéve, hogy a vágányok nem helyeztetnek át az útközépre — nem lesz feltűnő, kétségtelenül igen kedvezőtlen hatása lenne annak, hogy a híd bejáratát jelző vámszedőházak, vagy ha ezeket talán éppen ez okból lebontanák, a híd szélén levő korlátok a déli oldalon 5½ méterrel közelebb jutnának a körúti házsor vonalához, mint az északi oldalon. Ez az eltérés a felületes szemlélőt is bántaná és évek mulva, midőn már az óbudai híd a Margithíd forgalmának nagyrészét elvonja, mikor már nem lesz érezhető a kiszélesítésnek a forgalomra előnyös hatása, ki fogja hívni az elítélő bírálatot, vagy érthetetlen rejtélyként fog hatni.

Ha tehát mégis kiszélesítenék a hidat, csak oly megoldás volna megnyugvással elfogadható, amelynél *a híd és út tengelye ugyanabban a vonalban marad.*

Erre egyik mód az ú. n. emeletes megoldás volna, aminek műszakilag számottevő előnyei volnának, de ami ellen a gyönyörű dunai városképre való tekintettel határozottan tiltakozni kell. Megbecsülhetetlen előnye a Margithídnak, hogy szerkezete az út szintje alatt van és így egyrészt a hídon közlekedők zavartalan kilátást élvezhetnek, másrészt a hajón érkezők előtt eltáruló páratlan szépségű képet semmi sem zavarja, míg a hídpálya fölé emelkedő magas szerkezet azt elvágná.

Másik lehetőség az volna, hogy a hidat a jelenlegi pályaszintben nem egyoldalt 5½ m-rel, hanem mindkét oldalt mintegy 3—3 méterrel szélesítik, vagyis a kocsiúthoz mindkét oldalon hozzáveszik a jelenlegi gyalogjárók szélességét és a hídhoz hozzáépítendő új szerkezeti részre helyeznék mindkét oldalon az új gyalogjárókat.

Ez a megoldás technikailag nehezebb, mint az egyoldalú szélesítés, amit bizonyára azért választottak, hogy a pilléreket csak a déli oldalon kelljen meghosszabbítani és hogy a Margit-szigetre vezető hidat az átalakítás ne érintse. De kétségtelenül megoldható a szimetrikus kiszélesítés is és azt hiszem, hogy azok az előnyök, amik e megoldással elérhetők, bőven kárpótolnak a leküzdendő nehézségekért, sőt még az esetleges, lényegtelen költségtöbbletért is.

Végleges elhatározás előtt erre a megoldásra tervpályázatot kellene hirdetni.

Nyilvánvaló, hogy ily megoldás esetében a munka alatti forgalmi zavarok is valamivel kisebb jelentőségűek lennének, mert főleg csak a gyalogosok forgalmát érintenék. A gyalogosok forgalma tekintetében pedig a Széchenyi-Lánchíd is kisegíthet és gondoskodni lehetne sűrű és olcsó csavargőzösátkelési forgalomról is.

De mindennél jobb megoldás *az óbudai híd sürgős felépítése!*

Katonatisztek föltalálták a kard- és tőrvivás villamos zsűrigépét

Az epéevívásnál már használnak zsürigépet a tusok jelzésére. *Ennél a berendezésnél a tusjelző áramkör, amelynek oda- és visszavezetése is a fegyver pengéjében van, tus adásakor az epée csúcsán levő rúgós érintkezőt várja.* Ez az érintkező minden esetben zárul, ha a fegyver hegye elegendő nagyságú ellenállásba ütközik, tehát ha a vívó ellenfelét, testének bármely részén szúrással találja. Éppen ezért ez a berendezés kardvívásnál és tőrvívásnál nem használható, mert ezeknél az érvényes tusok a testnek csak bizonyos részére korlátozódtak és mert a kardvívásnál a vágás a szúrással egyformán megengedett. Most három katonatiszt, *Kattauer* Rezső százados, *Spannraft* György főhadnagy és *Platthy* Árpád légügyi felügyelő feltalálta a *kardvívás és tőrvívás villamos zsürigépét is.* Szerkezetük kardvívás esetén a kötésen felül találó vágást és szúrást, tőrvívásnál pedig a kötésen felül — a karok és a fej kivételével — találó szúrásokat és a tusok időbeli egymásutánját jelzi, az utóbbit akkor, ha a második tus az elsőt meghatározott időn belül követte. Ez esetben a készülék a két tus közti időtartamot is méri. A berendezés lényege a vívók testének azt a részét fedő borítás, amely testrészre eső tusok a vívás szabályai szerint érvényesek. A vezetőborítás egyik sarka olyan áramkörnek, amelynek másik sarka az ellenfél vezetőanyagból készült fegyvere. Az áramkör tehát érvényes tus esetén az egyik fél fegyvere és a másik fél vezetőburkolatán záródik. Az áramkörben relé van, amely e záródás alkalmával önmagának olyan tartó áramkört zár, amelyben valami optikai vagy akusztikai jelzőkészülék vagy mindakétféle jelzőkészülék van. Ugyanez az áramkör megindítja az időmérőkészüléket is.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Nyomdaigazgató: Wózner L.

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

Tízezer négyszögölet hasítanak ki a fürdőváros céljaira a Tabán területéről

Uj javaslat a városrendezési bizottság előtt

A Tabán rendezésének ügye ismét nagyon nehezen halad előre. Az általános rendezési tervek elkészültek ugyan, a Tabán területén levő házakat is mind lerombolták és megtették az előkészületeket a városrész újjáépítésére, mégis a Közmunkatanács váratlan közbelépése folytán a tervek kivitele eltolódott. *A Közmunkatanács tudvalevőleg a főváros által készített rendezési tervek egyrészét nem hagyta jóvá, ami miatt az egész rendezés függőben maradt.* A Szent Imre gyógyfürdőnek a főváros által történt megvásárlása folytán ugyanis a Közmunkatanács azt az elgondolást vetette fel, hogy a Szent Imre-fürdő körüli területet a fürdőváros céljaira kell fenntartani és ezeknek a szempontoknak a figyelembevételével kell e területrész rendezését is elvégezni. Még a nyáron átiratban közölte a Közmunkatanács a fővárossal erre vonatkozó elhatározását és átiratának erre vonatkozó része a következőket tartalmazta:

— Véleményem szerint a Szent Imre-fürdő megvásárlása döntő jelentőségű változást idézett elő a Tabán szabályozási tervének elkészítésénél is. Nem lehet immár kétséges, hogy mindazokat az intézményeket, amelyek a gyógyfürdőtelep fogalma alá tartoznak, úgy mint fürdőépület, kórház, szanatórium, szálloda, a Tabánt szegélyező főbb útvonalak által határolt területen kell elhelyezni, ahol kellő elrendezés mellett csend, nyugalom és portalan levegő biztosítható az intézmények számára. A feltételek azonban csak úgy teljesíthetők, ha az intézmények elhelyezését kellő nagyságú, parkosítható telektömbök parkosításával lehetővé tesszük. A bemutatott tervnek erre vonatkozó részei e tekintetben nem nyujtanak megnyugtató megoldást. A tervezett úthálózat erősen tagolja azt a területet, ahol a Szent Imre gyógyfürdő forrásvidéke fekszik és amely a Rudasfürdő forrásvidékéhez is legközelebb esik, amely tehát ennélfogva legalkalmasabbnak látszik a fürdőintézmények elhelyezésére. A Tabán e részének szabályozása ügyében véglegesen csak úgy tudunk állást foglalni, ha az itt létesíteni tervezett gyógyfürdőtelep fejlesztése ügyében az emelendő épületek rendeltetése és nagysága iránt a fokozatos fejlődés lehetőségét is számításba véve, előzetesen legalább főbb vonalaiban tájékozást nyerünk, mert *ez a fejlesztési terv szabja meg a gyógyfürdőtelep által igénybevevendő terület és telektömbök nagyságát.*

A Közmunkatanács fenti közlése nyomán tehát a főváros kénytelen volt revízió alá venni a terveket, illetve ezeknek a Szent Imre-fürdő körüli részét. *A tervek átdolgozásával most elkészültek, azonban ez még mindig nem jelenti azt, hogy ezzel végleg lezáródott volna a Tabán újjáépítésének megoldása.* A revízió során a főváros tényleg eszközölt olyan módosításokat, amelyek révén a Szent Imre-fürdő környékén nagyobb telektömbök maradnak parkozás céljaira. Többek között megszüntetnek két útvonalat, amelyek az eredeti tervek szerint szétválasztották volna ezt a vidéket. Az új tervek szerint a fürdőváros céljaira fenntartandó területen mindössze egy harminc méter széles főútvonal haladna át, de ezt is belső sétánynak lehetne kiképezni. Rámutat az előterjesztésben a főváros vezetősége arra, hogy a fürdőtelep keretei és fejlesztési programja csak akkor állapítható meg véglegesen, ha az újabb gyógyforrások feltárása szempontjából számbavehető területeknek próbafúrások útján való átkutatása már megtörtént. Körülbelül 10.000 négyszögölnyi területet fognak a Tabánból meghagyni a fürdőváros kialakítására. A Tabánnal szomszédos területeket illetően a fővárosnak az az álláspontja, hogy a Rudas-fürdő és az azzal kapcsolatos ivócsarnok fenntartását szükségesnek tartja. A Várkerttől délnyugatra eső telkekre olyan beépítési mód megállapítását kérik, ami a királyi várkertre bőséges kilátást nyujt. A fürdők közelében levő telkek értékesítésével a főváros majd csak akkor foglalkozik, ha a terület egyes részeinek felhasználása a fürdőtelep szükségleteinek és lehetőségeinek kialakulása alapján már végérvényesen eldöntetett. A főváros a tervek revíziója során törölte azt az elgondolást, — amelyet különben a Közmunkatanács vetett fel, hogy az Erzsébethídtól délre, illetve északra eső terület közötti átmenő forgalom a híd alatt létesítendő aluljárón át vezettessék. Bár közlekedési szempontból ez a megoldás igen előnyösnek mutatkozott, a bányakapitányságnak az volt az álláspontja, hogy a tervezett aluljáró megépítése a közeli forrásokra veszéllyel járhat és ezért annak kivitelezése meg nem engedhető. *Az aluljárót tehát nem építik meg, ehelyett az átmenő forgalmat az alsó rakodópartra terelik, a felső rakodóparton pedig széles sétautat létesítenek.*

⊙ **A színek szerepe a világításechnikában.** Ilyen címen tartott érdekes előadást *Zipernovszky* Ferenc műszaki igazgató, a *Magyar Elektrotechnikai Egyesület* előadótermében, melyben behatóan ismertette a fénytechnikának a színekkel kapcsolatosan felmerülő problémáit. Beszélt a különböző színelméletekről, a szín és a szem, a szín és a fénysugárzók viszonyáról, továbbá ezeknek a világítás gazdaságosságára való befolyásáról. Színmérés és színtorzítás, színek keverése és kombinációja volt még témája az előadásnak, melyet *Zipernovszky* igazgató érdekes vetítettképekkel gazdagon illusztrált.

Garázsépítészet

Az építkezés tudományának legfiatalabb ága

Évezredek óta dolgoznak építészeink az ember lakásának tökéletesítésén, de még 15 éve sincs, hogy korunk találmányának az automobil részére szükséges garázsépítkezés tervszerűen megkezdődött.

A nagy közlekedési vállalatok voltak az elsők, amelyek kocsijaikat védett parkokban, remizekben, depókban biztosították az időjárás viszontagságai, a megcsonkítás vagy a megrongálás ellen. Éppen úgy azonban, mint ahogy ezen vállalatok felelősek az eszközeikre bízott embertömegek testi épségéért, úgy az autótartó magánember is üzletbarátai, hozzátartozói, vagy a saját életét bízza percenként a kocsijára. Az automobil beszerzése tekintélyes tőkét igényel s így kézenfekvő az a gondolat, mely azok számára fedett, védett és bezárható helyiségeket épített, garázsokat, melyek a kocsikat idegen beavatkozásoktól mentesítik, továbbá azok szakszerű ápolását és ellátását a szükséges üzemanyagokkal biztosítják.

Automobiljaink egyelőre még nem olyan tökéletes szerkezetűek, hogy azok a jelen formájukban elég gyakran ne igényelnék szakember beavatkozását. Így a lakás közvetlen közelében való garazsirozás csak illuzórikus gazdasági előnyöket jelent, mert a megfelelő szakember gyakori kirendelése hatványozott költségekkel jár.

Abban az időpontban tehát, melyben a gépjármű a kisebb keresetű, tehát a nagyobb tömegek általános használati eszközévé kezdett válni, kézenfekvő gondolat volt bizonyos számú lakás közelében gyűjtőállomásokat, központosított garázsokat építeni.

Az ilyen gyűjtőgarázs felszabadítja az útvonalakat a forgalom számára, az azok oldalain szabadjára hagyott kocsiktól; védi azokat az időjárás viszontagságaitól (por, eső, hó, tűző napsugár stb.); biztosítja rongálás, megcsonkítás, elrablás és összeütközés ellen és lehetővé teszi a szakszerű ápolást, elviselhető költségek mellett.

A gyűjtőgarázs építészeti formája sokféle lehet, a városban való helyszíne, nagysága és magassága (alagsor, földszint, emelet) szerint. Leggazdaságosabb megoldásnak az alagsorban való elhelyezés látszik. Valószínű, hogy a közeljövő lakótelepeit a szükséges melegmennyiséggel a központi távfűtőtelep fogja ellátni, továbbá az új »Frigidaire« fagyasztógépek ama általánosan szükreszabott élelmiszerkészleteket biztosabban konzerválják, mint az eddig szokásos éléspincék. *Így az alagsor a gépkocsik garazsirozására teljesen felszabadul.* Az alagsor garázzsá való átépítése egy ki- és egy behajtó rámpát, továbbá a megfelelő szellőzőberendezést (exhaustor) és a tűzálló mennyezet és ajtó, valamint a vészkijáratok beszerelését követeli.

Amerikában nem építenek többé felhőkarcolót anélkül, hogy annak egy bizonyos részét garázsokká ne képeznék ki. A felhőkarcolók alsó emeletsorai úgyis olyan »szakadékszerű« sötét uccákba kerülnek, hogy azok állandó emberi tartózkodás céljaira alkalmatlanok és értéktelenek, s célszerűen csak a garázsépítés számára jönnek tekintetbe. Csikágóban igen gyakori a világítóudvaroknak garázsokká való átépítése.

A gyűjtőgarázs a következő részekből áll: portásfülke (iroda), fel-lehajtó rámpák vagy felvonók *a rámpákon és a belső közlekedési pályákon lapos, sinen és kerekeken járó elektromos kocsik, melyekre az autók feljárnak és az egyes boxokba,* automatikusan továbbítódnak. Ez a berendezés védi az értékes járműveket a sérülésektől.

Közös vagy egyes boxok: a boxok 3 főformája a kis-, közép- és nagykocsi méreteihez irányul. Érdekes kísérlet az ú. n. »ferde box«-sorozat, mely elrendezés megkönnyíti a gépjármű befordulását a belső közlekedési pályáról a boxba. A görbületi sugár olyan mértékben növekszik, mely majdnem megközelíti a teljes egyeneset. Az ilyen ferde elrendezés a hely kihasználását 6%-kal növeli. A tűzveszélyt is csökkenti. *Új találmány a boxon alkalmazott drótsodronyháló tolóajtó.* A kerek formájú tolóajtók leegyszerűsítik a gépjármű be- vagy kifordulásának mozgásait a rámpákról vagy folyosókról. Mentesítik a belső közlekedési pályákat. Megengedik az összes boxok központi áttekintését, tehát csökkentik a tűzveszélyt. Továbbá lehetővé teszik a boxban álló kocsik napfénynél való ápolását.

Mosóterem. (Hideg-melegvíz, fém, légszárító, bőrrel való automatikus ledörzsölő, mechanikus ablak és fémtisztító, vacuum belső portalanító, karosszéria rozsdatisztító stb.) Érdekes berendezés az olyan mosóhelyiség, melynek padlója bizonyos szögben lejt, így a kocsik saját súlyuknál fogva lassan gördülnek, miközben a mosómunkások és gépek folyamatos munkát végeznek, mintha mozgószalag előtt (Ford-rendszer) állnának, továbbá érdekes berendezés a padló vasrácsa, melynek hézagai között az elhasznált víz eltűnik, illetve medencébe gyűlik s egyrésze tisztítva, újra használhatóvá lesz.

Javítóműhely, szerelőcsarnok, nyerges-, pneumatikcserélő-, mázoló-, teljesen pormentes, fényező-, kovács-, eszterga-, hegesztőműhely, végül a zaj- és füstmentes motorvizsgáló-próbaterem.

Természetes, hogy a boxokban csak olyan villamos kézilámpák használata célszerű, melyek a konnektorokba szikramentesen kapcsolhatók be.

A garázs tűzveszélyességét egész sorozat építkezési és tűzrendészeti törvény csökkenti.

A garázsépítkezés építőanyaga vasbetón keresztszerkezet, vasablak és vascsapajtó. A garázs belső közlekedése egyirányú. Az uccáról való be-, vagy kihajtás úgy célszerű, ha a jármű az uccaforgalom irányába, vagy abból közvetlenül válthat be vagy ki, anélkül, hogy az ucca normális forgalmát bármiképpen is zavarná.

Külön figyelmet érdemlő technikai berendezés az exhaustorok, a szellőzés problémája, mely a nehéz olajgázokat a keletkezett benzinfelhőket eltávolítja. *Északamerikai garázsokban összekötötték a fűtést a friss légváltó berendezéssel.*

Az autószálló a nagy garázs és a szálloda kombinációja. *Az autósnak kocsijával együtt ad szállást.* A garázs a szállóval közvetlen összeköttetésben épül, de a két épületet egymástól izoláló falak választják el. Vasbetónszerkezetük egymástól független.

A jelenleg súlyos gazdasági viszonyok a garázsépítés terén is erősen fékezik a kifejlődést. A túlmagas építési költségek, a tőkehlány, a szigorú építkezési, rendőrségi és tűzrendészeti előírások olyan megoldások felé kényszerítik a garázsépítészt, amelyik a biztonságot és a rentabilitást úgy egyesítik, hogy a garázs úgy a vállalkozó építtető, mint az autótulajdonosok érdekeinek egyformán megfeleljen.

Ha a garázsépítészet problémája ezidőszerint a gazdasági lehetetlenülés következtében akuttá is vált, ez nem jelenti azonban azt, hogy annak végleges rendezésére, illetve a jövőre való gondoskodás feleslegessé válna, mert a gépjárműközlekedés a jövőben egész másképpen fogja az ucca képét uralni és befolyásolni, mint ahogyan az ma történik. A gondos építész előre lát, s előre épít.

G. H.
építészmérnök.

Budai építőművészeti kiállítás

Vasárnap nyílt meg a *Budai Szépművészeti Társaság* idei építőművészeti kiállítása a Társaság II., Pálffy-tér 5. sz. alatti helyiségeiben, mely a műcsarnoki építészkiállítással ellentétben a legújabb magyar építészetet kívánja bemutatni. Meglepően egységes a kiállítás anyaga, csupa kvalifikálásos munka, fénykép, terv, model tanusítja a legújabb építészgeneráció komoly felkészültségét. A kiállított művek közül különösen kitűnnek *Kósa* Zoltán, *Fischer* József, *Molnár* Farkas családi házai, *Breuer* Marcel színháza, *Rimanóczy* Gyula és *Kotsis* Iván templomai, *Szabó-Wanner-Dávid* sporttelepe, *Kaffka* Péter gellérthegyi amfiteátruma, *Bálint* és *Sándori, Masirevich, Kállny* József, *Barát* és *Novák, Karvaly* Imre, *Árkay* Bertalan, *Hofstätter* Béla és *Münnich* Aladár művei, továbbá *Bálint* Ferenc és *Nagy* Antal interieurjei.

ÉPÍTÉSZNOTESZ

»A pályázat célja egy modern és mégis magyaros stílus megteremtése« — ez a mondat olvasható a Budapesti Nemzetközi Vásár által kiírt tervpályázat programjában. Az ember megdörzsöli a szemét: még mindig vannak, akik pályázatoktól, ékesszóló felszólításoktól remélik egy magyaros építészeti stílus kijegecedését. Még mindig akadnak, akik nem tudják, hogy stílust parancsszóra, ukázzal létrehozni még senkinek sem sikerült — stílust csak azonos eszmekörben mozgó, közös célok szerint dolgozó művészek munkájának összessége hozhat létre. Ha a pályázat célja nem volna olyan átlátszó, mint amilyen — az tulniillik, hogy az őszi TESz-kiállítások ütőkártyáját kisajátítsa — érdemes volna vele vitába szállni. Így azonban csak frázisnak vagyunk kénytelen tekinteni, mely legjobb esetben is csak azt eredményezheti, hogy ismét hatméteresre felnagyított székely kópjafák fognak hirdetőoszlopként a pesti uccán megjelenni.

*

A BNV vezetősége által kibocsátott pályázati program különben minden dicséretet megérdemlő szakszerűséggel van összeállítva. A műszaki vezetőség most kitett magáért és olyan mintaszerűen készítette elő a pályázatot, hogy arra *magyar pályázatnál még nem volt példa.* Kitűnő újítás, hogy a kiíró a pályázni szándékozóknak nyilvánosan felvilágosításokat és útbaigazításokat ad. Kár, hogy a kitűnően előkészített pályázatnak nem lesz komoly eredménye. Egyrészt, mert a zsüri összeállítása nem egészen megfelelő — már pedig jó zsüri nélkül sikeres pályázat el nem képzelhető. Másrészt, mert a vezetőség nem hajlandó a Vásár tervezését a díjnyertesekre bízni — enélkül pedig komoly szakember nem igen fog pályázni. Marad tehát minden a régiben. A Vásár gazdasági sikere megint sokszorosan felül fogja múlni az építészeti kialakítás nívóját.

*

Adva van egy harminc évvel ezelőtt épült ház a Pannónia uccában, földszintjén öt méter magas, hatalmas üzlet-ablakokkal. Az üzleteket átalakítják és jön a divatos portáltervező. A hatalmas üvegablakokra ráhúzza a maga vízszintesen tagolt, végigmenő alacsony kirakatszekrényét, föléje óriási síma cimtáblát épít — kész a »modern« boltportál. De vajjon modern-e igazán? Bizony sokkal modernebb volt a harminc év előtti homlokzat a maga teljesen üvegbe feloldott falával, mint ez a modoros, sablónokkal dolgozó, esztétikai spekulációból az egész üzletet vaksötétbe burkoló márványos-ezüstös fémportál. A *»modor«* és a *»modern«* örök ellentétét ez — mely egyúttal hatásosan exponálja a giccs és a komoly mérnöki meggondoláson alapuló alakítás egymást kizáró voltát is.

Kósa Zoltán

Hozzászólás a Margithíd kiszélesítésének kérdéséhez

Irta: BEKE JÓZSEF mérnök, ny. miniszteri tanácsos

Már jó néhány évvel ezelőtt merült fel először a Margithíd kiszélesítésének gondolata, de azóta — legalább a nyilvánosság előtt — nem igen esett erről szó. Azt lehetett hinni, hogy elejtették e tervet és már csak az új Dunahidak építésének kérdéselvel foglalkoznak. Újabban azonban ismét hallunk a híd kiszélesítéséről és már azt is közölték a lapok, hogy mintegy 5½ méterrel és körülbelül ugyanennyi millió pengő költséggel fogják a hidat féloldalasan, és pedig csak a déli oldalon megszélesíteni.

Úgy látszik már komolyan foglalkozhattak hivatalos tárgyalások során is e kérdéssel, mert a Pesti Napló legutóbbi száma már arról adott hírt, hogy a székesfőváros ellenzi a tervet, kifogásolja nemcsak a tervezett megoldás módját, hanem mellőzendőnek tartja egyelőre a hídnak bármily bolygatását.

Igen érdekes, főkép a szakköröket érdeklő műszaki problémák kapcsolódnak e kérdéshez, de azt hiszem megokolt annak ezen a helyen való tárgyalása is, mert több nézőpontból érdekelheti a nagy közönséget, és különösen a Pesti Napló olvasói körétis.

Elsősorban az a kérdés érdekelhet, hogy *szükséges és megokolt-e a hídnak kiszélesítése?*

Azok, akikhez e kérdést olyankor intézzük, mikor a nap forgalmasabb óráiban akár mint szemlélők a gyalogjárókon, akár mint »szenvedők« villamoson vagy autón haladnak, vagy akarnak haladni a hídon, csodálkoznak azon, hogy ezt még kérdezni is lehet. Annyira természetesnek vélik, hogy a híd így nem maradhat, a forgalmi zavarokon, a sokszor botrányossá fajuló állapoton segíteni kell.

De az orvos is, mielőtt az operációt javasolja, mérlegeli, hogy az mily veszélyekkel járhat és ha ezeket súlyosaknak ítéli, inkább javasolja a betegséghez való alkalmazkodást, a fájdalmak tűrését — különösen, ha idővel remélhető a gyógyulás operáció nélkül is — mintsem hogy az operációval járó súlyos veszélyeknek tegye ki a beteget.

Bizony itt is azt mondhatjuk, hogy »medicina penis morbo«. A kiszélesítéssel járó munka éveken át megsokszorozná és szinte elviselhetetlenné tenné a ma is majdnem tűrhetetlennek ítélt bajokat.

Aki tudja, mit jelent — bármily munkaprogram, bármily jól kigondolt intézkedések dacára — ez az átalakítás, az tisztában van azzal, hogy itt nem egy kis átmeneti zavarról, hanem a jelenlegi forgalomhoz viszonyítva keskeny hídnak a munka tartama alatt, tehát több éven át, további *megkeskenyítéséről* van szó. Kérdem, lehet-e, szabad-e ezt a hidat hosszú időn át keskenyíteni? Nem nyugtathat meg bennünket az a biztatás, hogy a munkát csak nyílásonként, tehát 6 részletben hajtják végre, mert kétségtelen, hogy a 60—100 m hosszúságra terjedő helyi szorulat okozta zavart csak részben enyhíti az, hogy a híd egyéb részein nagyobb a szélesség.

Tapasztalhattuk, hogy mit jelent az, ha a hídon az úttest burkolatát javítják, síneket váltanak ki, vagy kábeleket helyeznek el. Pedig ezek a munkák rendesen csak rövid ideig tartanak és egyes munkákat az éjjeli órákra lehet korlátozni. Mindenki elképzelheti, hogy mi lenne akkor, ha a hídnak akár csak 1—2 m széles sávját elvonnák a forgalomtól és ha ez az állapot éveken át tartana.

Ahol ilyen természetű nagyobb munkát végeztek, ott rendszerint vagy egy közeli más hídra terelték át a forgalmat, vagy esetleg ideiglenes hidat létesítettek a munka tartamára. Itt mind a két lehetőség ki van zárva. A legközelebbi áthidalás, a Széchenyi-Lánchíd rendkívül keskeny volta miatt és a hozzájutás körülményeinél fogva egyáltalában nem jöhet szóba mint a Margithíd tehermentesítője, a másik két hídra pedig azoknak nagy távolsága miatt nem lehet átterelni a Margithíd forgalmát. Ideiglenes hídról pedig nem lehet szó.

A Margithíd felé irányuló forgalom nagy részének lebonyolítására csak a tervezett *óbudai híd* volna alkalmas és éppen ezért e híd megépítésének természetes folyománya lenne az, hogy a Margithíd túlterhelése egyesapásra megszünnék. Ezért is előbbre való volna az óbudai áthidalás, mint a Horthy Miklós-hídnak a Boráros térnél való megépítése, amint

Utban a technika Alraunéja felé

Az angol »*Medical Research Council*« ez évi jelentésében arról számol be, hogy a *Cambridgei* egyetem kísérleti laboratóriumaiban az élő testen kívül is sikerült fogat »*növeszteni*«.

E kísérletek dr. *Strangeways*nek, az ismert angol tudósnak a kutatásaira nyúlnak vissza, melyek a *szövetkultúra területén mozogtak.*

A mostanában folytatott kísérletek a tudományos világban nagy feltűnést keltettek. A kísérletek kiindulási pontját *embrionális állapotú patkányfogak részecskéi alkották.* Hír szerint ezeket a *fogrészecskéket további szövetképzésre sikerült ingerelni.* Bár a mestersegesen termelt foganyag kiváló tulajdonságokkal rendelkezik, a fogemailt egyelőre nem sikerült a szövetből kifejleszteni.

Lengyel Zeppelin

Mazurek őrnagy kormányozható léghajót tervezett, mely 60 méter hosszú, 12 méter átmérőjű és 4000 közméter térfogatú lesz. Legénysége 6—8 személy. Üzemanyaga 6—8 órára elég és sebessége óránkint 80—100 kilométer. Akciósugara 5—600 kilométer, magassági rekordja 1500 méter. A váza duraluminiumból készül, a gondolája pedig acélcsövekből. A gondola két oldalára egy-egy 150 lóerős motor kerül. Az új lengyel léghajó állomáshelye a pózeni repülőtér lesz.

Franciaország mesterséges mótorüzemanyagot keres

A francia közgazdaság is szeretné üzemanyagszükségletének fedezését a külföldről történő szállításoktól függetleníteni. Három nagy francia gyár foglalkozik a mesterséges mótorüzemanyag előállításának lehetőségeit a gyakorlati életbe átültetni.

1. Bethuneban a »Valette«-eljárással,

2. Lievinben az »Audibert«-módszerrel,

3. Courriéres Kuhlmann vegyi művek a »Fischer«-eljárással kezdték meg a mesterséges üzemanyag termelését.

Bornemisza iparügyi miniszter felkérte az ipar- és a gyárvállalatokat a Technológiai Könyvtár támogatására

(Saját tudósítójától.) A magyar technikai kultúra igen sokat köszönhet a technológiai intézet nyilvános könyvtárának. Ez a kitünő szellemben vezetett ingyenes könyvtár azt a szerepet tölti be körülbelül Budapesten, amit Amerikában a nagy altruista közkönyvtárak. A könyvtár fejlesztésére egyesület is alakult, a *Technológiai Könyvtár Barátai Egyesülete.* A könyvtár olvasóinak száma állandóan növekszik. 1925-ben a könyvtárat 3809 különböző olvasó vette igénybe, ez a szám 1935-ben 57.000 fölé emelkedett. Mérnökök, műszaki emberek, szakmunkások, kisiparosok, főiskolai hallgatók, gyárosok, gazdálkodók, kereskedők, látogatják a könyvtárat, amely teljességre törekszik, s a különböző idegennyelvű drága szakmunkák állandó beszerzésével tart lépést a világ technikai kultúrájával. A könyvtár a könyvolvasó termén kívül most nyitotta meg a folyóirat olvasótermét, amelyben közel félezer német, francia, angol, olasz és magyar szakfolyóirat áll az olvasó rendelkezésére. A folyóirat-olvasóban száz kényelmes hely van.

A *Könyvtár Barátainak Egyesülete* nemrégiben *Bornemisza* Géza iparügyi miniszterhez fordult a könyvtár további fejlesztése érdekében. Kérte az egyesület, hogy a könyvtár könyv és folyóirat beszerzési átalányát állítsák be az állami költségvetés keretébe és *olyan összegben állapítsák meg, amely lehetővé teszi, hogy a könyvtár a technika minden ágával foglalkozhasson.* Kérte az egyesület az iparügyi minisztert, hogy hívja fel a hazai iparvállalatok figyelmét a *Technológiai Könyvtárra,* hogy azt az iparvállalatok saját jól felfogott érdekükben erejükhöz képest anyagilag is támogassák.

A feliratra *Bornemisza* Géza iparügyi miniszter azzal válaszolt, hogy a *GyOSz-t, a Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületét, a Textilgyárosok, a Vegyészeti Gyárosok Egyesületét, a Villamosművek Szövetségét, a Bánya és Kohóvállalatok és az Asványolajfinomítók Egyesületét, a Cukorgyárosokat, a malomiparosokat, a téglagyárosokat, a fatermelőket felkérte,* hogy a technológiai könyvtárat anyagilag támogassák. Leiratában többek között ezt írta *Bornemisza* miniszter:

»Nekem is az a véleményem, hogy a *Technológiai Könyvtár* támogatása annyira közérdekü és a gyáripari tisztviselők és munkások további önképzése kapcsán a gyáripar különleges érdekelt is olyan közelről érdekli, hogy ennek a körülménynek a könyvtár fokozott felkarolásában kellene kifejezésre jutni. Ha nagyobbmértékü anyagi hozzájárulás felajánlásának a közelmultban a gazdasági helyzettel magyarázható akadályai is voltak, a gazdasági élet fokozatos javulásával egyidőben ennek az egyetlen nyilvános ipari és műszaki szakkönyvtárunknak hathatós támogatása többé nem halasztható.«

A miniszter felszólításának máris eredménye mutatkozik. A könyvtár különben kimutatta, hogy a nagy gyárvállalatok és iparvállalatok igen erősen igénybeveszik a *Technológiai Könyvtárat,* méltányos tehát, hogy azt támogassák.

A világ legnagyobb légikikötője

Frankfurtban most épül a világ legnagyobb légi kikötője. A kikötő az LZ 129 új német kormányozható léghajó számára épül. Az 51 méter magas és 275 méter hosszú kikötőcsarnok a világ legnagyobb léghajócsarnoka. A csarnok 36 óriás ablakon át kapja a világosságot. A csarnok építéséhez 2600 tonna súlyú acélt használtak fel. A csarnok északi kapuja előtt félköralakban vágányokat helyeztek el. Ezeken a vágányokon szalad a két kikötő-tehergépkocsi. A csarnok déli kapujából 500 méter hosszú vágánypár fut ki. Ezen a vágányon halad az óriási kikötőtorony. A 35 tonna súlyú mozgó kikötőtorony 16 és fél méter magas. Ha a léghajó megérkezik, mindenekelőtt hozzáerősítik a csarnok elé tolt kikötőárbochoz, a másik végét pedig a kikötőkocsihoz kötik. Igy szállítják be a kikötött léghajót a csarnokba. A munkálatok valószínüleg már a nyár elejére befejeződnek.

⊙ **Magyar épitész sikere Angliában.** A Londonban megjelenő The Studio, a legelőkelőbb folyóiratok egyike, minden évben évkönyvet ad ki a legkiválóbb építészeti művek bemutatása céljából. Ebben az évben *Kósa* Zoltán, a fiatal magyar építőművész munkáit, érdekes villaépületeit is közli a The Studio és ez annál figyelemre méltóbb, mert az idén valamennyi ország építészetét csak tizenhat építész képviseli. *Kósa* Zoltán egyik érdekes villájának fotóit különben egyik magyar folyóiratunk nyomán az Istanbulban megjelenő Arkitekt című török folyóirat is közölte nemrégiben.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti (Kettinger) Antal.

Kósa Zoltán

1936 ÁPRILIS 15 SZERDA

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

PLANETÁRIUM

A csillagos ég multja, jelene és jövője — a mesterséges csillagos ég alatt

Claudius Ptolomaeus — Krisztus születése után másfél századdal — azt tanította, hogy az emberlakta Föld a világegyetem középpontja és körülötte keringenek a Nap és a többi összes bolygók. Csillagászati tankönyvében, az »Almagest«-ben ezzel a tantétellel megalapította a geocentrikus világrendszert. És ezzel a tannal, amely egészen a középkorig fennállott, nagyjából megegyezett a biblikus felfogás is.

Kopernikus volt az első, aki a ptolomaeusi világrendszert tévesnek nyilvánította. Kopernikus ellentétben az akkori felfogással, megalapította a heliocentrikus világrendszert, amely szerint a Nap a világegyetem középpontja. És a Nap körül keringenek az összes bolygók és a Föld is. Sok fáradságos küzdelembe került, míg Kopernikus keresztül tudta vinni tanainak elfogadását és teljes elismerését. Leghevesebben küzdött Kopernikus tanaiért a florenzi Galileo Galilei, aki számtalan megfigyelés alapján, amit a holland Lippenhey által 1608-ban feltalált távcsővel végzett, bebizonyította és teljes diadalra vitte azokat.

Az optikai műszerek tökéletesedésével és a mechanika haladásával a csillagászat annyi műszerrel szaporodott, hogy a világegyetem megismeréséhez szükséges méréseket most már nehézség nélkül keresztülvihették. Igy ma már azt is tudjuk, hogy nemcsak a mi naprendszerünk létezik, hanem például a tejút is számtalan naprendszerből áll. És ezeknek a különböző naprendszereknek megfejtésén dolgoznak az egész világ csillagászai.

A mai csillagászat azonban olyan bonyolult tudomány, hogy a beavatott tudósok kicsiny körén kívül nagyon kevesen vannak, akik ismerik az égitestek mozgását, ami pedig a világegyetem élete maga. Azt tudjuk valamennyien, hogy a Föld forog saját tengelye meg a Nap körül és így támadnak a nappal, az éjszaka, meg az évszakok. A Hold meg a Földünk körül kering s ez okozza a Hold fogyását és növekedését. Tudjuk, hogy Földünk testvérei, a bolygók is a Nap körül keringenek s hogy a csillagok látszólagos mozgásának is van valami rendje, törvényszerüsége.

Messzebb azonban már nem igen terjednek csillagászati ismereteink. A szép nyári estéken elgyönyörködünk a fényes csillagokban, de a csillagok élete rejtély marad előttünk. Az iskoláknak nincs alkalmas eszközük, hogy a csillagos eget megfelelő módon szemléltessék, könyvekből pedig nem igen lehet ezt megtanulni. Nagyon erős elképzelő erő kell ahhoz, s még az sem segít tudásvágyunkban, ha estéink egy részét az ég tanulmányozására szentelnők. A csillagok látszólagos mozgása olyan lassan játszódik le, hogy órákig kell figyelnünk, hogy az elmozdulást valahogy észrevegyük. A bolygók látszólagos mozgásának a megfigyelésére meg éppen évek volnának szükségesek. A Saturnus bolygó például több mint 29 esztendő alatt kerüli meg egyszer a Napot.

Egyes mechanikusok, órások, már Archimedes idejében is gondoltak arra, hogy egy olyan gépezetet szerkesszenek, ahol az akkori elképzelés szerinti világ látható és mesterségesen mozgatható legyen. Ilyen készülékeknek a szerkesztése azonban csak a Kopernikus utáni időkben sikerült. A leydeni csillagvizsgáló intézet múzeumában még ma is őrzik azt a planetáriumot, amit Johannes van *Ceulen,* hágai órásmester, Huygens tervei szerint készített, 1682-ben. Ez volt az első planetárium, amelyik ténylegesen megmutatta a Nap körül mozgó különböző bolygók és csillagok pályáját. Ezeket a planetáriumokat, vagy stellárium okat, ahogy még nevezték őket, később oly tökélyre fejlesztették, hogy csillagászati naptár helyett lehetett azokat használni. A XVIII. század elején, George Graham, a kompenzációs inga feltalálója szerkesztett Jenő főherceg részére egy készüléket, ahol szintén láthatók voltak az összes égi jelenségek. Később pedig már Angliában és Hollandiában is építenek ilyen planetáriumokat.

Ezek a kis planetáriumok azonban még nem voltak alkalmasak arra, hogy több embernek egyszerre láthatóvá tegyék a csillagok és bolygók járását. Ezek vagy tudományos műszerek voltak, vagy pedig csak érdekes és költséges játékszerek.

A müncheni Deutsches Museum építésénél vetődött fel aztán az a gondolat, hogy olyan mesterséges égboltot kellene szerkeszteni, amely szemléltető módon mutassa be a csillagos ég mozgását, úgy, ahogy az Földünkről megfigyelhető, tehát az égitestek látszólagos mozgását. Először úgy akarták megvalósítani a gondolatot, hogy egy tíz méter átmérőjü, forgatható vaslemezkupolát építenek, amelyen kis világító lámpácskák jelentették volna a csillagokat. A kisérletek azonban nem vezettek megfelelő eredményre.

A világháború után a jénai Zeiss-gyár Dr. Bauersfeld nevü mérnöke úgy oldotta meg a kérdést, hogy készüléket szerkesztett, amely a mozgóképszínházak módszerét követve, vetítéssel szemlélteti a csillagok mozgását. Félgömb alakú kupola közepén áll a

vetítőberendezés, amely aztán a kupola belső falára vetíti a csillagos ég képét. A vetítőberendezés maga is forog a középen, mégpedig úgy, hogy mozgás közben mindig úgy vetíti a csillagos ég képét, ahogy azt a Földről látjuk és így a kupolán, a mesterséges égen kényelmesen tanulmányozhatjuk a csillagok mozgását.

A berendezés megmutatja a Nap és a Hold útját, a naprendszerünk bolygóinak, planétáinak a mozgását, az egész Tejutat, az állócsillagokat a hatodrendű csillagokig, amelyek még szabadszemmel észrevehetők csillagos éjszakákon.

A planetárium vetítőkészüléke arra is alkalmas, hogy a csillagok látszólagos mozgását meggyorsítsa, úgyhogy egy nap egyetlen perc, sőt még ennél is rövidebb idő alatt játszódik le szemeink előtt. A gyorsítást a bolygók pályájánál annyira fokozhatja a gép, hogy a bolygók egy évnyi mozgása hét másodperc alatt fut le szemeink előtt.

A planetárium maga két részből áll: magából a vetítőkészülékből és a vetítőernyőként szolgáló kupolából.

A vetítőkészülék minden irányba forgatható tengelyre felszerelt sok apró vetítőkészülékből tevődik össze. A bonyolult szerkezet mintegy 9000 csillagot vetít a fehér kupolára, vagyis mindazokat a csillagokat, amelyeket holdvilágtalan sötét éjszakákon szabad szemmel még láthatunk. A csillagok és csillagképek nevei állandó tájékoztatás céljából követik a mozgó csillagokat. Pótkészülékkel aztán még levetíthetjük a napfogyatkozást és holdfogyatkozást is, továbbá láthatjuk a csillaghullást, üstökösöket figyelhetünk meg stb. Hogy pedig a csillagképek neveit könnyebben tudjuk megjegyezni, úgy vetítik azokat, ahogyan a régiek elképzelték. Így jól megjegyezhetjük magunknak az Oroszlánt, mellette a Rákot, továbbá látjuk a Herkulest és a Sárkányt, majd pedig a késő ősszel feltűnő Mérleget a Szűzzel.

A vetítőkészülék sokféleképpen működhetik. Nemcsak gyorsítani tudja az égitestek mozgását, hanem külön lehet vetíteni az egyes égitestek mozgását is. Így láthatóvá tehető a Napnak egyéni látszólagos mozgása, a látszólagos napi mozgásával egyetemben, ami aztán szemlélteti azt is, hogy a Nap miért delel télen alacsonyabban, mint nyáron. Ép így szemlélteti külön a Hold forgását is és bemutatja a fogyó, növekedő és tele Hold okát is.

Az egyes bolygók mozgását is vetíteni lehet a készülékkel, mert a többi csillag ilyenkor kikapcsolható. A Hold pályáját, a bolygópályákat vonalak alakjában is lehet vetíteni a kupolára.

Egy számlálószerkezet és egy kis motor segítségével évezredekkel előbbre és hátrább lehet lepergetni a csillagok mozgását. Pontosan be lehet állítani a csillagos ég képét arra az időre például, amikor Krisztus született, megszemlélhetjük előre azt is, hogy késő utódaink 3000 év mulva milyennek fogják látni a csillagos eget azon a helyen.

Mivel a készülék felállítási helyének a földrajzi szélességéhez van megszerkesztve, az égnek csak azt a darabját tudta megmutatni a jelenben, jövőben vagy multban, amely a felállítás helyén látható. Az újabb készülék azonban már úgy van megszerkesztve, hogy a vetítőkészülék tengelyének egyik része a déli, másik az északi égbolt részére szolgál s a tengely megfelelő elforgatásával a Föld bármely pontjáról, bármelyik időpontban szemlélhetjük a csillagos eget. Ezzel a tökéletesített készülékkel beállítható az a csillagkép, amelyet a három király látott Betlehemben Krisztus születésekor.

A vetítőkészülék kezelése olyan egyszerű, hogy szükség esetén az előadó maga végezhet a kapcsolótáblán minden kapcsolást.

Nagy gondot fordítottak a kupola megszerkesztésére is. Ennek a vasvázát gömbháromszögekké összeillesztett vasrudak alkotják. Ezt kívülről beton-burok takarja. Hogy az előadó hangja vissza ne verődjék, vékony bádoglemezzel borítják a kupola belsejét. Erre még vékony vásznat húznak s erre történik aztán a vetítés. A hatalmas kupola az átmérőjéhez viszonyítva mindamellett jóval vékonyabb, mint a tojáshéj vastagsága a tojás átmérőjéhez mérten.

Legelőnyesebbnek a 25 méter átmérőjű kupola mutatkozott, amely 600 néző befogadására alkalmas. Eddig legnagyobb a düsseldorfi planetárium kupolája, amelynek 30 méter az átmérője.

A planetáriumi előadások műsora a legkülönbözőbb lehet. Kezdődik például azzal, hogy láthatjuk a helyi csillagos eget, a különböző évszakokban. Be lehet továbbá mutatni, hogy az előadás napjától számított két héten vagy akár két éven belül, hogyan fog megváltozni a csillagok állása. Utazhatunk a sarkok csillagvilágába, épúgy az egyenlítő vidékére is. Het perc alatt pedig az Északi sarktól a Déli sarkig láthatjuk a csillagok változását.

Az bizonyos, hogy aki egyszer látott egy ilyen előadást, az soha azt elfelejteni nem fogja.

Vajda Pál R.

4477 találmány

Most jelent meg a m. kir. Szabadalmi Bíróság 1935. évi ügyforgalmáról szóló kimutatás. Eszerint 1935-ben 4447 találmányi bejelentés történt, ez az 1934-ből elintézetlenül maradt 897 bejelentéssel együtt 5344 elintézendő találmányi bejelentést tett ki. A bejelentések közül 2600-at közzétettek, 83-öt visszautasítottak, 1397-et a közzététel előtt visszavontnak mondottak ki, 156-ot pedig visszavontak. A szabadalmazás ellen 405-ön szólaltak fel. A felszólalások közül a szabadalom megvonásával 12-t intéztek el. Szabadalmi per volt összesen 39, helyesebben az 1934 perrel együtt 58. Ezek közül elintéztek 36-ot, úgyhogy 22 maradt erre az esztendőre. A bírói osztály ítéletei ellen 19-en, az 1933. évi maradvánnyal együtt 30-an fellebbeztek, ezek közül 12-t intéztek, még pedig hetet helybenhagyóan, négy ítéletet megváltoztattak, egy fellebbezést visszavontak.

A megadott szabadalmak közül magyarországi volt 1108, német 461, osztrák 106, svájci 87, angol 77, francia 67, amerikai 78. A többi Belgium, Olaszország, Spanyolország, Svédország és egyéb országok között oszlott meg. A legtöbb szabadalom, 202, a vasutak és erőgépek körébe vág, 195 kémiai, 108 fűtési és világítási, 149 építkezési, bútoripari és higiéniai, 118 a sokszorosítóipar, a tanszeripar köréből való és egy részük művészeti segédeszköz, 115 mezei és erdőgazdasági vagy sütőipari, 131 háztartási, 121 közúti közlekedési és bognársági. A találmányok közül 540 műszer. Az elmult év folyamán 1368 szabadalom vesztette érvényét, méghedig 11 lemondás folytán és 1357 az évi díj nem fizetése miatt. A fennálló szabadalmak száma 16.264, 902-vel több, mint az 1934. év végén volt.

A szabadalmi bíróságnak a védjegyforgalomból 35,151.93, az ipari minták ügyforgalmából 16,396.80, a szerzői jogi bejelentések forgalmából 2946, a szabadalmakból 945,969.55 pengő bevétele volt, amivel szemben a kiadás 402.572.06 pengőt tett ki.

Műgumi petróleumból

A bécsi egyetem vegyi laboratóriumában *dr. Rostler* és *V. Mehner* kísérleteinek eredménye — bécsi jelentések szerint — lehetővé teszi a kőolajipar raffinációs maradékaiból technikailag értékesíthető termékeket nyerni. Elsősorban a *gumi-, lakk-* és *műanyagipar* számára jöhetnek az új gyártmányok tekintetbe. Az új eljárás ipari kiaknázását egy társaság vette kézbe, melynek az általánosan kiterjesztett ipari gyártás képezi célját.

A magánmérnökök a közmunkák megindítását sürgetik

A Magánmérnökök Országos Szövetségének közgyülése elé a szövetség vezetősége érdekes jelentést terjeszt az 1935. év működéséről. Megállapítja a jelentés, hogy a magánmérnök-társadalom helyzetének állandó jellegü konszolidálása csak a gazdaságot korlátozó megszorítások megszünésétől, illetve a nemzetközi gazdasági forgalom szabadságának visszaállításától remélhető. Az elmult év elején joggal remélhették a magánmérnökök, hogy a nemzetközi politikai feszültség enyhülésén keresztül megszünnek a gazdasági elzárkózások és korlátozások, ennek az esztendőnek az elején viszont meg kell állapítaniok, hogy e biztató jelekhez fűződő remények szertefoszlottak.

A politikai feszültségek fokozódásával az elzárkózások rendszere még jobban kiépült és még messzebbre sodorta a magánmérnökséget attól a kívánatos állapottól, amelyben állandó jellegü egzisztenciáját biztosító közművek keletkeznek. A közmunkákat, a mérnökképítőipar alkotásait értik ez alatt, az élő és az elkövetkező nemzedékek gazdasági és kulturális fejlődésének e momentumait, amelyeket a mai gazdasági viszonyok között megteremteni nem tudnak. Elismeri a jelentés, hogy a kormány főként az elmult évben az út, híd és vízszabályozás terén teremtett közmunkákat, mégis felveti a kérdést, vajjon nem érkezett-e el az ideje a közmunkák fokozottabb fejlesztésének és az eddig meglehetős mereven követett gazdaságpolitikai elvek enyhébb kezelésének most, mikor a tőképződés megindult. Fel kell vetnie ezt a kérdést annál inkább, — mondja a jelentés — mert a mérnöktársadalomnak az a meggyőződése, hogy a közlekedés, az energiatermelés, a vízszolgáltatás és csatornázás, valamint egyéb technikai vívmányok felhasználása és elterjedése tekintetében hazánk el van maradva a nyugati országok műszaki színvonalától és ennek következtében nem fog tudni megfelelni azoknak a gazdasági követelményeknek, amelyek nélkül a gazdasági versenyben megállni nem lehet. Ezért az ország mérnöki kara époly kevéssé kívánja vállalni a felelősséget, mint ahogy súlyos mulasztásnak tartaná, ha fel nem emelné tiltakozó szavát az egyoldalú pénzügyi szempontok merev alkalmazása ellen, főként akkor, amikor meggyőződése, hogy a közmunkák fokozására mód van anélkül, hogy ezzel akár a pengő értékének állandóságát, akár az államháztartás mai elért egyensúlyi helyzetét a felbillenés veszedelme fenyegetné. A mérnöki kar ott év alatt százmilliókban állapította meg azt az összeget, amelyet közmunkákra kell fordítani és amelynek fedezetét meg kell és meg lehet találni a pengő értékállandóságának és a költségvetés egyensúlyának veszélyeztetése nélkül ama sokszorosan többet érő gazdasági és szociális eredmények biztosítása érdekében, amelyek közmüveink elengedhetetlenül szükségessé vált fejlesztéséből adódnak. A jelentés még kifogásolja, hogy szinte intézményessé tették a házilagos munkálatokat, továbbá azt, hogy a kisebb vállalati összegü állami és vállalati közmunkáknál mérnökök zártkörü versenytárgyalásra csak ritka esetben kapnak felszólítást. A jelentés szerint a házilagos munkák rendszere s ezzel együtt a műszaki hivatalok munkakörének kiterjesztése nemcsak a fennálló törvénnyel, nemcsak a gazdasági és közérdekekkel összeférhetetlen, de ellene erkölcsi szempontból is kifogást kell emelni.

Manninger professzor új sterilizáló eljárása

Legújabb magyar találmányok

A szabadalmaztatás végett most bejelentett találmányok között az érdekesség sorendjében az első dr. *Gáspár* Béla brüsszeli magyar orvos és vegyész eljárása, amellyel *egy vagy többszinü fényképeket és mozgóképfilmeket állított elő.* A találmány, amelyet Németországban már szabadalmaztak, azon a megfigyelésen alapul, hogy a festékek nem folytonosan elosztott porrészecskék alakjában a kötőanyagot csak gyengén, vagy alig festik meg és a rétegek annak az abszorpciókörzetnek legnagyobb részében is jól áteresztő, amelyben a festék abszorbeál.

Dr. *Manninger* Vilmos egyetemi tanár, a nagyhírű sebészprofesszor, berendezést talált fel sebészeti varrófonalat tartó ampullák steril eltartására, kezelésére és eljárást az ampullák sterilezésére. A találmánynak az a fontossága, hogy eddig a varrófonalat sterilen kezelni nem lehetett, hisz az ampullákba helyezett fonal sterilezés közben vagy utána, illetve a varrófonalak használata, vagy az ampullák elraktározása, szállítása közben mindig érintkezésbe került a kézzel.

Dr. *Selley* József főorvos talajok termőképességének fokozására talált fel szerinte jelentőséges eljárást. A feltaláló a talajt, illetve a talajba vetett magyakat vagy növényeket a termőképesség fokozása céljából olyan anyagok hatásának teszi ki, amelyek szerves festékek vagy szerves festékek és együttal oldataikban fluoreszkáló tulajdonságúak, mint például a metilenkék, vizkék, eozin, továbbá a ftalsavnak fenolokkal alkotott kondenzációs termékei, amilyen a fenolftalein. Az így kezelt talajokon a főorvos sokkal több és sokkal dúsabb virág- és gabonatermést ért el, mint a kezeletlen talajokon.

Szemes Mihály debreceni okleveles mérnök találmánya a kettős gyufa. Az ő gyufája nemcsak az egyik, hanem mindkét végén el van látva dörzsöléssel lángra lobbantható gyujtóanyaggal.

Érdekes egy newyorki cég szempillagöndörítő készüléke. Ez rendkívül komplikált szerkezet, de olyan jó a bejelentő szerint, hogy a legtöbb szempilla már a készülék első használata közben göndörödik és így a következő használat előtt a szempillát, hogy újból göndöríthető legyen, ki kell egyenesíteni.

Erdey Dezső szobrászművész síremlékszerkezetet konstruált. A találmány lehetővé teszi eddig nem használt olcsó, időálló, szép és változatos színü anyagok alkalmazását síremlékek céljaira. Az ő szerkezetének alapja a síremlék-téridom, amelynek oldalai sík vagy hajlított lapok. Ezek esetleg üvegből is készülhetnek. E lapokat a téridom élein a lapokétól eltérő anyagú, mélyedéssel ellátott fémkeretek tartják össze. Az így kapott téridom belseje, kötőanyaggal üregesen vagy tömören kibélelhető, esetleg teljesen kitölthető. A kötőanyag betón is lehet.

⊙ **Kender út.** Az angol kenderipar már hosszabb idő óta kisérletezik a kendernek útépítésre való felhasználásával. Pár esztendővel ezelőtt már egy forgalmas út alapépítményét kenderből szött anyagból állították elő. A szakértők igen elismerően nyilatkoztak az új kenderútvonalról. A kender, amint kitünt, erősen tompította a forgalmi eszközök által okozott lármát. Legközelebb egész úthálózatokat fognak Angliában az új útépítőanyaggal, a kenderrel — flaszterozni.

lás csak egy új, a mainál felkészültebb és etikusabb műszaki közvélemény kialakulása után következhetik be. Egyelőre azonban még hiányzik a birtokon belül lévőkben az elszánás arra, hogy erre az útra lépjenek. Sajnálatos méreteket ölt minden téren a rivalizálás, — az utánpótlás kitermelése helyett az utánpótlás elnyomása a jelszó. Furcsa eseteket hall az ember. Az ismert újlipótvárosi bérháztervező társaság részt vett nemrégiben a repülőtérpályázaton, de nem nyert díjat. Ugyanakkor pályázott az iroda két tagja is — és ezek nyertek díjat. Erre azután az történt, hogy szívélyes gratuláció helyett a lelkes főnökök nyilatkozatot írattak alá a tervezőiroda összes tagjaival, hogy ezentúl — nem fognak tervpályázatokon részt venni.

Mikor néhány évvel ezelőtt az ismert házspekuláns-építész egész uccasorokat épített be teljesen egyforma homlokzatú és alaprajzú házakkal — még építészek körében is általános volt a felháborodás. Pedig nagyon egészséges gondolat volt az egyforma nagyságú telkekre teljesen egyforma házakat építeni. A baj csak az volt, hogy a háztípus nem volt a kellő gonddal kiválasztva, megtervezve, az egész ismét a giccsre volt beállítva. Nem a monotóniától kell ma félni, hanem a viccesen egyéni alakításokról kell leszokni. Minden egészséges építészi kornak volt stílusa, vagyis sok egyforma szellemű épület maradt belőlük az utókorra. Nincsen minden építész arra hivatva, hogy formát alakítson, alaprajzi típusokat alkosson. Sokkal értékesebb teljesítmény a jónak bizonyult típust átvenni, okosan felhasználni, mint az egyéni alakítóerő fitogtatása kedvéért modoros házakat tervezni. Ez a modorosság, ez a ceruzába nem férő rajzolási viszketegség a giccs egyik szülőanyja. Ez a giccs talán nem is mindig rosszhiszemű, — de a bacillus sem rosszhiszemű, amikor fertőz. Mégis ki kell irtani, ha életben akarunk maradni.

A szabadalomtulajdonos jogai

Irta: Dr. Dán György

A szabadalom tulajdonosának a szabadalom jogos fennállása egész idejére kizárólagos joga van arra, hogy találmánya tárgyát iparszerűleg készíthesse, forgalomba hozhassa és iparszerűleg vagy üzemi berendezésként használhassa. A védelem tehát az iparszerű használatra terjed ki. Ez a szabadalom jogi fogalmából folyik, mert csak az az új találmány szabadalmazható, amely iparilag értékesíthető.

Nem iparszerű használatra a szabadalom tárgya tekintetében bárki jogosítva van, tehát magánhasználat céljára vagy kísérleti célra a találmány a szabadalomtulajdonos jogainak sérelme nélkül előállítható, illetve használható.

Ebből önként következik, hogy magánosok, vevők szabadalombitorlást nem követhetnek el, csak akkor, ha ők maguk is iparszerűleg használják a találmány tárgyát.

Az iparszerűség fogalma azonban mindenütt fennforog, ahol üzletszerű ténykedés történt a szabadalom tárgyával kereskedő vagy iparos rendes üzletének körében.

Érdekes a szabadalomtulajdonos akcórátusi jogának vagy magáninditványi jogának kérdése többek tulajdonjoga esetében.

Ha a szabadalmat több személynek adták vagy többekre ruházták át: ezek, amennyiben más megegyezés nem történt, egyenlő részek szerinti tulajdonostársaknak tekintendők. Mindenik tulajdonostárs szabadon rendelkezik saját része fölött. Harmadik személynek a gyakorlatbavételi és használati jog csak a társtulajdonosok közös egyetértésével engedélyezhető. (11. §.)

A használati jog közös engedélyezésének rendelkezéséből egy kézikönyv igen helytelenül azt a következtetést vonja le, hogy a szabadalmak társtulajdonosainak aktorátusi és magáninditványi joguk bitorlás esetén szintén csak együttesen lehet. Ez azonban merőben téves jogi megállapítás, amelynek helyes legis interpretatio mellett éppen az ellenkezője áll meg. Ugyanis a jogszabály közös szabadalmi tulajdon esetén generális principiumként világosan a szabad rendelkezés elvét mondja ki a tulajdonhányadok tekintetében a tulajdonostársak javára. Az általános elvvel szemben megszorításként jelentkezik a használati jog közös engedélyezésének szabálya. A fellépési jogosultság azonban a szabad rendelkezés elvéből folyik, következésképpen ellenkező megállapodás hiányában bármelyik tulajdonostárs egyedül is jogosított arra, hogy a szabadalom bitorlói ellen fellépjen. Jelen esetben bitorlónak tekintendő az is, aki az egyik szabadalomtulajdonostól nyert engedély alapján hozza iparszerűleg forgalomba a szabadalom tárgyát.

Éppen abban különbözik a társtulajdon a használati engedélytől, hogy a licencadás megszorításával párhuzamosan a fellépési jog a társtulajdonosok mindegyikének szabad rendelkezése alá esik. Ha ugyanis az egyik tulajdonostárs már valakinek engedélyt adott, nagyon valószínűtlen, hogy hozzájárulást adna jogaiban sértett tulajdonostársának a bitorlás címén való eljáráshoz az ellen, aki jogait tőle szerezte. Ilyen körülmények között pedig az egyik társtulajdonos kellő szorgalommal a használati engedélyeket százával oszthatná ki, anélkül, hogy a másik felléphetne ezen anyagjogilag érvénytelen engedélyekkel szemben, miáltal az engedélyeket nem osztó szabadalomtulajdonos jogai nem jelentenének többet, mint egy korlátozás nélküli, de nem kizárólagos használati jogosítvány. És ugyanakkor a törvény tiltó rendelkezésével szemben érvénytelenül létrejött, tehát nem létezőnek tekintendő jogosítványok alapján bitorolnák jogait harmadik személyek. Nyilvánvaló mindezekből, hogy a törvény csak egyféleképpen értelmezhető: közös tulajdon esetén bármelyik társtulajdonos önállóan léphet fel a bitorlókkal szemben.

Legújabb műszaki és kémiai könyvek

Az itt felsorolt könyveket, amig a jelenlegi készlet tart, az alábbi leszállitott árakon árusitja Az Est könyvkereskedése, Budapest, VII., Erzsébet körút 18—20.

E. Angerer: Technische Kunstgriffe bei physikalischen Untersuchungen. 1936. Harmadik kiadás, 42 képpel. 201 oldal. 11.10 P.

H. Biltz: Die neuere Harnsäurechemie, Tatsachen u. Erklärungen. 164 oldal. 6.60 P.

Bodenbender: Zellwolle, ihre Herstellung, Verarbeitung und Verwendung. Kunstspinnfasern. Vistra, Flox, Cuprama, Spinstro, Zellvag, Aceta, Rhodia, Faser, Fliro, Dravinella, Sniafiocco, Fibro, Dupont, Rayon Staple Fibre, Textra stb. 212 ábrával és 28 táblázattal. 480 oldal. 1936. Kötve 14.40 P.

E. Bühling: Markisenbau. Sonnenschutz- u. Verdunkelungs-anlagen. 216 ábrával. 1936. Kötve. 4.40 P.

A. Christ: Die Leimfarbentechniken einschliesslich der Kaseinfarbentechnik. 147 oldal. 1935. Kötve. 4.— P.

A. Christ: Die Kalkfarbentechniken einschliesslich der Fresko- und Sgraffito-Technik. 87 oldal. 1935. Kötve. 3.10 P.

A. Christ: Die Emulsionsfarbentechniken. 79 oldal. 1935. Kötve. 2.90 P.

A. Christ: Die Wasserglastechnik. 87 oldal. 1935. Kötve. 2.90 P.

A. Christ u. G. Hengst: Das Tapetenkleben u. seine Grenzgebiete. 116 oldal. 1936. Kötve. 3.70 P.

D. Dieckmann: Kleine Baustoffkunde. Számos ábrával, 279 oldal. 1936. Kötve. 9.— P.

P. Doloh: Wassergas, Chemie u. Technik der Wassergasverfahren. 268 oldal, 42 ábrával. 1936. 17.60 P.

Elendsviertelsanierung. Az »Internationaler Verband für Wohnungswesen« kiáltványa, német, francia, angol nyelven, két kötetben. I. kötet: Szöveg, II. kötet: Tervek. 1936. 18.— P.

W. Gerlach—E. Riedl: Die chemische Emissions-Spektralanalyse. III. rész, számos táblázattal, 151 oldal. 1936. 6.80 P.

W. Grosser: Die Auto- u. Fahrzeuglackierung. 112 oldal. 1936. Kötve. 3.70 P.

G. Hengst: Die Ölfarbentechniken. 149 oldal. 1936. Kötve. 4.— P.

Jahresbericht über die Leistungen der Chemischen Technologie für das Jahr 1935. Bearbeitet v. Rassow u. Loesche. 1. Abteilung: Unorganischer Teil. 176 ábrával, 567 oldal. 1936. 45.— P.

Ausstattung der Kleinwohnung. Az »Internationaler Verband für Wohnungswesen« kiadványa, német, francia, angol nyelven, két kötetben. I. kötet: Szöveg, II. kötet: Tervek. 1936. 15.80 P.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása

Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

A „nagy összefüggések specialistája”, SIR JOSIAH STAMP

a tudomány és a társadalom nagy kérdéseiről beszélt Blackpoolban

Az anyag tudománya helyett az ember tudományát!

Sir Josiah Stamp, a világhirű angol közgazdász most csütörtökön fog Budapesten előadást tartani. Alábbi beszámolónkat ebből az alkalomból közöljük.

A világ tudományos életének egyik legkomolyabb eseménye volt a Blackpoolban tartott tudományos kongresszus, amelyen igen komolyan foglalkoztak sok fontos tudományos kérdéssel. Az elnöki megnyitót Sir Josiah *Stamp*, a kiváló angol közgazdász tartotta. Ez az elnöki megnyitó voltaképpen egy terjedelmes és igen mélyreható tanulmány volt *a tudomány és társadalom kölcsönhatásáról*. Sir Josiah rámutatott arra, hogy a tudósok egyre jobban ráébrednek azokra a nehézségekre, amelyeket a tudományos haladásnak a társadalomra tett hatása idéz elő. Éppen ezért ezt a hatást is tudományos kutatás tárgyává kell tenni.

Megnyitójában nem akar foglalkozni ezzel a hatalmas, sokrétű és nagykiterjedésű témával, a tudomány általános hatásával a társadalomra. Kizárólag azokat a társadalmi és gazdasági változásokat tanulmányozta, amelyeket a tudományos előrehaladás idézett elő és azokkal a módszerekkel akar foglalkozni, amelyekkel az ebből származó megrázkódtatásokat ellensúlyozzák. Természetesen a hatás mindig változik. Egyes esetekben a tudományos haladás hatása meglepő, fájdalmas és nehezen feldolgozható a társadalom számára, míg más esetekben könnyű és hasznos.

A helyzet országonkint változik. Amerikában például a merev 18. századi alkotmány a tudományos haladás hatásának megrázkódtató voltát csak növeli, ahelyett, hogy felfogná és enyhítené.

A tudós és a feltaláló a multban, miután laboratóriumában vagy műhelyében befejezte munkáját, teljesen a gazdag vagy befolyásos támogatójának kényétől-kedvétől függött. Mostanában a kereskedelem, az ipar és a hatóságok sokkal nagyobb mértékben bátorítják és elősegítik az alkalmazott tudomány és a technika művelőit munkájukban és ezért az idő a találmány megszületésétől a megvalósításig sokkal rövidebb, mint a multban volt. Ennek sok előnye van, de némi *hátránya is*. A társadalmi és gazdasági élet még nem tud berendezkedni valamilyen tudományos vagy technikai felfedezés vagy találmány kihasználására és alkalmazására. Egyes esetekben, mint például a rádiónál, ennek az eredménye csupán az, hogy *az új találmányt a társadalmi és gazdasági élet nem használja ki méltóképpen*. A rádió pedagógiai lehetőségeit époly kevéssé használták még ki, mint a filmét, *míg a rövidhullámú rádió mérhetetlen gazdasági előnyeit intézményesen elfojtják*. Amikor egynéhány fontba kerülő készülékkel bárki beszélgetést folytathat a világ bármilyen messzi pontján levő ismerősével, akkor a jelenlegi kábel-, telefón- és távirati díjak igen magasak és az érintkezés igen lassú. Különböző okokból azonban érdekképviseletek és hatóságok nem engedhetik meg a rövidhullámú rádió kihasználását.

A szaktudós és az ellenzős ló

Foglalkozni kell azzal is, hogy, *noha a tudós rendszerint társadal-*

mi változásokat idéz elő, ritkán foglalkozik munkájának elmaradhatatlan hatásaival a társadalomra. Ezzel a kérdéssel különben senki sem foglalkozik. A tudós vállat von épúgy, mint a feltaláló és azt mondja: *ő nem törődik mással, mint azzal, hogy a technikát vagy a tudományt bizonyos téren előbbre vigye. A közgazdász, ami sokkal meglepőbb, azon a nézeten van, hogy a tudomány és technika hatása a társadalomra nem az ő kutatási területéhez tartozik. A kormányok pedig addig rendszerint nem avatkoznak bele a dologba, míg valamilyen felfedezés vagy találmány erősen érezteti nem kezdi hatását.* A tudóst nem képezik ki arra, hogy tudatában legyen munkája társadalmi következményeinek, az államférfi és az adminisztrátor pedig nincs felkészülve a tudományos és technikai haladáshoz való alkalmazkodásra.

Sir Josiah *Stamp* ezután arról beszélt, hogy ezekkel a kérdésekkel a jövőben egyre többet kell foglalkozni és nagyon szeretné, ha egyes kutatók kiválasztanák maguknak ezt a területet és szakértőként képeznék ki magukat benne.

Anatole France egyszer azt mondta: *a tudománnyal az a baj, hogy abbahagyatja az emberrel a gondolkodást.* A francia író arra gondolt, hogy a szaktudós, aki belefúrja magát tudományába valamelyik részletkérdésébe, úgy halad előre a maga útján, mint a ló, amelyet ellenzővel láttak el. *Fanatizmusa és munkaproduktuma éppen attól olyan nagymértékű, hogy minden más kérdés előtt csukva tartja a szemét.* Ez a kérdéskomplexum is azt mutatja, hogy a specialisták korszakában szükség van a nagy összefüggések specialistáira is, a seregszemle készítésének szakértőire.

Könnyelműen nem lehet hozzányúlni ezekhez a kérdésekhez. A munkanélküliséggel kapcsolatban gyakran emlegetik, hogy a technikai és tudományos haladás nagyrésze munkamegtakarítással jár és így feleslegessé teszi a munkások nagy számát. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a munka- és munkásmegtakarító felfedezések és találmányok a haladásnak csak az egyik oldalát jelentik, *a másik oldalon állnak a munkát és munkaágakat teremtő felfedezések és találmányok.* Gondoljuk csak meg, hogy az elmúlt 25 év alatt a civilizált országokban mennyi új közszükségleti cikk született.

„Ha a politikusok értelmesebbek lennének"

»A tudósok igen tisztán látják, hogy ha a politikusok értelmesebbek lennének, ha az üzletemberek kevésbé volnának közönyösek és több volna bennük a társadalmi felelősségérzet, ha a kormányok hajlékonyabbak és előrelátóbbak lennének, akkor az emberiség tudását gyorsabban és teljesebben lehetne kihasználni arra, hogy az emberi élet jobb, boldogabb, teljesebb és egészségesebb legyen.«

Sir Josiah *Stamp* arról is említést tett, hogy *a világon körülbelül tízszer annyit költenek természettudományi kutatásra, mint amennyit társadalomtudományira.* Nincs pénz arra, hogy az emberi élet és az emberiség életének legjelentősebb kérdéseivel tudományosan foglalkozzunk. A népesség és népesedés problémáinak kvalitatív és kvantitatív részleteivel politikai, pedagógiai, örökléstani és genetikai szempontból kellene foglalkozni. Az emberek aránylag komoly eredményeket értek el az állattenyésztés terén. Az állattenyésztő és a gyümölcstermelő azonban mi az emberi fajta nemesítéséhez? Foglalkoztunk ezzel a kérdéssel? Nem.

Foglalkozott Sir Josiah a közgazdasági tudományok mai szerepével és állásával is. Kifejtette, hogy míg a közgazdaságtudományok huszonöt évvel ezelőtt a maguk szempontjából kielégítő elemzését adták a társadalomnak, addig ma tanácstalanul állnak a nagy társadalmi kérdések legtöbbjével szemben.

Hosszú és érdekes előadását a következő szavakkal fejezte be Sir Josiah Stamp:

»Évszázadokon keresztül foglalkoztunk az anyag tudományaival. Minél nagyobb volt a sikerünk ezen a téren, annál nagyobb lesz a bukásunk, ha végre nem foglalkozunk az ember, az emberi együttélés és az emberiség tudományával.«

Megtorolt kihágások a mérnöki címhasználat és gyakorlat terén

A budapesti büntető járásbíróság jogosulatlan mérnöki címhasználat miatt *Asztalos* Bélát 50 pengőre, *Bonta* Jenőt 40, *Bruck* Györgyöt ismételten 20, ifj. *Foerk* Ernőt 40, *Koch* Györgyöt 40, *Móczár* Gábort másodízben 60, *Móricz* Károlyt 40, *Rupp* Gyulát ismételten 40, *Quittner* Jakabot 40, *Somogyi* Lászlót 40, *Sygall* Alfrédot 30, *Szabó* Lászlót 40, *Vértes* Dezsőt egyízben 40, másodízben 60 pengőre büntette.

A budapesti büntető járásbíróság jogosulatlan mérnöki magángyakorlat folytatása miatt *Blau* Ernő okl. mérnökre 40, *Rajna* Ernő okl. mérnökre 40 pengő pénzbüntetést szabott ki.

A budapesti büntető járásbíróság *Platschek* Imrét fenntartott mérnöki munkák jogosulatlan végzése és a mérnöki cím jogosulatlan használata miatt negyedízben 100 pengő pénzbüntetéssel sujtotta.

*

A Budapesti Mérnöki Kamara hivatalos közlönyében jelent meg a fenti hirdetés és föltehető, hogy a címbitorlásért elítéltek ellen magának a kamarának följelentésére indult meg az eljárás. Valóban szükség van a mérnöki cím védelmére, hiszen csak a budapesti telefónkönyv szaknévsorába magukat mérnökként beiktatottaknak vagy 20%-áról messziről látszik, hogy soha semmiféle diplomát nem szereztek.

Viszont gondolkodóba ejt, hogy fenti címbitorlók között van olyan, aki nemrégiben komplikált kiváltásokat igénylő filmszínházat tervezett és van olyan is, aki állandóan többmillió pengő értékű bérházépítkezéseket bonyolít le. Vagy megvan ezeknek a megfelelő tudásuk, képesítésük arra, hogy ezt csinálhassák — és akkor nem ildomos gyerekes vegzatúrákkal zavarni munkájukat, vagy nincs meg a megfelelő képesítés, — de akkor nem húsz pengőre kell őket büntetni, hanem ezerre vagy tízezerre, visszaesés esetén pedig be kell őket csukni — mielőtt a kellő szaktudás nélkül épített épületek összeomlanak. Húszpengős büntetésekkel nem lehet a kontárságot megszüntetni.

Egyiptom ötmillió fontért stratégiai utakat épít

Az egyiptomi kormány ötmillió fontot irányzott elő stratégiai utak építésére. Rövidesen megkezdik az Ismailiát Alexandriával összekötő út és két nagy Nílus-híd építését másfélmillió font költséggel. Az új katonai utak építését az Angliával kötött szerződés katonai szakaszai teszik szükségessé, amelyek a két ország haderői között a legszorosabb együttműködést biztosítják.

GICCS ÉS ÉPÍTÉSZET

Irta: KÓSA ZOLTÁN

AZ ÉPITÉSZ: Hja, a nagyságos asszony építkezés közben többször megváltoztatta a terveket ...

(Passing Show)

*

Nemrégiben két jónevű festőművész tartott előadást a rádióban arról, hogy a komoly, értékes festők rovására mennyire elburjánzott nálunk az utóbbi időben a giccs. Művészi szempontból teljesen értéktelen mázolmányok árasztják el a műpiacot, éhbérért dolgozó kontárok vagy elproletárosodott festők gyártják mázsaszámra a festményeket, melyekkel azután skrupulusnélküli »műkereskedők« elárasztják az egész országot. A művészeti kérdésekben teljesen tájékozatlan közönség pedig boldogan őrzi szobája falán ezeket az értéktelen képeket és még büszkélkedik is velük. Komoly festő vagy szobrász viszont úgyszólván képtelen képet vagy szobrot eladni manapság. Sajnos, a két festő panasza nemcsak a piktúrára érvényes. Színházban, irodalomban, politikában egyaránt nagyobb sikere van az üres, külső hatásokra felépített giccsnek, mint a komoly, becsületes alkotásoknak. Az írniolvasni tudás még nem véd meg a ponyva és a giccs csábításai ellen, márpedig napjaink átlagos szellemi nívója még alig emelkedik túl ezen a fokon. Legyünk őszinték, a giccs nemcsak azért diadalmaskodik legtöbbször, mert hatásosabb formában, könnyebben megemészthető (vagy alig észrevehető) gondolati tartalommal jelenik meg, mint a műalkotás. A giccs sikerének legfőbb titka, hogy az átlag-műélvező lelki habitusa is »giccses«, vagyis ugyanazokból az elemekből van felépítve, mint amik a művészeti giccs jellemző tulajdonságai. A giccset tehát egyelőre nem is lehet kiirtani, mert az ma még »közszükségleti« cikk.

Természetesen otthon van a giccs az építészetben is. De míg a silány kép, a rossz szobor bent marad a szoba négy fala között, a giccses film — ha még olyan sikere is van — előbb-utóbb lekerül a műsorról, addig a giccsben fogant épület száz évig itt áll a városban, mételyezi négy generáció szemét és köti gúzsba lakóinak életét. Ezért tartjuk a szociétász részére nagyobb veszedelemnek a giccs elburjánzását ezen a területen, mint a művészi élet egyéb mezőin. Küzdeni ellene csak a közönség minél intenzívebb felvilágosításával és a kritikai szempontok minél hatásosabb érvényesítésével lehet. Ma az építészeti kritika nálunk szinte teljesen hiányzik. Míg a művészeti kiállításokat, a színházi és filmbemutatókat rendszeresen követi a sajtóban egy többé-kevésbé hozzáértő kritikai ismertetés, addig építészeti alkotásokra nézve erről szó sincsen. Sőt legtöbbször, ha egy nagyobb középületet, templomot vagy iskolát avatnak fel, — a lapok leközlik a megjelent előkelőségek névsorát, az összes díszes szónoklatokat, a kivonuló dalárda karnagyát külön is megdicsérik — csak az építészről, aki az egészet létrehozta, nem esik szó. Meg sem említik. Persze ennek az építészek is oka: — a sajtónak »vannak tapasztalatai«. Az építész többnyire nem szereti, ha kritizálják — ő megelégszik azzal, ha dicsérik. Például mikor legutóbb e helyen egy konkrét eset kapcsán szóvá tettük, hogy az úgynevezett öröklakásokkal az építőspekuláció milyen helytelen irányba kapcsolja be a közönség tőkeerejét — egyszerre négy helyről érkezett aprehenzió. A felszólalók legtöbbjéről sohasem hallottunk, fogalmunk sem volt róla, hogy szintén építőspekulációval foglalkoznak és így azt sem tudtuk, hogy szintén rossz házakat építenek. Nem a mi hibánk, hogy a cikktől találva érezték magukat. De különben is, aki bármivel — tehát akár hirdetéssel is — a nyilvánosság elé lép, türje el a nyilvánosság kritikáját is. Azóta megint megjelent egy öröklakáshirdetés tervrajzzal, a tervező nevének elhallgatásával. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy ez a »tökéletes, olcsó, adómentes« öröklakás sem az, amit ma egy ilyen koncepciótól várunk. A vállalkozást menedzselő építési vállalkozó nem köteles tudni, hiszen neki nem ez a mestersége, hogy tökéletes lakásnak nem nevezhető olyan megoldás, ahol a hallnak nevezett, ablaknélküli helyiség alapterülete majdnem fele az összes szobák alapterületének, ahol — háromszobás lakásnál! — ugyanez a »hall« szolgál egyúttal ebédlőül is, lehetetlenné téve a többi szoba megközelítését, ahol a konyhában az összes berendezési tárgyak csak háttal a világosságnak használhatók. Hol van itt a »korszerű kényelem«? A tervezőnek kellene ilyenkor felvilágosítani a vállalkozót, hogy azért, mert egy felelőtlen építési gyakorlat és egy rossz adómentességi rendelet az építési szabályzat kijátszásával a fél várost beépíti úgynevezett »hallos« rossz lakásokkal, szabadon álló villában ilyet építeni mégsem illik. Azt, hogy egy város építészeti képe hogyan alakul és élete hogyan fejlődik — sohasem a nagyközönség, hanem mindig a szakemberek, jelen esetben az építésztervezők döntik el. Addig, amíg tervező építészeink esztelen divatok kiszolgálóinak tekintik magukat, ahelyett hogy irányítólag folynának be a fejlődésre, javulásról szó sem lehet.

A giccs az építészetben nemcsak a homlokzatokon mutatkozik, hanem az alaprajzban is és ez az alaprajzi giccs talán még veszélyesebb, mint a homlokzati. A homlokzat előtt elmegy az ember és elfelejti, de az alaprajzban benne él, véresre dörzsöli magát annak szögleteiben, elfullad áporodott levegőjében. Bámulatos, hogy alaprajzi divatok milyen vészes gyorsasággal, futótűzként terjednek el a városban — ha azok a telek minél uzsorásabb kihasználását szolgálják. És mennyire nehezen lehet érvényt szerezni primér műszaki meggondolásoknak, ha »csak« valóban korszerű követelményekről van szó. Mindennek oka a műszaki kultúra igen alacsony foka még az abból élők legnagyobb részénél is, a műszaki gondolkodást minduntalan elhomályosító érzelmi, politikai, személyi tekintetek túlsúlya a tudományos megfontolás felett. Igen nagy szerepet játszik még e tekintetben az a sajnálatos körülmény, hogy közületeink legfőbb műszaki irányítása igen sokszor nem az arra hivatottak, hanem a ranglétra alapján esetlegesen vezető pozícióba került csekély tudású hivatalnokok kezében van. Külföldön ezen úgy szoktak segíteni, hogy fontos műszaki problémák hivatali irányításával külső szaktekintélyeket bíznak meg. Nálunk erre csak egyszer volt még precedens. Budapest egész mai városépítészeti állapota, a rendezetlen problémák évtizedek óta húzódó megoldatlansága nem utolsósorban erre vezethető vissza. Javu-

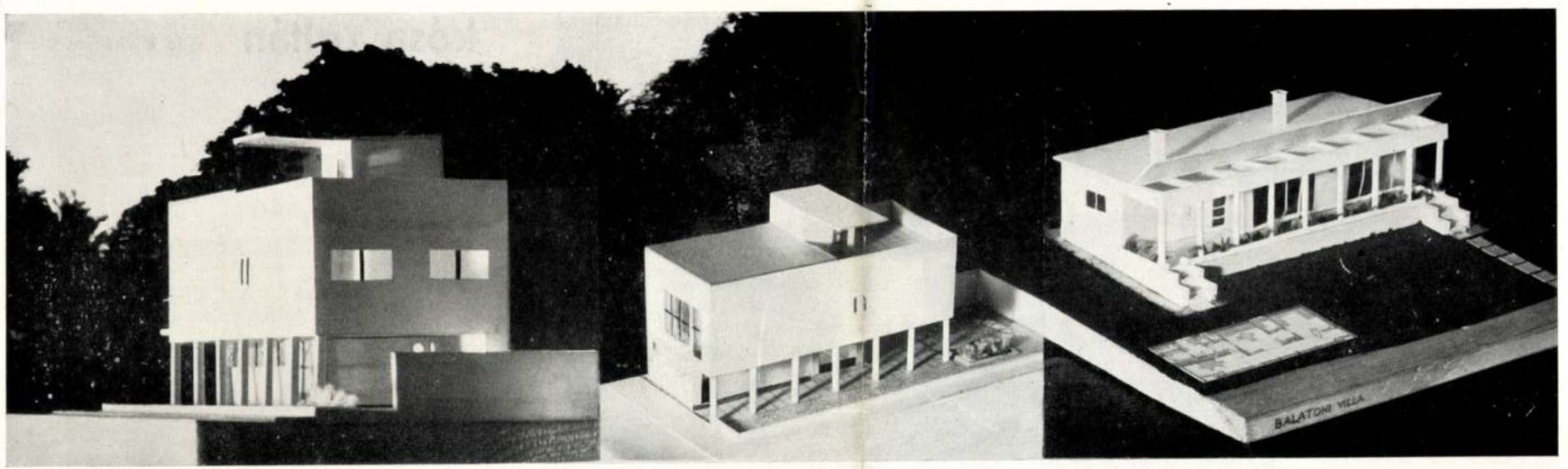

rácz györgy

erdélyi családiház

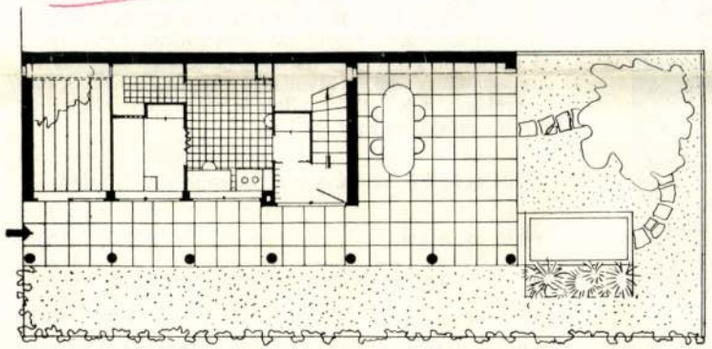

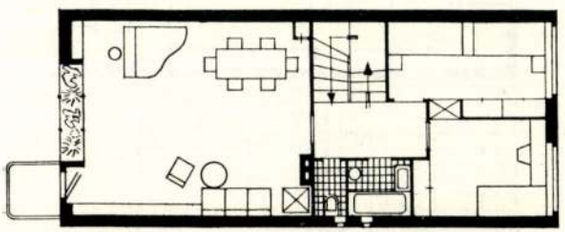

a 8×20 m méretű telek egyik oldalán utca, másikon keskeny szolgalmi út van. a földszinten csak a mellékhelyiségek (előtér, konyha, kamra, cselédfülke, tüzelő-szárító, lomtár) vannak, az alapterület nagyobb része az ilymódon kispórolt kerthez csatlakozik fedett terrasz és oszlopos tornác alakjában.

az emeleten 1 nagy lakószoba (3.40 belv.) és 2 kis hálószoba van fürdővel, (2.60 belv.) a szoba magasság közti differencia adja a tetőterrasz korlátfalát.

a falak magyméretű tégla-lából. üregesen, katona-módra falaztatnak, hőszigetelő salak kitöltéssel.

balatoni nyaraló

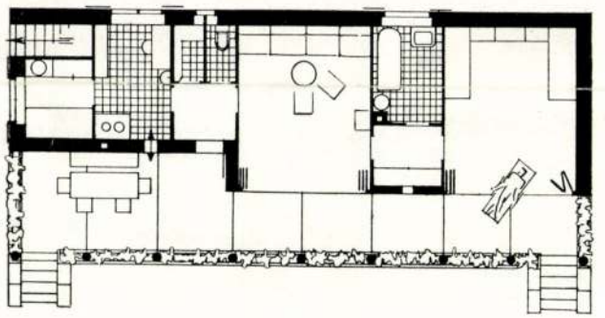

a nyaraló a zalai parton épül, a balatonra nyitott szobák tehát délre néznek. előttük 2 m széles oszlopos tornác van, hogy mégis árnyékosak legyenek. a tornác teteje (deszka-celotex-bőrlemez) elcsúsztatható. (ez a kivitelnél elmaradt.) a szobák a nyári jellegnek megfelelően teljesen felnyithatók.

a falak terméskőből, oszlopok betonozott cementcsőből, a födém, alul is látható lejtésű, pólyás-palló födém. a szobák előtt bostwick-rács, másutt zsalutáblák, a szimpla üvegezés előtt.

a két szoba, összes mellékhelyiségek, kis pince kút és szivattyús vízvezeték összköltsége 6500 p.

Tér és Forma 1936. 1. szám

kósa zoltán

villa a virányos úton.

a földszinten egy sok tagból álló család lakása, az első és második emeleten pedig egy műteremmel kombinált lakás van elhelyezve. mindkét lakásban egy nagy nappali szoba körül csoportosulnak a többi helyiségek. a bútorok, szekrények legnagyobb része be van építve. az egyik traktusban a belső magasság 3 méter, míg a kisebb helyiségeknél csak 2.60 méter. a nappali szobák közvetlenül kapcsolódnak a terraszokhoz. a fedett és nyitott terraszok területe a beépítés másfélszeresét teszi ki.

kivitelező: kárász géza okl. mérnök építőmester.

máté műterem. fotó: haár ferenc.

kerítés wittmann jános gyárából.

földszint.

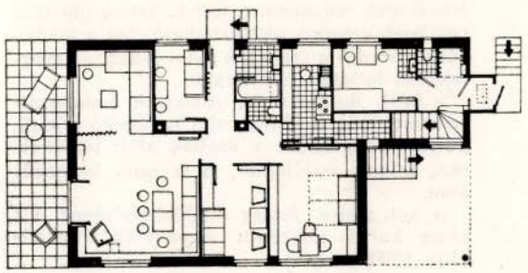

I. emelet.

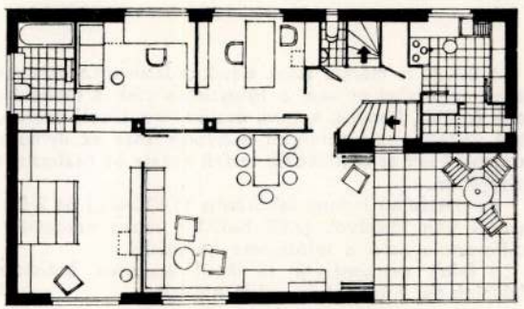

II. emelet.

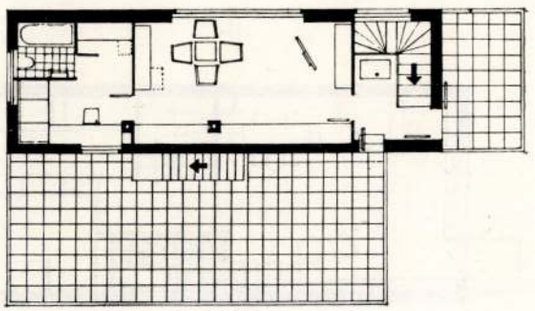

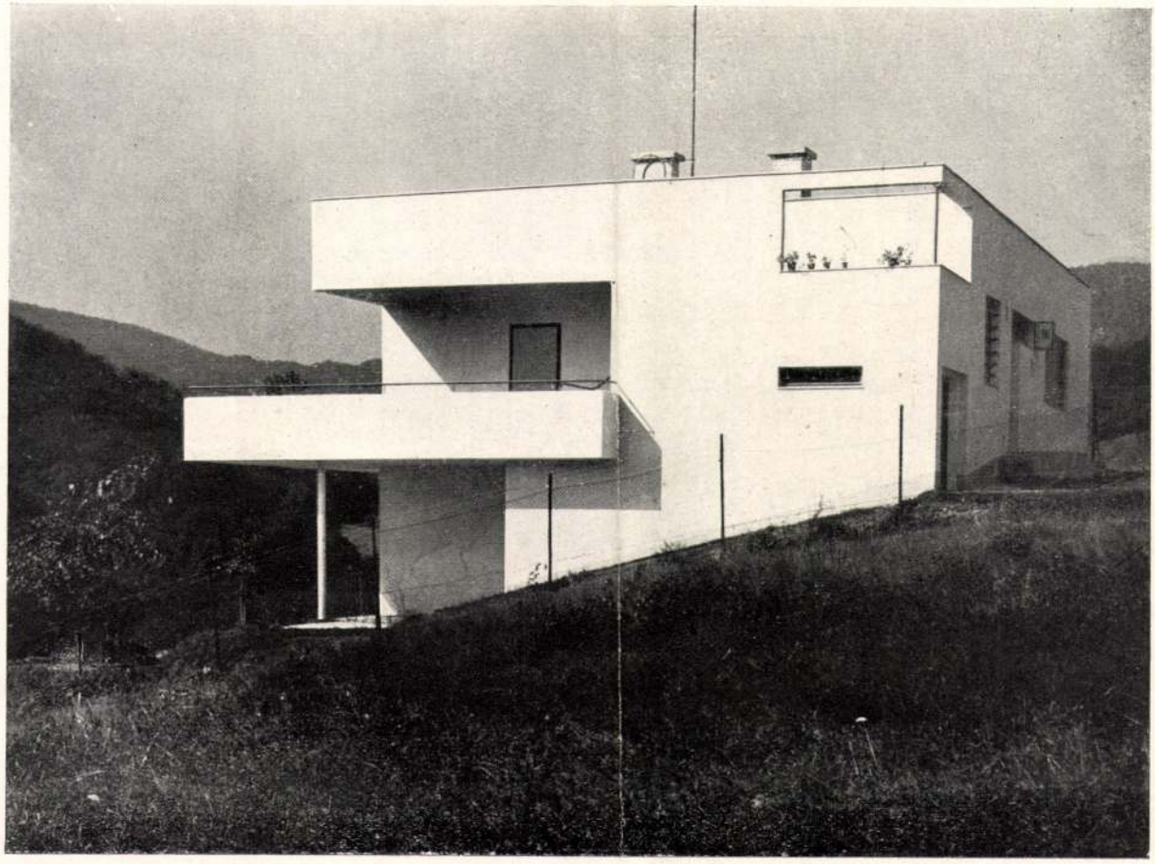

KÓSA ZOLTÁN: HIRSCHL ALAJOS ÚR HÁZA A SZÉCHER ÚTON. Statikus: Dr. Székely Hugó.

A ház a telek nivódifferenciáinak kihasználásával épült, 4'50 m. széles tolóablakokkal és ajtókkal, villanyos konyhával és fürdőszobával, hő és hangszigetelő falakkal, parafa tetőszigeteléssel, b épített konyha- és szobaszekrényekkel, teljesen üveg belépő és lépcsőtérrel. A merész statikai megoldásokon kívül figyelmet érdemel a 3 terrasz érdekes összekapcsolása és a földszinti helyiségek légcirkulációjának megoldása a padló alatt vezetett friss levegőt szállító csövekkel.

Ajtókat, ablakokat Haiaman János gyára szállította. A parketta munkákat Jakab József parkettázó vállalata készítette. A bádogosmunkákat Weisz Simon műszaki szerelő vállalata. Üvegezési munkákat Seiler Ármin üvegesmester végezte. Az épület hőszigetelését a Parafakőgyár rt. készítette. A szerelési munkákat Grünbaum és Frattner műszaki vállalkozók végezték. Villanyszerelést Laborczi Miklós mérnök vállalata végezte, betonmunkákat Andrea Cementárugyár és építőipari rt.

Fotók Haar Ferenc.

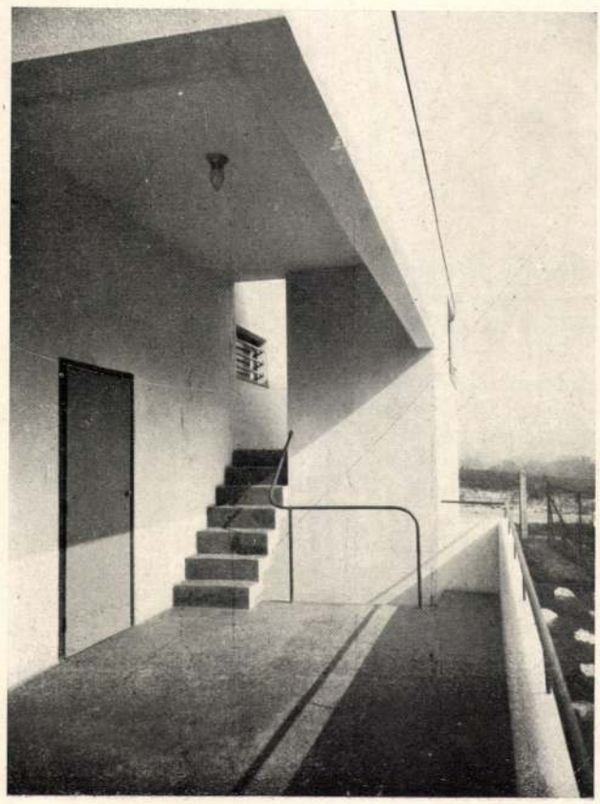

BÁLINT FERENC:
CSALÁDI LAKÓHÁZ
Építette: Sorg Antal építőipari rt.

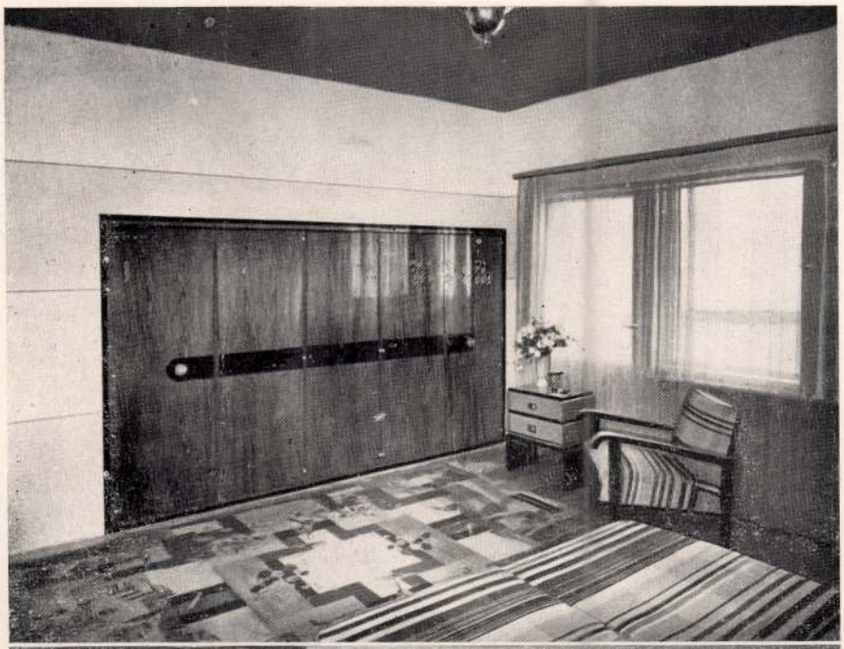

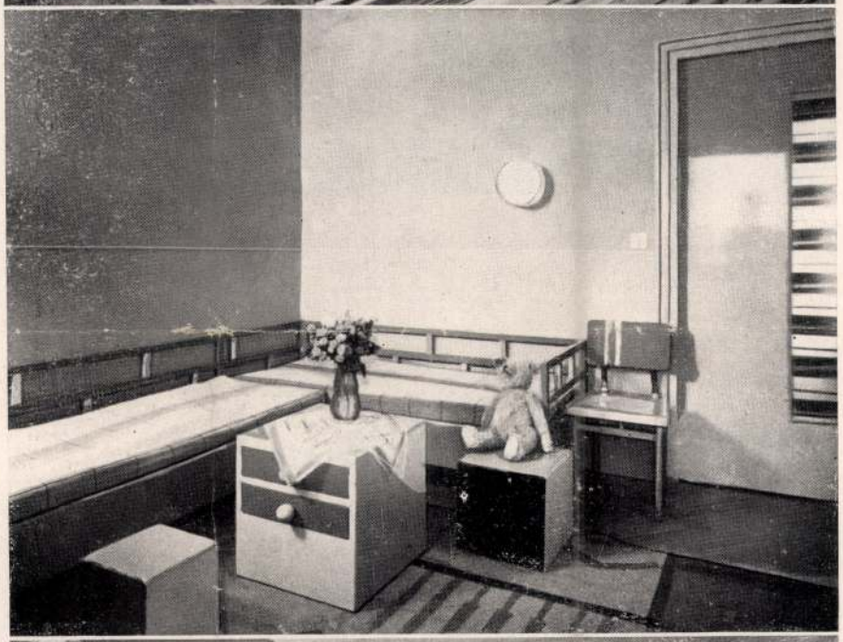

karfala — travertinnal van burkolva és a szoba felől kandallószerű kiképzést nyert, a lépcsőfokok homloklapja travertin, a lapok zöldszínű linoleummal vannak burkolva. Az emeleten van a hálószoba fekete terrakotta mázolású bútorral, Szabó Éva-féle tarka kézi szőttes bevonással és a diófa bedörzsölt beépített ruhásszekrény fekete pánttal és terrakotta gombokkal. A fal festése kétféle sárga színben — sárga menyezettel. A gyermek nappali szoba, — ahol a nevelőnő kanapéja nyert elhelyezést — és a gyermek hálófülke két gyermek részére alvó kanapé drapp — koráll lakk mázolással. A fürdőszoba burkolata zöld márvány mozaiklap — sárga fal és menyezettel — drapp bútorral.

2. völgykatlan beépítése. ennek a problémának eddigi, általánosan elfogadott megoldása ez volt: lent a sík területen magas házak, bérházak építhetők. fent a dombokon, hegyoldalakon: kis házak, villák. így épült ki a horthy miklós-út a gellérthegy alján. így a margit-körút a rózsadomb és várhegy között. és így kellett volna, régtől tervezett módon, kiépülnie a tabánnak is.

pedig az elv gyökeresen téves. az ilyen építésmód nagyon alkalmas, hogy teljesen eltüntesse, elrontsa a természetes terepalakulat szép lehetőségeit. a beépítés eredményeképpen a dombon fekvő házak tetőtengert látnak magok előtt, — a völgyben fekvők pedig éppenséggel semmit. éppen azért teljesen ellenkező módszert kell, lehetőség szerint, követni: üresen kell hagyni a völgy belsejét és körülötte a hegy lábánál, vagy a dombok oldalán kell építeni. lehet, hogy ilyen esetben a ténylegesen beépíthető és azért értékesíthető terület valamivel kevesebb. de az összes, a völgy körül fekvő telkek válnak szebbekké, értékesebbekké és értékemelkedésük bőséges kárpótlást nyújt azért, ami a völgyben kárbaveszett.

a tabán esetében ez a beépítésmód még további indokolást nyer azáltal, hogy a fürdők mellé lankás, kis emelkedésű sétalehetőség kívánatos, mely csak a völgyben nyerhető. viszont, ha a völgy üres: sűrűbben építhetők be a környező hegyoldalak, domboldalak. a naphegy oldalán akár sorházak is állhatnak. de semmiképp sem azzal a beépítési móddal, amely ma ott divik, s amely az utak völgyfelőli oldalán is házakat tűr meg. hanem úgy, amilyen ma a gellérthegy-utca egy része: a házak a hegy felől állnak, — a völgy irányában a lentebb álló házaknak (lehetőleg laposteteju tetőkertes házak) kertfala van. az ilyen beépítés alulról nézve, az egymásfölötti galériáknak, függőkerteknek szép képét nyújtja.

a völgy beépítetlensége azonban a tabán esetében még további okból nyer döntő fontosságot. hivatalos és nem hivatalos szabályozási tervek u. i. egyöntetűen szükségesnek tartanak egy, a völgy mélyén végigvezető széles körutat. ez a körút viszont keresztül hasítja a rác-fürdő komplexumát és a közmunkatanács épületblokkját, — ami egyrészt annyit jelent, hogy a tabán kiépítése ma, a szükséges bontások miatt meg nem kezdhető, másrészt annyit, hogy a fürdőkomplexum egészséges, egységes és tágas kialakítása lehetetlen és a szállodák stb. a fürdőtől távol, vagy esetleg a hegyen fönt nyerhetnek csak elhelyezést. ha azonban a völgy beépítetlen marad, akkor a széles körút bizonyos értelemben feleslegessé válik. nincs többé szükség rá, mint dekorativ levegőrezervoirra. hanem csak arról kell gondoskodni, hogy a forgalom lebonyolítható legyen. ez pedig elérhető úgy is, ha a forgalmat megosztjuk és a villamost mai helyén, az attila-körúton vezetjük végig és a kocsiforgalom számára a bethlen-udvar előtt vezetünk utat.

kósa zoltán

villa a széher úton

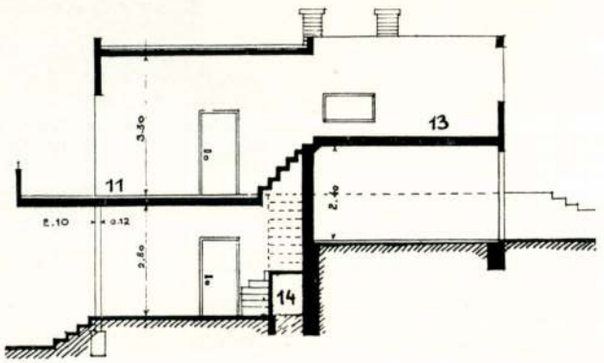

teleknivódifferenciák kihasználása, 2.10 méter szélesen szabadon kiugró hosszterrasz, 12 cm. S acélcsőoszlop alátámasztás, villamos konyha és fürdő. 4.50 méter széles tolóablakok és ajtók, hő- és hangszigetelő falak, parafa tetőszigetelés, beépített szekrények, légcirkuláció a padló alatti bevezető és menyezet alatti elvezető csővekkel.
építési költség: 24.000 P.

Tér és Forma
1935. 1. sz.

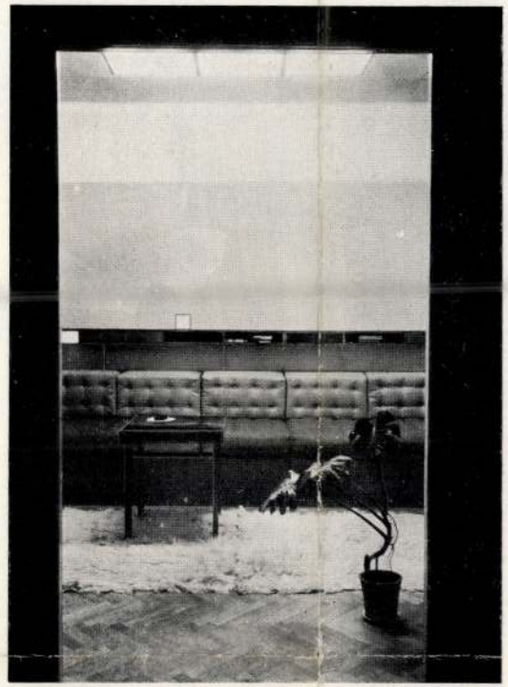

körner józsef

reklám pavillon
kombinált háló-
és nappali szoba

városrendezési kérdések.

a mult évben kétízben nyílt alkalom városépítési problémák újszerű megoldására. az egyik kérdes az oti pályázatával kapcsolatban merült fel és így fogalmazható: hogyan alakítsunk ki teret egy sávosan beépített városrészben? a másik kérdés a tabánnal kapcsolatos és így általánosítható: hogyan építsünk be egy a városon belül fekvő völgykatlant?

1. térkiképzés sávos beépítés esetén. a tér keleti és nyugati oldalán magától értetődően a sávok változatlanul megmaradnak. a tér északi (tehát délre néző) oldalán helyesnek látszik a térmesgyének egy a többi sávra merőleges házsávval való beépítése. egyrészt, mert ennek szobái napot is kapnak, térre is néznek. másrészt: mert az ilyen házsáv alkalmas a tőle északra fekvő házak között végigságuldó szélnek elfogására, mielőtt a térre érne. a tér három oldalát tehát összefüggő, vízszintesen terpeszkedő házak határolják.

a negyedik oldalon azonban ugyanennek az építésmódnak folytatása nem kívánatos, mert naptalan és mert elzárja a tér légreservoirját a tőle délre eső házsávoktól. itt ezen az oldalon tehát helyesnek látszik a sávokra bontás. ezzel azonban a térhatás egyensúlya felborul: a negyedik oldal a keskeny sávvégződések révén nyugtalan, szaggatott. kívánatos tehát, hogy ezeknek a sávvégződéseknek nagyobb magassága, függőleges terjeszkedése ellensúlyozza a többi három oldal horizontalizmusát. annyival inkább, mert ez a magasba fejlesztés nem jár hátrányokkal a napsütés szempontjából, hiszen a magasabb házrészek csak a térre vetnek árnyékot. végül: helyesnek látszik a felmagasított házsávoknak összekötése a térmesgye mentén valamilyen szerény, alacsony épület segítségével, egyrészt, hogy a térhatár valamelyest hangsúlyoztassék, másrészt, hogy a sávok közti kertudvar a tér felől széltől némileg védve legyen.

ami így keletkezik, az új fogalom: a tájolt tér. tér, amelyik már térfalainak kiképzése révén is érezteti viszonyát az égtájakhoz.

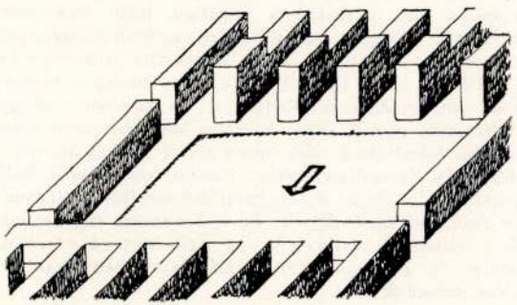

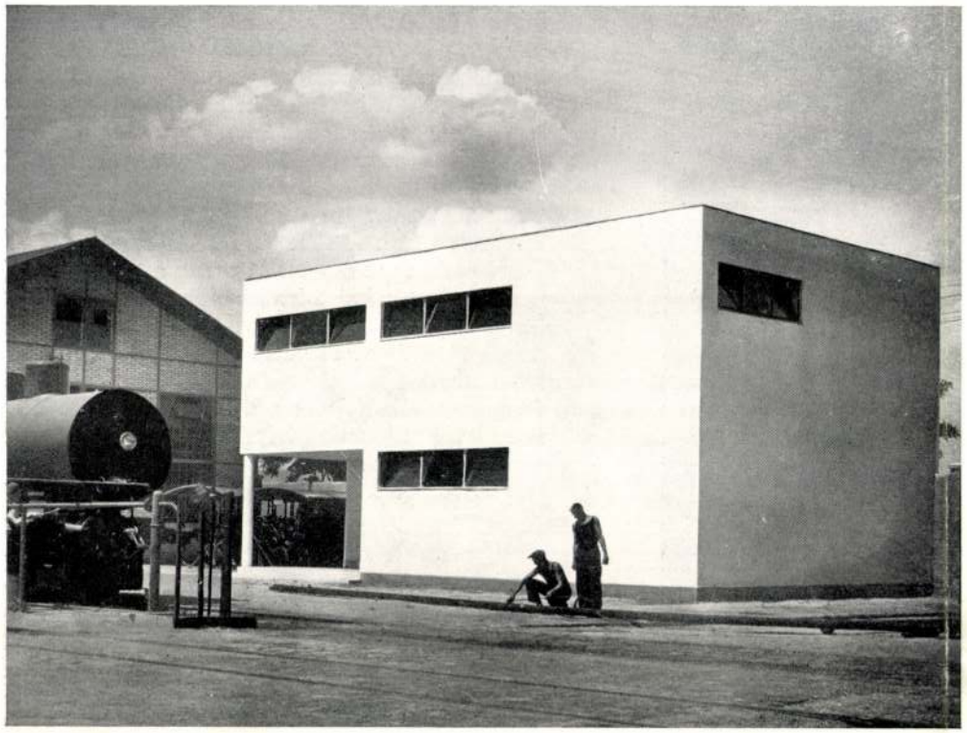

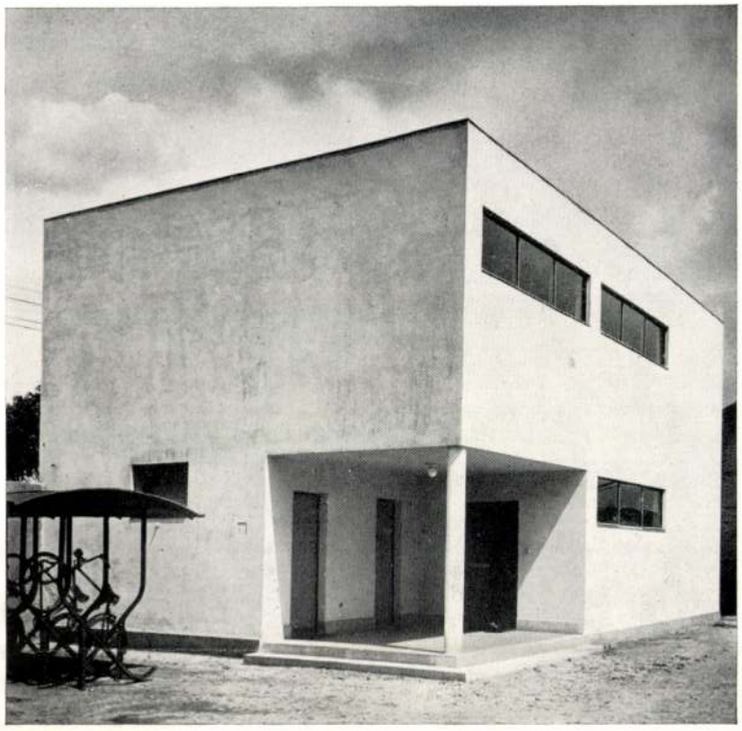

Munkásöltöző és mosdóépület a Shell kőolaj r. t. csepeli telepén. Tervezte: Kósa Zoltán. Fotó: Máté.

Munkásöltöző és mosdóépület a Shell-kőolaj r. t. csepeli telepén.

Ma már köztudomású tény, hogy a mai építészeti világfelfogás elindítói a célszerűség irányában kifejlesztett ipari, üzemi építkezések voltak. Azok az esztétikai előítéletek, melyek a profán építkezés megújulásának olyan sokáig kerékkötői voltak, nem feszélyezték a célépítészet objektumainak alkotóit és így ezek a létesítmények esztétikai értékben is messze túlszárnyalták az egyéb építészeti alkotásokat. A racionális munkamenet követelményei szerint igazodó szervezők viszont már korán rájöttek arra, hogy a teljesítmény hatásfoka és minősége nemcsak a gépek precizen összevágó munkájától, hanem attól is függ, hogy azok eleven fogantyúja, az ember miként van előkészítve, diszponálva a munka végzésére. A munkásjóléti, szociálhigiéniai létesítmények láncolatának a termelési eszközök közé való iktatása olyan gondolat volt, mely termékenyen befolyásolta az elmult évtizedek ipari prosperitását. Nálunk, sajnos, aránylag modern ipari felszerelés mellett még az egészen nagy üzemekben is gyakran találunk oduszerűen „kiképzett" munkásszobákat, mosdó- és öltözőhelyeket. Ugyanaz a szellem mutatkozik itt, mint a mezőgazdaságban, ahol egyes nagybirtokokon traktorral szántanak, de a gazdasági cselédek emberhez nem méltó viskókban élik le életüket.

Természetesen számos nagyipari vállalatunk már évekkel ezelőtt felismerte szociális célú intézmények létesítésének szükségességét. Ezek sorába lépett most a Shell is, melynek csepeli telepe a legmodernebbek közé tartozik az országban. A kissé pallérstílusban kiképzett irodaépü-

Tér és Forma
1935. 10. sz.

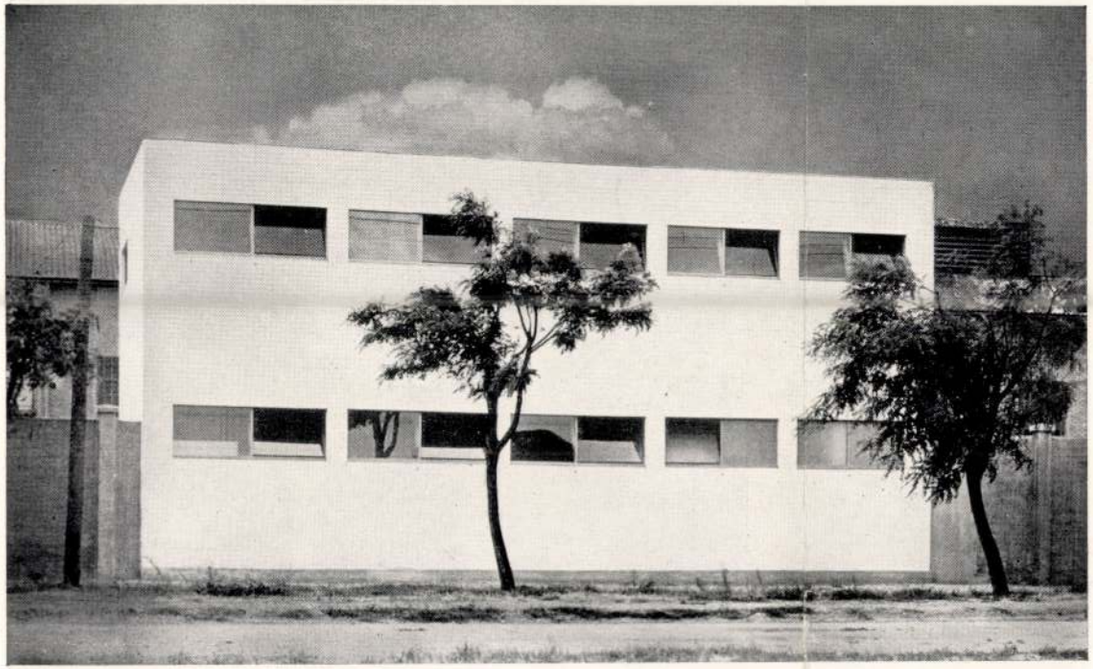

Arch. Zoltán Kósa: Umkleide- und Bade-Haus der Shell Co. Ltd. in Budapest. Fotó: Máté.
Lavatory and dressing room of the Shell Mineraloil Co. Ltd. in Budapest.

lettől eltekintve, úgyszólván valamennyi itt épült objektum a szigorú tárgyiasság jegyét viseli. A hatalmas, aluminiummal burkolt hengeralakú olajtartályok, a kazánház, a finomító és tároló-berendezés egységei, stb. mind a puritán mérnöki gondolkozás alkotásai. Ezek közé a jórészt vasvázas épületek közé kellemesen illeszkedik bele fehér kubuszával a Kósa Zoltán építész által tervezett munkásöltöző és mosdóépület. Tulajdonképpen egy nagy tér az egész, a falak körösköröl acéllemezből készült öltözőszekrényekkel kirakva, ezek fölött helyeződnek el a szalagszerűen körülfutó állítható vasablakok. Az emeleten elhelyezett öltözőtér alatt vannak a mosdó- és zuhanyozóhelyek és a szomszédos épületeket is szolgáló toilette-helyiségek. A vállalat bőkezűségéből az egész épület kiállítása egészen elsőrendűen készülhetett. Az épületet a telepen léte-

Emelet: öltözőhelyiség.

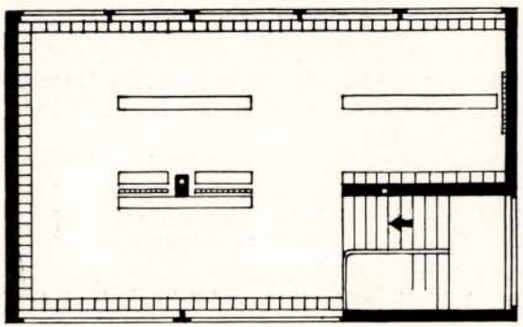

Földszint: mosdó, zuhany, wc, előtér.

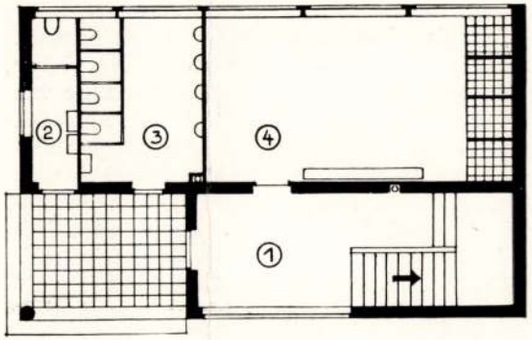

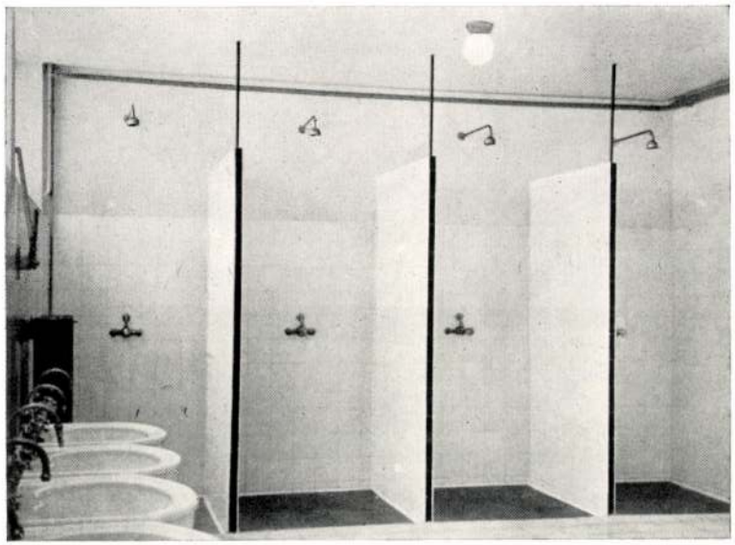

A Shell fürdő és öltöző belső részletei
Vasablakok, acéllemez öltözőszekrények, végig csempézett hideg-melegvizes zuhanyozók és mosdók.

Építési ellenőr:
Schlesinger Sándor
mérnök.
Fotó: Máté.

sített távfűtőberendezés fűti, valamennyi mosdó és zuhany keverőcsapos hideg-melegvizes szerelésű, a válaszfalak és az ajtók fémlábakon álló préselt lemez kivitelűek. A lépcsőkorlát egy darabból, hegesztve készült. A padlók lapburkolatúak, a falak jórésze csempézett. Egyszerű világítótestek, bakelit felszerelési tárgyak (kapcsolók, wc-ülések stb.), tölgyfa vetközőpadok egészítik ki a berendezést. Az épület létesítésével a vállalat mindenesetre beigazolta, hogy még aránylag kis terjedelmű épület tervezését is okos dolog hozzáértő szakemberre bízni. Másrészt kitűnt az is, hogy alaptalan az az ipari körökben gyakran visszatérő aggodalom, mely szerint régebbi felfogás szerint épült ipartelepeink „esztétikai egységét" megbontanák ilyen újabb szellemű épületek. A stílusegység gondolata ma már reprezentációs jellegű építményeknél is megbukott, a csepeli munkásöltözőépület pedig ismét példa arra, hogy a napsütés plenerjében régi és új épületek békésen megférnek egymás mellett, a kvalitás munkának nincsen kora — a kvalitásmunka mindig korszerű.

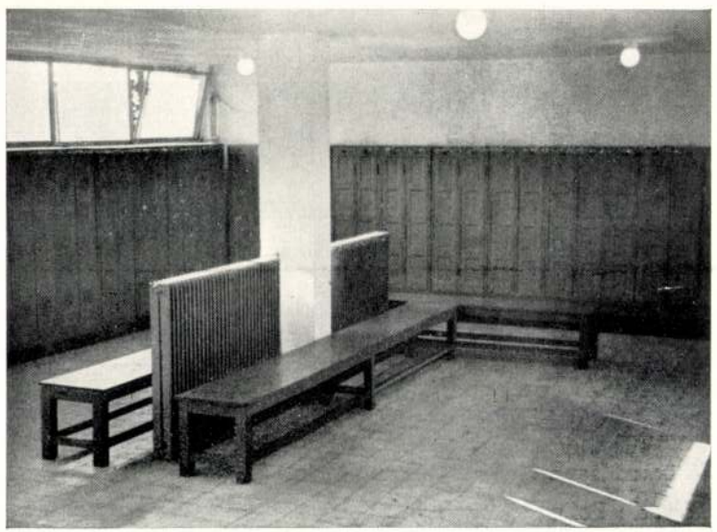

Kóta Gábor

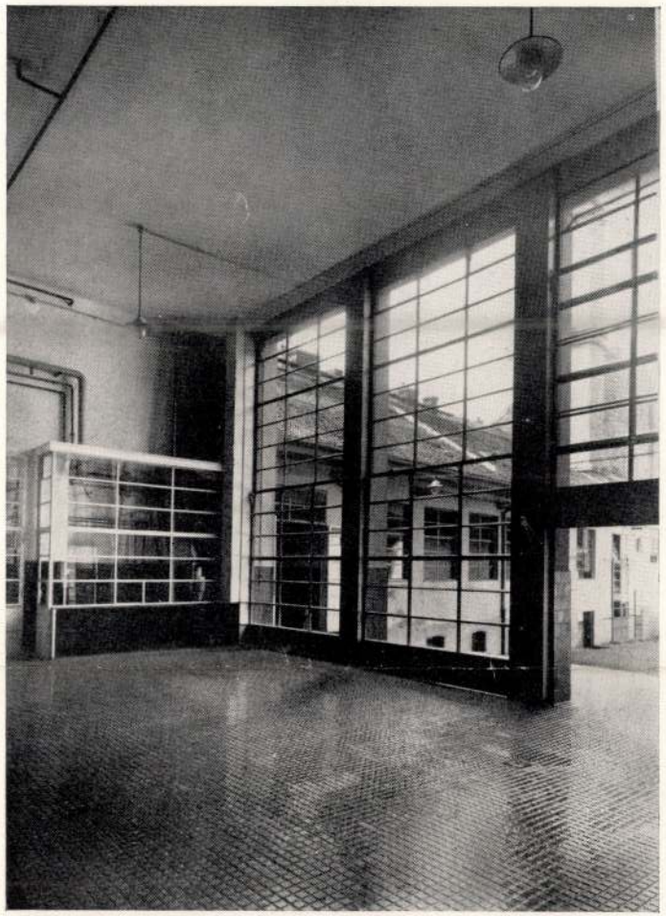

Fent: Tejüzemi átvételi és kiadási helyiség
Budapest, Thék Endre-u. Fotó: Bánó.

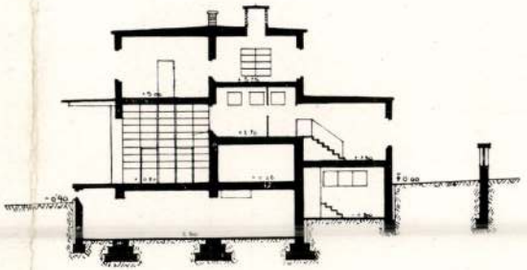

„A-B" KERESZTMETSZET

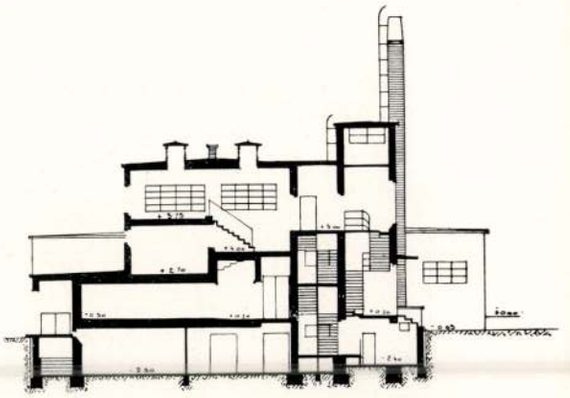

„C-D" HOSSZMETSZET

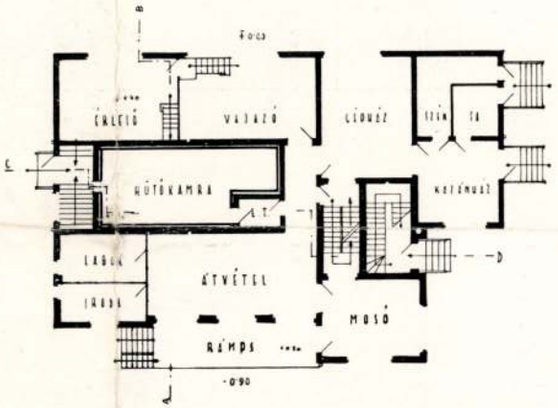

FÖLDSZINT.

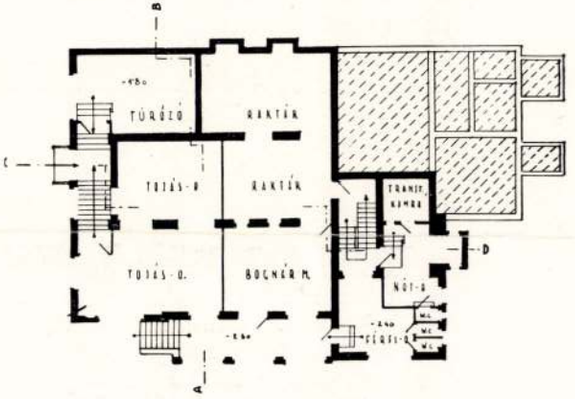

ALAGSOR.

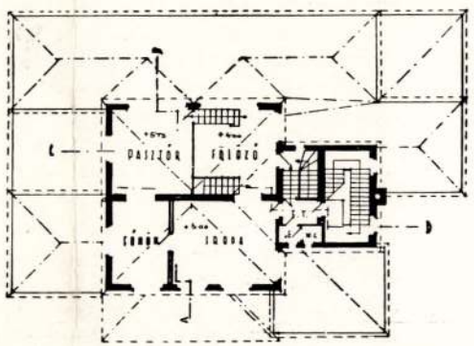

I. EMELET

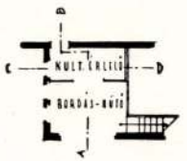

FÉLEMELET.

II. EMELET.

Jobbra: Nagykanizsai tejüzemi épület alaprajzai.
Tervező: Politzer Miksa.

Kósa Zoltán, építész

3a

3a Kósa Zoltán: Imre téri lakóépület, Csepel. 1950

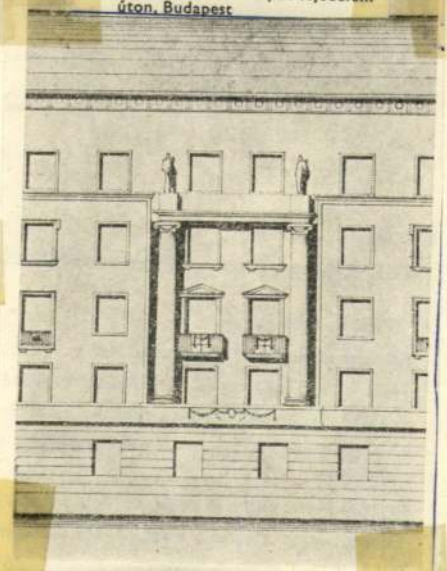

2. Kósa Zoltán: Lakóház homlokzati részlete az Árpád fejedelem úton, Budapest

2

Magyar Építőművészet, 1984. 3. 2. 2-old.-10-old.

Irka-firka

Svédországban a családi élet boldogságának egy kutatója megállapitotta, hogy a telefonos kisasszonyokból válnak a legjobb feleségek. A telefonkezelőnők hivatásuknál fogva kedvesek, előzékenyek, jómodoruak, megtanulják, hogyan kell bánni az ideges férfiakkal, türelmesek, fegyelmezettek, jókedélyüek. Ennyi jó tulajdonság már egymagában elegendő arra, hogy felkeltse az érdeklődést egy házasulandó férfiban fiatal leányok iránt. Ezenfelül hangjuk behizelgő, dallamos, sok esetben a beszéd kellemes muzsikája indította meg az ismeretlenek között a regényes kapcsolat szálait. A statisztika azt mutatja, hogy Svédországban átlag minden második héten férjhez megy egy telefonos kisasszony. Pedig a hivatalos érintkezésben ridegen alkalmazkodnak az előirt szabályokhoz, amelyek tiltják a telefon utján való ismerkedést. Hétről-hétre fogy a számuk és a svéd postának nagy gondot okoz, hogyan pótolja őket. Milyen kár, hogy az önműködő gépi berendezés a legtöbb országban kiszoritotta a nőket a telefonszolgálatból, amely ime olyan jó feleségképző akadémiának bizonyult bájos fiatal lányok számára.

***

Selfridge, a világhirü londoni áruház alapitója, több évtizedes munkásság után nyugalomba vonult. A lakomán, amelyet bucsuztatására rendeztek, elmondotta, hogy pályája kezdete mennyire tele volt nehézségekkel. Egy képes hetilap volt az első vállalkozása, amelyhez a hirdetéseket is maga gyüjtötte. Szerzett hirdetést többek közt egy fogorvostól, aki azonban sehogy se akart fizetni. Megegyeztek végül, hogy majd természetben „letörleszti" tartozását. Selfridgenek egyszer fájni kezdett a foga és elment hozzá. A doktor azonban a beteg fog helyett két egészséges fogat huzott ki. A hirdetés árával tehát voltaképp ma is adósa, nem is szólva két egészséges fogáról, amelynek hiányát még jobban érzi.

⊟

A férfi, mielőtt elindul, azon töri a fejét: „Mit fogok mondani neki?" A nő azon töpreng: „Mit vegyek fel?"

(—mény)

— A hópótdij. Az árellenőrzés orsz. kormánybiztosa a fuvarozási viszonyok bizonyos javulása folytán a kivételesen engedélyezett 40 filléres hópótdijat megszüntette, azonban bizonyos átmeneti időre hozzájárult ahhoz, hogy a rendeletben foglalt pótdijjal szemben a fuvarosok q-ként 24 fillért számitsanak fel.

— Nem lesz már tartós hideg — igéri Sirius. *Sirius* ismét jelentkezik és közli, hogy jóslása szerint az időjárás február 16-tól kezdve megenyhül, többször napsütésben lesz részünk, öt-nyolc, sőt tiz-tizenöt fokra is felszáll a hőmérő higanya. Tartós, nagy hidegtől nem kell már tartani. Ha lesz is néhány szeszélyes nap, utána ismét szép, enyhe és meleg napok következnek. Március első felében még néha havazik, sőt egy-két viharos nap is lesz, de aztán ismét meleg napok és veszélytelen, gyenge éjjeli fagyok következnek. *Márciusra 10—15 fok meleg igérkezik.* A februárra jelzett középeurópai havazás és hóviharok kissé korábban jöttek, de legalább hamarabb tul vagyunk rajta, — nyugtat meg bennünket *Sirius*.

— A Baross-Szövetség 21. évi rendes közgyülésével kapcsolatban elnöki tanácsülést tartott. Ilovszky János orsz. képviselő elnök köszöntötte a megjelenteket, majd ismertették a közgyülésre érkezett javaslatokat. A közgyülés csütörtökön este fél 8 órakor kezdődik.

— Halálozás. Nagyercsei gróf *Toldalagi Zsigmond* ny. tiroli cs. és kir. vadászalezredes február 6-án életének 69-ik évében Budapesten meghalt. Pénteken délután fél 4 órakor temetik a farkasréti temetőben.

Id. *Kun Lajosné* 85 éves korában Karcagon meghalt.

Misky Sándor körjegyző 57 éves korában Szatmárkörtön meghalt.

Ifj. *Kerényi Arnold* okl. mérnök 46 éves korában Veszprémben meghalt.

Kedacsics Károly kir. tanácsos, nyugalmazott pénzügyi igazgató 4-én 85 éves korában Miskolcon elhunyt. Holttestét Temesvárra szállitják és ottani családi sirboltjában helyezik örök nyugalomra.

Özv. zeykfalvi *Zeyk Árpádné* brádi *Brády Ilona* a hunyadmegyei Brádon 74 éves korában meghalt. Halálát kiterjedt rokonság, köztük vejei, *Lábady Kálmán* csendőrezredes és *Kardos Árpád*, Sopron megye h. árvaszéki elnöke, gyászolja.

Székely Jenő, Szenc nagyközség körjegyzője, tart. cs. és kir. főhadnagy, a katonai érdemkeresztet a kardokkal, a Signum Laudis a kardokkal és Károly csapatkereszt tulajdonosa, f. hó 2-án váratlanul elhunyt.

Özv. *Gerbeaud Emilné sz. Ramseyer Eszter*, a Gerbeaud Rt. elnöke, életének 87-ik évében f. hó 7-én elhunyt. Temetése f. hó 9-én, pénteken d. u. 3 órakor lesz a Kerepesi-uti melletti temető halottas házából a ref. egyház szertartása szerint.

✝

Alulirottak a rokonság nevében is fájdalommal jelentik, hogy unokabátyjuk

dr. Derencsay Rezső

FŐORVOS

f. hó 3-án délután 1 órakor, életének 62. évében rövid szenvedés után elhunyt.

Szeretet halottunk földi maradványait f. hó 9-én délután fél 3 órakor fogjuk az Uj Köztemető halottasházából az ág. ev. egyház szertartása szerint megáldatni és ugyanazon temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Budapest, 1940 február 3-án.

ALDÁS PORAIRA, NYUGODJÉK BÉKÉBEN!

MESKÓ CSALÁD **LANG CSALÁD**

— Válasz „Budapest jövő képe" cimü cikkünkre. Kaptuk a következő levelet, amelynek közérdekü részeit az alábbiakban közöljük:

„A *Pesti Hirlap* január 18-iki számában báró *Dőry Andor* ur tollából megjelent nagyérdekü városrendezési cikkel kapcsolatban legyen szabad megjegyeznem, hogy bölcseséggel méltóztattak itt rámutatni egy használható városrendezési terv hiányára, amelyet egyes háztömbök és utszakaszok állandóan folyamatban levő szabályozása nem pótolhat. A városrendezési terv hiánya most azzal a veszéllyel fenyeget, hogy a ma divatos, ugynevezett „Randbebauung" folytán a lakóházak udvarai lassanként sokkal inkább lesznek alkalmasak lakások céljára, mint az utcai front. Kipusztitottuk tehát az u. n. folyosós udvarokat, a „gang"-os megoldásokat, valamennyi lakószobát a zajos és benzingőzös utcai frontra tettük, ugyanakkor pedig óriási belső udvarokat létesitettünk a konyhák, wc-ék és egyéb udvarra néző mellékhelyiségek számára. Igy megy tönkre a bürokrácia kezén egy különben igen jól használható külföldi beépitési séma. Külön problémája minden nagyvárosnak a zöld területek hiánya a belső városrészben. Itt száz év mulasztásait kell pótolni. Dédapáink polgári szükmarkusággal a város egész térképét telekockázták utcákkal és nem volt szivük parkokról is gondoskodni. Ezt a mulasztást nekünk kell pótolnunk. Budapesten ma két helyen, a bontásra megérett belső Erzsébetvárosban és az ugyancsak lebontásra szánt központi városháza telkén nyilnék parkositó lehetőség. Ezzel szemben mit látunk? A belső erzsébetvárosi dzsungelben ugyanazon a kitaposott ösvényen történik az uj épületek elhelyezése, mint amelyen a régi rozoga házak állottak és a Madách-uton eddig felépült házak ugyanolyan zsufolt, levegőtlen tömkeleget alkotnak, mint a száz év előtti Orczy-ház. (Az Orczy-ház legalább csak egyemeletes volt, mig most hatemeletes épületek állanak ugyanolyan szük udvarokban.) A városháza most folyó tervpályázatán pedig a program olyan zsufolt épületkomplexumot kiván ezen az aránylag kis telken elhelyezni, hogy korszerü beépitésről immár szó sem lehet. Mindezek a dolgok óriási tőkék befektetésével járnak és igy mondhatjuk, hogy a nemzeti vagyonnak egy igen jelentős hányada arra szolgál, hogy a polgárok élethigieniáját, gyermekeink lakóvárosát nagyon hosszu időre teljesen elrontsa. Tisztelettel *Kósa Zoltán* okl. épitészmérnök."

— A Magyar Katonai Irók Köre tizenöt éves fennállása alkalmából a Tiszti Kaszinóban nyilvános felolvasó ülést tartott. Az ülésen megjelent dr. *Bonczos Miklós* államtitkár, vitéz gróf *Takách-Tolvay József* ny. altábornagy, a Tüzharcos Szövetség elnöke, valamint számosan a katonai és közélet előkelőségei közül. Doberdói *Bánlaky József* altábornagy nagyhatásu megnyitója után vitéz *Nagyselmeczy-Mérey László* altábornagy tartott előadást „Mit tanulhatunk a magyar hadvezérektől" cimmel. Előadásában ismertette nagy hadvezéreink életét s cselekedeteit Attilától kezdve a napjainkig. Megtanulhattuk Zrinyitől, hogy „egy néptől sem vagyunk alábbvalóak". Vezérünket követve, bátran mondhatjuk minden ellenségünk felé: Ne bántsd a magyart! *Szabó Lőrinc* székfoglalóul három költeményét adta elő. Utána *Kertész Elemér*, az Országos Tüzharcos Szövetség ügyvezető alelnöke tartott székfoglaló előadást „Karácsonyi harctéri emlék" cimmel. A jubileumi felolvasó ülés *Uzdóczy-Zadravetz István* püspök lelkes tapssal fogadott szavalval ért véget.

— Ötszáznyolc pengő értékü arany a bakancs sarkában. Baróthy Pál, az ügyészség elnöke a következő hivatalos közlést adta ki: A budapesti ügyészség valutaosztálya a lefolytatott nyomozás adatai alapján *Kreisz Henrik* volt mezőgazdasági bérlő, szlovák állampolgár ellen fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés büntettének kisérlete miatt az előzetes letartóztatást elrendelte. A lefolytatott nyomozás megállapitása szerint Kreisz Palesztinába akart kivándorolni és a mult év november végén Legenyealsómihály községben egy pár uj bakancs sarkába Herschkovits Andor beregszászi lakossal körülbelül 508 pengő értékü aranyat dolgoztatott be és a sarokba elrejtve külföldre akart kivinni, de közben tettenérték. Gyanusitott az előzetes letartóztatást elrendelő határozat ellen felfolyamodást jelentett be.

A kominternellenes politika Japán nemzeti politikája

Tokió, febr. 7. (NTI) A japán képviselőházban az interpellációkra válaszolva, *Jonai* miniszterelnök és *Arita* külügyminiszter a következő nyilatkozatot tették:

— *A kominternellenes politika Japán nemzeti politikája*, amely további államok csatlakozását kivánja. Japán részről a jelen pillanatban a kominternellenes egyezmény erősitését nem mérlegelik. A csungkingi kormány feloszlatása után Csangkaiseknek és munkatársainak az uj kormányban való részvételét nem utasitják vissza. Japán az uj kormánynál diplomáciai képviseletet létesit.

Éjszakai fagy, — nappali enyheség

A szerdai nap folyamán, mielőtt az idei első szép napsütéses enyhe idő ránkköszöntött volna, nyugatról keletre meglehetősen nagy sebességgel egy időjárási front vonult hazánkon keresztül. A dunántuli dombokon át a fővárost hajnali két órakor érte el, majd az Alföldön áthaladva, estére már el is hagyta az országot. Most Erdélyben okoz esőt és havazást. A lehullott csapadék mennyisége mindenütt meghaladta az öt millimétert, de igen sok helyen elérte a tizenöt millimétert is. A lehullott hó azonban gyorsan olvadásnak indult, mert a hőmérséklet már reggel is csak 0 fok volt és napközben a napsütés hatására csaknem mindenfelé 2—3 fokig emelkedett, sőt Sopronban 5 fok volt. A régi hóréteg lassu olvadása is tovább folytatódott és tovább tartott a tetőlavinaveszély is. A derült időnek kellemetlen oldala is van és pedig az, hogy az éjszakai lehülést most semmi sem akadályozza. Az előző negyvennyolc órán át a hőmérő higanyszála éjjel-nappal körülbelül egy szinten mozgott, most azonban megkezdődik az erősebb éjszakai lehülés és egyre fokozódni fog a nappali felmelegedés. Sokfelé lesz köd, csapadékra azonban átmenetileg nem kell számitanunk.

Budapesten február 7-én reggel a legalacsonyabb hőmérséklet 0 fok, (a normális —3 fok), délben a legerősebb felmelegedés plusz 3 fok (a normális plusz 2 fok) volt. (Előző nap 0 és plusz 1 fok volt.) **Z. A.**

•

Budapesten ma este kilenc órakor a hőmérséklet 0 fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 766 mm., alig változó.

Várható időjárás a következő 24 órára: Mérsékelt szél. Éjjel kissé erősebb fagy. Reggel sok helyen köd. Nappal változó felhőzet. Helyenként, inkább csak keleten, kisebb eső vagy havazás. A nappali hőmérséklet alig változik.

•

Budapesten a nap kel 7.03-kor, nyugszik 16.56-kor, a hold kel 6.39-kor, nyugszik 17.23-kor.

•

Vizállás. Duna: Regensburgnál és Budapestnél apad, máshol árad. Passau—Stein között alacsony, máshol közepes vizállásu. Bécs 596, Pozsony 247, Komárom 384, Budapest 345, Baja 312, Mohács 352. A magyar Dunán a jég végig áll 17—28 cm. vastag. Tisza: Tokajnál apad, máshol árad. Igen alacsony vizállásu. A Tisza jege végig áll, 22—36 cm. vastag. Balaton: Siófok 30, Velencei tó: Agárd 38.

Fiatal üzemmérnököt keresünk

lehetőleg azonnali belépésre, egyik vidéki villamosáram szolgáltató telepünk részére. Pályázók ajánlatukat képesitési és származási adataikkal, valamint fizetési igényeik megjelölésével sziveskedjenek társaságunknál benyujtani.

Részvénytársaság Villamos- és Közlekedési Vállalatok Számára

Budapest, V., Nádor-utca 12.

— A finn testvérekért. A Magyar Luther-Társaság szabadságünnepe, a közönség önkéntes adakozásából csaknem ötszáz pengőt jövedelmezett a Finn Vöröskereszt javára. A budapesti református vallásoktatók februári fizetésük fél százalékát: kétszázötven pengőt a finn gyermekek támogatására adták.

— Rendőri hirek. Kertész K. Róbert nyug. államtitkár szerdán este bejelentette a főkapitányság központi ügyeletén, hogy este 7 óra tájban betörő járt Görgey Artur-utca 19. számu házban lévő első emeleti lakásán és onnan ezer pengő értékben felöltöket, ruhanemüeket elvitt. — Honti Ferenc kocsis a Váci-ut és Bulcsu-utca sarkán a villamos sinekre állitotta kocsiját. A rendőr intézkedéseivel szembeszállt, majd rátámadt. A rendőr kardjával védekezett és megsebesitette a kocsist. A Rókus-kórházban bekötözték, azután előállitották. Az eljárás megindult ellene.

— Befejeződtek az utjelzési munkálatok. Az Államutépitészeti Hivatal most fejezte be a hazai közutaink rendszerbe foglalását. Budapestről sugárirányban kiágazó nyolc müut közül a bécsi ut lett az első számu. A Grác felé vezető utvonal a nyolcas számot kapta. A fővároshoz közel fekvő összekötő utak két számjegyüek lettek, még pedig távolságuk arányában magasabb számmal. Az utvonaljelzőszámokat a községi névtáblák alá erősitették. Az elágazást jelző táblákat a jelzett helytől 100—150 méternyire előbb állitották fel. A számjelzések munkája 1937-ben kezdődött. Harmincötezer uj tábla került felállitásra, amelyek költsége közel 600.000 pengőbe került. A kárpátaljai utjelzőtáblákon kétnyelvü felirat van.

— XLIII-ik osztálysorsjáték ötödik osztályának második napi huzásán, szerdán délelőtt, a következő számokat sorsolták ki:

40.000 pengőt nyert: 28762
20.000 pengőt nyertek: 11086 38143 83340
5.000 pengőt nyertek: 24681 52050
4.000 pengőt nyertek: 47998 53706 76783
3.000 pengőt nyert: 72841
2.000 pengőt nyertek: 45790 83057 84565
1.000 pengőt nyertek: 25838 43383 54029 84196
800 pengőt nyertek: 13639 15017 50065 52915 53397 53647 73689 79738 87152
600 pengőt nyertek: 44847 45457 50851 64594 69919 81578
500 pengőt nyertek: 4246 42917 51834 59673 63466 64787 70257 77765
300 pengőt nyertek: 2998 8836 11172 13049 16034 16406 16438 19997 20226 21211 22238 22617 24171 27256 28759 29692 30901 30906 34851 35071 35470 37063 35740 40875 43401 44520 46094 47669 48799 49883 50634 53749 55220 55973 57149 61154 65783 69041 69497 71477 74393 75070 78092 79340 84420 87633

Legközelebbi huzás február 8-án.

Az esetleges számhibákért felelősséget nem vállalunk.

— Rázuhant a hógörgeteg. Az olvadás következtében nagymennyiségü hó zuhant le a Semmelweis-utca és Gerlóczy-utca sarkán levő épület tetejéről és rázudult az arra haladó *Köntös József* villanyszerelő segédre, aki sulyosan megsérült. A mentők a Rókus-kórházba vitték.

— Beküldött hirek. Mai előadások és ülések. *Egészségügyi Muz.* Dr. G. Madarász Erzsébet (7). — *Árpád Kör* (Podmaniczky-u. 45.) Dr. vitéz Nagy Iván és Mester Miklós (½7). — *Gr. Apponyi Albert Társ.* (Orsz. Kaszinó). Kornis Gyula serlegbeszéde (½9). — *Eötvös Lóránt Mat. és Fiz. Társ.* (Eszterházy-u. 7.) Előadó ülés (6). — *Magy. Természett. Társ.* növényt. szako. (Eszterházy-u. 16.) Előadóülés (6). — *Virágkedvelők Egyes.* (Eszterházy-u. 4.) Füredi Jenő (5). — **Különféle.** *Baross Női Tábor* (Muzeum-u. 17.) Febr. 11-én 6 ó.: Disztáborozás. — *Turul Szöv.* (Turul Vár). Febr. 8., 12., 14., 19., 21-én 8 ó.: Előadássorozat a magy. közoktatásügy kérdéseiről. — *Protestáns Diákszöv.* (Zeneakadémia). Csüt. ½6 ó.: Finn est. — Találkozók. *Bencés Diákok Egyes.* Csüt. 8 ó. Csákody-vendéglő (József-u. 26.) — *Volt cs. és kir. 38. (Mollináry) gy. e.* Csüt. 8 ó. Tisztviselő Kaszinó (Eszterházy-u. 4.) — *Volt 24-es vadászok.* Vas. d. e. 10 ó. Bánvendéglő (Damjanich-u. és Nefelejts-u. sarok). — *A Pátria Magyar Irók, Hirlapirók és Művészek Klubja* irodalmi szakosztályának keretében müködő Pátria Irónők pénteken d. u. ½6 órai kezdettel (VI., Andrássy-ut 45. II. e. 4.) müsoros teadélutánt rendeznek.

SZINHÁZ ÉS ZENE

Missa solemnis

Nem tudunk betelni Beethovennel, nem győzzük magunkra zuhogtatni az étosz mélységes talajából fakadt zenei szépségek hatalmas áradatát, olthatatlan vágyódással fogadjuk lelkünkbe az alkotásaiból sugárzó örök igazságok fényét és melegét. A Beethoven-kultusz különös áhitatában találkozott az előadók és a befogadók serege szerdán este, amikor a „Missa solemnis" határtalan szépségeinek világát tárta fel egy nagyon becsületes törekvésü, általában méltó és sikerült tolmácsolás. *Vaszy Viktor* már évekkel ezelőtt teljesen szellemi birtokába vette a csodálatos partitúrát. Most, hogy a szinpadi parádé nyügétől mentesen vezényelhette, talán még közelebb jutott a mű lényegéhez. Keze alatt a *Palestrina-kórus* és a *Hangversenyzenekar* együttese minden tekintetben kielégitő, jó munkát végzett. A bonyolult szerkezetü tételekben minden tényező megtette a magáét, hogy a nagy mű szelleme érvényre jusson s a kifejezés ereje a hangzás szépségével párosuljon. A magánhangok előadói közt egyedül *Basilides Mária* felülmulhatatlan művészete képviselte a régi gárdát. Mellette az ujak: *Vaszyné Kovács Ilona* melegen áradó szopránja, *Nagypál László* csengő tenorja és *Litassy György* olvadékony basszusa szépen illeszkedtek a keretbe. A Benediktus hegedüszólóját *Országh Tivadar* gyönyörüen zenditette meg.

(—i.)

Shakespeare vidéken

Turay Ida — mint minap megirtuk — vidéki vendégszereplésén sorozatosan játszotta egy hónapig *A makrancos hölgy* cimszerepét, *Pécsett tizszer egymásután*. Nincs meglepő ebben, ha meggondoljuk, hogy — *a magyar vidék ringatta a magyarországi Shakespeare-kultusz bölcsőjét.*

Kotsi Patkó János 1794-ben mutatta be a Hamletet és *ez a kolozsvári előadás volt az első Shakespeare-est Magyarországon.* A *fejérmegyei* szintársulat a XIX. század elején, *Pergő Celesztin* és a *kassai* szinjátszók a harmincas években szintén Shakespeare-tragédiákat játszottak és mutattak be Budán is. *Székesfehérvárott, Kassán, Debrecenben, Szabadkán, Ungvárott, Pozsonyban, Szombathelyen, Nagyváradon és Aradon tapsolt* a vidéki közönség Shakespeare népszerüsitőinek.

Akadt egy rajongó szinigazgató, *Rakodczay Pál*, a nagy szinház-esztéta és szinészettörténetiró, aki 1892-ben vándorutra kelt az országban és *a vidéki városokban körúton csak Shakespeare remekeit, meg Madács nagy művét adta elő. Egész örökségét arra költötte, hogy a Shakespeare-kultuszt fejlessze Magyarországon.*

A vidéki előadások, kivált a mult században, a szegényes jelmezek és diszletek miatt nem voltak látványosak, a vidéki közönség tehát nem külsőségekért szerette meg Shakespearet. Uttörő nagy szinészeink lelkesedéssel, jutalomjátékok ürügyével játszották minduntalan Shakespeare remekeit és a vidéki közönség, ha nem is mindig pengőforintokkal, de ugyancsak lelkes tapsokkal jutalmazta őket. **T. E.**

* **Uray Tivadar**, a Greguss-dij idei nyertese, aki legutóbb a Semmelweis-film cimszerepében aratott nagy sikert, két uj szerepre készül. Az egyik a Hamlet, a másik egy nagy filmszerep a Palatinus „Mária két éjszakája" cimü filmjében. Uray Tivadar ebben egy teljesen modern férfitipust rajzol meg.

* **Szindarabiró és kritikus párbaja.** Nehéz a kritikus helyzete, ha hite és izlése szerint megirt birálata olykor tulsulyosnak tünik. Az izlés törvényeinek nincs abszolut érvényü törvénykönyve s az irók között akadnak nagyon érzékeny emberek is. Nem egyszer megtörtént már, hogy a kritikusnak karddal, pisztollyal a kezében, vagy a biróság előtt kellett felelnie véleményéért, amiért tulajdonképpen csak a lelkiismeretének felelős. Hasonló konfliktusba került *Kárpáti Aurél*, a kiváló szinbiráló, aki lapjában birálatot irt *Bibó Lajosnak* „Sasfészek" cimü darabjáról. A kitünő szinpadi szerző az *Otthon Irók és Hirlapirók Körében* minap kinos *jelenet során vonta felelősségre kritikusát.* Az incidens lovagias utra terelődött és szerző meg kritikus szerdán kora délután párbajra állott ki. A megbizottak *pisztolypárbajban* állapodtak meg és a feltételek szerint *a feleknek huszonöt lépésről egyetlen golyóváltással kellett megvivniuk párbajukat.* A párbajt megtartották, azonban a vezényszavak elhangzása után egyik fél sem emelte lövésre fegyverét. A segédek a párbajt befejezettnek nyilvánitották. A felek nem békültek ki.

* **„Orfeum a pokolban"** — ez a cime a Kamara Variété szombaton bemutatásra kerülő uj műsorának. *Dolly Hopkins* táncszámai, *Ellen de Pinedo* uj dalai mellett az „Ami a tragédiából kimaradt" cimü irodalmi karikatura áll az uj műsor középpontjában. *Komlós Vilmos*, a kitünő komikus alakitja Ádám szerepét

* **Diszhangverseny a finnek javára.** A legközelebbi nagyszabásu diszhangverseny, amely a Finn Vöröskereszt jótékony céljait szolgálja, e hó 19-én lesz a Pesti Vigadóban. A műsor keretében Dohnányi Ernő zongorázik, Rösler Endre énekel, a Palestrina-kórust, az Egyetemi Énekkart és a Budapesti Hangversenyzenekart vezényli Vaszi Viktor. A bevezető előadást Tasnádi Nagy András tartja.

A „Koncert" rendezései:

Ungár Imre mai estje halasztva.

Bontó Ilona zenekari zongoraest 9.

Villon-est vasárnap
Zeneak. ½9. Már *csak néhány jegy.*

Mengelberg hétfőn
Városi 8. *Fischer Annie* közr. *Hangv. Zenekar. (Koncert Mesterbérlet.)*

Varga Tibor hegedüest 14.
A nagytehetségü fiatal hegedüművész *nagyszabásu műsorral* szerepel.

Karinthy-est 18-án
ragyogó műsorával, kabaré- és tréfás számaival, kitünő szereplőgárdájával a szezon egyik legérdekesebb estje lesz.

Kiss Judith zongoraest 19.

Frits Schuurman, a hágai **Residenzorkest dirigense**, vezényli 28-án a *Hangv. Zenekart.*

Károlyi Gyula zongoraest 6-án.

Rózsavölgyi hangversenyei:

Bisztriczky Tibor hegedüestje ma, Z. 8.

Hacsek és Sajó 11-én, vasárnap, d. u. 5-kor, a Zeneakadémián 20 kiváló művész társaságában és a régi jókedvvel 5000-edszer lépnek fel. Jegyek Rózsavölgyinél, Zeneakadémián.

Hajdu Anna dalestje 11-én.

Beethoven: VI. (Pastoral) szimf., B-dur verseny *(Tamás)*, áriák *(Borissza)* 13-án. Vez.: *Komor.*

Hendy Bendy *bűvész-revüje* 15., 16. és 18-án.

MOZI

A katonanevelő film

Mikor legutóbb egy hirlaptudósító a washingtoni Humphreys-erőd egyik magasrangu tisztjéhez kérdést intézett az Egyesült Államok fegyverkezésének legujabb haladásáról, ugyancsak meglepődött a feleleten. Hadi gépszörnyetegekről szóló beszámolót várt és fellegjáró számadatokat. A tiszt azonban igy válaszolt:

— A legujabb események? Well, azt hiszem, a legérdekesebb, hogy mostanában *negyvenhárom uj filmet forgatunk, egyenként háromszáz méter hosszuságban...*

A derék ujságiró első pillanatra azt hitte, tréfát üznek belőle. De aztán megbizonyosodott róla, hogy nagyon is komoly és fontos tényről szerzett tudomást. Az amerikai fegyverkezésnek csakugyan *lényeges része a film.* A válságos világhelyzet arra kényszeriti az amerikai nemzetet, hogy szárazon, vizen, levegőben, rohammal készüljön fel minden eshetőségre és bővitse hadseregét. Ennek egyik alapfeltétele a gyors és alapos ujonckiképzés. Már pedig, a tapasztalat szerint, *nincs tanitó-eszköz, mely gyorsabban faragna a nyers „regrutából" gyakorlott harcost a filmnél.*

Az amerikai hadsereg 1917-ben próbálta először a mozgóképet ujoncoktatásra felhasználni. Akkor egymillió „civilt" kellett a legnagyobb sietséggel arcvonalszolgálatra érett katonává nevelni. A háboru után persze gőzerővel fejlesztették tovább a pompás oktató-intézményt és *a hadsereg tiszteket küldött ki Hollywoodba*, hogy sajátitsák el a filmrendezés, meg a filmfelvétel fortélyait. Külön tisztikar nevelődött igy s ez ma *külön szervet alkot*, mely egységesen irányitja a hadseregbeli filmoktatást. Az intézmény központja a „Signal Corps Photographic Laboratory" a Humphreys-erődben. Itt dolgozzák fel a felvett képanyagot, itt „vágják", szerkesztik az oktatófilmeket s osztják azután szét a különböző kaszárnyákba és gyakorlóterekre bemutatásra.

A felvételek szinhelye rendszerint szintén egy kaszárnya vagy gyakorlótelep, ahol éppen valami érdekes vagy fontos gyakorlat folyik. A filmek felölelik a katonai tudnivalók minden ágát, a fegyelemtartás alapvető szabályaitól és a ló felszerszámozásától kezdve a légelháritó fegyverek kezeléséig és az egészségügyi rendszabályokig. Ma, amikor a harcosnak egész sereg hadigépet kell alaposan ismernie és a magasfoku ismeretek óriási tömegét elsajátitania rövid idő alatt, a kiképzés szinte emberfeletti feladat elé kerülne, *ha nem sietne segitségére a film.* Az ujonc azonban, a mozgókép hatalmas élményitő ereje jóvoltából, szinte órák alatt rögzit meg elméjében olyan nehéz és bonyolult anyagot is, amit különben talán napok alatt sem tudna kielégitően megemészteni.

HÓFEHÉRKE ÉS A 7 TÖRPE
csütörtöktől
SIMPLON, SAVOY, PÁTRIA

* **A nevettetés királya** — igy nevezik Párisban Fernandelt, az egyik legnépszerübb komikust, akinek Potyautas cimü filmje nemsokára nálunk is bemutatásra kerül. Fernandel a filmben egy 25 millió frankos örökség kedvéért bebarangolja az őt világrészt és a legfurcsább kalandokon esik át.

A FILMEK FILMJE:
Cary Grant
Victor McLaglen
Douglas Fairbanks jr
GUNGA DIN
Hunnia—R. K. O.-film
ROYAL APOLLO
Ma premier!
ATRIUM következő műsora!

SZINHÁZAK		OPERA (3, ½8)	NEMZETI (½4, ½8)	VIG (½4, 8)	KAMARA (4, 8)	BELVÁROSI (4, 8)	PESTI (4, 8)	FŐVÁROSI (½4, 8)	ANDRÁSSY (½4, 8)	ROYAL (4, ½9)	VÁROSI (4, 8)
Csütörtök .		Trubadur B.12.	**Sasfészek V. 11.**	Főpróba (½8)	Feleség	**Illetlenség**	**Fenség,fizetek**	**Handabanda**	Mandragora	**Asszony verve jó**	—
Péntek . . .		A bolygó C. 15.	Sasfészek VI. 11.	Okos házasság L.	**Feleség**	Illetlenség	**Fenség,fizetek**	**Handabanda**	Mandragora	**Asszony verve jó**	—
Szombat . .		Gioconda D. 16.	**Sasf. VII. 11.**	Okos házasság	Feleség	Illetlenség	Fenség, fizetek	**Handabanda**	Mandragora	**Asszony verve jó**	**Luxemburg**
Vas.	d. u.:	**Jancsi. Babat.**	Szülők lázadása	Okos házasság	Feleség	**Farsangi esküvő**	**Fenség,fizetek**	**Handabanda**	Mandragora	**Asszony verve jó**	Ember trag. (½4)
	este:	A sevillai	**A Noszty-fiú**	Okos házasság V	Feleség	**Illetlenség**	**Fenség,fizetek**	**Handabanda**	Mandragora	**Asszony verve jó**	Vig özvegy

VIG. Szombat d. u.: Oblomov (½4). (Szombat délután bérl.) — **KOMÉDIA** (½5, ½9). Naponta, csüt., szom., ünnep délután is: Kacagó karnevál. — Ma délután és este, péntek: **akcióban.** — **PÓDIUM** (½5, 9). Naponta, ünn. d. u. is: A helyzet a következő! — **KAMARA VARIÉTÉ** (½6, ½9). Naponta kétszer, vas. 3, 6, 9: Ma: **Szakitottam Hacsekkel.** — **Farsangi bolondrevü.** — Péntek: Főpróba. — Szom.-tól: **Orfeum a Pokolban.** — Minden előadás: **akcióban.** — **REMEKFILMEK SOROZATA A RÁDIUSBAN** (d. e. 11). Vasárna: **Mr. Deeds.**

OLCSÓ JEGYAKCIÓNK

Sasfészek

Bibó Lajos nagyhatásu szinműve áll mai jegyakciós műsorunk élén. A Belvárosiból Matolcsy ujszerü szatirikus vigjátékának, az „Illetlenség"-nek előadását iktattuk be. A Pestiből a nagysikerü Maugham-vigjátékot nyujtjuk, amelynek cime „Fenség, fizetek!" A vigjátékot egyébként a jövő hét két első napjára is beiktattuk. Pénteken lesz a Kamara Veriété műsorának, „Orfeum a Pokolban" a főpróbája.

Jövőheti előadások. Nemzeti. Kedd: **A velencei kalmár. — Kamara.** Hétfő: **Feleség. — Pesti.** Hétfő, kedd: **Fenség, fizetek!**

Jegyakciós előadásainkat vastag betükkel emeljük ki.

Jegyárusitás: Vilmos császár-ut 78. (Tel. 1—122—93—94—95.) — Erzsébet-körut 1. (Tel. 1—352—96.) — Apponyi-tér 5. (Tel. 1—833—99.) — József-körut 30. (Tel. 1—343—71.) — Krisztina-körut 133. (Tel. 1—509—24.) — Horthy Miklós-ut 23. (Tel. 2—695—95.) — Margit-körut 8. (Tel. 1—520—25.)

SZINHÁZAK MÜSORA

Opera. Trubadur. Verdi 4 szak. dalm. (Rigó M., Svéd, Halmos) (B. 12. bérl.) (½8). — **Nemzeti.** Sasfészek. Bibó L. 3 f. szinm. (Somogyi E., Csortos, Timár) (V. 11. bérl.) (½8). — **Vig.** Az „Okos házasság" főpr. (½8). — **Kamara.** Feleség. Bókay J. 3 f. vigj. (Bajor G., Páger, Rajnai) (8). — **Belvárosi.** Illetlenség. Matolcsy A. 3 f. társ. szat. (Turay I., Szende M., Bilicsi) (8). — **Pesti.** Fenség fizetek. Maugham 3 f. komédiája (Vizváry M., Sulyok M., Perényi) (8). — **Fővárosi.** Handa-banda. K. Halász, Kristóf, Eisemann 3 f. operettje (Kiss M., Latabár, Gombaszögi E.) (8). — **Andrássy.** Mandragora. Machiavelli—Vaszary J. 3 f. boh. (Törzs, Simor E., Szilassy) (8). — **Royal.** Asszony verve jó. Kovách K., Walter L. 3 f. zen. boh. (Sennyey V., Rátkai, Kertész) (½9).

MOZIK MUSORA

ÁTRIUM, II., Margit-krt. 55. T. 153—034. **Az utolsó Vereczkey** (Szeleczky Z., Csortos) (½6, ½8, ½10; sz., v., ü. ½4-kor is).

CASINO, Eskü-ut 1. T. 383—102. **Földindulás** (Páger, Eszenyi O.) (½6, ½8, ½10; szom., v. és ü.: ½4-kor is.)

CITY, V., Vilmos császár-ut 36—38. T.: 111—140. **Mátyás rendet csinál** (Erdélyi M., Mály). — **Tüz a pusztán.** (¾6, ¾8, ¾10; szo., v. és ü.: ¾4-kor is.)

CORSO (IV., Váci-u. 9. Tel.: 18—28—18). **Férjet keresek** (Turay, Vaszary). (Szom., vas. és ünnepen: ¼4, ¼6, ¼8, ¼10; a többi napon ¼6, ¼8, ¼10). — Vas. d. e. ¼12: **Jazzrevü.**

DÉCSI, Teréz-krt. 28. T. 125—952). **Az utolsó Vereczkey** (Szeleczky Z., Csortos) (6, 8, 10; sz., v., ü. 4-kor is).

FÓRUM, Kossuth Lajos-utca 18. (Tel. 1-895-43, 1-897-07). 7-ik hétre prol.! **Halálos tavasz.** Zilahy L. regénye (Jávor, Karády, Szörényi) (¼6, ½8, ¾10; szom., v., ü. ¼4-kor is). Vas. d. e. 10: **Lovasbravurok a világ minden tájáról.**

HIRADÓ, Erzsébet-krt. 13. T.: 222—499. **Magyar, Ufa, Fox és Rajzos hiradók.** Finn sportbajnokok a háboruban. — Déli sportparadicsom (Színes rajzf.) Folyt. 10-től éjfélig.

KAMARA, Dohány-u. 42. T.: 144-027. **A férj közbeszól** (Claudette Colbert). — **Ne hagyd magad Spunky!** (Színes rajzfilm.) (11, 2, 4, 6, 8, 10). (Első három mérsékelt.)

PALACE, Erzsébet-krt. 8. T. 221—222. **Vihar Azsia felett.** Francia film. FőSz.: Conradt Veidt (11, 2, 4, 6, 8, 10). Az első három mérsékelt.

RÁDIUS, Nagymező-u. 22—24. T.: 122—098. **Nősténytigris.** (Katherine Hepburn, Cary Grant). (½6, ¾8, ¾10; v. és ü. ½4-kor is). Vas. d. e. 11-kor: **Mister Deeds** (Gary Cooper).

ROYAL APOLLÓ, Erzsébet-krt. 45. T. 222-002. **Gunga Din** (Cary Grant, Victor Mc. Langen, Doug. Fairbanks jr.) (¼6, ½8, ¾10; szo., v. és ü.: 3-kor is).

SCALA, Teréz-krt. 60. T. 114—411. **Férjet keresek** (Turay, Rózsahegyi, Vaszary). — **Szőcske Szepi kalandjai.** (¼6, ½8, ¾10; szom., v., ü. ¼4-kor is). Vas. d. e. 10: **Lovasbravurok a világ minden tájáról.**

URÁNIA, Rákóczi-ut 21. T. 146—046. Prolong.! **Operabál** (H. Moser, Hörbiger, Heli Finkenzeller) (5, ¼8, ½10; szom., v. és ü.: ¾3-kor is. — Febr. 18-án d. e. 11: dr. Cholnoky Jenő előad.: **Skandinávia.**

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Gibraltár (½4, ½6, ½8, ½10). **Alkotás.** Tizenhatévesek (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Astra.** A szerelem tolvaja (¼4 ¼6, ¼8, ¼10). **Belvárosi.** A szerelem tolvaja (4, 6, 8, 10). **Budai Apollo.** Zugnak a szirénák (½5, ¾7, 9). **Capitol.** Kék csillag (¼4, ½6, ½8, ½10). **Elit.** Prol.! Isten vele, tanár ur! (½4, ½6, ¾8, 10). **Homeros.** Mazurka (¾5, 7, ¼10). **Józsefvárosi.** Gibraltár (½4, ½6, ½8, ½10). **Lloyd.** A holnap hősei (4, 6, 8, 10). **Nyugat.** Mazurka (½5, 7, ½10). **Odeon.** Gibraltár (¼5, ¾7, ¼10). **Orient.** Érik a buzakalász (¼5, ¾7, ¼10). **Otthon.** Zugnak a szirénák (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Rialtó.** Szárnyas dandár (11, 1, 3, 5, ¼8, ¼10). **Simplon.** Hófehérke és a 7 törpe (½, ½6, ½8, ½10). **Studió.** 4-ik hétre prol.! Csapda (11, 2, 4, 6, 8, 10). **Tiszti Kaszinó.** Febr. 8. és 11-én: Sivatagi éjszakák (½5, ¾7, 9). **Tivoli.** Érik a buzakalász (½5, 7, ½10). **Turán.** Gibraltár (4, 6, 8, 10).

RÁDIÓ MÜSORA

Budapest I. csütörtöki műsora. 6.45 Torna, hir, lem. 10 Hir. 10.20 és 10.45 Felolv. 11.10 Vizj. 12 Harang, idő. 12.10 Szalonz. 12.40 Hir. 1.20 Idő, vizj. 1.30 Postászenekar. 2.30 Hir. 2.45 Müsor. 3 Árak. 4.15 Ruszin óra. 4.45 Idő, hir. 5 Hir szlovák és ruszin nyelven. 5.15 Gazdáknak. 5.45 Táncz. 6 Közvetités a Magyar művészetért kiállitás megnyitásáról. 6.30 Cigányz. 7.15 Hir. 7.25 Előad. 7.55 Zenés vasárnap Belgrádban. 8.50 A Normafa árnyékában. Lányi Viktor zenés egybeállitása. 9.40 Hir, idő. 10.10 Cigányz. 11 Hir idegen nyelven. 11.25 Tánclem. 12.05 Hir.

Budapest II. 5.15 Hegedü. 6.45 Angol lecke. 7.15 Szór. z. 8 Hir. 8.25 Elbeszélés. 8.55 Vonósnégyes. 9.35 Idő.

Legújabb német találmány:

az optikai gyakorlófegyver

Minden lőoktató tudja, hogy az ifjú lövésznél a nehézségek abban a pillanatban lépnek fel, amikor a célzási gyakorlat mezejét elhagyva, fegyverek beigazítása, háromszögelési célzás, célzás és elsütés gyakorló vagy más töltényekkel, éles töltéssel kell megmutatnia, hogy az éles lövéshez kellőképpen ki van képezve. Hogy ez a kiképzés tényleg megtörtént és hogy a lövész tényleg kiképzett-e, azt sem ő, sem a lövészmester nem tudja, mert hogy a célzási gyakorlat ténylegesen jó lövési eredményt adott volna éles tölténnyel, arra eddig egy tárgyilagos megállapítási mód nem volt. A célzásgyakorlat, illetőleg kiképzés alatt az ifjúsági lövésznek nem volt lehetősége annak a megállapítására, hogy pl. a fegyverbeigazítás vagy a gyakorlófegyverrel való lövés következtében jó lövést ért-e el dacára annak, hogy a célzás eredményét a lövészmester jónak találta. A legjobb oktató lövészmester is csak azt mondhatja: »én úgy gondolom, hogy vagy ... stb.« amikor a tanuló célzási gyakorlatait ellenőrízte. Biztosat tudni ő sem tudhat.

Itt tölti be a fényfegyver« ezt a szakadékot a célzáskiképzés és az éles lövés között. A fegyver egy német mérnök, Gustav Spielman találmánya.

Miután nem történnyel lő, nem szükséges hozzá lőállás és a célzás abszolút találási eredményeit adja meg pontosan. *Amint a fegyvert felemeljük és a ravaszhoz nyúlunk, maga vetíti fel a szemközti falra a célkarikát. A célgomb és célzőlég segítségével beirányozzuk és az elsütésnél a lövés pillanatában az elsütéssel egyidejűleg egy éles fekete pont jelenlkezik a céltáblán, amely a találatot jelzi.* Mindezek a folyamatok a fegyvercsőben folynak le és csak sok vetítése jelenik meg a céltáblán.

A tanulólövésznek nem kell mérlegelnie, hogy vajjon jól, helyesen célzott, vagy hogy a találatának jelentése jól volt-e leadva és az oktatónak sem kell gondolkoznia, hogy ez vagy az jobb lett volna, mert a célzás, illetve találat eredménye egy teljesen kifogástalanul dolgozó finom műszer segélyével a lövés pillanatában a céltáblára rögzítődött és ott is marad az egész megbeszélés és oktatás folyamata alatt annyi ideig, amíg a fegyvert újra lövésre kész állapotba hozzuk.

A »fényfegyver«, a műszaki kivitelénél fogva, mindég központba kell, hogy találjon, ha célzási hiba nem jön közbe. Ez bizonyítható azáltal, ha egy jó lövő, anélkül, hogy a fényfegyver világító kapcsolóját bekapcsolná a célgomb és a célzólégyen keresztül a fegyver vízszintesen tartása mellett beirányoz, tehát az egész figyelmét csak a beirányzási szervekre összpontosította és a fegyvert elsüti. Ha most az áramkörkapcsolót bekapcsoljuk, a találatnak a középpontban kell jelentkeznie, ha — amint fentebb mondottuk — célzási hiba nem jött közbe.

Természettudományi könyvek alkalmi példányokban

Az itt felsorolt könyveket, amíg a jelenlegi készlet tart, az alábbi leszállított árakon árusítja Az EST könyvkereskedése, Budapest, VII., Erzsébet körút 18—20.

	Régi ár	Új ár
Dr. Aujeszky Aladár: Általános bakteriológia. (250 oldal, a szövegben 86 képpel) . . .	3.—	1.20
Dr. Ballenegger: A termőföld hibái. (192 old. 56 képpel)	3.—	2.20
Behyna: Az aquarium berendezése és gondozása. (216 old. 98 képpel illusztrálva)	3.—	2.20
Biró Lajos: Új-Guineai utazásom emlékei. (260 oldal, 2 táblával és 49 szövegközti képpel	3.50	2.20
Dr. Buzágh: A kolloidok természettudományi jelentősége (212 oldal, 37 ábrával) . . .	4.50	3.50
Dr. Dudich: Az aggteleki cseppkőbarlang és környéke (136 oldal, 4 táblával, 1 színes térképel és 60 szövegközti képpel)	3.—	2.20
Entz—Soós: Élet a tengerben. (484 oldal, 26 táblával és 112 szövegrajzzal)	8.—	5.—
Dr. Éhik: Prémes állatok tenyésztése. (192 old, 45 képpel)		3.—
Dr. Filarszky Nándor: Növénymorphológia. (1028 oldal, 896 ábrával. (A növények alaki tulajdonságai) . . .	36.80	12.—
Dr. Göldi—Dr. Gorka: A rovarok szerepe a betegségek előidézésében és terjesztésében (260 oldal, 266 szövegközti képpel)	3.—	2.20
Dr. Gsell: A szerves vegyületek minőségi és mennyiségi analizisének módszerei. (295 oldal, 62 rajzzal) . . .	2.—	1.20
Holtsy Pál: A meteorológia új alapjai. (96 oldal, 48 ábra)	2.—	1.—
Dr. Hollós László: Magyarország földalatti gombái. szarvasgombafélei. (5 tábla eredeti rajzzal és fényképpel, egy térképpel, 248 old.)		3.—
A. v. Humboldt: Kosmos. (Két kötet, közel 400 oldal) . . .	4.80	1.60
Dr. Howard L. O.: A házi légy életmódja, betegségeket terjesztő szerepe és irtásának módja. (A szövegben és külön táblán 40 képpel) . . .	4.—	2.20
Jeans James: A világegyetem. (Kötve, 374 oldal, 25 táblával és 24 szövegközti rajzzal) .	14.—	10.—
Kendall: Az atómok világában. (Bevezetés a józan ésszel megérthető kémiába. 268 old. 16 tábla és 55 szövegközti kép)	7.—	5.—
Dr. Kelen: Gyógyítás röntgen-, rádium- és ibolyántúli sugarakkal. (164 oldal, 15 képpel)	1.—	—.40
Dr. Klobusitzky: Hormonok és hormonhatások. (A belső elválasztású mirigyek és működésük, 170 oldal, 20 képpel)	2.—	1.20
Králik—Sass: Technikai chémiai vizsgálati módszerek. (296 oldal, számos ábrával)	4.—	2.50
Dr. Lovassy Sándor: Magyarország gerinces állatai és gazdasági vonatkozásaik. (Kötve, 895 oldal. 387 szövegközti képpel)	14.—	7.—
May Károly: Az ember és világa. (Forditotta Pethő Tibor))	1.40	—.80
Dr. Moesz Gusztáv: A házigomba és az épületek elgombásodása. (206 oldal, 39 képpel)	6.—	4.—
Dr. Molisch: A felkelő nap országában. (1930. Kötve, 464 oldal, 195 szövegközti képpel) Uti könyv Japánról . .		5.—
Magyar birodalom állatvilága. (3 kötetben. Arthropoda, Vertebrata, Molusca, Vermes, Coelenterata és Protozoa. 1916—20)	6.—	4.—
Nagy József: Kiváló matematikusok és fizikusok. (254 oldal, 1927)	6.—	4.—
Punnett R. C.: Az átöröklés. 1928. (277 oldal, 8 táblával, 53 ábrával)	7.—	4.—
Rapaics: A magyarság virágai. (A virágkultusz története. Kötve, 423 oldal, 4 színes műmelléklettel, 14 táblával és 125 szövegrajzzal) 1932 . . .	12.—	9.—
Dr. Rhorer: Az atómok szerkezete. (Rajzokkal illusztrálva.)	1.—	—.50
Dr. Reichert—Dr. Zeller—Dr. Koch: Ásványhatározó. (222 oldal, 8 ábrával)	3.50	2.20
Dr. Scheitz—Dr. Plank: A minőségi chemiai analizis módszerei. (273 oldal, 13 ábrával)		2.—
Dr. Schmidt—Dr. Mauritz: A kristálytan története. (127 oldal, 63 rajzzal)	3.—	1.50
Dr. Szabó Zoltán: Útmutató, a virágos növények és harasztok gyűjtésére, konzerválására és növénygyűjtemények berendezésére. (A szövegben 34 kép)		—.50

⊙ **Magyar találmány sikere a párizsi nemzetközi találmányi versenyen.** A párizsi mintavásár keretében lezajlott nemzetközi találmányi versenyen *Koródy* József biztonsági zártorlasz szabadalmával, bronz emlékérmet és oklevelet nyert. Találmányának lényege az, hogy semmiféle álkulccsal fel nem nyitható. A jelenlegi zárakat és zártorlaszokat felülmulja úgy biztonságával, mint olcsóságával.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása

Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

A házbeomlás a mérlegen

Három mérnök a Rákóczi úti katasztrófáról

A Rákóczi úti házbeomlás hatalmas robaja egyszerre ráterelte a közfigyelmet az építészeti műhibákra. Azok, akiket a hatóság azzal gyanúsít, hogy hibás diagnózisukkal nem hárították el kellő időben a fenyegető veszedelmet, már letartóztatásban vannak — de az igazi bűnösök, akik vétkes tudatlanságból annak idején a szerencsétlenséget okozó műszaki hibát elkövették, még teljesen ismeretlenek. Nem ismeretlen azonban számunkra az a szellemiség, melynek légköre kiválóan alkalmas az ilyen sajnálatos események kitenyésztésére. Műhibák az összes foglalkozási ágakban sokkal nagyobb számmal fordulnak elő, mint azt bárki is gondolná. A tanár, aki nem ért a pedagógiához, aki nem tud magának tiszta képet alkotni növendékeinek szellemi habitusáról, aki leckéket ad fel, de nevelésre képtelen — egy egész életre megnyomoríthatja a rábízott ifjúságot. Az orvos, aki hibás diagnózis alapján kezel és gyakran jóvátehetetlen szituációkat teremt, a suszter, aki elszabja cipődet és megnyomorítja lábadat, a Beszkárt-igazgató, aki közlekedési »elgondolásaival« öli idegeidet — mind műhibát: foglalkozása tökéletlen ismeretéből fakadó vétket követ el. Ezek a műhibák legtöbbször nem járnak robbanó zajjal, perfelhő sem kerekedik utánuk, de hatásuk az egyén és a közösség életére éppen olyan katasztrofális, mint egy házbeomlás. Valamennyinek oka ugyanaz — minden pályán kevés a tehetséges ember. A fölényes tudásnak legtöbbször föléje kerekedik a fölényes összeköttetés, az imponáló tehetségnek az imponáló rokonság. Különösen az építészi pálya az, mely a kontárság légióit vonzza magához. Hiszen itt csupa közérthető dologról, téglákról, ajtókról, ablakokról, falról és angol wc-ről van szó. Ezekben minden hosszúnadrágos ember kitűnő szakember és minden fiatalúr, aki két párhuzamos vonalat hibátlanul lerajzol — legalább is fiók-Lecorbusier. A bérházspekuláció évek óta rendszeresen törekszik arra, hogy az őt nem nagyon finnyás üzleti gesztusaiban feszélyező mérnök-szakembert az építésből minél jobban kiküszöbölje. Az érvényben lévő joggyakorlat szerint az építkezésért nálunk kizárólag a kivitelező vállalkozó a felelős — a tervező lehet akár az analfabétizmuson alig túlemelkedő szellemiség, soha semmi baja nem lehet. Ezért van az, hogy iparművész, ha örököl vagy nagyobb hozományhoz jut (megtörtént eset), azonnal bérházat tervez. Borkereskedő, vagy asztalosmester ha pénzhez jut (megtörtént eset), azonnal bérházat gründol és kikéri magának, hogy abba építészmérnök beleszóljon. Gyermekorvos neje építési ügyben ép oly szakértő, mint a méneskari százados özvegye vagy az önsegélyző egylet nyugalmazott pénzbeszedője. A szakértelem ezen patentirozottjait persze semmi sem kíméli meg attól, hogy a legtehetségtelenebb »szakemberek« által fabrikált, csapnivalóan rossz alaprajzú, szörnyű külsejű épületeket meg ne vegyék vagy fel ne építsék. Ha az orvos nem gyógyítja meg a beteget, az vagy meghal vagy addig ordít kínjában, amíg meg nem gyógyítják. Ha az építész nem jól old meg egy feladatot — semmi zaj nem hallatszik, az egésznek azért olyan házformája van és legtöbbször össze sem dül. Ez az egyszerű oka annak, hogy miért van aránylag több jó orvos, mint jó építész.

Legutóbb egy építőmester, aki néhány évig dolgozott valamelyik vállalkozó cégnél, azután önállósította magát és házspekuláns-háztervező lett belőle — öröklakásokat hírdetett az egyik napilapban. A hírdetéshez műleírás és alaprajz is volt mellékelve és így könnyen meg volt állapítható, hogy itt úgynevezett luxuslakásról van szó, beépített szekrényekkel, tálalóval, öltözővel és egészen pocsék alaprajzzal. A rózsadombi öröklakás területének javarészét az obligát pesti hall foglalta el, szellőzés és világítás nélküli örökbörtönre kárhoztatva a boldog tulajdonost. És amiért a villalakássá elölépett rossz bérházlakásokra vevő nem igen akadt, az építőmester úr nem rossz tervezőnek, hanem mártírnak tartja magát. Az egyik cukorgyár nyugdíjintézete hatalmas bérpalotát építtet a pesti Dunaparton. Az építkezés nem lett készen arra az időpontra, amikorra tervezve volt és így az építtetőt jelentős károsodás érte. Gyakran megtörténik, hogy az építkezés jóval nagyobb összegbe kerül, mint amennyire elő volt irányozva és az építtető belebukik a rosszul sikerült vállalkozásba. Botorság volna mindezekből szakmai megbízhatatlanságra következtetni. Itt tisztán körülhatárolható műhibákról van »csak« szó, melyeket azonban nem az építész, hanem az építtető követett el, amikor nem kellő gondossággal választotta meg építészét. Éppen ilyen komolytalan volna a házbeomlás szomorú esetéből a szakértők csődjére következtetni. De sokkal okosabb, célravezetőbb és olcsóbb megoldás volna a szakértőt nem akkor hívni, amikor az épület már beomlással fenyeget, hanem akkor, amikor még

meg sem kezdték annak építését. És sokkal okosabb, célravezetőbb és olcsóbb megoldás volna akár tetemes anyagi áldozatokkal is megtisztítani építészetünket az oda nem való kontároktól, mint tűrni, hogy csákány alá kerülő városrészeinket ismét már születésük percében elavult épületek lepjék és tartsák megszállva a következő évtizedek alatt.

Kósa Zoltán

Kié a felelősség?

Már az első pillanatok dermedt ijedtsége után, a mentőkocsik szirénázása, tűzoltók és katonák önfeláldozó erőfeszítése közben ez volt mindenkinek az első gondolata. Még szállongott az átláthatatlan porfelhő a Rákóczi úti rom körül, mikor már gyanúsítottak voltak és előzetesen letartóztatottak, építészek, vállalkozók, mindazok, akiknek valaha is munkát adott ez a megroggyant, szétomlott bérház. Ma még természetesen senki sem láthat tisztán: a romok mellett ijedt vádlottak dadogva mentegetőznek szakszerűséggel és »én előre megmondtam«-okkal, megpróbálják görcsösen még aláducolni a megroskadt épületben a saját kis, polgári exisztenciájukat.

A ház azonban árulkodni fog. Ahogyan megmutatja borzalmas keresztmetszetét a páni rémületű Rákóczi útnak, ily őszintén fog tanuvallomást tenni agyonfaragott, megsebzett tartópilléreivel, agyonrepedezett, csonttuberkulotikus falaival a lelkiismeretlenség ellen, amely túlterhelte és amely alatt össze kellett omlania.

A mult század második feléből származik a ház, mint a régi Kerepesi út nagy spekuláns-építkezési korszakának egyik alkotása. Öreg pesti bérkaszárnya volt, mint sokezer társa szerte a körutakon, Andrássy úton és általában azokban az uccákban, ahol már hatvan év előtt kiépült ez a város. Öreg pesti bérkaszárnya volt, abból az időkből, mikor még amortizációs bankkölcsönből folytatták le az építkezéseket hosszú lejáratra és kis kamattal. Sivárnak sikerült, monumentálist hazudó vakolat homlokzattal, ganggal és szűk világító aknákkal, azzal a lakók kényelmét nem tekintő lakásbeosztásokkal, amelyek felett rég elrobogott az idő. A házbérekből többszörösen kifizette már magát, a béréből hálásan visszafizetett már régen minden befektetést bő kamatokkal a banknak, a háziúrnak, az újabb háziúrnak és a legújabb háziúrnak. Ami adósság volt rajta, azt papírkoronákkal ki lehetett fizetni annakidején, régen nem dolgozott már benne tőke, csak kamatot préseltek belőle.

Azután mikor már elaggott, fáradt, öreg ház lett, megrohanták a szokásos pesti házbetegségek. Átesett egy-két súlyosabb és sok kis könnyebb lefolyású tatarozáson, sokáig hevert ájultan az állványok között, mikor átmodernizálták, roskadó vállaira vízfejemeleteket húztak, elgyengült lábaiba műmárványos modern portálokat vésték. Tipikus pesti bérház kórtörténet. Minden tíz közül nyolc, vagy kilenc így járt: görcsös erőfeszítéssel faragják, vésik, tapasztják, kiváltják, alávájják és felmagasítják őket. »Megmenteni az előregedett, ódon, korszerűtlen házakat,« ez évek óta a háztulajdonosok jelszava: szemre kicsinosítani, bemázolni, kipingálni a korhadó eresztékeiben, tartó szerkezeteiben kiszolgált, korszerűtlen épületeket, lázas igyekezettel a mai embernek megfelelő lakástípus torz karikatúrájává kényszeríteni nagyapáink lakásait, mert nálunk minden lakás kiadható. Csak a w. c.-t kell a gang végéről belemodernizálni esetleg a lakásba, az ajtókat fehérre mázolni és a ház máris benépesül a választék nélkül választó pesti partájokkal és a ház engedelmesen hozza tovább a kamatokat. Külföldön mindenütt a csákány dolgozik, nálunk legfeljebb a meszelő.

Ki a felelős? Árulkodni fog a beomlott Rákóczi úti bérkaszárnya. Túl a lelkiismeretlen építészeken egy elhibázott építési politikáról fog súlyos vádbeszédet mondani. Azokat fogja vádolni, akik évek óta lakástúlprodukcióval rémítgetnek, akik a lakbérek csökkenésének rémével igyekeznek lehetetlenné tenni a tiszta, egészséges lakáskultúra kialakítását. Akik görcsösen erőlködnek, hogy visszaszorítsák a főváros lakosságának lakás utáni vágyát az ósdi, komforttalan sötét és komor kaszárnyalakásokba és konokul ellenzik a bontást, mely pedig elkerülhetetlen és az új építést, amely szükség szerű folyamata egy elaggott város megújhodásának. A napfénytelen, levegőtlen, örömnélküli lakásoknak Pesten egy töredék kis százaléka kiadhatatlan, minden tatarozási és modernizálási ügyeskedés ellenére is, mintegy hatezer bérlemény, ezeknek megmentése érdekében szorítják ki az új építkezéseket a mellékuccákba és nehezítik meg őket minden elérhető eszközzel. Inkább megfojelik a rossz beépítésű, tarthatatlan alaprajzú elavult házakat, inkább agyonfaragják azokat, gyöngítik szerkezetileg, anélkül azonban, hogy az eredendő hibákon segíteni lehetne: kiszolgálták idejüket egy szokásaiban, életfunkciójaiban, technikai adottságaiban messze túlhaladott korban, amely kor igényeiben, műszaki fejlettségében sokkal igénytelenebb volt a mai időknél.

Olaszországban Mussolini hatalmi paranccsal bérháztömböket bontattatott le, s a primitív, ócska házak helyén az új ember új lakóházait emeltette. Nálunk nem is lenne ilyen erős eszközre szükség, csak egy határozottabb vonalvezetésű, álérdekektől nem befolyásolható építési politikára. Ma a tatarozásra, a modernizálásra bőséges adókedvezmények csábítják a háztulajdonost, a bankok olcsó kamatozású kölcsönökkel injekciózzák alá ezt az egészségtelen házmentési erőfeszítéseket, ugyanekkor a másik irányban a minimumra leszállított adómentesség és a bankok teljes elzárkózása az építkezési kölcsönöktől kedvetlenítik el az új építés felé forduló tőkét. A természetes folyamat a házak fokozatos kicserélése mellett szól, a mulandóságot csak leplezni lehet ideig-óráig, az elavult formák és az elkopott szerkezetek felületes kendőzése nem lehet célja a városépítés irányának. Az olcsó álbarokk és álreneszánsz palotahomlokzatokba belevájt modern boltportálok bántó ellentéte, a szűk ablakok mögött modernné osztott lakások kényszermegoldásai, az egységes városképből feltornyosított ráhúzott emeletsorok nemcsak esztétikai foltozgatások. A Rákóczi úti katasztrófán keresztül kell, hogy rádöbbenjünk arra, hogy ha ezek a szükségszerűen előálló új megterhelések és párhuzamos pillérmeggyöngítések csak a legcsekélyebb hanyagsággal és lelkiismeretlenséggel párosulnak, milyen borzalmas következményeket hordhatnak magukban.

Új adóirányt kérünk, mely támogatja az építkezést, ha az becsületes, egészséges új lakásokat termel a főútvonalakon a lebontott, elavult bérkaszárnya helyén, új pénzügyi politikát, mely hosszú, törlesztéses hitelekkel támasztja ezt alá. Ha ez a folyamat megindul, ha az újonnan létesített korunk igényeihez és lehetőségeihez készült házak elvonják a szükséglakások napfényre, szépre és tisztaságra vágyó rabjait kényszerű, rájuk erőszakolt lakásaikból, önmagától fog feltartóztathatatlanul ez a folyamat folytatódni, mely halálra ítéli a mult század itt felejtett ásatag relikviáit és a szabad verseny elve alapján igyekszik majd jó és még jobb lakásokat állítani helyükre.

Összedőlt egy öreg ház a Rákóczi úton, mert mint értékes műemléket, úgy mentették át évtizedeken keresztül értéktelen vakolatarchitektúrás, elavult beosztású tömegét. Mert azt tették, amit sok sorstársával, új emeletsorokkal terhelték meg felül és gyengítették az alapjaiban. Mert nem hagyták elmulni, mikor az ideje beteljesedett, mert korszerűvé akarták tenni, pedig a kora már rég messzetünt. Öszszeroskadt, mert többet kívántak tőle, mint amennyire hivatva volt, mert lelkiismeretlenül csak a hozadék kedvéért kivésték belőle az utolsó tartó pilléreket is, hogy a modernizált portál elférjen nem arra méretezett nyílásaiban. Nem bírta tovább: összedőlt.

Ki a felelős...?

Földes Miklós
okleveles építész.

Hibasorozat történt

A házbeomlással kapcsolatban elsősorban is szakszempontjaim lehetnek, mint ilyen — lehet, hogy elfogult e nézőpont, de mindenesetre jóhiszemű és főként — éppen a szóbanforgó esetben — feltétlenül helytálló.

Azon kell kezdenem, hogy egy épület, amint elkészült, ha az szerkezetileg és szilárdságtanilag helytelenül van konstruálva, akkor az azonnal megmutatkozik repedések és a normálisnál nagyobbmérvű süllyedések formájában. Helytelen tehát a bűnöst a tíz év előtti emeletráépítőben keresni és hibás álláspont a legfelső emelet feletti födémben — netán — a terv szerinti vas helyett az alkalmazott faalkatrészeknek tulajdonítani a katasztrófát. A legfelső emelet felett mindenütt fafödémet alkalmaznak, ahol a régifajta úgynevezett nyeregtető van, csak ott van vassal, vagy vasbetónnal kombinált ily szerkezet, ahol lapos tetőt készítenek, melyet szigetelni kell és ez lehető merev (nem rugalmas) felületet igényel. Egyébként — ha jól tudom — a Dogepalota összes födémei fából vannak, igen rugalmasak és nem dőltek össze. Másutt kell a hibát keresni!

A kereskedők midőn portáljaik létesítéséről tárgyalnak, előttünk — szakemberek előtt — a babona lélektani misztikumaival határosnak tűnő indokokkal kívánnak nagyobb és nagyobb felületeket és előugrásokat. Ha azután e kívánságok nyomán felvilágosítjuk, hogy ez csak szerkezeti módosításokkal, úgynevezett kiváltással, vas- és vasbetónalkatrészek beépítésével jár, tehát jelentős pénzkiadással jár, akkor megköszönik szíves fáradozásainkat, de nem veszik igénybe szolgálatainkat s sokszor hetekre terjedő munkánk, szilárdságtani számításaink kárba vész. A kereskedő azonban most már kellőleg (és ingyen) felvilágosítva — sok jóakaró ajánló és tanácsadó befolyására egy asztalosmesterhez fordul és megállapodik vele, egy az igényeit kielégítő formájú és a zsebét nem túlságosan terhelő portálában, sok márvány és üvegburkolatot és lámpát alkudva bele az igen olcsó árba. A nyílás szélesítést — rendszerint nem is említi az asztalosmesternek, csak azt, hogy ennyi és ennyi centiméterrel álljon előre a falsíktól a mű. Mikor azután a kész asztalosmunka felállítására sor kerül, akkor azt mondja a segédnek: »nézze barátom, itt faragjon le 5 cm-t és a másik oldalon is 5 cm-t a falból« és a segéd a borravaló reményében megnyugtatja lelkiismeretét, gondolván, hogy 5 cm az igazán csekélység. Valójában az 5 cm csekélység, azonban a téglafalat nem lehet vajként kezelni, az 5 cm-ből — már a tégla mérete miatt is — minimum 15 cm, ha nem 20 lesz. Eként gyönyörűen ki van játszva a »fontoskodó« statikus s esetleg meg is invitálja a kereskedő, hogy tekintse meg a portálét, — lám hogy meglehetett csinálni a nagy költség nélkül is. A portálé tervet látja a háziúr, — alá kell írnia azt, az engedélyező hatósághoz bekerült tervet átvizsgálja az illetékes műszaki ember s látva a sablonos falhoz ragasztott fából való létesítményt, természetesen engedélyezi — ha van rá ideje, a helyszínen meg is tekinti előzőleg, nem sejtheti, hogy eltávozása után »csak 5 cm-t« lefaragnak a falból.

Idáig rendben is volna minden, hiszen 12—20 cm-es keresztmetszetcsökenés nem árt — a hazai építőszabályok értelmében — igen nagy biztonsággal méretezett szerkezetnek, azonban a szóbanforgó — mondjuk — sportárukereskedő egy idő után kiköltözik a helyiségből és helyet ad egy rádiószaküzletnek, aki megismétli ugyanazt a — fent leírt — procedurát s akkor ezt már harmadszor nem lehet végrehajtani katasztrófa nélkül. Ekkor már egy erősebb uccai forgalom esetén keletkező rázkódásnál mutatkozni fognak a repedések, jelzik, hogy valahol baj van. Igen ám, de hol? Aki eredetileg — évek előtt — a házban dolgozott és ismer minden szerkezetet, az az ujságokból értesül, hogy valami baj történt. Holott az azonnal megtalálta volna a hibát. Új embert állítottak oda a hiba keresésére. A szerkezeti pillérek a portálok és tapéták alatt elrejtve nem vizsgálhatók meg, nincs más teendő tehát, meg kell figyelni, honnan ered, merről és mily irányban, hogy a gócot felfedezze a most odakerült szakember. Mire az okot megállapította, már elkésett az intézkedéssel, holott kétszer huszonnégy órával korábban a helyzettel ismerős szakember megakadályozhatott volna minden bajt.

Nem akarok jelen soraimmal személyes térre tévedni, — nem állítható rólam, hogy »haza beszélek«, hiszen kizárólag tervezéssel foglalkozom, tehát én tőlem nem vesz el munkát asztalosmester, ha építési vállalkozó lennék, akkor is asztalosmesterrel végeztetném el a portálépítés azon részét, melyet csak ily mester készíthet, ellenben a szerkezeti alkatrészekhez az épületben csakis ehhez értő szakembert engednék hozzányúlni.

Hozzá kell még tennem, hogy egy épületben a szóbanforgó beomláshoz hasonló szerencsétlenség nem egy hiba, hanem egész hibasorozat következménye lehet.

Nemcsak a saroküzlet pilléreit faraghatták le többízben, hanem a mellette levőket is. Az, hogy az erkélykiváltótartó nem épületvastartóval volt készítve, hanem régi vasúti sínnel, — ha egyébként a szilárdságtani követelményeket kielégíti az alkalmazott tartó — az nem szolgálhat okául a bekövetkezett katasztrófának, ellenben az üzlethelyiségben volt tűzvész igenis csökkenthette az áthidalógerenda és födémgerenda hordképességét és ez is hozzájárulhatott a katasztrófához. Mindezeken felül pedig a Rákóczi úti hatalmas forgalom, a nehéz és sebesen közlekedő járművek okozta rázkódtatás meggyorsította a megrepedt szerkezeti alkatrészek összeomlását, amelyek pedig kisebb rázkódtatás esetén még napokig álltak volna, lehetővé téve a kivizsgálás után azok biztonságba helyezését. Szeretném, ha jelen soraimmal hozzájárulnék a probléma kitisztázásához és ha ezzel az érdekeltek figyelmét — a portálépítéssel kapcsolatos — kontárkodásra és egyéb anomáliákra sikerült felhívnom, úgy elértem célomat.

Győri Sándor
okl. építészmérnök.

Négyféléves rádiótanfolyam Bécsben — külföldieknek is

Az osztrák technológiai iparmúzeum rádiótechnikai intézete októbertől négyféléves rádiótechnikai tanfolyamot szervez, hogy az ipari és nagyipari üzemi szükségleteknek megfelelni tudó *rádiószakembereket* képezzen ki. A tanfolyamra *külföldieket is felvesznek*. A felvétel feltételei: betöltött *17 életév, érettségi bizonyítvány*, amennyiben pedig valakinek érettségi bizonyítványa nincs, *felvételi vizsga* letétele. Külföldiek beiratási díj és felvételi vizsgadíj címén *19 schillinget* fizetnek, azonkívül féléven kénti *240 schilling* tandíjat. A *német nyelv* kielégítő tudását természetszerűen megkívánják. A tanfolvam tanterve általános ismereteket is felöleli, így a matematika, fizika és elektrotechnika, továbbá a szerkesztési rajz alapelveit, oktatják azután az erősáramú technikát, a mérési és rádiótechnikát, végül laboratóriumi munkára is alkalmat adnak és a negyedik félévben a hallgatókkal rádiótechnikai szerkesztési gyakorlatokat is végeztetnek. Minden félév végén *bizonyítványt* kapnak a hallgatók előmenetelükről. A felvételre minél előbb ajánlatos jelentkezni (Wien, IX, Währingerstrasse Nr. 59), mert a felvehető hallgatók számát a laboratóriumokban rendelkezésre álló hely korlátozza.

KÓSA Zoltán épületei

Bp. Széchenyi uti villa,	T.és F. 1935. 2o.old.
Munkásöltöző,Shell Kőolaj Rt Csepel,	T.és F. 1935. 295. "
Bp.Virányos uti villa	T.és F. 1936. 24. "
Bp.Kutvölgyi uti villa	T. és F. 1937-13. "
Csáky u.bérház	T.és F. 1937. 3o7.old.
Bp.Kacsa u. bérház	T.és F. 1937. 3o8.old.
Bp.Madách Imre uti bérház	/Fiatala Gézával közösen M.Ép.Müv. 1943.233.old
Bp.Csalogány u.bérház	M.Ép.Müv. 1943. 234."

olyanok maradtak, mintha lakosaik éppen most hagyták volna el azokat. Azután a következő évek folyamán még többször kitört a Vezuv, melyek közül a két legutóbbi 1872 ben és 1906-ban volt a legerősebb. A harmincéves periódusok négyízben váltakoznak, melyek között két-két hétéves nyugalmi állapot adódik.

A Vezuv tűzokádó krátere 1906 áprilisában egy 200 méter széles és 7 méter mély lávafolyamot dobott ki, melyet fehéren izzó kőzetdarabokban 1000 méter magasságig röpített a levegőbe. Ahol ezek az égbe lövelt kődarabok lezuhantak nagy tölcsérek keletkeztek a földben. Nápoly egész környékére bőven hullott a hamueső. A Vezuvon épült megfigyelőt csakúgy elpusztította a tűzhányó kitörése, mint *Boscotrease* nevű helységet. Tízezrekre ment azoknak a menekülteknek a száma, akiket a kormánynak és a köznek kellett a végínségből megmenteni. Ennél a kitörésnél nyerte a Vezuv-csúcs mai formáját és vesztett 114 métert eredeti magasságából.

Az 1906-os katasztrófa után még 1913, 1926, 1927, 1928 és 1929 tavaszán is történt egy-egy kisebb kitörés, de szerencsére a 30 év előtti irtózatos pusztulásnak képe nem ismétlődött meg. Természetes azonban ez nem jelenti azt, mintha az öreg Vezuv most már örök nyugalomra tért volna. A tűzhányó belsejében tovább emészt a tűz, forrong és töredezik a kő és úgy lehet, hogy egy új hatalmasabb kitörés Európát újra meglepheti egyszer, mely Nápoly környékének mosolygását és derűjét ismét a pusztulás és a siralomvölgyévé változtathatja.

HIREK

Zálogház műszaki tárgyak elzálogosítására

Érdekes és figyelemreméltó javaslat megvitatása előtt áll a *kereskedelemés pénzügyminisztérium* illetékes szakosztálya, ugyanis a *Mérnöki Kamara* egy korábbi beadványában azt javasolja, hogy a *Postatakarékpénztár* állítson fel egy olyan intézményt, ahol bárki értékes műszaki tárgyak letétbehelyezése, illetve elzálogosítása ellenében kölcsönt nyerhet.

A javaslat igen helyesen azt vitatja, hogy a műszaki tárgyak elzálogosítására szolgáló intézmény nemcsak a pillanatnyilag megszorult kisegzisztenciák számára nyújthat segítséget, hanem a közvagyon leromlását is megakadályozza, ugyanis lehetőséget nyújthat arra, hogy pénzhiány esetén a kisiparos nélkülözhetetlen szerszámait vagy gépeit ne adja el potom, értéken aluli összegekért.

A külföldi metropolisokban már évtizedek óta működnek műszaki tárgyak elzálogosítására szolgáló intézmények, melyek szerszámokra, munkagépekre, autókra, optikai műszerekre, röntgenberendezésekre, mezőgazdasági gépekre, mérőműszerekre stb. nyujtanak kölcsönt. Ezek közül megemlítést érdemelhet legelsősorban a *párizsi Nemzeti Bank*, mely rendkívül nagy méretekben bonyolítja le a műszaki tárgyak elzálogosítása ellenében nyujtott kölcsönök kiutalását, Németországban pedig számtalan bank egyenesen arra a célra alakult meg, hogy hosszúlejáratú hiteleket folyósítson ebben az üzletágban. De igen sok hasonló intézmény működik Olaszországban, Belgiumban és Finnországban is.

⊙ **»Gyürűzik« a cethalakat.** *A madárvártákon szokásos gyürűzési eljárás mintájára most meg akarják jelölni a cethalakat, hogy a tenger e legnagyobb emlősállatainak tartózkodási helyeiről és vándorlásairól biztos ismereteket szerezhessünk. Az egyik tekintélyes tengerészeti szaklap szerint nemrégiben kezdődött el a cethalak megjelölése olymódon, hogy az állatok szalonnája és izomzata közé egy hosszúkás lövedéket lőnek be. Ilymódon már eddig is közel 1000 cethalat sikerült megjelölni és azok közül 20 darabot ismertek föl, úgyhogy vándorlásuk adatairól már húsz biztos visszajelentés áll rendelkezésre. A cethalak jelzésének célját az képezi, hogy a pusztuló halállományról pontos képet nyerjenek a hatóságok és ilymódon a kímélési időszak meghatározására megbízható adatok álljanak rendelkezésre.*

⊙ **Még nem tökéletes a »légibolha«.** A chalais-meudoni szélcsatornában végzett kísérletek beigazolták azt, hogy az úgynevezett »Pou du Ciel«, a »légibolha« nevű francia kisrepülőgép, mely Mignet szerkezete, közepes gyorsaságú repülésnél stabil. Ezzel szemben nagy sebességeknél olyan kritikus repülőhelyzetbe jut, mely igen gyakran lezuhanáshoz vezet éspedig akkor áll elő ez az eset, mikor a gép meredekvonalú siklórepülést végez, melynél a gépezet hátfelkvésbe fordul és azt nem lehet többé a normális helyzetbe visszafordítani. Ilymódon tehát alapvető javítások szükségesek ahhoz, hogy a »légi bolhát« mint néprepülőgéptípust nagy mértékben gyárthassák.

⊙ **Mozgalom indult a magyar népi építőművészet feltárására.** A magyar népi építőművészet kérdéseiről tartott igen érdekes előadást *Miskolczy* László hétfőn este a Magyar Mérnök- és Építészegyletben. Rámutatott arra, hogy van magyar népi építészet, amelyet érdemes feltárni és felkarolni. A Magyar Néprajzi Társaság kebelében meg is alakult a népi építési szakosztály, amely a magyar nép építőművészetének feltárását és publikálását tűzte ki célul. Az egész ország területét építőművészeti tájakra osztják be és miként a Balaton vidékének népi művészetéről már megjelent egy tanulságos részletes ismertetés, úgy a többi táj népi építőművészetét is különkülön kötetben fogják bemutatni. Az előadó vetített képeken ismertette a Balaton-vidék, Nyugat-Magyarország és a Palóc-vidék már feltárt érdekes építészeti részleteit. Szólott arról, hogyan lehetne a magyar népi művészet ezen értékes alkotásait megmenteni, végül hangoztatta, hogy az eddig feltárt igazi népi formakincs felhasználásával új magyaros stílus lenne kialakítható, amely kiválóan alkalmas lenne arra, hogy a magyar vidék középületeit magyaros szellemben tervezzék az építészmérnökök. Az előadást vita követte.

⊙ **Kiszárad-e a legnagyobb tó?** Miközben ez év folyamán Közép-Európa klímája meglehetősen nedves volt, addig Kelet-Európa hónapok óta tartó szárazságban szenvedett. A nagy orosz folyók vízállása annyira alacsony volt és a Volga oz évben olyan kevés vizet szállított, hogy a *Káspi-tó* széles parterületei nagy mértékben kiszáradtak. A világsajtóban komolyan felvetődött a kérdés, hogy vajjon nincs-e a *Káspi-tó* egy gyors kiszáradási folyamatnak kiszolgáltatva, tekintettel arra a körülményre, hogy annak víztükröre az utolsó évek folyamán feltünő csökkenést mutatott. A *Káspi-tó* környéke a Föld egyik legnagyobb éléskamrájának számít. Úgyhogy annak lényeges változása a vízállomány tekintetében feltétlenül kihatna mindkét szomszédos földrésznek, úgy Európának, mint Ázsiának klimatikus viszonyaira. A kortárs mindenesetre megvigasztalódhatik akkor, ha egy tekintetet vet a térképre, mert a *Káspi-tó* környékén elterülő óriási alföld széleiről következtethet arra, hogy ez a tó már évszázadok óta állandóan kisebbedik, de belátható időn belül még akkor sem fog eltünni egészen, ha a Volga még sok-sok év folyamán is alacsony vízállású maradna. A *Káspi-tó* területe 438.000 négyzetkilométer átlagos mélysége 200 és eddig ismert legnagyobb mélysége 946 méter. A Volga, mely a Káspi-tavat vízzel táplálja, körülbelül 3500 kilométer hosszú folyam és nemcsak, hogy Európa legnagyobb folyója, hanem folyamterülete legnagyobb az egész földrészünkön. A katasztrófa, mely e területen lejátszódna súlyos gazdasági következményekkel járna és nagy területekre vonatkozna.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása

Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal.

NÉPSZERŰ TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

A PESTI NAPLÓ MELLÉKLETE

Az alkalmazott vegytan újabb sikerei

Selyemszálnál vékonyabb műselyem. Az amerikai vegyészek augusztusban Kansas Cityben lefolyt kongresszusán megmutatkozott, hogy a technika ismét túlszárnyalta a természetet: egy nagy textilgyár laboratóriumának vezetője fél kilogramm súlyú műselyemgombolyagot mutatott egyetlen szál cérnából, mely letekercselve s kihúzva többezer kilométer hosszú és amely a selyemhernyónak a »gyártmányánál«, a természetes selyemszálnál egyharmaddal vékonyabb, tulajdonságai pedig kiválóak. A műselyemgyártás e diadalát a cellulóze tisztítási módszereinek tökéletesítése, a vegyszerek további megjavítása s a mechanikai gépezetek tökéletesítése körüli kitartó munka tette lehetővé.

Tért hódít a — kukoricacukor. Az iparilag fejlettebb országokban ma már a kukoricának a csutkáját sem dobják el, hanem — amint ezt a Népszerű Tudományos Napló egy régebbi száma részletesen közölte — takarmányi voltától eltekintve, belőle vegyszereket és gyógyszereket igyekeznek kivonni éspedig sikeresen. Ujabban pedig a kukoricakeményítőgyárításból visszamaradó vizet, amelyben a kukoricát áztatták, sem öntik már ki, mert az eljárások gazdaságossá tétele révén érdemessé vált e víz *cukortartalmát* kivonni. E kukoricacukor tisztított formája *teljesen helyettesíti a répacukrot* és egyik előnye, hogy a cukorbetegek is élvezhetik. Kiderült, hogy a kukoricacukornak salétromsavval való kezelése oly robbanóanyagot eredményez, mely a nitroglicerinnél is erősebb, amellett megvan az az előnye, hogy szilárd halmazállapotú, míg a nitroglicerint folyadékalakjában könnyű robbanékonysága és egyebek miatt nem lehet használni, hanem előbb — ez éppen a mamutdíjmegállapító Nobel híres találmánya — szilárd kötőanyagvázba, agyagba kell itatni, ez a dinamit. A »kukoricadinamit«, a nitrokukoricacukor, már önmagában is szilárd halmazállapotú és a bányászatban, építőiparban, ásatásoknál stb. kitünően használható, — ődolog pedig az *olcsósága*.

Tökéletesedik a mesterséges kaucsuk. A Népszerű Tudományos Napló ezévi június 24-i száma beszámolt a Németországban évtizedes céltudatos kutatómunka után kihozott *mesterséges kaucsuk*-ról, a »buná«-ról, melyet különösen értékessé tesz egyrészt rendkívüli rugalmassága és ellenállóképessége s másrészt az »öregedés«, rugalmatlannná-, törékennyé válás irányában való állandósága, amellett a magas hő iránt sem oly érzékeny, mint a természetes kaucsuk. Az egyik speciális buna-fajta ezenkívül duzzadásmentes az olajjal s benzinnel szemben, melyek eddig az autósok rémei voltak, ha a pneumatikhoz értek. Itt is megint felülmulta az ember a természetet. De ez a kiváló vegy-technológiai műkaucsuk még jóval drágább a természetes növényi kaucsuknál, úgyhogy egyelőre csak a hadsereg (ahol a pénz nem döntő tényező) és a jobbmódú autósok használják. Azonban Amerikából immár azt is jelentik, hogy Deep Water Pointban műgumigyár létesült, mely — egyelőre — évenként 500 tonna műkaucsukot állít elő. A tömeggyártás e kezdetét, amely olcsóbbodást is jelent, mind a természetes, mind a mesterséges kaucsuk eddig nem maradéktalanul ismert alapanyagainak még jobb laboratóriumi kikutatása és tulajdonságainak tanulmányozása tette lehetővé, itt tehát ismét a vegyi-kutatásnak az alkalmazott vegyi-technológia eredményeit előkészítő munkájával áluak szemben. E munka főhőse J. A. Niuwland, aki érte megkapta az amerikai vegytudomány legnagyobb kitüntetését, a Nichols-érmet. A vegyész, aki ezt az érmet Niuwland nak átnyujtotta, ez alkalommal következőket is mondotta:

»A kutatás e tere nagyobb bátorságot és elszántságot követel, mint a hadszintér. Szakértők jól ismert s kísérletező vegyészre minden pillanatban leselkedő veszélyeket, különösen a kaucsuk elemeivel, az acetiléngáz származékaival folytatott kísérleteknél. Mert bizony Niuwland mérnök naponként százszor forgott abban a veszélyben, hogy az új anyag váratlan felrobbanása őt laboratóriumával együtt levegőbe röpíti.«

Misztikumok a vas kémiájában. A pittsbourgi Mellon-féle vegykutatói intézetben minden eddiginél keményebb acélt készítettek, melyből egyelőre a magas ára miatt csakis borotvapengéket gyártanak. Csodálatos a vasöntvények számtalan változata, melyek a legkülönbözőbb speciáltulajdonságokkal bírnak, olyanokkal, amilyenekről csak nemrégen álmodni sem mert a fémek technológiája. Ilyen speciális acélfajta a *tungsten*, mely teljes mértékben helyettesíti az ólmot a röntgen- és rádiumsugarak árnyékolásában. Másik újdonság a vas-nikkel-kobald-ólom öntvények egy napról-napra tökéletesedő fajtája, belőlük készülnek a szinte korlátlan tartósságú és nagyerejű *mümágnesek*, melyek sokkal jobbak a természetes vasmágneseknél. Ugyanígy szinte napról-napra javuló *nemrozsdásodó acélöntvényeket* fedeznek fel a vas vegyészei, olyanokat, melyek a szépséget, szilárdságot és rugalmasságot egye-

sítik és amelyekből most újtípusú vasúti kocsikat gyártanak. A vasöntvények birodalmában annyi specialista tartomány alakult ki, hogy maguk a vas vegyészei sem képesek figyelemmel kísérni az ebben a birodalomban való számtalan újabb és újabb felfedezéseket. Ezért Newyork város egy mérnöki alapítványa 150 vegyészt alkalmaz kizárólag avégett, hogy a vas és acél eddig ismert és a piacon esetleg megjelenő ötvözeteit a piaci áruk és a vastechnológiai irodalom alapján jegyzékbe vegyék és állandóan nyilvántartsák.

Ide tartozik az, hogy — bármilyen különösen is hangzik — a vegytiszta vas valósággal mitikus fogalom, legalábbis a gyakorlati technológiában. A gyakorlati élet, illetőleg a kohászat legtisztább vasában is vannak, habár igen csekély mértékben, szennyező anyagok, — ezek a »szennyeződések« azonban nemhogy károsan befolyásolnák a vas tulajdonságait, hanem ellenkezőleg: javítják azokat — maga a színvas annyira puha, hogy a legtöbb gyakorlati célra alkalmatlan. Főleg a szén az, melynek sokszor csak néhány ezreléke döntő befolyással van a vas keménységére és egyéb tulajdonságaira. A színvas nagyon kevéssé hasonlít ahhoz, amit közönségesen vasnak ismerünk. Ez kitűnik abból is, hogy a fentemlített pittsbourgi intézet laboratóriumában nemrégen hidrogénlángon előállított eddig vegyileg-legtisztább vas nem rozsdásodik sem vízben, sem sűrített oxigénben és hónapokig is tiszta marad. Persze rendkívül költséges lenne az ilyen vasnak nagybani gyártása, de erre nincs is szükség, mert a rozsdamentes acélfajták nemcsak sokkal olcsóbbak, hanem — szemben a vegytiszta vassal — egyéb értékes tulajdonságokkal is rendelkeznek, aminő főképpen a nagyfokú keménység és rugalmasság.

Új gyönyörű festék: a kolostorkék. A modern festékgyárak laboratóriumai tudvalévően évről-évre szebbnél-szebb és értékesebb festőanyagokat kutatnak ki, melyek között legközismertebbek a szövetfestékek. Ezen a téren mint tudjuk a németek különleges helyet foglalnak el, gondoljunk csak például az indantrén festékekre. Nemrégen azonban az angol festékipari folyóiratok angol szabadalomról számoltak be, mely a sajtóban és a festészetben használható új kékfestéket ír le. Eddig az 1704-ben feltalált ultramarint és az 1826-ban feltalált poroszkéket használták, mely utóbbi szinte monopolisztikus állást foglalt el a világpiacon, mert ilyen árnyalatot sehol sem tudtak gyártani, csak Németországban. Mindamellett e festékek egyike sem volt kifogástalan tartósság, meleggel, fénnyel, vízzel, vegyszerekkel szembeni ellenállóság tekintetében. A *»kolostorkék«*-re keresztelt új festék ellenben százszázalékosan megfelel az összes imént említett követelményeknek. Ezenkívül, mint hírlik, a könyomásnál ideális kékszín-árnyalatot ad a színes képnyomásnál is.

A bútorgyártás új anyagai. Egyelőre csak hamutartókat és dísztárgyakat készítenek belőlük, mert még igen drágák, — de ha lassankénti megindul nagyipari tömeggyártásuk, olcsóbbak lesznek és akkor asztalokat, székeket, szekrényeket, ágyakat is csinálnak majd ezekből a fényes, kemény, fémsíma, tiszta, port nem igen fogó műanyagokból, melyek egyik csoportjának például a futurit, csak egy előfutára, mert rajtuk nem látszik meg a karcolás, cigarettával, szivarral sem égethetők meg.

Új üvegfajták, — hajlítható ablaküveg, — tűzálló üvegfőzőedények. A kongresszuson egyes kutatók beszámoltak arról, hogy az ablaküvegnél jobb, alkalmasabb átlátszó anyagokat dolgoztak ki a nagyipari gyártás számára. Ez anyagoknak a mindennapos használat szempontjából ugyan még egynémely hibájuk van, főképpen drágaságuk (mint a legtöbb *új* anyagnak), de ezek idővel leküzdhetők lesznek és akkor érvényre jutnak majd azok a kiváló tulajdonságaik, melyekben az üveget felülmulják, amilyen például hajlíthatóságuk és rugalmasságuk.

Csakhogy az üveggyártás képviselői sem voltak restek és bejelentették, hogy üvegből való főző- és sütőedények máris forgalomban vannak. A gyakorlati vegyészet külön kis ága segédkezett ez üvegek hasznosíthatóvá tételében: az új üvegfajták megalkotói a szakácsok segélyével állapították meg azokat a recepteket, a tűz fokát, az illető főzés vagy sütés tartamát, melyek mellett az ételek az eddigi ízletességgel készülhetnek, mert hiszen az üvegeknek más a hővezetésük, mint az emaillal bevont fémedényeknek. Sok bécsiszelet meg krumpli szénné égett, de a vegyészek és — a szakácsok legalább látták, hogy az új üveg jól bírja a hőséget.

Látjuk: az alkalmazott vegytudomány bevonul az ipari vállalkozás, sőt, otthonunk mindennapos életének minden ágába.

Neubauer Frigyes.

Idegennyelvű folyóiratok előfizetését eredeti árakon vállalja Az Est könyvkereskedése

Budapest, VII. ker., Erzsébet körút 18.

Bármelyik, itt fel nem sorolt folyóirat előfizetési feltételeiről készségesen nyujtunk felvilágosítást.

Farbe und Lack
Industrie Lackier Betrieb
Gelatine, Leim, Klebstoffe
Brennstoffchemie
Chemische Zentralblatt
Zeitschrift für angewandte Chemie
Zeitschrift für angewandte Chemische Fabrik
Die Chemische Industrie
Der Farben-Chemiker
Oel und Kohle
Farben Zeitung
Gummi Zeitung
Licht und Lampe
Meliand Textilberichte
Textil Zeitung
Klepzig Textilanzeiger
Deutsche Leinenindustriel
Der Spinner und Weber
Wochenschrift für Textilindustrie
Deutsche Wollengewerbe
Die Kunstseide
Monatshefte für Seide und Kunstseide
Textilveredelung
Deutsche Färberzeitung
Photographie für Alle
Der Film-Amateur
Photofreund
Die Photographische Industrie
Der Bauingenieur
ETZ, Elektrotechnische Zeitschrift
Pharmazeutische Zeitung
Zeitschrift für analitische Chemie
Werkstattstechnik und Werksleiter
Zeitschrift für Physik
Biochemische Zeitschrift
Feuerungstechnik
Chemische Apparatur
Die Naturwissenschaften
Zeitschrift für Instrumentenkunde
Zeitschrift für den physikalischen und chemischen Unterricht

Reformépítészet vagy új építészet?

Kósa Zoltán építész előadása a Cobden Szövetségben

A Cobden Szövetség legutóbbi előadóestjét az építészetnek szentelte. Bevezetésképpen Kerpel Jenő dr. vázolta az építészet mai jelentőségét és amerikai útjának tapasztalatai alapján hangsúlyozta a helyes organizáció nagy fontosságát. Utána *Kósa* Zoltán építész tartott előadást *»Reformépítészet vagy új építészet?«* címmel, melyben a legutolsó tizenöt év építészeti mérlegét igyekezett megállapítani. Szerinte az új építészet nagy előretörése — különösen nálunk — csak látszólagos. *A homlokzatok nagy egyszerűsödése mögött változatlanul dúl az alaprajz és a beépítés anarchiája.* Az elmult években átlag 50—60 millió pengőt fordítottunk Budapesten új építkezésekre és jóvátehetetlen kár hogy ennek az összegnek igen jelentős része elavult városrendezési szempontok szerint felépített városrészekbe van invesztálva. A nálunk legmodernebbnek tartott Uj-Lipótvárosban például a lakósűrűség már ma — féleg beépített állapotában is — meghaladja a legsűroftabb külső Erzsébetváros, a Csikágó lakósűrűségét. Növeli a bajt, hogy az itteni lakások legnagyobb része egy hamis reprezentáció szempontjaitól vezettetve, nem elégíti ki azokat a szociális igényeket, melyek ma egyedül vannak hivatva a lakásprodukció irányát megszabni.

A továbbiakban finoman analizálta *Kósa* Zoltán azt a tizenötéves evolúciót, melynek folyamán az első újítók avantgarde művészetéből divat és modor lett. Az 1925-ös párizsi nemzetközi iparművészeti kiállítás vezetősége még hat méter magas deszkafallal akarta körülbástyázni Le Corbusier építész pavilonját, nehogy az ő merészen új terve egy eszményi hárommillió lakosú városról a nemzetközi nyilvánosság elé kerülhessen. Ma már szalonképessé lett ez az új építészet, de ezzel egyidejűleg azt kell látnunk, hogy az újító *terv-architektúrából* sokszor *homlokzat-architektúra* lett. Az 1925-ös párizsi kiállítás után pedig már azt hittük, hogy a dekoratív, iparművészeti hatásokkal dolgozó építészet halott és feltámaszthatatlan. A mai építész nem ellensége a tegnap és a tegnapelőtt műremekeinek és nem kívánja azok megsemmisülését. De nevetséges dolog a stilusok történelmi fejlődéséből a mára nézve bármiféle parancsot, vagy irányító gondolatot kiolvasni. Óriási különbség van a háborúelőtti idők úgynevezett építészeti előfutárjai — Otto Wagner, Olbrich, Hoffmann, Loos — és a mai építészeti szemlélet között. A háború előtt az volt a probléma: *kiszabadítani a formát az ornamens bilincseiből.* Ma pedig az a feladat, hogy *felszabadítsuk az anyagot a forma rabságából.* Valami, ami a művészieség igénye nélkül lép fel, még nem kell, hogy művészietlen legyen.

Ma divatban van *»modernül«* építeni — uralkodik a *»reform«* az építészet terén is. *Nekünk azonban nem reformált, hanem abszolút építészetre van szükségünk.* Hogy mi lesz holnap — nem tudjuk. Elég, ha tisztán látjuk azt, amit a ma parancsol. *Geometria, exaktság, rend, konstruktiv szellem, szintézis: a mai építészetnek ezek a principiumai napjaink szenvedélyévé lettek!* Ez a tömegszenvedély ma találkozik a szükséggel, a szörnyű tömegnyomorral, a nagyvárosok műszaki és közlekedéstechnikai csődjével — és így adva van a pillanat a gyökeres megújhodásra. A tervek és elképzelések csak addig utópiák, amíg nem hiszünk bennük. Ha alkalom adódik megvalósításukra, egyszerre realitássá lesznek. Az ipar és technika eddigi nagy alkotásait sem héroszok, hanem szürke mérnökök, közülünk való kortársak *kooperativ munkája* hozta létre. Ez ad reményt ahhoz, hogy így lesz az építészet terén is.

A Cobden Szövetségben összegyült előkelő hallgatóság nagy tetszéssel fogadta Kósa Zoltán vetített képekkel alátestett fejtegetéseit.

30 éves elemi csapások

Szomorú jubileum az 1936-os esztendő, mert pontosan 30 évvel ezelőtt sujtotta a Földet az a két hatalmas elemi csapás, mely majdnem az egész világot rémületbe és kétségbeesésbe kergette. A természet törvényei változatlan törvényszerűséggel ülik meg irtózatos torukat és úgy teszik, sohasem tágítanak a földöntúli erők következetes törvényszerűségüktől. Régi magyar közmondás szerint: a baj sohasem jön egyedül és ugyanecsak a megfigyelés eredménye a »Duplizität der Ereignisse«, azaz az események megkettőződése. A földrengéseket rendszerint szökőár vagy tűzvész kíséri, de igen ritka az, hogy egy-egy földrengés elszigetelten maradjon egymagában és ne következzék arra rövidesen egy másik. Ezelőtt 30 évvel is ugyanakkor, amikor az egyesültállamokbeli *San-Franciscót* elpusztította a földrengés, Olaszországban is kitört a Vezuv nevű tűzhányó.

Félezer kilométer hosszú földszakadás

Pontosan 1906 április 18-án röpítette szét a kábel a rémhírt a világba, hogy San-Franciscót, a közel félmillió lakosú várost Észak-Amerika nyugati partjain hajnali 5 óra 13 perckor három gyorsan egymásután következő földlökés érte, melyek közül az első kettő könnyebb természetű volt, míg a harmadik a város legnagyobb részét teljesen romba döntötte. A Föld felülete mintegy 600 kilométeres távon 4.5 méter vízszintes irányú eltolódást szenvedett és ez okozta a rettenetes arányú pusztítást. A földlökés számtalan házat elpusztított és a romokból előtört a tűz, mely rendkívüli gyorsasággal terjedt. A sanfranciscóiak, mint az amerikaiak általában, gyors elhatározású emberek és így nem késlekedtek egy másodpercig sem, mert mikor látták, hogy a tűz elharapódzását a még érintetlen városrészekre megakadályozni nem tudják, egész útvonalakat robbantottak fel dinamittal. San-Francisco kikötője is roppant nagy kárt szenvedett. Igen sok volt azoknak a hajóknak a száma, melyeket a földlökés a partra dobott, hogy aztán kormányukvesztetten visszamosassanak a szökőártól a dagály-lyal a nyilt tengerre.

Uccai harcok fehérek és kínaiak között

Az anyagi kár, mely San-Franciscót azon a harminc év előtti igazán szerencsés áprilisi napon érte, meghaladta a 2 milliárdot. A csapás közel ezer emberáldozatot, többezer sebesültet követelt és majdnem egynegyed millió ember vált hajléktalanná. Néhol rettenetes pánikjelenetek játszódtak le. A tetőpontot az ijedtség akkor érte el, amikor a teljesen rombadőlt kínai negyednek a lakói megütötték a gongot és az ijedtségtől közel kerültek az őrülethez, alvilági, földöntúli ordítozás közben a *Portsmouthe Square* felé rohantak, ahol az ugyancsak elpusztult spanyol, olasz és mexikói negyedek menekülő lakosságával összefutottak. A keresztező ponton órák hosszáig tartó véres uccai harc keletkezett, a sokféle fajtából összerakott, halálfélelemben vergődő tömegben, melynek csak a feltüzött bajonettel beavatkozó katonai csapatok vetettek véget.

A statisztika adatai szerint nem mulik el esztendő anélkül, hogy annak tartama alatt körülbelül 10.000 földrengés elő ne fordulna a Földön, tehát körülbelül minden órára esik egy. E 10.000 földrengés közül azonban csak legfeljebb 5000 érezhető és mindössze száz olyan akad, mely pusztító hatású.

Ezer méterrel tornyosul fel egy hegy

A friskói földrengés irtózatosságához nagyon közel állott a Vezuv utolsó nagy kitörése, mely ugyanesak 1906 áprilisában történt. Az európai kontinens utolsó még működő vulkán mohikánjáról, már az ókorban is azt tartották, hogy teljesen ártalmatlan, míg a rómaiak irodalmából (Plinius leveleiből) ki nem tünt annak az irtózatos pusztításnak a képe, mely 79-ben Krisztus után hamu és lávafolyammal árasztotta el Herculanum, Pompei és Stabiae városát. Ezek a lávatömegek alatt részben eredeti formájukban

Kósa Zoltán

Kubinszky Mihály recenziója Kósa Zoltán: A XX. század építészete c. könyvéről /Minerva Zsebkönyvek/

Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 57. l.

értekezlet, amely nagy vonalában egyező gazdasági és kultúrális színvonalon lévő országok képviselői között történik.

ausztria, csehszlovákia, görögország, jugoszlávia, lengyel- és olaszország modern építészei dr. giedion (zürich) elnökletével jan. 29 és febr. 2 között értekezletet tartanak budapesten. a konferencia keretében rendezendő kisebb kiállításon bemutatják legújabb városrendezési és építészeti munkáikat. a magyar mérnök- és építészegylet ülésén valamennyi ország egy delegátusa rövid beszámolót mond. dr. giedion pedig a fürdőproblémával foglalkozva „regeneratio" címen tart nyilvános előadást.

molnár farkas.

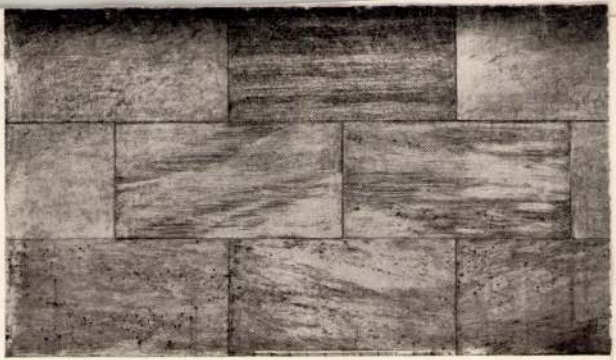

RÁKOS SZOBRÁSZNAK, BUDAPES

MELY A MODERN ÉPÍTÉSZETBEN NÉLKÜLÖZHE
FELHASZNÁLÁSÁVAL A TERVEZŐ ÉPÍTÉSZ TETSZ
ALKALMAZHAT, A JELENLEGI MŰKŐTŐL ELTÉ
VILÁGOS SZÍNBEN, MINDEN MÉRETŰ ÉS FORMA

AZ ANYAG A M. KIR. JÓZSEF-MŰEGYETEM 86. SZ
SZERINT TELJESEN FAGYÁLLÓ ÉS ALIG VALAMIV

Kósa Zoltán

tervezte a bp-i Széher úti családiházat.
1934. 183 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867–1967. Budapest 1970.

83 l

KÓSA Zoltán építész

Építészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp.OMHv.Ép.Muz.,1992

terve 55, 57, 79. 80-81, 120,

→ Zirckler képet. [Eger (újság) 1879. 164. l. 188. l.] Füzesabonyban a Hesz Mihály-féle oltá képet is restaurálja 1879-ben. A fenti forrás szerir Mücke az előző években gyakran dolgozott az eg líceum épületében felállított restaurátor és fest műteremben, ahol kiállításokat is rendezett. Mück Ferenc festette Vitkovics Mihály arcképét, mely az egri városházáról átszállítottak az egri múzeumb 1949. szeptember 22-én 48/1950. múzeumi szá szerint. (EÁL Eger v. ir. I. 3904/1949.)

MÜLLER Heinrich pesti lakatosmester. Részt ves → Gruber Georggal 1787-ben a hatvani kapucin sok kolostorának becslésében.

MÜLLER Imre szolnoki ácsmester. Részt vesz 184 ben az erki r. k. templom tetőjavítási munkájába → Dömötör István áccsal együtt. (EÁL ÉrsGazd tvjk.)

MÜLLER Jakab pesti könyvkötőmester. 1759-be Egerben Barkóczy Ferenc püspök számára dolg zik. (EÁL ÉrsGazd L szd. test. 1759. V. cl.)

MÜLLER építész? 1840-ből fennmaradt az erl templom tetőzetének terve, amelyet → Dömötö mesterrel?

MÜLLER Ferenc budai harangöntő. 1818-ban önti kerecsendi r. k. templom 628 fontos nagy harangjá (EÁL ÉrsGazd L plebir.)

MÜLLER Ferdinánd → Miller Ferdinánd.

MÜLLER János egri kőfaragó → Miller János.

MYRLAND, Francesco olasz kőművessegéd → Vo telina mester mellett dolgozik 1553-tól az eg várban. (Détshy, Munkások I. 177. old.)

MYRLAND, Stefano olasz kőművesinas, aki → Vo telina mester mellett 1553-tól dolgozik az eg várban. (Détshy, Munkások I. 177. old.)

NAGLER (NOCKHER, NUKKER, NECKER) Se

1958 máj. 8.

NÉPSZAVA

A Budapesti Hűtőipari Vállalat hűtőhelyiségeiben saját szerkesztésű hőfokszabályozó automatákat szerelnek fel, amelyek szükség szerinti állandó hőfokon tartják a fagyasztott húst, zöldség- és gyümölcsféléket. Az automatákkal előreláthatólag 20 százalék áram-megtakarítást érnek el. A képen Bécsi Márton főmérnök az újonnan felszerelt automatát ellenőrzi *(Gyulavári Béla felvétele)*

Felhőátvonulások

Várható időjárás: Felhőátvonulások, több helyen még záporeső, zivatar. Mérsékelt, időnként élénk nyugati-északnyugati szél. A hőmérséklet alig változik. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet csütörtökön 19—22 fok között. Távolabbi kilátások: Pénteken és szombaton melegebb idő. — A Duna vízállása Budapestnél szerdán reggel: 393 cm.

Helyreállították a Gellért-szálló főkupoláját

Budapest egyik legszebb és legjellegzetesebb épületét, a Gellért-szállót, amelyet a barokk palotaépítés stílusában *Stárk Izidor, Sebestyén Artúr* és *Hegedüs Ármin* műépítészek terveztek, 1918-ban adták át rendeltetésének. A szálloda a második világháború alatt súlyosan megrongálódott és 1955-ben megkezdték újjáépítését.

Az újjáépítési munkálatok terveit *Kósa Zoltán* építészmérnök vezetével a BUVÁTI készítette. A 70 millió forintos költséggel újjáépülő szálló helyreállítási munkálatai jelentős fejezethez érkeztek: *Rábai Ottó* és *Markó János* építésvezető irányításával befejezték a homlokzati munkákat. Elkészült az épületcsoport legimpozánsabb része, a *főkupola* is. Ezt a munkát, félmillió forintos költséggel és 700 négyzetméter vörösrézlemez felhasználásával, 5000 munkaóra alatt végezte el az Építésügyi Minisztérium Épületbádogozó Vállalata. *Kökény József, Gere Lajos* és *Frey János* díszműbádogosok művészi munkája nyomán a főkupola a szerdai napon már régi szépségében volt látható. *(sz. gy.)*

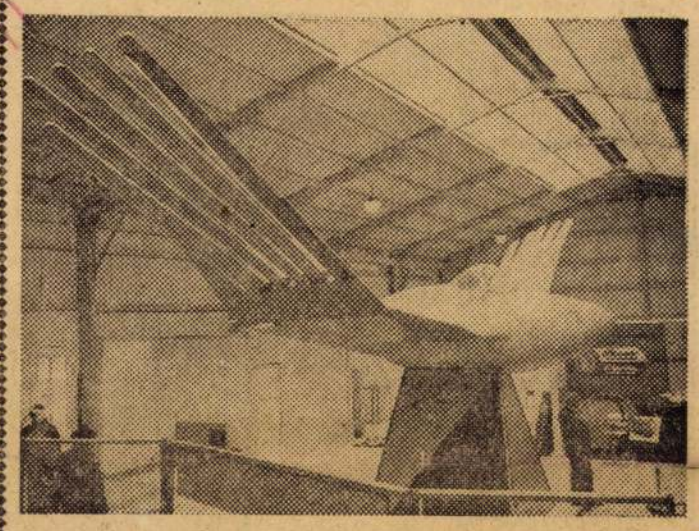

HATTYÚ, A SZÁRNYCSAPÁSOKKAL KÖZLEKEDŐ REPÜLŐGÉP. A német ipari vásárral egy időben tartják a hannoveri repülőtéren a nyugatnémet repülésügyi kiállítást, amelyen bemutatják Filter mérnök »Schwan I.« elnevezésű, nagy figyelmet érdemlő repülőgépét. Leonardo da Vinci elgondolásai ihlették ezen együléses repülőgép építőjét. A gépnek ugyanis sem propellermotorja, sem lökhajtásos hajtóműve nincs, hanem állítólag szárnycsapásokkal emelkedik a levegőbe és repül, mint egy madár. Állítólag...

»Házi mindenes«

A Hajdúsági Iparműveknél új háztartási gép mintapéldánya készül. A *»házi mindenes«* elnevezésű gép *8—10 féle háztartási munkát végez:* nemcsak mosógép, hanem ötletes megoldással parkettkefélő, porszívó is, őröl, mosogat, burgonyát tisztít és még hűtőgépként is hasznosítható. A mintapéldány bemutatására néhány hét múlva kerül sor. (MTI)

Hazaérkezett Brüsszelből a magyar kulturális delegáció

A forradalmi munkás-paraszt kormány megbízásából a brüsszeli magyar nemzeti napok rendezvényein részt vett kulturális delegáció — *Aczél György*, a művelődésügyi miniszter első helyettese, a küldöttség vezetője, *Nádasdy Kálmán*, az Állami Operaház főrendezője és *Csűrös Zoltán*, a Budapesti Műszaki Egyetem rektora — szerda délután visszaérkezett Budapestre. A küldöttséget a Ferihegyi repülőtéren a Művelődésügyi Minisztérium és az Operaház vezető munkatársai fogadták. (MTI)

Tejvendéglőt a budaiaknak!

Budai olvasóink több ízben szóvá tették: miért nem nyitnak Budán is tejvendéglőt? Érthetetlen, hogy a Moszkva téren, ahol sok tízezer munkába járó fordul meg naponta, nem beszélve a hétvégi kirándulókról, *még ma sincs tejvendéglő vagy olcsóbb falatozóhely. Varga Ernő*, a Patyolat dolgozója, I. kerületi lakos, joggal kérdezi: miért mostohábbak a budaiak, mint a pestiek? Megemlíti levelében: a Krisztina körút 2—4 számú háztömbben két raktár is van, egyik régebben vendéglő volt. Bizonyára találnának raktárnak másik helyiséget: nyissanak itt tejvendéglőt!

Indokoltnak találjuk *Varga Ernő* és a többi budai olvasónk kívánságát, annál inkább mert szerencsére mindenfajta tejtermékben dúslakodunk. *Javult a tej minősége, bőségesen kapható sajt, túró, egyszer nap s már vitamindús zöldfélékben is bővelkedünk.*

Sivó Tibor főosztályvezető a Belkereskedelmi Minisztérium közétkeztetési főigazgatóságán elmondotta: *jogos a budaiak kérése.* Most a szükséges feltételek megteremtésén dolgoznak. *(á. o.)*

Magyarország a noviszádi színházi fesztiválon

Tárgyalások jugoszláv—magyar művészcseréről

A következő hetekben több kiváló jugoszláv művész vendégszerepel Magyarországon. *Milan Horvat*, a kiváló jugoszláv karmester a jövő héten két hangversenyt vezényel Budapesten, a Károlyi-kert hangversenyein pedig *Boris Papandopulo* jugoszláv karmester vezényel két koncertet. Vidéki városainkat keresi fel május második felében a *Lado népi együttes*, a nyár folyamán immár negyedszer látogat el hozzánk a belgrádi rádió tánczenekara. *Melita Lorkovics*, a világhírű jugoszláv zongoraművésznő ősszel vendégszerepel Magyarországon. Rövidesen Magyarországra érkezik *Miloszlav Krlezsa.*

A jugoszláv és magyar hangversenyrendező szervek több művészcseréről tárgyalnak. A tervek szerint számos kiváló jugoszláv, illetve magyar művész szerepel majd egymás hazájában, így többek között *Magyarország is részt vesz a noviszádi jugoszláv színházi fesztiválon.*

Hétfőtől a járműforgalom elől lezárják a Kossuth Lajos utcát

Mint közöltük, az V. kerületi Kossuth Lajos utcát vágányátépítés és útépítés miatt a Tanács körút és a Felszabadulás tér között május 12-től, hétfőtől előreláthatólag 5 hétre — a villamos kivételével — minden járműforgalom elől elzárják.

A VILLAMOSOK közül a 45-ös, 68-as járatok a Tanács körútig, este 23 órától reggel üzemkezdetig pedig minden járat a Tanács körútig közlekedik.

A 7-es AUTÓBUSZ a Kálvin tér és a Rákóczi út között a Múzeum körúton, a 44-es és 46-os a Síp utcától a Tanács körútig a Rákóczi út helyett a Dohány utcán közlekedik. Végállomása ez idő alatt a jelenlegi 39-es végállomásán lesz.

EGYÉB GÉPJÁRMŰVEK a Múzeum körút és Rákóczi út kereszteződésénél a Rákóczi útról a Múzeum körút felé balra, nagy ívben, sárga lámpajelzésnél, a Múzeum körútról a Rákóczi útra jobbra kis ívben a KRESZ előírása szerint kanyarodnak.

A lezárás tartama alatt a Szép utca, továbbá a Magyar utcának a Reáltanoda utca és Kossuth Lajos utca közötti része és a Semmelweis utcának és a Városház utcának a Vármegye utca és Kossuth Lajos utca közötti része zsák utca.

GYALOGOSOK közlekedhetnek a Kossuth Lajos utcán, az úttesten azonban csak a Tanács körútnál és a Petőfi Sándor utcánál kelhetnek át. (MTI)

Cini, öreg mackó és a többiek...

Az Iparművészeti Vállalat bábrészlege egy áruházi forgalomba kerülő, mintegy 50 figurából álló bábszériát készített, amelyet szerdán délben mutattak be a kereskedelem, a művelődésügy, a nőtanács és a sajtó képviselőinek.

Cini, a rózsaszín fülű »napos kisegér« az óvónéni jóvoltából egyszerre csak ott terem az apróságok között és játszva, nevetve megtanítja őket az óvodai szokásokra, a napos nehéz feladatára. Megelevenednek a népmesék alakjai: nagy lendülettel húzzák a répát a kisfiú, a kislány, a kutyus. A cica farkába kapaszkodó kisegér, Piroska és a farkas. Hófehérke és az öreg, szemüveges Döme nagy sikert aratott.

A lemosható arcú bábok, a mesék szereplői bájosak, kedvesek és olcsók is. Egy részük már kapható is.

Az Iparművészeti Vállalat vezetője elmondotta, hogy a jövőben szövegkönyvet is készítenek a bábokhoz, az üzemi bábcsoportok segítségére pedig service szolgálatot létesítenek, arra az esetre, ha valamelyik szereplő megsérült, elkopik.

A kétéves nevelőképző akadémián az óvónők számára kötelező tantárgy lesz a bábjátszás. (B. K.)

Koktél-parti a német íróküldöttség tiszteletére

A Kulturális Kapcsolatok Intézete szerda délután koktél-partit rendezett a Német Demokratikus Köztársaság hazánkban tartózkodó íróküldöttségének tiszteletére. A koktél-partin *Rudolf Helmer*, a Német Demokratikus Köztársaság magyarországi nagykövete és *Helmut Zwiers*, a nagykövetség kulturális attaséja is részt vett.

Szerda este *Benke Valéria* művelődésügyi miniszter fogadta a német íróküldöttséget.

A légi betegszállításról tárgyal Budapesten az első nemzetközi mentőkongresszus

Az Országos Mentőszolgálat tízesztendős fejlődése

Hetvenegy évvel ezelőtt, 1887. május 10-én a bécsi mentőktől kapott lovaskocsival kezdte meg működését a Bazilika közelében levő üzlethelyiségben a *Budapesti Önkéntes Mentőegyesület.*

Tíz évvel ezelőtt a 4980/1948. számú kormányrendelet megszüntette a mentőegyesület társadalmi jellegét és megalakult az *Országos Mentőszolgálat*, amelynek — mint arról már beszámoltunk — most ünneplik majd tízéves fennállását.

1948-tól 1957-ig *a szállított betegek száma hat és félszeresére, a kilométer-teljesítmény öt és félszeresére, a mentőgépkocsik száma majdnem háromszorosára, a mentőállomásoké pedig 76-ról 126-ra emelkedett.* Megszervezték a »rohamkocsi-szolgálatot«, s *a budapesti rohamkocsit már ultrarövid-hullámú rádióval szerelték fel.* 1956-ban megkezdte működését a Szobi utcai 70 ágyas mentőkórház, amely lehetővé teszi a balesetet szenvedők gyors elhelyezését. Jelenleg öt *repülőgép* áll a mentők szolgálatában.

— Bár az ország összes repülőterei rendelkezésünkre állanak és több helyen szükségrepülőterek létesülnek — mondotta *dr. Orovecz Béla* főigazgató —, régi mentésünk szempontjából *igen előnyös lenne, ha beszerezhetnénk AN 14-es típusú szovjet »Méhecske«-gépeket,* amelyek kétmotorosak, hat személyt szállíthatnak és akármilyen kis területen, még sportpályán is le-, illetve felszállhatnak.

Május 10-én, szombaton tartják a jubileumi ünnepséget, amelyre *a Szovjetunióból, az NDK-ból és Nyugat-Németországból, Lengyelországból, Csehszlovákiából és Romániából érkeznek vendégek;* a vendégek részt vesznek a május 12-én kezdődő első nemzetközi mentőkongresszuson is, amelyen *az alkoholfogyasztás baleseti és társadalmi kihatásáról, a légi betegszállításról, a szállítás okozta megrázkódtatások megelőzéséről, az áramütések mentőorvosi vonatkozásairól, végül a korszerű mentőgépkocsival kapcsolatos műszaki és egészségügyi követelményekről* tartanak előadást. A kongresszuson érdekes viták várhatók, mert jelenleg több mentési eljárásnál eltérő gyakorlat érvényesül a különböző országokban. *(B. Ö.)*

A VARÁZSLATOS LOTTÓ-NYEREMÉNY ÉS AZ ELBŰVÖLT HITELEZŐK

Futótűzként szaladt végig a hír 1957 tavaszán Székesfehérváron.

— *Halotta? Szabó Mihály 144 000 forintot nyert a lottón...*

— Szabó Mihály 24 éves gépkocsivezető »nagyúri« életet kezdett élni. Pénzre volt szüksége? *Kapott kölcsön amennyit akart,* hiszen úgy gondolták az emberek, hogy néhány nap múlva befut a lottónyeremény és Szabó Mihály nyilván bőkezűen fogja »meghálálni« a szívességet.

Motorkerékpárt is vásárolt. Bőkezűen *»ráigért« a vételárra,* mert pillanatnyilag nem tudott fizetni, »csak a nyeremény megérkezése után«. Az eladó boldogan odaadta a motorkerékpárt, hiszen »csak néhány napról van szó«. Szabó eladta a még ki nem fizetett motorkerékpárt.

Földvásárlás meséjével is pénzt csalt ki a hiszékeny emberektől. Ha valaki esetleg bizalmatlan volt, Szabó Mihály egy 8600 forintról kiállított takarékbetétkönyvet is fel tudott mutatni — a kölcsönkérés idején a takarékpénztár mindig zárva volt.

A bíróság előtt kiderült, hogy Szabó Mihály egy fillért sem nyert a lottón, takarékbetétkönyv valódi betéte csupán 6 forint, amely *elé egy nyolcast, utána pedig két nullát hamisított...*

A székesfehérvári járásbíróság a fiatal szélhámost kétévi börtönre ítélte. *(dr. Sz. E.)*

A házkezelő testvére a házfelügyelőnek: *Elsikkasztották a házbéreket*

A VIII/2-es Házkezelőségnél volt könyvelő *Szabó Józsefné.* Tavaly júniusban nővérét, *Aradi Sándorné* alkalmi munkást *bejuttatta házfelügyelőnőnek* a József körút 21. számú házba. Aradiné beosztásával már az első hónapban visszaélt, mert amikor a házbért csekken fel kellett adnia, *kétezer forintot elsikkasztott.* Húga, amikor az elszámolásnál ezt észrevette — *nehogy nővérének baja legyen — meghamisította a könyvelést.* A más házakból befolyt többletet a József körút 21. kartonjára írta.

Ettől kezdve Aradiné *rendszeresen minden hónapban néhány ezer Ft-ot elemelt a házbérekből* és húga — bár helytelenítette nővére cselekedetét — szorgalmasan hamisítgatta a könyvelést. *Novemberben Aradiné már az egész házbért, nyolcezer forintot elsikkasztotta.* Közös háztartásban élt ugyanis *Újvári József* ostyasütő kisiparossal és *a nyolcezer forintot annak üzemébe fektette be.*

A Házkezelőségi Igazgatóság decemberben vizsgálatot tartott és ekkor derült ki a házfelügyelő és a házkezelő bűnös manipulációja. A VIII. kerületi ügyészségen most készül a vádirat. A könyvszakértői megállapítás szerint *a visszaélést lehetővé tette, hogy a házkezelőség vezetője elhanyagolta az ellenőrzést.* A Házkezelőségi Igazgatóság kérte az ügyészséget, hogy a bűnügyet a VIII. kerületi tanácsház nagytermében tárgyalják. *(szegő)*

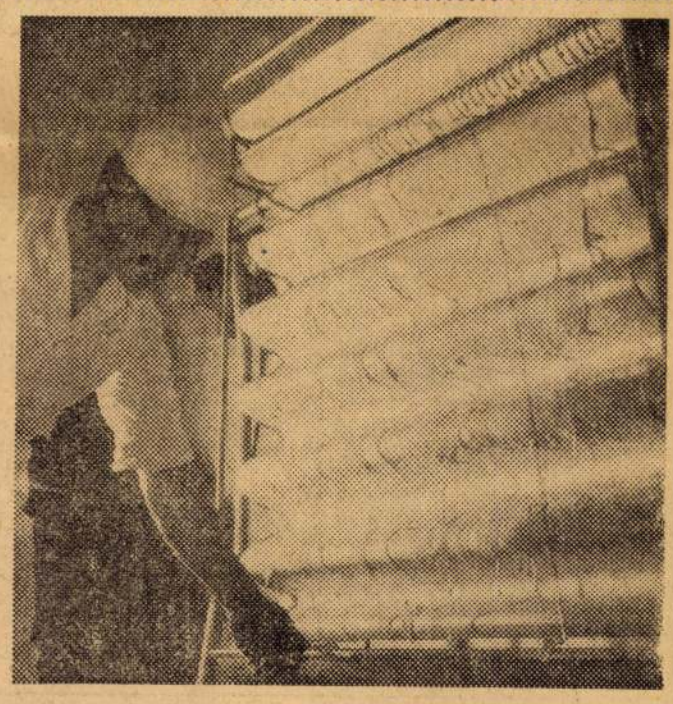

MEGKEZDŐDÖTT A LEGOLVADÉKONYABB ÁRU IDÉNYE. Az I. és XII. kerületi Vendéglátóipari Vállalat Roham utcai fagylaltüzemében jelenleg naponta 7—8 mázsa, kánikula idején 17 mázsa fagylaltot küldenek a két kerület cukrászdáiba. Képeink: (Balra) A kifőtt fagylaltmasszát Hirsch Pál leengedi a hűtőn. (Jobbra) Izlik a gyerekeknek a friss fagyi

NÉPSZAVA
A magyar szakszervezetek központi lapja
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
VII. ker., Rákóczi út 54
Telefon: 224—819
Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza
Előfizetés egy hónapra 14 forint

Athenaeum Nyomda
Felelős v.: Soproni Béla

APRÓHIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉS ÁRA: Hétköznap szavanként 2 forint
Vasárnap szavanként 3 forint
Az első szó két szónak számít

HIRDETÉSEKET FELVESZ: Népszava kiadóhivatal
Budapest, VII., Rákóczi út 54 és
a Magyar Hirdető Vállalat irodái

Az apróhirdetés ára feladható postautalványon, vagy a postán kapható bianco csekken. Csekkszámla számunk: 75 915 001—8.

ÁLLÁS

Felveszünk autószerelő szakmunkásokat, gépkocsimosó segédmunkásokat. Jelentkezés reggel 8 óra, I. Belker. Szállítási Váll., IX. Máriássy u. 5—7, munkaügy.

FŐVÁROSI ÉPÍTŐ VÁLL.
Budapest, V., Bástya utca 35
azonnali belépésre
FELVESZ
kőműveseket
és
FÉRFI segédmunkásokat

Jelentkezés:
E. M. ÉPÜLETFESTŐ MÁZOLÓ ÉS ÜVEGEZÉSI VÁLL.
Budapest, V., Báthori u. 12
munkaügyi osztály

Budapesti és vidéki munkahelyeinkre
azonnali belépéssel
FELVESZÜNK
szobafestő
és
mázoló SZAKMUNKÁSOKAT

Jelentkezés:
E. M. ÉPÜLETFESTŐ MÁZOLÓ ÉS ÜVEGEZÉSI VÁLL.
Budapest, V., Báthori u. 12
munkaügyi osztály

Géplakatost és motorszerelőt, valamint mezőgazdasági gépszerelőt azonnal felvesz Taksonyi Állami Gazdaság.

E. M. 21. SZÁMÚ ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT
Budapest, V.
Apáczai Csere János u. 7
Azonnali belépéssel FELVESZ
budapesti munkahelyre
ácsokat
Munkásszállást biztosítunk!

Azonnalra felveszünk nagy szakmai gyakorlattal rendelkező műkövest, aki műmárvány és csempe burkoláshoz is ért. XIII. Tatarozó Vállalat, V., Zrínyi u. 16.

Azonnali belépésre
FÉRFI segédmunkásokat felveszünk
MŰSZAKI GUMIGYÁR
Budapest, X. Újhegyi út 25—31 (28-as villamossal)

Felveszünk fiatal tanulékony, érettségizett lányokat gyermekek mellé. »Gyógyító munka 26373« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

Építőiparban jártas
gyors- és gépírni tudó
anyagkönyvelőt
azonnalra felveszünk. IX. kerületi Lakáskarbantartó KTSZ, Bp., IX., Angyal utca 36

Lakást, fizetést adok nyugdíjas nőnek hároméves kisfiam gondozásáért, háztartásom vezetéséért. Telefon: 296—508.

Önálló
autószerelőt
hegeszteni tudó
géplakatost, vaseszter-gályost
és erősáramú
villanyszerelőt
azonnalra felveszünk
KOTRÓ ÉS VASÚTÉPÍTŐ VÁLLALAT
Budapest, VIII., Leonardo da Vinci utca 15

Mezőgazdasági gépekben nagy gyakorlattal rendelkező géplakatos esztergályos, autógén, villany-hegesztő, azonnal elhelyezkedne állami gazdaságba, tsz gépállomásra, amely lakást tud biztosítani. »Univerzál 2839« jeligére, Bpest, Lenin körút 80, Magyar Hirdetőbe.

Azonnali belépésre
FELVESZÜNK FÉRFI SEGÉDMUNKÁSOKAT VASRAKODÁSRA
Kohászati Alapanyagellátó V.
Budapest, VI., Benczur u. 11
(Földalattival a Bajza utcáig)

Azonnali belépésre felveszünk gyakorlattal rendelkező vízsgázott kazánfűtőt beépített mozdonykazánhoz. Órabéren felül 30 százalék pótlék. Jelentkezés: Általfehérje Takarmányokat Előállító Vállalat, Budapest, IX., Illatos út 23. Reggel 8 órától, műszaki osztályon. Telefon: 344—755.

Női fodrászsegédet — azonnali belépésre felvesz. IV., Árpád utca 115. Tóth.

Főzőmindenes gépesített háztartásba felvételik. Dr. Neuman, Rákóczi út 18.

Bejárónőt vagy főzőmindenest, több napi bejárásra, leinformálhatót, bentlakással vagy anélkül azonnal felveszünk. Kisebb és egyszerűbb háztartásba. — Bp., VIII., József utca 4. III. 10/a.

Közgazdaságtudományi egyetemet végzett, ötéves felsőfokú tervgazdasági, tizenötéves mélyépítőipari műszaki gyakorlattal elhelyezkedne, vidéken is. — »Technikus-közgazdász« újpesti hirdetőbe.

LAKÁS

Különbejáratú elegánsan bútorozott szobát, lehetőleg budai villában, keres értelmiségi férfi. »Igényes« jeligére, a Kiadóba.

Lakáscserélők figyelmébe! Feleslegessé vált kombinált vagy háromajtós szekrényét megvenném. »Árajánlat« jeligére, a Kiadóba.

Kétszobás garzonomat elcserélném kisméretű garzonért, vagy telkomfortosért. Megtekinthető délután öttől hat óráig. Thököly út 59/a, III. 7.

Malinovszki fasorra néző napos központi fűtéses szoba plusz személyzeti szobás társbérletet elcserélnék I. emeletig ráfizetéssel, kétszobás komfortosra közlekedésnél. Ajánlatokat »Azonnal« jeligére, a kiadóba.

Elcserélnénk budai, Városmajorra néző három szoba, hall, plusz személyzetis, közp. fűtéses, napos, erkélyes lakásunkat (lehetőleg budai) 2 darab 2 szobás összkomfortos, központi fűtéses lakásokra, megegyezéssel. Ajánlatokat »Gyors lebonyolítás« jeligére, kiadóba vagy 159—753. telefonon.

Egy szoba komfortos házfelügyelőségemet elcserélem komfortért v. félkomfortért. VII. Thököly út 42

Bútorozatlan albérleti szobát keresek, egész nap elfoglalt középkorú nő albérlőm részére, lakáscsere miatt. 114—973, este 7—9.

Elcserélném jövedelmes egy házfelügyelőségem 2 szobás, gázos lakás van. Kétszobás nagyméretű gázosra. VI., Szondy u. 50.

Tisztviselő keres sürgősen szép szobát (lehet üres is), esetleg ellátással a Margithíd környékén. Telefon: 163—949, kizárólag 9—11 óra között.

Szoba összkomfortos házmesterségem elcserélem, jövedelem 600, kétszobásra, ráfizetek. V., Bajcsy-Zsilinszky 58, csak este.

Szegedi 3 szobás, összkomfortos belvárosi lakásom elcserélném budapesti 2 szobás, vagy 1 szoba hallossal. Érdeklődni telefonon: 225—123.

Nagyobb lakással rendelkezők, Szoba, konyhás lakrészt, társbérletet, esetleg leválasztást vagy üres albérleti szobát, konyha használattal keres idős házaspár. — »Térítéssel 27742« jeligére, a Felszabadulás téri Hirdetőbe.

István kórháznál kétszobás, személyzetis, utcai lakásomat hasonlóra cserélem. Délelőtt: 350—081.

Belterületen telefonos lakásban irodának való szobát bérelnék, csakis délutáni használatra. »Építész 6524« jeligére, a Kiadóba.

Elcserélném 1 szobás gondnoki lakásom, jövedelemmel, gyűmölcsös, konyhakert, állattartással. Budapestiért. Üdülő gondnokának. Gárdony (rendőrségnél).

Elcserélném 2 szoba kamrás, világos lakásomat peremvárosi hasonlóra, állattartási lehetőséggel. Esetleg világos lakású házfelügyelőségre, kertes házban. Telefon: 127—659, este 8 óráig.

Elcserélném liftes, gázos házfelügyelőségem (kettes van) kettőszobás, komfortos lakásra. — »Zugló előnyben 2848« jeligére, Lenin körút 80, Magyar Hirdetőbe.

Elcserélném szoba komfortos lakásom garzonra, ráfizetés nélkül. Pannónia u. 110, III. 2. Dráva utcánál. Megtekinthető este 6—8-ig.

Elcserélném házfelügyelőségemet, szép lakás, fürdőszoba, gáz van. — Lujza utca 36 szám.

Elcserélném szoba konyhás, gázos lakásom kettő szoba komfortra, esetleg félkomfortra, II. emeletig, magas térítéssel, IV. kerület, Szondy utca 58, földszint 3.

Nagyméretű 2 szoba személyzetis, vagy háromszobás komfortos lakásért adok két szoba félkomfortot ráfizetéssel. 342—441, 1 órától 5 óráig.

Tiszta lakásban magányos hölgyhöz, úrhoz, vagy házaspárhoz albérletbe mennék, takarításért is. V. 15-re. — Bíró Ilona, VII. Péterfy Sándor 36. fszt. 6.

Összeköltözők! Budai kertes házban, I. em. nagyverkélyes, 2 szoba összkomfortost adok 2 különálló lakásért. — Egyik lehet garzon. XI. ker., Hamzsabégi út 45. I. 3.

Egyedülálló fiatal értelmiségi leány bútorozott vagy üres szobát keres. »Sürgős 2787« jeligére, Lenin körút 80. Magyar Hirdetőbe.

Elcserélném 1 kisméretű főbérleti szobámat szoba, konyhára, lehet nagyobb is. Cím: VI., Vasvári Pál u. 6. fszt. 3. Telefon: 227—993.

Pesterzsébeti szoba-konyha, kamrás lakásért cserélnék zuglói (Övutcánál) hasonlót. Érdeklődni: XV., Czabán Samu tér 11/a 2.

Albérleti szobát keres, lehetőleg üresen, dolgozó, este egyetemre járó fiatal magányos házaspár, június 1-től. Petrányi, 8 órától 16 óráig. 293—465.

Budai 2 szoba hall összkomfortost- két erkélyes telefonost cserélünk, csak budai 1 szoba vagy hallos komfortosra. Petrányi: 8 órától 16 óráig. 293—465.

Elcserélném budai villában levő egy szoba félkomfortos, kisméretű, földszintes, zöldövezetű lakásomat, haláleset miatt, hasonló vagy nagyobbra. »Nyugodt otthon 2714« jeligére, Lenin körút 80. Magyar Hirdetőbe.

Adok: háromszobás utcai, balkonos, telefonos főbérletet és kétszobás utcai, verőfényes társbérletet. **Keresek:** kétszobás modern, utcai komfortosat. Telefon reggel tíztől: 407—068.

Budapesti szoba-konyhás lakásomat elcserélném budakeszi felső felén levő szoba-konyhás lakásért. Telefon: 335—614.

Elcserélném a Keleti pu. közelében levő utcai háromszobás, II. emeleti összkomfortos, régibérű főbérleti lakásomat, — egymásbanyíló két szobe összkomfortos utcai lakásért, **csakis Budán,** Hétköznap este 6 óra után. VII., Bethlen utca 14. II. emelet 10.

Adok modern, budai 2 szoba, plusz utcai különbeláratú, személyzeti szobás, IV. emeleti (lift) lakást, kérek 2 db kisebb komfortosat. 162—588.

Ráfizetek egy szoba összkomfortosra, adok egy jól jövedelmező házfelügyelőséget. V., Október 6 utca 13.

BÚTOR

Hálót, konyhát, páros szekrényt, pároságyat, hagyatékot veszek. Telefon: 426—912.

Veszek hálószobát, kombináltat, párosszekrényt, pároságyat, hagyatékot, felosztalott háztartást. 336—027.

Franciaágy, kétszemélyes rekamiék, garnitúrák, átdolgozás. Jótállással, fizetési könnyítéssel, kárpitosnál. Esővös utca 17 (Népköztársaság útjánál)

Vennék hálószobát, kombinált bútort, páros szekrényt. Telefon: 33-88-88.

Dió háló, kombinált szekrény és garnitúra, lutányosan kapható kárpitosnál. Fizetési könnyítéssel. Bpest, VIII., Népszínház utca 14. Asztalosmester.

Részletre is, rekamiék, garnitúrák — sezlon készen. IX., Ferenc körút 19—21 udvarban. Mester utcai megállónál.

Konyhabútort jótállással, vidékre is szállítok. Székely, Baross utca 82

Veszek hálót, kombinált szekrényt, páros ágyat, páros szekrényt. Telefon: 339—271.

Modern ebédlő igényesnek eladó. Érdeklődni 7—10 között. Telefon: 161—836.

Fizetési könnyítéssel kárpitozott garnitúrák készen és rendelésre, kárpitosnál. — József utca 33.

Konyhabútor, lutányosan kapható, fizetési kedvezménnyel. Asztalosmester, Baross utca 59.

Kárpitozott bútor, fotel, szék eladó részletfizetéssel. Kárpitosnál, Baross u. 77.

Epedás fotelágy, rekamié, fotel, szék, sezlon, fizetési könnyítéssel. Kárpitosnál, Wesselényi utca huszonegy

Háromajtós polítúrozott szekrény, egy könyvállvány, gömbölyű kis asztal eladó. Telefon: 428—216.

REKAMIÉK

székek, fotelok, garnitúrák, legyezősek is, készítése, javítása **Roszman** kárpitosnál, VIII., József utca 11

Eladó prima állapotban levő egy francia heverő, két fotel, két szék, csak privátnak. Néphadsereg útja 72. fszt.

Kétszemélyes rekamié, fotel szék sezlon készen és rendelésre, több havi fizetési könnyítéssel. Kárpitosnál Népszínház u. 25. Telefon: 341—783.

Egyszemélyes rekamié, 2 fotel, kétszemélyes koloniál rekamié egy sezlon eladó. Molnár utca 15 Mészáros.

Rekamiék, kárpitozott bútorok készen és rendelésre jótállással. Javítást vállalok. — Kárpitos, Vörösmarty u. 73.

Szép kombinált szekrény, 190 hosszú eladó. Telefon: 18 órától: 210—521.

Gyönyörű 2 személyes világítós, vitrines **rekamiék, fotelágy, önműködően** ágyazható **epedával,** — fotelok, székek — **minőségi** jótállással, **fizetési** könnyítéssel. **Készítőnél, Braun,** VI., Nagymező utca **harminchét.**

Rekamié, kétfekhelyes, fotelokkal, székekkel, eladó. Klauzál utca 18, Házfelügyelőnél.

INTARZIÁT

készít **Kapitány István** asztalosmester. Újpest, Munkásotthon u. 23

Két darab kétajtós, dióháló szekrény eladó. Cím: XIII., Béke út 118. I/B, 4. Király. Megtekinthető du. 16—20 óráig

bútor bútor

BÚTOR

IRODAIT IS! KÉSZPÉNZÉRT VÁSÁROLUNK
Telefon:
341—746
125—438
HASZNÁLTCIKK KSZ

Kétszemélyes rekamié, állványok, kis asztalok, lemezjátszó szekrények, eladók. VIII., Práter 47. udvarban asztalosnál.

MOTOR, JÁRMŰ

Indián, patentkerekes hatszázas, üzembiztos, eladó XIII., Röppentyű u. 59. Házfelügyelő.

Üzemképes Opel Super hat gumival tízenkettőezerért eladó, Malinovszki fasor 55. Telefon: 150—834.

Sikló testet elcserélnék csónakra. Horváth, Budapest, VII., Peterdy 18.

Csepel 125-ös D rendszámú, lemezvillás motorkerékpár kifogástalan állapotban 5000 Ft eladó. Bp., VIII., Tömő u. 40. III. 29.

Kajütös, 15-ös vitorlás jó karban, sürgősen eladó. Solt Tivadar, Bp. VI., Rudas László u. 75.

Kifogástalan állapotban levő 350 kcm vaskarteles DKW igényesnek sürgősen eladó. Megtekinthető hétköznap négytőlötig. VII., Landler J. u. 2, Fellner. 427—505.

Üzemképes Felber oldalkocsi olcsón eladó vagy könnyű oldalkocsival cserélhető. Érdeklődni XII., Maros utca, hús között.

Személykocsi, DKW, 4 üléses, cabriolet, üzemképes, BMV 750 R—12 személyoldalkocsival — prima állapotban, alkalmi áron eladó, Pestlőrinc, Vöröshadsereg utca 204. Schök.

600-as Zündapp, oldalkocsival eladó vagy ráfizetéssel 350-es IZS-re cserélendő. 331—955. Józsel körút 44. Házfelügyelőnél.

100-as túra Csepel olcsón eladó. XV. ker., Fazekas utca 55.

350 köbcentis, oldalkocsis AJS, 38-as, sürgősen eladó, Budapest. — XVII., Rákosliget, 13-as utca 11 szám.

GÉP, MŰSZER

Sürgősen vennénk pelenkaszegőgépet (1 cm-es szegőszélességgel) **Löden Posztógyár,** Bp. XI., Kondorosi út 6. Telefon: 458—572. Takács E.

Furnér hántológép eladó!
1000 mm hosszúságú, **1200 mm** átmérőjű rönk befogadóképességű furnér hántológép eladó A gép automatikus előtolású. 1—5 mm vastag furnér hántolására alkalmas. A gép megtekinthető és a vételi feltételek megtárgyalhatók Nm. Villany és Épületszerelő Vállalat, Balassagyarmat, Kossuth Lajos utca 6.

Keresünk Röck István és Első Brünni Gépgyár Rt. által 1922-ben gyártott 150 m² fűtőfelületű BW, kazánhoz láncrostély sebességváltó házat, vagy komplett sebességváltót. Értesítést kérünk: Ipari Robbanóanyaggyár, Peremartontelep címre.

Excenterprést 10—80 tonnáig keres megvásárlásra, vagy bérbevétel céljából Telefongyár, Bejelentést kérjük a 297—240/120 mellékre.

Varrógép, táska külföldi, gomblyukaz, endliz stb. eladó. Reggel 7—9-ig. 459—922.

Cipész stoppológép »Elastic«, üzletportál 180x250 új redőnnyel eladó. Pesterzsébet, Klapka utca 81.

Figyelem! 4 mm-től felfelé minden dolgot csiszoló gép eladó, IV., Aradi utca 33, Janda.

Mérnöki rajztábla, állvánnyal, géppel együtt, eladó, Kitűnő állapotban. Érdeklődni lehet telefonon: 401—851. Este 7—9 óra között, hétköznap

Singer süllyesztős varrógép eladó. VII., Csengery utca 3. fszt. 4.

Körkötőgép, 8-as, összes tartozékaival eladó. Megtekinthető: III. Búvár utca 4. Egész nap.

RUHÁZAT

Bundák, kulikabátok, **átszabások. Használt bundát veszek.** Somogyi szűcs, Kossuth Lajos u. 5.

Magas árat fizetünk ruházati cikkekért
FELVÁSÁRLÓHELYEINK!
VI., Aradi utca 16.
VII., Tanács krt. 11.
VII., Wesselényi utca 59
VIII., József körút 59—61.
VIII., Népszínház utca 20.
VIII., Kun utca 12.
HASZNÁLTCIKK KTSZ

Ruhakölcsönzés esküvőre, estélyekre, II., Erőd utca 18, Május 1 mozival szemben. 352—213.

RÁDIÓ, HANGSZER

Rádiót, lemezjátszót, magnetofont javítok, veszek. Telefon: 221—746.

Zongorák, pianinók, eladása, vétele, megbízásból, Sasvárinál. Lenin körút 21. Telefon: 426—819

Tangóharmonikát, középnagyságút keresek. Tel: 331—306.

Magnetofon M 2-es vadonatúj eladó. Rákospalota, Sződliget u. 19.

Magnetofont bérelnék, prima hangút. XI., Lágymányosi utca 12, fszt. 1. Bíró.

FOTO, OPTIKA

Praktina Fx Tessár 2,8-as eladó. 383—029.

OKTATÁS

Angol tanárt keresek, aki házhoz jön. Jelentkezés héttőn, 6—8-ig 426—218.

FELHÍVÁS

Felhívás! Lukács Antalné Pécsi Erzsébet saját érdekében azonnal jelentkezzen, házassága bontópere ügyében. — Budapest, V. ker., Szervita tér 5. sz. alatt, a 16-os ügyvédi munkaközösségnél. — Lukács Antal.

ÜDÜLÉS

Szép vidéken pihennék, viszonzom Budapesten. »Széchenyi fürdőnél« jelige, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

ADÁS-VÉTEL

Jégszekrény, kétajtós Hennefeld, kitűnő állapotban eladó. Hernád u. 54, I. 4. Tel: 428—207.

Nikkelező, krómozó, fémcsiszoló műhelyfelszerelés, üzemkész eladó. Érdeklődni Tatabánya, II., Feszti út 117.

Veszek bútort, varrógépet, feloszlatott háztartást, hagyatékot, dunyhát, párnát, ruhaneműt. 339—197.

Pehelypaplanok, gyermekágy lószőrmatraccal, sezlon, asztal, karosszékek, szandálok eladók. 112—132.

250 kcm Thornax négysebességes, oldalkocsi alváz, komplett dukkófelszerelés, faesztergapárések, baba présszerszámok, vásári sátrak, ponyvák s egyéb játékkészítői felszerelés sürgősen eladó. Békásmegyer, Donáth u. 11. Ziegner.

350 Izs, külföldi magnetofon eladó. T: 338—658.

Valódi Hennefeld kétajtós jégszekrény, szenesláda, eladó, 296—517. Ilka utca 9.

VEGYES

Kútgyűrű, betonkád, kéményajtó, kerítésoszlop, födéltálca, járdalap, vidékre is vagonba, Budapest XI., Péterhegyi u. 2. sz. Klima. 225—317.

Közületek, figyelem!!
Budapesten és vidéken
PATKÁNY-, EGÉR-
és mindennemű
FÉREGIRTÁST
(sváb, ruszni, poloska stb.) soronkívül vállalunk
FŐVÁROSI TAKARÍTÓ VÁLLALAT
Budapest
V., Egyetem u. 12.
Telefon: 183—687

Nagytakarítást, cianozást, patkány, egér, sváb irtást
SZŐNYEGEK
kárpitos bútorok
TISZTÍTÁSÁT
közületek és magánfelek részére
SZAKSZERŰEN VÉGZI
LAKÁSTAKARÍTÓ és CIANOZÓ KSZ
Bp. VII.,
Majakovszkij u. 79.
Tel.: 220—059.

Pulikölykök, fajtiszták eladók. Rákospalota, Sződliget u. 19.

Kiállítási pavilonjait készíttesse, dekoráltassa kisiparossal, minőségi munka, olcsó árak. — Megrendelést már most elfogad. — Haberfelner kárpitos, XIV., Mogyoródi u. 4.

Piszkos falak tisztítása, Gádor, Népszínház utca 34. Telefon: 141—501.

Kárpitos munkát házaknál is vállalok. XX., Pesterzsébet, Erdő út 5.

Piszkos falak tisztítása Jászavnál, Kőris utca 30. Telefon: 334—634.

Gyermeksétáltatást vállalok. Cím Katona József u. 14. Nagyné.

Kerti bútor, kerti függőágy, csőbútor, ágysodrony, gyermekkocsi készítés, javítás. Vanczák, Bpest. VII., Csányi u. 12. 429—238.

Keresek utcai műhelyhelyiséget XI., vagy XII. kerület központjában 163—134.

Olcsón kötök nylonharisnyát, olaszkát, átszabok, táskát készítek, zippzárt javítok, Lenin körút ötvenöt.

INGATLAN

Alagon, Prága u. 6 családi ház 300-as gyűmölcsössel, esetleg fél telek is eladó. Érdeklődni lehet: Cegléd, Borz u. 3/a, Pillsyné.

Rákoshegyen, autóbusztól, vasúttól 3 percnyire, 2 szoba komfortos, azonnal beköltözhető családi ház, harmadik szobának megfelelő, fűthető nagy zárt verandával, 300 □-öles termő gyűmölcsösben eladó. Érdeklődni hétköznap 18 órától 314—452 telefonon.

Öröklakásos kis társasházhoz XI. központjában építőtársakat keresünk. — »Kedvező feltételek 2822« jeligére, Lenin körút 80. Magyar Hirdetőbe.

Azonnal beköltözhető öröklakás eladó. V. kerület, Szemere utca, egyszobás, hálófülkés, központi fűtés, termálvíz, ipari áram, gáz, telefon. Kertrenéző V. emelet, lift. Sós, Zugligeti út 5. 364—984, öt után.

Nagyobb Pest-környéki családi házért 15—20 000 Ft készpénzt, plusz havi életjáradékot fizetnénk, esetleg idősebb házaspárt gondoznánk. VIII. ker., Harmincketted tere 3. Simon.

Két szoba hallos villarész beköltözhetőséggel eladó. XIV., Czobor u. 74.

Családiház Albertfalva forgalmi telepnél, Kassai út 5. beköltözhető 2 szoba, konyha, 1 szoba, konyha, kamra cserével 80. Érdeklődni helyszínen vagy Verbóczky, Sobieski J. u. 36.

Vennék életjáradékra vagy részletre 2—3 szobás házat, 70 000 készpénz Nagy-Budapest területén vagy környékén. »Otthon 27096« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

Tóváros kerten 3 szoba összkomfortos ház, 430 négyszögöl, fizetési kedvezménnyel, eladó. »Bányai« jeligére, Magyar Hirdetőbe, Lenin körút 80.

Vennék Pest környékén szoba-konyhás házat vagy házrészt, havi 300 törlesztéssel. — »Megegyezünk 2770« jeligére, Magyar Hirdetőbe, Lenin körút 80.

Alsógöd központban — 400-as gyűmölcsös, saroktelek, egyszobás lakott házzal eladó. — Flesch, Budapest, Népszínház 47. du. 6 után. 341—849.

Beköltözhető szoba-konyhás, kertes ház, eladó Rákoscsabán. — Kizárólag hétköznap 17—19 között: 149—454.

Családi ház beköltözhető, sürgősen eladó. XIV., Sashalom. Érdeklődni lehet: XV., Pestújhely, Lenin és Őrjárat sarok, Trafik.

Eladó, Rákoshegy, Erzsébet, 36 alatt, családi ház, két szoba, előszoba, konyha, kamra, 270 négyszögöl telekkel, felerészben azonnal beköltözhető, másik fele szoba-konyhás lakással, állomás, busz három perc. Érdeklődni egész nap, Rákoshegy, Wesselényi 10 szám.

Érdligeten kétszobás, komfortos ház, 300-as gyűmölcsösben, vasút, autóbusz közelében, beköltözhetővé tehető, igényesnek eladó. Reggel 10-ig, délután 2-től 5-ig. Telefon: 121—284.

Rózsadombon, gyönyörű helyen, eladó egy nagyméretű kétszobás, összkomfortos, beköltözhető öröklakás, OTP-vel, telekrésszel. Érdeklődés hétköznap 8—9 óra között. 185—855/229 mellék.

Rákosszentmihály, Hársfa utca 101, 2 szoba, konyha, kamra, melléképületekből álló családi ház eladó. Cserével beköltözhető.

Csepel, Kossuth Lajos u. 87 szám alatti, egyedülálló szoba-konyhás, beköltözhető ház eladó. Érdeklődés: Kiss János altábornagy u. 20.

Csepel, Táncsics Mihály utca 29 szám alatt 220 □-öl bekerített, közműves telek eladó. Érdeklődés: Kiss János altábornagy utca 20.

Eladó családi ház, beköltözhető, kedvező fizetési feltételek mellett. Lőrinc, Benedek Elek 21.

HÁZASSÁG

Élettársat, jó pajtást keres 26/156 barna leány. Lakás szükséges. »Boldog otthon« jeligére, a Kiadóba.

Ez úton keresi házasság céljából özvegy vagy elvált asszony ismeretségét 25-től 30-ig. »Megtalált szív« jeligére, a Kiadóba.

Harminchat éves, telt karcsú, tisztviselőnő, özvegy, főbérleti lakással, józan életű értelmiségi ismeretségét keresi házasság céljából. »Igazi« jelige.

Józaneletű, egészséges, barna, nőtlen, jómegjelenésű, műszaki dolgozó élettársat keres. Független, lakással rendelkezők válaszát kérem. »Szolid 43/175«.

Független özvegy jövedelemmel, lakással férjhez menne. Jelige »50—62-ig«, a Kiadóba.

Komoly, intelligens zeneakadémiát végzett rk. leány 40 év körüli zenekedvelő, értelmiségi férfi ismeretségét keresi házasság céljából. »Halhatatlan melódiák 28193« jeligére, Kiadóba.

Házasság céljából megismerkednék józaneletű férfival 45-től 50-ig, szoba konyhás lakásom van. — »Megbecsülés 2840« jeligére, a kiadóhivatalba.

56 éves, 900 fizetésű magányos nősülne »Későbbi esküvő 2841« jeligére, kiadóhivatalba.

31 éves ipari munkás fiatalember keresi lakással rendelkező nő ismeretségét, házasság céljából. »Boldogság« jeligére, a Kiadóba.

29 éves dolgozó nő férjhez menne becsületes férfihoz, aki lakással rendelkezik. 36 évig. »Becsületes« jeligére, a Kiadóba.

Kimondottan csinos, jómódú, 53 éves özvegyasszony megismerkedne hozzáillő, jó megjelenésű intellektuellel, házasság céljából. »Rossz egyedül 28480« jeligére, a kiadóba.

52/168 iparos megismerkedne házasság céljából, 47-ig állással és lakással rendelkező csinos nővel. Levelek »Szeretet kérek 28508« jeligére, a Kiadóba.

Jellemes, jólelkű élettársat keresek 28-tól, csinos, izr. diplomás, lakással rendelkező húgomnak. »Megfelelő 2830« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

Pest környéki gazdaságba benősülhet 55 éves, csinos, magányos özvegyhez. »Vasutas előnyben 27627« jeligére, Felszabadulás téri Hirdetőbe.

28 éves, 165 magas, izr. dolgozó leány férjhez menne 37-ig. Lakás van. »Úgy szeretnék boldog lenni 26270« jeligére, a Felszabadulás téri hirdetőbe.

26 éves, barna, csinosnak mondott, önhibáján kívül elvált asszony, 2 fiúgyermekkel, férjhez menne komoly, korban hozzáillő, gyermekszerető férfihoz. Lakás van. »Hűség 26824« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Középkorú, csinos férfi keres feleséget, fekete, barna szemű nőt, 45-ig, lakásom, megélhetésem biztosítva. — »Arya 26004« jeligére Felszabadulás téri hirdetőbe.

Csinos hölgy ismeretségét keresi, házasság céljából, középtermetű, 31 éves építész. Lakás van. Fényképes válaszokat »Őszinteség 68690« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Lakással rendelkező, 33 éves, 170 magas, értelmiségi nő művelt élettársat keres. »Sors bona, nihil aliud 28186« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Baranyai, 60-as özvegyasszony férjhez menne, kétszobás, emeleti lakásom, természetbeni járandóságom és ingatlanom van. »Intelligens nyugdíjas« jeligére.

Mezőgazdaságban minden ágazatában jártas hajadon férjhezmenne »Huszonnégyéves« jeligére, orosházi Hirdetőbe.

A GYŐRI EGYHÁZMEGYEI HATÓSÁGTÓL.

500 /1936. sz.

GYŐR
936 MÁR 21
S 2

Műemlékek Országos Bizottságana

IX Rákos utca 10

Budapest. VI.

Hivatalból
egyházkormányzati ügyben.

~~Állatkerti út~~ 1. megye.

Kósa Zoltán

építész

lásd

E. G. I. 586 l.

Kósa Zoltán

nagy villáját az Architecture d'aujourdhui és
a Profil mutatják be képekben

Kósa Zoltán

1936

1 (Wien) 1936.

Tér és Forma

1937. 22. l.

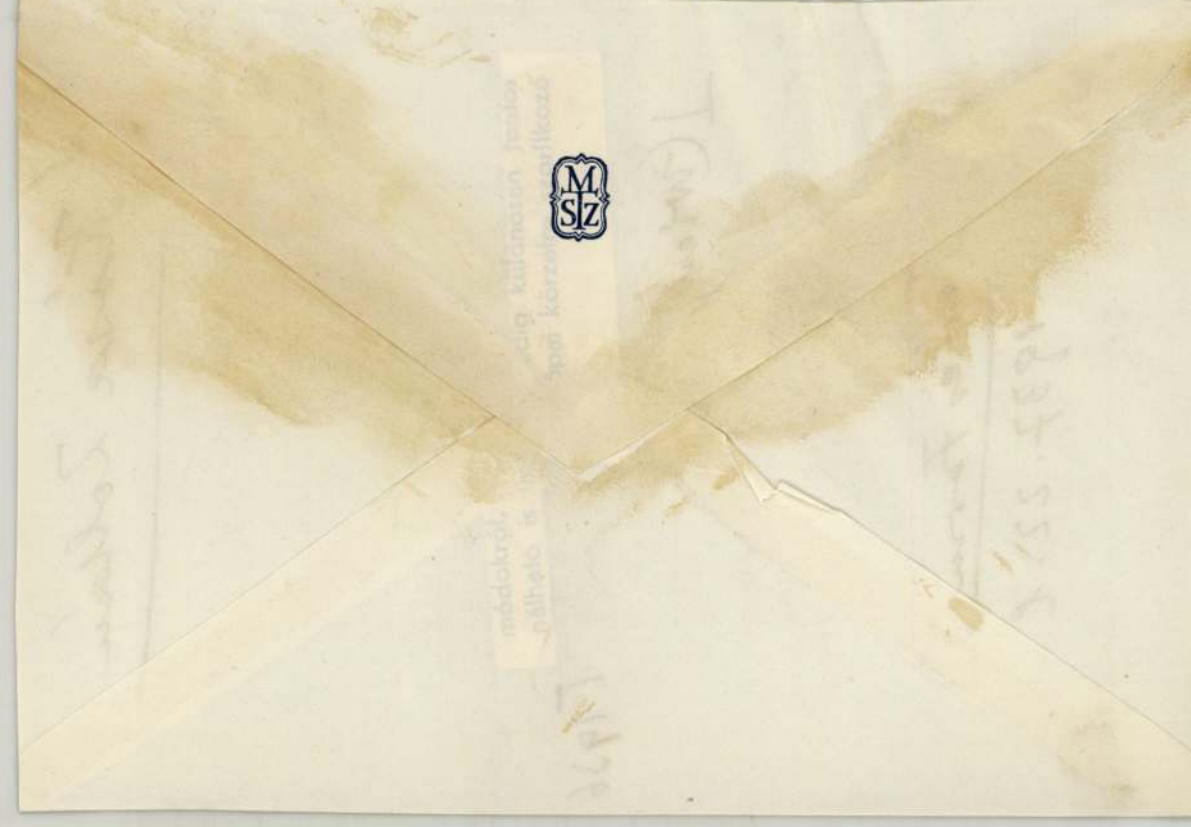

Kósa Zoltán

Tervezte a csepeli Shell műrek munkásöltözőjét. 1934.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1511

Kósa Zoltán

építész

Családiház Budapesten a Kútvölgyi uton, fenti terverte

Repr.

Tér és Forma

1937. 1. sz. 13, 14. l.

Hungária Nyomda Rt. Budapest

Kósa Zoltán

a Budai Szépművészeti Társulat építőművészeti kiállításán a Társulat Eoszorus Ernst érmét nyerte. 1935 ben

MMÉE kötl
1935. 18. l.

PEST-PILIS-SOLT-KISKUN

Budapest

47.264

Műemlékek

Hivatalból

Díj átalányozva.

á.I.2.j.92.-1937.-

Kóva Zoltán

épitész Miskolc

1933. nemz. képzőm. kiáll.

343, 344.

1696. NEGYZETES UVEGSZEKRENY
— Viereckiger Glasschrank, weiss

1697. FIÓKOS SZEKRÉNY, feketére p
Kommode, schwarz gebeiztes Holz,

1698. KIHUZÓS ASZTAL, diófa, négyszö
eckig. Ungarisch, Louis XVI.

1699. LÁDA, diófa, faragott rozettákkal. C
Italienisch, XVII. Jh.

1700. HOSSZU ASZTAL, diófa, hat balu
holz, mit Balusterfüsse. Renaissanc

1701. KÖNYVTÁRASZTAL, diófa, hosszu
sz. — Bibliothektisch, Nussholz, au

1702. ALACSONY IRÓSZEKRÉNY, dió
schrank, Nussholz, mit Bronzebesch

1703. FIÓKOS SZEKRÉNY, Louis XVI.
Intarsia. Ungarisch, um 1800.

1704. IRÓASZTAL, cseresnyefa. Biderme

1705. EBÉDLŐSZEKRÉNY, diófa. Neob

y, két ágy, két éjjeliszekrény, toiletteasztal, barokkstilusu
immergarnitur, zwei Schränke, zwei Betten, zwei Nacht-
· Intarsia. XIX. Jh.

berakásu jelenetekkel. Olasz, XIX. sz. — Schreibtisch,
Beineinlage. Italienisch, XIX. Jh.

zel, két jón oszloppal. Steindl Ferenc műve. XIX. sz. e. f.
sia. Werk von Steindl. E. H. XIX. Jh.

aragott disszel. XIX. sz. — Viereckiger Tisch, Nussholz,

y, két ágy, két éjjeliszekrény, egy toiletteszekrény. Modern.
ränke, zwei Betten, zwei Nachtschränke, ein Toilette-

krény és fiókosszekrény. Gyökérfa. Modern. — Herren-
ank, eine Kommode, Wurzelholz. Modern.

két karosszék, ülőke, ovális asztal, gyökérfa. Modern. —
stühle, Hocker, ovaler Tisch, Wurzelholz. Modern.

zdag rokokóstilusu berakással, bronzverettel. XIX. sz. —
kokointarsia, Bronzebeschläge. XIX. Jh.

Kósa Zoltán

1.

Tér és Forma

1936. 233. l.

Kósa Zoltán

Kensiku Sekai

1936. szept. 12.

Villája repr.

Kósa Zoltán

Irod

Tér és Forma

1931. 192. l. kapjel.

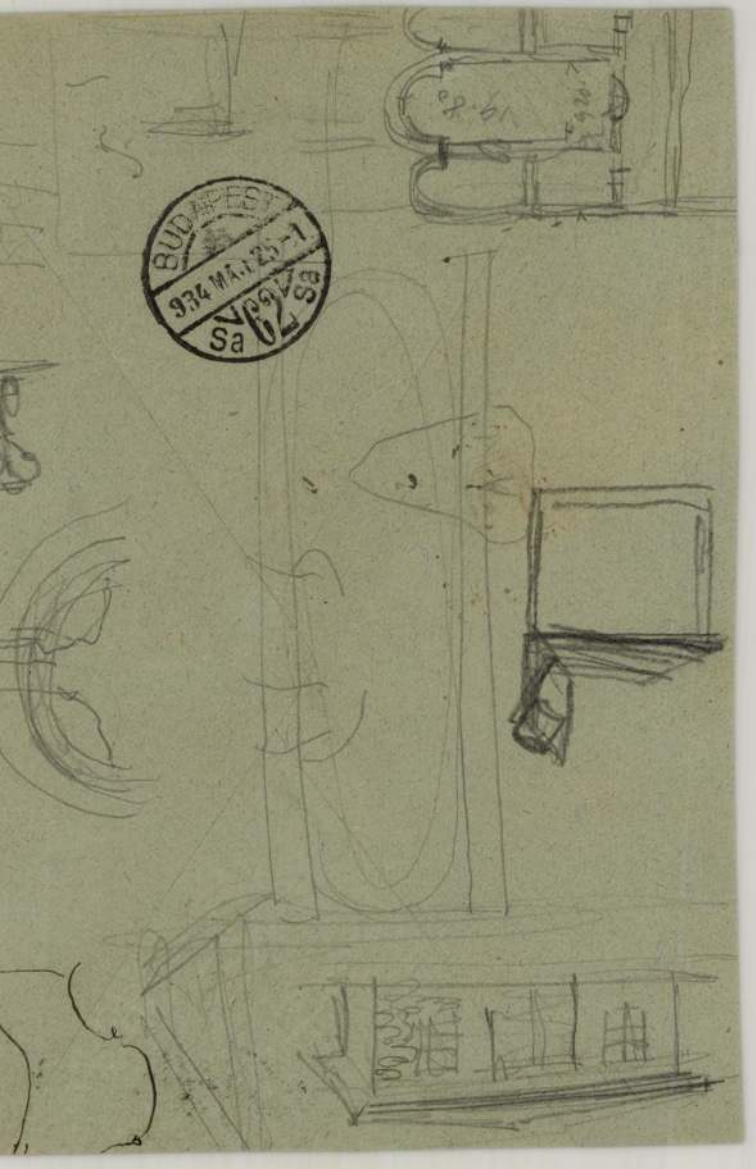
BUDAPEST
1934 MÁJ. 25-1
Sa

Kósa Zoltán

épitész

cród

2

Tér és Forma

1931. 67, 68. l. (Weekend-házak – weekendház-csoportok; tervrajzokkal.)

emlékérem 1685-ből 6

1127. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS HALÁLÁRA vert ovális ezüstérem, 1889 3

1128. MÁRIA TERÉZIA EMLÉKÉRME »Cura fori«, Erdély számára, 1765. Bronz, aranyozva. — Érem ugyanannak születésére, 1717. Bronz, 2 drb 12

1129. VEGYES EMLÉKÉRMEK STB. Ón és bronz, 5 drb . . 3

1130. BORROMEI KÁROLY EMLÉKÉRME, aranyozott bronz. — X. Piusé, bronz, 2 drb 3

4

Kósa Zoltán

építész

l.

Forum

1933. 101. l.

941-DEC.10 N1
B

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 427-837.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

(Kósa Zoltán)
cikke
a Magyar
államvasutak
tervpályáiról.
Tér és Forma
1947. 1. sz.
6, 7, 8, 9. l.
műszaki
rajzokkal.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 .... évi .... hó .... n .... napján

.....

délelőtt / délután .... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Kósa Zoltán

Kósa Zoltán okl. építészmérnök,
VII. Wesselényi-u. 27. **423-445**
Kósa Zoltán dr. máv. főtanácsos,

Budapest, 1940. szept.

BUDAPEST
1125

Kósa Zoltán

hagyatékait kellene tenni. A Cobden-Társaságban Kósa Zoltán, a fiatal építésznemzedék egyik jeles

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1937. 54. l.

képviselője tartott előadást „Reformépítészet vagy új építészet" címmel. A nagy tanultságot mutató és sok ötlettel felépített előadás során kifejtette azt a nézetét, hogy a kétezermillió főre becsülhető emberiségnek csak igen kis, majdnem elenyésző százaléka él emberhez méltó lakásokban. A világ építészeti elmaradottságának legfőbb oka, hogy a racionális nagyipari munkamódszerek az építésben még egyáltalában nem érvényesülnek. Beszélt a művészet szónak új értelméről az építészetben. Tíz évvel ezelőtt a modern építészek még húzódtak a művészet szótól. Kompromittáló jellege volt a mérnöki exaktsággal szemben. Ma már igenis van szó művészetről, de olyan értelemben, hogy az nem külsőséget, ráaggatott díszt jelent az épületen, hanem a belső harmóniának külső szerves kifeje-

Kósa Zoltán

1936

AZ ARKITEKT c. istanbuli török építészfolyóirat januári száma Kósa Zoltán Széher-úti villájának képét és alaprajzát ismerteti a Tér és Forma nyomán.

Tér és Forma

1936. 3. sz. 15. l.

ecture. The article's chief aim is to point at the necessity to prevent modern rchitecture from becoming merely formal. Futher development must be avoured by claerly recognising its essence, its fundamental ideas. This number resents further two buildings for Hungarian country post-offices, the one built t Karcag according to plans of Nándor Körmendy, the other at Jászberény esigned by Tibor Brestyánszky. Two different solutions of an almost iden-cal problem afford an opportunity for interesting comparisons. Subsequently e are shown the service station of the FIAT works at Budapest executed by ne architect Ervin Quittner. Then follow some photographs of the FIAT factory-uildings at Lingotto, namely a motor-course built on the roof, which is one f the most interesting creations of present-day architecture. Apart form its pecial task this shows possibilities for utilising roofs appropriately. The article ealing with FIAT cars type 1500 discusses the conclusions which might be rawn from car-building in relation to the building of houses and dwellings. he architectural section ends with reproductions of a cinema theatre erected a suburb of Budapest designed by the architect Pál Virágh: we present irágh as an architect endowed with a wonderful sense of space. As a conclusion f this number there follows a series of reproductions of modern furniture.

Kósa Zoltán

Uvod

III

Decorative Art. The Studio Year Book. 1938. London. Edited by C. G. Holme.

Verantwortlich f. Redaktion und Verlag: Franz Szablya Fris

Kósa Zoltán

Szécher uti villája

Repr.

Decorative Art 1936

(The Studio Ltd.

London)

10./

Biró Józse

(Kny. Erdél

1935.

Biró Józse

(Kny. Arch

Budapest,

Biró Józse

39 K, 145

Biró Józse

feladata.

1940.

Blénessy .

8 o, 20

Boch, Fra

zu Gran i

Bodányi Ö

művészeté

Boder Józ

Kósa Zoltán

cikk:

Tér és Forma

1933. 185. l.

(Magyar építészek kiállítása Párizsban.)

Kósa Zoltán

2 A Béke út és Övezet utca kereszteződésében — az előbbi építkezés folytatásaként — a még háború előtt elkészített alapokon, teljesen módosított tervek alapján további 189 kétszoba-konyhás, fürdőszobás, loggiás lakás épült 1949-től Kósa Zoltán és Deák Ernő tervei szerint.

Gábor Eszter: Munkáslakás lakótelep Budapesten 1945 után

Kritika 1980/1 20-21.o.

ifj.Kósa Zoltán épitész MDK

Ifj.Kósa Zoltán: Hozzászólás a "Lakástervezésünk néhány kérdése"cimü cikkhez Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.1-2.sz.40.l.

Kósa

~~Kósa~~ Zoltán épitész MDK

Budapesti lakóház repr.

Hámor István:A lakástervezés tiz éve Magyar Épitőmüvészet 1955.IV.évf.3-4.sz. 104.l.

MDK

Kósa Zoltán, épitész

Csepel, Imre tér, lakóház tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Kósa Zoltán, épitész MDK

Bp. Uttörőváros. A konyhaépület tervezője.

repr.

MagyÉp 1945-55.

<Kosa Zoltán>

építén cikke

<> Építési-Notesz.

Népszerű és Tudományos Technikai Napló. A Pesti Napló mellérlett. 1933. okt. 18.

ΑΘΗΝΑΙ
68 VII 13

BUDAPEST
48 VII 21-8
69

<Kósa Zoltán>

épitett ukke

<> Két kis könyv a modern épitészetről.

Tér és Forma

1947. 134. l

Kósa Zoltán

építész

Az Architecteur d'Aujourdhui folyóirat rendezésében meg nyilt Párisban a II.modern nemzetközi építészeti kiállitás.Általános elismerést és tetszést arattak a magya kiállitók,akiknek csoportjában külön-külön,vagy pedig együttes tervekkel szerepelt.-

Nemzeti Ujság
1933.IV.4.

(Kósa Zoltán)

cikke

(:) Budapesti Nemzetközi Őszi Vásár 1949. Építés – Építészet. 1949. I. évf. 4. sz. 38–47. l. Számos ábrával.

Kósa Zoltán

A JAPÁN FOLYÓIRATOK ismét szép helyet adnak a lapunkban megjelent anyagnak: ~~a „Sinkentiku" Fischer József villáját ismerteti egy egész oldal terjedelemben,~~ a „Kokusai-Kenchiku" ~~ugyancsak Fischer József és~~ Kósa Zoltán villáit ismerteti.

Tér és Forma

1935. 4. 24.

készítő munkát végez; tárgyalni tartozik minden kérdést, amelyet a választmány vagy az elnökség eléje utal; a bizottság minden tagjának a kamarai ügyrendben meghatározott indítványozási joga keretében kezdeményezési joga van.

C) *Összehívás.* A nagybizottságot a Kamara elnöke hívja össze és pedig

a) saját elhatározásából,

b) a választmány határozatából.

Kétszer egy évben — pl. június, december hónapokban — a tagok tájékoztatása céljából rendes ülést kell tartani, ezenkívül rendkívüli ülések szükség szerint tarthatók. Az összehívás egyéni meghívókkal történik.

D) *A tárgyalási rend* tekintetében a kamarai ügyrend 113—116. §-ai mértékadók. A tagértekezletekről a nyilvánosságnak az Ügyrend 117. §. (2.) bekezdése értelmében közlések adandók ki. A bizottság vidéki tagjai a napirendre tűzött tárgyhoz írásban hozzászólhatnak.

A bizottsági tagok A)-*b)* szerinti választására jelöltek kérendők mindazon egyesületektől, amelyek a Kamara 1930—1931—1932. évi működéséről szóló jelentésekben fel vannak sorolva és pedig az ott megadott vagy időközben az illető testület részéről kiigazított létszám figyelembevételével, továbbá a Szabadalmi Ügyvivők testületétől.

A választmány 1933. évi június hó 9-én hozott határozatából:

A választmány a május 12-iki határozat A)-*c)* pontja értelmében betöltendő tagsági helyekre törvényhatóságonként — és pedig külön a vármegyei és külön a városi törvényhatóságokból — minden megkezdett 50 kamarai tag után egy, de legfeljebb négy nagybizottsági tagot fog az illető törvényhatóság th. bizottságában a Kamarát képviselő legidősebb kamarai tag vezetése alatt tartandó tagértekezlet jelölése — — mint a kamarai ügyrend 115. §-a szerinti véleménynyilvánítás* — alapján választani.

*

A választmány a június 9-i határozat szerinti jelölés alapján fogja a kamarai ügyrend 108. §-a szerinti kamarai megbízottat is megválasztani és pedig olyképpen, hogy a választmány erre a tisztségre a nagybizottsági tagok egyiket, vagy ahol a th. területén lakó kamarai tagok száma az 50-et nem éri el s így csak egy nagybizottsági tag lesz, ott ezt a tagtársunkat kívánja megválasztani.

Az egyes törvényhatóságok területén lakó kamarai tagok közül választandó nagybizottsági tagok, illetőleg a kamarai megbízottak megválasztásának alapjául jelölő tagértekezletet fogunk összehívni a Kamarát a vármegyei és városi th. bizottságokban képviselő legidősebb kamarai tagok által szeptember hó elejére javaslatba hozandó időre és helyre.

Az egyesületi és vidéki tagcsoporti jelölésekre vonatkozó kezdeményező intézkedések a kamara részéről már megtörténtek.

---

* Az ügyrend más jelölési eljárásra nem ad módot.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara közhírré teszi, hogy választmánya által hozott, jogerőre emelkedett határozat folytán új tagok

1933. évi május hó 26-tól:

Fonó Ferenc gépészmérnök, Kispest, Szigligeti-u. 17.

Lengyel Artúr építészmérnök, Debrecen, Wesselényi-u. 2.

Meszlényi István gépészmérnök, Budapest, VI., Terézkörút 56.

Nagy Antal gépészmérnök, Budapest, II., Volkmann-u. 8.

1933. évi május hó 29-től:

Gyalokay Géza gépész- és közgazdasági mérnök, Budapest, IX., Ráday-u. 8.

Pósa Jenő gépészmérnök, Budapest, I., Mészáros-u. 52.

1933. évi június hó 12-től:

Áchim Mihály építészmérnök, Békéscsaba.

Bardon Alfréd építészmérnök, Rákospalota, Eötvös-u. 55.

Dr. *Ferencz* Pál vegyészmérnök, Budapest, II., Garas-utca 24.

Freiszer Lipót építészmérnök, Cinkota, Hunyadi-utca 11.

Kovács László Ödön gépészmérnök, Budapest, V., Honvéd-utca 22.

Kósa Zoltán építészmérnök, Budapest, VII., Hársfa-u. 27.

Müller Géza gépészmérnök (hon.), Budapest, VII., Czobor-utca 90.

újlaki Müller Pál dr. vegyészmérnök (hon.), Budapest, VI., Aréna-út 84.

Taskovits László mérnök, Rákospalota, Kassa-u. 24.

Dr. *Zelen* Béla gépészmérnök, Budapest, I., Fery Oszkár-utca 46.

1933. évi június hó 26-tól:

Boglár Lajos gépészmérnök, Budapest, V., Hold-utca 29.

Gyárfás László mérnök, Budapest, VIII., Bezerédy-u. 6.

nemeshalácsi Halácsy Endre gépészmérnök, Sződliget, Szent István-u. 35.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1933. évi június hó 9-én tartott ülésében az alábbi kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Horváth Dezső, sz. 1897, okl. gépészmérnök, Pécel;

Körner József, sz. 1907, okl. építész, Budapest, V., Váci-út 6. — Fellebbezési határidő: 1933. évi július hó 10.

Törölt tagok. A Budapesti Mérnöki Kamara közhírré teszi, hogy választmányának 1933. évi május hó 12-én tartott ülésében önkéntes lemondásuk folytán a Kamara tagjai sorából töröltettek:

1933. évi március hó 31-i hatállyal:

Babos József em. Rákosliget, — *Dénes* Samu m. Kecskemét, — *Fényes* Aladár gm. Budapest, — *Hajós* István gm. Budapest, — *Neumann* Nándor gm. Székesfehérvár, — *Kerner* Ede em. Kecskemét, — *Krén* Ferenc ép. Budapest, — *Kupferschmied* Sándor gm. Budapest, — *Malmos* Andor m. Budapest, — *Nagy* Sándor m. Budapest, — *Reichfeld* Miklós gm. Győr, — *Ritter* Gyula vm. Frankfurt, — *Rosenberg* Salamon gm. Székesfehérvár, — *Timár* Béla m. Budapest, — *Vigh* József em. Tapolca. — *Zimányi* Károly vm. Diósgyőr.

1933. évi május hó 12-i hatállyal:

Cebe József em. Szombathely, — *Jány* József vm. Ujpest, — *Pauer* Béla gm. Budapest, — *Siegmund* András gm. Budafok.

Törölt tagok. A Budapest Mérnöki Kamara közhírré teszi, hogy választmányának 1933. évi május hó 26-án tartott ülésében önkéntes lemondása folytán a Kamara tagjai sorából töröltetett:

Erdős Vilmos József gépészmérnök, budapesti lakos, 1933. évi március 31-i hatállyal.

A beérkezett hivatalos jelentések, illetőleg ezek hiányában a Kamara régebbi hivatalos feljegyzései alapján elhalálozás folytán a tagok sorából töröltettek:

Bartók Ferenc gm. Budapest, 1932 április 16-i; *Baumgarten* Sándor ép. Budapest, 1928 május 31-i; *Biacs* Nándor gm. Budapest, 1925 dec. 17-i; *Bodnár* Pál ép. Nyirbátor, 1929 július 4-i; *Dóczy* Pál m. Kiskunfélegyháza, 1931 április 8-i; *Erdélyi* Viktor gm. Budapest; *Hibbján* János em. Budapest, 1930 augusztus 30-i; *Jablonowski* Béla vm. Budapest, 1927 június 10-i; *Jancsó* Gyula em. Miskolc; *Karkas* Rezső m. Budapest; *Kortsák* Antal m. Budapest, 1932 augusztus 9-i; *Krepuska* Lajos m. Budapest, 1930 február 25-i; *Lakatos* Mór Mihály m. Budapest, 1933 április 13-i; *Nemes* Emil m. Budapest, 1932 december 11-i; *bizáki Puky* Márton m. Budapest, 1928 február 6-i; *Schmidt* Károly m. Budapest, 1932 november 16-i; *Siklósi* István m. Jászberény, 1927 április 17-i; *Szent-Istvány* Gyula bm. Sopron, 1928 jan. 16-i; *Taborsky* Géza gm. Budapest, 1933 január 22-i hatállyal.

Budapesti Mérnöki Kamara
N. 6g—1933—3.

HIRDETMÉNY
a Mérnöki Kamara tagjainak fenntartott munkák végzésére különösen jogosítottak jegyzékébe felvételről.

A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya az alább megnevezetteket a 127.000—1929. K. M. sz. rendeletben a Mérnöki Kamara tagjainak fenntartott munkák végzésére külön jogosítottak jegyzékébe felvette és részükre a hivatkozott rendelet 1. §-ának alább megjelölt pontjainak hatálya alá eső alább megjelölt fenntartott munkák végzésére a jogosítványt kiállította:

Forgó Dezső sz. 1892 budapesti lakos: „vegyvizsgálatokat keresetszerűen végző ipari és kereskedelmi vegyészeti laboratóriumok műszaki vezetése." (35. pontból.)

Kaich Dániel sz. 1886 kispesti lakos: „mindenféle felszíni helyszínrajzi és magassági felmérés és kitűzés az alsórendű alappont meghatározásokkal együtt, azoknak térképezése" (9. pontból);

„ú. n. kataszteri felmérés, továbbá 10 kataszteri holdat meghaladó ingatlan eldarabolása és az arra vonatkozó egyéb birtokrendezési mérnöki munkálat" (10. pontból).

Khayll Oszkár sz. 1887. budapesti lakos: „szennyvíztisztító (derítő) telepek tervezése, létesítésüknek az építtető megbízásából való művezetése és ellenőrzése." (6. és 7/c. pontból);

„25 m² -nél nagyobb kazánfűtőfelülettel rendelkező oly központi fűtőberendezések tervezése és megvalósításának a megbízó részéről való ellenőrzése, amelyek nem közfogyasztást szolgálnak." (19. pontból.)

Nagy Szeder István sz. 1907. kiskunhalasi lakos: „Mindenféle felszíni és magassági felmérés és kitűzés." (9. pontból.)

A kamarai állandó választott bíróság ügyrendje. A kamarai közlemények 9—10. számában közöltük, hogy az ügyrend nyomtatásban megjelent és a Kamara segédhivatalában kapható. E közleményünkbe sajtóhiba csúszott, amennyiben az ügyrend ára az ott jelzett 20 fillér helyett példányonkint 40 fillér.

A kamarai tagok új név- és címjegyzéke a közeljövőben megjelenik. A nagy anyagi áldozatot igénylő kiadvány elsősorban a mérnöki munkaerőt igénybevevő hatóságok, testületek és magánfelek tájékoztatására készül. A névjegyzéket a Kamara tagjainak díjmentes tagilletményként anyagi okokból nem küldheti meg. Azon tagoknak azonban, akiknek a tagnévjegyzékre személy szerint szükségük van, a Kamara segédhivatala azt 40 fillér (bélyegben is beküldhető) ellenében ki fogja adni, illetőleg meg fogja küldeni. A Kamarán kívülállók a névjegyzéket 2 pengőért kaphatják meg.

A költségek előirányzása céljából Kamaránknak tudnia kell, hogy körülbelül hány példányra lesz szükség, ezért kérjük a t. Tagokat, hogy a névjegyzékre vonatkozó igényüket 1933 július hó 10-ig jelentsék be a Kamarához, egyúttal beküldve a kézbesítési költséget is. A szétküldés — kivéve a sürgős igényléseket — előreláthatólag szeptemberben fog megtörténni.

Budapesti Mérnöki Kamara
A. 311/1933.

HIRDETMÉNY TAGDIJ-RÉSZLETFIZETÉSRŐL.

A Kamara egyes indokolt esetekben a tagdíjnak, vagy hátralékának részletekben való fizetésére adott engedélyt, amikor is a tagdíj közadók módjára való behajtásának — törvényben biztosított — jogával nem élt, illetőleg a folyamatban volt behajtási eljárást elnöki hatáskörben felfüggesztette.

Sajnálattal tapasztalta azonban a Kamara, hogy a részletek befizetése gyakran minden indokolás nélkül elmaradt. Ilyen esetekben ezentúl a végrehajtási eljárást újból meg kell indítani és újabb részletfizetési engedményt csak a részletfizetés elmaradásának hitelt érdemlő igazolása és különös indokok előterjesztése esetén a választmány adhat.

Kelt a Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 1933. évi június hó 23-án tartott üléséből.

Katona s. k., pénztárnok. **Dr. Kossalka** s. k., elnök.

A Budapesti Mérnöki Kamara
Fegyelmi Bírósága.
F. 5/1931/6. sz. határozatából.

Jogesetek a Kamara fegyelmi bíróságának gyakorlatából.

A Budapesti Mérnöki Kamara Fegyelmi Bírósága N. N. kamarai tag ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben hozott vádhatározatából kifolyólag a Budapesti Mérnöki Kamara üléstermében 1931. évi május hó 28. napján megtartott nyilvános szóbeli tárgyaláson a vád és védelem meghallgatása után a következőképpen

határozott:

A Fegyelmi Bíróság N. N. kamarai tagot vétkesnek mondja ki a mérnöki rendtartásról szóló 1923:XVII. t.-c. 37. §-ának első bekezdése 2. pontjába ütköző fegyelmi vétségben és ezért őt a hivatkozott törvény 38. §-ának 1. pontja értelmében feddéssel bünteti.

A fegyelmi eljárás során költségek nem merültek fel, így azok nem állapíttattak meg.

Jelen határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a Fegyelmi Bíróságnál benyujtandó írásbeli fellebbezéssel lehet élni a Mérnöki Tanácshoz.

Indokok:

Panaszlott N. N., kamarai tag 1929. év folyamán egy a . . . .-i kir. törvényszéknél felperesi minőségben indított perében oly értelmű kérelmet terjesztett elő, miszerint a kir. törvényszék keresse meg a Budapesti Mérnöki Kamarát, hogy panaszlottat az általa teljesített mérnöki munkálatokért milyen díjazás illeti meg. A Kamara a törvényszék megkeresése folytán szakelőadónak osztotta ki az ügyet, majd a legkiválóbbaknak talált szakértőkkel felülvizsgáltatta a véleményt, utóbb az így felülvizsgált véleményt szakbizottság bírálata alá bocsátotta, a szakbizottság javaslatát a választmány elé terjesztette és a választmány határozatával továbbította a szakvéleményt a bíróságnak.

Ezen szakvélemény szerint N. N.-nek aránytalanul kevesebb díjazás jár, mint amennyit a perben ő alperestől követelt.

Panaszlott a szakvéleménnyel meg nem elégedvén, a bírósághoz beadott és a Budapesti Mérnöki Kamarához is benyujtott észrevételeiben a szakvéleményt súlyos kritikában részesítette és díjszabásellenesnek deklarálta.

A . . .-i kir. törvényszék ítéletében a Kamara álláspontját tette magáévá és elutasította panaszlottnak újabb szakértő meghallgatására irányuló indítványát, mert a törvényszék álláspontja szerint a kamarai szakvélemény bekérését éppen maga felperes kívánta és mert a szakvéleménynek felülbírálását megnyugtató módon más szakértőre bízni nem is lehet.

Panaszlott ezek után panasszal fordult a Kamarához, feljelentést tett azon ismeretlen mérnök kamarai tagok ellen, akik a szakvéleményt a Kamara választmányának megadták, kétségbe vonja a Kamara szakvéleményadási jogosultságát, a szakvéleményt tartalmazó kamarai átiratot hanyagul összeállítottnak mondja ki és kifogásolja, hogy a Kamara nem nevezi meg a szakértőket, mert ő ez okból nem tudja azokat büntetőjogi úton felelősségre vonni.

A Kamara választmánya nem adott helyt a panasznak, mert a Kamara álláspontja szerint a panasznak semmi alapja nem volt és a Kamara nem mehet el odáig a tagok anyagi érdekeinek védelmezésében, hogy bírói megkeresésre felfogásával és meggyőződésével ellenkező szakvéleményt adjon.

Panaszlott a Kamara választmányának ezen határozata ellen fellebbezett a Mérnöki Tanácshoz, azonban a Tanács a fellebbezést elutasította.

Ezek után panaszlott újabb beadványt nyujtott be a Kamarához és ismételten kéri mindazoknak a megnevezését, akik a szakértői vélemény készítésében közreműködtek, ismételten azt állítván, hogy a szakvéleményt készítők súlyos fegyelmi vétséget követtek el.

A Kamara elnöksége panaszlott beadványa folytán újból felülvizsgáltatta az adott szakvéleményt és az azzal kapcsolatos iratokat, s így N. N.-nek a szakvéleménnyel szemben felhozott állításait, és a szakértők az eredeti szakvéleményt mindenben helytállónak találták.

Mindezek alapján a Kamara ügyésze panaszlott ellen a Mérnöki Rendtartás 37. §. első bekezdése 2. pontjába ütköző fegyelmi vétség elkövetése miatt emelt vádat.

A vád szerint panaszlott a fegyelmi vétséget azáltal követte el, hogy egyfelől bíróságnál indítványt terjesztett elő, hogy a bíróság a Kamarától szerezzen szakvéleményt, később, amidőn a szakvélemény panaszlottat nem elégítette ki, kétségbe vonta a Kamara szakvéleményadási jogosultságát, a bíróság előtt a Kamarát, a Kamara szerveit, annak funkcionáriusait a Kamara tekintélyét súlyosan sértő vádakkal, hanyag, lelkiismeretlen, tendenciózus szakvéleményadással illette, a Kamarához intézett beadványában azt állította, mintha azok, akik a szakvéleményt adták, büntetőjogi felelősségre volnának vonhatók, tehát rosszhiszeműen, hamis szakvéleményt adtak.

A Fegyelmi Bíróság a Kamara ügyészének vádjait alaposaknak találta.

Tényként állapította meg a Fegyelmi Bíróság, hogy panaszlott a . . . . . i kir. törvényszéknél indítványt terjesztett elő arra nézve, hogy a Kamarától szerezzen be szakvéleményt és amikor ez panaszlottat nem elégítette ki, olyan kritikát gyakorolt a szakvélemény felett s megjegyzéseiben, észrevételeiben olyan magatartást tanusított, amely túlment a jogos kritika határán, amely eljárásával és magatartásával panaszlott a mérnöki kar tekintélyét sértette meg.

(E közleményt következő számunkban folytatjuk.)

Budapesti Mérnöki Kamara.
Eln. 28—1933.

HIRDETMÉNY.

A kamarai hivatalos órákban beállott változás.
1933. évi június hó 10-étől kezdve a Kamara

szombaton d. e. 8—12-ig,
hétfőn d. e. 9—2-ig

egyéb napokon pedig — úgy mint eddig — d. e. 8—2 óra között tart felek számára hivatalos órákat.

Budapest, 1933. évi június hó 10-én.

Budapesti Mérnöki Kamara.

Felelős szerkesztő és kiadó: THOMA FRIGYES.

Stádium Sajtóvállalat R.-T. Budapest, VI., Rózsa-u. 11.
Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Kósa Zoltán

Kovácsi István

Kozma Lajos

Kővágó József

Králik László

tovább építészek

Borb-Fabr. 56.1.

Újjáépítés tervezői.

Kósa Zoltán

~~Fischer József~~ (II.)

MAGYAR ÉPÍTÉSZEK A KÜLFÖLDI SZAKSAJTÓBAN. A Rassegna di Architettura 1935. februári száma Fischer József egy villáját közli.

A JAPÁN FOLYÓIRATOK ismét szép helyet adnak a lapunkban megjelent anyagnak: a „Sinkentiku" Fischer József villáját ismerteti egy egész oldal terjedelemben; a „Kokusai-Kenchiku" ugyancsak Fischer József ~~és Kósa Zoltán~~ villáit ismerteti.

Tér és Forma

1935. 4. sz.

Archduke Joseph, the former owner of the island, had a delightful bathing establishment built in renaissance style at the Northern end of the Island by the famous Hungarian architect Nicolas Ybl. In 1933 the Municipal Council of the City of Budapest had a large enclosed natatorium erected on the banks of the Danube on this Island. However, the installation of this swimming bath has not only become obsolete, but on account of the relatively small number of cabins available does not enjoy a large measure of popularity and is not entirely suitable for the demands of present time. It is just on this account, that the Municipal Council of the City of Budapest has decided to build a new natatorium and has advertised a competition for tenders. The illustrations featuring in the number depict the price-winning plans for the new bath. The design of M. Joseph Bernicky shows his ideas on a large swimming bath which is to be built in a similar style to that of the St. Margaret Island on the banks of the river Tisza at Szeged. A charming little „cafe" and confectionnery designed and erected by this architect is an excellent proof of what attractive solutions may be achieved with modern materials and constructions. The reader is also given a report on the triennale architectural exhibition that was held in Milano this years, and where a large number of successful Hungarian architectural works featured. A whole series of illustrations gives a wide survey of the theoretical town planning and appartment construction group which with the employ of modern materials has endeavoured to make the widest popular impression on the aims of modern architecture. The „Space and Form" also gives detailed criticism of two books; these are by MM. Koloman Tóth and Nicolas Nászay concerning the style of architecture customary along the shores of the Balaton and contain over a hundred pictures. The review is followed by one dealing in detail with the book written ny Yoshide on Japanese houses.

Kósa Zoltán, MDK

Építész

Bp. Úttörőváros. Fürdőépület egyik tervezője.
(Tőkés Györgyvel)
repr.

MagyÉp 1945-55.

~~Fiala Géza~~

mig

Ced 2

Kósa Zoltán

tervezték az alábbi
6 emeletes bérházat

MÉ. 1943. 10–11. l.
(Madách Imre-út
11. sz. bérház,
kejzőkkel és alap-
rajzokkal.)

Ornataque, praeter effigiem compilatoris, plurimis picturis ad similitudinem imaginum dicti Codicis Palatini effictis.

1. – 10. + I. – CXXIV. + I. – CXIV. ll.,
10 réper fabla

Pestini

G. Emich, 1867.

Kósa Zoltán épitész M.D.K.

BUVÁTI

OTP lakóhá z Bp. XIII. Visegrádi u. 1963. repr.

kivitelezés: 1965-1966. repr.

Magyar Épitémüvészet 1968/2. 26-27.l.

Kósa Zoltán Építőm.

~~és Jörés György~~

105. Szabadsági strandfürdő, téli öltöző-
(3 rajz) épulete (1955) (Jörés Gy.-el együtt)

106. Gellért szolló hefreállítása és belső átalakítása (1952). (1 foto, 2 rajz)

124. Szobrán művész számára tervezett műtezemhás, Vorosilov út (1957) (mozett és rajz)

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat 1949–59 (tervek és Vinyképek) Szerk. Gyöngyösi István, Rajkó Ervin Bp. 1959

Kósa Zoltán Épitőmův.

33. Béke uti lakótelep (1949) 100 lakás
34. " " "
36. Csepel, Imre tési lakóép. (1950. 160 lakás
84. Csillebérci úttörő Tábor, fürdő-épület (1950) (Tőrés gy. együtt terv.)
101. Gunev utca 24 (1954)

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat 1949-59 (tervek és lényképek) Szerk. Gyöngyösi István. Rajkó Ervin

Kósa Zoltán

építész

Modern magyar építőművészeti kiállítás Párisban – a kiállítás magyar részét rendezte.

Magyarság

1933 IV. 2

Kósa Zoltán
építész

— **Magyar építőművészeti kiállítás Párizsban.** A modern, mai építészet keresztmetszetét fogja bemutatni az a nemzetközi kiállítás, amely március 31-én nyílik meg a *párizsi Galerie Vignon* elegáns termeiben. *Magyarországon* kívül Ausztria, Belgium, Csehszlovákia, Olasz-, Lengyel- és Spanyolország vesz részt a kiállításon. *Ez lesz az első alkalom a háború óta, hogy a magyar építészet megjelenik a francia fővárosban.* A magyar csoport rendezésére *Kósa Zoltán* és ifj. *Masirevich György* építészek kaptak megbízást. A kiállítás megnyitójára máris a hivatalos Franciaország számos előkelő képviselője jelentette be megjelenését.

Magyar Hirlap
1933 III. 5

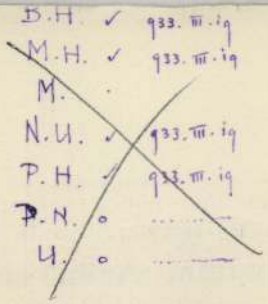
B.H. ✓ §33. III. iq
M.H. ✓ §33. III. iq
M.
N.U. ✓ §33. III. iq
P.H. ✓ §33. III. iq
P.N. o
U. o

Kósa Zoltán

építész

A budai Szépművészeti Társulat építőművészeti kiállításának díjkiosztó bizottsága odaítélte az
ezüstérmet.

Magyarság
1935.1.17.

Kósa Zoltán

Szerepelt az I. nemzeti társlatban.

MH 1933. IV. 19.

Kósa Zoltán

építész

Magyar építőművészeti kiállítás – a párizsi Galerie Vignon termeiben. A magyar csoport rendezésére kapott nyugtázást.

Esti Kurír

1933 III. 19

MDK

Kósa Zoltán, ép.mérn.

Nagyobbigényü családi lakóházat tervezett.

A MMÉE-ben állandó intézménnyé alakult át ez a kiállitás./Két illusztr. a III.és a VII.l./

Dr.Ny.L.: A"Hogyan épitsünk?" kiáll. a Nemzetközi Vásáron. MMÉE Közlönye 1933 máj. 6. III.-VIII.l.

MDK

Kósa Zoltán, építész.

(Jó épit. tervoel kerepel.)

Nuvcs. - Nemz. képzőmiv. kiáll - Magy. Szemle, 1933, XVIII. 2

166. l. - Gerevich

1-95

MDK

Helyreállították a Gellért-szálló főkupoláját

Kósa Zoltán építész

Népszava, 1958. máj. 8.

M.D.K.

Kósa Zoltán

A Budai Szinkörben bemutatott "Muzsikus Ferkó" c. szindarab diszleteit tervezte.

Muzsikus Ferkó c. kritika
Szinházi Élet. Bp. 1926. juni 28.- juli 4.
XVI. évf. 26. sz. 4÷11. lap.

MDK

Kósa Zoltán

Részt vett a L'Architecture d'Aujourd'hui c. francia folyóirat 1933. elején Párizsban rendezett II. nemzetk. modern. építészeti kiállításain.

MDK

Kósa Zoltán építész

A m. építőművészet Párisban és Milánóban.
Vállalk. Lapja 1933. máj. 11.

MDK

Kósa Zoltán építész

A m. építőművészet Párisban és Milanoban. Vállalk. Lapja 1933. máj 11.

Kacsa Gyula és Kós Zoltán, ép.művészek.

A Londonban megjelenő előkelő folyóirat "The Studio" minden évben évkönyvet ad ki a legkiválóbb építészeti müvek bemutatása céljából. -Ebben az évben először két magyar építész:K.Gy. és K.Z. munkáit, magyaros villa épületeit is közli a Studio évkönyve,ami annál figyelemreméltóbb,mert valamennyi ország csak 16 építésszel szerepel a kötetben.

Magyar építőművészek sikere Angliában.
Pesti Napló. 1936.márc. 28.

MDK

Kósa Zoltán építész

A L'Architecture d'Aujourd'hui c. francia építészeti folyóirat 1933-ban rend.nemzetk.építészeti kiállitást. A magyar kiállitást Masirevich György és Kósa Zoltán építészek rendezték.

Sz.: Magy.építészek kiáll.Párisban.

Tér és Forma, 1933.6.sz. 185.l.

MDK

Kósa Zoltán ép. és Kárász Géza okl.
mérn.ép.mester.

Villa a Virányos -uton.

Kósa Z. terve szerint Kárász G. kivitelezte.

Tér és Forma. 1936. 1. sz.

Kósa Zoltán, ép. MDK

a japan folyóiratok ismét szép helyet adnak a lap
punkban megjelent anyagnak.

A "Kokusai Kenchiku" ismerteti K.Z. villáit.

Tér és Forma. 1935. 4.sz.

Kósa Zoltán, ép . MDK

Tervezte dr. Spitz István kozmetikus rendelőjét. Kép. 26,27.l.

Tér és Forma. 1936.1.sz.

MDK

Kosa Zoltán, ép.

Villa a Széher uton. Képt
/A ház és alaprajz. d/l. keresztmetszet.

Városrendezési kérdések.
Tér és Forma. 1935. 1. sz. 18-20. l.

MDK

Kósa Zoltán, ép. kivitel Csató jenö

Bérház a Csáky-utvában. Kép és alaprajz.

Bérház a Kacsa-utcában. Kivitelezö: ? Kép.

Tér és Forma. 1937. 307. 308.old.

M.D.K.

Kósa Zoltán

Bérház tervét bemutatja a lap fényképfelvételen.

Szinházi Élet. Bp. 1937. jan. 31. febr. 6.
XXVII. évf. 6. sz. 79. lap.

szomjas ifjúi l
adják azt ilye
deni, szenved
elmélyítő olva
ságot az első
mennyiök lelk
Két vaskos kö
végigolvassa, ú

Bologna. H
napjaiban tett
forgalma valós
torio Emanuel
gyűlést tartaná
egyházak hűvö
már eddig is b
kutató lelkébe.

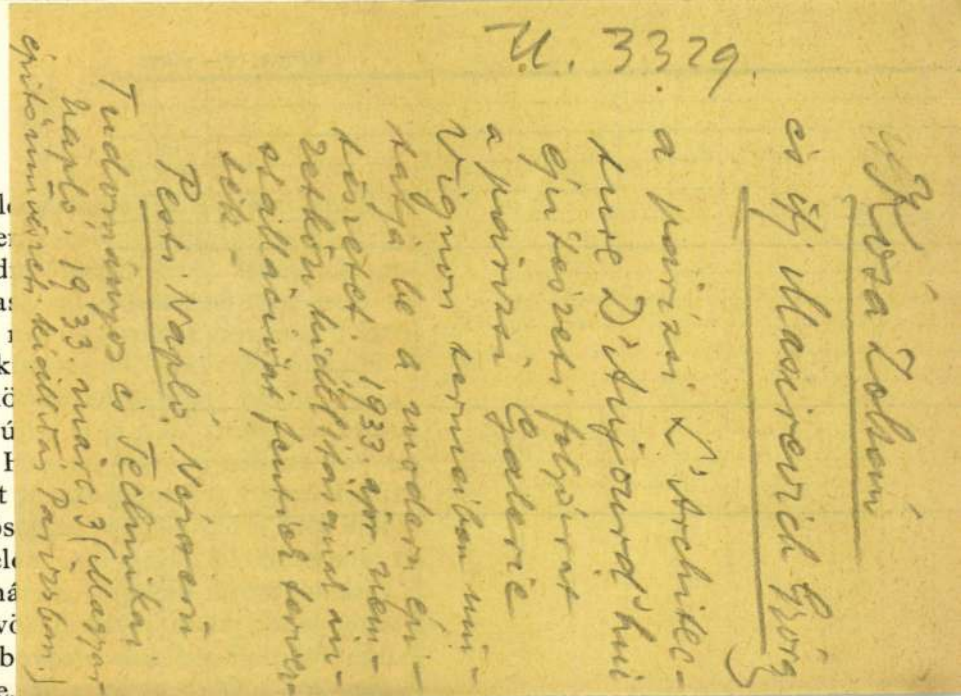

:ben, mikor már feltűnnek az örökváros

:ől függetlenül tárja elénk az emberiség tör=
ot alkotó — korszakát. A romok az antik
gyszerűségével. A katakombák, bazilikák az
itatják be, amikor lelkileg állt hatalma tető=
:ter a renaissance pápaság világot átölelő
ig, amely előttünk örvénylik tereken, utcá=
pelemből egységessé ötvözött mai Itália új
Mussolini itt valóban csodát tett. Itt nincs
edő államai ebből a lüktető életből impor=
sen az emberi szellem leghatalmasabb alko=
ól, amelyet Róma jelent, csak szemelgetni
sok súlya alatt erős próbára tett lélekkel,
látás reményében. A legmélyebb hatású
nk. Római tartózkodásunk utolsó estéjén

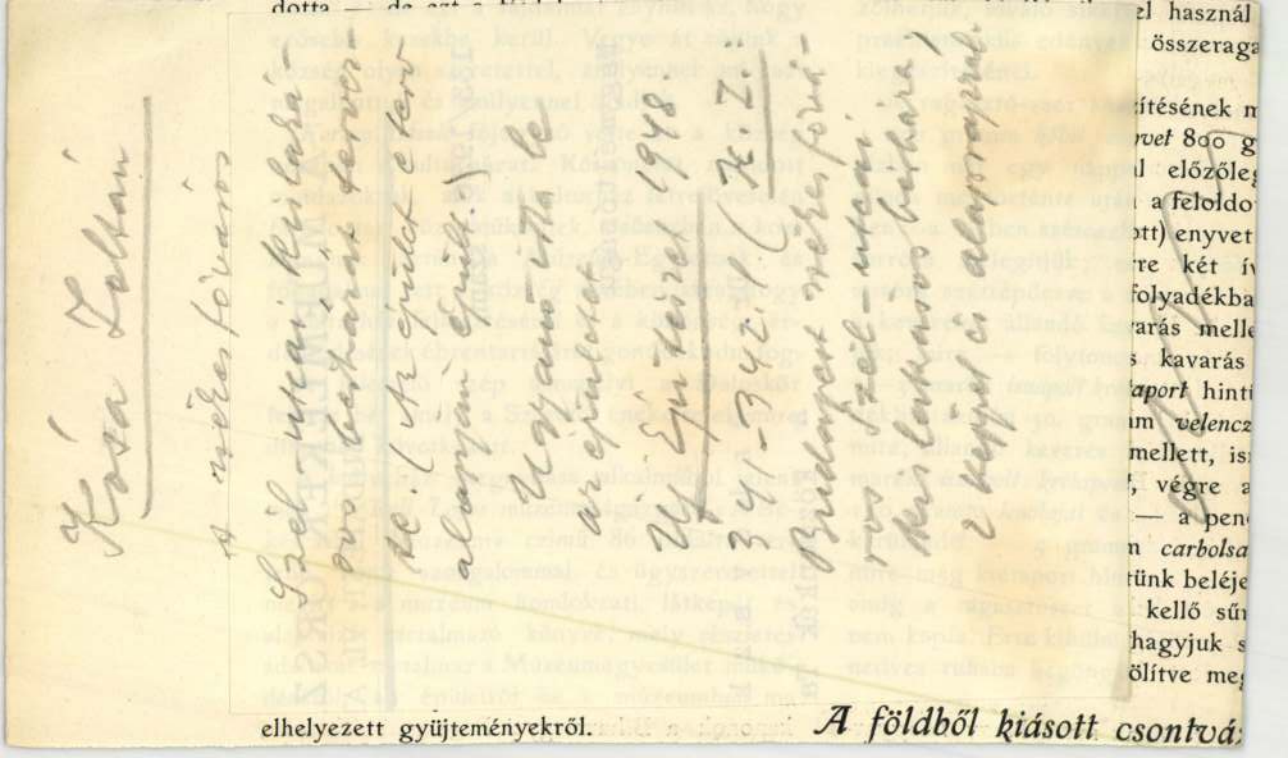

elhelyezett gyüjteményekről. *A földből kiásott csontvá*

ünnepélyen képviselni szerencsés
egszivélyesebb hazafiúi üdvözletét
csaba közönségének és biztosítja,
most felavatott intézményt, mint
Békéscsaba kulturális törekvéseit
eklődéssel kisérni fogja, reméli,
isszióját az Alföldön, az ország
fényes sikerrel fogja megoldani,
indannyian reméljük, hogy a nem-
znak: Hungáriának, a békéscsabai
inház megnyitási ünnepélyén a
nondott szavai, jóslásai, valamint
bai hajadonnak, Hankának tett
teljesedésbe fognak menni, meg-
vagyis Békéscsaba erőssége, vi-
ya lesz a magyar kulturának, a
afiúi érzelmeknek és nemzeti eré-

tszést keltett báró *Szalay Imré*-
ügyelőség és a Nemzeti Múzeum
ondott következő szellemes be-

epet ülünk ma a Nagy Magyar-

csink tűneményes művészi diadalútjára indult, ahol *Czigler Antal* és *Győző* építészek és nagy zeneszerzőnk: *Erkel Ferencz* bölcsője ringott. Közszükséglet volt az ősi gyulai vár szomszédságában létesíteni egy olyan gyüjteményt, amely eme vármegye legrégibb lakóinak emlékeit a föld gyomrából kiásva gyüjtötte egybe, de nem kevesebb szükségérzetnek felelt meg Békéscsaba városa akkor, amidőn a vármegye megújhodásának korából itt Békéscsabán létesített egy a művészet, a népélet, az ipar fejlődését s régibb emlékeit feltüntető múzeumot.

Ezt az ifjú, életerős intézményt üdvözlöm melegen Múzeumunk anyaintézete, a Magyar Nemzeti Múzeum nevében s üdvözlöm a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége képviseletében is, amely büszke örömmel tekint tevékenységének emez újabb eredményére, amelynek mindannyian felvirulást s közművelődésünk érdekében hosszú és hasznos működést kívánunk.

A többi üdvözlések során Némethy Gyula kanonok a Biharmegyei Régészeti Társulat,

(Kósa Zoltán)

építési - cikke

U. 3301.

( ) Építész - notesz.

Pesti Napló. (Képzőművészeti Tudományos és Technikai Napló.) 1932. dec. 28.

18 1963 XII. 31.

Nagytekintetű Bi

Tisztelettel van szer
romok biztositására a Nm.vallás
76.770/1942.sz.rendeletével kiu
szóló leszámolásomat 4.db nyugt
rem, hogy azt átvizsgáltatni s r
tóztassék.

Budapest, 1943 február

(Kosa Zoltán)

cikke

Z 3356.

~~A m.kir.vallás- és közoktatásüg~~

~~alatt a keb.számvevőség VII. os~~

~~lata:~~

(-) Építészmotesz.

Pesti Napló. „Népszerű" Tudományos és Technikai Napló. 1933 jan. 25.

~~Utasitom, hogy a~~

jon ki dr. Gerevich Tibor, a Mü

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
102/1930 szám.
Érk. 1930 év febr. hó 7. n.

Kósa Zoltán

építész

Magyar Építőművészet

1943. 233. l. (Batthyány utca 23. sz. bérház, képpel és alaprajzokkal.)

— 234. l. (Csalogány utca 20. sz. a. bérház, képpel és alaprajzokkal.)

Teverte Jenő.

ezetés szerint Aristoteles írta Nagy
itkát. Valójában arab eredetű és a
az olvasónak. Leginkább a királyi
E királytükör mintaképe a kegyes
lmányozza környezetét, pártolja a
kat és ismerője az astrologiának,
a királytükörnek eredetét Nápoly-
pedig, amit az oxfordi Bodleyan
bert nápolyi király könyvtárából
sott és kedvelt volt mindenütt a
i Lajos udvarának szellemi képén
árk krónikája, melynek díszesen
Lajos rendeletére készítették és a
a képeiben, szövegében egyaránt.
nem a lovag király Szent László,
y alakítja, hogy a magyarok ere-
lva az akkor még élő köztudatot,
budával szonos.
ából, pedig az adatok arra mutat-
Züküllei kiemeli irodalmi jártas-

Kósa Zoltán

Villa

Repr.

Tér és Forma

1943. 1. 4.

(Villapillantás.)

Kósa Zoltán

és dr. Bierbauer Virgil

cód.

Tér és Forma

1931. 300 – 302. l.

(A „korszerű csa-
ládi ház" a budapesti
lakberendezési vásáron,
képekkel -)

serveztékfentsik

Kósa Zoltán

épilep

Enteriörök a Décsi-
mozgóból - 1930.

Repr.

Uj Szín

1931. I. 36 l.

Kósa Zoltán, építész

Tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és tisztelték, hogy **Kósa Zoltán** építész, a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat nyugdíjas dolgozója, alkotó életének 76. évében elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása december 18-án fél kettőkor lesz a Kozma utcai temető ravatalozójában. A BVTV vezetősége.

– : Halálozás

11

Népszabadság, Bp. 1978. december 15.

Kósa Zoltán MDK

Décsi filmszinház, fénykép

Köruti szálloda bárja, ép. terv

Nemz. Képzőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

29 l.

Kósa Zoltán

építész

/1902 – /

Sehér úti villa Repő.

1934.

Radós: Magyar építészettőt. 331-332.
Műszaki Kiadó 1971.

~~Bierbauer Virgil~~ dr

és Kósa Zoltán

céd.

Tér és Forma.

1931, 300–302. l.

(A „korszerű családi ház" a budapesti lakberendezési vásárón, képekkel.)

fervezték fentiek

2 hó	33 Q	6%
19	1 év	1% + 0·0
19	1 -u-	6% 0·0
19	2 hó	6% 0·0
Póra.	33000 Q	1 év 1%
	-u-	-u- 6%
	-u-	2 hó -u-

1936 év 45 nap 13·31

1936 év 45 nap 1%

% = 5·5

13·31 : 0·0242

13310 : 242 = 550

< Kósa Zoltán >

építész

cikke

<> Európai építészet.

Könyvkritika.

Tér és Forma

1947. 284. l.

MDK

Kósa Zoltán,épitész

Décsi filmszinház, Fénykép.
Köruti szálloda bárja. Epitészeti terv.

Pp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőmüv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-
és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 29.1.

Kósa Zoltán MDK

~~Párizsi filmszínház~~

Köruti szállóda bárja, ép.terv.

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Rósa Zoëga

Vesturvallagötu 7

Körmti sæfiljóða þýðja, ep. serv.

MDK

Kósa Zoltán

Mindent tudok, Az Ujság könyve, 1933.

<Kósa Zoltán>

épitéz

cikke

< > Álom és valóság

Tér és Forma

1947. 55–57. l.

képekkel.

handel), *Szent-Tamási Alma* (énektanulmányok). — *b)* Külföldi honosok: *dr. Emich Isolde* gráci középiskolai tanárnő (összehasonlító nyelvészet), *Edward Heywood Peck* oxfordi egyetemi hallgató (kísérleti pszichológia).

III. BERLINI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Berlin, N. W. 7. Dorotheenstrasse 2.

NÉMETORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Arató István (1913, Pozsony, ág. ev.), a jogtudományok sub auspiciis Gubernatoris doktora, államtudományi doktor, kir. bírósági joggyakornok, Budapestről (Gajzágó professzor), ösztöndíjas éve alatt egyrészt a német magánjog legújabb rendelkezéseinek Magyarországon

Kósa Zoltán építész

Kenzo Tange japán építész
művészetéről írt könyvek
(A architektúra-sorozat új kötetei)

Bodri Ferenc: Művészeti Könyvszemle
348-352

JELENKOR, Pécs, 1974. április XVII/4.

Kósa Zoltán

OTP lakóház, Bp, XIII. Visegrádi utca /Kósa Zoltán építész, Bakay Árpádné kertterv./ - Magyar Építőművészet,1968.2.sz.26-27. l. - Müwzaki Tervezés, 1968. 2. lo-11. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1971.2.sz. 149-182. l.
194. l.

Kósa Zoltán

épitész műve. OTP lakóház, Bp. II. Horváth u.
– Műszaki Tervezés, 1968. 8. sz. 22-23. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört. Ért. 1971. 2. sz. 149-182. l.
154. l.

Kósa Zoltán, építész

Jegyzetben megemlítve. (A Gellért Szálló helyreállításával kapcsolatban.)

Gramasztói Pál: Városok, álmok, zene 896-904.

XV

JELENKCR, Pécs, 1972. október 10.

Kósa Zoltán, építész

Modern amerikai építészet c. albumának ismertetése.

Bodoi Ferenc: Művészeti könyvnem le 348-352

XVII
4.

JELENKOR, Pécs, 1974. április

Kósa Zoltán

A CIRPAC magyar tagjaként
emlétve a 30. oldalon

Kritika 1971 július

M.D.K.

Kósa Zoltán, építész

terve a Budai Szépmű-
vészeti Társulat építőművé-
szeti kiállításán a Társulat
ezüstérmet nyerte el.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1936. LVI. évf.

jan. 16. sz. 8. old.

Kósa Zoltán

A nemzetközi építész szervezet /CIRPAC/ tagja.

Mekényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

811

Kósa Zoltán

alakitotta ót 1930-ban a bp. Lenin körúti egykori Décsi mozit.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970

931

Kósa Zoltán

1934-ben befejezett egy budapesti családi házat.

Mekényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

821

Kósa Zoltán

Széher-utcai villája
repr.

Kentiku Sekai
1936. szept. száma

Tér és Forma
1937. 22. l.

Minden eddigit felülmuló szenzációs olcsó

Szőnyeg - terítő - takaró - paplan
karácsonyi vásár

Egyes cikkeinkből egynéhány tájékozásul! * Minden cikkünk ilyen olcsó

Strapa spárga futó	—.75	Rojtos strapa ágyelő	—.80	Modern szőnyeg cca 300×200	15.85
Modern spárga futó 65 cm	1.20	Rojtos modern ágyelő	1.40	Mintás szőnyeg cca 300×200	22.—
Modern spárga futó 90 cm	1.80	Rojtos szőttes ágyelő	1.60	Bouclé II. szőnyeg 300×200	28.75
Mintás spárga futó 65 cm	1.80	Rojtos brüsszeli ágyelő	2.60	Bouclé II. szőnyeg 350×250	43.95
Mintás spárga futó 90 cm	2.70	Rojtos Bouclé II ágyelő	3.60	Marhaszőr Bouclé 300×200	59.75
Bouclé II. modern futó 70 cm	2.90	Rojtos velour ágyelő	5.95	Marhaszőr Bouclé 350×250	89.75
Bouclé II. modern futó 90 cm	3.90	Modern pamlag-átvető	6.25	Velour-szőnyeg cca 300×200	75.—
Natur cocus futó 67 cm	3.90	Csikos pamlag-átvető	9.25	Jutte-smyrna összekötő 90×180	10.—
Natur cocus futó 90 cm	5.30	Mintás pamlag-átvető	13.25	Bouclé II. összekötő 90×180	8.50
Lamberguen balina 135 cm	8.—	Caramanie pamlag-átvető	19.25	Személyzeti delén paplan	7.50
Lambergueu sealskin 135 cm	10.—	Ia Mokett-átvető	33.25	Kétoldalas cloth-paplan	8.75
Asztal filc, 180 cm. széles	12.—	Caracül-Mohair átvető	45.25	Műselyem brocát paplan	16.95

Magyar perzsa, torontáli és finom gyári szőnyegek
eddig még soha nem létezett olcsó árban!

Grünfeld Testvérek szőnyegáruház V., Bálvány-utca 8

PRÉSELT VIRÁGOK

A Nemzeti Múzeum négyszázezer préselt virágot kapott ajándékba. Úgy látszik: vannak még mecénások ebben a szikkadt-lelkű világban is, mely csak szóvirágot terem. A préselt virág szerelmes bakfisok és a botanikába szerelmes tudósok relikviája. Ilyen tudósa és szerelmese volt a botanikának *Dégen* Árpád, ki egy hosszú életen keresztül szedegette a virágot és aztán ötven esztendő gyüjtő-munkájának eredményeit fínom, előkelő gesztussal odaadta a magyar nemzetnek. Az ajándékért nem várt címet, kitüntetést. A köszönet és hála elől kitért, elment. A tavasszal halt meg és özvegye — ki megosztotta vele egy hosszú élet örömeit és boldogságát — most *Dégen* Árpád akaratához híven odaadja a növény-múzeumnak a négyszázezer préselt virágot.

Dégen Arpád

Ki ez a *Dégen* Árpád?! Nagymartonban született; ott, ahol „a magyar Linné": *Kitaibel* Pál. Orvosi diplomával indult neki az életnek s a virágok tudósa és szerelmese lett belőle. Rajongó buzgalommal egy félszázad esztendőn keresztül szedi, gyüjti a virágot nemcsak idehaza, hanem egész Európában és egy-egy ritka virágszálért elmegy egészen Elő-Ázsiáig. Gyönyörködött a Kárpátok bérceinek híres virágpompájában és felfedező útjában bejárta az egész Balkánt; végigkutatta a horvát Velebit hegylánc érdekes és csupán néhány magyar kutatótól felkeresett növény-világát. 1905-ben egy addig csak Közép-Ázsiából ismert, a bajnócával rokon cserje, a *Sibiraea laevigata* fölfedezésével lepi meg a növényföldrajz művelőit; 1907-ben pedig ugyancsak a Velebiten az amerikai *Lesquerellá*-val rokon új keresztes-virágú nemzetséget fedezett fel, melyet a Balkán flórájának megírója, a bécsi *Hayek* Ágost, később a magyar flóristák most elhúnyt doyenjének tiszteletére *Degenia velebiticá*-nak nevezett el.

Az ember álmélkodik ezeken a fölfedezéseken és eltűnődik, hogy egy amerikai virág atyafia miképpen kerül a Balkánra és hogyan vándorol a horvátországi Velebit-hegységbe a szibériai cserje?!

De *Dégen* Árpád nemcsak azt a virágot hozta haza, amit maga tépett. Ha ritkább és értékesebb európai gyüjtemény eladó volt: *Dégen* Árpád vásárolta meg. A Balkánfélsziget országainak még ma is alig hozzáférhető virág-ritkaságait, az úgynevezett „originális példányokat" mind megszerezte európaszerte híres gyüjteménye számára. Nem sajnálta érte a pénzt. Vagyont áldozott gyüjtőszenvedélye kielégítésére.

Voltaképpen mi az a hatalmas erő, mi az a titokzatos valami, mely űzi és kergeti a gyüjtőt, tüzeli és izgatja, hogy kockára tegye az egészségét, az életét és munkát, időt, pénzt, éjjelt és nappalt, mindent feláldozzon gyüjtőpassziójának?! Furcsa szenvedély a gyüjtő szenvedélye. A gyüjtőben van valami a tudósból, a szerelmes emberből és a kincskeresőből. Ilyen gyüjtő-tudós volt *Dégen* Árpád, ki magára vállalta ennek a nagy passziónak minden veszedelmét, minden kockázatát. Felmászott a legmagasabb hegycsúcsra, vagy leereszkedett a meredek szakadékba, hogy leszakíthasson egy virágszálat...

Randevú...
„Super Eka"
várja Önt bármelyik jobb rádiószaküzletben
mint

Kapható részletre is Barta és Társánál
Podmanicky u. 39. Rákóczi út 30. (Nagydiófa u. sarok.)

Magyar botanikusok a Balkánon

De nemcsak ő volt ilyen. Sok-sok boldog rabja van ennek a különös passziónak. *Kossuth* Lajos, ki öreg napjaiban botanizálással szórakozott, milyen lelkesedéssel írja le valahol, hogy hetven esztendővel a vállán mássza a svájci hegyeket; felkutatja a szakadékok megbujt virágritkaságait és egy-egy fölfedezés kimondhatatlan örömmel tölti el. Ilyen volt pl. *Friwaldszky* Imre, a Nemzeti Múzeum természetrajzi osztályának egykori igazgatója, aki szintén az orvostudományt hagyta ott a természettudományokért. Egyébként a Rodophe-hegységben felfedezett egy csodálatos virágot, amelyet *Haberle* Károlyról, a pesti egyetemi tanszéken *Kitaibel* utódjáról, *Haberlea rhodopensis*-nek nevezett el. Kiderült erről a virágról, hogy egyedül a középső Rodophe-hegységben és a Balkán-hegylánc középső szakaszán, tehát a Balkán-vonulat legmagasabb csúcsainak lábánál található, de ezeken a helyeken, melyekre a természet amúgy is legszebb ékességeit pazarolta, helyenként oly tömegesen terem, hogy gyönyörű sötétzöld levélrózsáival a függőleges sziklafalakat vastag szőnyeg gyanánt vonja be, melyet tavasz végén a kivillanó halványibolya tölcséres virágai tarkítanak. Egy egykori forró klima maradványa itt ez a növény és a *Gloxinia* néven ismert üvegházi dísznövények közeli rokona. Olyan családból való tehát, melynek több mint ezer fajtája egyebütt csak a forró égövek alatt, főleg az indómaláji flóraterületen van elterjedve, Sztanimaka alatt a Rodophe-hegységben, valahol a bacskovói kolostor környékén találták először, 1834 nyarán, tehát *éppen most száz esztendeje.* Egy másik magyar: *Janka* Viktor, a huszártisztből lett tudós, a bolgár virágterületeket kutatta át. Utána főkép a német Heldreich telepszik meg és kutat görög földön.

Kutatásai közben 1851-ben a thesszáliai Olympos szikla hasadékaiban, a görög hitregék klasszikus — egyébként azonban akkoriban rendszerint *rablóbandáktól veszélyeztetett* — központjában, fölfedez egy csudálatos növényt, melyet a keleti flóra nagy megírója, *Boissier Janka* Viktor tiszteletére *Jankaea Heldreichii*-nek nevezett el. Ez a pompázatos szépségű növény, ezüstös, selymes tövén rozsdoszínnel tarkított tölevélrózsájával és tölcséres, harangalakú, élénk ibolyaszínű virágaival még a laikus szemében is elmúlt korok ittrekedt emléke gyanánt hat. Az Olympos-hegylánc havasi tájain kívül ma sem ismeretes másutt és egész Európa legszebb és legritkább növényei közé tartozik. A Görögország klasszikus földjén kutató botanikusok munkáját egyébként szintén magyar származású tudós koronázza meg: *Halácsy* Jenő. Ismét egy vérbeli kutató a természetkedvelő orvosok gárdájából. Gyüjtőszenvedélye őt is elcsábitja az orvosi pályájától. A görög flóra kutatására veti magát és háromkötetes, *latinul megirt,* remekbe készült munkát ir róla. Imponáló megjelenésü, férfiszépség volt *Halácsy,* kit feltűnő megjelenésével görögországi barangolásai között egyszer inkognitóban utazó főhercegnek néztek és többfelé ünnepélyesen fogadták a tudóst. Csak nagynehezen sikerült a szenzációra éhes görögöket tévedésükről meggyőzni.

A mecenás

Hogy mi a titka ennek a nagy passziónak, nem érti meg soha, aki nem próbálta; nem érti meg ezt a nagy érzést, csak a gyüjtő, vagy a tudós. Ilyen tudós és ilyen gyüjtő volt *Dégen* Árpád, aki ötven esztendőn keresztül él a grand passziónak. De különben is a magyar természettudósok egyik legtiszteltebb egyénisége volt. Széles látókörű, sokoldalú búvár, akit a külföldi tudósvilág is nagyra értékelt. Külsejében, modorában, nobilis gondolkodásával, higgadt előkelőségével az igazi angol gentleman típusát juttatta mindenki eszébe. A növénygyüjteményhez *Dégen* Árpád hatalmas botanikai szakkönyvtárat gyüjtött össze, sok olyan ritka és drága munkával, melynek egy része még a Nemzeti Múzeum növénytárának harmincezer műből álló nagyhírű szakkönyvtárából is hiányzik. Ezt a könyvtárat is a Múzeumra hagyta a tudós. A Múzeum növénytára, melynek helyiségei ma tizenhárom herbáriumi termet és öt könyvtárszobát töltenek meg — bár a Magyar Tudományos Akadémia palotájának egész második emeletét bérli —, mégis régóta helyszükével küzködik és így *a gyüjteményeinek közel harmadrészét kitevő Dégen Árpád-herbárium méltó elhelyezése jelenleg súlyos gondot jelent a Növénytár vezetősége számára,* ha azt akarja, hogy ez a gyüjtemény mielőbb a szakemberek és érdeklődők rendelkezésére állhasson.

A Múzeum növénytára ilyen hasonló arányú ajándékhoz a múltban csak egyszer jutott. Eltekintve a növénytár alapját képező első klasszikus gyüjteménytől, *Kitaibel* Pál herbáriumától, melyet *József* nádor 1817-ben vásárolt meg a Nemzeti Múzeum számára; negyven évvel ezelőtt, 1894-ben kapta meg a Növénytár örökségképpen *Haynald* Lajosnak, Kalocsa nagynevű érsekének, *Semsey* Andor mellett a magyar természettudomány egyik legnagyobb mecénásának nagyszerű növénygyüjteményét, unikumokban gazdag hatalmas könyvtárával és pénzbeli alapítvánnyal együtt.

KARÁCSONYRA
RÁDIÓ-készülékek, alkatrészek
CSILLÁROK, állólámpák
VILLAMOS háztartási cikkek
legelőnyösebben
BARTA ÉS TÁRSA
VI., PODMANICZKY UCCA 39.
Fióküzlet: Rákóczi út 30. (Nagydiófa ucca sarok). 112 oldalas képes árjegyzékünket számos legmodernebb kapcsolási vázlattal díjtalanul küldjük.

Dégen Árpád előtt, *Haynald* érsek mellett, a nagyvagyonú nyugateurópai tudós mecénások: a genfi *De Candolle* tudós dinasztia és a nagy *Boissier;* a weimari *Haussknecht;* a párizsi *Bonaparte* Roland herceg; a német vagy a svéd botanikai magánintézmények alapitóinak példája lebegett. A magyar tudomány és az egész magyar nemzet nagy hálával és elismeréssel tartozik az értékes ajándékért.

Fölmentem a Növénymúzeum tudós igazgatójához: dr *Jávorka* Sándorhoz, hogy elbeszélgessek vele a nagyszerű ajándékról. Mintha személy szerint ő kapta volna a pompás prezentet, a négyszázezer préselt virágot: olyan boldogan és olyan ragyogó arccal fogadott.

Tudják-e, milyen jól esik mai világban boldog embert látni!?

Pásztor Mihály

Földrengés volt Ostoroson és Kistályán

A Budapesti Földrengési Obszervatórium jelenti: December 14-én 12 óra 30 perckor Ostoroson gyönge földrengést éreztek, amelyet morajlás kisért. Kistályán kevesen érezték a rengést. Az intézet felkéri mindazokat, akik a födrengést érezték, hogy észleleteiket közöljék a Budapesti Földrengési Obszervatóriummal. Címe: Budapest, IV., Semmelweis ucca 2.

A Budapesti Földrengési Obszervatórium jelenti: December 15-én 3 óra 7 perckor a Budapesti Földrengési Obszervatórium műszerei erős távoli rengést éreztek. A műszerek legnagyobb kitérése 30 milliméter volt. A földrengés Budapesten két órán át tartott.

Budai építészeti kiállítás

Igazán meglepő építészetünk gazdagsága. Csak a napokban nyilt meg a Képzőművészeti Társulat kiállítása, melyben az építészeti anyag központi jelentőséghez jutott és ma ismét új építészkiállítás nyilik meg a *Budai Klub* termeiben, mely frappáns képanyaggal illusztrálja a legújabb építészgeneráció munkásságát. Nagyon figyelemreméltó, hogy a kiállításon kevés a terv — a kiállított anyag legnagyobb része fénykép. Ez azt mutatja, hogy ma már a közönség a fiatalokat is jelentős mértékben megbízással látja el és nem ideegnkedik a korszerű építészet formáitól. Jól tette a *Budai Szépművészeti Társulat,* hogy különös hangsúllyal exponálta a modern építészeti formák következetes alkalmazását, akik egyszerű eszközeikkel, nyugodt, logikusan felépített tömegeikkel sokszor tudnak szuggesztív hatást elérni.

Mingyárt az első teremben feltűnnek *Kósa* Zoltán nagyon szép villái, *Rimanóczy* Gyula festői templomképei, *Kotsis* Iván és *Málnai* Béla munkái. Jól sikerültek még *Szabó—Wanner—Dávid* sporttelep-tervei, *Kaffka* Péter érdekes gellérthegyi amfiteátruma, *Bálint* és *Sándori, Barát* és *Novák, Karvaly* és *Fischer* József villái. De a többiek is mind frissek, elevenek és életteljesek. Nagyon sikerültek a kiállított belső építészeti alkotások is.

Dr Herczeg Irma, Sachselné dr Herczeg Erzsébet, Herczeg Béla, Herczeg Géza gyermekei, **Herczeg Béláné Egri Margit, Herczeg Gézáné Leopoldine Konstantin** menyei, **Sachsel Jenő** veje, **Herczeg Claudette, Herczeg József** unokái fájdalmasan tudatják jóbarátaikkal, hogy mindenségük,

ÖZV. HERCZEG SÁNDORNÉ

aki csak érettük, csak bennük élt, nincsen többé.

Dec. 17-én, hétfőn ½12 órakor bucsúztatják a rákoskeresztúri újtemetőben.

Díjtalan
felvilágositást ad külföldi lapok rendelésénél
Kunstädter Hirlapelőfizetési Irodája Budapest, Andrássy-ut 60 Telefon 29-1-22
Ugyanitt a világ bármelyik lapja és folyóirata eredeti kiadóhivatali árban — pengőre átszámitva — előfizethető.

ÚJ ANGOL EGYENRUHÁK

Írta: FELEKY GÉZA

Új egyenruhát kapott az az ezerháromszáz angol katona, aki most a Saar-vidékre indul, hogy ott szerepet vállaljon a *„nemzetközi rendőrség"* feladatának ellátásánál. Az új egyenruha azért kell, hogy a kiküldött katonák *méltóan reprezentálják* országukat... De bizonyára ezt tennék régi egyenruhájukban is. Mert például a jóvátételi *kézizálog* gyanánt megszállt német tartományok a felszabadulás nagy örömnapján könnyes szemmel búcsúztak az angol csapatoktól. Mint régi, őszinte barátoktól. Nem pedig mint kellemetlen, terhes ellenfelektől.

Az angol csapatok a háború alatt is tudtak „jól viselkedni". Sok súlyos vádat hozott fel egymás ellen a két front. Ezek a vádak azonban soha nem terjedtek ki az angol frontszakaszokra.

*

A háború alatt voltak idők, mikor 4—5 millió angol katona állt a kontinens földjén. Most csak 1300 „puska" az angol expedíciós hadsereg létszáma. De ez a két vagy három zászlóalj — nagyon sokat jelent. Mert azt jelenti: több mint egy évtized után Anglia feladta a *splendid isolation* álláspontját és újból aktív szerepet vállal Európa belügyeiben.

A *Ruhr*-vidék megszállása a francia csapatok által vezetett Anglia végleges elkedvetlenedésére. *Fokozatosan visszajutni az igazi békeállapotokhoz:* ez volt az angol vonal az 1920-as évek kezdetén. Óvatosan, de következetesen „dolgozta előre" magát az angol célkitűzés. Eleinte az eredmény reményével. Míg azután jött a két éles visszaesés. Előbb *Brind* drámai bukása, a cannesi tárgyalások derekán. Majd pedig az a parancs, amely a Ruhr-vidékre küldte a francia csapatokat, megindítva az újabb valuta-földrengést és a gazdasági kalamitások új sorozatát.

Ettől fogva igyekezett Anglia minél inkább eltávolodni a kontinenstől, mert úgy látta: amúgy is hiába fáradna a józanság és a méltányosság elveinek érvényesítéséért. A gazdasági válság kibontakozása óta még markánsabb lett az elfordulás az európai politikától. Az *empire,* a világbirodalom szorosabb összezárkózásában látta Anglia a válság leküzdésének egyik módszerét és ezáltal is messzebb került a kontinenstől. Éveken át úgy látszott: Angliát többé nem érdeklik azok az események, amelyek a *La Manche*-csatorna és az orosz határ között játszódnak le...

*

Most sem önszántából kapcsolódik vissza az európai kérdések intézésébe Anglia. Hanem azért, mert a fegyverkezési versenytől félti saját békéjét; és mert a német légiflotta gyors kiépülését fenyegetésnek érzi az angol partok biztonságával szemben.

Londonban most már dominál az az aggodalom: ha tovább is tartózkodni fog Anglia minden politikai beavatkozástól az európai „belügyek" területén, akkor eljön az a nap, amelyen kénytelen volna elszánni magát *a katonai beavatkozásra.* A két rossz közül tehát a kisebbet választotta Anglia, és néhány hónap óta újból ellátja régi szerepét az európai politikában. Azzal a nyugodt biztonsággal, amelyet a gazdasági, a lelki kiegyensúlyozottság ad meg. És egy kivételes erkölcsi pozíció.

Right or wrong, my country: híres ez az angol szó. *Vagy igazam van, vagy nincs igazam, de ez az országom érdeke...* Anglia hirdette néha, de annál ritkábban gyakorolta az így felállított tételt. És akármennyire a rideg *„kalmárnép"* hírében áll az angol sziget lakossága: Magyarországgal szemben is bebizonyította lord *Palmerston* óta — *tegnapelőttig,* hogy tud szentimentális lenni. „Tegnapelőtt" történt az erélyes angol közbelépés Belgrádban a magyar kiutasítások megszüntetésére. (Az a közbelépés, amelyet — sajnos — csak gróf *Esterházy* Móric köszönt meg, pedig már régen szokatlanná vált az európai politikában, hogy valamelyik nagyhatalom önzetlenül, minden érdek nélkül, mégis teljes nyomatékkal interveniáljon egy kis országért.)

*

Cromwell nem volt zseniális. Cromwell az átlagember higgadt józanságával, nyugodt egyszerűségével csinálta politikáját, csak szokatlanul kemény energiával és szokatlanul biztoskezű szervezőképességgel... Ezt a tételt bizonyítja most *Cromwell* három nagy, szinte egyidejűleg megjelent életrajza.

Anglia sem volt soha zseniális. Amint a kis sziget által elért nagy eredmények bizonyítják. A zsenialitás sikerei múlékonyak és törékenyek. Míg a józanság sikerei maradandóak és törhetetlenek...

Anglia mindig józan volt és mindig tudott méltányos lenni. Néha olyan heves temperamentummal, mint amilyenről lord *Palmerston* tett tanuságot a magyar szabadságharc után. (Pedig heves temperamentuma ellenére Palmerston hosszúéletű volt ezen a földön és csak hetvenötödik éve körül teljesedett ki politikai súlya.) Máskor olyan hűvös, megfontolt módon gyakorolta az angol politika a méltányosság erényét, mint lord *Castlerreagh* tette a napoleoni Franciaországgal szemben. (És éppen ez a hűvös, megfontolt lord *Castlerreagh* vetett véget életének brutális öngyilkossággal.)

A méltányosság, a józanság, a mértéktartás politikája jut nagy alátámasztáshoz azáltal, hogy Anglia kénytelen újból szerepet vállalni az európai — belügyek intézésénél. Ezért produktív befektetés az a szabószámla, amelyet a Saar-medencébe küldött 1300 katona új egyenruhájáért fizet ki Anglia.

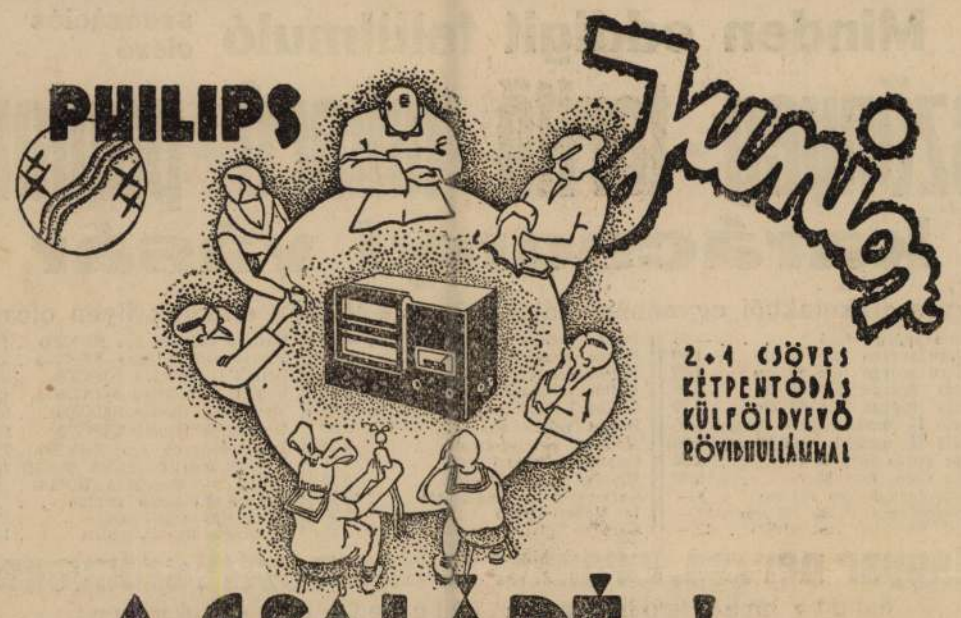

Árusítja és díjtalanul bemutatja **BODNÁR** Vilmos császár út 60 Telefon: 13-4-97

Kapható részletre is **Barta és Társánál** Podmaniczky ucca 39, Rákóczi út 30 (Nagydiófa ucca sarok)

Philips rádiók kaphatók (részletre is): **CHMURA** IV., Ferenciek-tere 2. „R3" árjegyzék ingyen

Bemutatja rádiószaküzletünk **Audion** rádióüzlet Budapest, VI., Nagymező ucca 31. (Gr. Zichy Jenő u. sarok. Tel. 11-3-75

40 éves fennállásunk óta
december **17-31**-ig rendezzük első
KARÁCSONYI OCCASIÓNKAT
KÉSZ BUNDÁK, PELERINEK
és egyes eredeti **MODELLEK**
mélyen leszállított áron
KUTNEWSKY SZUCS
IV., KRISTÓF TÉR 6.

Karácsonyra
csak értéket képviselő
márkás
divatcikkeket vásároljunk. Ezt ajánlja
Károly körút **3** — Gál Ingkészítő Úri divat különlegességek lerakatai Budapest — Václ ucca **23**
Az egész évben felhalmozódott hatalmas áruraktára karácsonyi vásár keretében
rendkívül olcsón
kerül eladásra. Tegyen kísérletet.

Schreiber Dániel rendőrkapitány könyve a játékkaszinók szélhámosairól

Dr *Schreiber* Dániel, a budapesti főkapitányság egyik tehetséges rendőrtisztje érdekes könyvet írt a játékkaszinók szélhámosairól. A könyv nemcsak a magyar szakirodalomban, hanem a külföldi büntetőirodalomban is nagy figyelmet érdemel. A szerző a szélhámosoknak a játékkaszinók termeiben a világháború után kialakult új kategóriájáról ír és 105 fényképpel, rajzzal és táblázattal 200 oldalon ismerteti azokat a családokat, amelyekkel a játékszenvedély áldozatait kifosztják.

A szerző közel egy évtizede foglalkozik a főkapitányság bűnügyi osztályán ezzel az új büntettes-típussal, hosszú ideig tanulmányozta Európa nagy játékkaszinóit, úgyhogy eredeti és nagyon értékes adatokat gyüjtött egybe Ismerteti könyvében a játékszendély indítóokait, a játékkaszinók keletkezését az ókorban, a középkorban, ismerteti a játékkaszinókra vonatkozó törvényes rendelkezéseket, a szerencsejátékok sajátosságait s azok felosztását.

Leírja a zug-játékkaszinók alapítási módját, a tagok felhajtását, a játék megszervezését, a razziákat, azután rátér a kártyaklubokban elkövetett csalások és lopások ismertetésére.

STOCK KONYAK MEDICINAL 50 ÉVES JUBILEUMA ALKALMÁBÓL RÉGI KIVÁLÓ MINŐSÉGBEN OLCSÓ ÁRAKON- MINDENÜTT KAPHATÓ

Külön részben írja le a szerző a játékosok közül kikerülő csalók sok trükkjét, majd a „trente et quarente"-játékot és annak csalásait ismerteti. Végül összefoglalja a szerző a szélhámosok elleni védekezés módját és eszközeit. A könyv nagyon szép kiállításban, gazdagon illusztrálva, szép borítólappal jelenik meg dr *Laky* Lajos rendőrfőtanácsos, budapesti detektívfőnök előszavával, jelezve, hogy a könyv az első ilyen munka még a külföldi szakirodalomban is.

AUSZTRIA
JELENLEG A VEZETO TÉLISPORTORSZÁG

AUSZTRIA télisporthelyei és ezeknek elsőrangú síterepei világhírűek. — Érdekes nemzetközi sportversenyek.

AUSZTRIA síiskolái egységes, fegyelmezett rendszer szerint tanítanak.

AUSZTRIA kedvező fekvésénél fogva könnyen elérhető.

AUSZTRIA télisporthelyei olcsók. Napi penzió már S **6.50**-től kezdve.

NAGYARÁNYU KEDVEZMÉNYEK az 1934/35. évi tél idény alatt

Külföldi vendégek hétnapos ausztriai tartózkodás után **60**% visszautazási kedvezményt élveznek, azonkivül 30% kedvezményt tetszésszerinti utazásra Ausztria területén belül.

Legjobb összeköttetések Ausztria különböző télisporthelyeire a Budapest keleti pályaudvarról 8·00, 13·30, 16·50, 23·40 órakor induló gyorsvonatokkal.

Felvilágosítás és prospektus: **MÁV hiv. Menetjegyirodák** és **OSZTRÁK FORGALMI IRODA** Budapest, Andrássy út 28

Kósa Zoltán

alakitotta ót 1930-ban a bp. Lenin körúti egykori Décsi mozit.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970

931

Kósa Zoltán

építén

A CIRPAK - námokban 3 alkotását publikálták.

Gábor Ente: A CIAM magyar nyomtja

Akadémiai Kiadó 1972. 23.

Kósa Zoltán
építén

Villa a Széher úton. Bp. /1934/

Repd.

Gábor Ester: A CIAM mozgos szoportja 23. k.
Akadémiai Kiadó 1972

Kósa Zoltán
építén

Széher úti és kútvölgyi úti villá-
ja.

Gábor Enter: A CIAM mozgó csoportja
Akadémiai Kiadó 1972.
24.

Kósa Zoltán, építész

1: Kozma Lajos

-: A harmincas évek építészetének kronológiája 6-8.
Magyar Építőművészet Bp. 1983 83/2

Kósa Zoltán
építén

Virányos áti villája

Gó-bor Enter: A CIAM magyar pozíciá
Akadémiai Kiadó 1972.

Kósa Zoltán

épített

Hasonló időben aktívan részt vett a CIAM magyar csoportjának munkájában.

Gábor Eisler: A CIAM magyar csoportja 1928-1938. 8.
Akadémiai Kiadó. 1972.

Kósa Zoltán épitész MDK

Csepel, Imre-téri lakóházak repr.

Preisich Gábor:Budapest tiz éve Magyar Épitőmüvésze
1955.IV.évf.3-5.sz. 82.l.

Kósa Zoltán, építész

L: Alpár Ignác

Pusztai L: A magyar építészeti múzeum. 35

Magyar
Építőművészet, 1983 83/2

Kósa Zoltán, [ ]

L: Eltei István

—: Helyesbítés
Magyar
Építőművészet Bp. 1983 10-12
83/4

Kosak Petro

farcha,

l.

Haberlandt

57 l.

Kosalovszky Lucy

76 Bécsi ucra, rézkarc

77. Balaton, pasztell

Uj Szalon, Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
katalogusa, Budapest

MDK

Kosály Ödön, sz. 1893, okl.épitész, Bp.

a Kamara uj tagja.

Bpi Mérnöki Kamara közl. MM és ÉE, 1924. nov. 3o.

149-15o l.

Kosály Ödön

Kosály Ödön okl. építészmérnök,
építőmester, V. Mérleg-u. 11.
187-594

Aptavb. 1940. szept.

Készült a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának mikrofilmgyártó műhelyében

Kosáry Ödön

építész.

Szül. Budapest 1893.
Oklevelet nyert 1920.

Kéziegyetem műegyetem II. l.

10255.

kint. Jobbkezében kardját tartja
t visel. Lábainál czimerek vannak.
lagon:

GARIAE
T. A. C. 1312.

22.8: 13.7 cm.

Kosály Ödön
építészmérnök

Hajós Alfréd tervei
után kivitelezte az
alábbi épületet.

Tér és Forma.
1932. 314. 315. l.
(Bérház az Attila
utcában kepekkel,
és ~~[illegible]~~
alaprajzzal)

áttört és csipkedisszel. Modern. — Fenstervorhang, weisses Modern. 250×140 cm.

ET, barna alap, piros-sárgás disszel. XIX. sz. — Teil eines XIX. Jh. 114×142 cm.

ér alapon négyszögü rozetta, vörös alapon kis mintás rajz- . — Senné-Teppich, auf weissem Grund Rosette. XIX. Jh.

fülkével és többsávos kerettel. XVIII. sz. v. — Anatol- . E. XVIII. Jh. 110×175 cm.

ülkéjében kék rács, sárga keretében fürészes levelek. XVIII. n roter Nische Gittermuster in Blau. E. XVIII. Jh. 113×

om sáv. XIX. sz. — Kasak-Teppich, XIX. Jh. 125×155 cm.

imafülkével, sárga alapu csillagos kerettel. XVIII. sz. m. f. ter Nische. Zw. H. XVIII. Jh. 110×148 cm.

y rosettával, egyik vörös, a másik kék alapon, háromsávos eppich, mit zwei grossen Rosetten. XIX. Jh. 128×170 cm.

biborvörös és szürke szinezésben. — Zwei Karamani-Vor-

Kosák Ödön

építészmérnök, építőmester

Hegyi Alfréd tervei szerint építette az alábbi épületeket.

Tér és Forma

1938. 69 – 70. l.

(Boarding house Budapesten [az Andrássy- út és Munkácsy-utca sarkán], képekkel.)

KIÁLLÍTÁS

1941 MÁRCIUS 23-ÁN D. E. 10—½2 ÓRÁIG,
1941 MÁRCIUS 24-ÉN D. E. 10—½2 ÓRÁIG,
VALAMINT D. U. ½4—6 ÓRÁIG ÉS
1941 MÁRCIUS 25-ÉN D. E. 10—½2 ÓRÁIG

3095
3131
3290
3298
F.K.

A II. EMELETI KIÁLLÍTÁSI TEREMBEN.

446. Kosály Odön, ép. MDK

Szül.: Budapest, 1893 Okl. kelte: 1926 Sz.: 6511

A m. kir. József Műegyetemen oklevelet, absolutoriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

ÉP-IP - ÉP-MÜV 1931. márc. 1. 41.614.

Kosár Béla

cimbalomgyáros

Temesvár

Ha Kell lásd

Barát Temesvár

174. l.

MOBKA. 3155.

I V Ó

gyar Barátai Egyesületének a Müemlékek
utca 10./ tanácstermében
6 órakor tartandó
g y ü l é s r e.

ág jelentése.
sztmány megválasztása.

Az előkészitő bizottság nevében

Gerevich Tibor

Kosály Ödön

épitész

Bpest-Mobil-garage

fenti terverte,

repr -

Karczagmagyállam

lapszám nincs -

~~Martiny Gábor~~

~~Lásd Kovács Gábor~~

Kosáry Éden

építész

Saját életr.

Karcragmagyállam

654. h.

Magyar Történelmi Életrajzok

VI · 298.

KOSARAS FERENC, csutorásmester

A veszprémi csutorás mesterek névsora 1722-1891
83.-Kosaras Ferenc: Első adat 1870
259.old

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei, 10. 1971

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

Kaposváron tanult nagybátyjánál, Kosaras Istvánnál. 1914-17 között. 1919-ben Gyöngyösre került egy részvénytársaság tégla és agyagedény gyárába. Ott tanulta meg az ecsettel való díszítés módját és néhány mintával is bővítette eddigi tudását. /I-III. tábla/. A csalikorsó, szerinte "cselkorsó" ragadta meg jegjobban figyelmét. 261.old

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV.-XV. évf.
1969.-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

Bencsikék Hedrehelyen memmiféle mértékegységet nem használtak,de ez állt a többi ottani fazekasra is.Még a Kaposvváron tanúlt Kosaras István sem használt semmiféle ilyent.A szemmérték volt a fő méroe.Gyakorlott fazekasnak már előre kellett látnia,mekkora tömbből,milyen és mekkora edény kerül ki. 270.old

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV.-XV. évf.
1969.-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

Bencsik József ~~fax~~ Herdehelyi fazekas sógora Feleségével Bencsik Katalinnal 1931-ben Kadarkútra költözött és itt 1938-ig üzte a mesterséget.,de a sok hideg agyag taposástól lábizületei megbetegedtek és más foglalkozás után kellett néznie. 261.old

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf.
1969-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

III.-tábla.- Gyöngyösi mesterek mintai fennálló edények oldalára.-1."Pillangó v.Nárcisz".-2.-"Lótuszvirág" 3.-Tulipán".-4.- Margaréta".-5.-"Pillevirág".-6.-Lóherelevél".- 7.-"Rózsa".- 8.-"Vadrózsa".-fekete repr. 264.old

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története 261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

Kaposvári származású. Ott tanult hasonló nevü nagybátyjánál 1914-17 között. Szerinte nagybátyja nem használt az edény cifrázásánál ecsetes technikát. Kosaras elvette a herdehelyi Benesik József fazekas húgát Katalint.
261.old.

KNÉZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV-XV.évf.
1969-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

Kaposvárra visszatérve Gyöngyösről itt önállóan dolgozott 1920-tól 1927-ig. 1927-ben nősülésekor Hedrehelyre költözött. Itt apósánál/Bencsik József/részibe dolgozott 1927 31-ig. 261.old

KNÉZY JUDIT: A bencsik fazekascsalád története
261.old

A JANUS Pannonius Múz. Évkönyve, XIV-XV. évf
1969-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

I. tábla.- Kaposvári fazekasok mintái kb.1920-ig. Kosaras István fazekasmester rajzai alapján. Fekete repr. 262.old

KNÁZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története 261.old

A Janus Pannonius Múz.évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, Fazekasmester

II.- tábla.-Kaposvári fazekasok mintái kb. 1920-ig. Kosaras István fazekasmester rajzai alapján. Feketeg repr. 263.old

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története 261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1984

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

1924. márciusnl-én vette feleségül Bencsik József herdehelyi fazekas mester ~~leányát~~, K talint. Kosaras kaposvári származású volt. 261.old

KNÉZY JUDIT: A Bencsik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV-XV. évf.
1969-1970. Pécs, 1964

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

F.Szabó Béla:Somogy vármegye és Kaposvár megyei jogú városos ált. ismertetése az 1932.évre és címtára.Bp.1933.
Kaposváron 11 kályhást és fazekast,a megye többi részén a szigetvári járást kivéve-27 fazekast ismertet.-Kadarkúton kettőt: Kosaras Istvánt és Kovács Jánost.
267.old. 32.jegyz.

KNÉZY JUDIT: A Benosik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV.-XV. évf.
1969.-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

Kadarkúti mmester.-Általa készitett edény: "Tarkedlisütő".-Ezt inkább csak Benosikék és vejük Kosaras István készitették.Formája hasonló a tükörtojás sütőhöz,de 9 tányérkéjy van.Csak szintelen mázas. 276.old

KNÁZY JUDIT: A Benosik fazekascsalád története 261.old

A Janus Pannonius Múz.évkönyve, XIV-XV. évf. 1969-1970. Pécs, 1974

KOSARAS ISTVÁN, fazekasmester

Kaposváron dolgozott. Hasonlónevü unokaöccse nála tanult 1914-17 között. Unokaöccse szerint ő az edények cifrázásánál nem használt ecsetes technikát. Unokaöccse elvette feleségül a herdehelyi Benesik József fazekas lányát, Katalint. 1924.márc.1-én. 261.old

KNÓZY JUDIT: A Benesik fazekascsalád története
261.old

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve, XIV-XV.évf.
1969-1970. Pécs, 1974

MNK

Kosareck Márton

A Pesti Műegylet 1841-ben a redoute-épületében rendezett kiállításon szerepelt.

Ujhazy Ferenc: Fővárosi művészeti állapotai a mult szazad közepén.

Nyugat, 1922.márc.16. 377.l.

Kosareck Márton MDK

Női arckép

Műcsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MDK

Kosareck Márton

Női arckép

M. Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató. 1937.nov.

Müvs. 36 l.

Kosareck Vilmos

Szerepel a biedermeier
kiállításon a Műcsarnokban

Cyság 1937 XI. 28

Kosarek, Adolf
(Heralec, 1830 - Prága, 1859)

„Templomkert holdfényben"
o. v. 41 x 29,5 cm A hátoldalon levő fl. jegyzés
szerint 1850-re datálható. Védett.

Ez. Ziáltási ár: 8000 ft.

BÁV 56. Képaukció Bp. 1981. december

Kosárkó Kálmán, faszobrón

EGRI AGRIA

– .. (– fény kép – szöveg) 8.

Esti Hirlap, Bp 1981. máj 8.

Az egri Agria Bútorgyárban a termékek nagy része styl- és stilizált bútor. A rusztikus ülőgarnitúrák, szekrények, komódok, barokk bútorállványok díszítéseit a gyár faszobrászai készítik. Képünkön: Kosárkó Kálmán rozettát farag.

és *Néme*...
et ahhoz a kon...
elyből az első még 1927-
való. Örül is mindenki
győzelmeknek, de azért
n teljes a boldogság. A
nehéz ember, *Alvics* és
vai esetében is jogos re-
ny volt az éremre, de ők
hoz a Paróczaihoz hason-
ottak, aki Európa-bajno-
címeket veszített el a
) méteres futásban, mert
sőbb kezdett hajrázni.
Végül is 15 ország képvi-
ői kerültek az érmesek
zé. *A magyarok 3 érmé-
l a Szovjetunió (11), az
OK (6), Bulgária és Ro-
ínia (5—5) és Jugoszlá-
a (4) érdemelt ki többet.*
galább hét súlycsoport-
n új Európa-bajnokot
atnak.

A három magyarra ma
lenc menet vár. Kilenc
lemény velük kapcsolat-
n:

A legyőzöttek: *Pereira*
ortugál) Gönczyről: A
gjobb ökölvívó, akivel
ilyafutásom alatt mér-
őztem.

Said (francia) Molnárról:
zt hittem, lesöpröm ezt a
vereket, de a harmadik
...ettentő nagyot

... már legyőzt...
... világbajnokot is
nagy ellenfél.

Konokvajev (szovjet)
Molnár kitűnő benyomást
keltett, én még nem érzem
otthonosan magam új súly-
csoportomban.

Perunovics (jugoszláv):
Európa-bajnok vagyok, az
is akarok maradni, terve-
met Némedi sem törhet
meg.

A magyarok: *Gönczy*
Nagyon tartoztam már az
zal, hogy valamilyen erec
ményt elérjek. A lengye
lel még nem mérkőzte
nem lehet erősebb, mint
román volt.

Molnár: Konokvajev
világ egyik legjobbja, de
szorítóban nincs tekintél
Megpróbálok mindent.

Némedi: Titkos álmo
megvalósult az éremme
sajnos szemhéjam felr
pedt a francia ellen, d
remélem, nem akadályoz
majd az elődöntőben.

Boskovics Jenő

TEMESVÁRI MIKLÓS, a
Nyíregyházi Vasutas Spartacus

Kosaruk (igy!) Márk

festő

Női archép, 65×51

1850

Fejér István tulajd,

Bp.

Iml.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

KOSÁRY Judit művtört

Ujváry Gábor: Tudományszervezés – tájékoztatás – forráskritika. Gyöngyös, 1996

205.

vörösmárványból faragott Illésházy czímer
Középsőudvara földszintjén árkádos, 1720-ból. Kö
földszintjén árkádos, ablakain XVIII. századbe
Kápolnája emeletnyi magasságban épült boltoz
XVIII. századbeli fafaragványos oltárral. Az ol
sekrestyében XVII. századbeli egyszerű miseruhá
kehely, czibórium fehér ezüstből, valamennyi bécsi
A kastély lépcsőházában arczképek, XVIII-X
kalendárium, keretben 1833-ból, csataképek.
folyosókon több száz olajfestmény, XVIII-X
amelyeket különböző Illésházy birtokokból hc
Többnyire értéktelen festmények, melyek sorában
alkalmi díszítő terv érdekesebb.
A lépcsőház felől nyíló teremben mahagóniból ké
kései empirt bútorok, amelyeket az Illéssáz

KOSBOR István

91 11. 53-55.

Új Művészet

Kosbor István,

az Erdei Ferenc Művelődési Központ emeleti termének szokatlan tárlata didaktikai kísérleteket, a festészet alapelemeinek (a kompozícióig terjedő) analízisét tárja fel három művész: Lantos Ferenc, Kosbor István és Ihász Tsuzsa munkáiban. Lantos Ferenc foglalkozik a vizuális neveles problémával. Módszere nem az ismeretek egyoldalú átadása-hanem a „feladatadás-kérdés-feladatsor" hármas rendszere. Változatos anyagválasztással (file-tempera-olaj) többféle módon is eljut a vonal határesetéig; ahol a görbe vonal a folt kontúrjává lesz másik tanítványa, Kosbor István képein. Felvér felületein a feketével (olajjal, szénnel) mindent elmond, amely síkban a térről elmondhat. – a kiállított anyag egyértelműen bizonyítja, hogy az alkotókat az analízis, a kutatásvezette-miközben olyan terepre is eljutóttak, ahol már a didaktika és a művészet határai nem választhatók szét.

Károlyi Júlia: Pont-vonal-folt.

Petőfi Népe, 1983. okt. 16.

Kosarek festö.

Pesti Hirlap.1841.53.sz.448-49.l.

Kosbor István,

2 **2** Kosbor István: Színes ceruzarajz, papír, 15x18 cm, 1980

Művészet, Budapest, 1981. jan. 50. old.

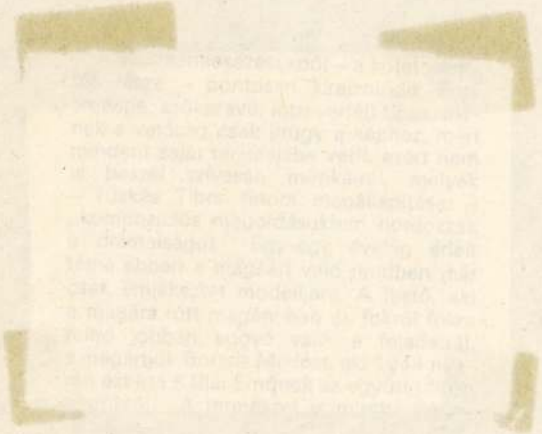

Kosbor István

Kosbor István a szimmetria
különféle kérdéseivel foglal-
kozott.

Lautner Ferenc – Szabász Károly Vizuális kísérleti . . .
Művészet, 1981. január – 50. lap.

KOSBOR ISTVÁN

vitából részlet Id. Lantos Ferenc

Nógrádi Gábor: A dombovári tojás, avagy mit jelöla jel
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/36.sz,46.o.

Beszámoló jelentés
a MTA Müvészettörténeti Kutatóc
ifjuságpolitikai intézkedési te

Az 1979-80. évekre kidolgozott,
tott érvényü intézkedési tervr
1./ "Fokozottabb támogatást kiv
tudományos kutatók egyéni tudor
disszertációik készitéséhez és
sükhöz."

- Az intézkedési tervben el
osztályvezetők, mind az intéze
sültek; az intézkedések elsősor
zési /témák beillesztése az éve
jellegüek. A sikeresen elkészi
fokozatot az áttekintett időbe
lően érvényesült a jutalmazás
zés.

2./ "Felmérendő és szorgalmaza

MEGHÍVÓ

KOSBOR ISTVÁN

"FOLT"

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

1983 nov 21– dec 7-ig

HELYŐRSÉGI MŰVELŐDÉSI OTTHON

PÉCS, KOSSUTH L. U. 13.

megnyitót mond

LANTOS FERENC

21-én hétfőn 16³⁰ kor

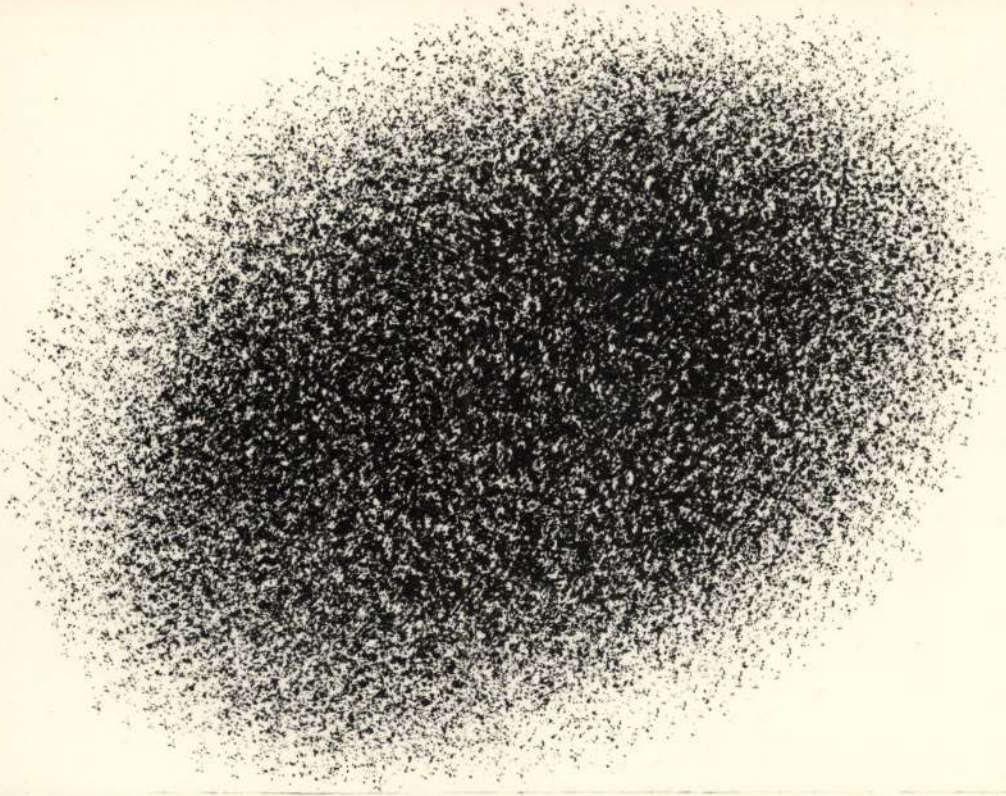

M.D.K.

Kosch, vegyész

A bécsi porcelángyár vegyésze megvizsgálta Gerliczének a bakonybéli kőedénygyár vezetőjének agyagját és azt jónak találta, 1855-ben. 266.o.

Mihalik Sándor: Bakonybéli kőedénygyártási próbálkozások. 257.o.

Folia Archaeologica. 1957. Bp. Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

Kosch Árpád

nyomdász

Eperjes

l

Kertész nyomtatott

288 l.

tottag f. é. 913634. rende-
letére való hivatkozással
a Műemlékek orsz. Bizottsá-
gának hivatalában
felvehetni. Tisztelettel

Möllerstvám

ajánlva

Kosch Árpád nyomdász Eperjes

Mdk

Amor és Psyche ennü nü fenyes
kiállítása zöveginek nyomata zamos
tolerajz illuztrációval Kosch Árpád sikerült
szép gondos munkája.

Amor és Psyche
Grafikai Szemle 1892 Sz. 90.

KÓSCH ÁRPÁD nyomdász (? –?)

1894-től Eperjesen volt nyomdája, mely működése alatt a vidék egyik kiemelkedő műhelye volt.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és Petőfi Irod Muz.közös kiadványa Bp.1975.

Kosch Péter

Illusztráció

Grazia Livi: Vakáció
Új Tükör, 1978. november 26-14 lap.

Kosch Béla tanár

1888-ban Lopronban

mint rajzoló említve: Arch. É. 1888. 360. l.

Kósch Károly

nuvci repr.

A Ház 1909. II/9–10 sz

OLVASÓIN

„A HÁ
M. I. É.
módot a
a testvé
véseivel
vasóink
fogunk
szat alk

Kósch Károly, építész-hallgató M.D.K.

néprajzi muzeumát és apró családi ház-terveit különösen kiemeli cikkíró az építész-hallgatók kiállítása alkalmából

Vállalkozók Lapja, Bp. 1907. XXVIII évf.

dec. 25. sz. 3. old.

MDK

Kósch Károly, IV.éves épitész.

Faluai ház. Kép.

Málnai Béla: .... kiállitás.
Magyar Epitömüvészet. 1908. 8. sz. 22.l. 25.l.

448. Kósch Károly,ép. MDK

Szül.:Temesvár,1883 Okl.kelte: 1907 Sz.:41el

A m.kir.József műegyetemen oklevelet, abszolutóriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

EP-IP - EP-MÜV 1931.márc.1. 41.611.

Kosch Károly MDK

Épitészhallgatók kiállitása.
Vállalkozók Közlönye, 1907. dec. 25. 4.o.

M.D.K.

+

Kósch Károly, építész

terverte Zrumeczky Dezsővel együttesen az óbudai ev. ref. uj lelkészlakot, melynek 1908-ban folyamatban levő építése során múrvánnyal borított falrészek, vörösmárvány padozat részek, s későbbi megállapítás szerint Arpádkori építészeti maradványok kerültek elő. Ismerteti:

Lux Kálmán dr: Arpádkori építészeti emlékek Óbudán.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.

1916. 50. köt. 193-199. 12. szöv. á.;
és 202-205 13-18 szöv. á.

x Később csak „s"-sel írta a nevét.

MDK

Kósch Károly, III. éves

fejedelmi siremlék

Építészhallg. kiáll. Magyar Pályázatok, 1907.
V.évf. 1.sz.

ÖTVENEGYEDIK ÉVFOLYAM 23—24. SZÁM. 1927 JÚNIUS 15.

ÉPITŐ IPAR ÉPITŐ MŰVÉSZET

A budapesti építőipari szakmák ipartestületei, az Építőmesteri Képzettség megvizsgálására szervezett bizottságának hivatalos lapja

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 12 pengő=150000 K, félévre 6 pengő=75000 K. — Egyes szám ára 0.80 fill.=10000 K — Postacsekkszám 49197 Hirdetési dij: %-kint 0.20 fill.=2500 K

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., Ménesi-ut 7/c TELEFON: JÓZSEF 132—95.

Gondolatok két kiállítással kapcsolatban.

Az építész hallgatók kiállítása a Műegyetemen.
A paedagogiai-kiállítás a Múzeumban.

Kedves, aranyos fiúk ezek az építészhallgatók. Elegánsak, jókedvűek, mondhatnám arisztokrata allűrökkel ékesek. Nem tudom, mi teszi ezt? A gazdagság talán, mely szívükben és zsebükben van? Az egyiket a szent művészet feletti diadalmas öröm, a másikat a jó szülők gondoskodása teremti. Már akinek jut ebből is, abból is.

Fiúk, én nem kifogásolom sem egyik, sem másik örömötöket, sőt boldog vagyok, ha láthatlak benneteket, hisz oly szép a fiatalság, pláne ha az elvégzett munka feletti öröm pirosítja arcát. A termést is, egy évi munkátok eredményét is kielégítőnek találom, sőt gyönyörködve állok meg egyikmásik, valóban zseniális terv előtt és éppen ekkor jut eszembe sorsotok feletti fájdalom.

Látom, hogy működéstek zenitje a tervezés és ez egyedül helyes, mert minden egyéb megtanulható, elsajátítható, lekopírozható, naptárakból kivehető, de ezt, a tervezést, a géniusz sugallja, melynek sugallatát tökéletesíteni lehet, de ha nincs, előidézni képtelenség. Igen, nektek a tervezés lenne a kenyeretek. És itt szomorodik el a lelkem.

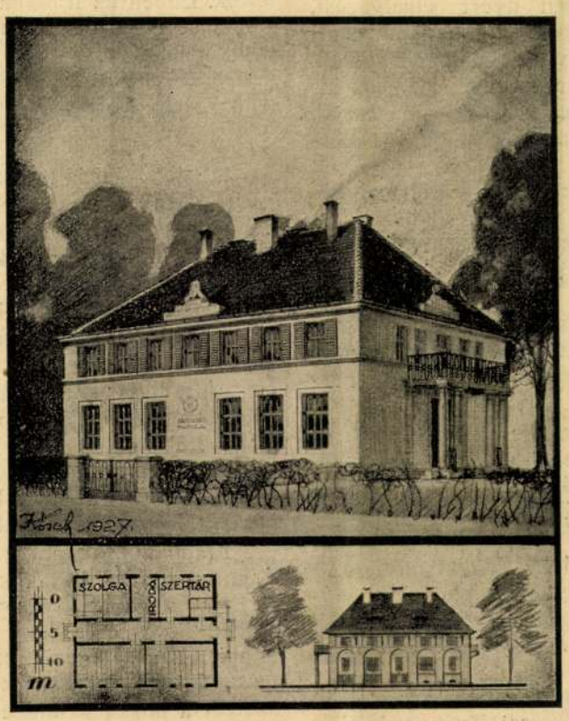

Téli gazdasági iskolák kis tipusának pályázati terve.
Kósch Jenő építésztől.

Mennyi ambició, lelkesedés, fogadkozás a jövőre él bennetek, gondoljátok nagy emberek, kiváló építőművészek lesztek, mámorittasan tervezitek egyik monumentumot a másik után, s amint ott a szűkebb körben egymással versenyre keltetek, azt hiszitek, az életben ugyanez a verseny fog folytatódni és ott megfogjátok mutatni, ki a legény a talpán!

Nem, kedves fiaim, bárhogy szeretlek is benneteket, mégis ünneprontónak állok be, mikor felvilágosítlak benneteket, mint anya a leányát, aki hercegről sző álmokat és Istenem, hova kerül! Néhai jó *Tandor* Ottó derék professzorom jut eszembe, aki nem szűnt meg bennünket figyelmeztetni, hogy „persze, most kacsalábakon ringó palotákról álmodoznak, de majd örülnek, ha egy bakterházat tervezhetnek".

És ez az igazság, a nagy élet titka. A tudás, művészet, géniusz mind nagyon szép dolgok, de vajjon miből élünk? Fiaim, hogy ti jó tanáraitok mellett pompás terveket készítettetek és erre képességet szereztetek, még távolról sem jelenti ám azt, hogy ebből meg is fogtok élni tudni. Vannak és voltak itt világra szóló zsenik, akik soha semmit nem tudtak produkálni a valóságban, mert nem kaptak megbízást még „bakterházra" sem.

Voltak, akik valósággal éhenhaltak, voltak és pedig

a legnagyobbak közül, akik a leggyönyörűbb, örök időre szóló alkotásokat állitottak a főváros díszére és a végül leköpték és kimarták őket. Voltak istenáldotta építészzsenik, akik elmentek — a valóságban — krumplit kapálni. És voltak tehetségtelen, teljesen analfabéta akarnokok, akiket a technikán a kartársak megvetettek és lemosolyogtak és akik rövidesen káprázatos hírt, nevet, elismerést, dícsőséget, vagyont és tiszteletet szereztek.

C'est là vie! kedves fiam és minden azon fordul meg, hogy miként tudtok elhelyezkedni a nagy életben. Ha a könnyebb végét fogjátok és beálltok beamternek, úgy célhoz jutottatok ugyan, de azután egy életen át fogtok panaszkodni, érezvén, hogy nem ez volt célotok.

Tudás, művészet, tehetség mind nem a fő a nagy élet szempontjából. Ezek eszközök lehetnek ugyan az előrejutáshoz, de nem fő és kizárólagos eszközök. Természetesen aki még ezekkel sem rendelkezik és ezenfelül még hiányzik az *életösztön* is belőle, mely megsúgja mit mikor, hogyan és hol kell tennie, az jobb, ha azonnal leteszi a lantot.

Egy van, mely előbb vagy utóbb diadalra visz, a *munka halálos szeretete.* Aki nem néz sem jobbra, sem balra, csak előre, aki mindenről képes lemondani, mindent félredobni, elsősorban a saját kényelmét és élvezetét, aki a nagy jövő reményéért a jelen sivárságát örömmel viseli és egyetlen örömét, boldogságát csakis és kizárólag a munkában leli fel és ez őt ki is elégíti, az előbb vagy utóbb diadalt fog aratni. És azok, kik — persze jó szüleik zsebéből — „bohémek, művészek vagyunk" jelszó alatt a züllés útjára térnek, valamikor irígy szemmel nézik semmivéváltan azokat, akiket szerénységük, szegénységük miatt észre alig vettek, akik azonban igénytelenségükkel és törhetetlen munkájukkal a nagy életben tisztes és elismert poziciót vívtak ki maguknak.

*

A tanügyi kiállítás, mely a Nemzeti Múzeum újonnan átalakított impozáns helyiségeiben nyert elhelyezést, gróf *Klebelsberg* Kunónak, a nagy magyar kultuszminiszternek egyik zseniális ötlete volt. Hálát kell adnunk a Gondviselésnek, hogy a magyar gyermek lelkének kimüvelését ily áldott lelkű egyénre bízta, aki amit csinál, azon a tökéletesség, okosság, nagyság patinája ékeskedik.

Oly nagyszerű anyag áll itt a szemlélő előtt pompás elrendezésben, hogy kézen fekvő volna, ha alkalmas helyen együtt is maradna, hogy minden időben látni lehessen, micsoda eredményt értek el az iskolák a nagy kultuszminiszter idejében.

Miért nagy Klebelsberg miniszter? Mert alkotó zseni. Nem elégszik meg azzal, amit elődjei reáhagytak, hanem évszázados mulasztásokat pótol csodálatos energiával.

Bennünket, építészeket, elsősorban az érdekel, hogy a magyar kultuszminiszter kenyeret adott az építőiparnak, midőn tárcája számára kiharcolta az új iskolák építésének költségeit. Mikor a háború után az építőipar pangott az országban, az első a magyar kultuszminiszter volt, aki előrelátó okossággal két legyet ütött egyszerre: helyet teremtett az elhanyagolt oktatásügy számára és kenyeret adott az építőipar művelőinek.

Az Ő nevét aranybetükkel kell megörökitenünk a magyar épitészet történetében.

Mint a jó hadvezér, maga köré gyűjti legkiválóbb munkatársait, akik lelkének osztályosai lévén, a kijelölt irányban önállóan az Ő intenciói szerint dolgoznak tovább csodálatos eredménnyel. A műszaki osztály építőművész államtitkára, *Sváb* Gyula egymaga három könyvre való szebbnél-szebb iskolát adott a magyar népnek, ezenfelül gondviselője volt nagyszerű munkatársaival a más építészek által tervezett objektumoknak is.

A magyar iskolaügy másik bajnoka a kultuszminiszter jobbkeze, *Dulovits* Árpád min. tanácsos, aki a nagy vezér gondolatait szédítő iramban és tökéletes kivitelben valósítja meg. Két hatalmas táblán vannak feltüntetve azok a polgári iskolák, melyeket egy év előtt kezdettek meg, melyek már állnak a magyar nép boldogítására és a magyar építőművészet dícsőségére.

Ha szemünket a Haza kifüggesztett térképére vetjük, látjuk, mily óriási feladatot oldott meg a kultuszminisztérium az új polgári iskolák létesítésével. Ötven év elmaradottságát hozták be.

Erről az ötven évről eszembe jut nekem — látva azt a csodálatos munkát, amit ezekben az iskolákban végeztek és most itt bemutattak — Németország világraszóló iskolaügye. 32 évvel ezelőtt jártam Elsass-Lotharingia Mülhausen nevű városában 4-ik elemi iskolába és azt a szellemet, mely oly naggyá tette Németországot, látom megvalósulva most 32 év után itt ezen a kiállításon.

Mindenki bámulva nézi azt a kis hódmezővásárhelyi elemista fiucskát, aki művészi szobrászmunkát végez a bejáró mellett és azt hiszik, hogy ez valami csoda. Németországban az elemiben — már akkor — *ez a csoda kötelező volt,* persze azok számára, akik hajlamot éreztek a mintázás iránt. Aki nem, az választhatott az asztalos és lakatosműhely között. Jól értsük meg, az elemi iskolában 8—10 éves gyermekek kötelező ú. n. „arbeitsschule" délutánjáról van szó, ahol *ezek a kis fiúk nem játékokat* (és ezt figyelmébe ajánljuk a paedagógus uraknak), *hanem már hasznos tárgyakat készitettek.* Igy konyhabútorokat, kovácsoltvas iparművészeti tárgyakat, lakatokat stb.

Ha nem éltem volna közöttük, magam sem hinném el. De ezekből a fiúkból azután váltak is olyan iparosok, melyek a német ipar hírnevét az egész világon elismertté tették. Ebben az irányban kell fejlődniök a magyar iskoláknak is és ez legyen az első paedagógiai kiállítás egyik tanulsága. *Dr. Fábián Gáspár*

A Balaton ügy epilogusa

— Két levél a szerkesztőhöz. —

Minden — más lapokban — a Balaton ügyéről megjelent írások és nyilatkozatokkal szemben ki kell jelentenünk azt, hogy a lapunkban megjelent cikkek feltárattak a magyar ügyek legfőbb fórumán és az ott felsorolt bajok radikális megoldását, vagyis a Balaton túlvizének lecsapolását kimondották.

Végtelen megnyugvással töltheti el a magyar közéletet és szükebb világunkat, a műszaki társadalmat ez a hír, mely dokumentálja azt, hogy a magyar kormányzaton álló férfiak nem fordulnak el a megismert igazságtól, hanem azt a köz érdekében magukévá téve, nemcsak akarnak, de tudnak is segíteni.

Mi örülünk szívből, hogy lapunk egy nagy magyar ügynek szószólója lehetett.

Alább hozzuk azt a két értékes levelet, melyet a Balaton-ügyben hozzánk intézett levéltömegből, mint legtipikusabbakat kiválasztottunk, melyek nyilván igazolják, hogy erős kézzel tartott ügyünk nem légből kapott, hanem igenis nagyon komoly, országos fontosságú ügy. Egyben fenti nyilatkozatunk feleletül is szolgál a hozzánk intézett levelekre.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr!

Az „Építő Ipar — Építő Művészetben" olvasott cikkek a Balatonról, amikor majdnem 5 esztendei sanyargatás után, már az élet elől való kitérés gondo-

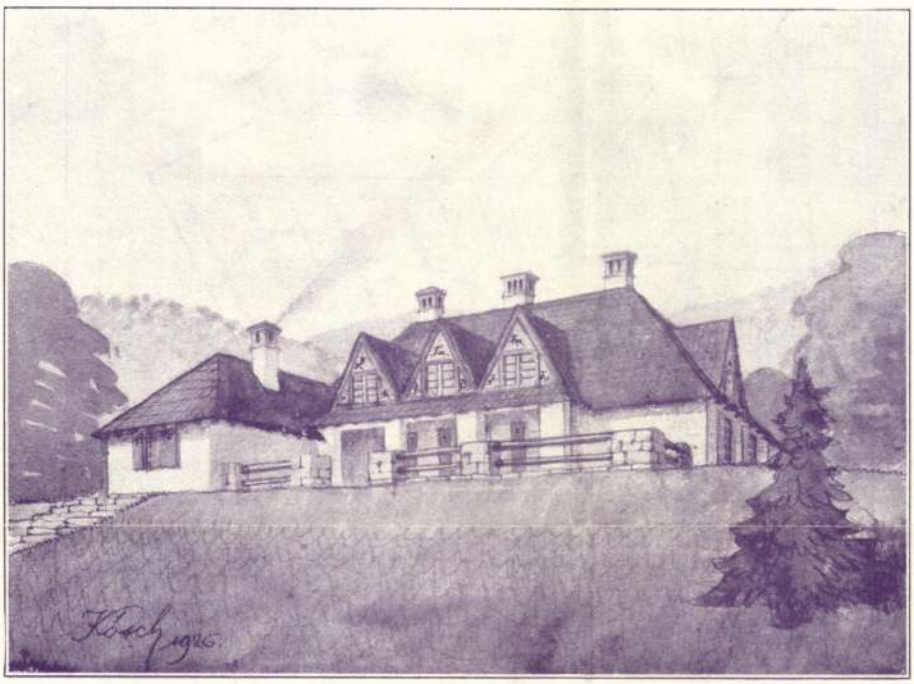

A BÖRZSÖNYI-HEGYEKBEN ÉPÍTENDŐ VADÁSZLAK TERVE

KÓSCH JENŐ

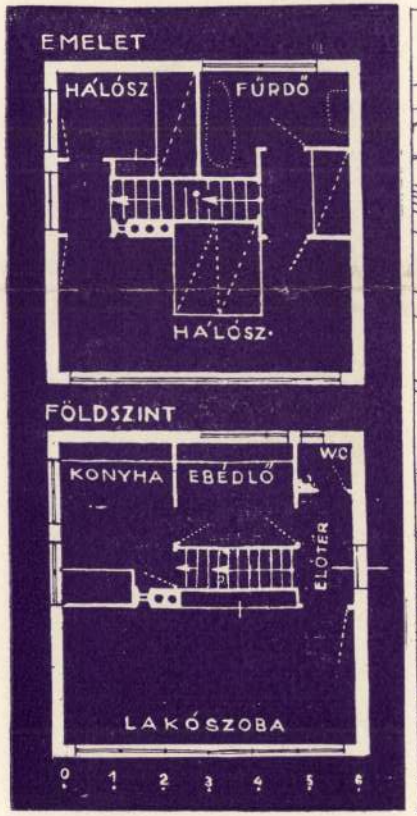

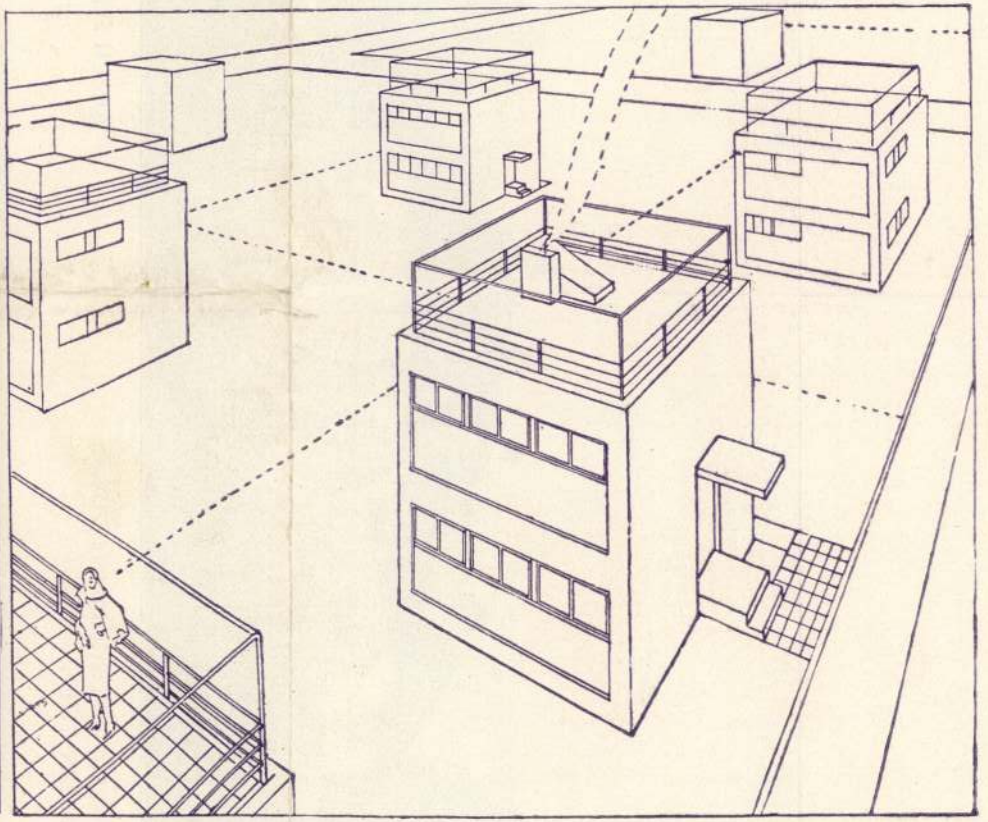

6×6 HÁZAK

MOLNÁR FARKAS

TERVEZTE: DR. BIERBAUER VIRGIL

TERVEZTE: KOSCH JENŐ

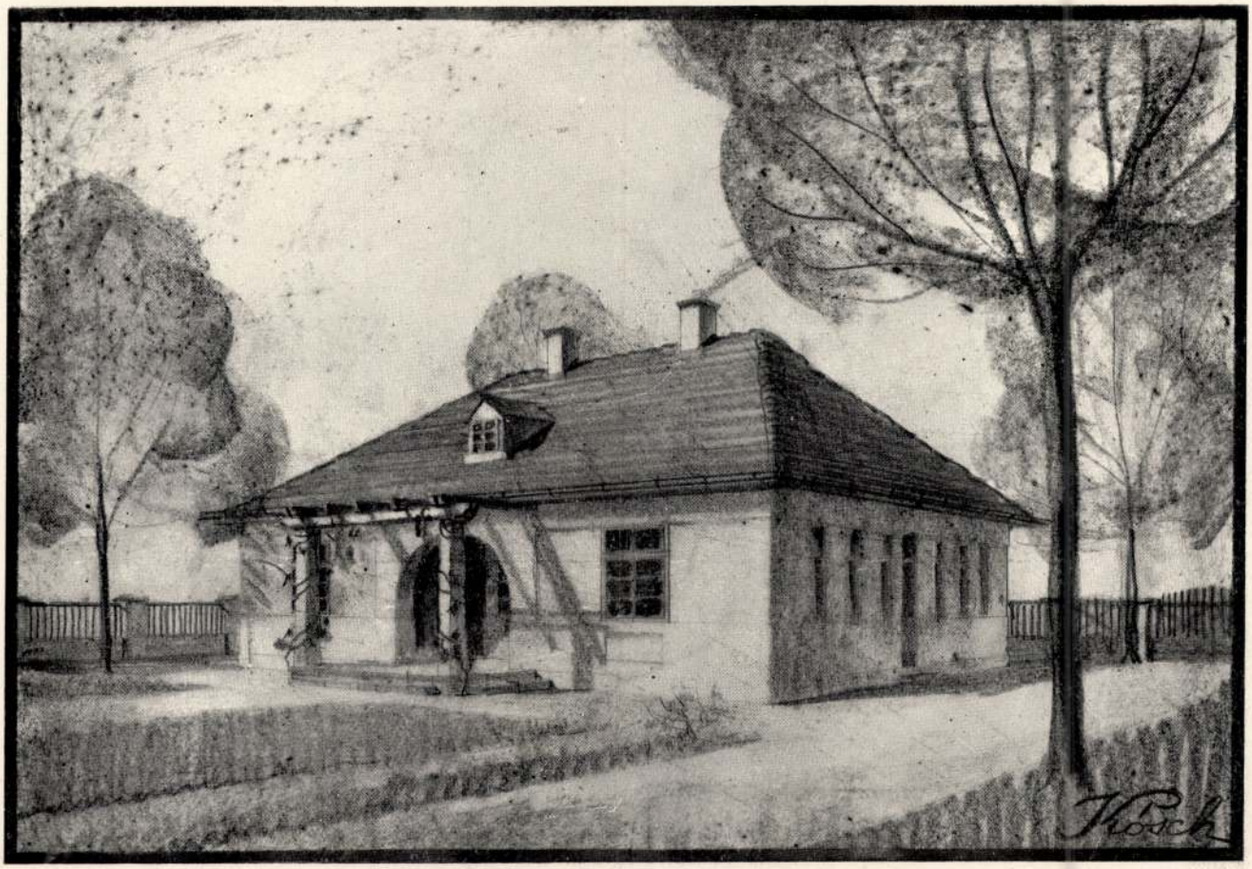

Az eddigiektől eltérően ezen terv még nem valósulhatott meg: a tervezőnek tanulmánya egy magyar falusi uri házról, középosztály-házról, amely a maga szerény 150 m^2 beépitett területével nem kiván renaissance kerti pavillon, avagy barokk kastély lenni, hanem mindazt a kényelmet igyekszik nyujtani, amit ma egy müvelt ember a falun is megkivánhat a maga otthonától. Ez a terv ellentétben áll épp ezért azokkal a házakkal, amelyeket hasonló esetekben fel szoktak épiteni, amelyek értelmetlen és izléstelen diszitései kirínak a falu szerény, csendes világából — ez az uri ház: az orvos, a jegyző, az iskolaigazgató háza, éppen az ellenkezőjére igyekszik: beleilleszkedni a környezetbe. Nem pompázatos, de a kényelmén kivül, amelyet nyujt — benső kulturát mutat, az épittető kulturáját, aki elismeri, hogy a falura kihurcolt városi talmi diszitések a jó izléssel ellentétben állanak s az igazi előkelőséghez nem illenek.

tervrajz a 189. lapon

Tér és Forma 1928. I. évf. 5 sz.

Kosch Jenő épitész

Pesti Hirlap. 1923. jul. 20. 5

A Gárdonyi-mauzoleum

Kosch Jenő építész

Tér és Forma, 1928

I. évf. 166-190.

Kész családi ház bemutatása.

Kósch Jenő

építész

Tér és Forma, 1929

II. évf. 133-139.

Komor János: Fürdőépületek.

Knoller & Co. wieni automobilgyárba lépett be. Itteni munkássága a mai automobil formájának és elrendezésének kifejlődésére volt hatással. Így gőzkocsijánál már 1906-ban alkalmazza a négy kerékféket. Azzal, hogy az első tengelyt jóval a gépszerkezet elé helyezte, egyfelől a hajtókerék adhéziós nyomását növelte, másfelől az alváznak a maihoz hasonló alacsony, nyúlánk formáját adta meg. Mint azt akkoriban szerkezetei is mutatták, tisztán látta és többször rámutatott arra a körülményre, hogy mind a gazdaságosság, mind a kocsi kormányozhatósága szempontjából a legfontosabb a könnyű építésmódra (Leichtbau) való törekvés, valamint a lerugózatlan tömegek kiküszöbölése, illetőleg csökkentése. Csupa olyan szempont, melyek az akkor dívó nagy biztonsági faktorok idejében még nem voltak ugyan szembeszökők, amelyeket azonban az idő igazolt, s ezek ma is a szerkesztők törekvéseinek célpontjában állanak.

Az 1909. év folyamán az akkoriban szervezett *Lehrkanzel für Luftschiffahrt und Automobilwesen* tanszékére ny. r. tanárrá nevezték ki. Ezzel bőséges alkalma nyílott zsenijének foglalkoztatására, s valóban, Knoller *az* aerodynamika és repülés tudományának egyik úttörőjévé vált, ki sajátmagából termelte ki mindazt, ami egy ilyen új tudományág megalapozásához szükséges.

Tanárságának már az első évében megtervezte aeromechanikai laboratóriumának berendezését, tudva azt, hogy az elméletnek a kísérlettel sokszor karöltve kell járnia. A laboratórium épületét 1911-ben — a bécsi műegyetem második udvarában — fejezték be. Ez az első laboratórium, amelynek berendezésében a vertikális szabadsugár elvét alkalmazza, s gondoskodik arról, hogy a mérés helyén atmoszférikus nyomás uralkodjék. Ez nemcsak a valóságnak felel meg, hanem mind a megfigyelést, mind a kezelhetőséget könnyeddé teszi, a sugár függőlegessége pedig a modell súlyának befolyását csökkenti a mérési pontosságra. A később keletkezett hasonló intézetek laboratóriumai majd mind ezt az elvet követték (Göttingen, Washington, Tokió). A mérési műszerek, mind*megannyi eredeti szerkezet, szintén mind tőle származnak.*

Már 1894-ben kidolgozta a vitorlázó repülésre vonatkozó elméletét s ezt később nemcsak laboratóriumi kísérleteivel igazolta, hanem igazolta az 1920-ban megindult rhóni vitorlázó versenyek eredménye is. 1908-ban a repülőgépek hosszirányú statikus és dynamikus stabilitásának elméletét dolgozta ki s matematikai úton oly eredményekhez jutott, melyek ma is teljes mértékben érvényben vannak. Később megszerkesztette a dynamikus stabilitás mérésére alkalmas műszereket is laboratóriuma számára.

1914-ben a ma már igen elterjedt vastag szárnyszelvények szerkezetével és kipróbálásával foglalkozik, s a háború folyamán oly gépeket szerkesztett, melyek külső merevítései a minimumra vannak korlátozva. 1916-ban Fischamenden megépítik az általa tervezett légcsavarkísérleti állomást, melynél a kísérlet alatt álló propeller sajátmaga állítja elő a menetsebességnek megfelelő relativ áramlást. Ez az ugyancsak teljesen eredeti berendezés is a *békeszerződés* rombolásának, illetőleg a megnemértésnek, esett áldozatul. A hasonló, de teljesen korszerű berendezés építkezése jelenleg Japánban éppen a befejezés előtt áll.

A repülőgépek statikai fölépítésének problémái is sokat foglalkoztatták. 1915-ben számítási eljárásokat dolgoz ki és kísérleteket végez hajlított és egyidejűleg kihajlásra is igénybe vett rudakra (szárnyfőtartók) vonatkozólag. Legutolsó munkáinak egyike az eddigiektől eltérő propeller (csavar) elmélete, melynek kiadására csak ezután kerül majd sor.

Ami Knollert minden művében legjobban jellemezte, az az elméletileg tökéletesen képzett mérnök volt, aki nemcsak a problémák fölismerésében árult el bámulatos éleslátást, hanem azokat a megoldáson keresztül a technikai alkalmazhatóságig vitte. Tanársága alatt ebben a szellemben generációkat nevelt föl.

Hosszas betegsége után bekövetkezett aránylag korai halála Knoller személyében az áramlási elmélet és a légjárás tudományának igazi mérnök-úttörőjét vitte sírjába.

(Eredeti közlés.) *Fényes.*

Halálozás. *Németh József* könyvkereskedő és könyvkiadó, az Egylet kiadványainak és 1917—1922 ig a Közlönynek kiadója, 1926. évi december hó 28-án 44 éves korában Budapesten elhúnyt. Emlékét az Egylet nagyválasztmánya december hó 30-án tartott ülésének jegyzőkönyvében megörökítette.

Személyi hírek. A Kormányzó Úr Őfőméltósága *Bánó László* okl. gépészmérnöknek a tudományegyetemek műszaki berendezéseinek tervezése és felügyelete körül szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta; *Kappéter Géza* műépítésznek a szolnoki magyar királyi bábaképző intézet új épületének létesítése körül szerzett érdemeiért elismerését tudtul adta.

Új tagjaink. Fölvette a nagyválasztmány 1926. évi december hó 30-án tartott 665. (rendes) ülésén. Rendes tagok: *Árkay Bertalan, Baka Géza,* vitéz *Bánfay Ernő, Bródy Rózsa, Jost Jenő, Just Kornél, Krompecher László, Lovászy László, Schönaigner-Krieger Imre, Wolf Mihály, Zsizsmann Béla.*

A pécsi uszoda tervpályázatának eredménye. A beérkezett pályatervek közül az I. díjat *Perre Endre* és *Weichinger* Károly, a II. és III. díjat megosztva *Hajós Alfréd* és *Román* Ernő tervei nyetrék el. Megvételre ajánlotta a bíráló bizottság *Köszeghy* Gyula (Pécs), *Szeghalmi* Bálint (Nagykanizsa). *Kosch* Jenő (Budapest) és *Hoffmann* László (Pécs) munkáit.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

Hirdetmény. A Kormányzó Úr Ő Főméltósága az 1926. évi december hó 6. napján kelt legmagasabb elhatározásával a m. kir. belügyminiszter úr előterjesztésére az 1924:XXVI. t.-c. 13. §-ának utolsó bekezdése alapján a Kamara által javasolatba hozott eredeti jelöltek közül — Herrmann Miksa törvényhatósági bizottsági tag lemondásával megüresedett bizottsági tagsági helyre — Dorner Gyula mérnök, földmívelésügyi minisztériumi miniszteri tanácsost az 1928. évi december hó 31-ig terjedő időtartamra a székesfőváros törvényhatósági bizottságának tagjává nevezte ki.

A Mérnöki Kamara választmányának 63. üléséből. A választmány december 21-én tartott ülésében tudomásul vette, hogy a Mérnöki Tanács a kamarai tagfelvételi ügyekben beadott fellebbezéseket mindaddig nem veszi tárgyalás alá, amíg a mérnöki kamarák tagjai részére fenntartott munkákat meghatározó kormányrendelet meg nem jelenik.

A választmány a felsőházi tagokat választó VII. rendkívüli közgyűlés előkészítésére felsőházi tagokul *Buday* Béla mérnök és *Kandó* Kálmán dr. gépészmérnök, póttagokul pedig *Sármezey* Endre mérnök és *Varsányi Emil* dr. gépészmérnök kamarai tagokat jelölte.

Egyebekben a választmány tagfelvételi, fegyelmi, kihágási és folyó ügyeket tárgyalt.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara által felvett alábbi tagokra a törvényes határidő alatt fellebbezés nem adatván be, ezek felvétele jogerőre emelkedett. Új tagok tehát 1927 január 3-tól: *Bauer* Béla gépészmérnök, Budapest, IV, Mária Valéria-utca 11., *Fried* Miksa, építészmérnök, Budapest, VIII, Lujza-utca 5., *Fuchs* Géza építészmérnök, Budapest, VII, Ilka-utca 26., *Gyalus* László építészmérnök, Budapest, I, Gellérthegy-utca 14., *Krencsey* Adorján Géza gépészmérnök, Budapest, V, Csáky-utca 3., *Medvegy* Elemér építészmérnök, Debrecen, Károly Ferenc József-út 70., *Miskolczy* László építészmérnök, Budapest, I, Fehérvári-út 38., *Nádor* Oszkár mérnök, Budapest, VIII, Rökk Szilárd-utca 25. *Ostadál* Károly Jenő erdőmérnök, Vállaj-pusztaterem, *Reichert* Frigyes László vegyészmérnök, Budafok, Beniczky-utca 6., *Straka* Vilmos bányamérnök, Mecsekszabolcs, Szent István-akna, *Szigeti* Andor gépészmérnök, Mátyásföld, Magyar Ált. Gépgyár Rt., *Wachtel* Elemér építészmérnök, Budapest, IV, Városház-utca 4., *Wietorisz* Róbert bányamérnök, Mecsekszabolcs.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1926. évi december hó 21-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette: *Balás* Jenő, sz. 1882, okl. bányamérnök, Budapest, *dr. Dénes* Miklós, sz. 1888, okl. mérnök, Budapest, *Frank* Aladár, sz. 1882, okl. gépészmérnök, Budapest, *Kercser* Lajos Viktor, sz. 1895, okl. mérnök, Budapest, *Stauber* István, sz. 1891, okl. mérnök, Dunaföldvár. A felvételről szóló hirdetés 1926 december hó 22-én kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztéstől számított 30 nap alatt, tehát 1927. évi január hó 21-én déli 12 óráig a *Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés kellően felbélyegezve a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Elhalálozott tagok. A mérnöki rendtartás 12. §-a harmadik bekezdésének megfelelően hivatalos jelentések alapján a Kamara tagjai sorából törltettek: *Fröhlich Árpád* erdőmérnök, bánokszentgyörgyi lakos, 1926. évi november hó 30-i, *Hosmann* Béla bányamérnök, felsőgallai lakos, 1926. évi november hó 4-i, *Szalai* Tivadar gépészmérnök, budapesti lakos, 1926. évi június hó 12-i hatállyal.

Hirdetmény. A Budapesti Mérnöki Kamara választmányának 1926. évi december hó 21-én tartott ülésében hozott határozata alapján „Frohner József" gépészmérnök neve

Frohner József dr.-ra, „rákosi Nászai Miklós" építészmérnök neve *rákosi Nászay Miklós*-ra és „Tavi Lajos" mérnök neve *Tavy Lajos*-ra kiigazíttatik.

Jogerőssé vált fegyelmi határozat.

A Budapesti Mérnöki Kamara Fegyelmi Bírósága. 1636/1925/13.

I. A fegyelmi bíróság határozata.

A Budapesti Mérnöki Kamara fegyelmi bírósága N. N. kamarai tag ellen lefolytatott fegyelmi eljárás keretében október hó 10-én tartott tárgyalás eredményéhez képest következőképen határozott:

Határozat.

A fegyelmi bíróság N. N.-t a Mérnöki Rendtartásról szóló 1923 : XVII. t.-c. 37. §-ának 2. pontjába ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek találta és őt a 38. § 2. pontja értelmében 3,000.000, azaz hárommillió korona pénzbírsággal bünteti.

Indokok.

A Budapesti Mérnöki Kamara ügyésze folyó évi május hó 12-én N. N. kamarai tag ellen a Mérnöki Rendtartás 37. §-ának 2. pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt a fegyelmi eljárás megindítását indítványozta, mert nevezett az „Az Ujság" 1925. évi április hó 26-i számában a mérnöki munkakör szabadsága címen a Mérnöki Kamara intézménye ellen izgató sajtóközleményt helyezett el, mely eljárása a Mérnöki Rendtartás 37. §-ának 2. pontjába ütköző fegyelmi vétség tényálladékát meríti ki.

A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1925. évi május hó 15-én tartott ülésében hozott határozatával a Kamara ügyészének indítványa alapján nevezett kamarai tag ellen a fegyelmi eljárást elrendelte s az iratokat az eljárás lefolytatása végett a fegyelmi bíróságnak kiadta.

A fegyelmi bíróság folyó évi június hó 22-én tartott ülésében hozott vádhatározat után a vizsgálat mellőzésével az N. N. elleni fegyelmi ügynek a Mérnöki Kamara üléstermében tartandó nyilvános szóbeli tárgyalásra határnapul 1925 július hó 3. napjának délután 4 óráját tűzte ki.

A kitűzött határnapon panaszlott orvosi bizonyítvánnyal igazolt betegsége miatt nem jelenhetett meg és kérte a nyilvános tárgyalás elhalasztását. A kérelemnek a fegyelmi bíróság helyt adott, újabb határnapul 1925 október hó 10. napjának d. u. 5 óráját tűzte ki.

A panaszlott a tárgyalás alkalmával jelen határozathoz másolatban csatolt nyilatkozataival egyértelmű védekezését adta elő.

N. N. panaszlott az „Az Ujság" című napilapban folyó évi április hó 26-i és május hó 1-i cikkeiben a Mérnöki Kamarával szemben a tagfelvételek körüli eljárásról olyan állításokat hangoztatott, amelyek szerint az oklevél nélkül jelentkezők a legképtelenebb indokolással utasíttattak vissza és régi szerzett jogoktól fosztattak meg, továbbá, hogy a Kamara az osztályharcot dobta a mérnökök különböző árnyalatai közé és az osztályharc gyakorlati végrehajtásában, különösen a közalkalmazott okleveles mérnökök járnak elől, amely általánosságban hangoztatott állítások alkalmasak arra, hogy a Kamarán kívül álló közönség előtt a Kamarának és a mérnöki karnak tekintélyét aláássák. Ezzel szemben a kamarai gyakorlat az volt, hogy a felvételre jelentkezők személyi adatait és mérnöki természetű munkásságát albizottságok és ezek javaslata alapján a kamarai választmány minden esetben lelkiismeretesen elbírálták és annak eredményéhez képest állapították meg hogy a kimutatott mérnöki természetű munkásság megfelelt-e annak a mértéknek, amely a felvételt lehetségessé teszi, vagy pedig az elutasítást teszi indokolttá. Hogy milyen természetű és terjedelmű az a mérnöki munkásság, amely az ipariskolai vagy ennél kisebb képzettségű jelentkezők felvételét indokolttá teszi, az tisztán a Kamara választmányának elbírálásától függ, e tekintetben a választmányt semmiféle feltételek nem kötik, s az esetleges visszautasítást sem tartozik részletesen indokolni és magyarázni. A Kamara választmányának ezen, a törvényben gyökerező gyakorlata folyamán, ha netalán akadt volna is néhány tévesen elbírált kérelem, azok számára a helyreigazítás lehetőségéről is gondoskodott a törvény a Mérnöki Tanácshoz intézhető fellebbezések útján. Ilyen gyakorlat mellett teljesen alaptalan az az általánosságban kimondott vád, hogy az oklevélnélküli jelentkezők a legképtelenebb indokolással utasíttatnak vissza, amely állítás valódisága esetén a kamarai választmány munkássága iránt a legnagyobb bizalmatlanságot kelthetné. A Kamarának a felvételeknél folytatott gyakorlata a felvételre érdemes oklevélnélkülieket nem fosztotta meg régi szerzett jogaiktól, azok az oklevélnélküliek pedig, akiket felvételre alkalmasaknak nem talált, jogokat a multban nem szerezhettek, mert a kamarai intézmény létrejöttéig a multban már évtizedeken át küzdött a mérnökség egyeteme azok ellen, akik mérnöki természetű munkásságot nem végezve, valójában csak bitorolták a mérnöki címet és éppen az ilyen mérnöki címet illetéktelenül használók elleni küzdelem végső eredménye a Mérnöki Kamara, amely ha kiválogatja azokat, akiket érdemeseknek tart a mérnöki testületbe való felvételre, ezzel még nem foszt meg jogoktól olyanokat, akik a felvételre munkásságukkal érdemeket nem szereztek. Az osztályharcnak a mérnöki társadalom különböző rétegeibe való bedobása is alaptalan állítás, mert nem lehet szó a mérnöki társadalom különböző rétegeiről abban a felvételre jelentkező tömegben, amelyből a mérnöki társadalmat még előbb ki kell választani. A Kamara tehát a törvényen alapuló és nem korlátozott felvételi eljárásban nem is létező osztályok közé az osztályharcot be sem dobhatta, hanem csupán a törvényszerinti kiválasztást hajtotta végre. Panaszlottnak az a felfogása és magyarázata, amely szerint az úgynevezett mérnöki társadalmat két egyenlő jogú részre, az okleveles és oklevél nélküliek osztályára osztja, a törvénnyel nem egyező és mások félrevezetésére alkalmas állítás, mert a törvény az okleveles mérnököket azok közé sorolja, akiket, ha bizonyos feltételeknek megfelelnek, fel kell venni, míg az oklevélnélkülieket, ha az előírt feltételeknek meg is felelnek, csupán felvehetőknek minősíti és ezen lehetőség is csak átmenetileg van biztosítva.

Mint kamarai tagnak, panaszlottnak kötelessége lett volna a Kamarával szemben a törvényes panaszos utat megtartani, e helyett a kamarai hűséggel össze nem egyeztethető módon, nyilvánosság előtt megtévesztésre alkalmas módon bírálta a Kamara eljárását, ami annál súlyosabb beszámítás alá esik, mert a magyar mérnöki karban évtizedek óta tradicionális a kari szellem ápolása és a kar tekintélyének kifelé való megóvása és a jövőben is érdeke, hogy a karba újonnan felvettek részéről is ez a tradició tiszteletben tartassék.

A büntetés kiszabásánál enyhítő körülménynek vette a bíróság, hogy a panaszlott ellen megindított fegyelmi eljárás után tartott Országos Műszaki Egyesület közgyűlésén és azóta is a mérnöki tekintélyt megvédeni igyekezett.

Jelen fegyelmi bírósági határozat egy példánya a Mérnöki Kamara ügyészének, egy példánya a budapesti kir. büntető járásbíróság útján N. N. kamarai tagnak, egy példánya közvetlenül a Mérnöki Kamarának küldetik meg.

A fegyelmi határozat elleni fellebbezés a határozat kézbesítésétől számított 15 nap alatt a fegyelmi bíróságnál nyujtható be.

Kelt Budapesten, 1925. évi október hó 10-én.

A Budapesti Mérnöki Kamara Fegyelmi Bírósága. — *Rohringer Sándor* s. k. a fegy. bír. elnöke.

II. A panaszlott fellebbezése folytán hozott fellebbviteli határozat.

417/1926. Mérnöki Tanács Budapesten.

Határozat.

A Mérnöki Tanács N. N. kamarai tag fegyelmi ügyében a Budapesti Mérnöki Kamara fegyelmi bírósága által 1636/1925/13. szám alatt hozott határozat ellen a panaszlott N. N. kamarai tag részéről beadott és 400/1926. szám alatt iktatott fellebbezést 1926. év december hó 29-én nyilvános ülésben tárgyalta és a befejezett tárgyalás után meghozta a következő

határozatot:

A Mérnöki Tanács a fellebbezésnek helyt nem ad, a fellebbezett határozatot helyben hagyja és kötelezi a panaszlottat, hogy jelen határozat kihirdetésétől számítandó 15 napon belül különbeni végrehajtás terhe mellett fizesse be a kirótt pénzbüntetés összegét a Budapesti Mérnöki Kamara pénztárába.

Indokok:

A fellebbezett határozatot helyes indokainál fogva helyben kellett hagyni.

Budapest, 1926. évi december hó 29-én.

Dr. Vásárhelyi László s. k. — *Biró Zoltán* s. k.

Hirdetmény. *Büntetőbirósági ítéletek.* A budapesti kir. büntető járásbíróság Radó Sándor és Schanda Ferenc építőmesterek, budapesti lakosokat a M. R. 67. § 1. pontjába ütköző jogosulatlan építészi címhasználat miatt 1,000.000—1,000.000 K pénzbüntetésre ítélte. A kir. büntető járásbíróság a pénzbüntetés végrehajtását 1 évi próbaidőre felfüggesztette.

A Kamara postatakarékpénztári cheque-számlájának száma: 28.844.

A Kamara telefonszáma: József 82—85.

Kósch Jenő

ÖTVENEGYEDIK ÉVFOLYAM 23—24. SZÁM. 1927 JÚNIUS 15.

ÉPITŐ IPAR
ÉPITŐ MŰVÉSZET

A budapesti épitőipari szakmák ipartestületei, az Építőmesteri Képzettség megvizsgálására szervezett bizottságának hivatalos lapja

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 12 pengő=150000 K, félévre 6 pengő=75000 K. — Egyes szám ára 0.80 fill.=10000 K — Postacsekkszám 49197 Hirdetési dij: m/m-kint 0.20 fill.=2500 K

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., Ménesi-ut 7/c TELEFON: JÓZSEF 132—95.

Gondolatok két kiállítással kapcsolatban.

Az építész hallgatók kiállítása a Műegyetemen.
A paedagogiai-kiállitás a Múzeumban.

Kedves, aranyos fiúk ezek az építészhallgatók. Elegánsak, jókedvűek, mondhatnám arisztokrata allűrökkel ékesek. Nem tudom, mi teszi ezt? A gazdagság talán, mely szívükben és zsebükben van? Az egyiket a szent művészet feletti diadalmas öröm, a másikat a jó szülők gondoskodása teremti. Már akinek jut ebből is, abból is.

Fiúk, én nem kifogásolom sem egyik, sem másik örömötöket, sőt boldog vagyok, ha láthatlak benneteket, hisz oly szép a fiatalság, pláne ha az elvégzett munka feletti öröm pirosítja arcát. A termést is, egy évi munkátok eredményét is kielégítőnek találom, sőt gyönyörködve állok meg egyikmásik, valóban zseniális terv előtt és éppen ekkor jut eszembe sorsotok feletti fájdalom.

Látom, hogy működéstek zenitje a tervezés és ez egyedül helyes, mert minden egyéb megtanulható, elsajátítható, lekopírozható, naptárakból kivehető, de ezt, a tervezést, a géniusz sugallja, melynek sugallatát tökéletesíteni lehet, de ha nincs, előidézni képtelenség. Igen, nektek a tervezés lenne a kenyeretek. És itt szomorodik el a lelkem.

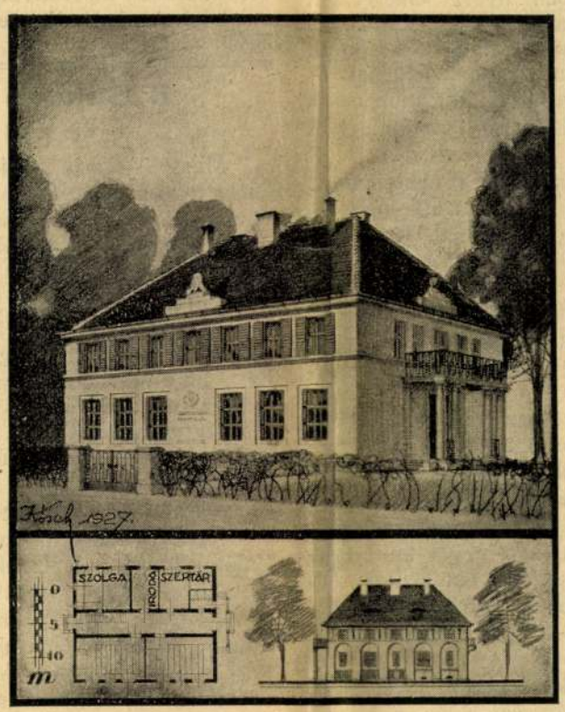

Téli gazdasági iskolák kis tipusának pályázati terve. **Kósch** Jenő építésztől.

Mennyi ambició, lelkesedés, fogadkozás a jövőre él bennetek, gondoljátok nagy emberek, kiváló építőművészek lesztek, mámorittasan tervezitek egyik monumentumot a másik után, s amint ott a szükebb körben egymással versenyre keltetek, azt hiszitek, az életben ugyanez a verseny fog folytatódni és ott megfogjátok mutatni, ki a legény a talpán!

Nem, kedves fiaim, bárhogy szeretlek is benneteket, mégis ünneprontónak állok be, mikor felvilágositlak benneteket, mint anya a leányát, aki hercegről sző álmokat és Istenem, hova kerül! Néhai jó *Tandor* Ottó derék professzorom jut eszembe, aki nem szűnt meg bennünket figyelmeztetni, hogy „persze, most kacsalábakon ringó palotákról álmodoznak, de majd örülnek, ha egy bakterházat tervezhetnek".

És ez az igazság, a nagy élet titka. A tudás, művészet, géniusz mind nagyon szép dolgok, de vajjon miből élünk? Fiaim, hogy ti jó tanáraitok mellett pompás terveket készítettetek és erre képességet szereztetek, még távolról sem jelenti ám azt, hogy ebből meg is fogtok élni tudni. Vannak és voltak itt világra szóló zsenik, akik soha semmit nem tudtak produkálni a valóságban, mert nem kaptak megbizást még „bakterházra" sem.

Voltak, akik valósággal éhenhaltak, voltak és pedig

a legnagyobbak közül, akik a leggyönyörűbb, örök időre szóló alkotásokat állitottak a főváros díszére és a végül leköpték és kimarták őket. Voltak istenáldotta építészzsenik, akik elmentek — a valóságban — krumplit kapálni. És voltak tehetségtelen, teljesen analfabéta akarnokok, akiket a technikán a kartársak megvetettek és lemosolyogtak és akik rövidesen káprázatos hírt, nevet, elismerést, dícsőséget, vagyont és tiszteletet szereztek.

C'est là vie! kedves fiam és minden azon fordul meg, hogy miként tudtok elhelyezkedni a nagy életben. Ha a könnyebb végét fogjátok és beálltok beamternek, úgy célhoz jutottatok ugyan, de azután egy életen át fogtok panaszkodni, érezvén, hogy nem ez volt célotok.

Tudás, művészet, tehetség mind nem a fő a nagy élet szempontjából. Ezek eszközök lehetnek ugyan az előrejutáshoz, de nem fő és kizárólagos eszközök. Természetesen aki még ezekkel sem rendelkezik és ezenfelül még hiányzik az *életösztön* is belőle, mely megsúgja mit mikor, hogyan és hol kell tennie, az jobb, ha azonnal leteszi a lantot.

Egy van, mely előbb vagy utóbb diadalra visz, a *munka halálos szeretete*. Aki nem néz sem jobbra, sem balra, csak előre, aki mindenről képes lemondani, mindent félredobni, elsősorban a saját kényelmét és élvezetét, aki a nagy jövő reményéért a jelen sivárságát örömmel viseli és egyetlen örömét, boldogságát csakis és kizárólag a munkában leli fel és ez őt ki is elégíti, az előbb vagy utóbb diadalt fog aratni. És azok, kik — persze jó szüleik zsebéből — „bohémek, művészek vagyunk" jelszó alatt a züllés útjára térnek, valamikor irígy szemmel nézik semmivéváltan azokat, akiket szerénységük, szegénységük miatt észre alig vettek, akik azonban igénytelenségükkel és törhetetlen munkájukkal a nagy életben tisztes és elismert poziciót vívtak ki maguknak.

*

A tanügyi kiállítás, mely a Nemzeti Múzeum újonnan átalakított impozáns helyiségeiben nyert elhelyezést, gróf *Klebelsberg* Kunónak, a nagy magyar kultuszminiszternek egyik zseniális ötlete volt. Hálát kell adnunk a Gondviselésnek, hogy a magyar gyermek lelkének kimüvelését ily áldott lelkű egyénre bízta, aki amit csinál, azon a tökéletesség, okosság, nagyság patinája ékeskedik.

Oly nagyszerű anyag áll itt a szemlélő előtt pompás elrendezésben, hogy kézen fekvő volna, ha alkalmas lelyen együtt is maradna, hogy minden időben látni lehessen, micsoda eredményt értek el az iskolák a nagy kultuszminiszter idejében.

Miért nagy Klebelsberg miniszter? Mert alkotó zseni. Nem elégszik meg azzal, amit elődjei reáhagytak, hanem évszázados mulasztásokat pótol csodálatos energiával.

Bennünket, építészeket, elsősorban az érdekel, hogy a magyar kultuszminiszter kenyeret adott az építőiparnak, midőn tárcája számára kiharcolta az új iskolák építésének költségeit. Mikor a háború után az építőipar pangott az országban, az első a magyar kultuszminiszter volt, aki előrelátó okossággal két legyet ütött egyszerre: helyet teremtett az elhanyagolt oktatásügy számára és kenyeret adott az építőipar művelőinek.

Az Ő nevét aranybetükkel kell megörökitenünk a magyar épitészet történetében.

Mint a jó hadvezér, maga köré gyűjti legkiválóbb munkatársait, akik lelkének osztályosai lévén, a kijelölt irányban önállóan az Ő intenciói szerint dolgoznak tovább csodálatos eredménnyel. A műszaki osztály építőművész államtitkára, *Sváb* Gyula egymaga három könyvre való szebbnél-szebb iskolát adott a magyar népnek, ezenfelül gondviselője volt nagyszerű munkatársaival a más építészek által tervezett objektumoknak is.

A magyar iskolaügy másik bajnoka a kultuszminiszter jobbkeze, *Dulovits* Árpád min. tanácsos, aki a nagy vezér gondolatait szédítő iramban és tökéletes kivitelben valósítja meg. Két hatalmas táblán vannak feltüntetve azok a polgári iskolák, melyeket egy év előtt kezdettek meg, melyek már állnak a magyar nép boldogítására és a magyar építőművészet dícsőségére.

Ha szemünket a Haza kifüggesztett térképére vetjük, látjuk, mily óriási feladatot oldott meg a kultuszminiszterium az új polgári iskolák létesítésével. Ötven év elmaradottságát hozták be.

Erről az ötven évről eszembe jut nekem — látva azt a csodálatos munkát, amit ezekben az iskolákban végeztek és most itt bemutattak — Németország világraszóló iskolaügye. 32 évvel ezelőtt jártam Elsass-Lotharingia Mülhausen nevű városában 4-ik elemi iskolába és azt a szellemet, mely oly naggyá tette Németországot, látom megvalósulva most 32 év után itt ezen a kiállításon.

Mindenki bámulva nézi azt a kis hódmezővásárhelyi elemista fiucskát, aki művészi szobrászmunkát végez a bejáró mellett és azt hiszik, hogy ez valami csoda. Németországban az elemiben — már akkor — *ez a csoda kötelező volt*, persze azok számára, akik hajlamot éreztek a mintázás iránt. Aki nem, az választhatott az asztalos és lakatosműhely között. Jól értsük meg, az elemi iskolában 8—10 éves gyermekek kötelező ú. n. „arbeitsschule" délutánjáról van szó, ahol *ezek a kis fiúk nem játékokat* (és ezt figyelmébe ajánljuk a paedagógus uraknak), *hanem már hasznos tárgyakat készitettek*. Igy konyhabútorokat, kovácsoltvas iparművészeti tárgyakat, lakatokat stb.

Ha nem éltem volna közöttük, magam sem hinném el. De ezekből a fiúkból azután váltak is olyan iparosok, melyek a német ipar hírnevét az egész világon elismertté tették. Ebben az irányban kell fejlődniök a magyar iskoláknak is és ez legyen az első paedagógiai kiállítás egyik tanulsága.

Dr. Fábián Gáspár

A Balaton ügy epilogusa

— Két levél a szerkesztőhöz. —

Minden — más lapokban — a Balaton ügyéről megjelent írások és nyilatkozatokkal szemben ki kell jelentenünk azt, hogy a lapunkban megjelent cikkek feltárattak a magyar ügyek legfőbb fórumán és az ott felsorolt bajok radikális megoldását, vagyis a Balaton túlvizének lecsapolását kimondották.

Végtelen megnyugvással töltheti el a magyar közéletet és szűkebb világunkat, a műszaki társadalmat ez a hír, mely dokumentálja azt, hogy a magyar kormányzaton álló férfiak nem fordulnak el a megismert igazságtól, hanem azt a köz érdekében magukévá téve, nemcsak akarnak, de tudnak is segíteni.

Mi örülünk szívből, hogy lapunk egy nagy magyar ügynek szószólója lehetett.

Alább hozzuk azt a két értékes levelet, melyet a Balaton-ügyben hozzánk intézett levéltömegből, mint legtipikusabbakat kiválasztottunk, melyek nyilván igazolják, hogy erős kézzel tartott ügyünk nem légből kapott, hanem igenis nagyon komoly, országos fontosságú ügy. Egyben fenti nyilatkozatunk feleletül is szolgál a hozzánk intézett levelekre.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr!

Az „Építő Ipar — Építő Művészetben" olvasott cikkek a Balatonról, amikor majdnem 5 esztendei sanyargatás után, már az élet elől való kitérés gondo-

lata csírázik lelkem mélyén, a reményemnek hatalmas injekciót adtak s talán mégis a feltámadást engedik sejtetni. Már ennek fejében is fogadja Uram, őszinte hálámat, — mert magam bizony már 3 esztendeje járom a minisztériumokat, sajnos, eredmény nélkül.

Igen tisztelt Szerkesztő Úr! engedje meg, hogy közöljem azokat a sérelmeket, melyek engem értek. Hát alássan instálom, a legnagyobb sérelem nyilván akkor ért, amikor magyarnak születtem. — Relative értve. — Mert ha a sors nem engedi, hogy nyugati kultúrát lássak, talán egykedvűen, magától értetődőnek fogom találni, hogy nálunk egy olyan országos kincset, mint amilyen a Balaton, nem soroznak ama faktorok közé, mint amelyek a földművelés, az ipar, a kereskedelem stb... Sőt ha rajtam múlnék, direkte Balatonügyi-minisztériumot kreálnék!

A nevelőim, tanítóim és tanáraim révén ért sérelmeket természetesen kihagyva, a további 25 esztendőn át szenvedett sérelmeket teszem szóvá, mert azok a sors simogatásai voltak ahhoz képest, amit már itt kellett megérnem és átélnem. 1922 végén kezdődik kálváriám. A Balatonon megindultak a parcellázások. A háború kitörése előtt tervbe vett önállósításom végre testet öltethetett, öcsémmel, kinek Kispesten a háború folyamán vezetés nélkül, tehát tönkrement, gépműhelye volt és a Zamárdi II. parcella telep 385. sz. telkéből 2280 négyszögölet vásároltunk meg. Ezzel a telekkel, **amely akkor teljesen száraz, nádatlan, sőt szép gyepes volt,** nagyobb terveink voltak, amelyek kivitelére külső erő igérkezett.

A zalai partnak, úgy a siófoki, mint a szántódi vasuti állomásoknál olcsóbb megközelíthetősége révén építési anyagraktárt, vas és faipari gépműhelyt, cementárúgyárat, csónakműhelyt, tüzifavágót stb., gondoltuk fokozatosan bevezetni, hiszen két családban nyolc munkaképes felnőtt családtaggal jöttünk össze. 1923-ban partunk legmagasabb részén oly épületet emeltünk, amely vagylagosan nekünk lakást, vagy nyaralónak nyári lakást nyujt. Azonban: Homo proposit— Deus disposit!

Az 1922 év őszén közel —O— vonalon, karácsonykor cca. + 40 cm-en álló víztükör 1923-ban + 70 cm-t ért el, 1924 áprilisban elérte a +110 cm-t. Ezzel szemben telkünk legmagasabb helye, ahová házunkat építettük, mindössze +114 cm! A külvilággal eleinte csónakon, később hidakon érintkeztünk. De dacoltunk. Mit is tehettünk volna mást? Hová mehettünk volna?

Ekkor írtam néhai nagyatádi Szabó miniszternek magánlevelet, feltárva a helyzetet. A válasz, nyilván külső befolyásra valahogy így szólt: **„Úgy kell magának, minek épített oda!"** Itt aztán kissé megállok, hogy másra mutassak rá.

Egy díszes társaság megkörnyékezi a tihanyi apátságot és és megveszi a mostani II. parc. telep területét, hogy felaprózva tovább adhassa. Jóhiszeműségemben megengedem, hogy ez a társaság is bona fide vásárolt és adott el. (De a fényben árnyékot is látok.) Azonban kérdem: hol volt akkor az a közigazgatás, amelynek tudnia kellett, hogy 1916-ban +140 cm-es (1879-ben +195 cm-es) víz árasztotta el a Balaton széleit? És miért nem fordult a közigazgatás a siófoki kikötőfelügyelőséghez? Ott megtudta volna, hogy ott 1868 óta a mindenkori vízállásról pontos grafikont regisztrálnak. És ott megállapítható lett volna, hogy a Balaton majdnem szabályosan 11 évenként (Napfoltok) bizonyos maximumra emelkedik, illetve bizonyos minimumra apad. Bár ezt az akkor bizonyára Rip van Winkle-szerű álmát alvó kormánybiztosság is tudta, valakinek ki kellett volna mondania, hogy a Balatont a parcellázással csak addig szabad megközelíteni, ameddig valamelyes biztonsággal számítva még +150 cm-es víz sem ér el. A mi partsávunk a vasúttól a tó felé lejt. Ezen lejtő kb. 500 m. hosszú. A vasúti felépítmény tenger feletti magassága 108.320 m.

A Balaton hivatalos —O— síkja pedig 103.960 m. kereken 104 m. E néhány adat papírra vetve igazolja, hogy a +150 cm. magas határt véve fel, mintegy 200 m. széles partsávnak feltétlenül árterületnek kellett volna maradnia! Dehát tudjuk, hogy a Pénz mindennél nagyobb Úr!

Kérem, vegyük a hosszú parti vázlatot, melyet a Fürdőegyesület közgyűlésén bemutattak. Igaz, hogy ami azon a vázlaton a partvonalon belül kék, az a valóságban zöld, no igen, mert a jó Isten is resteli ezt az állapotot és eltakarja a magyar felületességet. Igen próbálja meg a tisztelt parcellázó társaság és menjen át a zöldségen, tudom, hogy belekékül a térdig érő posványban. Úgy gondolom, hogy e vázlat eleget mond, tehát annak metszetére térek át. Ezt kevés kivétellel a hosszú vázlat egész hosszára lehet vonatkoztani. Vagyis konstatálható, hogy ennek a 3 teleksort elborító posványnak a feneke legtöbbhelyt leszáll a Balaton —O— síkjának magasságára.

Én már 5-ik esztendőmet töltöm itt Égisz kegyelméből, itt, ahol házunk megépítésekor **a part meg a házunk között (1923-ban) 35 méter széles gyönyörű sík, gyepes part terült el** és ahol hála az Égisznek, a viharhullámok házunk falát csapkodják. Tehát alkalmam volt, nyitott szemmel megfigyeléseket tenni és következtetéseket levonni. Vagyis oda akarok kilyukadni, hogy a homokfürdőt meg lehet alkotni úgy is, ha a Balaton vize +70 — 100 cm.-t tesz is.

Egy pillantás a vázlatokra kitűnik, hogy az 1924 óta tartó magasabb vízállás a partból átlag 25 méter széles partsávot elmosott. Ez a csapás a mi telkünkre nézve, mindegy 600 négyszögöl terület elvesztését jelenti. Ki fogja ezt az elvesztett területet a parti telektulajdonosoknak visszaszerezni? Itt vannak az én parti szomszédaim a Sugár villától, a 248. sz. telektől a 272. sz.-ig és azon túl. Ezek némelyike területének már egyharmad részét vesztette el, attól eltekintve, hogy hiszen a többi kétharmad sincs meg, mert csupán 6—8—10 méter sáv áll ki a belső és a külső víz körül, de ez is csak száraz időben, mert erőteljes vihar a vizet annyira dagasztja, hogy a hullámok a parton egyszerűen átsétálnak. — Tehát nézetem szerint a kötelességet mulasztott közigazgatásnak újabb kötelessége a reparáció:

Az egész 2-ik számú parcella telepnek kb. 250 méter szélességben +160 cm.-ig való feltöltése, a víz erozios munkája ellen védőkőpart felépítése, no meg az elmosott területet pótló feltöltése. — Ezen munkákat szűkkeblűséggel elintézni nem lehet, azért lép előtérben annak szükségessége, hogy az államnak a Balatont kereseti forrássá kell tennie, tehát a Balaton ügyét alárendelt helyzetéből a kellő helyre kell emelnie és külön felelős szervvel intéztetnie. Annyi bizonyos, hogy a helyzet így nem maradhat, hiszen a II. parcella telepnek e fekélye miatt Zamárdi rövid időn belül oly hírhedt lesz, hogy innen mindenki elfordul. Zamárdiban ugyanis kevésbé jómódú vagy szegény tisztviselők és polgárok vettek telket, akikre az üdülés inkább ráfér, mint a siófoki, földvári, füredi stb. nyaralókra.

Megemlítem még, hogy 1923-ban 100-nál több gyümölcs- és díszfát ültettünk el, — 1 évvel később és azóta a legnagyobb pusztulás képe uralkodik itt. Lelkileg és anyagilag lerongyolódva örülnénk, ha a szorosan vett szűkös megélhetéshez szükséges anyagiakat tudnánk megkeresni. Sajnos, sülyedünk, merülünk.

Végül pedig, bár legelől illett volna, köszönöm Szerkesztő Úr, hogy ez országos fontosságú üggyel az Építő Ipar, Építő Művészet foglalkozott. E tényből következtetve merem remélni, hogy ha majd egy és más ügyben Önhöz fordulnék, erkölcsi támogatását nem vonná meg tőlünk.

Egy javuló jövő reményében Szerkesztő Úrnak megindított akciójához sok, nagysikert kívánva maradtam

Zamárdi, 1927. évi május hó 29-én.

mély tisztelettel hálás híve
Gecse Viktor

Reischl Richard keszthelyi képviselő levele a Balatonról irt cikkünkre.

Ngs dr. Fábián Gáspár úrnak
az „Építőipar és Építő művészet" i. t. szerkesztőjének
Budapest

Szerkesztő úrnak ujságjában május hó 15-én „SOS. Mentsük meg a Balaton partot" c. cikkére vonatkozólag méltóztassék megengedni, hogy mint balatoni képviselő és a Balaton régi ismerője és a Balaton-kultúrának immár 30 éves harcosa, teljes tárgyilagossággal válaszoljak, mert kívánatos, hogy oly komoly foglalkozású társaság, amely az Ön lapját olvassa, megismerje azokat az akadályokat, amelyek a Balaton-kultúra útját állják, de kötelességem megvédeni a kultúrmérnöki kart is, amely ellen ez a cikk bizonyos vádakat emel.

Tudvalevő dolog, hogy a száraz és nedves évek sorozata bizonyos következetes visszatérő periódusokat mutat, amelyet nem kisebb ember, mint *Lóczy* Lajos, világhírű tudósunk, fejtett ki munkáiban és amely szerint 7 száraz év után 7 nedves év szokott következni és így a Balaton vize kb. minden 15-ik esztendőben culminál és éppen ezért lett annak idején a Sió-csatorna megépítése is az 1908. beruházási törvény alapján elhatározva, hogy azon át, mint biztosító szelepen a Balatonnak ilyen nedves periódusokban felgyülemlett vize a Dunába elvezethető legyen. A program szerint a munkálatnak 10 éven belül meg kellett volna az eredményt hozni. Sajnos, a háború közbejötte, amely minden ilyen tervet rombadöntött, majd az ország lehetetlen pénzügyi helyzete, később — megengedem — a kormány szűkkeblűsége folytán nem állott kellő beruházási összeg rendelkezésre, úgy hogy mindmáig csak kb. 55%-a készült el annak a munkálatnak, amely a Sió-csatornának kellő szelvényre leendő kiépítése által lehetővé tenné az ilyen nedves évek folytán fokozott mértékben összegyülemlett víztömegeknek a Sió-csatornán át leendő levezetését.

Teljesen igaza van a cikkíró úrnak, hogy a Balaton körül ilyen vízállás mellett nemcsak az építkezések vannak veszélyeztetve a talajvíz miatt, de azok a közegészségügyi berendezkedések is illuzóriusokká váltak, amelyek a kultúra emelkedése folytán a publikumnak kifinomult érzéke alapján most már elidegenítenek sok embert a Balatontól és a *somogyi oldal hires, különösen gyermekfejlődési szempontból annyira fontos és értékes homokstrandot megsemmisüléssel fenyegetik.*

A Balatoni Képviselők által május 5-re összehívott értekezlet ezt a legnagyobb akadályát a Balaton fejlődésének konstatálta és fokozott formában hívta fel az ott jelenlévő *földmivelésügyi minisztert,* hogy a Sió rendezésének mielőbbi befejezéséhez adjon elegendő tőkét a kultúrmérnöki hivatal kezéhez, amelyre vonatkozólag ígéretet kaptunk, hogy az idei 460.000 pengős beruházási hitel után a jövő évekre is hasonló összeget fog e célból rendelkezésre bocsájtani és így most már remélhető. hogy ez a mű *elkészülvén 3 év alatt,* lehetővé lesz a Balaton vizének szabályozhatása, mert a teljesen kiépített szelvénnyel *havonkint 24 cm-rel apasztható lesz* a Balaton vize, úgy hogy egy mai vízfeleseleget, amely kb. 110 cm a 0 felett (104:90 tengerszín) képes lesz 4—5 hónap alatt megszűntetni, viszont száraz esztendőkben egyes partvidékek elpocsolyásodása ellen a zsilipek lezárásával a Balatonnak túlságos mértékben való apadását is szabályozhatja.

Igaza van a cikkíró úrnak abban is, hogy a Balaton, hazánknak e legnagyobb természeti kincse, mindezideig mostohagyermek volt, akivel senki sem törődött. Mint a pusztába kiáltó szava hangzott el az elmúlt nemzetgyűlésen számtalan felszólalásom a Balaton érdekében, amíg végre 2 év előtt elkezdődött ott is a munka, amely eddig az útépítésben, a folyó évtől kezdve pedig újabb kikötők építésében kezd megnyilvánulni. És mi volt ennek a rugója, talán az érdekeltség hangos jajkiáltása, talán a tönkrement villások siralma, vagy a fürdőegyesületek memorandumai, dehogy, — egy szerencsés véletlen, hogy 2—3 nagybefolyású ember, akik magas és exponált állásuknál fogva nem mehettek külföldre nyaralni, a Balaton mellett nyaraltak és kénytelenek voltak saját bőrükön mindazon szomorú tapasztalatokat megszerezni, amelyért mi Balatoniak évtizedek óta hiába emeltünk panaszt.

Ma már szépen halad a közút építése, amely két év múlva az egész Balaton körül be lesz fejezve és végre hozzáférhetővé teszi a Balaton minden pontját, úgy hogy ezáltal ott határozott olcsóbbodás fog beállani, mert az egyes fürdőhelyek versenyezni fognak a publikumért és nem kényszerítik a nyaralni menőt egy helyhez, ahol — sajnos — mint azt a múltból láttuk, alaposan ki lettek uzsorázva.

A jelenlegi kikötők állandó javítása mellett újabban még 14 kikötő megépítése lett tervbevéve, amely program három éven belül megvalósul és a balatoni hajózásnak a Máv és DSA vasút által történt átvételével és a kisebb hajótípusok beállítása folytán remélhető lesz egy olcsóbb és fürge hajóközlekedés is, amely szintén hozzá fog járulni a balatoni nyaralás kellemességéhez és közelebb hoz bennünket azon kultúrnívóhoz, amely a külföldi tavakon már évtizedek óta megvolt.

Mi sem természetesebb, hogy a Balaton vizének szabályozása folytán megtehetők lesznek a közegészségügyi berendezkedések is és ezekkel kapcsolatban a Balaton partján jelenleg végighúzódó pocsolyák lecsapolása, illetőleg kiszárítása, amelynek első kellemes eredménye lesz a jelenleg annyi bosszúságot okozó szunyog kipusztulása is.

A villák és nyaralók, amelyek ma a magas vízállás folytán nedvesekké lettek, ismét használható állapotba kerülnek, a csatornázás és vízvezeték kérdése sem lesz már többé problematikus óhajtás és mivel ma — úgylátszik — *a kormány is komolyan foglalkozik a Balatonnal, bizalommal nézhetünk az elkövetkezendő javulás felé* és szerintem nem szabad a kérdést pesszimisztikusan megítélni, csak mindnyájunknak, akik a Balatonhoz vagyunk nőve céltudatosan kell továbbra is küzdenünk, hogy ezek a komolyan megindult munkák abba ne hagyassanak és akkor a Balaton kérdése 3 év múlva olyan színvonalra kerül, amely a legkényesebb igények kielégítését is szolgálhatja.

Maradtam válaszomat az igen tisztelt szerkesztő úr szíves figyelmébe ajánlva

hazafias üdvözlettel

Reischl Richárd
a keszthelyi választó kerület orszgy. képviselője.

Kosch Imre

MMÉÉÉvk

1937. 163. l.
164. l.

TORONY ÓRÁK

2·40 kor., vékony varrózsineg 1·52 kor., vastag varró zsineg 1·51 kor., zöld varró zsineg 1·92 kor., fehér irodai zsineg 3·85 kor., zsineg szövedék 70 fill. méterenként ab Szeged. Az ajánlat felett az igazgatóság fog dönteni.

Pancsova. (Irodaszerek és anyagok szállitása.) A pancsovai kir. törvényszék elnöksége augusztus 24-én árlejtést tartott az 1909. évben szükséges irodaszerek és anyagok szállitására. Ajánlatot tettek: Dona Döme és tsa (Budapest) az előirányzott 2297 kor. 81 fill.; Szénássy Béla (Budapest) 2684 kor. 62 fill.; Engel Lajos (Szeged) 2485 kor. 24 fill.; Várnay L. (Szeged) 2754 kor. 90 fillérrel.

A szállitásra Dona Döme budapesti cég kapott megbizást.

Nyiregyháza. (Irodaszerek szállitása.) Nyiregyháza város tanácsa részére az 1909—1911. években szükséges irodaszerek szállitására szeptember 19-én tartott árlejtés eredményre nem vezetvén, a szállitás biztositására ujabbi árlejtés megtartása rendeltetett el.

Nagykároly. (Lábbeliek szállitása.) Szatmár vármegye szolgaszemélyzete részére 1909—1911. években évenként szükséges 31 pár téli és 31 pár nyári csizma szállitására az alispáni hivatalban Nagykárolyban szeptember 24-én tartott árlejtésen a következők pályáztak: Kozma Károly (Szatmár) 22 kor., Leitner János (Nagykároly) 20 kor., Bek-

(Nagy
árlejté
napjár
Nag
szeben
kir. üg
kir. tö
évekbe
f. é s
két na
Adolf
val kö
Ne
gett fe
Bábo
bábol
szep
1908/9
mm. f
szállitá
taka
korpár
gyá
ler Á
korpár
(Kisbé
(Széke
ab Na
fehérvá
mm. 1
ként a
ab Ács

TELEFON 53—70.
KOVÁCS ÉS BACH
MŰSZERÉSZEK
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA

Kosch Jenő
épités

l

MMÉ Évk

1934. 166. l.

Késnek
167. l.

F Koosch

TÉGLAGYÁRTÓ GÉPEK
és teljes
keramiai berendezések
u. m. kör-, gáz- és csatornakemencék épitése.
Bühler-féle szab. görgőjáratokat és mindennemü sajtolókat
szállit mint különlegességeket

iskolák és gyógyfürdők részére.

-utca 38.
EFON 98—63.

Készitek bárminemű kovácsolt munkát, u. m. vas és bronz-csillárokat, rácsokat, kandallókat, bárminemű világitótesteket saját terv vagy rajz után, különlegességeket u. m. dombormű, vert vagy kovácsolt vas és fémbutor vereteket.

és Ferenc

árugyárosok

lek-utca 6. sz.

tmények. : :

leti portálok,
tombak fémekből.

lző táblák.

lan. ∴ ∴ ∴ ∴ ∴

KÖZLÖNYE

gazdag tar-

nt meg : :

Naptára

e.

e:

itész, tanár.

YAM. o o

ona.

k kiadóhivatala ut-
ellett teljesittetnek.

Ifj. Weisz Gyula

tükör- és táblaüveg nagy raktára

Budapest, V., Vadász-utca 29.

TELEFON 44—19. TELEFON 44—19

*

Opalin falburkolat lapok alabastrom fehér és szines ∴ ∴ ∴

Falconnier-üveg épületkövek fehér és szines ∴ ∴

Sodronybetétes-üveg minden vastagságban ∴

Recés-üveg minden méretben ∴

Öntött-üveg minden vastagságban

Tükör-üveg átlátszó és foncsorozott

Ornament-üveg fehér és szines ∴

Cathedral-üveg az összes létező szinekben ∴ ∴

Szines jelző-üvegek : : : :

Talapzat lapok sodrony betéttel és anélkül ∴ ∴

Üvegtetőcserép különféle alakban

Prizma-üveg : : : : : :

Kosch Jenő

Társasház

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Kosch Jenő

MDK

Temetkézési csarnok

Temetőbejárat

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MNK

XLVII. ÉVFOLYAM 29—30. SZÁM 1923. AUGUSZTUS 12

ÉPITŐ IPAR ÉPITŐ MŰVÉSZET

A budapesti építőipari szakmák ipartestületei, a Hadviselt Mérnökök, Építészek és Műszaki Tisztek Nemzeti Szövetsége, a Magyar országi Építési Anyagkereskedők Szövetsége, Budapesti Ácsmesterek Ipartestülete, az Építőmesteri Képzettség megvizsgálására szervezett bizottság, a Városi Mérnökök Országos Szövetségének hivatalos lapja.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Félévre 1500 K. Ausztria, Németországba félévre 3000 K. Egyéb külföldre félévre 4000 K. Egyes szám ára 150 K. Postacsekkszám: 49197.

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., Horthy-Miklós-út 15c V/38 TELEFON: JÓZSEF 132—95.

A mérnökegyleti dijszabáshoz.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Nagy hálával és köszönettel tartozunk mi tervező építészek az „Építő Ipar—Építő Művészet“ szaklapunknak, mert *az összes műszaki lapok közül csakis ez foglalkozik* a mi ügyünkkel. Érthetetlen az, hogy mig az Építési Anyagkereskedők, az Építőmesterek Egyesülete, sőt ujabban a Magánmérnökök Szövetsége is hétről-hétre megállapitják a tagjaik által követelhető árakat, addig a Magyar Mérnök és Építész Egylet tagjaival abszolute nem törődik, félévenkint teljesen idejétmult árakat állapit meg, melyhez a tagoknak ragaszkodniok kell, hiszen feleikkel szemben más dijszabásra nem hivatkozhatnak. Itt van a napidij ügye. Békében volt 100 korona a napidij, *ma mikor minden 3000-szeres, megállapitották nagy kegyesen 300-szoros árban.* Még megdöbbentőbb azonban a dijtáblázat fejlécében szereplő összeghatárok megállapitása. A békében 5000 koronánál kezdődött valamely munka és két milliónál végződött. Ma ezeknek a *150-szeresét* meri venni csak a Mérnök Egylet, vagyis az első határ 750.000 korona, a legfelsőbb határ 300 millió korona. Mit jelent ez? Azt, hogy vannak a dijszabás megállapitó urak között oly szakemberek, akik szerint ma 750.000 koronás épitészi munka létezik! Megdöbbentő naivitás! És azt, hogy a legfelsőbb határa — őszerintük — ma az épitkezésnek 300 millió koronás munka. Az igazság pedig az, hogy valamire való munka épen ott kezdődik ma a 300 millió koronánál, hisz ez a békebeli 100.000 koronának sem felel meg. A vérlázitó igazságtalanság azonban abban áll, hogy mig békében a dijszabási tabella szerint az *épitésznek 100,000 koróna után járt 6·5% átlag* a III. csoportot véve, *addig ma ugyanezen munka után* (300 millió lévén a numerus) *kapunk 3%-ot, vagyis több mint 50%-al meg vagyunk rövidítve* a Magyar Mérnök és Építész Egylet jóvoltából. Az a kifogás, hogy ma nincs annyi dolga az építésznek, mint a békében volt egy-egy épület tervezésénél és művezetésénél a leghelytnemállóbb ellenvetés, hiszen mindenki tudja, hogy ma az építész minden idejét igénybe veszi egy-egy kis épitkezés anyagbeszerzése stb. után való lótás-futás, a vállalkozóval való leszámolások komplikáltsága a regie munkák alapján stb. stb. Ugy hogy ma az építész naponkint holtra fáradja magát és nem keresi meg még a napi eledelére szükségeset sem. Ennek a *dijszabási kontremin*-nek az a rettenetes következménye is megvan, hogy sokan más uton keresnek maguknak a régi dijaknak megfelelő ekvivalenciát, ami a kar becsületének rovására esik. És itt nem az egyeseket vagyunk kénytelenek hibáztatni, hanem azt a szellemet, azt az érthetetlen visszavonást, azt a kartársakat megrövidítő tendenciát, melv ma a Mérnök Egylet dijszabásainak intézésében megnyilvánul. Nem hallgathatjuk el azt sem, hogy mig azelőtt a tervező építész, ha egy szebb munkát kapott, azonnal megosztotta keresetét néhány rajzolóval, ma azonban örül, ha éhen nem hal a Mérnök Egylet által megszabott dijakból, nemhogy még segédtartásra merne gondolni.

A gyakorlati élet teljes nem ismerése az, amit néhány dijszabás intéző ur szájából hallottunk, hogy t. i. „tessék többet kérni az előirtnál, mi csak a dijminimumokat állapitjuk meg.“ Hát elképzelhető az hogy van oly épittető, akinek megmutatom a dijszabást és kétszer annyit kérek, mint az ott előirt, hogy az velem terveztet?! Nem Uraim, tessék csak a dijmaximumokat előirni, mert az épittetők, ugyis — mint minden vevő — alkudoznak. Még a dijminimumból is.

Folytathatnám az elkeseredés okainak leirását, mely a tervező kart a dijszabás ellen hangolja, csak még annyit, hogy mindannyian tervezők érezzük, hogy bármily sok munkánk is legyen, oly csekély az ellenérték és oly későn folyik az be — különösen az állami munkáknál, — hogy anyagilag nem hogy előbbre jutnánk, hanem mindig jobban és jobban lecsuszunk, tönkre megyünk. Az Istenért, tegyen egy erélyes lépést már az a Mérnök Egylet és ha már nem tud hetenként

árakat megállapitani — ami kötelessége volna tagjaival szemben — ugy legalább a valóságot megközelítő módon állapitsa meg a dijazást és pedig azonnal mondja ki, hogy ugy a napidijak, valamint a táblázatok fejeiben feltüntetett épitési határösszegek *a békebeli értékek 1000-szeresében állapittatnak meg.* Még igy is a valósággal szemben háromszor kevesebb jut a tervező épitésznek, de még sem tizszer kevesebb, mint a mai dijszabás szerint.

Vagyok Szerkesztő ur iránt igaz tisztelette

Aláirás
tervező épitész.

KRÓNIKA

Milyen okmányok szükségesek a kamarai felvételhez és hol szerezhetők be. A mérnöki rendtartusról szóló törvény életbe lépett, a mérnöki kamara megalakulása folyamatban van. A 30-as bizottság névsorát másutt közöljük. Ennek elnökéhez dr. Zielinski Szíjárd műegyetemi tanárhoz kell beadni a kérvényt (cim: Műegyetem), melyben az illető a kamarába való felvételét kéri. Csatolni kell a következő okmányokat, melyeket a beszerzés sorrendjében közlünk: 1. *Lakbizonylat.* Kapható: Főkapitányság. I. kapu földszint 13. 180 kor. blanketta mely kitöltve beadandó II. kapu földszint 24. Ugyanott a lakáscédulát (házmester adja ki) be kell adni. 2. A lakbizonylattal el kell menni *erkölcsi bizonyitványért* az erkölcsrendészeti osztályba (Andrássy-ut 59.), ahol a lakbizonylat és keresztlevél felmutatása szükséges. 20 koronás bélyeget vinni. 3. *Illetőségi bizonyitány* az 1. és 2. számu okmánnyal elmenni a központi városháza főkapu I. em. 17. sz. helyiségbe. 4. *Oklevél másolat.* 5. *A mérnöki gyakorlatot igazoló okmány.* A kerületi elüljáróság igazolja, hogy az illető mióta folytat mérnöki gyakorlatot. Köztisztviselőknél a kinevezési okmány kell. *Vidéki tagok* a fenti okmányokat az illetékes elsőfoku közigazgatási hatóságnál (elöljáróság, rendőrség, szolgabiróság) szerzik be.

A mérnöki kamara előkészitő-bizottságának tagjai. A kereskedelemügyi miniszter a Mérnöki Kamara első megalakitásának előkészitésére hivatott harminctagu bizottság elnökévé *Zielinski* Szilárd műegyetemi tanárt, tagjaivá pedig *Balog* Ernő miniszteri tanácsost, *Becsey* Antal gépészmérnököt, *Bund* Károly erdőmérnököt, *Chatel* Vilmos gépészmérnököt, *Czillinger* János nyug. erdőfelügyelőt, *Emszt* Kálmán főgeológust, *Éltető* Ákos miniszteri tanácsost, *Halmi* Gyula vegyészmérnököt, *Herman* Miksa műegyetemi tanárt, *Henrich* Viktor bányatanácsost, *Hoepfner* Guidó épitészt, *Hütl* Dezső műegyetemi tanárt, *Kakujai* Károly gépészmérnököt, *Neuschlosz* Kornél műépitészt, *Oltay* Károly műegyetemi tanárt, *Orczy* Gyula székesfővárosi tanácsnokot, *Rohringer* Sándor miniszteri tanácsost, *Sármezey* Endre kormányfőtanácsost, *Schiffer* Miksa mérnököt, *Schilling* Zoltán szabadalmi birót, *Schleicher* Aladár fémkohómérnököt, *Schedits* Lajos felsőépitőiparis kolai igazgatót, *Schulek* János épitészt, *Szesztay* László műegyetemi magántanárt, *Thoma* Frigyes miniszteri műszaki tanácsost, *Verebély* László gépészmérnököt, *K. Virágh* Andor miniszteri tanácsost, *Vuk* Mihály műegyetemi tanárt, *Zorkóczy* Sámuel bányamérnököt, *Zsigmondy* Dezső mérnököt nevezte ki.

A tervező épitész napi dija a Magyar Mérnök és Épitész Egylet dijszabása szerint, junius 27-től kezdve: az irodaszékhelyén kivül *minden megkezdett napért 30.000 korona.* Ezenkivül I. oszt. vonatjegy, kétfogatu kocsi az állomáshoz és vissza. A helyszinen teljes ellátás a fél részéről vagy ennek ellenértéke.

Miután azóta a korona épen a felére esett, nagyon várjuk a Mérnökegylet ujabb ármegállapitásait.

A Gárdonyi mauzoleum pályázatában döntöttek. A Gárdonyi-mauzoleum zsürije a beérkezett 39 tervpályázat közül a két első dijat 100.000—100.000 koronát Kosch Jenő budapesti épitész (Koszoru) és Müller Tibor budapesti épitész (Egri) jeligés pályázat nyerte meg. A harmadik dijat, 50.000 koronát Boskó Géza és Nádor E. István budapesti műépitészek közösen készitett tervpályázata nyerte el.

Michl Alajos érdemes butorgyárost gazdasági főtanácsossá nevezte ki a kormányzó.

Idősb Bernardt Győző M. Á. V. felügyelő, ifj. *Bernardt* Győző műsz. tanácsos édesapja meghalt.

Hirdetési dijak. *Hasábszélességben ahány milliméter magas a hirdetés, annyiszor 200 korona, szöveg között 250 korona.*

Uj előfizetési dijaink. *Félévre 3000 korona. Ausztriába és Németországba félévre 6000 korona. Egyéb külföldre félévre 8000 korona.*

Eltemettük Gerster Bélát, a kiváló magyar mérnököt, akinek tevékenysége három világrészre kiterjedt. Sajnos itthon nem értékelték érdeme szerint. Temetésén családja és néhány jóbarátja jelent meg, a hivatalos egyéneket nélkülöztük. Ez a magyar mérnök sorsa. A nagy halottat családi sirba tették, melynek gyönyörü architekturája féltünő. Megtudtuk, hogy a halott unokafivére *Gorster* Kálmán tervezte, a szobrászdiszt *Huszár* Adolf, a mozaikot *Salviati* készitette. Lejegyezzük az utókor számára.

Irodaáthelyezés. *Duller Jenő* épitési anyagkereskedő uj cime: *Kisfuvaros-utca 4. Telefon 66-43.*

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Anyagárak — Munkabérek

A Magyarországi Épitőanyagkereskedők Szövetsége 1923. évi augusztus 10-én a következő árakat jegyzi:
Jóváhagyás céljából a OKÁB-hoz felterjesztve.

	Nagybani árak gyárból waggonba		Detail árak 100-on f.	Detail árak 100-on a.
Falitégla				
kisméretü agyagt. pr. 1000	1440.—	+ 6%	225·—	260·—
nagyméretü „ „ 1000	1840.—		285·—	326·—
nagyméretü mészhomokt.	160000.—		260·—	300·—
Tetőcserép				
hornyolt pr. 1000 drb. . .	280000.—		415·—	455·—
hódfarku „ 1000 „ . .	190000.—		276·—	332·—
cementcserép „ „ . .	250000.—		400·—	420·—
Mész.				
Fával égetett darabos	13000-15000			
Szénnel v. gázzal égetett	12000-14000		235·—	260·—
Oltott köbméterenkint	124000		140·—	165·—
Portlandcement				
Beremendi	18000.—	+ 6%	260.—	300.—
Bélapátfalvai	25000.—		365.—	420.—
budai	18000·—		240.—	275.—
felsőgallai	16400·—		230.—	265.—
lábatlani	18000·—		240.—	275.—
nyergesujfalusi	18000·—		240.—	275.—
selypi	22500·—		340.—	390.—

(100 kg-ként)

Cementárak nagybani vételnél papircsomagolással együtt értendők.
Selyp esetében zsák nélkül, kölcsön juta zsákban.

Gipsz			
Stuccatur-gipsz osztr. 100 kg.	23000.—	315·—	350·—
Stuccatur-gipsz erd. 100 kg.	25000·—		
alabástrom 100 kg.	34000·—	435·—	480·—
Csomagolás külön.			
Gipsztábla			
6 cm. vastag négyz. méterenk.	5500·—	6500·—	7000·—
menyezetnád „ „	350·—	480·—	540·—
Müpala.			
Asbestpala drb-ként . . .	900—1000		1000—1100
cellulozepala drbként	900·—	·—	1000·—
Keramit lapok.			
4 és 9 kupos keramitlap 17/17-es m²-ként .	16500·—		
Keramitkő.			
22 × 10 × 8 drb	—·—		
Cementlap			
Egyszinü m²-ként	9900·—		
Kétszinü	12500·—		
Márványmozaik-lap.			
Egyszinü	18800·—		
Kétszinü	21500·—		
Fayence-lap.			
Fehérszinü darabonként . .	700·—	+138% felár	
Szines	875·—	+138% felár	
Cementcső vasbetét nélkül folyóméterenként és átmérő cm-ként	280·—		

A forgalmi adó külön számittatik fel. Árak minden levonás nélkül készpénzfizetés ellenében értendők.
A többi árak mint a mult számban.

M.D.K.

Loós x) Jenő, építész

x) Kosch

terve dicséretben részesült a Kőbánya, alsó p.n. állomásépületére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

jebz. 1. sz. 5. old.

M.D.K.

Kosch Jenő, építész

Crüstérmet nyert terve a Mérnök- és Építészegylet Fedett uszodára kiírt nagypályázatán eltótható vastetőzetet, javasol s a lépcsőházak festő játéra bam „telivér modernség és artisztikum" nyilathozák meg.

Vállalkozók lapja. Bp. ~~1999~~ 1929. L. évf.

márc. 6. sz. 6. old.

mDK

447. Kósch Jenö, ép.

Szül.: Vágsellye, 1893 Okl.kelte: 1926 Sz.: 6606

A m.kir. József müegyetemen oklevelet, absoluteriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

ÉP-IP - ÉP-MÜV 1931.márc.1. 41.614.

MDK

Kósch Jenö, ép.

Egy magyar falusi uri ház . Rajz. Jelezv. Kósch.
Repr. 188.

Tervrajz a 189. oldalon.

Tér és Forma. 1928. I. évf. 5. sz.

MDK

Kósch Jenö, ép.

a Börzsönyi-hegyekben épitendö vadászlak terve. Kép.

A MÜ. 1927. I. évf. 2. sz. 58.l.

Kósch Jenő MDK

Kertészkedő tisztviselő-kolónia, terv

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Kosch Jenő MDK

Présház a patacsi szőlőben, vizf.

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

M.D.K.

Koser Jenő, építész

első díjat nyert munkájáh kívül egy mesik terve megvételben részesült az egyi Gárdonyi mauzoleum pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1923. XLIV. évf.

aug. 22. sz. 5. old.

M.D.K.

Kosch Ferő, bpesti építész

serve az egik 100.000 K-ás első díjat nyerte el az egri Gárdonyi mauzoleum pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1923. XLIV. évf.

jul. 25. sz. 6. old.

Kosch Jenö, építész.

Terve: Háromszobás családi ház. Bp. 1928. julius.

Kép. Metszet. Alaprajz 1:100

Tér és Forma. 1928. I. évf. 5. sz. 189. l.

Kosch Jenő

Szerepelt a Műszaszak tavasszi tárlatán.

Újság 1930. III. 18.

MDK

Kosch Jenő

Temető épülettervei a Műcsarnok tárlatán.

Építő Ipar - Építő Művészet, 1926. 108.lap

ABK

Kósch Jenő MDK

Kis fehér ház, ép.terv.

Emlék apáim városából, Szabad rekonstrukció

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Kósch Jenő

Bérházterve, a tav.kiállitáson.

Becz Jenő mépitész cikke.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 29.sz. 101.lap

Kosch Jenö, [illegible], építész
Budapest

MD K

a két elsö pályadij egyikét nyerte el /100,000 korona/ Koszoru jeligés pályázatával.

A Gárdonyi mauzoleum pályázatában döntötte.
EP-IP-EP-Müv. 1923 aug. 12. 100.1.

M.D.K.

Kösch Ferenc, építész

az esri Gárdonyi mauzóleumra kiírt tervpályázaton első díjat nyert.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1923.évf. 33-34.sz.
111. old.

MDK

Kósch Jenő épitész

A Balokányi-liget tervpályázatán, tervét 4 millió koronáért megvásároltak.

Cikk: Weichinger és Dörre épitészek nyerték a Balokányi-liget tervpályázatának I.dijat

Dunántul, 1926.dec.21. 3.l.

MDK

Kósch Jenö, okl.épitész

illusztrálva a m.kir. Földmivelésügyi miniszté-
rium téli gazdasági iskoláinak részére készitett
terve.

M.kir.áll. gazdasági téli iskola tervei.
Nemzeti Ujs. 1927 május 1. 19.l.

Kósch Jenő, építész M.D.K.

második díjat nyert az Egylet 1928/29. évi építészeti nagypályázatán egy Varsony, Wszodu részére készült tervével.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1929. 63. kót. 198. old.

Koosch Jenö, ép.

A Orsz. Lakasépitö Tanács hat áll. bérházra hat csop.-ban jelölte ki az épitészeket. Febti a VI. csop.-ba tartozik.

?: Az áll. lakásépitö akció.
MEM 1925. XXV. évf. 1-3.sz, 3o.l.

MDK

Kósch Jenő

A tervpályázatokat ellenörző bizottság tagja.

Cikk: Egyleti közlemények.A mü- és középit.szak
működése 1927.éviokt.1-től nov.7-ig.

A Magy.Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye
LXI.k. 47-48.sz.302.o.

MDK

Kósch Jenö, ép.

Kis fehér ház. Ép.terv.

Emlék apáim városából. Szabad rekonstrukció.
/ Ép.terv./

Mücs.-CMKT.1921. Tavaszi kiáll. Kat.19.1.

M.D.K.

Kósch Jenő

A Műcsarnokban kiállitott 443 kép és szobormü között szerepel müve az épitészmüvészeti részen, a nagy tavaszi tárlaton.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26. - juli 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Kosch Jenő

Dr.B.V.: A Liége-i nemzetk. épitészeti tervkiáll. Tér és forma 1930. 7.sz. 302.l.

M.D.K.

Kósch Jenő, építés

a Magj. Mérn. és Ep. Egylet 1922-évi kispályázatan Jbl-érmet nyert.

Építőipar - Építőművészet, Bp. 1923. évf. 3-4. sz.

11. old

Kosch Jenő

MDK

Présház a patacsi szőlőben

Épitészeti müvek

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Kósch Jenő

épitész

A Kamara uj tagjai. MMÉEKözl. 1927. aug.14. 209.l.

MDK

Kósch Jenö, épitész

Kertészkedö tisztviselö-kolónia. Terv.

Tavaszi tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat. 23.l.

M.D.K.

Kosch Jenő

Épitőmüvész nyerte az első dijat a Gárdonyi mauzoleom kivitelezésére 100,000 koronát.

A Gárdonyi mauzoleom.
Városok Lapja. 1923. XVIII. évf. 15. szám. anyg 1. 130.

Kosch Jenő

MDK

építész

Temetkezési csarnok, ép.rajz

Temetőbejárat, "

Angol-magyar kiáll. Műcs. 1926. máj.

32. l.

MDK

Kósch Jenö, épitész

titkár lett.

A [illegible] végrehajtó bizottság tisztikarának kialakitása. 1929.ápr.22.-én.

Nemzetközi épitész kongresszus Budapesten, MMÉE Közl 1929 máj.26.

135, 136.1.

Kósch Ferenc építész

M.D.K.

a Kongresszus Végrehajtóbizottságának titkára

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp.1931. 18.old.

M.D.K.

Kósch Jenő, építész

a Kiállitási Bizottság tagja

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp. 1931. 20.old.

Kósch Jenő

okl. építész

1922-ben megnyerte a Magy. Mérnök- és Építész Egylet építészeti Kispályázatának érmét és az Ybl érmet.

Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye

1922. 370. l. 378. l.

Ipoly bolyó V. 30.

Kósch Jenő

építész

készítette az I. Diószegi ut 44. sz. társasház tervét. Utána nézni felépült-e?

Pesti Hirlap nagy naptára az 1930-evre (Keppel).

9499.

e alatt, két sorban elhelyezett
özben vannak ábrázolva. Felirata

terreichische Militairmusik

o, 198
a: Gustav Kühn, Neu-Ruppin.

retei a papirosnak 21.2:34 cm.

.n. 184-912
89-912-110
.lelt. 7685.

0.62

Kosch Jenő

szül. 1893

Magyar építészek modern törekvésű munkai

Verseny uszoda terve

Bpest 1928

Építészkongr. 47. l.

Alsófehérmegyei Tört. és Régészeti Egylet — V. 310.

Kosch Jenő

Munkaradi épülett Bpest

1921. tav. Eiáll. 383; 384

1923. tav. Eiáll. 290

Szabad Lyceum V. 219

Kósch Jenő

építész.

Szül. Vázsellye 1893.
Oklevelet nyert 1920.

Műegyetem II. l.

10253.

ye kivágott és kabátja egyelejü.

os sm.
Elemér:)

ányomással, melynek mér. 14.4:10.3 cm.

-98.
1.

Kosch Jenő

Diószegi ut 44. társuskár
Krisztina Eöriti fedett
csarnok

Szefeklex . 316 l.

Kósch Jenő

mürépítész

szül. 1893. aug. 4. Vágselye

szekestőv. mérnök. Az egri

Gárdonyi-siremlék pályázaton

első díj:

Baum Verbőczy 23. l.

KÓSCH JENŐ

112	Uszó csarnok	100 —
113	Társasház	100 —

Nemzeti Szalon 1930
Kut jan.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

Kosch Jenő

és Krencsey Géza

Ged. épitészek

Krisztina-Eönits fedett

vásár ~~[illegible]~~

fentiek szervezték

Repr.

Liber Kőrépith

49. sz. Egy.

Mihalik Jozef VIII. 60

Kósch Jenő

a M. M. Építész Egylet
1924. évi építészeti
nagypályázat III. díját
Lenti nyerte.

Építő Ipar – Építő
Művészet. 1925. 49.
l. (A Magyar Mérnök és Építész-Egylet
pályázatai.)

egyik idősebb bélyegű, mint a másik, akkor az előbbi lerakódáskőzet természetesen idősebb lesz az utóbbinál.

Közbevetőleg megjegyzem, hogy az őséletbúvárok a legrégibb lerakódásokból kiindulva s a jelenkori lerakódásokig haladva, megfigyelték a bennük található kövületeket s ily módon megállapították az élet fejlődéstörténetét is.

A lerakódásokba zárt kövületek ősisége alapján a földtani relativ időszámítás szól először is az *őskorról*, az archaikumról. Ebben még nincsen az életnek semmi nyoma. Erre következik az *eozoikum*, az állatélet, általában az élet hajnala. Ebben a korban jelentek meg az első élőszervezetek. A következő kor neve *paleozoikum*, vagy idős állatkor. Erre következett a *mezozoikum*, avagy közép állatkor, majd a *neozoikum*, vagy új állatkor. Mi ez utóbbiban élünk. E korok természetesen még tovább tagolódnak, ez a további részletezés azonban a mi szempontunkból nem fontos.

Az abszolut időszámítás, amint említettem, a korokat már évek szerint méri. Az időmérő óra — amint említettem az előzőkben már — lehet egyszer igen pontosan, máskor meg kevésbé pontosan járó.

Kosch Jenő

épitész

a földmüvelésügyi mi-
nisztérium gazdasági
iskola első típus terv.
megvétel

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1927. 3–4. 4 35 l.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Kosch Jenő

Államvasutak Kőbá-
nya alsó pályandva-
ran épitendő állo-
másépület szerep.
dicséret

MMÉEKözl

1940. 33. l.

VASÁRNAP

13

Kat. Hatvanadv.
Prot. Ella

Ó pörög

31 Hetvened

HÉTFŐ

14

Kat. Bálint vt.
Prot Bálint

1. Febr. Tr.

KEDD

15

Kat, K. Kolos
Prot. Fausztin

2 Jézus t. S.

SZERDA

16

Kosch Jenő épitéri

Attila körút 2. Műcsarnok

1930. tar. kiáll XIII. t. 4.

Jenejekhegy, lisznyói IX. 103

MDK

Kósch Jenő okl. épitész

I.Diószegi-ut 44.

Modern épitőművészet. Pesti Hirlap nagy naptára, 193o. 99 l. és képek

Kosch Jenő épitészmérnök, Budapest,

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, 1927. 11. t

Pécsi unodaterve megvételre ajánlva

ét sárga glória övezi. Krisztus glóriája piros. hátteret miniummal festett hullámos vonalkák zítik. (344. kép.)
Stílusa a rajnai, középrajnai művészet körébe szkedik. A keresztrefeszített Krisztus ábrázolása ész közeli kapcsolatban áll a frankfurti Városi Le-tár egy 1467-ben készült kódexének a keresztre-zített Krisztust ábrázoló színes tollrajzával. ásd: Swarzenski, Georg—Schilling, Rosy: Die minierten Handschriften und Einzelminia-en des Mittelalters und der Renaissance in ankfurter Besitz. Frankfurt a. M., 1929. 215. l. . 186. LXXIII. tábla.)
Lehmann 165. l. — Radó Esztergom 2. sz. —97. l. Klny. 11—12. l. — Radó Index 134. sz. l.

(Inc. 1. *1.*) RAYNERIUS DE PISIS, NTHEOLOGIA S. SUMMA UNIVERSAE HEOLOGIAE. (LÖVÖLDI CORVINA—ÓS-YOMTATVÁNY).

Latin. Folio. 1477.

bír. 483×327 mm. 439 levél. Vízjegye félhold, quet: 5227. Két hasábon 58 sorba írva. Vörös és lapszámozás. Kék-vörös, s kék és vörös zdőbetűk. *1 iniciáléba illesztett miniatura, angyaloktól tartott címer. Kötés:* egykorú, rnbergi, XV. századi, barna bőr fatáblákon 6×334 mm), préselt díszítéssel. A felső lán négy réz sarokveret és két rézcsatt; a köldök-et hiányzik. Az alsó táblán köldökveret és négy ebb sarokveret. A csattokba az 1478. évszám

MDK

Kósch Károly, III. éves

falusi templom

Épitészhallg. kiáll. Magyar Pályázatok.
1907. V. évf. 1.sz.

M. D. K.

KOSCH Miksa

Egyes források szerint ő volt a ~~te~~ miskolci teménycserépgyár alapítója.

Csányi 1954. 44. l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kosch Péter

PEST MEGYEI HÍRLAP

1021

Kosch Péter kiállítása

Mindig nagy öröm, ha a képzőkörből elindult művészek sikereiről adhatunk hírt. Most Kosch Péter kiállítását tekinthetik meg Egerben a művelődési otthonban az érdeklődők, s hogy ez öröm szá-munkra is: Kosch Péter né-hány évvel ezelőtt még a cif-rakerti képzőművészkör lelkes tagja volt.

Jelenleg színházi díszleteket és berendezéseket tervez Budapesten.

fényvese
ezreit kell bekent
tett vegyszerekkel.

— Koós János, Ambrus Kyri, Magay Klementina, Mikes Éva, Bakacsi Béla és

Kosch Péter, grafikusművész

Jó gondolat volt, hogy *Szigetszentmiklóson* megalakították a rajkört *Kosch Péter* grafikusművész irányításával. Csaknem húsz amatőr készülődik a *műre*, a buckák és a város környezetében. Ebben az esetben az önképzés közösségi haszna nyilvánvaló. Az is, hogy Kosch Péter mintegy szakmai mérlegként önmaga és tanítványai számára bemutatja szakmailag, gondolatilag egyaránt érdekes és hiánytalan grafikáit. E három napig látható tárlatot a műhelyépítés szolgálata serkentette.

Losonci Miklós: Forrás a Dunakanyar.

Pest Megyei Hírlap, 1978. nov. 25.

KOSCHATZKY
WALTER

Szeretettel meghívjuk
1994. november 21-én délután 16 órára

Prof. Dr. Walter Koschatzky

Die Kunst des Aquarells in Österreichs Biedermeier

című előadására.

Magyar Nemzeti Galéria, B épület, földszinti előadóterem.

A Magyar Nemzeti Galéria Baráti körének szervezésében, az Osztrák Kulturális Intézet együttműködésével.

Koscs István

Koscs István, beszterczebányai asztalosmester

III. 172

Muz és Kit Ért

Kocsal János

ötvös

1774 jul 15 Trencsén

Kapnagyarornátvösök 22 l.

néz. Feje elől kopasz ; haja
mbősz ; szemöldöke őszbe-
okorrakötött nyakkendőjét
énye kivágott, begombolt

cm. — Lelt. sz. 753. — Értéke
th-féle ereklyemúzeumból. —
atokat l. a 62. lapon az 580
ilis 23-án (107–95). — Átvételi
domásul vette az 1896 április

Koscsal János

otr.

l.

Körnagyötvj.

2/24. 17.

BENNLIURE. Procession

Koscsal János
ötvös Trencsén
Kőmagyötvi. 3561.

1.

Kollár József
alatt

kir. Vallás és Közoktatás-
dat f. évi október 19.-én
elt rendeletével a Müemlé-
endes tagjává az 1932.
évi szeptember hó 30.-ig
evezni méltóztatott.
okmányt ./. alatt megkülde-
ettel felkérem Méltóságodat,
s munkájában támogatni

ember hó 9.-én.

M.D.K.

Koscsal János ötvösmester

egy 1774. jul. 15-i adat szerint Trencsénben dolgozott.

S. Mihalik: Veruch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18.Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, Tom.VII. Fasc.3-4.
279. old.

Koscsik Emil

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

NM 1931. II. 22.

Koscsiny János

íparm.

Ert. 1928

Koscsó János

butortervező

1920–21.

Éinnisk 1930.85.l.

Königsegg grófné

Térdig, ül~~ve~~ és
pihenteti s gyűrűs
fájára nehezedik. A
gaszerűen tűzte fel~~tűzve~~ ~~ko~~
ra körön, vállkendője
jának ugja szük. Felir

balra: Kriehuber
844
jobbra: Ged. bei J

Könyomat,

97

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Koscsó László

festőműrés

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1981 ~~SEP~~ 2 0

XI

1021

Koscsó László: Dinamikus táj

Emlékezés a pályakezdésre

Szeptemberben volt ötven éve, nincs tanítás; a nagyobbacska is-
hogy az első munkahelyemen, kolás gyerekek elszegődnek kisbé-
[illegible] -hoz, a

Üdültetési mérleg

Tagságunkból az idén — a családtagokat is beleszámítva — 56 600-an részesültek szakszervezeti üdültetésben. Ez alig 400-zal több az előző évinél, mégis jelentős eredménynek mondható, mert az üdültetés költségei növekedtek. Mivel azonban taglétszámunk több mint 8000-rel gyarapodott, az üdültetésben részesülők aránya *az előző évi 22,6-ről 21 százalékra* esett vissza.

Örvendetes, hogy 2100-zal nőtt a SZOT-beutalójegyek száma, és több volt a családos beutalóké is. *Először alakult kedvezően a szünetre szóló jegyek aránya.* A beutalók 65 százaléka jutott a pedagógusok szünetére, ebből is 50 százalék nyárra. Még egy számottevő adat: a *SZOT-jegyek aránya 7,4 százalékra növekedett.*

Kedvezőtlenebbül alakult viszont a helyzet a *saját szervezésű üdültetés* területén. Bár több új üdülési hely kapcsolódott be a nyár folyamán, mégis, más helyek k[illegible]

üdültetésekre fordítani. Így dolgozóik a csere során nemcsak az ország legszebb helyeire jutottak el, hanem a környező szocialista országok társegyetemeinek kollégiumaiba is.

A *balatonföldvári* és a *mátraszentlászlói* központi üzemeltetésű üdülőben az év folyamán 2700-an nyaraltak. Itt pihentek azok az öt- és több gyermekes nagy családok, amelyek a kongresszus határozatának megfelelően ebben az évben ingyenes beutalójegyet kaptak. Az utóidényben *Hajdúszoboszlón* nyugdíjasok kedvezményes üdültetésére is sor került. Csökkent viszont a *külföldi beutalási helyek* száma: mindössze 6600-an jutottak ilyen lehetőséghez.

A SZOT-jegyeket már az előző esztendő végén megkapták bizottságaink, így *elosztásukra elegendő időt tudtak fordítani.* Bizottságaink mindenhol arra törekedtek, hogy a bizalmiak véle-

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 JUL 1

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Koscsó László, grafikus

1021

Koscsó László rajza

kiben

zi búza

énvvédelme

dosságot követel a szakemberektől. E téren még sajnos sok a tennivaló.

A nagyüzemek szakembereinek érdemes felfigyelniök arra is, hogy új útkeresések vannak a búzatermesztés technológiájában. Egyre többen döntenek a korábbi vetési időszak mellett, s van, ahol rendkívül gondos vetéssel a „szokásos" 280 kiló vetőmag-mennyiség helyett hektáronként 160 kiló vetőmaggal is elérik a

Növe

a Borsi

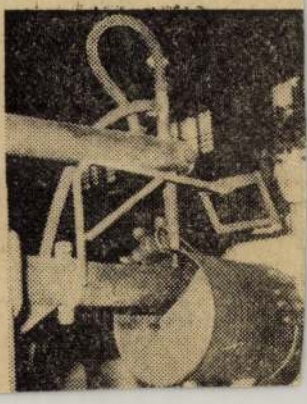

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Moscsó László

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1984 JAN 14

Grafikus

1021

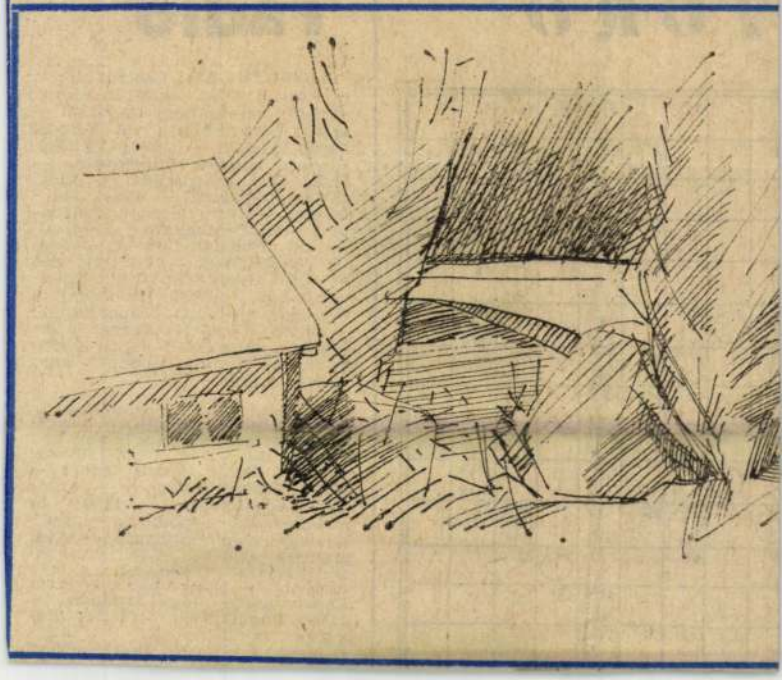

Kocsó László rajza

rádió

KOSSUTH: 8.30: Családi tükör. — 9.00: A Föld, amelyen élünk. — 9.15: Színes népi muzsika. — 10.05: Záray Márta és Vámosi János énekel. — 10.40: Veszély. Richard Hughes hangjátéka. — 12.30: Déli zeneparádé. — 13.25: Orvosi tanácsok. — 13.30: Falufórum. — 14.15: Népzenei példatár. — 14.25: Magyarán szólva... — 14.40: Irodalmi figyelő. — 15.10: Új Zenei Újság. — 16.00: 168 óra. — 17.30: Benjamino Gigli daifelvételeiből. — 18.45: A szülőföld muzsikája. — 19.30: Világszínház: A lázadó. — 20.41: Luther Márton és a muzsika. — 22.15: Európa hangversenytermeiből. — 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI: 8.11: Fúvósindulók. — 8.20: Tíz perc külpolitika. — 8.35: Erich Kunz operettfelvételeiből. — 9.00: Két város — két művész. — 9.30: Hogy tetszik lenni? — 10.35: Többet ésszel... — 11.35: Újdonságainkból. — 12.00: Jó ebédhez szól a nóta... — 12.47: Szászszorszép Színház. — 16.06: Bájleíró ABC. — 16.40: A Rádió Dalszínháza. Offenbach: A férj kopogtat. — 17.30: Válasz. — 18.35: Sanzonműsor négy tételben. — 19.34: Popműhely. — 20.14: Slágerek mindenkinek. — 21.00: Örömök kertjében. Zoltán Péter

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 31.
Telefon: 337-748, 340-728

Koscsó László grafikus

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1984 FEB 18.

1021

1984. február 18., szombat

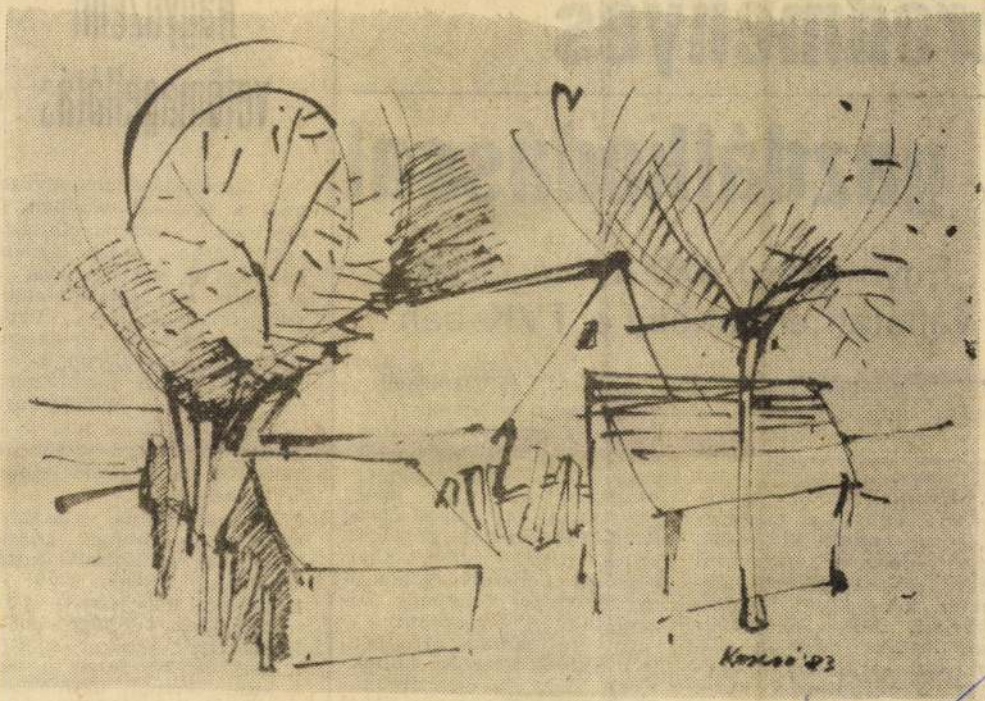

Koscsó László rajza

Eredményes gazdálkodással

Egymilliárd 470 millió forint vállalati eredmény a TVK-ban

Tavaly ilyenkor, amikor a bizalmi küldöttek testületi ülése megvitatta, majd elfogadta a Tiszai Vegyi Kombinát 1983. évi tervjavaslatát, Huszár Andor vezérigazgató annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy áldozatos munkával teljesíthetők a célként meghatározott, kétségkívül feszített termelési, illetve exportfeladatok. Ha még az előirányzott vállalati eredmény is meglesz, a közel hatezer fős kollektívát, a korábbi évekhez hasonlóan,

Az 1984. évi tervjavaslat vitája során valamennyi felszólaló a legfőbb feladatnak azt jelölte meg, hogy a Tiszai Vegyi Kombinát az eddigiekhez hasonlóan járuljon hozzá a népgazdaság fizetőképességének megőrzéséhez, illetve javításához. Mindezt nehezebb gazdasági, világpiaci feltételek közepette kell biztosítani.

A vezérigazgató arra kérte a gyárak vezetőit, kollektíváit, hogy jó együttműködéssel, becsületes munkával teremtsék meg a feltétele-

Nagyüzemi vetőmagellátás

A mezőgazdasági nagyüzemek a tavaszi idényben jó színvonalú vetőmagellátásra számíthatnak, széles genetikai alapból választhatják ki a számukra legmegfelelőbb szaporítóanyagot. A Vetőmagtermeltető és Értékesítő Vállalatnál befejeződött a tavasszal földbe kerülő magvak tisztítása, feldolgozása. A készletet jórészt már át is vették a megrendelők. A vállalat pótmegrendeléseket is teljesít.

A tavaszi árpa választéka minden korábbinál gazdagabb, hat minősített fajtát kínálnak. Ezeken kívül — nagyüzemi kísérletre — újabb fajtajelöltek vetőmagjából is importáltak, ezeket szintén hozzáférhetővé teszik a vállalkozó kedvű üzemeknek. Ha tavasszal kiderülne, hogy az őszi vetések egy részét ki

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kocsó László, grafikus

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1984 JÚL 21.

1021

Váralja

Kocsó László rajza

ESZAK-MAGYARORSZAG

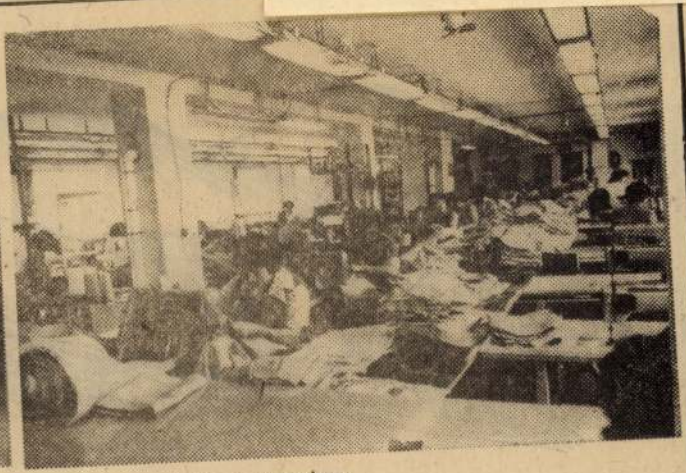

Munka a tólápai üzemben

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Koscsó László
1982 MÁR 27.
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
K
1061

Tokaj

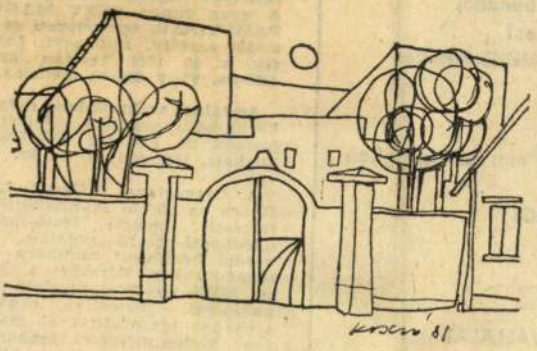

Koscsó László rajza

ési segédszerkezetekhez

LKALMAS

GETELŐ LEME

kezelhető,
ggel szembenálló,
em hajlamos!
él szinte nélkülözhetetlen

MÉK!

ben, 10–20 mm vastagságban
tó az
ARORSZÁGI

EH

NOSÍTÓ VÁLLALAT

III. sz. szaktelepén
Miskolc, Búza tér 12.

keresünk azonnali [illegible]
Borsod m. Fodrász Szövetkezet
Miskolc, Hunyadi u. 26. sz.

A Csavaripari Vállalat 2. sz. Gyára az alábbi munkakörökben felvételt hirdet: festő-mázoló, darukocsi-vezető (kezelő), gépkezelő betanított munkára (nő), segédmunkás. Bérezés: a 24/1980. sz. MÜM rendelet szerint. Autóbuszjárat biztosítva. MÁVAG-arcképes igazolványt 66 százalékos kedvezménnyel szabad- és önköltséges jegyekkel biztosítunk. A gyár megközelítése a Tiszai pu.-ról minden kedden és pénteken 9.00 órakor mikrobusszal lehetséges. Érdeklődni lehet: a 17-641/127 telefonszámon.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Koscsó László

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1983 NOV. 20.

1021

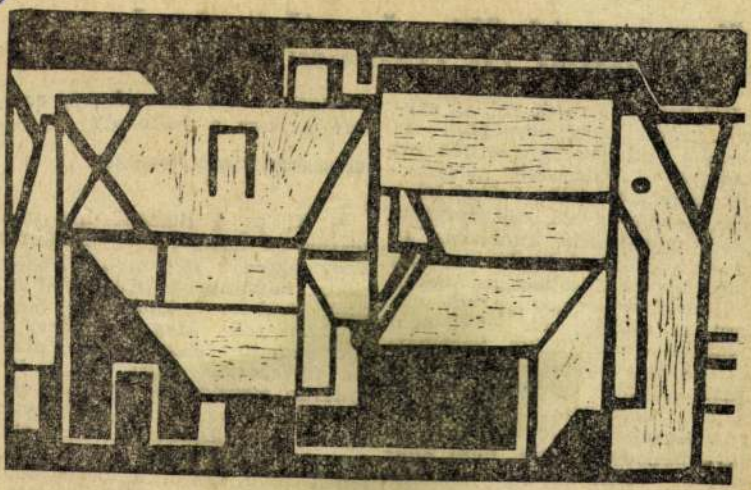

Koscsó László: Kompozíció

Bosszant

Baj van a jó modorral, az egymás iránti előzékenységgel. Az idősebb kollégák panaszolják ezt elsősorban. Azok, akik megszokták, hogy a tanáriba belépő igazgató, szakfelügyelő, osztályvezető éppen úgy köszön, mint más. Jó néven veszik azt is, ha a fiatal előzékeny az idősebbel szemben, a férfi maga elé engedi a nőt például az ajtóban, ha senki nem „játszik" az idejükkel. Sorolhatnám tovább az apró, udvariassági gesztusokat, de gondolom, érti az olvasó, miről van szó. Hiszen ki ne bosszankodott volna már olyan figyelmetlenség miatt, mint amilyen az alábbi három kollégával esett meg.

szoktatja majd jó modorra, emberi tartásra a diákokat?

— Ki az a Bumm? Így nevezzük az igazgatót egymásközt. Nagy iskola a miénk, a nevelők száma hatvankettő. Képzeljen el ennyi embert a tanáriban! Sok, valóban sok. Még megismerni őket sem kis feladat. Különösen, ha figyelembe veszi, hogy itt gyakran cserélődnek az emberek. Ennek sok oka közül az egyik valószínűleg Bumm. Ő az, aki reggel, amikor bejön az iskolába, emelt fővel vonul az irodájába. Mint a király. Van néhány kolléga — ők valaha együtt dolgoztak vele —, akinek mindig köszön, de

Koscsó László: Látomás
1994, toll, tus, 50 x 40 cm

Műterem:
Sajószöged, István u. 3. H-3599, tel.: 49/ 343 - 000
Tiszaújváros, Postafiók 94.

MEGHÍVÓ

KOSCSÓ LÁSZLÓ

GRAFIKUSMŰVÉSZ

Tisztelettel meghívjuk Önt a
Tiszaújvárosi Derkovits Galériába

KOSCSÓ LÁSZLÓ

grafikusművész

kiállítására

A tárlatot megnyitja :
Farkas Zoltán
Tiszaújváros Polgármestere

1995. január 10-én 17 órakor.

Megtekinthető:
1995. január 10-28 között naponta
9 -től 16 óráig

Kosdi templom

Althann M. Károly váci
püspök restauráltatta
XVIII. sz.

Nevlaha, A váci
egyházmegye története —.
Vác, 1917. II. 622. l.

Kosdi ref. egyház

Bíró Pál: A Kosdi
református egyház története. Sajtó alá rendezte Molnár Lajos. Kiadja a Kosdi Református Presbitérium.)
Budapest, 1929. 70 l.

Tsm.

Ila Bálint

Szárazdok 1932.
102. l.

Kosdi rk. templom

(Nógrád vm)

1719, 1734 e. 1766

l. ban restaurálták.

Chobotvác

124, 125. l.

l. o. ref. templom is

MEGHÍVÓ

„AZ ÉN MÚZEUMOM“

KIÁLLÍTÁSÁNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1941 JANUÁR HÓNAP 30-ÁN, CSÜTÖRTÖK DÉL-
UTÁN 6 ÓRÁRA

A NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

V, ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE

Kosdi Attila, építész

Bemutatkoznak a Miskolci Építész Műhely tagjai

Született 1953-ban, Miskolcon. Iskolái: 1968-72 Földes Ferenc Gimnázium, Miskolc. 1973-78 BME Építészmérnöki Kar. Munkahelyei: 1978-79 Hajdúterv, Debrecen; 1979-82. Borsodterv, Miskolc; 1982-től Északterv, Miskolc. Fontosabb munkái: Bíza téri piac, Miskolc, 1984; Garzon ház, Salgótarján, 1984; Szentpéteri kapui óvoda, Miskolc, 1985; OTP-iroda felújítása és belső kikejezése, Széchenyi u., Miskolc, 1986; Gorkij-lakótelep - 150 lakás, Salgótarján, 1986-87; Kossuth-tömb 8 selű lakóépület, Sátoraljaújhely, 1988.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 10-old.

Kosdi Attila építész.

Kosdi Attila: a Kossuth tömb rekonstrukciója, Sátoraljaújhely

A VIII. jelű épület – tervezője Kosdi Attila – a Kossuth-tömböt az Erzsébet Tamás utca felől határolja le.

4. A VIII. jelű épülettömb modellfotója.

5–7. A VIII. jelű épülettömb képei, homlokzatai és belső udvar részlete. (képek)

Magyar Építőművészet, 1982. 6. 58. oldal

Kosdi Attila, építész

Balaloni Klára és Litvin József: A Széchenyi utca, tárgyai, Miskolc.

7.-8. A Széchenyi utcai O.T.P.-fiók belsőépítészeti terve és a megvalósult belső tér képe.
Építész: Kosdi Attila. (repr.)

7., 8. A Széchenyi utcai OTP-fiók belsőépítészeti terve, és a megvalósult belső tér képe.
Építész: Kosdi Attila. Fotó: Farkas Ida

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 45-old.

Kosdi János,szücs

Miskolcon dolgozott.A szücs céh protokollumában 1779. ápr.6-i ~~keltezésü~~ keltezésü bejegyzésben találkozunk nevével:"Kis Czhé Mester Kosdi János..."265.old.6.jegyz

Bodó Sándor: Két miskolci vagyonleltár 1762-ből 265.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

Koselsky Florian

korongos 1746.

l.

Schirek Holitsch

128. l.

Kósik Ferenc

építőmester

Esztergom.

l.

Váljubal. 459. l.

Koselsky

tvoliči Keramikus

l

Sikmagy Keram

Co. l.

Átvitel

tétel szerint. 6.98.

n

ebből sarkofag le

4. Alapfalazat fehérm

a föld alatt és a la

költségvetés szeri

5. A sarkofag alap

6. Két Wagyon kö k

7. Kövek szállitása

helyszinére.

8. Falaprati kövek e

1ső vétig [8.88

II vét. [8.86+ (2x

Felsorolt munkák elkészülvén (1164) ar

Késmark

egyezer egyszázhatvannégy ko

Budapesten 1908. Jun

SCHWARZ C. GYÖRGY
okl. épitő mester
KÉSMÁRK

Kosice Gyula

2

Argentiniai művei közül említésre méltóak az áthelyezhető pokpínü fából alkotott és plexi üvegből készült könnyed harmoniája alkotásai.

Seuphor Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Édition du Griffon, Neuchâtel, 1959. 372 l. 202 l.

Kosice Gyula

Született 1924-ben a csehszlovák-magyar határon. 1928-ban Buenos Aires-i Argentínába emigráltak, ahol ő később elnyerte az argentínai állampolgárságot. 1939 és 1940 Buenos-Aires-ben tanult.

Knaus Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 188 l.

Kosice Gyula

Buenos Airesben a szabad művészeti iskolában rajzot és szobrászatot tanult. 1945-ben társalapítója lett az „Arte concreta - invencion" elnevezésű csoportnak.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 1881.

Kosice Gyula kobr.

magyar kármagósú művék, Gal. Denise René, 124 rue La Boétie, Paris.

International Directory of Arts I. Berlin, 1965/66 8 köplése alapján

Gyula Kosice

Párizsban élő magyar képzőművész

Hegedüs Géza: Párizsi látogatás Csató György műtermében

Ország-Világ 1967/15 17 old.

Dosice Gyula

Egy évvel később (1946) alakult e csoportból a „Madi" csoport azonos elvű folyóirat mellékletével. A mesterek alkotásai rövid időn belül is mértek lettek egy Dél-Amerikában mind pedig Európában.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 18 Ft.

Kosice Gyula

Tárlatai (: Salon des Réalités Nouvelles 1948, 1950, 1958, Galerie Denise René 1958:) Első önálló kiállítása Buenos Airesben 1943-ban. Később résztvett a Velencei és a Sãoi Biennalén.

Knaur Th. Nachf: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l 188 l.

Kosice Gyula

Réptvett továbbá a Salon de la Jeune Sculpture és a Bruxelles-i világkiállitáson (:1958:). Müveivel a mester ujabb plasztikus értékeket igyekszik találni; ezek nyilt, tértbetöltő konstrukciók.

Knaur Th. Nachf: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 188 l.

Dosice Gyula

Az alkotáshoz szükséges anyagot a modern ipar szállítja, elő-készített dolgozik plexi üveggel. Elegáns, szigorú remekben valósított dinamikus formák jellemzik műveit.

Thomas Th. Nackf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 188 l.

Kosice Gyula

Kövegbe nyomott fekete-fehér reprodukció:
„Plastik", 1958, plexiüveg, Mr L. Horsheim, Chicago gyűjteménye

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 188 l.

Kosice, Gyula

Szobán.

c/o Gal. Denise René, 124 rue de la Boétie, Paris /France

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed. H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei Ag. 1004 l., ill. 707. l.

Kosice Gyula

mevét az Argentínái „Arte Nuevo"
és az „Arte Madi" csoport müvészei
közt említi.

Seuphor Michel: Die Plastik unseres
Jahrhunderts, Édition du Griffon,
Neuchâtel, 1957. 372 l. 202 l.

Kosice Gyula

1924-ben született a csehszlovák-magyar határon. 1928-ban Argentinióban. Argentíniai állampolgár. A „Madismus" egyik alapítója.

Seuphor Michel: Plastik unseres Jahrhunderts (Die) Edition du Griffon, Neuchâtel, 1959, 379 l. 288 l.

Kosice Gyula

Különböző Buenos-Aires-i „Arte Madi" kiállítás újszőnzője. 1958-ban Párizsba utazik. Ugyanez évben mutatja be plexi üveges absztrakt plasztikáit a Galerie Denise René tér meiben.

Seuphor Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Éditi-on du Griffon Neuchâtel, 1959

371 f 288 l.

Kosice Gyula

Buenos Aires-ben él. Bibl. Kosice „Non figurative Art Trends in Latin America," — „The World of Abstract Arts", New York, 1957.

Seuphor Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Edition du Griffon, Neuchâtel, 1959, 372 l. 288 l.

Kosice Gyula

Szövegbenyomott fénykép - fehete - fehér reprodukció:

„Kosice Gyula műtermében egy plexi üveges alkotásával, 1958."

Seuphor Michel: Die Plastik unseres Jahrhunderts, Edition du Griffon, Neuchâtel, 1959, 372 l. 288 k

KOSIK, Christian, pozsonyi asztalossegéd

Ch.K.,Tischlergesell,
† 28 évesen, Pozsony 1846 nov.15.
[1846, 920 l.]

Pr.Z.

KOSIK, Christian, pozsonyi avztalonegéd

(H. K., Tischlergesell, † 28 éves korában, Pozsony, 1846 november 15. (1846, 920 l)

Preßburger Zeitung

[Zeuthen]

KÓSIK Ferenc építész

Deák Ferenc u. 4. 1910

PROKOPPNÉ Stengl Marianna: Esztergom-Belváros : Müemléki séta. Esztergom : Gran Tours, 1993
96-97. és 27. kép

ni? Jobb volt ez így nagysad-
nak? Tetszett talán valami
tartasdíjat élvezni?

ra a... majd mit mondok
nőkre, én meg itt szenvedjek
[illegible] amig egy fillérje sem

Kosik József rajza

FEJÉR MEGYEI HIRLAP
1965 JAN
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hirdető
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

M.D.K.

Kosik János, ceri fazeka

az 1845-évi városi adó-
összeírásban szerepel.

Heves megye müemlékei I.= irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 352 old.

KOSIK János egri fazekas. Az 1845.évi városi adóösszeirás emliti Egerben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kosik József

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1964 DEC 25

1021

laltatni a világűrt. Titokban nyos sziget

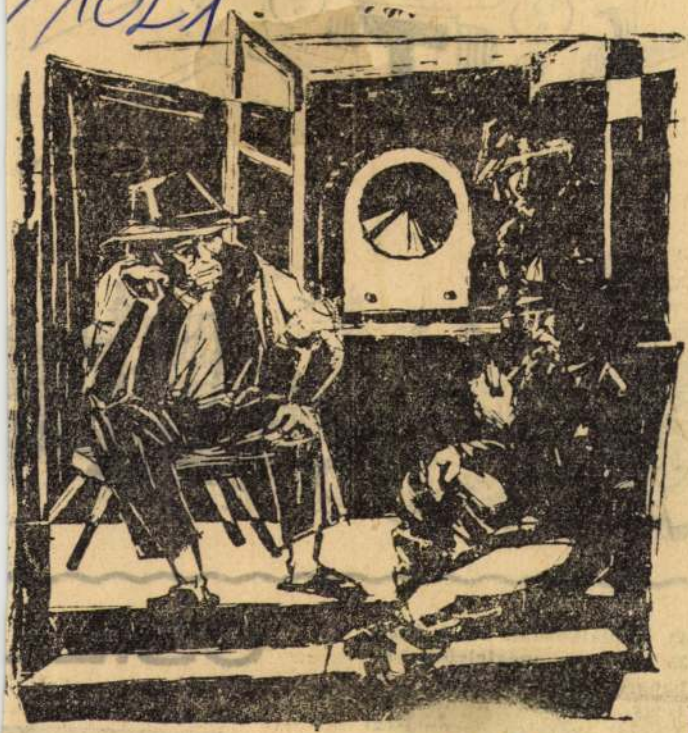

KOSIK JÓZSEF rajza

háltam ki a rádiót, hátha az ember csak azt tudhatja,
ami a falu határán belül

2.

4.

43. Táplálkozhat. 44. A függ. 35. sz. latin megfelelője. 45. Ismert svájci üdülőhely. 46. Hegy ... Belgrád mellett. 47. Vissza: szövetek mennyiségi egysége. 48. ... eszköz. 49. Nem valódi. 50. Szalagszerű képződmény, izmok végét köti a csontokhoz. 51. Belgium ... Franciaország ... Svájc

CSILL

Kosik Vilmos

Nobránvegid

5 elemi, 1 ipar.

Jeles eredm.

Tanár Vasadi Ferenc

Igazrajziskola 1904

LE INTERNATIONALE DES BEAUX-ART

VENISE

MAI - OCTOBRE * 1940

ICE

	Genre de l'oeuvre	Dimensions en mètres	Prix de vente en lires italiennes

Kosik Vilmos

nobrásszegéd

5 elemi, 1 iparr. ↗

10 hónap, jeles eredm.

Tanár Vasadi Ferenc

Iparrajziskola 1904

ZIRC

Sz. Imre-szobor (román oszlopkötegen)

Imre herczeg szobra Zirczen VV 1863,
133–134 l.
(képe 133 l)

Kosil Ferenc

1822

l.

Ságüvgesipar

255. l.

M

390 Körülmetélés, oriási 347 × 266

Bassano

167. sz

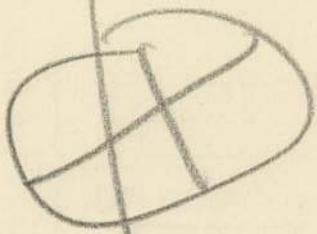

Z: Az esztergomi érseki képtár leírása. Uj.
Magyar Sion, XI–1885, 847 l.

Kosilek Sándor

festő

1885 - 86.

Elmúlt 1930. 85. l.

Königsegg

Mellig, ülve, 1/4
Haját előre fésülte, b
nyakkendője fekete,
elejü. Mögötte a párn
rata alól

balra: Krichube
845

jobbra: Gedr. b

Könyomat,

9

Kosin János

A század elejei 7 iatal festők
táborába tartozott

Kunetty János - Festő voltam és vagyok
69. oldal

Košina András (Ondřej)
festő Mosócon
(Turóc megyében),
později barviř ~~plátna~~
plátna v Kremnici.
Učil se s Janem
Kollárem v Krem-
nici malovati s
nemalým prospěchem.
Kollár, Cestopis 379

Toman
324. C.

MDK

Kosina (Kossina) József Sándor festő

Kossina Békéscsabáról, 20 éves korában, 1827-1828 a tört. festészet és rajz szakosztály r. hallgatója volt.

Fleischer Bécs 60.lap

Kosina (Kossina)

József Sándor

festő

Békéscsabáról, 1827

ben 20 éves.

Kossina József Sándor, festő, Békéscsabáról, 20 éves korában, 1827—1828 a tört. festészet és rajz szakosztály r. hallgatója volt.

lásd

Fleischer Béla 60. l.

Megdöbbenéssel konstatáltam, hogy önzes Kosina céduláinn eltünteh. Nem hért róla adatokat Csatkai, s nem kerültek a cédulák véletlenül családi irataim közé? utána nézni!

Ez még 1934 előtt lehetett meg ugyanarak megdöbbenésel tap gyűjtöltam hogy Kosina a szőrő féle lekéskonfort is kimaradt.

Zerin-vár.

E kettős lapon alól koro
szemlélünk balra Zrinyi győz
felirattal: Graff Peter Seri
den 16 October 1663. sampt c
fölül pedig csatakép van, a
MUHR FLUS derekán Zrinyi Mik
lésre kényszeriti. Felirata:

Graff Nicolaus von Serin
Tartern wider über di

Rm., mér. a rl.

Kosina László, [illegible]

Új Mív. 2003. 9. p. 8.

SZERZŐDÉSBEN RÖGZÍTETT F
JÓVÁHAGYOTT OM TÁM
szigorú számadási nyom

Kedvezményezett: ..... címe: .... Adóazonosító száma: .. .. Hitelintézet: ..... Pénzforgalmi jelzőszáma:	T C c N A

Teljesítés időpontja: év hó nap	Bizonylat kelte: év

A .....számú szerződés
javaslatában rögzített .. ..számú fela

Költségnemek	OM támogatás (Ft)	Saját r (F
Működési költségek		
személyi juttatás és járulékai		
dologi költségek		
⊗ - külső megbizás:		
ebből kedvezményes:		

Kosina Sándor

l.

Szépm. Mur. Erik

IX. 277. l.

Ám

Amo

Vászon — 120

MDK

Kosina Sándor

Férfiarckép, vf.

Magy. rajz 500 éve. Szépm. Muz. kiáll. 1940. jan.

7 l.

Kosinka Louis

1865

l. Evergèsy 1929

56 l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **AUGUSZTUS** 35. hét

25 Vasárnap		Lajos kir. *Lajos*
26 Hétfő		Zafirin p. *Izsó*
27 Kedd		K. sz. József *Gebhárd*
28 Szerda		Ágoston *Ágoston*
29 Csütörtök		K. Ján. fejv. *Erneszt*
30 Péntek		Limai Róza *Róza*
31 Szombat		Rajmund *Erika*

Zofia Kozioł, festőművész | Lengyelország |

a hajdúböszörményi művésztelep a Hajdúsági Galériában nyitotta meg tárlatát.
a művész a végtelen látóhatárba vesző színek összemosódását figyelte meg.

Székelyhidi Ágoston: a Hajdúsági Nemzetközi művésztelep tárlata.
Hajdú-Bihari Napló, 1981. aug. 4.

MDK

Kosinski Kázmér, festö

Tanulmányfej. Vizfm.

Tavaszi Tárlat. 1923 ápr.-máj. OMKT-Műcs. Kat. 39.1.

Kosinski Kázmér

MDK

Tanulmányfej, vizf.

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Kosinszky Erzsébet

1926/27 – 1930/31 I.

Ferképzomfoiskèvk

103. l.

1865 2 köt.), *Chesneau* (Párizs, 1884), *Philips* (London, 1893), *Armstrong* (díszmunka, u. o. 1900), *Lord Gower* (u. o. 1902), *Boulton* (London, 1905), *Osborn* (Bielefeld— Leipzig, 1908).

Fónagy.

RÉZKARC *(Radierung, Eau-forte, Etching)*, a legnemesebb sokszorosító eljárások egyike. A R. alapelvében hasonló a rézmetszetnez, de míg ez utóbbinál a mélyített vonalat véső segélyével és fizikai erő kifejtésével érjük el, a R.-nál savak edző hatása mélyíti a kívánt vonalat.

A sima rézlemezt hevítik és bőrhenger segélyével vékony aszfaltréteggel vonják be. Erre az aszfaltrétegre különböző vastagságú tűvel karcol a művész. A tű, amint végigfut a lemezen, eltávolítja a fedő aszfaltréteget és a sötét alapon fénylő vörösnek látja a művész karcainak eredményét. Az így karcolt rézlap hátát védőréteggel vonják be és a lemez savval töltött tálba kerül. A sav ott, ahol a lemezt az aszfaltréteg nem védi, tehát a vonalakon, ahol a tű végigfutott, megtámadja a rezet. A tömény vagy higított savval és a savak megválasztásával más és más hatásokat lehet elérni. De nemcsak a savak megválasztása és töménysége, hanem az edzés ideje is nagy hatással van a vonal mélységére és szélességére. E lehetőségek helyes és teljes kihasználása adja meg a R. szépségét. A vonalak gazdag skáláját úgy éri el a művész, hogy egyes helyeken megállítja az edzést. A savval telt tálból többször kiemeli a lemezt és leszárítás után aszfaltlakkba mártott ecsettel lefödi ama vonalakat, amelyeket már elég mélyre edzettnek ítél. Így ezt sokszor megismételve, eléri azt, hogy rövid pár másodpercig edzett pókhálószerű vékony vonal mellett, szélesen és mélyen edzett vonal adja az erőt, mélységet és árnyékot.

Már Dürer idejében érdekelte a grafikusművészeket a kémiai eszközök használata. Németalföldi művé-

MŐK

id. Kosits Iván

műegyetemi tanár

az Ybl Miklós díj I fokozatát

kapta a vele járó 10000 Ft-tal

⁂ Kiosztották az Ybl-díjakat

Népszava 89 évf 79 sz. 1961 ápr 2. 12l

1021 Kasitzky Ilona

BUDAPEST — HANOIÉRT

Hárommillió forint gyűlt össze a hős vietnami nép megsegítésére a szakszervezet budapesti alapszervezeteiben rendezett gyűjtés eredményeképpen. Csaknem ötezer tiltakozó gyűlést tartottak a „Budapest – Hanoiért" akció keretében, sokan pedig önkéntes véradással támogatták a távoli testvéreket. Néhány helyen kitünően sikerült klubesteken, meghitt hangulatú baráti találkozók keretében nyilvánították ki szolidaritásukat és együttérzésüket a dolgozók Vietnam hősi harca, igazságos ügye mellett.

Harmincnyolc szakmánkhoz tartozó vállalatot – ahol a legnagyobb eredményeket érték el – a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa díszoklevéllel jutalmazott. A képünkön is látható oklevél Kasitzky Ilona grafikusművész alkotása.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MÉRLEG
1968 SEP

Huszonegyezer kötet olvasnivaló várja budapes
szervezet Eötvös utcai központi művelődési házának
ezer beiratkozott olvasót tartanak nyilván jelenleg, d
szöntével bizonyára nőttön-nő.

Rossz körülmény, tö

(Folytatás az 1. oldalról)

Érdemes megvizsgálni, a kereskedelmi dolgozók milyen feltételek között végzik munkájukat? Megtettek-e mindent gazdasági és szakszervezeti szerveink a [illegible] körülmények javításáért? ként formális, sőt felelőtlen módon történik. Ilyen gyakorlat főleg az időszaki dolgozók oktatásánál volt tapasztalható. Az utóbbi időben kisebb gondot fordítottak vállalatainknál a munkavédelmi felvilágosító, propaganda munká-

Kositzkyné

tartózó asszony 1870-1900 körüli Sárospatakon

Román János: Sárospataki kéziratok. Bp. 1955.
22.o.

KOSKA István építőmester (Olaszi)

Apagy ,ref.t., torony 184o

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II. köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991 541., ill.

mdk.

Koskó András

neve olvasható egy dohánytartó fedelén: csinálta Koskó András.
(gömöri fazekas)

Kresz Mária: Magy. népi cserépedények
Néprajzi M. Évkönyve 1961, 150. l.

Kosler Ferenc festőművész
Arab jós.Olajf.
Képkiállitás Nyitrán, 1916

46. kép. *Magyar festő, 1500 körül: Szent Margi*
dondtorral.

Koslowsky (Koselsky)
Florián
égető 1744/5

l

Schirek Holitsch
130. l

Koslowsky Flórián

keramikus

1744-tól dolgozik a holicsi fayence gyárban -

Török-Holics. 132. l.

1746-ban Koselsky-nek
irva, mint korongozó
dolgozik u.-o.
134. l.

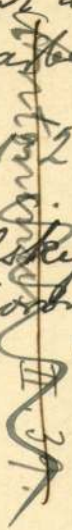

1904. október 14.

<u>Számvevőségnek:</u> Wosinszky Mór osz. felügyelő budapesti utiszámlája érvényesítés végett áttétetik (774/1904.)

Koslowsky Florian
holičsi keramikus

l. Sikmagyeram

58 l.

Aronos Kawlowsky-
vel ??

Kosáry János.

A Diósgyőri Vasas Képzőművészeti Iskola évvégi kiállításán munkájával szerepelt.

Építőmunkás, Miskolc, 1957. Dec. 31.

MPK.

Kosmos
nyomda

által előállított chromotipografia „hölgy divat lap" mint melléklet.

—: Mellékletenik
Grafikai Szemle 1894 évf 7 z 116

KOSNAL TIBOR

9

1021

Kosnál Tibor

BOROSPINCE

1982 SEP 11
NÉPSZAVA
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MSAJTÓFIGYELŐ

Kada Ist
volt szer
emberekl
próbált
később
próbálk
szerenc
szokta
ráinak
gosokb
nyű".
da sz
nadrá
volt
— h
gát
ülep
pers
kök
ták va
főorvosról, meg
még nem is szóltunk. Ha lehetett, elkerülte ezt a népséget; persze, csak akkor, ha erre módja volt. Mert egy bányászember hogyan is kerülheti el az aknászát? Ha várja, ha nem, jön. Egyszerre csak mögötte áll, köszön egy kurta „szerencsét!", s már sorolja is a kifogásait. Mintha azért kapnák a fi-

i,
ó-
ha
lta
ro-
es-
sze-
lt a
röm.
, ha
volt
hetné
dig . .
ba ne

rülget-
istvánt,
k sérü-
ő maga.
zi, vagy
imulálás
gyanújától is
jött. Való, ami való, Kada István nem az a fajta ember volt, aki betegszabadság alatt ment a szőlőbe kapálni,

Baráth Lajos

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
SHAZAR HIRDETŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 SEP 12

1021

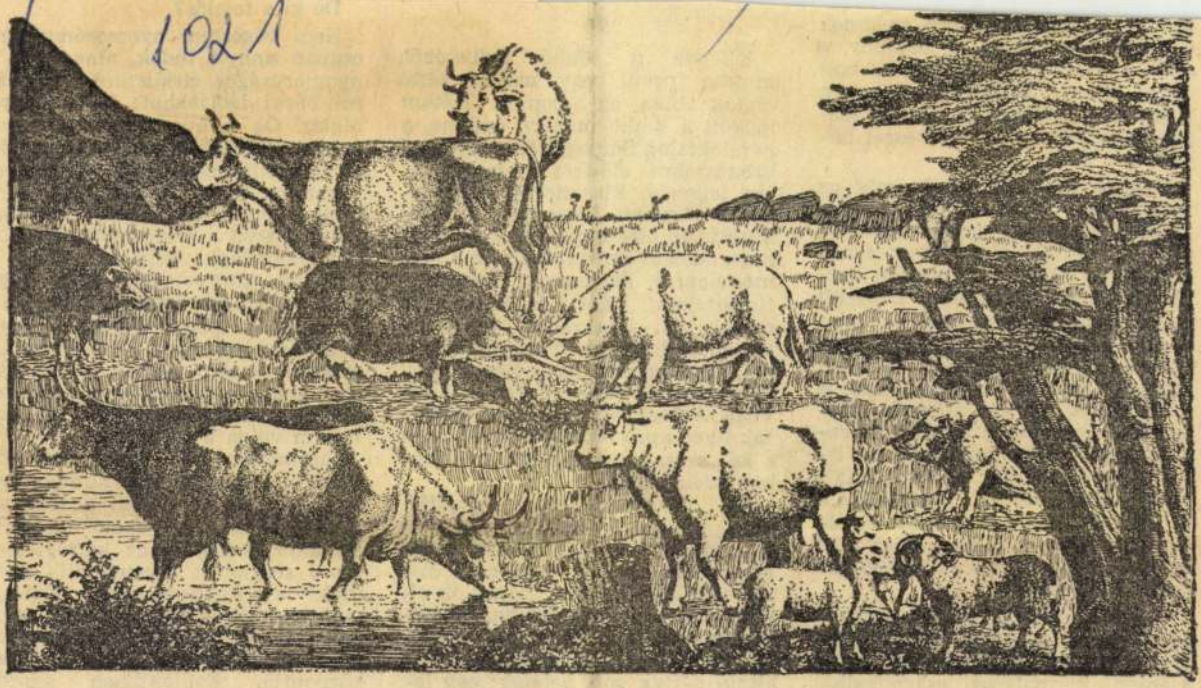

Kosnás Roland: Kétely

kalnak. A szem gyönyöre, az izmok kellemes fáradtsága, a napfény, a zöld, a szüntelenül változó víz boldoggá tesznek. De főként a látvány. Átmossa sejtjeimet és engem magamat is átalakít. A természet látványa.

Valami hasonlót érzek, míg az újjászülető Nagykörutat rovom. Talpam alatt ruganyossá válik az aszfalt, mintha könnyebben esnék a járás is, ahogy az Oktogon környéki épületeket nézem. Lekerült róluk az állványzatruha, és most tisztán, egészségesen virítanak. Nem volt felesleges a beléjük fektetett munka, nem volt hiábavaló a rájuk költött pénz. Érzem, ahogy a szépség és a tisztaság, a rend és a bennük testet öltött gondosság az izmaimban „anyagi erővé válik". Ilyen környezetben könnyebb a munka. És nemcsak könnyebb, de eredményesebb is. És mindez a jó érzés, erő és biztatás a szemem kapuján árad belém.

A látványnak ki vagyok szolgáltatva, mert a szemem nem csukhatom be, nem zárkózhatom be a szépség hermetikus csarnokaiba, nem élhetek olyan környezetben, amelyet én teremtek tulajdon ma-

★

Kilépve a Rádió
mintha orvul egy
vágtak volna az arco
mögött a Rádió mode
homlokfalon Somogyi József lebego
bronzszobra, előttem Budapest talán legszebb klasszicista műemléke, a Nemzeti Múzeum. A kettő között, az úttesten pöffeszkedik ez a grandiózus ocsmányság, ez a szemétlepről idevonszolt karosszériaförtelem! Két fekáliaszínűre mázolt, fél évszázados autóbuszroncs, bedrótozott börtönablakokkal, égre meredő, ferde kéménnyel, megroggyant kerekekkel — kihívóan. A negyvenes években járhattak ilyen apró ablakú buszok, és ez a két szörnyeteg mintha a borzalom éveit idézné.

Az oldalát feliratok díszítik. Mésszel vagy krétával ez van írva az egyik ajtó mellé.: „Kijáró, bejáró csak értelmes lényeknek." A másik oldalán a balatoni nyaralók elméncsége ötlik szemembe, természetesen ez is a környezet szelleméhez alakítva: KÚR-LAK. Egyik ajtaja nyitva van, belesek: egy lavórt látok, szemben valami priccsféleséget, rajta meztelen matrac,

ennek a két kimustrált kocsinak, de hogy kik a megrendelők, azt nem kutattam. Azért néhány naiv kérdést érdemes megkockáztatni. Vajon mit szólt a megrendelő, amikor szövetkezetünk felvonult ezzel a két kocsiszörnyeteggel. Mert hogy az a vállalkozó, amelyik nem átall ilyen felszereléssel dolgozni, nem végezhet jó munkát, az bizonyos. A magam részéről abban a minutában, ahogy megjelentek ezek az ordenáré autóbuszparódiák, felbontottam volna a szerződést.

Említettem már, hogy nem tudom, ki a megrendelő. Minden valószínűség szerint nem a Magyar Rádió, de hogy az „akció" elsőrendű kárvallottja ő, az kétségtelen. Az ő székházát becstelenítik meg ezek a kukaországból előbújt monstrumok. Pedig a Rádió és a Nemzeti Múzeum mégiscsak a magyar szellemi élet két lényeges központja. Épületükben napról napra ezer meg ezer ember fordul meg, és ezt az ocsmányságot min-

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 FEB 12

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

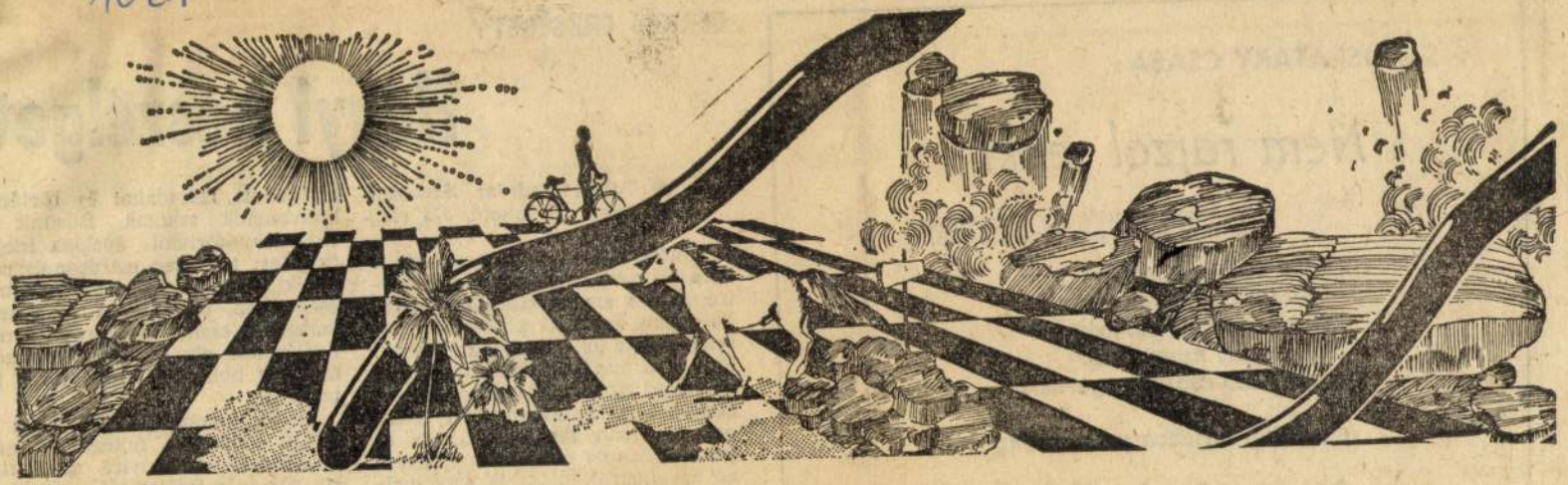

Kosnás Roland rajza

SÁROSPATAKY CSABA:

Nem rajzol senki

**Szeretnék rajzolni egy szép lovat,
de nem tudok szép lovat rajzolni.**

Csend ágán álom ül,
apróra aszalt lovak járnak.
Fehérre festett paripáink
föláldozták nyeritésük
korán kelő csontos nyárnak.

Csendből hajlítva patkó cseng.

Sarkantyut kötöttek az álmok,
vászonnal foltozott lovakon
ugratunk át fedett árkot

BERKES ERZSÉ

Hegyi beszélget

■ *Tabák András: Átmeneti emberek. (Magvető, 813 old.)*

Amióta Thomas Mann megírta *A varázshegyet*, azóta minden regényíró, akinek szanatóriumban játszódó regény kerül ki a keze alól, kiteszi magát az összehasonlításnak. Ez ugyan megtiszteltetés is lehetne (a század egyik legnagyszerűbb regényével közös mondatban szerepelhetni nem kis dolog!), ha az összehasonlítás eleve nem jelentené az elmarasztalást is. Oly nyilvánvaló ez, hogy föl sem említeném Tabák András regényéről szólva, ha az *Átmeneti* [illegible] elfogadott társadalmi és történe konvenciók szántak. Hősünk – akit szanatóriumi ápolása idejé összetett kétségek mardosnak: két kedik saját tehetségében, hivatás esélyeiben, családjában és szerel mében — ezeket az életrajzi sema tizálásokat oly készséggel fogadja el, hogy bennünk támad föl a hi tetlenség.

Vajon komolyan vehetjük-e az utolsó oldalakon fejtegetett meggyőződést, ha ennyire motiválatlan észjárás juttatta őt e meggyőződés birtokába? Vagyis maga Tabák András nem néz szembe azok

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 9

1021

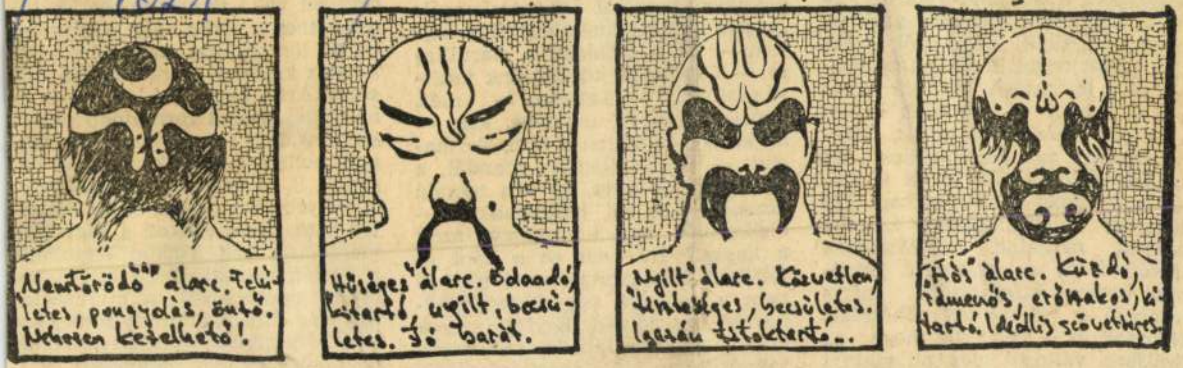

Kosnás Roland rajza

magáról a szerelemről, hanem kifejezéséről, a kötetnyi versről. Arról a napjaink lírájában valóban merésznek tűnő kísérletről, mely újra polgárjoggal kívánja felruházni, újra leírhatóvá kívánja tenni a mindennapi — mondjuk ki —: a banális szerelmi érzéseket. Visszacsatolni az érzelmeknek ezt az észrevétlenül elbirtokolt területét a költészet birodalmába. Ha csak egy oldalpillantással számba vesszük napjaink költészetének tartózkodását az egyszerű érzelmek egyenes kifejezésétől, máris látnivaló e vállalkozás nehézsége. Nemcsak az a nehézség, hogy az örökösen változó ízlés pillanatnyi — jó ideje tartó — sodra ellen halad — ezt magára adó költő némi önbizalommal megteheti —, hanem legfőként az, hogy a ha-

tőileg átlényegíteni,
gősebben beszélni a
„utolsó reggelinknek
tem — ez a történet
tó. — Ott ülnek körül
ványaink: — hagyn
paprika, kenyér, szal
az erkély, felhőtlen a
gad, — én, a világjá
bivalytej, — a tó, —
Jézus...« és mi hal
ölelkezünk, míg harr
a kakas." De nem ez a képi és jelképes kifejezés jellemző rá, hanem a dolgokat egyenesben megnevező beszédmód. Egyfajta mogorva, tényhez tapadó, színezésre, felerősítésre, átlényegítésre alig hajlamos szókimondás. Nem állítom azt, hogy ez a tartózkodó, kedvetlen eszköztelenség mindig sikeres, nem mondom, hogy nyelvhas-

mozdulását (ezt Tornai leginkább a népi mítoszokban éli át), a belénkírt parancsokat, a civilizációban még el nem tompult ember érzékelésének frisseségét. Nem mondom, hogy mindez vadonatúj felismerés, hogy nincs mindez valahogy a levegőben. Hiszen Tornai erotikus szókimondása, egész vitalizmusa nemcsak a mai versdivatokból ha-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 FEB 19

1021

Kosnás Roland: Ez van

SÓ POLCRÓL

kás Endre: Elfelejtett emberek

Elfelejtett emberek, a Második Magyar Hadsereg doni pusztulásáról. Birkás kinn volt a fronton, átélte az összeomlást; erről már akkor beszámolt egy képes irodalmi hetilapban folytatásokban; hangja messze elütött az akkor szokásos tónustól, s érezni lehetett, hogy egy nagyobb elbeszélés körvonalai kezdenek kibontakozni. Aztán, a felszabadulás után, novella alakjában jelent meg az első változat. (*A hadbíró*

csennek egy-egy meleg alsógatyát, leszopják magukat rummal, igyekeznek az életüket átmenteni, kiki a magáét. Mint távoli bolygókról idetévedt lények bukkannak fel körükben hébe-hóba a hivatásos katonák, főleg, ha fenyegetőzni kell. Le vagyunk írva, bennünket ide pusztulni küldtek, mondogatják, de ezt se lázadón, inkább a hosszú időre ítélt rabok belenyugvásával.

dult Bars megyében az egyke ellen."

Birkás fegyelmezett tömörsége, már-már szófukarsága a mondandót szolgálja: amikor először kerülnek közel a harcok színhelyéhez — lőszert szállítanak —, egyikük halála alig kelt érzelmet, inkább csodálkozást; a halott neve is mintegy mellékesen hangzik el:

... Alig csinált nagyobb zajt, mint amikor az útról felvágódik egy kis kődarab, s nekiütődik a sárhányónak. Korpás kapott leghamarabb észbe, belelépett a gázba. Ugrott egyet a kocsi, a rázkódásra Antalék is felébredtek.

— Mi történt? — kérdezte riadtan Kun.

— Ránk lőttek... De az istenit magának, álljon már meg — szólt Bándy Korpásra.

Aztán már hasaltak mind a négyen az út melletti árokban. Az oszlop kétszáz méterre volt tőlük.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 MA'1 2

K

1021

Kosnás Roland: Emlék a szülőfalumból

KERESZTES ÁGNES DOKUMENTUM-ÖSSZEÁLLÍTÁSA:

CSENDES ANYUKA LESZEK

Anyák napja előtt az egyik budapesti lakótelep általános iskolájában három negyedik és három nyolcadik osztályban dolgozatot írtak a gyerekek. Ők maguk választottak a címek közül: Milyen anyuka leszek? Milyen anyát szeretnék? Milyen az anyukám?

Én olyan asszony leszek, akinek kevés gyereke lesz. *(Csilla, negyedikes.)*

Én egyetemi végzettség után férjhez megyek és lesz egy gyerekem, akit Anitának fognak hívni. Ha iskolás lesz Anita, majd egy erős, jó iskolába fogom beíratni, amelyik olyan, mint egy gyenge gimnázium. *(Beatrix, negyedikes.)*

Én ilyen asszony vagyok (áthúzva, fölötte) leszek: szigorú, büntető, haragos természetű. Szép, hosszú hajú, magas, karcsú. *(Marianna, negyedikes.)*

Ha felnövök, csendes anyuka leszek. A gyerekemet nem verem meg. Egy gyereket szeretnék, akit komolynak és olyan csendesnek nevelnék, mint amilyen én leszek. Szeretnék a gyerekemből nagy embert faragni. Ezt az eszmét más gyereknek is szeretném ajánlani, aki a jövőjén gondolkodik. *(Tünde, negyedikes.)*

Én kedves szeretnék lenni a gyermekemhez. Nem leszek hozzá nagyon szigorú, mert akkor az apjához szokik és velem nem is törődik, és félni fog tőlem. Szép szavakba, de csak akkor, ha én is ott vagyok. *(Judit, nyolcadikos.)*

Én milyen anyuka leszek (de én fiú vagyok.) Rendesen nevelném a gyerekem, sokat játszanék vele. *(Sándor, nyolcadikos.)*

Amikor én anyuka leszek, mindig rendben lesz a család. Bölcsődébe nem fognak járni a gyerekek, csak óvodába. Szombatokra sem íratom be őket. *(Zsuzsa, negyedikes.)*

A legtöbb anya bölcsődébe adja a fiát vagy a lányát, én nem így fogok tenni. *(Ágnes, nyolcadikos.)*

Emberkínzás az, amikor egy gyerek és a szülők össze vannak zsúfolva egy kicsi szobában, azért mert nincs lakásuk. Én így nem vállalnék gyereket, amit pedig nagyon sokan megtesznek. *(Mária, nyolcadikos.)*

Nagyon sajnálom az olyan anyukákat, akik a család mindenes cselédjei, nálunk ez nem így van, és szeretném, ha ezt sikerülne elérnem majd a saját családomban. Én két-három gyereket szeretnék, hogy sose érezzék azt, hogy egyedül vannak, nincs kivel játszaniuk, ha szüleik nem érnek rá. Nem az a legfontosabb, hogy mindene legyen: magnója, klassz cuccai, hanem, hogy boldog legyen otthon, és szívesen menjen haza. *(Ágota, nyolcadikos.)*

★

Én olyan anyukát szeretnék, aki soha nem veszekszik velem. A fiútémáról ne mindig a legrosszabb jusson eszébe, és megértő legyen

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 SEP 15

1021

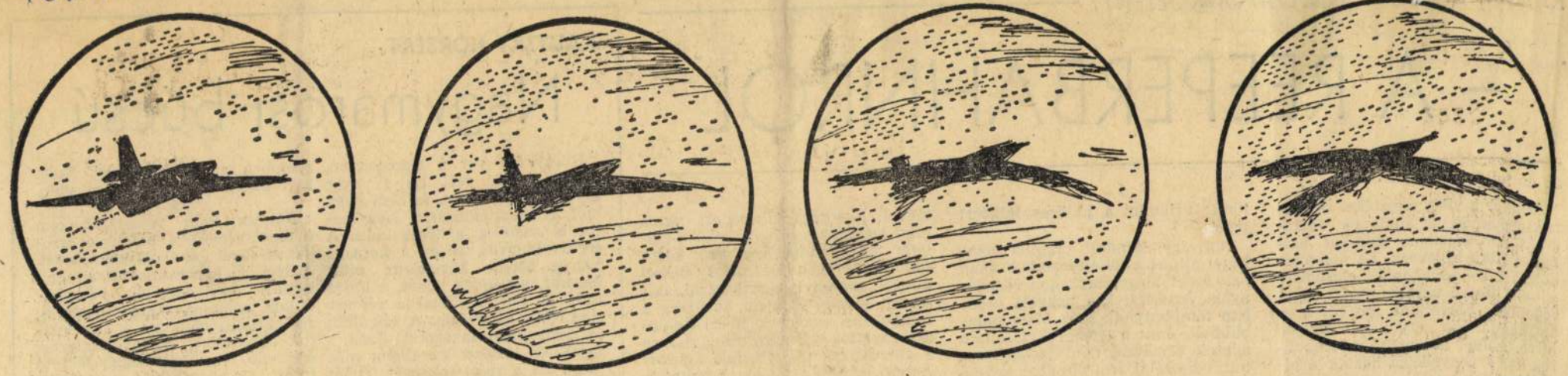

Kosnás Roland: Deeszkaláció

KI NEM KÜLDÖTT TUDÓSÍTÓNK JELENTI

— A REEPERBAHNRÓL

Amikor a világ eresztékei recsegnek-ropognak az általános árdrágulás abroncsaiban, üdítően hatnak a ritka kivételek: ha valamely dolgot vagy szolgáltatást olcsóbban adnak, illetve ugyanannyiért, mint régebben. Figyeljünk hát föl a — szájhagyomány útján — terjedő hírre, melyet különböző metropolisok forró negyedéből hoztak a hivatásuk vagy egyéb privilégiumuk folytán gyakran utazó magyar világfiak. Elsősorban a Reeperbahn, de a rue Saint-Denis és a Soho tá-

tünk; valamint a jó öreg Rákóczi teret.

Nos, így. Mindezt számba véve, közel állunk a föltételezéshez: akadnak azért Magyarországon rosszlányok. Ártarifájukra nézvést azonban támpontjaink még bizonytalanabbak, mint a létezésüket sejtető adatok. Minálunk nem szokás ilyesmiről beszélni, írni annál is kevésbé. Pedig látszatra a szex vidéke többé nem tabu, hallani róla a rádióban, a televízióban sincs már

mével. A sutára sikeredett aktus után (egyikük sem volt szűz) a kislány azt mondta: *van már közös bűnünk is.* Igen. De miért beszél bűnről, amikor lefekszik azzal, akit szeret, kíván? Hogyan kerül ez a romantikus regények házasságtörő asszonyaitól származó mondat arra a szexuálisan fölszabadult ajkára? A bűn inkább a miénk, felnőtteké, tőlünk örökölte változatlan formában a szorongást, mely szerint szűzhártyáját féltőn kéne őrizgetnie jövendő férje számára. Ha pe-

KAUTZKY NORBERT:

Nagymarosi búcsú

Korai ősz vár a Dunaparton, pimasz esők, szél. De a nyár egyenlít hamarosan, és nem hagy időt az ellentámadásra. Nagymaros is szédeleg, a hőség kiüti. A sör is langyos, ahogy a korsóba csurog. Mégse követelem, mint máskor, a vendég jussát, a hideg italt. A parton, közel a révhez, ringlispíl, céllövölde. A fák alatt, az árnyékban lakókocsi. Csak a legelésző lovakat szeretném még látni. És a tulaj feleségét; ruhát tereget, s a kötélen, mint az akrobaták, színes szoknya, selyembugyogó táncol. Ez is titok, csodás. Érvényes ma is. A nyár jel-

Szemben az Alkotóházzal. Ezért kell búcsúzni, huszonöt év után.

★

Fülelek, hogy összeszedhessem a megőrzendőt, a befogadó érzékenységével és diszkréciójával. A búcsúzó, könnyen sérül, a hiány irritál, az emlékek fölszabadulása nemcsak vigasztal, sért is. Az aktuális célpont: a kapcsolatok hűvössége, a távolságtartás érezhető. Az éppen-hogy-bólintó fejek az ebédlőben, a mértékkel lazuló merevség, a kívülállók csoportjai. Bezzeg huszonöt éve, és még jó ideig azután is! A zenés parádék, a tréfás fölvonulás

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

K

1981 AUG 29

1021

Kosnás Roland: Kipling látomása

YÁR

dul több nép Helsinkibe és környékére.

— A városiasodás bizonyos fokig óhatatlanul folytatódik — egyezünk meg Laurival másnapi nagy sétánkon, ezúttal már a szemközti tágas szigeten. Csónakkal megyünk át, megint szakadó esőben, de nem ott szállunk ki, ahol a tizenegy gyerekes család élt valamikor, hanem ahol egy Karjalából átköltözött kisebb famílía vetette meg a lábát a

Egyelőre bajos felmérni, elegendő-e az eddigi ellengőz. De ha nem lenne elég, még nyilván ráadnak. A közvélemény nagy része emellett van. A közvélemény pedig itt nagy úr.

Az írók is sokkal jobban eloszlanak az országban, mint nálunk. Az első sikerek után nem rohannak mindjárt Helsinkibe. Ki tanítóként, tanárként, ki kertészként, ki erdőmérnökként, ki gazdálkodóként éldegél valahol, s közben írogat. Ha kell, hosszabb szabadságot vesz ki — ehhez elég könnyű ösztöndíjat kapni —, de addigi környezetükből kevesen kívánnak kiszakadni. Holott az utóbbi években felbukkant tehetségek majdnem mind vidékiek.

Vagy ott van a híres finn szobrásznő, Eva Ryynänen, aki képzőművészeti akadémiát végzett Helsinkiben, de utóbb

egymás közelében! Eldugott nógrádi aprófaluk például, vagy a Kiskunság még eldugottabb homoki tanyái, Pesttől alig száz kilométernyire.

Finnország vidéki települései ellenben 1160 kilométer hosszú és 540 kilométer széles területen vannak elszórva. Erdők mélyén, tavak, mocsarak között él még ma is milliónyi ember. Egy-egy író, költő, festő is itt-ott, hasonlóan Eva Ryynänenhez.

A közvélemény ezt is számon tartja. A közvélemény itt mindent számon tart. Lauri barátomon is látom: az egész ország fontos neki. Szőröstül-bőröstül, íróstul, mindenestül. Még itt a vadonban is, ahogy a szigeti erdő sűrejében törünk utat magunknak újabb tisztások, újabb írások felé.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

K

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 MÁR 11

1021

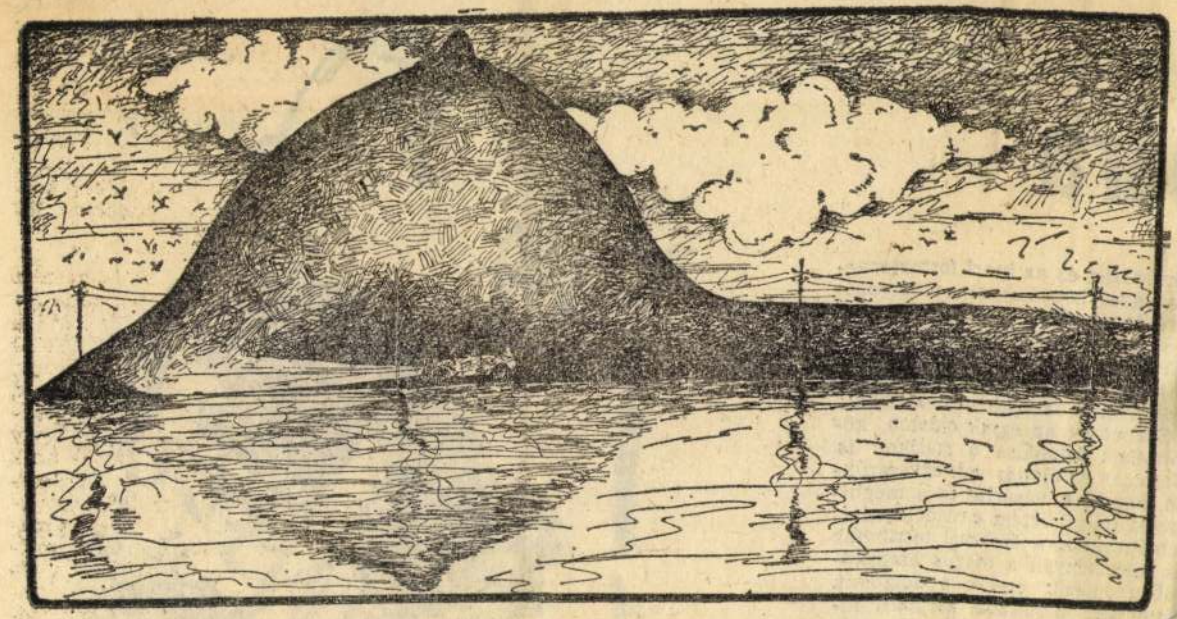

Kosnás Roland: Dunakanyar

)ára

tóművészet és az ipari formatervezés egyes kérdéseinek szabályozásáról" szól, vihart kavart. Mert nem kevesebbet mond ki, mint hogy a művészi alkotás szerzője saját munkáját a jövőben, bizonyos szabályok mellett, szabadon értékesítheti.

Szabadság az egyik oldalon, kötöttségek feloldása a másikon is. Nemcsak az eladás vált egyszerűbbé, hanem a vásárlás és a megbízás is. Ha jól értem a rendelet szellemét, akkor a szakmai testületek és intézmények a maguk hatáskörében intézik ezeket a dolgokat. Nem kell magasabb, központi állami szervhez fordulniuk. Ha gyár vagy üzem szeretne képet venni, központja elé szobrot állítani, ak-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 OKT 22

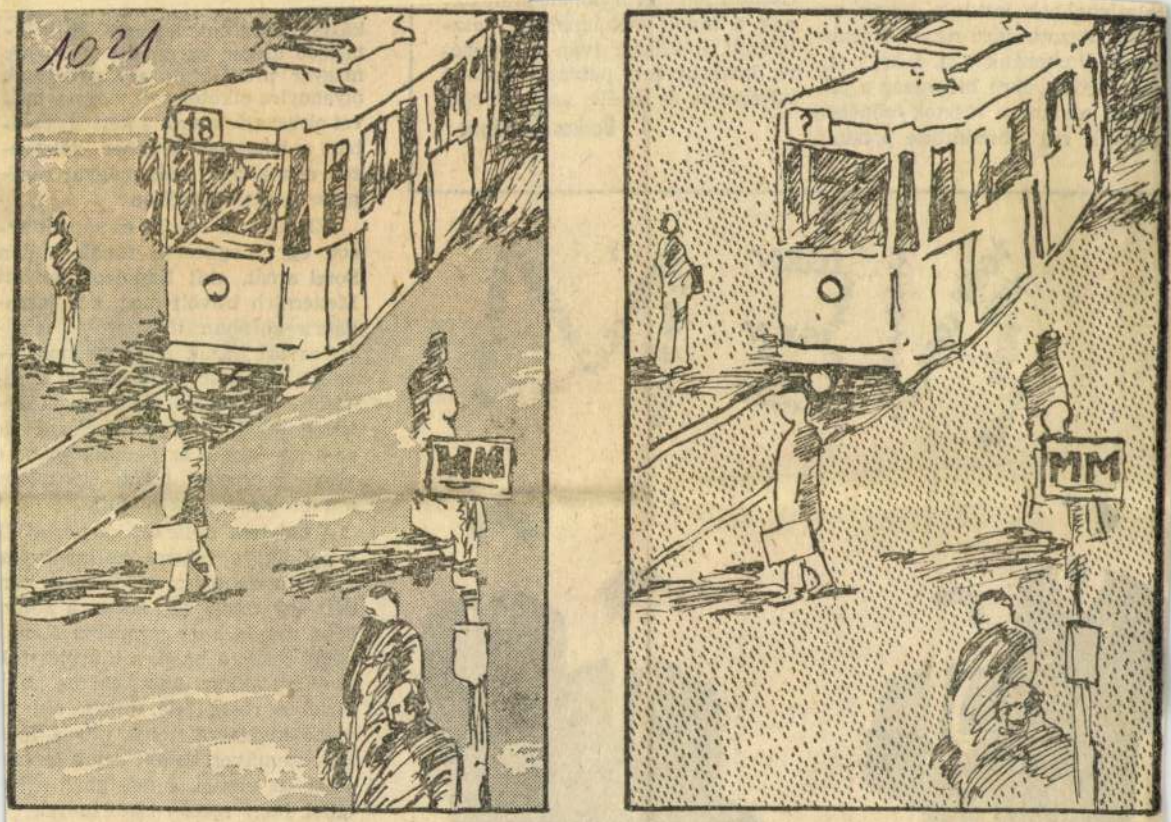

Kosnás Roland rajza

teletlenebbek lettünk, hiszen velünk utazott, járt nézett, kortársunk, cimboránk lett. S hogy ennél is több, arra bizonyság a pillanat, amikor a tósztok özönében egyőnk reá köszöntötte poharát.

Csendüljön hát a pohár,
nak a távoli országnak
találánál, Boldizsár Iván eg
re, köszöntve a példát a
hűségében és az élet szer

Berkes E

IGEN
IGEN
IGEN

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

K

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 FEB 18

1021

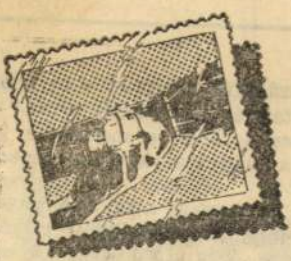

Kosnás Rolan

l: 1983 – volt, van, lesz

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-718, 340-726
1981 NOV 2 1.

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

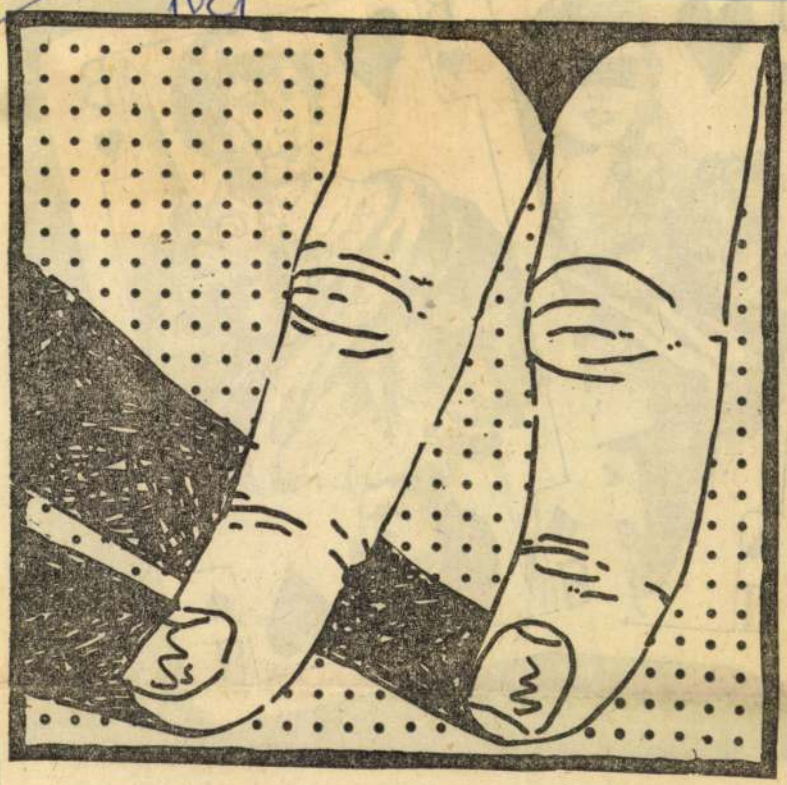

Kosnás Roland rajza

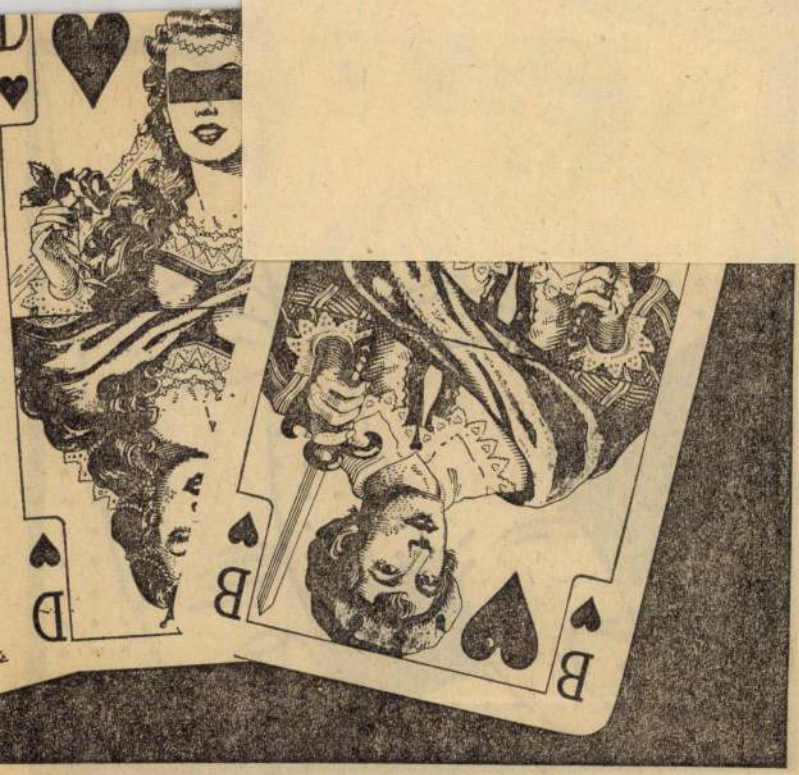

ris László–Szemadán György: Család

1981 DEC 1 2

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

K

1021

Kosnás Roland: Kétely

CZIGÁNY GYÖRGY:

Hat sor és árnyéka

(Nemes Nagy Ágnesnak)

Miféle réteket terít még
e test-nyárban hervadó rét alánk?
Ha mind ami lehet: csak itt van
s ha itthon, mért megyünk el innét
s mért lapul így, mért bújdosó a láng
elcsendesített kínjainkban?

Maga marad: parányi hő — remény.
Nemző mereven, tehetetlen
vággyal kígyó moccan feléje —
áldott, mert minket néz, bár gyilkosunk:
szempár itt, a kihűlt gyümölcsfa
utolsó ágán, üres kertben.

...agatartás története

...lóságnak ezt a kettősségét. Lakatos István összegyűjtött verseinek, az *Írás a porban* című kötetnek a nyitóverse egy 44-ből való *A Boldogsághoz* címzett óda. A csokonais zengzést visszhangozó vers fiatalos maximalizmussal fogalmazza meg útját meghatározó ízléstörvényét: „Semmi sem riaszt inkább, mint ha egy írás homályos, bizonytalan és nélkülözi a határozottságot, a teljes értelmet. A ki nem fejezett, vagy csak ködösen kifejezhető érzés művészileg számomra gyanús.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1982 SEP 3
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

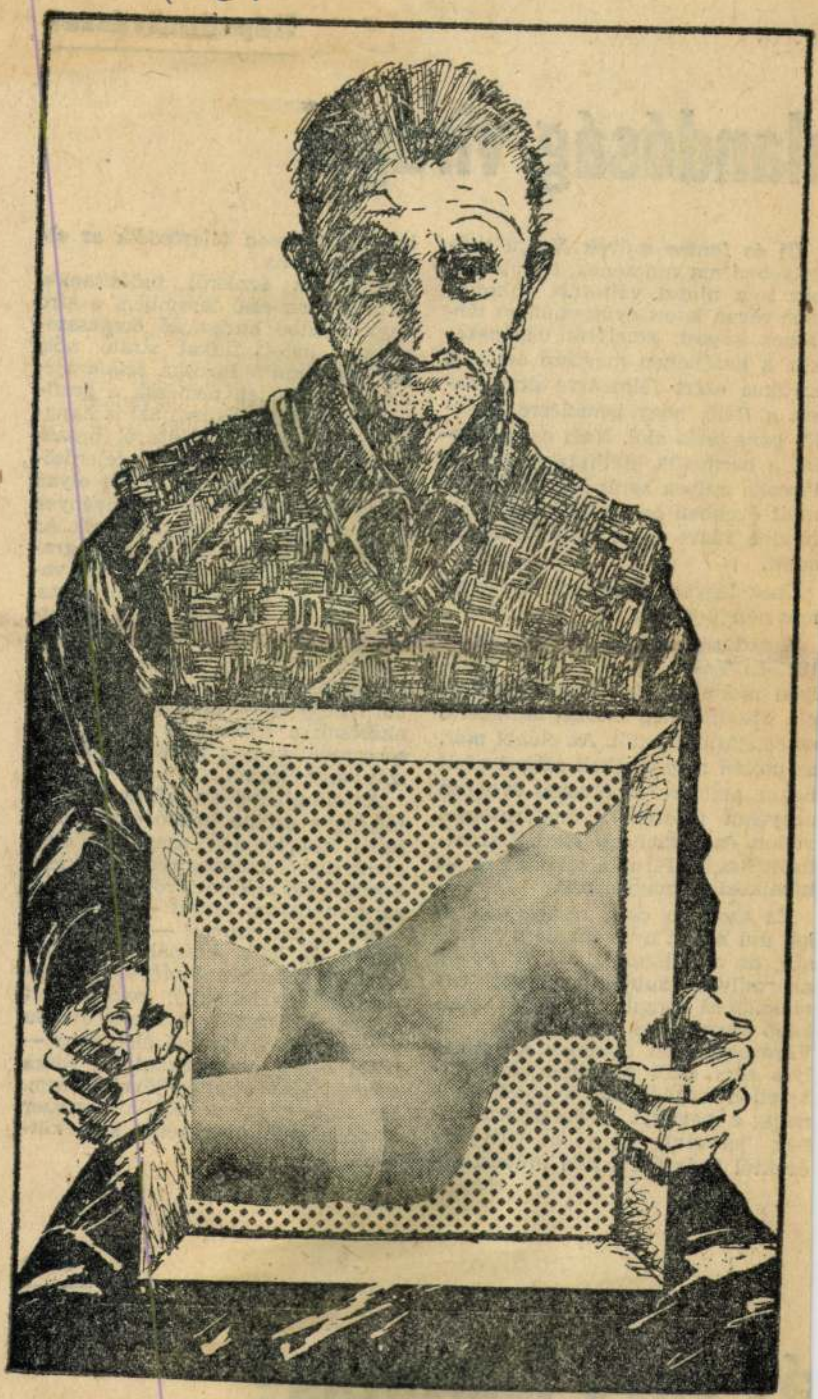

Kosnás Roland: „Az én nagyapám . . .”

ulandóság virágai

Új és fontos művek Varga műhelyében ma nincsenek, Szántó Tibor sem mutat változást ahhoz a nem régen látott gyűjteményes tárlathoz képest, amelyről ugyanezeken a hasábokon már szó esett. A kritikus ezért felmentve érzi magát a (félő, hogy ismétlésre kísértő) ismertetés alól. Nem ez a helyzet a harmadik kiállítással. Szántó Piroska művek sorát festette az elmúlt években és a régieknek is, új rendbe fűzve őket, más értelmet adott.

Csak legyen türelmünk a figyelmes nézelődéshez.

A tárlat az 1949-es *Félek*kel és az 1962-es *Vasárnap*pal indul. Amolyen mottóként kerültek a bejárat elé. Mindkét kép szürke, mindkettő szorongástól feszült. Az előbbi *már*, az utóbbi *még* érzékeli azokat a felhőket, amelyek az ötvenes években árnyékot vetettek a modernséggel vádolt és a szellemi életből száműzött Szántó Piroska tekintetére — kínálkozik a magyarázat.

Ez azonban csak részigazság. A két mű között nyilvánvaló a rokonság, de a különbség is. A *Félek*, akármilyen szubjektív hangú, egy *társadalmi* torzulás bajaira, leselkedő veszélyeire figyelmeztet. A *Vasárnap* ezzel szemben a személyes sors ettől független, kikerülhetetlen tragédiáinak egyikét ábrázolja: a magányt, az öregséget. Annak jeleként, hogy a hatvanas évektől Szántó Piroska művészetében fokozatosan felerősödik az elmúlás szólama.

Erről az érzésről tudósítanak, mindjárt az első teremben, a síró vagy lepelbe burkolózó öregasszonyok, a halott fiukat siratő nők. Amikor Szántó Piroska *sziklarajz*nak nevezi őket, nemcsak a grafikai stílust jelzi, hanem azt is hangsúlyozza: az idő múlásáról beszél. Ennek az élménykörnek felerősödésével magyarázható: miért olyan fontosak művészetében a növények és az állatok — főként a lepkék. Az ő rövid életükben könnyen megragadható mind a kiteljesedés varázslata, mind a szétesés fájdalma. A halálra emlékeztetnek a csontváz-szerelmesek; belőlük egész ciklus született. S ugyancsak az elmúlás emlékművei a feszületek; ezekből itt egy egész falra valót látunk, akárcsak a *Kukoricák tánca* című sorozatból vagy a növényekről rajzolt pasztellekből.

Az elmúlt két év művei azt mutatják: a szívbe hasító érzésből, a halál kísértetének szegezett életapoteózisból csöndes rezignáció lett. Szemlélődő meditációról vallanak a sárgásbarnával festett — régi fotók tónusait, motívumait — idéző újabb képek. E halk líránál számomra emlékezetesebb a *Sirály*-képek vonalakból és foltokból szerkesztett egyperces drámája, a fekete alapon színes virágok tüntető életvágya — talán azért, mert Szántó Piroska személyiségét életigenlőnek érzem. De az is igaz: a halállal egyszer minden embernek békét kell kötnie.

Film

ás vagy baktatás?

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 OKT 17

1021

HORVÁTH PÉTER:

Utószezon

Kosnás Roland rajza

AI JEGYZETE:

varok
ézetből

nak bizonyságával, hogy valahol
róla álmodoznak... Jegyzőköny-
vet kellene fölvetetni. Jelenteni
a gikszert, amit feltehetőleg Fe-
rihegyen követhettek el. Tudják-e
az udvarias tisztviselők, a repülő-
téri személyzet, milyen kelle-
metlen megérkezni egy felolvasó
estre pizsama, s kézirat nélkül?
Mert az előbbit még csak össze-

FENÁKEL JUDIT:

CSINÁLJUK AZ ÚJSÁGOT —AZ ÚJSÁG CSINÁL BENNÜNKET

Zsúfolt a pálya, egymás sarkát tapossák a zsurnáliszták. Mivel alapozhatja meg egzisztenciáját egy fiatal újságíró ebben a betűgyártó világban, ahol az újságcsinálásnak se igazi kockázata, se valódi presztízse nincs? Annyi aláírás, szignó, monogram közül mivel emelheti ki a sajátját?

Mindenekelőtt: egy jó kis botránnyal. Ha valamilyen — ahogy mondani szoktuk — társadalmi problémát sikerül átverekednie az ellenőrző szervek és a szerkesztők

A riporter rendszerint nem azt találja a helyszínen, amit a szerkesztőségben eltervezett. A dolgok nem úgy történtek a valóságban, ahogy informátorunk beszámolt róluk. Az emberek nem azt gondolják vagy mondják, amit eredeti tervünk szerint gondolniuk vagy mondaniuk kellene. A jó riportot ezért nem lehet előre elhatározni. Ha ugyanis ragaszkodunk a prekoncepcióhoz, kénytelenek leszünk a valóságot hozzáigazítani.

A kitüntetett brigád vezetőjéről előre elhatározzuk, hogy minden

báljunk hozzá alkalmazkodni vagy próbáljuk meg kijátszani a következményeit. Most ugyanígy értelmezzük például a szabad szombat bevezetésével föltehetően együttjáró nehézségeket az egészségügyi ellátásban, a kereskedelemben vagy az oktatásban.

A vélemény felelőssége

Végül nem szűkölködnek nagy példányszámban közreadott riportjaink a nevelő célzatban sem. Általában ritkán elégszünk meg a té-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 NOV 2 8

1021

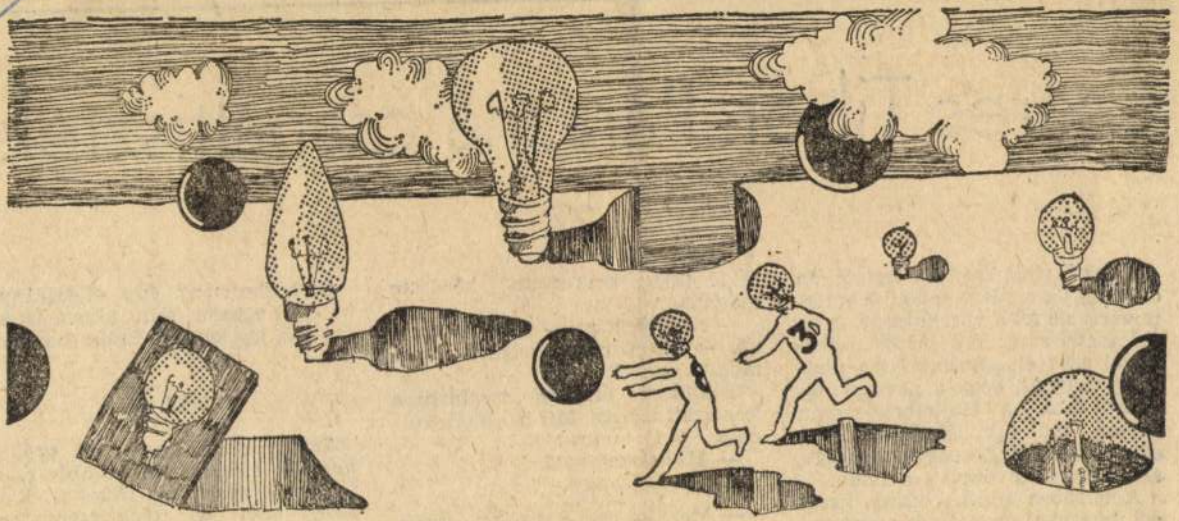

Kosnás Roland rajza

BÁRÁNY TAMÁS:

Cseres Tibor: Parázna csapattisztek

27.

A levél, amit kezében tartott (ha csak egy percig is!), erősen lehűtötte vérét, de fel a várakozását. A levél kezdő sora: (Te piszok szökevény! most elkaptunk!) arra utalta gondolatait, hogy a névtelen levélírót (írókat?) Hajdúbokorugrán keresse, ahol egy délelőttöt töltött ezerkilencszáznegyvenegy tavaszán, alegységével átvonulva a falun.

A tornácon állott a leány, kezével napernyőt formált, és másik kezével oly mozdulatot tett, amelyet a férfiszem (és a férfiszív dobogása!) szeret félreérthetetlennek magyarázni. A század éppen a falu közepén tolongott, friss vizek töltődtek a kulacsokba, és hideg víz-

is... (Elég, csakugyan? kérdezte magában.)

— No, pucikám — szólt lustán a nő. — Mért nem felölsz? Hova möntek innét?

Thallóczy hirtelen izgalmában köszörült torkán. Mit is csinált volna?

— Mért kérdezed?

A nő rámosolygott.

— Mert ha nem möntek messzire, éjjölre esetleg utánad mönnék... — Kis kezefejét ökölbe zárta. — Ilyen fiú vagy, tudod?!

Thallóczy, akit a közlés alapjában meghatott, tíz pengő mellett döntött, és elhatározta, hogy még-

Csanádhermány épp ellenirányba esett ugyanis, mint ahová tényszerűleg igyekeztek: Balhásberénybe.

B. XVI. 47.

Tallóci alezredes — az utóbbi harminc esztendőben inkább csak így írta a nevét, két okból is. Először, mert a néphadseregben, amelynek kötelékébe negyvenöttől tartozott, nem nagyon szerették a th-t meg az ipszilont, másodjára, mert a nemesi név nem is járt ne-ki; negyvenöt előtt i-
Nadá-

MEZEI ANDRÁS IZRAELI JEGYZETEI:

HOL LAKOTT DEBÓRA?

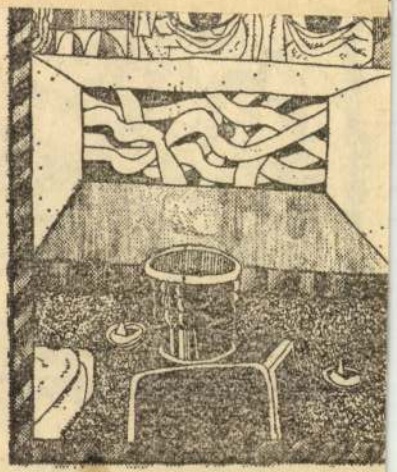

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 DEC 17.

1071

Kosnás Roland rajza

KOSNÁS Roland

Fókusz

M. Nemzet 1992. okt. 24

Kosnás Roland rajza

Szövetkezni j

Dr. Sümeghy Csaba, az OKISZ elnöke az áti

Egyetlen botrányról sem hallani az ipari szövetkezetek háza tájáról, pedig az elmúlt hónapokban ugyancsak megváltozott az életük. Az ipari termelés egyötödét adó szövetkezetek az idén, a szövetkezeti törvény életbe lépésével és a vagyonnevesítés végrehajtásával – teljes egészében a magánszektor részévé váltak.

Az új helyzet korántsem csupán formális változást takar. A szövetkezeti tagok a vagyon nevesítésével valódi tulajdonossá, a szövetkezetek pedig magántulajdonosi szervezetekké váltak. Az átmenet eddigi tapasztalatairól, a szövetkezeti szektor perspektíváiról beszélgettünk dr. *Sümeghy* Csabával, a Magyar Iparszövetség (OKISZ) elnökével.

Széthordják a vagyont?

– Valóban botrányok nélkül, de azért nem könnyen érték meg a tagszövetkezeteink a változásokat, hiszen ez az időszak egybeesett a magyar ipar jelentős piacvesztésével, a gazdasági körülmények romlásával. Az Iparszövetség érdekszférájába tartozó ipari, építőipari és és szolgáltató szövetkezetek – szám szerint több mint 2100 – közül a törvény előírásai csaknem 1600-at érintettek. A statisztikánk ugyan még nem teljesen pontos, de az eddigi adataink szerint legalább 200-220 ezren jutottak üzletrészhez, ebből 50-60 százalék az aktív szövetkezeti tag.

– *Mekkora a vagyon, amit szétosztottak? Valóban fennáll a veszélye annak, hogy az úgymond „közösen szerzett" vagyont széthordják?*

– Üzletrész formájában mintegy 80 milliárd forint értékű szövetkezeti vagyon nevesítésére került sor. Az eddigi tapasztalatok szerint nem az a jellemző, hogy a szövetkezeti tagok kiválni akarnának és kérik a jussukat. Tudomásom szerint körülbelül hat és fél ezren jelezték ilyen szándékukat. A vagyon széthordása pedig a gyakorlatban nem olyan egyszerű. Először is azért nem, mert a tulajdon nem készpénzben, hanem valamilyen vagyontárgyban testesül meg, aminek egy részét csak úgy nagyon nehéz lenne eladni. Ráadásul a szövetkezetek többsége el van adósodva, a hitelállomá-

mint egy társaság alkalmazottjaként De ennél megalapozottabb érv az - amit talán a szövetkezeti tagok több sége még nem is ismert fel –, hogy szövetkezeti társaság a legalkalma sabb forma a munkavégzésen alapul vállalkozások számára. A leglazább legkevesebb kötöttséget jelenti, gya korlatilag szinte pénz nélkül meg le het alapítani. Felelősséget pedig csal a bevitt tőke arányában kell vállalni Ideális megoldás például a tőkéve nem rendelkező munkanélküliek szá mára, akiknek van valamilyen életké pes ötletük, így meg tudják valósítani

– *Ezek szerint a szövetkezeti ipar a jövőben a kis, pontosabban a tőke szegény vállalkozások jelentik majd. Akinek komoly tőkéje van, ne is gon dolkodjon a szövetkezeti formán?*

– Szó sincs erről. Bármekkora tő kével lehet és érdemes szövetkezni. A lényegről azonban nem szabad elfe ledkezni. Az új szövetkezeti vállalko zások abban különböznek a gazdaság társaságoktól, hogy nem tőke-, hanem munkaérdekeltségen alapulnak. A ke letkező profitot vissza kell forgatniuk a szövetkezet céljaira, s ami marad, az oszthatót szét a tagok között az elvégzett munka arányában. Elsősorban tehát a kollektív biztonság a céljuk. A nagyságukat, a méretüket pedig a tevékenységük határozza meg.

Az ipar holdudvarában

– *A magyar gazdaság milyen területein vethetik meg a lábukat a szövetkezeti ipari társaságok? Törekednek például arra, hogy nyugati exportra termeljenek, mint ahogy tették ezt korábban? Egyáltalán milyenek az esélyeik a gazdasági versenyben?*

– Gondolom, hogy a szövetkeze ti ipar eddigi hagyományos területei továbbra is szükség lesz a szövetkeze tevékenységére. A legnagyobb arány ban talán a nagyipar holdudvarában, bedolgozói körben működhetnek – e a textilipartól a gépiparig a legtöbb iparágra egyaránt értendő. A belföld áruellátásban mindenképpen nő, illet ve nőhet a szerepük – két-három éven belül. Önálló, nagyobb arányú export-

Kosnás Roland rajza

SZŰCS CSABA:

Chirico pályaudvart fest

„A fiatalság és az öregség
csak beképzelés
és
és
és inkább egy
hömpölygő folyam
az egész."

Ahogy a váróterem vöröses téglafalának dőlő lány ásítása elé felajánlotta kézfejét, hogy elnyomja azt a reakciót, amely eltorzítaná ezt a szép arcot; ezt úgy tette, oly könnyedén, mintha csak táncba hívná, mintha a neki ígért polkához ajánlaná fel lovagiasan; s egyúttal gyorsan és könnyedén gyűrte vissza a lány ajkai közé az elharapódzó levegőt, s gyorsan le is tapasztotta azt, hogy minél előbb biztos helyen tudja. S a lány ettől a hirtelen és váratlan mozdulattól először csak elkerekítette a szemét a csodálkozástól, de a pajkosság már nem jelenhetett meg a szemében, mert túl hosszú időnek tűnt fel ez az egész, a két szemöldök hátratolt íve hirtelen megfeszült, s elindult az orr felső részének irányába, pillantásán pedig jeges áradás vonult végig s a levegő már nem ment se be, se ki.

Pedig milyen szép szerelem lehetett volna!

Vagy lett is?!

„Alfréd vagyok" — mondta a fiú, miközben gyorsan visszahúzta a kezét, s közben fél kézzel támaszkodott a váróterem vöröses téglájának, félig hagyva csak utat a meneküléshez.

„Én meg Cecil" — mondta a lány, és mindkét kezével hátrasimította a haját, egyelőre azonban nem azért, hogy rejtett szimpátiáját kimutassa, hiszen még nem is nézte meg alaposabban a fiút. Egyszerűen csak a szemébe lógó hosszú haját vetette hátra, és még sokáig nem volt se kacér, se kihívó. S hogy jobban megnézte, már ment minden a maga útján...

★

Ahogy a lefekvéshez készülődtek, és Cecil kibújt a cipőjéből, Alfrédnak önkéntelenül is a nő lábfejére tévedt a tekintete. A körömcipős évek rétegelték egymásra a lábujjakat, és így, harisnyásan, méginkább megütközést és ellenérzést váltott ki Alfrédban az együtt töltött idők emléke miatt. Nem is csodálkozott, hogy annyi ingerült nap után már szinte semmit sem érzett a nő iránt, legfeljebb csak szánakozást.

Most ő lépett ki a cipőjéből, gondosan a pad alá tette, s lehúzta a zokniját is. Aztán az egyik bőrönd oldalzsebéből nagy nehezen sikerült előhalásznia egy már rozsdásodó körömvágó ollót, és felhúzta a lábát, hogy levágja a körmeit meg a múlt egyéb szarusodását. Így, meggörnyedve, nehezen szedett levegővel, zihálva tudta csak feladatát végezni, s közben eszébe jutott, hogy gyerekkorában, de még aztán is, az anyja vágta le a körmeit, s nem nagyon törődött azzal, hogy ettől az ő keze lett büdös. Most viszont nem tudott lábat mosni.

„Hagyd már a körmeidet, gyere inkább aludni — szólt rá Cecil —, majd holnap reggel összesöpröm... S azzal intett a várótermek ügyeletesének, hogy itt a villanyoltás ideje, s elhúzhatja a függönyöket is, mely mozdulat hangja elnyomta a vonatok robaját.

A pénztár előtt mások melegedő-tüzeket raktak, az érkező vonatok tábláit és vágányszámait levették, az indulókét pedig nem rakták ki. A kis óralapokról is levették a mutatókat.

Itt a világvége, fuss el véle.

Vagy

nem?
A rivális

máris irigyli sűrű hajamat.
Lefitymáljam?
Ágyúval verébre?

Vagy szó nélkül odébbálljak?
Vagy új
mozdulatot kérjek?

Kitől?
Egyszer eljön az én időm.
Egyszer célba érek.

Egy biztos: nem
halok bele. Meg-
érdemlem: megint

bedőltem neki.

Nyelvlecke; kétfelől

Angoltanár. Fess? Fiatal?
Nem igazán.
De megdobban, lángra lobban

egy adminisztrátori szív.
És jön felém. És jön felém.
Bele. A zárójelekbe.

Telt és őszinte női has,
ahogy ez most divat,
sőt: ahogy most kötelező,

ugyanaz a név, de kettő,
és jön felém, és jön felém,
bele,

a zárójelekbe,
unalmas,
kispolgári életembe.

egyén is sok Böröczker elvtárs létezik vagy létezett, a legkülönbözőbb posztokon, filmgyárban és vagongyárban, üzemi bizottságban és pártbizottságban, szerkesztőségben, hivatalban, tervezőintézetben — ahol ügyelni kellett a megbízhatatlan tehetségesek és a megbízható tehetségtelenek kölcsönös függőségi viszonyára. Gyakorlatilag mindenütt.

Mire volt hitelesítve Böröczker elvtárs? A darabból véve a példát: arra, hogy egyensúlyhelyzetet teremtsen a tök dilettáns rendező és a perfekt szakember asszisztens között. Az előbbi képtelen lett volna filmet csinálni az utóbbi nélkül, viszont az utóbbi szellemi renitenskedését megakadályozta az előbbi jelenléte. Pompás mechanizmus, csak ki kellett találni. Két dolog is szavatolva volt; egyrészt, hogy a film elkészül, másrészt, hogy nem lesz belőle baj. Így működött a szocializmus.

Nagyon kedveltem és kedvelem ma is az akkori Csurkát. Élveztem, s titkon azt remélem, ő a élvezte, hogy egy olyan „link" vígjátékkal, amilyen az *Eredeti helyszín*, apró, de fájó tüskéket szurkált a rendszer bőre alá. Mielőtt ennek a jelentőségét bárki lekicsinyelné, elmesélek egy pitiáner, de fölöttébb mulatságos és jellemző esetet. Kritikát írtam a színházi szakfolyóiratban az *Eredeti helyszínről*. Főnököm, a nagy tekintélyű író-újságíró rendben levőnek találta a cikket, csak egyvalami ellen emelt kifogást. Hatszor szerepelt benne az, hogy Böröczker elvtárs. Sok, mondta. Sok az elvtárs. Iróniának hat. Írjak helyette mást. Nem én találtam ki, hogy Böröczker elvtárs — próbálkoztam —, hanem Csurka. Így szerepel a színlapon, „Böröczker elvtárs", még senki sem kifogásolta, nem írhatok helyette mást, ahogy „Oidipus király" helyett sem írhatom, hogy Oidipus köztársasági véért — két darab Böröczker igazgató, egy darab Böröczker, a főnök, és egy darab facér Böröczker. Két darab Böröczker elvtárs maradhatott, úgy látszik, egyharmad rész Böröczker elvtársat tolerált a rendszer. A cikk így jelent meg 1976-ban; 1980-as gyűjteményes kötetemben azután szép csendben rehabilitáltam és visszakereszteltem a négy kiebrudalt Böröczker elvtársat.

Vicces, ugye? A vicc mögött azonban van valami komoly. Mégpedig az, hogy a „Böröczker elvtárs" tényleg ironikus volt. Böröczker elvtársról ugyanis nem lehetett leválasztani az elvtársat, Böröczker elvtársnak nem a megszólítása volt az elvtárs, hanem a lényege. Csatolt része és epitheton ornansa. Böröczker elvtárs és a többi Böröczker elvtárs így, ebben az állandó szerkezetben vált fogalommá, így jelentette valóságos és jelképes önmagát, így tudtuk azonnal, hogy ki ő, hasonlóan a gyors lábú Achilleushoz és a bagolyszemű Pallasz Athénéhez. Következésképp Böröczker elvtárs többszöri emlegetése nem nélkülözte a szarkazmust, amit jól tudott Csurka, jól tudott a főszerkesztőm, és bár adtam az ártatlant, természetesen jól tudtam én is. És tudtuk, hogy a másik tudja, hogy tudjuk. Egy társasjáték résztvevői voltunk, s a játék arról szólt, hogy ki tudja egy kicsit, legalább egy icipicit kijjebb szorítani a másikat.

Miért mesélem ezt éppen most? Két okból. Egyrészt mert szerettem bevallani, hogy élveztem a játékot. Nem, ne tessék rámfogni, hogy visszakívánom a cenzúrát, nem kívánom vissza, még a „játék" kedvéért sem, gyűlöltem én is, mint minden normális, szabad szólásra született ember. Legföljebb megjegyzem, hogy a cenzúra kényszere olykor cselfogásra: stiláris metakommunikációra, sorok közé írásra, összekacsintó fogalegészre vonatkozó lesújtó véleményt? Talán nem sokan. De ha egyvalaki fönnakadt Böröczker elvtárson, már megérte. Ezért meséltem el a történetet.

És még valamiért. Most mindent szabadon meg lehet írni. Nincs szükség stiláris cselfogásra, dupla fenekű mondatokra, ravaszul árnyalt fogalmazásra, egyáltalán, fogalmazásra. Ennélfogva sokan nem is fogalmaznak, csupán csak írnak, én pedig egyre kedvetlenebbül olvasom, ami ebből kijön. A keletlen, gondolati élesztő nélküli szövegeket, a drabális odamondogatást, a hurutosan fröccsenő slejmagressziót, a politikai publicisztikának eladott leplezetlen emberüldözést, a rendszeres tévékritikának álcázott kormánypárti kortesbeszédet — az újságírói igénytelenség és tehetségtelenség egyre szaporodó tanúsítványait. Ránk telepedett újra a megfontolt ideológiai szándékkal föllépő szellemi kontraszelekció.

Böröczker elvtárs már nem elvtárs, de változatlanul köztünk van.

HUNGA PRINT
NYOMDA & KIADÓ
Könyvek, jegyzetek, prospektusok, szórólapok készítése rövid határidővel A2 méretig
Üzletkötőknek jutalék
Tel.: 252-7436, 252-3210; Fax: 252-7754
Címünk: 1117 Budapest, Miskolci út 153.
2234 Maglód, Kastély köz 2.

KOSNÁS Roland

ÉS 1991/11 3.p

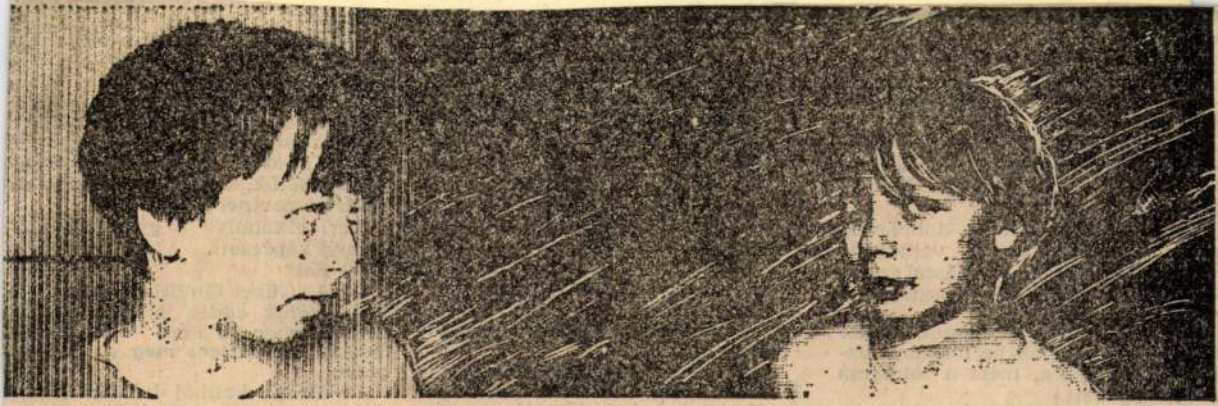

Kosnás Roland rajza

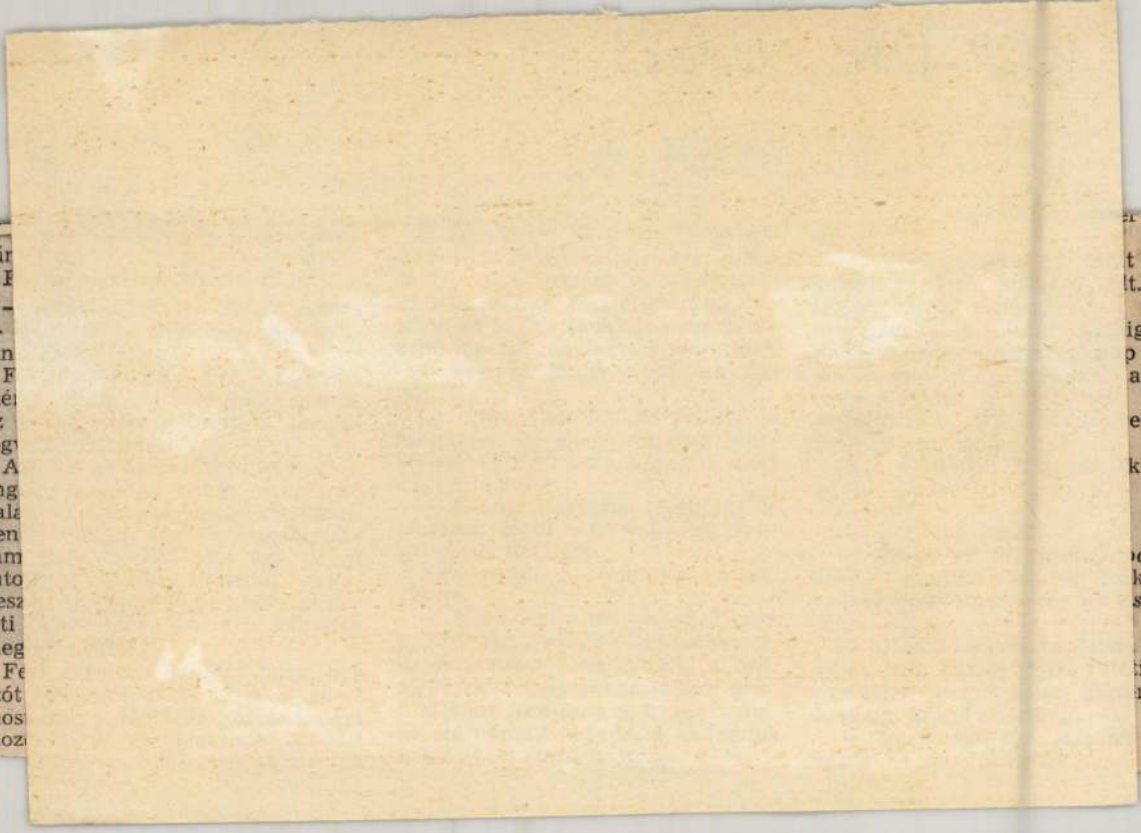

Kosnás Roland rajza

port bejegyzése
t szeretnénk, ha
a egy-egy. Vi-
kezdeményezé-
z önkéntes ren-
integy felének
iután az önkor-
vizsgáltuk eddi-
képpen szükség
, hiszen Békés
ahol nincs ren-
körzeti megbí-
edig bízom ab-
sz az utcákon s
inözés csökken-
g ilyen mérték-

ormányzatokkal
dőr-főkapitány-
állampolgárok-
kében az ország-
zésnek számít az
amelyet főleg a
ndőrök számára

a, szélsőséges tá-
ve a rendőrség,
Mostanában sor-
lre az emberek,
val is, így aztán
között. Érettségi

dennapos bűncselekmény errefelé az *embercsempészet* és más vám-, deviza jellegű cselekmények, a külföldi állampolgárok – főleg románok, németek, szovjetek – által okozott közlekedési baleset. Ráadásul a magyar állampolgárok is követnek el a határ túloldalán bűncselekményeket. Éppen most nyomozunk egy rablásban, amikor is *a megyénkből öten „átugrottak" a zöldhatáron lovat lopni Romániába, ahol leütötték az éjjeliőrt, aki súlyosan életveszélyes sérülést szenvedett*, a lovat pedig áthozták Magyarországra eladni. Emellett több betöréses lopást követnek el Békés megyében román állampolgárok, sőt volt egy emberölés is. Ezért mindennapos a kapcsolatunk, az együttműködés az aradi rendőri szervekkel, annál is inkább, mert Aradon gyülekeznek a távol-keleti és afrikai országok lakói, akik embercsempészek segítségével érkeznek Békés megyébe, és innen tovább. Az embercsempészek között találtunk törököket, románokat, cseheket és németeket.

– Végül is a főkapitány úr egy jól prosperáló rendőrséget vázolt fel, ám ennek ellenére a bűnözés csak virágzik.

– A felderítési eredmény 32–40 százalék, ami azt jelenti, hogy *száz bűnöző közül negyven találkozik velünk.* Ebből a szempontból Békés megye az utóbbi másfél évben a többi megyéhez és a fővároshoz viszonyítva mindig

maguk is kipróbá
ket. Természetese
ti azt, hogy az ön
riff módjára ezent
razziákon.

Ám egyre jele
gatás, melyet a v
nak. Szeged háro
kocsit vásárolt a
mányzat állja a
mon és Nagymá
tak létre. Ezt a lé
mellett 13 falu is
szolgálati lakás
Számtalan példa
rövid időn belül f
repét. Szükséges
szen a megyébe
dott a bűncselekn
rázata annak, hog
dítanak a bűnme
lönleges csoportj
középiskolás diál
világosító előadá
milyen veszély
Felhívják a figy
tás káros hatásai
mertetik a sámán

Az elmúlt h
pitányság létreh
irodát, amely el

KOSNÁS Roland
M. Nemzet 1991. alt. 21.

(Ha a 35 000 menekült ellátására csak napi 2 dollárt számolok, akkor az eltelt száz nap után legalább 7 millió dollár *kormány*támogatásra van, volna szükségünk.)

Magunk közt azt a történelmi felelősséget is számon tarthatjuk, ami a különböző békekötések mesterséges határteremtésében, az etnikai és kisebbségi elvek iránti teljes közömbösségben nyilvánult meg s vezetett napjaink tragédiájához. Úgy gondolom, hogy *a* [illegible] kóhelyei elhagyására.

Ám minden nemzetközi támogatásnál többet ér, ha már *most* jószolgálati küldöttségek, szimbólumerejű, barátságépítő tettek révén tudatosan fáradozunk a szerb–magyar megbékélés érdekében. A horvát nép feltehetően még a következő évszázadban is emlékezni fog arra a segítségnyújtásra, amit Magyarország menekültjeiért tett. De ne felejtsük el, több

---

Hozzás

A Magyar Nemzet – a

Az elmúlt napokban nagyon felkavartak a *Magyar Nemzet* házatájáról érkezett nyugtalanító hírek, és nagy együttérzéssel olvastam a két veterán „nemzetes" úr: *Pethő* Tibor és *Ruffy* Péter írásait. Most ugyan némi megnyugvással töltött el a létrejött „megegyezés" híre, de mégsem tudok teljesen napirendre térni a történtek fölött.

Ahhoz a nemzedékhez tartozom, amely *Pethő* Sándor lapalapításától kezdve *ezt* az újságot olvassa, járatja. Éppen ezért e napokban előttem is megelevenedtek a Magyar Nemzet történetének azok a periódusai, amelyekre az alapító fia emlékeztetett, és ezekre gondolva Ruffy *a hűség nyelvén* megfogalmazott. Ezért úgy érzem, hogy nekem, az olvasónak – és a lap időnkénti külső munkatársának – is kifejezést lehet s kell adnom *arról a hűségről, ami engem egyetemista korom óta e laphoz köt*. Igaz, ehhez nem kis mértékben hozzátartozik az a körülmény, hogy Szekfű-tanítvány és Bajcsy-Zsilinszky kutató lévén, az ő szellemiségükön nevelkedve olvashattam e lap hasábjain emelkedett hangú vitacikkeiket, és velük együtt annak a nagy nemzedéknek az írásait, akik a második világháború időszakában a magyar szellemi élet meghatározó egyéniségei voltak.

Éppen ezért a mai olvasók tájékoztatására – és tanulság gyanánt – legalább vázlatosan hadd idézzem föl a Magyar Nemzet *aranykorszakának* munkatársi gárdáját, szellemi-politikai profiljának teljes sokszínűségével. A neves történész és lapalapító főszerkesztő, Pethő Sándor mellett ott találjuk a nyilasok börtönében elpusztult, bátor hangú *Lendvai* Istvánt (Nomád), a haladó katolicizmus képviselőjét, *Katona* Jenőt, a kiváló Szekfű-tanítványt, *Gogolák* Lajost, a Mauthausent is megszenvedett későbbi főszerkesztőt, *Parragi* Györgyöt, a mindig jól értesült külpolitikust, *Frey* Andrást, a nagy tekintélyű katonai szakértőt, *Tombor* Jenőt, a Szellemi Honvédelem rovat nagyszerű szerkesztőjét, *Szabó* Zoltánt, nemzeti múltunk leghősibb korszakainak ébresztőjét, *Wesselényi* Miklóst, a nyilas- és náciellenes szatírák utolérhetetlen mesterét, *Kunszery* Gyulát, és még folytathatnám a felsorolást… A külső munkatársak táborából hadd említsem meg *Bajcsy-Zsilinszkyt* és *Szekfű* Gyulát, a népi írók közül *Kovács* Imrét és *Kerék* Mihályt, a polgári radikális *Várkonyi* Tituszt, az októbrista *Supka* Gézát, a kommunista *Markos* Györgyöt. S a lap hasábjain szereplő írók közül *Illyés* Gyula, *Szabó* Dezső, *Márai* Sándor és *Kassák* Lajos azt példázzák, hogy az akkori Magyar Nemzet nem ismerte a népi-urbánus ellentétet és a nagy nemzeti célok érdekében képes volt közös lobogó alatt megszólaltatni az immár klasszikusnak minősülő írógárdát.

A fenti – korántsem teljes – névsorból kiderül, hogy szellemi-politikai tekintetben milyen hihetetlenül sokszínű volt a Magyar Nemzet belső

Én nem t

(Kinél vo

Én nem tudom, úgy viselkedtem-e, ahogy illik 1956. október 23-án. Tizennyolc éves voltam akkor; Pápáról kerültem fel Budapestre, másfél hónapja a bölcsészkaron tanultam újságírást, az Eötvös Kollégiumban laktam, a sport érdekelt, a politika hidegen hagyott.

Aznap csapatbajnoki asztalitenisz-meccsünk lett volna Budán, zsebre is vágtam a pingpongütőmet, és legjobb barátommal – aki szintén Pápáról származott – elindultunk villamossal a Lánchíd felé. A villamos – úgy emlékszem – a Gellért térig jutott el, ott megállt, mi leszálltunk, belekerültünk a tömegbe, *s most már egy élőmeleg embercsoport részeként haladtunk tovább.*

A Margit hídon mentünk át Pestre, egészen közelsodródtuk a Parlament épületéhez, Nagy Imre közvetlenül a fejünk fölött lévő erkélyről mondta el emlékezetes rövid beszédét, amelyben türelmet kért tőlünk s azt tanácsolta, hogy menjünk haza.

Nem sokkal később valahol dörögni kezdtek a fegyverek; számunkra veszélytelen, távoli dörgésként hallott – *százezer ember melegében nem éreztem félelmet, legfeljebb aggodalmat.* Nem tudmat, hogy történelmi pillanatokat élek át. A tömeg *iciri-piciri* része voltam, s tulajdonképpen tizennyolc éves fejjel sem töltött el igazi büszkeséggel ez az iciri-piciri rész.

Hazafelé tartva a Körtéren emberek vettek bennünket körül. Ezek az emberek, akik nem tudták pontosan, mi történt a Parament előtt, úgy néztek ránk, mint hősö moztak el, lelkesedésük *piciriségünk itt már eg* voltunk az „egyetemistá tünk fordulni a hatalomn a Parlament előtt", érdei nyilvánvaló. Közben – messziről – fel-felerősöd

Éjjel sokáig álltam a kában, hallgattam a sorc olykor feldörögtek a tank verték a harangokat.

Számomra ennyi voli volt a kezemben fegyver.

Most pedig arra gon *országában a második óta nincsenek új hősök és leszámolni régi eszmékk új eszmékre. Európa sz megtörtént azonban, hog besítettek, megöltek árta kat hősi pózba állító ter nyűségekbe taszítottak.*

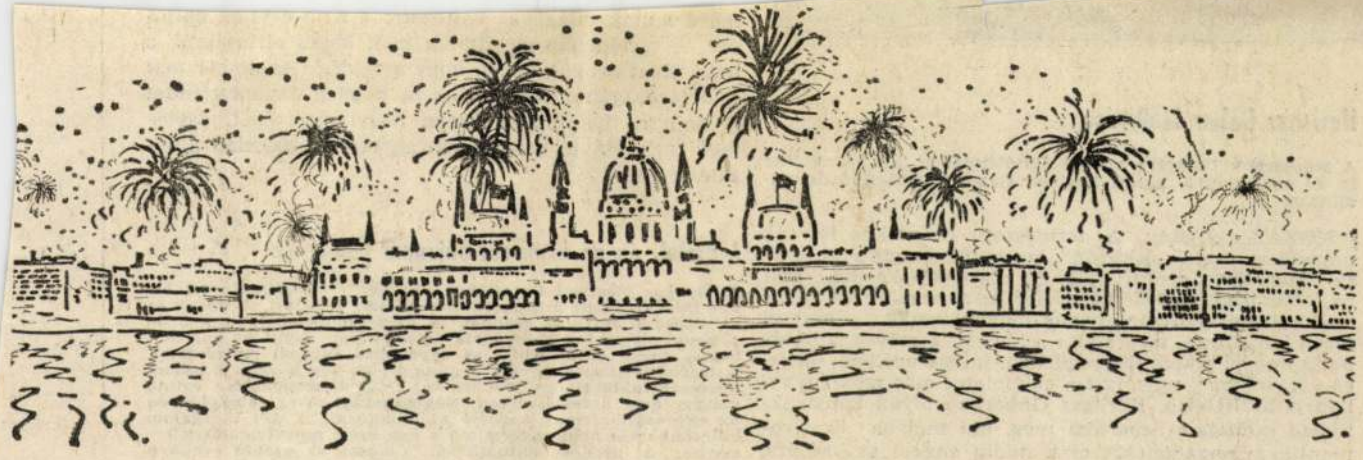

Kosnás Roland rajza

42. n. 1991

Heritesz Gábor kiállítása

A Műcsarnok Dorottya utcai kiállítótermében látható október 17. és november 9. között Heritesz Gábor szobrászművész kiállítása.

KOZÁK CSABA: A természeti, organikus formák utánzásán majd „átírásán" keresztül vezetett az útja az újkonstruktivizmus felé. Az alapoktól kezdte, ami hajlott-görbült azt kiegyenesítette, a vonalat elnevezte vertikálisnak-horizontálisnak-diagonálisnak, amikor térbe hajtogatta, megtalálta a kockát, a csövet, a hasábot, mindezt elképzelte papírban, fában, acélban, sárga- és vörösrézben, ugyanazt a gondolatot más-más anyagban is kivitelezte. Heritesz Gáborban olyan konstruktivista szobrászt ismertem meg, aki mélyen lírai-romantikus magatartását csak addig engedi szabadjára, amíg képes a szépet meglátni a leghétköznapibb tárgyban, szemétben. Utána jön az ő ideje. S ez van rendjén.

ma a holtak világává változott; s Kilo e világ bárjos őre. A történelem egyáltalán nem képes elriasztani a halál sötét árnyát, éppen hogy megidézi. Az ember mai nyomorúságához tartozik az is, hogy a történeti tudat olyannyira hatalmába tartja, hogy a történeti összetevő tagadásával önmagában agyrémek védtelen áldozatává válik.

A Vadak és az expresszionizmus kísértése

A Magyar Nemzeti Galériában október 21-én délután fél öt-kor Henry Claude művészettörténész tart előadást, A Vadak és az expresszionizmus címmel. A művészettörténetben van jó néhány olyan német—francia érintkezési pont és kölcsönhatás, amely befolyásolta az egyetemes európai művészetet. A legérdekesebbek egyike a „Fauve"-ok felfedezése a század kezdetén, akik Henry Matisse vezetésével hangadókká váltak néhány évre a festészetben. Németországban ezzel egyidőben az expresszionizmus kezdett kibontakozni. A két mozgalom kölcsönhatása nem egyértelmű s épp ezért megvizsgálásra érdemes. A kérdés aktualitását fokozza az utóbbi években Németországban oly hangos „Új vadak" megjelenése. Henry Claude, Lotaringia vezető művészettörténésze, számos publikációban szentelte magát a XX. századi francia művészetnek.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

Kosnás Roland
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 ÁPR 13

1021

Kosnás Roland

Kosnás Roland rajza

lődjék.

Számíthatunk rá, hogy a közeljövőben már a képernyő előtt szurkolhatunk a magyar csapatnak az első pipaszívó Európa-bajnokságon, amelyről — reméljük — a kitűnő Vitray Tamás fog közvetíteni:

„... Kedves nézőink..., most éppen Döme Aranka, a zalaegerszegi ZTE versenyzője szív — valahogy így képzeljük el az izgalmas közvetítést. — Milyen pontosan, milyen megfontoltan szívja a pipát ez a szőke kislány, aki három évvel ezelőtt, még mint amatőr vette először a szájába... fantasztikus ez a zalaegerszegi lány... Milyen puhán, milyen lágyan szív... Egy óra negyven perc öntvenkét másodperc, és még mindig a szájában a pipa... Igen... Igen... A bíró már

lakásra játsszák a
tát. Csupán azt kérik
ziverseny győztese a
előtt is bemutathassa
A kérést szívesen
rádiósok, amennyire
doktor úr nem is va
Amikor viszont a
házi ötletekről érdek
lemre méltó módon
mondta, hogy hajla
eljátszadozni a Mi
ha...? gondolatával,
dául azon tűnődtek, hogy mi volna, ha *Mátyás* ma is uralkodna az országban?

Melyikre gondolhattak?

—zil—

Benkő Viktor: Foci

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 346-726

Kosnás Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 AUG 17

1021

Kosnás Roland rajza

Aranyszabály, hogy egy szürke
bi eseményből csak „megszer-
ztéssel" lehet újsághírt gyárta-
A rövid tucathíreket különösen
vesen hangszereli át a sajtó har-
y stílusra, — mert egyébként
figyel fel rájuk, ki olvassa vé-
a pár sort.

Ez lett a veszte ama hírnek is,
ely tudtára adta mindenkinek,
t illet, hogy a Nógrád megyei
zeumok Igazgatóságának és az
szágos Műemléki Felügyelőség
ik régészcsoportjának a megál-
odása értelmében mérnöki pon-
ságú alaprajzokat készítenek a
s várromokról, ha kell, kutató-
okat ásnak, illetve filosz apró-
nkával szakkönyvekből, levéltá-
ból összegyűjtenek és feldolgoz-
egy csomó adatot. Brrr, de
almas! Nincs az a hírszerkesztő
effélé sótlan szöveget átenged-

mondanám, hol is ta
izgalmas várrom,
aranyásók végezné
tási munkát", vagy
„Kincskereső gmk". A
kább gebines vendégl
K. G. GY. által java
létesítményeket!

Pá

Nem min... Arany...

Az Élet és Irodalom 32. számában *Balázs Ádám* Arany Jánosnak tulajdonítja e tréfás sírverset:

részleteit. Kínos, de nem ismert
S ekképp az önként vállalt párhu
zam — Ady megítélésének szelle
mében — igazsággal telítődött.

Robotos Imre
Nagyvárad

ÉLET ÉS

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTOFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland, grafikusmúvész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984-11-30

mulhatatlan halottaink

1021

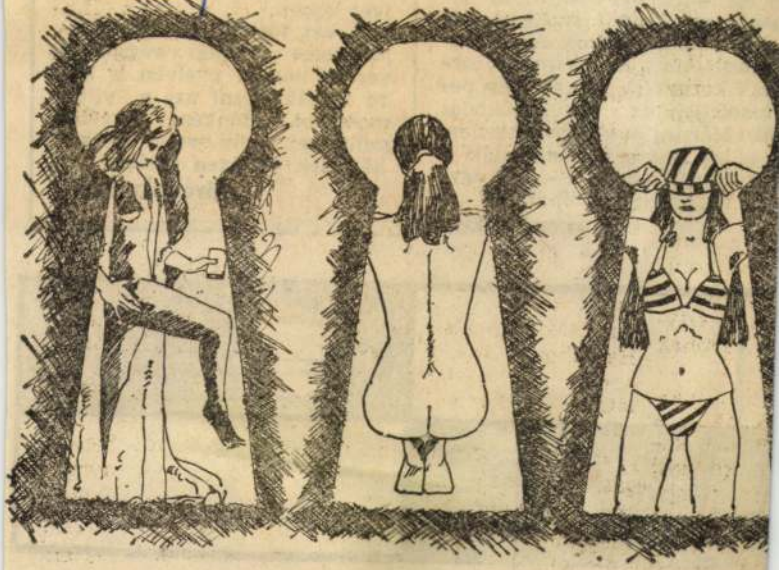

Kosnás Roland rajza

ıdni, s így fenntartl
a. Teljesen egyetért
abban, hogy történe
h—magyar rivalizál
ieg. Ilyen rivalizá
semmi értelme. Az
ztésnek már mindk
tongattak, az *inten*
etlen az együttm
lárpedig elképzelh
is országok megol
ílyos gondjait — l
iggetlenül próbálj

Firon András

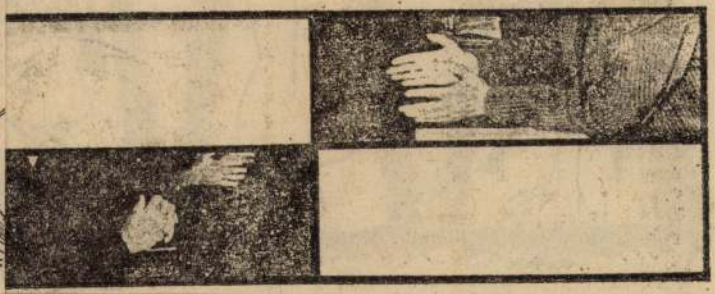

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓVÁLLALAT
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland, grafikus-művész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 OKT 0'5

1021

Kosnás Roland rajza

1984. OKTÓBER 5.

lepüléseink szerkezetén, külső képén. Emberek százezerei költözhettek komfortos lakásokba, és emberek százezrei várnak lakható lakásokra. Községek soráből fejlesztettünk városokat, és községek sora pusztult, néptelenedett el. Művelődési palotákat és központi kollégiumokat építettünk, és közben számtalan faluban megszűntek a közösségszervezés olyan katalizátorai, mint a tanító vagy a tanácsi tisztviselő. Egészségtelen városnegyedeket bontottunk le, és a helyükre lakótelepeket emeltünk, amelyek megteremtették a maguk új problémáit. Fejlesztettük, közművesítettük a városok környékét, közben leromlottak a belső városnegyedek, miközben Budapesten az ország legdrágább telkei közül jó

Pasqualetti Eleonóra: Tér és idő

Kornás Roland, grafikus

Kornás Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1986. jan 3. XXX/1

ANDAI GYÖRGY RIPORTJA:

Ha indu

(Érdeklődtem. A nagy orron a temperamentumos hölgy valóban azt érti, amit.)

Utazás, távoli tájak, hosszú távollét, kicsinyke értékeimet szegény itthon maradott asszonykám nem biztos, hogy megfelelően védelmezné, mi a teendő?

„Pénzőrzést vállal erre illetékes személy, fegyveres testület tagja. *Biztonság* jeligére a szerkesztőségbe:"

Vagy:

„Riasztóberendezések tervezése, szerelése. Beltéri és kültéri védelem kialakítása garanciával. Telefon:"

(Érdeklődtem. Egy korábbi ri-

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

dezője. Jelentkezni
Komplex" Kulturá
Kisszövetkezet címé
154.

adnótiról

rámai vezérfonalát a
nagyar költőt Micha
akítja, a cikkíró sz
l. Izgalmas hangjáté
át Radnóti Miklósr
ett egy portrét is k
a fényképfelvétel
ű DEFA-dokumentu

—kies

tha Bulcsu

lmi kávéházban

ni kávéház című m
sorozat következő írórendé
Bertha Bulcsu lesz. A műsort 19

A rádiódarab szerzője a történelmi hátteret is felvázolta, így

Kovács Roland, grafikus

2 rajz a 2. sz. 15 oldalon

Kovács Roland: Rajz

Élet és Irodalom 1986. júl. 7. XXX/6

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland: Mosolyország követei

Kosnás Roland : Mosolyország követei 12.

Élet és Irodalom Bp. 1986. máj. 7. XXX/10

FÖLDY JENŐ:

Monda

■ *Illyés Gyula: Menet a ködben (Szépirodalmi, 506 old.)*

A könyvészeti tények ezúttal a könyvekről *tetszés szerint* beszá-

Kosnás Roland, grafikus

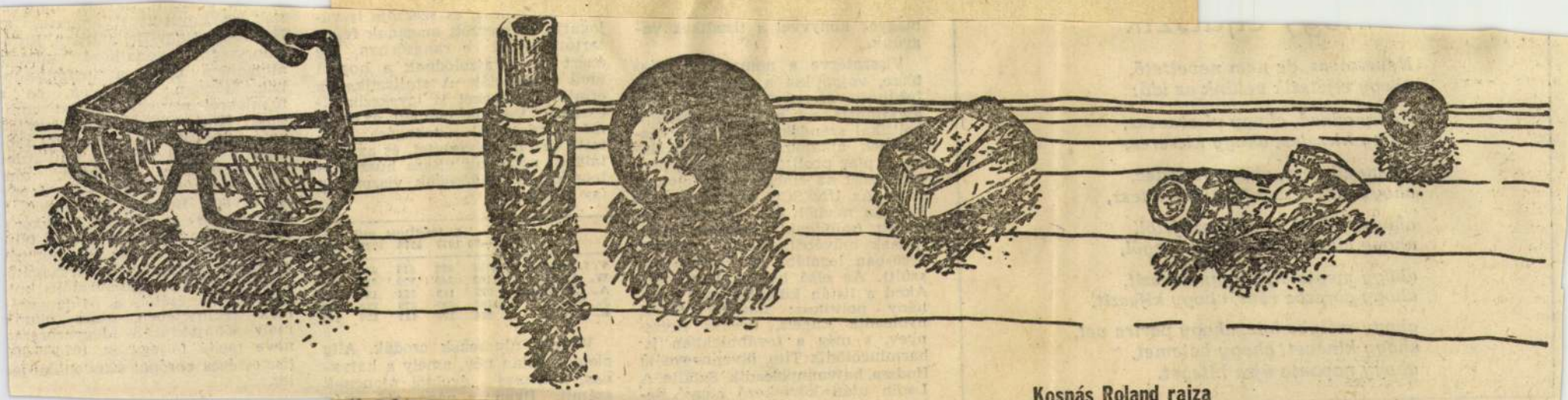

Kosnás Roland rajza

Kosnás Roland: Kép

Élet és Irodalom Bp. 1986. márc 28 XXX/13

Nevetséges, de nem ne
ahogy eljátszik velünk

ahogy odaad, ahogy vis
ahogy kicselez, ahogy l

ahogy elkever, ahogy f
ahogy élre tesz, ahogy

ahogy eltöröl, ahogy m
ahogy életre kelt, ahog

ahogy megtalál, ahogy
ahogy görcsbe ránt, ah

ahogy mélybe húz, aho
ahogy kinevet, ahogy b
ahogy naponta újra hit

nak az Egyesült Államokra, a NSZK-ra, Nagy-Britanniára, Franciaországra vonatkozó adatok alighanem éppen a legfontosabbak. Mégsem érdektelen, ha a többiekről egy-egy példát említünk: Kína 4 958 650 000, Szovjetunió 2 100 000 000 — ez a két szocialista ország tehát milliárdos nagyságrendben nyomtat, amegyenesen észbontó — Japán 655 735 000, Brazília 396 355 000. S bármennyire is aggódunk olykor a magyar könyvkultúra sorsán, félt ve az ország és az állampolgár csökkenő gazdasági szilárdságától éppúgy, mint az audiovizuális kultúra térnyerésétől, a példányszámok tekintetében nincs okunk mély sóhajokra: a Magyarország neve mellé följegyzett 107 975 000 tisztességes európai színvonalat jelez.

Kosnás Roland, grafikus

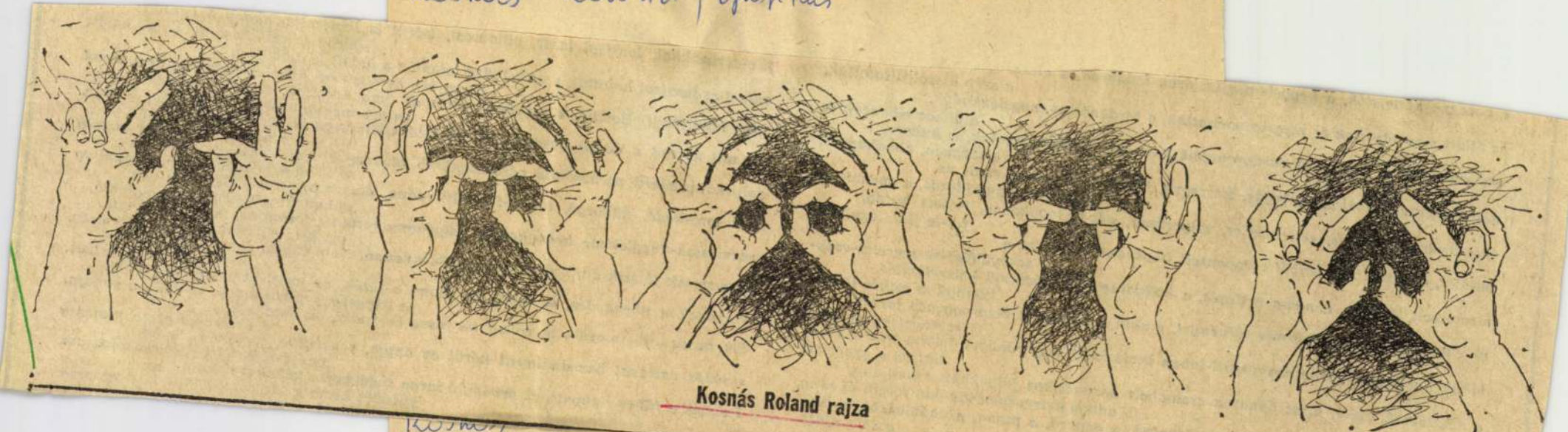

Kosnás Roland rajza

Kosnás

Élet és Irodalom Bp. 1986. máj. 23. XXX/4

a parázna kéregetők, a kegyelem-a

az állati megalázottak és megszomo

majomkodók, a ketrecrúd vasdoro

nem-folytatás, ámulva toporgás, s

ragadozás, tiltakozás, settenkedés

indulat, a szívükbe Istenből csöpp

természeti törvény, a néma rette

az elnyújtott hosszú ásítozás tör

lábuk közt forró görbe aranyka

a zöldszemű tigris, mint bánati

mint hörgő higanytűz, a párdu

is lerajzolja, ahogy ő képzeli:
görbe és szálkás vonalakkal, halált
a halált is csak érzi,
m is érzi. hisz létderengése nem mond
reg halottak, emberjelenének
ncs még halál-lombja, se halál-hűsége.
ristály-gigász hőenyv-hőszivacsról,
a nukleáris bomláskristály
tüveg olvadó roncsmagasról,
a Földgolyóba süllyedő, Napcsillag
, dagadva nem-is-szenvedő
puhanehéz, lágykemény, sugárzó
rettenet-toronyról, a halálról ami
ég, hisz halálból van az emberiség.
lan. Nem tudja: azért az emberiség,
mert nem halhatatlan.
játék, az evés, az ürítés, az öröm,
rigység, a játszótárs, a zokogás a gondja.
londúl, elzuhan, sikit,
ha társebét vízzel kimossa
lja, s nevetve bugyborékol, ha
parázsrázs térdsebét csókolgatom.
ugárpajzs felhőket nézi,
ztát keres a sárga tulipánok közt taposva.
mláslázak sugárzó hőpontok

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

Kosnás Roland: Rajz

15

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún. 6. XXX/23

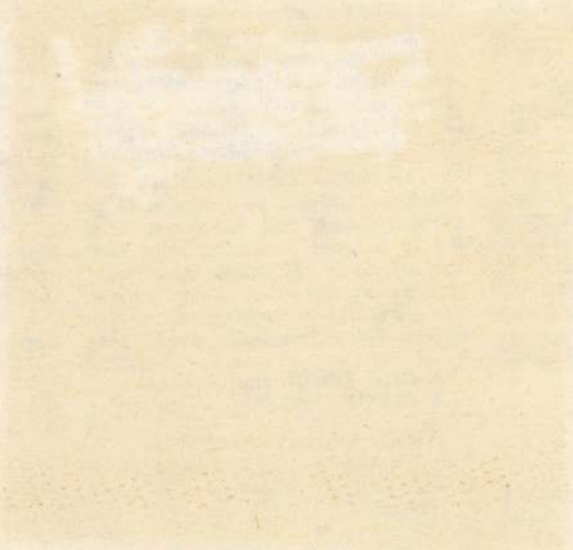

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún. 13. XXX/24

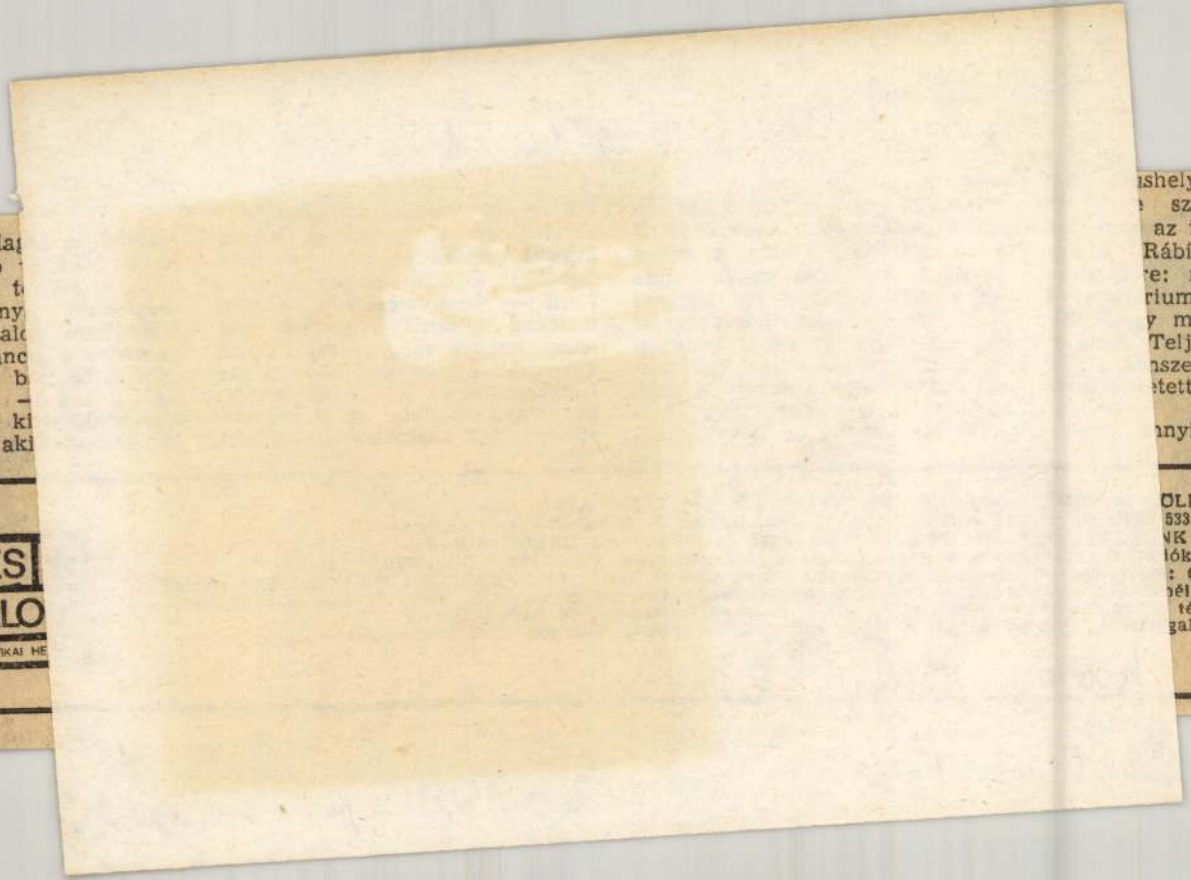

lenet!
Igaz, ma egy átla
s a legrobotosabb
magára — olykor t
amennyit létviszony
nének. De a fiatal
jobbára butikelegan
alkalmi divat — b
nül nem filléres —
egész nyarat is ki
hölgyek azonban, aki

ÉLET ÉS
IRODALO
IRODALMI ÉS POLITIKAI HE

ushelyzetet, mint ahogyan
szó nélkül hagyni is
az illető nőnemű, ifjú é
Rábírom egy magánbe
re: nem akarom sérteni
riumát, de kölcsönös ér
y meghúzzuk a határvo
Teljes mértékben egyet
nszenzus akár Genfben is
etett volna, olyan hibát

nyit is ér. Marad min-

ÖLDI LÁSZLÓ
533-590. 113-221
NK VISSZAI
lók 223. Telefon: 221-283
: CSÜNDES ZOLTÁN vezér
hél, a Posta hírlapüzleteiben
tér 1. — 1900
galmi jelzőszámra.

Kosnás Roland, grafikus

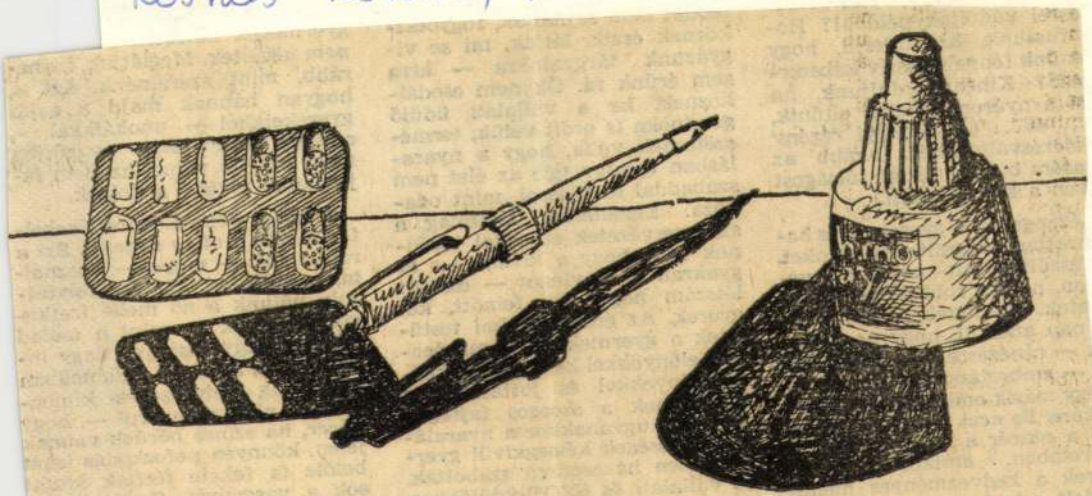

Kosnás Roland rajza

4.

Élet és Irodalom Bp. 1980. jún. 27. XXX/26

lk, hama-
t. Azt is,
a saját
ikkal —,
nyugdíjba
nem fa-
gok.

n énekel-
rei. Ezt a
használ-
folytat-
lé íratko-
a család
Vagy in-
lamokban
es kimon-
l —, hogy
ek vannak
odás lehet
lak között
ermekeink
nket, meg.
szavainka
ég mi va-
De má

Kosnás Roland, grafikus

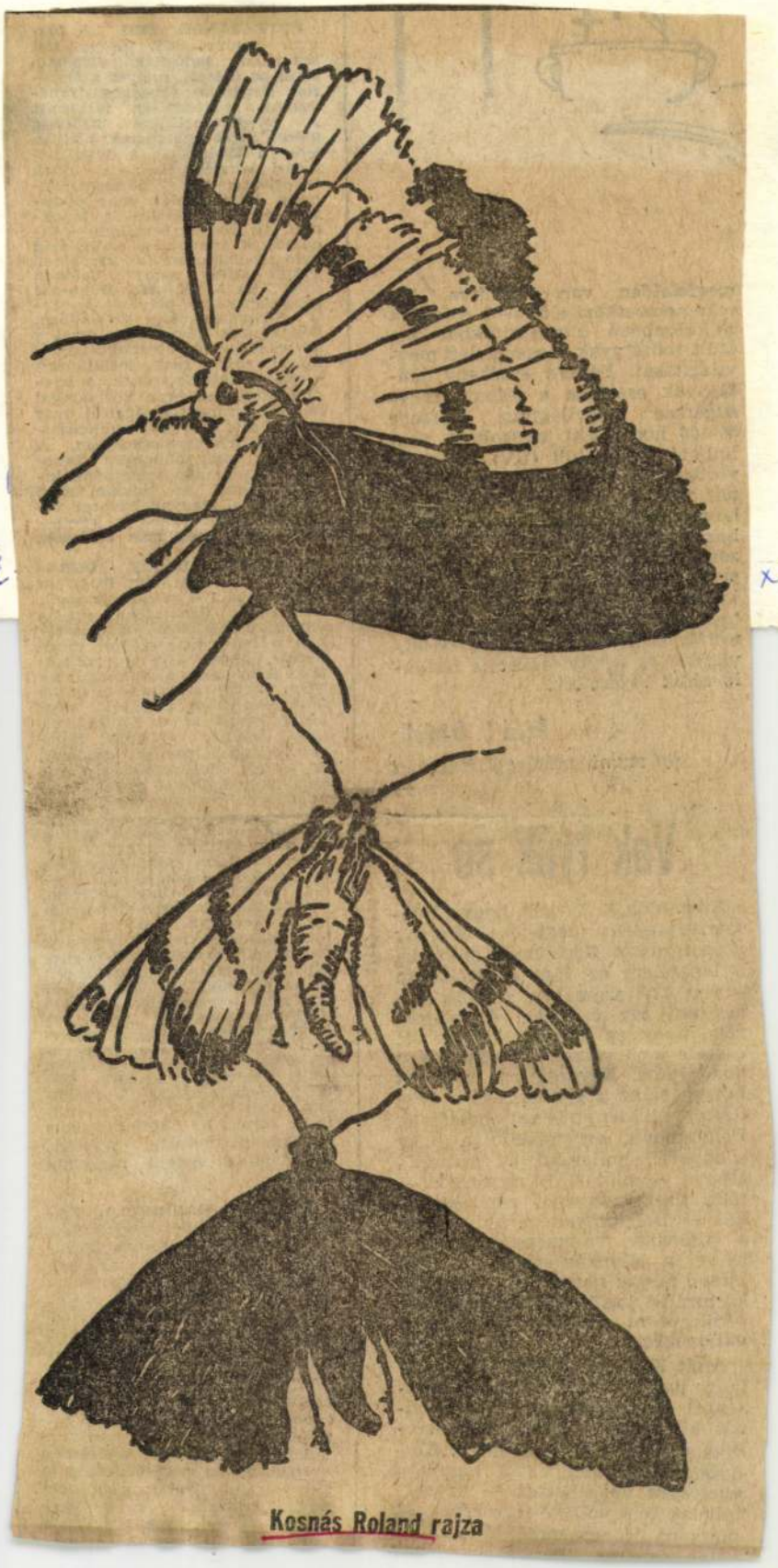

Kosnás Roland rajza

Kosnás

Élet é

1

xxx/28

[illegible] alapján állí-
tották be. Nyilván a stuttgarti tervezőket és kivitelezőket is hasonló célok vezérelték.

Pécsi L. Dániel
múzeumi műtárgykörnyezeti mérnök

Vak tyúk se

Köszönöm K. L.-nek, hogy a Népszabadságban megjelent szerény dolgozatomat figyelemre méltatta, s lapszélére az Élet és Irodalom június 27-i számában glosszát kerekített. Így örömmel értesültem róla, hogy az általam kifaggatott osztály jobb válaszokat adott, mint gondolnám. Nevezetesen: nem írt butaságot az a gyerek, aki a kérdésre, milyen nyelvet beszélnek Belgiumban, azt válaszolta, hogy spanyolul, hollandul és németül. Hiszen — mint K. L. megjegyzi — több tízezer spanyol vendégmunkás él Belgiumban, a holland és a flamand voltaképpen azonos nyelv, a lakosság egy százalékát kitevő német nemzetiség nyelvi és kulturális jogait pedig ugyanúgy védik, mint a flamandokét és a vallonokét.

Amit K. L. a flamand és a holland nyelv viszonyáról ír, készséggel elfogadom. Az ellentmondás kisördöge a másik két észrevétele miatt bujkál bennem. Kérdésem nyilvánvalóan a *hivatalos nyelvekre* vonatkozott — az osztálynak sem volt kétsége efelől —, másként itt és most aligha lett volna értelme. (Persze beszélnek

mondatot találtam: »A glosszában szereplő kolléganőm védekezése, miszerint őt így tanították, felel meg a valóságnak.« Több mint valószínű, hogy a mondatba hiba csúszott, mégpedig annak is a legbosszantóbb fajtája, amelyik fejtetőre állítja a mondat értelmét. A szöveg folytatása ugyanis nem hagy kétséget afelől, hogy a mondat helyesen így hangzik: »... nem felel meg a valóságnak.« Egyébként a szöveg így folytatódik: »Én a következőket tanultam: férfi betegeink megszólítása uram, a nőké pedig asszonyom vagy hölgyem, a továbbiakban egyes szám második személyű nyelvtani formát használunk.« Minthogy ez a második személy különösnek tűnt számomra, megnéztem, mit ír az értelmező szótár. Ott ezt találtam a második személy meghatározásaképp: „te, ti illetve ezeknek megfelelő nyelvtani alak." A hiba bosszantó, olvasóink elnézését kérjük. Ami nyelvtani második személy meghatározását illeti, valóban nem pontosítottuk levélírónk sorait. Az önözés ugyanis tartalmilag második személy, nyelvtanilag viszont harmadik személy.

R. KÉVÉS GABRIELLA, TATABÁNYA. Levelét szívünk szerint teljes terjedelmében közölnénk. Mindenekelőtt azonban gratulálunk Önnek abból az alkalomból, hogy a Mozgássérültek Nevelőképző és Nevelőintézetében sikeresen letette az államvizsgát, és átvette konduktori diplomáját. Írásából megtudjuk, mennyi nehézséggel kell megküzdeni annak a nem budapesti fiatalnak, akit ez a nagyon nehéz és nagyon szép foglalkozás vonz. Az intézetnek országosan és nemzetközileg is elért sikerei ellenére nem volt módja kollégiumi helyet szereznie növendékeinek, akik a tanulással párhuzamosan már fi-

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom BM. 1986. júl. 18. 11.

XXX/29

n Ferenc slágerei nélk
net csökkent értékű. Is
ngmérnök, Réti János
umát. Képes napokig
rűjteni, hogy a kalap

óirat új

nket már több antológiá
erősítette. A Lublin
öltő-szerkesztő egyre jo
i" nyelvünket. Az Angli
agyar lírikus (és lengy
omtanár), *Gömöri Gyö*
gyancsak először olva
*Ingsúly*ban. Költészetü
eti szerepének megismer

kor azt mondanám
ságatya- és trikónél.
jelkép. A történelmi
ismeretek is mint
lingesen volnának a
akosság csupasz tes
a. Sehol egy puha,
beri bőrhöz idomuló
let. Hétköznap, Dia
gások. Sorsok. Játé
rnyezet... Ha az a
ember, aki végignézte
ót, és — ahogy azt a
t elképzeli — telje
t, és fantáziátlan vol
hihetné, hogy egész
csak szobor- és kupo
lt, néha-néha felbuk
lantos, és fennkölt
elni kezdett. Eleink
m ittak, nem nyúltak
gymáshoz szót nem
yáltalán: semmi se
bor, kupola, lantos.

Kosnás Roland, grafikus

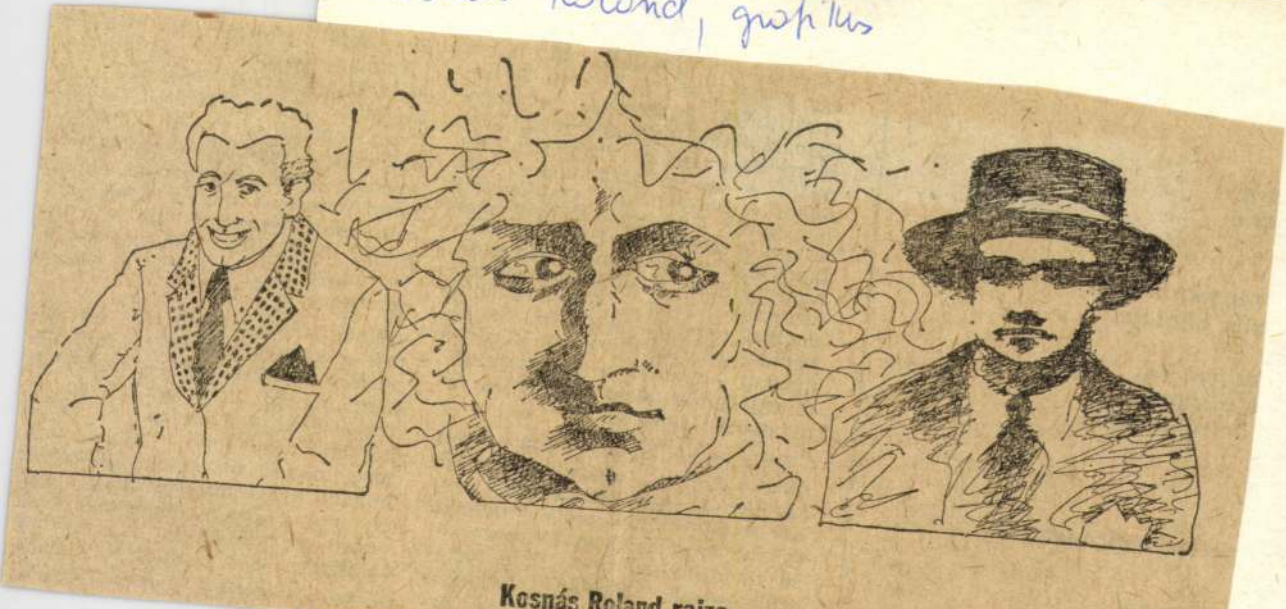

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom Bp. 1986. aug. 22.

2.

XXX/34

kiszuperált, ajándék
hozdonyok" beindítása.
kor nemcsak árut, de
is vontattak vidékre,
rát és mozgó színházat,
teherautó-aggastyánok
fjú falujárókat, hogy
őket cserepezzünk, ki-
gyomorral is teli to-
va, hogy Én vagyok a,
a kunsági fi, nékem
csol senki...

lom, hányszor és ki-
ségén kellett azóta re-
általunk helyreállított
at. Azt igen, hogy a
ozdonyok és a velük
grehajtott gépet faló,
s mozgalom örökségét
ági máig a MÁV. Azt
hogy a negyvenes évek
szüntetett nagyvalkások
a „leválasztás" érde-
vetett műszaki képte-

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

Kosnás

Élet

13.

XXX/35

Hűs, esti utca. Csekély már a forgalom, párok lengenek a korzó kövén. Száll az est. Megújul

Kosnás Roland, grafikus

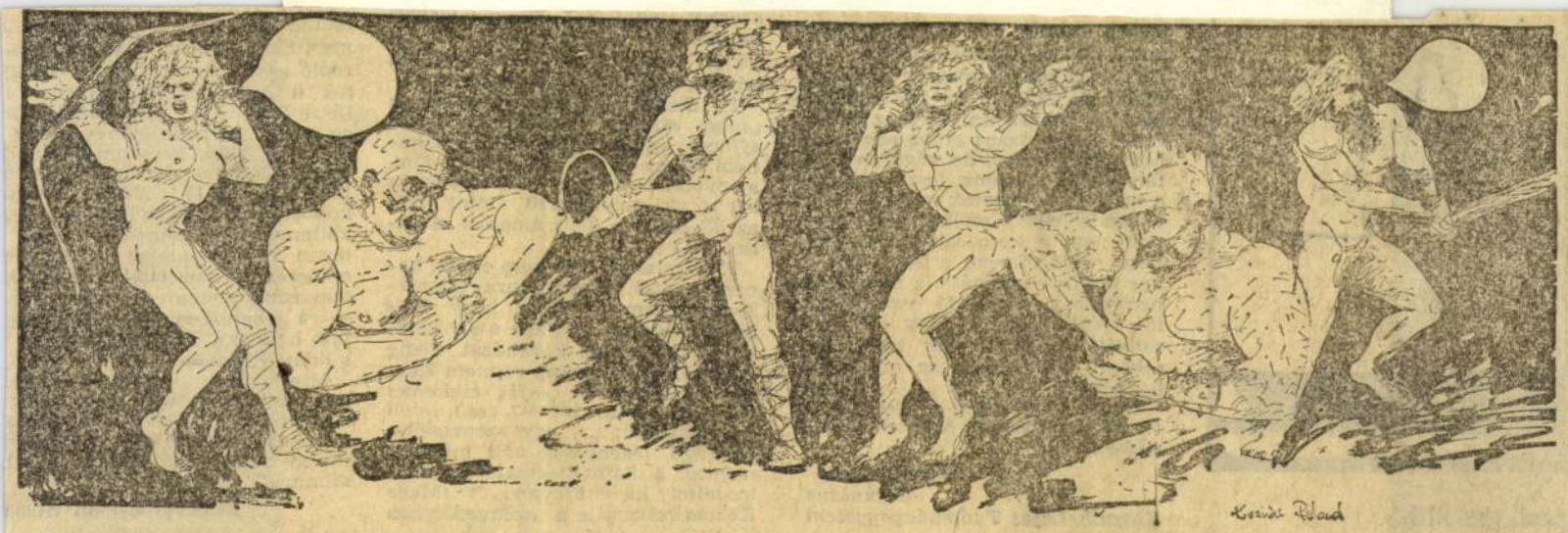

Kosnás Roland rajza

Élet és [illegible]

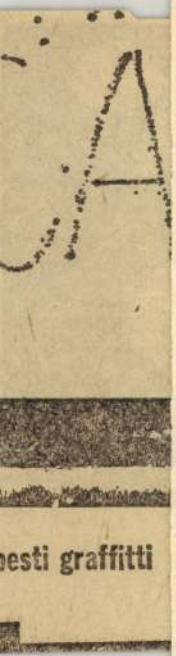

esti graffitti

esszéista minőségében i
artre nemcsak ezt az itt sz
gyetlen verset írta, bizony
híres sanzonénekesnő, J
Gréco (aki könyvemben Gr
en szerepel, ékezet nélkül
gy baki, bocsánat!) önvall
(Journal Musical França
któber 17.): „Nagy merész
attam Sartre lakásán. Ig
ényeket akarok énekelni.
zenével, hogy az egysze
k is megértsék. Sartre ö
lett nekem egy tucat ver
jellemzően nemcsak a saj
nem a barátaiét is —, és
Kosmához..."
hogy könyvemben minde
vül még több más dolog
l, érthetően megnyugvás
m ki T. Gy. szösszenetén
mondatából, hogy „a töb
el".

Reményi Gyenes István

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland montázsa

Kosnás Roland: Ko 3.

Élet és Irodalom 1986. nov. 7. xxx/45

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

1.

15 XXIX/46

Dévényi Antal rajza

vényeken megjelentetett (közvetített) reklámot az ugyanakkor, illetve ugyanott közzétett (nem fizetett) szerkesztőségi anyagtól, az előadott műsorszámoktól úgy kell elválasztani, megkülönböztetni, hogy a reklám jellege félreérthetetlenül kitűnjék."

(A Sajtóetikai Kódex nagyjából hasonló állásfoglalását nem idézem, feltételezve, hogy azt a kol-

jedelmi és egyéb okok miatt nem kívánunk válaszolni valamennyi bírálatára, de szükségesnek tartjuk megemlíteni az alábbiakat.

Fordításon nemcsak a szépirodalmi művek átültetését értettük, hanem a hivatalos iratok fordítását (kiállítását) és a szakfordítást is. Ez a terület — s ez aligha vitatható —, mennyiségében többszörösen felülmúlja a szépirodalmi művek fordítását. Dr. Hajzer Lajos közli, hogy az illetékesek már csaknem

ett már régen kész operett-éhez szövegírót. A témát vi-maga választotta, Pierre s Aphrodite című regényét zta át színpadra, egyéni át-ben. Hogy mi vonzotta, so-ehhez a kétezer évvel ezelőt-exandriában játszódó törté-z, mely Atalanta kurtizánnak irálynő kedvesének, Thomáz isznak tragikus szép szerel-örökíti meg, nem tudjuk. m mélyén, mint tengerszem a fegyen, antik pogány öröm mo-solyog csöndesen" —, írja Juhász a Hét hasábjain, Emőd Tamás sze-rint ez a dionüszoszi életlátás írat-ta meg vele az Atalanta szöveg-könyvét.

Az Atalanta már 1908 tavaszán kész volt. Juhász Gyula maga mondja, hogy alig két hét alatt írta meg az operett prózáját és a huszonkét dalbetétet. A darabot Váradon akarták előadatni. 1908.

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland: Csak nézzük a tévét

MEGYESI GUSZTÁV RIPORT

Kötetl
baráti
eszme

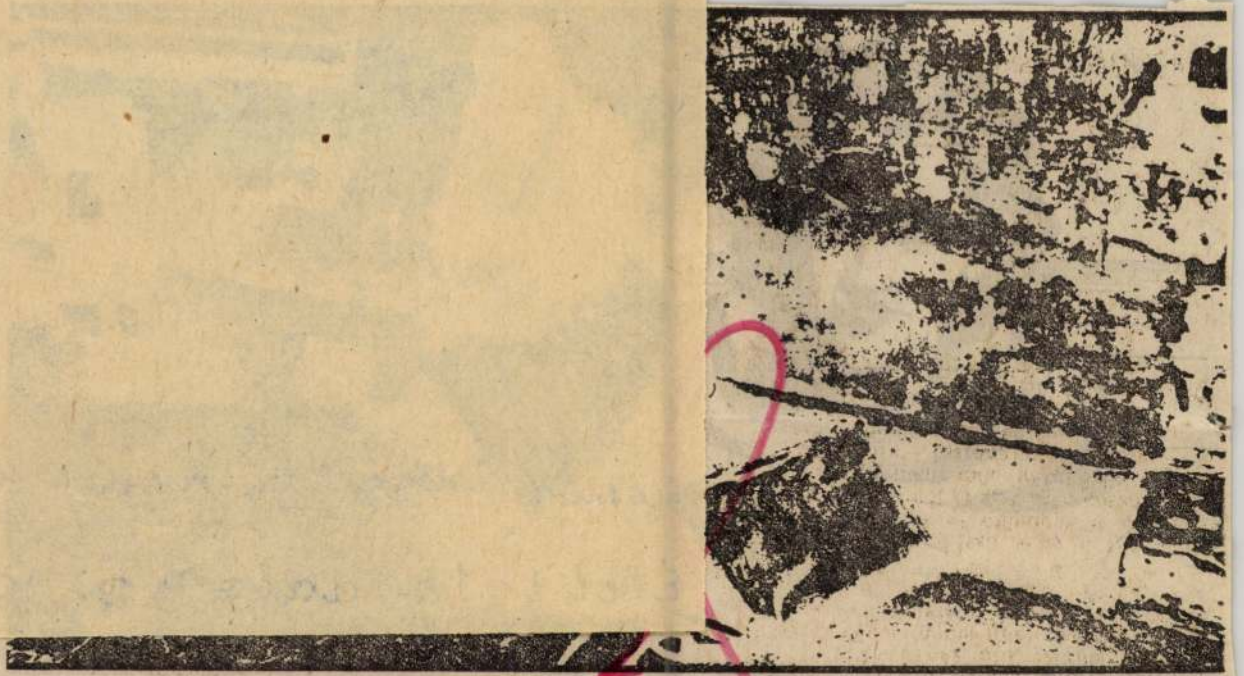

Kovács Péter Balázs fotográfikája

Kosnás Roland, grafikus

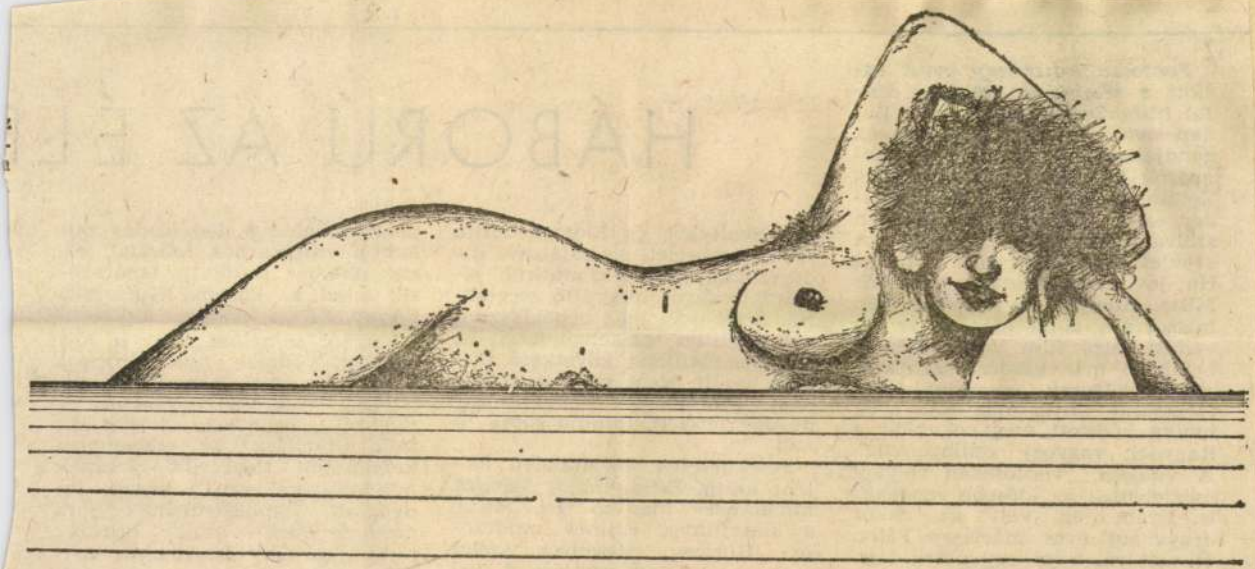

Kosnás Roland rajza

11

t. 11. XXIX/4P

ÚJ AZ ÉLE

ntban, ahol a díszelőadás zaj-
t, a várócsarnok feliratai jel-
:: október 15-től itt tanácsko-
: majd az Európai Kulturális
rum.

Szívből sajnálom, hogy a Jöjj
lásd! vetítése nyolc nappal
gelőzte ezt a nemzetközi ta-
kozót, melyen egyébként a
ndező is részt vesz. A film ha-
a, hitvallása, az eszményien
álasztott főszereplő arcának
nden rezdülése, a képek le-
űgöző kompozíciójának sora
ggyőzőbben szólt hozzám,
nt akárhány békeharcos nyi-
kozat.

A halált nem lehet megszokni.
g a termés[illegible]

jet csapattal. Másfél év múlva

most, az Agónia után elkészítette

Kosnás Roland, grafikus

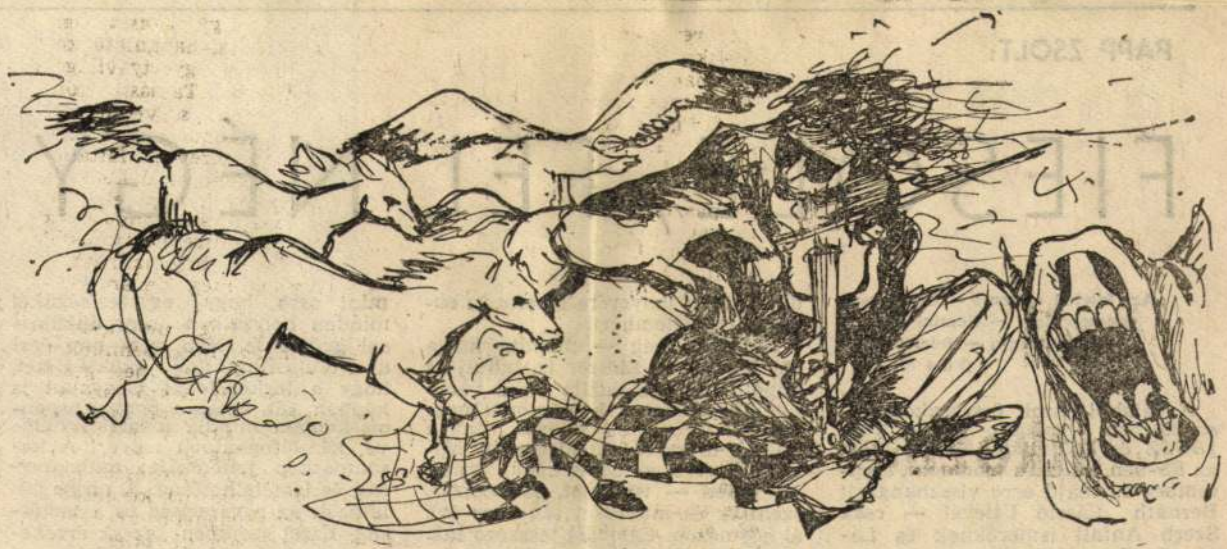

Kosnás Roland rajza

H.

szept. 27. XXIX/39

NÉGY

nt arra, hogy egyszeriségüket
nden helyzetben reprodukálás-
győzze le. Nap mint nap érzi
elutasíthatatlan szükségletet,
y a legközelebbi tárgyakat is
ben, sőt, egészen pontos hason-
sképben mindig megtekinthető-
kézzelfoghatóvá tegye." A ha-
másképp jellemzője: múlékony-
és ismételhetőség. A *tárgy* jel-
zői: az egyszeriség és a tartós-
. Ezzel szemben „az az érzéke-
amely a tárgyat kihámozza
kából, amely széjjeltöri az
át, a reprodukálás segítségével

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-749; 339-726
1981 FEB 14
ÉLET ÉS IRODALOM
Kosnas Roland
grafikus

1021

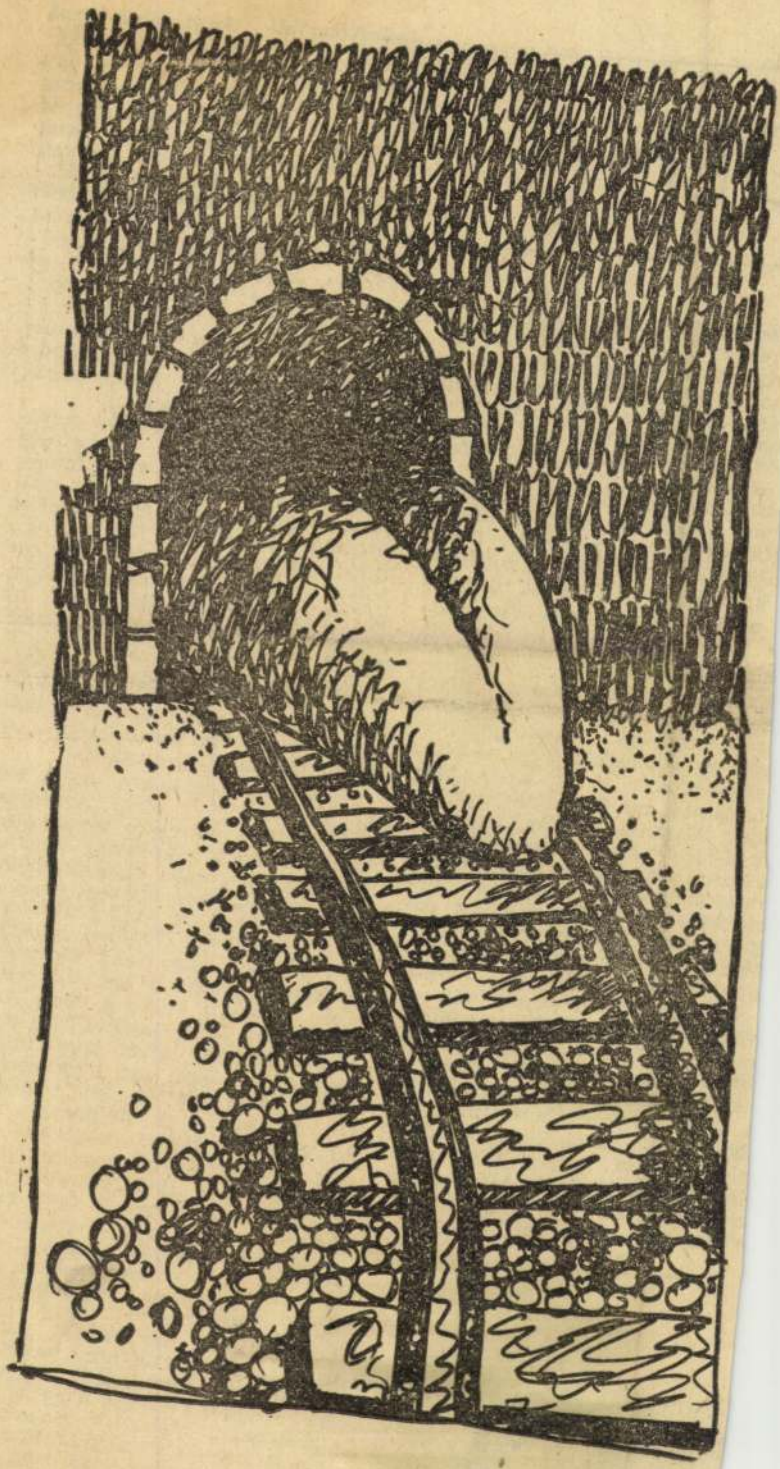

Kosnás Roland rajza

OLNA

zze meg, hol épít majd a kon-
rrencia. Amikor, nem csekély
rongással, megmutatták neki a
ton telkét, megnyugodott: szép,
rsze, de ezek a Hilton-fiúk nem
enek a bizniszhez: szállodát az
eti negyed szívében kell építe-
épp olyan helyen, amilyen a
sti Duna-part... S amikor a
lton embere tekintett le először
Halászbástyáról a riválisi Duna
ercontinentálra, ő sem rejtegette
kajánságát: illő tudni, hogy a
vendég nem a zajos központot
keresi, hanem a csöndet, az
kluzivitást...

Exkluzivitásban, persze, nincs
ány. De a magyaros Kalocsa
gyétterem egy kicsit „magya-
sch"-ra sikeredett, s a nevében
sznob Tower, a Trubadúr bár,
hangzatos nevű különtermek, az
njou, Beatrix, Mátyás, meg az
rpád-házi testvér hercegekről el-
resztelt Endre, Béla, Levente
m szűkölködnek cicomás „ihle-
ttségben". A Hilton boltjában pe-
g nemcsak anzikszkártyát vásá-
lhatsz szuvenír gyanánt meg ha-
utartót Halászbástyával, hanem
ha egy kis szerencséd van —
vöskéz munkálta színarany foga-
cskát is 27 ezer dollárért. De
bban teszed mégis, ha átkutya-
lsz a téren, a Mátyás-templom-
l délre sorakozó butikokhoz. S
ogy a középkori Buda sokadal-
ain nemcsak bizánci selyem és
leti fűszerszám találtatott, hanem
csó abaposztó meg „kishibás"
rtéka is, meg az asztalon,

holló

rique is, ahol yenért és kuvaiti dollárért — ki van írva! — vehetsz matyóbabát celofánkoporsóban, csikóbőrös kulacsocskát, *Kirsch of Eger*-t, Maraschinót és dán Tuborg sert dobozban. S itt a „lacikonyha" is: szörcsögő kávégéppel, mustáros virslivel, könyöklős evőpultokkal és tenyérnyi asztalokkal, színes ponyvatető alatt.

A tér turista-sokadalmát vigyázó Pallas Athénének ott a régi városháza sarkán, van némi takargatnivalója: ő bizony dublőz csupán. Eredetije 200 évvel ezelőtt díszkutat őrzött a Palota-téren, majd egy hegyvidéki nyaralóba került a derék sváb hivatalszolgához, aki elnevezte „frau Bábi"-nak, s azon lándzsásan, sisakosan, pajzsosan a kertvégi árnyékszéke mellé állította a Városvédőt; csak a 20-as években került vissza a Várba, s onnan az ostrom megpróbáltatásai után mai védett helyére, a Fővárosi Tanács épületébe.

A barokk Szentháromság a tér közepén a török utáni járványos idők emléke. A romos, elpiszkolódott városban felütötte fejét a pestis, s a lakosság itt, a templom előtt fogadta meg: szobrot emel a Szakramentumnak, csak legyen vége a csapásnak. 1692-ben munkához is látott egy olasz kőfaragó, de közben elmúlt a baj, s egyszeriben kiderült: kevés a pénz. Aztán megint jött a pestis, s 1704-ben a magisztrátus ismét konstatálta, hogy „Isten keze igen megnehezedett a város felett"; ám olcsóbb megoldásnak vélik „felhagyni az Ur haragját kihívó dolgokkal", s úgy határoznak: a „laza erkölcsű nőszemélyek", akik „korcsmákban és fürdőkben folytatják ledér üzelmeiket", valamint a „mindenféle játékos emberek", kik „tánccal, ugrálással, aljas mutogatásokkal bujaságra ingerelnek" — haladéktalanul söprűztessenek ki a városból. De Isten úgy látszik, nem akudott, mert 1706-ban mégiscsak felállítanak egy silány szobrocskát. Amikor 1709-ben a pestis újra jelentkezik, rászánják magukat a ma is álló emlékmű elkészíttetésére. Fel is avatják 1713-ban, „proper penitentiam", bűnbánat okából, ahogy az egyik felirat közli. S

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 137-748, 140-726

Kosnás Roland,
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 JUN 8

1021

Kosnás Roland: Hogyan tovább?

HETEDHÉT EURÓPA

(Május 29.: Múlt és jelen)

Akárhányszor sodornak a dolgaim Varsóba, úgy is írhatnám: szükségszerűen jut eszembe *Ilja Ehrenburg*: az *Emberek, évek, életem* lengyel fejezetei a Marszalkowskáról, Julia Tuwimról, a költőről, a bonyolult lengyel múltról. Persze, a jelen is bonyolult, ezért olyan kitartó és szenvedélyes errefelé a történelem iránti érdeklődés? Mert — József Attilával szólván — *a múltat is be kell vallani.* Nem állíthatom, hogy csak a jelen fontosabb értése okán, mert a história korlátozott mértékben tanítómestere az életnek. Inkább arról lehet szó, hogy korunk (és múltunk) zavaros, olvalálkoznának-e egymással. Akad közöttük régi és hithű katolikus, s akad közöttük olyan, aki mostanában katolizált; beszélgettem olyan kommunistával, aki tagja a pártnak és tagja a nemrég szervezett írószövetségnek; és végighallgattam azt a kommunistát, aki nem szereti ezt az írószövetséget; találkoztam olyan párttaggal, aki elmondta magáról: ő nem kommunista, s még kevésbé marxista, de úgy véli, hogy csak a kommunistáknak van életképes programjuk a válságból való kilábalásra. Essen szó bármiről és akármilyen nézőpontból, észre kell vennem ezeknek a beszélgetéseknek két közös sajátosságát. Az egyik: mindenki be-

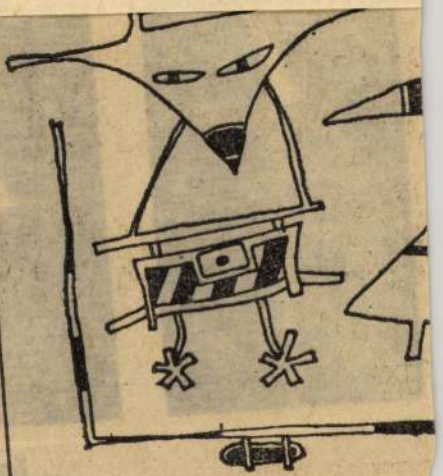

Kosnás Roland, grafikus

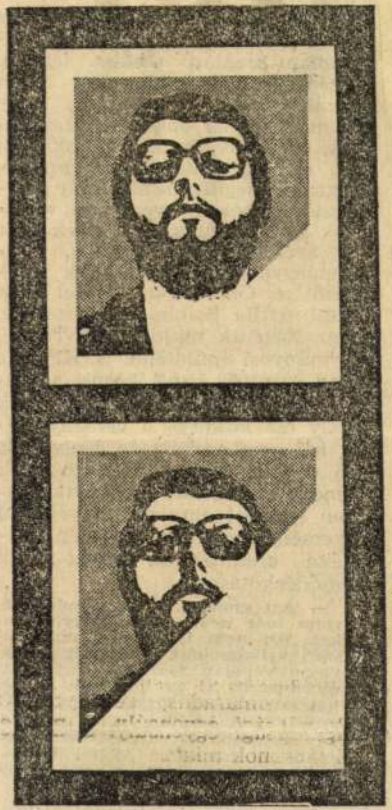

Kosnás Roland rajza

Kosnás Roland: R

Élet és Iroda

. szept. 13 XXIX/37.

8

szen vállalatainak többségét társadalmi rosan vállalati tanácsok irányítják, ők nevezik ki az igazgatót is, tehát szigorúbban fogják nézni a cég érdekeit. A kultúra és az oktatás így nagyobb létesítményeinek felépítéséről mégis az Állami Tervbizottság dönt. Nincs itt ellentmondás?

— Egy-egy fontos feladatot vonzóbbá tehet az állami irányítás, ha így látja indokoltnak. Az ÁTB arról dönt, hogy például az ELTE

Kosnás Roland, grafikus

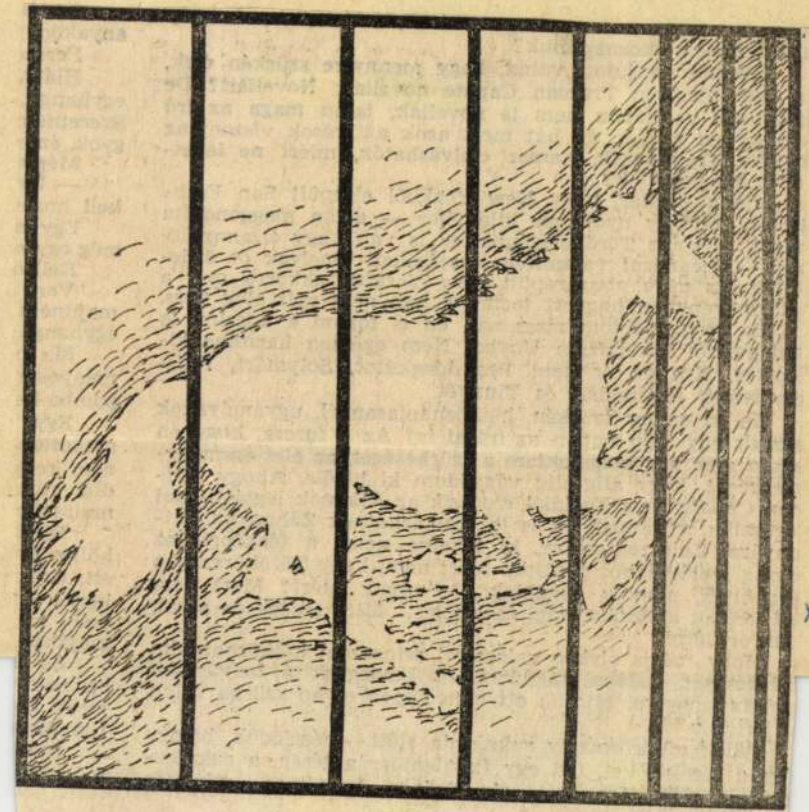

Kosnás Roland rajza

Kosnás
Élet és

13.
XXIX/27

zürkeségét, gálába vágódom, és bemegyek a belvárosba
nulatni magam. Mintha ott nem éppen olyan szürke volna
z idő és a tér.

Állok a Vörösmarty cukrászda előtt — nézelődök, bámu-
om a járókelőket. Ott egy fiatalember a téren, a cukrász-
la fala előtt cigarettát szív. Szépen, komótosan szívja a

En i
ha nem
most kö
rohadása
Inká
mába. V

VÉGH ANTAL

Kosnás Roland, grafikus

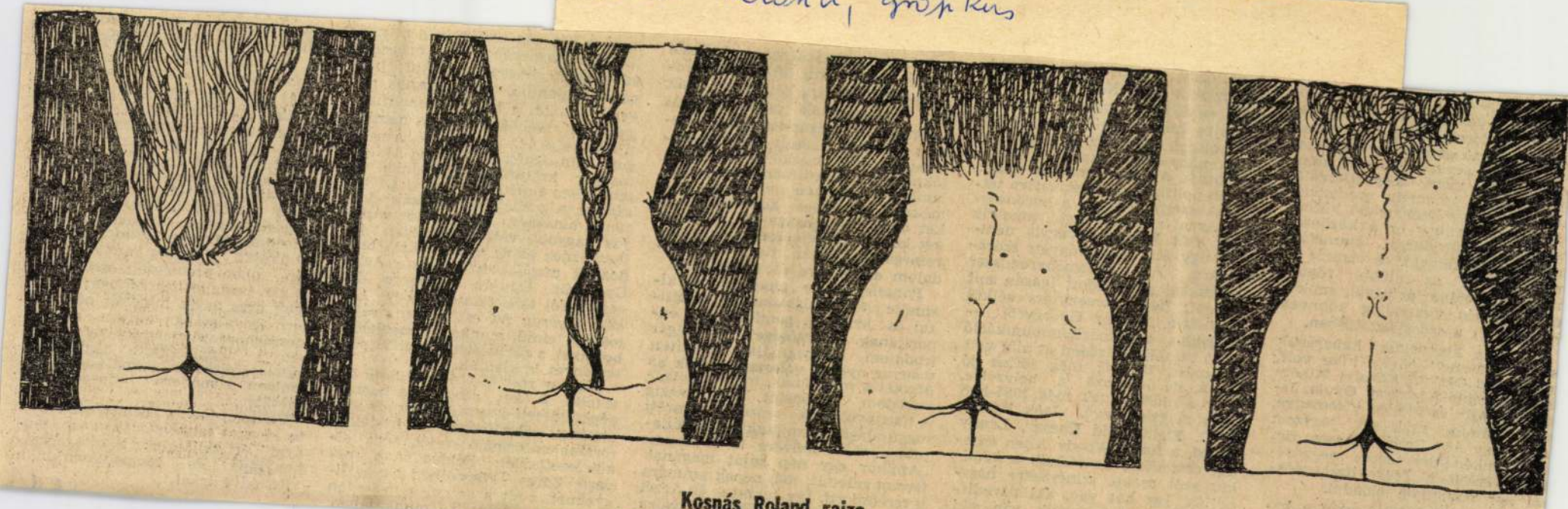

Kosnás Roland rajza

ég nem különült e
szesen; amikor a
intkezés formái mé
yan zagyvák és eset
a; amikor senki ne
i furcsát vagy s
bban, hogy valamel
ak kicsi, de véleme
ége van; amikor e
agyjából ugyanarra
nint a szórakoztató,
náskülönben az u
megbukott volna; és
az *egyéniség* viszony
érvényesült a szórak

Ennek a klasszikus
Bokányi Dezső éppú
nint Jászi Oszkár, K
éppúgy, mint András
neretes Ady és Móric
em citálom, csak
neg, hogy Ady Endre
atta, miképp lehetsé
ített verseit a Zerk
tal egy pódiumon e

Az első világhábor
aré veszített nimbus
ala is jócskán alább
ndre már 1935-ben

nép története a szocia-
rszakában is más-más
közepett alakul; bol-
ntból tanulságosnak ne-
at a művelődéspolitikai
nelyek a sajátos nemze-
khez kapcsolódó, a nyu-
knak erősebben kitett
ultúrából fakadnak. A
fejlődés jelenlegi szaka-
azdálkodó valóság ösz-
bára, „Az alkotói válfa-
b változatosságban je-
és új tartalmakat hor-
gukban" — idézte Aczél
Ognjan Szaparev do-
tájékoztatott, hogy Lu-
y Az esztétikum saját-
ű munkája megjelent
rövidesen egy cikkgyűj-
kiadják.

észről *Czine Mihály* ér-
két szocialista nemzet
ti kincsének irodalom-
lentőségét, az irodalom
ormáló erejét, népi el-
gét. Példaadónak ne-
könyvében azt a fi-
nit a szerző a makedon
szentelt munkájában

ságait mondta el *Peju Javorov* Éji vihar című versével kapcsolatban. „A puszta intuícióra hagyatkozó műfordítással szemben segítséget adhat a stílustörténetet megvilágító elméleti munkák ismerete" — érzékeltette Zarev könyvének hasznosságát. *Juhász Péter* annak a jó érzésének adott hangot, hogy Zarev élvezetes stílusban írt munkája nélkülözhetelen eszköze lesz a hazai tanításnak, a magyarországi bolgarisztikának. Kitűnőnek ítélte a fordító, *Magyarné Pintér Cecília* munkáját. *Koczkás Sándor* a két nép rokon problémáit érzékelte a bolgár irodalmi körképben; fölfigyelt arra, hogy mindkét nép modern irodalmában milyen egyetemességhordozó jelentőséget nyerhet a népköltészeti hagyomány mítoszteremtő felhasználása — hasonlóan a modern latin-amerikai példákhoz.

Pantelej Zarev elismerését fejezte ki záró felszólalásában a magyar értelmiségiek alkotó érzékenysége és temperamentumos vitakedve iránt.

A I

Kosnás Roland, grafikus

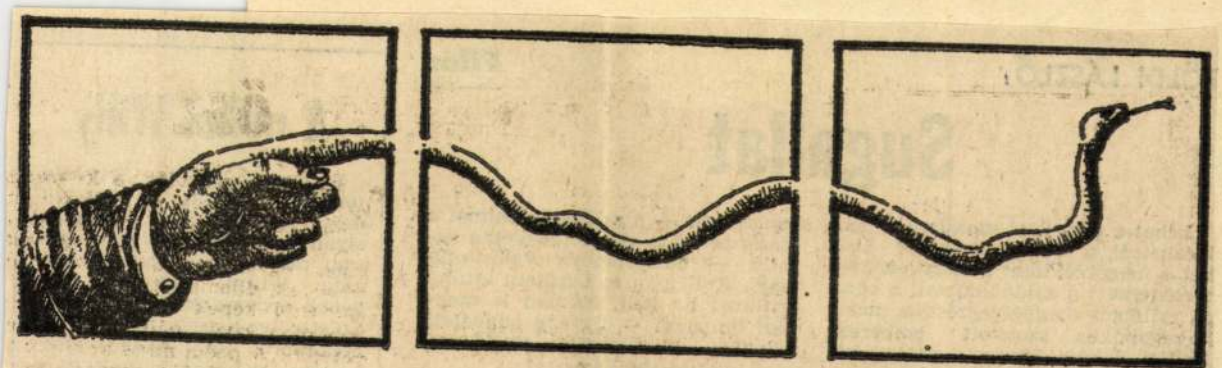

Kosnás Roland rajza

Kosnás Roland: Rajz

Élet és Irodalom Bp. 1985. júl. 22.

11.

XXIX/8

hai Willy

uitry így írt róla
„Csak az Úristen
Alfred Dreyfus
mint ő." A dicső-
nem tartott so-
t, akinek legna-
me, hogy felfedezte
tségét, az első vi-
után hamar elfe-
vajon ki volt ez a
ilágfi, aki saját ne-

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland: Minden lehetséges

Kosnás

Élet i

2.

XIX/6

ÚJJÁSZÜLETÉS

Olvasom mások visszaemlékezéseit és előkotrom egy fiók mélyéről saját ostromnaplómat. Valamikor úgy terveztem, hogy kissé átfésülve közzéteszem. Hogyan

„A Margit körút sarkán levő kávéházat is találat érte. Ajtaján még kint lóg a tábla: »Hétfőn zárva tartunk.« Mulatságos."

„Elemérék rettenetesen letörtek Egész lakásuk, mindenük / elpusz-

Kosnás. Roland, grafikus

Kosnás Roland: Egy kapcsolat története

Élet és Irodalom, Bp. 1985. nov 23.

4.

XXIX/48

issal, hosszú távon általános
adalmi hanyatlással jár együtt,
t lépett rá a magyar politikai
tés a szabad cserén alapuló
veződés (a piacgazdaság) felé
ítő útra. A gazdasági reformot
ítő, annak vonalába eső intéz-
sek ebbe az irányba hatnak.
sis L. Mihály tehát hibás kör-
erült. Azt kívánja, hogy „míg
esélyegyenlőség, ne le-
verseny", viszont a verseny
üli gazdaság nem képes meg-
nteni a — helyesen értelme-
— esélyegyenlőség anyagi fel-
eit. Van ennek a hibás körnek
másik nézete is. Egyfelől a kel-
intű esélyegyenlőség kialaku-
lak feltétele a hatalmi mono-
mok visszaszorítása, azaz a
okrácia, másfelől viszont a pa-
son alapuló gazdaságszerve-
— mind elméleti megfontolá-
mind a történelmi tapasztala
zerint — nem fér össze a de

Kosnás Roland ogr, fotóm.

→ Wahorn András ogr
Művészet 1985/4/64

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

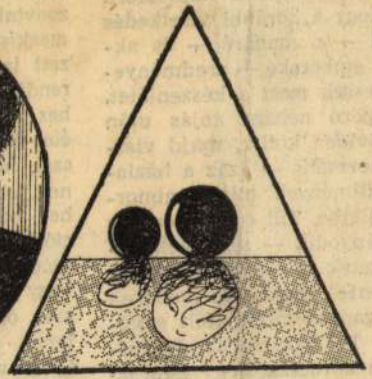

Kosnás Roland: Eukleiáda

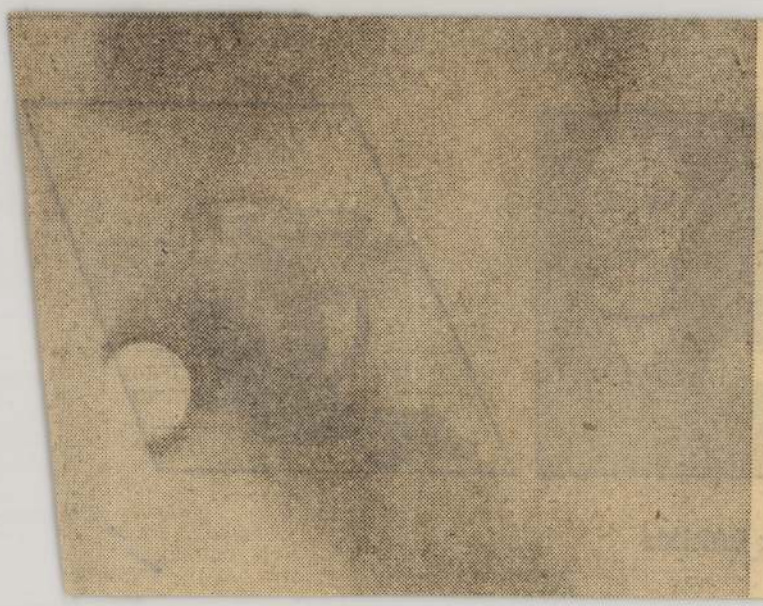

jelek Tilinéz hasonlóa
niék tehát fokozzák az
hogy ezt a madarukat
hessék. Előkerülnek a
füzetek, hogy a korábbi
tanulságai — a madáré
ciók — az embereké — e
sebbé tehessék *most* a k
Siker. Szpéró néhány
megáll, röviden kotlik,
szatér a normális — aza
sított körülmények mia
mális — életbe. Tili eml
nem halványodik — segítenek eb-
ben a füzetek is —, de a sikeres
Szpéró-mentés, majd más madarak
örökbe fogadása miatt átélt aggo-
dalmak — PP vak madár, Juszuf-
Noel olyan aprócska, hogy csipesz-
szel kell etetni — újabb áldozato-
kat követelnek és újabb örömöket
adnak.

Tradoni füzeteit lapozva, írásait

ciójat. Sőt! Amennyivel inkább
reánk szorulnak az állatok, itt Tili
vagy Szpéró, annyival inkább. Hi-
szen ők soha nem lesznek hálát-
lanok, soha nem akarnak kitúrni.
Ők ki vannak szolgáltatva — tehát
csak magunkat kárhoztathatjuk,
ha vállaltuk őket, ha nem jöttünk
rá, hogy mitől boldogok, mitől
szenvednek, s így mivel okozhat-
nak nekünk szenvedést vagy, eso

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnai Roland

1984 JUN 22

ÉLET ÉS IRODALOM

Grafika

1021

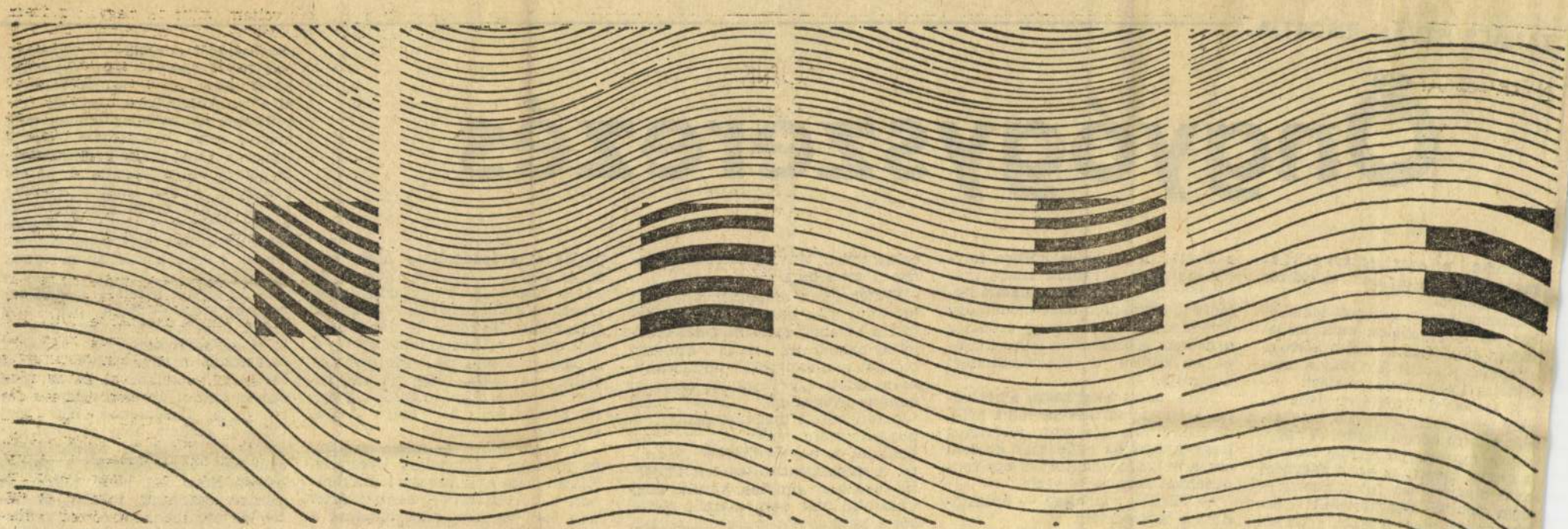

Kosnás Roland rajza

TANÁCS ISTVÁN RIPORTJA:

Öngyógyszerezés

Mindig az egészségügyi felvilágosító cikkeket olvasom el először az újságokból.

Elgondolkozom a kapott tanácsokon, és megpróbálok azok szellemében élni. Nem is tűröm környezetemben a kuruzslást vagy a mértéktelen gyógyszerfogyasztást.

A szomszéd hároméves kisfia tavaly télen, disznóvágáskor belehátrált a forró kopasztóvízbe. A nagymama repceolajjal akarta bekenni a gyerek ülepét, az egyik nagynéni avas disznózsírért futott. Szomszédom azonban a sarkára állt: orvoshoz kell vinni mielőbb a kis sérültet. Élénken helyeseltem utóbb, mikor elmesélték az esetet: hiszen a doktor úr rendelés közben folyton hallgatja a rádiót. Hiába magyaráztam a zene idegnyugtató hatásáról, Örzse néni önző módon úgy értelmezte a dolgot, hogy a doktor urat nem is érdekli az ő derékfájása, ha közben a kívánságműsort hallgatja.

Nem tudott féket rakni a nyelvére, s egy falugyűlésen, mint nyílt, demokratikus fórumon fölvetette, hogy nyugdíjba kéne már küldeni ezt a mihaszna doktort, s egy rendesebbet keresni helyette.

— Miből gondolja? — érdeklődött a tanácselnök.

— Hát abból, hogy nem dolgozik rendesen.

— És ezt miből gondolja?

ez az ember tényleg szeretné kideríteni, mi a baja.

Rettenetesen kíváncsi volt, mit tapintott ki a hasából, mit hallgatott a hátából, mért ütögette ököllel az oldalát. Az orvos azonban semmit sem szólt, csak hümmögött, majd adott egy injekciót és fölírt néhány gyógyszert. Örzse néni jócskán hozott magával pénzt, a buszállomásra menet még be akart szaladni a nagyáruházba vásárolni. A magánrendelésen tett látogatás azonban annyiba került, hogy vásárolni már nem maradt pénze, sőt a buszravalót is a szomszédasszonyától kellett kölcsönkérnie.

Nagyon szerette volna, ha ez a

patikából a fondorlatos úton, egy gyógyszerész ismerőse segítségével megkaparintott Maripent, és elkezdi szedni négyszer egyesével. Rágondolni is rossz a lehetséges szörnyű következményekre: a gyógyszer alattomos mellékhatásaira, vagy arra, hogy ha egyszer hozzászoknak a baktériumai, azontúl tehetetlenül áll majd velük szemben a tudomány.

A barátomnak is megmondtam, én sohasem vetemednék ilyesmire. Hiszen van erre hivatott szakember, a körzeti orvos. Semmi mást nem kell tennem, csak elmenni a rendelőjébe és türelmesen várni egy félnapot. Csak annyi kell hozzá, hogy az ember megszabaduljon

[illegible] muszáj velük foglalkozni. Orvos legyen a talpán, aki a mindennapi tömegből kiválogatja a valódi betegeket. Aligha lehet csodálkozni, ha olykor téved a szakember: a tünetekből és a beteg viselkedéséből olyanokat is táppénzcsalónak ítél, akik később valóban betegnek bizonyulnak.

— Az ötödik héten — meséli tovább barátom — Nóra már alig tudott fölkelni. Férje, egy kétméteres gépkocsivezető, a vállalati karateklub sztárja kísérte el a rendelőbe. Amikor az orvos meg akarta újítani az idegcsillapító receptjét, a türelmetlen ifjú férj üvölteni kezdett, hogy azonnal adjon beutalót valami felkészültebb emberhez, vagy összetöri a berendezést. Nóra két hetet töltött az intenzív osztályon, további öt hetet kórteremben, mire helyrehozták annyira, hogy hazamehetett folytatni a mézesheteket.

— De helyrehozták! — tromfo-

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

8.

XXIX/47

A nemzeti kultúra véd

Budapesti beszélgetés Regis D

llemes délelőttöt töltöttünk a Szépművészeti Múzeumban. meglepődött és megilletődött képzőművészeti kincstárunk aga láttán. Ezután ültünk le egy fekete mellé beszélgetni Re- vel, a neves és legendás francia iróval, Che Guevara egykori val, aki mint a kulturális fórum delegátusa jött el Magyar- linek tagadjam, meglehetősen banális és ügyetlen kérdéssel beszélgetést.

ár a fórumtól?

sokat. Jó, hogy van, ak az államok, hanem ak között is megindul közeledés, és a helsinki lép csak katonai, dip- olitikai medréből. De tkozásokat nem volna hozzá. Nyilvánvaló, n résztvevő megőrzi azt

ra érkezett, de én azt hiszem, hogy a találkozó ezzel együtt is közeledést jelent a népek között. Hogy az ügynek a diplomaták a gazdái, az szememben a lehetőségek korlátjait is jelenti, bár például a francia küldöttség jó egyharmada a kultúra embereiből áll.

kor szintén jobban érdekli az *író* története, mint a *könyvé*. A harmadik jelenség, amit már említettem, a sovinizmus, a nemzeti könyvkiadás hipertóniája. Végül a negyedik: a divat. A latin-amerikai regény — én nem mondom, hogy alaptalanul — divatban van. Európa nincs divatban. És, sajnos, erre sem tudom azt mondani, hogy teljesen alaptalanul. Mintha nem volna mit elmesélni egymásnak.

— Nem túlságosan borús ez a kép? Úgy véli, hogy az irodalom nemzetközivé válásának korunkban egyáltalán nincsenek lehetőségei?

— Lehet, hogy pesszimista vagyok, de dialektikusan pesszimista. Nem

[redacted]

1980. FEBRUÁR 9.

Kosnás Roland

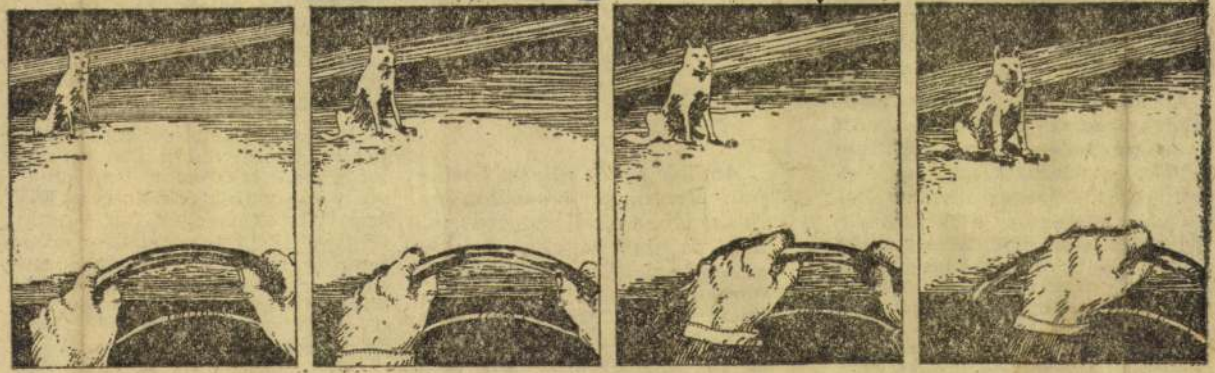

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 9.
[redacted] XXIV. évf. 6. sz. címlap.

a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat terve[illegible] főváros Építé[illegible] zottság vélem[illegible] rült jóváhagyásra.

A Kozma Lajos tervezte Átrium ház (melyben a Május 1. mozi van) jórészt már legyártott üvegburkolata felhelyezését a kivitelező vállalja, s így az épületfelújítás a jóváhagyott tervek szerint fejeződik be.

A Mártírok úti Ferences-templom szobrairól és kőtagozatairól a fekete festék gondos, előzetes szakértői vélemény alapján végzett letisztítására az illetékes hatóságok kötelezték a kivitelezőt. Ezt a festést a szakszerűség híján való helyszíni kezdeményezés okozta sajnálatos módon, minden tervvel, jóváhagyással, utasítással ellentétesen.

A. Czétényi Piroska dr.

Budapesti Műemléki Felügyelőség vezetője

Az Élet és Irodalomban glossza

zi, melyben mind a műemlékvé-

[illegible] és ezzel segíti a tervek kialakítását. Voltaképpen sajnáljuk, hogy az említett hibák a Mártírok úti homlokzatok színezésének egyébként kedvező összhatását lerontják.

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat

★

Amikor a két választ közöljük, olvasóink tájékoztatására azt is meg kell jegyeznünk, nem rajtunk múlott, hogy a novemberi írásra februárban térünk vissza. A Tervező Vállalat levele december 17-én kelt. A. Czétényi Piroska írása január 21-én. A két levél egy borítékban érkezett. A borítékon kibetűzhetetlen a feladás időpontja. Mi január [illegible] *kaptuk kézhez, február*

[illegible]

[illegible] hácshoz. A II. kerületi Tanács vi- [illegible] IKV-tól kért szakvéle- [illegible] y bíró a vádlot- [illegible] ak. Meg is kap- [illegible] t. A II. kerületi IKV igazgatóhelyettese nyilatkozott: amit feltöltenek, az bányagödör. Amivel töltik, az viszont nem szemét; különben is, nem tartozik a természetvédelmi területhez, tehát az IKV azt csinál vele, amit akar. A tanács mindezt elhitte. Meg is írta a panasztevőknek, akik tűnődhetnek: az IKV-nak higgyenek inkább vagy a saját szemüknek és orruknak?

Ha a tanács egyszer majd helyszíni szemlére küld valakit, aki meg tudja különböztetni a természetes völgyet a bányagödörtől, ha az IKV szemetét eltávolítják az Apáthy völgyből, és azt az Apáthy szikla természetvédelmi területéhez csatolják, akkor majd mi, Szalonka úti lakók is jóízűen tudunk mulatni az olyan kacagtató leleményeken, mint az „illegális szemétlerakóhely".

Münnich Antal

Az újságíró mindezen éppoly fogcsikorgatva mosolyog, mint a Sza- [illegible] *szerszaglók, akik* [illegible] *a „makutyi"* [illegible] *szemetes ter-*

[illegible]
valóbar
akcióir
szakvél
mentés
náznak
Miért
akiknel
van az
mint a
nem t
vésbé
egyszóv
munká
nélkül
vosi, ü
stb. dí
janak
Van-e
Az erl
cikkein
követel
ba szá
nyem
fölhábo
szemlél
Nem
Asperjá
szabadp
porodás
ten fog
is épü
mondor
szen e
is gya

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI
Telefon: 337-748, 340-726

Élet és Irodalom
Kosnás Roland, grafikus

1983 NOV 11

1021

Kosnás Roland rajza

DÖBRENTEI KORNÉL:

A tó

Ősz van, az árbócokról lekerengnek a lobogók,
vásznukból kiaszott az idea-ragyogás,
ráavarulnak az elszikesedő hazára,
s ünnepélyhevű rothadásuk
csíralendületre jövőt nem igéz.
Színeinkből kivetkőztetve tengünk
a kiürült erejű lombtrágya-hegyen,
mellyel a jogar ördöngös örökbérletesei
fűtnek napizzás-mímelő eszmekohót,
s míg öntvénnyé dermednek a népek,
kéményéből előkorbácslik a füst,

Rysza

Ötvenegy éves, huszonhét éve jo
Eddig tíz könyvet írt, Hailé Szelassz
Európában és az Egyesült Államokba
gyarországon. Úgy hozta a véletlen,
kant a lengyel Ryszard Kapuściński
sahinsah című könyvének részleteit,
október 27-én adta elő a Lengyel Ku
tát. A színházi vendégjáték alkalmáb

— Nehezen meghatározható műfajú könyveit — hiszen többek riportnál — sokféleképpen olvassák a világban.

Kosnás Roland

"Plakátterv" c. rajzát bemutatja a lap. Repr.

Fenti rajzot lásd: Czigány György: "Éneklő festék" c. -Illés Árpád festőművész győri kiállitását ismertető- cikkének hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 16.
XXIV. évf. 7. sz. 11. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Rolandot
grafikusművészt

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 AUG 19

1021

Kosnás Roland rajza

HETEDHÉT EURÓPA

(Augusztus 7.: Stósz)

Mindig irigyeltem azokat, akik gondosan számon tudják tartani írásaikat, nem szólván arról, hogy mekkora fontosságot képesek tulajdonítani soraiknak. Jómagam alkatilag sem tartozom közéjük: szerintem azért ír újságba az ember, mert bízik benne, hogy a naprakész információ és a napnak szóló állásfoglalás ugyanúgy alakítja az egyén és a köz gondolkodásmódját, mint a csak halhatatlanságnak szánt művek. Ezen a vasárnapon azonban Stószon jártam, tehát letőle telhetőleg a színtiszta igazat. Az ötlet olyan szokatlan volt, hogy érthető módon feldúlta a hatóságokat, de lassacskán megszokták; a hallgatók pedig mindig ezt igényelték. „Szép program, ma sem ártana a hírközlés receptjeként használni. A háború éveiben gyerekként nem nagyon érthettem, hogy mit mondott a BBC, de szünetjelére emlékszem, meg arra a különös izgatottságra, amellyel apám hallgatta Londont. A tárgyilagosság azonban megköveteli, hogy ideírjam *Károlyi Mihály* konfliktusait is a BBC-vel. Azért is, mert manapság sokat beszélünk a ma-

BENEY ZSUZSA:

A világ ezután nem a világ
nyelvén beszél. Eltűnő esti
érintik még a folyót, de a l
földi létezésének csillagát

már kioltotta, elmerül. Ne
pora ül a szobákban hol sz
csonkjai égtek és egy pilla
mint árny szállt át a tárgy

hol a búcsúzás kendője ke
Sorsunk nem kel és nyug
nem hó mely sötétségben

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1983. JÚL. 22.

Kosnás Roland rajza

szat alatt vagyó fiú bűncselekményekkel hívja föl magára a figyelmet; az évtizedeken át Ocskóékat leső „úrigyerek" savanyú entellektüel lesz ott, ahol a nagyobbik Ocskó lány vérnősző barom férjének áll a világ; s azok hordják szét a használható bútorokat, akik most élnek úgy, mint karrierjük kezdetén a földszint 7-beliek. Fenákel nemcsak a keretül szolgáló epikai fikcióval bánik tehát jól, de a részletekkel is. Teri szerkesztőségbe küldött levele, Kálmus füzetei riporterremeklések.

De... az Ocskó-dinasztia története nem tudott magyar proletárregénnyé felerősödni. Úgy tetszik, éppen azért, mert a történések megmaradtak a kívülről és a csak kívülről követhető eseményeknél. Fenákel szomorú rezignációval rámutat a kilátszó világra: ez volt, van. S láthatólag nem bizakodik abban,

nagy sikerű regényeihez k
most hangot is, témakört is
toztatni törekszik, de a ráta
bizonyossága nélkül. Az első c
darabjai az ötvenes években
szódnak, javarészt a szerző ko
sának bizonyuló Neviczky nev
tű falusi fiúcska főszereplés
Amíg a korábbi regényekber
szűkszavú események, feszes di
gusok domináltak, most hangulatkeltő leírások, tűnődések viszik a prímet. Ezek mindaddig magukkal ragadnak, amíg konkrétak: a libalegeltetés, a Kraszna, vagy Szamos menti csatangolások elevenek, hitelesek; de amikor arra tesz kísérletet Balázs József, hogy sejtelmes több jelentéssel bíró mozzanatot lopjon a képbe, kibillen alólunk a talaj, s hol a Szigorúan ellenőrzött vonatok mezsgyéin járunk, hol Goda Gáborén, hol meg

ke testesülni, de ezeket az élményeket átlátni, összefogni nem képes eszmények híján. Azaz meghatározó eredeti szemlélet nélkül. A korábban tényközlő, kemény vágásokkal dolgozó, dokumentaristát ígérő író most a lírai, a groteszk közelítésekkel, sejtelmes reális-irreális áttűnésekkel próbálkozik. Miért ne találkozhatnék égi másával, Bohumil Hraballal, vagy új egek új ideáljával is?

lesen. Mezei András teremtmé-

zedben nem is olyan ritkán, Me-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Kosnás Roland
grafikusművész
ÉLET ÉS IRODALOM
1983 ÁPR 29
1021

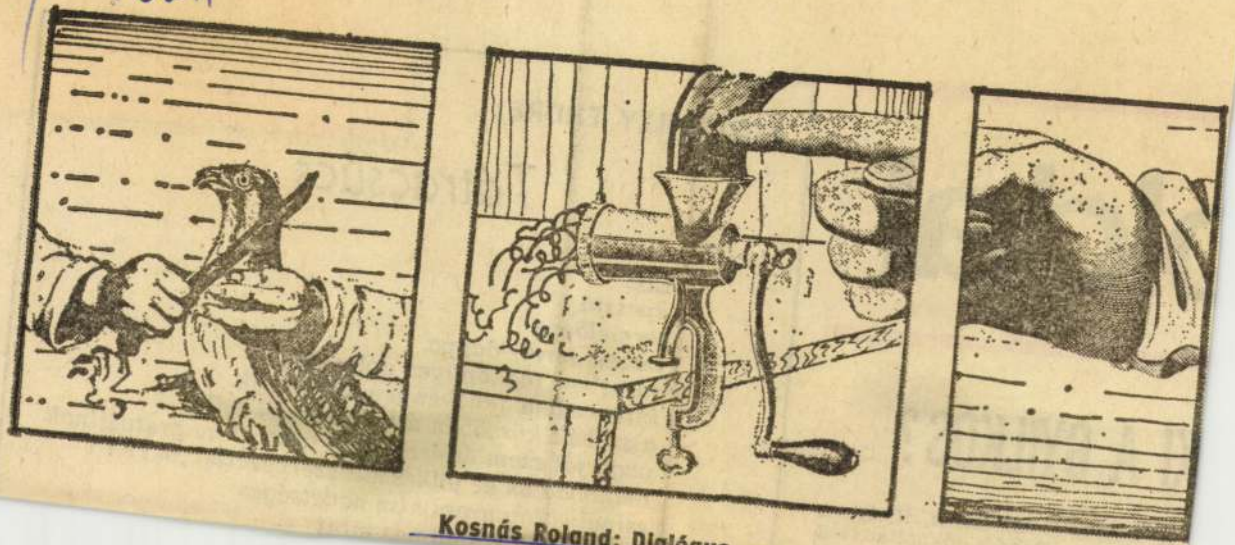

Kosnás Roland: Dialógus

oldal

KI A GYILKOS?

A Belügyminisztérium, illetve a Budapesti Rendőr-főkapitányság néhány évvel ezelőtt — a nyomozati

KUKORELLY ENDRE:

Tátracsúcs

Elk
épesztő
termelőapa
leszek termelőappa
rátusban tagkönyves dolgozó
intézkedem tevékenyen tenyészek
a szobák küszöbén átkelek és jól esik
vagy jót esem és észre sem veszem ha gratulálnak
hegymászás ez fölkészült szervezettel m i é r t
csinálod így uram hisz nevetséges
ez és olyan szánalmas mint

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Kosnás Roland, grafikus
1984 JUN 0 1
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

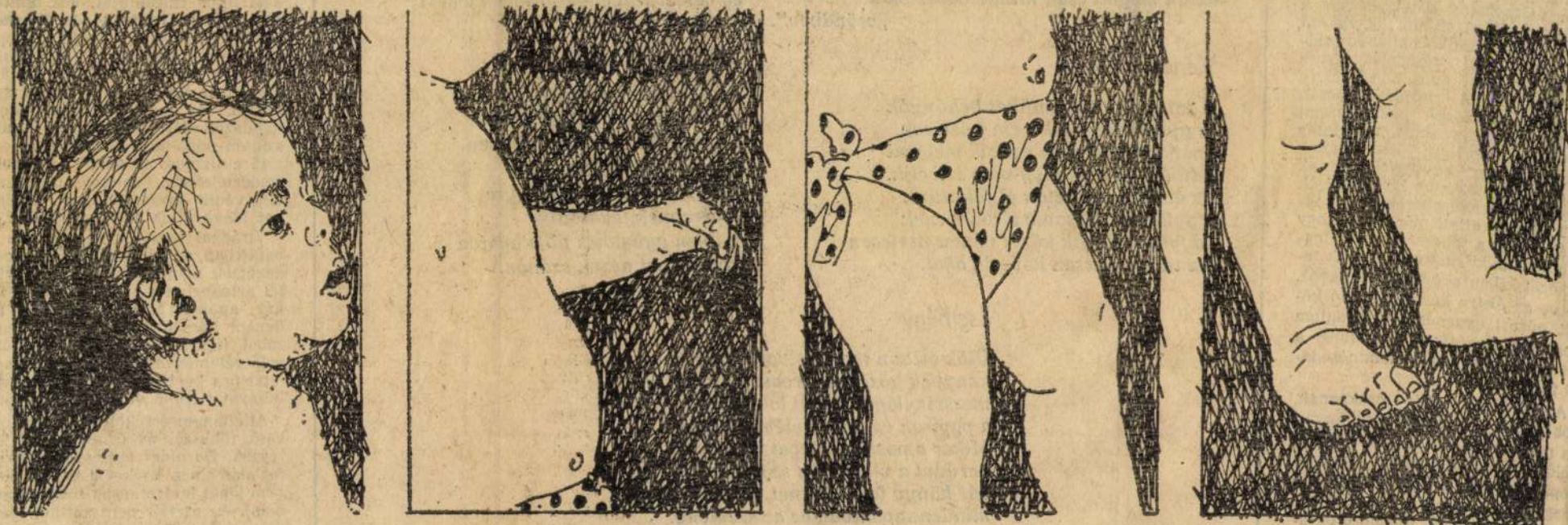

Kosnás Roland rajza

hogy az állandóvá vált értékek, például a közösségi érzés, segítenek a változtatás bátorságában, a felelősség vállalásában. Egyébként is a nevelés, a tanítás állandó szellemi és fizikai készenlét, gyors reagálás, beavatkozás, megőrzés és újraformálás. A nevelés kapcsán fölmerülő kérdések pedig sosem szűkíthetők le az iskola, az oktatás területére, szorosan összefüggnek a társadalom egészével, annak minden eresztékével. Ezt mutatják az említett szakemberek írásai, vitái is. Észre kellett már venni, hogy a két pólus: a tehetséges vagy legalábbis a lelkiismeretes, a diák tehetségét kibontakozni segítő tanár, illetve az életre készülő tanuló között húzott egyenes a társadalom tengelye, forgásának lendülete a két pólus teherbírásától, minőségétől függ.

A kérdések tehát sorakoznak. Többségük inkább szemrehányás, ha nem éppen éles kritika. Itt van például a *zaklatottság*. Hogyan képzelhető el a célokat legalább megközelítő, az egyéniség és a közösség harmóniáját létrehozó oktatás, nevelés, amikor az iskola a tartalmi és a strukturális átszervezé-

tán a postás hoz hírt vagy levelet
aztán megint csak munkában ülök a
„csöndben".

Vénen tisztesen

A tettesek s a szemüket behúnyók
és gyermekeik kik nem felelősek
apáikért s ezt nem győzik megírni
a túlélőket valahogy nem szívelik.
És évtizedek húztak el fölöttünk
a gyilkosok lassan a sírba térnek
„ágyban párnák közt" vénen tisztesen
s a túlélők lassan követik őket.

Esemény

Ülök otthon magánsivatagomban
könyvek között az íróasztalomnál
messzi világok képei lobognak
a papíron és mind felém lebegnek.
Mikor a postás csönget levelekkel
bezúdul a világ dala szobámba
pár könyv levél üzenet messzi földről
mindennapomban ez az esemény.

Rigó fütyülhet és gyümölcs megérhet
és verset írni énekelni nem lehet?

Tavaszi havazás

Lassan lépek mendegélek
felhő van csak sehol fények
nappal nincs és éjjel nincsen
tavasz telik didergésben
fák szirmára hó hull egyre
leperegnek feketedve
milyen gyümölcs nő a nyáron
kopár ágat nézek szánón.

pedagógust nem a virág, nem a szülői értekezleteken szorongó anyukák, apukák bájmosolya, nem az ünnepi köszöntő becsüli meg igazából, hanem a felnőtt módra érvelő véleménycsere, a csöndes meditációra késztető jó szó, a személyiséget tisztelő vita, a segítő tett.

Alighanem érzékeli a kedves olvasó, többször nekifutok a befejezésnek. De nincs befejezés. Összefoglalás sincs. Ezeket a kérdéseket nem lehet lezárni, csak továbbgondolni. Az osztály nem züllhet szét. Az osztályra mindnyájan vigyázunk. A sziklát pedig görgetjük

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland

Grafikus m.

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 SEP 2 3

1021

Kosnás Roland rajza

Emberek az embertelenségben

Úgy vélem, sokak számára terra incognita az a terület, amelyre E. Fehér Pál rövid cikke vezeti el az olvasót. (És, 1983. június 24. Hetedét Európa. *Sipos Gyula és Dmitrij Vakarov*). Mert jóllehet Kárpát-Ukrajna népe, amely magát ruszinnak nevezte, tőszomszédunk és századokon át sorsközösség kapcsolt össze minket — hiszen Rákóczi „gens fidelissima"-ját már József kaszásai között is ott találjuk, de még nagyobb dicső-

[illegible] a Ruszkoje Szlovo-nak a hasábjain, amely ma a könyvtárak zárolt anyagához tartozik, publikálta verseit — gyakran álnéven — maga I. Kercsa is, és patronáltjai, a budapesti fiatal ruszin bölcsészhallgatók: K. Halász, P. Prodán, D. Vakarov, V. Szocska (azaz Szocska László), a veszprémi postatisztviselő, Sz. Panyko és Vakarov barátja, a már említett M. Spitzer. A teljesen hasonló szellemű Karpato-russzkij Golosz pedig a szintén budapesti bölcsészek, J. Arhij és M. Szimulik költeményeit jelentette meg. Az 1939—44. között megjelent költemények egy része a „Viscsij vohony" című, 1974-ben, Ungváron megjelent gyűjteményes kiadványban található).

Néhanapján nem egészen veszélytelen vállalkozásra is sor került. Így

[illegible] kájuk megindulásában (ebben az időben Ungváron már Ady-fordítások is születnek!), és volt, aki még a szovjet irodalomról is mert beszélni. Vagyis, emberek maradtak az embertelenségben is. Akikről az elmondottakat bizton állíthatom: Martinkó András, Kovai Lőrinc, Kólompár (később Kara) Mihály, Körmendy Gyula.

Magam is E. Fehér Pál véleményét képviselem: az említettek korántsem csak érdekes kapcsolattörténeti adalékok.

Dr. Medve Zoltán

docens
Janus Pannonius Tudományegyetem
tanárképző kar,
Pécs

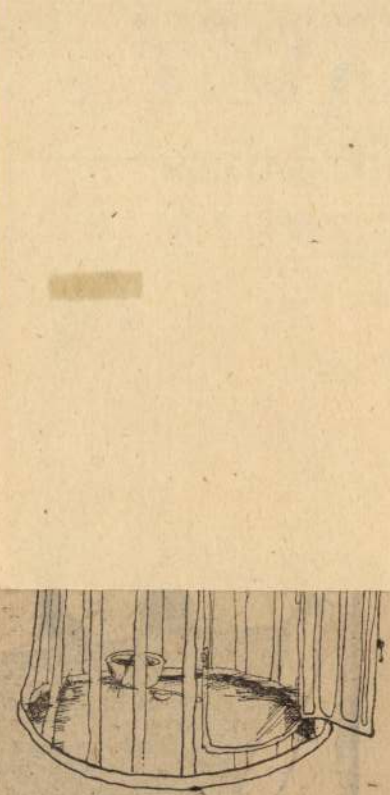

Köllő Zsuzsa: Vakáció

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1984. ápr. 13. XXVIII/15

10

Benkő Viktor: Foci

Kosnás Roland, grafikus

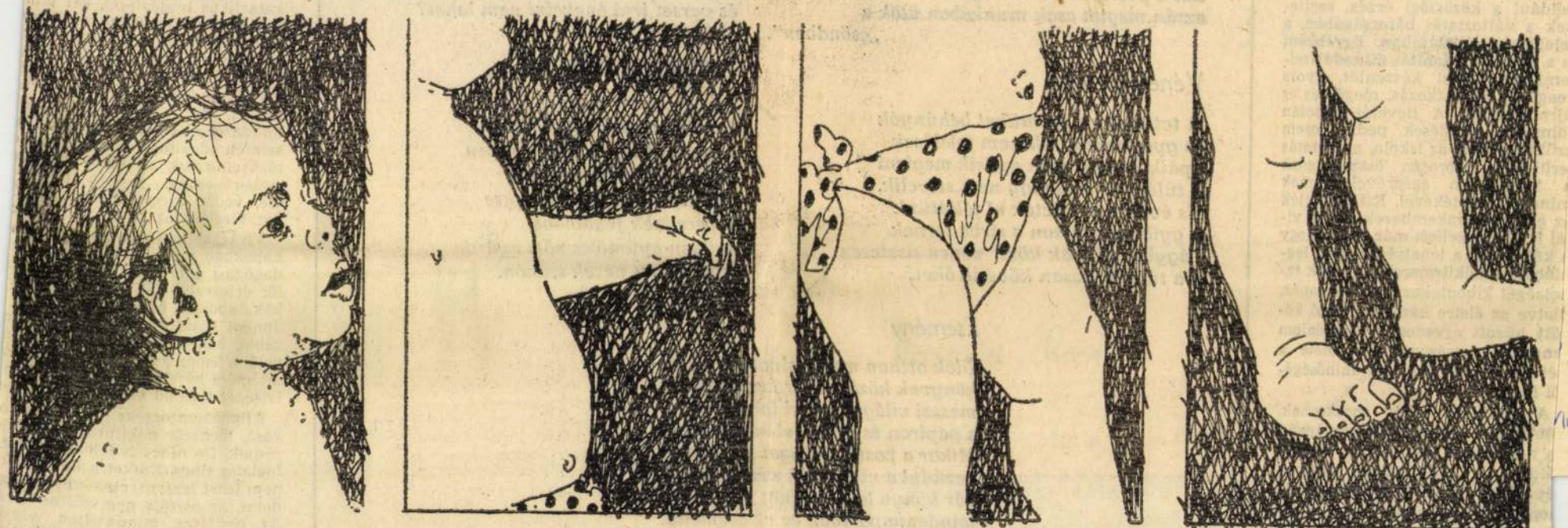

Kosnás Roland rajza

114/22

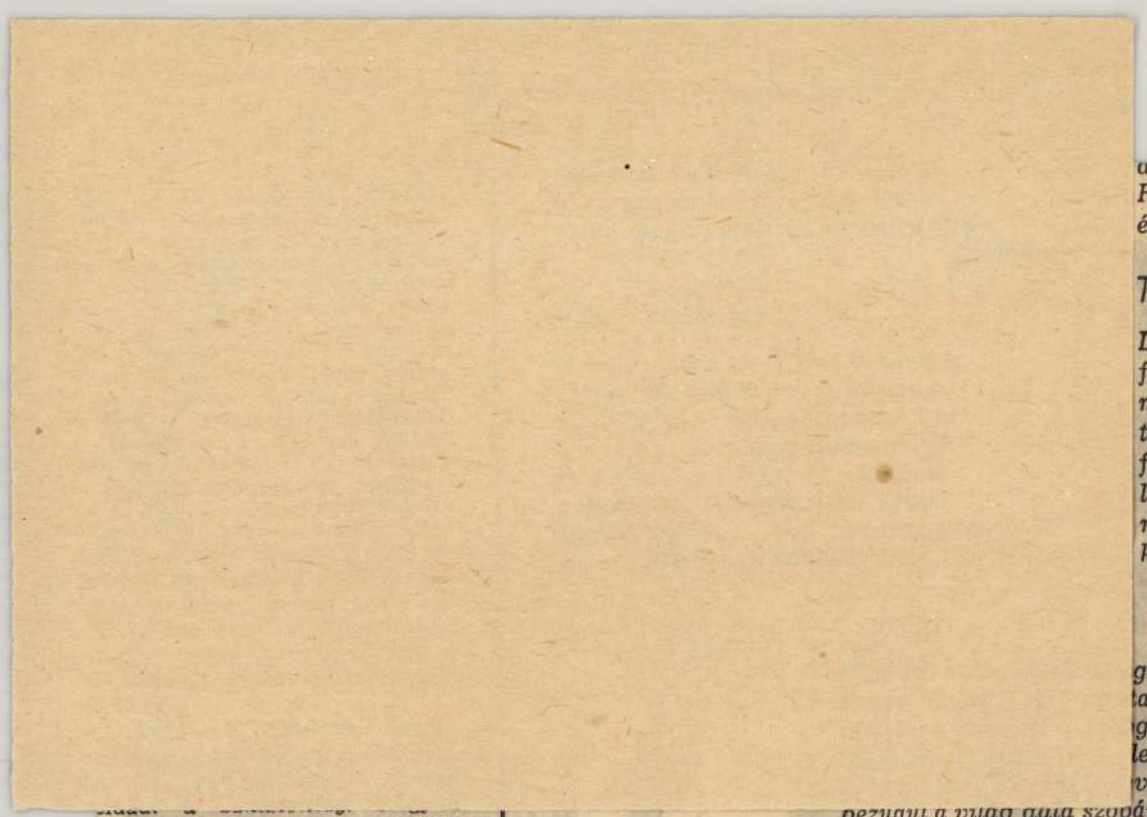

Rigó fütyülhet és gyümölcs megérhet
és verset írni énekelni nem lehet?

Tavaszi havazás

Lassan lépek mendegélek
felhő van csak sehol fények
nappal nincs és éjjel nincsen
tavasz telik didergésben
fák szirmára hó hull egyre
leperegnek feketedve
milyen gyümölcs nő a nyáron
kopár ágat nézek szánón.

gomban
alomnál
gnak
lebegnek.
velekkel
bezuhul a világ dala szobámba
pár könyv levél üzenet messzi földről
mindennapomban ez az esemény.

épzelhető el a célokat legalább
egközelítő, az egyéniség és a kö-
össég harmóniáját létrehozó okta-
ás, nevelés, amikor az iskola a tar-
almi és a strukturális átszervezé-

fogás. Hiszen mindnyájan emlél
zetünkben őrizzük a közelm
katartikus tragédiáját, két taní
nő: *Kajári Tivadarné* és *Wág*
Géza Károlyné hőstettét, ahc
megvédték osztályukat a tébolyu
részeg ámokfutó gázolótól. Kaj
Tivadarné életét áldozta a gyerm
kekért, és példává magasod
mindazok előtt, akik nap mint n
szintén odaállnak a mételу, a f
tőző cinizmus, az életet fenyeg
embertelenség, letipró durva
elé, védik gyermekeinket, jövő
ket. Meghajtjuk fejünket előttük

Virággal borítják be ezekben
napokban a katedrákat. De a p
dagógust nem a virág, nem a sz
lői értekezleteken szorongó any
kák, apukák bájmosolya, nem
ünnepi köszöntő becsüli meg ig
zából, hanem a felnőtt módra é
velő véleménycsere, a csöndes m
ditációra késztető jó szó, a szem
lyiséget tisztelő vita, a segítő te

Alighanem érzékeli a kedves o
vasó, többször nekifutok a befeje
zésnek. De nincs befejezés. Össze
foglalás sincs. Ezeket a kérdések
nem lehet lezárni, csak továbbgon
dolni. Az osztály nem züllhet szé
Az osztályra mindnyájan vigyá
zunk. A sziklát pedig görgetjül
közösen — fölfelé

Kosnás Roland, grafikus

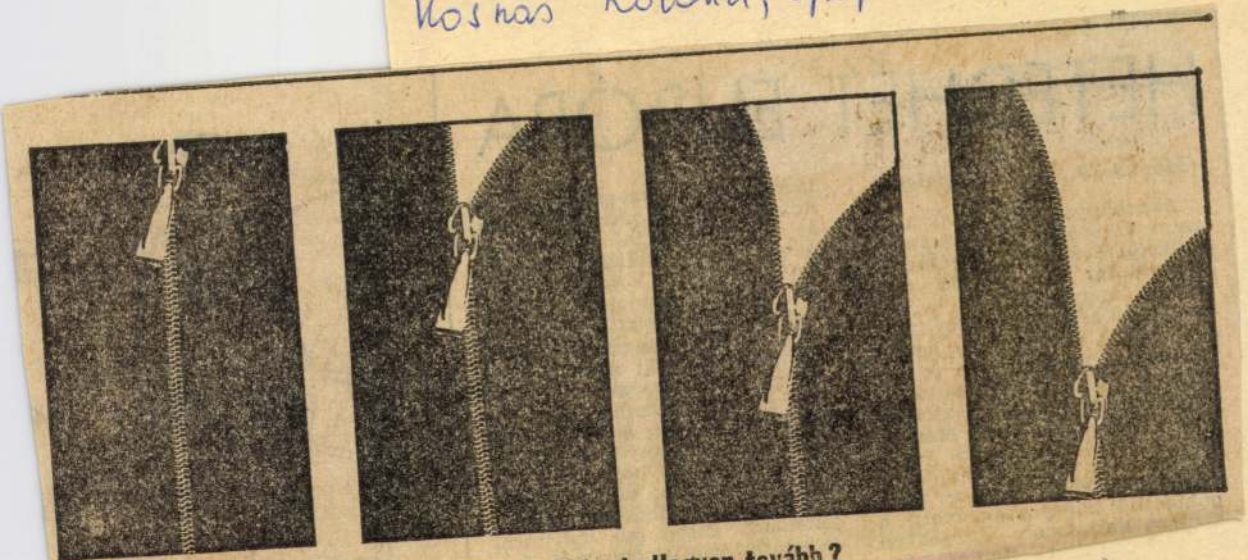

Kosnás Roland: Hogyan tovább?

3

Élet és Irodalom Bp. 1984 június 8. XXVIII/23

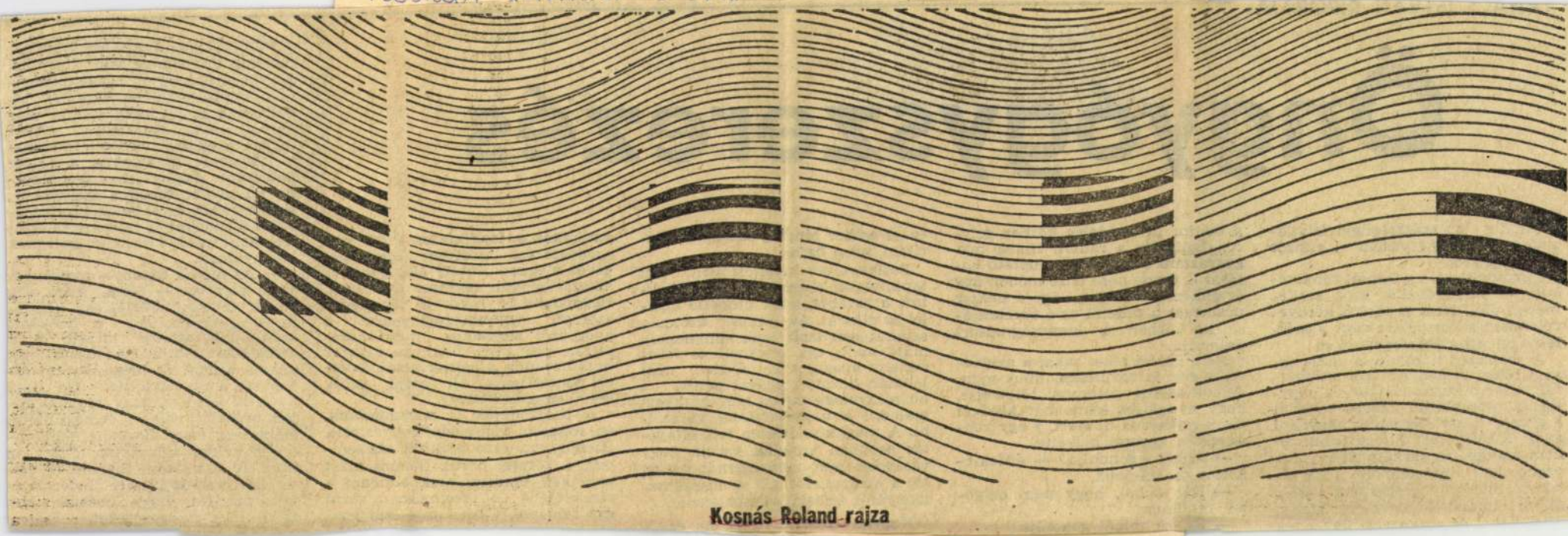

Kosnás Roland rajza

TANÁCS ISTVÁN RIPORTJA:

Öng

Mindig az egészségügyi felvilágosító cikkeket olvasom el először az újságokból.

Elgondolkozom a kapott tanácsokon, és megpróbálok azok szellemében élni. Nem is tűröm környezetemben a kuruzslást vagy a mértéktelen gyógyszerfogyasztást.

A szomszéd hároméves kisfia tavaly télen, disznóvágáskor belehátrált a forró kopasztóvízbe. A nagymama repceolajjal akarta bekenni a gyerek ülepét, az egyik nagynéni avas disznózsírért futott. Szomszédom azonban a sarkára állt: orvoshoz kell vinni mielőbb a kis sérültet. Élénken helyeseltem utóbb, mikor elmesélték az esetet: hiszen

a dok
ton h
gyará
tásárd
értelm
urat n
sa, ha
hallga
Nem
re, s e
demok
hogy n
ezt a n
desebb
— M
dött a
— Ha
zik ren
— És

chonderektől az alattomos táppénzcsalókig mindenféle van közöttük. Az emberek, ugye, lusták bemenni a munkahelyükre, inkább elballagnak az orvoshoz. Annak meg muszáj velük foglalkozni. Orvos legyen a talpán, aki a mindennapi tömegből kiválogatja a valódi betegeket. Aligha lehet csodálkozni, ha olykor téved a szakember: a tünetekből és a beteg viselkedéséből olyanokat is táppénzcsalónak ítél, akik később valóban betegnek bizonyulnak.

— Az ötödik héten — meséli tovább barátom — Nóra már alig tudott fölkelni. Férje, egy kétméteres gépkocsivezető, a vállalati karateklub sztárja kísérte el a rendelőbe. Amikor az orvos meg akarta újítani az idegcsillapító receptjét, a türelmetlen ifjú férj üvölteni kezdett, hogy azonnal adjon beutalót valami felkészültebb emberhez, vagy összetöri a berendezést. Nóra két hetet töltött az intenzív osztályon, további öt hetet kórteremben, míre helyrehozták annyira, hogy hazamehetett folytatni a mézesheteket.

De helyr

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

Kosnás Roland: Kajz

1

Élet és Irodalom Bp. 1984. aug. 17. XXVIII/33

ost Júlia és Csinszka élet-
csak igen távoli párhuza-
netségesek. Mégis, amikor
Szendrey Júlia személyi-
életrajzi tényeihez kívánt
a költő-özvegy szerepében,
nem akarva vállalnia kel-
kori férje, Ady Endre érdes
Szendrey Juliáról. Vállalnia
olna, ha egyáltalán ismeri
ulmányának Júliát érintő
. Kínos, de nem ismerte.
az önként vállalt párhu-
Ady megítélésének szelle-
– igazsággal telítődött.

Robotos Imre

Nagyvárad

Kosnás Roland | grafikus

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom Bp. 1984. okt. 5. 12.

XXVIII/40

Tér és idő

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 JUN 1 1
ÉLET ÉS IRODALOM
Kosnás Roland,
grafikus

rusok vagyonát. De

1021

Kosnás Roland: 3 nő, 2 férfi, 1 ló és 1 róka

A sors kegye folytán az író kétszeresen szerencsés. *Másodjára* azért, mert ha összevetjük a Megfratlan könyvek Picasso-tanulmányait s a könyvet, ámulva fedezzük fel: Somlyónak nem kellett „korunk e talán legbámulatosabb művészi jelenségével" megbirkóznia. Nem a megértés kalandjának, hanem a *megértetés* pedagógiaművészetének vagyunk tanúi.

1947-ben, első Picassóról szóló írásában három képet mutat be. Kettőt a párizsi Modern Művészet Múzeumában látottak közül, majd a csak reprodukcióról ismert Guernicát. A Csendélet antik fejjel (1925) tárgyait jellemezvén, a könyvet mint a „mindenkori könyv elvont ideálját" írja le. A profilból ábrázolt antik szoborfejet s a homloknézetből láttatott félarcot pedig — amelyet teljes portrévá a belerajzolódó márványarcmás egészít ki —, a borzalmas közelmúlt meg a készülő, talán még szörnyűbb rettenet jelképeként.

[illegible] csak ez az egy képe maradna fenn, akkor is a festészet történetének egyik legnagyobb alakját kellene benne látnunk". Egy új, ismeretlen remekmű piktorát, amely nem lévén olyan embertelenül tökéletes, mint Balzac hőséé, túlélhette alkotóját? Velazquez Las Meninasának picassói átirata láttán jogos a kérdés? „Vajon miért született? Miért kell ilyen messzi és szokatlan úton keresni festői tárgyat ebben az élettel és tárgyakkal zsúfolt környezetben, amely szinte kimenthetné, új Noé bárkájaként egy új özönvízből az egész világot?" Sajnos, tudjuk, az esernyő nem légvédelmi ágyú, s a vászon nem tutaj. Bár a kérdés és még inkább a felelet veszedelmesen közelíti Helene Parmelin naiv hódolatát, (aki egyik könyvét a „Villa California királyának" ajánlotta) jól tudván, hogy ez a király tagja a Francia Kommunista Pártnak; Somlyó kiművelt ízlése, persze, távolságot tart méltatás és dedikáció között.

Ám a művészet [illegible]
noha logikus. De –
példája bizonyítja –
Azt talán ennél is
tanúsítja: a művésze
való kettősség — a
sőt: ellentmondás, a
nem antagonisztikus,
egész művet tekintve
nem volt egységet all
annyira az övé, mint s
eltéveszthetetlenül a s
naturalistán ábrázol, a
va újjáteremt, hogy má
fekvőnek látszó elnevezésekkel pontosan nem jellemezhető, újakat kell tehát kitalálni hozzá. Ez sem elég; hiszen több Picasso van, s mindenki csak a magáét tudja megközelíteni. Eddig legalábbis mindenkinek ennyi sikerült. Barrnak, Kállaynak, Daix-nak Penrosenak, Burgessnek.

És Somlyónak. De akinek sikerült, lehetett bár szebb az elképzelés a megvalósításnál, bizony joggal lehet elégedett.

[illegible]
[illegible]tomást: „...
, érzem, / ahogy a tűnt idő
Éden / örök tündökletébe fo
Ugyanezt a rácsodálkozást — „
mégis létezik az Éden?" — in
kálja egy kamaszkori bújócská
és a költőhöz „minden ok nélkü
odaszökő lány, „név szerint Ol
Júlia" emléke *(A titok földerül)*

A versek többsége azonban
Éden széttöredezéséről és elve
téséről szól. Újabb versekkel
vül a Kettős rekviem. A költő
idézi a Fülep Lajos körében m
ismert harmóniát: „Az a sziget
tud / Atlantiszként / eltemető

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUL 30.

1021

Kosnás Roland: Ruha teszi

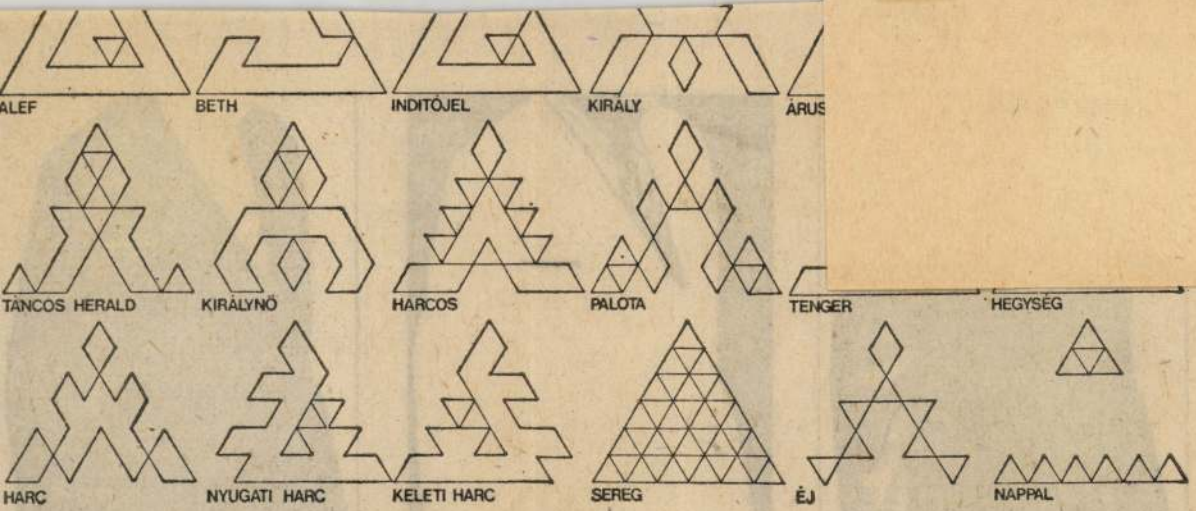

Gellér B. István: A triangularis írás megfejtéséből

MAHIR SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRLAPÓ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 26

1021

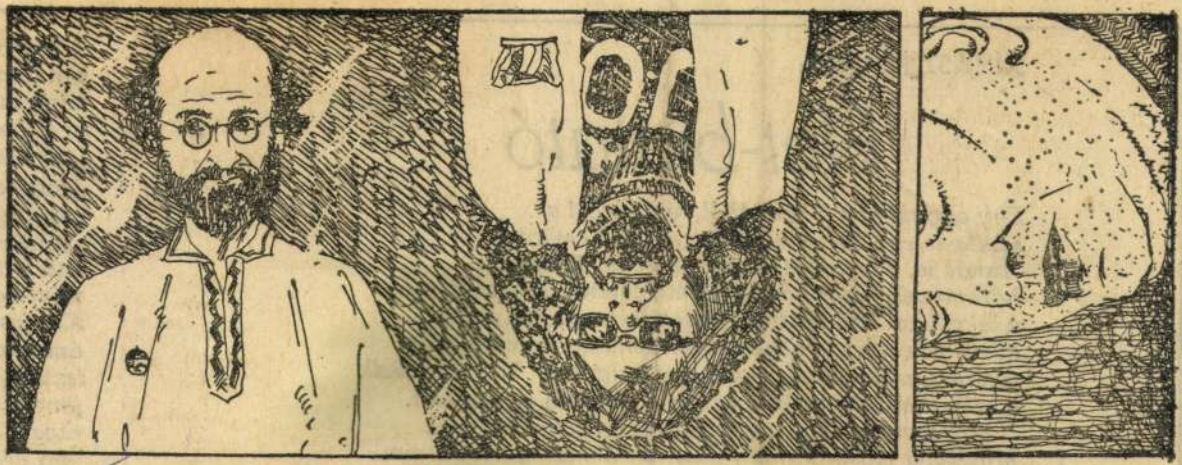

Kosnás Roland rajza

JUHÁSZ FERENC:

Élet-biztató

Egy angyal jött a Bibliából, hóna alatt a sziklasír van. Lányaim hasa, mint a csikóké, Annáé is, Eszteré is, Anna kétéves, Eszter hároméves, kiscsikó-hassal meztelenül szaladgálnak, a lakásban. Befűtöttem, november van, kályhám körül vak árnyak ülnek. Aristophanes kecskebakon nyargal, apám csontváza nagy kalapban, harmonikázik a szép csontváz gyöngyházgombos sváb nyeritővel. Hajamban turkál a tüdővész-kezű Csokonai Vitéz Mihály, a másik Mihály meg, Vörösmarty kéziratait fosztogatja. A Mama most mit is csinálhat a Thomán

nemcsak
az ifjúsá
fehér ing
éposz-kö
kötött pa
„Addig
Illata dö
mint egy
Karácso
ámúldoz
iszunk e
jövendő
ragadj h
„mi vég
élek, h

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland: Két menyasszony, egy özvegy és a jósnő

Kosnás Roland: Két menyasszony [illegible] — 6.

Élet és Irodalom Bp. 1984. okt. 19. XXVIII/42

érdel

gségről

elentő munkának szól,
csakis munkával meg-
emberi kapcsolatoknak,
munkával (státusszal)
életműnek, tekintélynek.
nyos társadalmakban (ré-
öregkori munka-szerep
könnyebben megtalálható
ondoljunk a családban
t munkára, ahol a szán-
észetétől az egyszerű állat

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYARHÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 MÁJ 2 8

1021

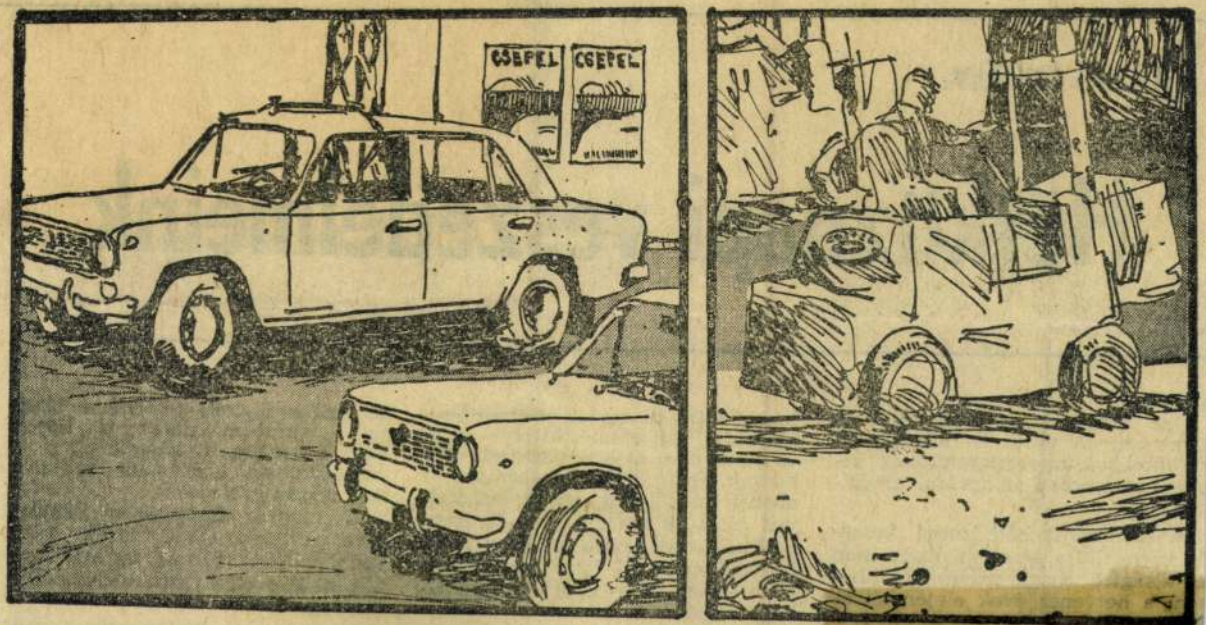

Kosnás Roland rajza

GULYÁS MIHÁLY:

Hétköznapi ves_____

Egy Magyarország-beli cikkben lvastam: „A város és falu közötti ülönbségek megszüntetésének útában elsősorban az aprófalvak áll-ak."

A kijelentést hétköznapi veszelelmeink közé sorolom, mert nem z újságíró magánvéleménye, hanem a hetvenes évek elején létremonstrált településhálózat-fejesztési koncepció alapfelfogása. A legeslegtudományosabbnak" kikilogost küld az egriek megsegítésére, tetőtől talpig felöltöztetve, ellátva fegyverrel és élelmiszerrel.) Ekkortájt kezd válságosra fordulni az abaúji települések, így az aprófalvak sorsa. S mert a „rémítő izengetéssel" nem sokra megy, a török büntetőakciókkal ad nyomatékot követeléseinek — rettenetes példákat statuálva.

Sorra néptelenednek el a Cserehát aprófalvai. A maradék lakos-

termelése mellett az ember bővített „újratermelésére" is képes, vagy — a pozitív stagnáláshoz — családonként biztosítani tudja a 2,14 század gyermeket.

A magyar társadalom jelenleg erre képtelen. Okát tudjuk vagy tudni véljük: túlzott városfejlesztés, a falu infrastruktúrájának elhanyagolása.

Isten őrizzen attól, hogy a szűkös bérházi lakásokban több gyermek

Kosnás Roland, grafikus

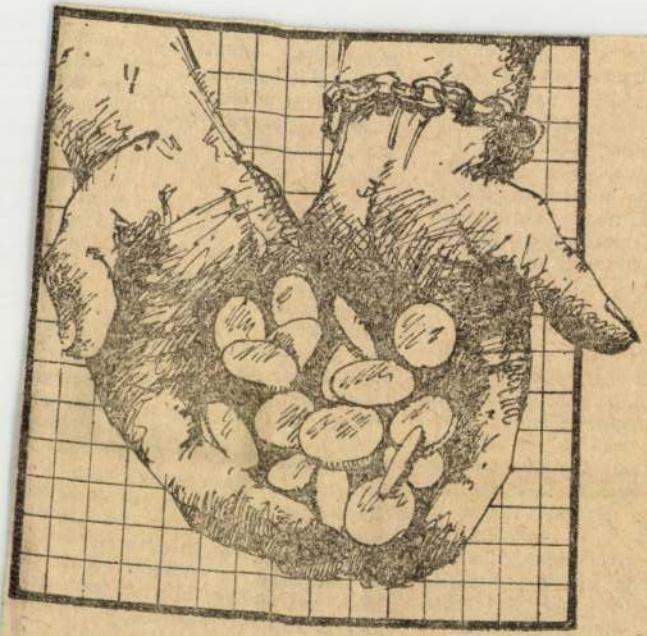

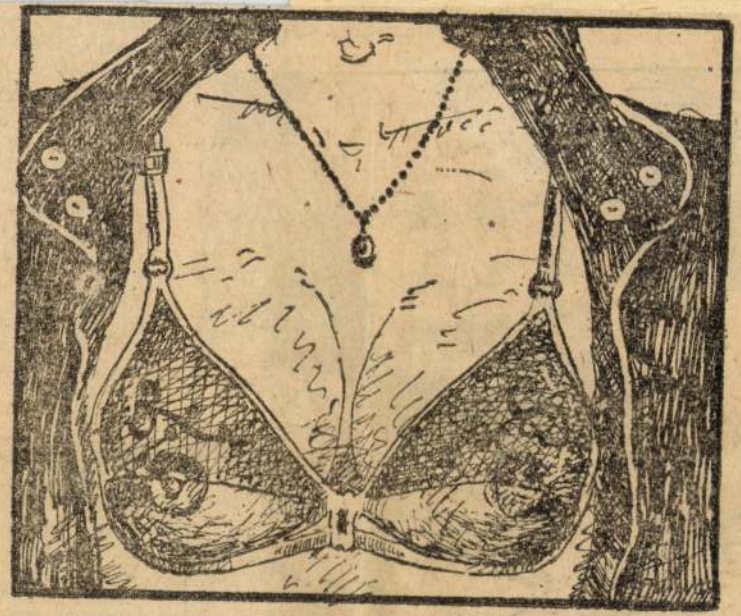

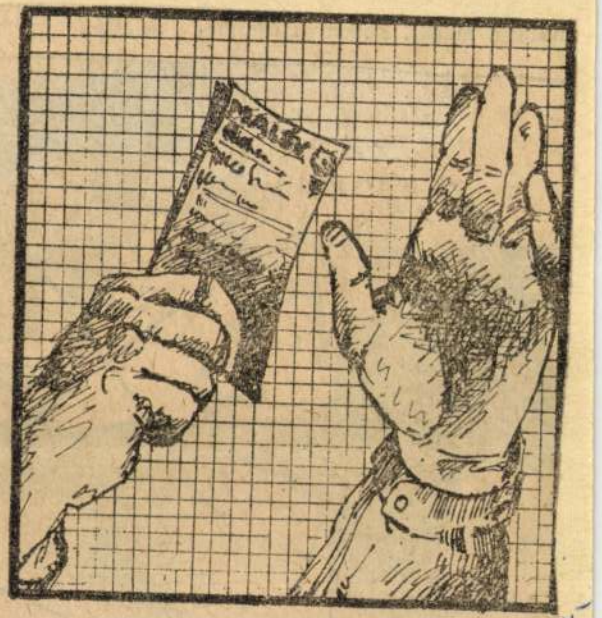

Kosnás Roland rajza

ilván nem

ségesek, közben igen jól érezte magát. Kokainbarlangba való rángatódzás — mondták az értetlenek. Az ömegvalósítás eszköze — mondták a szuperértők.

Múltak az évek, s a megítélés mindkét véglete kiment a divatból. Már senki nem akadt fönn azon, hogy meglett, jól kereső, esetleg magas hivatali állású személyek is *ráznak;* amellett egyre kevesebben hitték, hogy a testmozgás eme formája valóban az új kor hajnalát jelzi, s aki minden határozott koncepció nélkül hajigálja kezét, rugdal a lábával, az igazából a begyöpösödött társadalmi konvenciókkal, a képmutató erkölcsökkel szegül szembe. Nem tudom, észrevette-e valaki, de nekem úgy rémlik, hogy az *önmegvalósítás* szó ugyanakkor tűnt el szinte nyomtalanul a fiatal értelmiségiek nyelvhasználatából, amikor világ- (és Kelet-Európa-) szerte megszaporodtak a diszkók. Mert a diszkó — és a diszkó*ipar*, saját zenéjével, saját divatjaival, saját etikettjével —

Ami a diszkótánc hazai sereg szemléjébe mindebből átszűrődött, az a következő: már egyáltalán nem járhatja bárki (a döntőbe jutottak egy része hivatásos volt, más része „szabadfoglalkozású" — a gyakorláshoz feltehetően rengeteg idő kell, a munkahely tehát akadály). Nem lehet bármiben járni (a mozgások sportos jellegének megfelelően az edzőruha volt a legkedveltebb). A versenyzők általában nem adták tudtunkra, hogy jól érzik magukat. Szemlátomást voltak szabályok is, de csak a zsüri ismerte őket (ami engem illet, nemigen jöttem rá, mi szerint ítélnek a bírák). A közvetítés meglehetősen lezserül folyt. A produkciók többsége pedig csöppet sem volt felszabadult. Nem idéztek sem kokainbarlangot, sem önmegvalósítást — hanem inkább nagyvárosi neurózist és csekély alapterületű, két méter hatvan centi magas panellakásokat. Kicsi nekünk ez a ház — tudatták velünk a laza ízületű ifjak és lányok —, tud-

Lecza Márta rajza

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

4

7 XXVIII/49

Sarkadi P

Pár évvel ezelőtt még elképzelhetetlen lett volna, hogy a Magyar ...ság' című hetilap gunyorosan

nak. Megszólalt a hanglemezkritikus is, és mintha az acéliparról beszélne, a „pop-business recesszió-

tépett póklábak reflex-rángása. Ha azt kérdezem, hogyan történhetett ez meg, föl kell tennem azt a kér-

Kosnás Roland, grafikus

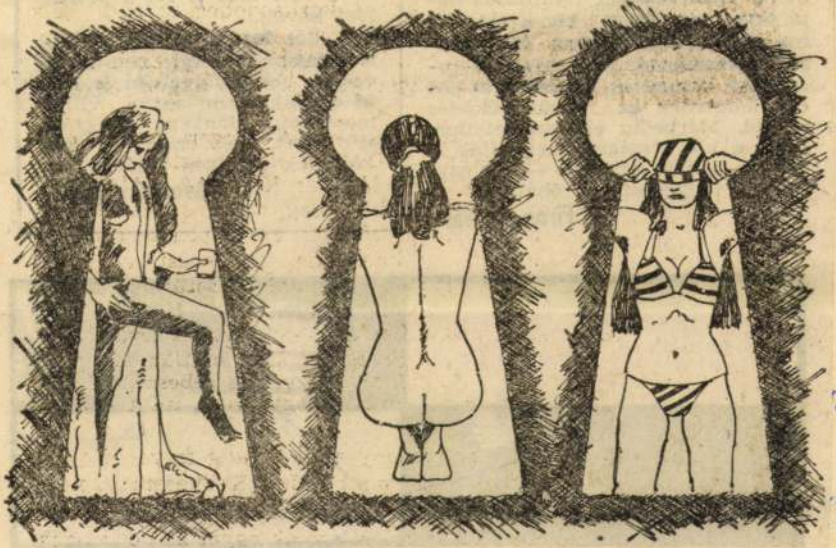

Kosnás

Élet

7

XVIII/48

Kosnás Roland rajza

Kelényi Béla : Mitológia

Kosnás Roland, grafikus

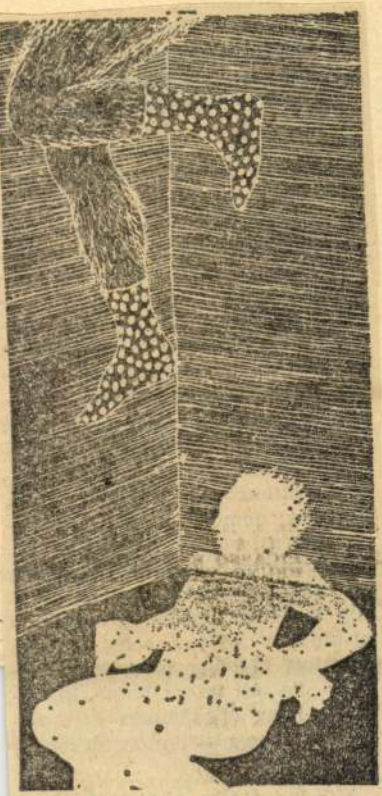

Kosnás Roland rajza

Kosnás Roland

Élet és [illegible]

9.

83. júl. 15. XXVII/28

kán: „na mit szólsz hozzá, kiskomám, hogy engedelmeskedik nekem az anyag — önnön törvényei ellen".

Minden pontos — és semmi sem igaz; akár a gyermekek álomme-

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

12

Élet és Irodalom, Bp. 1983. júl. 22. XXVII/29

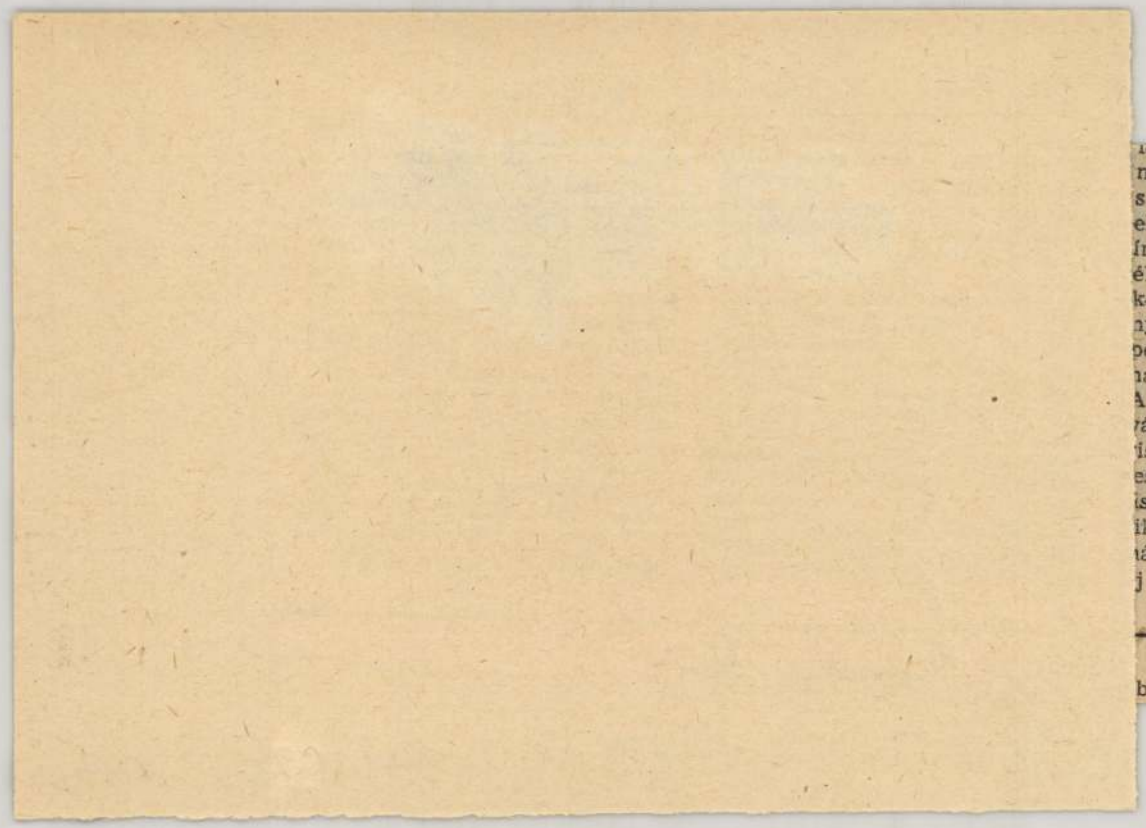

látszik bizonyosnak, hogy a gyer-
mekkorban kapott élményanyagból
s a belőle kiemelt „égi mássá"-ból
elmondta Balázs József azt, amit
íróilag megérlelt. Azóta szerzett
élményvilága próbál most művek-
ké testesülni, de ezeket az élmé-
nyeket átlátni, összefogni nem ké-
pes eszmények híján. Azaz meg-
határozó eredeti szemlélet nélkül.
A korábban tényközlő, kemény
vágásokkal dolgozó, dokumenta-
tistát ígérő író most a lírai, a gro-
eszk közelítésekkel, sejtelmes reá-
lis-irreális áttűnésekkel próbálko-
zik. Miért ne találkozhatnék égi
másával, Bohumil Hraballal, vagy
új egek új ideáljával is?

ben nem is olyan ritkán, Me-

Kosnás Roland, grafikus

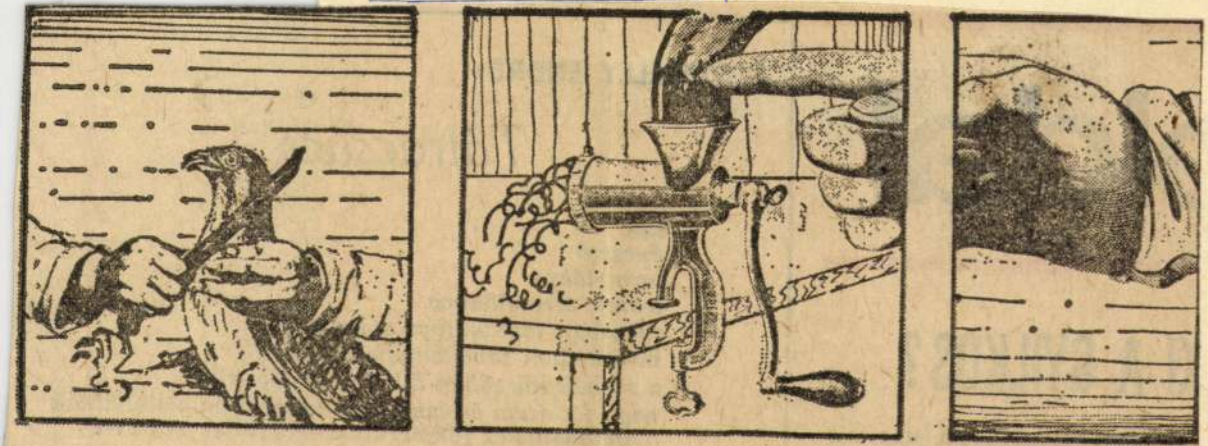

Kosnás Roland: Dialógus

Kosnás Roland: Dialógus

10

Élet is Irodalom Bp. 1983. ápr. 29. XXVII/17

CS

5
yészek
s jól esik
eszem ha gratulálnak
rvezettel *m i é r t*
séges

Kosnás Roland, grafikus

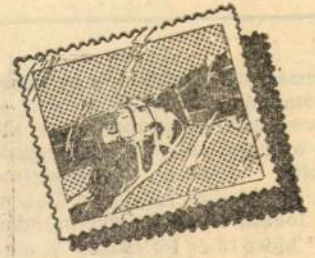

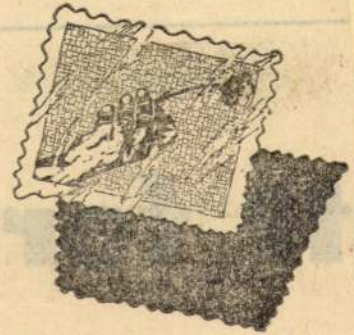

Kosnás Roland: 1983 – volt, van, lesz

6.

Kosnás Roland: 1983- volt, van, lesz

Élet és Irodalom Bp. 1983. jún. 18. XXVII/7

lettát, s az abor-
lettem terhes." —
a mostohája ki-
öldre és megerő-
n akárhányszor
kizavarta, engem
ezdődött minden
fél éves — 8. osz-
iránduláson vol-
Én és a barátnőm
ny fiú osztálytár-
ltak) ... Egy al-
n letepertek min-
kettőnkön végig-

Kosnás Roland, grafikus

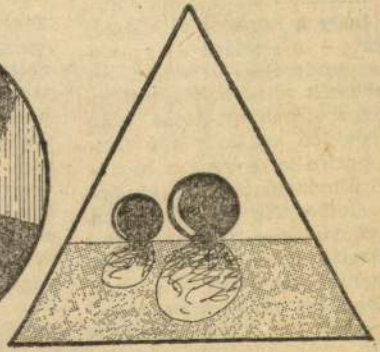

Kosnás Roland: Eukleiáda

12

Élet és Irodalom Bp. 1983. okt. 28.

XXVII/43

ek a naplószerű
orábbi viselkedés
adáré — és ak-
ké — eredménye-
st a készenlétet.
ány tojás után
tlik, majd visz-
— azaz a házia-
miatt: abnor-
li emléke ugyan
— segítenek eb-
—, de a sikeres
d más madarak
iatt átélt aggo-
madár, Juszuf-
, hogy csipesz-
ijabb áldozato-
jabb örömöket

S Tandori itt hagy bennünket b
zonytalanságban. Ha az olva
megkísérli, hogy korábban sze
zett ismeretei és kialakult érték
rendje nélkül közelítsen a szöveg
hez, akkor úgy találja, hogy ez a
élet-dokumentum *valóban* arró
szól, hogy a világon *bármi*, ami
nek jelentőséget tulajdonít az em
ber, betöltheti a Jelentőség funk
cióját. Sőt! Amennyivel inkább
reánk szorulnak az állatok, itt Ti
vagy Szpéró, annyival inkább. Hi
szen ők soha nem lesznek hálát
lanok, soha nem akarnak kitúrn
Ők ki vannak szolgáltatva — teh
csak magunkat kárhoztathatjul
ha vállaltuk őket, ha nem jöttün
rá, hogy mitől boldogok, mit

Kosnás Roland, grafikus

1 rajz : repr.

Kosnás Roland: Dunakanyar

Élet és Irodalom 27 n. 1983. márc. 11. XXVII/10

Kosnás Roland, grafikus

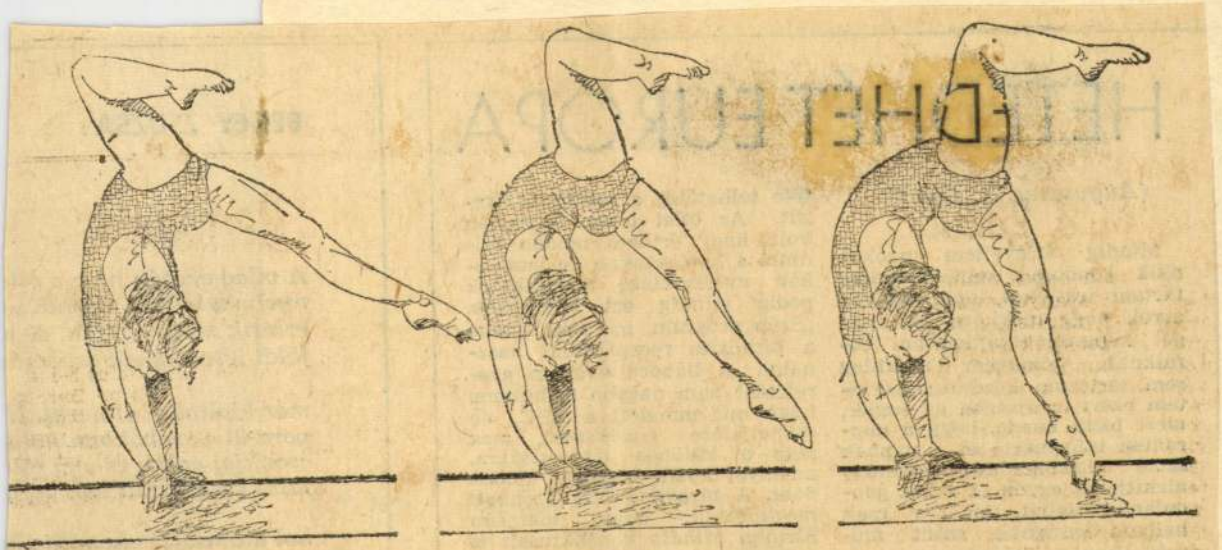

Kosnás Roland rajza

3

XXVII/33.

NEY ZSUZSA:

ilág ezután nem a vil
lvén beszél. Eltűnő es
tik még a folyót, de a
i létezésének csillagá

kioltotta, elmerül. N
ül a szobákban hol s
kjai égtek és egy pill
t árny szállt át a tárg

búcsúzás kendője k
unk nem kel és nyug
hó mely sötétségben

Kosnás Roland | grafikus

Kosnás Roland rajza

5.

Élet és Irodalom Bp. 1983. nov. 11. XXVII/45

IDEGÜNK:

Rysz

benegy éves, huszonhét éve
tíz könyvet írt. Hailé Szelas
ban és az Egyesült Államok
zágon. Úgy hozta a véletler
lengyel Ryszard Kapuściński
h című könyvének részlete
27-én adta elő a Lengyel I
zínházi vendégjáték alkalm

Nehezen meghatározható mű-
könyveit — hiszen többek ri-
ál — sokféleképpen olvassák a
ban.

k évig dolgoztam tudósító-

Kosnás Roland, grafikus

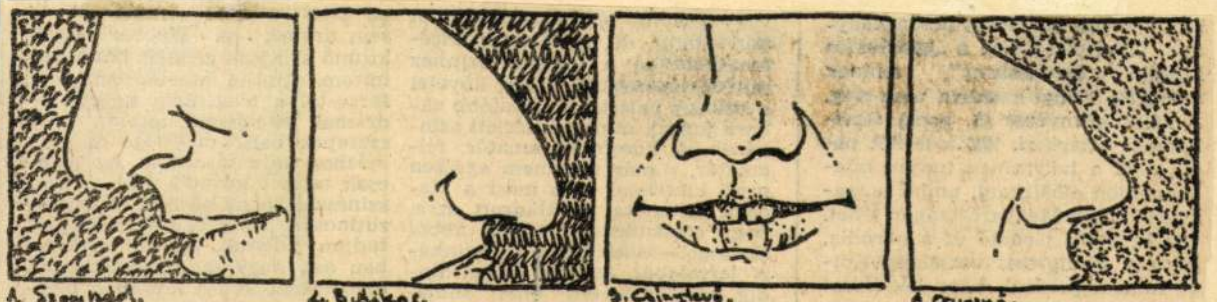

Kosnás Roland rajza

14

Kosnás Roland: Rajz

Élet és Irodalom, Bp. 1983. ápr. 1. XXVII/13

-versciklus még akkor
ma, ha Webber igazán
zínpadi zenéjét hozzászá-
Ami a Macskában — a
a tragédiáig terjedő —
lehetőséget teremt, az a
belső mélysége és egy-
való viszonya. Az nem-
nyit követel meg a *profi*
ől, hogy bármit, bármikor,
n „stílusban tartva" „le"
játszani, hanem elsősor-
, hogy teljes egyéniségét,
égét képes legyen a meg-
tt figurába transzformál-
nacskák báli gyülekezeté-
rámája" csak emberi sor-

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland: Minden mindig veszélyes

CZÍMER

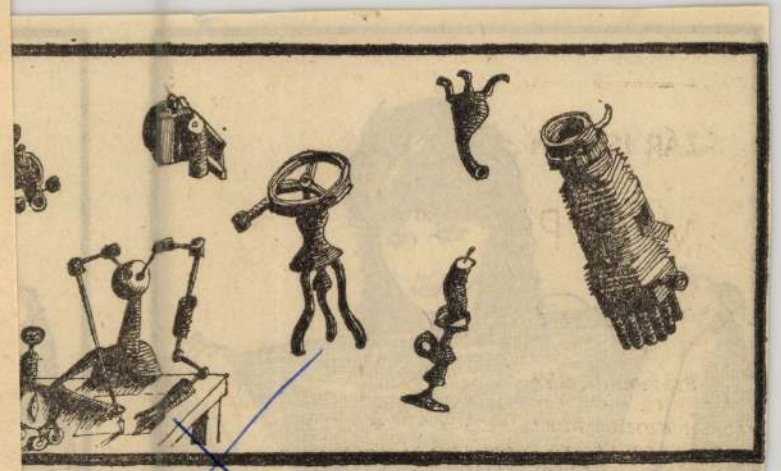

Varga Zsófi rajza

A klasszikus
vita nem új.
da az Irodalo
ben ugyanerrő
ek vitát. Mos

y periódusokban, de költői —
még drámai — nyelvben szen-
hetetlen." A passíva hiányt is,
vedő igealakot is jelent

„mért nem szorítá fékre, láb alá"
„lépen ragadt lélek, kit a verdé
jobban lenyűgöz", „Varázserő

Kosnás Roland, grafikus

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom

XXVI/28

ék fordítói mun-
ában (ebben az
már Ady-fordí-
), és volt, aki még
ről is mert be-
berek maradtak
en is. Akikről az
zton állíthatom:
, Kovai Lőrinc,
Kara) Mihály,

hér Pál véleme-
az említettek ko-
kes kapcsolattör-

. Medve Zoltán

docens
us Tudomány-
egyetem
anárképző kar,
Pécs

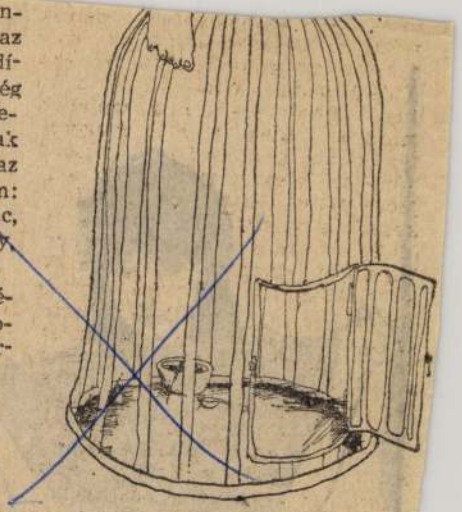

Köllő Zsuzsa: Vakáció

Kosnós Rolondy grafikus

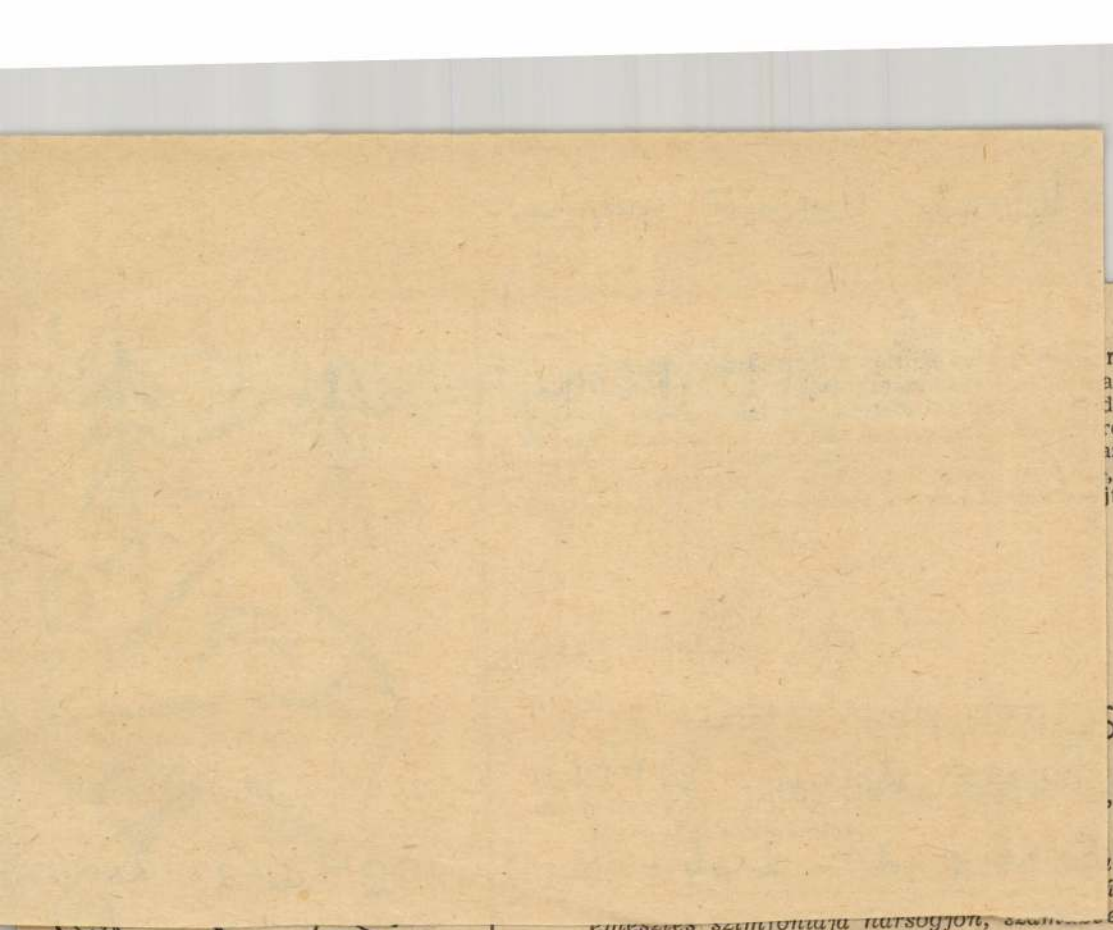

melynek cél-
az időben ke-
dítottam is —
rodalom szer-
azért nem kö-
, de engem
jta.

Vas István

SZA

, és a sóvár

teret, hogy
in csak az
e örökké a
lappadt rémet, a gyermekijesztő korgást.

én az ízeket zengem és a sötét utakat, amint hurkamódra kanyarognak bennem,

a kalciumtartalmú csontokat zengem, amint a fogaim alatt recsegnek,

a ropogósra sült libabőrt zengem,

a fogpiszkálót zengem, mint minden férfi,

a szájpadlást és a kenyérgalacsint zengem, ahogy őseimtől tanultam, és továbbadom fiaimnak és unokáimnak,

a szódabikarbónát, amely erős fegyver az emésztésért vívott harcban és súlyos csapás a gyomorsavra, ha túlteng,

az elnehezülést zengem és a megkönnyebülést, a telítődést és az ürülést,

a gyárak és a mezők termékeit, miközben könyörtelenül elfogyasztom őket, hogy beteljen a törvény, és a nemzet megkaphassa a végeredményt, igazság szerint.

Én akarom, hogy más egye meg, amit én is megehetek, s amiből áttételekkel és sugarakkal továbbépítem szervezetemet,

én nem akarom, hogy a szénhidrátok tömege idegen televényt trágyázzon,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1980 OKT 4

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland, grafikus

S két öklével verte a tel

1021

szétbe Kó
lítását a M
A kezde
gyelmeztet,
mét közön
duló műv
Égő város
dzsungeli
az 1966-os
ellen, ame
szétbomlás
kélyek és
tői megje
értelmetle
pályatársak — Lakner, Gyémánt, Korga — műveit itt magától értetődően nélkülöznünk kell; így is [illegible]os: Kóka ma is eleven művekkel kezdte pályáját —, és olyanokkal folytatta, amelyek sajnos, nem méltók az indulásához.

Az ítéletet illik megindokolni.

Mi teszi jelentőssé Kóka korai műveit? Újdonságot hoztak, mind tartalmukkal, mind formavilágukkal. A sémára fonnyadt természeti

tény; hogy tudnillik
a hatvanas évek első
a felületekkel brillíroz,
a festék attraktív játé
koztatja. A háború tér
lehetőséget adott izgal
vezetésére, hamarosan
A hatvanas évek más
a felület struktúrálása
jezési programjává. F
hegyek, földek, folyók
főmotívummá. Ezek a
mintegy repülőgépről n

1980. OKTÓBER 4.

Kosnás Roland rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1980 SEP 2 7

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland, grafikus

kolt. Fiatal, házasságát aki együtt kül ki, de kialakul, s a

1021

Kosnás Roland rajzai

versciklusait Földessy Gyula az Összesben — nagyon helyesen — átvette. (Dehogyis merte volna a hozzávetőleges időrend kedvéért egységüket megbontani.) Babits pompás kötetszerkezeteit, de Kosztolányiét sem — Istennek hála! — még nem dúlta senki szét. Nyilván nem puszta hagyománytiszteletből, hanem azért, mert lát az elrendezésben hozzáértést a textológus. Tarthatatlan tehát az a tudósi sugalmazás, hogy a költő eleve nem ért művéhez. Költője válogatja. Ady értett hozzá (de mennyire!), Kosztolányi szintén, József Attila pontosan tudta, melyik verse „József Attila-vers" (lásd a Medvetánc válogatását), Babits meg filológusnak is volt olyan kiváló, mint bármelyik nagynevű filológusunk. Kafkára, Rimbaud-ra, a kétélybeteg Juhász Gyulára hivatkozva az írói akaratot általában félre vetni: — már megbocsássanak — distinkció hiány.

De nézzük a félrevetés ideológiáját. Miért kell megtapodni az író szándékát? Mert Péter László szerint az író végső szövegében ünnepben van. Pőrére kell hát vetkőztetni. És miért? Jól fogódzzunk meg: a mi kedvünkért, a mi demokratikusabb informálásunk kedvéért, ahogyan Zirkuli Péter kifejti. Itt a fatális félreértés! A hamis feltételezés, hogy mi éppen erre,

A másik, kritikai kérdés megintcsak a tetéssel kapcsolatos. el benne az irodalon tathat-e a pőrére ve alatt is, akár a zsi féltse tőlem Zirkuli mányos kutatás szab engedhetőnek tartok csakugyan az irodalo rén belüli, ami valam nyos érdekkel indokol írtam, hogy a Beszélg ki lehetett volna sz mányt érintő részeket. Feldolgozásukra kétségtelenül illetékesek, megjelentetésükre alkalmasak publikációs fórumaik. De a többire?

Persze, jól tudom, milyen nehéz itt határvonalat húzni. Mi tudomány még, s mi az intimitások bulvárjellegű hajszolása? Ki döntse el? Alig eldönthető. Jobb híján hivatkoztam a személyiség olyan köreire, a testi élet olyan tabuira, amelyek az általános társadalmi életben az orvoson és a legközvetlenebb családtagon kívül érinthetetlenek. Napnál világosabb, hogy miről beszélek. Ha egy költő alkotásmódját firtatjuk, nem kérdezhető meg tőle: hogy végzi versírás közben biológiai funkcióit. Van bennünk egy korlát, mely a viszketőindiszkréciónak határt szab. Nevezhetjük ezt a társadalmi konvenciót közízlésnek.

[redacted]

Kápolnapuszta, az ország egyetlen *Bivalyrezervátumával*, Megjegyezném, hogy Kápolnapuszta egyetlen kartográfiai térképen sem szerepel, miért volna ez elvárható egy sematikus turistatérképtől, amelynek vágási határa ráadásul Hévíznél van, így azon fel sem tüntethető az onnan 58 kilométerre eső Kápolnapuszta. Ha a szerző továbbforgatja füzeteinket, augusztusi számunkban oldalas cikket talál, dr. Zákonyi Ferenc tollából, a kápolnapusztai Bivalyrezervátumról.

Kritikát kaptunk a *somogyi gyógyvizekről* írt cikkünkre is. *Csisztafürdőt* hiányolja a szerző. Az ottani víz jótékony hatását mi is ismerjük, ám az áldatlan állapotokat is. Csigztafürdőnek még írott propagandát csinálni nemhogy se-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 187-718, 340-720

Kosnás Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 SEP 13

1021

Kosnás Roland rajza

csak mulatni tud, beszélni ner
ide hallom Téglás Gáspár vig
taló szavát: Ne féljen, püspök
amíg magyarul mulatnak, ac
biztos, hogy magyarok.

Meséltem a kassai asszony
Orosz Misa bátyóról, az első vil
háborús hadifogolyról, aki az e
lejtett szavakat keresve kínjá
az öklét rágta...

— Jaj, a nyelvehagyottnak! — mondta a szép fekete asszony.

4

Délután exhumáljuk Sztipánt.

Anyja kívánsága, hogy áttegyék kriptába, szerintem azért csinálja, hogy egyszülött fiának legalább a koporsóját még egyszer lássa. A sírt Sztipán pajtásai fogják kiásni, ásóról, kapáról Tang Stefánnak, a temetőcsősznek kell gondoskodnia. Indulunk nemsokára. Gyulé néni szatyorba gyömöszöli Sztipán farmerját, utána csúsztatja kvarcóráját. Mindezt látom, mégsem csodálkozom. A fiú hatvan nyarán fulladt a Dunába, szülei azonban holtában is éppúgy megajándékozzák, mintha élne. Születésnapján az idén Tesla magnót kapott, névnapjára zsebrádiót.

Megjött Máté is, a keresztapa, Jarmaczky Péró esetlen agglegény fia, a Jarmaczky-családnak vele szakad magva. Elmúlnak, kihalnak, mint azok az M.-i szórvány szerbek, akiknek a fiai a húszas évektől nem házasodnak: a lányok vénlányok, a legények agglegények maradtak.

Máté topog, kinéz az ablakon, az eget bámulja és sopánkodik:

— Még majd esni fog.

— Nem fog esni — nyugtatja Gyulé néni ura, Sztipán szikár fekete apja, s Mátét törkölypálinkával kínálja.

Az agglegény elhárítja, s keresztfia fényképe felé fordulva mondja:

— Haltam volna meg helyette én.

Gyulé néni rászól:

— Ne beszélj.

Indulunk.

Máté velem tart.

Meglátogat a nagy tekintélyű vajdasági magyar író. Örülök neki, boldogan mutogatom városunk nevezetességeit, s midőn késő délután a Babits-szobornál nemzetiségi kérdésekről beszélgetünk, pillanatok alatt leégek.

— Hogy? Te nem beszélsz szerbül?

Hebegek.

— Tiszántúlon éltem és a körülmények... Mindent értek, de nem merek megszólalni.

Vendégem elkedvetlenedett. Ígérte, hogy jön, meglátogat gyakrabban. Felém se néz. Bánt a dolog, pedig a nyelvehagyottra én is rossz szemmel nézek. Marosvásárhelyen leküzdhetetlen ellenszenvvel méregettem Juhász Pált, hogyhogy nem tud magyarul? Egyúttal mélyen átéreztem Simon Éva, Brassó környéki magyar tanárnő fájdalmát, aki az egyik budapesti könyvesboltban anyanyelvén szólalt meg, mire a mafla eladó csodálkozva kérdezte tőle: Jé, maga erdélyi, és tud magyarul? Kitől tanulta?

Itt, a Kárpát-medencében némelykor a nyelvhű is megszégyenülhet.

5

Legalább a név tanúskodjon.

A jegenyetermetű Karagity, kerékpárjáról a minap odaszólt hozzám.

— Péró, büszke vagyok rád.

— Rám, Vrányé?

— Rád. Hogy nem tagadod meg a neved.

— Miért tagadnám? — kérdeztem derűsen, örülve, hogy némelykor elismerést is kapok. Csak később tűnődtem el: miért nem természetes, ami magától értetődik?

rkesztő: FARAGÓ VILMOS
0—928. 310—292; 16 óra után 113—221.
NEM KÜLDÜNK VISSZA
élcím: 1906. Postafiók 323 Telefon: 221—283.
t. Felelős vezető: CSONDES ZOLTÁN vérlapigazgató
loknál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
dapest. Postafiók 149.
egész 192 forint

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON
16 OLDALON

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 AUG 16

1021

Kosnás Roland: Család

Ősz volt, és napok óta szitált az eső, akkor, amikor éle-
tem legtragikusabb napját éltem át. Akkor láttam utoljára
azt az asszonyt, akivel kapcsolatban még az ügyész is justiz-
mordot emlegetett, és talán láttam a roncs férj maradvá-
nyait is a síneken. Kettőjükről szeretném elmondani azt,
amit tudok.

Azokat az embereket mindannyian ismertük, csak éppen
nem illett róluk tudomást venni, mint ahogy azt nagyanyám
harisnyastoppolás vagy főzés közben mindegyre megmagya-
rázta nekünk, ha szóba kerültek véletlenül.

Nem volt szabad kérdezni róluk vagy köszönni nekik,
mint ahogy az asztalnál sem piszkálhatja az ember az orrát,
vagy nyáron a lábujja közét, ha odaszárad a sár. „Az ám,
mert az asztalnál böfögni sem illik."

Azok ott laktak egy üzletlakásban, a gesztenyesor ele-
én, s a félig lehúzott vasredőny és az ajtó között minden-
éle kacat tornyosult, és olyan különös szagok áradtak a la-
ásból, mint amikor az ember fölgyújt egy egész skatulya
gyufát.

Sokszor láttuk őket a piaci bazárban. A férfi szomorú

ta mindig faágakat virágozott télen, és amelyet
betörése óta még nem tudott összeragasztani
múzeum legendás hírű restaurátora, úgy, hogy
kerek vízfoltra rakta a török imaszőnyeget és r
köt, amelyre csak kövér férfiak ültek, mint m
Fuksz illatszertár társtulajdonosa, akit nagytat
hívtak: „Hé, bakszász, friss vagy nem friss?!",
visszadobták a römiköveket, mert a friss a rö
lenti, hogy rossz. És most ott ül Fógel úr, aki
szólítottak, hogy Fukszendkó Fogel, és nem is
mert még németül sem tudott. Ott ült az etrüs
lami példás büntetésről beszélt. A bűnről, mel
nyeri méltó büntetését. Kiszedett a zsebéből e
lení aeroszolos palackot, néhányszor megnyom
lihegett és krákogva azt mondta: „Nahát, nah

— A lábatlan nem lenne rossz ember —
meg nagyapám.

— Méghogy rossz?! De hiszen éppen azt m
hogy az asszony erőnek erejével akarta ma is
azt a rendes embert. Látták, hogy taszította a
És miért is fagyott le annak idején a vegyés

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikus

1981 SEP 1 67

1021

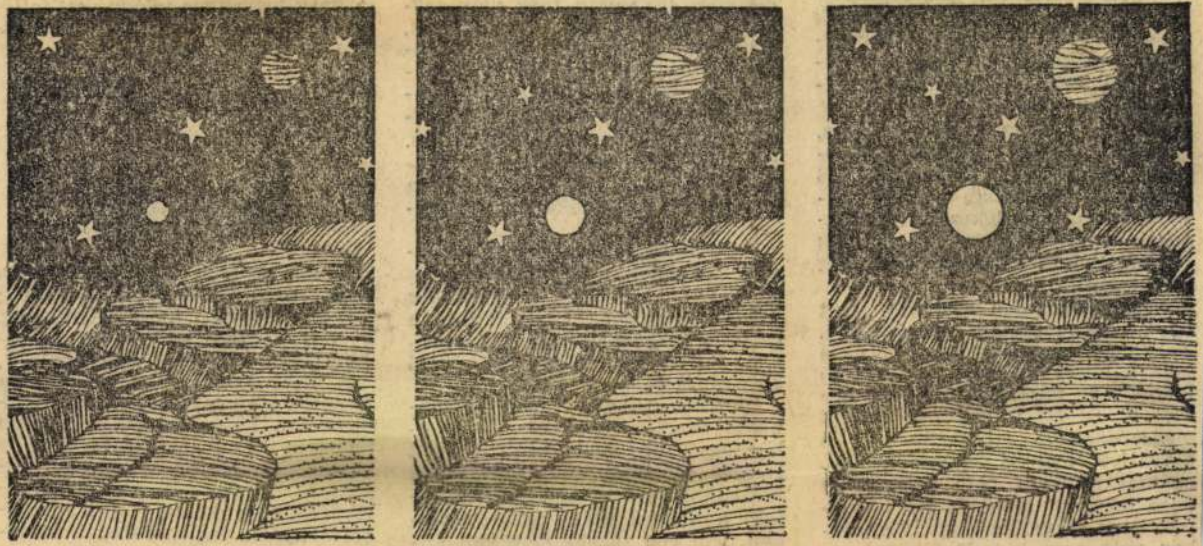

Kosnás Roland: Fantazmagória

György apja vagyok..."

Lukács (1890-ig Löwinger) József Szegeden született 1855. november 18-án. A *Lukács György élete képekben és dokumentumokban* című album 8. lapján fényképmásolatban látható Ferenczy Károlynak Lukács Józsefről készített festménye. A szöveg hibásan közli születési évül 1853-at, de helyes a halálozási éve: 1927.

Lánya, Lukács György húga, *Popperné Lukács Mária* (1897—1980), akiről Vezér Erzsébet az ÉS január 10-i számában írt szép nekrológot, visszaemlékezéseiben *(Magyar zenetörténeti tanulmányok Kodály Zoltán emlékére,* 1977) ezt írta apjáról:

„Apám Szegeden született, mint egy népes család Benjáminja. Nagyapám paplankészítő volt, s csak a nevét tudta leírni. Igen jó iparos volt, paplanjai nem szakadtak el — ezért sohasem tudott meggazdagodni. Legidősebb fia orvos lett, leányai férjhez mentek, apámat azonban már tizenhárom éves korában kivették az iskolából, hogy pénzt keressen. Napközben még arra is volt ideje, hogy nyelveket, történelmet, közgazdaságtant tanuljon. Tizennyolc éves korában pályázat útján nyerte el

nyeivel, személyesen is művészvilág jeleseivel. I mogatójuk. De legfőbb saját fiának volt. Erről I ci ezt írta: „Édesapán szerette, s annyira meg ződve tehetségéről és hogy tekintélyes évjáradékot biztosított neki sine die (határidő nélkül), így az első világháborúig Gyurinak semmiféle kenyérkereső tevékenységet nem kellett folytatnia. Egy ideig Firenzében, aztán Heidelbergben élt, mégpedig — hála édesapánknak — tökéletes gondtalanságban."

A forradalmak után Lukács József kénytelen volt népbiztos fiát kitagadni, különben elkobozták volna a vagyonát. Csak János fia és Mici örökölt utána. Mici azonban juttatott emigrációban élő bátyjának is.

1920-ban Lukács József — *Dohnányi Ernő* indítványára — gellérthegyi házában lakást adott Bartók Bélának. Rákoskeresztúri lakásukban Bartókék szűkösködtek: a háború utáni nyomorúságban nem volt tüzelő, nem volt villany, gáz. Messze is voltak a fővárostól. Bartók 1922-ig lakott a Gyopár u. 2-ben, amely Budapest ostromakor elpusztult, de képe lát-

ien — ábrazolásában.

Péter László

Rókamesék

Apám emléke című írásomban, amely az ÉS 1981. évi 38. számában, szeptember 19-én jelent meg, a rókamesékről írt néhány adatomat pontosabbá kell tennem.

A Róka regényét *(Le roman du Renard)* Franciaországban már ismerték a középkorban. A Rózsa regénye: *Le roman de la Rose* is ugyanakkor terjedt ott el. Ez filozofikus mű volt. Hanem mindkettőt felnőttek kézzel írt könyvekből olvasták vagy élőszóval mondták el. Ezért A Róka regénye számos változatban élt tovább.

Sokkal-sokkal később jelentek meg az első *meséskönyvek,* már a

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 OKT 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland, grafikus

1021

Kosnás Roland: A tigris ugrani készül

ALFÖLDY JENŐ:

Kassák, a tervezőművész

■ *Vadas József: A konstruktőr (Gondolat, 179 old.)*

Pontosabb címet nem is adhatott volna *Vadas József* a képzőművész Kassák Lajosról írott könyvének, mint ezt: *A konstruktőr*. Jelentése egybevág azzal a telitalálatos, afo- szójátékkal, amellyel Ha- Nyu-

után egy ideig csak a formabontó kétségbeesés kifejezésére képes, majd újra építkezni akar, mert hisz abban, hogy a munkásosztály, amely a konkrét építőmunkát végzi, a jövő osztálya. Ennek az osztálynak ad művészileg modellt — életmodellt, eszmemodellt, embermodellt. Összeütközései a korszak baloldali politikusaival (először

törekvései nemegyszer siklanak a dilettantizmus mezejére".

Úgy, tehát az a hályogkovácsi bátorság, amely a költő vállalkozásaiban oly nagyszerű vívmányokat hozott, a képzőművészetben kudarcot vallott volna? A képeknek eszerint irodalmi múzeumokban a helyük, ahol a költő rajon- gói

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-745, 340-720

Kosnás Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 DEC 2 3

1021

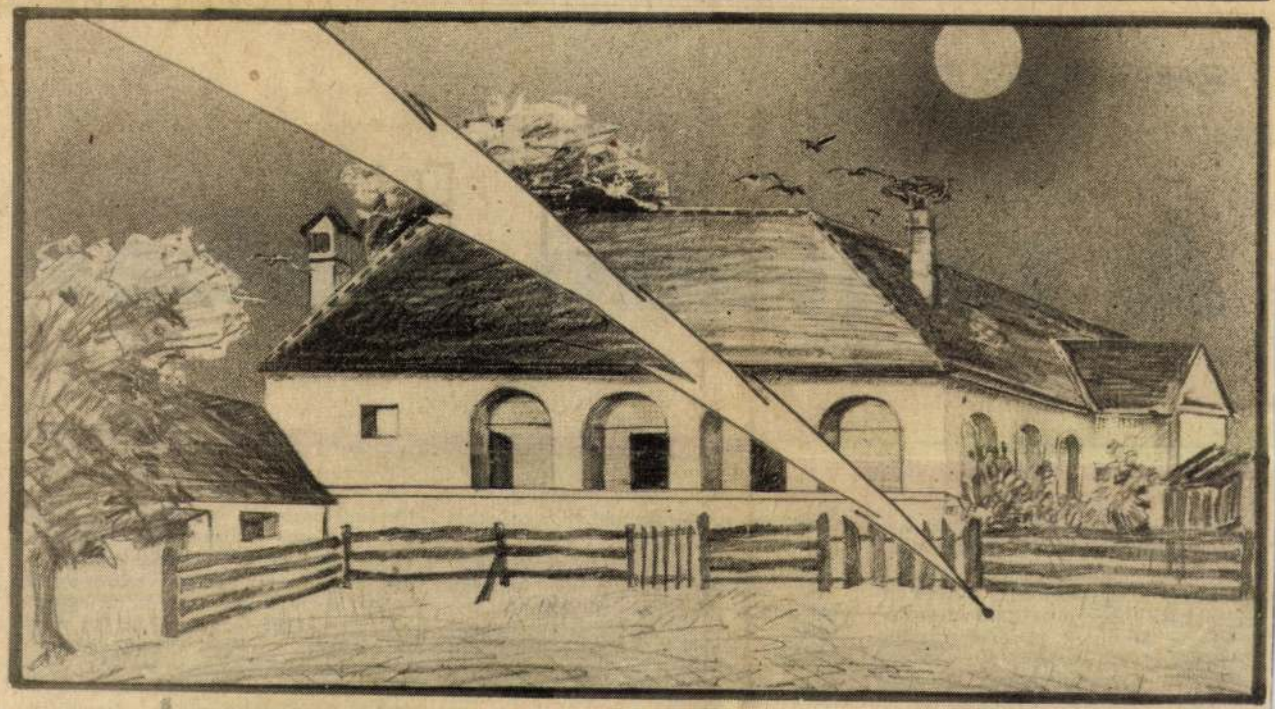

Kosnás Roland: Becsapódás

MOLNÁR GÉZA:

A támadó ember

Gyanítom, hogy az irodalom feladatkörének, működési elveinek eltorzítása a személyi kultusz kibontakozásához kapcsolódik, a félelem terjeszkedéséhez, a katonás diszciplínákhoz, amelyek az élet minden területét berácsozták. A vaskezű diktatúra következménye ez, mely a humán értékeket, a humán tényezőket alárendelhetőnek, másodlagosnak vagy elhanyagolhatónak tenyekben, novellákban, színpadokon fellépő vezéralakját.

A séma nagyjából a következő volt: valahonnan jön egy ember, bekerül a szocialista társadalom valamely termelő (értékesítő) közösségébe, rendszerint tudatlanul jön vagy téveszmékkel, esetleg kispolgári környezetből s a közösség vagy annak valamely domináns alakja ráhatásaképpen, tudatos befolyása ide kell csatolni. A pozitív hős mindig magányos harcos volt. Nyilvánvaló, hogy ez a jelenség kapcsolódik a személyi kultusz eszméjéhez és gyakorlatához, amikor az egyetlen, az istenített vezető az, ki viszi maga után a népet. Természetesen a főisten alatt még sok kis-isten helyezkedett el. Egy akkori megyei titkár a maga portáján dicsőített, ünnepelt, mindent tudó ész volt, s

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-743, 340-724

Kosnas Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 FEB 2 6

1021

Kosnás Roland rajza

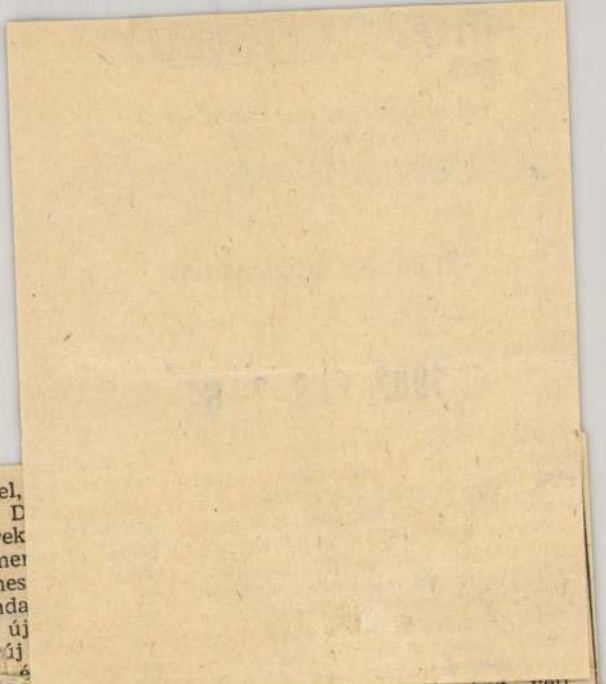

diocsövekkel
ektronikus zenével,
világon először. D
ányos" hangszerek
ok is jelezték, me
art a szovjet zenes
ább évjárata minda
ágban technikai új
gyszersmind az új
ldalú, változat
használását. Mi
kül, pusztán hall
osan érzékelhető volt

Egymás megértéséhez csupán
echnikai értelemben kellett tol-
nács a két ország muzsikusainak
anácskozásán a Magyar Zeneműv
észek Szövetségében A gondo-
at ugyanis valóban közös volt.
Szovjet barátaink első ízben jár-
ak Magyarországon s ismerked-
ek a kortárs magyar zenével,
miképpen mi is először szerez-
ettünk szélesebb körű tapaszta-
atokat a kísérletező kedvű szov-
et muzsikusok tevékenységéről.
Az eszmecserében ismételten el-
angzott a hagyományok és azok
negújításának szerepe egy-egy

útján is pon-

a legszélesebb értelemben vett
társadalmi megbízatás alapján s
nem valamely évforduló megün-
neplését tervező intézmény ren-
delésére születnek.

Az ilyen beszélgetések örök
tehertétele az időtényező; abba
kell hagyni, s épp, amikor a vita
felélénkül. A szovjet muzsikusok
hangot is adtak kívánságuknak,
hogy az ilyen vagy még kötetle-
nebb eszmecserék állandósulja-
nak. A folytatásra alighanem
Örményországban kerül sor, ahol
szeptemberben hangversenysoro-
zatot rendeznek kortárs magyar
zeneművekből.

Breuer János

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 MÁR 5

1021

Kosnás Roland rajza

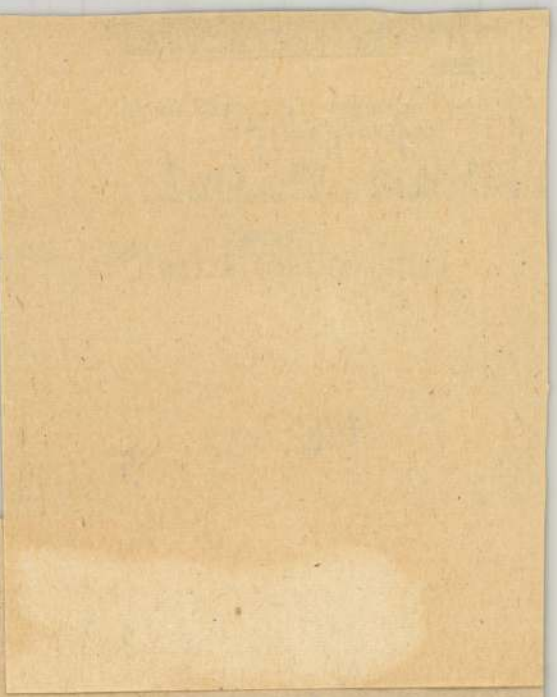

MEGYESI GUSZTÁV RIPORTJA:

A KIME

„A kórházból eltávozni csakis az osztályos orvos írásbeli engedélye alapján lehet. Ezt az engedélyt az ápolónőnek le kell adni, aki megőrzi, majd távozáskor kiadja."
(A mentálhygiénés osztály házirendjéből.)

— Ön meg fog gyógyulni — mondja a főorvos és szálkás betűivel a kartonodra jegyzi: neurosis anxiosa. — Két-három hét kórházi kezelést ajánlok — teszi még hozzá és biztatóan hunyorog. Viszszahunyorognál te is, de inkább a kartonodba kukkantasz, ha nem is érted a latin szót, ismerőseidtől már tudod a pontos fordítást: szorongásos neurózis.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Kosnás Roland, grafikus
1981 MÁJ 9

/ 1021

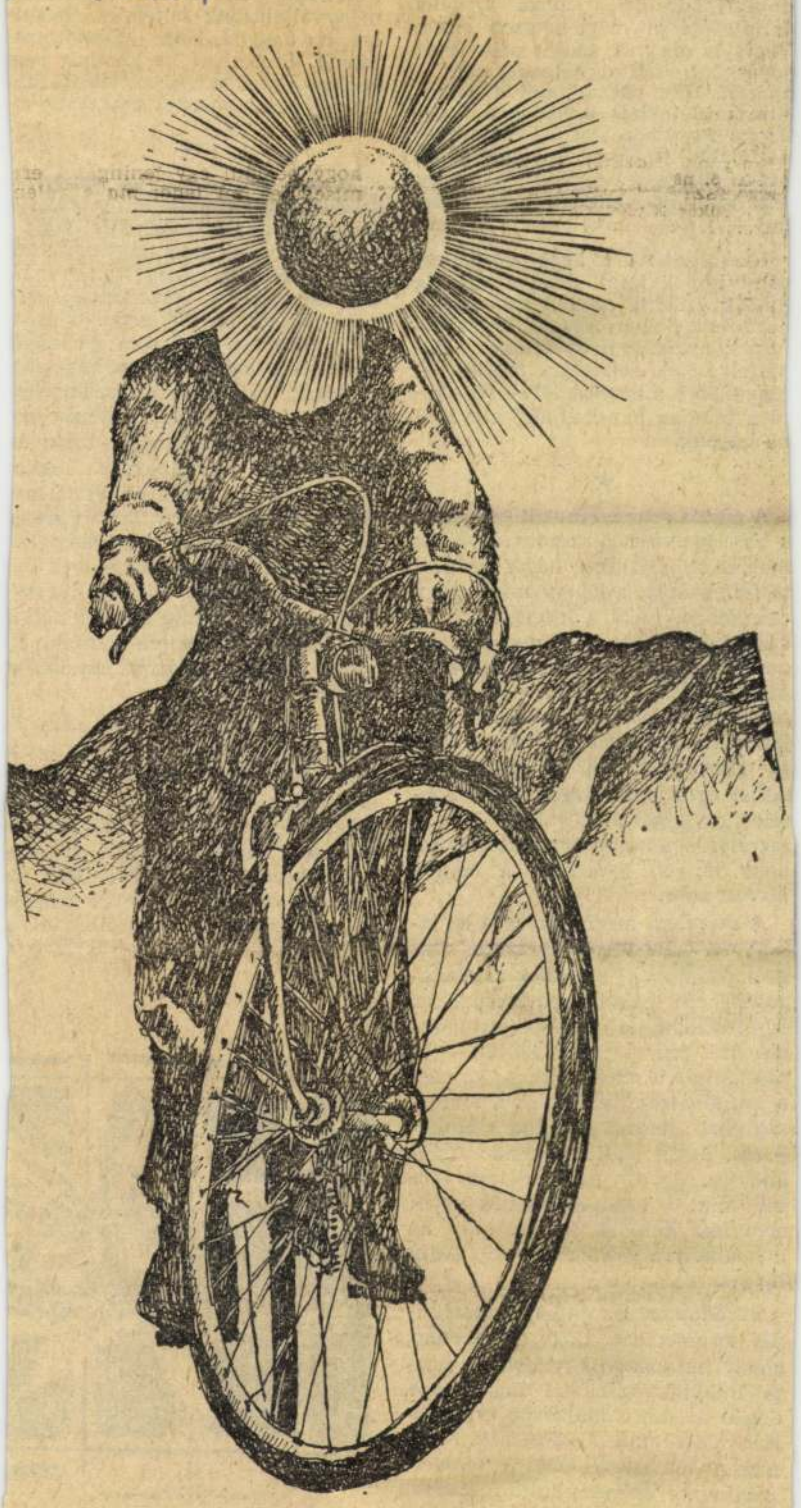

Kosnás Roland: Reggeli fejetlenség

kire gondolsz, amikor
én is elárulom, hogy
dolok"), de ez a n
őszinteségével megle
Végül is ma már sen
sódarként csak úgy
szögről. Illik ragaszkodni a badar,
suta kezdetekhez, kellenek a nagy-
hangú fogadkozások is, végül illik
a szakítás fellélegzését tragikus só-
hajjá öblösíteni („Hidd el, neked
ész jobb így, tényleg csak miat-
tad...").

Miskolczit nehéz kenetes erkölcs-
nemesítőnek látni, mert a valóság
jobban érdekli, mint a róla alkot-
ható ítéletek bármelyike. Rossz stí-
lusú könyvének nagy értéke: pilla-
natfelvételek sokasága, melyek —
függetlenül a megírástól — feltehe-
tően minden házasságtörő elevenébe vágnak.

★

A puszta rokonszenvből vagy csak a hecc kedvéért összerótt légyottok mögött ott sejtjük a házasság tiszta fellegvárát; a könyv másik nagy tömbjében, mely a házasságon kívüli *szerelemről* szól (vagy arról, amit a felek annak hisznek), a mondott fellegvár már tömlöcként tornyosul fölénk. Ez a könyv valójában a házasságról szól, annak külső kapcsolatokban reprodukálhatatlan egészlegességéről, illetve képtelen rabságáról. *Színlelni boldog szeretőt* — könnyű ez ahhoz képest, hogy milyen gyötrődés a boldog hitvest adni.

A szerelem meghatározása ez lehet: testestül-lelkestül fontos vagyok valakinek, lehetőleg kizárólagosan, aki nekem magamnak is, egyetlenként, testestül-lelkestül fontos. Ha fogyasztani kezdjük egymást, akár a papírzsebkendőt vagy a szifonpatront, akkor ez a fontosság egyik részről sem tud kibontakozni. Egyik papírzsebkendő éppannyira, éppoly kevéssé lesz fontos, mint a rákövetkező. Es egyik sem lesz annyira fontos, mint az orr, amely a zsebkendőt segítségül hívja.

Paradoxona az emberi személyiség történetének, hogy a szerelem, amely Európában a reneszánsz-hozta individualizációval függ össze, éppen az individualizáció elmélyülése miatt indult kiveszésnek. Nincs nálam fontosabb lény a világon, partnerem számára sincs fontosabb lény, mint ő maga. Nem másokkal, hanem magunkkal akarunk egyenesbe jönni. Fontos emberek ölelkeznek egymással, de kinek-kinek

hajtasz be rajtam. Szeretlek, ha hagyod, hogy magamat szeressem..

★

Miskolczi hosszan, jól ecseteli szexuális forradalom hajtóerőit, so megnyilvánulását. Jól látja, hogy munkahelyi életnek nagy az elszi vó hatása a házasságtól; az voln képtelenség, ha testközelben dol gozó férfiak és nők egymás irán soha még csak fel sem gerjedné nek. Jól mondja, hogy a házasság töréshez, különösen a huzamosho pénz, lakás, telefon, no meg so szabad idő kell. Ezekből főleg é telmiségiek rendelkeznek sokka Tovább kellett volna haladnia, me kellett volna néznie, lazul-e, és h igen, hogyan lazul a paraszti kö zösségek, a munkáslakótelepek há zasságintézménye. Akiket könyvé ben bemutat, szinte kivétel nélkü fél kilencre, kilencre járnak, h ugyan naponta eljárnak munkahe lyükre.

Jól teszi Miskolczi, hogy nem tö pálcát könyvének szánalmas, de na gyon élő figurái fölött. Fölgerjed embereket úgysem lehet szenvedé lyükről lebeszélni. (Az italt sem le het szentbeszéddel kiütni az iszá kosok kezéből.) Sőt, könyvének tö megesen előszámlált esetei még fe is hatalmazzák az avatatlan olva

Fazekas György: A rajzi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kosnás Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 MÁJ 16

1021

Kosnás Roland: Képregény (részlet)

okat cse-
neveztek
ában —
szló utca
emeletes
nk nevét.
emlékház
központ
tánc- és
nek.
kás együt-
ztráliában
íveket a
randevúk-
épzeletbe-
rtozik.

ldy Jenő

okorban az egységes tánc—dráma—színház része (az ókori görögöktől jön, jelentése panthe = minden, mímosz = mozdulatutánzás). A középkorban a liturgikus és a világi szimbólumalkotás eszköze. Az újkorban a társadalmi cselekvés kacagtató, ironikus tükre.

A 20 század eleji művészeti megújulás újraértelmezve beépítette a mozdulatművészet (orchesztika) és a némafilm elemrendszerébe. Aztán hosszú csend. A pantomim drámának elvont, táncnak túl konkrét, a hangosfilm számára primitív lett. Az utóbbi évtizedekben kezdte pozícióit csendesen visszaszerezni. A nemzetközi figyelemből mérhetően új stílust teremtő, különböző MOZGÁSSZÍNHÁZAK sejlerajzolt, „hordozható, belső napnak". S azok közvetítették gyöngédségünket, megbántottságunkat — királylányunknak.

Bartók ezt a spontán érzelemátvitelt még tovább tágítja. A férfi—nő kapcsolatot új — mesébe oltva derűsebb — Trisztán-legendává nemesíti. Leszámítva a szellemes mozgású Fababut *(Bitter Ferenc)* s az oldott, könnyed Királylányt *(Kóczán Zsuzsa)*, akik vérbeli, jó pantomimot játszottak, az előadás nagyobb része inkább imitáció volt, mintsem szimbólumalkotás.

Ennek ellenkezőjét láthattuk a keményen, vibráló feszültséggel megrendezett Mandarinban. Mindössze hárman játsszák a táncdrámát. A Mandarin és a Lány mel-

tésével: remeklés. *Regös Pál* szívós, „taoista" öreg Mandarinja szintén különleges alakítás. Szinte minden porcikájával játszik. Mozgásuk egyenrangú partnere a zenének. Mondhatnók Bartók szavaival: itt a homofónia és a polifónia egyesül. Bizonyságául annak, hogy a pantomim egyszerre zene, dráma — és természetesen: tánc.

Deme Tamás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kosnas Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 MÁJ 30

1021

Kosnás Roland rajza

lásomban következ
telőző legyek: am
ben az évben pél
*hari Sándor, Hatv
Anna, Petri Györ
Szabó Péter, Tam*
ve. (S természetesen egy-két Tóth Erzsébetnél meg Szervácnál hu-szonévesebb „borzasé". De hát ez már igazán teljesíthetetlen — ? — étlapművészeti zsenialitást szá-monkérő kívánság volna.)

Az először jelentkezők között, sajnos, találkozunk egy rögtön-búcsúzóval: *Béri Gézával*. Kiegyen-súlyozott, rejtetten-modern, fe-szült belső fegyelmű, holt költő-ként ismerjük meg lefelé hulló életének ebből az első nagyobb verscsokrából (vajon tellett-e ide-jéből egy egész önálló kötetnyi-re?) Nála is találunk egyéni hely-zetét sokakra vonatkoztatható kor-szakos költeményt, az *Egyszólamú szerelmes éneket*. Benne a félel-metes két sor: „harmatból gyűjtök pocsolyát, hogy belefojtsam örö-möm".

ket. Annál is inkább, mert hosszú, szkepszissel szárított ap után, úgy tetszik, ismét tere a politikai költészetnek, s me buzog e nagyhagyományú lírai lyamatnak az éltető forrása. Cs és Csukás, Csanádi és G Tornai és Orbán, Héra Zol Vészi Endre, Tóth Bálint és Sz Margit, az illyési *Közügy* kike hetetlenül általános igazságai juhászi „nem negatív hazaép törvényét, a vasistváni „sok denért, nem sok mindenk gondvállalás kötelmeit hir önelvűen, nemzethűségű és v befogadó, humánumért menny gő és jelenségek mögé reflek zó, rétari hevű költeményeil

Ugyanúgy, mint az egyre kebb szavú és mind nekiszá ban tömörítő *Bella István* és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 347-749, 210-726

Kosnás Roland,
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 1

1021

Kosnás Roland rajza

JÚLIA:

lalékok az Áchim-dr

nem azonos a
rcsa, de mégis
ik: történelmi
okumentumokat
g, mintha sodró
olnának. De ha
fliktusokat, jo-
zínpadon látjuk
h tapasztaljuk,
nem volt ré-
ajra emlékeztet-
ugyan drámai,
nakacs is: néha
gel siklik ki a
közül.
k egyik legszél-
igencsak drámai
szky Endre. En-
nűírásunk eddig
kózott mindama
mit ez a figura
nkben. Néhány
nádi Gyula a tel-
ívánta ábrázolni.

sítása tökéletesen sikerült. Éppen ez a mű legnagyobb hibája. A szöveg minden retorikus és publicisztikai hevülete ellenére nélkülözi a drámai robbanóanyagot. Ellentétei állóképszerűek; hiába ágálnak a hősök, a drámát a mozdulatlanság jellemzi, eddig mindent megteszünk azért, hogy átérezzük Áchim kíméletlen politikai küzdelmeit, és arra is mindig készen állunk, hogy megvessük és elítéljük az úri osztály aljas üzelmeit, gátlástalanságát, népelnyomó gazságait, valamint kicsapongó életmódját. Valószínűleg álmunkból keltve is hibátlanul fel tudnánk mondani ezt a leegyszerűsített történelmi leckét az osztályharcról, a sanyargatott szegényparasztságról, az uralkodó osztály gazságáról, a századeleji panamákról, a minden gazságra képes bértollnokokról, a jogaikért küzdő parasztságról, va-

irodalmias művet színpadképessé tegye. Sik Ferenc ötletei ezúttal is káprázatosak. A tobzódással azonban nemcsak hogy nem éri el a kívánt célt, hanem a várt hatást épp az ellenkezőjére fordítja. Ezúttal is beigazolódott Németh László véleményének igazsága, aki egyik tanulmányában így ír saját színházi viszontagságairól: „Igazítunk, s a ruhán másutt vetődik a ránc; ha sokat igazítunk, egészen összeráncolódik".

A fantáziadús rendezés nemhogy jótékonyan elfedné vagy feledtetné a darab gyengéit, hanem hangsúlyozza azokat. A Zsilinszky-fivérek félelmetesnek szánt jövésmenése — szöveg alig van — inkább nevetséges, mint fenyegető. A nézőtérről célzó vadászok sem képesek riadalmat kelteni. A történelmi távlatot a várfokon sétálgató, Ferenc Józsefnek öltöztetett

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 347-748, 347-726

Kosnás Roland, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 1

1021

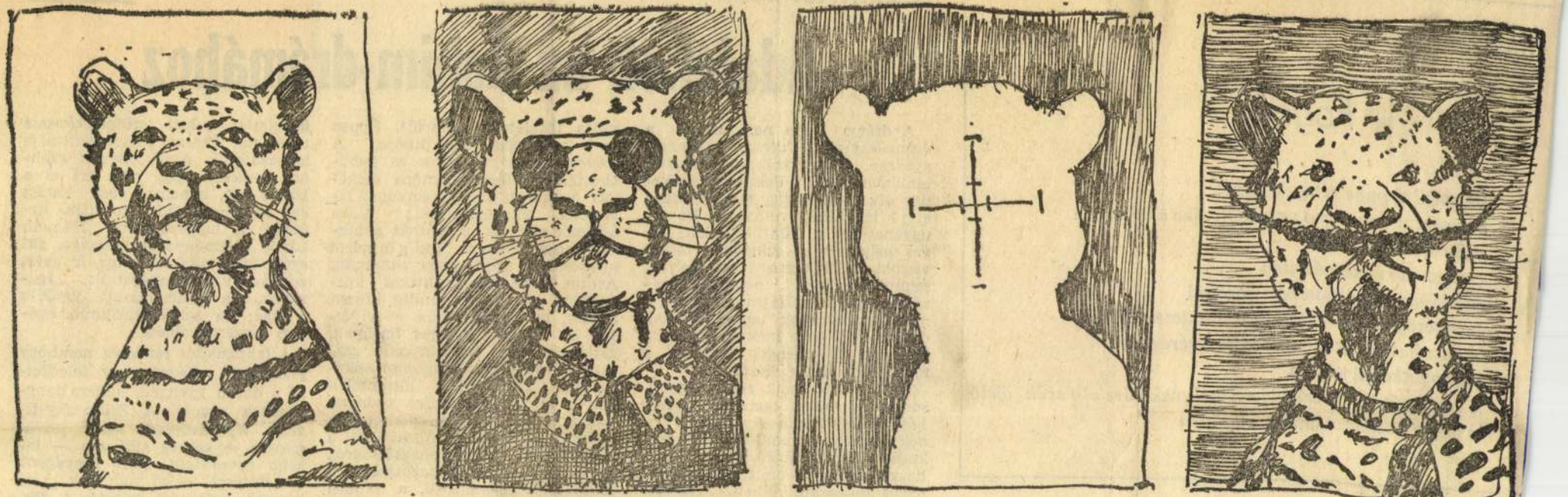

Kosnás Roland rajza

BÁRDOS LÁSZLÓ:

Fogoly

Beszorulni puha rétegek közé
beleveszni egy párna veszedelmébe a takaróba
mely altat és bezárul
csak az idő zökkenéstelen
jól olajozott áramlásában görögni
hemperegni és felbukni féltő felületek között
mint véletlen tartalom megtűrt verdesés
ráhagyatkozni folyton
e süppedős berendezkedésre melynek köre oly szűk ölelő
s mégis közömbös mint a végtelen

SZEKRÉNYESY JÚLIA:

Adalékok az Áchim-dr

A dráma soha nem azonos a drámaisággal. Furcsa, de mégis gyakran megtörténik: történelmi tanulmányokat, dokumentumokat úgy olvasunk végig, mintha sodró erejű tragédiák volnának. De ha ugyanezeket a konfliktusokat, jogos helyükön, a színpadon látjuk viszont, csalódottan tapasztaljuk, semmi olyanban nem volt részünk, ami e műfajra emlékeztetne. Történelmünk ugyan drámai, de emellett még makacs is: néha hallatlan ügyességgel siklik ki a mohó írói kezek közül.

Elvileg századunk egyik legszélsőségesebb, tehát igencsak drámai hőse Bajcsy-Zsilinszky Endre. Ennek ellenére színműírásunk eddig kevés sikerrel birkózott mindama bonyolultsággal, amit ez a figura jelent történelmünkben. Néhány évvel ezelőtt Hernádi Gyula a teljes életpályát kívánta ábrázolni. sítása tökéletesen sikerült. Éppen ez a mű legnagyobb hibája. A szöveg minden retorikus és publicisztikai hevülete ellenére nélkülözi a drámai robbanóanyagot. Ellentétei állóképszerűek; hiába ágálnak a hősök, a drámát a mozdulatlanság jellemzi, eddig mindent megteszünk azért, hogy átérezzük Áchim kíméletlen politikai küzdelmeit, és arra is mindig készen állunk, hogy megvessük és elítéljük az úri osztály aljas üzelmeit, gátlástalanságát, népelnyomó gazságait, valamint kicsapongó életmódját. Valószínűleg álmunkból keltve is hibátlanul fel tudnánk mondani ezt a leegyszerűsített történelmi leckét az osztályharcról, a sanyargatott szegényparasztságról, az uralkodó osztály gazságáról, a századeleji panamákról, a minden gazságra képes bértollnokokról, a jogaikért küzdő parasztságról, va-

irodalmias művet színpadképessé tegye. Sik Ferenc ötletei ezúttal is káprázatosak. A tobzódással azonban nemcsak hogy nem éri el a kívánt célt, hanem a várt hatást épp az ellenkezőjére fordítja. Ezúttal is beigazolódott Németh László véleményének igazsága, aki egyik tanulmányában így ír saját színházi viszontagságairól: „Igazítunk, s a ruhán másutt vetődik a ránc; ha sokat igazítunk, egészen összeráncolódik".

A fantáziadús rendezés nemhogy jótékonyan elfedné vagy feledtetné a darab gyengéit, hanem hangsúlyozza azokat. A Zsilinszky-fivérek félelmetesnek szánt jövésmenése — szöveg alig van — inkább nevetséges, mint fenyegető. A nézőtérről célzó vadászok sem képesek riadalmat kelteni. A történelmi távlatot a várfokon sétálgató, Ferenc Józsefnek öltöztetett

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnas Roland
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 AUG 15

1021

Kosnás Roland rajza

páratlan o

ELENÉZ AZ EMBER

NYERGES ANDRÁS

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 MÁJ 31

1021

Kosnás Roland rajza

KELEMEN GÁBOR RIPORTJA:

MANI, MANI...

A széllel érkezik I. S., mint a garabonciás. Meglepetésszerűen robban be az ajtón, hogy egyik ámulatból a másikba ejtsen:

— Nem kérek se enni, se inni, már szaladok is. Adj nekem, kérlek, kétszázezer forintot!

— Eszednél vagy?

— Tisztességes üzletet ajánlok. Amikor én tollasodni akarok, nem kívánom el azt, hogy másnak — aki ráadásul segít rajtam! — kára legyen. Az OTP-ben is kamatot kapsz, erre én még ráteszek egy lapáttal. Mondjuk... kétszázhúszezerről írom a papírt. Elég?... Na, hallod, egy félévre! Mert az elismervényben azt is rögzítjük, ennyi

ter mélyről. Ott, azon a hátsó kür-

— Egyszerű az egész — mutat a

ban teraszosra képezte ki az egész

pénzt!" Érdekes, most senki sem jön ide sopánkodni, senki nem irigyli tőlem az átvirrasztott éjszakákat. Mert aludni keveset lehet, ha már ilyen bolond az idő. A dolgot pedig végig kell csinálni, ha már egyszer palántázott az ember, akkor szüretelni is szeretne. Tudja, nálam nincs is soha fagykár. Tavaly vagy két reggelen mértünk mínusz húsz fokot is, mégis azt mondtam: ha megszakadok, akkor is megvédem a palántámat. Kitartottam egész éjszaka, tüzeltem, mint a bolond. Akkor is megfogadtam, hogy az az utolsó év, többé soha nem teszek fóliát a kertembe!

— De most ismét paradicsomszü-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 JUN 7.

1021

Kosnás Roland rajza

A BUDAPESTI MOZIK MŰSORÁBÓL

1980. június 5—11.

BUDAI KERT:
Goodbye és ámen (mb. ol)* 9
CSEPEL PARK KERT:
Halló, Kecskeszakáll! (mb. l) 5—6. és 8—11. 9
HUNYADI KERT:
Skalpvadászok (am)* 9
VÖRÖSMARTY KERT:
Férfi, aki szerette a nőket (mb. am)** 9
ALFA:
Goodbye és ámen (mb. ol)* f4, h6, 8
ALKOTMÁNY:
Kicsi a kocsi, de erős (mb. am) 3, n6, f8, 7-én éjjel 10 is
BARTÓK:
Kojak Budapesten (m) n10, f12
Kicsi a kocsi, de erős (mb. am) 2, 4, n7, f9
BÁSTYA:
A nagy álom (mb. am)** 9, n12, f2
Hajadon feleség (sz) 4, 6, 8
Kicsi a kocsi, de erős (mb. am) minden éjjel 10
BEM:
Lengszterek sofőrje (mb. ang)* 5—6. 8 9—11. h9, 11, n2
Talanel az idomár (mesesor) 4. szombat, vasárnap h10, 11, n1, f2, h3 is
Tanú (m) h6, 8

„Könyveit olvassák, műve él" — írta Radnóti 1934-ben. Ez a mondat ma is leírható volna akár az évfordulós tiszteletadás ürügyén, csakhogy a Kaffka Margitról szóló, nem túl nagy irodalom ezt a megállapítást cáfolni látszik. Feledés és újra felfedezés apálya és dagálya között szigetként áll ez az életmű, jó dacol az idővel, a divattal, az irodalmi ízlés és értékrend változásaival, de úgy tetszik, ma sem került közelebb a szárazföldhöz. Legnagyobb asszonyírónk, visszhangozzák a kritikák, tanulmányok, s azután kezdődnek a meszorítások, az óvatos magyarázatok.

Megvallom, jómagam sem kedveltem soha túlságosan a „nő" irodalmat, a tudatalatti, örökkévaló és intézményesített „hím sovinizta gőgjével" tekintettem és tekintek néha ma is) az írónőkre, mert a nők által művelt irodalomban mindig valami s

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM
grafikusművész
1980 JUN 7

1021

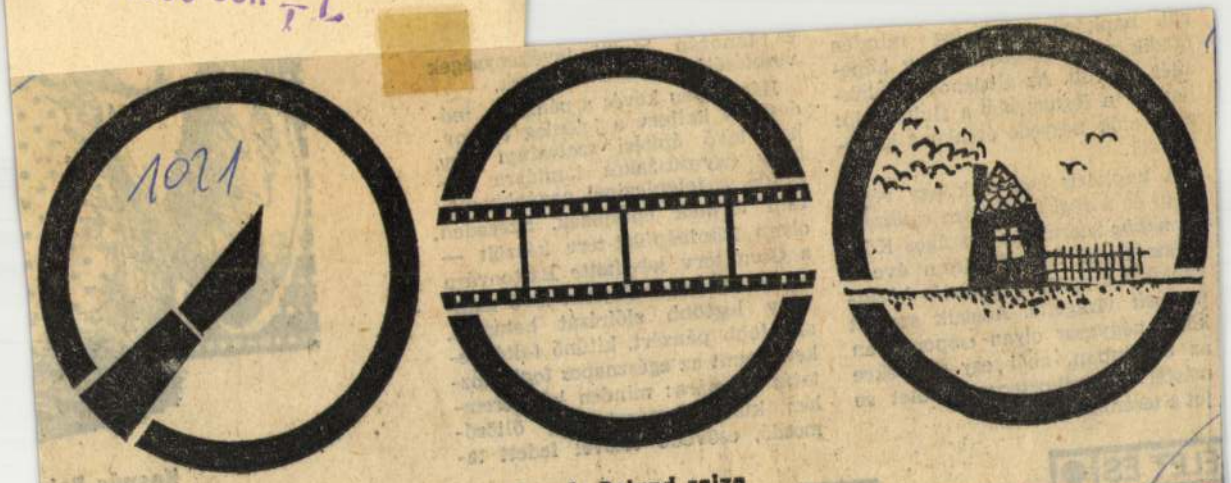

Kosnás Roland rajza

rül napközibe, jelenleg minden ötödik nyugdíjjogosult vagy képesítés nélküli. Az általános iskolákban itt a legnagyobb a fluktuáció: a nevelők negyede évenként kicserélődik.

A napközis csoportok egy része az új és a régi iskolákban *szükségtermekbe* szorul. Az Országos Közegészségügyi Intézet három éve a napközis csoportok *higiéniés körülményeit* vizsgálta. Adataik szerint közel négyezer olyan csoport van az országban, ahol egy gyerekre másfél négyzetméternyi terület se jut a teremben.

es tanórán kívüli tevé
vezetéséhez egyaránt érten

Bármilyen kevés a pénz
dosítani kellene a jelenleg
ben levő építési *szabvá*
hogy egyműszakos tanítá
gendő, a jelenleginél nagy
retű termek épüljenek. S
olyan iskolaépület-terv ké
a Csomiterv készítette Bat
—, amely az érvényben lev
vány legtöbb előírását betartva,
alig több pénzért, kitűnő feltételeket teremt az egésznapos foglalkoztatás számára: minden két teremhez külön csoportszoba, öltözőmosdó, esővédő tetővel fedett te-

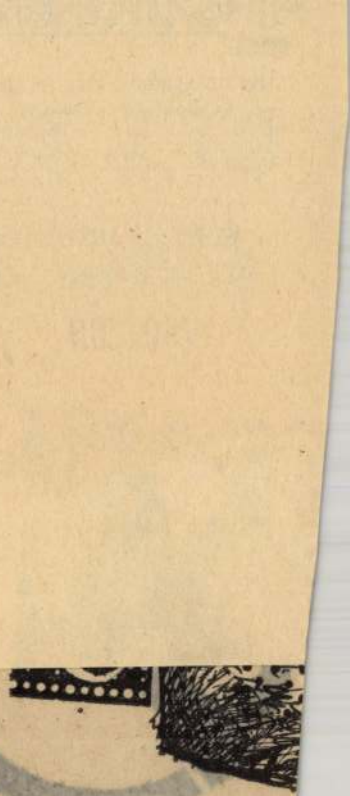

Kosnás Rol

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR IRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1980 JUN 7

seget. Ez a bürokrácia érzelem- és szenvedélytelen, precíz és mozdíthatatlanul állandó, s mint minden bürokrácia, a mindenkori helyzet, Ausztráliában tehát az államkapitalizmus fenntartásában érdekelt.

Kosnás Roland rajza

jelentette). Ez is magyarázata annak, hogy Görgeynek egyáltalán lehetősége nyílott kényére dönteni (hozzá nem államférfiúi, hanem hadvezéri elmével): Buda vagy Bécs? Annak, hogy a döntésre elvileg hivatott Kossuth lelkében hogyan tükröződött ez a dilemma, tán csak Nemeskürty István lehetne a megmondhatója.

A történelmi személyiségeknek igenis megvan — nagyon is megvan! — a jövőformáló szerepük. Ez nem azt jelenti, hogy kedvükre, akár a társadalomtörténet általános törvényszerűségeinek ellenében is alakíthatják az eseményeket; de már ki tagadhatná a föntebb vázolt képzelgés realitását, logikus láncolat voltát? A fontos történelmi döntések késleltethetik vagy előrébb hozhatják a törvények beteljesülését, s annál fontosabbak, minél nagyobb mértékben módo-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JUN 7

1021

Kosnás Roland rajza

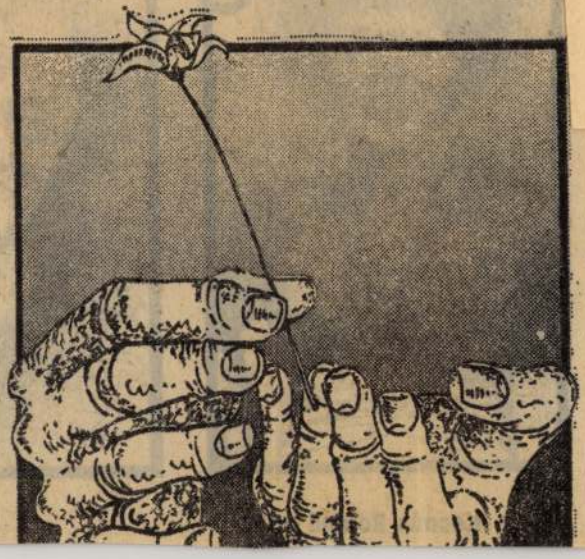

vai — egy embertelen világ körülményei ellen".

◆

Talán nem kell mégsem eltúlozni a mítoszok veszedelmét. Mert amilyen igaz, hogy a *transzcendens* a csillagközi térbe menekül a *szekularizáció* elől, olyan igaz, hogy az ember egészséges vágya az ismeretlen után — ugyancsak e tájakon találja meg kielégülését. Arthur W. Clarke a *Jövő kör-*

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM
1980 JÚN 7
grafikusművész

1021

Kosnás Roland rajza

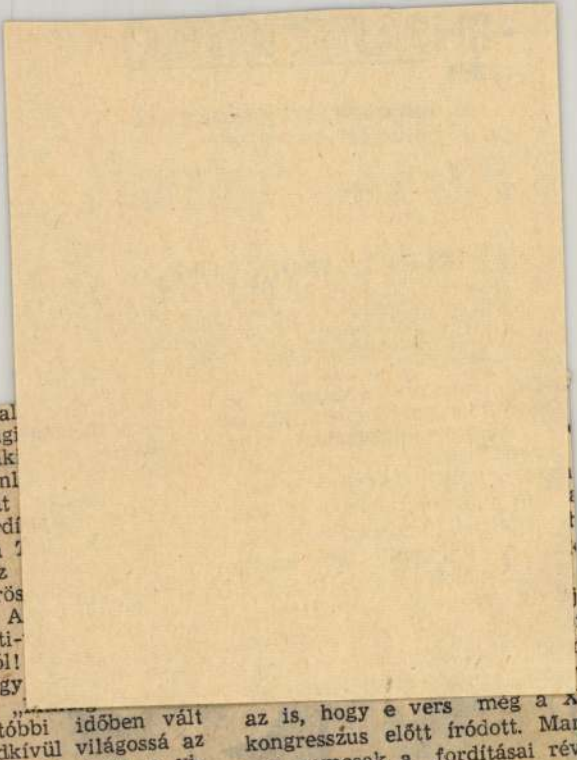

szólító szavakkal
akad az élő világi
között olyasvalak
tinovhoz hasonl
időt és energiát
költészetünk fordí
gor és Tünde, a
tragédiája orosz
több száz Vörös
Arany János-, A
tila- és Radnóti-
Magyarországról!
fontos költő. Egy
így fogalmaz: „
de csak az utóbbi időben vált számomra rendkívül világossá az az egyszerű igazság, hogy a világ minden nap megújul. És meggyőződésem, hogy ezeket a változásokat minden ember érzi. A művész csupán annyiban különbözik a nem művésztől, hogy ezeket az egyetemes emberi érzéseket magától értetődően fejezi ki." A szüntelen éber izgalom, az állandó készenlét költői programja ez. Leonyid Martinov valóban ilyen ember és ilyen az is, hogy e vers meg a X. kongresszus előtt íródott. Martinov nemcsak a fordításai révén barátunk.

MÁJUS 31., SZOMBAT:

A prágai könyvesboltokban v
ló futó böngészés is arról gy
meg, hogy a cseh irodalomb
mostanában sokat tesznek a h
szas-harmincas évek marxis
kritikai örökségének feldolgoz

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓSZOLGÁLAT
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1980 JÚN. 7

Kosnás Roland,
grafikusművész

1021

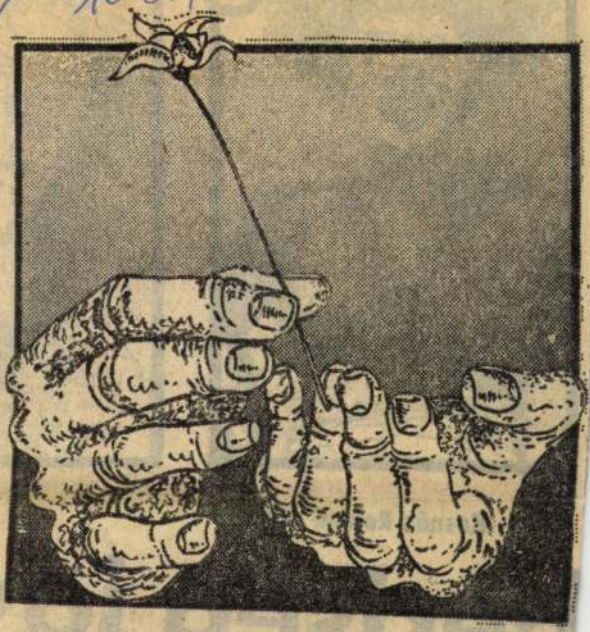

Kosnás Roland rajza

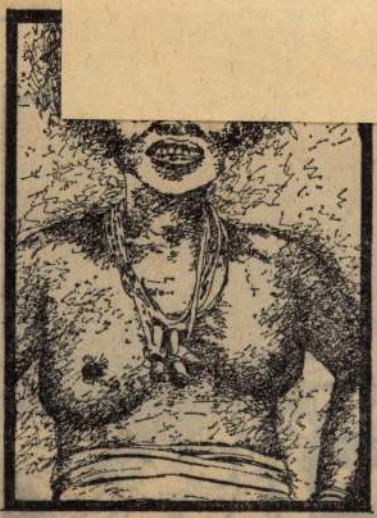

Kosnás Roland rajza

beriség jöv

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Kosnás Roland,
ÉLET ÉS IRODALOM
grafikusművész
1980 JUN. 7
1021

Kosnás Roland rajza

FARKAS IMRE RIPORTJA:

EZ A TELEK ELADÓ!

Nem sikerült igazi városlakóvá honosodnom harminc év után sem. A paraszti eredet meg a vailásos nevelés lehet az oka. Gyakran hittem pedig, kikopott belőlem az idealizmus. Még sajgott is a helye, mint az elvesztett szerelemé. S a végén derül ki, valami mégis viszszamaradt belőle. Nem más és nem több, mint a kockázatos őszinteség, a felnőtt erkölcsű ember mély tisztelete meg egy darabka föld utáni vágy!

Amint közeledik a hatvanadik, egyre többször gondolom, a termőföld az egyetlen élő, ki teljes erejéből viszonozza az odaadást. És

Sok áldozattal három kishold földet sikerült szüleinknek összegyűjteni az utcában. Úgy álmodhatták meg, hogy felnőttkorba jutó gyerekeik majd itt építenek maguknak házat. S ha már az utcában sokasodik a család, csak kerül, ki öreg napjainkban rájuk nyitja az ajtót.

Ami az ajtónyitogatást illeti, nem valósult meg a reményük, de a föld mindvégig támaszuk maradt. Búza meg kukorica termett benne, s míg ki nem vénültek, a sokgyermekes család gyümölcséhségét is oszlatták a fák.

Apám halála után anyának fél

tenyék és szibériai lucok zárják Dávidék felé az átlátást.

— Mi készül itt a csendben? — kérdezte Sándor vőm a mediterrán világra kerekedve.

— Ha majd a kútágasra felfut a trombitafolyondár, az istálló fölött meg oszlopos borókák csipkézik az eget, akkor válaszolok.

— Ide akarsz költözni?

— Kimondani nem merem, de gondolok rá. A ház ugyan vén, de a környezete örök.

— Művelnéd egyedül a földeket?

— Ha volna százötvenezrem kisgépekre. Nincs. Így csak annyit tartanék meg, amennyin a zöldségfé-

gyöngülésének tanújaként. Az asztalon a reggeli maradványai, a felesége a kávéfőzővel bíbelődik.

— Bizony — emelkedett föl nem is restellkedve Dávid —, előbbutóbb alább adjuk.

— Használ venném a fiad tudásának, amikor a vizet vezetjük.

— Hallod, nem merem ajánlani. Annyi annak a dolga, ha szentül fogadná, sem érne ide, amire kell. Ahányszor eddig helyette ígértem, mindig szó érte a házat. Hanem a Sódar-gyerek — apáddal volt részes a nagyapja — ő is jó vízvezetékszerelő.

— Kútmester is kéne

utcában, a Tanácsköztársaság bukása utáni évtizedben született parasztfiatalok közül.

— Jó napot, szomszéd!

— Szomszéd? — néz reám értetlenül Sódar.

— A miénk itt átellenben az a bérlőre várakozó föld.

— Nem nagyon kapkodnak érte.

Elmondtam, vízvezeték kellene. A fiatal mester vállalta a közreműködést. de előre óvott, nehogy szivattyút vegyek, amíg a kút el nem készül. Mert ha gázos lesz a víz, egyedül a SIHI-től remélhetünk megoldást. Ehhez a szivattyúhoz ugyan nem készül hidrofor, de vannak barátai, s megcsinálják. Háromezerből biztosan kikerül. Ám ha sikerülne gázmentes vizet fakasztani, olcsóbb berendezés is megtenné.

Azzal váltunk el — nagyapja apámmal volt részes, mégse jött számra a tegezés —, ír, amint szót értett a kútfúrókkal. S ha valaki a

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 346-726

Kosnás Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JUN . 7

1021

Kosnás Roland rajza

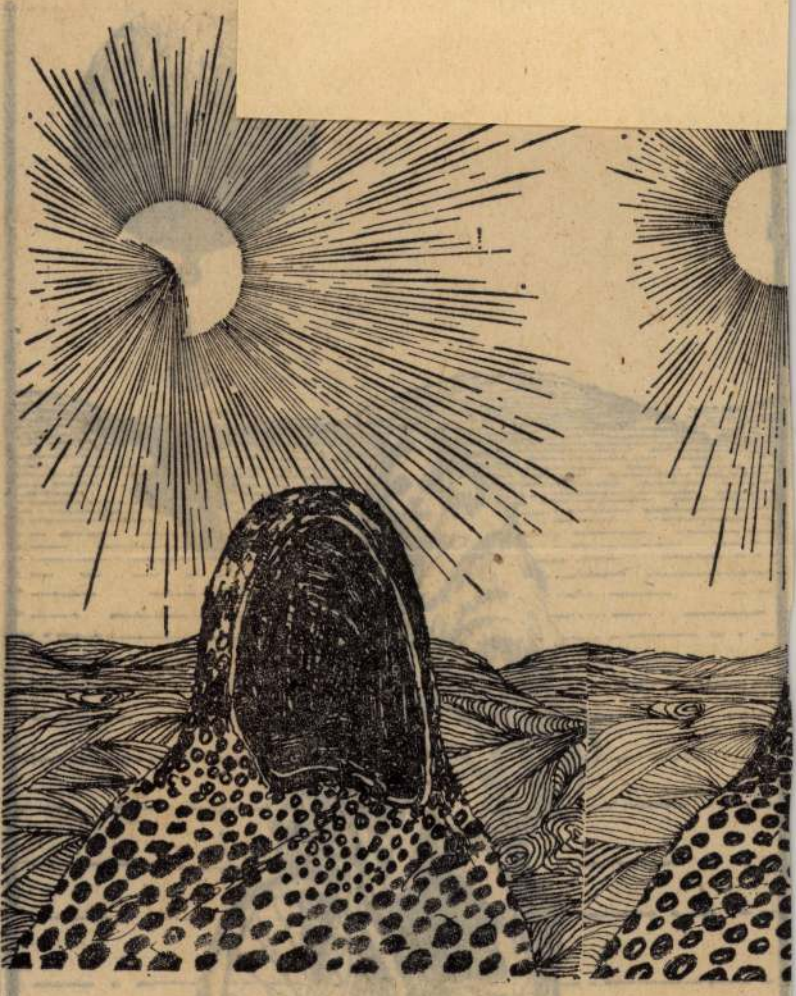

Kosnás Roland rajza

A meghosszabbított

Korniss Péter kiállítása Tihanyi

Amikor megtudtam, hogy Korniss Péter lassan életművé kerekedő munkáiból csak negyvenki-

te-e vagy az emberé? Fokozta a zavart a modern élet mértékte len mohósága: képet, képet

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JUN 7.

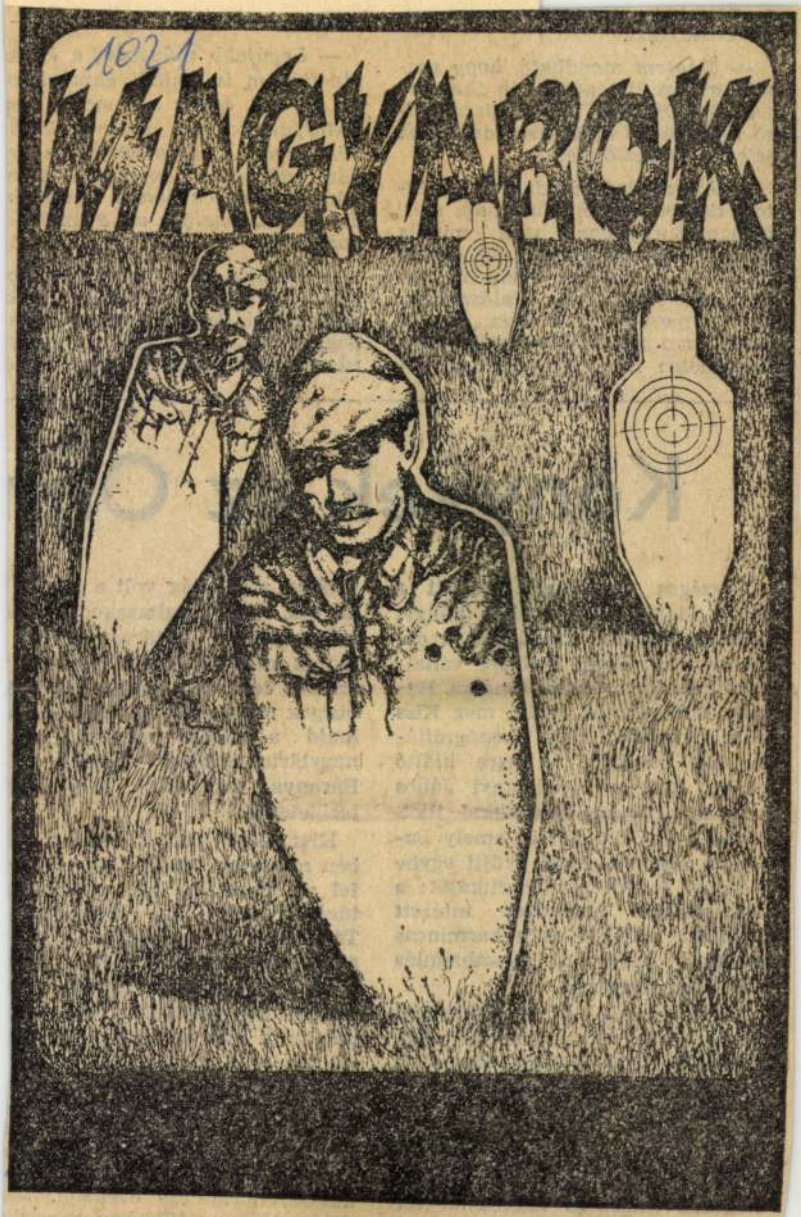

Kosnás Roland rajza

a politikai összejöve
vehettek részt.

— *Mégsem mondha*
nyolországi élményei
feministává vált voln
ső regényében az ema
jelent férfigyűlöletet.

— Az egyenjogúsod
tott harcot tartom for
Nyugat-Európában
égető társadalmi gond
mása. De valóban nem vagyok „harcos" feminista. Valószínűleg azért, mert Ausztriában és az NSZK-ban szélsőségessé vált a nőmozgalom: izzó férfigyűlölet jel-

— Nálunk ezt a vonulatot „ap
irodalomnak" hívják: a szüleinkk
való nézeteltérésről van szó. Csa
hogy ezek a könyvek nem egysz
rűen a nemzedéki ellentéteket dc

Könyvek az Orm

Országos visszhangot keltett a maga idejében az a két könyv, melynek mostani kiadására öt ormánsági községgel karöltve vállalkozott Baranya megye tanácsa. Hasonmás kiadásban jelent meg Kiss Géza *Ormánság* című monográfiája, „az országra és égre kiáltó könyv, ahogyan Kodolányi János nevezte. Hasonló szavakkal illethetnénk az ő kötetét is, amely *Baranyai utazás* címmel gyűjti egybe a tájból fogant publicisztikáját: a képviselőház elnökéhez intézett röpiratát 1927-ből, és a harmincas években, majd a felszabadulás után írott riportjait.

Az Ormánság és a Baranyai utazás olyan időszakban született, amikor a német terjeszkedés által a magyarság ismét létében fenyegettetett. Az egykéről van szó, melyért az ország akkori vezetői a nép mohóságát, meggazdagodás utáni vágyát kárhoztatták, pedig az tragikus válasz és végkifejlet volt egy olyan kényszerhelyzetben, amit nem a nép idézett elő. A dél-baranyai Ormánság a Dráva mentén sajátos, zárt világ volt a honfog
lás óta. Népe alkalmazkodott a k
rülményekhez, öntörvényű, ősi
magas szintű kultúrát hozott lé
azon a területen, melyet a Hal
burgok megannyi telepítési akció
majd a török hódoltság ut
nagybirtokrendszer végképp elz
Baranya északabbi, magyarlak
területeitől.

Kiss Géza kákicsi lelkész 19
ben megjelent könyve úgy muta
fel az ormánsági nép gazdag k
túráját, mint egy testámentu
Tájszótárt ad a néprajzi tanulm
nyok után, majd közzéteszi a r
pességi grafikonok ijesztő szá
adatait. Úgy szemléli a rábízott r
pet, mint egy pusztulásnak ind
ősi fát, és a baj orvosságát a n
gyar örökösödési rend, a magy
földbirtokrendszer teljes refor
jában látja. Ugyanúgy, mint Kod
lányi, aki már a bekövetkez
anyagi, erkölcsi romlást rögzíti
húszas, harmincas években. Me
döbbentőek az 1963-ban megjele
Második baranyai utazás tényei
Kodolányi megtalálja a megma

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland, grafikus művész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JUN 7

1021

Kosnás Roland rajza

páratlan

mai konvenciókat, munkaegyüttlé-

Most azonban, óvodából hazatérő

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JUN 7.

tejet meg azokat a sárga húsú, le[illegible]

1021

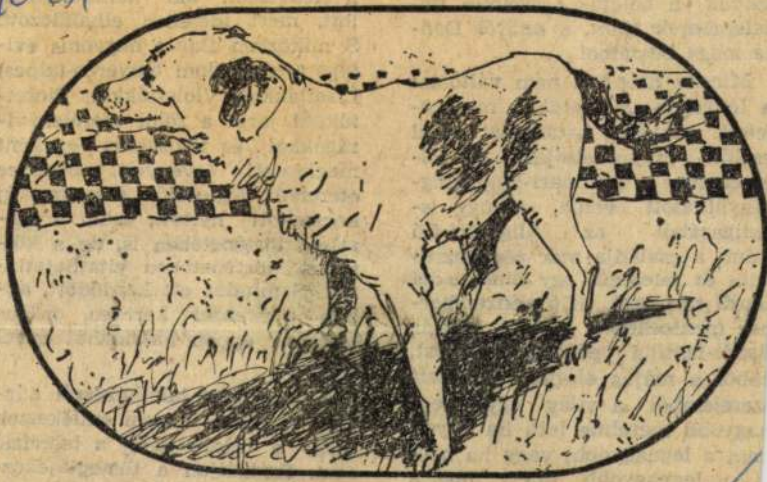

Kosnás Roland rajza

lányok (azelőtt és azóta
atnak a belejük szerel
alemberek iránt, s amit
e maga beszámol...

Mindez azonban nem
lényegen. A szerelem
tett, pontosan hatszázha
zelőtt május elsején,
het mire a Portinari-lán
gyúlhatott volna, am
nigazából az Alig
ránt, a családja már rég hozzá-
ta őt feleségül egy Simone dei
ardi nevezetű ifjú pénzember-
ez (pontosabban talán a bankár
ardi-família pénzeszsákjaihoz),
ből a május elsején született
erelemből a világ egyik leg-
agyobb szerelme lett, ha ugyan
em a legnagyobb; vagy ha nem
a legnagyobb (mert hisz a
erelmek nagyságának mérésére
ncs objektív műszerünk), min-

relem történetében is, de a költészet történetében vitathatatlanul. S mindez ott kezdődött, abban a firenzei kertben, május elsején, éppen hatszázhat évvel ezelőtt.

A nevezetes találkozásról a lapok — sajna — nem emlékeztek meg, a rádió sem, a televízió sem. Szolgáljon a tömegtájékoztatás feledékenységének mentségére, hogy ezekben a napokban

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JUN 7.

1021

Kosnás Roland rajza

Chen Huangmeinek
ális forradalomnak tíz
sett áldozatul", mondt
, a kínai írószövetsé
nagyar rádióban

: szólásra
maradt
oz

ogy lehet

íje
tt
sonkított testétől
iszamos talajon

űrűző

ok

i Serleg

1980. május 15.)

intenzifikálása miként hat a kör
nyezetre. Sokhelyütt jelentős anya
gi eszközöket fordítanak a legsú
lyosabb szennyezések megszünteté
sére, illetve megelőzésére. Min
denesetre a környezetvédelmi be
ruházások nem hoznak közvetle
hasznot a befektetők számára, ezér
ilyen célokra nehéz szabad tőké
találni.

**— Talán azért is nehéz, mert má
adott helyen és időben fontosabb
nak látszó feladatok, például az éle
miszer-ellátás megoldása, elvonjá
figyelmünket a környezetvédelemről**

— A Föld népessége évente k
lencven millióval nő, vagyis boly
gónknak 1985 körül mintegy ö
milliárd lakója lesz. Számíthatun
az élelmezési helyzet romlására

SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM
Grafikusművész
1980 JUN. 7.

1021

Bemutatjuk Kosnás Roland grafikáit

Huszonkilenc éves fiatalember. Erdélyből, a Hunyad megyei Petrozsényból érkezett. Két éve kapott diplomát az Iparművészeti Főiskola alkalmazott grafika szakán, azóta Vácon él.

Frissen és lendületesen rajzolt plakátjaival tűnt föl eddig. Akik látták, biztosan megjegyezték ceruzás poszterét, amelyet a 78-as Varsói Plakátbiennálén állított ki, vagy azt, amely hatalmas szájat ábrázolt, és fiatal grafikustársai közös kiállítására invitált.

Legújabb rajzai — illusztrációk, tervek, rajzos jegyzetlapok — a fricskától filozófikus gondolatokig ívelnek. Frissek és tömörek, akár az újsághír. A gondolat és a képi megvalósulás között rövid az út. Nem érlel, töpreng, esztétizál: „élesben" fogalmaz. Látszólag a művészi igényesség és a kommersz határán mozog. Témái közt gyakoriak az úgynevezett könnyű műfaj körébe tartozók: popegyüttes, filmcsillag és így tovább. Érződik munkáin az alkalmazott grafikusi indulás és gyakorlat. A reklám bevált geometrikus struktúráit szembesíti egy organikus rajzi világgal, a grafika klasszikus megoldásait keveri az op- és popart eszköztárával, az emblématikus tömörséget a képregényszerű részletezéssel.

A reklámos megoldások azonban Kosnás legjobban sikerült lapjain a mondanivaló idézőjelbe tételének eszközei. A „szakmában" már devalválódott raszterek ezeken nem formai játékok, nemcsak alkalmazott grafikus fogások, hanem inkább az elidegenítést szolgálják. Meggátolják a passzív azonosulást, hogy intellektuálisabb élményt kínáljanak.

A pályatárs érdeklődésével várjuk, hogy Kosnás Roland hogyan tudja majd átmenteni gyakran rögtönzésszerű, friss rajzi világát az alkalmazott grafika sok megalkuvást is követelő, témáktól, igényektől erősen meghatározott és korlátozott műfajaiba, és miként alakítja tovább önálló grafikai stílusát.

Orosz István

A fiatal osztrák
— 1977-ben valósá
regény, amelyben egy fiatal lány a házasélet bonyodalmaiból keres kiutat az idén jelent meg magyarul, el is fogyott néhány nap alatt. Második regénye, a Hosszú távollét szintén nagy sikert aratott hazájában és az NSZK-ban.

— A kritikák tanúsága szerint Ausztriában ön a leginkább feminista elkötelezettségű írónő.

— Húszéves koromban egy spanyol férfihez mentem feleségül. Különösen konzervatív társadalomba kerültem, a katolikus Spanyolországba, amelyben akkor még Franco volt hatalmon: szélsőséges körülmények között éltem át a nők elnyomását. Alá kellett vetniük magukat az egyház, a családfő akaratának. Például ha egy nő házasságtörést követett el, megölhette a férje — s az ilyen gyilkosság nem is számított főben járó bűnnek. Vagy például a nők nem mehettek ki este tíz után egyedül az utcára, de a közéletből is ki voltak zárva: lemzi aktivistáit. Az NSZK-ban például sokan kis jelvényt tűznek a ruhájukra, ezen egy hal kerékpározik, mellette pedig a következő mondat olvasható: „A nőnek annyi szüksége van a férfira, mint a halnak a kerékpárra". Szerintem nem ez a legmegfelelőbb módja a férfi és nő közötti kapcsolat megjavításának. Én nem a diplomáciai kapcsolatok megszakítását, hanem a párbeszéd felvételét sürgetem. Számomra az emancipáció azt jelenti, hogy először a férfiaknak kell változtatniuk magatartásukon: ne tekintsék alsóbbrendű lénynek a nőket, ne zárják be őket a konyhába és a mosókonyhába. S ha már dolgozhat a nő is, ugyanazért a munkáért ugyanannyi fizetést kapjon

MAHIR SAJTOFIGYELO

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Vosnas Roland,
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JUN - 7

ja Alföldy tárgyilagosan, hogy

1021

laton-anitatanak nemes [illegible]

De a nyár elején szétterített színskála tartogat más szépségeket is.

A budavári Nemzeti Galériában több terem kínálja például *Koffán Károly* gyűjteményét. Egy szuverén szellem nyilatkozik meg benne, mely görög bölcsességgel szinte *rejtve* él, jelenléte kultúránkban mégis folyton érezhető; egy szellem mely (ritka dolog Közép-Euró-

Kosnás Roland rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland, grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 JUN 7.

1021

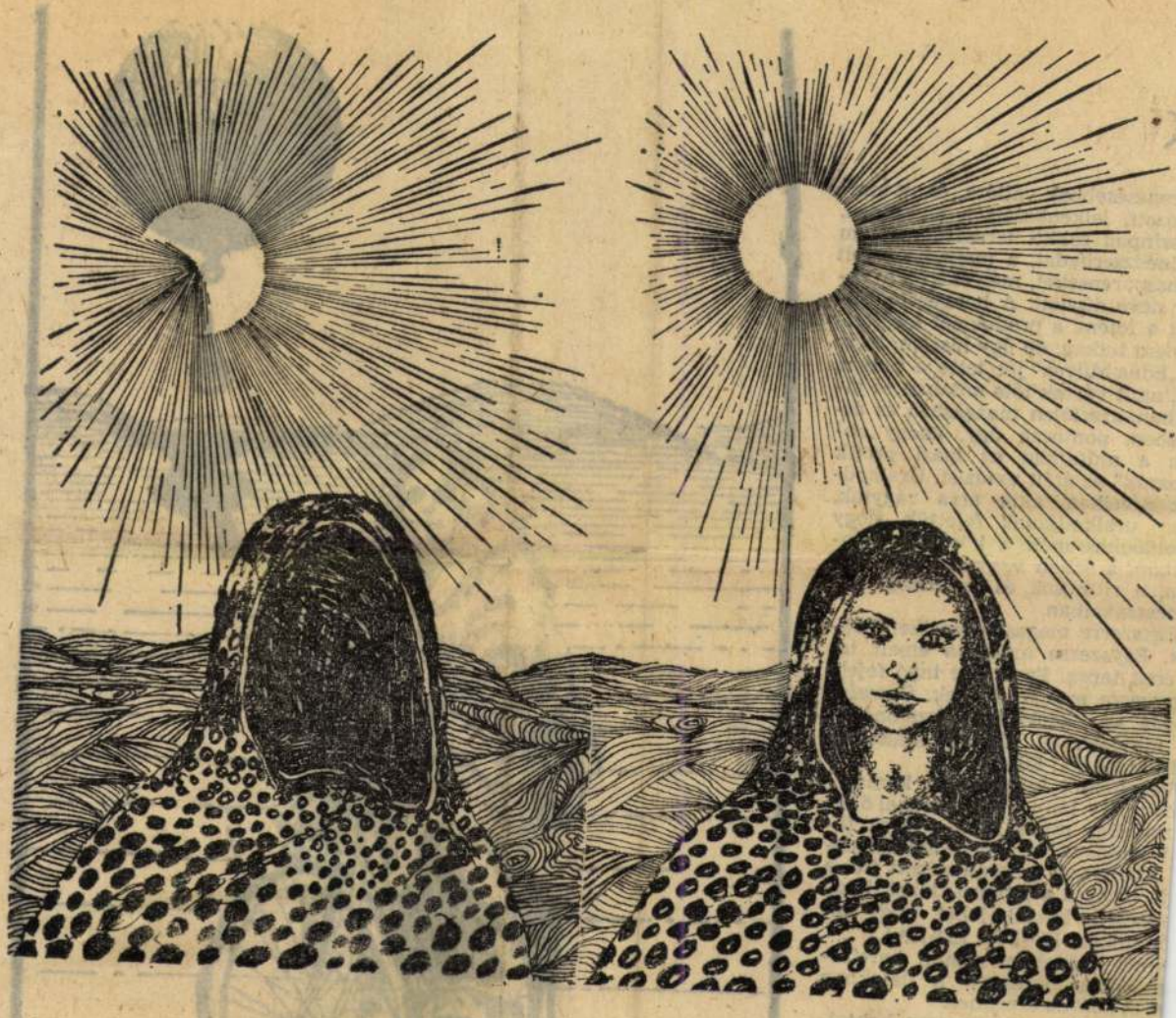

Kosnás Roland rajza

k

zerencsésebbek vállára, és ott him-
álózott, lelkendezett a levegőben.
A színpad fölötti teraszról néztem
tinédzserhadat, a magasba emelt
ranszparenseket, melyeken a zene-
kar neve díszlett. A hangerőtől zú-
gott a fejem, a produkciót megítél-
ni nem tudom, de úgy hiszem, hogy
az „Edda Művek" jól tette a dolgát,
azt, amit vártak tőle nótában és já-
ékban, szertelen mozgásban és át-
élésben, pontosan úgy, ahogy eb-
ben a műfajban az igazi profik
„hozzák" az átélt extázist. Uralkod-
ak híveiken, akik arra vágytak,
hogy uralkodjanak felettük, hogy
eloldódhassanak a közös hullám-
ásban, a sokan vagyunk márnorá-
an, a ritmusok és az énekes pa-
ancsszavaiban.

Egyszerre magasba emelkedő ök-
k. Egyszerre magasba emelt te-
verek tapsa. Egyszerre ingó fejek.
gyszerre mozgó altestek. Összefo-
ódás — akárkivel. Összefonódás
mindenkivel. Ütemes kiáltozás:
l-da! Ed-da! Ed-da!

Verejtéktől kifényesedő kamasz-
cok. Egy lány a vasoszloppal ölel-
zve. Egy másik, fent a fejek fö-
t hintázva az ismert dal ütemé-
Könnyező, megbabonázott fiú, a
ja lobogja a ritmust, lehet, hogy
ettségire készül, lehet, hogy se-
lmunkás. ED-DA! ED-DA!

Nincs e hadban semmi harcias-
g. Nincs agresszió a dalokban
n. A szöveg érzelmes.

Tíz óra tájt, magányosan baktat-
hazafelé, a Szarvas tér környé-
n láttam viszont a transzparens-
őket, a lelkeseket, az ütemesen
solókat. Kis csoportokban üldö-
tek mindenfelé, ahol *nem szokás*

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓHIRADÓ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 MÁJ 3

1021

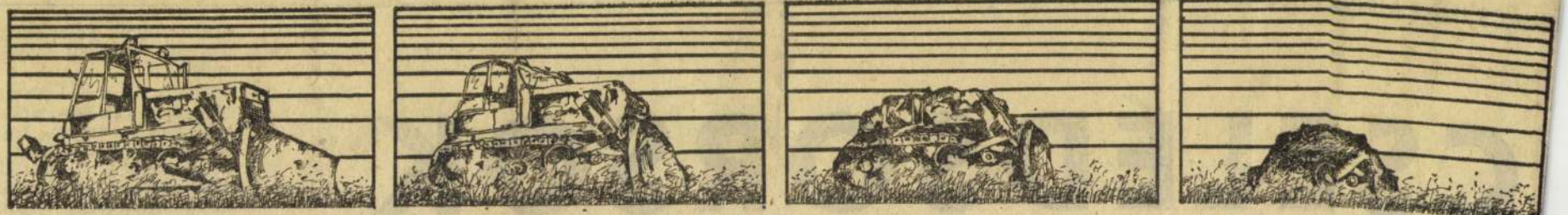

Kosnás Roland: Dezeszkaláció

UKÁCS IMRE RIPORTJA:

CSELÉDSORSOK

radon, a Szegfű utcában já-

ágyon. Akik most mennek nyugdíj-

tom, hogy szépen esznek a bárá-

dászni kell. Ha nincs elég ember,

aligha számít. Felgyőn, az állami gazdaság szolgálati lakásában beszélgetünk.

Gulyás János: — Az apám cseléd volt. A hat elemi után tizenhárom éves koromban, 1927 január elsején szamaras fiúnak álltam a nagybirtokon. Ott dolgoztam 1950-ig. Először szamárral bántam, aztán fogatos béres lettem, négyökrös ekével jártam, minden munkát végeztem, mert kezdtem erősödni elég korán, hosszú, magas kölyök voltam. Ráfogtak a nehéz munkára. Elküldtek zsákolni a raktárba, kéthetente hordtuk a darát a jó-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 837-748, 340-726

Kosnás Roland,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 AUG 9

1021

Kosnás Roland: Frissen lőtt

[illegible] tálalta volna fel a tűzet. Más-
hol, általánosabban azt írja: „Ah-
hoz, hogy bármely civilizáció szi-
lárdan megállhasson egy magas
fejlődési fokon, meg kell teremte-
nie az értelem és a lélek közötti
egyensúlyi állapotot. Ez a szintézis
jelentené összemberi harcunk ak-
tuális és legmagasabb rendű célját
és értelmét." Társadalmi, tudomá-
nyos és művészeti szinten egyre több
minden van a birtokunkban, egyre
több mindenről tudunk, ami való-
jában nem a miénk, mert a vi-
szonylataink „értelem és lélek"
szintjein ellentmondásosak. Bár-
mely pozitív újdonság *felfedezése*
önmagában kevés, mert minden je-
lentős újdonság a teljes emberi
személyiség tudatos újraértelmezé-
sét követeli meg „használati utasí-
tásként"; valamennyi, Föld-méretű
társadalmi-történeti körülmény fi-
gyelembevételével. Enélkül csak
egy különös majom játszik többé-
kevésbé látványosan és veszélyesen
a tűzzel. Az értelmi és érzelmi vi-
szonyulás, a személyesség *új* össz-
hangjának a kialakítása: valószínű-
leg ez az a művészeten (felfedezé-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1980 AUG 2
ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland, grafikus

1021

leményének. Kivéve a felnövőket. majdnem mindegy: csúnya és rossz, hez lehetnénk.

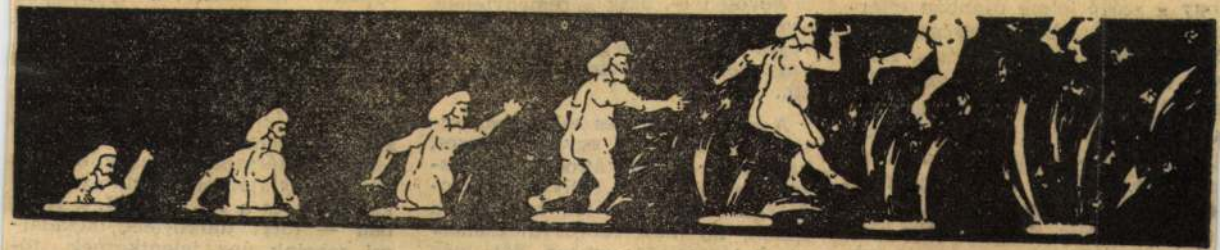

Kosnás Roland: Folyamat

ntősége. Senkiről sem tudok, aki
róféta, látnok akarna lenni. Csak-
ogy a szó értelme újabban elfer-
ült. Ma inkább: nevetséges Don
uijote. Esetleg: demagóg. Ezen
ód már ügyesen használható. Is-
erek olyan fiatal írót is, aki ép-
en nem belterjes. Nagy a társa-
lmi érzékenysége, társadalmi
envedélye. Neki azzal szoktak a
jére ütni, hogy vátesz-szerepre
esingózik. Míg majd irreális vál-
lásai Don Quijote sorsára is jut-
tják!

zösségi élet? Bajosan.
gátja. De vannak alka
is kevesen —, akik a r
sem fogadják el rem
Végül is a közösség —
vagy sem — mindenk
zik.

A sokat szidott és so
talt Szigligeten egy
kis időre valami átme
ség-féle áll össze. Oly
dálkozva fedezzük fel,
másik, így közelebbről megismer-
ve, határozottan: ember. Sőt, még
író is!

ben — mert tudati-lelki-társadalmi sebeink úgy jelentkeznek tömegméretekben, hogy rendkívül

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 JUL 5

szakaszpa...

Nézzük egymást. Három évvel ... lam. Május elsejei felvonulásokon talán egy- ... nek.

Kosnás Roland: Erdélyi emlékek

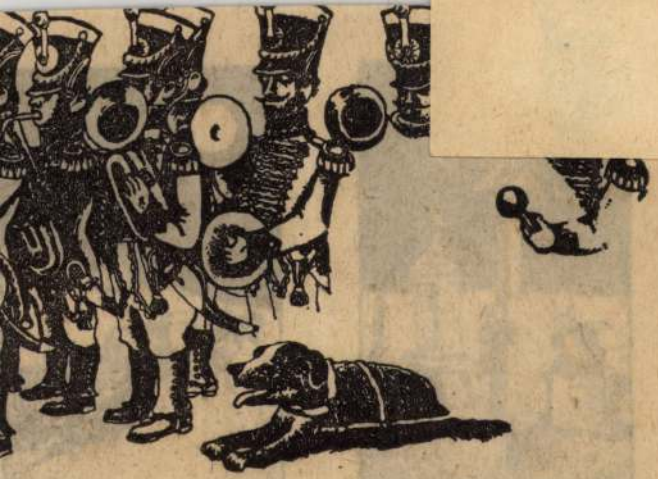

i Győző: Pest-Buda, 1846

Szcenikusaink egyre jo
készültek és mind br
grafikákat készítenek. Ki
jelmeztervezők vannak e
De vajon mit keres Mar
roe fényképe a *Boldog s*
pot Marilyn! hősnőjének
talán nem hasonlító figu
lett, *Csengey Emőke* r
Táblára kasírozva viszi
színész a színpadra? *Te*
szemre rendkívül von
(Örök Don Juan) kis put
doznak a szereplők lába
nem gondolja komolyan
hogy hasonló szárnyas

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 NOV 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

1021

Kosnás Roland: Kabáton kívül

szabad, amit minden létező közösség felold, önmagába olvaszt, megszüntet. Ezt ábrázolja szerzőnk, stílusában és szemléletében egyaránt romantikusan, azért, hogy rögtön túlléphessen azon, az időnként újabb irodalomunkban is jelenlevő nézeten, ami szerint a konformizmus lehetséges ellentáborát a társadalomba még be nem illeszkedett fiatalok és a kívülre sodródott, úgynevezett de-

Kosnás Roland

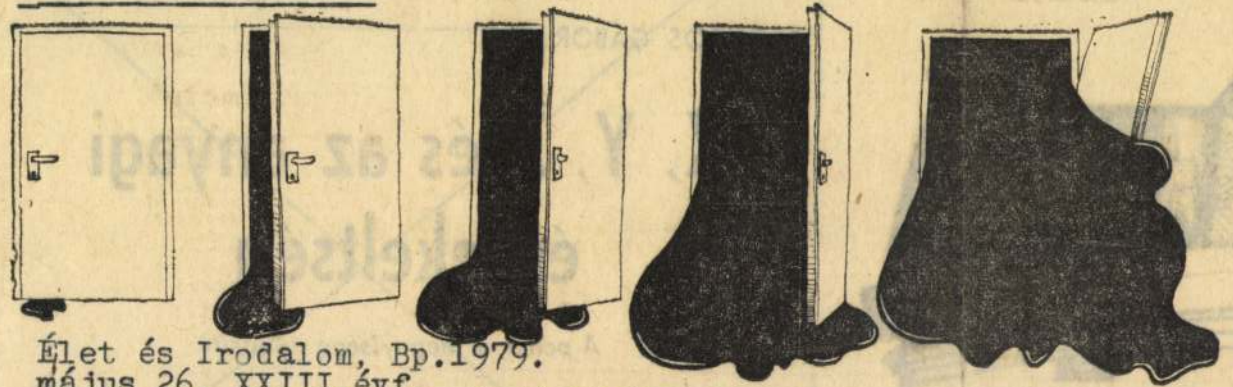

Élet és Irodalom, Bp.1979.
május 26. XXIII.évf.
21.sz. 3. lap.

Kosnás Roland rajza

~~SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA~~

A tuloldalon lásd: Perhács László rajzát.

NAPTÁR

~~lajták jöttek létre, és nyilván továbbiak is létrejönnek majd."~~

~~NÉPSZAVA, 1979. IV. 30. BORBÁS PÉTER: „A tudósok többsége azt reméli, hogy az ember nem viszi magával a XXI. századba sem a rákbetegséget, sem a szív- és érrendszeri megbetegedéseket."~~

~~... avagy a civilizációs ártalmak:~~

~~— Szörnyen fázom ebben a kabátban.~~

~~ORDAS IVÁN:~~

GONDOK HÁZAI

Rosszkedvem tele című cikkében Csányi László azt írta az Élet és Irodalom, 1979. április 7-i számában, hogy nem hisz a középkori pallérok manapság már-már misztifikált teológiai, ikonográfiai, netán csillagászati képzettségében, melyeket templomépítéskor még a fényviszonyok megtervezésénél is hasznosítani tudtak. Én sem hiszek. Mindez azonban eszembe juttatott egyet s mást a régi pallérokról. És nemcsak róluk.

senki nem mozdul, ajtó nem csapódik, jómagam pedig beszélgetés közben szinte soha nem szoktam az asztalt verni. Váratlanul lezuhan mellettem két csempe a falról és porrá törik.

— Földrengés? — kérdem riadtan.

Beszélgetőtársam fáradtan legyint: — Talán halkabbra kellett volna fognunk a szót. Nézzen jobban körül!

Megteszem. Az ablak mellett tenyérnyi széles repedés.

Perhács László

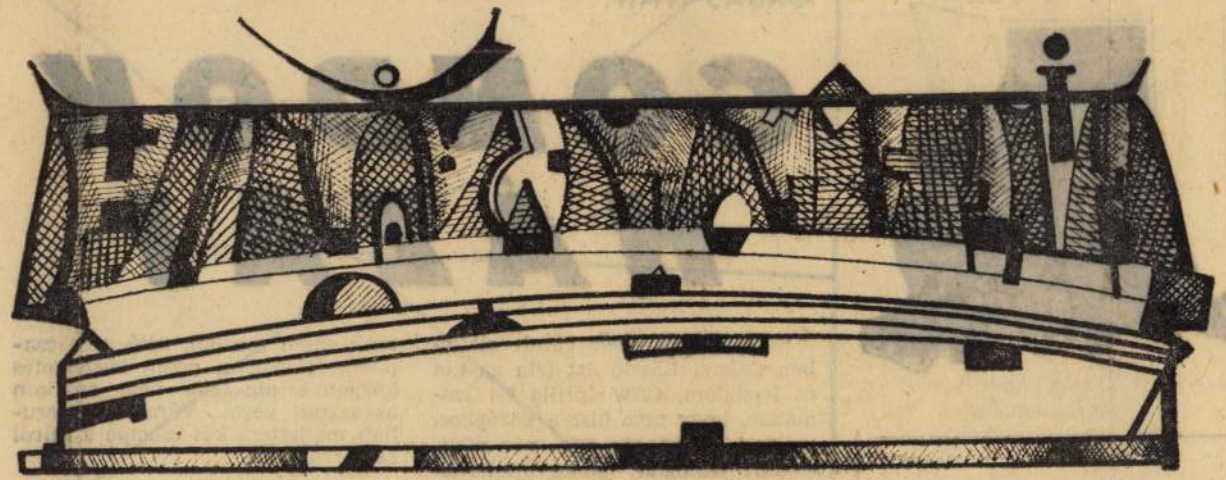

Perhács László rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979. május 26.
XXIII. évf. 21. sz., 4. lap.

Vissza az időben

(Folytatás az 1. oldalról.) oldható, hiszen „üres kamarának

Megújult

CSONTOS GÁBOR:

X, Y, Z és az anyagi érdekeltség

A pénzt a mennyisége minősíti

Induljunk ki abból, hogy az embert létérdeke készteti a munkára. A társadalmi munkamegosztás és a többlettermék megjelenésével lehetővé vált a kizsákmányolás. Ettől kezdve beszélhetünk gazdálkodásról. A többség számára a munka továbbra is létérdek maradt, míg a kiváltságos kisebbséget a fölösen megszerezhető javak birtoklása ösztökélte a gazdálkodásra.

ugyan nem ez a cél áll, de a társadalomvezetés erre építve tud mozgósítani, mert ez felel meg az emberek tapasztalatainak és az általuk megélt valóságnak." Majd pedig: „A munkás fusizik, a parasztember háztáji művel, az értelmiségi másodállást vállal."

A kutató szociológus felmérései is igazolják tehát, nogy a tágas kispolgári zsebbe jól jön a „szocia-

Kosnás Roland

Kosnás Roland: Nyomás

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 2.

XXIII. évf. 22.sz. 13. lap.

Zene

A képek igazat beszélnek

Féner Tamás fotóművész könyvheti kötetét lapozgatom

Egy alpesi nyár

~~*Balassa Sándor* 20. opuszának kompozíciós munkáját a múlt év augusztusában fejezte be. A par-~~

~~nezés révén is folyton lekerekedő, nagy felületekben elképzelt korábbi művek ezt a problémát nem~~

HERNÁDI GYULA:

Esemény-horizont

(elbeszélés)

1.

Könnyű lovasság érkezett a házhoz,
égnek az ezüst-nitrát nyergek,
bálványos huszárok hajolnak a tóra,
évek óta isznak, egyszer se nyelnek.

2.

7.

Hajnali kenyeret üritettél,
tekinteted házamba osont,
elfekszünk e husvéti vérzésben,
te sem szereted a karácsonyt.

8.

Mosolyogj rám, kényszeritlek,
huslevesben megmeritlek,
mindenféle bozót hátán,
kanál, villa, kés a sátán.

9.

Rántott csorda, szikla-szelet,
nem mondhatom ki a neved,
töltött felhő, vagdalt ménes,
csak a nyelvem hegye kényes.

10.

Jézusok nélkül
magam vagyok
Pilátusként mos
ez a szarházi sze

Fekszem, feksze
csillagszóró udv
börtönajtó lett a
nem mosdatom

Színházi lány a
elsietett nyugal
kiáltásokból él,
nem felejti el a

magyarul a közhelyszerűen ható,
nem közhelyet.

Kosnás Roland

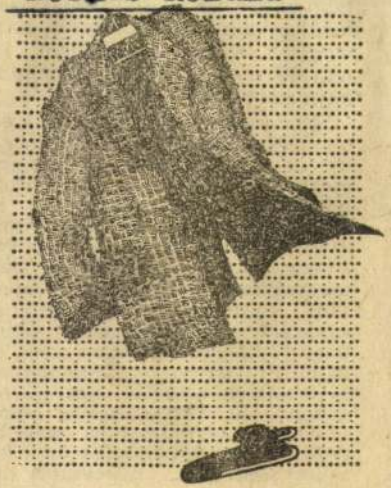

Kosnás Roland: Kabáton kívül

Élet és Irodalom, Bp. 1979. nov. 3.

EMBER 3.

XXIII. évf. 44. sz. 9. lap.

...m, és nem adok-veszek sem-
« — mondta Daniló."
ssé régieskedő a szöveg, de
ak a megjelenés idején mind-
e huszonnégy éves szerző kü-
eges stílusérzékét igazolja,
részt indokoltan bizonytalan
lságba helyezi a történést, az
szélés ugyanis afféle parabo-
régen úgy mondták volna,
allegória. Lojkó olyan vég-
en beleszeret Raddába, hogy
ébe nézve nyomát sem találja
e a régi szabadságnak. „Így
ez! — mondja a mesélgető
cigány. — Őrizkedj a lá-
tól! Mindig hazudnak! Az
z világon téged szeretlek a
bban, azt mondja, de szúrd
akárcsak egy tűvel is, szét-
a szívedet." Hát... ő tudja,
majd inkább megtanuljuk.
e, olvasóm? A gyönyörű Rad-

köthessen bele senki, másrészt, hadd egye a fene az olvasót, amíg megfejti. Ezt az ostobaságot jól jegyezd meg, olvasóm, különösen, ha magad is írni akarsz.

Mindenesetre már ez az első elbeszélés arról szól, amit oly gyakran és szívesen emlegetsz: az önmegvalósításról és az antikonformizmusról; arról, hogy van az emberben valami egyéni, valami szabad, amit minden létező közösség felold, önmagába olvaszt, megszüntet. Ezt ábrázolja szerzőnk, stílusában és szemléletében egyaránt romantikusan, azért, hogy rögtön túlléphessen azon, az időnként újabb irodalomunkban is jelenlevő nézeten, ami szerint a konformizmus lehetséges ellentáborát a társadalomba még be nem illeszkedett fiatalok és a kívülre sodródott, úgynevezett de-

tek között, ha komol
beszélünk, nem a tege
úgy szólítjuk egymás
hogy: „mi"; általában
írjuk (mi), de rendsz
betűvel gondoljuk. A
végig nagybetű. Kár,
rövid. (MI)-nekünk az
mertetett szerző kéts
tatlan (mert másképp
vonnánk) realizmusa,
érzékenysége, morális
és íráskészsége mellet
vennünk, különösen
dő írásokat tartalmazó
felének elbeszéléselbe
ként nála is mindunta
térő csellengő életform
dó, reménytelen sorso
le lírai rezignáltságga
magasztosítását.

Kötetének több írá
klasszikus irodalom

Kosnas Roland

Rajza a 92. oldalon

Valóság 1976/9

~~ki felejtvén dús házat, kontalanokhoz fölesúszott,~~
~~és ifjult cesettel cafrakendőkre s kodusdarócra pasztózus,~~
~~izzó szent pásztákat rakott.~~

szabályozó és szervező erők egyikéről.

Meglepő, nem? Meg avitt szaga is van, nagymamai mosolyok emléke, almaillatú öreg otthonok levegője lengi körül, már maga a szó sem illik bele a társadalmat kutató tudományok műszavai közé. Emle-

előre a vásárcsarnoki sorban, gúnyos és fájdalmas felhanggal csengenek bennem vissza Pál apostol szavai: „A szeretet türelmes, jóságos; a szeretet nem irigykedik, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Nem viselkedik bántóan, nem kere-

líthatna, pláne nem gondolunk. Pál apostol tüneményes szeretethimnuszára pedig az utánunk jövőket nemhogy életünk példájával, de — úgy látszik — még a maradandó irodalmi alkotások szintjén sem vagyunk már képesek megtanítani.

Kosnás Roland

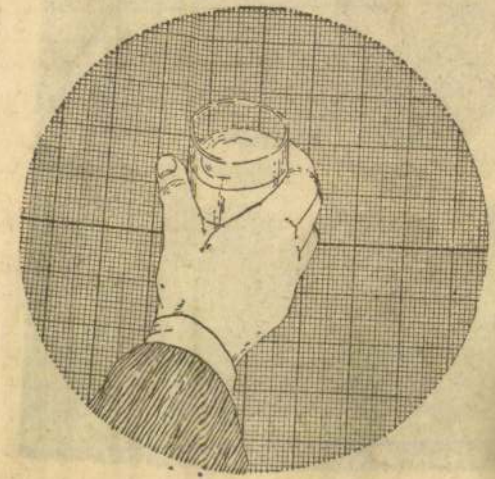

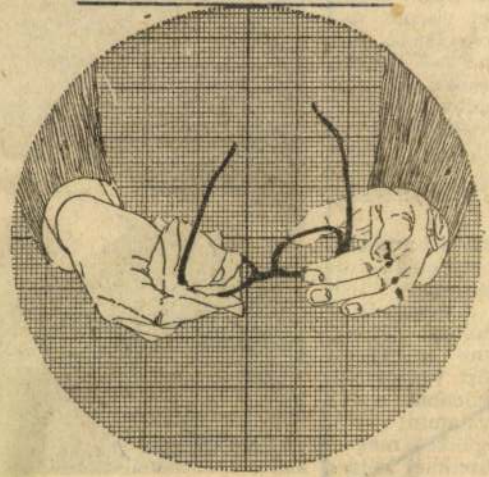

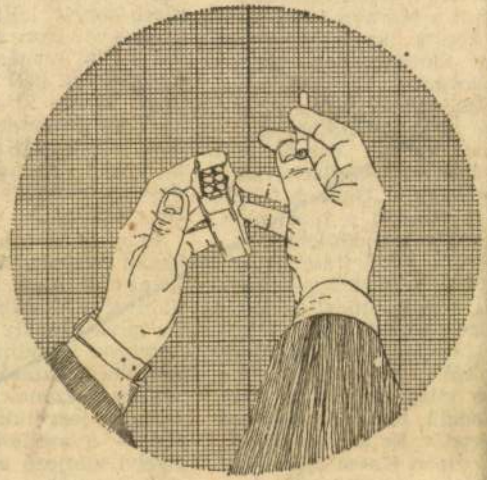

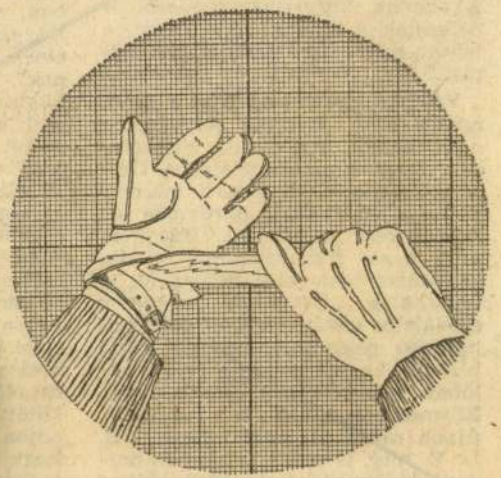

Kosnás Roland: Értekezlet

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 15.

„Réges-régen akartam már írni hazai ferde franciaságunk egyik kis nevetséges »gyöngyszemé«-ről" — kezdi glosszáját az ÉS november 23-i számában *B. L. E.*, majd így folytatja: „Most, amikor a nemzetközi viszonylatban is pompás Thermál Szálló vezetői, sőt az Akadémia kongresszusrendezői is beleestek a hibába, úgy érzem, a téma nem tűr további halasztást."

Valóban elszörnyesztő az a gond, amely B. L. E.-t oly réges-régen nem hagyja nyugodni, nevezetesen, hogy a „Hungáriától a Gellértig" leiterjakab ingerli mosolygásra a franciákat: *garderobe* áll ruhatárként mindenütt. Hazai és nem hazai franciaságunk mindig glosszázni kész jeles tudora föl is vonultatja „Littrének, ennek a csodálatos szótárkatedrálisnak" vonatkozó passzusait, melyek mind nélkül készült". Nagyidai Ernő bíráló levelében van néhány tévedés. Ilyen például: a Slovácko — Slovensko névcsere: „A második oldalon Szlovákiát Slovácskónak hívják. Slovenskóról mindenki tud, de mi ez a Slovácko?" — kérdi az olvasó. Válaszunk az első bekezdésben van: „...a szlovákok a Kárpátok koszorújától délre, tehát Szlovákiában, valamint a Morava folyó és a Kárpátok közötti keskeny sávon elnek, amit Slovácko-nak nevezznek". (A Slovácskót Morva-Szlovákiának is nevezhettük volna. Akárcsak a levél további részében kifogásolt tátrai csúcsot „Ferenc József" vagy „Sztálin", „Gerlachovka", „Gerlach" vagy „Gerlach-falvi" csúcsnak.) A vitában e füzet nem dönthet, nem hivatott dönteni.

Ami Nagyidai Ernő írásának címében említett fő kérdést — „Kassa nem volt, hanem nincs" — illeti: Kassa-Košice városát nem „felejtette ki" a füzetből a szerző. Megkezdeményezés figyelemkeltő módon egy tájnyelvet próbált az akortájt — a harmincas évek közepén — többféleképp is dívott szociális tematikájú és indulatú nagyköltészet kifejező eszközévé edzeni, Dekić — itt és most — egy igen jelentős élő irodalmat kíván gazdagítani. *Lach* irodalom Lysohorský előtt nem volt és azóta sincs szerb-horvát költészet viszont nagyon is volt, van és lesz: Dekić művét — ha megérdemli — ennek hajtásaként kell értékelni és méltatni. Hiszen ki gondolna olyasmire, hogy a német irodalomból kiiktassa a prágai Kafkát, a franciából a svájci Ramuz-t, az angolból Joye-ot, a magyarból Fábryt, Sütőt, Herczeget ... ?

Ezzel talán jeleztem is hozzászólásom célzatát. Arra szeretnék emlékeztetni, hogy a nemzetiségi irodalmak s általában: a nemzetiségi kultúrák csupán tartalmuk némely jegyeivel kötődnek az országhoz

Viljo Tervonen
(Finnország)

Szabó M. László

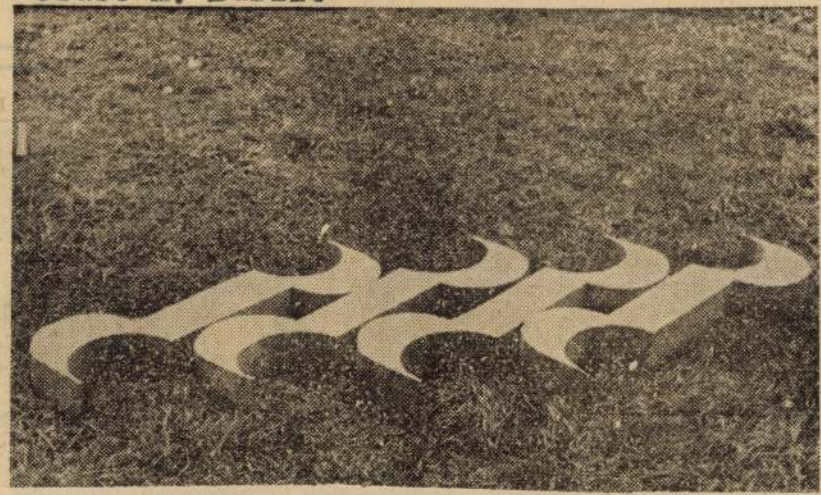

XXIII. évf. 50. sz. címlap.
A tuloldalon lásd: Szabó M. László művét.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 DEC - 2

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

1021

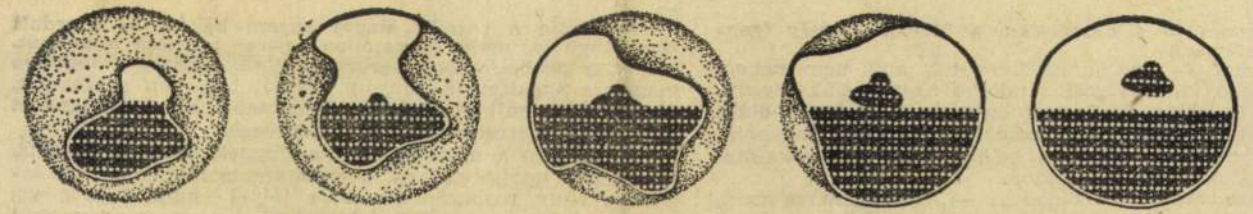

Kosnás Roland: UFO

gozom — s nézegettem a fenekét, amely igen-
bölyödött.
mit? — kaccantott huncutul, ami nem nekem
n a háta mögött sündörgő nagy melák legény-
t madzag színű gyér bajuszkája peckesen elállt
att, kezében egy rózsákkal díszített fakanalat
t; nyilván abból a célból, hogy egy alkalmas
Csöpi fenekére sózzon.
ász vagyok... tudod... — folytattam gyorsan,
kadályozzam kitörni készülő nevetését. — Apám
mondtam keservesen, mert Csöpi harsány haho-
, hogy a könnye is kicsordult.
nem hozzád hajtják a kocákat és te felcsinál-

— Tudja a rosseb
rám Anyu is, majd h

Nagy sebbel-lobbal ugrottam ki az ágyból, a sötétben magamra aggattam a gúnyám, kapcát tekertem a lábamra, és csizmába bújtam. Kifelé menet pedig úgy bevágtam az ajtót, hogy megcsörrentek az ablaküvegek.

Kimentem a darásba, ahol a disznók eledelét tároljuk. Itt lámpát gyújtottam, és hozzáláttam a munkához. A sarokban nagy vashordó áll, abba folyik majd bele a víz kintről, hosszú vascsövön keresztül, amely a gémeskút szájánál egy hatalmas dézsa aljához van erősítve. A másik sarokban pedig nagy kupacban összekevert száraz dara dohosodik. Ebből lapátolgatok a hordóba, majd kimegyek a

célomban inkább azt a célt tűztem magam elé, hogy hozzájáruljak a marxizmus eredeti társadalom- és értések tartományába kerül. Persze, csak bizonyos mértékig, mert azért mind többet tudunk meg a matikusan — n

Kosnás Roland

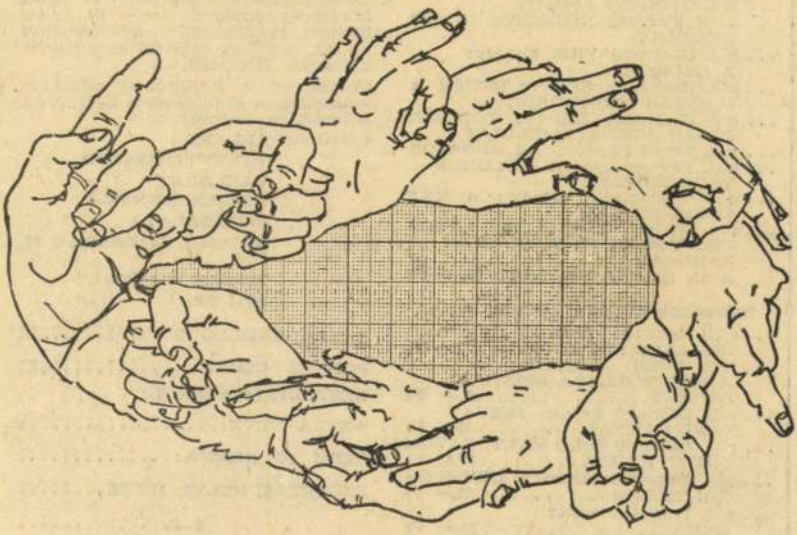

Kosnás Roland: Gesztusok

Élet és Irodalom, Bp. 1979. aug. 4.

XXIII. évf. 31. sz. 7. lap.

7

Pályáz

A Nemzet
alkalmából a
nisztérium a N
vetsége, a N
Szövetsége, az
Bizottsága, a K
kesztősége és
Ifjúság Könyv
pályázatot hir
bizottság *Kiss*
vics Tibort, Bo
kes Pétert,
Tordon Ákost
tette. Jutalma
Lajos, Padis
Bay Ede, Va
Mezei András

ódítani akarok
dg n6. f8
** 2-én f6
n (sz) 4—5. du. 3

ssz (mb. sz)

fr)** 3. f6, 8
V. HÁZ:
o. rom—ol) 3—5.

7

ódítani akarok

l) 5-én de. 10

ódítani akarok

f4. h6, 8
EREM:
11, n2, f4, h6, 8

** h9, 11, n2
h6, 8

nb. sp) f4, h6, 8

h4, 6, n9

:
** f4, h6, 8
)** 4-én éjjel n11

ódítani akarok

: (mb. ol)*** f4,

: (mb. ol)*** f9,

ssz (mb. sz) 4, 6, 8

... pld. Kosztolányi Dezső: A SZEGÉNY KISGYERMEK PANASZAI
... pld. Krúdy Gyula: ARANYKÉZÚTCAI SZÉP NAPOK
... pld. Kármán József: FANNI HAGYOMÁNYAI
... pld. Fazekas Mihály: LÚDAS MATYI
... pld. Gvadányi József: EGY FALUSI NÓTÁRIUS BUDAI UTAZÁSA
... pld. Csokonai Vitéz Mihály: A CSÓKOK
... pld. Kisfaludy Sándor: REGÉK A MAGYAR ELŐ-IDŐBŐL
... pld. Kisfaludy Károly: TOLLAGI JÓNÁS VISZONTAGSÁGAI
... pld. Petőfi Sándor: AZ APOSTOL
... pld. Fáy András: A KÜLÖNÖS VÉGRENDELET
... pld. Vörösmarty Mihály: A KÉT SZOMSZÉDVÁR
... pld. Heltai Gáspár: A BÖLCS ESOPUSNAK ÉS MÁSOKNAK FABULÁI
A 12. kötet ára tokban .. 450,— Ft

Századunk mesterei sorozat

... pld. Heinrich Böll: BILLIÁRD FÉL TÍZKOR .. 25,— Ft
... pld. Mihail Bulgakov: A FEHÉR GÁRDA-SZÍNHÁZI REGÉNY ..... 29,— Ft
... pld. Leonard Frank: JÉZUS TANÍTVÁNYAI ..... 19,— Ft
... pld. Ladislav Fuks: VÁLTOZATOK SÖTÉT HÚRRA ..... 27,50 Ft
... pld. Hermann Hesse: NARCISS ÉS GOLDMUND ..... 25,— Ft
... pld. Ivan Olbracht: ANNA ..... 21,— Ft
... pld. Roger Vailland: SZÉP

IRODALOMTÖRTÉNET ... 40,— Ft
... pld. VILÁGIRODALMI KISENCIKLOPÉDIA ..... 289,— Ft

A felsorolt kötetek egyenként is megrendelhetők a kitöltött, kivágott és címünkre borítékban beküldött hirdetés alapján.

Postán utánvéttel szállítunk, 200,— Ft felett portómentesen 400,— Ft felett kérésére négyhavi, 600,— Ft felett hathavi részletfizetési kedvezményt adunk, a 3%-os kezelési és a portóköltséget felszámítjuk.

Tekintettel a korlátozott példányszámokra, a rendeléseket beérkezési sorrendben teljesítjük.

CÍMÜNK: ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT RÉSZLETKÖNYV-SZOLGÁLATA
Budapest, Szekszárdi u. 25. 1138.
Telefon: 403—728.
PF.: 502.

A MEGRENDELŐ NEVE: .....

PONTOS CÍME: .....

RÉSZLETFIZETÉSNÉL:

ANYJA NEVE: .....

SZEM. IG. SZÁMA: .....

SZÜLETÉSI HELYE, IDEJE .....

.....
aláírás

Kosnás Roland

Fejeket ábrázoló rajzait hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Frank János: "Rendszerből – rendszer" c. kritikájának hátlapján Albert Zsuzsanna nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. aug. 11.
XXIII. évf. 32. sz. 11. lap.

Kosnás Roland

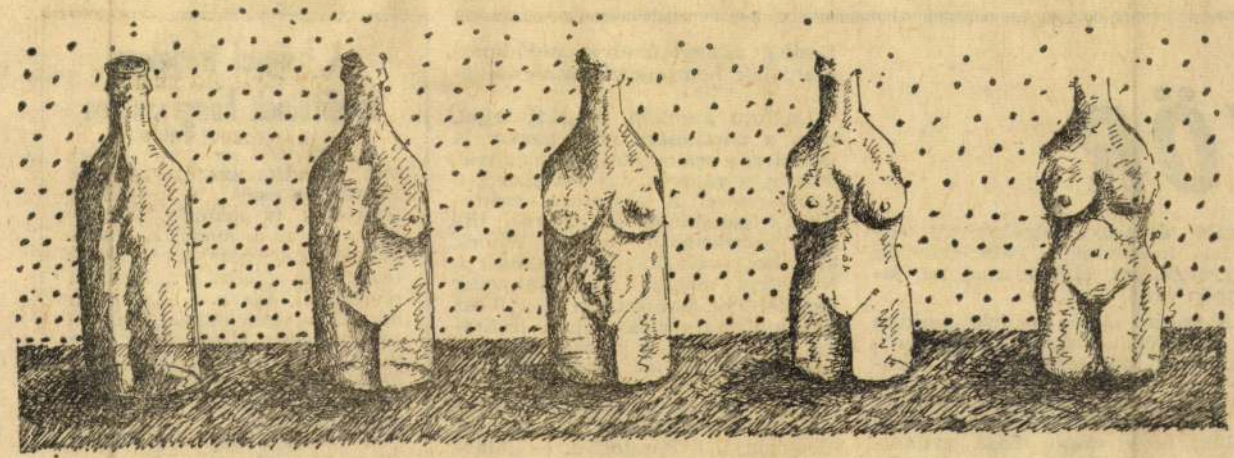

Kosnás Roland: Vénusz születése

~~SZÁRAZ KIYÖRGY KOVÁTA~~ Élet és Irodalom, Bp.1979.okt.27.XXIII. évf. 43. sz. 3. lap. ~~környék, ugyanis öngyújtójával lángra lobbantotta a benzint.~~

~~BOGÁR IMRE NÓTÁJA:~~

Átal akar mönni, lovat akar lopni.

KÖR

tikától és titkosszolgálatoktól, egy erdei kunyhóban Taleniekovnak végre sikerül elmondania, mi járatban van.)

A század elején — írja Ludlum — egy őrült korzikai mágnás, Guillaime de Matarese, bosszút esküdött az európai kormányok ellen. Összehívott néhány gazdag embert a világ nagy országaiból. Közölte velük, hogy eztán majd gyilkolniuk kell, óvatosan, számítón, ügyesen és bátran. Leöldöste az alakuló értekezlet minden tanúját, végül magát is főbelövette a Pásztorfiúval. A Matarese-tanács újdonsült tagj[illegible] tehettek má[illegible] végrehajtsák [illegible]

Esetleg: szabadkőműves zsidó kommunisták nemzetközi összeesküvése.)

Ludlum azonban, higgadt fejjel, nem a paranoiára épít, hanem a gyanúra, a csalódottságra, a nyilvánosság, a tájékoztatás hézagaira, a hiányérzetre. A Matarese: *szintetikus* összeesküvés. Nemzetközi, titkos, mindenható (felelős többek közt Roosevelt és Sztálin haláláért). Némelyik magas állású, látszólag feddhetetlen politikus is részt vesz benne. Célja a világuralom. Indítékai kívül esnek a polgári társadalom logikáján — gondolnánk az 511. oldalig.

„A kormányok, mai formájukban, nem életképesek" — fejti ki ideológiáját a Pásztorfiú. — „Mással kell helyettesíteni őket. (...) Filozófus-királyok új nemzedékével. Olyan emberekkel, akik megértik, mivé lett ez a világ valójában, akik fel tudják m[illegible] [illegible]hn[illegible] [illegible]eit. [illegible]ek

A lengyel irodalom fordítóinak kongresszusa

A „kis nép — nagy irodalom" gondját (az ÉS idei 34. számában esett szó róla) a lengyelek is ismerik. Tisztában vannak a nyelvi nehézségekkel, amelyek elválasztják irodalmuk értékeit a külföldi olvasóktól. Ezért — különösen az utóbbi két évtizedben — kiváltképpen sokat törődtek a lengyel irodalmat külföldön népszerűsítő intézményekkel és magánszemélyekkel, főleg a műfordítókkal.

A varsói Szerzői Ügynökség (a mi Szerzői Jogvédő Hivatalunk megfelelője) négyévenként megrendezi a Lengyel Irodalom Műfordítóinak Kong[illegible] [illegible]vedik [illegible] 10-e [illegible]an és [illegible]szág-

Kosnas Roland

Rajta a 90. oldalon

Valóság 1977/8

kamatlábak megfelelő változtatásának is. Nagyobb gazdasági válnösen szociális vonzatú kölcsönök ráfizetésesek a pénzintézetek szá-

Kosnás Roland: Gourmand

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 18.
XXII. évf. 46. sz. 7. lap.

kity Márk, Budapest és Mukics Ferenc, Felsőszölnök; II. díj: Blazsetin István, Tótszerdahely; II. díj: Berkes Ákos, Szentmihálytelep.

A második kategóriában (1945 utáni nemzetiségi irodalom fordítása magyar nyelvre): I. díj: Berkes Ákos, Szentmihálytelep; III. díj: Kormos Sándor, Pilisszántó.

Román: Az első kategóriában: I. díj: dr. Szántó György, Gyula; Gellért Györgyi, Kolozsvár.

A második kategóriában: I. díj: Szentannay Sándor, Körösszegapáti; II. díj: dr. Lipcsey Ildikó, Budapest; III. díj: Román Berta, Budapest.

Különdíjat kapott: Gellért Györgyi.

Szlovák: Az első kategóriában: I. díj: Molnár Barnáné, Budapest és Kormos Sándor, Pilisszántó; II. díj: Neszmélyiné Staudt Mária, Budapest és Medvegy András, Budapest; III. díj: Paulik Etelka, Budapest.

A második kategóriában: I. díj: Szabó Gyula, Budapest; III. díj: Pataki Kálmán, Dabas és Medvegy András, Budapest.

A díjazott munkák publikálásáról a Kulturális Minisztérium és az Írószövetség gondoskodik. A díjakat 1978. december 4-én 13 órakor, a Kulturális Minisztériumban adják át.

JULIUSZ SŁOWACKI VERSEI . . .
Szép Ernő: DE KÁR...! . . . . .

GAZDAG VÁLASZTÉKKAL V
AZ ÁLLAMI
KÖNYVTERJESZTŐ VÁ
KÖNYVESBOLTJAI ÉS
A MUNKAHELYI KÖNYVT

tói érdeklődése azonban igen mögött még csak hatvan éves hamar a 16. 18. századi magyar ha szivesen gazdaságtörténet

Berend T. Iván

Kosnás Roland

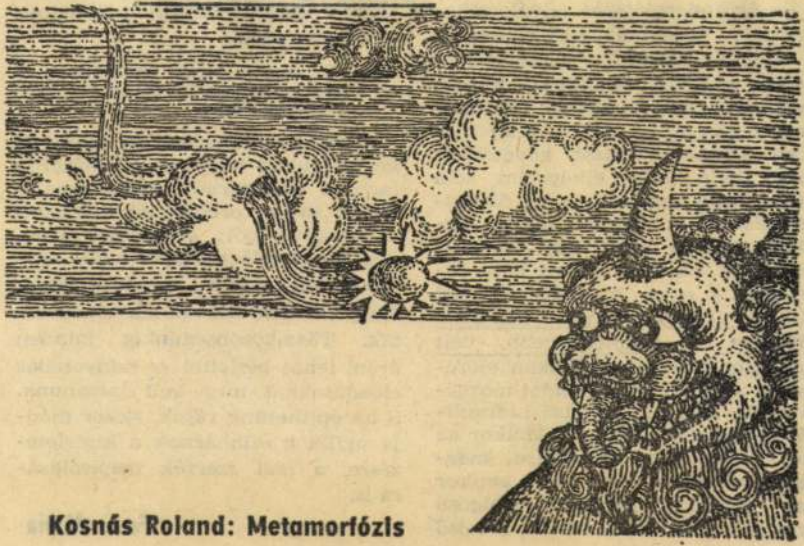

Kosnás Roland: Metamorfózis

[redacted]

nehézségek.

— Az operajátszás elválaszthatatlan a képzőművészet elemeitől. A vizuális eszközök életrekeltése pedig nemcsak költséges, hanem modern színpadtechnikai feltételeket is igényel. A rendezőktől modern színpadraállítást követelünk meg. De a laikus elképzelni sem tudja, hogy rendezőnek is, díszlettervezőnek is milyen találékonyságra, milyen különleges erőfeszítésre van szüksége ahhoz, hogy feledtesse a rossz adottságokat. Ybl Miklós Operaházának színpada 1884-ben a legmodernebb volt Európában — azóta jócskán elöregedett. 1970-ben a színpadot mozgató alsó-, 1976-ban a felső hidraulikát is le kellett állítani. Amikor az alsó hidraulika működése meg-

sokat meg kell szüntetni; le kell

tehát művelődéspolitikailag károsak. Ezért nagyon szerencsés, hogy Mihály András bátran csökkentette a repertoárt.

— Hány darab szükséges az üzemeltetéshez, a bérletes közönség ellátásához?

— A két színházban 46 operát és körülbelül 25 balettet kell műsoron tartani. Direktorunk ennek megfelelően 16—18 produkciót kiiktatott a műsortervből; olyanokat, amelyek megfelelő szereplő híján egyértelműen rossz produkcióknak vagy előadhatatlanoknak bizonyultak. Törzsközönségünket minden áron, tehát bérlettel *és* színvonalas előadásokkal meg kell tartanunk. S ha építhetünk rájuk, akkor módja nyílik a színháznak a kísérlete-

1979. okt. 6. évf. 40. sz. 11. lap. XXIII. IRODALOM Bp.

Kosnás Roland

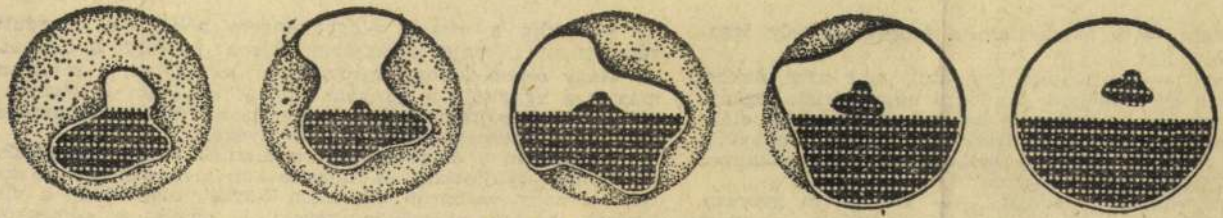

Kosnás Roland: UFO

Élet és Irodalom, Bp, 1978. dec. 2.
XXII. évf. 48. sz. 13. lap.

VÁNCSA ISTVÁN

Televízió

Leányaim, csak énekeljetek

Október elején meghasonlottam önmagammal. Épp arról iparkodtam meggyőződni, hogy valóban sötétek-e a babiloni vizek (sötétek), s áthaladva az Eufrátesz hídján mi jutott az eszembe? *By the rivers of Babylon*... Igen, a 137. zsoltár, de a *Boney M.*-fele pedig a Boney M. hölgytagjai messze túlszárnyalják azt a fokot, de annyira, hogy nekem már mindegy is, mit énekelnek, *Liz Mitchell* előadásában akár a bociboci tarkát is szívesen hallgatnám, órákon át. Arról nem beszélve, hogy tévéesztétikai tanúságokat jobban el lehet viselni tévében, vagy filmen, kiváltképp akkor, ha a rendező és az operatőr előszeretettel domborítja ki a hölgyek vonzó tulajdonságait — persze, ehhez muzsika nem szükségeltetik, akár el is maradhatna. És el-

gozom — s nézegettem a fenekét, amely igen-
bölyödött.
mit? — kaccantott huncutul, ami nem nekem
m a háta mögött sündörgő nagy melák legény-
k madzag színű gyér bajuszkája peckesen elállt
att, kezében egy rózsákkal díszített fakanalat
t; nyilván abból a célból, hogy egy alkalmas
Csöpi fenekére sózzon.
ász vagyok... tudod... — folytattam gyorsan,
kadályozzam kitörni készülő nevetését. — Apám
mondtam keservesen, mert Csöpi harsány haho-
, hogy a könnye is kicsordult.
k nem hozzád hajtják a kocákat és te felcsinál-
nal? — kacagott.
igen... — nyögtem, mert először nevettek ki,
z vagyok.
-hu-huj — röhögte pukkadozva. — Ha ezt elmon-
bieknek! Hi-hi-hi!
dva néztem rá, mint egy torzszülöttre, kit leg-
úgy seggbe rúgnék, hogy kántáljon. Majd hir-
ni végtelen keserűség nyilallt belém, hogy nem
m egy kalap szart se, ha erőmet túlfeszítve dol-
gy legyen mit ennünk, magamba fojtva érzéseit
imat, más meg egy szalmaszálat sem tesz ke-
égis éli világát, dologtalanul, mások vérét szívja,
dály, és épp az röhög a pofámba. Aztán hirtelen
dultam és faképnél hagytam. Könnyemet nyelve
Anyuhoz, aki ismerősökkel álldogált és igencsak
valamin.
bőktem türelmetlenül oldalba meg

— Tudja a rosseb! Hagyj engem békén! — mordult rám Anyu is, majd haragjában fejére rántotta a dunnát.

Nagy sebbel-lobbal ugrottam ki az ágyból, a sötétben magamra aggattam a gúnyám, kapcát tekertem a lábamra, és csizmába bújtam. Kifelé menet pedig úgy bevágtam az ajtót, hogy megcsörrentek az ablaküvegek.

Kimentem a darásba, ahol a disznók eledelét tároljuk. Itt lámpát gyújtottam, és hozzáláttam a munkához. A sarokban nagy vashordó áll, abba folyik majd bele a víz kintről, hosszú vascsövön keresztül, amely a gémeskút szájánál egy hatalmas dézsa aljához van erősítve. A másik sarokban pedig nagy kupacban összekevert száraz dara dohosodik. Ebből lapátolgatok a hordóba, majd kimegyek a kúthoz és húzom a vizet.

Minden dühöm erővé változott. Megállás nélkül jár kezemben a kútostor le-fel, le-fel, fáradtan nyiszorgott hozzá a gém is, s csattant, csobbant a dézsa fenn a káván és lent a mélyben. Tizenöt dézsa vizet húztam a hordóba, és a lapáttal összekevertem benne a darát.

Kész a reggeli.

Fáradtan töröltem le a verejtékem, s a lámpánál megnéztem az órát. Még fél öt sincs! Örömmel futottam a lóistállóba, ahol a Legeltetési Bizottság két pár lova álldogált. A kocsisok még nem jöttek meg. A lovak felröhögtek, mikor beléptem. Suttogtam hozzájuk, a nyakukhoz bújtam, arcomat selymes bőrükhöz dörzsöltem.

Elfelejtek én itt minden bút-bánatot, nyugodt öröm árad szét bennem, feloldódom, megszűnt nagy fájdalmam, a dadogás is. A munkától kizsigerelt, fáradt lélek bizsergető

Kosnái Roland

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 APR 28

1021

Kosnás Roland rajza

külön érdekessége, hogy Bo
Ambrus *1978—1938* című érdeke
elbeszélése éppen Ignácz Rózs
köztéri szobrokkal kapcsolatos el
mélkedésének a szomszédságába
jelent meg (a 14. oldalon). Egyéb
ként úgy vélem, az írónő fejtege
téséhez elég hozzáfűzni a régi ró
mai mondást: „Gustibus non dis-
putandum".

Kutasi Kovács Lajos
(London)

lencében

kedelmi szemlélet veszedelmesebb
és bosszantóbb.

Hegyi Ágota

Akaratlan lefokozás

Április 7-i számunkban ismét visszatértek a német kisebbség témájára, melyhez korábban hivatalunk részéről észrevételeket tettünk. A dolog lényegéhez semmit sem kívánok hozzátenni.

Emlékeztetnék azonban arra, hogy levelünket dr. Héja László főosztályvezető nevében küldtük Önöknek, de — betegsége miatt — helyettese írta alá. Ez a levélből világosan kitűnik. Ennek ellenére, most már másodízben hivatkoznak cikkünkben dr. Héja László főosztályvezető-*helyettes* hozzászólására.

Szeretném, ha megértenék, hogy nem valamiféle rangkórság adta a kezembe a tollat. Ezt mutatja az is, hogy a tévedést első ízben szóvá sem tettük. Vannak azonban helyzetek, melyekben a dolgok fokozott jelentőséget kapnak. Képzeljék el, hogy valaki hónapok óta beteg és ezalatt nyilvánosan „lefokozzák", méghozzá kétszer 50 ezer példányban. Ráadásul, ahogy a vitát elnézem, nem kizárt, hogy még jónéhányszor napirendre kerül.

Holka Gyula
főosztályvezető-helyettes

★

Bár nem folytatjuk a vitát az akaratlan lefokozásért elnézésüket kérjük.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979. MÁJ 5

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

a rafi zusmüvén

1021

Kosnás Roland: Rokonok

változatának végrehajtását vállalni. A marxista történettudomány viszonylag későn látott a korszak kutatásához: figyelmét természetesen a forradalmi mozgalmak, a történelem csomósodási pontjai ragadták meg. Tömegszükségletet elégített ki Közép-Kelet-Európában, amikor a felszabadulás után a *közvetlen* és *folytatandó* hagyományokra igyekezett figyelmeztetni. A századforduló, a nagy lehetőségek és a nagy elvetélések kora, nem látszott ilyennek, tehát némi feszengéssel, zavarral kezdődtek a kutatások. Ezt a feszültséget még az is növelte, hogy — például a Monarchia esetében — ezekben az években éleződnek ki a nemzeti-nemzetiségi ellentétek, melyek vé-

meztet, az objektivitás *egyik* mércéje lehet.

Térjünk vissza, *kedves Tofik*, a monarchia-illúziókhoz, mert itt érhető tetten, hogy miféle objektivitásra és szemléleti semlegességre gondolok. Abból a tényből, hogy a Monarchia bomlását a nacionalizmus kivirágzása követte, sokan hajlamosak arra a következtetésre, hogy a Habsburg-ország mégiscsak jó államrend volt, hiszen egy felsőbb rendet és eszmét képviselt. Ön *Hugo Hantschot* idézi, aki a háború utáni Ausztria egyik legjelentősebb historikusa volt, s antifasizmusáért Buchenwaldban is raboskodott. Hantsch Európát óvta, hogy — amíg nem késő — térjenek vissza a „túlfeszített nacionа-

Budapesten beszélgettünk arról, hogy képtelenség a térség népeinek történetét egymástól izoláltan vizsgálni. Így tett Ön is a magyar századforduló politikai mozgalmait bemutatva, s ha jól meggondolom, aligha választhatott volna más utat. Hiszen a szlovák, a román mozgalmak szoros kölcsönhatásban — az esetek többségében negatív hatásban — álltak a magyar politikával. És ez az összehasonlító elemzés mutatja a leginkább: mennyire kényszerpályán mozogtak. Behatárolták egymás cselekvései adottságait, szűkítették a politika mozgásterét, s ebből egyes-egyedül az osztrák és a magyar uralkodó réteg húzott hasznot. Azok, akiket állítólag az állam

Boján Andrejev (Bulgária): Illusztráció

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726

1979 MÁR 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

tonai parancsnokságtól, hogy a páncélosezred álljon meg. A pán-

feljegyezte — ha tudta — az ülésrendet is. Az egyik díszvacsora

gozó — persze, [illegible] — embereivel, akik gondoskodtak

1021

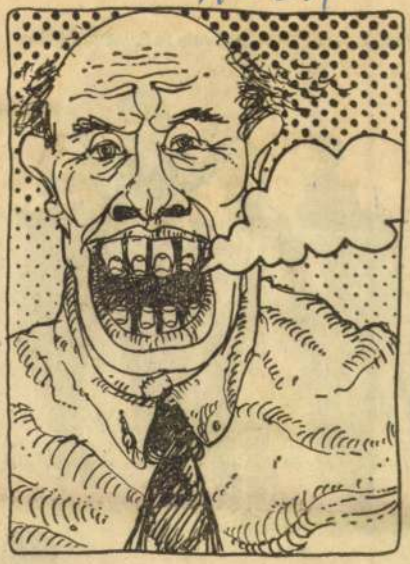

Kosnás Roland kiállításáról

–Azt hiszem, el tudom intézni. A hadügyminisztérium átveszi az erődöt, és egy speciális, kommunisták, gerillák ellen felállítandó alakulatot akar itt kiképeztetni... Arra gondoltunk, magát és a zsoldosokat átvesszük a hadsereg állományába, magát századosi rangban szervezőnek, a zsoldosokat főhadnagyi rangban, kiemelt fizetéssel kiképzőknek. Meg tudja csinálni?
–Megcsinálom.
–A zsoldosokat illetően megbízhatok magában?
–A kezében vagyok.
–Igaz. Köszönöm, ennyit akartam."

Részlet a regényből

AZ

Színes magyar fil
Írta: Hernádi Gyul
Operatőr: BÍRÓ M
Zene: PRESSER
Rendezte: SZINE

Főszereplők:

TANAY BELLA,
RAJHONA ÁDÁM,
BENKŐ GYULA,
BENKŐ PÉTER,
MADARAS JÓZSEF,
LENCZ GYÖRGY,
BÁCS FERENC,
NÉMETH NÓRA,
OSZTER SÁNDOR

Budapest Filmstúdió, 1978
Bemutató: március 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 JUN 2
ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnai Roland

grafikusművész

1021

Kosnás Roland: Nyomás

HERNÁDI GYULA:

Esemény-horizont

Hajnali kenyeret üritettél,
tekinteted házamba osont,
elfekszünk e husvéti vérzésben,
te sem szereted a karácsonyt.

8.

Mosolyogj rám, kényszeritlek,
huslevesben megmeritlek,
mindenféle bozót hátán

Jézusok nélkül
magam vagyok
Pilátusként m
ez a szarházi s

Fekszem, feksz
csillagszóró ud
börtönaitó lett

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 AUG 1 1

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland
grafikusművész

1021

Kosnás Roland rajza

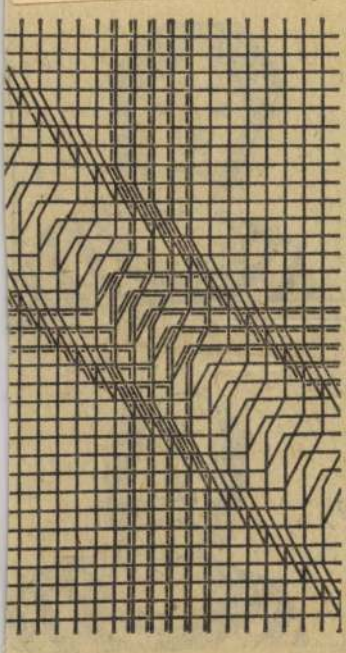

ás kérdés, hogy a kivitelezés el-
aradt, de én azóta is boldog va-
ok. Mert raszter mindig van.
z ember élete, a lét is rendszer,
em kell hozzá milliméterpapír.
éldául minden nap reggelizem,
a fél nyolc helyett kilenckor reg-
elizem, ez az eltolódás még ko-
ántsem bontotta föl a rendszert.
nmagunknak hazudnánk, ha ezt
egpróbálnánk letagadni. Az em-
er nem lehet egyedül, mert hat
á a többi és fordítva, óhatatlanul
is hat másokra. Aki egyedüli-
égről beszél, nem éli meg a lé-
et.

Ezért dolgozom vízszintesekkel
s függőlegesekkel: a kettő egy-
násra való hatása adja a megfe-
elő szögű eredőt. Elfogadom tehát
a rendszert, mint létem egyetlen
ehetséges formáját. De nem foga-
om el elemeinek megváltoztat-
atatlanságát, örökérvényűségét.
Törésekkel, átszakításokkal a hol-
nap lehetőségei. Számomra a rasz-
ter nem törvény, hanem gyakor-
lat.

Albert Zsuzsanna valamennyi
képcíme ars poetica. A *Rendszer-
ből — rendszer* festménye (ké-
pünk) kékesfehér alapon kék, a
legszabályosabb vonalháló. Diago-
nálisan azonban ez a hálórend
alaposan megváltozik. Mondhat-
nám, mintha egy steppelt paplan
alá bebújnék egy ember, vagy a
síkságon a földrengés tolulást,
gyűrődést okozott volna. Ez a mű-
vész isteníti a geometria szabá-
lyait. Aztán egyszerre — talán
azért, hogy nézőjét sokkolja — ez
a szabályhivő váratlanul átcsap
az eretnekségbe. A két tagból álló
Közelítés a lehetetlenhez — fehér
a fehérben. A két lapon semmi
sincs. Dehogyisnem. Bennük van
ugyanannak a motívumnak két
variációja: két, kétszer fordított,
nagy L betűhöz hasonló párhuza-
mos derékszög-rendszer, illetve a

Kosnás Roland

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

avafi Ismeretés

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 SEP 8

1021

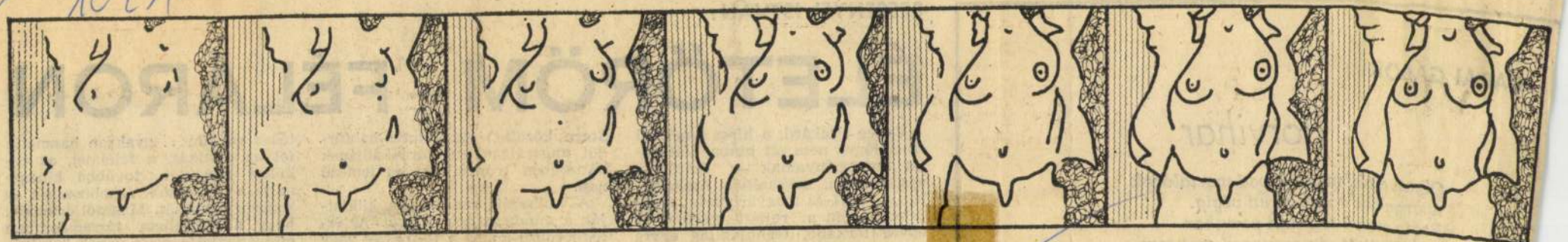

Kosnás Roland: Látáspróba

GARAI GÁBOR:

Porvihar

Olyan a táj, mintha vad martalócok
nyargaltak volna rajta végig.
Pedig csak a tegnapi pórvihar
pusztított itt, de cseppnyi esőt sem
hozott, szédülést hozott s tikkadást;

BESSENYEI ISTVÁN:

ÉLETÖRÖM – FÉLÁRON

Vance Packard, a híres amerikai szociológus nem élt hiába. Válogatott tanulmányainak — Feltörekvés, reklám, szexualitás Amerikában — 1971-es magyarországi megjelenése óta a rejtett rábeszélők egyre tarkább, technikailag egyre kifinomultabb eszközei vesznek körül bennünket: színes sajtóreklámok, reklámfilmek, nagyalakú

Stern közölte.) Az Exotic habfürdőt mustrálgató nő fürdőkádjának hátterében trópusi táj és lemenő nap.

A kulisszák radikálisan kiiktatják a mindennapok világát. Az értékhordozó közeg a természet vagy a szabadidő, mindkettő a fogyasztás természetes terepe. Márpedig a

tőkés reklám... gyakran használja fel az erotikát, a félelmet, az erkölcsi presszíót, továbbá kihasználja a fogyasztók sznobizmusát és kitűrni vágyását. Magától értetődő, hogy a szocialista társadalomban elfogadhatatlanok a vevők befolyásolásának ezek a rafinált technikái."

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 OKT 6

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland
Grafi[illegible]

1021

Kosnás Roland: Metamorfózis

hogy miben nyilvánu nehézségek.

— Az operajátszás atlan a képzőművésze vizuális eszközök edig nemcsak költsé odern színpadtechnik et is igényel. A rend ern színpadraállítást neg. De a laikus elké udja, hogy rendezőnek is, díszlet-ervezőnek is milyen találékony-ágra, milyen különleges erőfeszí-ésre van szüksége ahhoz, hogy fe-edtesse a rossz adottságokat. Ybl Miklós Operaházának színpada 884-ben a legmodernebb volt Európában — azóta jócskán előre-edett. 1970-ben a színpadot mozga-ó alsó-, 1976-ban a felső hidrauli-át is le kellett állítani. Amikor az lső hidraulika működése meg-zűnt, az olyan volt, mint amikor gy korszerű gépekkel dolgozó yár manufaktúrára tér át; a felső

tartani. Direktorunk ennek megfe-lelően 16—18 produkciót kiiktatott a műsortervből; olyanokat, ame-lyek megfelelő szereplő híján egy-értelműen rossz produkcióknak vagy előadhatatlanoknak bizonyul-tak. Törzsközönségünket minden áron, tehát bérlettel *és* színvonalas előadásokkal meg kell tartanunk S ha építhetünk rájuk, akkor módja nyílik a színháznak a kísérlete-zésre, a mai szerzők inspirálására is.

Feuer Mária

ÉLET ÉS

Kosnás Roland

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1979. ápr. 28.
XXIII. évf. 17. sz. címlap.

A tuloldalon lásd: Felvidéki András: "Lovagi torna Velencében" c. rajzát.

Kisétáltam a piacra, mert ráérek, de azért is ejtettem útba a piacot, mert a színekre vágytam, mégpedig a természetes dolgok színeire. És nem csak a virágok, nem csak a palánták, magok sokféle zöldje és barnája, nem csak a vörös hagyma, a lila hagyma, a fokhagyma, nem csak a fekete, fehér s a piros retek színei szépek a piacon, de még egy tihufertályt is öröm elnézegetni a színeiért — gondolva közben az ízeire. Leonardo az árusító asztalok deszkáinak az ezüstszürkéiben is elgyönyörködne ittjártában.

A piac egyféle válogatás a világból. Olyanképpen sűrítve, mint egy jó vers tartalma. Falvakat, baromfiudvarokat, kerteket és a néhány négyzetméternyi városi kiskerteket kellene bejárnom, hogy lássam a különböző tollazatokat, a különböző színű tojásokat. Néhány agyafúrt, huncut vagy csak szorgalmas öregember kamrájában kellene katatnom, hogy lássam a százféle virágmagot és virághagymát. Néha így is kíváncsiság ébredezik bennem a piacon: jó lenne ennek a sokféleségnek az eredetéhez is elzarándokolni egyszer!

Ha pénzem van, nem tudok a költekezésnek ellenállni. Ha más nem, az önnönmagam megajándékozásának az „előkelősége" vesz rá, hogy vásároljak. Így vásároltam össze egy fekvő cédrustövet, három zalagyöngye szőlőoltványt, két gubanc dália-hagymát, négy kardvirághagymát, és még háromféle évelő virág egy-egy marokra való palántáját.

Holott nekem maguktól lettek virágaim. Nem szólva a szomszédaimtól kapott, vagy hegyre menet a kerítések mentéről elcsent bujtásokról. Ajándékba kaptam a nagy nyuszifület, szereztem a kis nyuszifület. Ajándékba kaptam a díszpipacsot, szereztem a téltűrő kaktuszfélét. A maguktól lett virágaim azonban még ezeknél a kézen-közön jötteknél is sokkal kedvesebbek. A nevét csak kettőnek tudom. Az egyiket, a digitálisz lanátát — magyarul a gyapjas gyűszűvirágot — egykor termeltem, mint gyógynövényt. Meglepődtem, amikor viszontláttam a gyapjas gyűszűvirágot a hegyoldalakon, azután pedig, hogy fűben hagytam a szőlőm alját, a kertemben is. Még nagyobb meglepetés volt tavaly nyáron, amikor a szelídbujtorján kezdett virágzani az egyik terasz szélén. Apám, aki folyton légcsőhurutban szenvedett, mint ahogy a cigaretta miatt én is — ő meg a pipa miatt —, maga szedte magának nyáron a szelid bujtorjánt. A padláson megszárította, és télen inyám — már amikor fertelmes volt a köhögés éjszaka is — ebből szokott neki teát főzni. Bár többször főzött volna, bár tartották volna magukat rendben nagyobb gondossággal! A szelidbujtorján virága hasonlít — aprókában — az ökörfarkkóró virágához. Hasonló még a hólyagos levele is az ökörfarkkóró leveléhez. És vélem, hogy nem ismertem félre kertbéli növényvendégemet, bár kétkedtem is a múlt év nyarán, mert itt ez a példány sokkal nagyobbra nőtt a töltésben, mint amekkorák az eszti-majori út zsíros füve között szoktak nőni. Most várom, hogy az idén nyáron

ÁRA: 4. Ft

segéhez is elfuttattam.

Sajnálatos, hogy a szóban forgó szerkesztői üzenet nem utal — a feltárt tények és dokumentumok ellenére sem — az emlékirat-részlet téves, megkérdőjelezhető voltára. Sajnálatos, hogy helyes információként jelennek meg olyan állítások, melyeket még az emlékiratok apologetikus beállítottságú fordítója sem mert a magyar nyelvű kiadásban megjegyzés és némi helyesbítés nélkül közzétenni.

Kutasi Kovács Lajos
(London)

Gulyás Party. Nyáron —amint az újságíró is megje[illegible] mánk kockázatossá hadtéri koncerteket. [illegible] hiszen, aki három-négy napot tölt Magyarországon, annak félő egy estéjét az időjárás viszontagságaitól függővé tenni. Az Operaházba, a Zeneakadémia hangversenyeire össze több csoport is érkezik. Itt az a probléma, hogy bár az Opera vezetőivel, szervezőivel jó a kapcsolatunk, a műsor előrejelzése nem tart lépést az [illegible] ajánlatlehetőségeivel. Ennek ellenére szívvel, lélekkel

elbeszélése éppen [illegible] köztéri szobrokkal kapcsolatos elmélkedésének a szomszédságában jelent meg (a 14. oldalon). Egyébként úgy vélem, az írónő fejtegetéséhez elég hozzáfűzni a régi római mondást: „Gustibus non disputandum".

[illegible] méretét, a művelődni, élni ízléses, kényelmes környezetben vágyó átlag magyar állampolgár igényeit.

A szekrénysor divatnál ez az antidemokratikus gyártási, kereskedelmi szemlélet veszedelmesebb és bosszantóbb.

Hegyi Ágota

Felvidéki András

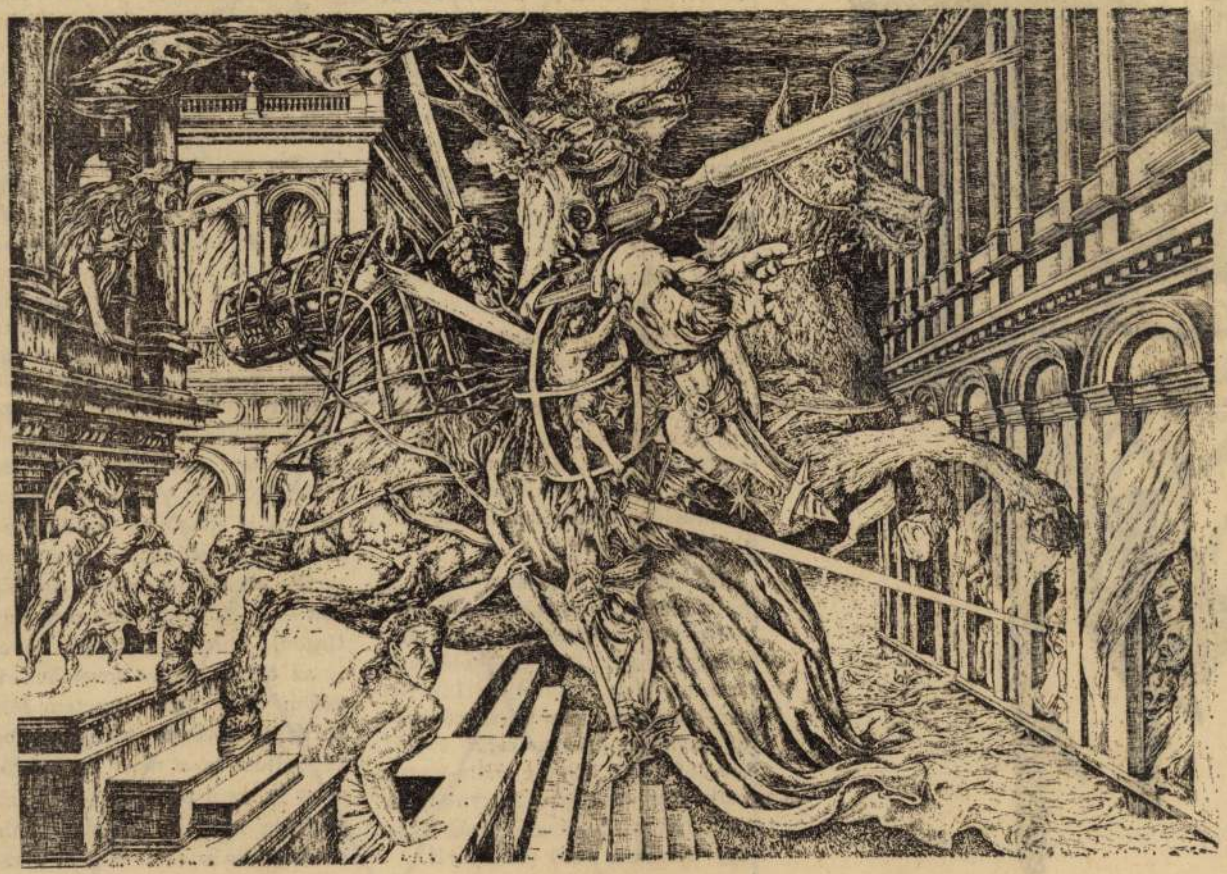

Felvidéki András: Lovagi torna Velencében

Élet és Irodalom, Bp.
1979. ápr. 28.

Akaratlan lefokozás

Április 7-i számunkban ismét visszatértek a német kisebbség témájára, melyhez korábban hivatalunk részéről észrevételeket tettünk. A dolog lényegéhez semmit sem kívánok hozzátenni.

Emlékeztetnék azonban arra, hogy levelünket dr. Héja László főosztályvezető nevében küldtük Önöknek, de — betegsége miatt — helyettese írta alá. Ez a levélből világosan kitűnik. Ennek ellenére, most már másodízben hivatkoznak cikkünkben dr. Héja László főosztályvezető-*helyettes* hozzászólására.

Szeretném, ha megértenék, hogy nem valamiféle rangkórság adta a kezembe a tollat. Ezt mutatja az is, hogy a tévedést első ízben szóvá sem tettük. Vannak azonban helyzetek, melyekben a dolgok fokozott jelentőséget kapnak. Képzeljék el, hogy valaki hónapok óta beteg és ezalatt nyilvánosan „lefokozzák", méghozzá kétszer 50 ezer példányban. Ráadásul, ahogy a vitát elnézem, nem kizárt, hogy még jónéhányszor napirendre kerül.

Holka Gyula
főosztályvezető-helyettes

★

Bár nem folytatjuk a vitát az akaratlan lefokozásért elnézésüket kérjük.

már ehhez szolgált előkészületül. Az ördög tudja, hogy miért volt erre szükség, mintha nem lennénk

revétlenül a tizenéves fiatalok úgy járnak, olykor igen tartósan, másnemű partnerekkel, hogy azok szü-

kapcsolatainkat mindazzal, ami az emberiség, az ország, a nemzet, az osztály vagy réteg múltjában a leg-

ve azt, ami ehhez kapcsolódik, akkor önmagunkat nem tudjuk azonosítani.

Kosnás Roland

Kosnás Roland: Rokonok

Élet és Irodalom, Bp. 1979. május 5.
XXIII. évf. 18. sz. 5. lap.

dulo a nagy lehetőségek ideje lehetett volna, s talán ma sem késő a hajdani feladatok korszerűsített változatának végrehajtását vállalni. A marxista történettudomány viszonylag későn látott a korszak kutatásához: figyelmét természetesen a forradalmi mozgalmak, a történelem csomósodási pontjai ragadták meg. Tömegszükségletet elégített ki Közép-Kelet-Európában, amikor a felszabadulás után a *közvetlen* és *folytatandó* hagyományokra igyekezett figyelmeztetni. A századforduló, a nagy lehetőségek és a nagy elvetélések kora, nem látszott ilyennek, tehát némi feszengéssel, zavarral kezdődtek a kutatások. Ezt a feszültséget még az is növelte, hogy — például a Monarchia esetében — ezekben az években éleződnek ki a nemzeti-nemzetiségi ellentétek, melyek vé-

rangúan
másként
másság uj
meztet, az objektivitás *egyik* mércéje lehet.

Térjünk vissza, *kedves Tofik*, a monarchia-illúziókhoz, mert itt érhető tetten, hogy miféle objektivitásra és szemléleti semlegességre gondolok. Abból a tényből, hogy a Monarchia bomlását a nacionalizmus kivirágzása követte, sokan hajlamosak arra a következtetésre, hogy a Habsburg-ország mégiscsak jó államrend volt, hiszen egy felsőbb rendet és eszmét képviselt. Ön *Hugo Hantsch*ot idézi, aki a háború utáni Ausztria egyik legjelentősebb historikusa volt, s antifasizmusáért Buchenwaldban is raboskodott. Hantsch Európát óvta, hogy — amíg nem késő — térjenek vissza a „túlfeszített naciona-

Budapesten beszélgettünk arról, hogy képtelenség a térség népeinek történetét egymástól izoláltan vizsgálni. Így tett Ön is a magyar századforduló politikai mozgalmait bemutatva, s ha jól meggondolom, aligha választhatott volna más utat. Hiszen a szlovák, a román mozgalmak szoros kölcsönhatásban — az esetek többségében negatív hatásban — álltak a magyar politikával. És ez az összehasonlító elemzés mutatja a leginkább: mennyire kényszerpályán mozogtak. Behatárolták egymás cselekvései adottságait, szűkítették a politika mozgásterét, s ebből egyes-egyedül az osztrák és a magyar uralkodó réteg húzott hasznot. Azok, akiket állítólag az állam

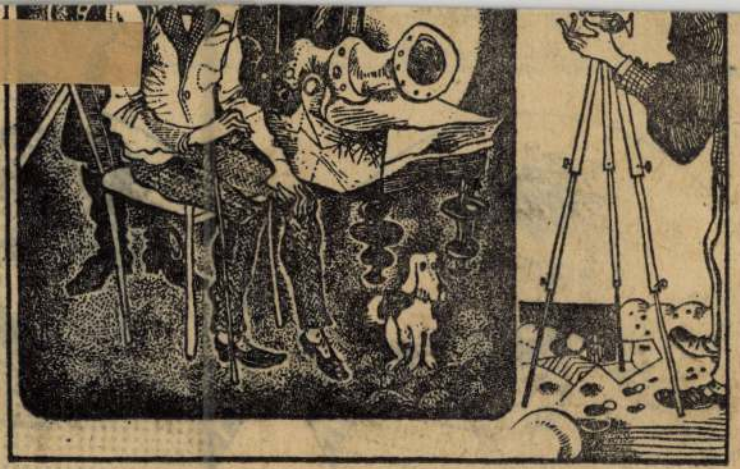

Boján Andrejev (Bulgária): Illusztráció

Kosnás Roland

Kosnás Roland: Látáspróba

Élet és Irodalom, Bp. 1979. szept. 8.
XXIII. évf. 36. sz. 3. lap.

~~SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA~~

~~NAPTÁR~~

~~gyermekgondozónő, társalkodónő, házvezetőnő. »A munka nem szégyen« jeligére~~

~~*TOLNAI VILÁGLAPJA, 1939. XII. 20.:* „A jelen történelemformáló erőit, távolabbi kihatásait csak az láthatja helyes megvilágításban, aki ismeri a múltat. *Tolnai Világtörténelme* az ökokra mutat rá, nemcsak magukra az eseményekre."~~

~~*A NÉP, 1943. II. 25.:* „Antiszemita Ön? Akkor miért nem jár az előkelő, zsidómentes belvárosi Colonial-kávéházba?"~~

~~BOLGÁR GYÖRGY~~:

~~Grüner Apfel~~

A szaga egészen fantasztikus, térben

GARAI GÁBOR:

Porvihar

Olyan a táj, mintha vad martalócok
nyargaltak volna rajta végig.
Pedig csak a tegnapi porvihar
pusztított itt, de cseppnyi esőt sem
hozott, szédülést hozott s tikkadást;
tépett és megdőlt kukoricaszárak
esengenek lekonyult leveleikkel
kegyelemért, mintha feltétel nélkül
megadnák magukat az égnek,
az ugyancsak kegyetlen mostohának,
ki eddig rosszat rosszabbal tetézett,
hideg nyarat hoz aszályos tavaszra,
s addig rikatja árva fattyait,
míg erőtlen a tört rögökre dőlnek.

Olyan a táj, mintha Orpheusz itt már

BESSENYEI ISTVÁN:

ÉLETÖRÖM – FÉLÁRON

Vance Packard, [illegible]es amerikai szociológus nem él[illegible]ába. Válogatot tanulmányaina[illegible]. Feltörekvés, reklám, szexu[illegible]ás Amerikában — 1971-es ma[illegible]országi megjelenése óta a re[illegible]rábeszélők egyre tarkább, te[illegible]kailag egyre kifinomultabb e[illegible]zei vesznek körül bennünket: [illegible]es sajtóreklámok, reklámfi[illegible], nagyalakú utcai plakátok fo[illegible]ában.

E reklámok köz[illegible]néhány nemcsak árukat, hane[illegible]letformákat és ideológiákat is [illegible]eszt. Az áru használati értéké[illegible]lül a rábeszélők, ráadásként, [illegible]tekként pótlólagos, mögöttes [illegible]ceket tukmálnak ránk. Taktikájuk alapgondolata — függetlenül attól, hogy tudatában vannak-e ennek vagy sem — az, hogy az árukat csakis a pótlólagos értékek árukapcsolásával lehetséges eladni. A mögöttes érték

Stern közölte.) Az Exotic habfürdőt mustrálgató nő fürdőkádjának hátterében trópusi táj és lemenő nap.

A kulisszák radikálisan kiiktatják a mindennapok világát. Az értékhordozó közeg a természet vagy a szabadidő, mindkettő a fogyasztás természetes terepe. Márpedig a fogyasztás arra hivatott, hogy ellensúlyozza a munka és a mindennapok kellemetlenségeit. Az efféle „kellemesség" ugyanis mindig abból próbál építkezni, ami hétköznapjaink deficitje, ami kudarcélményeink nyomán keletkezett délibáb. Ezért aztán a soproni perzsa hatalmas, zöld rétre terítve virul, rajta két üde, fiatal pár, fekvő testhelyzetben; előtérben a két hölgy, egyikük viruló-sárga réti boglárkacsokorral. A Centriköt pulóvereit is

tőkés reklám... gyakran használja fel az erotikát, a félelmet, az erkölcsi presszíót, továbbá kihasználja a fogyasztók sznobizmusát és kitűnni vágyását. Magától értetődő, hogy a szocialista társadalomban elfogadhatatlanok a vevők befolyásolásának ezek a rafinált technikái."

Persze, mi sem vagyunk szegények eligazító szakirodalomban. A magyar reklám-kézikönyvekből, a hirdetések szerepével foglalkozó cikkekből valóságos kis etikai kódexeket lehetne összeállítani. E kódexek azt is kifejtik, hogy a hirdetések elsődleges funkciója a vásárlók sokirányú, korrekt tájékoztatása volna, gyors és pontos információ az áru tulajdonságairól, áráról, felhasználási módjáról. Némelyik kódexszerző még áruössze-

Kosnás Roland

Kosnás Roland kiállításáról

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 17.

Mindent megcsinálok. Mondja el, mit tegyek.

kiképeztetni... Arra gondoltunk, magát és a zsoldosokat átvesszük a hadsereg állományába, magát századosi rangban szervezőnek, a zsoldosokat főhadnagyi rangban, kiemelt fizetéssel kiképzőknek. Meg tudja csinálni?

–Megcsinálom.

–A zsoldosokat illetően megbízhatok magában?

–A kezében vagyok.

–Igaz. Köszönöm, ennyit akartam."

Részlet a regényből

...OD

Színes magyar film

Írta: Hernádi Gyula azonos című regényéből Hernádi Gyula és Szinetár Miklós

Operatőr: BÍRÓ MIKLÓS

Zene: PRESSER GÁBOR

Rendezte: SZINETÁR MIKLÓS

Főszereplők:

TANAY BELLA,
RAJHONA ÁDÁM,
BENKŐ GYULA,
BENKŐ PÉTER,
MADARAS JÓZSEF,
LENCZ GYÖRGY,
BÁCS FERENC,
NÉMETH NÓRA,
OSZTER SÁNDOR

Budapest Filmstúdió, 1978

Bemutató: március 15.

Kosnás Roland

Kis Nagy András a székesfehérvári István Király Muzeumban április 15.-ig,

Kopcsányi Ottó a zalaegerszegi Ifjusági Házban március 28.-ig,

Schéner Mihály a zalaegerszegi Kisfaludi Stróbl Teremben március 22.-ig,

Kosnás Roland és Kassai Edit a váci Madách Müvelődési Központban március 16.-tól mutatja be müveit fenti kiállitó termekben, közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. márc. 17.
XXIII. évf. 11. sz. 8. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 JUL 22
ÉLET ÉS IRODALOM
Kosnás Roland
1021

Kosnás Roland: Illusztráció

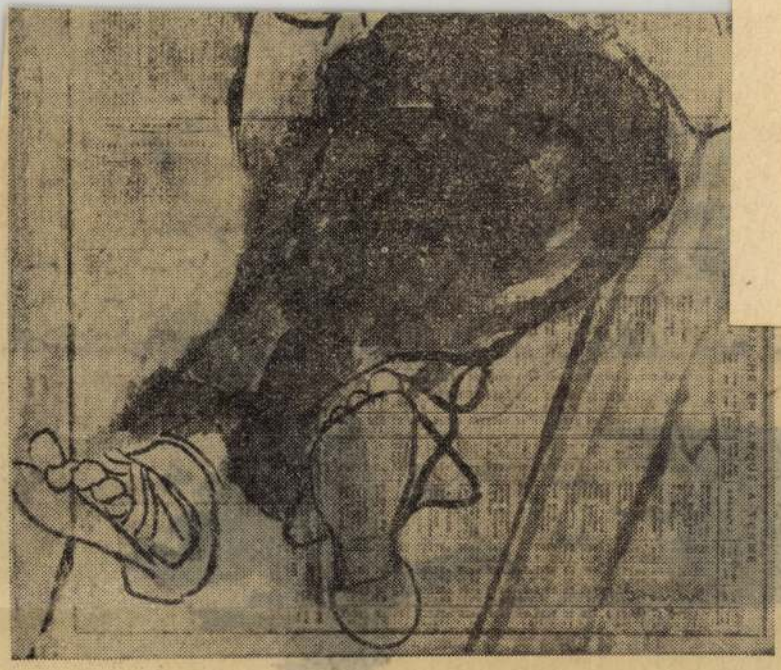

Galamb Erzsébet festménye

törzs kapjon több medáliát, ha véget ért a háború, melyik család tagjai bátrabbak, kik öregbítették jobban a cranográc dicsőséget? A kicsinyes széthúzást, a kávéházi vitézséget, az ostoba pöffeszkedő kivagyiságot megörökítő felvételek. Illúziókat szétromboló dokumentumok.

Crna Gora történelmi fényképalbumában azonan más felvételek is találhatók. Képek a nép összefogásáról, harci szelleméről. És a tettek erejéről, a szabadságra való törekvésről. Az ellenállás szervezésének képei, a megszállók elleni küzdelem kezdetének retusálatlan pillanatfelvételei.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 AUG 12

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

1021

Kosnás Roland rajza

Kurtizá

■ *Georgina Mass*
impériuma (Magvet

A kéjhölgyek öröme
szánsz Itáliában kétség
ma volt. Nem mintha
Massonnak — akinek *Kurtizánok a reneszánsz Itáliában* című munkája „reklám-címmel", s az 5. és a 6. fejezet mellőzésével került a könyvpiacra — nem volnának adatai firenzei tivornyákról vagy Velence félvilági nőjeiről is, de a reneszánsz fénykorában mindez elhalványul a római élet mellett.

A könyv — amelyet *Kinszki Judit* fordított — erről az életről szól mindenekelőtt. Szebbnél szebb palazzókról, irodalmi társaságokról, akadémiákról; az egyházi és a világi előkelők pompaszeretetéről, szépségkultuszáról. Ehhez egy míves gonddal készült szonett, egy szökőkút-csoda vagy egy Raffaello-kép épp úgy hozzátartozott, mint számos e környezetbe illő híresthírhedt szépség, ahogy akkoriban és még sokáig nevezték: kurtizán.

A kurtizán többnyire köztiszteletben állt, az egykorú feljegyzések *meretrix honestának*, tiszteletre méltó kéjhölgynek nevezik. S mert közülük a legsikeresebbek nemcsak párjukat ritkító szépségek voltak, de nagyszerűen tudtak viselkedni is; értettek a vershez, a zenéhez, s palazzójukban egész kis udvartar-

rendelő és a festő egyaránt
nak szánta a kor legnagyszerűbb kurtizánja, Impéria számára.

A kurtizánok között nagy becsben álltak a literátus emberek, kivált a költők. Nekik még azt is elnézték, ha nem volt pénzük, mert tartottak tőlük. Az egyik legnenevezetesebb római kéjhölgy, Nanna írta lányának, Pippának szóló intelmeiben: „Még ha nem is érted, vagy szereted őket, mosolyogva beszélj velük... Mert ha nem így teszel, egyikük még könyvet csinál rólad, és minden aljasságot... rád ken... — ahogy egy aljas csirkefogó tette velem — mintha bizony nálamnál rosszabb kurvák nem lennének".

Az *Impéria impériuma* című könyv mentes minden szentimentalizmustól. Leglíraibb és talán legszebb részei mégis azok, amelyeket szerzője a kurtizánok hanyatlásának szentelt. Többen közülük ifjan haltak meg, így a szerelmi bánatában magát megmérgező Impéria is. (A kurtizán életében a szerelem mindig a hivatása ellen elkövetett tragikus vétség volt.) Impéria, aki valódi szerelem-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726
1978 JUN 17

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

1021

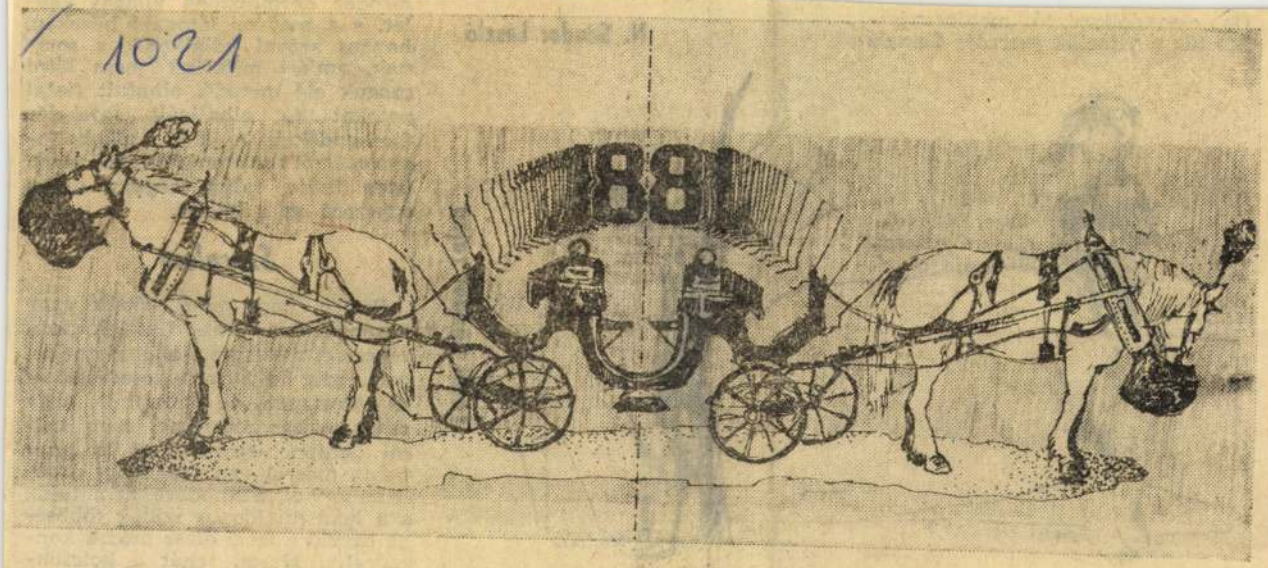

Kosnás Roland rajzc

De elgondolkoztató megjegyzéseket fűz a vitacikk szerzője Csingiz

N. Sánd

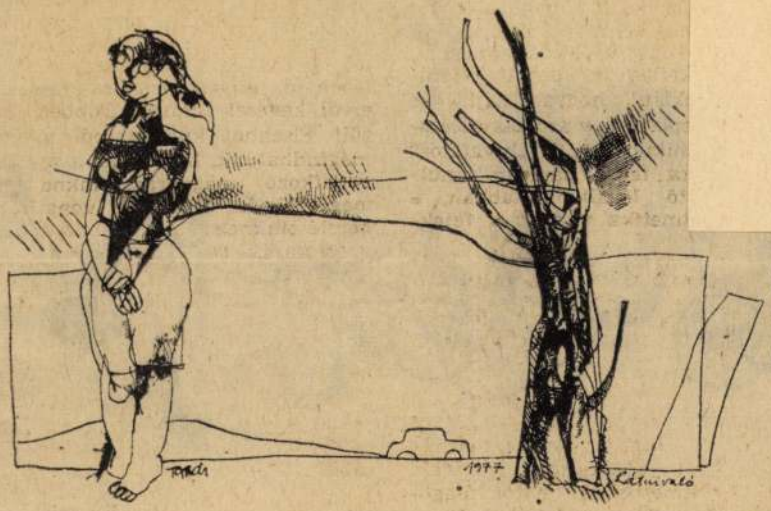

Tardi Sánde

Persze, nem mind kábák vagy hőzöngők az olasz fiatalok, szerencsére, a szerelem istenasszonyának pedig ősi latin lelkesedéssel — és tömegesen, de legalábbis nagy csoportokban áldoznak. Nem holmi „gruppen-sexre" kell itt gondolni, másról van szó. Nagy probléma a *hol*. Szállodára nem telik, s a lakástulajdonos szülők többsége egyelőre igazi olasz módra konzervatív. Marad tehát a kölcsön-

Lelkes rajza

Kosnás Roland

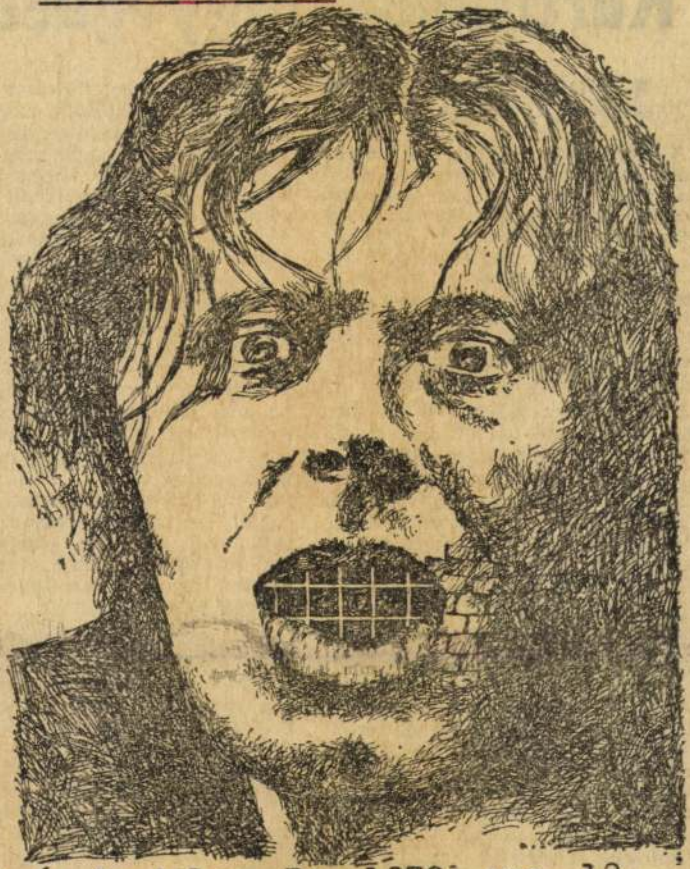

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. aug. 12.
XXII. évf. 32. sz. 9. lap.

KANYAROK

Fűzőcske

Tigris

Kurtizánok ragyogása

■ *Georgina Masson: Impéria impériuma (Magvető, 191 old.)*

A kéjhölgyek öröme a reneszánsz Itáliában kétségtelenül Róma volt. Nem mintha *Georgina Massonnak* — akinek *Kurtizánok a reneszánsz Itáliában* című munkája „reklám-címmel", s az 5. és a 6. fejezet mellőzésével került a könyvpiacra — nem volnának adatai firenzei tivornyákról vagy Velence félvilági nőjeiről is, de a reneszánsz fénykorában mindez elhalványul a római élet mellett.

A könyv — amelyet *Kinszki Judit* fordított — erről az életről szól mindenekelőtt. Szebbnél szebb palazzókról, irodalmi társaságokról, akadémiákról; az egyházi és a világi előkelők pompaszeretetéről, szépségkultuszáról. Ehhez egy míves gonddal készült szonett, egy szökőkút-csoda vagy egy Raffaello-kép épp úgy hozzátartozott, mint számos e környezetbe illő híres-hírhedt szépség, ahogy akkoriban és még sokáig nevezték: kurtizán.

A kurtizán többnyire köztiszteletben állt, az egykorú feljegyzések *meretrix honestának*, tiszteletre méltó kéjhölgynek nevezik. S mert közülük a legsikeresebbek nemcsak párjukat ritkító szépségek voltak, de nagyszerűen tudtak viselkedni is; értettek a vershez, a zenéhez, s palazzójukban egész kis udvartartás vette őket körül; sőt, a legigényesebbje nemcsak vagyonuk, hanem küllemük szerint is válogatott a férfiak közül; így többé-kevésbé rá is szolgáltak a díszítő jelzőre.

A kurtizánok Róma minden nevezetes helyén megfordultak. veteleit a gazdag literátor gyönyörű kertjében tartották, aztán Agostino Chigi Perozzi-tervezte fényűző házáról, s ennek még pompázatosabb parkjáról, ahol a Raffaello festette Pszükhé-galériát a megrendelő és a festő egyaránt bóknak szánta a kor legnagyszerűbb kurtizánja, Impéria számára.

A kurtizánok között nagy becsben álltak a literátus emberek, kivált a költők. Nekik még azt is elnézték, ha nem volt pénzük, mert tartottak tőlük. Az egyik legnevezetesebb római kéjhölgy, Nanna írta lányának, Pippának szóló intelmeiben: „Még ha nem is érted, vagy szereted őket, mosolyogva beszélj velük... Mert ha nem így teszel, egyikük még könyvet csinál rólad, és minden aljasságot... rád ken... — ahogy egy aljas csirkefogó tette velem — mintha bizony nálamnál rosszabb kurvák nem lennének".

Az *Impéria impériuma* című könyv mentes minden szentimentalizmustól. Leglíraibb és talán legszebb részei mégis azok, amelyeket szerzője a kurtizánok hanyatlásának szentelt. Többen közülük ifjan haltak meg, így a szerelmi bánatában magát megmérgező Impéria is. (A kurtizán életében a szerelem mindig a hivatása ellen elkövetett tragikus vétség volt.) Impéria, aki valódi szerelemre, tisztább életre vágyott, legalább kolostorban neveltetett lánya számára biztosítva tudta az emberi jövőt, ő maga halálos ágyán nemcsak az egyház bűnbocsánatát nyerte el, hanem a nagy reneszánsz pápa, II. Gyula áldását is

Kosnás Roland

"Illusztráció" c. művét bemutatja a lap. Repr.

Fenti c. képet lásd: Galamb Erzsébet festményének hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli. 22.
XXII. évf. 29. sz. 9. lap.

Kosnas Roland

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM
1980 NOV
1

1021

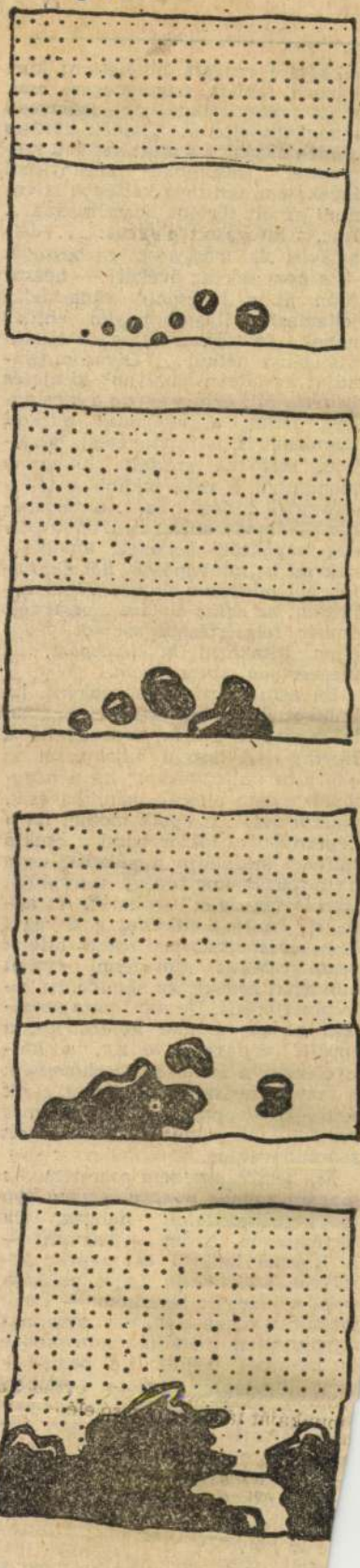

Kosnás Roland: Elterjedés

most tudott tollat fogni. Szenvedő alanyként élte át Újvidék 1942-es „hideg napjait", s most azt veti szememre: írásomban kicsinyíteni igyekszem, tán még kétségbe is vonom az ott történt borzalmakat... Íme, a kifogásolt passzus: „...délszlávok és magyarok párbeszédét — s nemcsak az övékét! — hosszú időn át a kölcsönös vádaskodás jellemezte; ilyen-amolyan »hideg napok« felhánytorgatása, a tisztázás igénye nélkül..." Olvasóm gyanúját az „ilyen-amolyan" kifejezés keltette föl: ebben érezte a kicsinylést, netán a letagadás burkolt szándékát is. A feltételezést, bevallom, sértőnek éreztem, hiszen a mondatból, s még inkább a teljes szövegből kiderülhetett: a történelem folyamán sűrűn ismétlődő „hideg napokról" beszélek, amelyeknek mi is, mint mások, hol áldozatai, hol bűnösei voltunk. Végül beláttam: az egész életére megsebzett ember félreértésből sarjadt vádja ellen tiltakozni *kötelességem*, de megsértődni *nincs jogom*.

Én sem szeretem egyébként, ha kubikosok kemény szárú csizmában talicskáznak a filmvásznon; ha a Horthy-tiszt hosszú hajat visel az előírásos uniformishoz; ha a *négymotoros* gép pilótája pánikba esik, amikor leáll az *egyik* motor; ha a képernyőn a doktor bácsi a csukló túlfelén számlálja a pulzust, vagy ha a történelmi regény szereplőjét „őméltóságodnak" szólítják. Az apró, de bántó pontatlanságok végül összesűrűsödnek, az *egész* hitelét veszélyeztetik; szóvátenni ezeket mindenki érdeke, az alkotóé, az interpretátoré is. De amit nem szeretek: az az oktalan kötözködés, a „profi" vadászszenvedély, a kotnyelesség, a feltűnési viszketegség; a mások tudását, jószándékát, eszét kétségbe vonni akarás; a más munkájának primitív módon öntelt semmibevevése.

És, persze, azt sem szeretem, ha magam vagyok pontatlan vagy épp megengedhetetlenül hanyag. Ha történetesen leírom — leírtam! — I. Ulászló lengyel és magyar királyról, hogy Nagy Lajos unokája volt, s kiderül: tévedtem — ezért magamra haragszom, nem arra, aki figyelmeztet, mondjuk, gúnyolódás és káröröm nélkül. Ha pedig — mint legutóbbi Afrika-cikkemben tettem — fölcserélem az északi- déli féltekét a keleti-nyugati félgömbbel, s ráadásul épp amikor *lényeges dolgokat* próbálok bizonyítatni: akkor nem mentség a kontroll kihagyása, s bármily keserves, le kell nyelni az olvasó kínálta ékát, mert az olvasónak igaza an: „...szomorú, hogy ilyen tekintélyes és népszerű hetilapban kár a szerző, akár a nyomda hibá- ból ilyen komoly tévedések elő-

Kosnás Roland

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JAN 5
ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1021

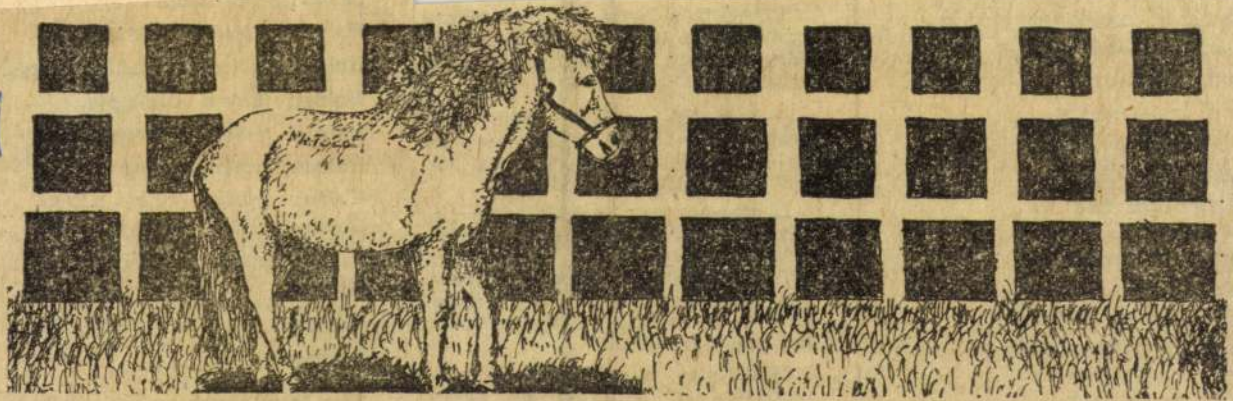

Kosnás Roland: Háló

teljes ez a szazad.
ad se hidegvér, se láz,
a Japán-kávéház,
evettető erő,
a Lipótmező:
ott vár a halál,
déket talál,
nevetni tudunk.
vezet az utunk,
sük az erőnket,
zeressük a nőket,
elkünk nem talál:
vagy a fagyhalál.

lt emlékeinket,
des pesti linket.

Vinné is a botot, ha nem avatkozna közbe — sivítva — a mama. Kicsi asszony, ám fürge s metsző a hangja.

— Menjen már! Menjenek, uraim innen! Nem látják, hogy itt az újév? Most nem érünk rá botér' szaladgálni az esztékába.

— Mama! Már megint beleszólt, mama! — állapítja meg egy harmadik ingatag licitáló. — Hát anynyit írnak ott föl ennek az embernek húsz forintért, amennyit akar. Kétszáz százalék a haszon, hát nem tud maga számolni?

Mamácska megtántorul a közgazdasági érv hallatán, de aztán mérgesen visszavág:

— És akkor mi van? *Ezt* akarja a karácsonyfájára akasztani? I-

Holnap anyám névnapja.
Holnap anyám születésnapja.
Holnap apám névnapja.
Holnap apám születésnapja.
Holnap
Holnap
Holnap."

Mit lehet egy vershez hozzátenni?

Mű-

KONCZ MÁRIA RIPORTJA:

Doktornő a levegőben

— Mit tehetek azzal a gyerekkel, akinek vészjelzéseit, segélykiáltásait hallom, de segíteni nem tudok, mert tanár vagyok, nem pszichológus? — tárja szét tanácstalanul karját a lakótelepi „kék iskola" osztályfőnöke. A kamaszok között mindig akad olyan, aki nem képes megbirkózni a testében-lelkében zajló, robbanásszerű változásokkal, a felgyülemlő családi és iskolai bajokkal. A megbillent egyensúlyú, zilált lelkű serdülő kezelhetetlen, támadó, nem tanul, de még a többieket sem hagyja; vagy épp ellenkezőleg: visszahúzódik, kapcsolatait fölszámolja, olykor maga ellen fordul.

Elküldhetem a nevelési tanácsadóba — a kerületben kitűnő pszichológusok vannak —, de ez nem megoldás. Hetente egyszer-kétszer berendelik a gyerekeket, beszélgetnek velük — nem is minden eredmény nélkül. De mi van akkor, ha a gyereknek nem kedden vagy csütörtökön négy és fél öt között van sürgős segítségre szüksége, hanem szerdán vagy vasárnap?

Mi van, ha egy gyerek úgy érzi: nincs tovább, és utolsó esélyként fölkeresi a pszichológust, akihez nem jut be, mert aznap nincs rendelés, vagy egy másik gyerek ül nála? Nem puszta okoskodás ez, láttam már ilyet! Akkor egy fiú megpróbálta eldobni az életét. Tudom, nem azért, mert nem tudott beszélni a pszichológussal. Mégis kísért a gondolat: ha bejut hozzá, talán megmenekül...

★

A statisztikák az iskolás korosztály tíz százalékát tekintik veszélyeztetettnek. E tíz százalék egy része — nem tudjuk, pontosan, mekkora — magatartási zavarokkal küzd, melyek hátterében hátrányos szociális helyzet, neurózis vagy pszichotikus állapot van. Ezek jó részét a nevelési tanácsadóban sem tudják megszüntetni, gyermekek számára ideggyógyászati hálózat pedig nincs, és egy ideig még nem is lesz. Az országban jelenleg négy kórház pszichiátriai osztálya fogad gyermekeket és serdülőket. Tízszer ennyi is kevés volna.

★

Ezek egyikén járunk. Hétköznap délelőtt van, a gyerekek épp tanulnak. A tanulószobák ajtaja belülről kilinccsel, kívülről csak kulccsal nyitható.

Az ebédlő, a társalgó kifejezetten kopár. Az orvosok, az ápolók minden igyekezete sem képes barátságosra hangolni a rozoga bútorokkal berendezett szobákat. A nagyobbak találkozóhelye, a pihenő- és játszószoba berendezése egyetlen szivacsmatracból és egymásra rakott, törött székekből áll.

A folyosó csak rövid ideig csendes. Az egyik szobából kissé elhízott, tizenhárom év körüli fiú cammog ki. Mozgása feltűnően lassú, arcán a szellemileg visszamaradottak jelentés nélküli mosolya. Megáll a fal mellett.

Kisvártatva egy hasonló korú gyerek penderül ki egy másik szobából. Alighogy bezáródik mögötte az ajtó, nekiveselkedik, vadul rugdalja. Erre visszaengedik, de épp hogy körülnéz bent, már repül kifelé; ismét ordítás, rángatás, rugdalás. Más ajtóknál is próbálkozik. A huszadik kísérlet után elunja, ráfanyalodik a fal mellett álló debil társaságára. Ökölvívótartásban elé áll, behúz neki párat. Az áldozat — jó fejjel magasabb a támadónál — egész kicsire húzza össze magát, nem védekezik.

Szünet van, a nagyok a lépcsőre telepednek, rágyújtanak. A lányok is követik példájukat, van köztük egy tízévesnél alig idősebb is. Szemmel láthatóan jól érzik magukat. Felszabadult, kissé durva hangú társalgásuk semmiben sem különbözik a „normál" iskolába járókétól. Az üvöltözés, a rohangálás, a barátságosan verekedő csoportok kiáltásai nem zavarják a tanárokat. Ők a folyosó egyetlen, fehérre mázolt padját foglalják el, halkan beszélgetnek. Félszemmel a gyerekeket figyelik. A debil fiú szeretné, ha foglalkoznának vele, kezével a tanárnő előtt kaszál, sziszeg, morog. Az szelíden, de határozottan elhárítja; a kamasz más áldozatot keres magának.

Szerencséjére hozzá hasonló leány érkezik. A fiú szeme fölcsillan, elé ugrik, s laza ökleivel ütögeti. A lány félős mosollyal maga elé tartja táskáját, szinte mögé bújik. De egy kötekedő nagyfiú érkezik, s véget vet a mulatságnak; mindkét gyerek a falhoz lapulva keres menedéket.

Vége a szünetnek. Lassan mindenki helyére kerül...

Az orvosiból Juli lép ki. Szép, arányosan fejlett, tizenöt éves, de nagyobbnak látszik. Szakmunkásképzőbe jár, most indul üzemi gyakorlatra.

— Én már kijáró vagyok! — újságolja. — Akkor jövök, akkor megyek, amikor akarok.

Juli szülei elváltak, anyja állandó éjszakás. Az apától pénzt nem kapnak; hogy három gyerekét az anya etetni, ruházni tudja, nappal is dolgozik. Juli nem szívesen marad egyedül nagykamasz bátyjaival és barátaikkal. Egy szipuzó társaságban talált társakra. Velük csavargott, talán egy-két bolti lopás is van a számlájukon.

— Ma hazamész?

— Nem. Itt a barátnőm, várnak a fiúk is. Nem rossz itt; sokat beszélgetünk, segítünk egymásnak. A többiek számítanak rám. Van itt egy kislány, aki nem akar beszélni. Esténként sokat sír, ha magunk mellé fektetjük, megnyugszik.

— Te egészséges vagy?

— Itt igazából senki nem beteg. Inkább rosszak vagyunk. Kint nem bírnak velünk.

— Mi gyógyított meg téged, vagy inkább mi változott meg benned, mióta kórházban vagy?

— Nincs itt semmi különös. A doktornő hetente egyszer beszélget velünk, hetente van csoportmegbeszélés is. Azt szeretem, amikor hipnotizál. Utána napokig semmi sem bánt, könnyűnek érzem magam. Azt hiszem, csak azoknak tudnak segíteni, akik hagyják, akik akarják, hogy segítsenek nekik.

Együtt megyünk az emeletre. A lányok hálószobája zsúfolt, barátságtalan. Tizenhárom ágy szorul egymáshoz, tizenhárom test áporodott levegője tölti be a termet. Az ágyak között keskeny folyosó vezet a mosdóhoz.

Juli most csomagol — kizárólag a legújabb divat szerint készült ruhái vannak —, feltűnően szép vonású fiú lép a szobába. Tizenegy-tizenkét éves lehet. Az éjjeliszekrényeken álló üvegek között matat, innivalót keres.

— Janika, menj ki, ez a lányok szobája! — szól rá Juli. Janika nem megy, inkább közelebb lép.

— Te ki vagy? — kérdezem.

— Én hülye vagyok! — feleli derűsen.

Rafaela három hétig volt az osztály lakója. — Nekem semmi sem sikerül — mondta, ha sorsáról kérdezték. Ő olyan országban született, ahol a polgárok fele — a társadalmi igazság azonnali és maradéktalan megvalósítása érdekében — csaknem kiirtotta a népesség másik felét.

A lány még nem volt hatéves, mikor kiderült, hogy osztályidegen, sőt a nemzetáruló kaszt tagja. Fiatal korára való tekintettel megkímélték életét. Egy táborban próbálták beleverni az igazságot, azt, hogy ki ő és mivel tartozik hazájának. Szerencsére túlélte a tanítást. Mielőtt — nem az erőszak — az éhezés és a gondozatlanság végzett volna vele, egy humanitárius szervezet rátalált, és néhány társával együtt kimentette.

Egy külföldön dolgozó házaspár hozta ide, neveltetésének költségeit egy nyugaton élő, távoli rokona fedezte. Rendben is mentek a dolgok öt-hat évig. Az új család befogadta, megtanult magyarul, barátnőivel gyakran járt moziba, táncolni.

kozót beszélt meg valakivel, ők is névnapot, születésnapot vagy vendégséget rendeztek, nehogy el tudjon menni. Reggel, ha Rafaela rosszul érezte magát, leszidták, miért olyan lusta. Ha hiányzott az iskolából, mert lázasan nem tudott elvánszorogni, távollétét nem igazolták.

Rafaela lassanként úgy érezte, mindenki őt figyeli, mindenki ellene tör. Iskolába nem járt, a házak elől bezárkózott, nem evett, végül már nem is mosdott, kabátban búját vackába — sokszor fényes délben.

A család egyik ismerőse vitte kórházba, mikor a nevelőszülők nem voltak otthon. — Paranoiás — hangzott a diagnózis három hétel később —, értesíteni kell a hozzátartozókat. — Senkim sincs — mondta halkan Rafaela. Másnap megszökött. Haza nem ment. Nem tudják, hol van.

★

A Dél-Pesti Kórház elmeosztályáról 1985-ben választották le a gyermekrészleget. Pest megye százhatvanezer gyermek- és serdülőkorú lakosára itt harminchét ágy jut.

— Hagyomány nélküli osztály a mienk — kezdi az ismertetést dr. Kiss Mária osztályvezető főorvos. — Nem volt kis feladat megtalálni és adaptálni azokat a módszereket, amelyekkel az idekerülő fiatalokat gyógyítani tudjuk, hiszen a felnőtt osztályokon alkalmazott eljárások jó része itt nem vezetne célhoz.

— Kik vannak az osztályon, és miért kerültek ide?

— Gyermekek, anyányi nagylányok, kész férfiak. Nemcsak életkoruk, hanem kórképük szerint is nagyon különböznek egymástól. A beütalás oka rendszerint magatartási zavar, amely neurotikus eredetű, vagy szociokulturális retardáció következménye. Az alkalmazkodás kudarcaiban és a szokásosnál, az elvártnál kisebb teljesítményben igen nagy szerepe van

Frankl Aljona fotográfikája

Középiskolás korában kezdte magát egyre rosszabbul érezni. Gyakran fájt a feje, hőemelkedései voltak, hamar fáradt. Egyre többször került szembe nevelőszüleivel. Igaz, ez utóbbiak már nemcsak a kedves, ügyes kislányt látták benne, hanem a háztartási alkalmazottat is, aki főz, mos, bevásárol, s esténként, ha ők kártyázni mennek, szórakoztatja a szenilis nagymamát. Tán szerették is a lányt a maguk módján, úgy, mint a tulajdonukat. Barátait — lehet, öntudatlanul — elmarták mellőle, ismerőseitől megpróbálták elszakítani. Telefonjait lehallgatták, leveleit fölbontották, ha találta családnak, a családon belüli konfliktusoknak. Az itt kezelt fiatalok csaknem mindegyikének szűkebb vagy tágabb családi körében van vagy volt alkoholbeteg, esetleg öngyilkos. Persze, mind a neurózis, mind a pszichotikus állapot kialakulásában nagy szerepük van az örökletes tényezőknek.

— Ha elmeosztályról hallunk — olvasmányélményeink hatására — vízfürdő, elektrosokk, rácsok jutnak eszünkbe. Itt semmi hasonló sincs. Hogyan gyógyítanak?

— Terápiás és ezt segítő foglalkozásaink vannak. Kifejezetten terápiás jellegű például a pszichodráma. A gyerekek eljátszanak egy bizonyos helyzetet, kivetítik saját érzelmeiket, gondjaikat. Közben feldolgoznak egy traumatizáló helyzetet, új viselkedési stratégiát tanulnak.

— Miként zajlik ez?

— Leülünk a tornateremben, beszélgetünk. Valaki javasolja, hogy az ő gondjával foglalkozzunk. Mondjuk, eljátssza a többiekkel azt a jelenetet, amelyben az anyja nem engedi őt el a barátjával, mert az cigány. A „sikeres előadásnak" természetesen megvan a maga technikája, ennek alkalmazásáról a jelenlévő orvos vagy pedagógus gondoskodik. Előfordul az is, hogy az orvos a szereplő mögé áll, és — belső hangként — elmondja, mit gondol, mit érez valójában a másik. Vannak egyéni terápiás foglalkozásaink is. Ezenkívül sokféle személyiségfejlesztő és ismeretgyarapító programunk. Ez utóbbiakhoz sorolom a szakirodalomban pszichovegetatív foglalkozásként emlegetett gyakorlatokat is. Ezekben az érzelmek kifejezésének nem szóbeli módjai — a szemmel, kézzel való „beszéd" — tudatosodnak. Ha itt valaki szétnéz, mindebből annyit lát, hogy a gyerekek tanulnak, zenét és mesét hallgatnak, filmet néznek, tornáznak, agyagoznak, főznek, babáznak.

— És a gyógyszerek?

— Nem vagyok a túlzott gyógyszerezés híve. Csak akkor nyúlunk ehhez az eszközhöz, ha elkerülhetetlen. Ha a gyerekekben lévő feszültség már neki magának is kínt okoz. Általában az ingerületáttevődésbe beleavatkozó szereket, úgynevezett major tranquillánsokat és enyhe nyugtatókat adunk.

— Milyen a gyógyulási esélye annak, aki idekerül?

— Nem túl jó. Gyakori eset, hogy a rendbe hozott, „működőképes" gyereket kiengedjük, de a változatlan családi vagy iskolai helyzet hatására ismét leromlik. Hiába stabilizáljuk egy fiatal állapotát, ha egy brutális vagy iszákos szülő miatt ismét egy bandához vagy a droghoz menekül. Nagyon fontos lenne ezért a családterápia megszervezése. Erre viszont - még ha a szülők hajlanának is rá — munkájuk és a nagy távolság miatt nincs módunk.

★

A „B" kiscsoport a kecskegidák és a farkas meséjét hallgatja. A mese után eljátsszák a történetet. Az egyik kislány — az iskolában szavát sem lehetett venni — lelkesen alakítja a legkisebb gida szerepét; egy tizenkét éves fiú — ő iszik, legutóbbi kimenőjén összetört egy motort — a farkas. A társaság legidősebb tagja hangosan méltatlankodik — én már nem vagyok dedós — aztán mégis beáll kecskemamának. Minden vonakodás ellenére, látható élvezettel alakítja mindenki a szerepét, s utána szívesen rajzolgatják, színezgetik a mesefigurákat. Az egyik fiú az ordast rajzolja: farkasának emberfeje van.

★

A ragyogóan tiszta folyosón a gyerekek munkái a falon és a szekrényekben. Agyagfigurák, festmények, tűpárnák, babák. A barátságos szobákban színes függönyök, ágytakarók. Az egyik lányszobában hatalmas rózsacsokor, az egyik ballagóé.

A nagylány innen járt iskolába. Most, hogy befejezte a nyolcadik osztályt, továbbtanul. Az emlékül kapott tarisznyát nézegeti, s közben kérdés nélkül sorolja, ki mindenki volt a ballagásán. Ili néni, Mari néni, Ági néni, Laci bácsi — mindannyian a kórházból...

Vizit közben érkezik a hír: Gábort visszahozta a mentő. Gábor fél évet töltött itt, nemrég engedték haza. Anyja nem mondta meg neki, hogy nem akarja látni, intézetbe adja.

— Az intézetben rámszálltak, gúnyoltak meg minden — panaszolja Gábor mutáló hangon. A főorvosasszony megsimogatja, mire Gábor a nyakába borul. Elsírja magát, majd legyűri könnyeit, s inkább a magasba emeli a doktornőt.

— Ezt ne! — kéri szelíden a doktornő, mire Gábor óvatosan visszahelyezi a földre.

A fiú boldog. Egy pillanatig.

ÉLET ÉS IRODALOM

Szerkeszti a szerkesztőbizottság, elnöke: BATA IMRE
Szerkesztőség: Budapest, V., Széchenyi utca 1. 1054. Telefon: 153-3122, 153-3287, 153-3500, 111-3221
Kiadja a PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT. Budapest, VII., Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1096 Postafiók: 226. Tel.: 141-4320, 142-9350
Felelős kiadó: NÉMETH JENŐ vezérigazgató. 90—4664. Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: DR. CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapkézbesítési és Lapellátási Irodánál (HELIR). Budapest, XIII., Lehel utca 10/A. 1900
közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 219-98636 / Postabank Rt. 021-02799 pénzforgalmi jelzőszámra.
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA!
INDEX: 25-44. HU ISSEN 0424—8848

MEGJELENIK MINDEN PÉNTEKEN
16 OLDALON

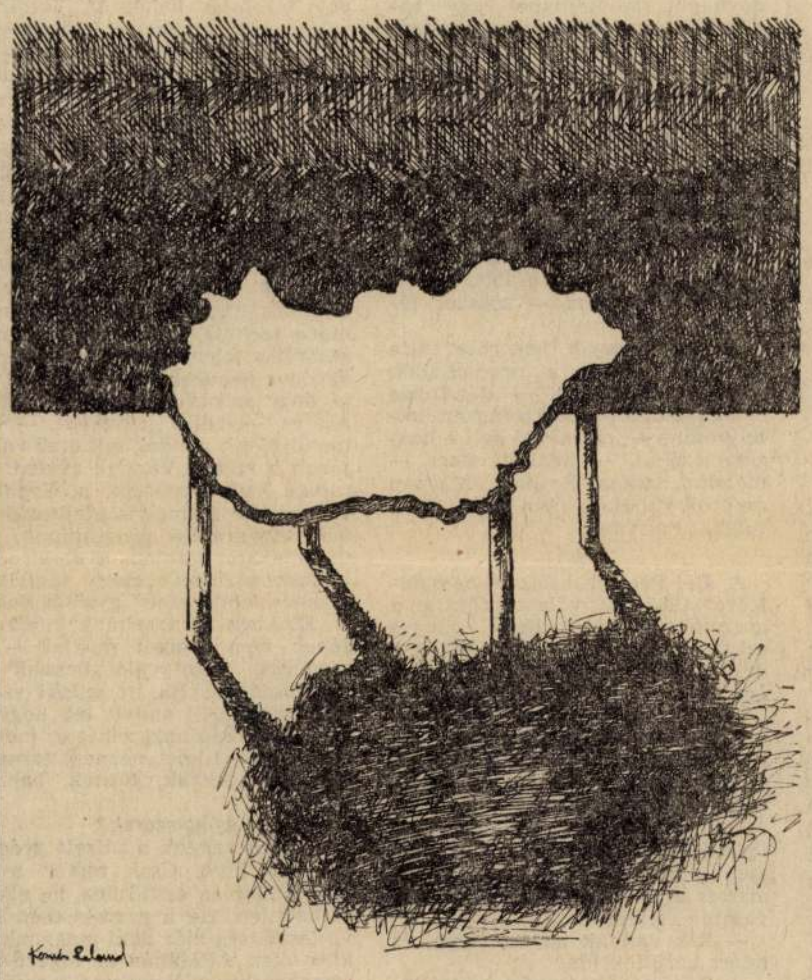

Kosnás Roland rajza

JÁNOSY ISTVÁN:

Eltűnök...

Eltűnök én is mint a milliárdok.
— — — — — —
lehet, hogy — javulni — alakot váltok,
vázlatom hússal-vérrel nem telik bár,
— — — — —
talán nem itt, de meglesz valahol
a Határtalanban...
(Keresztury Dezső: Frontok)

A kertünkben tombolnak a rózsák.
Soha ennyi madár, ennyi madárdal!
Dús szőlőlugas már menedéket árnyal...
Üzenetük mégis idegenül hozzák
e bűvös posták: készülj! Menni kell!

Immár nem rettent a halál,
ha nem jár vele légszomj, fulladás,
csak az öreg szív már nem palpitál:
ha nem jön utána életre-ocsudás.
Legjobb ez lenne: porrá omlani,
sarjadva ezer levéllé oszlani,
a madaraknak ágakat tartani,
s a kamasz-széllel lengni, ringani...

De az se bánt, ha irgalmatlanul
új testöltéssel újra éledünk:
az ember mindig örül, ha tanul:
a tisztítótűzben vezekelünk.
Bűnöm addig égjen a fejemen,
míg szenvedéssel jóvá tehetem,
mert a világrend összedől, ha utóbb-elébb
a Mérleg nem leli meg súlyegyenét.

Hát ha hullunk poklokra legalul?
De nincs oly hely, hol nincsen ott az Úr.
Ő nem akarhat rosszat — ebben hiszünk:
ott is csak az Ő tenyerén leszünk.
De ha levezekeltük bűneinket,
kék angyalok fogadnak vissza minket,
s arany hintón, mint Dante Beatricét,
meglátjuk fehér-kék köntösben kedvesünket.
Peplosza, koronája égi,
de minden arcvonása csak a régi...?

NEMESS LÁSZLÓ:

A TITOK TITKA

Századőrmesterünket Stoenicának hívták, s rendkívüli módon emlékeztetett Togo tengernagyra, az orosz—japán háború hősére. Mármint külsőre. Amúgy semmi hősies nem volt benne, fürge, gyakorlatias észjárású oltyán volt, éber, józan, szenvedélymentes. Rosszindulat éppen úgy nem volt benne, mint jó. Tartsa meg az Isten egészségben, ha még élne és nyugtassa békében, ha elköltözött már ebből az árnyékvilágból, amelyben nem sok öröme tellett, bár a saját megítélése szerint szédületes karriert futott be és élete sikeresnek számított, hisz egy reménytelenül földhözragadt falucskából, templomegér-sorból küzdötte fel magát városi polgárrá, akinek sikerült saját házat akasztani, s bár igazi polgár sosem lehetett, hisz katona volt, mégiscsak vitte valamire; a hatvanhoz s a nyugdíjhoz közeledve elérte a főtörzsőrmesteri rendfokozatot.

Nem sok hatalommal járt az a két és fél bádogsáv, amit váll-lapjain viselt, Stoenica főtörzs ugyanis egész egyszerűen a század raktárosa volt. Közepes szoba méretű raktárában elég nagy értékű felszerelés alatt roskadoztak a polcok, és Togo admirális egyfolytában attól rettegett — teljes joggal —, hogy meglopják. A főiskolán töltött évei a lopás-elhárításnak meg a hiányzó tárgyak visszalopásának, a „komplettálásnak" feszültségében teltek. De a leltárja nagyjából mindig rendben volt, így nem gyűlt meg a baja a felsőbbséggel, pedig a rendes felszerelésen kívül még a század fegyvereiért is ő felelt, nagy nyűg keskeny vállán, mert voltak köztünk olyan javíthatatlan civilek, mint Rézember, aki egy tavaszi délután a fegyvertisztogatás után PPS-géppisztolyát egyszerűen felakasztotta az egyik barackfára. Másnap reggel a laktanyába beáramló tisztek szeme elé a következő látvány tárult: a gyönyörűen virágba borult barackfa ágáról egy kifogástalanul bezsírozott PPS lógott a reggeli harmattól hamvasan.

De ne vágjak az események elébe.

Közvetlenül a sikeres felvételi vizsga után még civilben gyülekeztünk a kaszárnya udvarán, s amikor a létszám teljes volt, fürge lépteivel közöttünk termett Stoenica és megkért, sorakoznánk fel. Igen, megkért. Az első egy-két napon, amíg még a polgári ruha volt rajtunk, a tisztek is csak megkértek erre-arra, legfeljebb ha utasítottak, de még nem parancsoltak. A parancskiadási reflexet náluk csak egyenruhánk látványa keltette. Amíg civilben voltunk, hangjuk is normális, ember hang volt. Azontúl csak ordítottak.

Togo tehát felsorakoztatta negyvenhatunkat, ennyit tett ki a két csoport, a jövendőbeli fedélzeti és géptisztek egy-egy osztálya, az elsőév. Akkor fürkészőn végigmért minket és szólott:

— Az erdélyiek lépjenek ki!

Kiléptünk négyen. Stoenica főtörzs veséig ható pillantással méregetett, majd ezt mondta:

— Ha van köztetek magyar, lépjen még egyet előre!

Ketten léptünk még egyet: Varga Pista meg én.

A főtörzs vesézője pillantása — ha lehet — még áthatóbbá vált. Elémlépett, a szemembe meredt, majd szó nélkül megismételte a műveletet az erzsébetvárosi fiúval is. Pista zavartan pillogott. Én előzőleg keményen álltam pillantását, mert eszembe jutott apám egyik régi tanácsa: „Lehetséges jövendőbeli főnöködnek mindig nézz egyenesen a szemébe!" Lehet, hogy ezért, a főtörzs újra elém lépett:

— Hogy hívnak?

Megmondtam. Elővett egy kis noteszt s — nem minden nehézség nélkül — feljegyezte nevemet. Aztán félrehívott és kisebb szónoklatot intézett hozzám:

— Ide figyelj! Ti nemsokára beöltöztök és elkezditek a tanulást meg a katonai kiképzési programot, egyáltalán a kaszárnyaéletet. Ez többek között smotruból is áll. (Akkor már ismertem ezt a műszót, amivel a takarítás korvadáját illették a román néphadseregben.) A te takarítási körleted a raktáram, a századraktár lesz. Ez rengeteg előnnyel jár, ott aranyéleted lesz. Nem kell majd össze-vissza rondított budikat sikálnod, vagy a metsző téli szélben az udvart sepregetned, mint azoknak, akiket oda osztanak majd be. Ott nálam a jó melegben rendbeteszed a raktárt, aztán semmi gondod. Ott nem vagy szem előtt, hogy akármelyik arrajáró tiszt beléd kössön, megfuttasson, meg minden. Hozzám ritkán ütik be az orrukat. Most még nem vagy katona, még nem tudod, mit is jelent ez, de később majd becsülni fogod. Annak azonban, hogy ott maradhass nálam a raktárban, van egy feltétele: Nem szabad lopnod!

— De hisz nem vagyok én tolvaj, hogy lopjak! — berzenkedtem, s civil ruhámban keményen kihúztam magam.

— Tudom fiacskám, tudom. Ti, magyarok, nem loptok, azért választottalak téged. Te azonban még nem tudod, miről van itt szó. Ezt itt nem nevezik lopásnak, és nem is érzik annak. Ez „komplettálás". Ezt itt senki sem tekinti bűnnek — a tisztek sem — amíg el nem kapnak. Tőlem azonban nem szabad „komplettálnod", erről van szó. Érted? Vállalod, hogy nem nyúlsz hozzá a kincstári holmihoz, ami a raktárban van?

— De hát hogyan nyúlnék hozzá valamihez, ami nem az enyém!

Stoenica legyintett, nyilván azt gondolhatta rólam, kissé nehézfejű vagyok, de azért egészében jó benyomást tettem rá, mert beöltözésem után „kiigényelt" magának, illetve a raktár számára. Attól kezdve három éven keresztül töröltem a port a polcokról és rendezgettem rajtuk a matróztrikók oszlopait, a blúzokat, nadrágokat, amelyeken elöl nem volt hasíték. Sepregettem, pucoltam az ablakokat, rakosgattam a felszerelési tárgyakat és tényleg arany életem volt kollégáimhoz képest, akik a budit súrolták, vagy az udvart seperték a fagyos télben.

Az első takarításomat követő inspekciója után Stoenica újabb szpícset tartott nekem:

— A legfontosabb, hogy ne végy el semmit innen. Ha valamid eltűnik, szólj és kisegítlek. Csak el ne lopj semmit innen. Látom, szereted a tisztaságot és rendszerető vagy. Helyes. (Meglepődtem. Szüleim sok éven át hallott korholásai alapján meg voltam győződve, hogy reménytelenül trehány, rendetlen alak vagyok. Akkor gyorsan megtanultam, hogy ez — annyi más dologgal együtt — viszonylagos.)

— Tudtam — folytatta a főtörzs —, hogy ti, magyarok, tiszta, rendes emberek vagytok. Ezután is becsüld meg magad, és én is megbecsüllek. És ne feledd: ha valamid eltűnne, hozzám fordulj!

Ez sokkal hamarabb következett be, mintsem számítottam volna. Az ötödik este kinyitottam a szekrényemet, hogy leakasszam a törülközőt és a törülköző nem volt a helyén. Megdöbbenésem óriási volt, mert jól emlékeztem, hogy tíz perccel azelőtt magam akasztottam a helyére. Döbbenetemnél csak tapasztalatlanságom és naivitásom volt nagyobb, ugyanis felkiáltottam:

— Eltűnt a törülközőm!

Később egyik bajtársam jóindulatúan figyelmeztetett:

— Te marha! Hogy lehetsz ilyen balfasz... Rögtön dobra vered, hogy hiányzik a törülköződ... Ha most valakinek eltűnik a törülközője, azonnal rajtad fogja keresni. Ha eltűnik valamid, hallgass és gyorsan pótold! Komplettáld!

Másnap szomorú képpel járultam a főtörzsőrmester elé és jelentettem a törülköző eltűntét. Egyáltalán nem haragudott, sőt, mintha még örvendezett is volna... Hogy minden az általa elképzelt úton-módon halad. Azonnal adott egy törülközőt és figyelmeztetett, hogy ezután jobban vigyázzak a holmimra. Vigyáztam is azután nagyon, a négy év alatt alig tűnt el valamim. Ami nem volt könnyű, mert szekrényeinket nem zárhattuk, ezt tiltotta a szabályzat. Később olvastam, hogy a régi német hadseregben kötelező volt a szekrények, katonaládák zárása, mert a nyitott ládák úgymond „bajtársi lopásra" csábították volna a kollégákat.

Bennünk viszont tökélyre fejlődött kincstári holmink védelme. Mindenbe, amibe csak lehetett, belevarrtuk, beleírtuk, belevéstük a nevünket, jelünket. És ha eltűnt valami, csendben, gyorsan komplettáltuk. Másodévtől kezdve azonban már csak az elsősöktől. Addigra kialakult köztünk az évfolyam-bajtársiasság. A holminkra azonban továbbra is éberen ügyeltünk. Olyannyira, hogy például este a lábmosásnál, ha az ember kilépett mondjuk a bal papucsából, a jobb lábával azonnal rálépett az üresen maradt papucsra, ellenkező esetben előfordulhatott, hogy kilopták alóla. Pedig a papucsok mind meg voltak jelölve. Viszont a századőrmesterek *megvették* a lopott papucsokat, hogy újra eladják... alkalmasint éppen az előző tulajdonosnak.

A lopási-visszaszerzési reflex tökélyre fejlődött bennünk. Erre legjobb példa egyik kollégám esete, aki ellopta saját kesztyűjét! Éppen egyik óra után öltözködtünk a folyosón, s ő egy pillanatra letette a kötött kesztyűjét az ablakpárkányra. A következő pillanatban erről — furcsa mód — azonnal meg is feledkezett. Csak arra eszmélt fel, hogy bekecse zsebéből hiányzik a kesztyű, márpedig — úgy emlékezett — odatette. Villámgyorsan körülnézett, felfedezte a gazdátlan és őrizetlen kesztyűt az ablakpárkányon, s azonnal megzenésítette. Megkönnyebbülten ment ki a többiekkel együtt az udvarra és a hidegben gyorsan felhúzta a kézvédőt s jólesően tapasztalta, hogy éppen az ő mérete. Később alaposabban megvizsgálta és felfedezte rajta a belevarrt jelet!

Eljött a negyedév, előléptettek őrmesterré és szakaszparancsnokká, már nem kellett takarítanom reggelenként, délutánonként — mások munkáját ellenőriztem a tisztasági körletekben. Helyemet Stoenica raktárában Körösi Zoli másodéves tizedes vette át, akit én ajánlottam magam helyett.

A negyedév második felét már a tengeren töltöttük, hónapokig hajóztunk, mielőtt újra összegyűltünk volna a főiskolán az államvizsga-előkészítőre. Huszonhárom fővel indult csoportunkból addigra csak tizenheten maradtunk, a többi menet közben lemorzsolódott, s ebből a tizenhétből is hárman a Szuezi-csatornától keletre rekedtek az izraeli—egyiptomi háború miatt. De ez a tizennégy fiú addigra már több Matuzsálem élettapasztalatát összesítette. Tengert, óceánt láttunk már, országokat, népeket, gazdagságot, nyomort, háborút.

És egymást is tökéletesen megismertük a négy év alatt...

Egy augusztus délutáni rekkenőségben, amikor egyikünk foga sem fűlt a tanuláshoz, Christy felvetette a kérdést:

— Te Lóci! Árulj el nekünk valamit... Három évig dolgoztál a Stoenica raktárában, ugye... Miként sikerült úgy lopnod tőle, hogy sosem jöttünk rá, még ő sem?

A bágyadt hangulat úgy tovaröppent a tanteremből, mintha friss léghuzat seperte volna ki. A fiúk felkapták fejüket.

— Tényleg, hogy csináltad? Mi volt a titkod?

— Nem volt semmi titkom — feleltem —, nem loptam Stoenicától.

A neheztelő csendet Christy törte meg:

— Lóci! Hagyd ezt a csudába! Négy évig együtt voltunk Itt sülve-főve, jóban-rosszban... Még két-három hét, és szerteszóródunk a nagyvilágban. Most már nyugodtan elárulhatod, mi volt a titkod.

— Fiúk, higgyétek el, nem loptam a főtörzstől, még egy tűt sem!

— Három évig ott voltál... rád volt bízva az egész cucc... az öreg nem is nagyon ellenőrzött... És mered állítani, hogy nem loptál?!

— De ha egyszer nem loptam!

Megint csend támadt, aztán Christy legyintett:

— Na jó, hagyjuk ezt.

Álmos legyek zümmögtek fölöttünk a rosszallástól tapadós levegőben. Kollégáim enyhén sértve érezték magukat „titkolózásom" miatt. Tehetetlenül hallgattam én is, túlságosan jól ismertem őket ahhoz, hogy megpróbáljam elhitetni velük az igazságot.

Végül Miron szólalt meg, az egyetlen, akitől eltűrtem csúfnevünket, mert tudtam, hogy nincs benne ellenérzés irántunk, és a szót annyira *öngúnyosan* használta, hogy az visszájára fordulva mintegy önmagát csúfolta ki:

— Látjátok, ez a kurva *bozgor* még most sem árulja el a titkát! *Ez az ő titka!*

A tapadós, meleg levegőből immár az elismerés és megbecsülés hullámai áradtak felém.

Kosnás Roland

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Grafi Tamásné!

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 DEC 6

1021

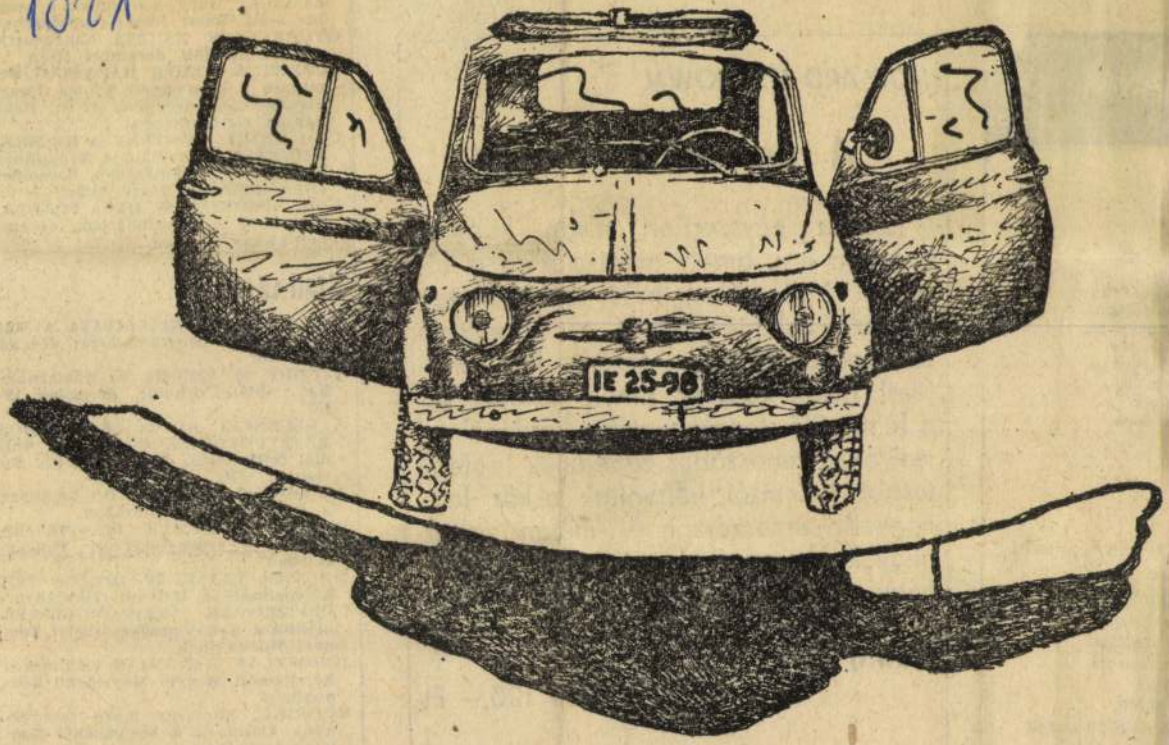

Kosnás Roland: Merkur

... is takar. Az „exportorientált gazdaság" kifejezés nemcsak egy „importorien-

... ségtétel, addig itt nyereség keletkezik: nyer vele a nyelvi — és az általános — demokratizmus is.

GÁNAK

...ly Rózsi,
..., Bende Zsolt,
...máros Péter,
...ghelyi Gábor,
... Rozsos István,
...arizs Béla,
..., Fülöp Attila,
...váth Tibor,
...ekkara
...Zenekara

... Marcus Auréliushoz
...bek
...gorára és zenekarra
...zongora/
...arazenekar
...és Televízió
...kara
... PÉTER,
...A, SÁNDOR JÁNOS
...Ft.

HOWARD M. BROWN

A reneszánsz zenéje

„Egész egyszerűen olyan könyvet akartam írni, amely megismerteti a főiskolai hallgatókat, más szakterületen dolgozó kollégáimat és az érdeklődő zenekedvelőket a reneszánsz kor zenéjével, olyan könyvet, amely választ ad a felmerülő legalapvetőbb kérdésekre; melyek a reneszánsz zenéjének legfontosabb jellemzői, kik voltak a kor legnagyobb zeneszerzői, és miben voltak nagyok – egyszóval: mi az oka annak, hogy ez a zene még ma is, a mi számunkra is eleven művészet..." **(H. M. Brown)**

Kötve 120,– Ft

Zeneműkiadó

Színházban, december 12-én, Beke Sándor rendezésében

UGO BETTI: BÜNTÉNY A KECSKESZIGETEN. Bemutató a Népszínház Józsefvárosi Színházában, december 12-én, rendezte Ruszt József

NEIL SIMON: A 83. UTCA FOGLYA. Bemutató a Vígszínházban, december 12-én

Kiállítások

KOKAS IGNÁC KIÁLLÍTÁSA a Műcsarnokban. Megtekinthető: december 5-től

STÚDIÓ '80 kiállítás a Műcsarnokban. Megtekinthető: december 12-től

A VELENCEI BIENNÁLÉ STÚDIÓS RÉSZTVEVŐINEK kiállítása a Stúdió Galériában. Megtekinthető: december 14-ig

AZ ODEON KÖNYVKIADÓ kiállítása a Csehszlovák Kultúrában

PSZICHOREALIZMUS 1895—1980 kiállítás a székesfehérvári Ifjúsági Házban

MAGYAR TÁJAK. IV. Országos Tájképbiennálé a Hatvani Galériában

CSEHSZLOVÁK KÉPZŐMŰVÉSZEK kiállítása a hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeumban

JUGOSZLÁV KERÁMIÁK kiállítása a kecskeméti Megyei Művelődési Központban

NETSUKE. Miniatűr japán faragványok kiállítása a Nagytétényi Kastélymúzeumban

FESTÉSZETI MŰHELY I. Bányi Árpád és Kárpáti Gusztáv kiállítása a debreceni Déri Múzeumban

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM

1980 DEC 13

1021

Kosnás Roland: Félig elfelejtett barátok

gos növésű, jó fizikumú, szép és intelligens arcú, *harminchét éves Schönherz* nyugodtan aludt. Feleségéhez írott búcsúlevelében így fogalmazott: „Minden, ami keletkezik, elmúlik." Erre előbb-utóbb — létünk veszélybe kerülésének pillanatában — valamennyien ráébredünk. De megszabott órán szembenézni az elmúlással mindennél szörnyűbb, hiszen az idő újabb és újabb, bármily kicsiny haladéka, az említett felismerés belátása mellett is, azt az önáltató és védelmet jelentő érzést ébreszti: túlélhető a halál. A rögzített időpont viszont a vakmerőket is elgyávíthatja. Erősnek maradni, ehhez kevés az edzett idegrendszer. Ehhez hit kell.

Schönherz hitt. Korábbi cselekedetei és áldozata fontosságában; létezése értelmes voltában, vagyis a túlélőkben. És bennünk, a még meg sem születettekben, akik megvalósítjuk, amiért ő ifjú bátorsággal adta életét. Bennünk hitt, abban az utókorban, amely becsülni képes az érte hozott áldozatot. A

Schönherz nem tud
körülmények kényszere
felesége, csak a véger
tott el hozzá. Emiatt
Mártától. Egyedül mar
nél nem érdeklődhetett
lesége letartóztatása
levélre, postai küldem
ren ügyeltek a kassai
Az alagi vallatásokbó
esetre világossá vált a
előtt, hogy a KMP egy
nek nyomára bukkantak. Két éven
át kutattak utána.

A jólöltözött, intelligens és kedves Tarján Endre villamosmérnök 1941-ben ismerkedett meg Hoffmann Margit fiatal munkáslánnyal. Időnként találkoztak, moziba mentek, sétáltak, sokat beszélgettek. Schönherz—Tarján tudta a lányról, hogy szervezett munkás. Egy idő után nemcsak az élet mindennapjairól beszélt vele, hanem a háborúról, a Szovjetunió fokozódó ellenállásáról, a magyarországi helyzetről és a munkásmozgalomról is. Szavaiból Margit megértette, hogy a férfi nem az,

El Kazovszkij: Címerek

tes volt a lebukások mérve, tudta, hogy mennyire haladt már a nyomozás, a lebukott személyek után következtethetett, hogy ki mit vallott, ezért első kihallgatásai alkalmával beszélt mindazokról a dolgokról, amelyek előttünk már ismeretesek voltak. Amikor pedig a KB még szabadon levő tagjaihoz való kapcsolata, találkáinak helye és ideje után érdeklődtünk, azt mondta, hogy ő a lebukások miatt hosszabb szabadságra ment, kap-

Kosnás Roland

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Quafi Mesmüvész

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 ÁPR 1

1021

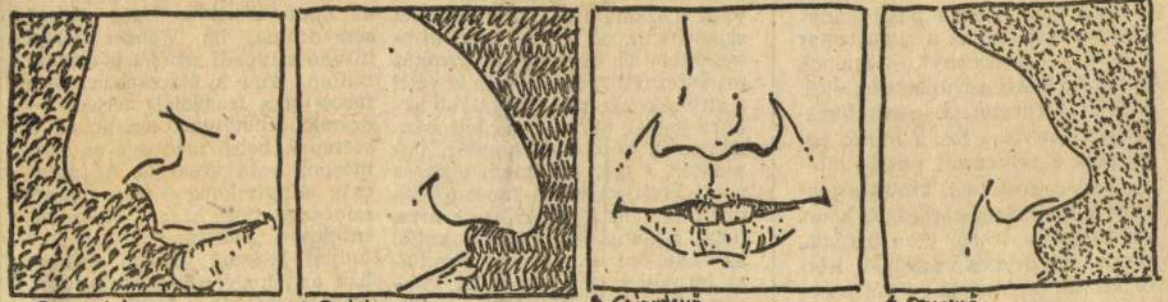

1. Szomszéd. 2. Butikos. 3. Csingyevő. 4. Orvosnő.

Kosnás Roland rajza

szötta el a sablont. Tartós érzést bűbájos volt kozmikus boszorkánynak, távolról sem az a „gyalázatos külsejű öregasszony", aminek mondták. Ennyi azonban nem elég. A földi környezet (3. pont) történetesen *amerikai*. Ezt a miliőt pedig csak a helyszínen tudják hiteles módon előállítani, amint a magyart is csak Magyarországon lehet. (Az egyetlen járható út a paródia. Minden részletezés veszélyes. Kötve hiszem például, hogy két kocogóruhás go-go-görl nyamvadt számát ekkora áhítattal lesné az újvilági publikum.)

Ami az 1. pontot illeti, szórakoz-

neto (s amelyet akár egy, két vagy *n* számú *off*-fal is meg lehet szigorítani), de úgy látszik, kirekeszthetetlen a magyar színház fejlődésregényéből, helyet követel a stílusok palettáján, legalább akkora joggal, mint a kísérleti színházak. A közelmúlt amatőr, félamatőr, s már majdnem egészen profi kísérletei után most a Madách társulata vállalkozott arra, hogy átplántáljon valamit abból az angol—amerikai zenés színházi termésből, amelyet még mindig némi megvető éllel showbusinessnek szokás nevezni.

A *Macskák* kiválasztása minden szempontból szerencsésnek mondható. Nemcsak, sőt nem elsősor-

ni. A macskák báli gyülekezetének „drámája" csak emberi sorsok, az emberi társadalom játékos képeként

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 ÁPR 2 5

Arafi Ummávén

francia építész el is készítette a megfelelő terveket: a kör alakú

épülőben levő szimbolikus, gigászi műemlék, ezt körülbelül hatvan

1021

Kiss Irén

Kosnás Roland rajza

zövevényes
ikus szenvedélyek; erejük élet-
szemléletük komolyságában, va-
amint abban a sajátosságukban
rejlik, hogy vissza tudják adni a
kor szellemét." Amikor pedig a
„kulturális forradalom" után is-
mét nyilvánosságot kapott, meg-
nyilatkozásaiban a modern kínai
irodalom realista hagyományai-
nak újjáélesztését és fejlesztését
sürgette. A nekrológíró ennek az
alkotó módszernek hangsúlyozott
kiemelésével nyilvánvalóan arra
utal, hogy Mao Tun — akiről azt
írja, hogy talán minden pályatár-
sánál gazdagabb képet festett ko-
ráról — következetesen szemben
állt a valóság leegyszerűsítésére
és meghamisítására irányuló tö-
rekvésekkel.

„Mao Tun saját művei is en-
nek az irodalomnak a példájául
szolgáltak" — állapítja meg a
Lityeraturnaja Gazeta cikke,
amely igen magasra értékeli az

működnek. A légi közl
bezhetősége változatlan
földi ellenőrzési, szűrés
ellenére —, s a légi ka
az állami küzdelem is
tabb. Cinikusnak hatha
galmazás, de egy-egy
vesztését még vállalhatja a kor-
mányzat, ám az ország határaitól
esetleg ezer kilométerekre röpködő
gép több száz utasáért már alku-
dozni kénytelen.

— S az elképzelhetetlen — alig merem használni a szót — megoldás, hogy nem tárgyal?

— Sokan ezt a borzasztó áldozatot tartják az egyedüli megoldásnak. Bármely más esetben, ha a tettesek észreveszik, hogy képesek visszakapni elvbarátaikat, akkor a játék nem igazi tétre megy már a számukra. A terrorista az élet-ösztönre apellál, ám az ő élete nincs veszélyben. Hiszen, például

mozgalmuk nem ismeri el a terrorizmust. Meglehetősen formális magyarázat az is, hogy az utazás, a gyors helyváltoztatás lehetősége szinte szükségszerűen kitermeli a maga új bűnözési formáját. Végül a lehetséges okok közé sorolják, hogy a világközvélemény figyelmét fél óra alatt felhívhatja magára egy mozgalom vagy akár egy szál ember is.

— Ez már minőségi lépcső: a nemzetközi terrorizmus.

— A hírközlés és a közlekedés

Kosnás Roland

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1981 JAN 3

1021.

Kosnás Roland rajza

A CSALÁDRA?

kisszögi boltba. Majd náluk találkozunk! — szól vissza nekem, s már odakint az úton prüszkölnek a lovak.

❸

A kapu kilincsével zörgetek.

— Nincs itthon a fiam! — szól ki az ajtón Elemér anyja. S csak azután enged be, mikor mondom, hogy tudom, de jön haza hamarosan.

— Ide vetemedett a fiam! — kesereg aztán odabent. — Kocsis lett belőle. Ki se mennék az utcára, ha nem kellene, annyira röstellem. Hol erről hallani, hol arról, hogy a lovakra kiabál a faluban, én meg majd elsüllyedek szégyenemben.

A nyáron hagyta ott a Járműjavítót, úgy tudom.

— Akkor! Jó helye volt pedig, szerették a főnökei is. Csak a fizetésével volt mindig fölakadva. Nem is volt az sok, de ha nem adtak többet! Annyit nem kaphatott, mint aki régen ott van, vagy mint aki mérnök. Annak csak több a tudása, hiába. Nem úgy, mint neki, aki csak a gépiparit végezte el. S nem is haladhatott úgy előre a pályán, biztos. De ha nem telt valamire neki, az uram után járó be kerül. A mester se ingyen dolgozik majd. A felesége és az ő technikusi fizetéséből erre nemigen telne.

— Dehogyisnem! Csak nem olyan gyorsan, mint ő szeretné! — mond ellent az asszony, s a kislapáttal szenet rak a sparheltba, mert nincs idebent valami vakmeleg. — De inkább lovat vett, hogy majd úgy hamarébb összekeresi azt a pénzt, ami kell. S keres is biztos, mert mindig hívják valahova. Néha már sorba állnak szinte a kapu előtt, majd összevesznek, hogy kihez menjen. Másnak nincs lova, kocsija, csak a téesznek, de azt hol elengedik fuvarba, hol nem; kín kilesni. Sokszor még a tagok is ide jönnek, ha valamit hozni-vinni muszáj nekik. Le van foglalva napokkal előre.

Ha Gaboséknál holnap végez, utána Peder Imrééktől kell a cefrét elvinni Újszilvásra, a főzdébe. Három helyre kellene szenet hozni. Szántani is hívják a kertekbe.

— Sírtam, veszekedtem vele, csináltam én mindent, mikor otthagyta a munkahelyét — nyitja ki aztán az ajtót az asszony, a szén-gázszagot kiszellőztetni. — Nem azért taníttattuk, hogy ez legyen belőle. Ha élne az uram, az biztos nem engedte volna meg. Szégyen lóba. A hideg elől a kazalba befészkelt verebek, járkálásunktól fölriadva, átszállnak a szomszédba.

— Anyám kipanaszkodta magát, mi? — kérdezi Elemér, s fölötte, mint a füst, tódul az ajtón kifelé a pára. — Legalább megkönnyebbült! Neki az volt minden vágya, hogy tanuljak, „mert a tudást nem lehet elvenni, mint a földet", „a tanult embert mindig jobban megbecsülik, mint mást". Megám! Kétezerhatszáz forinttal. A segédmunkások is többet keresnek. Szemébe is röhögnek az embernek, hogy mi van hapsikám, ezért tanultál? „Nem épp semmiért." Gyere inkább trógerolni, többet érsz vele. S mentem bizony, ide az istállóba, ni, a bikák alól takarítani, meg a malacokat etetni, hogy anyagilag utolérjem őket. Csak azért én kétszer annyit dolgoztam: napközben odabent, délután, este meg itthon.

Szerencse, hogy mikor megnősült, nem költöztek be a városba.

— Mondjuk albérletbe, ugye? — néz rám. — S vártuk volna, mikor kapunk lakást. Az betette volna! De ha évek múlva — tegyük fel — mégis hozzájutottunk volna egy kétszobáshoz, mihelyst megszületnének a „szerződéses" gyerekek, az abban a pillanatban kicsi lenne.

Kosnás Roland

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusmérni

1984-10-19

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Kosnás Roland: Két menyasszony, egy özvegy és a jósnő

MISKOLCZI MIKLÓS:

A téma el

Jegyzete

Hónapok óta sétálgatok a gondolataimmal, néhány hete már a Magvető Könyvkiadó szerződése is a zsebemben van arról, hogy tervem megvalósítására igényt tart — ki is? mondjuk — a társadalom. A szándék és a biztató igény azonban még nem maga a munka. Sokkalta könnyebb állva messzire nézni, mint alázattal letérdepelni a téma elé. Nincs hatásosabb idegmint tétlenül tudni a

a közösségben elismert rang és tekintély, az anyagi helyzet, a fontosságérzet, az igazodási képesség, az aktivitás jelenti a teljes embert. Gyanítom, hogy ettől a tetetett tudatlanságtól, a társadalmi léptékű értékvisszatartástól, fukarságtól van személyre szóló és kollektív lelkiismeret-furdalásunk.

El-eltűnődöm, hogy a korábbinál valóban nehezebb-e manapság elviselni az öregséget (vigyázat

telmét jelentő munkának szól, máskor a csakis munkával megőrizhető emberi kapcsolatoknak, esetleg a munkával (státusszal) igazolt életműnek, tekintélynek. Hagyományos társadalmakban (régen) az öregkori munka-szerep könnyen, könnyebben megtalálható (volt). Gondoljunk a családban szervezett munkára, ahol a szán-
tás művészetétől

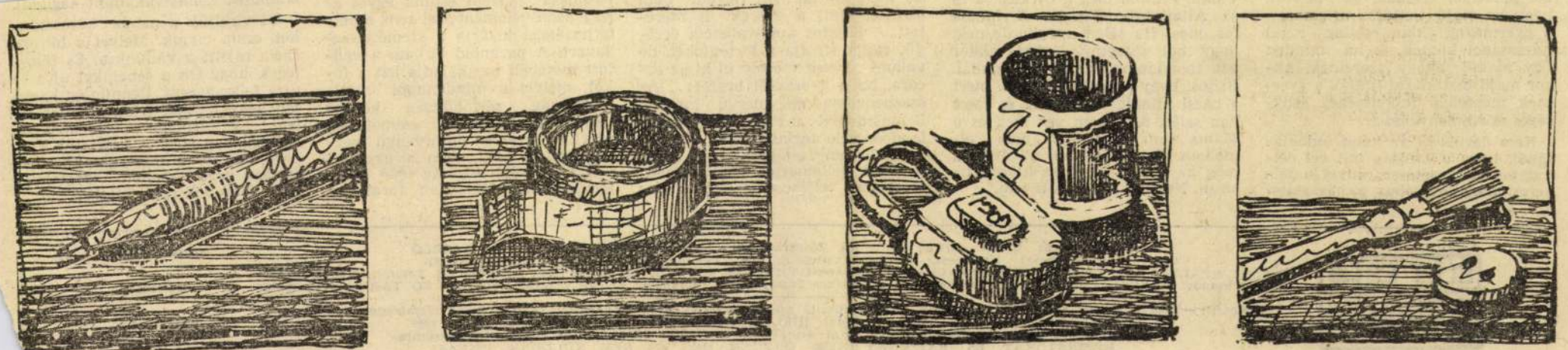

Kosnás Roland: Tárgyaim

KOSNÁS ROLAND

ÉS XXXI. évf. 36. sz. 17. p. 1987

házelőgyeloseget vallalnak, és ezzel lakáshoz jutnak, és tervezi, hogy ha majd élettársa megszereti a gyermeket, akkor esetleg majd házasságot kötnek, és ha minden úgy alakul, ahogy szeretnék, akkor majd biztosítani tudják a gyermek megfelelő fejlődéséhez szükséges körülményeket...

Nem derült ki az ítélet indoklásából, hogy a bíróság mit ért céltudatos életvezetésen, mivel a felperes magatartásában a házastársi

bad zavarni, Apu Pestre visz a Vidám Parkba meg a Cirkuszba és az Állatkertbe Pesten. A Mama főz, mos. Ha tőlem megkérdeznék, hogy hol szeretnék lakni, akkor azt mondanám, hogy az apunál. Biztos, hogy az anyuval nem, mert a bácsi mindig veszekedik és mert van szíja. Apu nem ver meg és a Mama sem. Rosszakat nem álmodom. Barátnőm van az óviban, meg az Anett, azzal szoktam játszani. Nekünk kertünk is van."

lette, mintha beszélne is hozzá... Ha ételt hoznak, azt figyeli, nem olyat-e, amit a gyerek is szeretett... Sajátos ambivalencia érződik rajta: siratja a történteket, de valami réveteg mosoly ül ki az arcára, ha a gyerekről beszél... Az összbenyomás nagymérvű infantilizmusra utal... Fantáziájában állandóan vele foglalkozik és éli azt a »paradicsomi világot«, ami közös életüket jellemezte. Mondhatnók: most már teljesen az övé a gye-

ezért nem kellette pszichopata benyomását." „Nem értünk egyet az ETT azon véleményével sem, amely teljességgel kizárja a személyiségzavart. A paranoid hajlam a vádlott esetében meghaladja azt a fokot, melyet a mindennapi bizalmatlanság, sértődöttség körébe vonnak... Paranoid személyiség azért is, mert az öntörvényű igazság kellett neki, nem a gyerek."

A Legfelsőbb Bíróság 1985 szeptemberében változatlan formában

eltaposni könnyebb, mint segíteni.

Mi viseljük a nehéz keresztünket, amíg bírjuk. Melyet a bürokrácia rakott a vállunkra. És fölösleges, hogy Ön a sebeinket újra és újra felszaggassa. Bennünket hagyjon békességben. Írjon a jellemtelen, gátlástalan cicababákról, akikből van elég. A legkisebb csoportvezetőtől a legmagasabb beosztású urak mellett megtalálja őket. Maradok tisztelettel..."

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: BATA IMRE; helyettes főszerkesztő: FARAGÓ VILMOS és ZÖLDI LÁSZLÓ
Szerkesztőség: Budapest, Széchenyi utca 1. 1054. Telefon: 533-122, 533-287, 533-500, 113-221
Kiadja: a PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT. Budapest VII., Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1906. Postafiók 226. Telefon: 414-320, 429-350
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT vezé..gazgató. 87—5817. Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapkézbesítési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest, V., József nádor tér 1. — 1900 közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra.
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA!
INDEX: 25 244. HU ISSN 0424—8848

MEGJELENIK
MINDEN
PÉNTEKEN
16 OLDALON

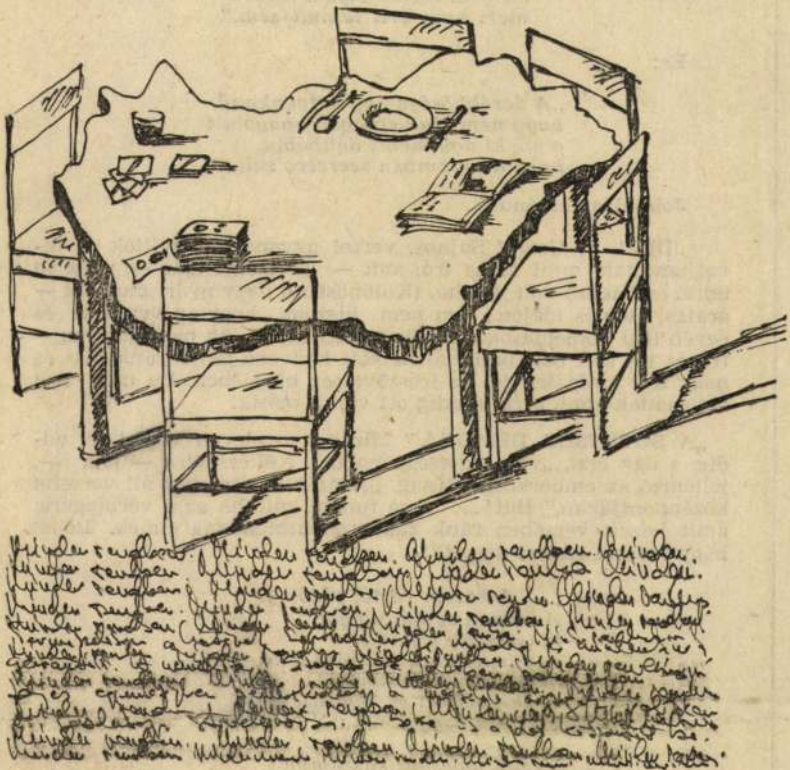

Kosnás Roland rajza

eleget tenni, egy-egy versszakot azonban a jeligénknek használt verseiből készséggel ide idézünk. Íme, sorrendben a két kezdő strófa:

„Apámnak kősírja márvány,
és bár ő túl van halálán,
mi nem biztat engem hitben
mert nem érti leninit sem."

És:

„A derékbősége úgy hetvenkettő,
hogy nem csak cipőben bonyolult
e nő, ki úgy menti délibábot,
hogy a villámban szeretve sulyt."

Jobbulást kívánunk.

„ÍRÓ". T. Uram! Sajnos, versei ugyanolyan avíttak és divatjamúltak, mint amaz író, ami — igaz, ami igaz — valóban üdítő és frissítő volt valaha. (Különösen a nagy nyári munkák — aratás, cséplés idején.) Ám nem hiszem, hogy a versírók és egyéb ifjú komédiások túl lelkesek lennének, ha mondjuk nagyfröccs (és sör, bor, pálinka) helyett kedvenc Sándorunk kis- és nagy írót szolgálna fel az írószövetség büféjében. Ha meg írót akarnának enni, arra mindig ott van a másik.

„A SÖTÉTSÉG DÉMONA." Mintegy nyolcvan verset írt eddig, s úgy érzi, „van tehetsége hozzá". Költészetére — írja —, jellemző az emberközpontúság. „Mindig a kisember áll verseim középpontjában." Hát!... nem tudom, mintha az a vérniagara, amit jelzett versében ránk zúdít, ellentmondana ennek. Lehet hogy rosszul ismeri magát?!

„... A kezem vértől gőzölög
Arcomon sátáni vigyor
tükröződik szilajul!
A szívem kemény mint a kő
S nincs benne szeretet
Csak gyűlölet és kegyetlenség!
Mert én vagyok a halál démona!

Vértől mocskos kaszámmal
az emberek torkán hegedülök.
S közben a vér gőzölögve
fröccsen szerte szét
eget s földet beborítva..."

A szeretet szót, amit kétszer is leír levelében, egyébként

KOSNÁS ROLAND

ÉS XXXI.évf. 34.sz. 1987 8.p.

Kosnás Roland rajza

BALLA LÁSZLÓ:

Harcaim

Harcaim!...
Innen, a megbölcsülés túlpartjáról nézve:
nyomorult, aléltan pukkandó petárdák.
Harcaim!...
A sziklafuratba dinamitként darazsat dugtam,
fullánk-gyújtózsinór végén vártam detonációt
— csak süket csend jött,
gondolat-argonautáim útjából a hegy nem tirhult el,
s a darázscsípte szikla
csak még nagyobbra dagadt.
Harcaim!...
Velük próbáltam összemérni erőmet, velük,
kiknek ősi szokása:

Párnás járművek

Beszélgetés a közszállításról

Egyre több hír, cikk, jelentés sejteti: váltás előtt áll a városi közszállítás. A legutóbbi nemzetközi szállítási kiállítások alkalmával (1979 — Hamburg, 1986 — Vancouver), meg a cukubai világkiállításon (1985) a tervezők új járműtípusokkal, kísérleti példányokkal jelentkeztek. Az érdeklődők kipróbálhatták a mágnespárnán suhanó, lineáris motor hajtotta alkalmatosságokat. Kik, hol, milyen eredményeket értek el? Belejátszott-e a kutatói munkába a másfél évtizede beállt energetikai világválság? A vasút nagy újítási kísérletei — a japán Shinkaizen, a francia train de grand vitesse (tö-zsö-vö), a német szuperexpressz — befolyásolják-e a kutatásokat? Többek között ezekre a kérdésekre kértünk választ a téma nemzetközi hírű szakértőjétől, dr. Boldea Ion egyetemi docenstől, aki a temesvári műegyetem energetikai tanszékének oktatója, a villamosmérnöki kar dékánhelyettese.

— A városi és városközi szállítás kérdéskörei miként választha-

halmozott tehetetlenség húsz-harminc százaléka lehet.

nyesebb. Ugyanakkor taszítóerő csak bizonyos sebesség elérése után jelentkezik, addig a járművet kerekeken kell futtatni. A két felfüggesztési mód a repülő és a helikopter kettőséhez hasonlítható. A helikopter álló helyzetben emelkedik a legjobban — ez megfelel a vonzáson alapuló mágneses felfüggesztésnek —, a repülőnél a felhajtó erő csak bizonyos sebesség után jelentkezik, miként a taszítóerős mágneses felfüggesztésnél. A mágneses lebegtetés energetikailag igen előnyös, e járművek a korábbiaknál sokkal könyebbek lehetnek. Ez most már elvben sem

Kosnás Roland

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 MÁJ 26

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1021

Kosnás Roland rajza

CSONTOS GÁBOR:

X, Y, Z és az anyagi érdekeltség

A pénzt a mennyisége minősíti

Induljunk ki abból, hogy az embert létérdeke készteti a munkára, ugyan nem ez a cél áll, de a tár-

Kosnás Roland

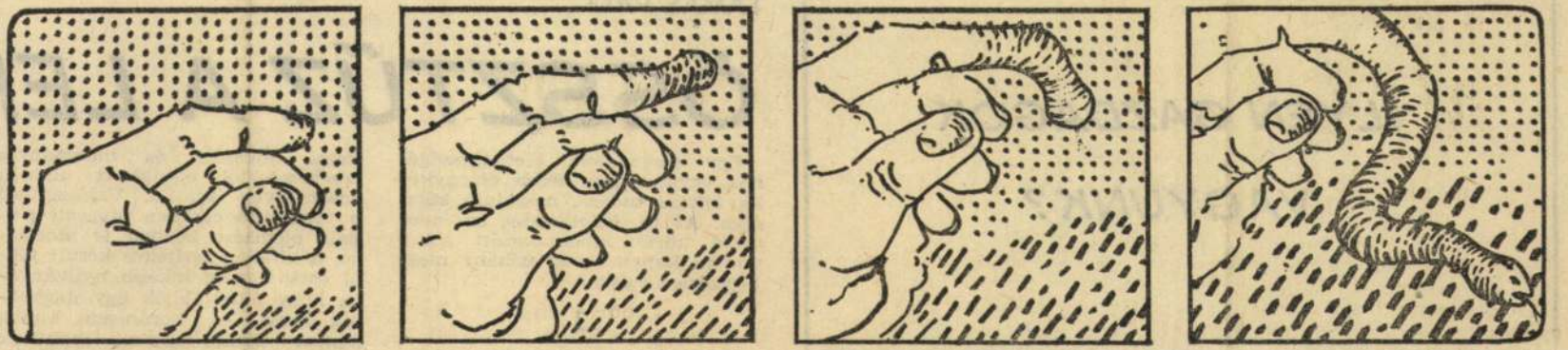

Kosnás Roland: Találmány

~~GÁDOR IVÁN~~:

Élet és Irodalom, Bp. 1978. IX. 16. XXII. évf. 37. sz. 6. lap.

TALAJSZINTEN

Nagyvállalat főkonstruktőrét kérdezem az ES-ben folyó vitáról. Régen ismerem a céget, tudom, hogy

Az egyik tervezési osztályvezető: „Ha megcsináljuk a gépet, kapok

azon a szinten maradnak, mint a többi »mezítlábas« feltalálónk, vagyis ha nem csinálnak semmit

szaki újdonságot tartalmaz — új szerű alkatrészek, részegységek garmadáját igényli. Vagyis az újdon-

ILYEN GAZDAGOK VAGYUNK?

MÁSODOSZTÁLYON UTAZÓK

TAMÁS PÁL:

ÖSSZTŰZ A LEF

Egy társadalom életképességének egyik legfontosabb bizonyítéka újítani tudása, megújuló készsége. Az új keletkezése, az *innováció* körül kibontakozott élénk vitával kapcsolatban néhány megjegyzésem volna.

1

Az innovációs folyamat gyakorlatilag két részből áll: az újdonság megjelenéséből és sikeres elterjedéséből. Tehát az innováció fogalma e két momentum egységét tételezi fel. Persze, egyáltalán nem biztos, hogy ennek a két résznek egy országon belül kell lenni, sőt... A vegyes innovációs lánc megléte — vagyis bizonyos feltételek mellett a magyar ötlet külföldi megvalósulása vagy a külföldi eredetű újdonságok hazai

hazai műszaki és tudományos szervezetektől elszigetelt alkotók eredményeit sorolja. Valószínűleg a vitaindító cikkben olvasott példák elemzése közben is kiderülne, a vitában terítékre került többi esetnél még inkább nyilvánvaló, hogy a feltalálók egy nagyobbik része — korántsem külön, hanem kutató-fejlesztő helyeink falain belül dolgozta ki tanulmányát. Bár szabályt erősítő kivételek ma is akadnak, a magányos feltaláló — mint az innovációs ötletet meghatározó tényező — fölött eljárt az idő.

Típusa, a zseniális selfmade-man a XIX. század utolsó harmadának, századunk első évtizedeinek gyermeke. Azóta már az igazán áttörő műszaki eredmények eléréséhez hatalmas tömegű megelőző kutatás szükséges, következ-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 MÁR - 1

1021

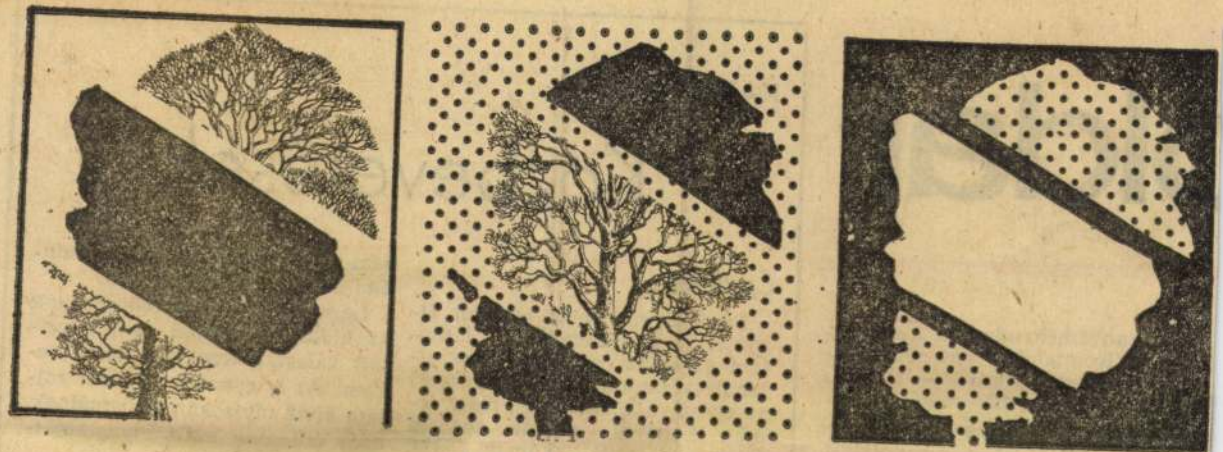

Kosnás Roland rajza

oldal

máció anyámék udvarán került kivitelre. Komponálói egy törmelékkel — magyarul: sittel — telt pince ürügyén alkották meg.

Az egyik futószalag a sittes pince ablakától a felszínre vezetett. A másiknak egy konténerbe kellett volna továbbszállítania a hor-

KATKÓ ISTVÁN:

Közbevetések

Építkezés

Erkélyemről, mint egy jól álcázott megfigyelőhelyről, láthatom az egész építkezést. Akaratlanul is tanúja vagyok (leszek) az egész vállalkozásnak, mely sokáig lármával, porral nehezíti majd a környék lakóinak életét. De meddig? Ezt senki sem tudja.

sem fel az üzemvezetőt, aki minden szerdán délelőtt fogad.

Legalább ők takarékoskodnak az idejükkel, hiszen *sokszorosított* válaszszöveget küldtek nekem. Az a gyanúm támadt: rajtam kívül oly sokan reklamálnak, hogy érdemes szabványnyomtatványt készíteniök.

Mégsem mentem el a munka-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kosnás Roland

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1980 FEB 16.

1021

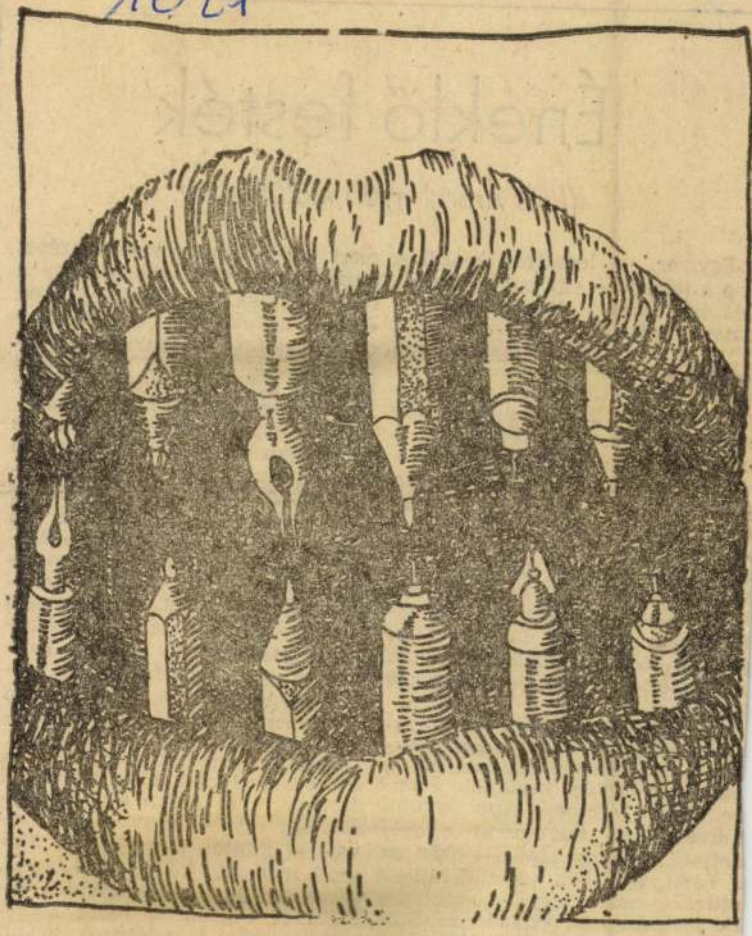

Kosnás Roland: Plakáttery

Éneklő festék

(Illés Árpád győri kiállítására)

Egyszer — lemászni készülve épp a tetőről — egy bádogosmunkás bepillantott Illés Árpád budapesti műteremszobájába. Megkérte a festőt, hogy közelebbről is megnézhesse a számára érthetetlen, de vonzó képeket. Illés Árpád hosszan elbeszélgetett az alkalmakon át érkezett műélvezővel, s boldoggá tette őt a munkás kíváncsisága. E beszélgetés nyomán jutott el Illés Árpád — aki nemcsak festőnek kiváló, hanem pedagógusként is az — Csepelre, ahol sereg előadás, beszélgetés során segítette az érdeklődőket, hogy elfogulatlanul és (kisebbrendűségi érzésből fakadó) elfogultság nélkül találkozhassanak művészettel, szembesülhessenek képekkel.

Foglalkozás — képzettség —, iskolázottságbéli különbségek gyakran lényegtelenné válnak, ha a művészet erőivel kerülünk szembe. Bárki érezheti (épp korunk művészetével találkozva) elfogódottságát, szorongását — akár az a bádogos, aki a számára ismeretlenre emelte figyelő tekintetét. De festményhez, vershez, zenéhez mindig is ez a szerény, elfogulatlan, a hamis beidegzettség nélküli — ám figyelő — magatartás nyit meri vállalni, hogy valami szépet hozzon létre. Hisz abban, hogy a rend (színek, formák, arányok életből fakadó élete) a festmény novellisztikus megnyilvánulások nélküli valóságában sugárzásra képes, s ebben a sugárzásban súlyos és szép mondanivaló feszül.

Illés Árpád baráti módon, de főleg művészete szellemében jó társa korunk nagy költőinek, zenészeinek. Erről egész életműve szól beszédesen. Nemcsak a Weöres-kötetek (a Tűzkút, a Merülő Saturnus) címlapjai, nemcsak Durkó vagy Kadosa hanglemezeinek borítói. Illés Árpád szereti a kortárs zenét, költészetet, figyel rá, sőt Bartók, Stravinsky szinte mérték és mintaadó inspirátora is. Képeit épp ezért nem az irodalmias, a tematikus úton közelíthetjük meg jól.

Debussy nem címeket írt híres zongora-prelűdjei fölé, hanem a darabok után a lap aljára jegyzett egy-egy — vagy néhányszavas — mottót cím helyett. Hasonló módszert követ Illés Árpád. Címei (noha ritkán konkrét témára is engedik a nézőt asszociálni) nem a műélvező dolgát könnyítik meg, inkább a katalogizálás munkáját. Tehát a címek

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 FEB 9

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland, grafikusművész

1021

1980. FEBRUÁR 9.

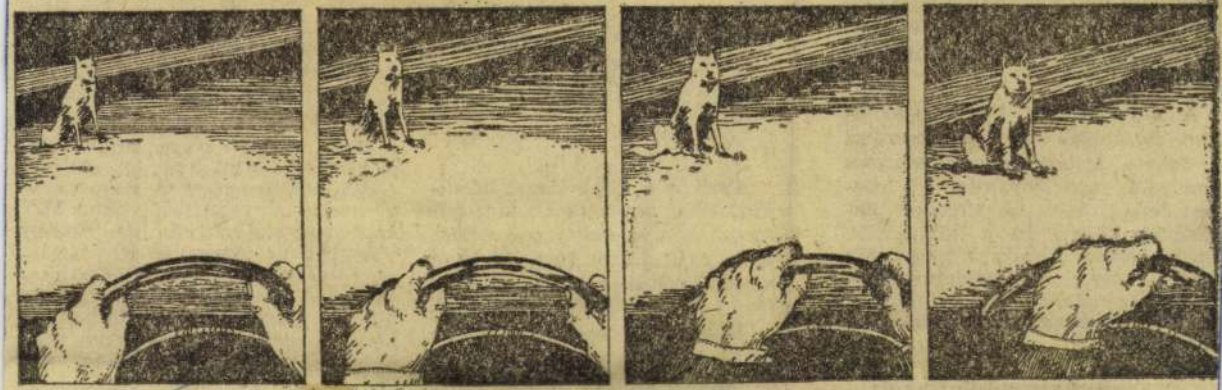

Kosnás Roland rajza

gottság véleményezése alapján került jóváhagyásra.

A Kozma Lajos tervezte Átrium ház (melyben a Május 1. mozi van) jórészt már legyártott üvegburkolata felhelyezését a kivitelező vállalja, s így az épületfelújítás a jóváhagyott tervek szerint fejeződik be.

A Mártírok úti Ferences-templom szobrairól és kőtagozatairól a fekete festék gondos, előzetes szakértői vélemény alapján végzett letisztítására az illetékes hatóságok kötelezték a kivitelezőt. Ezt a festést a szakszerűség híján való helyszíni kezdeményezés okozta sajnálatos módon, minden tervvel, jóváhagyással, utasítással ellentétesen.

A. Czétényi Piroska dr.
Budapesti Műemléki Felügyelőség vezetője

ember mondhatja el v
és ezzel segíti a tervek
sát. Voltaképpen sajnál
az említett hibák a Má
homlokzatok színezésén
ként kedvező összhatás
ják.

Budapesti Városépítési Tervező Vállalat

★

Amikor a két választ közöljük, olvasóink tájékoztatására azt is meg kell jegyeznünk, nem rajtunk múlott, hogy a novemberi írásra februárban térünk vissza. A Tervező Vállalat levele december 17-én kelt. A. Czétényi Piroska írása január 21-én. A két levél egy borítékban érkezett. A borítékon kibetűzhetetlen a feladás időpontja. Mi janu

hát az IKV azt csinál vele, amit akar. A tanács mindezt elhitte. Meg is írta a panasztevőknek, akik tűnődhetnek: az IKV-nak higgyenek inkább vagy a saját szemüknek és orruknak?

Ha a tanács egyszer majd helyszíni szemlére küld valakit, aki meg tudja különböztetni a természetes völgyet a bányagödörtől, ha az IKV szemetét eltávolítják az Apáthy völgyből, és azt az Apáthy szikla természetvédelmi területéhez csatolják, akkor majd mi, Szalonka úti lakók is jóízűen tudunk mulatni az olyan kacagtató leleményeken, mint az „illegális szemétlerakóhely".

Münnich Antal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-749, 340-726

Kosnás Roland,

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1979 OKT 27.

1021

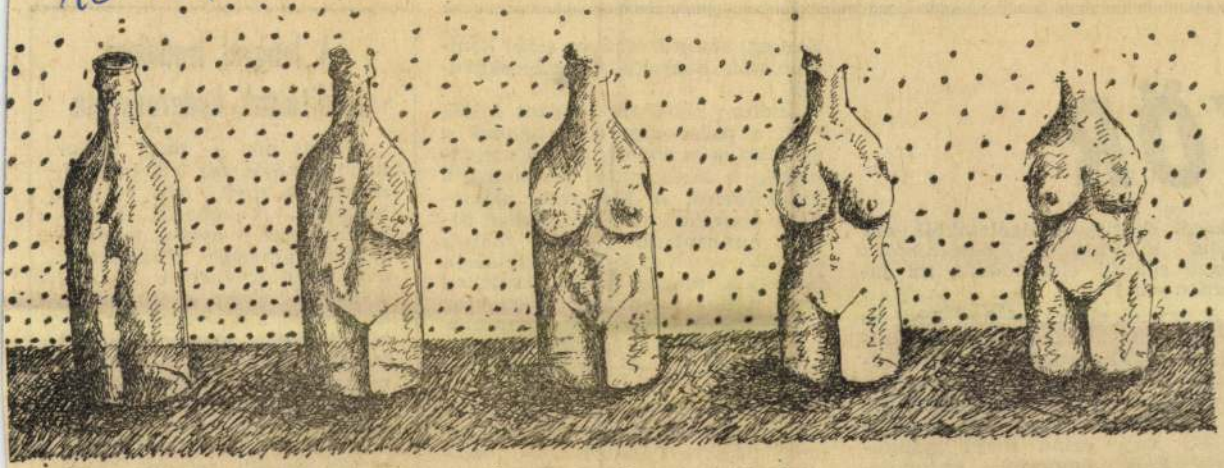

Kosnás Roland: Vénusz születése

KÖR

tikától és titkosszolgálatoktól, egy erdei kunyhóban Taleniekovnak végre sikerül elmondania, mi járatban van.)

A század elején — írja Ludlum — egy őrült korzikai mágnás, Guillaime de Matarese, bosszút esküdött az európai kormányok ellen. Összehívott néhány gazdag embert a világ nagy országaiból. Közölte velük, hogy eztán majd gyílkolniuk kell, óvatosan, számítón, ügyesen és bátran. Leöldöste az

Esetleg: szabadkőműves zsidó kommunisták nemzetközi összeesküvése.)

Ludlum azonban, higgadt fejjel, nem a paranoiára épít, hanem a gyanúra, a csalódottságra, a nyilvánosság, a tájékoztatás hézagaira, a hiányérzetre. A Matarese: *szintetikus* összeesküvés. Nemzetközi, titkos, mindenható (felelős többek közt Roosevelt és Sztálin haláláért). Némelyik magas állású, látszólag feddhetetlen politikus is részt vesz benne. Célja a világuralom. Indítékai kívül esnek a polgári társadalom logikáján — gondolnánk az 511. oldalig.

„A kormányok, mai formájukban, nem életképesek" — fejti ki ideológiáját a Pásztorfiú. — „Mással kell helyettesíteni őket. (...) Filozófus-királyok új nemzedéké-

A lengyel irodalom fordítóinak kongresszusa

A „kis nép — nagy irodalom" gondját (az ÉS idei 34. számában esett szó róla) a lengyelek is ismerik. Tisztában vannak a nyelvi nehézségekkel, amelyek elválasztják irodalmuk értékeit a külföldi olvasóktól. Ezért — különösen az utóbbi két évtizedben — kiváltképpen sokat törődtek a lengyel irodalmat külföldön népszerűsítő intézményekkel és magánszemélyekkel, főleg a műfordítókkal.

A varsói Szerzői Ügynökség (a mi Szerzői Jogvédő Hivatalunk megfelelője) négyéven-

mondja az iskolamester árnyékában a rossz diák, s mi hisszük, hogy neki van igaza.

és párolog. A kifejezés a párát

Kosnás Roland

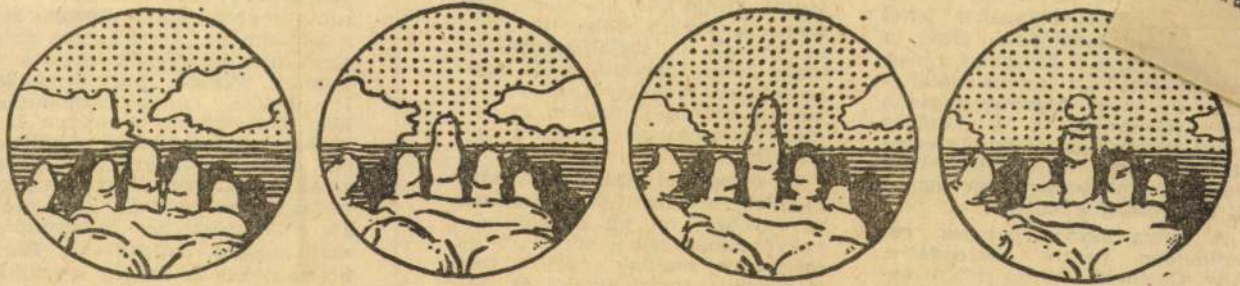

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 19.

1977. NOVEMBER 19.

XXI. évf. 47. sz. 10. lap.

t kísérő eredeti tanul-
yból megtudják az ebeknek
ötelezettek, hogy Ady Endre
..életét végigkísérte a kutya, a
gyermekkortól a csucsai tartóz-
kodásig. Élményanyagához tehát
szorosan kapcsolódott Noki, a
bernáthegyi, s e kapcsolat verssé
formálódott." „A kutyás időtöltés-
sek életének legnyugalmasabb
óráit jelentették s a kötődés
négylábú kis barátaihoz oly erős-
sé vált, hogy halálfélelmeinek
verssé formálásakor sem marad
ki a sorokból a kutya."

A kutya kezdeményezése re-
mélhetően nemes versengésre,
Ady Cacib-ra indítja többi sa-
játos profilú lapjainkat is, hogy
tematikájuknak megfelelően ki-
vegyék részüket az Ady-sparta-
kiád végküzdelmeiből. Néhány
— tetszés szerint bővíthető —

fóritisz" e nem is oly rut kiute-
se, a kevésbé elviselhető „ojt-
vánnyal" és „ötvénnyel" együtt.
Helyeselhető az is, hogy háttér-
be szorult a tudományoskodó *in-
tegrál, szintetizál*. De miért nem
összesíti, vegyíti, elegyíti, fogja
át, mélyíti el, foglalja egységbe
(vagy össze), egyesíti, gyűjti egy-
be minden vívmányát, miért nem
ismétel magasabb szinten az író?
(Már ha csakugyan ilyesmit cse-
lekszik.)

Az összegezett (összegzett) vív-
mányok, eredmények, termések
és egyebek, ha jól sejtem, növe-
kvő töménységre, sűrűségre és
mélységre utalnak. Miért lesz
tőle mégis egyre hígabb és fel-
színesebb irodalomtörténeti és
kritikai műveink szövege?

A. J.

szerűen nyugodt Robespierre is
elvesztette a fejét, mondhatni egy
életre; igaz, ez szintén csak ké-
sőbb következik majd be, most
még csak Thalma blüettjénél tar-
tunk, melyre azért került sor,
mert darabot játszani nem mer-
tünk, hisz mindegyik királyokról
szólt, s féltünk, hogy vizsgálat
lesz belőle, nyaktiloszkópussal.
Még Shakespeare látszott a leg-
kockázatmentesebbnek, különö-
sen, mert Hamletet egy középis-
kolai angoltanár átírta happy-
endes táncos revünek (jujj, ezért
az anakronisztikus happyendért
majd megint hallgathatok Bart-
holomeótól!), de amikor a színház
belefogott, a premieren Robes-
pierre olyan marconat képpel ült,

Kosnás Roland Alfréd

(Petrozsény, 1951-

Az Iparművészeti Főiskola hallgatója

Szerepelt a lipcsei nemzetközi könyvkiállításon, a varsói
brnói, drezdai plakátkiállításokon

Békéscsabai Alkalmazottgrafikai Biennálé
Plakátkiállítás, Munkácsy Múzeum, 1978.IV.2-V.20.
* -katalógus a könyvtárban-

Kosnás Roland

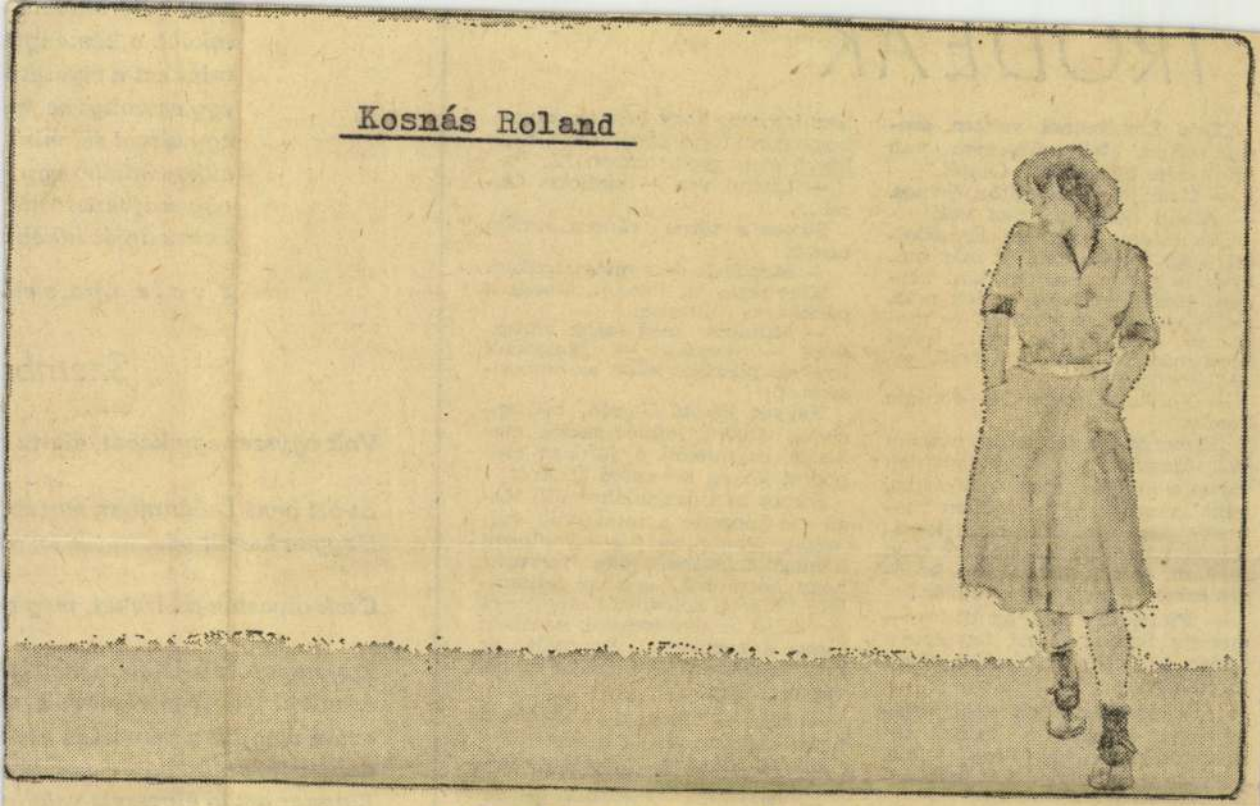

Kosnás Roland: Fut az egér

Élet és Irodalom, Bp. 1978. márc. 11.
XXII. évf, 10.sz. 16. lap.

— Nekem többször beszélt vára hogy nincs minden rendben nálunk. Meg hát pénzt is kért, tőlem is, mástól is, mert nagyon kellett neki. Mert hogy volt a lakodalom. Bár annyi tisztesség volt a Bözsiben, hogy nem maradt a nyakukon, a fértével albérletet vettek ki

K. K. a bélyegkor érnöke:

— Az utolsó hónapban valóban volt némi zavara, ugyanis nem kaptuk meg a befizetett bélyeget. Én is szóltam neki, öregem, mi van a bélyeggel? Zavartan annyit mondott, hogy késve fizette be. Kis

küvőt? Meg az Irma! Megmondom, akkor is megmondom, azt a vénasszonyt nem engedem ide. Kerülgessem, szolgáljam ki? Hát ezt már nem. *(Megenyhül.)* Irma, az más, a saját gyerekem. Azt mondta, idehozza a Bélát. Hát hova menjenek, uram, hova? Meg aztán

IRODEAK

„Este Erzsébetnél voltam, szeretkeztünk. Még szükségem van rá. Aztán berúgtunk. Gintől."

— Nem jó! — süvöltött Somos. — Albán borókapálinka volt!

„Felálltam, közöltem Erzsébettel, hogy unatkozom, és már megyek is a francba. Ordítani kezdett. Hogy csak erre kellek neki, aztán semmi, se vacsora, se mozi, se egy kedves szó... »Azt kérd mástól«, mondtam neki, erre leköpött."

— Folytasd, törpe — dörögte Somos.

„Kimentem a folyosóra, utánam jött. Megkértem, hogy menjen vissza a lakásba, mert betakarom, mint Alaszkát a hó. »Nem megy[illegible] ter[illegible] ut[illegible] gás közben, hogy úgyis utóléf.

— Fürge kis csaj, az biztos — mondta Somos. Gazsi figyelmeztetően felemelte az ujját, majd folytatta:

„A lépcsőház sötét volt, semmit nem láttam, a falnak támaszkodva menekültem lefelé. Egyszer csak zuhanást hallok, Erzsi sikoltását..."

— Nem szabatos a fogalmazás — mondta Somos. — Először sikoltott, aztán zuhant.

„De nem álltam meg. Majd felkel. Én is mindig felkeltem. Kiléptem a kapun, siettem a villamos felé. Egyszer csak hallom, hogy sánta lépések kopognak a kapu alatt. Futni kezdtem, a sarkon befordultam. Füleltem, a lépések egyre közeledtek. Egy parlesz igazam, hogy kék az agyam, hogy görcs fogja az ujjaimat, hogy kígyó él a gyomromban!?...

— Igazad van — sipította Gazsi...

Somos a törpe ráncos arcába nézett.

— Megöllek — mondta halkan.

Kinyitotta az ablakot, Gazsit a párkányra állította.

— Mindent meg fogok változtatni — mondta. — Mostantól nyelves puszikat adok az emberiségnek.

Nagyot lökött Gazsin, bukfencezve zuhant lefelé a színes emberke, és mielőtt a járdára csapódott volna, semmivé foszlott.

Somos az íróasztalához ült. Ma[illegible]

[illegible] féle boldog, kólószerű körtáncot jár majd az emberekkel, szorosan fogva a kezüket... De nyílt az ajtó, és Gazsi tolta be rajta álnok, vigyorgó képét.

— Hihi — vihogott. — Úgy sem tudsz megszabadulni tőlem!

Somos felugrott, felkapta a széket, magasra emelte...

— Hiába — vigyorgott Gazsi.

A szék dörömbölve hullott a padlóra.

— Nos? — kérdezte Gazsi.

Somos az ablakhoz lépett, kinézett a téli utcára.

— Fogd a tollat, Gáspár — mondta. — És írd, amit mondok.

— Valóban? — őrjöngött örömében a törpe.

— Bólam lesz szó — mondta

mint e dörömbölő
inkább a kéményfi
mint ezt a cigarett
egy asszonyt se, m
egy álmot se, mint
akkor inkább egy
egy szájbavert nót
kehes apját inkább

s v e l e újra, s elő

Szembe

Volt egyszer egy kabát, alatta

És ott bent Ladányiban egy szé
[illegible]erült oda, ki tudja, ta

Csak olvasták a híreket, meg b

Egy napon ez a félelem megún
és mivel félénk félelem volt, el
aztán megjött a bátorsága és á
nevetgélve mászkált a zakón,
Egyszer aztán elveszett valaho
egy k
Megszoktuk egymást, beleszól
Járkálok köztetek és szemetek

111/11. 10. n 15-l

vagy sunyin lesütött szemmel

félelem eltulajdonításának tu

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-548, 340-726
1978 MAR 11
ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

1021

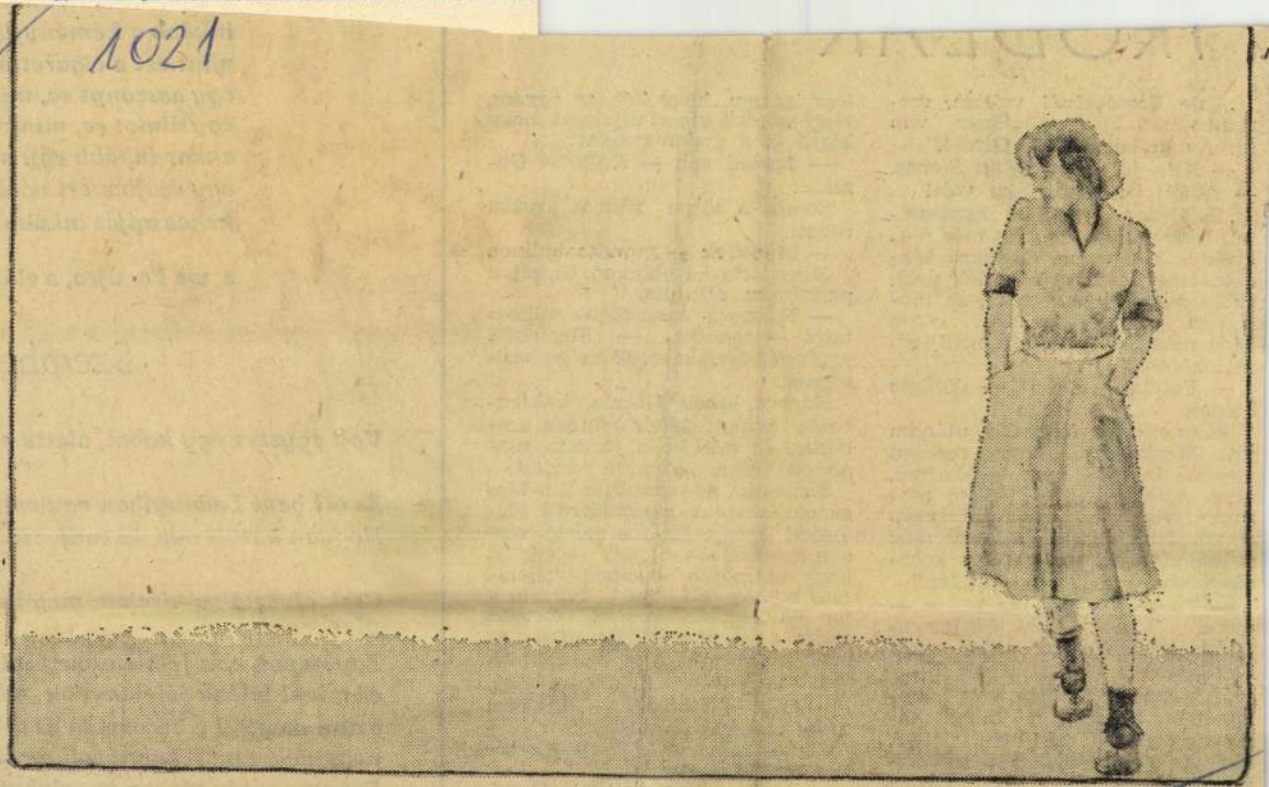

Kosnás Roland: Fut az egér

IRODALOM

„Este Erzsébetnél voltam, szeretkeztünk. Még szükségem van rá. Aztán berúgtunk. Gintől."

— Nem jó! — süvöltött Somos. — Albán borókapálinka volt!

„Felálltam, közöltem Erzsébettel, hogy unatkozom, és már megyek is a francba. Ordítani kezdett. Hogy csak erre kellek neki, aztán semmi, se vacsora, se mozi, se egy kedves szó... »Azt kérd mástól«, mondtam neki, erre leköpött."

— Folytasd, törpe — dörögte Somos.

„Kimentem a folyosóra, utánam jött. Megkértem, hogy menjen vissza a lakásba, mert betakarom, mint Alaszkát a hó. »Nem megyek«, visította, erre futni kezdtem a hátsó lépcső felé. Ő meg utánam, és azt magyarázta kocogás közben, hogy úgyis utolér."

— Fürge kis csaj, az biztos — mondta Somos. Gazsi figyelmeztetően felemelte az ujját, majd folytatta:

„A lépcsőház sötét volt, semmit nem láttam, a falnak támaszkodva menekültem lefelé. Egyszer csak zuhanást hallok, Erzsi sikoltását..."

— Nem szabatos a fogalmazás — mondta Somos. — Először sikoltott, aztán zuhant.

lesz igazam, hogy kék az ag
hogy görcs fogja az ujjaimat,
kígyó él a gyomromban!?..

— Igazad van — sipította
zsi...

Somos a törpe ráncos a
nézett.

— Megöllek — mondta ha

Kinyitotta az ablakot, Gaz
párkányra állította.

— Mindent meg fogok v
tatni — mondta. — Mostantol
nyelves puszikat adok az emberiségnek.

Nagyot lökött Gazsin, bukfencezve zuhant lefelé a színes emberke, és mielőtt a járdára csapódott volna, semmivé foszlott.

Somos az íróasztalához ült. Maga elé képzelte a rendkívüli változást, amely be fog következni a magatartásában; úgy tervezte, hogy hátralevő éveiben valamiféle boldog, kólószerű körtáncot jár majd az emberekkel, szorosan fogva a kezüket... De nyílt az ajtó, és Gazsi tolta be rajta álnok, vigyorgó képét.

— Hihi — vihogott. — Úgy sem tudsz megszabadulni tőlem!

Somos felugrott, felkapta a széket, magasra emelte...

— Hiába — vigyorgott Gazsi.

A szék dörömbölve hullott a padlóra.

— Nos? — kérdezte Gazsi

Szembesí

Volt egyszer egy kabát, alatta egy

És ott bent Ladányiban egy szép n
Hogyan került oda, ki tudja, talán

Csak olvasták a híreket, meg beid

Egy napon ez a félelem megúnta
és mivel félénk félelem volt, előb
aztán megjött a bátorsága és átbú
nevetgélve mászkált a zakón, aká
Egyszer aztán elveszett valahol a
egy kics

Megszoktuk egymást, boldogul

ná erre gondoltam. Játszogassunk el az ötlettel. Tegyük föl, hogy a szövetség „kétarcú” programmal re futja. A bíró: legfönnebb vi- latható az ítélete. Ekkora hatalom volna egy játékvezető, egy edző, vén kontinensünk (sokáig éljen) az 1958-as svédországi brazil győzel- met.

Kosnás Roland

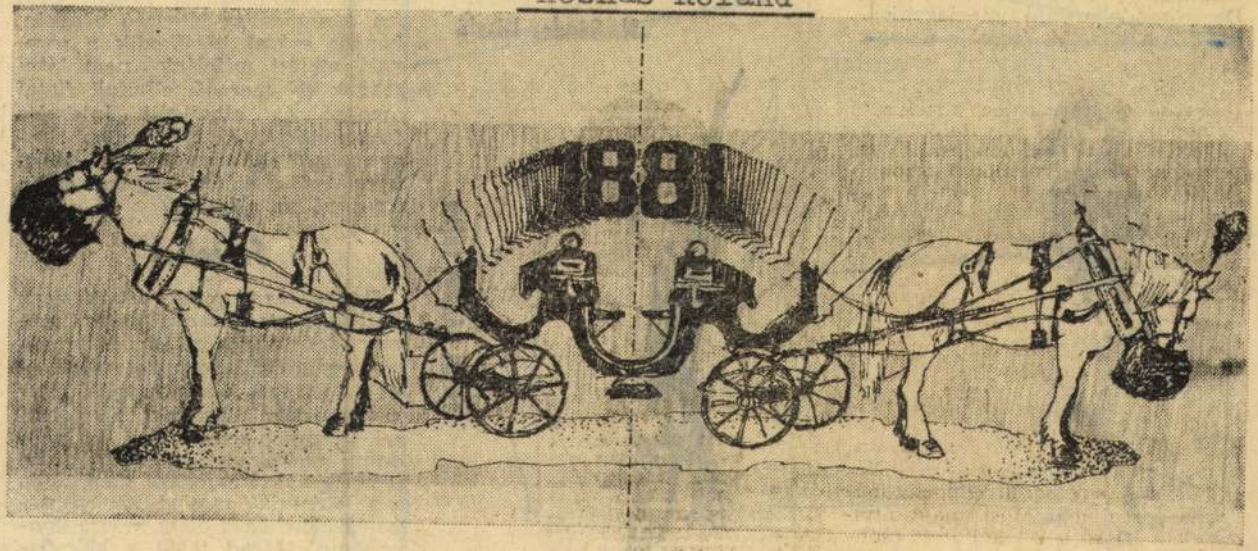

Kosnás Roland rajza

5

ÉLET ÉS IRODALOM

1978. juni. 17.
24. sz. 5. lap.

XXII. évf.

Bp.

A tuloldalon lásd: Tardi Sándor rajzát.

re. S csak a regény végén könnyebbülhetünk meg némileg, mert alapjában véve a regény realisztikus elemei maradtak túlsúlyban. De elgondolkoztató megjegyzésekre tűz a vitacikk szerzője Csingiz

lehet irodalmi értéke, helye a modern prózában, ha éppen a valóság konfliktusainak élesebb és tisztább megvilágítására szolgál.

H. Sándor László

Tardi Sándor

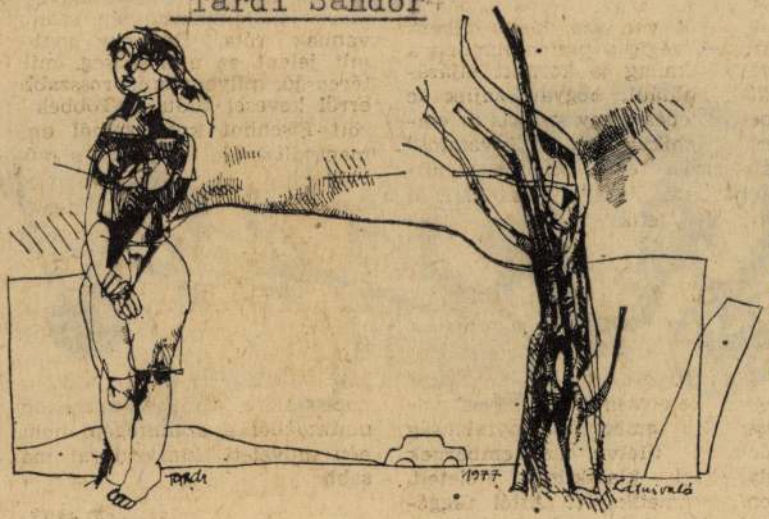

Tardi Sándor rajza

zás, a terrorizmus is. Ilo még egy-némely lelkiismeretlen munkaadó, aki rosszul fizetett „fekete munkára" alkalmazza az iskolakerülőket. Mindez dermesztően világos képlet, s a magyar látogató büszkén, hangos szóval hálálkodik a sorsnak, amiért mifelénk nem látni maguk elé meredő, elbutult fiatal arcokat és elhajigált injekciós fecskendőket. A honi alkoholfogyasztásról bölcsen hallgat. Mert, isten tudja, talán mégsem olyan egyszerű az a képlet.

Szerelem

Persze, nem mind kábák vagy hőzöngők az olasz fiatalok, szerencsére, a szerelem istenasszonyának pedig ősi latin lelkesedéssel — és tömegesen, de legalábbis nagy csoportokban áldoznak. Nem holmi „gruppen-sexre" kell itt gondolni, másról van szó. Nagy probléma a *hol*. Szállodára nem telik, s a lakástulajdonos szülők többsége egyelőre igazi olasz módra konzervatív. Marad tehát a kölcsön-

ÉLET ÉS IRODALOM
Bp.
1978. juni. 17.
6
XXII. évf. 24. sz. 6. lap.

most, a kicsi emlékezet-színpadon is megjelenve, azt testesíti meg, amit hangjaival Mozart akart. Osváth Júlia — e lemezen is — Mozart leghűségesebb szolgálóleánya. Mennyi emlék e fénykörnyi színpadon! milyen hajdani operai esték! Látom-hallom, mint Donna Annát azon a felejthetetlen előadásom, ahol Báthy Anna volt Elvira, Pataky Kálmán Ottavio, Losonczy György Don Juan, Székely Mihály Leporello... És látom-hallom a Cosi fan tutte bohóságai közben, mint

Gizi hagyta el lady Milfordként az Ármány és szerelem színpadát.

Osváth Júliát nem lehet csak hallgatni. Ha hallgatjuk, *látjuk* is. Ezt a parányi emlékezet-színpadot a lámpa fénykörében megépítheti akárki. Semmi más nem kell hozzá, csak elindítani (a sajnos-sajnos kicsit rozogán hangzó) archív lemezt.

Thurzó Gábor

Kosnás Roland

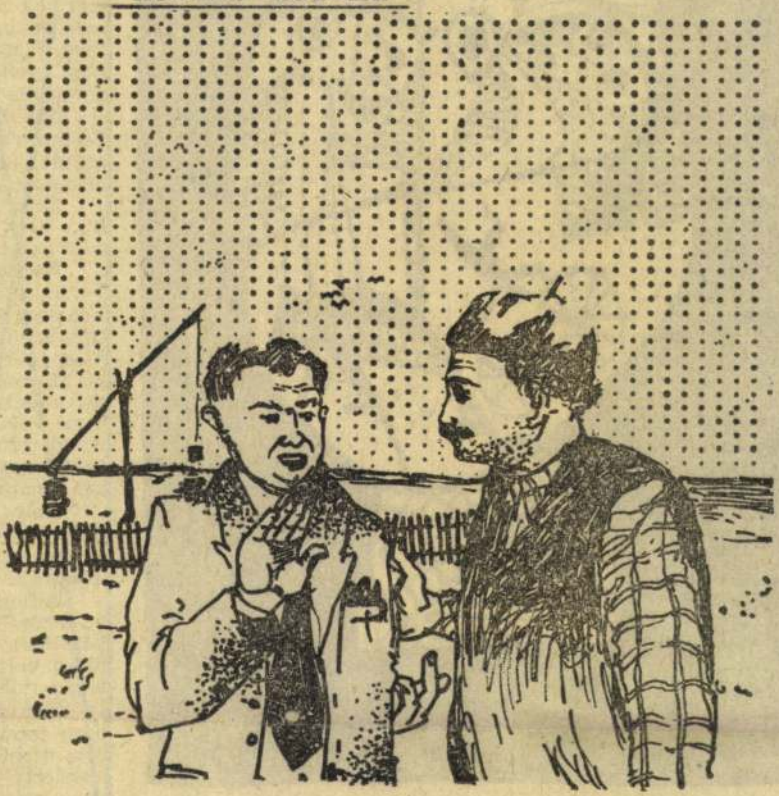

Kosnás Roland rajza

1978. márc. 18. XXII. évf. Bp.
11. sz. 13. lap.

A tuloldalon lásd: R. Szászá Ágnes: "Fejjáték" c. rajzát.

Percek alatt akkora lett a füst a csoppnyi zúgban, hogy majd megfulladtak, csak az öreg messzi tovább könnyedén és vidá-

világtörténelem. Ennyi épp
hogy a halottakon beteljesedj
porrá legyenek. Az élők meg

R. Szász Ágnes

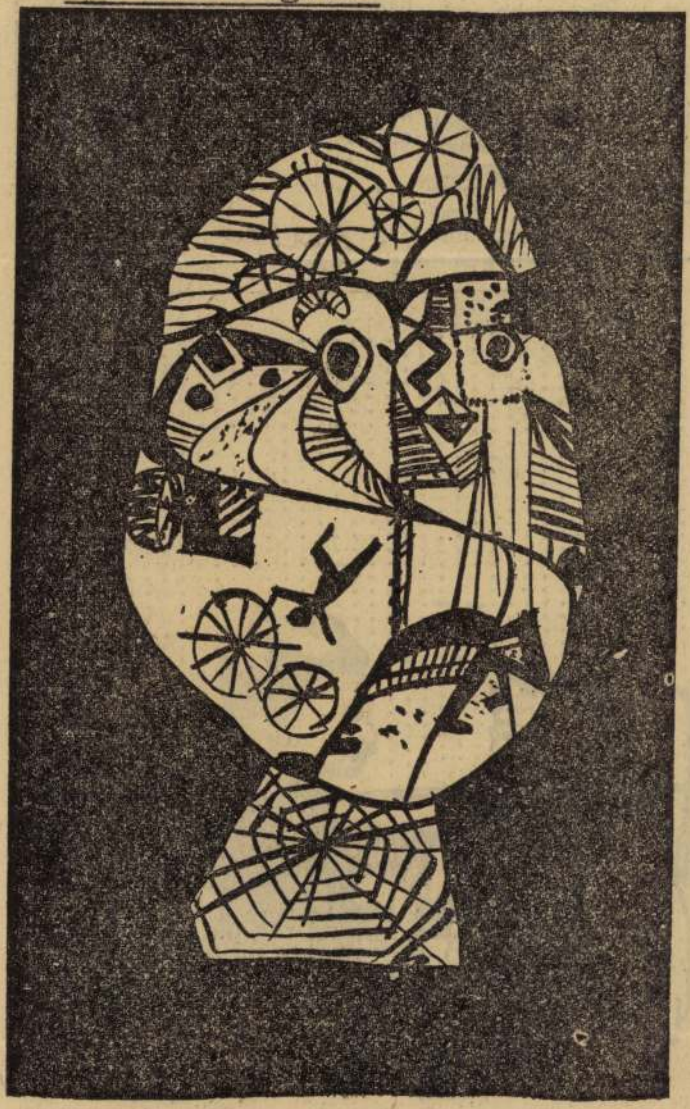

R. Szász Ágnes: Fejjáték

Sokat aludt
nabb helyeken
feddő szavai zá
válaszoltak ké
késztőségi érték
Reggelente
tőségi bélyegző
telefonon beteg
tűnően csekély
Elharapózott ra
tetlen szenvedél
Nem szeret
Két éve, amikor
még öt-hat déli
meg. Fiatal volt
napi szenzációt,
pátosz és harag
Ma már a
Budapesten. Fel
szútávú tervek
adatokat, az újsá
És a cikkein
tam őket. A leg
galmazására fog
Kaptam pél
benne, a Legnag
ték meg. Ott is
ben azonban lec
elégedetlenség f
is. Mármost egy
mondhatnám, li
tam: valami ere
frónő újjai mad
jutott eszembe s
két hivatalos jel
Délben, a ki
harmadikat. A s
személyes, sem
lanatra megsap
Adtak még
az áruhalmozók.
készletet — főké
Ezért voltak üre
tott a dolgozók
Egy detektív
hogy lapunk has
érte mentem a
logszerrel vágtu
deci rumot kívá
útunkba akadó
A maga mó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 NOV 19

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

1021

Kosnás Roland rajza

1977. NOVEMBER 19.

életét végigkísérte a kutya, a
ermekkortól a csucsai tartóz-
dásig. Élményanyagához tehát
orosan kapcsolódott Noki, a
rnáthegyi, s e kapcsolat verssé
rmálódott." „A kutyás időtöltés
k életének legnyugalmasabb
áit jelentették s a kötődés
gylábú kis barátaihoz oly erős-
vált, hogy halálfélelmeinek
rssé formálásakor sem marad
a sorokból a kutya."

A kutya kezdeményezése re-
élhetően nemes versengésre,
dy Cacib-ra indítja többi sa-
tos profilú lapjainkat is, hogy
matikájuknak megfelelően ki-
egyék részüket az Ady-sparta-
ád végküzdelmeiből. Néhány
tetszés szerint bővíthető —

Helyeselhető az is, hogy
be szorult a tudományosk
tegrál, szintetizál. De miér
összesíti, vegyíti, elegyíti,
át, mélyíti el, foglalja eg
(vagy össze), egyesíti, gyűj
be minden vívmányát, mié
ismétel magasabb szinten
(Már ha csakugyan ilyesmit cse-
lekszik.)

Az összegezett (összegzett) vív-
mányok, eredmények, termések
és egyebek, ha jól sejtem, nö-
vekvő töménységre, sűrűségre és
mélységre utalnak. Miért lesz
tőle mégis egyre hígabb és fel-
színesebb irodalomtörténeti és
kritikai műveink szövege?

A. J.

Még
kockázatmentesebbnek, különö-
sen, mert Hamletet egy középis-
kolai angoltanár átírta happy-
endes táncos revünek (jujj, ezért
az anakronisztikus happyendért
majd megint hallgathatok Bart-
holomeótól!), de amikor a színház
belefogott, a premieren Robes-
pierre olyan marconat képpel ült,

1977. NOVEMBER 10.

tárgyalnak majd a Közművelődési Tanács és a főváros vezetői. A majdani beruházások, az oktatási intézmények, a távolabbi jövőben építendő komplex művelődési házak, az egész tervezet a kultúra közösségteremtő erejével óhajt-

gesztus is lehet forrásérteku...
A holland rendőrfelügyelő küszködik a német kifejezésekkel, a hazai koronatanúk hímeznek-hámoznak, de emlékezetkihagyásaikkal és torzításaikkal együtt is többet sejtetnek meg a Horthy-

ujabb ismétlődő elmenyt jelentenek számunkra."

És erre Pongrácz György nem kérdezi meg, ki a kedvenc rendezője Tichy Lajosnak Magyarországon!

— laji

Részlet a Fővárosi Állat-Növénykert Útmutatójából:
Strucc-ház (Futómadarak)
Tigrisház: (Nagyragadozók)
Elefántház (Vastagbőrűek)
Bölényház (Igazgatóság)

— na —

Kosnás Roland

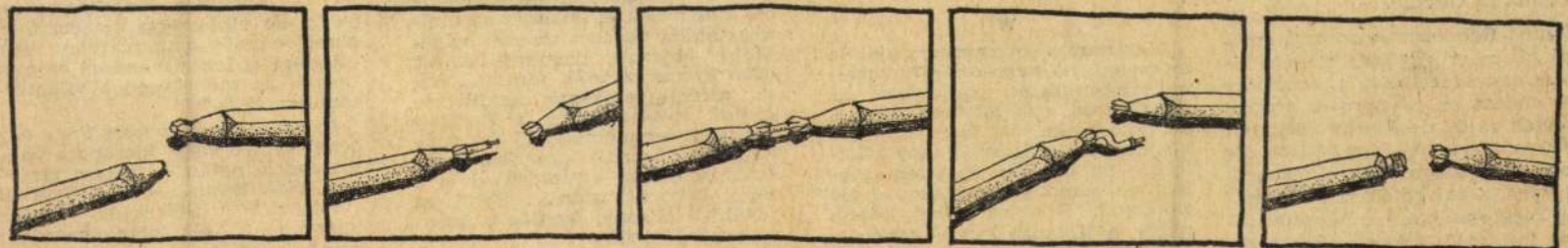

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. juli. 23.

XXI. évf. 3o. sz. 9. lap.

ÉLET ÉS IRODALOM

tálgat, szerelmeskedik. Becher génye a cselekvés felelősségét m vállaló polgárról szól. A hős ulasztást követ el — cselekvés és ulasztás konfliktusából ennek el-nére sem lesz dráma. Hőse silány nber. Nem „mag", csak „héj", ondaná rá Goethe.

Camus Roquentinje rosszul érez-magát, mert „egy másik létező lé-zését nem igazolhatta"; csömöre lt, amiért az események csupán olytak rajta, de ő nem lehetett rékeny *résztvevő*. Kapáljodzott ál-oota ellen, s egy néger énekesnőt llgatva, a dal hatására lelke mé-ig megrendülve, elhatározta: al-tni fog, saját életét igazolandó. alkotással a cselekvést válasz-ta.

zó tollából. Három kötet, összesen 130,5 ív, 2115 oldal. Megjelent a Magvető gondozásában, 1977-ben. Amikor kézbe vettem, nem tudtam: nevessek-e vagy bosszankodjam? Bizonyos mértékben ez is, az is serkentően hat a vérkeringésre. Gondoltam, belelapozok; kocogás helyett.

★

Megírtam nem egyszer: utálom az olyanfajta *nem-komplex* történelemszemléletet, amelyben az idő-tényező, a *távlat* felmentést is ad. Miért akarják, hogy tragikus hőst lássak az áruló Ocskay Lászlóban, ha elítélem az ilyen értelemben semmiképpen sem áruló Görgeyt? S miért volna kisebb bűnös a Kossuth szerb—román—magyar béketerveit meghiúsító Perczel és Hatvani, mint a 19-es Vörös Hadsereg honvédelemre és

mélyiség szférájában — igazságtalan. Mégsem kedvelem a napóleoni romantikát. Ha a két ember között kevés is az analógia lehetősége, annál többet kínálnak a személyükhöz kapcsolódó események. Az Egyiptomban sorsára hagyott hadsereg, a spanyolországi tömegkivégzések, városok égése, műkincsek elrablása s az utolsó „totális mozgósításkor" vágóhídra hajszolt tizenhat-tizenhét éves gyerekkatonák sorsa... Aztán a férj-gyerek-apa nélkül maradtak nyomorúsága, s Európaszerte a templomok elé és menhelyekre szorult „csonka hadfiak" sokasága évtizedekkel is a nagy háborúk után... Soroljam tovább? Bizony, analógia igencsak kínálkozik.

Ennyit a bosszúságról. De — mint említettem — volt egyéb, ami mosolyra késztetett.

[illegible], valamelyikünk idegenből szakadt slágerrel sértegette érzékeny dobhártyáját. Feleki is érzett valami ilyesmit. Kitetszik ez önmagával vitatkozó — az olvasót győzködő — párbeszédes utószavából: „— Az ötlet vonzó mivoltán kívül tulajdonképpen miért írta meg? Napóleon nem magyar ügy. — Rengeteg vonatkozásában az is, de elsősorban emberi ügy. Napóleonnal kapcsolatban sok mindent el lehet mondani az emberről. És mellékesen a világtörténelemről is."

Ez igaz. De az is igaz, hogy egy öreg halász vagy kicsapott papnövendék, netán — hogy a tárgyhoz közelítsünk — egy Győrnél „vitézkedő" insurgens káplár kapcsán is el lehet mondani ugyanennyit (ha nem többet) emberről és történelemről S maga Feleki említi: A Napóleonnal foglalkozó művek száma több száz-

Kosnás Roland

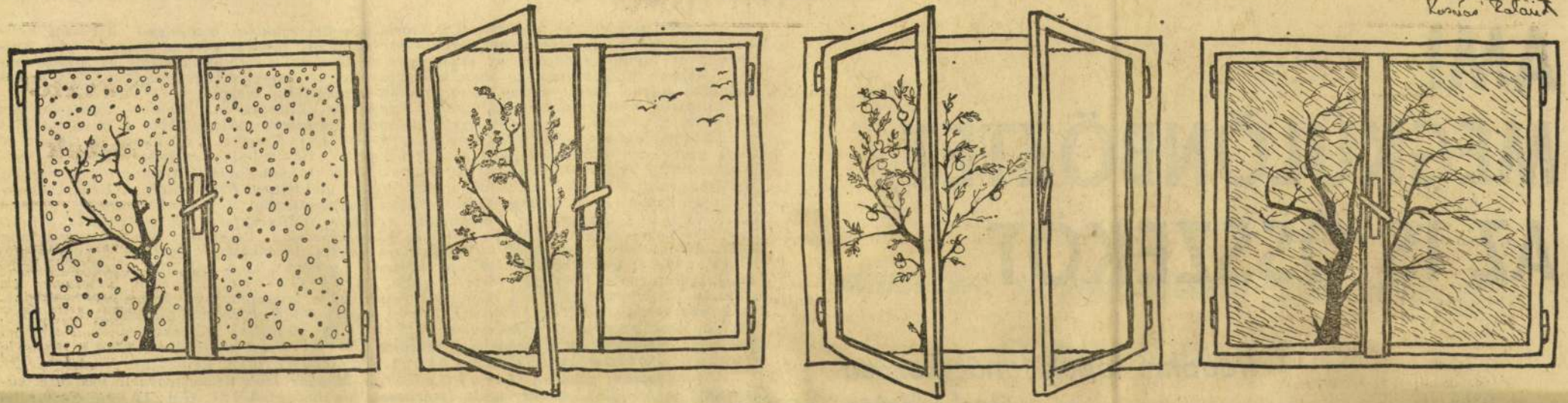

Kosnás Roland: Évszakok

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 10.
XXI. évf. 37. sz. 3. lap.

PÁRHUZAMOK

AMI MEGKÜLÖNBÖZTET,

Az idén negyedszer találkoztak a szocialista országokban megjelenő irodalmi hetilapok képviselői. A szeptember hatodikán kezdődött tanácskozást a Magyar Írók Szövetsége és lapunk rendezte, az eszmecsere fő témája: irodalmaink közös és sajátos vonásai hogyan tükröződnek az irodalmi-kulturális hetilapok tevékenységében. Az összejövetelen kilenc baráti ország 14 orgánuma képviseltette magát.

Bulgáriai testvérlapunk, a Szófiában megjelenő Literaturen Front képviseletében Jefrem Karanfilov főszerkesztő látogatott hazánkba; Szlovákiából a pozsonyi Slovenské Pohlady főszerkesztője, Vladimir Reisel; Kubából a havannai La Gaceta de Cuba szerkesztő bizottságának tagja, Roberto Branly; Lengyelországból a bydgoszczi Fakty '77 főszerkesztője, Jan Gorec és a krakkói Zycie Literackie főszerkesztője, Wladislaw Machejek; Mongóliából az ulánbátori Utka Zohiol Urlag főszerkesztője, Erdene; a Német Demokratikus Köztársaságból a berlini Sonntag főszerkesztője, Hans Jacobus; Romániából a bukaresti Luceafarul főszerkesztője, Nico-

Kosnás Roland

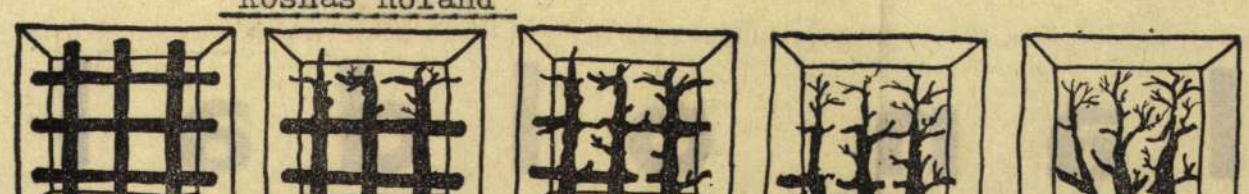

Kosnás Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1977. okt. 8. XXI.évf.
41.sz. 10.lap

Macskák, lovak, nyulacskák

Bakó Ágnes: Andi és a világ (101 old.), Nyulacska (160 old.), Csukás István: Oriza-Triznyák (80 old.), Horváth Péter: A Sárga Tattos (59 old.), Mosonyi Aliz: Orroló (66 old.) (Móra)

Miről mesél a mese? Az egész világról természetesen. Arról hogy milyen, milyen lehetne, milyennek kéne lennie. A jó mese a szabadság birodalma. Minden megtörténga van, sőt tanulságai vannak, csak éppen nincsenek külön megfogalmazva. Mirr-Murr rövid dicsőségében, Oriza-Triznyák kártyás közönyében a bemutatott

ga szerveződnek — hitelesítik a tulajdonképpen közhelyszerű tanulságokat.

Mosonyi Aliz Orrolója külső formájában is a legújítóbb, legkísérletezőbb kedvű mű a felsoroltak közül. *Hay Ágnes* rajzai a szó legszorosabb értelmében beépülnek a szövegbe, a sorok közé. Szellemes

lan oldal

AZ ISMERŐS

Sok mindent láttam Dániában. Járda és aluljáró között működő liftet, várótermi nonstop mozit, csomagmegőrzőt és átöltöző-helyiséget a közterekeu. Láttam házfal magasságú hőmérőt, éjszakai automata-boltot, fürdőnadrágszárító gyorsszerkentyűt az uszodákban. Ezernyi apró jelét a figyelmességnek. (Koppenhágát e

FÁBRI PÉTER:

Virágért

Fogadd el tőlem ezt a csokrot, kedvesem,
bár kiment már a divatból a szerelem,
és a virág is ódivatú, ódon,
ó tudom, s mégis azt gondolom,
hogy az életem száz csalódást rám mért,
de volt egy bolt, ahol sohasem csalódtam,
és ez a VIRÁGÉRT.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978
9

VALÓSÁG

Kosnas Roland 1021

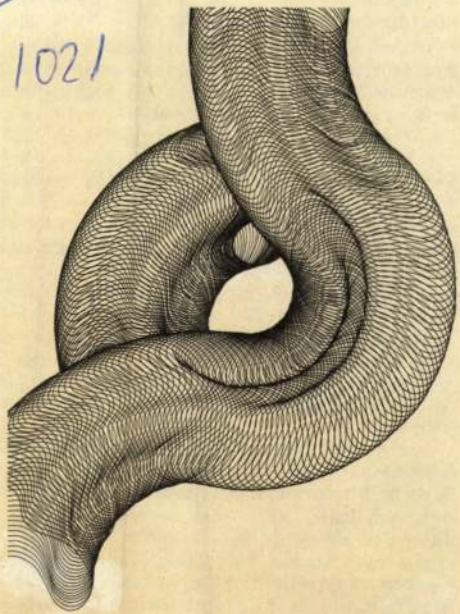

Kosnas Roland rajza

gyenge elméletileg, hogy könnyű ellenfél lehet csak.
ségtelenül nem maradhatunk meg egy olyan homály
nös függőség áll fenn. Mit jelent ez a kölcsönös függő
mint azt a következő néhány nézet is bizonyítja: 1.
lesz centrummá, hogy kizsákmányolja a relatíve fej
centrális helyzetét, hogy többletjövedelmeket sajátít
féria között nem kizsákmányolási, hanem az „egyenlő
Preobrazsenszkij, majd nyomában többek között A. E
zési kényszere folytán kénytelen piacokat keresni a
lesznek, kialakulnak újabb regionális centrum- és p
melés olyan általános válságot hoz, amikor a tőkén
gyasztás-elmélet: Luxemburg, Grossmann stb.); 4.
bizonyos stádiumain ugyanúgy kell végigmenni a centrumoktól a perifériáig; 5. a gazdasági-társadalmi egymás mellett élés teóriája, ahol a periféria a centrum elfeledett, kitagadott gyermeke (ez utóbbinál érvényesül leginkább a fejlődés és haladás dialektikája, vagyis a periféria — vagy annak tekintett terület — antiökonomikus motiváltsága mint történelmi fejlődés nem ismerődik el a centrumokhoz képest) — gazdasági antropológiai iskolák.

Ezek az elméletek, mint látjuk, konkretizálják a kölcsönös függést, meghatározzák így vagy úgy annak társadalmi, gazdasági alapját. Ezek közül melyikhez csatlakoznak a szerzők, vagy egy újabb, hatodik, hetedik stb. elméletet állítottak fel? Mindkét esetben ezt le kellett volna írniok.

Térjünk át e kategóriák gazdaságtörténeti tartalmára. Azt mondjuk, centrum és periféria, kérdezem, miket takar ez a két fogalom? Államokat, szuverén és autonóm, nemzeti államokat? A szerzők mintha ezt az álláspontot képviselnék, amikor országokról beszélnek (Ibériai-félsziget országai, Itália, skandináv országok stb.). De nem merészség-e a XIX. század egésze folyamán államokat nevezni meg e kategóriák tartalmaként, különösen, ha perifériákról van szó. A század egyik legfontosabb sajátsága, hogy léteznek fejlett államiságok Nyugat-Európa egy részén, de részben vagy teljesen hiányoznak a szerzők által perifériaként összefoglalt területeken. Itáliáról beszélnek, de vajon melyik Itáliáról, a balkáni országokról, de vajon ez a török birodalmat is jelenti-e stb.? Ha elfogadjuk a centrum—periféria kifejezéseket, akkor azokat e század fejlődésében csak *társadalmi-gazdasági régiók* egymáshoz való viszonyaként foghatjuk fel, nem pedig

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1973 JUL 23
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kosnás Roland.

1021

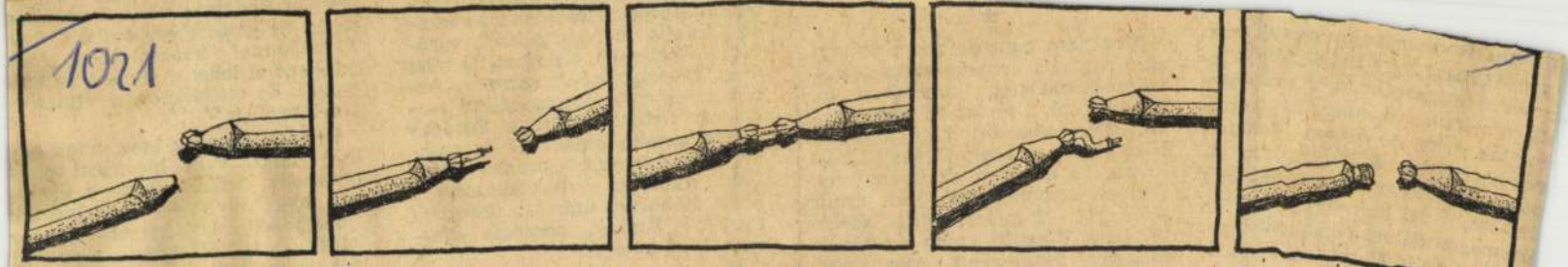

Kosnás Roland rajza

Camus Roquentinje rosszul érez- magát, mert „egy másik létező lé- zését nem igazolhatta"; csömöre lt, amiért az események csupán folytak rajta, de ő nem lehetett vékeny *résztvevő*. Kapálódzott ál- pota ellen, s egy néger énekesnőt llgatva, a dal hatására lelke mé- ig megrendülve, elhatározta: al- tni fog, saját életét igazolandó. alkotással a cselekvést vála- ta.

LET ÉS

★

Megírtam nem egyszer: utálom az olyanfajta *nem-komplex* történelemszemléletet, amelyben az idő-tényező, a *távlat* felmentést is ad. Miért akarják, hogy tragikus hőst lássak az áruló Ocskay Lászlóban, ha elítélem az ilyen értelemben semmiképpen sem áruló Görgeyt? S miért volna kisebb bűnös a Kossuth szerb—román—magyar béketerveit meghiúsító Perczel és Hatvani, mint a 19-es Vörös Hadsereg honvédelemre és

se, műkincsek elrablás
só „totális mozgósítás
hídra hajszolt tizen
éves gyerekkatonák s
tán a férj-gyerek-apa
radtak nyomorúsága,
szerte a templomok e
helyekre szorult „cs
fiak" sokasága évtize
nagy háborúk után... Soroljam tovább? Bizony, analógia igen- csak kínálkozik.

Ennyit a bosszúságról. De — mint említettem — volt egyéb, ami mosolyra késztetett.

„vitézkedő" inszurgens káplár kapcsán is el lehet mondani ugyanennyit (ha nem többet) em- berről és történelemről S maga Feleki említi: A Napóleonnal fog- lalkozó művek száma több szá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1977 SEP 10

Kosnás Roland

1021

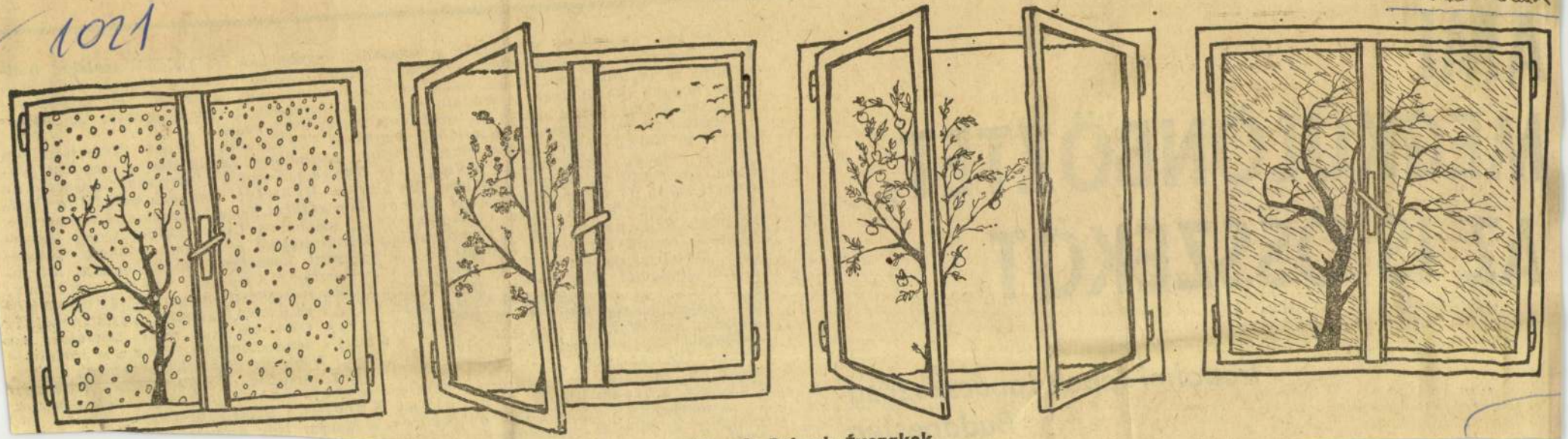

Kosnás Roland: Évszakok

AMI MEGKÜLÖNBÖZTET, AZ IS ÖSSZEKÖT

Irodalmi lapok tanácskozása Budapesten

Az idén negyedszer találkoztak a szocialista országokban megjelenő irodalmi lapok képviselői. A szeptember hatodikán kezdődött tanácskozást a Magyar Írók Szövetsége és lapunk rendezte, az eszmecsere fő témája: irodalmaink közös és sajátos vonásai hogyan tükröződnek az irodalmi-kulturális hetilapok tevékenységében. Az összejövetelen kilenc baráti ország 14 orgánuma képviseltette magát.

Bulgáriai testvérlapunk, a Szófiában megjelenő Literaturen Front képviseletében Jefrem Karanfilov főszerkesztő látogatott hazánkba; Szlovákiából a pozsonyi Slovenské Pohlady főszerkesztője, Vladimir Reisel; Kubából a havannai La Gaceta de Cuba szerkesztő bizottságának tagja, Roberto Branly; Lengyelországból a bydgoszczi Fakty '77 főszerkesztője, Jan Gorec és a krakkói Zycie Literackie főszerkesztője, Wladislaw Machejek; Mongóliából az ulánbátori Utka Zohiol Urlag főszerkesztője, Erdene; a Német Demokratikus Köztársaságból a berlini Sonntag főszerkesztője, Hans Jacobus; Romániából a bukaresti Luceafarul főszerkesztője, Nicolae Dragos és a temesvári Horizont főszerkesztője, Anghel Dumbroveanu; a Szovjetunióból a moszkvai Lityeraturnaja Gazéta főszerkesztő-helyettese, Jevgenyij Krivickij és a szerkesztő bizottság tagja, Oleg Prudkov, valamint a szintén moszkvai Lityeraturnaja Rosszija főszerkesztője, Jurij Gribov és a rigai Literatura un Makszla főszerkesztője, Jan Skabar vett részt a tanácskozáson. A magyar irodalmi-kulturális hetilapokat Benjámin László, az Új Tükör szerkesztő bizottságának elnöke, lapunk főszerkesztője, Jovánovics Miklós és helyettes főszerkesztője, Faragó Vilmos, valamint az írószövetség nevében Garai Gábor főtitkár, Csák Gyula, Fábián Zoltán és Garamvölgyi Károlyné titkár képviselte.

A vendéglátók nevében Garai Gábor, a Magyar Írók Szövetsége [illegible] szöntötte a külföldi testvérlapok szerkesztőit. [illegible] Minisztérium irodalmi és sajtó [illegible] előadójának.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 8

Valóság

Kosnas Roland

1021

Kosnas Roland rajza

. levél. Írta: Buzás Gizella, 12 éves

En mindig vidám vagyok. Csak akkor félek, mikor ha
ak és mondjuk a neveket.

Egyszer pici koromban a húgom elégett, az vo
izennégy éves lány vigasztalt meg.

A második bánatom az volt, hogy anyukám elkü
zeretett.

Ott Kossuthon, a telepen meghalt egy asszony és annak volt egy kisfia. Az asszony
nindig éjjel kijött a koporsóból és megszoptatta a gyerekét. A férje kérte, ne menjen
vissza. Egyszer elkapta a lábát és ott tartotta. Az asszony ezután még három évig
élt, hogy szeresse a kisbabáját.

5. levél. Írta: Orsós (Tinta) Ferenc, 13 éves

Egy napon egy gyerek azt mondta rám, hogy hülye cigány vagyok. Én megfogtam a gallérját és jól összeráztam. Ha egy ember volna itt, amelyik meg tudná magyarázni, talán megmagyarázná, de én nem tudom, hogy van ez. Az öreganyám azt mondja, a cigányok indián-országban éltek, aztán jött egy nagy szél és szanaszét fújta a cigányokat. Azután elállt a szél és ide leestek. Szerintem azért jöttek el onnan, mert az eső beesett a házukba. Azt gondolták, itt jobban fogják magukat érezni. A tengeren is át kellett jönniük, azon egy kicsit nehéz volt, de csináltak egy nagy hidat és azon jöttek. Aztán mindig az erdők mellett vándoroltak. A cigány egy vándor nép. Én már egyszer voltam Pécsen, de ha nagy leszek, sok pénzem lesz és nagy utazásokat fogok tenni. Még Pestre is felmegyek és megnézem a hidakat.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 DEC 11

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kosnás Roland

1021

Kosnás Roland: Villamosvezető

S

Farkula-pályázat.

Vas István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 SEP 25

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

1021

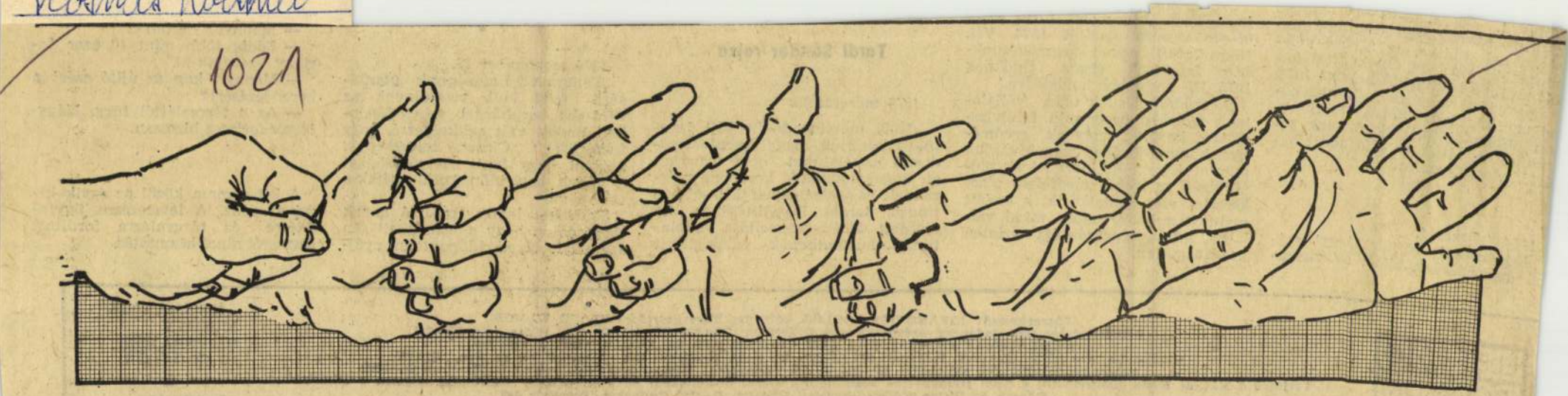

Kosnás Roland: Kiszámoló

számú 1 db EH—01—10 típusú szállítási szerződéseit cégszerű aláírásunkkal ellátva az alábbi véleményeltéréssel: Az Önök által közölt szállítási határidő helyett 1975. . negyedévi vagy 1976. I. negyedévi szállítási határidőt áll módunkban elfogadni. Kérjük fentiek tudomásulvételét és az elfogadott határidő visszaigazolását."

•

1974. február 1.

„Köszönettel vettük tárgyi számú szerződésünk aláírt és visszalevelükben megrendelt 1 db EH—01—10 típusú darálót 1974. VII. 16-án 7660/I. számú szerződésünkben igazoltuk vissza Önöknek 1975. IV. negyedévi határidőre.

Szerződéskötésünk után vállalatunk gyártási programja felülvizsgálatra került, amelynek eredménye, hogy a jövőben meg kívánjuk szüntetni azon húsipari gépek előállítását, melyekre megfelelő piaci kereslet nem mutatkozik, s emiatt ezeknek a legyárttatása mind vállalati, mind népgazdasági szinten gazdaságtalan.

Tardi Sándor rajza

1975. március 29.

„1975. március 20-án kelt levelükre közöljük, hogy szerződésmódosító javaslatukat nem fogadjuk el. Ragaszkodunk a korábban megrendelt és visszaigazolt EH—01—10 típusú daráló leszállításához. Az ajánlott daráló kapacitása vállalatunk húsüzemének szükségleteit

•

1975. szeptember 15.

„Felügyeleti hatóságunk utasítá sára felül kell vizsgálnunk a 1975 évi beruházási szerződéseir ket. Emiatt vált szükségessé, hog felkérjük t. Címet, szíveskedjé közölni, hogy fenti szerződésünk a vállalt határidőn belül tudják teljesíteni.

Szükséges lenne továbbá anna tisztázására, hogy a leszállított gé számláját olyan időpontban nyújösszegről nincs kimutatás.

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JOVÁNOVICS MIKLÓS. helyettes főszerkesztő: FARAGÓ VILMOS
Szerkesztőség: 1054 Budapest, Széchenyi utca 1. Telefon: 111—424, 310—920, 314—164: 14 óra után 113—221
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT Budapest VII., Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1906 Postafiók 223. Telefon: 221—285
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT 76—3576 Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: Roder Imre igazgató
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivataloknál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra" Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, H—1389 Budapest, Postafiók 149.
Előfizetési díj: egy hónapra 10 forint, negyedévre 30 forint, fél évre 60 forint, egész évre 120 forint
INDEX: 25 244

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON. 16 OLDALON
★
Főmunkatárs: NAGY LÁSZLÓ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 JAN 8
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Kosnás Roland

1021

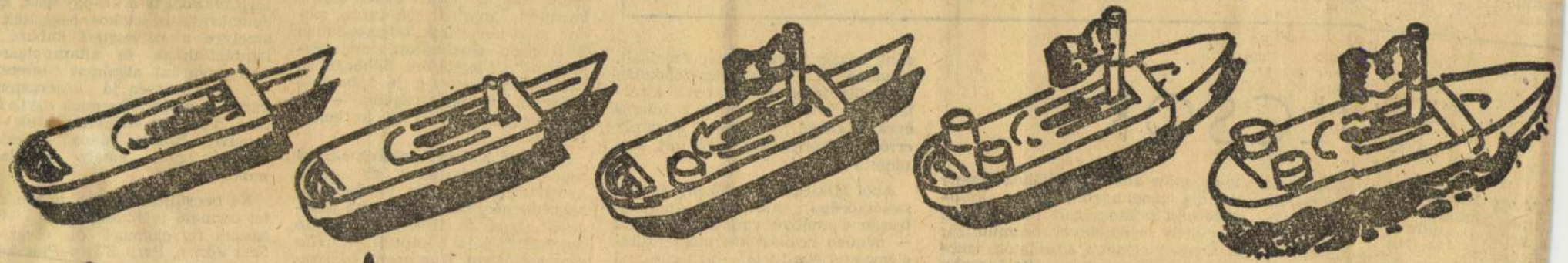

Kosnás Roland: Átváltozás

rezentatív, *nemzeti* színházi estek hangulatához, igazi megújulások

harmadik felvonásban a szervesen kibomlani vágyó Özönvíz előtt

Eszter cselédlányának „énekétől" még most is borsódzik a hátam.

KULCSOK

Ahogy Miklós Pál új könyvének ílcíme pontosan jelzi is („elméleti s kritikai tanulmányok a képzőnűvészetek köréből"), a gyűjteény két részre oszlik; mégpedig igy, hogy a kritikai anyag az elméetibe ékelődik, és szintén intarziáak tetszik a mélyebb, jobbára endszerező igényű esztétikai dolgozatok testében. Igaz, nehéz is lett volna másképpen komponálni. Ha, mint általában szokás, a *Vizuális kultúra* című kötet végére ke-

nagy egész absztrakciójához képest mindig rendhagyók, éppen *különösségük* sajátosságait nem tudják e műhely segédletével megmutatni; a személytelenebb áramlatok, iskolák, stílusirányzatok, általánosabb művészi módszerek elemzése viszont mindig pontos, meggyőző, sőt gondolatébresztő. Miklós Pál a műkritikában is *kulcsot akar adni a műhöz*, a vizuális jelenségek *kódjának* rendszerét kívánja fölfedezni, eleve társadalmias, pedagogikus

nénk hozzá, hogy ha már forrásait, helyesen, a Vhutyemasz-főiskolán keressük, főleg Sztyepanova kísérletei látszanak úttörőnek a húszas évek elejéről, amikoris Vasarely erről az irányzatról még mit sem tudott.)

Ahol Miklós Pál érzékeny és igen széleskörűen kulturált analízise igazán elemében van, az így tehát — minden realisztikus momentumelemzéssel együtt is — az esztétikai kérdések, vagyis a kritika helyett a filozófia köre. Figyelme, lelkiismeretessége, szakmai tisztessége itt mutatkozik meg termő gazdagságában, s mint gondolkodó, itt lesz vitathatatlanul szuverén is. A látvány „nyelvéről", a képről és be-

Voltaképpen mindenről szó esett, ami az elmúlt évben foglalkoztatott minket. De furcsa módon azon nevettünk felszabadultan Szilveszter éjszakáján, amin évközben a legtöbbet dühöngtünk. Lehetséges, hogy a jó kabaré — akárcsak az igazi tragédia — katartikus hatást vált ki az emberekből?

A Rádió Kabarészínházának idei záróműsora felkutatta és egybegyűjtötte az elmúlt év legfontosabb eseményeit, legkirívóbb jelenségeit. Igen, az 1976-os év pontos dokumentációját kaptuk — tréfás csomagolásban. Komoran és ismerősen hangzik az országos problémák listája: laza munkaerkölcs, orvosi etika és hálapénz, munkaerőhiány, névtelenség mögé rejtőzött felelősök, pompázatos, de célszerűtlenül tervezett művelődési házak ... Hosszan sorolhatnánk a te-

kabarétémákat". De

tet termelő intézményünket. Hallgassuk figyelemmel és élvezettel *Sass József Pesti Közös Piac*-kutató kacagtató dalos-közleményét a Garai tér nemzetközi árukínálatáról és titkos árfolyamairól, *Kern András Halló Belváros!* című, tüneményesen előadott, többszólamú telefoncsatáját. Kövessük figyelemmel *Komlós János* és *Chrudinák Alajos* libanoni „tapasztalat-

Kosnas Roland

Vadász 1970. 9, 92, 22.

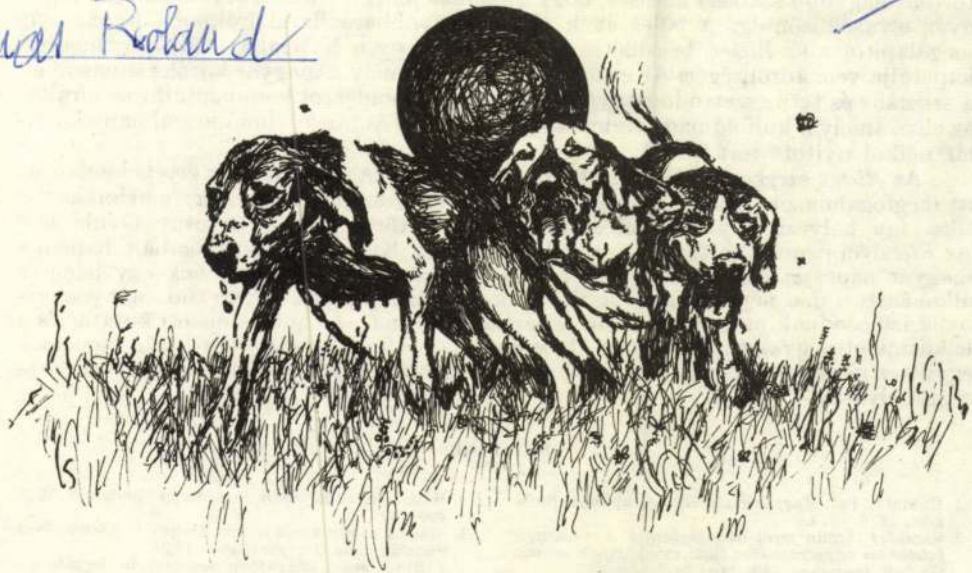

Kosnas Roland rajza

történt nagyobb szabású kísérlet, hogy általános jellegű modern revuet kapjon a magyar olvasóközönség. A 90-es évek elején nagyobbára fiatal írókból álló társaság megalapította az *Életet*, becsületes törekvéssel, hogy a Nyugat kultúrmozgalmaihoz kapcsolja vele közönségét. Az első folyóirat volt, amely a magyar közélet eseményeit a szociális és természettudományi világnézet álláspontjáról kommentálta és bírálta; az első, amely a külföld nagy tudományos, irodalmi és társadalmi mozgalmainak korlát nélkül nyitott tért."[50]

Az *Életet* szerkesztő Katona Lajos pályájának és életművének értékelésekor az itt megfogalmazott tudományos és politikai elveket tartja a mércének a mai folklorisztika, így helyezi el a népköltészeti kutatások történetében Ortutay Gyula is.[51] Az *Élet* évei nem kitérőt, nem epizódot jelentenek Katona munkásságában, hanem a magyar néprajz, művészetkritika, politikai publicisztika történetének egy jelentős állomását, a mai néprajzi kutatások egyik alapvető pillérét. Olyan tudományos erények izmosodnak meg ekkor, mint a párhuzamos magas szintű elméleti kutatás és a lelkiismeretes gyakorlati kutatás (terepmunka), a magyarság és a világ népeinek együttes néprajzi vizsgálata, a tudomány és a progresszív politikai mozgalmak kapcsolatfelvétele.

JEGYZETEK

1 Hunfalvy Pál: Magyarország Ethnographiája. Budapest, 1876. 47. l.
2 Vámbéry Ármin erről összegezően ír *A magyarság keletkezése és gyarapodása* című munkájának bevezetésében, megjelent 1895-ben, Budapesten.
3 Pulszky Ágost: A jog- és állambölcsészet alaptanai. Budapest, 1885. I. fejezet. A tudomány és tudományok. 3—16. l.
4 Halász Imre: Egy letűnt nemzedék. Budapest, 1911. 496—497. l.
5 Számos adatot közöl Kokas Endre: Az 1880-as évek irodalmi élete. Pannonhalma, 1930.
6 Justhról szóló könyvében részletes bibliográfiát is ad Pór Péter: Konzervatív reformtörekvések a századforduló irodalmában. Justh Zsigmond és Czóbel Minka népiessége. Budapest, 1971.

Kosnas Roland

Kosnas Roland rajza

Élet és Irodalom. Bp. 1976. szept. 11.
XX. évf. 37. sz. cimlap.

SIMON LAJOS

üzenetek

RGA ISTVÁN és NEJE, SZEGED. Juknak régi olvasói vagyunk — levelükben. — Mindig találunk benne egy-két olyan cikket, amelyért érdemes megvenni. Mindazonáltal engedjenek meg nekünk egy megjegyzést. Az augusztus 28-i számban, a szerkesztői üzenetek között a következőt olvastuk: »V. Gáspár Erzsébet, Cluj-Napoca.« Tudjuk, hogy ez a postai cím, s a román történetírás jelenlegi fejlettsége mellett a Cluj-Napoca a helytálló. De azt is tudjuk, hogy a Romániában megjelenő magyar újságok következetesen Kolozsvár-Napocát írnak. Miért nem veszik át ezt, az ottani magyar szellemi életben meghonosodott kifejezést?" — Mentségünkre szolgáljon, hogy a levélíró így keltezte levelét. De Varga Istvánéknak igazuk van. A „Szamos menti Athén" mai neve az 1974. október 16-án kelt rendelet szerint a következő: „Napoca település municipium, és a Dacia Porolissensis fővárosa **rangra** emelésének 1850. évfordulója **alkalmából**, ennek az ősi településnek — a román nép e tájakon való régisége és kontinuitása tanúságának — az elnevezését megörökítendő, **Románia Szocialista Köztársaság Államtanácsa elrendeli:** a jelen törvényerejű rendeleten feltüntetett időponttól kezdve Kolozsvár municipium elnevezését kiegészítik az ősi Napoca elnevezéssel. Kolozsvár municipium neve tehát **Kolozsvár-Napoca** lesz." A névváltozás történelmi hátterét egyebként Stefan Pascu akadémikus, a kolozsvár-napocai Babes—Bolyai egyetem rektora világította meg a kolozsvári-napocai Utunk 1974. május 17-i számában: **„egy ellenőrző út alkalmából Hadrianus császár — 124-ben — municipiumi rangra emeli Napocát".**

SZABÓNÉ TÖRS HANNA, BUDAPEST. Olvasónk beküldte a **Délbalatoni műsor '76** című, kétnyelvű idegenforgalmi kiadványt, melynek német szövegeiben kijavította a legkirívóbb nyelvtani és sajtóhibákat. Elképesztő mennyiséget talált; kísérőlevelének konzekvenciájával teljesen egyetértünk: „A legszínvonalasabb programot is rossz szájízzel nézi meg az ember, ha a szerkesztésért és kiadásért felelős intézmény arra sem érdemesíti a magyar és külföldi vendégeket, hogy kifogástalan fogalmazású és helyesírású műsorfüzetet adjon a kezükbe."

LALIK SÁNDOR, BUDAPEST. Lapunkban Antonioni filmjéről **Eörsi István** írt kritikát (ÉS, augusztus 21.). Más lapokban közölt kritikával nem szívesen vitázunk — írását továbbítjuk a cikk szerzőjének.

P. ANTAL, budapesti olvasónk kéri, adjunk „valami eligazításfélét" Gergely Ágnes augusztus 28-i számunkban megjelent, **Enceládó királysága** [illegible] tudni, hogy mikor melyikük szól, és a kétes értékű megállapításokat mi ösztönözheti. Valóban fel kell-e szabadítani a hétvégi telek rabszolgaságában sínylődőket?

Ha csak a riportban véletlenül elejtett pozitív megnyilatkozásokat vesszük is figyelembe, határozott nemmel válaszolhatunk! De menynyire inkább, ha tárgyilagosan számba vesszük a kertészkedés nagyszerű hatásait. Már önmagában az is eredmény, hogy a társadalom legkülönbözőbb foglalkozású egyénei egy asztalnál ülnek és tudnak valamiről érdemben szót váltani. Hiszen egyre inkább tapasztalható, hogy a nagyfokú munkamegosztás és specializáció következtében a különféle szakműveltségű egyéneknek egyre nehezebb közös témát találniuk.

Egészségünk megőrzéséhez valóban nélkülözhetetlen a szabad levegőn való mozgás. Ezt nem szabad lekicsinyelni. Kíváncsi lennék annak az orvosnak a nevére, aki szerint a kertben végzett munka annyit árt is, amennyit használ az egészségnek. Szinte hihetetlen, hogy az együtt beszélgetők közt ennyi önállótlan, kisebbségi érzésből cselekvő egyén találkozna össze. Az egyik azért vásárolt telket, mert fél a hétfő reggeltől, hogy ne rekedjen ki a telkesek vasárnapi élménybeszámolójából, a másikat a barátai beszélték rá, a harmadik a pénzét így akarja befektetni, a negyedik még a szakkönyvek sajtóhibáit is beledolgozza a kertbe.

Közben elvétve imitt-amott mégiscsak kitűnik a „rabszolgaságban sínylődők" megjegyzéseiből, hogy milyen nagyszerű az, amikor sikerélményekben egyre szegényebbé váló modern életünkben a kertészeti termény „az én kezem munkája nyomán" fejlődik, hogy milyen „feledhetetlen boldogság", amikor a saját-készítette hétvégi hajlékban húzódhatnak meg az időjárás viszontagságai elől. „Jó az, hogy az embert serkentheti valami"! Kialakul a nemes vetélkedés a szomszédokkal.

De aztán jönnek a panaszok, hogy mindent learatott a vihar. Mintha bizony, mióta az emberek elkezdték a földet művelni, ez időnként és helyenként nem fordult volna elő és ugyan azért nem

Kosnas Roland

Mihályi Gábor

Kosnas Roland rajzai

XX. évf. 28. sz. 2. lap.

k teszem azt pirosak vagy

Nekem tökmindegy.
beszélnek? Azt mondják,

felfelé?
l? Emelnek.
erébnek, Feldicskó.
ı.
s jelentőségteljesen csücsö-
riás nagyító üveg alatt tű-
a szemei. Verseket szo-
ünnepségeken. Most nagy
álátott, hogy szépen, pre-
akja a lemezeket.
ntett Daniló. — Nem nápo-

ell — makacskodott a se-
legmondták, hogy mindent
e.
vétem.
gyedül maradt a gépével, a
. Míg lomhán le-fel járt a
s, századeleji blues-t fújt.
kedvence volt. Amikor rá-
érgesen, megrázta a fejét,
í szórni, ki akarná zavarni
í, szomorú, New Orleans-i
an egy ringatózó, semleges

s sétált oda hozzá.

űen hátrafordult.
[redacted]

Kosnas Roland

Kosnas Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 17.

[redacted]

1976. JÚLIUS 17.

XX. évf. 29. sz. 14. lap.

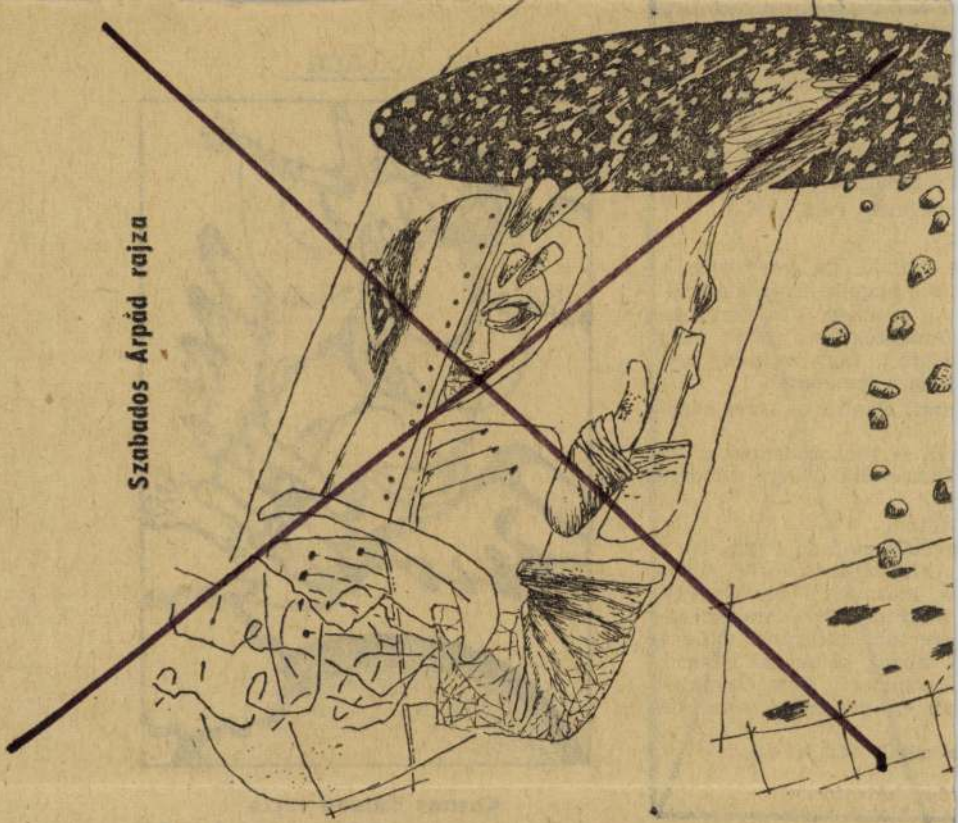

Szabados Árpád rajza

1976. JÚLIUS 17.

Kosnas Roland

Kosnas Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 14.
XX. évf. 33. sz. 16. lap

pelte ki a
zte meg a
tűzhelyen.
a pernye,

n és meg-
t, mindig
am kis bi-
d, amelyet
hol gereb-
gy valaki

ban épült,
k. Először
agam fog-
nap kis hí-
l. Amikor
am, és túl
en, megfo-
nibe kerül,

t, csukható,
ia ünnepé-
kal később
nk, néztük
t. Egymás-
gemmel, s
dogság töl-

alt a szer-
esterekkel.
akában ez
avarodás-
Nem, nin-
amelyek

azt hiszem, valamennyiünkben ha-
sonlóan bevésődött. Hogyan is
magyarázhatnám? Amikor hét köz-
ben arra gondoltam: azért is te-
szem, hogy a szomszédot lehagy-
jam, rá-rádobtam a tűzre még egy
lapáttal. És tudja, mikor hagytam
abba? Amikor láttam, hogy a
szomszédom a tótól ötven lépés-
nyire fekvő kertjében kis úszóme-
tek a kertnek.

tulajdonok gyarapodása kü-
lönben is felébreszti a törvénytelen
szerzés vágyát. Minél több az apró
magántulajdon, annál többen érez-
nek vágyat a megdézsmálására.

— Akinek semmi baja sincs,
építkezésbe vágjon bele. Akkor az-
tán egyszerre csöstül-rázakad
mindaz, amit a fizikai és szellemi

erkezeseig babszem a forint, egy budai kávéházban éppúgy pókereznek römi címén, mint a Nagykörúton. Húzzunk le egy tizest, mondták a Hungáriában, mikor még írók jártak oda, s ez azt jelentette, hogy a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott címleteken található kilencjegyű szám különböző kombinációkban összeadható, s akinek többje van — nyert. Korlátozott és visszaszorított féllegalitásban, félillegalitásban tenyészik nálunk a kártya. Végeredményben rabló ultit is lehet magas alapon játszani. Ennek az időtöltésnek is akadhatna olyan költője, mint a felejthetetlen pókerpartit megíró Csurka. Nálunk — kivéve a *sment* és a *pókert* — valóságos szerencsejátékok virágzanak. Ahol a részvevőknek egyenlő esélyük van (lottó), vagy ahol némi szakértelem, helyzetismeret is szükséges a szerencséhez (lóverseny). Amikor az utcán feltűnnek néha a sorsjegyek utódai, a nyolcrét hajtogatott és ollóval vágható szerencsebiléták, hirtelen tömeg állja körül az árust. A más szerencséje iránt épp annyian látszanak érdeklőd-

Vegasban — ellentétben Európával — nincs belépti díj és nyilvántartás. Egyenest a sivatagból besétálhat akárki, egy ijesztő, negatív utópiába, ahol munkáról szó sem lehet, csak a váratlan felemelkedés és zuhanás mítosza öleli körül azokat, akik leszállnak az éjjel-nappal mesterséges fényben fürdő kaszinókba. Nincs reggel és este, nincs idő. Hajnali hatkor éppúgy pörög a csontgolyó, mint délben: ami itt tilos, az az óra. Az élet normális funkcióinak teljesítésére várni kell. Még Frank Sinatra öt szárnysegéde is türelmesen várt, amíg kiszórtak néhány vendéget, mert kellett a hely. Félelmes, ijesztő egyenlősdi. Hiszen a koldus egy másodperc alatt lehetne itt király. Ha persze az *odds*-ok, azok az esélyek nem működnének vastörvénnyel a játékos ellen.

9. Magyarországon nem kell játékkaszinó, nem kellenek fölös számban kártyaklubok, de igenis kell a játék izgalmas lehetősége; az a csoda, hogy egy társadalomban, ahol elvileg érdem és képesség érvényesül, lehessenek kivételek, akik erősítik a szabályt. Ló-

tes, népszerű és kifizetődő legyen, mint amilyenné nálunk is kellene tenni az idegen nyelvtudást. Amelyet a legcsodálatosabb módszer sem honosíthat meg, csak erdeklődés és vállalkozó kedv.

És főként: a tanulás.

Desseffy László

súlyosabb a tévedése: ugyanis szemmel láthatóan nem vesz tudomást a dél-amerikai írók egyik leggyakrabban hangoztatott alapelvéről, mely szerint nekik még ma is Ádám szerepet kell betölteniük: *nevet kell adniuk a dolgoknak,*

Kosnas Roland

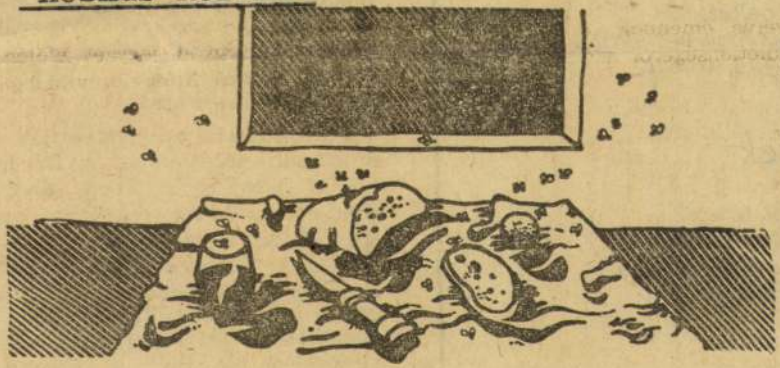

Kosnas Roland: Csendélet

[redacted]: Élet és Irodalom, Bp.
1976. juli. 24. XX. évf. 3o. sz. 2.lap.

[redacted]

z esp.
eremegtek a szerelembe.
yira izgatottak, mintha
ukat a nyár combjai közt.
gni, szenvedni és
szerencsének,
nyaiban
zagát,
i a vereségeket,
kodni máladozó vályogfalakhoz
ban elmerülő arccal.

Kérdések

negfeszítés, uram?
ecetes-szivacs se?
en két latorról volt szó,
ereg körülöttem?

Isten

geti bennem az esteket
gezve a józanságra int.
örzsák, abban meg csak penészes,
gságaim.

is *mit* felfüggeszteni; a görögség története sem az olimpiák, hanem az olimpiák közti háborúk története. És persze, hogy az újkori olimpiák is csak megszakításokkal hoztak békességreményeket; a legújabb kor története sem az olimpiák, hanem az olimpiák közti világháborúk története inkább. *De most magán az olimpián sincs békesség.* München óta nincs.

Felvonulnak a résztvevők a montreáli stadionban, s itt is, ott is hézagok a szoros ábécé rendjében; huszonvalahány ország lépett vissza az utolsó pillanatban, hiába a több nevező, a nemzeti küldöttségek száma a 60-as római olimpiáéra zuhant vissza, s ez súlyos erkölcsi vérvesztesége magának a versenynek is: morális értelemben egyetlen aranyérmes se hiheti joggal, hogy ő a legjobb a világon. Mert nem volt alkalma összemérni tudását a világ *valamennyi* lehetséges legjobbjával.

„Csa
úszó
hete
egyi
csőt

Jö
is, a
spor
olvas
az
kább
jobb
lyére
össze
park
a le
bek,
törté
rítése
lenőr
az
piszt
terek
az
klubb
kézila
ha
utazn

Kosnas Roland

"Kiszámoló" cimmel -hat kéz különböző mozdulatait ábrázoló- rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 25.
XX. évf. 39. sz. 15. lap.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976. SEP 17.

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnas Roland

1021

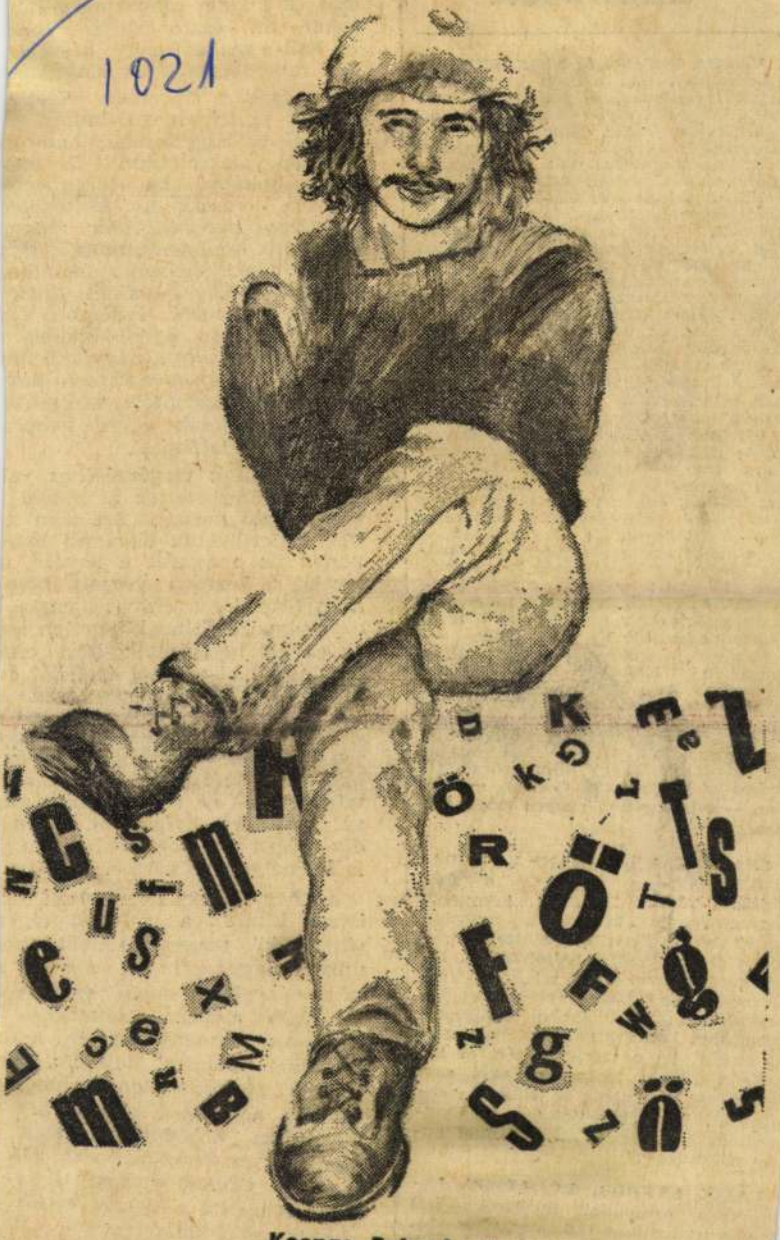

Kosnas Roland rajza

üzenet

VARGA ISTVÁN és NE
„Lapjuknak régi olvasói
írják levelükben. — Mi
benne egy-két olyan cik
érdemes megvenni. Mind
gedjenek meg nekünk e
zést. Az augusztus 28-i
szerkesztői üzenetek között a követ-
kezőt olvastuk: »V. Gáspár Erzsébet,
Cluj-Napoca.« Tudjuk, hogy ez a pos-
tai cím, s a román történetírás jelen-
legi fejlettsége mellett a Cluj-Napoca
a helytálló. De azt is tudjuk, hogy a
Romániában megjelenő magyar újsá-
gok következetesen Kolozsvár-Napocát
írnak. Miért nem veszik át ezt, az
ottani magyar szellemi életben meg-
honosodott kifejezést?" — Mentsé-
günkre szolgáljon, hogy a levélíró így
kezdte levelét. De Varga Istvánék-
nak igazuk van. A „Szamos menti
Athén" mai neve az 1974. október
16-án kelt rendelet szerint a követ-
kező: „Napoca település municipium,
és a Dacia Porolissensis fővárosa
rangra emelésének 1850. évfordulója
alkalmából, ennek az ősi településnek
— a román nép e tájakon való régi-
sége és kontinuitása tanúságának —
az elnevezését megörökítendő, **Romá-
nia Szocialista Köztársaság Államtaná-
csa elrendeli:** a jelen törvényerejű
rendeleten feltüntetett időponttól
kezdve Kolozsvár municipium elneve-
zését kiegészítik az ősi Napoca el-
nevezéssel. Kolozsvár municipium
neve tehát **Kolozsvár-Napoca** lesz."
A névváltozás történelmi hátterét
egyebként Stefan Pascu akadémikus,
a kolozsvár-napocai Babes—Bolyai
Egyetem rektora világította meg a ko-
lozsvári-napocai Utunk 1974. május
17-i számában: **„egy ellenőrző út al-
kalmából Hadrianus császár — 124-
ben — municipiumi rangra emeli Na-
pocát".**

**SZABÓNÉ TÖRS HANNA, BUDA-
PEST.** Olvasónk beküldte a **Dél-
balatoni műsor '76** című, kétnyelvű
idegenforgalmi kiadványt, melynek
német szövegeiben kijavította a leg-
kirívóbb nyelvtani és sajtóhibákat. El-
képesztő mennyiséget talált; kísérő-
levelének konzekvenciájával teljesen
egyetértünk: „A legszínvonalasabb
programot is rossz szájízzel nézi meg
az ember, ha a szerkesztésért és ki-
adásért felelős intézmény arra sem
érdemesíti a magyar és külföldi ven-
dégeket, hogy kifogástalan fogalma-
zású és helyesírású műsorfüzetet ad-
jon a kezükbe."

LALIK SÁNDOR, BUDAPEST. La-
punkban Antonioni filmjéről **Eörsi
István** írt kritikát (ÉS, augusztus 21.).
Más lapokban közölt kritikával nem
szívesen vitázunk — írását továbbít-
[illegible] a cikk szerzőjének.

nyire inkább, ha [illegible]
számba vesszük a kertészked
nagyszerű hatásait. Már önmag
ban az is eredmény, hogy a társ
dalom legkülönbözőbb foglalkoz
sú egyénei egy asztalnál ülnek
tudnak valamiről érdemben s
váltani. Hiszen egyre inkább
pasztalható, hogy a nagyfokú mu
kamegosztás és specializáció köv
keztében a különféle szakmüve
ségű egyéneknek egyre neheze
közös témát találniuk.

Egészségünk megőrzéséhez val
ban nélkülözhetetlen a szabad
vegőn való mozgás. Ezt nem sz
bad lekicsinyelni. Kíváncsi lenn
annak az orvosnak a nevére, a
szerint a kertben végzett mun
annyit árt is, amennyit használ
egészségnek. Szinte hihetetlen, ho
az együtt beszélgetők közt enn
önállótlan, kisebbségi érzésből cs
lekvő egyén találkozna össze.
egyik azért vásárolt telket, mert f
a hétfő reggeltől, hogy ne reke
jen ki a telkesek vasárnapi élmény
beszámolójából, a másikat a bar
tai beszélték rá, a harmadik a pé
zét így akarja befektetni, a negy
dik még a szakkönyvek sajtóhibá
is beledolgozza a kertbe.

Közben elvétve imitt-amott mé
iscsak kitűnik a „rabszolgaságb
sínylődők" megjegyzéseiből, ho
milyen nagyszerű az, amikor s
kerélményekben egyre szegényel
bé váló modern életünkben
kertészeti termény „az én keze
munkája nyomán" fejlődik, ho
milyen „feledhetetlen boldogság
amikor a saját-készítette hétvé
hajlékban húzódhatnak meg
időjárás viszontagságai elől. „Jó a
hogy az embert serkentheti vala
mi"! Kialakul a nemes vetélked
a szomszédokkal.

De aztán jönnek a panaszo

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1976 DEC 18
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Kosnás Roland
1021

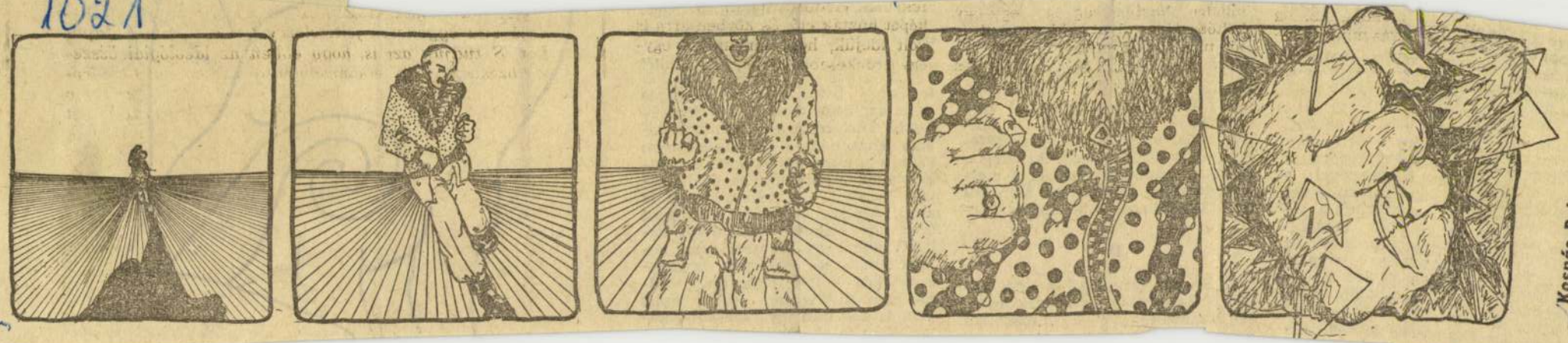

Kosnás Roland: Indulat

vagy kövér, szőke, vagy barna, kopasz, vagy dúshajú, tudós vagy tudatlan, ilyen vagy olyan vallású, nemzetiségű, akinek ne akadt volna irigye. Az irigység maradt, csak a kiváltó oka változott. Az érzés a régi, csak a tárgya más. Ki ne emlékeznék azokra, akik a történelmi súlyú osztályharcot összetévesztették a pletykák küzdelmével: a „pletykás osztályharc" tekintélyes seregére? Ki ne emlékeznék a világháborúk statisztikáját megszégyenítő számú áldozatra, kiket az irigység nagyhatalma, irigység Ófelsége kaszaboltatott le? Emlékeznek Villon — egyáltalán nem költői túlzásból táplálkozó — profánul szent és szentül profán (lírailag szentesített)

gályos vagy páros," ám ha közösségbe verődik, klasszikus — és legnagyobb — közösségi egysége: a klikk, tüntetése pedig a klakk. Éppen ezért társadalmi energiaelvonásról van szó. A burzsoá társadalomban az osztályharctól való elvonódásig mehet. Vagy az osztályharcba való kapcsolódás elvtelen indítékait jelentheti. Az irigy a főutakra szánandó energiát a mellékösvényekre pazarolja, önmagát és a társadalmat is megkurtítva ezzel.

●

E „hogyan csinálta?" mögött tehát a következők húzódnak meg: (1) bizalmatlanság a társadalom

zunk magunkban. Marad az irigykedés. Van vágyunk, célunk — nincs eszközünk, vagy nem is lehet. Mindegy kinek-minek a hibájából, nincs eszközünk vágyunk (céljaink) betöltésére. A lényeges más: az, hogy nem a két legfontosabb közösségi úton indulunk feléje, tehát nem a társadalmi harc vagy a munka útján, hanem mellékutakon próbálunk megkaparintani valamit. A tehetetlenség is szüli. Amikor az irigy kárörömet érez, úgy vélheti: visszalopott valamit abból az örömből, ami nekem jutott, de ami neki is megadathatott volna. Érzi, hogy öröme nem túlságosan jogos; ezért nem is túl harsány. Zártabb: kaján. Nem is akarja

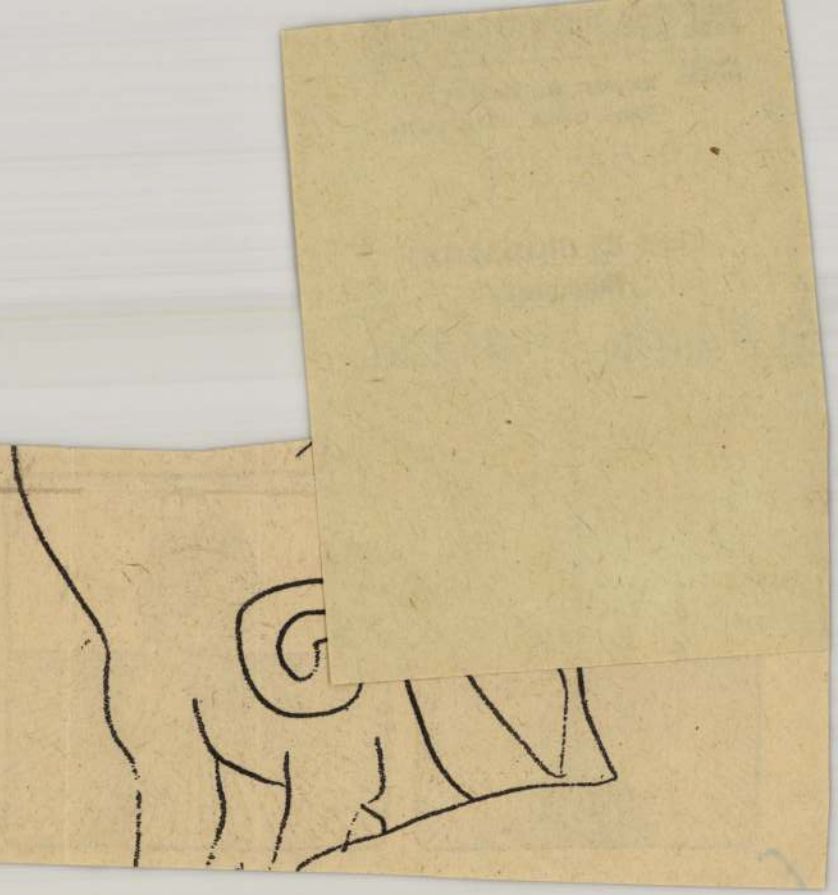

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL 10
ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnas Roland

1021

Z

Mert kitölt bármilyen formát, csak egyben nem enged: a vízszintességben. Hozzá, vele mérnek a földön mindent, ami horizontális. Tehát a függőlegest is hozzá igazítják. És a hajlásszögeket. Földünk valamennyi épületét.

S közben szerényen csillog a patanyomban, szomjhalállal küszködőknek kínálja oda sáros poharát. Őszi ablakon csordogál, előreküldve meg-megakadó, fényes csápjait, árván kaparász, kívül rekesztve, mindig valami rég elmúlt ősz szomorkás emléke csillog benne. Hajókat hordoz és habar magára, holttesteket renget kristálybölcsőjében, halakat táplál és ókori kincseket rejteget, faluvégi tavakban ludakat fehérit, vándorol titkon a föld alatt, köddé porlik és kocsit, lovat térit le az útról, fehér csillagesőt zúdit a fagyott földre, gabonát őröl és

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL 10

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosmas Roland

1021

tatni nem lehet. A mind intenzivebb termelés további növelése pedig már mindig nagyobb és nagyobb anyagi és szellemi erőt kívánna. Ezért a mezőgazdasági termelés dinamikájának csökenésével szükségszerűen számolni kell. Lehet ilyet mondani? Mondanak is sokan. S adatokban és érvelésben gazdag, szenvedélyes okfejtés-

1976 JÚL 17

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kosnas Roland

1021

Kosnas Roland rajza

Szabados Árp

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 AUG 14

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnas Roland

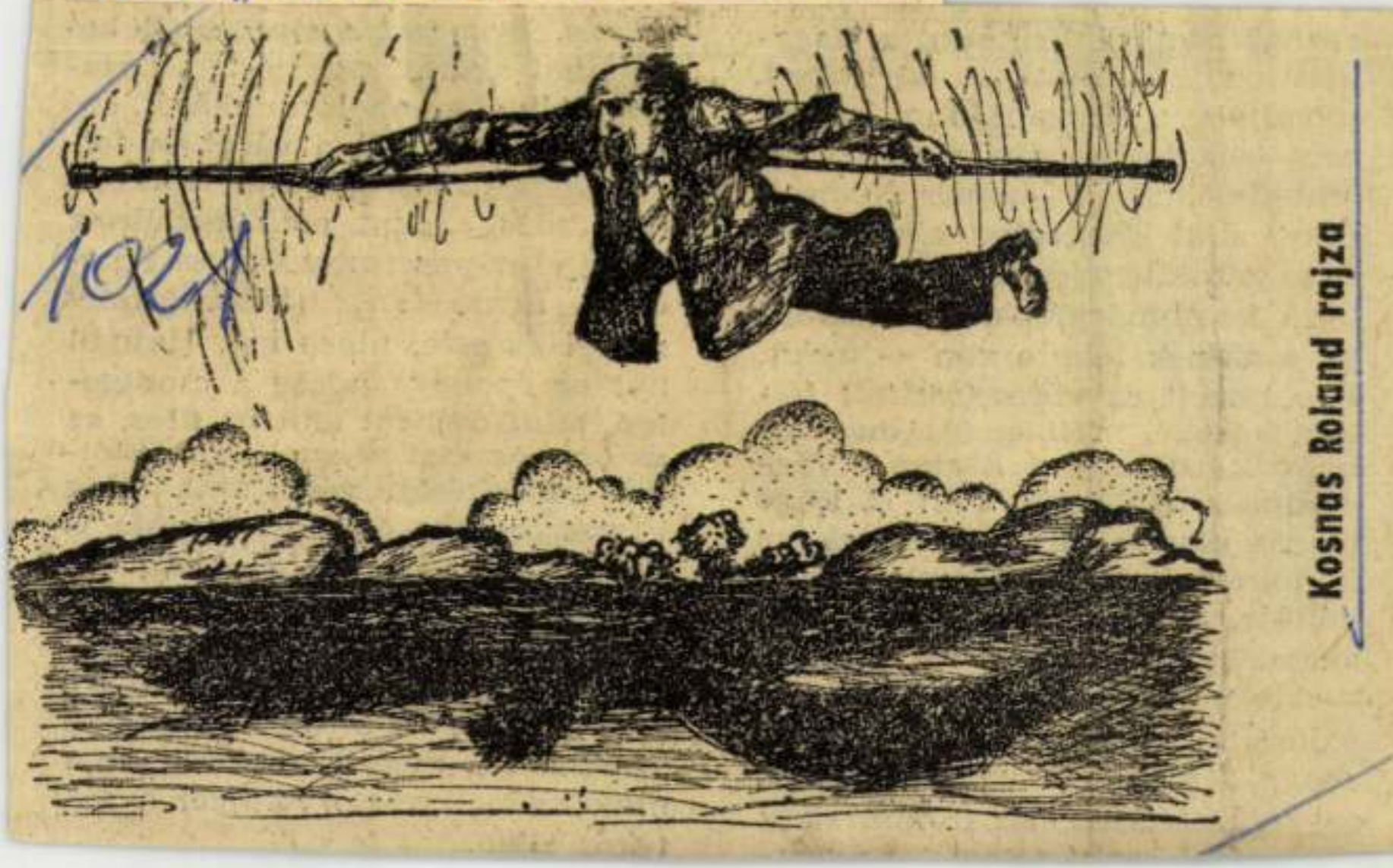

Kosnas Roland rajza

reznek römi címén, mi
körúton. Húzzunk le
mondták a Hungáriáb
még írók jártak oda, s
lentette, hogy a Magy
Bank által kibocsátott
található kilencjegyű s
böző kombinációkban
tó, s akinek többje va
Korlátozott és visszasz
legalitásban, félillegal
nyészik nálunk a ká
eredményben rabló ultit is lehet magas alapon játszani. Ennek az időtöltésnek is akadhatna olyan költője, mint a felejthetetlen pókerpartit megíró Csurka. Nálunk — kivéve a *sment* és a *pókert* — valóságos szerencsejátékok virágzanak. Ahol a részvevőknek egyenlő esélyük van (lottó), vagy

nak teljesítésére várni kell. Még Frank Sinatra öt szárnysegéde is türelmesen várt, amíg kiszórtak néhány vendéget, mert kellett a hely. Félelmes, ijesztő egyenlősdi. Hiszen a koldus egy másodperc alatt lehetne itt király. Ha persze az *odds*-ok, azok az esélyek nem működnének vastörvénnyel a játékos ellen.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL 24
ÉLET ÉS IRODALOM

Kósnas Roland

1021

Kósnas Roland: Csendélet

ségeket,
náladozó vályogfalak
nerülő arccal.

ések

tés, uram?
-szivacs se?
atorról volt szó,
rülöttem?

úl
a
ég

a
is,

ott is nézagok a szoros ábécé rendjében; huszonvalahány ország lépett vissza az utolsó pillanatban, hiába a több nevező, a nemzeti küldöttségek száma a 60-as római olimpiáéra zuhant vissza, s ez súlyos erkölcsi vérvesztesége magának a verseny-

KERESZTURY DEZSŐ:

Jelentés a pesti köztéri ó

A várost ugyan hol keressem,
ahol oly hajszolt az idő,
mint a magát mindújra kinövő
Budapesten?

Mindenki ész nélkül rohan,
mert dolga van
(hivatal, fusi, tánc, zsűri),
hogy le ne maradjon valamiről,
vad izgalom űzi,
s lépten-nyomon kérdi egy lihegő
másik valakitől:
— Bocsánat, mennyi a pontos idő?

Régen tempósabb volt az élet,
sokan csak pletykálkodtak, nézelődtek,
pedig a boltok, közterek, gyárak
főhelyein ott voltak az órák —
s nagyjából pontosan is jártak

Lesvén közönyös mutatóját
hány lázas szív lobogott s tört meg
a Nemzetinél
(Pityu, Saci, Mihók, Artur, Adél)
a megviselt hirdetőoszlop
kétszer két számlapu, koszlott
órája alatt!

Hogy az ostron
a boltokból a n
s a kávéházakk
értem. De hova
sok mindent —
s miért hogy az
a nagy átépítés
Mert — tisztele
a régieknek hű
a szmogos ég al

Lehet,
hogy amíg nőtt
leváltották a ki
időt?
Vagy — bár a
a tervezők-szer
s a Nagy Közpo
várja, mint Csi
a királyfit, ki él
Esetleg maga a
törte le izgatott
mert elege volt
Vagy látta: ha
jobban mennek
s lemondott?

volt. Az archívum meg-
csudá"-t ír. A munkahelyi
etkeztében heveny typog-
Viszonylag türelemmel vi-
nak gyengébb darabjait Ha-
ven publikálja. Szász Imre
tanítványa.

zochista. Az elejétől a vé-
lapot. Kedvenc hobbyja az
gáz-, víz-, villany- és hor-
Kiváló fenekező. Alapvető
ódon, főzőkanállal írta. Eb-
ecepteket ad el, amelyeket
ki. Különösen figyelemre
irodalmi vizeinkben honos
ül elszaporodott — ún. üre-
rbincs kikészítéséhez adott
manuális munkától az al-
ébe menekül. Nem ír —
ézírása általában van csak.
nalvezetés Sz. I.-hez közel-
rint a középkori kódexmá-
n technikáját idézi. A közel-
olvasóját közös csereszmeg. („Gyertek este kilenc-
ó, London.)

úlia

nírében áll. Elődje nincs,
több en megkérték. De az
egy neves drámaírót kere-
Shakespeare, Csehov, Pás-
ínházi büfék és a Nimród
almi szalon törzsvendége. A
ciók gyarapítása érdekében
őtérre is beül. Amit ő nem
ről (ki, kivel, hogyan, mi-
érdemes tudni. Az ünnepi
ját tervezésű, általában
nyitott ruháival a divatot

Kosnás Roland

Élet és Irodalom, Bp. 1977. jan.1.
XXI. évf. 1. sz. 12. lap.

BENKŐ ATTILA

Kosnás Roland

"Villamosvezető" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Magyar József rajzának hátlapján.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 11.
XX. évf. 50. sz. 2. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1911 APR 2

ÉLET ÉS IRODALOM

Kosnás Roland

1021

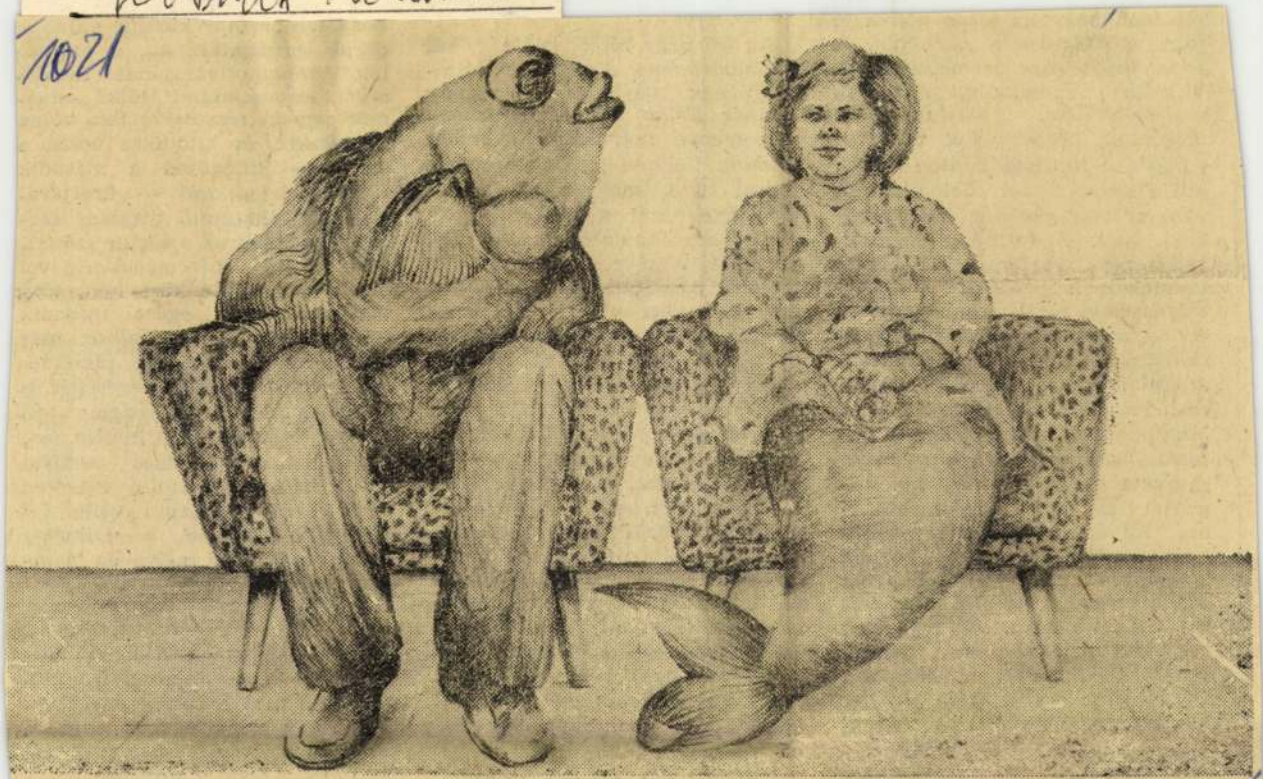

Kosnás Roland: Ketten

ról szól, hogy az olasz nőnek is joga van *élvezni* a szerelmet. A pápa összevonja szemöldökét, a Vatikán mennydörög, a tisztes monogámiában, kielégítetlenül megőszült korosztályok átkaikat szórják, a férfihad ijedten menekül a szexuális forradalomban rá váró energiaveszteség elől, s megálljt kiált. A középkori boszorkányperek visszfényét még néha látnunk kell. S nálunk? A család törvényesen védett intézmény. Az elv és a segítő jószándék (a körülményekhez képest) garantált. A család maga védettebb, mint a családot alkotó egyén. Mai ideálunk a szerelemből született házasság, amely hamarosan három gyerekre nem kis százalékot enged el az így is alig megfizetnek. Az állam gavallér: zsebébe nyúl, segélyeket ad, a beígért gyerekre, s nem kis százalékot enged el az így is alig megfizethető lakásárakból. Boldog, akit nem hálóznak be nehéz anyagi, családi körülményei, aki meg tud felelni a modellnek. Csak hát ritka az a szerelem (hiszen tudjuk, hogy a szerelem vak), amely éppen jókor ébred fel, mondjuk egy 28 éves diplomás, lakással rendelkező és kocsira gyűjtő mérnök és

Az író négy főszere
különbözőségei ellené
zata egy ugyanazo
Bodnár Erika Marij
ka, gyenge szerveze
spontán elvételi)
foggal küzd, kapaszk
meg értelmezni a v
Az egyetlen, akinek
Tragikai vétsége, hc
válláról tornássza fel
kel együtt kellene, l
mesülnie. Addig közö
ő, míg ki nem válhat ebből a közösségből. *Moór Marianna* Ildikója válás után sodródott ide, s most fanatikusan próbálja felbomlasztani Közép-Európa legjobban őrzött házasságát, gyerekének visszaszerzése és kettejük jövője érdekében. *Vörös Eszter* tizenhét éves Zsuzsija faluról érkezik, ahogy mondja „munkásosztálynak". Hamarosan az üzemi pszichológus lélektani és anatómiai érdeklődésének középpontjába kerül. *Farkas Zsuzsa* Borija kerüli a nős férfiakat, s ezzel együtt mindenfajta komplikációt az életben.

A legjobban megírt szerepet, Mariét, Bodnár Erika kapta egy szerencsés pillanatban. Ahogy

csak jelzett sorsa, Mari rádöbbenése, és a visszfény-szerepét is elvesztő, Fülest olvasgató Bori bezáródó világa. Ez a hiteles, szociografikus indíttatású realista darab ebben az utolsó negyven percben emelkedhetett volna fel magasabb régióba, s válhatott volna megrázóan maivá és *társadalmivá*, ahol nem a szereplőknek kell kimondaniuk a „másképp élni" így didaktikus igényét, hanem magának a nézőnek. Kicsit most is csodálkozva írom le mindezt, mert ebben a darabban megvolt a lehetőség, s mintha maga az író riadt volna meg saját mondanivalója súlyától.

Két kitűnő epizódszerepben két vérbeli színészt üdvözölhet a kö-

…ra" című dossziéjában őrzi a …unyók nekrológjait. Különös buz…szorgalmazza a Ismeretlen Író …előállítását.

…szló

Tört. tud. Intézetének titkos le…a. Véleményét neves történészek …n kikérik. Maguknak. Józsemű, …cíz újságíró. Közleményei szen…ba mennek. Helyreigazításaival …mtett a hazai irodalmi sajtóban: …ő, megtámadhatatlanul érvelő …mányozását a Magyar Újságírók …övetsége minden rendes és ideig… számára kötelezővé tette. Tájé…bboldalú (6., 7., időnként a 8. ol…s).

archívum felkérésére összeál… címszavakat írta:

HAROLD PINTER

~~ez az en ars poeticam.~~

Kosnás Roland

Kosnás Roland rajzai

Élet és Irodalom, Bp.

1977. JANUÁR 1.

XXI. évf. 12. lap.

nyíló lengőajtó mögött. Még hallottam, hogy odaszól valakinek (talán a szakácsnak — de minek ide szakács?): rólam tett említést, egy olyan szót is kimondva, amely a női anatómiára utal, bár a női beszédhasználatban még nem vált egészen általánossá.

Csak most néztem körül. A helyiségben tíz asztal volt, ötnél ültek vendégek. Ételfogyasztás valóban csak az egyiknél történt: három fehér galléros, kék köpenyes lányka tüntette el az előfizetéses menü utolsó maradékait. Halkan, bájosan nevetgéltek. Mellettük két fiatalember — építészek vagy iparművészek — valami tervrajz fölé hajolva társalgott. Őket nyilvánvalóan nem érdekelte sem az étel, sem a két üveg sör, amit a jelek szerint megkaptak. Intelligens arcukról ilyesmiket olvastam le: arányok, for-

és a cukor csomagolópapírját sodorgatta. A negyedik asztalnál egy idősebb úr ült, botjával a térde közt, és tűnődve nézett egy pohár narancslére. Az ötödiknél én.

Nagy, duruzsoló csend volt. Hát ilyen egyszerű? — gondoltam. Csak ételt ne tessék kérni — és nincs többé mohóság, habzsolás, elcsitulnak a lázak és idegbajok. A világnak ez a békés csücske mintha kiesett volna az időből, az öt asztal vendégei megnemesedtek, átszellemültek. Érezni lehetett, hogy ilyen civilizáltak eddig még sohase voltak, és ha elmúlik ez az áldott pillanat, már nem is lesznek soha többé. Visszamennek az életbe, ételek közé, lármába, tolongásba. Pedig csakugyan egyszerű. Ha az orvos is azt mondaná: „Csak műtétet ne tessék kérni", megszűnne a szorongás és a feszültség, a kórházak

hango
Mint
utcáb
romk
kissé
dogít
tűzpi
kain
sarok
fűtés
get. A
bicsal
helyé
kellé
pinta
vissz
játék
ott m
négy
elnéz
művi
értőe
éhes

Kosnás Roland

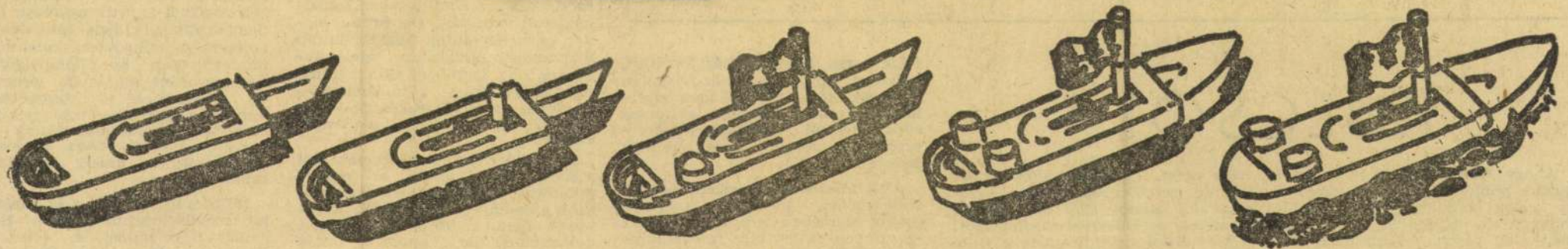

Kosnás Roland: Átváltozás

Élet és Irodalom, Bp. 1977. jan. 8.
XXI. évf. 2. sz. 14. lap.

~~BARDI ANNA~~:

Dosztojevszkij nyomain

~~A vizsgálati fogság:~~
egy emberölto.

Kín láncol össze a szabadsággal.

Szuronyok mellett az étel

~~A megszállott ezer oldalak.~~
Raszkolnyikov néhány perce.
~~A mélyrevettetés, a nélkülözés.~~

A kötelékek úgy izzanak fel

Népszínház épülete volt, csupán egy-két fokkal alkalmasabb reprezentatív, *nemzeti* színházi esték hangulatához, igazi megújulások

oly gyakran előfordul: végiggondolatlanok maradnak a figurák, a harmadik felvonásban a szervesen kibomlani vágyó Özönvíz előtt

játék annyi képest, ami hamarosan a földrész lakóira vár. *Vörös Eszter* cselédlányának „énekétől" még most is borsódzik a hátam.

KULCSOK

Ahogy Miklós Pál új könyvének alcíme pontosan jelzi is („elméleti és kritikai tanulmányok a képzőművészetek köréből"), a gyűjtemény két részre oszlik; mégpedig úgy, hogy a kritikai anyag az elméletibe ékelődik, és szintén intarziának tetszik a mélyebb, jobbára rendszerező igényű esztétikai dolgozatok testében. Igaz, nehéz is lett volna másképpen komponálni. Ha, mint általában szokás, a *Vizuális kultúra* című kötet végére kerül a köznapi, „anyagkövető" műbírálat néhány, főleg krónika értékű terméke, ezúttal óhatatlanul színvonalesésről kellene számot adnunk. Így viszont, a hullámokat leíró szerkezet jóvoltából, az utolsó ívek ismét fel tudnak emelkedni az elsők magaslatára;

nagy egész absztrakciójához képest mindig rendhagyók, éppen *különösségük* sajátosságait nem tudják e műhely segédletével megmutatni; a személytelenebb áramlatok, iskolák, stílusirányzatok, általánosabb művészi módszerek elemzése viszont mindig pontos, meggyőző, sőt gondolatébresztő. Miklós Pál a műkritikában is *kulcsot akar adni a műhöz*, a vizuális jelenségek *kódjának* rendszerét kívánja fölfedezni, eleve társadalmias, pedagogikus és közönség-központú tehát: a *megfejtés* munkájához azonban a művet legtöbbször „személyteleníti", az alkotó „életrajziságából" és pályaképéből mintegy „kiemeli", hogy a szemiotika „semleges" terében, a struktúraanalízis segítségével szedje atomjaira. Nem is nyerhet

nénk hozzá, hogy ha már forrásait, helyesen, a Vhutyemasz-főiskolán keressük, főleg Sztyepanova kísérletei látszanak úttörőnek a húszas évek elejéről, amikoris Vasarely erről az irányzatról még mit sem tudott.)

Ahol Miklós Pál érzékeny és igen széleskörűen kulturált analízise igazán elemében van, az így tehát — minden realisztikus momentum-elemzéssel együtt is — az esztétikai kérdések, vagyis a kritika helyett a filozófia köre. Figyelme, lelkiismeretessége, szakmai tisztessége itt mutatkozik meg termő gazdagságában, s mint gondolkodó, itt lesz vitathatatlanul szuverén is. A látvány „nyelvéről", a képről és beszédről, a szemiotika hasznáról készült tanulmány, az elvonatkoztatás és természethűség nagy problematikájában okosan eligazító eszmefuttatás, a kötet végén pedig a környezettudomány kritériumainak elvi és gyakorlati megközelítése (különös tekintettel a nélkülözhetetlen összehasonlító módszer-

Mi a műsor sikerének és fiatalságának titka?

Voltaképpen mindenről szó esett, ami az elmúlt évben foglalkoztatott minket. De furcsa módon azon nevettünk felszabadultan Szilveszter éjszakáján, amin évközben a legtöbbet dühöngtünk. Lehetséges, hogy a jó kabaré — akárcsak az igazi tragédia — katartikus hatást vált ki az emberekből?

A Rádió Kabarészínházának idei záróműsora felkutatta és egybegyűjtötte az elmúlt év legfontosabb eseményeit, legkirívóbb jelenségeit. Igen, az 1976-os év pontos dokumentációját kaptuk — tréfás csomagolásban. Komoran és ismerősen hangzik az országos problémák listája: laza munkaerkölcs, orvosi etika és hálapénz, munkaerőhiány, névtelenség mögé rejtőzött felelősök, pompázatos, de célszerűtlenül tervezett művelődési házak... Hosszan sorolhatnánk a telitalálatos „kabarétémákat". De azokért a tréfákért voltunk a leghálásabbak, amelyek információkat is közöltek, vagyis olyan jelenségekről tájékoztattak — dalban és prózában —, amelyeket a sajtó csak óvatoskodva, hiányosan, vagy sehogysem hoz tudomásunkra.

ha az ország minden gondja-baja családi ügy lenne, ahol nincs értelme a titkolózásnak. Sok mindenről lehet beszélni, hiszen a családtagok félszavakból is értik egymást. Ez a demokratikus, cinkos összjáték — amelyre a szilveszteri kabaré államférfiaknak és állampolgároknak egyaránt alkalmat teremtett — a közönség jó közérzetének, vagyis a műsor sikerének egyik forrása. Van egy szolgáltatásunk — a szóvivő *Komlós János* nevezte a kabarét így —, amely hibátlanul működik.

Ne becsüljük le ezt a jó közérzetet termelő intézményünket. Hallgassuk figyelemmel és élvezettel *Sass József Pesti Közös Piac*-kutató kacagtató dalos-közleményét a Garai tér nemzetközi árukínálatáról és titkos árfolyamairól, *Kern András Halló Belváros!* című, tüneményesen előadott, többszólamú telefoncsatáját. Kövessük figyelemmel *Komlós János* és *Chrudinák Alajos* libanoni „tapasztalatcseréjét" a közel-keleti és hazai napidíjak azonosságáról, a veszélyességi pótlékról a *Közel-keleti interjú*-ban. Aminthogy lélegzetfojtva figyeltük az olimpiai párbajtőröző bajnok, *Kulcsár Győző* és a montreali rádiótudósítás bajnokainak párbaját is, a sporttudósítók mag-

Kosnas Roland

"Jónás" cimmel hozza a lap a müvész rajzát.
Repr.

A rajzot lásd: Szabados Árpád: "Párosok" c. rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 8.
XIX. évf. 45. sz. 4. lap.

Kosnas Roland

Kosnas Roland: Álom

Élet és Irodalom, Bp. 1975. nov. 15.
XIX. évf. 46. sz. 8.lap.

segesük.

★

Minél tovább írom ezt az útinaplót, annál több kép, szín, arc, esemény úszik fel tudatom felszínére. Annál jobban szorít a lehetetlen: elmondani mindent, amit láttam, és felsorolni mindazt, amit nem. Az utóbbi könnyebb, és itt bármikor üzembe helyezhető képzeletem is segít. Mit szerettem volna még, ha csodaképpen belefér az időmbe?

Például leülni a kisszékre egy azerbajdzsán háziasszony konyhájában, kikérdezni, ellesni tőle, hogyan készíti népe nagyszerű ételeit. Apró hegyi faluban tölteni egy-két ődöngő napot, ráérősen elbeszélgetni lakóival. Pásztor mellé szegődni valami nyaktörő ösvényen, megkérdezni, mit gondol az életről, a világról, míg ott járkál naphosszat tömpe orrú, meleg fejű juhai között, egyedül az ég alatt. Elmenni egy régi temetőbe, böngészni a régi sírköveket, elképzelni az alattuk nyugvó hajdanvolt embereket. Ellátogatni egy óvodába a jövendők közé. Megnézni, hogyan szövik, csomózzák az aranyat érő keleti szőnyegeket.

Ezeket az utakat csak képzeletem tette meg. Tudom, érzem, magam is végigjárom még valamikor, s teljesebbre rajzolhatom magamban ezt a szeszélyes és töredékes vázlatot.

hogy az a Böll, ha belebújhatna az ő bőrébe, és elkezdene magyarul írni, akkor körülbelül úgy írna, ahogy ő?

— Nehéz kérdés. Nem kortárs írónál nagyon nehéz. Kortársnál valamivel könnyebb: a találkozás kevésbé hipotetikus. Maradjunk Böllnél: mióta csak olvasom, annyira magaménak érzem, amit ír, hogy a nyelvével is azonosulok. Hosszan sorolhatnám élet- és élményalapanyagunk azonosságait, a háborút, a Rajnát, a katolikus neveltetést, s így tovább. Én kezdettől azt képzeltem, Böll tud magyarul. Ha olvasom irodalommá emelt köznapi nyelvét, gyakran hallom mögötte ugyanazt magyarul.

— Kinek a hangján?

— Én hallom...

— Nyersfordításban?

— Böllt nem. Böll szövegei megindulnak magyarul, aztán csak követni kell a mondatokat, leírni. Ez, persze, egyéni munkamódszer, nem valamiféle ihletrecept. Általában azt tartom, hogy az újraíró munkája folyamatos munka; ha mondatokkal bíbelődik, egyenként, akkor vége. Böllt pedig csakis *nagy* szakaszokban lehet fordítani: mondatpályákon tekereg, képből képbe csúszik-siklik, beleszól hősei dolgába, bele a saját beleszólásába, idéz, rögtönöz, regény közepén kétoldalas vezércikkben kirohan Franz Josef Strauss ellen, a környezetszennyezés vagy a telefonlehallgatás társadalomszennyezése

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 JAN 31

1021 Kovács Roland

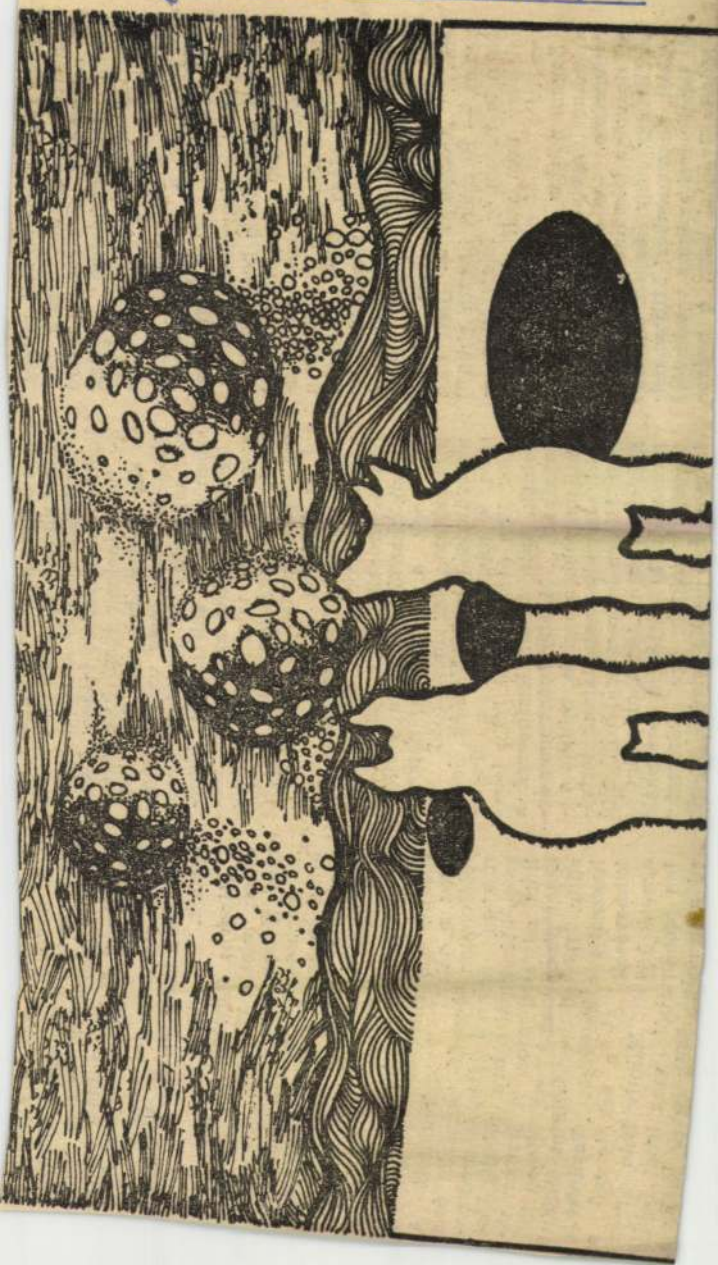

Kosnas Roland rajza

szürt körző egyetlen pörgéssel kürülrajzolhatná ezt a területet. De földrajzilag bármily könnyen lokalizálható a novellák világa: Mándy helyszíneinek igazi kiterjedése az író részvételében van. S ez zártságot is jelent, meg valami különös tágasságot is. A hősök áttetszően s szinte súlytalanul botorkálnak át ezeken az utcákon. Nagyon szilárd talaj van a lábuk alatt. De alakjukon, akár a gyertyalángon, mintha át lehetne húzni az újjunkat...

Egy padon heverő, üngyilkos csavargót megmotoznak, és kizsebelnek a járókelők. Egy öregasszony utolsó, riasztó kapcsolata a világgal, hogy a társbérlője naponta megpofozza. Egy locsolkodó kamaszbanda betör Verák lakásába, s megszégyeníti a jámbor apát. Egy óvoda lakói bilin lovagolnak, s a nagyon összerő látszatra eredmények. Mándynál a líra mindig lég-

A novellák ideje: a *félmúlt*. A régen megtörtént események mintha nem akarnának végleg lejátszódni. És az éppen most befejezett dolgok a régmúlt időkből tűnnének elénk. Az író mindig jelen van. De a hősök emlékeket cselekszenek.

„Hogyha föltekintek az égre, az olyan, mint a végtelen tenger. Mi meg idelent vagyunk a víz alatt." „A vénasszony sárgán mozdulatlanul lebegett a régi kabátok között, mint vékony szálon lógó villanykörte." „A lány valami földöntúli áhítattal nézett rá. Ő meg olyan komoly és bonyolult volt, mintha egyszemélyben lenne a jós meg a sátra..." Mondatok. A félálomban termelő képzelet és a

Kosnas Roland

Kosnas Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. jan. 31
XX. évf. 5. sz. 3. lap.

ÉLET ÉS IRODALOM

zetett. „De meg menny
ogatott Iván. Ő minde
egyetértett. „Maga hog
az ostromot?" — s
anyám. „Egy kórházb
volt? Gyengélkedett?"
bedugtak. Apám a ra
bedugott egy kórház
édespapának mi a fog
— kérdezte az apám. „Megnogy
foglalkozás! — legyintett Mándy.
— Arról talán ne is beszéljünk..
Tulajdonképpen gyermekverseket
ír. Azelőtt meg cirkuszt akart alapítani. De aztán nem jött össze a
dolog..." „Maga latin iskolába
járt?" — kérdezte váratlanul, de
nem ok nélkül az apám. „Igen —
mondta Iván. — Illetve... Csak
négy és fél gimnáziumot végeztem..." „Összesen? — ijedt meg
anyám. — És miért hagyta abba?"
„Nem is tudom — felete Iván. —
Valahogy nem volt hozzá kedvem..."

Engem néhány hete vágtak el
ófelnémet nyelvészetből a tanári
alapvizsgán. Az őszi pótvizsgára
kellett volna készülnöm. És akkor
tessék: egy négy és fél osztályt
végzett, bukott ember! Milyen példát lehet várni az ilyen vendégtől?

Mándy Ivánnal azon a nyáron
naponta kijártunk a Balokány
uszodába, ő csak sétált a medence
szélén, megmártózott, belerúgott
egy-egy eltévedt labdába, az Egyetemi Könyvtárban is előfordultunk, Iván kivett valami könyvet,
de ott is inkább csak ődöngött a
katalógus-szekrények között, órákig egy nyugalmazott ezredes lá-

[redacted]

nosok áttetszően s szinte súlytalanul botorkálnak át ezeken az utcákon. Nagyon szilárd talaj van a lábuk alatt. De alakjukon, akár a gyertyalángon, mintha át lehetne húzni az újjunkat...

Egy padon heverő, öngyilkos csavargót megmotoznak, és kizsebelnek a járókelők. Egy öregasszony utolsó, riasztó kapcsolata a világgal, hogy a társbérlője naponta megpofozza. Egy locsolkodó kamasztársaság betör Veráék lakásába, s megszégyeníti a jámbor apát. Egy óvoda lakói bilin lovagolnak, szánkáznak, keringenek a szobában... Mándy Iványt nem érheti nagyobb atrocitás, mintha valaki elmondja novelláinak tartalmát. Hiszen legkorszerűbb ihletésű műveiben sem „témákat" ad elő: nincsenek is történést provokáló témái. Ő mindig egy *közérzetet* ír meg, s a belőle kiváló figurák ugyancsak közérzeti kapcsolatát egymással. Hősei jobban determinálva vannak az íróhoz, mint társuk személyéhez, vagy sorsához. Rendszerint az emberi torzulások iránti részvét teremti meg őket, de az irónia hozza mozgásba. Létük szánalmas, néha egyenesen kétségbeejtő, míg emberi megmozdulá-

[redacted]

van. De a hősök emlékeket cselekszenek.

„Hogyha fölnézek az égre, az olyan, mint a végtelen tenger. Mi meg idelent vagyunk a víz alatt." „A vénasszony sárgán mozdulatlanul lebegett a régi kabátok között, mint vékony szálon lógó villanykörte." „A lány valami földöntúli áhítattal nézett rá. Ő meg olyan komoly és bonyolult volt, mintha egyszemélyben lenne a jós meg a sátra..." Mondatok. A félálomban termelő képzelet és a nagyon ésszerű láttatás eredményei. Mándynál a líra mindig légkört ad, egybemos. A humor viszont plasztikussá tesz, élesen körülír. De ő rendszerint együtt használja a kettőt... Továbbá a kihagyások. Az a sok levegő a szavak között. Mándy Iván egyetlen mondatából meg lehet fejteni a szerzőt. Még akkor is, ha a mondat netán más szövegében fordul elő...

★

Írói pályája érzelmileg egységes, magát megtagadó kilengésekről nem tudok, a sanda ész-járás korában is konokul rótta

Kosnas/Roland

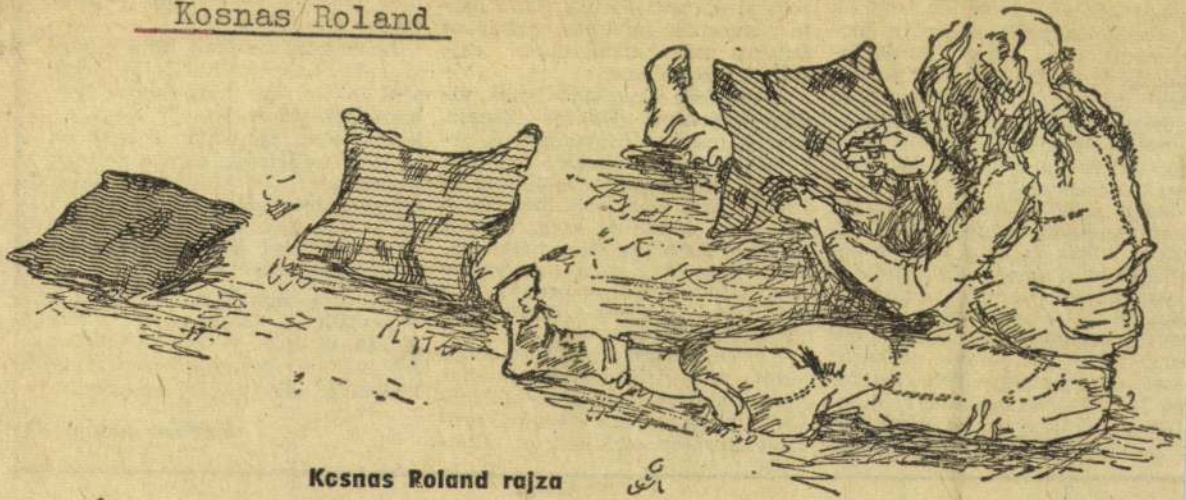

Kosnas Roland rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976. márc. 13.

XX. évf. 11. sz. 12. lap.

...rő-kislányok, dundik és kesze-
...ek, csacskák, fecsegők, okosak
... kezdeményezők. Elnyűtt far-
...ernadrágban, piros kardigán-
...an, fehér térdharisnyában és ka-
...érul félrecsapott svájcisapkában
...ülekeznének a gyalogjáron, az
...ttesten, elvegyülve az Olvasók-
...al, akiktől nem lehetne őket
...egkülönböztetni.

Mert „igazi" gyerekek ők is,
...em kigondolt kalandok valószi-
...űtlen hősei, és nem a megismé-
...elhetetlen s éppen ezért örökké
...isszavágyott gyermekkor nosztal-
...iájából formált tűnékeny árnyak,
...anem egytől egyig igazi pesti
...rácok: a körfolyosós bérházak
...akói, munkásnegyedbeli iskolák
...anulói, olyanok, akikkel úton-
...tfélen találkozhatunk, közértben
...s játszótéren, villamosmegálló-
rekes korcsolyán ide-oda rohangásznak, forintos fagylaltot vásárolnak, alkalmi focipályákon lasztit rúgdosnak, unalmas házfalakat érdekes feliratokkal, elmés rajzokkal dekorálnak.

Ezeknek a kiskamaszoknak vidám krónikása Kántor Zsuzsa, akinek most — kimondani is nevetséges! — hatvanadik születésnapját ünnepeljük. Önekik ír és óróluk ír, elbeszéléseiben az ő napjaikat örökíti meg, melyek azonban nem szürke hétköznapok: Kántor Zsuzsa humorában megfürödve úgy ragyognak, mint szép tarka kavicsok a tükrös-tiszta patakmederben.

Kántor Zsuzsa új műfajt honosított meg ifjúsági irodalmunkban, a korszerű gyermek-elbeszélést, mely a modern elbeszélő próza változatos eszközeinek alkalmával gyermeki egocentrizmusának korlátain, képes már meglátni más emberek búját-baját, problémáit.

Azok közé az írók közé tartozik, akik büszkén viselik az „ifjúsági író" olykor nem éppen elismerésnek szánt címét. Nem alkalmi kiruccanásként műveli az ifjúsági irodalmat, hanem komoly hivatásként. Pedagógus-író, mint ahogyan minden valamirevaló író az, a mai gyermekeknek azzal a megbecsüléssel ír, mely megilleti a holnap emberét.

Ehhez a munkához kívánunk a Csacsifül, a Kulipintyó, Fácia Negra és más vidám történetek írójának jó egészséget és munkakedvet az elkövetkező években.

Petrolay Margit

ÜVÉSZET

Kosnas Roland

Élet és Irodalom, Bp. Kosnas Roland rajza 1976. ápr. 3. XX. évf.

KÖNYVE

Szabó M. László: "Szövevény" c. rajza.

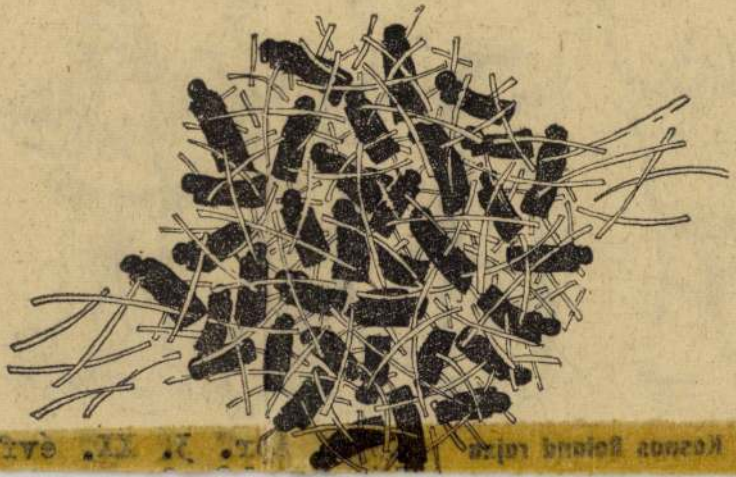

LEVÉL NAGY LÁ

Kedves Laci!

Új könyvedet, az *Erdőn, mezőn gyertya* című, mely több, mint négyszáz oldalon mutatja be a bolgár népköltés javát, bírálatra adta át nekem a könyvkritikai rovat vezetője. A könyvet letéve, semmi hajlandóságot nem érzek kritikaírásra, s nem pusztán azért, mert bolgárul nem tudván, filológiai vagy formai egybevetésre amúgy sem vállalkozhatnék; az ok inkább abban van, amit magad írsz antológiád

Kosnás Roland

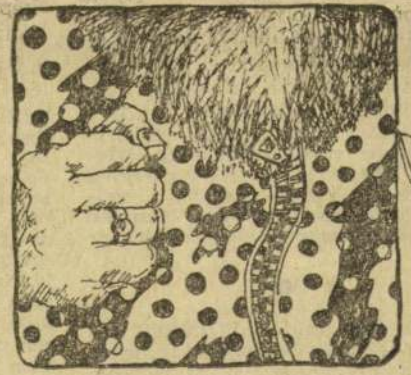

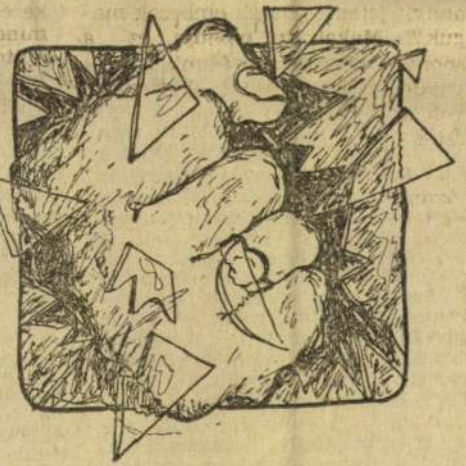

Kosnás Roland: Indulat

Élet és Irodalom, Bp. 1976. dec. 18.
XX. évf. 51. sz. 2. lap.

RÉGI, DE JÓ IRODALOM

Albert Gábor elégedetlen. (ÉS, 1976, 47. szám.) Szerinte jobban kellene becsülni, bemutatni, kiadni, megszólaltatni és oktatni a régi magyar irodalmat. Lelkesen helyeselek. Nekem se elég, ami történt, történik ennek érdeké-

a budavári gótikus szobrokat illeti.)

De a világhíres építészeti, képzőművészeti, iparművészeti remekek hatását is behította — szinte a legújabb időkig — az uta-

avultnak káromolja. Még Arany is „Horácot" vette elő vígaszul, vándorszínész-kori nagy szerelmi csalódásában.

A huszadik században szétfoszlott a klasszikus irodalomnak ez a régesrégi előnye a többi művészeti ághoz képest. A látható, hallható és mozgó sokszorosítás csodás fejlődése olyan közel hoz-

meglátunk ugyan bennük, ha valaki elmagyarázza a témájukat, de nem vagyunk rászorulva a magyarázatra.

Az irodalmi mű viszont szöveg is, amit ha nem értünk, gyönyörködni se tudunk benne. A nyelv régisége, illetve az olvasónak a régi nyelvben való járatlansága hatástalanítja a művet. Sőt eset-

den szövegével. Szentpál Mónika meghallgatja ugyan a régi irodalom szakembereinek jótanácsait, de maga kereste össze, választotta ki, állította egymásnak felelgető rendbe régi századok különböző rendű-rangú írásait.

Hány hasonló hatású műsor telne ki a XVI—XVIII. század magyar irodalmából?

nemzetiségű, akinek ne akadt volna irigye. Az irigység maradt, csak a kiváltó oka változott. Az érzés a régi, csak a tárgya más. Ki ne emlékeznék azokra, akik a történelmi súlyú osztályharcot összetévesztették a pletykák küzdelmével: a „pletykás osztályharc" tekintélyes seregére? Ki ne emlékeznék a világháborúk statisztikáját megszégyenítő számú áldozatra, kiket az irigység nagyhatalma, irigység Ófelsége kaszaboltatott le? Emlékeznek Villon — egyáltalán nem költői túlzásból táplálkozó — profánul szent és szentül profán (lírailag szentesített) szadizmusára, amely a szakaszok végén egy refrénben mondja ki a „demonstrandum est" utáni következtetést: „Az irigy nyelvet így pácold puhára". (Hisz ez a költészet még szillogisztikus, bizonyító szerkezetű volt!) Igen, igen: indokolt a „teória" szó. Mert elméletileg is foglalkozni kell vele, érintve pszichológiáját, szociológiáját, történelmét, sőt: filozófiáját is. Hamis tudat igen. Ezért

Éppen ezért társadalmi energiaelvonásról van szó. A burzsoá társadalomban az osztályharctól való elvonódásig mehet. Vagy az osztályharcba való kapcsolódás elvtelen indítékait jelentheti. Az irigy a főutakra szánandó energiát a mellékösvényekre pazarolja, önmagát és a társadalmat is megkurtítva ezzel.

●

E „hogyan csinálta?" mögött tehát a következők húzódnak meg: (1) bizalmatlanság a társadalom egésze, a közéleti út és mód iránt, hallgatólagos vagy félig-nyílt kétségbevonása annak, hogy a nagyobb közösség képes lenne a helyes, a főként természetes kiválasztásra; (2) az egyenlőség hamis értelmezése (általában), az egyenlőség megszerzése módjainak, eszközeinek helytelen megválasztása; (3) a képességek különféleségének, sokszintűségének burkolt vagy félig-nyílt tagadása; (4) önismeret hiány, amely egyidejűleg oka és okozata

jából, nincs eszközünk vágyunk (céljaink) betöltésére. A lényeges más: az, hogy nem a két legfontosabb közösségi úton indulunk feléje, tehát nem a társadalmi harc vagy a munka útján, hanem mellékutakon próbálunk megkaparintani valamit. A tehetetlenség is szüli. Amikor az irigy kárörömet érez, úgy vélheti: visszalopott valamit abból az örömből, ami nekem jutott, de ami neki is megadathatott volna. Érzi, hogy öröme nem túlságosan jogos; ezért nem is túl harsány. Zártabb: kaján. Nem is akarja leleplezni, mert az irigy nem kíván exponense lenni saját irigységének. Ehhez gyáva. Fontos: mindenféle túlnagy távolság csökkenti az irigységet. Ezért az irigység mindig a közbülső régiekben — és a középszer a legáltalánosabb. Tehát pél kispolgárságban. Történelmi ban szemlélve: aki egészen közragadt, az kevésbé irigy, az, akinek már van valamij ő már „belekóstolt": a vagyon mi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1977 ÁPR 30
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kosnás Roland

1011

Kosnás Roland: Béke

BIKÁ

E gomolyfelhős,
ekvizitáló délelő
örténik semmi. A szakértelmetlen
kerti munkák rügytapogatásból,
árbanjárásból, szimatolásból áll-
ak. Legföljebb a tavalyról maradt
aleveleket volna ildomos kisöpör-
i a lógó kertkapu mögül. A föld-
nűvelés három hét múlva kezdő-
lik, ha éppen kezdeni akarom. Éles
fény, széllel süt a Nap; mindegy.
Iatszortekert sarkigsálban, bá-
ányborfülesben dacolok. Főleg a
ocsma kisüstije támogat. Büdös;
m langyosít, barátkozásra terel.

Itt van mindjárt Pajesz, ahogy a
egyösvényről leérünk. A Traban-
ot szereli, köszönünk, kínálom,
neghúzzuk. Pajesz mindig örül ne-
em és kupakos félliteresemnek,
le most rondán káromkodik, ahogy
zokott.

— Idenézz — mondja „mivа-
nomra" és mutatja, hogy mi van.
A markában. — Csapágy — közli.
— Rögtön eldobom, ha megmon-
dod, hová dobjam. Előbb nézd
meg. Nézem. Kívül fényes, belül
repedezett. Pajesz tenyere zsíros.
Egyébként valóban csapágyat latol-
gat. A hozzávaló kerék, a Trabant
felkunkorodott ajtajával együtt, a
lábunk előtt hever. Pajesz a ra-
diálba rúg.

— Csapágy — jelentem a tény-

zá biztatóan és félrébb lép
Próbálkozom; az óriáscica r
csak, hogy hagyja magát simog
de mintha benyomtak volna a
sába egy magnót, vastagon dor
bol. Ébert irigykedik. A kapu
int, leguggol. Melléhúzódok.

— Látja az árokpadkát? És
útkoronát?

— Látom — mondom keves
biztonsággal. Pedig *tudom*,
olyan s remélem, hamarosan n
tudom, melyiket hívják *annak*.

— Hát ez van — kap föl
ágacskát a földről tüzetesebb fe
lágosításom helyett Ébert. Kett
ri a vesszőt, három párhuza

~~tokzatos, nem akarok perbe Felreértes ne essék: nem az ac-~~

Kosnás Roland

Kosnás Roland: Ketten

Élet és Irodalom. Bp. 1977. ápr. 2. XXI. évf. 14. sz. 11. lap.

dítottak. Sikerült hozzájutnom egyik számához: a vezércikk arról szól, hogy az olasz nőnek is joga van *élvezni* a szerelmet. A pápa összevonja szemöldökét, a Vatikán mennydörög, a tisztes monogámiában, kielégítetlenül megőszült korosztályok átkaikat szórják, a férfihad ijedten menekül a szexuális forradalomban rá váró energiaveszteség elől, s megálljt kiált. A középkori boszorkányperek visszfényét még néha látnunk kell. S nálunk? A család törvényesen védett intézmény. Az elv és a segítő jószándék (a körülményekhez képest) garantált. A család maga védettebb, mint a családot alkotó egyén. Mai ideálunk a szerelemből született házasság, amely hamarosan három gyerekre nem kis százalékot enged el az így is alig megfizetnek. Az állam gavallér: zsebébe nyúl, segélyeket ad, a beígért gyerekre, s nem kis százalékot enged el az így is alig megfizethető lakásárakból. Boldog, akit nem hálóznak be nehéz anyagi, családi körülményei, aki meg tud felelni a modellnek. Csak hát ritka az a szerelem (hiszen tudjuk, hogy a szerelem vak), amely éppen jókor ébred fel, mondjuk egy 28 éves diplomás, lakással rendelkező és kocsira gyűjtő mérnök és egy húszéves, már némi tapasztalatokat szerzett, de mai megítéléseink szerint még tisztességes

[illegible] indulni a belakható öröklakások világa felé.

Az író négy főszereplője így hát különbözőségei ellenére is változata egy ugyanazon sorsnak: *Bodnár Erika* Marija (csúnyácska, gyenge szervezetű, gyerekét spontán elvetéli) összeszorított foggal küzd, kapaszkodik, kísérli meg értelmezni a világ dolgait. Az egyetlen, akinek *húzása* van. Tragikai vétsége, hogy azoknak válláról tornássza fel magát, akikkel együtt kellene, lehetne érdemesülnie. Addig közösségi ember ő, míg ki nem válhat ebből a közösségből. *Moór Marianna* Ildikója válás után sodródott ide, s most fanatikusan próbálja felbomlasztani Közép-Európa legjobban őrzött házasságát, gyerekének viszszaszerzése és kettejük jövője érdekében. *Vörös Eszter* tizenhét éves Zsuzsija faluról érkezik, ahogy mondja „munkásosztálynak". Hamarosan az üzemi pszichológus lélektani és anatómiai érdeklődésének középpontjába kerül. *Farkas Zsuzsa* Borija kerüli a nős férfiakat, s ezzel együtt mindenfajta komplikációt az életben.

A legjobban megírt szerepet, Mariét, Bodnár Erika kapta egy szerencsés pillanatban. Ahogy színpadainkon elmúlóban van a happy end feloldó hatalma, ahogy

többiekkel és a nézőkkel is. ző és egy-egy szere lő k beavatása szinte kínálta v darab gazdagításának, a s lők továbbmotiválásának l ségét, egyszersmind Ildikó nak aggódó részeseivé tett bennünket, és kitöltötte v szerep — különösen a m részben jelentkező — üre tait. Az elhatároló tragiku dulat így csak az újsághír s mat keltő információ-er hat. Pedig e hír köré kér szerveződni az egész m rész: Zsuzsi ekkor sajnos csak jelzett sorsa, Mari rác nése, és a visszfény-szere elvesztő, Fülest olvasgató bezáródó világa. Ez a hitele ciografikus indíttatású r darab ebben az utolsó ne percben emelkedhetett voli magasabb régióba, s vál volna megrázóan maivá és *dalmivá*, ahol nem a szere nek kell kimondaniuk a képp élni" így didaktikus ig hanem magának a nézőnek csit most is csodálkozva ír mindezt, mert ebben a dar megvolt a lehetőség, s m maga az író riadt volna me ját mondanivalója súlyától.

Két kitűnő epizódszerepbe vérbeli színészt üdvözölhet zönség: *Lukács Margitot* és *Jánost.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 MÁR 5
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Kosnás Roland

1021

Kosnás Roland: Farsang

a hiányzók pótlására. (A pótlással kapcsolatosan utalt arra is, hogy hazánkban három platán-alfaj ismeretes, és a híres fasort természetesen csak az idős fákkal azonos alfajokból való csemetékkel szabad kiegészíteni.)

Jelenleg folyik az eljárás, hogy — amint az valóban logikus volna — az alcsuti védett platánsor kezelése is a Budapesti Állami Erdőrendezőség feladata legyen, amit ők örömmel vállalnak. A megfelelő határozat egy hónapon belül várható. S ekkor örömmel veszik munkájuk társadalmi támogatását, az Önök segítségét.

Még csak annyit: Kovács Mátyás tájékoztatása szerint Alcsuton — az arborétumon és a platánsoron kívül — még két védelemre méltó dendrológiai, erdészeti érték van, ezek ügyét is rendezni kell: egy keleti gyertyános, és az arborétum mögött, már annak területén kívül egy libanoni cédrus, amely Magyarországon a legidősebb, a legnagyobb.

L. I.

Utak

Az Élet és Irodalom 1977. január 22-i számában Lázár István *Utak valahová (II)* címmel többek között, vállalatunk által Szigetújfalu határába telepített tíz kút bekötőútjával is foglalkozott. Felrótta vállalatunknak, hogy „felesleges-en" saját utakat telepít, ezzel a pazarlás, felesleges pénzpocsékolás bűnébe esik. A tények pontos megismerése céljából tájékoztatjuk a szerkesztőséget a kúttelepítéssel kapcsolatos kiegészítő létesítményeink szükségességének okairól. Az ivóvíztermelés egészségügyileg igen kényes feladat. Éppen ezért az 1964. évi IV. törvény („A Vízügyről") a 16. §-a, ennek a 32/1964. (XII. 13.) kormányrendeletben kiadott végrehajtási utasítása a 35—36—37. §-ban rendeli el a víztermelő létesítmények körül „Védőterület" létesítését. Ennek nagysága több tényezőtől függ. A szigetújfalusi termelőtelepünkön a védőterületet — a rendelet értelmében — az útig ki kell terjeszteni.

A Fővárosi Vízművek a teljes védőterületet nem keríti be, ez alól felmentést kaptunk; a táj szépségének védelmére élősövényt létesítünk. Az egyes csáposkutakhoz szükség volt bekötőutakra, mert az építkezéskor több tonnás darabokat is kellett a helyszínre szállítani, másrészt a kutakban üzemelő gépeink javításakor autódaruval is oda kell férni bármilyen időben. Ezért az utak építését nem lehetett megtakarítani.

Hajdú György
igazgató

Ady franciául – mégegyszer

Még Bajomi Lázár Endre alapos hozzáértő megjegyzése után is marad némi igazítanivaló Térey (Kuthy? Kuti?) Sándor Ady-fordításai körül. Az első, a legmeglepőbb François Gachot, úgy látszik, már maga sem emlékezett, hogy a kötetről annak idején is kifejtette véleményét, mégpedig a Nyugat 1926 május 16-i számában (938—939. l.) Ott ugyan nem fogalmazott olyan keményen, mint fél évszázad múltán magánlevélben, de meg kell adni, ő már akkor rossz véleménnyel volt erről az Ady-átültetésről Ady meghamisításáról beszélt már akkor is, és nyíltan föltette a kérdést: „Bármennyire rokonszenves Térey kezdeményezése és bátorsága, félő, hogy ez a bemutatás inkább csak árt Adynak s egyben az új magyar poézisnek, idegenben Az olvasó bizonyosan szigorúnál tartja ezt a »végzést«, hiszen még is egy csinos könyvről, egy úttörő vállalkozásról, tetszetős és jól gördülő átültetésekről van szó, s valami csak maradt bennük az eredetiek szépségéből! De, fájdalom, itt többről van szó: a franciák, pár éve óta, mindjobban kezdenek érdeklődni idegen írók és művek iránt s mi sem csalhatja meg jobban ez a jóhiszemű várakozást, mint a ilyen hevenyészett és közepes tol mácsolások, amelyek aztán, idővel nemcsak az illető írónak vagy mű nek, hanem e mű képviselte irodalomnak is árthatnak . . ."

Úgy gondolom, ez az egykorú vélemény hitelesebb, mint a mai, s h valaki Térey Ady-fordításainak megítéléséről most alkot ítélete ebből kell kiindulnia, nem pedi Gachot mai, fél évszázad után érthetően csak elnagyolt visszaemlékezéséből.

Bajomi Lázár nem tudta eldönteni, melyik francia Ady-kötet jelent meg 1926-ban előbb: Téreyé avagy Zuckermandel és Carassó közös műve. Orosz László és Vitályos László Ady-bibliográfiájából (1972) kiviláglik, hogy Téreyé jelent meg előbb: első kritikáját már 1926 áprilisában közölte a Protestáns Szemle, míg a fordítópár kiadványáról először a Literatura októberi száma hozott ismertetést. A névtelen bíráló (talán maga a szerkesztő, Supka Géza) össze is vetette ezt az új kötetet Téreyével. Ez utóbbinak elsőbbsége tehát vitathatatlan.

Végül még egy megjegyzés. Nem kötözködni akarok Bajomi Lázár Endrével, de az az érzésem, a Dávid zsoltárából címül választott, s picit pontatlanul idézett mondás nem azt jelenti, amit ő tulajdonít neki („túlzás túlzást szül"). Pápai Páriz Ferenc öreg szótárában így idézi s így fordítja ezt a proverbiumot: *Abyssus abyssum vocat. Egyik nyomorúság ott éri a másikat.* Így ismeri O. Nagy Gábor gazdag szólásgyűjteménye is, és utal közismertebb változatára: *a baj nem jár egyedül.*

Péter László

SAJTÓFIGYELŐ
HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Kosnas Roland

ÉLET ÉS IRODALOM
1976 MÁR 13
1021

Kosnas Roland rajza

ek, csacskák, fecsegők, okosak
kezdeményezők. Elnyűtt far-
ernadrágban, piros kardigán-
an, fehér térdharisnyában és ka-
rul félrecsapott svájcisapkában
ülekeznének a gyalogjárón, az
testen, elvegyülve az Olvasók-
l, akiktől nem lehetne őket
egkülönböztetni.
Mert „igazi" gyerekek ők is,
m kigondolt kalandok valószí-
ütlen hősei, és nem a megismé-
hetetlen s éppen ezért örökké
sszavágyott gyermekkor nosztal-
ájából formált tűnékeny árnyak,
nem egytől egyig igazi pesti
ácok: a körfolyosós bérházak
kói, munkásnegyedbeli iskolák
nulói, olyanok, akikkel úton-
élen találkozhatunk, közértben
játszótéren, villamosmegálló-
rolnak, alkalmi focipályá
tit rúgdosnak, unalmas h
érdekes feliratokkal, elm
zokkal dekorálnak.
Ezeknek a kiskamaszol
dám krónikása Kántor
akinek most — kimonda
vetséges! — hatvanadik
napját ünnepeljük. Önek
őróluk ír, elbeszéléseib
napjaikat örökíti meg,
azonban nem szürke h
pok: Kántor Zsuzsa hu
megfürödve úgy ragyogn
szép tarka kavicsok a tük
ta patakmederben.
Kántor Zsuzsa új műfajt honosított meg ifjúsági irodalmunkban, a korszerű gyermek-elbeszélést, mely a modern elbeszélő próza változatos eszközeinek alkal-
Csacsifül, a Kulipintyó, Fácia Negra és más vidám történetek frójának jó egészséget és munkakedvet az elkövetkező években.

Petrolay Margit

Kosnás Roland

Kosnás Roland: Farsang

Élet és Irodalom, Bp. 1977. márc. 5.
XXI. évf. 10. sz. címlap.

a hiányzók pótlására. (A pótlással kapcsolatosan utalt arra is, hogy hazánkban három platán-alfaj ismeretes, és a híres fasort természetesen csak az idős fákkal azonos alfajokból való csemetékkel szabad kiegészíteni.)

Jelenleg folyik az eljárás, hogy — amint az valóban logikus volna — az alcsuti védett platánsor kezelése is a Budapesti Állami Erdőrendezőség feladata legyen, amit ők örömmel vállalnak. A megfelelő határozat egy hónapon belül várható. S ekkor örömmel veszik munkájuk társadalmi támogatását, az Önök segítségét.

Még csak annyit: Kovács Mátyás tájékoztatása szerint Alcsuton — az arborétumon és a platánsoron kívül — még két védelemre méltó dendrológiai, erdészeti érték van, ezek ügyét is rendezni kell: egy keleti gyertyános, és az arborétum mögött, már annak területén kívül egy libanoni cédrus, amely Magyarországon a legidősebb, a legnagyobb.

L. I.

Utak

Az Élet és Irodalom 1977. január 22-i számában Lázár István *Utak valahová (II)* címmel többek között, vállalatunk által Szigetújfalu határába telepített tíz kút bekötőútjával is foglalkozott. Felrótta vállalatunknak, hogy „feleslegesen" saját utakat telepít, ezzel a pazarlás, felesleges pénzpocsékolás bűnébe esik. A tények pontos megismerése céljából tájékoztatjuk a szerkesztőséget a kúttelepítéssel kapcsolatos kiegészítő létesítményeink szükségességének okairól. Az ivóvíztermelés egészségügyileg igen kényes feladat. Éppen ezért az 1964. évi IV. törvény („A Vízügyről") a 16. §-a, ennek a 32/1964. (XII. 13.) kormányrendeletben kiadott végrehajtási utasítása a 35—36—37. §-ban rendeli el a víztermelő létesítmények körül „Védőterület" létesítését. Ennek nagysága több tényezőtől függ. A szigetújfalusi termelőtelepünkön a védőterületet — a rendelet értelmében — az útig ki kell terjeszteni.

A Fővárosi Vízművek a teljes védőterületet nem keríti be, ez alól felmentést kaptunk; a táj szépségének védelmére élősövényt létesítünk. Az egyes csáposkutakhoz szükség volt bekötőutakra, mert az építkezéskor több tonnás darabokat is kellett a helyszínre szállítani, másrészt a kutakban üzemelő gépeink javításakor autódaruval is oda kell férni bármilyen időben. Ezért az utak építését nem lehetett megtakarítani.

Haidú György

Ady franciául – mégegyszer

Még Bajomi Lázár Endre alapos, hozzáértő megjegyzése után is marad némi igazítanivaló Térey (Kuthy? Kuti?) Sándor Ady-fordításai körül. Az első, a legmeglepőbb: François Gachot, úgy látszik, már maga sem emlékezett, hogy a kötetről annak idején is kifejtette véleményét, mégpedig a Nyugat 1926. május 16-i számában (938—939. l.). Ott ugyan nem fogalmazott olyan keményen, mint fél évszázad múltán magánlevélben, de meg kell adni, ő már akkor rossz véleménynyel volt erről az Ady-átültetésről. Ady meghamisításáról beszélt már akkor is, és nyíltan föltette a kérdést: „Bármennyire rokonszenves Térey kezdeményezése és bátorsága, félő, hogy ez a bemutatás inkább csak árt Adynak s egyben az új magyar poézisnek, idegenben. Az olvasó bizonyosan szigorúnak tartja ezt a »végzést«, hiszen mégis egy csinos könyvről, egy úttörő vállalkozásról, tetszetős és jól gördülő átültetésekről van szó, s valami csak maradt bennük az eredetiek szépségéből! De, fájdalom, itt többről van szó: a franciák, pár év óta, mindjobban kezdenek érdeklődni idegen írók és művek iránt, s mi sem csalhatja meg jobban ezt a jóhiszemű várakozást, mint az ilyen hevenyészett és közepes tolmácsolások, amelyek aztán, idővel, nemcsak az illető írónak vagy műnek, hanem e mű képviselte irodalomnak is árthatnak..."

Úgy gondolom, ez az egykorú vélemény hitelesebb, mint a mai, s ha valaki Térey Ady-fordításainak megítéléséről most alkot ítéletet, ebből kell kiindulnia, nem pedig Gachot mai, fél évszázad után érthetően csak elnagyolt visszaemlékezéséből.

Bajomi Lázár nem tudta eldönteni, melyik francia Ady-kötet jelent meg 1926-ban előbb: Téreyé, avagy Zuckermandel és Carasso közös műve. Orosz László és Vitályos László Ady-bibliográfiájából (1972) kiviláglik, hogy Téreyé jelent meg előbb: első kritikáját már 1926 áprilisában közölte a Protestáns Szemle, míg a fordítópár kiadványáról először a Literatura októberi száma hozott ismertetést. A névtelen bíráló (talán maga a szerkesztő, Supka Géza) össze is vetette ezt az új kötetet Téreyével. Ez utóbbinak elsőbbsége tehát vitathatatlan.

Végül még egy megjegyzés. Nem kötözködni akarok Bajomi Lázár Endrével, de az az érzésem, a Dávid zsoltárából című választott, s picit pontatlanul idézett mondás nem azt jelenti, amit ő tulajdonít neki („túlzás túlzást szül"). Pápai Páriz Ferenc öreg szótárában így idézi s így fordítja ezt a proverbiumot: *Abyssus abyssum vocat. Egyik nyomorúság ott éri a másikat.* Így ismeri O. Nagy Gábor gazdag szólásgyűjteménye is, és utal közismertebb változatára: *a baj nem jár egyedül.*

Kosnás Roland

Kosnás Roland: Béke

Élet és Irodalom, Bp. 1977. ápr. 30.

XXI. évf. 18. sz. 15. lap.

ORBÁN OTTÓ:

ISZLAI ZOLTÁN RIPORTJA:

BIKÁI

E gomolyfelhős, koratavaszi, telekvizitáló délelőttökön nemigen történik semmi. A szakértelmetlen kerti munkák rügytapogatásból, sárbanjárásból, szimatolásból állnak. Legföljebb a tavalyról maradt faleveleket volna ildomos kisöpörni a lógó kertkapu mögül. A földművelés három hét múlva kezdődik, ha éppen kezdeni akarom. Éles a fény, széllel süt a Nap; mindegy. Hatszortekert sarkigsálban, bárányбőrfülesben dacolok. Főleg a kocsma kisüstije támogat. Büdös; ám langyosít, barátkozásra terel.

Itt van mindjárt Pajesz, ahogy a hegyösvényről leérünk. A Trabantot szereli, köszönünk, kínálom, meghúzzuk. Pajesz mindig örül nekem és kupakos félliteresemnek, de most rondán káromkodik, ahogy szokott.

— Idenézz — mondja „mivanomra" és mutatja, hogy mi van. A markában. — Csapágy — közli. — Rögtön eldobom, ha megmondod, hová dobjam. Előbb nézd meg. Nézem. Kívül fényes, belül repedezett. Pajesz tenyere zsíros. Egyébként valóban csapágyat latolgat. A hozzávaló kerék, a Trabant felkunkorodott ajtajával együtt, a lábunk előtt hever. Pajesz a radiálba rúg.

— Csapágy — jelentem a ténynek megfelelően.

— Volt — vakkant rá dühösen —, három hete vettem. Ebben a sárban — mutat a rémséges földútra — alig használtam. Reggel, csak innen a betonútról, a gázpalackért megyek, fordulok, roppan. No, kutyaúristen, a tied.

zá biztatóan és félrébb lépeget. Próbálkozom; az óriáscica nemcsak, hogy hagyja magát simogatni, de mintha benyomtak volna a hasába egy magnót, vastagon dorombol. Ébert irigykedik. A kapuhoz int, leguggol. Melléhúzódok.

— Látja az árokpadkát? És az útkoronát?

— Látom — mondom kevesebb biztonsággal. Pedig *tudom*, van *olyan* s remélem, hamarosan megtudom, melyiket hívják *annak*.

— Hát ez van — kap föl egy ágacskát a földről tüzetesebb felvilágosításom helyett Ébert. Kettétöri a vesszőt, három párhuzamos vonalat rajzol. A középsőt megvastagítja. — Árkok — bök a két szélső vonalra. — Magasabban vannak, mint az út koronája. És el tudja képzelni, hányas csöveket raktak le a beton végén? Nyolcszázasokat!

— Igen?

— Gen. Közben az út közepén

Miller, Dr. Ing. von V. 57.

Kosmer Dominic Hypolit

geb. in Papa

1776-78

Bécsi akadémia
könyvtár

Andahási
Kosnya Béla

Lásd: Andahási

M.D.K.

KOSOLI Vinc.

muraviorum magister

Pásztó

1952)

Müvért. Kapossy János: Épitők, szobrászok festők és grafikusok Magyarorszgáon 1828-ban 136. l.

Kosolnai

Kosókészítők

d.

Jedlicska I

326. l.

Fasor

198. Aert van der Neer.

Kosolnai rk. templom

l.

Jedlicska I

273. l.

MDK

Koss László dr. szobrásznöv.

e.a: Festő- és Szobrászképző Isk. kiáll.
Ujság, 1941. dec. 18.

MDK

Koss László dr. szobrásznöv.

e.a: Festő- és Szobrászképző Isk. kiáll.
Ujság, 1941. dec. 18.

MDK

Koss László

Női fej, terrakotta

KUT kiáll. N. Szal. 1943. okt. 31.

MDK

Koss László

Női fej, terr.

KUT kiáll. N.Szal. 1943. okt. 4 l.

MDK

Koss László

T.Sz.G: A 18. Tavaszi Szalon. Ujság, 1943, jun. 23. 6.l.

Koss László MDK

Önarcmás

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Koss László MDK

Önarcmás, gipsz

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

M.D.K.

KOSOVICS Mart.

muraviorum magister

Érsekújvár

10 sodal

1952)

Müvért. Kapossy János: Építők, szobrászok festők és grafikusok Magyarorszgáon 1828-ban 136. l.

Kossa Mátyás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
1965 APR 16.

Tisztelt Szerkesztőség!

Emlékezés Kossa Istvánra

A nekrológok beszámoltak Kossa István harcos, fiatal éveiről, magas tettszintű forradalmi múltjáról, üldöztetéséről, szenvedéséről, a Mura-halálszázadba kerüléséről, a szovjet csapatokhoz átjutásáról, s arról, hogy fegyverrel kezében vett részt hazánk felszabadításában s a felszabadulás után milyen fontos pozíciókat töltött be, mikor a nagy követelményű korszak vezető posztjain kellett helytállni.

Kossa István a tragikus időkről, a fasiszta üldöztetés napjairól írásban is beszámolt. A 401-es különleges büntető század tagjainak sorsát, meggyilkolását vetítette fel »A Dunától a Donig« című híres könyvében. Legutóbb, a Kortárs márciusi számában olvashattuk »Raziában« című írását. Ezt is, mint minden művét, az átélés ereje jellemzi.

Megbecsülte és szerette az írókat és művészeket, s ahol lehetett, segítségükre sietett. Mikor a SZOT főtitkára volt, nála jártam a vele együtt elhurcolt férjem halálának igazolása ügyében, mert Kossa István tanúja volt férjem meggyilkolásának s erről be is számolt könyvében. Az értelmiségiek elhelyezkedése abban az időben még nem ment könnyen, és nagy segítség volt számomra, hogy ajánlására, diplomáim alapján, nyelvtanári elfoglaltsághoz jutottam.

Kossa István, aki a munka és küzdelem világából jött, nem feledkezett meg azokról, akik azonos célokért küzdöttek, és komoly munkával segítették a népi demokráciát, vagy művészetükkel hozzájárultak országunk kultúrnívójának emeléséhez. Sok kép megvásárlása az ő iniciatívája alapján történt.

Mindenki, aki csak ismerte, szeretettel és megbecsüléssel őrzi emlékét.

Martos Sándorné

NAPI KRÓN

Zsiga,

vagyis teljes nevén Zsiga de Felsőzamárdi (nagyon előkelő familia) itthon van, és ez úton mond hálás köszönetet mindazoknak, akik levélben, telefonon vagy személyesen megkerestek bennünket és segítettek felkutatásában. Kétnapos izgalmas nyomozás után a döntő értesítést végül is Vásárhelyi Rudolféktól kaptuk, régi barátainktól. Arról, hogy az elmúlt héten hol, merre járt s hányódott, Zsiga eléggé tartózkodóan nyilatkozik; különben már elfoglalta megszokott helyét a zöld karosszékben, hogy fáradalmait kipihenje. Külön köszönjük azok megható kedvességét, akik eltűnt kutyánk helyett másik tacskóval akartak megajándékozni, de hát Zsiga azt igéri, hogy most már jó kutya lesz, többé nem csavarog el.

Karinthy Ferenc

— **Az ifjúságvédelemről** tárgyalt az országgyűlési képviselők Baranya megyei csoport-

— **Lugossy Jenő** művelődésügyi miniszterhelyettes csütörtökön fogadta a Mincso Csernev népoktatásügyi miniszterhelyettes vezetésével hazánkban tartózkodó bolgár oktatásügyi küldöttséget.

— **A KGST** élelmiszeripari állandó bizottságának gépesítési és automatizálási munkacsoportja Budapesten április 12 és 15 között tartotta második ülését. A munkacsoport javaslatokat dolgozott ki az élelmiszeripar és a gépgyártás együttműködési formáira. A tárgyaláson megalapozott együttműködés célja, biztosítani az élelmiszeripar korszerű gépekkel és berendezésekkel való ellátását.

MULA

MDK

Kossa Jnáos festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi
Móra F.Muz. 1961. jul.

MDK

Kossa János festő

Szerepelt a Dél-alföldi Képző-
művészek Kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Kép-
zőművészek Kiállítása Szegeden.
Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember.
9. l.

Kossack György

ötvös

irod + 1626. szept. 10.

Gy. Brassó Erd. Muz.

382.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
al

Kossak A.R.
Indulás a front felé, olaj

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.
12 l.

KOSSACK Katalin keramikus

1995. december 2-3

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

Kati az afrikai tüzet is állja...

Kossack Katalin kerámikusművész neve ismerősen cseng a megye művészetbarátai, rokonművészei körében. Akkor is, ha már több éve annak, hogy Katalin német származású férjével és két lánykájával Mainburgban él. Persze nem állja meg, hogy évente több alkalommal is össze ne kapja a lányokat, elindítsa a mikrobuszt és hazainduljon a családjához, a barátokhoz, a lányok iskolájához (a békéscsabai 3. számúban rendszeresen vizsgáznak a magyar oktatási anyagból). A legelszabadultabb fantázia vakmerőségével kalandozik a világban, de ilyen családi összetartozás, ilyen baráti kör és ilyen iskola csak Békéscsabán teremtődött számára.

Katalin ez évben Afrikában, Szenegálban tanult 4 hétig fazekasművészetet és ősi motívumokat a diola nevű természeti vallású népnél. Nyugat-Afrikában, a Casamance folyó vidékén megőrizték elszigeteltségüket egészen a század végéig, bár rabszolgákat különös kegyetlenséggel hurcoltak el tőlük is.

— Forróvérű, temperamentumos emberek közé kerültem, ahol például megtanultam tamtamdobot is készíteni, használni — meséli Kati. — Teljesen összetartozik a zene és a fazekasnők élete, munkája. Előbb tanulnak meg dobolni, mint járni. Az első ritmust az esőcsepptől tanulják, a többi magától formálódik már. A természetesség tartozik az életükhöz, a művészetükhöz. A természeti katasztrófákat is természetességgel fogadják, valójában ezek az emberek, talán egy kunyhó birtoklásán kívül, teljesen nincstelenek. Mégsem láttam sehol annyi nevető arcot, mint éppen ott. A diola nők osztoznak a férfiakon, eggyel akár 3 asszony is megfér. Az anyag tiszteletét és az élet szeretetét tanultam tőlük, az agyag égetési eljárásait, a festés különleges módjait is megmutatták.

A nagy bizalom jele volt, hogy elmehettem velük egy temetésre, ahol a halott „mutatta" az utat. Zene és tánc volt a szertartás része, persze mindvégig nem

A kerti kerámiák az ősi motívumokat őrzik

lehettem velük. Ezektől a népektől az ősi kerámiakészítést, égetést, a festékek készítését lehet megtanulni. A totemmotívumaikat a kerti kerámiák készítésénél is hasznosítom.

A nők a fazekasok ezeknél a népeknél, ők dolgoznak, szülnek és nevelik a gyermekeket, a férfiak általában elmélkednek az élet nagy dolgain. Gondolom, a mieink is megirigyelnék ezt az életformát. A diola asszonyok fazekairól az egész család jellemzői leolvashatóak, a gyermekek neme, életkora, száma. Jártam már Afrikában és szeretnék is visszatérni, legközelebb Ghánába, az Elefántcsontpartra.

Talán egyszer majd könyvbe foglalhatom az élményeimet. „Aki a füstöt nem állja, sohasem éri el a tüzet" — mondják az ottaniak. Nemcsak ezt az ősi forrást tanulnám szívesen, hanem a saját kultúránknak olyan alkotóelemeit is, mint például a Miska kancsó készítésének ősi módozatait.

Bede Zsóka

Bőrfestmények a Mednyánszky Galé

Három igaz
Alkotói szövetségre léptek,
míves, szép munkadarabok
műhelyeikben. És most a kö
léptek Budapesten, a Me
Galéria adott otthont Csu
Várkonyi János és Zajácz Ta
kiállításának

Hétvégi H

1995. december 2–3., szombat–vasárnap

Dr. Kovács Pál, az ötvenöt éves orvos 1990 óta a Magyar Szocialista Párt országgyűlési képviselője. A Horn-kormány megalakulásakor az egészségügyi tárcát kapta, 1995.

Trónörökösi esküvő – „új arculatú császárság”? (2. oldal)

A HAZA MINDEN ELŐTT!

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

KÖZÉLETI NAPILAP

1993. JÚNIUS 10., CSÜTÖRTÖK ÁRA: 13,80 FORINT XLVIII. ÉVFOLYAM 133. SZÁM

Az Expo ’96 Békésből nézve

Az 1996-os budapesti világkiállítás előkészítése nagy lendülettel folyik. Békés megye szerepvállalásáról kérdeztük Bitó Sándort, a világkiállítás Bács-Kiskun—Békés—Csongrád megyei szakreferensét. (5. oldal)

A rejtélyes repedés-járvány

Korábban már hírt adtunk a medgyesbodzási rejtélyről, arról, hogy egyre több ház fala megrepedezett. Azóta tíz másik településen is tapasztaltak hasonlót. Mi lehet az oka? (6. oldal)

Korunk betegsége a diabétesz

A statisztikai adatok szerint a cukorbetegek száma egyre növekszik. Ennek okáról, a szövődmények kialakulásáról, a gyógyításról beszélgettünk dr. Fövény József egyetemi docenssel. (8. oldal)

Harangszóra robbanás

Bombariadó Orosházán

Orosházán a Táncsics Mihály Gimnáziumban kedd délelőtt megcsörrent a telefon. Ismeretlen hang közölte, hogy 12.30 órakor robban az épület.

— Diák lehetett az illető — tájékoztat Fülöp Béla igazgató —, bizonyára jó heccnek szánta a dolgot. Mi viszont komolyan vettük, kiürítettük az iskolát fél 10-kor. Az egyórás csúszást azonban senki nem úszta meg, délután minden osztály bepótolta az elmaradt órákat. Iskolánkban hasonló esetre még nem volt példa, de ha máskor is előfordul ilyen, akkor kilátásba helyezzük a szombati tanítást, bármilyen szomorú lesz is. Cs. I.

Dollármilliós „exportgarancia-papírok”

Az okirathamisítás szálai Orosházára vezetnek?

A Földművelésügyi Minisztérium tegnap kiadott közleménye utal arra: a sajtóban és a rádióban június 9-én a közvélemény tájékoztatást kapott arról, hogy egy vidéki húsipari kft. részére hamisított miniszteri aláírással és pecsétlenyomattal ellátott okiraton 4 millió dolláros exportgarancia-vállalás történt és ez ügyben rendőrségi vizsgálat folyik.

Sem az ügyben szereplő kft., sem megbízás alapján más szerv, illetőleg személy a Földművelésügyi Minisztériumhoz hitelvisszafizetési garanciavállalási kérelemmel nem fordult. A földművelésügyi miniszter nem adott, de nincs is hatásköre hitelvisszafizetési-garancia vállalására. Közönséges közokirat-hamisítás történt. Ezért a büntető feljelentést azonnal megtették. A hamisításhoz egyik minisztériumi részlegnek sincs köze. A hamisított okirat nem az FM pénzintézeti és vállalkozási főosztályától került ki a klagenfurti bankhoz. A nyomozóhatóságok hatáskörébe tartozik a hamisítást elkövetők felderítése — hangsúlyozza a közlemény.

*

A tegnap esti TV Híradóban, nem hivatalos értesülésre hivatkozva az is elhangzott, hogy az Oroshús Kft. kenőpénzért vette a garanciapapírt. A nem létező Kft. Orosháza-szerte ismert tulajdonosa egy volt áfész-tollfelvásárló.

Verekedéssel végződik a kárpótlás?

Fogyó földek, növekvő indulatok

Befejezéséhez közeledik a kárpótlási igények elbírálása. Hol tartanak a munkákkal, s visszakapja-e mindenki a földjét — érdeklődtünk *dr. Gondös Józseftől*, a Békés Megyei Kárrendezési Hivatal vezetőjétől.

— A hozzánk benyújtott mintegy hatvanötezer kárpótlási igény kilencven százalékát már elbíráltuk, ami azt jelenti, hogy terveink szerint augusztus 1-jére a hátralévő hatezret is feldolgozzuk. Várhatóan kétszáz olyan ügyünk lesz, amelyre bírói ítélet mondja ki a végső szót. A pénzhiány az egyetlen, amely akadályokat gördíthet a munkánk elé, ugyanis országos szinten 350 milliós költségvetési hiánya keletkezett a hivatalnak.

— *Hogyan jött létre ez az óriási hiány?*

— Sokkal több árverést kell tartani, mint amire kezdetben a politikusok számítottak. Az eredetileg tervezett földvásárlók száma duplájára is növekedhet. A legfőbb oka a föld iránti óriási igénynek az, hogy az emberek csalódtak a különféle privatizációs lehetőségekben. Az ÁVÜ például olyan tulajdonokat ajánl fel kárpótlási jegyért, amelyeket korábban többször is sikertelenül próbált eladni. Ezek kárpótlási jeggyel sem kelnek el. Tehát egyedül a földet tartják jó befektetésnek a kárpótlási jegyek tulajdonosai.

— Lesz-e elegendő földterület a megnövekedett igények kielégítésére?

— Napjainkban ez a kérdés vetődik fel a legtöbbször, és sajnos azt kell mondanom, hogy a települések legtöbbjében nem lesz elég föld. Ennek nemcsak a nagyszámú földigénylés az oka, hanem az is, hogy a kárpótlás kezdetekor sokan fele értékben jutottak hozzá a földhöz, így akár meg is duplázhatták eredeti földigényüket. Tehát felvásárolták másoknak a részét is.

(Folytatás a 3. oldalon)

Június 19-étől július 18-áig

Békés–Tarhosi Zenei Napok

A jövő szombaton, vagyis június 19-én a tarhosi zenepavilonban az ünnepélyes megnyitót követően Erkel-díszhangversennyel veszi kezdetét az egy hónapig tartó, immáron a XVII. Békés—Tarhosi Zenei Napok rendezvénysorozata. A nyár egyik hazai kulturális csemegéje számos vonzó programmal várja az idén is a zenerajongókat. A nyitónapot követően a késő délutáni órákban, ugyancsak a zenepavilonban Kórusantológia címmel válogatás hangzik el a magyar kortárs kórusirodalomból, melyen közreműködik a Debreceni Kodály Kórus, Kamp Salamon vezényletével. Ugyancsak e napon, de már este rendezik a kórusfórumot, a zeneszerzők és karnagyok találkozóját. Június 26-án és 27-én a zenepavilonban a citerások országos találkozója ígérkezik csemegének. Június 29-én a

(Folytatás a 3. oldalon)

Nem holdbéli táj – aszály

Aszály sújtotta földjeink mutatják ezt a siralmas képet, s hogy ennek ellenére miért csak 12 ezer hektárt öntöznek megyénkben, arról olvashatnak a 3. oldalon FOTÓ: FAZEKAS FERENC

Egy kézből irányított földárverés

Háromszoros túljelentkezés volt a tegnapi békéscsabai földárverésen, ahol a Csabatáj Tsz 6500 aranykorona értékű, 147 hektáros tábláját árverezték. A vásárlók között egyezség nem jött létre, ezért licitálás következett. Egy megbízott kezében 7 millió forint értékű kárpótlási jegy összpontosult, és ő az 1000 Ft/aranykorona értéket tartotta. A tulajdonosok többsége nem volt hajlandó a tétet emelni, ezért az árverés kudarcba fulladt, a területnek a háromnegyed része megmaradt.

A vásárlók egy része felháborodott, hogyan gyűlhetett össze valakinek a kezében 7 millió forint értékű kárpótlási jegy, de az árverezési bizottság jogilag mindent rendben talált a vizsgálat során. Az árverést elnapolták.

Kedden egyébként a Csabatáj Tsz másik táblájára hirdettek árverést, de az technikai okok miatt maradt el. Valószínű, hogy ez játszott közre abban, hogy a tegnap árverezett telekgerendási hármas táblára ilyen nagy volt a túljelentkezés.

Ny. L.

Nicsak, ki beszél (még)?!

Magyarnak a magyar a legnagyobb ellensége — mondja barátom, mielőtt indulnánk Csurka István békéscsabai előadására. Kijelentésével arra utal, hogy most, amikor a legnagyobb szükség lenne az összefogásra, akkor acsarkodnak, sárt dobálnak egymásra a politika atyjai, akiket mi juttattunk fel, be, oda, de akik helyettünk inkább egymás marásával foglalkoznak. Egységet papolnak kizárások után, de kérdem én, kiknek az egysége ez? Veszekednek liberalizmuson, népi-nemzeti mozgalmon, bal- és jobbszárnyon, bizonygatják saját politikájuk igazát, de ez már valóban csak a saját igazuk lehet, hiszen köztük és köztünk szakadék tátong, tömegbázisuk olyan kicsi, hogy nem is hiszik. Minderre felkent, nagy szónokaink azt mondják, hogy zsúfolásig telnek a termek, ha megjelennek és kinyilvánítanak, odamondanak vagy ígérnek. Igen, megtelnek a termek, mert az emberek kínjukban, kíváncsiságukban, sorsuk javulásának piciny reményében bemennek, de amikor távoznak, többségük csak legyint az elhangzottakra. A rendszerváltás, a demokrácia, a szabadság fogalmak nemes tartalma üresen csengő szavakká változott, ezekkel már nem lehet egy népet beoltani.

Magyar sajátosság szerint pedig ekkor következik az, hogy kígyót-békát mondanak egymásra, osztódnak, kiválnak, kizárnak, ellenséget keresnek ahelyett, hogy kéz a kézben kiutat keresnének. Mert ennek a népnek élnie kell!

Nyemcsok László

Ajándék kerámiák Békéscsabának

Kossack Katalin Németországban élő békéscsabai keramikusművész hét táblát ajándékozott Békéscsaba városának. Az újratelepítés 275. évének alkalmából készült raku kerámiák a Gesta Hungarorumból és a Pápai Tized lapjairól vett szöveget ábrázolnak FOTÓ: FAZEKAS FERENC

Exclusive Flowers

Az
Exclusive Flowers
értesíti kedves vásárlóit, hogy az ismert
Békéscsaba, Bartók Béla út—Vozárik utca sarkán lévő
üzlethelyiségét újjávarázsolta, kibővítette,
így a selyemvirágok, műanyag kerti bútorok még nagyobb
áruválasztékával várja Önöket!

Az Exclusive Flowers természetesen
a Csaba Expóról
sem hiányozhat és a vásár helyszínén újabb
szenzációs meglepetésekkel várja vásárlóit:

— cserepes élő virágok 20—40%-os árengedménnyel
— a „hagyományos” áruiból (kerti bútorok,
selyemvirágok) 10% árengedménnyel!

Szeretettel várjuk Önöket üzleteinkben és feltétlenül
keressen fel bennünket a Csaba Expón is! Megéri!

Exclusive Flowers
Exclusive Flowers
Exclusive Flowers

HÍR PLUSZ

Pénzügyek

Várhatóan a jövő hónapban „pénzügyi rendkívüli állapotot" vezetnek be Japánban, mert a tervezetthez képest lényegesen kevesebb adó folyik be a kincstárba. Ennek oka a másfél éve tartó gazdasági pangás. A tokiói pénzügyminisztérium szerint emiatt rendkívüli lépések meghozatalára lesz szükség, így igen kemény lefaragások várhatók majd az 1994. évi állami kiadásokban is.

***

Nahát, egy csónakban eveznénk a japánokkal? Ha valaki, mi magyarok most igazán meg tudjuk érteni a gondjaikat, hiszen nálunk is „pénzügyi rendkívüli állapot" van, csak mi pótköltségvetésnek nevezzük. Stimmelnek a tervezett rendkívüli lépések, meg a lefaragások is — csak abban lehet jókora különbség, hogy miből és mennyiből faragnak le ott és itt... T. I.

ENSZ-figyelmeztetés a horvátországi szerbeknek

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa tegnap nyilatkozatban figyelmeztette a horvátországi szerbeket: tervük, hogy a júniusi népszavazás után az általuk elfoglalt területeket beolvasszák Szerbiába, elfogadhatatlan. Az ENSZ békefenntartói által ellenőrzött övezetek (azaz a szerbek megszállta területek) Horvátország szerves részét képezik — mutatott rá a BT elnöke által kiadott nyilatkozat, amelyben felhívták a szerbeket: kapcsolódjanak be ismét a horvátokkal folytatott tárgyalásokba. A tanács egyúttal figyelmeztette a horvátokat is: biztosítani kell a megszállt területek minden lakosának jogait.

A testületben egyébként változatlanul lassan őrölnek a malmok a boszniai kérdésben. A múlt héten elfogadott határozat a boszniai védett övezetek megerősítéséről változatlanul csak papíron létezik. Muhamed Sacirbey, Bosznia ENSZ-nagykövete esti amerikai tv-nyilatkozatában keserűen szólt arról, hogy a védett övezetek terve csak ürügy arra, hogy — mint mondotta — a nemzetközi közösség takaréklángra tegye a boszniai válságot, és a kialakult helyzet állandósodjék. Jóllehet Gorazde a védett övezetek egyike, és a szerbek azt szüntelenül támadják, mégsem vetették be a NATO légierejét, amint a határozat előirányozza.

Helmut Kohl Kijevben

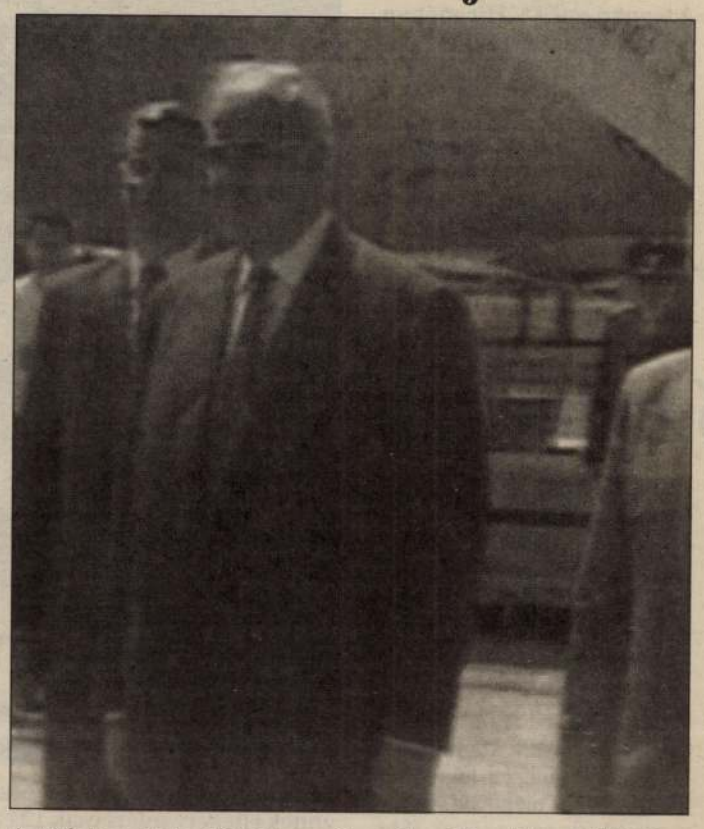

A Mária-palota előtti ünnepélyes fogadással kezdődött tegnap Helmut Kohl kétnapos kijevi látogatása. A német kancellár először jár az ukrán fővárosban azóta, hogy Ukrajna 1991 nyarán kikiáltotta függetlenségét. Kohl nyomban a fogadás után négyszemközti megbeszélést kezdett vendéglátójával, Leonyid Kravcsuk ukrán elnökkel

Az oldal külpolitikai tudósításai az MTI hírei alapján készültek.

Munkában az őrhajók Mohácson

Ma megkezdik tényleges ellenőrző munkájukat a június eleje óta Mohácson tartózkodó német őrhajók — jelentette be tegnapi sajtótájékoztatóján Gert Eberhardt, az ellenőrző csoport vezetője. A május 25-én, Rómában aláírt memorandumot, melyet Magyarország, Bulgária, Románia és a Nyugat-Európai Unió képviselői láttak el kézjegyükkel, hétfőn adták át Magyarországnak, megteremtve ezzel az ellenőrzés megkezdésének jogi feltételét — mondta el a csoport német állampolgárságú vezetője. A hajóknak nincs fegyverzetük, legénységük szolgálatban viselhet oldalfegyvert. A Duna Baja alatti alsó szakaszán és Mohács térségében járőröző naszádok kizárólag az áthaladó hajók rakományának ellenőrzésében vesznek részt, a vízi járműveket azonban csak a magyar hatóságok állíthatják meg.

Kérdőjelek

Marshall-szellem?

Közép- vagy Kelet-Európához tartozunk? Hová kötnek inkább gazdasági, történelmi hagyományaink? Az utóbbi években nem annyira nyelvészeti, mint inkább politikai indíttatású viták sora zajlott e kérdés körül. Most Garmisch-Partenkirchenben viszont egy újabb kifejezéssel ismerkedhettek meg a tudósítók: Rühe német védelmi miniszter következetesen „Köztes-Európát" emlegetett, mint olyan, bizonytalanságában veszélyessé válható régiót, amely egész kontinensünk stabilitását megingathatja.

Mit kell tenni e fenyegető folyamat megakadályozásáért? — tette fel a kérdést a Marshall tábornok nevét viselő új Stratégiai Tanulmányok Központjának felavatására érkezett számos magas rangú vendég. A leggyakrabban elhangzó válasz magyar szempontból igencsak kedvezőnek tűnik: a gazdasági segítségnek párosulni kell a Nyugathoz fűződő biztonságpolitikai szálak erősítésével. Most, az ezredfordulóhoz közeledve köszönnek vissza tehát az Egyesült Államok hajdani kül- és védelmi miniszterének szándékai, a regionális érdekegyeztetéstől a partneri képességek kifejlesztésén át érzékeny térségünk gazdasági magáratalálásának elősegítéséig.

Lesz a feléledő Marshall-szellem mellett Marshall-terv is? Pontosabban: remélhető a második világháború utáni nagyarányú fejlesztési segélyek manapság oly sokszor sürgetett újra-beindítása? Ez ügyben persze a bajor üdülőhely friss tanulmányi központja nem illetékes, de Washingtontól az EK-ig megannyiszor lehetett már hallani józan, reális figyelmeztetést: nem várható új segélyhullám. Már az is nagy szó lenne, ha a „Köztes-Európa" fontosságának felismerése a jövőben jobban érződne az amerikai diplomácia lépéseiben. De a Marshall-szellem tényleges érvényesülése akár jelenthet annyit, mint néhány, banki feltételekkel körülbástyázott dollárátutalás...

SZEGŐ GÁBOR, FEB

Bőrfejűek támadása Bordeaux-ban

Arab diákokra támadt bőrfejűek egy csoportja tegnapra virradóra Bordeaux-ban. Egy diákot súlyosan megsebesítettek. A tettesek elmenekültek, a rendőrség nagy erőkkel nyomoz utánuk. A skinheadek az utcán támadták meg a csoportot: egy marokkói és egy tunéziai diákot és egy diáklányt. A marokkói diáknak és a tunéziai diáklánynak sikerült elmenekülnie, társukat azonban kegyetlenül összeverték a bőrfejűek. A támadás a városban nagy felháborodást keltett, mert Franciaországban eddig rendkívül ritkán fordultak elő hasonló fajgyűlölő akciók, és a közvélemény hevesen elítélte azokat.

Folytatódnak a közel-keleti béketárgyalások

Valamennyi fél elfogadta a meghívást, és Washingtonban június 15-én folytatódnak a közel-keleti béketárgyalások, jelentette be kedden az amerikai külügyminisztérium. Izrael tárgyalásai arab szomszédaival és a palesztinokkal 1992 ősze óta folynak, de eddig jószerével semmit nem hoztak azon túl, hogy a felek — ezúttal először — közvetlenül vitatják a válság rendezésének lehetőségeit. A legutóbbi, május közepén véget ért washingtoni forduló sem hozott semmi haladást, noha az amerikai kormány (a kudarc elkerülésére) az utolsó pillanatban saját, kompromisszumos javaslatot terjesztett elő.

A donyecki bányászok sztrájkra készülnek

A donyecki bányászok önálló akciója után tegnap a mindeddig kormányhű Ukrán Szakszervezeti Szövetség (USZSZ) is sztrájkfelhívást tett közzé. A nyilatkozatot ismertető UNIAN hírszolgálat szerint június 15-én nagyszabású tiltakozó gyűléseket szerveznek, egyidejűleg sztrájkkészültségbe lépnek arra az esetre, ha a kormányzat nem hajlandó teljesíteni követeléseiket. Az Interfax Ukraina hírügynökség helyszíni jelentése szerint sikertelen volt a kormányzat és a bányászok közötti alkudozás, miután a bányászok nem fogadták el Viktor Pynzenik miniszterelnök-helyettest tárgyaló partnernek.

Trónörökösi esküvő – „új arculatú császárság"?

Naruhito japán trónörökös tegnap házasságot kötött Ovada Maszakóval, a japán külügyminisztérium 29 éves volt diplomatájával. A császár családtagjai és a japán hatalmi ágak képviselői csak néhány percig láthatták, amint a trónörökös pár bevonul a császári palota szentélyébe, ahol sinto szertartás szerint tartotta meg esküvőjét.

Jókívánságaikat tolmácsolták az ifjú párnak a japán kormánypárt és a mérsékelt ellenzéki pártok vezetői. A liberális demokrata párt azt várja, hogy a trónörökös pár jelentős szerepet tölt majd be az ország életében, a Komeito ellenzéki párt pedig azt, hogy az ifjú pár a nép elé példaként állítható életet alakít majd ki. A legnagyobb japán ellenzéki párt, a Szociáldemokrata Párt üdvözlete mellett sajnálatának adott hangot amiatt, hogy az esküvőt sinto vallási szokások szerint rendezték meg, megsértve ezzel az alkotmánynak az állam és a vallás különválasztásáról szóló elvét. Ugyanezért bírálta a kormányt a Japán Kommunista Párt is.

Az esküvőre 3 millió dollárt fordítottak azon a 15 millió dolláron felül, amibe a biztonsági intézkedések kerültek. A szerdai japán lapok vezércikkeikben „új arculatú" császárságról írnak, arról, hogy az emberek többsége azt szeretné, ha a császári család nyitna a közvélemény felé. „Első ízben válik olyan ember a császári család tagjává, akinek tapasztalatai vannak a valóságos életről" — írja a Mainicsi Simbun az új hercegnőről, Ovada Maszakóról. Az Aszahi Simbun viszont máris változást vél felfedezni a trónörökösnővé vált Maszako-szan viselkedésében. A hercegnő „az utóbbi hónapokban vesztett vidámságából, sokkal visszafogottabbá vált" — olvasható.

Az ifjú pár — a hercegnő vesztett vidámságából?

A „Tizenkettek" támogatják

A délszláv válság jegyében kezdte meg találkozóját tegnap Luxembourgban Warren Christopher amerikai külügyminiszter európai közösségi kollégáival. A Tizenkettek kedden — miután meghallgatták Lord Owen jelentését, továbbra is támogatásukról biztosították az átfogó rendezést kínáló Vance-Owen tervet, üdvözölve egyúttal az ehhez a feltételeket megteremtő — „védett övezetekre" vonatkozó — ENSZ-határozatot.

A kedd este közzétett közösségi nyilatkozat mindenesetre szorgalmazza, hogy a védett övezetek biztosításához az Egyesült Államok és Oroszország egyaránt ajánljon fel kellő súlyú katonai erőt, sőt — egyelőre nem hivatalos értesülések alapján — azt is tudni lehet, hogy elsősorban Franciaország és Nagy-Britannia felvetette a mohamedán országok bevonását is a muzulmán közösségek védelmére szolgáló műveletek végrehajtásába. (Állítólag elsősorban Marokkó, Tunézia és Pakisztán neve merült fel ennek kapcsán.)

Haszbulatov feltételei

Az orosz parlament elnöke tegnap olyan feltételekkel állt elő, amelyek kétségessé teszik visszatérését az Alkotmányos Tanácskozásra. Moszkvában ezzel együtt arra számítanak, hogy a parlamenti vezetés és a képviselői testület egy része folytatja a párbeszédet az államfővel. Haszbulatov kijelentette: a törvényhozás csak abban az esetben képviselteti magát az értekezleten, ha az elnök visszavonja a szovjetek és a demokrácia összegyeztethetetlenségéről vallott tézisét; ha a tanácskozás valamennyi (vagyis az elnöki és a parlamenti mellett a kommunista) tervezetet megvitatja; ha az új alkotmány elfogadása a jelenlegi alkotmány szerint, a parlament és a népképviselő kongresszus döntésével összhangban történik.

Mindennap feladhatja ☎ 441-311
SZUPEREXPRESSZ hirdetését
50%-os felárral, ha azt szeretné, hogy a másnapi újságban megjelenjen.
Hirdetését személyesen és telefonon is feladhatja 8—16 óráig.

Bükfürdő és Kőszeg közötti főútvonalon, Csepreg nagyközségben, 1440 négyezetméteres, megosztható, közművesített telken, 4 szobás családi ház eladó. Telefon: 18 óra után, (94) 365-862.
Eladó ARO 10,4-es négy és fél éves személygépkocsi. Tótkomlós, Katona u. 16. Telefon napközben: (68) 385-583, este: (68) 385-096.
4 éves óvodás kislány mellé keresek kertes házban lakó, megbízható nénit. Telefon: (66) 328-516, 19 óra után.

KOSSACK Katalin Veramika

Adásvétel

1 db választási és 2 db féliđős, vemhes kanca eladó. Tolna, Tavasz u. 14.

44 LE Ford traktor és egy kis ház szép helyen eladó. Érdeklődni Simontornya, Könyök u. 44.

Bálásruha-vásár

szeptember 7-én, szerdán, 8–17 óráig a Babits Művelődési Házban. TANITA Bt.

Bútorok 10-20 % engedménnyel. Szekrénysorok már 33.000,- Ft-tól, kih. ágyn. kanapé 29.000,- Ft, 3-2-1 gam. 68.400 Ft. FANTÁZIA BÚTORSTÚDIÓ Szekszárd, Széchenyi u. 61. Központi Gyógyszertárral szemben. Tel.: 06-60/363-734.

Eladó 25.000 Ft-ért alig használt Textima kötőgép. Betanulás után 1 hónappal megkeresheti az árát. Érdeklődni: 74/316-775 telefonon.

Eladó 500 kg-os kőrszámlapos mérleg és hitelesített 1000 kg-os tolósúlyos mérleg. Decs, Dózsa Gy. u. 14., este.

Elszívós vasalóasztal, kazánnal, gőzvasalóval kompletten eladó. Érdeklődni: 74/316-775 telefonon.

Farmervásár

szeptember 7-én (szerdán) 10–18 óráig Szekszárdon, a Művelődési Házban. Női, férfi, gyermeknadrágok, ingek, szoknyák, dzsekik színesben és EXTRA méretben kedvező áron kaphatók.

Fejőgép sürgősen eladó. Érdeklődni délután Mórágy, Szabadság u. 55.

HŐGYÉSZEN

MEGNYITOTTUK CIPŐ üzletünket, a Fő u. 2. sz. alatt. Kedvező árakkal várjuk tisztelt vásárlóinkat!

Kárpótlási jegyet veszek. Tel.: 74/316-019.

LUCC- és ezüstfenyőt vásárolunk karácsonyi fenyőnek. Ár- és mennyiségi közlést kérünk. Bottyán Kft. 5000 Szolnok, Vásárcsarnok, Ady u. Tel.: 56/377-967.

Bérlet

A nagydorogi ÁFÉSZ meghirdeti bérleti üzemeltetésre 1994. október 1-től 1997. szeptember 30-ig az alábbi egységeit: 21. sz. Önkiszolgáló bolt, Pálfa, Arany J. u. 4., 30. sz. Tüzéptelep-Mezőgazdasági bolt és olajkút, Pálfa, Alkotmány u. 2., 33. sz. Iparcikbolt, Györköny, Fő u. 487. Nagydorog, Kossuth L. u. 50. sz. alatti raktár helyiségét. Érdeklődni a szövetkezet főkönyvelőjénél illetve kereskedelmi csoportnál lehet. Pályázat benyújtási határideje: 1994. szeptember 20.

Másfélszobás lakás diákok részére kiadó. Szekszárd, Csokonai u. 5. IV/12. Érdeklődni 17 óra után.

Tetőtéri garzon bútorozatlanul kiadó. Tel.: 74/311-472, 17 órától.

Autó-motor

1 tonnás platós dízel 220-as, Mercedes teherautó eladó, vagy személyatót beszámítok. Bonyhád, Dózsa u. 13.

1500S, 5 hónapos Samara eladó. Tel.: 75/331-689.

DACIÁT, AROT

Wartburgot 8 évesig, Ladát, Laviját, Volgát 10 évesig, sérültet is veszek. Tel.: 60/392-665.

Eladó 89-es évjáratú 1.9-es turbódízel Fiat Tipo gépkocsi. Érdeklődni munkaidőben a 75/318-671-es telefonon Kovács Ferencnél.

Eladó egy Toyota Karéna E 20 hónapos, 1.6 L, sötétmetál. 2107 Lada cserét beszámítok. Tel.: Mágocs 224. Érdeklődni egész nap Mágocs, Dózsa Gy. u. 71.

Ford Transit 1985. 2400 cm^3, dízel, zárt ikerkerekes, 2,5 t-ás, légkondival eladó. 350.000 Ft. Szekszárd, Damjanich u. 12.

Kevés km-rel Trabantot vennék hat éves korig, kombi előnyben. Szekszárd, Bocskai u. 9.

Törött, totálkáros autót vennék. 06-30/440-110.

Trabant 2 év műszakival, sok alkatrésszel eladó. Mucsfa, Rákóczi u. 13. Erős Csaba.

VW Santana kitűnő állapotban eladó vagy elcserélhető. Harc, Fő u. 57.

Oktatás

Nagydorog és környéke figyelem! „B" kategóriás tanfolyam indul szeptember közepén. Jelentkezni Markó János, Nagydorog.

ÉRETTSÉGIZETTEKNEK! Középfokú szakképesítést adó tanfolyamok: gyermekfelügyelő gyógypedagógiával, valamint pedagógiai asszisztens hétvégenként. Válaszborítékért tájékoztat: Krúdy Oktatásszervező Iroda 1155 Budapest, Pézsma u. 7. 141-5337, Szekszárdon is.

Állás

Családi vállalkozás a lehetőségek széles kínálatával. EMTT. Tel.: 74/316-638.

Gyakorlattal rendelkező SZAKÁCSNŐT, valamint KONYHAI KISEGÍTŐT keres felvételre a Tengelici Oktatási Központ. Bejárási nehézségek miatt kizárólag tengelici, szedresi vagy dunaszentgyörgyi lakosok jelentkezését várjuk. Érdeklődni telefonon: 74/362-211, 362-340.

KCR-es IFÁRA azonnali belépéssel gépkocsivezetőt keresek. Érdeklődni: Szekszárd, Alkotmány u. 1. I. em. Tel.: 74/318-840, 17 óra után.

Munkatársakat keresünk, jó kereseti lehetőséggel. 74/311-721, 10–15 óráig.

Osztrák vállalkozás hirdetési- és reklámügynököket keres. Érettségi és vállalkozói igazolvány szükséges. Jelentkezni lehet: Inform Studió Kft. 7621 Pécs, Ferencesek u. 5. sz. alatt.

Pedagógusoknak – közepes tőkebefektetéssel – mellékállás. Első Magyar Telemarketing Társulás. Tel.: 74/316-638.

Álláslehetőség a SIGNAL Biztosító Rt-nél. A személy akit keresünk, valószínűleg jól boldogul jelenlegi munkahelyén, de türelmetlen az előrehaladást illetően. Bár biztosítási tapasztalatra nincs szükség, ambíció, határozottság és mások szolgálatának vágya feltétlenül szükséges. Ilyen személy számára állandó pozíciót biztosítunk, korlátlan kereseti lehetőséggel, 55–60 éves korban történő nyugdíjazással. Üzleti függetlenséget kínálunk, képzést és az üzletkötéshez szükséges minden segítséget megadunk. Jelentkezni lehet a 72/336-603-as üzenetrögzítőn.

Ingatlan

3 szobás lakás eladó. Szoc. pol igényelhető. Szekszárd, Alisca u. 44. I/4. Tel.: 318-917.

3 és félszobás, összkomfortos családi ház, gázfűtéssel, ipari árammal, pincével, sok melléképülettel, 400 n-öles telken, Őcsényben eladó. Telefon befizetve, kábeltévé van. Szekszárdi lakást esetleg beszámítok. Bartók B. u. 7.

Családi vagy sorházat, esetleg nagyobb lakást vennék Szekszárdon. Tel.: 319-919, munkaidőben.

Gazdálkodásra alkalmas, telefonos családi ház eladó, vagy szekszárdi lakáscsere is érdekel. Tel.: 334-073.

Kis ház eladó Szekszárd, Árpád u. 31/A.

Majos V. u. 120. családi ház nagy gazdasági épülettel eladó.

Szekszárd zártkertben 400 n-öl szőlő, gyümölcsös szintes tanyával, teljes felszereléssel eladó. Minden megoldás érdekel. Tel.: 74/317-363, 17 óra után.

Vegyes

Keresse meg benzinpénzét reklámhordozással. Információ: Pach Ferenc, 75/312-331, 17–21 hétköznap, hétvégén egész nap.

KÚTFÚRÁS!

Garanciával vállalom Ø50, Ø60, Ø110, Ø125-ös csőkutak fúrását. Tantos György, Fadd, Alvég u. 9. Tel.: 340-737.

Megújult arccal újra várja Önt a Parásztai Halászcsárda. Tel.: 318-519.

Szeptember 9-től **10% kedvezmény** az alapcserepekre!

Rendeld meg a BNV "A" szabadterületén

vagy a képviseleteinknél!

- *Új hornyolt cserép – Egyszerű tetőfedés, különösen mély oldalhornyok, ideális tetőfedő anyag régi tetők felújításához. Szükséglet: kb. 17 db/m²*
- *Hódfarkú cserép – Hornynélküli cserép, különböző levágásokkal (körszelet, félkör stb.) Kettős- és koronafedésben rakható. Szükséglet: 40 – 42 db/m²*
- *Kerámia kiegészítő elemek*
- *Varia – változtatható lécosztás 28 – 34 cm-ig. A tetőcserénél nem szükséges az újralécezés. Szükséglet: 15 – 18 db/m²*
- *Holland – Jól-kiképzett fej- és oldalhornyok 25° feletti tetőhajlásszög esetén alkalmazható. Szükséglet: 15 db/m²*
- *Csabai – különösen mély és kettős fej- és oldalhornyok-ezáltal biztosan záró tetőfedés. Szükséglet: 15 db/m²*

ZIEGELWERKE GLEINSTÄTTEN

JAMINA RT.-CSORNA BELED RT.

Tel. (66) 441-670 Fax (66) 441-658

Tel. (96) 311-578 Fax (96) 311-376

A magyar **távközlési hálózat** fejlesztésében résztvevő **svéd-magyar** vegyesvállalat keres **Szekszárd és környékére**

KOORDINÁTORT

(művezetőt)

Szakirányú műszaki végzettséggel és gyakorlattal rendelkező pályázók jelentkezését várjuk.

Nyelvtudás előnyt jelent.

Hívja Salamonné Borvári Máriát.

MAGIC MANAGEMENT INTERNATIONAL Vezetői és Vállalkozói Tanácsadó Kft. 7621 Pécs Király u. 37. Tel/fax: (72) 442-720 (72) 442-740

Sióagárdi Sióvölgye Mg. Szövetkezet

1994. szeptember 6-tól

megkezdi a fehér szőlő értékesítését

a szőlészeti telephelyén reggel 8-tól délután 4 óráig, szombaton 8–12 óráig.

(56376)

RUHÁZATI DISZKONT

SZEKSZÁRDON A PIACTÉREN

50% – 70% – 80% árengedménnyel

Amerikai pólók	1.690,-	1.290,-	890,-	**490,-**
Német pólók	1.590,-	1.290,-	790,-	**490,-**
Kanadai pólók	1.490,-	1.190,-	790,-	**490,-**
Kapra női együttes	3.950,-	2.950,-	1.490,-	**890,-**
Kapra férfi együttes	3.950,-	2.950,-	1.690,-	**990,-**
Kapra póló	1.890,-	1.490,-	1.090,-	**690,-**
Nadrágszoknya	1.690,-	1.290,-	890,-	**490,-**
Női-, férfi sort	890,-	690,-	390,-	**195,-**
Újjatlan női póló	490,-	390,-	190,-	**95,-**
Női alsó	490,-	390,-	79,-	**79,-**
Férfi alsó	490,-	390,-	98,-	**98,-**
3 db-os férfi alsó	690,-	490,-	290,-	**290,-**
Gyerek alsó	219,-	149,-	49,-	**49,-**
Női trikó	419,-	325,-	195,-	**95,-**
Férfi atléta	419,-	325,-	195,-	**149,-**
Női színes zokni	295,-	195,-	89,-	**69,-**
Férfi színes zokni	295,-	195,-	89,-	**69,-**
Gyermek cipő	1.250,-	950,-	490,-	**290,-**
Hosszú strechnadrág	690,-	590,-	295,-	**195,-**
Rövid strechnadrág	390,-	190,-	149,-	**59,-**
Rövid pamut strechnadrág	690,-	590,-	290,-	**95,-**
Férfi ing	1.950,-	1.490,-	590,-	**390,-**
Színes ing	1.590,-	1.290,-	980,-	**490,-**
Hálóing	1.290,-	980,-	590,-	**390,-**
3 db-os fehérneműgarnitúra	2.950,-	1.950,-	690,-	190,- **95,-**

Nagy árengedményekkel, mindig bővülő árukészlettel, folyamatos áruellátással, udvarias kiszolgálással várjuk kedves vásárlóinkat!

Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 8-17, szombaton 8-12 óráig.

SZEKSZÁRD, PIACTÉR

(56001)

Munkáltatók, munkanélküliek figyelem!

KEDVEZMÉNYES ŐSZI SZAKKÉPZŐ TANFOLYAMOK

A Pécsi Regionális Munkaerőfejlesztő és Képző Központ Tolna megyei partnerei közreműködésével az alábbi kurzusokat indítja:

- női ruhakészítő szakmunkás (vállalkozói modullal)
- mezőgazdasági vállalkozó
- építőipari szaknyelvi képzés (német)
- nehézgépkezelő
- cserépkályha és kandalló készítő (vállalkozói modullal)
- valutapénztáros és ügyintéző
- szakács szakmunkás

(részleges jelentkezőket még elfogadunk)

JELENTKEZNI LEHET

a Tolna Megyei Munkaügyi Központ területileg illetékes kirendeltségein.

A központ munkanélküliek esetében a képzés költségeit részben vagy egészében átvállalhatja.

Diákigazolvány kiadásával kedvezményes utazási lehetőséget biztosítunk.

BŐVEBB INFORMÁCIÓ:

a kirendeltségeken, valamint a PRMKK Információs osztályán, Pécs, Pellérdi út 55. Telefon: 72/311-242.

A jó álláshoz nélkülözhetetlen a szaktudás. Mi ezt kínáljuk Önnek: PRMKK.

(56217)

DÉLTÜZÉP PÉCS Rt.

27. sz. Tolnai telepén

orosz 175x114-es

hullámpala kapható

amíg a készlet tart.

360 Ft/db

Nyitva tartás: hétfő-péntek 8–16 óráig

Telefon: 74/340-236.

(55035)

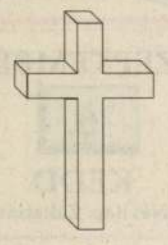

Soha el nem múló mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy a szeretett férj, édesapa, nagyapa, testvér és rokon

SÁGI MIHÁLY

(sióagárdi lakos)

1994. szeptember 3-án, életének 58. évében váratlanul elhunyt. Temetése 1994. szeptember 7-én, 15 órakor a sióagárdi temetőben lesz.

A gyászoló család

(56431)

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

TIBAY SÁNDOR

százados

(volt dunaszentgyörgyi lakos)

életének 83. évében elhunyt. Temetése 1994. szeptember 17-én, 14 órakor lesz a dunaszentgyörgyi temetőben.

A gyászoló család

(56438)

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

ÖZV. RADVÁNY ISTVÁNNÉ

életének 63. évében rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 1994. szeptember 16-án, 15 órakor lesz az alsóvárosi temetőben.

A gyászoló család

(56371)

Fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

NAGY ISTVÁNNÉ

sz. Klézli Klára

életének 44. évében, hosszantartó betegség után elhunyt. Temetése 1994. szeptember 8-án, 15 órakor az újvárosi temetőben lesz.

A gyászoló család

(56433)

Köszönetet mondunk mindazoknak akik

FORRAI ANTALNÉT

utolsó útjára elkísérték, mély gyászunkban velünk éreztek.

A gyászoló család

(56199)

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

LŐRINCZ ALBERT

temetésén részt vettek, fájdalmunkban velünk éreztek.

A gyászoló család

(56258)

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik

KONRÁD ERNŐ

temetésén részt vettek.

A gyászoló család

(56320)

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik szeretett édesanyám

KAISER JÁNOSNÉ

temetésén részt vettek

Leánya és a gyászoló család

(56374)

TOLNAI NÉPÚJSÁG

SZEPTEMBER
6.
KEDD
Névnap: Zakariás

A Nap kél 6.09 órakor
nyugszik 19.15 órakor

A Hold kél 5.57 órakor
nyugszik 18.12 órakor

ÜGYELET 8–14 ÓRA KÖZÖTT: LEVELEZÉSI ROVAT
DÉLUTÁN 14 ÓRÁTÓL: WESSELY GÁBOR
Telefonszámunk: 316-211, 315-468
Telex: 314-251. Telefax: 315-508.

Változékony idő

Várható időjárás ma estig: Változóan felhős idő várható, elszórtan – főleg délután – alakulhat ki zápor, zivatar. Az északi, északnyugati szél eleinte erős lesz, majd mérséklődik. Reggel párás lesz a levegő, néhol köd is képződik. A legmagasabb hőmérséklet a kora délutáni órákban 23, 28 Celsius fok körül alakul.

Névnapok története

Zakariás. Bibliai név, jelentése: megemlékezett az Úr. Védőszentje: Zakariás próféta (Kr. e. 6. sz.). – Az ortodox és a görögkatolikus naptárban Szent Mihály főangyal kolosszei csodája. (Ortodox: Szent Archipposz.) – A zsinagógai naptárban ros hasaná (újév) 1. napja (5755), egyben az „ítélet napja", amikor Isten előtt eldől az ember sorsa.

Napi igék

Katolikus: 1Kor. 6,1–11. Lk. 6,12–19. **Református:** 2Krón. 5. 1Tim. 3,1–7. **Evangélikus:** 1Tim. 1,12–17. 3Jn. 1–15. **Ortodox:** 2Kor. 5,15–21. Mk. 1,16–22.

RÁDIÓ SZEKSZÁRD

7.00-8.00: Reggeli információs magazin. Műsorismertetés; Névnapló; Hírek, időjárás, útinform; Évfordulónaptár zenére; Programajánlat; Médiaajánlat; Sajtószemle; Sporthírek (helyi + országos). 8.00-8.05: Reklám. 8.20-8.24: Dédapáink víg kedélye. 10.00-10.05: Hírek, időjárás, útinform. 11.25-12.00: Agyalapi irigyeim (ism.). 12.00-12.05: Hírek, időjárás, útinform. 13.30-14.00: Deutsche Welle magyar nyelvű hírműsora. 14.00-14.05: Reklám. 16.00-16.05: Hírek, időjárás, útinform. 17.00-17.05: Hírek, időjárás, útinform. 18.00-18.10: Sajtóelőzetes: Népújság, Népszabadság, Mai Nap, Blikk. 18.10-18.15: Alisca Rádió következő napi műsorának ismertetése. 18.15-18.30: Gyerekpercek, zenélő mesék – mesélő zenék. 18.30-19.00: Nagy nevek, nagy előadók. 19.00-20.00: Jazz Panoráma.

Az Alisca Rádió adása a szekszárdi kábelrendszeren a 102,5 MHz frekvencián fogható. Telefonszám: 315-614.

Szekszárdi Városi Tv

19.00: Ma este – A VTV napi hírösszefoglalója. 19.15: A Csepp Tv műsora – Összefoglaló az elmúlt hét sporteseményeiről. 20.15: A Szív Tv műsora. Benne: 20.25: Jóga a mindennapi életben. 20.45: Popeye (rajzfilm gyerekeknek). 21.15: A fiatal Indiana Jones kalandjai. 22.05: Opel: a Szív Tv autós ajánlata. 22.15: Miss Universe Hungary (1. rész). 23.30: Különjárat – Balogh Zoltán műsora.

Előfizetőink, olvasóink figyelmébe!

A **NÉPÚJSÁG** kézbesítésével, árusításával kapcsolatos észrevételeiket a 316-211-es telefonon várjuk.

PÉCSI RÁDIÓ

5.55-9.00: Hajnaltól reggelig – zenés hírmagazin. (A 873 Khz Kh-on, és a 71,03 és 71,81 MHZ URH sávon.) Benne: 6.00: Kossuth krónika. 6.15: Dél-dunántúli krónika – Regionális lapszemle. 6.30: A BBC reggeli magyar műsora. 7.00: Kossuth krónika. 7.15: Dél-dunántúli krónika, lapszemle. 7.30: Közlekedési információk. 8.00: A nagyvilág és a régió hírei, országos lapok szemléje. 8.10-9.00: Hétköznapi történetek. 12.00-től 19.30-ig csak a 873 KHz-es kh adón.: 12.00: Szerb nyelvű nemzetiségi műsor. 13.30: Horvát nemzetiségi műsor. 15.00-16.00: Dél-dunántúli hírmagazin – A Pécsi Rádió közszolgálati műsora. 16.00-18.00: A „Pannónia Rádió" szolgáltató és kereskedelmi műsora. 18.00: Regionális német anyanyelvű műsor. 19.30: A MR német anyanyelvi műsora Pécsről. 20.00: A MR horvát anyanyelvi műsora Pécsről. 20.30: A MR szerb anyanyelvi műsora Pécsről.

A TV4 műsora

19.00: Műsorismertetés. 19.05: Klinika a Fekete-erdőben 12/4. 20.00: Miniszterek a Pallas Páholyban. Kovács László külügyminiszterrel Benda László beszélget. 20.40: Football Mundial. 21.10: Gyilkos vagy áldozat (amerikai bűnügyi film). 23.00: Műsorzárás.

Elfojtott izzás a kerámiában

Sajátos, Japánban már több évszázada használt eljárással készültek azok a kerámiák, amelyeket a tegnap délután Bonyhádon, a Városi Művelődési Központban mégnyílt tárlat látogatói megtekinthetnek. A hat kiállítóművész – köztük három szekszárdi és egy várdombi alkotó – mindegyike a négy éve alakult PARÁZS Képző és Iparművészeti Egyesület tagja. Mint azt Scheffer Anna, az egyik fővárosi kiállítóművész megnyitóbeszédében elmondta, a PARÁZS-tagokat a közös szellemiség és munka tartja össze, rájuk nem jellemző semmiféle szakmai rivalizálás. Hogy mennyire fontos az együttműködés, azt mi sem jelzi jobban, mint hogy többszáz kilométert autóznak egy-egy már kiégetett kerámiával, hogy közösen fejezhessék be a megkezdett munkát. Ezen összefogás nélkül nem is jöhetnek létre a Bonyhádon látható kerámiák, melyek az égetési eljárás, az elfojtott izzás miatt mindenképpen egyediek. Ezekben mindenki felfedezheti a saját személyiségét, a föld-tűz-víz-levegő egységét Bonyhádon, szeptember 22-ig.

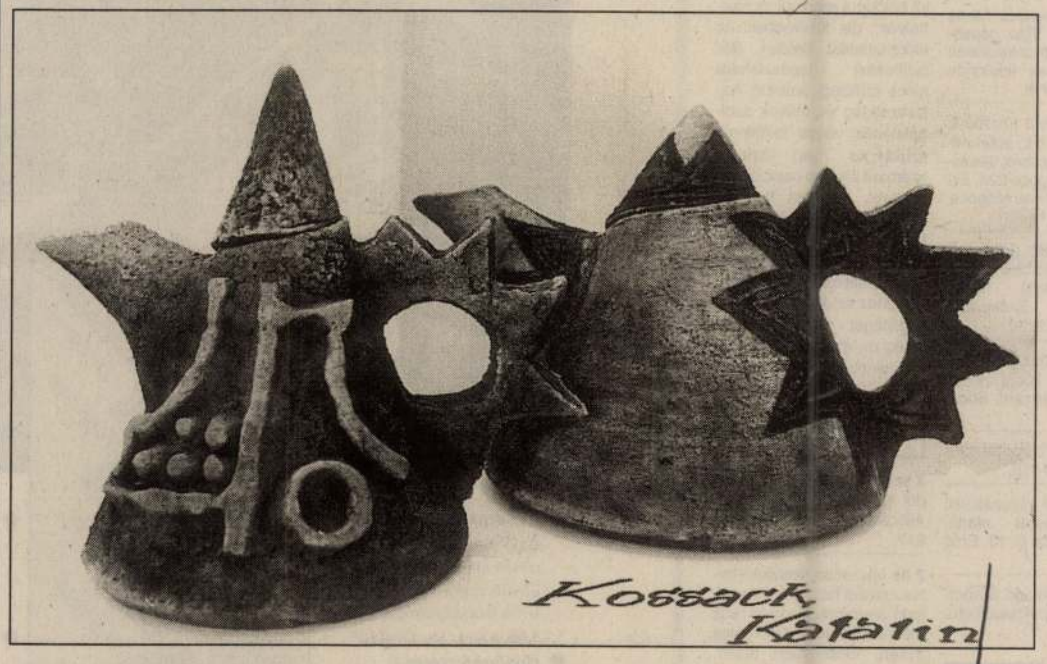

Rádió ANTRITT

Szekszárd 103,7 MHz

Kedd

6.00: Köszöntés; napjárás; holdjárás; évfordulók. 6.20: Névnapi köszöntő, névmagyarázat, néveredet. 6.30: Hírek. 6.40: Reklámok. 7.00: Hírek. 7.15: Kulturális- és programajánlat, városi és környékbeli. 7.20: Lapszemle. 7.30: Hírek. 7.45: Horoszkóp. 8.00: Hírek. 8.15: Egyházak percei. Benne: „Csendes percek". 8.30: Pénzügyi világ hírei – aktuális árfolyamok. 8.45: Munkaügyi központ információi – állásajánlatok. 9.00: Stúdióvendégünk. 9.30: Reklámturmix. 10.00: Hírek. 10.15: A délelőtt hullámhosszán. Benne: Telefonos játék, információk, érdekességek, aktualitások. 12.00: Hírek. 12.15: Szieszta. Benne: kellemes melódiák. 14.00: Hírek. 14.15: Tarka-barka. Benne: aktualitások, ártatlan pletykák a sztárvilágból, információk, telefonos játék. 16.00: Hírek. 16.30: Csak most tudtam meg . . . – Kiss Csaba műsora. 17.00: Lemezkiadók ajánlatai (közben reklámok). 18.00: Slágerlista. 18.30: Hírek. 19.00: Esti mese. 19.15: Telefonos játék. 20.00: Műsorzárás – Holnap azt hallják . . . (másnapi előzetes).

Az ANTRITT rádió műsora a szekszárdi kábelrendszeren a 103,7 MHz-es frekvencián fogható. Telefon: 316-622, fax: 312-348.

OLVASTAM

Világító tölcsérgomba

Mérges gombát ettek és a kórházban kötöttek ki – olvashatják mai lapunkban. Összekeverték a rókagombát a világító tölcsérgombával.

Mint egy gombaszakértő elmondta, a két gomba könnyen összetéveszthető, ellenben a mérgező variánsa gyomorfájást és hányást okoz, és általában hányás útján távozik a szervezetből.

A vasárnap esti „méregvacsora" tehát ezúttal szerencsésen végződött, de rossz belegondolni, hogy mi történik, ha valami keményebb méreggel, mondjuk egy kis gyilkos galócával találkoznak az erdőjárók. Különös tekintettel arra, hogy a megbetegedettek között gyermekek is voltak. Ők pedig joggal várnak el nagyobb felelősséget a felnőttektől annál az egyszerű oknál fogva, hogy ők is meg akarnak nőni. Talán ez megér egy gombaszakértői vizsgálatot . . .

–háj–

Bajai Rádió a 89,8 MHz-n

Kedd, szeptember 6.

7.00-9.00: Jó reggelt kívánok! (információk, hírek, lapszemle). 9.00: Bajai krónika. 9.03: Mindent bele! (Hírek, apróhirdetések, jókívánságok sok muzsikával). 13.00: Hírek. 13.03: Locsi-Fecsi. 13.45: Mindent bele! 15.00: Hírek. 15.03: Gefühl+Harte. 16.00: Hírek. 16.03: Pop-rock. 17.00. Hírek. 17.03: Pop-rock. 17.30: Bajai Krónika (hírműsor). 18.00: Pop-rock. 19.00: Hírek. 19.03: Pop-rock. 19.55: Hírek – szeptember 7-i műsorelőzetes.

104,2 MHz
Szekszárdi Rádió

Kedd

6.00-10.00: Jó reggelt Szekszárd! Színes magazinműsor, napi előrejelzésekkel, un. forró drót információkkal, ügyeleti hírek, útinform. 6.30: Útinform. 7.00: Hírek. 7.30: Útinform. 7.45: Lapszemle. 8.10: Hírek. 8.15: Horoszkóp. 8.30: Sporthírek. 8.35: A reménység hangja – Az Adventista egyház műsora. 8.50: Gazdasági hírek, helyi banki információk. 9.30: Kulturális programajánlat. 9.45: Munkaügyi központ hírei – egyéb közlemények. 10.00: Hírösszefoglaló. 10.10-12.00: Ez a délelőtt is jól kezdődik! Zenés, délelőtti szórakoztató műsor. 11.00: Vidám percek. 12.00: Hírek. 12.00-17.00: Start, Délután! Délutáni magazinműsor. 13.00-13.30: Énekeljetek az Úrnak – Evangéliumi zenés félóra. 14.00: Hírösszefoglaló. 16.00-17.00: Kívánságműsor (szerkesztik a hallgatók). 17.00-20.00: Jó estét, Szekszárd! Zenés, szórakoztató műsor. 17.30: Hírösszefoglaló. 17.45: Gazdasági hírek, banki információk (ism.). 18.00: Kulturális programajánlat. 18.05-20.00: Dance Chart – Vajay András műsora (a legfrissebb disco slágerek, slágerlista, kvíz-játékok). 19.15: Lapszemle. 20.00: Műsorzárás – A kölni Deutsche Welle német nyelvű műsora. Tel.: 312-122, 319-678.

A Ulysses hamarosan eléri a Nap déli sarkát

Csaknem négy éve tartó út után kozmoszbéli küldetésének csúcspontjához közeledik a Ulysses űrszonda.

1994. szeptember 13–án az Európai Űrkutatási Hivatal (ESA) és az amerikai Országos Űrhajózási és Űrkutatási Hivatal (NASA) „közös gyermeke" kevesebb mint tíz szélességi fokra megközelíti a Nap déli sarkát.

A Ulysses egyik feladata a Nap déli mágneses pólusának megkeresése, amely – akárcsak a Föld esetében – nem a forgási tengelyen található. A Nap déli mágneses sarka és az űrszonda valamikor szeptemberben kerülnek egy vonalba.

A Földhöz hasonlóan a Nap pólusainak kutatásához is viszonylag későn láttak hozzá a tudósok.

Több mint harminc éven át az űrkutatók a napszélként ismert, elektromos részecskékből álló áramlatot vizsgálták. A Ulysses az első űrszonda, amely átrepül ezen a pólusok felől jövő napszélen, és szeptember 13–án, a jövő héten kedden éri el a legnagyobb, 80,2 fokos szoláris szélességet.

Az űrszonda által rögzített adatokat európai és amerikai tudósok közösen elemzik majd a hollandiai Noordwijkban található Európai Űrkutatási és Technológiai Központban – adta hírül az ESA.

Moziműsor

Szekszárd, Panoráma, nagyterem: Végzetes ösztön (15.30 és 20 óra). **Kisterem:** Mezítelenül (15.15, 17.15 és 19.30 óra).

Szekszárd, autós-kertmozi: Apám nevében (20.30 órai kezdettel).

TelePaks VÁROSI TELEVÍZIÓ

Kedd

19.00: Csepp Tv – Összefoglaló a megye sportjáról.

20.00: Családi este (a magazinműsor ismétlése az óvárosban).

Mai TV-műsor

MAGYAR TELEVÍZIÓ
TV1

5.27: Műsorismertetés. 5.30: Falutévé. 5.50: Határtól határig. 6.00: Napkelte; Hírösszefoglaló. 6.45: Reuters – Gazdasági híradó. 7.00: Hírösszefoglaló. 9.00: Napközi. 9.30: Riviéra. 10.30: Ashenden (angol tévéfilmsorozat). 11.30: Játék. 12.00: Déli harangszó. 12.05: Üzlet délidőben. 12.55: U. K. Today. 13.25: Képújság. 15.05: Műsorismertetés. 15.10: Falutévé (ism.). 15.30: A sokarcú kultúra (amerikai ismeretterjesztő sorozat). 16.00: Hírek. 16.05: Telis-televideo '94. 16.10: Ahány ház, annyi szokás. 16.30: Külügyi ügyek (holland-kanadai filmsorozat). 17.00: Kalendárium, 1994. 17.40: Álljunk meg egy szóra! 17.55: „Veletek vagyok mindennap" – Keresztény életkérdések. 18.10: „Maradjatok meg szeretetemben!" 18.15: Üzlet. 18.30: Zsákbamacska. 19.00: Telesport. 19.10: Csupafül. 19.30: Híradó. 20.15: Póráz nélkül (olasz filmsorozat, II/2.). 22.00: Stúdió '94. 22.45: Woodstock '94 – Aerosmith-koncert. 23.20: A tudomány határain. 23.50: BBC-híradó. 0.10: Képújság.

TV2

9.25: Képújság. 9.30: Kapcsoljuk az Országházat. 10.00: Parlamenti Napló. 16.00: Műsorajánlat. 16.05: Mit ér az ember, ha vidéki?! – Vállalkozók, vállalkozások. 16.20: Pif és Herkules; Krisztoforó III.; Állatportrék; Zöldbéka; Nyegleo. 17.20: Szeretlek, Budapest! 17.55: Műsorajánlat. 18.00: Körzeti híradók. 18.13: Válogatás a határainkon túli magyar szerkesztőségek műsoraiból. 18.45: Zöldpont. 19.20: Magnum – Nem több mint testőr. 20.15: Találkozás Csaba Péterrel – 1993. (zenés dokumentumfilm). 21.05: Mindent vagy semmit! 21.40: Mini klip-mix. 22.00: Objektív. 22.30: Időjárás. 22.35: Múzsa. 22.55: Úszó-világbajnokság. 23.25: TS – Sportvarázs.

DUNA TELEVÍZIÓ

8.00: Képes Krónika. 14.00: Lapozó. 14.15: Váltó. 15.00: A brémai muzsikusok. 15.25: Dél keresztje (spanyol ismeretterjesztő film). 16.20: Fedél a fejünk felett (dokumentumfilm). 16.50: A boldog család (német tévéfilmsorozat). 17.40: Gyerekeknek. 17.55: Műsorismertetés. 18.00: Híradó. 18.15: Padlásszoba – Anna Frank rejtekhelye (angol tévéfilm). 20.00: Gazdakör. 20.45: Esti kérdés. 21.00: Híradó. 21.15: Marco Polo (olasz kalandfilmsorozat). 22.25: Táncház. 22.50: Költők társaságában – Kozsik József – Csoóri Sándor: Hó emléke.

HBO

17.30: Tintin: A fekete arany földjén 1. (rajzfilm). 18.05: A szerelemhez idő kell (amerikai vígjáték). 19.40: Montgomery Clift. 20.40: Sötét angyal (amerikai akciófilm). 22.10: Nincs kiút (amerikai krimi). 24.00: Határsértők (amerikai film).

DOMBÓVÁRI VÁROSI TV

19.00: Heti híradó. 19.20: Lelátó.

Kossak A.R.
Parlamentair-ek, gouache

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.H.K.T.
24 l.

MD.K

1/.

Styka és Kossak festők művészek

"Kosciuszkó győzelme az oroszokon Raklaviczánál 1794 évi április 4-én."

Csatakörkép. Festették Styka és Kossak.
Kossak festette a lengyel vezér lovát és törzskarát.

Uj Műcsarnok/Aréna-ut/szomszédságában az uj körkép-palotában látható. Up.
Franklin R.T. nyomdája. A millenium évében.

MDK

Kossak lengyel festő

Az Aréna-út mentén nyilt meg a Kossak és Styka lengyel festők nagy körképe, mely az 1794-ben végbement raclawicai csatat abrazolja. Ez a körkép az 1894-iki lembergi lengyel kiallitas idején volt ott felállitva, s európai hirre jutott

Cikk: Irodalom és művészet.

Vas.Ujs. 1896. 22.sz. 366.1.

Kossak A MDK

Királyi vadászat Gödöllő vidékén, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

Kossak

Történelmi tárgyu vászna a varsói tav. tárlaton.

N.U. 931. V. 16.

MDK

Kossak Adalbert

Csatajelenet, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett mütárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Kossak Albert

Egy ellenséges kartács, of. /1884/.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 5o. 132.l.

Kossak Adalbert

Elesett bajtárs, vf.

Menázsi, vf.

M.Szol. tavaszi kiáll. 1916. ápr. 14. l.

Kossak Albert MDK

Katona álom, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Kossak Albert MDK

Hogy rohan majd a Landwehr, Előre! Előre!, olf.

Mücsarnok 1888. őszi kiáll.

II. sorozat

Kossák Albert festő M.D.K.

A vár rózsaszín malonjában „A königgrätzi csatát" ábrázoló kése.

Chateau Royal à Budapest. Bp. é.n. 8,

Kossak Adalbert

festő

M.D.K.

266) Csatajdenet

267.) Huszárroham.

Egyiptkőzlelajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.

Budapest, 1952.

17.l.

Kossak Albert MDK

Ellenséges kartács, részlet, repr.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Kossak Albert MDK

Leendő ulánusok, olf.

Mücsarnok 1885. jun.1o.

Kossák Albert

MDK

Egy ellenséges kartács. olf.

Műcsarnok 1884. őszi kiáll.

Kossak Albert

MDK

A grochowi csata, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

MDK

Kossák Albert

A Műcsarnok 1884 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Egy ellenséges kartács, c.olajfm.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm. társ.kiáll.-ból.

Szm KT 50-132.l.

MDK

Kossak Albert lengyel festőművész

Kossak és Styka lengyel festőművészek körképét Pártos Gyula műépitész hozta el Bp.-re, s külön csarnokot épitetett szamara a varosliget szélén, ahol a közönség megtekintheti. A körkép a lengyel szabadságharc egyik dicső eseményét, a raclavicai csatát abrazolja. 15 m. magas és 120 m. hosszú.

Cikk: Styka és Kossak körképe.

Vas. Ujs. 1896. 29. sz. 474, 475. l. Képek 476, 477. l.

KOSCIUSZKO

GYŐZELME

MAGYARÁZÓ

STYKA és KOSSAK

KÖRKÉPÉHEZ

KOSCIUSZKO GYŐZELME

AZ OROSZOKON

RAKLAVICZÁNÁL, 1794. ÉVI ÁPRILIS 4-ÉN

FESTETTÉK

STYKA ÉS KOSSAK

CSATAKÖRKÉP

LÁTHATÓ AZ UJ KÖRKÉP-PALOTÁBAN, ARENA-UT, AZ UJ MŰCSARNOK SZOMSZÉDSÁGÁBAN

BUDAPEST

PALLAS RÉSZVÉNYTÁRSASÁG NYOMDÁJA

A MILLENIUM ÉVÉBEN.

Styka Jan.

TARTALOM:

Panoráma. — Képmagyarázó. — A kép hatása. — A raklaviczai csata. — Kosciuszko élete. — A körkép története és budapesti kiállitása. — Kérés.

Panoráma!

Mi lett a vásárok durva és naiv látványosságából, a panorámából! Nagy művészet, roppant és általános hatás, amely alól a legkényesebb izlésü műértő éppen ugy nem szabadulhat, mint a legnaivabb lélek. A mai művészetnek nincs egyetlen ága sem, amely annyira mindenkinek szinte egyformán szólana. Mi lett a panorámából! Mert ha nevet változtatott is, körképnek hivja magát és hires művészek csinálják: édes gyermeke a régi panorámáknak. Mint amikor egy összetöpörödött kis öreg asszonynak gyönyörü, deli, virágzó leánya van. El sem képzelheted, hogy származhatott tőle.

Nagynevü franczia csataképfestők festették az első körképet, még a hetvenes években. Az volt a vágyuk, hogy a nézőt illuzióba ringathassák, elhitessék vele, hogy valóságot lát, egy egész látóhatár terül el előtte, az egész élet, rendes mértékeivel. Harmincz év alatt legalább háromszáz ilyen körkép készült Európában, több-kevesebb ügyeskedéssel, több-kevesebb művészettel. Eldobták a nagyitó üveget, mert mindent természetes nagyságra festenek, rengeteg vásznukat köralakra feszitvén ki, mint ahogy a látóhatár látszik. A nézőt egy emelvényre viszik fel, a kör közepére, egy óriási ernyő árnya alá, mely elfödi a körkép felső széleit. Az alsó szélek festése sem látható, mert összefolyik az előtérrel. Ez pedig már nincs festve, hanem megépitve, kiformálva földből, fából, növényből, csakugyan valóság. És a leggyakorlottabb

szem sem tudja megkülönböztetni hol végződik a festés, hol kezdődik a kiformált előtér, amely mindenütt egész az emelvényig tart, ugy hogy a podiumon benne vagy a jelenetben, körülötted minden veled történik!

De csak ugy történik, ha a kép jó, áttekinthető, rajta minden természetes és élethű, azaz ha nagy művészettel van megalkotva. Panoráma ez, de csalni nem lehet vele! Még kevésbé mintegy falra elhelyezett, jól rosszul megvilágitott képen itt világos van, itt minden látszik. A panoráma furfangja — a művészet furfangja, ez a leghelyesebb meghatározás.

Egy másik magyarázatot, amely egyszersmind a panoráma dicsérete is, Styka Jantól, a *Kosciuszko győzelmé*-nek kitervelőjétől és egyik fő alkotójától hallottunk. A kép budapesti bemutatójának estéjén a tüzes, fiatal lengyel művész tüzes ragyogó szinekkel magyarázta a szineit és a panoráma-festést. Igy beszélt:

— Ha azt mondanák nekem, fessed ki a sixtini kápolnát, a párisi operát, a világ legszebb disztermét, azt mondanám, nem festem, nem kell! Ezeken a helyeken alá vagyok rendelve az épitésznek, szolgája vagyok, mért legyek a szolgája? A festés művészete van olyan legény mint az épitészeté. A legszebb és a legjobb termekben se lehet jól látni az alakokat, bizonyos távolságra elszürkülnek, vagy veres gomolyba folynak össze . . . Én panorámát festek, nekem szolgáljon az épitőmester. Majd még én falra festek diszt, hogy elrontsa rossz világitás, egy rosszul nyiló ablak tönkre tegye! Aztán hogy ne rajzolhassak többet, legfeljebb pár százacska alakot! Adjatok nekem vásznat, ha lehet még ennél a 120 méteresnél is nagyobbat, én panorámafestő vagyok és — mit gondolnak az urak — ha Rembrandt élne ma, vajjon nem festene-e meg szivesebben panorámát, ahol ő, az ő művészete az ur!

Ez a körkép — általános meghatározása és sikere.

Kép-magyarázó.

A csatatér közepén áll a néző — a hogy a körkép emelvényére lépett. A mit lát: nem egy diadalmas és egy megvert sereg, hanem küzdő ellenfelek. Ámde már látszik, hogy Kosciuszko serege, a lengyel fog győzni minden vonalon . . . Sötét pej lovon vágtat előre, diadalra vezényel maga Kosciuszko. Tábornoki ruhájára fehér paraszt köntöst huzott, de amint megpillantja a néző, azonnal látja, hogy ez a csupasz, lelkes arczu fiatal férfi a vezér.

Előtte, mögötte, mellette: fehér darócz ruhás «testőrök» a krakói parasztok frissen toborzott hada rohan előre.

Az ágyukra rohannak — kaszával. Az orosz tüzérek még egyszer közéjük lőhettek, még látszik közöttük a pusztitás, a névtelen hősök mozdulatlanul feküsznek a földön. Ez az elmult pillanat, — a jelen pedig ez: megrohanják az ágyukat és elfoglalják.

Egy orosz tüzér elfödi fejét a biztos halál elől és a mig élete tart: el akarja sütni ágyuját, hogy legalább száz halottat küldhessen bejelentőnek maga előtt a másvilágra. Egy lengyel paraszt — csak egy parasztnak lehet ennyi józansága és lélekjelenléte — sapkájával födi be a gyujtólyukat. Rohannak előre a fehér lengyelek piros vért ontva, kötelet vetve az ágyuk nyakába. Tüzelnek az orosz vadászok, — mindhiába, békét kinálnak a muszka tüzérek, fölemelik a gyutacsokat, de a nép nem érti a hadi jelt.

Itt már biztos a diadal egy része. Az egésznek igérete: a Kosciuszko alakján, alakja körül. Viszik előre a krakói parasztok zászlaját, Kosciuszko mögött ott lovagol fehér lovon Madalinszki lengyel generális, Bieginszki és Fischer őrnagyok. Aki szintén közelében van sötétkék katona ruhában, az a hires lengyel vitéz Slaszki. Aztán a lengyel zöld huszárok. Mind a vezér felé veti tekintetét.

Az a lelkes csapat, amely egy félig elpusztitott ház és a domb mögül rohan előre: szintén kaszás parasztok. Szüz Máriás zászlót lobogtat előttük egy zászlótartó — egy pap.

A kaszák élén felcsillan a tavaszi nap, áhitat és könyörület száll le a tájra itt egy darabon. Utszéli fakereszt előtt megállnak, imádkoznak. Távolabb: paraszthaz, amelyből hirtelen kórházat csináltak. Ide viszik a sebesülteket, itt adják fel papok a halotti szentséget. Zajaczek lengyel tábornok hadosztálya, tüzérek védik e szent helyet.

A por, a nap, a puskapor füstje összevegyül; milyen különös világitás! És ebben tárul föl a komor jelenet: büszke orosz főtisztet ejtettek foglyul a lengyelek, viszik Kosciuszko elé. Muranov ezredes ez a megsebesitve és megalázva is gőgös katona, szinte most is fenyegeti azokat, akiknek kegyelmére van bizva élete.

Utánuk még folyik az ádáz harcz: lengyel huszárok küzdenek a kozákokkal. Egy percz és a kozákok vezére — el van fogva. Hadi jelvényük már is elveszett, a lengyelek kezében van.

Vágtatnak előre, a tüzbe a szmolenszki orosz dragonyosok, Rachmanov orosz generális serege most mindjobban árad ki a raklaviczai erdőből. De amott a lengyel lovas kapitány már imára vezényel, jöhetnek az oroszok!

A magaslaton elterülő rétséget elfoglalta Lukke lengyel őrnagy, az orosz muskétások szuronyrohamának nincs rajta ereje. A hires Woronecz-huszárok — az orosz sereg szine-java — vesztére tör előre a szakadékból: a sárgahajtókás lengyel vadászok sortüze fogadja őket, hátuk mögött meg bajtársaik rohannak nekik. Őrületes bonyolódás van e szakadékban: az orosz egészen összegabalyodik, munitiós szekerei, megvadult lovai, ágyui berohannak a saját csapatjaiba, csak egy pillanatig harcz ez még, a következő pillanatban — futamodás, menekülés. Már is kezdik, hiába próbálják, nem lehet őket többé megállitani, rohannak hátra, a hegyszakadékba, — a halálba.

Tavasz van, későn délután: itt-ott már zöldül a vetés. Nyugat felé a horizonton még egészen fehérek a Kárpátok, de itt már rügyezni kezdenek a fák. Bárányfelhők usznak a derült égen. Április van, germinál hónapja, a levegő vérszaggal van tele, de benne van már a tavasz — a szabadság nagy igérete!

A kép hatása.

Vért, vért! Olyan régen szomjazik a vén bünös — Európa — olyan régen nem volt háboru. A balkán csaták — az semmi, a vér szagát a világrész nem is érezte meg. Kevesebb, drágább, de husosabb volt a balkáni szilva azokban az esztendőkben . . .

Fogságban.

Festették : Styka és Kossak.

Részlet **Kosciuszko győzelméből.**

Vért, vért! Ha nincs igazi, hát jó a festett is. De sok, de friss, de élethü legyen! Háboru hiányában igy borzongatja meg magát a világ — csatakörképekkel. Két franczia festő kezdte; mindig ezek a francziák kezdik a nagy szenzácziójú dolgokat. A Detaille és Neuville csatapanoráma hallatlan sikere után sorban következtek a megfestett nagy csaták, a nagy városokban. Hozzánk is eljutott most egy, talán a legszebb és a legnemesebb, amit ebben a genreben valaha festettek. A lengyel körkép ez, Kosciuszko győzelme az oroszokon.

Az Arena-uton, a műcsarnok uj palotájának tőszomszédságában folyik a harcz egy külön, erre a czélra épitett kupolás palotában. Ide rikit a kiállitás főkapuja körül folyó nagy és vidám élet, a néptömeg oly barátságos, maga az uj panoráma oly csinos — benn pedig folyik a vér, a sok vér, legyőzik az oroszokat, elfogják vezéreiket, magasan lobog a lengyel zászló; a dicsőség és a halál száguld előre a raklaviczai sikon, a Kárpátok alatt. Vérrózsával van kirakva az egész roppant horizont, a Kárpátok legmagasabb csucsa, a Babura Gora fehér fejével nyugodtan nézi a dicsőséges és rettenetes tavaszi napot.

Az ember tudja, hogy Budapesten van és nem Raklaviczán, nem 1794-et irunk, hanem 1896-ot, magyarok vagyunk és nem lengyelek; mulatunk és nem harczolunk az oroszszal, sőt aránylag elég jó barátságban vagyunk velük, királyunk csak most gratulált az atyuskájuknak. És tudva, hogy podiumon állunk és egy köralakra kifeszitett rengeteg festményt nézünk szabad szemmel, mégis: szivünk egyszerre hangosabban kezd dobogni, érezni véljük a vér szagát, benne vagyunk a csatában. Óriási illuzió ez és ki-ki élvezi temperamentuma szerint. Aki könnyen elfelejti énjét — és hány ilyen embertársunk van — lehet, hogy hatalmas vágyat érez a harczoló tömegbe vegyülni, természetesen Kosciuszko oldalára. Némelyek viszont szinte kapkodják a fejüket, el ne találja valamely kartácsdarab, ágyutöltelék.

A puskaropogástól megvadult lovak, ha kiszáguldanának a — képből.

Nagyszerü lehetett maga a raklaviczai csata, ahol a gyenge szabadság megalázta a teméntelen zsarnokságot. És nagyszerü ez a festés is, ha már belenyugodtunk, hogy nem valóság. De eshetett-e meg másképpen? Jön Kosciuszko fekete lovon, utána a krakói fehér parasztok ezrei. Tegnap még szántottak, ma már a halál arat közöttük. Kaszával rohannak az orosz testőröknek, szabad kézzel veszik el az orosz ágyukat. Ez a fő ténye a hires csatának és egyszersmind szimboluma is. Itt még harczol, ott már fut az orosz sereg, emitt meg már el is van fogva. Összegabalyodnak, egymásra támadnak, elválasztatnak egymástól, lengyel huszárok ugy lőnek reájuk, mint a nyulakra. Nem gyávák, bár lengyelek festették ezt a képet, gyávának nem festhették az oroszt. A lengyelek biztos diadala nem is oly bizonyos még, vadul harczolnak kozákok, lengyel katonák a fübe harapnak . . . Egy helyen akar csak szökni a kasza éle elől egy orosz katona, nyakon fogja a tisztje. Egy másik tényleg menekül, ereszkedik le a hegyszakadékon, a markotányos van megrettenve, hogy ide került a halál-gomolyba, nem mér több gabonapálinkát . . . De ezek oly szép alakok!

A csata iszonyu és gyönyörü — ennyiben iszonyu és gyönyörü ez a csatakép is. Panoráma módjára van csinálva, ennyiben panoráma, de különben nagy invenczióval és szokatlan müvészettel festett kép. Közelről is meg lehet nézni, bravurral, biztonsággal van megrajzolva minden részlete. És sok ezer alakja, a remek tájék, az előtér minden legtökéletesebb harmoniában. Segiteni szeretnél a vergődő sebesültön és azt hiszed, megfoghatod a kezeddel a fenyőfák lombjait.

A raklaviczai csata.

— Lengyel adatok. —

A drialoszyczei ut, Dziemierzycze nevü falu mellett egy szakadék mélyén fut tova. Ez az ut volt a lengyel hadak dziemierzyczei földeken táborozó seregének a főhadi központja. Kosciuszko felállította a csatavonalát és két seregrészt állitott be, amelyek egyike elfoglalta az utat, amely a koscziejovai magaslatról ereszkedik alá.

Zajaczek generálisnak, aki a kis sereg balszárnyát vezényelte, az erdő volt a hátvéde; a balszárny Madalinszki vezénylete alatt egy meglehetősen mély völgybe sánczolta be magát, amelynek végső csücske az oroszok által elfoglalt magaslatig ért.

E két szárny között, egy kis magaslaton, Kosciuszko nehány szakasz gyalogost állitott fel és egy domb mögött elbujtatott egy szakaszt, amelyet krakói katonai testőrségnek neveztek és akik tényleg csupán kaszákkal felfegyverzett parasztok valának. E központot pedig ő maga vezényelte.

És megtörtént, amit Kosciuszko óhajtott.

Tormazov, orosz tábornok, aki csak védelemre kivánt szoritkozni, egy Denisov, szintén orosz főtiszt vezényelte 4000 emberből álló hadtestnek az érkezését várta és azt hitte, hogy Kosciuszko, látván az orosz seregek állását, el fogja magát határozni a támadásra.

Ilyen módon, délutáni három órakor el is hagyta állomását és nemsokára az oroszok önkéntesei és tüzérei megtámadták a lengyelek balszárnyát. Egy része a lengyel lovasságnak, amelyet az orosz visszaszoritott, egészen feloszlott és nyomult visszafelé, ugy hogy a csatatér egészen Krakóig ért! De Zajaczek tábornok egy jól irányzott sortüzzel fogadta az első ellenséges csapatot, amelyet az ágyulövések még félelmesebbé tettek és visszavonulásra kényszeritette, vagyis legalább arra, hogy megváltoztassa támadásának az irányát. És tényleg az oroszok a lengyel sereg központja felé nyomultak előre; ez volt ezen hadtestnek a czélja, a mint később meg lehett róla győződni. Kosciuszko az erdő szélén felállított csapatok és hat ágyunak a sortüzével fogadta.

Mialatt az első orosz vonal a czentrum felé közeledett, egy másik vonal, amely vadászok, tüzérek és lovas-

ságból állott, Rachmanov generális vezénylete alatt a lengyelek balszárnyát támadta meg. Egy harmadik vonal a jobb szárny irányában mozdult meg. Kosciuszko látván mozgásokat, elküldi szárnysegédét Madalinskihez ama rendelettel, hogy legyen készen visszaverni a harmadik orosz vonal támadását. Azalatt az első mindig a mi czentrumunkhoz közeledett, ágyuinak az oltalma alatt. Kosciuszko felhasznált egy kedvező momentumot és egy merész támadást intézett ellene, mielőtt a harmadik orosz vonal az első segitségére siethetett volna.

A következő rendeleteket osztotta ki: a 6-ik szakasz egy része egy helyben marad, hogy összetartási pont legyen, ha a lengyelek támadása esetleg visszaveretik. Egy része a második regimentnek és a lovasság balra fog elhelyezkedni ama vonal mellett, amely az oroszoknak nekimegy, hogy meggátolhassa azt, hogy Rachmanov generálissal egyesülhessenek. A tábornok az erdő mögött harczolt, hogy feddhesse a visszavonulást a támadás sikertelensége esetében. Manget brigadéros, a 3-ik regiment két szakaszának az élén karddal fogja megtámadni az ellenséget, mig a krakói paraszt-testőrség kaszákkal felfegyverkezve, az ágyukat fogja hatalmába keriteni. Nidecki a 6-ik regiment két szakaszával segiteni fog a testőrségnek.

E rövid rendeleteket kiosztván, Kosciuszko galoppban érkezik a dombocska mögé és odakiált a parasztoknak: «Gyerekek, hozzátok el nekem ezeket az ágyukat! Isten és a haza legyen velünk! Előre!»

Alig hogy a parasztok meghallották eme szavakat, «halál vagy győzelem» kiáltásokkal és olyan tűzzel rontottak az ellenségre, hogy az orosz ágyuk csak kétszer lőhettek, amidőn az ágyuk már a parasztok kezei közt voltak. Kosciuszko lóháton kisérte őket. A parasztok által megkezdett és oly jól sikerült támadást a többi csapatok is támogatták azután, és nemsokára az ellenség szét volt verve.

Az erdőtől elválasztva az első vonaltól, Rachmanov nem tudta még igazán leveretését. Kosciuszko nem engedett időt az orosz tiszteknek, hogy rendbe szedhették volna soraikat, amelyek egészen megrongálódtak a támadás hevességétől, összeszedi a szakaszok maradékát, amelyek még nem harczoltak és velök a balszárnyra veti magát. Elégedetlenül amiatt, hogy az önkéntes csapatok most már csakugy mulatságból tüzeltek és azért is mert sok embert

veszitett, két szakasznak az élén, amelyek legközelebb voltak hozzá, megtámadta karddal az ellenséget és első csapásra szétszakitotta sorait. Zajaczek generális látván, hogy mi történik, azt rendelte Lukke lengyel ezredesnek, hogy az egész gyalogsággal tüzeljen az ellenségre. Az ellenséges vonal az első lövésre szétszóródott; egyetlen bataillon állt ellent makacsul és az utolsó emberig megölette magát. A harmadik orosz vonal, amely a jobb szárny felé haladt és amelyet Maladonski generális várt, látva a másik kettő szétszóratását, visszavonult, helyesebben gyorsfutásban keresve menekülést.

Denizov generális 6 óra tájban ért a csatamezőre; de nem rendelte el csapatainak hogy lőjenek, mivel valószinüleg minden reményt elveszitett arra nézve, hogy a csatát visszanyerje. Összeszedte Tormasow seregének romjait és visszavonult Kazimierz felé.

A csata esteli 8-ig tartott és tökéletes győzelemmel végződött.

Kosciuszko az oly fényesen megnyert csata mezején felkiáltott: «Éljen a nemzet, éljen a szabadság!» és az egész hadsereg lelkesedve ismételte e szavakat: «Éljen a nemzet, éljen a szabadság!» A seregek hozzátették: «Éljen Kosciuszko!» A diktátor erős hangon felelt: «Boldog vagyok, hogy csodálhatom vitézségteket és hogy ilyen csapatokat vezényelhetek!»

Kosciuszko élete.

Kosciuszko (ejtsd: koscsusko) *Tadeus*, a lengyel köztársaság egyik legnagyobb hőse, ki a legelső fölkelést szervezte a felosztott Lengyelország felszabaditására, született Siechnowicében (Litvánia) 1746 február 12-én, meghalt Solothurnban (Svájcz) 1817 október 15-én. Katonának nevelődött a varsói kadét-iskolában, majd államköltségen a versaillesi, párisi, bresti katonai akadémián, azután mint kapitány lépett a lengyel hadseregbe. Egy szerencsétlen szerelmi viszony folytán elhagyta Lengyelországot s 1777. mint Washington hadsegéde Észak-Amerika szolgálatába lépett. 1786. tért vissza hazájába, hol a lengyel hadsereg szerve-

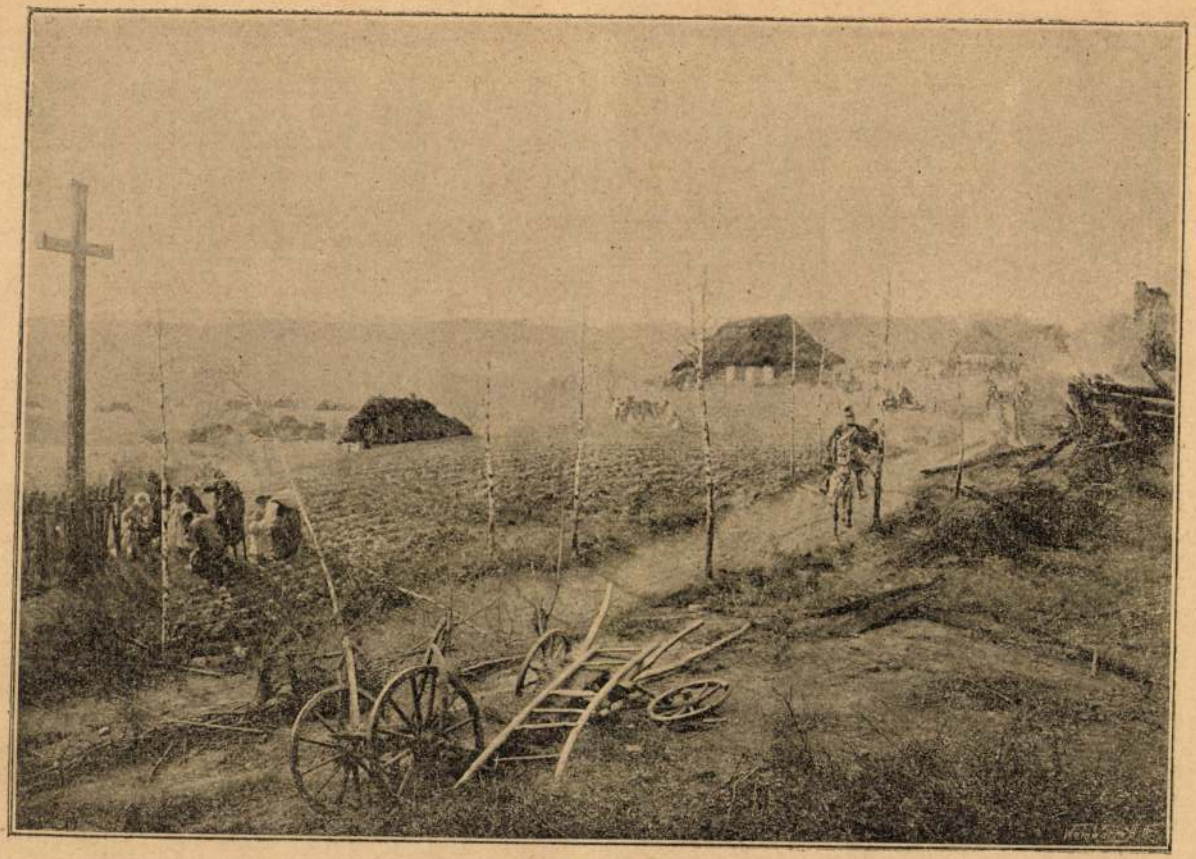

Az adjutáns.

Festették: Styka és Kossak. Részlet **Kosciuszko győzelméből.**

zésénél 1789-ben vezérőrnagygyá nevezték ki. Elfogadta az 1791 május 3-iki konstitucziót és Poniatovszki alatt mint hadosztályparancsnok szolgált. 1792 junius 18-án Cielenice mellett harczolt s julius 17-én 4000 lengyel katonával és 8 ágyúval öt napon át védelmezte a körülsánczolt Dubienkát 18,000 főből és 40 ágyuból álló orosz haderő ellenében. Lengyelország második felosztása után visszavonultan élt Lipcsében, de mikor a lengyel forradalom kitört, az élére állt, hogy kivivja hazája szabadságát. A nemzetgyülés diktátorrá proklamálta s Kosciuszko 1794 márczius 23-án Krakóba érkezvén, felszólitotta a lengyeleket az 1791-iki konstitucziő helyreállitására. Toborzott seregével 1794 április 4-én Raklavicza mellett megverte az orosz sereget, mire Varsóban is fölkelt a nép. Kosciuszko ideiglenes kormányt alakitott, azután az egyesült porosz-orosz sereg ellen indult, de Szczekoczny mellett megveretvén, visszavonult Varsóba, ahol véget vetett a kitört néplázadásnak. A porosz-orosz sereg körülzárta várost, melyből Kosciuszko ismételten kitört s minden támadást visszavert; végre a porosz király megszüntette az ostromot. Ekkor Kosciuszko rendezte a pénzügyeket, az igazságszolgáltatást, megszüntette a jobbágyságot s visszadta a nemzeti gyülésnek a legfőbb hatalmat. Mikor az oroszok ismét támadásra készültek, szembeszállt velük s 1794 október 10-én Maciejovice mellett összeütközött velük. Háromszor visszaverte az oroszokat, a negyedik összeütközésnél Kosciuszko megsebesülvén, leesett lováról s az ellenség kezébe került. De nem igaz, hogy ekkor azt mondta volna: *Finis Poloniae!* Kosciuszko ezt utóbb a leghatározottabban tagadta. Mikor kikerült az orosz fogságból, Angliába, Amerikába, utóbb Franczіaországba költözött. Midőn Napoleon 1806. vissza akarta szerezni Lengyelország önállóságát, Kosciuszkót nem birhatta rá, hogy segédkezzék tervében, mert I. Pál czárnak megigérte, hogy nem fog többé harczolni Oroszország ellen. 1814-ben meglátogatta őt I. Sándor czár, a kit azután két izben is felkért, hogy adja

vissza a lengyelek szabadságát. 1816. Solothurnban telepedett le Kosciuszko, a hol leesvén lováról, 1817 október 17-én meghalt. Holttetemét I. Sándor rendeletére Krakóba szállitották s a régi királyok sirboltjába, Szobieszki és Poniatovszki mellé temették. 1823-ban a Krakó melletti Kosciuszko-dombon szobrot emeltek hősüknek a lengyelek.

A körkép története és budapesti kiállitása.

Styka Jan (szül. Lembergben 1858-ban) gondolt legelőször arra, hogy nemzeti hősük diadalát az oroszokon meg kell festeni. De ugy, hogy egyformán hasson mindenkire és egyformán az egész világon. Tehát mindjárt körképre gondolt. Megcsinálta az első kompozicziót és törte a fejét a legnehezebb részen: mire, hová és miből megfesteni ezt az óriási költségbe kerülő lengyel képet? Mindenféle ellenséges és rossz viszonyok közepette óriási erőfeszitésbe került az anyagiak megszerzése, de végre is megvolt, Styka hozzáfoghatott a munkához. Ám de ilyen nagy munkát a legnagyobb müvész sem végezheti egymaga, Kossák W.-vel, a nálunk is ismert kitünő lengyel festővel szövetkezett tehát. Legelsőbben is külföldre mentek, megnézték a hires panorámákat, majd Styka átment Orosz-Lengyelországba, hogy tanulmányokat fessen a raklaviczai csatatérről. Az nem változott, az régi maradt, csakhogy nem Kosciuszko Taddeusz az ur ott többé, hanem az orosz! A festőt itt eltiltották a munkától, titkon, lopva, kitéve magát mindenféle veszedelemnek, festette le a környéket.

Megvolt, készen lett a lengyel körkép 1894 május havában, kilencz hónap alatt lett meg, mint egy egészséges gyermek. Lembergben, az ottani kiállitáson épitettek számára palotát, amelybe özönlött a nép, négy hónap alatt negyedmillió ember nézte meg Kosciuszko győzelmét. Ezek között a magyar király és királyné is, a legfőbb hadur ugy meg volt hatva, hogy csaknem könnyezett. A negyed millió

ember között mennyi volt a müértő, erről nincs számadás. De talán minden épszemü müértő egy panorámában.. A hivatalos mü-ismerők, a kritikusok, nemcsak a lengyelek, hanem a külföldiek is el voltak ragadtatva és Európa sajtója visszhangzott a dicsérettől.

A két festő dicsősége teljes, a munka oroszlánrésze az övék. Styka festette a körkép nagyobb részét: az orosz ágyukra rohanó lengyel parasztoktól kezdve egészen a lengyel ütegekig. Kosciuszko alakja is az ő müve, a lengyel vezér lovát és törzskarát azonban Kossak festette. Kossak munkája a körkép ama része, mely az orosz hadi foglyoktól az orosz tüzérekig terjed. Mindkettőjüknek segitettek: Pappiel Teddeusz — a nagy fenyőfák tőle valók — aztán Assentovicz Tódor, Rozvadovszky Zsigmond, Baller Lajos.

Budapestre, a millenium alkalmára, *Pártos Gyula* müépitész felhivására hozták a képet annak festői és tulajdonosai, akiknek nagy vágyuk volt, hogy Magyarországnak, a testvér nemzetnek mutassák meg Kosciuszko győzelmét. Pártos hamarosan felépitette az arena uti magyar diszitésü körkép-palotát, amelyben a lengyel csataképet elhelyezték és ahol május hó vége óta szivesen látják a hazafias magyar közönséget.

Kérés.

Ha a nézőnek tetszett ez a csatakép, ha művészinek és érdekesnek találta: kérjük, ne dobja el azt a képismertető füzetet, hanem adja oda barátjának, ismerőseinek, aki *Kosciuszko győzelmét* nem látta még. És ha jó szivvel teszi: kérjük, figyelmeztesse, hogy a csataképet nézze meg.

Nagy ideig nem maradhat itt a lengyel csatapanoráma, külföldre viszik innét. Ha elviszik: magyar tárgyu csatakép jönnek a helyébe az uj körkép-palotába. Nagyérdekü és nagyszabásu magyar körképek lesznek ezek, olyanok, amelyeknek pusztán a tárgya emlitésére hevesebben dobban meg minden magyar ember szive.

AZ ALBUM.

KOSCIUSZKO GYŐZELME

AZ OROSZOKON.

Styka és Kossak körképéről igen szép másolatok (reprodukcziók) készültek. Izléses kötésben, album alakban.

Ára 2 forint.

Kapható az új körkép pénztáránál az Arena-uton. Postautalványon is megrendelhető.

A nagy könyv.

Kosciuszko életrajza — e magyarázó füzetben — a *Pallas nagy lexikonából való.* A mi az emberi tudás körébe vág, minden meglelhető a lexikon köteteiben. Ez egyetlen magyar ismerettár eddig közkézen forgó tiz kötetből eléggé tájékoztuk magunkat arra nézve, hogy mit tartunk erről a hatalmas irodalmi alkotásról és ime mégis ugy vagyunk minden uj kötettel, hogy nem győzzük élvezni szépségeit, magasztalni hasznavehetőségét és jóságát. S igy van ezzel a közönség is. Szinte csudálatos az a rendkivüli érdeklődés, amivel mindenki viseltetik ez iránt a lexikon iránt. *Magyar könyvnek nem volt még olyan elterjedtsége, kelendősége Magyarországon, mint aminő van minden uj Pallas lexikon-kötetnek.* Huszezer tudományszomjas ember lesi azt a napot, amelyen egy-egy uj ilyen kötetnek válhat a tulajdonosává.

A Pallas igazgatósága, amely nem kimél anyagi áldozatot s a lexikon szerkesztősége, amely minden buzgalmát ennek a nagy műnek szenteli: egyaránt büszke lehet erre a nálunk szokatlan sikerre.

A nagy erkölcsi siker, ugy látszik, rendkivül fokozza a vállalat érdekében buzgólkodók kedvét, mert oly gyorsan követik egymást a vaskos lexikon-könyvek, hogy még akkor is meglepő volna, ha annyi belső munkatárs foglalatoskodnék a szerkesztőségben, ahányat a külföldi eféle vállalatok le szoktak kötni a maguk ügyének. Pedig a Pallas lexikont tulajdonképpen a külső munkatársak gárdája dolgozza ki a részletekben: de az igaz, *hogy az egész nemzet tudományos világa bent van ebben a jeles gárdában.*

A Pallas lexikon egyetlen kötetébe tiz vaskos elbeszélő kötetnek az egész anyaga férne bele. Minthogy pedig a Pallas lexikon egy kötetének hat forint az ára, tehát a tizedrészét tevő novella-kötetnek nem lenne szabad aránylag drágábbnak lenni 60 krajczárnál.

Ebből is kitünik, hogy mily rendkivül olcsó a Pallas lexikon, s hogy a kiadó derék irodalmi társaság mennyire önzetlenül járt el, amikor ezt a vállalatot nemzeties, hazafias szempontokból minden áldozattal, igen nagy költséggel létesitette, megszilárditotta. Hisz egy vagyont kellett befektetnie, mielőtt még csak annyit is biztositva láthatott: hogy egyáltalában megélhet-e a rendkivül költséges vállalat. De ime, az a huszezer érdeklődő, aki ma már mind számot tart a lexikon ujabb és ujabb köteteire: nemcsak biztositotta a lexikon teljes kiadhatását, hanem egyszersmind arra is megnyugtatást adott erkölcsileg, hogy van ám Magyarországban a szép és nemes iránt érdeklődő közönség, csak meg kell találni az utat a szivéhez, az eszéhez, a rokonszenvéhez.

A Nagy Lexikon nem halad német minták nyomán, sőt ahol erre alkalma nyilik, mindenütt önálló itéletet mond. Magyarázatainak a megbizhatóságát és tekintélyét ama kiváló szaktudósok emelik, kiknek a nevök egyes czikkek alatt (s a könyv végén is csoportositva) olvasható. *E munkatársak száma, a jelen kötetben összesen már 303.*

PALLAS-NYOMDA BUDAPEST.

MDK

Kossak W. festő

Kosciuszko győzelme Raclawicanál 1794.apr.4.
Festette Jan Styka és W.Kossak. H.és év n.

Styka Jan és W.Kossak festők könyve.

MOB kvt. 27 46.

MDK

Kossák W.

I.Ferenc József a hadgyakorlaton.Olajf.
180x125. J.l.j.

Árverési Csarnok aukció kat. 1933.okt.
3.sz. 25.l.

MDK

Kossák W., festöm.

508. I. Ferenc József a hadgyakorlaton. Olf. 18cx125. J.l.j.

Árv. Közl. 1933. dec.hó. 4.rk.sz. 68. aukció. 26.1.

Kossalka Jánosdr

mincgyetemi tanár
terverte az
alábbi hidat
(Az óbudai hidpá-
lyázat első dijá-
nak nyertese volt.)

Az óbudai hid el-
helyezése. A Fővá-
rosi Közmunkák
Tanácsának állás-
foglalása. Bp 1934.

MOB kat. 872.r.

1

Nagyságos

dr. Szent

egyetem

V

2 db olaj

és 1 Herrer

elismeran.

Vsp

Kossin János

festő Diósgyőr

lárd

Halm Lesznik

264. l.

MOB kat. 3708.

LITH. u. DRUCK JULIUS KLINKHARDT, LEIPZIG.

VORBEREITUNG ZUR HOCHZEIT. ANTIKE

ROM

1943 őszén megnyilik Budapest hatodik hidja,

AZ ÁRPÁD-HID

A kereskedelmi minisztérium dunahidépítési szakosztályában hetek óta lázas munka folyik. Majdnem minden nap este kilencig világosak a szakosztály hatalmas rajztermeinek ablakai, amelyek mögött fiatal mérnökök hajolnak az asztalok fölé: *Budapest hatodik hidjának részletes terveit dolgozzák ki.* A munka dr. *Tantó* Pál miniszteri tanácsos és *Dömötör* Sándor miniszteri osztálytanácsos, a szakosztály vezetőjének és helyettesének irányitásával folyik szakadatlanul. 1938 juliusáig kell elkészülniök a részletes tervek első csoportjával, hogy Diósgyőrben és Ózdon megkezdhessék a hid nyersanyagának öntését. Igy érhető csak el, hogy az Óbuda—Hungária-köruti hid épitkezése 1938 őszén, de legkésőbb 1939 tavaszán megkezdődhessék. Honfoglaló fejedelmünkről, *Árpádról nevezik el az uj hidat,* amelyet *1943 őszén avatnak fel ünnepélyesen.* A készülő Árpád-hidnak a többiek mellett négy tulajdonságát kell kiemelnünk: *az Óbudát és az Angyalföldet összekötő hid a leghosszabb és legszélesebb hidja lesz Budapestnek, ugyszólván teljesen vizszintes lesz és mindkét oldalon hosszu kifutóval fog beilleszkedni a két városrész összhangjába.*

Óbuda szabályozása tulajdonképpen már megkezdődött a kivezető főutvonal épitkezésével, de a nagyobbarányu átrendezés akkor fog megtörténni, amikor

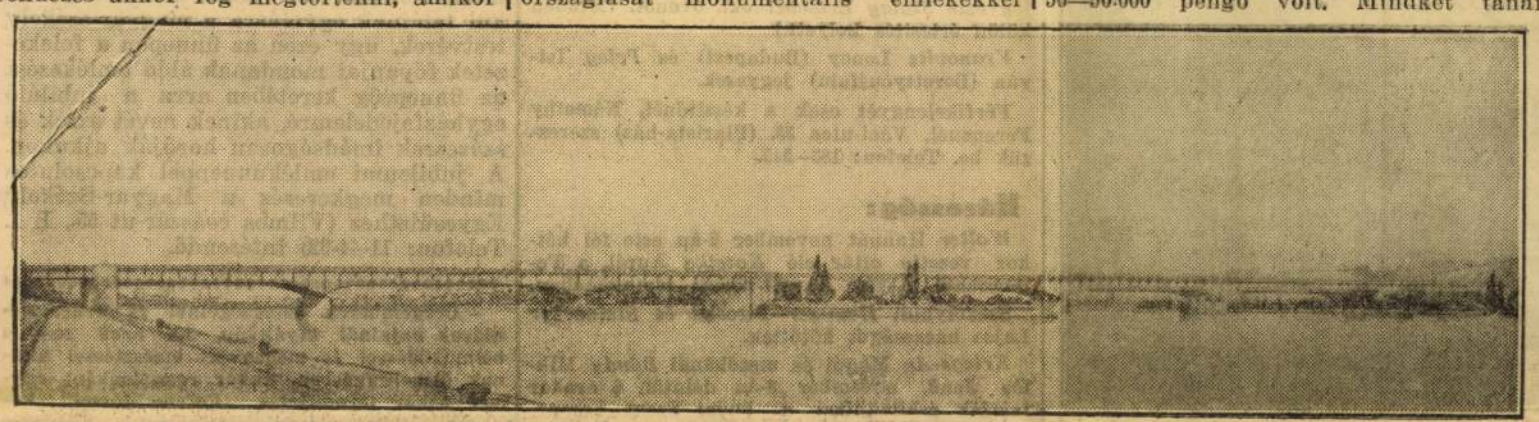

szabályozni fogják a budai hidfő környékét. Az illetékes fórumok között éveken keresztül éles vita folyt az Árpád-hid anyagának, szerkezetének megállapitása, de elsősorban a hid tengelyének kitüzése körül. Felmerült az a kérdés, hogy a forgalom, de a beruházás szempontjából is *nem volna-e célszerübb vasbetonból megépiteni a hidat,* amelynek az anyaga sokkal olcsóbb, mint a fojtacél. A hid tengelyét legelőször 1910-ben tüzték ki és az akkori elgondolás szerint *a hid átivelte volna a Margit-sziget északi csucsát,* még pedig ugy, hogy a hid tengelye egész jelentéktelen eltéréssel a Hungária-körut középvonalába esék. Már ez a tengely is figyelmmel volt az óbudai műemlékekre, igy a római katolikus plebániatemplomra s a gróf Zichy-kastélyra. Később hosszu időn keresztül a Kertész—Rakovszky-féle tengely tartotta magát, amely *a sziget csucsától 150 méterre északra tüzetett volna ki.* A Közmunkák Tanácsa akkoriban amellett foglalt állást, hogy az óbudai hidnak nem szabad érintenie a szigetet, mert igy a szigeten indokolatlanul nagy, zajos autóforgalom vonulna végig az átmenő forgalom következtében. *„A felsőszigeti gyógyfürdő olyan nemzeti kincs* — mondotta ki a Közmunkák Tanácsa — amelyet nem szabad feláldozni, mert a hid előreláthatóan nagy és zajos közuti- és teherforgalma nappal és éjjel egyaránt feldulná a gyógyfürdő nyugalmat és csendjét. Azonkivül a gyalogforgalomnak az uj hidról való bebocsátása olyan nagy közönséget zuditana a szigetre, amely a gyógyfürdő szempontjából nemcsak hogy nem kivánatos, hanem végzetesen káros volna."

Viszont a Kertész—Rakovszky-féle tengely, különösen a pesti oldalon, olyan nagyarányu városrendezést vonna maga után, amelyet hosszu ideig nem lehetett volna végrehajtani. A hid tengelye ugyanis kettémetszette volna a rendőrségi laktanyákat, amelyeket le kellett volna bontani.

Mindkét alternativát figyelembe véve, a Duna-hidépitési szakosztály végül is ugy módositota a Kertész—Rakovszky-féle elgondolást, hogy a hid tengelye a *sziget jelenlegi északi csucsától 30 méterre essék éspedig ugy, hogy a hidról lejövő forgalom enyhe körivben fordulhasson be a Hungária-körutra* s igy változatlan marad mindkét oldalon a deltaszerü betorkolás; Óbudán a Vörösvári-ut és a Kiscelli-ut, Pesten pedig a Hungária-körut és a vele szimetrikusan nyitandó utca révén. Végül is *valamennyi hatóság ezt a megoldást fogadta el, amely éppen ugy figyelemmel volt az óbudai műemlékek elhelyezkedésére, mint a másik két terv.*

Az Árpád-hid óriási jelentősége nemcsak abban áll, hogy megnyitja a fejlődés utját két rendezetlen, de fejlődőképes városrész előtt, hanem bekapcsolja a Hegyvidék és a Hüvösvölgy forgalmát is a város centrumába vezető forgalomba, azonkivül *főkiinduló pontja lesz annak a gyorsforgalmi főutvonalnak, amely az óbudai hid pesti hidfőjétől az összekötő vasuti hid pesti hidfőig terjedne.*

Az utolsó másfélévtized alatt rendkivüli fellendülésnek indult a budai hegyvidék, mint lakótelep, de ugyancsak rendkivüli jelentősége van annak, hogy a balparti városrész lakossága szabadidejében a budai hegyvidéket gyorsan és könnyen megközelithesse. A budai hegyvidék nagyobbára csak sugár-irányban kifelé haladó utakkal közelithető meg, amilyenek a Zugligeti-, Budakeszi- és Hidegkuti-ut. Az uj hid megépitésével keresztben haladó utak fognak kibontakozni minden tekintetben uj fejlődési folyamatokat fognak megindítani.

Az uj hid „története"

Az Óbuda—Hungária-köruti hid előmunkálatainak érdekes története van. Harmincnégy évvel ezelőtt, 1903-ban fordultak először memorandummal a kormányhoz képviselők és fővárosi bizottsági tagok az óbudai hid megépitése érdekében. A kereskedelmi kormány akkoriban az épitendő hidak közül az óbudai hid megépitésének sürgősségi és elsőbbségi sorrendjét állapitotta meg s hogy a hid megépitése a mai napig késett, annak *egyetlen oka a fedezet hiánya volt.* 1934-ben pedig, amikor már megfelelő összeg állt rendelkezésre, a törvényhozás ugy döntött, hogy a kormányzó tizéves országlását monumentális emlékekkel örökitik meg és igy került sor először a Horthy Miklós-hid megépitésére.

1910-ben állapitották meg az óbudai hid tengelyét, elkészitették a helyszini felvételeket, mig 1912-ben részletesen foglalkoztak a hid és környékének rendezésével. A háboru előtt egy évvel vegyes bizottságot hivtak egybe, amely 13 méterben állapitotta meg a hid szélességét. 1916-ban kezdődött meg a talajkutató furás, de a háboru miatt a részletes terv kidolgozása megakadt. A kereskedelemügyi miniszter 1918-ban rendelte el a hosszu hónapokon keresztül 20—30 fiatal állásnélküli mérnököt foglalkoztatott a hid terveinek elkészitésénél, igy *maga Kossalka professzor több mint tiz tervet nyujtott be.* A beérkezett tervpályázatokat figyelembe véve, megbizták Kossalka professzort a részletes tervek tanulmányozásával és kidolgozásával. Kossalka 1934-ben készült el hatalmas munkájával, amelynek birtokában és a korábbi tervek előnyeit és hátrányait is mérlegelve, a Dunahidépitési szakosztály készitette el az Árpád-hid kivitelezésre kerülő általános tervét.

Már folynak az előmunkálatok

A pénzügyminiszter ugyan még nem járult hozzá az épités engedélyéhez, de a tervezések és az előmunkálatok már javában folynak. A Közmunkák Tanácsa *fokozatosan sajátitja ki azokat az ingatlanokat, amelyek a budai hidfeljáró környékére esnek.* Még a nyáron megkezdték a dülöngélő, nagyobb részt magántulajdont képező házak lebontását, ugy hogy ma már óriási terület áll szabadon a Margit-sziget északi csucsával szemben, a budai parton. Az Árpád-hid épitkezése kereken 24 millió pengőbe kerül s a költséget a most felszabadult Dunahidalapból bocsátják rendelkezésre.

Az Árpád-hid ugy a pesti, mint a budai meder fölött *két-két hatalmas tartón fog nyugodni.* A hid budai része *hat nyilásu lesz.* A parti nyilás 60 méter, majd a Ferenc József (óbudai Duna-ág) ágat áthidaló nyilás 65 méter. Itt érinti a hajógyári szigetet, amelyen 45 méter hosszu töltést épitenek, ugy hogy, ha a hajógyári sziget rendeltetése megszünik, valamikor oldallejárót lehessen épiteni a hajógyári szigetre. Ezután négy folytatólagos nyilás következik 82—103—103—82 méter szélességben. A szigeti töltés 90 méter széles lesz, a pesti hidrész pedig három nyilásra oszlik: 76—102—76 méter szélességben. A pesti parti nyilás 42 méter.

Kezdetben a MAV nem akarta megengedni, hogy a hidtengely kettévágja a Lipótvárosi teherpályaudvart és az volt a kérésük, hogy hidalják át a pályaudvart és a hid utteste csak a Hungária-körutnál érje el a földszintet. Ez azonban megoldhatatlan lett volna nemcsak pénzügyi, hanem városrendezési és közlekedési szempontból is. A jelenlegi terv szerint kettévágják a Lipótvárosi teherpályaudvart, ugy, hogy az északi rész forgalmát Angyalföld látja el, mig a déli részéhez aluljáróban egyetlen vágányt vezetnek és ez fogja lebonyolitani a gyárak és ipartelepek forgalmát.

Az Árpád-hid anyaga, éppen ugy, mint a Horthy Miklós-hidé fojtacél, sulya pedig 12.000 tonna lesz. *A hidat teljesen magyar anyagból magyar munkaerőkkel fogják megépiteni.* Nyersanyagát a diósgyőri és az ózdi állami vasgyárakban állitják elő, mig a hid szerelésének legnagyobb részét a Magyar Állami Vas- és Gépgyár kapja, természetesen foglalkoztatni fogják kellő arányban a magánipart is. Az uj hid szélessége 27.60 méter, két gyalogjárója egyenkint 3.30 méter, a gyalogjárók mellett mindkét oldalon 1.10 méter a biciklik számára, mig 18.80 méter kocsipályára esik. A nehéz forgalom a gyalogjáró mellett fog haladni, mig a könnyü gépjárműforgalom a villamos mellett. A hidnak a nulla vizillás fölötti legnagyobb magassága 7.36 méter, vasszerkezetének legnagyobb magassága pedig 3.80—4 méter.

A szakosztály jelenleg a vasszerkezet s az alépitmény tervezésével foglalkozik. Ettől függetlenül már *megindultak a helyszini munkálatok is.* A Horthy Miklós-hid kezelőházában laboratóriumot állitottak fel és itt vegyelemzik azokat az anyagokat, amelyeket a talajkutatások során hoznak felszinre. A mérnökök már be is fejezték a meder talajkutatását, jelenleg a hajógyári szigeten folynak ezirányu munkálatok, de máris megállapitották, hogy a kutatás eredménye *várakozáson felül kielégitő.* A hid épitésének sorrendje: először a sziget északi csucsát toldják meg 30 méterrel, ezután kerül sor a budai, majd a pesti pillérek épitésére, végül pedig a budai, majd a pesti medernyilások szerkezetének szerelésére. És ha minden a tervek alapján készül, nem következik be fennakadás az épitkezésben, 1943 őszén Budapest uj hidat avat, honalapitó fejedelmünk munkáját legméltóképpen megörökitő emléket.

Koncz Károly.

Uj szövetség van alakulóban. A Gyalogosok Szövetsége. Tudniillik a helyzet az, hogy még nincsen elég szövetség. Az a pár, ami van, nem fedezi szövetségszükségletünket. Pedig mindbe belép az ember, mert mit csináljon. Jön a Gribóczy, volt osztálytársunk és beléptet bennünket a „Félárva Viceházfelügyelők Országos Temetkezési Szövetségébe". Kérlek, azt mondja, tudod az öreg Berbócs nyugalmazott vizrajzi tanácsos az elnök, ismer téged, sulyt helyez rád, szóval már be is vagyunk lépve. Mit is csinálhatnánk, ha az öreg Berbócs sulyt helyezett ránk. Aztán jönnek, hogy lépjünk be a „Süket Csecsemőket Fülvédővel Ellátó Emberbarátok Szövetségébe". Belépünk. Megint jönnek, hogy a „Göndörhaju Pedikürösök Kiházasitási Szövetségéből" nem maradhatunk ki. Nem maradunk ki. Most azonban ez a gyalogosszövetség, ez tetszik nekem. Magam is régi gyalogos családból származom. Őseim már a keresztes háboruk idejében gyalog jártak. Ezt bizonyitani tudom. Tőlük örököltem negyvennégyes lábaimat. Ha már van a hatvannégyes volt csász. kir. gyalogosoknak is szövetsége, alakitsuk meg hát mi is gyalogos szövetségünket, akik a huszadik században szolgálunk. Ide vagyunk beosztva. A Parancsnokság igy intézkedett. Gyalogosok tartsunk össze! Azért nem kell lenézni azokat, akik hathengeres amerikai kocsin járnak.

A szövetség életében élénk részt óhajtok venni. Egyik felszólalásom vázlatát a következőképpen gondolom el:

Mélyen tisztelt Gyalogság! Esetleg ugy kezdem, hogy Tisztelt női és férfigyalogság! Még nem tudom biztosan, de már is jelzem, hogy a női gyalogság továbbképzése már is nagyon a szivemen fekszik. Női gyalogtestvéreim! Szivleljük meg alábbi tanácsaimat, hogy az utcán szövetségünkhöz méltó módon éljünk és ha kell, halljunk. Tehát: Ne lépjünk le a járdáról hátrafelé. Tudom, hogy ez azért van, mert bucsuzunk a Mancitól, aki még csak azt akarta mondani, hogy rém hercig kis trotőrbundát csináltatott a tavalyi prémes hócipőjéből és ez nagyon fontos dolog, mégis kérnem kell a hölgyeket, hogy arccal az uttest felé hagyjuk el a járdát.

Ha autó jön, ne akarjuk sürgősen megállapitani, hogy a benne ülő hölgy bundája patagóniai macskahas-e, avagy csak egyszerü jávai kacagóhiénautánzat. Tudniillik közben az autó elüt bennünket és tönkremegy a dauervellénk.

Végül, hölgyeim, ne együnk marónit az uttesten. Ugyszintén sülttököt, főtt kukoricát és diákabrakot sem. Általában odahaza táplálkozzunk és az utcán szoritkozzunk egyszerüen a közlekedésre.

Sóval ilyenféle dolgokról fogok előadást tartani. Igaz, hogy már a másodikra nem jönnek el a hölgyek, mert nem állapitottam meg, hogy az utóbbi időben remekül fogy a hölgy és ha jól megy, még az idén eléri az ideális harmincötkilós sulyegységet, viszont annál több férfi gyalogosra számitok, akik mialatt ujságot olvasva hazafelé mennek az uttesten, kárörömmel fognak gondolni a női gyalogságra, akiknek jól megmosta, sőt dauerolta a fejét az illusztris előadó.

Fintor.

Verseghi Nagy Elek elnökölt az Eucharisztikus Világkongresszust előkészitő nemzetközi konferencián

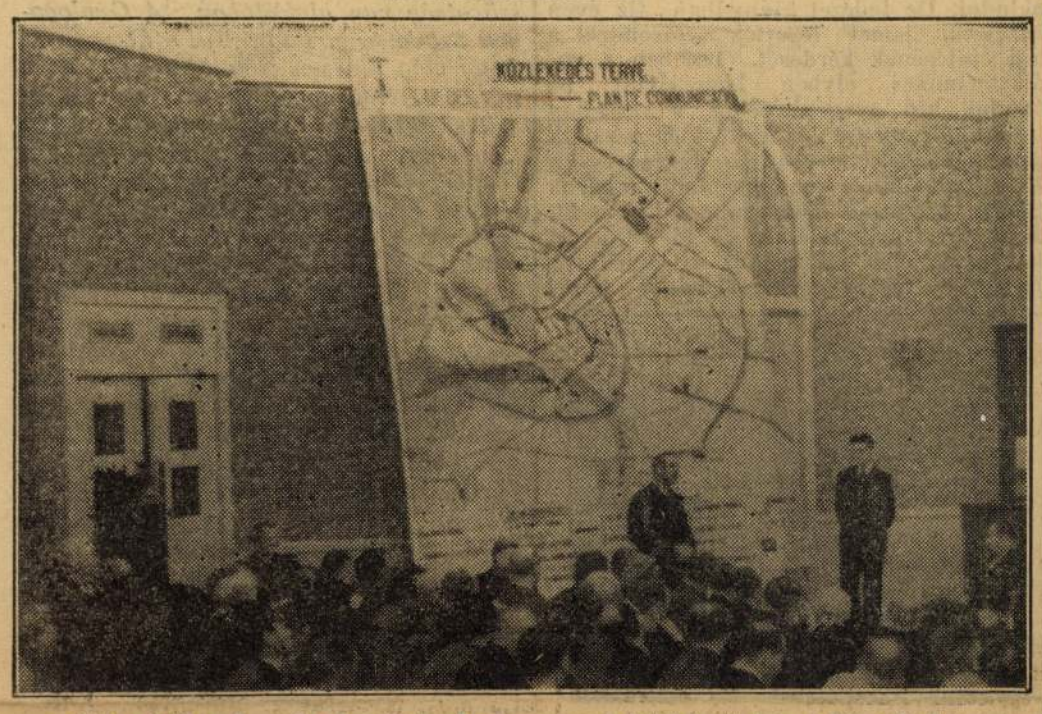

Gétay Béla alezredes beszélt a kongresszus közlekedési problémáiról

P. Bangha Béla ismertette a kongresszus programját

Mussolini a spanyol fronton elesett olasz hősök emlékünnepélyén

Vitéz Vashegyi József és családja. (Illusztráció a vitézi székről szóló cikkhez.)

A lengyel—német kisebbségi egyezmény

Varsó, november 6.

Moscicki köztársasági elnök kihallgatáson fogadta *a lengyelországi német kisebbség* három képviselőjét, akiknek nevében *Wiesner* szenátor utalt a lengyel-német kisebbségi egyezményre és hüséget fogadott a lengyelországi németek nevében a lengyel államnak.

Lengyel félhivatalos részről a következő megjegyzést füzik a német és a lengyel kormánynak a kisebbségi kérdésben tett nyilatkozatához: A két kormány nyilatkozata *a két szomszédos nemzet kölcsönös közeledésén alapul.* A két nép létjogának elismeréséből folyik a kisebbségek népi sajátosságai fenntartásának és megóvásának joga. A nyilatkozat *az 1934. évben kötött egyezmény szellemében* irányitott lengyel politika szerves folyománya.

Kormányzói kitüntetés:

A kormányzó a miniszterelnök előterjesztésére dr. vitéz *Haász* Aladár vallás- és közoktatásügyi minisztériumi miniszteri tanácsosnak sokévi közszolgálata alatt szerzett érdemei elismeréséül, dr. *Divéky* Adorján egyetemi rendkivüli tanári cimmel felruházott tanügyi főtanácsos, gimnáziumi igazgatónak, a varsói Magyar Történeti Könyvtár igazgatójának a magyar-lengyel kulturális kapcsolatok fejlesztése terén szerzett érdemei elismeréséül a Magyar Érdemrend középkeresztjét adományozta.

Eljegyzés:

Lechner Idust eljegyezte *Madaras* Károly (Albertfalva).

Visnovszky László (Salgótarján) és *Komár* Klári (Sajóvárkony) jegyesek.

Dobó Piroska okl. tanitónőt eljegyezte dr. *Kaizer* József orvos.

Oltay Károly ny. r. műegyetemi tanár és felesége *Vizmathy* Bea, *Marianne* leányát eljegyezte gróf *Strassoldo Graffembergo* Richard és gróf *Attems* Xaverine Franciska fia, *Carlo Giorgio.*

Flórián Endre okl. középiskolai tanár eljegyezte *Szalay* Erzsébet okl. óvónőt. (Minden külön értesités helyett.)

Vranovits Loncy (Budapest) és *Peley* István (Berettyóujfalu) jegyesek.

Férfikelengyét csak a készitőnél, Némethy Ferencnél, Váci-utca 33. (Piarista-ház) szerezzük be. Telefon: 183—545.

Házasság:

Walter Hannát november 6-án este fél hétkor vezette oltár elé *Kozelka* Aurél, a Ferencrendi Atyák Margit-köruti templomában.

Székelyhidi *Hammer* Piroska és *Steinacker* Lajos házasságot kötöttek.

Kriegs-Au Magdi és mezőbándi *Bándy* Miklós Jenő, november 8-án délután 6 órakor tartják esküvőjüket a budai Szent Ferencrendiek plebániatemplomában (II., Margit-körut).

Fekete József, a Keresztény Iparosok Országos Szövetsége igazgatójának leányát, *Katinkát* a Bakáts-téri plebánia-templomban vezette oltárhoz *Jeney* Tivadar, a MAVAG tisztviselője. Tanuk voltak: dr. *Miklós* Ferenc székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tag és *Ramor* M. Valter Máv. főmérnök.

Schack Ella és *Lónai* Richárd november 7-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tartják esküvőjüket. (Minden külön értesités helyett.)

Legujabb frakkok, szmokingok, zsakettek kölcsönzése, Teichner, Királyi Pál-u. 7. T. 1-857-96.

Halálozás:

Labancz Mihály nyugalmazott debreceni felsőkereskedelmi iskolai tanár holttestét szombaton délelőtt temették el a rákoskereszturi temetőben. A temetési szertartást *Hörömpő* Gergely református lelkész végezte. A sirnál *Fux* Antal igazgató bucsuztatta az elhunytat az intézet tanári kara és volt tanitványai nevében.

— **(A hercegprimás visszaérkezett Esztergomba.)** Dr. *Serédi* Jusztinián biboros-hercegprimás Pannonhalmáról, ahol pénteken kápolnamegáldást és oltárszentelést végzett, a szombati nap folyamán dr. *Bartmann* Miklós pápai kamarás, hercegprimasi titkár kiséretében visszaérkezett székhelyére, Esztergomba.

— **(Siremléket állitanak Buday Barnának.)** Az *Országos Magyar Gazdasági Egyesület* elhatározta, hogy a mult évben elhunyt főszerkesztő-igazgatója, *Buday* Barna, a kiváló agrárközéleti férfi és publicista, a gazdák aranytollu irója emlékének méltó megörökitésére siremléket állit. Ebből a célból a belügyminiszter engedélye alapján gyüjtést inditott és felhivással fordult az ország gazdaközönségéhez, valamint mindazokhoz, akik *Buday* Barna irásaiból valaha irányitást, okulást, biztatást, derüt vagy vigasztalást meritettek, hogy adományaikkal járuljanak hozzá az agrárközélet nagy halottja emlékének méltó megörökitéséhez. A gyüjtés már megindult és az eddigi eredmény alapján remélhető, hogy *Buday* Barna sirját művészi becsü emlékművel jelölhetik meg. Az OMGE és a „Köztelek" gyüjtésére az adományok az OMGE 10.399. sz. csekkszámlájára fizethetők be.

— **(Gyászmise Miklósy István püspök lelkiüdvéért.)** *Miklósy* István a hajdudorogi egyházmegye első püspökének lelkiüdvéért november 9-én d. e. 10 órakor a Rózsák-téri görögkatolikus magyar plebániatemplomban gyászmise lesz.

— **(A Társadalmi Egyesületek Szövetsége)** szombaton tartotta igazgatósági ülését dr. *Baross* Gábor országgyülési képviselő, országos elnök vezetésével. Az ülésen dr. *Javornitzky* Jenő miniszteri tanácsos, a KANSz vezértitkára ismertette a közszolgálati alkalmazottak sulyos helyzetét, egyben megindokolta a megfelelő helyzetjavitásnak sürgős szükségességét. Dr. *Horváth* István, az OTI vezérigazgatója és *Szablya* János, a Magánalkalmazottak Nemzeti Szövetsége elnöke hozzászólása, valamint több hozzászólás után az igazgatóság elhatározta, hogy a közszolgálati alkalmazottak sürgős helyzetjavitása érdekében emlékirattal fordul a kormányhoz, ugyanakkor ebben az irányban *erőteljes társadalmi mozgalmat indit.*

— **(Mailáth G. Károly erdélyi püspök ötvenéves jubileumi emlékünnepe.)** A Magyar-Székely Egyesület elhatározta, hogy december első napjaiban jubileumi emlékünnepet rendez Erdély nagynevü püspökének ötvenéves papi jubileuma alkalmából. A jubileumi emlékünnep a hiveknek seregszemléje lesz s az ünnep jelentőségét történelmivé avatja, hogy miként Erdélyben vallási különbség nélkül találnak egymásra a magyar-székely testvérek, ugy ezen az ünnepen a felekezetek főpapjai mondanak áldó emlékezést az ünnepség keretében arra a jubiláló egyházfejedelemre, akinek nevét ezrek és százezrek imádságosan hordják ajkukon. A jubileumi emlékünneppel kapcsolatos minden megkeresés a Magyar-Székely Egyesülethez (Vilmos császár-ut 55., I. l. Telefon: 11-44-92) intézendő.

— **Öregemberek betegségeinél és neuraszténiások bajainál** kiváltkép, ha azok renyhe bélmüködéssel és megzavart emésztéssel állanak összefüggésben, akkor reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József" keserüviz sokszor igazi jótétemény! Kérdezze meg orvosát.

— **(A Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége)** hódoló felirattal fordult a kormányzóhoz, amelyre a kormányzó kabinetirodájának főnöke a KANSz elnökségéhez leiratot intézett, megköszönve a KANSz legutóbbi vándorgyüléséről küldött hódoló feliratot és kifejezést adott állandó érdeklődésének, amellyel a közérdekü feladatokat nehéz viszonyok között is önzetlen kötelességteljesitéssel ellátó közszolgálati alkalmazottak sorsa iránt viseltetik.

— **(Szilágyi Béla min. osztályfőnök ünneplése.)** *Szilágyi* Béla miniszteri osztályfőnök nyugalombavonulása alkalmából a vezetése alatt volt ügyosztályok és hivatalok a Szent Gellért-szállóban bucsuvacsorát tartottak. Az ünnepélyen megjelent dr. *Vargha* Imre, a legfőbb állami számvevőszék elnöke, dr. *Jakabb* Oszkár magyar kir. titkos tanácsos, államtitkár, dr. *Szász* Lajos államtitkár és a pénzügyminisztérium számos főtisztviselője. Több minisztérium és intézmény, valamint a műszaki testületek nagy számmal képviseltették magukat a szép bucsuztatáson. Dr. *Tátray* István miniszteri tanácsos üdvözlésére az ünnepelt meleghangu beszéddel válaszolt.

TÜKRÖK ólomkristályok gyári áron. Üvegcsiszolás, ujratükrözés
MESSINGER, JÄGER és MÁRTON
Üvegcsiszolda, Kisdiófa-utca 16. Tel. 143-185.
(Király-utcánál)

Fotó, Rádió, Részlet, Csere
LÁNG TIBOR RAKOCZI-UT 9. SZÁM, TELEFON: 14—35—48.

Budapesti gépgyár nagy gyakorlattal biró és kalkulációban jártas
müvezetőt
keres azonnali belépésre. „Válaszok Elsőrangu szakember 2351" jeligére BLOCKNER J. hirdető irodába, Városház-utca 10.

Keveset használt férfiruhák nagy választékban kaphatók.
Frakk, zsakett és szmoking ruhák kölcsönzése
Telefon: 12-35-92.
POLACSEK és BERGER VI., ANKERKÖZ 1. sz. Félemelet. (Anker-palota)

HÁLÓ- EBÉDLŐ- KOMBINÁLT- **BUTOROK**
Nagy választék, jó minőség, olcsó árak.
BOG-MIL, VI., Vilmos császár-ut 43.

Kossalka János

1932-ben kapott megbízást az Árpád kilő felépítésére.

Berza László, Bernolt György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

640

KOSSALKA JÁNOS, müegy.tanár/1872-1944/.

Kossalka tervezésében 1924-25-ben elkészült az első vas
súti híd Makón. 55.old. 33.jegyz

TÓTH FERENC: Makó településtörténeti vázlata 41.old

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. 1972/73. I.
Szeged, 1974

Kossalka János

Magyarország első körúti vashídját – a dunaföldvári Duna-hidat épí-
tette az ő terve szerint –
Többtámaszu tartóhal épült,
mégtörve a 2-tám-u tartók nége-
mónia-jét. 1928-30 van ténült,
(Kép)

Dr. Vajda Pál: A magyar hídépítés
Bp. 1967.

22.

MDK

Kossalka és Wälder

a Boráros-téri /Petőfi-/ hid épitésére kiirt pályázaton /1929-3o/ a benyujtott 17 pályatervből pályamunkájuk I. dijat nyert

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 196o.

KOSSALKA János építész

a Petőfi híd pályázatának nyertese
és a pályázat körülményei

ERÉNYI Iván: Menyhárd István. Bp., Akad.K., 1990 32-33.p.

1968-as közgyülés után ki
désügyi Minisztérium és a
ség új funkcióit, elsősor
területén, ez azonban mir
korlattá. Az MSZMP Politi
hozott határozata új lehe
munka kibontakozásához, a
meghatározásával, kérdés,
vezet élni lehetőségeivel
adott erre biztató válasz
már első ülésén személyi

A hatvanas évek végé

Dr. Kossalka János

MDK

1932-ben dr Kossalka János kapott megbizást az óbudai /Árpád-/ hid megtervezésére.
Az általánosterv kialakit ásában részt vett Dr. Széchy Károly a hidosztály vezetője.
72-74.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Dr. Kossalka JÁNOS

Repr.: arcképe

67.o. 14. ábra.

A dunaföldvári Duna-hid ra 1927-ben kiirt pályázat alapján az ő tervei szerint épitették a hidat 1928-30-ban.

66.o.

Repr. A dunaföldvári hid.

66.o. 13. ábra.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Dr. Kossalka János

Sz. Vajdahunyadon 1871. márc. 19-én.
1893-ban mérnöki oklevelet szerzett.
1893-96-ban tanárségéd Kherndl proff mellett.
1896-98 állami ösztöndijjal külföldi tanulmányuton.
1898-ban a MÁV szolgálatába lépett.
Innen a kereskedelemügyi minisztériumba rendelték, ahol
1911-ben müszaki főtanácsos.
1903-ban elsők közt szerezte meg a müszaki doktori
oklevelet.
1906-ban magántanár, 1916-ban a hidépitéstan nyil-
vános rendestanára.

67.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli
magyar hidépités története. Bp. 1960.

Dr. Kossalka János

Tudományos munkássága.
/a kinematika törvényei
"csomóponti módszer"/
A többtámaszu oszlopos tartó elmélete.
68-69.o.

Az ébudai hid pályaterve az egyesitett első és második dij felét nyerte. A pályázat után megbizást kapott az Árpád hid tervének előkészitésére.
69.o.

Dr. Mihallich Gyula: A XIX. és XX. szazadbeli magyar hidépitész története. Bp. 1960.

Dr. Kossalka János

MDK

A Boráros téri /Petőfi-/ híd épitésére kiirt pályázatra /1929-30/ benyujtott 17 pályatervből.
I. dijat Kossalka és Wälder
II. dijat Mihailich és Kotsis
III. dijat Kiss Jenő, Sávoly Pál és Rottmann Elemér terve nyerte.

70.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Dr. Kossalka János

MDK

Az ébudai /Árpád-/hid terveire 1929 dec. ben kiirt pályázaton az I. és II. összevont egyforma dijat nyerte

Dr. Mihailich Győző ésKotsis István dr. terve , valamint Dr. Kossalka János és Wälder Gyula terve.

70.o.

Dr. Mihailich Győző: ~~A/XIX./és/XX./századbeli/~~
A XIX. és XX. századbeli
magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

Kossalka János müegyetemi tanár

Az óbudai hid tervezési munkálatainak elvégzésére nyert megbizatást.

Épitő Ipar - Epitő Művészet 1932. 63.old.

MDK

Kossalka János dr. és Wälder Gyula dr.

az alábbi pályázaton 50.000 pengős megosztott I. dijat nyertek

Döntöttek az óbudai Dunahid tervpályázatáról. Épitő Ipar - Épitő Müvészet. 1931. febr. 15. 31.l.

MDK

Kossalka János dr. műegy.tanár

Kossalka János dr. és Wälder Gyula dr. műegy. tanárok 50.000 pengővel dijazott terve az óbudai Dunahid tervpályázatán.

Cikk: Döntöttek az óbudai Dunahid tervp.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1931. febr.15. 31.lap

MDK

Kossalka János dr. műegyetemi tanar

A Boráros-téri dunahid és az óbudai dunahid tervezése terén kifejtett értékes működése elis-
meréséül, a Kormányzó a magyar érdemrend közép-
keresztjét adományozta.

József nador 1939/40. 11.1.

Kossánovics Sándor

1877/8. I. II. szakosztály
szül. Hosszúmezőn (Máramaros m.) 1858. febr. 25. gör. kath.
Ungvárt 6 gimn. Önföndi-
jás rajztanár plott.
1877/8. II. II. szakosztály.
1878/9. I. III. szakosztály
(Kossanovitsnak irva)
1878/9. II. III. szakosztály
(Kossanovics)

Mur. Kvt. Orsz. Ffsége hatáskörébe tartozó intézetek 1912-ik évi állami segélyezése VI. 220 – 222.

M.D.K.

Kossányi Károly, építész

és Hajas István tervei szerint elkészült a száz-ágyas csendőrüdülő Hévízen.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1934. LV. évf.

Jul. 11. sz. 4. old. + 1 fh.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II. 156 l.

Név: Kossarek Mathias

Foglalkozás: bárgazézmíves (Gürtler)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: /

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1777. XI. 4.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

Kossig W. (bécsi) szobrász M.D.K.

nyert megbízást a pécsi szinház figurális szobrászmunkáira. Cikkiró keserű gumijal kérdezi, hogy vajon nekünk nem lett volna olyan tehetsegű szobrászunk, mint Kossig úr?

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

szept. 4. sz. 2. old.

ANDREAS KOSSIN, textilfestőmester

"Verzeichniss der zur Neusohler priv.Sieben Bergstädtisen Lade einverliebten Schwarz und schön-färbemeister,aus dem meister-Buche ausgezogen/1823/.
in Bergstädten:Kreimnitz.
lz.-Andreas Kossin.
lli.old. 31.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textil festés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz.Évkönyve, 16. Győr, 1974.

MDK

Kossin János

Déliák.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 25.l.
Műcs.

Rosain Jenos

Meiler.

Mica.

Kossin János

1913. zsüriment kiáll.
Müvészkár.
Tájkép, olaj. 200.—

~~Szerikai múzeumok II. 168, 169.~~

Érkezett 1904 június 28.

454/904 (Szegszárd 1904 június 27.)

Wosinszky Mór orsz. felügyelő benyújtja miskolczi, máramarosszigeti, szatmári és nyiregyházai időszámlájait s közli további intézkedéit. (Feladatott postán 1904 VII/1)

— Egy csók — százezer dollár. Jack Poyting, New York egyik leggazdagabb vállalkozójának fia — mint egy ottani lap irja — már sokszor beszéltetett magáról. Különcködő ötletei ezekben a komoly időkben is gyakran foglalkoztatták a rendőrséget. Legutolsó kalandja az alig 21 éves fiatal embernek a következő volt: a kora hajnali órákban, átmulatott éjszaka után, az a gondolata támadt, hogy egyik barátját fölkelti és elhivja magához egy kis whiskyre. Barátja szállodában lakott, a negyedik emeleten. Jack másokkal együtt belépett a szálló felvonójába, egy elbájoló fiatal leány is volt ott. Jack mélyen meghajolt a szép leány előtt, megragadta kis kezét, kezet csókolt, sőt a leány és ennek édesanyja minden tiltakozása ellenére, a száját is megcsókolta. Másnap délelőtt idősebb Jack Poyting, a mulatós fiatal ember édesapja ügyvédi felszólító levelet kapott, amelyben nyilatkozatot kérnek tőle, hogy hajlandó-e fia 24 órán belül Rosalie Steward kisasszonyt, akit nyilvánosan, többek szeme láttára megcsókolt, feleségül venni, vagy inkább megfelelő kártérítést fizet. A vállalkozó nem óhajtotta, hogy 21 éves fia megnősüljön, inkább a kártérítést vállalta. Mire az ügyvéd a következőkben részletezte a kártérítés összegét: a nyilvános megszégyenítés 10.000 dollár; házassági ajánlat visszautasításának elfogadásáért 10.000 dollár; a felháborodás következtében lelki izgalmakért fájdalomdij 10.000 dollár; férjhezmenetel eshetőségének csökkentése 20.000 dollár; kártérítés az elmaradt házassági ajándékokért 50.000 dollár. A vállalkozó most megpróbálja, hátha sikerül kiegyezni a felperes kisasszonnyal.

— Patay Tibor meghalt. Báji Patay Tibor felsőházi tag Pest vármegye volt főispánja, szerdára virradó éjszaka 60 éves korában Acsán meghalt. Jelentékeny szerepet vitt Pest vármegye közéletében, gazdatársadalmi mozgalmaiban. A világháboru alatt, 1917-ben Pest vármegye főispánja lett és az összeomlásig a vármegye élén állott. Két cikluson át képviselő volt, később a felsőházba került be, mint Pest vármegye kiküldöttje.

— Nyilas izgatási bünügyek. A büntetőtörvényszék Szüts-tanácsa szerdán két nyilas izgatási bünügyet tárgyalt. Az egyik vádlott dr. Málnási Ödön okl. középiskolai tanár volt, aki „Hubay Kálmán és Málnási Ödön 3000 főnyi közönség előtt ismertette Pécsett a nyilaskeresztes célkitüzéseket" cimmel irt cikket a „Magyarság"-ban. Málnási Ödön kihallgatása során kiderült, hogy négyszer itélték már el, ezért összbüntetésül két évi, négy hónapi és 25 napi fegyházbüntetést kapott. Tagadta bünösségét, előbb azzal védekezett, hogy a szóbanforgó cikket nem ő irta, utóbb azonban a sajtójogi felelősséget elvállalta. A törvényszék Málnási Ödönt államfelforgatásra irányuló izgatás vétségéért egyhónapi fogházra itélte. A másik ügy vádlottja Hubay Kálmán volt, aki „1938 a miénk" cimmel irt cikket a „Magyarság" 1938 október 16-iki számában. Hubay Kálmán is tagadta bünösségét és azzal védekezett, hogy a cikket politikai meggyőződésből irta. A bíróság Hubay Kálmánt államfelforgatásra irányuló, sajtó utján elkövetett izgatás vétségéért, valamint nemzetgyalázás vétségéért ugyancsak egyhónapi fogházra itélte. Az itélet megokolása szerint az ujságcikk tényállitásai és kifejezései alkalmasak a lelkek forradalmasitására. Egyik itélet sem jogerős.

— A rehabilitációs eljárás illetékeiről rendeletet bocsátott ki a pénzügyminiszter. A törvénykezési illetékátalány összege a járásbirósági eljárásban 5, a törvényszék előtti eljárásban 10 pengő. A hátrányos jogkövetkezményeknek kegyelmi elhatározással való elengedését 20 pengő illeték lerovása mellett kell kérni.

— Házasság. *Temesfalvi Edit* és *Szentgyörgyi Tibor* m. kir. főhadnagy febr. 22-én tartották esküvőjüket Egerben az érseki székesegyházban. Az esketési szertartást *Deák János* m. kir. honv. esperes, pápai kamarás végezte. Tanuk voltak a menyasszony részéről *Hollósy Tivadar* nyug. kir. törvényszéki biró és ügyvéd, a vőlegény részéről *Hargitay Gyula* m. kir. főhadnagy. A szertartás után a helyőrség tisztikara a templom hajójában melegen üdvözölte a fiatal párt.

— Hirtelen halál. Gróf Königsegg Fidél 64 éves nyugalmazott alezredes a Jurányi-utca 9. sz. házban lévő lakásán rosszul lett és meghalt.

Egyesületek és előadások

A Budapesti Kávések Ipartestülete elnöki tisztére a vezetőségi tagok egyhangulag Kövessy Gézát, a Baross-Szövetség Vendéglátóipari csoportjának elnökét jelölték. Az elnökválasztást szerdán tartják meg.

A Turáni Vadászok hazafias szervezetének (Ferenc József-rakpart 23.) központi helyiségében csütörtökön 7 órakor dr. Gáspár Gyula tanár, szerkesztő „Szent István és koráról" tart előadást.

UTAZZÉK A TAVASZ ELÉ
15 NAPOS TÁRSASUTAZÁSUNKKAL
a Dalmát tengerpart
legszebb fürdőhelyére
SPLIT (SPALATO)
március 9—23.
Elhelyezés az előrendü Park Hotel Matheovitsban. Felvilágositás: JUGOMART, Budapest, V., Dorottya-utca 6.
M. K. R. 1272. Telefon: 183—216.

LEGUJABB

Amsterdam, febr. 26. (Német TI) Amsterdamban kedden és szerdán rendőrségi rendszabályokat hajtottak végre, hogy kézrekeritsék az egyik rendőrőrjárat elleni éjszakai támadás tettesét, valamint egy zsidó titkos klub tagjait. Eközben összeütközésekre került a sor rendzavaró elemekkel. A rend helyreállitása közben a rendzavarók közül hat meghalt, több pedig sulyosabban és könnyebben megsebesült. Azok közül, akik a rendzavarásokat okozták, vagy azokban résztvettek, a rendőrség többeket őrizetbe vett.

— Magyar mesterművek magángyüjteményekben. *(A Tamás Galéria kiállitása.)* Olyan ez a kiállitás, amely az utolsó félszázad legnagyobb magyar festőinek egy-egy magángyüjteményben őrzött remekművét mutatja be, mint valami étvágygerjesztő hors d'oeuvre, csupa inyencfalatokból, — nem lehet válogatni, melyik a finomabb, tökéletesebb. *Hollósy Simon* remek önarcképe, amelynek mintegy ellenpárja egy *Ferenczy Károly*-arckép, a szinek, az előadásmód páratlan előkelőségével? Vagy *Mednyánszky László* csavargó fejei, amelyekről nem tudjuk, a kifejezés döbbenetes erejét csodáljuk-e bennük inkább, vagy a festői eszközök nemességét? *Vaszary János* ragyogó technikáju női aktja, *Csók István* egyik legvarázsosabb Züzü-képe, a pompás kis *Glatz*-, az elragadó *Perlmutter*-táj, a franciásan előkelő *Mattyasovszky-Zsolnay* női feje, *Fényes Adolf* egyik régi és mesteri csendélete, a goyai szépségü *Rudnay*-arckép és éppen szemben, mintha vetekedni akarna vele, *Koszta József* kislány-képe, nemkevésbé spanyolos ragyogásában? Talán *Rippl-Rónai József* hires kettős arcképe, édesapjáról és hegedüt tartó öccséről — a század egyik legszebb magyar portréja? *Bernáth Aurél, Berény Róbert, Czóbel Béla* egy-egy válogatottan reprezentáns alkotása? Egyik éppoly tökéletesen jellemzi festőjét, mint a másik, az egész kiállitás pedig az ujabbkori magyar festészet valóságos kvintesszenciája, az év egyik ritka művészeti eseménye. *(f. j.)*

— A tábla itélete Román Iván és feleségének uzsorabünügyében. A tábla Kring-tanácsa szerdán hirdette ki itéletét dr. Román Iván volt kispesti ügyvéd és feleségének, Weisz Franciskának nagyarányu uzsorabünperében. A tábla dr. Román Ivánt, az első bíróság itéletével szemben, 44 helyett 31 rendbeli uzsora és négy rendbeli csalás helyett, csupán egy rendbeli csalás, továbbá hat rendbeli sikkasztás büntettében mondotta ki bünösnek és ezért négy év helyett három évi börtönre és kétezer pengő pénzbüntetésre itélte. Hasonlóképen mérsékelte Román Ivánné büntetését is, aki 17 rendbeli uzsora, öt rendbeli sikkasztás és négy rendbeli okirathamisitás büntettéért két és félévi börtönt és kétezer pengő pénzbüntetést kapott. Románné, aki az elszenvedett vizsgálati fogsággal a büntetést teljes egészében kitöltötte, szabadlábra került. Az itélet jogerős.

— „Sokan visszariadnak az envagéliumtól..." Grősz József szombathelyi megyéspüspök most megjelent II. pásztorlevelében azzal a kérdéssel foglalkozik: miért nem kell a Krisztus Király a mai embernek? Már a zsidók sem látták világosan Krisztus királyságát és ez tudatlanságból történt, mert ők hamis képet alkottak maguknak a Messiásról, akit földi királynak képzeltek. A tudatlanság kiséri a Krisztus Királyt a mai napig is, mert sokan még mindig földi javakat várnak tőle. Igy van az, hogy sokan visszariadnak az evangéliumtól, mert rosszul értelmezik Krisztus szavait, aki nem akarta a világot óriási szegényházzá tenni, de nem akarta naplopókkal benépesiteni sem. Krisztus nem az elpuhult, hanem az erős lelkek királya akart és akar lenni. Azok, akik hisznek benne, tulságosan visszahuzódók, tulságosan türelmesek, tulságosan megalkuvók. Hagyják, hogy Krisztust kiszoritsák a közéletből; hogyják, hogy visszaszoritsák a templomba. Pedig Krisztus nem akar sekrestye-király lenni, hanem uralkodni akar a közéletben is. És uralkodni is fog, ha az ő királyi jogainak elismerését hangosabban követeljük.

— A Margitszigeten legszebb a tavasz. A *Palatinus* gyógyszállóban legkellemesebb az üdülés.

Változékony idő

A Meteorológiai Intézet jelenti: Budapesten szerdán este 9 órakor a hőmérséklet +1 fok. A tengerszintre átszámitott légnyomás 773 mm., mérsékelten emelkedő.

Várható időjárás a következő 24 órára: Gyenge északias szél. Ma éjjel, különösen a szélvédett helyeken, erősebb fagy, reggel több helyen köd. Napközben változó felhőzet. A hőmérséklet alig változik.

A nap kel 6.30-kor, nyugszik 17.25-kor, a hold kel 6.54-kor, nyugszik 19-kor.

*

Vizállás. Duna: Mohácsig apad, lejebb árad; Pozsonyig alacsony, Oroszvártól Paksig közepes, lejebb magas vizállásu. Schärding 204, Passau 460, Aschach 223, Struden 315, Stein 388, Bécs 270, Pozsony 222, Komárom 417, Budapest 410, Paks 350, Baja 497, Mohács 534, Gombos 598, Ujvidék 546, Zimony 614. Rába: Szentgotthárd 40. Dráva: Barcs —10, Drávaszabolcs 150, Eszék 342. Száva: Bród 656. Tisza: Tokajig apad, Tiszafüredtől lejebb árad; Tiszaujlakig alacsony, Tokajtól Szolnokig igen magas, máshol magas vizállásu. Máramarossziget 62, Visk 36, Tekeháza 36, Tiszaujlak 32, Vásárosnamény 363, Tokaj 768, Tiszafüred 698, Szolnok 754, Csongrád 684, Szeged 665. Tisza árhullámának tetőzése Szolnokon márc. 1-én 820 cm. körüli vizállással várható. Szamos: Dés 24, Szatmár 108. Bodrog: Sárospatak 592. Sajó: Bánréve 187. Hernád: Hidasnémeti 78. Berettyó: Margitta 145. Körösök: Csucsa 30, Nagyvárad —50, Békés 578, Gyoma 546. Maros: Makó 250. Balaton: Siófok 98. Velencei tó: Agárd 143.

— Biró Pál és Sivó Jenő ismeretes valutabünügyében szerdán folytatta a főtárgyalást az uzsorabiróság Dorosy-tanácsa. Ez alkalommal iratokat ismertettek, köztük Krulisch Randa Ottokárnak, a prágai Berghütten cég vezérigazgatójának, az ügyészség számára tett nyilatkozatát. Ez a nyilatkozat részletesen ismerteti a bünügy hátterében álló ügylet keletkezését és lefolyását. A Berghütten cég az első megállapodás szerint 20 százalékos engedményt adott a Rimának a lebonyolitott kokszszállitások után. Utóbb, 1937 decemberében egy ujabb megállapodás jött létre, amely szerint az engedmények csak akkor jutnak a Rima birtokába, ha kokszszállitási kötelezettségének legalább két éven keresztül pontosan eleget tesz. A Rima, a két év leteltével kérte a prágai céget, hogy az ott tartalékolt engedményösszegekből dollár- és fontkötvényeket vásárolhasson. A Cseh Nemzeti Bank ez ellen kifogást emelt. Ettől kezdve a Rima iratait és értékeit teljesen különállóan kezelték. Amikor Biró Pál közölte, hogy az engedmények ügyéből bünvádi eljárás keletkezett, ez kellemetlenül érintette a Berghütten céget, Biró Pál azonban kijelentette, hogy ő és a Rima minden felelősséget vállalnak. A tárgyalást pénteken folytatják, amikor kihallgatják Mátyás Jenőt, a Rimamurányi jelenlegi vezérigazgatóját.

— A Budapesti Sakkör vegyes mesterversenyét holtversenyben Boros és Gereben nyerte 10½ ponttal, 3. Feldmann 9, 4. Ormos 8½ ponttal. Az utolsó forduló eredményei: Gereben—Füstér, Frankl—Pongrácz, Boros—Kozma, Ormos—Gocsál, Goldstein — Csanádi játszmákban az előlállók győztek. A Feldmann—dr. Balogh játszma döntetlen. Péntek este lesz a dijkiosztás és gyorsverseny a Miénk-kávéházban.

— Uj tavaszi képes főárjegyzékünk megjelent és azt bárki kivánságára ingyen és bérmentve megküldjük! Magyar Magtenyésztési R. T. Monori Magkereskedése, Budapest, VIII., Rákóczi-ut 7.

— Halálozás. *Pláner Gyula* nyug. műszaki főtanácsos folyó hó 25-én életének 82. évében meghalt. Temetése f. hó 27-én d. u. 4 órakor lesz a kerepesi temető halottasházából.

Nagy részvét mellett temették el dr. *Forgách Adalár* egészségügyi főtanácsost, a Magyar Fogorvosok volt alelnökét, a rákoskereszturi temetőben. A sirnál dr. *Windisch Ödön* és dr. *Morelli Gusztáv* egészségügyi főtanácsosok bucsuztatták

Kossin János festőművész 50 éves korában Miskolcon meghalt.

Özv. *Bekény Arturné* szül. *Hajdu Eugénia* kedden meghalt. Kivánságára a legnagyobb csendben helyezik örök nyugovóra fiai: dr. *Bekény Ferenc Pál* és dr. *Bekény György István*.

Zsengellér József ny. rendőrfőkapitány 87 éves korában Szolnokon meghalt. Csütörtökön 10 órakor temetik Turkevén.

Udvardy Ferenc ny. postaműszaki tanácsos 50 éves korában meghalt. Csütörtökön ½4 órakor temetik a farkasréti temetőben.

SZINHÁZ ÉS ZENE

Uj „Don Juan" előadás az Operaházban

Teljesen uj szinpadi keretet és tulnyomórészt uj szereplőket kapott a klasszikus játékrend egyik legfontosabb darabja. Az Operaház ezzel rója le a kegyelet első adóját Mozart halálának százötvenéves fordulóján. El kell ismerni: az Operaház ezuttal is legjobb igyekezetét vetette latba, hogy Mozart csodálatos alkotása, az „operák operája" iránt fokozza és föllendítse a közönség érdeklődését.

Rékai András, akárcsak a „Szöktetés a szerályból" maradandó értékü beállitásában, ezuttal is végiggondolt rendezői tervet valósitott meg. A halhatatlan „opera buffa" démoni elemeit igyekezett kihangsulyozni. Drámai nagyvonaluságot éreztetnek a szinpad távlatait teljesen kitöltő diszletek. *Oláh Gusztáv* nagyszabásu, nagyhatásu szinpadi képei most is a hivatott művész képzelőerejéről tanuskodnak. Elvileg ennek a rendezői felfogásnak megvan a létjogosultsága, de a részletekben hibát érzünk. A vendégfogadó körüli térséget ábrázoló diszlet a maga éles realizmusával kirí a keretből. És amily szép Don Juan palotájának olajfás parkja, oly fölöslegesen ridegnek éreztük a palota belső csarnokát. A változások s ezzel a diszletező-szünetek szaporitása a drámai tömörség rovására megy, ugyhogy ebből a szempontból meggondolandó: nem volt-e kár eltérni a könnyen és gyorsan cserélhető keret-szinpad elvétől?

A démoni elem kihangsulyozása uralkodik a játékvezetésben is, főként a cimszereplő játékában. *Losonczy György*, mint Don Juan, a fölényes világfi helyett inkább az olthatatlan szenvedély megszállottját, a vér átkának rabját és hordozóját állitja elénk. Alakitása a maga nemében érdekes és meggyőző. Énekművészetét pedig a számára uj stilusban való lelkiismeretes tájékozódás igen finom, értékes árnyalatokkal gazdagitotta. Nagyjából ugyanez áll a Donna Elvirát személyesitő *Rigó Magdára*, ő is tudatosan törekedett érces, sulyos szopránjával szólamának rokokó-vonalait is tisztán kirajzolni. Erre a nemes, bensőséges vonalrajzra a legtökéletesebb mintaképet *Pataky Kálmán*, az együttes tüneményes hangu Ottaviója szolgáltatja szereplőtársainak. Ezen az uton szép haladást mutat *Tamás Ilonka*, Donna Anna mély átéléssel megszólaltatott áriáiban. *Székely Mihály*, a remek hangu uj Leporello, énekben és játékban sokszinü humorral jellemzett emberi figurát állit szinpadra. *Fodor János* nagyértékü mélybaritonja kifejezően szólal meg a kormányzó jeleneteiben. *Hámory Imre* kedvesen bumfordi Masettót alakit. *Gyurkovics Mária* hangértékeinek csillogtatására nem ad kellő alkalmat Zerlina szerepe.

Ferencsik János gondos és tehetséges karmesteri munkájának ismételt elismerése után elmondjuk azt az általános észrevételünket, hogy az uj Don Juan előadás inkább szolgálja azt, *amit* Mozart a drámában mond, mint azt, *ahogyan* mondja. A zene belső, zárt alakzatai helyett az ábrázolás külső elemei jutnak uralkodó szerephez. Korunk izlése, lehet, ezt követeli. A magunk részéről jobban örülünk, ha Operaházunk, Mozart zászlaja alatt, a művészi bensőség irányában halad

Lányi Viktor.

*** Mai olasz zene.** A Magyarországi Olasz Kulturintézet és a Zeneművészeti Főiskola közös rendezésében szerdán került sor a „Mai olasz zene" hangversenyciklus második estjére. Ez alkalommal egy- és kétzongorás műveket hallottunk a főiskola kiváló fiatal professzorának, *Böszörményi-Nagy Bélának* gondos, alapos és odaadó tolmácsolásában. Társa a második zongorán maga *Alfredo Casella*, a mai olasz zenei élet egyik vezérlő egyénisége volt. A műsor középpontjában *Riccardo Nielsen* „Zene két zongorára" cimü műve állott. A művész neve északi származásra, a mű ösztövér cime északi zárkózottságra, megközelithetetlenségre utal. Szigoru, kérlelhetetlen muzsika: egy jottányit nem enged következetesen tárgyilagos és elvont zenei világnézetéből. Pedig rendkivül sokrétü és változatos jellegü mondanivalót tud zárt egységbe fogni. Még két igen érdekes számot hallottunk. Az egyik *Roccának*, a nemrégiben nálunk is bemutatott „Sonor hegye" cimü opera szerzőjének, három sirfelirata volt: három leleményes, a modern hangzások között is közvetlen képzeletre való jellemdarab. A másik *Casella* „Simfonia-Arioso-Toccata" c. műve, a régies formában izig-vérig mai, eleven lendületü, vérbő tartalommal. *Resphighi* átszellemült korálelőjátékain kivül *Malipiero, Petrassi* és *Pizetti* egy-egy kisebb műve tartott még komolyabb érdeklődésre számot az érdekes és tanulságos műsoron.

KISS FERENC
LUKÁCS MARGIT
NAGY ISTVÁN
művészi filmalakitása:
ELNÉMULT HARANGOK
Rendezte: KALMÁR LÁSZLÓ
Ma este ½10 órakor diszbemutató
URÁNIA
HOLNAP
HM-film PREMIER! **ATRIUM**

KOPROL
KOPROL
KOPROL csokoládés hashajtó
Jóizü, megbizható, enyhe.
Egy pasztilla ára 12 fillér.
Kilenc pasztilla ára dobozban P 1.—

A LEGNAGYOBB BÚVÉSZ:
búját és baját tünteti el a PÁTRIA és SAVOY kacagó műsora!

• **Az orgona nagymesterei:** Palesztrina, Schmidthauer, Vaszy, szombaton délután ½6. Zeneakadémia. (Népszerű helyárak.)

• **A Budapesti Cserkészkerület szervezete** husz év előtt alakult meg. A 20 éves sikeres munkáért a hála első megnyilvánulása a budapesti szülők áldozatkészségét illeti. A budapesti cserkészek a hála jeléül a cserkészszülők tiszteletére márc. 2-án este fél 8 órai kezdettel nagyszabású cserkész díszelőadást rendeznek a Magyar Művelődés Házában. Egész estet betöltő cserkész-szindarabot, „A magyar cserkész utjá"-t mutatják be csak cserkész-szereplőkkel.

Jó gyermekek vidám délutánja
márc. 9. Vigadó 4. Ragyogó műsor. Jegyek 1 P-től Koncertnél (IV., Váci-u. 23) és jegyirodákban.

Mozart—Wagner—Csajkovszki
3 bérl. est márc. 7., 18., 31. *Dohnányi, Failoni,* Losonczy, Szentgyörgyi, Vaszy, Hangv. Zenekar. Még néhány olcsó bérlet Koncertnél.

*

Koncert rendezései:
Varga Tibor hegedüest 1-én. V. 8.

BÉKEFFI konferansz matiné
vasárnap Z. 11. *Szenzációs uj konferanszok.*

Kovalefska dalest 4-én V. 8. *Veöreös Julia* (zong.) közr.
Szentgyörgyi quartett 5-én.
Mozart-est Dohnányival 7-én.
Károlyi zenekari zongoraest márc. 12. Vigadó 8.

*

Rózsavölgyi hangversenyei:
Eördögh J. ma vez. a BHZ-t. Közr.: *Dániel I., Stark E.* Z. 8.
Jazz, Dizőz, Tánc 2-án, *vasárnap* Z. d. u. 5. *Chappy* és 10 tagu zenekara, 4 dizőz, 4 táncduett és 6 attrakció. Jegyek 1—4 P.
Csajkovszkij: V. szimf. 4-én. Vez.: Komor.

ERNA SACK 5-én

Bak László zongoraestje 6-án.
Szegő Julia dalestje 6-án.

DOHNÁNYI—TELMÁNYI

I. Beethoven szonátaestje 8-án.
Blaha Márta zongoraestje 10-én.

MOZI

Egy visszanyert élet

City

Minden részvétünk azé a fiatal muzsikusé, akit életfogytiglan az Ördögszigetre számüznek, amiért megölte léha feleségének hitvány lovagját (nálunk, a való életben, az eset erős felindulásban elkövetett szándékos emberölésnek minősült volna, amiért legfeljebb két-három esztendő jár). Viszont nem értjük, hogy ha már sikerül megszöknie az Ördögszigetről, viszontagságairól miért ir operát, azt miért adatja nyilvánosan elő és legfőkép miért játssza *személyesen* a főszerepet benne. Kiváltképpen, amikor magából az operából is az derül ki, hogy a legóvatosabb szökött fegyencet is utoléri végül a törvény keze?! Az igaz, hogy muzsikusunk istenkisértő vakmerősége nélkül sohasem kerülhetne sor arra a valóban feszült és drámai jelenetre, amelynek során szembekerül egymással az Ördögsziget ezredese és a szökött fegyenc... Jól esik látnunk a filmben *Merle Oberon* finom arcélét, jól esik hallanunk *John Garrick* meleg zengésü baritonját. (mja)

Mirigy betegségeknél
CSIZ-i jódos-gyógyvíz
Főraktár: Édeskuty, Erzsébet-tér

SPORT

A vivószövetség kijelölte az Olaszországba és Bécsbe utazó magyar vivókat

A *Magyar Vivó Szövetség* elnökségi ülése *Nagyszombathy Miksa* altábornagy, ügyvezető elnök vezetése alatt kijelölte a milanói, torinói és bécsi versenyek magyar szereplőit.

Milanóban március 19-én résztvesznek a versenyen kardvivásban: *Berczelly* HTVK, *Kovács* HTVK, tőrvivásban *Gerevich* MAC és *Hátszeghy* HTVK, párbajtőrvivásban dr *Gözsi* HTVK és *Hennyey* HTVK, végül tartalek mindhárom fegyvernemben dr. *Bay* BEAC

Torinóban március 22-én résztvesz a Stampa cimü lap versenyén: *Berczelly* HTVK, *Kovács* HTVK, *Pesthy* MAC és dr. *Rajczy* BEAC. Itt mint a versenybiróság tagja, *Jekelfalussy* és dr. *Sédey* szerepel.

Bécsben április 19 én a magyar-német barátságos mérkőzésen résztvesznek a kardcsapatban: *Kovács, Berczelly, Németh* HTVK és *Rajcsányi* MAC, a tőrcsapatban *Hátszeghy, Maszlay* HTVK, *Gerevich* MAC és dr. *Bay* BEAC, tartalék *Bedő* HTVK, végül a női tőrcsapatban *Gerevichné Bogáthy Erna* vitéz *Majorné Horváth Kató* HTVK, *Bartha Magdolna* BBTE és *Solymossy Edit* MAC.

Otnapos tanfolyamon készülnek a német labdarugók a magyarok elleni kölni mérkőzésre

Az idén a német labdarugók legalább hat, valószinüleg azonban nyolc válogatott mérkőzést játszanak *Berlinben öt napig, március 24. és 29. között, a kölni magyar—német mérkőzés jelöltjeit készitik elő.* Ide harmi..c játékos nyert meghivást: Klodt, Haas, Jahn kapus, Janes, Dörfel, Kolb, Streitle, Miller, Pröll hátvéd, Kupfer, Gellesch, Schubert, Wagner, Rohde, Schneider, Krüger, Kitzinger, Probst, Prohl fedezet, Lehner, Eppenhoff, Hahnemann, Stroh, Conen, Willimovski, Walter, Schön, Binder, Kobierski, Pesser, Gärtner csatár.

Végül Kölnben közvetlenül a magyar mérkőzést megelőző héten a katonai szolgálatból szabadságolt játékosok számára rendeznek táborozást. Erre negyven játékost hivtak meg.

A magyar labdarugóbajnokság állása

	otthon	idegenben	együtt
Ferencváros	(6) 11	(8) 15	(14) 57—23 26
Ujpest	(7) 11	(7) 9	(14) 43—33 20
Diósgyőr	(8) 8	(6) 10	(14) 47—37 18
Szeged	(8) 10	(6) 6	(14) 27—25 16
Szolnok	(6) 11	(8) 5	(14) 31—31 16
WMFC	(6) 6	(8) 9	(14) 35—28 15
Tokod	(7) 11	(7) 4	(14) 27—34 15
Elektromos	(8) 10	(6) 3	(14) 29—25 13
Salgótarján	(7) 10	(7) 3	(14) 26—27 13
Beszkárt	(5) 7	(9) 4	(14) 28—32 11
Gamma	(8) 10	(6) 0	(14) 29—33 10
Kispest	(8) 5	(6) 5	(14) 27—35 10
Haladás	(6) 5	(8) 2	(14) 21—41 7
Törekvés	(8) 6	(6) 0	(14) 19—42 6

A vasárnap délután három órakor az FTC-pályán kezdődő Ferencváros—Diósgyőri Mávag nemzeti bajnoki labdarugó mérkőzésre jegyek elővételben kaphatók a Pesti Hirlap Vilmos császár-ut 78. és Erzsébet-körut 1. sz. alatti főkiadóhivatalaiban.

Az ifjusági téli játékok garmischpartenkircheni megnyitó ünnepségén a magyar levantecsapatot vitéz Béldy Alajos tábornok vezette.

Az uj bajnoki beosztásról most döntött dr. Gidófalvy Pál, a labdarugás miniszteri biztosa: az első osztályban 14, a másodikban három csoportban 42, végül a harmadikban hat csoportban 72 csapat vesz részt.

A magyar siversenyzők közül Villachban Szatmáry (BEAC) 61 métert ugrott, az összetett versenyben pedig a nagybányai Kovács ötödik helyen végzett.

Az olasz labdarugásban hétközben pótolták az elmaradt Bologna—Torino mérkőzést (0:0), de a két résztvevő vasárnap vereséget szenvedett, egyformán 2:0-ra Atalantától, illetve Veneziától. A sorrend az élen husz forduló után: Bologna 29, Ambrosiana 26, Juventus 24 pont.

LÓVERSENY

A szerdai ügetőversenyek eredményei

A nyeretlen háromévesek versenyét **Udvöske** (38.6) nyerte **Bengész** és **Billy** előtt (21, 10, 10, 11, 44). A II. futamban a **Hamis—Ohió—Zsarnó**-befutó lett a győztes. **Hamis** legutóbb nem törekedett a helyezésre, most nagy favoritként győzött 34.6-os időben (14, 13, 40, 27, 102—78). A III. futamban **Fegyenc** megelőzte az erősen fogva futott **Dusit** és **Zalát** (18, 12, 12, 13, 44—44). A IV-ben **G. H. Robinson** rekordját javitva 27.5-ös időben, hatos mezőnyben győzte le **Négus II.**-t (38, 11, 10, 68). Az V.-ben **Elemér** hibája ellenére is nyert **Csipkerózsa** és **Ripacs** ellen. **Fontosnak** elszakadt a szerszámja, ezért többet ugrált, mint ügetett (15, 13, 18, 26, 33—68). A VI.-ban **Urilány—Magnézium—Paprika** helyezéssel végződött a verseny (39, 17, 20, 33, 141—261). A VII.-ben — miként vártuk — **Előkelő** elől végzett, nyert **Dombrád** és **Fekete Barát** ellen. **Cirkáló** mit sem ment. A totalizatőr nagyszerü osztalékot fizetett: 92, 29, 23, 20, 493—848! **Baronesz** nem indult. A VIII-ban **Jóság—Csalárd—Vélia** sorrendben érték el a versenyző lovak a célt (40, 30, 43, 20 274—426). A **Táborhegy-dij** csekély hétszázötven pengője pedig **Táncos** zsákmánya lett. A Ryerson-kanca ezévi első startját avatta győzelemmé. Mögötte **Cianot** a 2-ik helyről diszkvalifikálták, igy **Pamuki Báróné** és az öreg **Wiltshire** kezében — a legutoljára 50.3 mp.-es időt futott — **Re-contra Romeo** jutottak helypénzhez.

Amig Ön alszik

a Darmol dolgozik. Nyugodt alvását nem zavarja, mégis meghozza reggelre az enyhe és fájdalmatlan kiürülést. Kellemes hashajtó: DARMOL

Részvénytársaság keres mielőbbi belépésre
gyors- és gépirónőt és irodai tisztviselőt (nőt)
Kereszténynek tekintendők kézzel irt pályázatát részletes életleirással, kormegjelöléssel, referenciákkal és fizetési igényekkel „Fiatal munkaerő 1088" jeligére a főkiadóba.

+ AUTOKRAT +

Törv. véd. amerikai rendszerü, rugónélküli
SÉRVKÖTŐ
Éjjel-nappal viselhető, könnyü, kellemes
egyoldali P 16.—
kétoldali P 28.—
MAUTNER v., Báthory-utca 15. 10-es vill. végáll. Telefon 117-943
Kérjen 2. sz. díjtalan prospektust.

Pincehelyiséget
fa- és széneladásra VIII. vagy IX. kerületben, esetleg máshol azonnalra keresek. Tel. 189—695.

HATSZOBÁS VILLALAKÁS
Budagyöngye megállónál május 1-ére kiadó. Budakeszi-ut 12/a. 1096

Vasszerkezeti és gépgyár
erélyes üzemmérnököt
esetleg felsőiparisko1ást keres. Ajánlatok eddigi működés közlésével „Gépgyár 6284" jeligére **Blockner J.** hirdetőbe, Városház-utca 10. 1090

National
Stylograph a tökéletes töltőtoll. Minden szaküzletben kapható.

Árufuvarozást
3 tonnás teherautóval vállalok! Közvetitőt dijazok!
Telefon: **189—385.**

KÖZGAZDASÁG

A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-bank közgyülése

A Magyar Leszámitoló és **Pénzváltó** Bank február 26-án megtartott 71. rendes közgyülése elfogadta az 1940. üzletévre vonatkozó mérleget és zárszámadásokat és egyhangulag hozzájárult az igazgatóság által előterjesztett összes javaslatokhoz, amelyek alapján az 1,436.597.61 pengőt kitevő tiszta nyereségből a tartalékalap növelésére 200.000 pengő, a nyugdijtartalékokra 700.000 pengő, a báró Madarassy-Beck Miksa-alap javára pedig 50.000 pengő, azaz a tavalyival azonos összegek forditassanak és a 71. számu részvényszelvény osztalék fejében —, az előző évivel azonosan — 1 pengővel kerüljön február 27-től kezdődőleg beváltásra.

A közgyülésen *Sándor Béla,* az Erdélyi Gazdasági Tanács tagja — az igazgatóságnak, a vezetőségnek, valamint a tisztviselői karnak a részvényesek nevében elismerését és köszönetét tolmácsolva — meleg szavakkal üdvözölte az igazgatóságot abból az alkalomból, hogy Kelet-Magyarország és Erdély egy részének hazatérésével a Leszámitolóbank kolozsvári affiliációja, amely az anyaintézetnek közel ötven évvel ezelőtt Kolozsvárott megnyitott fiókjából a román megszállás folytán alakult át önálló pénzintézetté, immár az anyaországban fejtheti ki tevékenységét Erdély gazdasági életének előmozditására.

Az igazgatóságba báró dr. *Madarassy-Beck Marcel, Bun József,* dr. *Freund István, Huszár Károly, Lederer Artur,* felsőeőri *Nagy Gyula,* őrgróf *Pallavicini Alfonz Károly, Samarjay Lajos,* dr. *Szüllő Géza,* vitéz ifj. *Tasnády-Szüts András* és dr. *Walko Loránd* urak, a felügyelő bizottságba pedig dr. *Fodor Jenő, Győrössy-Csepreghy István, Kőrössy K. Albert,* dr. szentmártoni *Radó Lajos, Reichart Emil, Walko Károly* és dr. *Zsigmondy Kálmán* urakat választották be.

A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Rt. igazgatósága közli, hogy a teherárufölvételt Révkörtvélyes, Dunaremete — Magyaróvár, Bős és Szeged állomásokon, illetve állomásokra irányuló forgalomban az összes már megnyitott viszonylatban március 1-től kezdődő hatállyal megnyitja. A teheráruforgalom (darabáru és kocsirakomány) fölvétele és lebonyolitása március 1-től a szükségletnek megfelelően az előző évi forgalmi keretek között történik. Az árufölvétel Dunafüred—Százhalombatta és Szekszárd állomással való forgalomban, továbbá a kisdunai, tiszai és Wien—Linz között fekvő állomások forgalmában továbbra is szünetel.

A Magyar Nemzeti Bank bankjegyforgalma a február 23-iki kimutatás szerint a február 15-iki forgalommal szemben 26.2 millió pengővel csökkent. A girókövetelések állománya összesen 21.9 millió pengővel növekedett. Az érckészlet 0.4 millió pengővel csökkent. A váltópénzkészlet 0.7 millió pengővel emelkedett.

A Magyar Nemzeti Bank főtanácsa az üzletvitelről szóló jelentés meghallgatása után folyó és adminisztrativ ügyekkel foglalkozott.

Értékpiac

A részvénypiacon barátságos megnyitás után ellanyhulás következett be. A kötvénypiacon a hadikölcsönök ára lemorzsolódott, az 1914 évi fővárosi kölcsön javult. A nem jegyzett értékek közül a kényszerkölcsön szilárd volt.

Részvények (zárjelben zárlat). Nemzeti Bank 213 (212), Első M. Bizt. 575—585 (575), Első Bp. gőzmalom 19.75—19.25 (29.25), Hungária malom 47—46 (46.50), Bauxit 289—285 (284), Borsodi szén 15.50 (15.35), Cementia 104.75—105.25 (105), Kohó 27.25—27 (27), Aszfalt 9.50—9.60 (9.50), Kőszén 515—500 (502), Nagybátonyi 52.75—51.50 (51.75), Salgó 53.40—51.10 (51.10), Urikányi 45.50—45.10 (45.25), Fegyver 57.90—57 (55), Ganz 24.50—24 (24), Acél 53.10—54 (54), Magyar vagón 39.50 (39.50), Rima 121—118.50 (118.75), Guttmann 8.40 (8.40), Nasici 84.50—83.50 (83.50), Duna-Száva 10—9.80 (9.80), Nova 24 (24), Trőszt 74.50—71.75 (71.75), Államvasut 9

SZINHÁZAK	OPERA (3, ½8)	NEMZETI (½4, ½8)	VIG (½4, ¾8)	KAMARA (½4, ¾8)	MADÁCH (½4, ¾8)	VÁROSI (3, ½8)	MAGYAR (½4, ¾8)	FŐVÁROSI (½4, ¾8)	ANDRÁSSY (½4, ¾8)	KAMARA VAR H:½9V:½4⅛47 9
Csütörtök . .	Trubadur B. 16.	Négy asszonyt	Féltékenység K.	Kaland	—	Ifj. előadás (3)	Gyergyói bál	Gül baba	Ne játsz a szer.	Tabáni álom
Péntek . . .	A tenor C. 16.	Elnémult VI. 13.	A szőkékkel	Kaland	Négy asszonyt	Ifj. előadás (3)	Gyergyói bál	Gül baba	Ne játsz a szer.	Tabáni álom
Szombat . . .	Walkür R. A. 3. (½7)	Elnémult VII. 13.	Féltékenység	Kaland	Négy asszonyt	—	Gyergyói bál	Gül baba	Ne játsz a szer.	Tabáni álom
Vas. d. u.:	Pillangókisassz.	Gyurkovics lányok	A szőkékkel	Kaland	Négy asszonyt	Cserkész előadás	Gyergyói bál	Gül baba	Ne játsz a szer.	Tabáni álom
Vas. este:	Denevér	Elnémult VIII. 13.	Féltékenység R.	Kaland	Négy asszonyt	Cserk. előad. (8)	Gyergyói bál	Gül baba	Ne játsz a szer.	Tabáni álom

PESTI (½5, ½9). Naponta: Tekintettel arra... — **KOMÉDIA** (½5, ¼9). Naponta: Éjjeli szolgálat és Kassner. — Csüt., pént.: akcióban. — **ROYAL VARIÉTÉ** (½5, 9). Naponta: Royal bál. Csütörtök, szombat délután is.

SZINHÁZAK MŰSORA

Opera. Trubadur. Verdi 3 f. dalm. (Németh M., Palló, Laczó) (B. bérl.) 16.) (½8). — **Nemzeti.** Négy asszonyt szeretek Bókay J. 3 f. kom. (Bajor G., Uray, Csortos) (½8). — **Vig.** Féltékenység. Arcübasev 3 f. szinmüve (Karády K., Ajtay, Somló) (K. bérl.) (¾8). — **Kamara.** Kaland. Márai S. 3 f. szinmüve (Rajnai, Tőkés A., Makay M., Jávor) (¾8). **Magyar** Gyergyói bál. Szilágyi—Huszka 3 felv. zen. ját. (Fedák S., Fejes T., Rózsahegyi) (¾8). — **Fővárosi.** Gül baba. Martos, Huszka 3 felv. operettje (Patkós I., Szondy B., Latabár) (¾8). — **Andrássy.** Ne játssz a szerelemmel. Decoin 3 f. vigj. (Muráti L., Páger, Vaszary P.) (¾8).

MOZIK MŰSORA

ÁTRIUM (T. 153—034). **Rokuji nem** (½6, ½8, ½10; szom., v., ü. ½4-kor is).

BELVÁROSI HIRADÓ. Tel. 181—244. A modern Távol-Kelet (Colin Ross) Értékes rongyok. Farsangi szemle 1941. A Cortina d'Ampezzoi siversenyek. Szines rajzfilm. Magyar, Ufa, Luce, Fox hiradók. D. e. 10-től éjfélig.

CASINO, Eskü-ut 1. (T. 383—102. **Dankó Pista** (½6, ¾8, ¾10; szom., v., ü. ¼4-kor is).

CITY (Tel. 111—140). **Egy visszanyert élet** (¾6, ¾8, ¾10; szo., v. és ü. ¾4-kor is).

CORSO (Tel. 182—818). Mickey Rooney, Judy Garland: **Nem gyerekjáték** (½6, ½8, ½10; szom., v., ü. ½4-kor is).

DÉCSI (T. 125-952). Prol. **Alipang, a fekete szultán** (½6, ½8, ½10; szo., v., ü. ½4-kor is).

FÓRUM (T. 189—707). **Vissza az uton** (¼6, ½8, ¾10; szom., vas. és ün. ¼4-kor is).

HIRADÓ FILMSZINHÁZ (T. 222—499). Ugetők élete. Farsangi szemle 1941. A Cortina d'Ampezzoi siversenyek. Szines rajzfilm. Magyar, Ufa, Luce, Fox hiradók. D. e. 9-től éjfélig.

KAMARA (T. 423-901). **Tóparti látomás** (11, 2, 4, 6, 8, 10). Első három mérsékelt.

PALACE (T. 221—222). **Frankenstein fia** (11, 2, 4, 6, 8, 10). Az első három mérsékelt.

RÁDIUS (T. 122—093). 6-ik hétre prol.: **Egy asszony három élete** (½5, 7, ½10; szom., v., és ü. 2-kor is).

Szökevények Lloyd

OLCSÓ JEGYAKCIÓNK

Elnémult harangok

Rákosi Viktor gyönyörü regényének szinpadi és filmváltozata egyidőben kerül a budapesti közönség elé. Röviddel a Nemzeti szinházi felujitás után bérleti estjeink sorozatában is szinre kerül, természetesen a felujitás szereposztásában, Kiss Ferenccel, Nagy Istvánnal és Lukács Margittal a főszerepekben. Bérleti estünk március 5-én, szerdán lesz. Erre az előadásra rendkivül olcsón,

30% kedvezménnyel

árusitják pénztáraink a jegyeket valamenynyi jegykategóriából.

Jövőheti előadás. Nemzeti. Kedd: **Niskavuori asszonyok.** Szerda: **Elnémult harangok.**

Jegyakciós előadásaink rendjét a műsortáblázatban vastag betűkkel emeljük ki.

Jegyárusitás: Vilmos császár-ut 78. (Tel. 1—122—95—94—93). — Erzsébet-körut 1. (Tel. 225—686). — Apponyi-tér 5. (Tel. 1—833—99). — Krisztina-körut 133. (Tel. 1—509—24). — Horthy Miklós-ut 29. (Tel. 2—695—95). — Margit-körut 8. (Tel. 1—528—25).

ROYAL APOLLO (T. 222-002). 2-ik hétre prol.: **„Hatos fogat"** (¼6, ½8, ¾10; szom., vas., ün. 3-kor is).

SCALA (T. 114—411). **A Manderley ház asszonya** (½5, 7, ½10; szom., vas. és ün. 2-kor is).

URANIA (T. 146—046). **Jud Süss** (5, ¼8, ½10; szom., v. és ün. ¾3-kor is).

MASODHETES MOZIK

Admiral. Ifju Edison (½4, ½6, ½8, ½10). **Alkotás.** Igen vagy nem (¼4, ⅛6, ⅛8, ¼10). **Astra.** Cserebere (¼4, ⅛6, ⅛8, ¼10). **Belvárosi.** Oz, a csodák csodája (jobb t. 4, 6, 8, 10; bal t. 3, 5). **Budai Apolló.** Mindenki mást szeret (½5, ¾7, 9). **Capitol.** A kék madár (11, ½2, ½4, ½6, ⅛8, ½10). **Corvin.** Szeressük egymást (½4, ½6, ⅛8, ½10). **Elit.** Szeressük egymást (4, 6, 8, 10). **Gloria.** Az örömapa (½5, ¾7, 9). **Homeros.** Schubert szerenád (¾5, 7, ¼10). **Ipoly.** Igen vagy nem (½4, ½6, ⅛8, ½10). **Józsefvárosi.** Az ifju Edison (½4, ½6, ⅛8, ½10). **Lloyd.** Szökevények (½4, ½6, ⅛8, ½10). **Odeon.** Nápoly a csókok tüzében (¼5, ¾7, ¼10). **Orient.** Tip-Top follies (¼5, ¾7, ¼10). **Otthon.** Mindenki mást szeret (¼4, ¼6, ⅛8, ¼10). **Rialtó.** Mindenki mást szeret. A motoros őrdög (11, 1, 3, 5, ⅛8, ½10). **Simplon.** Szeressük egymást (½4, ½6, ⅛8, ½10). **Tiszti Kaszinó.** Febr. 27-én: Mindenki mást szeret. Márc 2.: Szeressük egymást. 4.: Szökevények (½5, ¾7, 9). **Tivoli.** Mindenki mást szeret (11, ½2, ¾4, ¾6, ¾8, ¾10). **Turán.** Az ifju Edison (11, ½2, 4, 6, 8, 10).

RÁDIÓ MŰSORA

Budapest I. csütörtöki műsora. 6.40 Torna. **7** Hir, lemezek. **10** Hir. **10.20** és **10.45** Felolv. **11.10** Vizj. **12** Harangszó, idő. **12.10** Szalonzene, közben **12.40** Hir. **1.20** Idő vizj. **1.30** Cigányzene. **2.30** Hir. **2.45** Műsorok. **3** Árak. **3.20** Melles zenekar. **4.15** Ruszin óra **4.45** Idő, hir. **5** Hir szlovák és ruszin nyelven. **5.15** Szimf. lemezek. **5.30** Gazdáknak. **6** Énekkar. **6.20** Vadlábavadászat a Hortobágyon. Hangfelvétel. **7** Hir. **7.20** Magyar nóták. **8.20** Felolv. **8.25** Előadóest. **9.10** Tánczene. **9.40** Hir, idő. **10** Beszkárt zenekar. **11** Hir idegen nyelveken. Kb. **11.30** Tánclemezek. **12** Hir. **Budapest II. 4.15** Lemezek. **5.30** Petry Kató énekel. **6.30** Angol lecke. **7** Cigányzene. **8** Hir. **8.10** Szalonötös. **9.10** Előad. **9.30** Idő.

Kossin János festő

Miskolc [illegible]

1941

Kossin János festőművész február 23-án életének ötvenedik évében rövid szenvedés után Miskolcon elhúnyt. Kedden délután temették el Miskolcon a római katolikus egyház szertartása szerint.

Új Magyarság

1941. febr. 26.

M. kir. Budapest Székesfő
katonai parancs

Budapest székesfőváros

30 szám

1940.

Szentiváni

Hivatalból
közszolgálati ügyben
díj átalányozva

A ker. elölj. szolg. ut. 6. sz. bo

Kossuth János

festő

Műcs. kiáll, 1940-től

Pipics 116. l.

ZSIBÓ : WESSELÉNYI-KASTÉLY. XVIII.

A MAZŐSÁMSODI RHÉDEY-BETHLEN K

GERNYESZEG : TELEKI-KASTÉLY BEJ

UDVARI HOMLOKZATA.

ERKEDI TEMPLOMVÁR.

BÁNFFYHUNYADI REF. TEMPLOM.

A BETHLENSZENTMIKLÓSI EGYKORI
1668—73. TERVEZTE : BETHLEN MIKL

A KERESDI BETHLEN-KASTÉLY TORN

I. RÁKÓCZI GYÖRGY KUPÁJA. XVII. S

NŐI ÖV (XVII. SZ.) ÖVVERETEK (XVI.
MÚZEUM.

SZÉKELY BERTALAN : DOLDOG MÓR
NÁZZA. FALKÉP A PÉCSI SZÉKESEGY

AZ ÁKOSI ÉS A LÉBÉNYI (MOSON M.)

SZÉKELY BERTALAN : DOBOZI ÉS HIT
VÉSZETI MÚZEUMBAN.

MAROSVÁSÁRHELYI REF. TEMPLOM.

GUTORI (POZSONY M.) PLÉBÁNIATEM

TELEKI MIHÁLY ERDÉLYI FEJEDELE
NEMZETI MÚZEUM.

XVII. ÉS XVIII. SZÁZADI ÉKSZEREK (
FORGÓ, SZALAGCSOKOR ALAKÚ »MÁSL

MAGYAR DISZFEGYVEREK ÉS ÖVEK.

ŐSZTŐL ŐSZIG

Dövényi Nagy Lajos regénye (Stádium-kiadás)

Igazságtalanság lenne azzal vádolni a mai fiatal írói nemzedéket, hogy nem érdeklik a nagy magyar sorskérdések s általában közönyösen elfordul azoktól a súlyos társadalmi és világnézeti válságoktól, amelyek Európát óriási megrázkódtatásoknak teszik ki egy negyedszázad óta. A baj nem az új írói nemzedék érdeklődésének hiánya, vagy a közönség bizonyos jelentős rétegeinek görcsös ragaszkodása a pusztán szórakoztatásra törekvő „lefetye-regényekhez", amelyek a békeidők illúzióját nyujtják. A legújabb idők magyar irodalmában — sajnos, — nagyon kevés az olyan *tehetség*, aki a közönség szívéhez tudna férni, — aki az írásművészet varázslatos eszközeivel vonzóvá tudná tenni a súlyos problémákat, amelyek reánehezednek a hétköznapokra s amelyek elől a kényelmes olvasó inkább elmenekül, semhogy belemélyedjen.

Dövényi Nagy Lajos új regényének legnagyobb érdeme, hogy nemcsak tartalmilag, hanem formailag is igazi érték; nagy magyar sorskérdést tár fel és tárgyal, *de olyan kellemes, közvetlen, gördülékeny stilusban, kitünő meseszövéssel és sok humorral, hogy az olvasó szinte észrevétlenül döbben reá, hogy nagy szakadékok felett vezette át biztos kézzel az író — és sötét mélységekbe látott.*

Egy szárnyaló, intellektuális lélek pompás rajzát adja *Dövényi Nagy* Lajos új regényében, aki a nyugoti szellem légköréből kerül vissza a kisvárosba, ahonnan nagy álmokkal indult el s egy rövid esztendő alatt — *ősztől őszig* — hozzáidomul környezetéhez, beleragad a sárba, a maradiságba, abba a hamisan értelmezett lokálpatriotizmusba, amely a haladásban forradalmiságot s a forradalmiságban árulást lát...

A regény hősének s a kisvárosi társadalom szembeállításából és küzdelméből megrázó képe alakul ki *annak a maradiságnak, amely útjában áll egy jobb és szociálisabb magyar élet megteremtésének.*

Az *Ősztől őszig* vérbeli író munkája. *Dövényi Nagy* Lajos dokumentál s nem téved a napi politika ingoványaira vagy a publicisztika területére — s éppen ezért nagyobb hatású ez az *élvezetes* és *érdekfeszítő* regény — politikai értelemben is, — mint azok a szociális irányzatú művek, amelyekkel például a dilletáns „falukutatók" elárasztották a könyvpiacot. *Az író lássa meg a való életet s rajzoljon róla hű s beszédes képet* — akkor tölti be igazán hivatását. Ennek az egyszerű igazságnak pompás példája *Dövényi Nagy* Lajos kitünő írása.

(—k —a)

— A Közmunkatanács engedélyezte a dobogókői turista szálló felépítését. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa legutóbbi ülésén véglegesen letárgyalták a dobogókői turista szálloda már régen időszerű ügyét. A Közmunkatanács engedélyt adott a dobogókői jelenlegi menedékháznak megvásárlására. Ugyanakkor engedélyt adott egy, a menedékház helyén létesítendő modern hatvan szobás társas szálló megépítésére. Az építkezés a legrövidebb időn belül kezdetét veszi.

— Egyesítik Rákospalotát és Pestujhelyt. A 37.000 lakosú Rákospalota és a 18.000 lakossal bíró Pestújhely egyesülésének kérdése már régóta kísért. Az ügy most Pest vármegye előtt van, amelynek kisgyülése legközelebb foglalkozik a kérdéssel. A vármegyei hivatalos körök szerint az egyesülés Rákospalotára és Pestújhelyre nézve sok előnnyel járna. Rákospalota fejlődése szempontjából rendkívül nagyjelentőségü a Pestújhellyel való egyesülés, mert ezzel határos lenne Budapesttel és bekapcsolódhatna a főváros közműveibe is.

— Felvágta az ereit. Csütörtökön hajnalban a Tisza Kálmán-téren felvágta erejét Jóljárt Sándorné munkásasszony. Amikor ráakadtak, már meglehetősen sok vért vesztett. A mentők Jóljártnét súlyos állapotban szállitották a Rókus-kórházba.

Háromszoba-hallos, új
öröklakás
Budán, szép kilátással eladó. Érdeklődni a kiadóhivatalban.

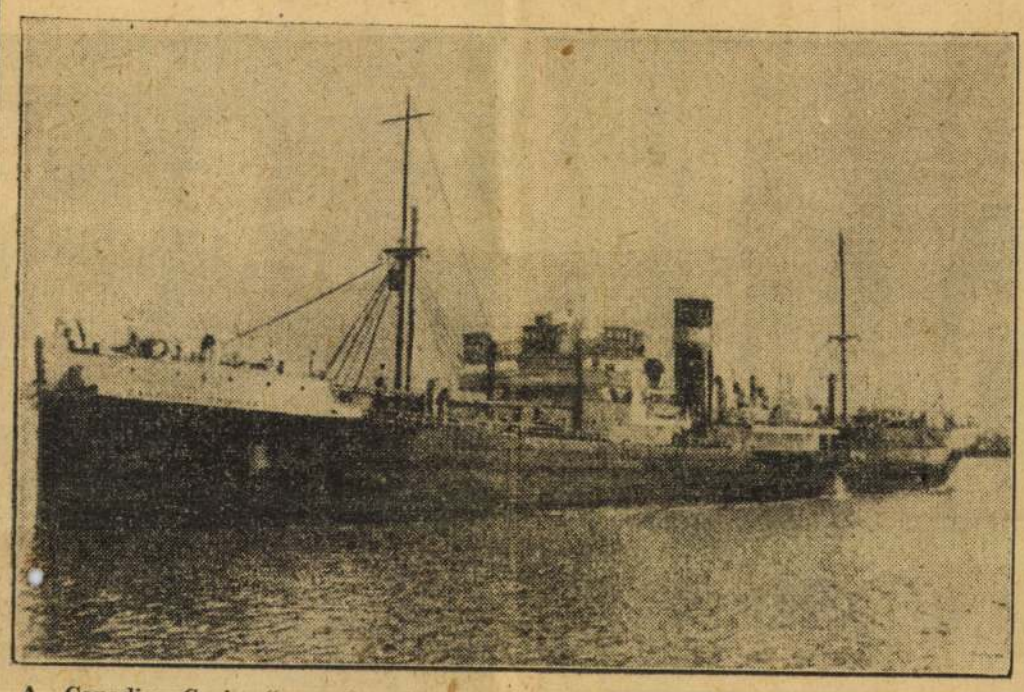

A „Canadian Cruiser" angol segédcirkáló, amelyet a németek elsüllyesztettek az Indiai-óceánon. A hajó amerikai jelvényeket viselt.

— Huszonöt méter mélységbe zuhant három iparvasúti kocsi. A szerencsfalvi fakitermelő-telepen szokatlan baleset történt. A meredek hegyi pályán három fával megrakott kocsi megfutamodott és egy éles kanyarban a sínek közül kitörve, a huszonöt méter mély völgybe zuhant. A kocsikon három munkás tartózkodott, akik szintén a mélységbe zuhantak, azonban csodálatos módon csak könnyebben sérültek meg. Egyedül Havrilecz János 28 éves fatelepi munkást kellett kórházba szállítani.

— GYERMEKFORRADALOM EGY HALÁLRAÍTÉLT ELEFÁNT MIATT. A sanfranciskói állatkert egyik elefántja dührohamot kapott és halálrataposta ápolóját, s az állatkert igazgatósága elrendelte az elefánt kivégzését. Amikor a gyermekek ezt megtudták, az iskolákban „népgyüléseket" tartottak és a szónokok tiz pontban foglalták össze a san franciskói gyermekek követeléseit. Mondanunk sem kell, hogy a tiz pont mindegyikében refrénszerüen tért vissza az az óhaj, hogy az elefánt életének kegyelmezzenek meg. Az állatkert igazgatója azonban kérlelhetetlen maradt és a bünös elefántot agyonlövette. A gyermekek megsiratták az elefántot, majd újabb gyülésükön kimondották a bojkottot az állatkert ellen.

— Megindul a dunai teherároforgalom. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közli, hogy a teherárufelvételt Révkörtvélyes, Dunaremete-Magyaróvár, Bös és Szeged állomásokon, illetve állomásokra irányuló forgalomban az összes már megnyitott viszonylatban f. évi március hó 1-töl kezdödő hatállyal megnyitja. A teherároforgalom (darabéru és kocsirakomány) felvétele és lebonyolitása f. évi március hó 1-től kezdödöleg a szükségletnek megfelelően az előző évi forgalmi keretek között történik. Az árufelvétel Dunafüred—Százhalombatta és Szekszárd állomásokkal való forgalomban, továbá a kisdunai, tiszai és Wien—Linz között levő állomások forgalmában továbbra is szünetel.

— POLGÁRHÁBORU EGY ANGOL VÁROSBAN KÉT MEZTELEN SZOBOR MIATT. A Worchester megyében fekvő Kidderminster városában közvetlenül a háboru előtt új iskola épült. Az épület nagy kapuját az építészek nemrégiben két szoborral diszitették, ezek egy fiút és egy leányt ábrázolnak mesztelenül. A szobrokon a szülők közül sokan megbotránkoztak, más szülők a modernség hevében pártját fogták az élettelen figuráknak. Az iskolatanácsban viták dultak és a két pártra szakadt város mindezideig nem tudott megegyezni. A szobrot védelmező párt tagjai őrséget állitottak az iskola kapuja elé, hogy megelőzzenek minden támadási kisérletet.

— Három hónapot kapott az ötletéért. Domonkos Zoltán makói napszámos pénzzavarban volt, ezért Ágoston Ferenc nevű barátjától kért tanácsot. Ágoston hamar kész volt az ötlettel és azt tanácsolta Domonkosnak, hogy mint gazdálkodó kérjen zsákokat kölcsön a makói zsákkölcsönzőtől. Az ötlet bevált és a két jóbarát a szerzett zsákokat 500 pengő értékben eladta. Domonkos szökésben van, felette a bíróság nem tudott ítélkezni, az ötletszerző Ágoston Ferencet azonban három hónapi fogházbüntetésre ítélték.

— KETTŐSZÁZ PENGŐVEL JUTALMAZOM, aki május 1-re a Belvárosban (Vörösmarty-tértől Apponyi-térig) 3—4 szobás orvosi rendelőnek megfelelő lakást szerez. Telefon: 18-60-72, délután 3—5-ig.

— Gyilkolni akart, mert féltékeny volt 76 esztendős férjére. Belicza Antal 76 esztendős gazdát felesége kitűnő aranylakodalmi ebéddel lapte meg. Az ebéd elfogyasztása után az idős ember rosszul lett. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy mérgezés történt. A megindult csendőrségi nyomozás során Belicza Antal felesége bevallotta, hogy férjére féltékeny volt: valami „csodafáról" szedett magot és azt keverte férje levesébe, mert remélte, hogy ettől a szertől férje kezesbáránnyá válik. A merénylő asszonyt a nyiregyházai ügyészségre szállitották be.

— Lux Elek meghalt. Nagy veszteség érte a magyar művészetet. Lux Elek szobrászmüvész, az Iparmüvészeti Iskola tanára február 26-án hosszas szenvedés után 58 éves korában elhúnyt. Lux Elek kivételes müvészi gyéniség volt, akinek munkássága idehaza is, külföldön is igen sokat jelentett a nemzeti müvészetnek. Elhalálozása nagy ürt hagyott maga után müvészeti életünkben. Szubtibilis müvészete a nagy- és kisplasztikában, kiváló pedagógiai képességei érenél maradandóbb emléket biztositanak szmára, iparmüvészeti és képzőmüvészeti életünk történetében. Temetése iránt még ma nem történt intézkedés. Az Országos Magyar Iparmüvészeti Társulat diszsirhelyet kért a fővárostól számára a Kerepesi-temetőben.

— Kőbe foglalják az Olt és a Maros forrásait. Az Erdélyi Kárpát Egyesület csiki osztálya elhatározta, hogy kőbe foglalja az Olt és a Maros forrásait és épületet emeltet föléje. Az épület falán márványtáblán örökitik meg a Maros folyó földrajzi leirását.

— Valutacsempészésért letartóztattak egy székelysomlyói szőnyegkereskedőt. A budapesti ügyészség valutaosztályának vezetője, dr. Kotsis Miklós főügyészhelyettes ma délelőtt, fizetési eszközökkel elkövetett visszaélés bűntette címén előzetes letartóztatásba helyezte Zemeka István székelysomlyói szőnyegkereskedőt. A nyomozás szerint Zemeka István 39.000 lirát csempészett ki Romániába az országból, ahol zugforgalomban eladta, majd ugyancsak zugforgalomban lejt vásárolt, ezt behozta az országba, amit aztán zugforgalomban pengőre váltott. Zemeka a letartóztatásáról szóló végzés ellen felfolyamodást jelentett be. Tóth Sándor detektívfelügyelő vezetésével tovább folyik a nyomozás az irányban, hogy Zemekának kik a bűntársai.

— A DUCERA HAGYTA HÁROMMILLIÓ LIRA ÉRTEKŰ VAGYONAT. A közelmultban elhúnyt Mario Malvolti mérnök, firenzei polgár végrendeletileg hárommillió lira értékű vagyonát a Ducera hagyta. Az elhúnyt végrendeletében megköszönte a Ducenak mindazt a sok jót, amit Olaszországért tett és kifejezte azt az óhaját, hogy vagyonát a haza védelmére használják fel.

— Ötezer pengős betörés. Özvegy Werling Józsefné trafikosnő Romanelli-utca 22. számú házban lévő lakásán az elmult éjjel b.etörők jártak, akik mintegy 5000 pengő értékű ékszert és több más értékes tárgyat zsákmányoltak. A rendőrség kézrekerítésükre erélyes nyomozást indított.

Já tudni,

hogy gumicipőket kitünően ragasztunk a következő keverékkel: négy súlyrész guttaperchát és nyolc súlyrész nyers kaucsukott, harminc súlyrész szénkénegben oldunk, majd két súlyrész halenyvvel elegyitve alaposan elkeverjük. A ragasztó 36—48 óra alatt szárad és nedvességhatásának ellenáll.

BURGONYA FRANCIASAN LERAKVA. Legjobb hozzá kifliburgonya, héjában megfőzzük, csepp sóval, meghámozzuk és karikára vágjuk. Félkiló burgonyához három deka zsirt elkeverünk három deka friss vajjal, adunk bele két deci jó tejfelt, két kanál reszelt sajtot és kanálka mustárt. Alaposan összedolgozzuk három tojás sárgájával és a burgonyát beleforgatjuk, majd a tojások keményre vert habját is belevegyitjük. Alaposan kivajazott tüzálló tálba tesszük, felül néhány darabka vajat adunk rá, behintjük morzsával és megsütjük. (Z. Tábori Piroska: (Hústpótló ételek.)

— Főbelőtte magát a belgrádi snapszlikirály. Loncsarics Franyó zágrábi gazdag vendéglős a zalendai erdőben főbelőtte magát és meghalt. Loncsarics ismert ember volt Zágrábban, főleg arról volt nevezetes, hogy több kártyaversenyen vett részt és általánosságban mint „snapszli királyt" ismerték. A különben vagyonos ember tettének oka ismeretlen.

— FÉLKILOGRAMOS MÁJA VOLT EGY LEVÁGOTT TYUKNAK. A soproni hetipiacon egy vidéki gazdaasszony tyukot adott el három és fél pengőért. A vevő a tyukot levágta és a tyukból akkora máj került elő, hogy annak csodájára jártak. A tyukmáj ugyanis nagyobb volt egy rendes libamájnál és súlya 51 dekát nyomott.

— Börtönre ítéltek egy szélhámos zsidó ügynököt. Kovács Kohn Ernő zsidó ügynök ellen egy sereg csalás és sikkasztás miatt emelt vádat az ügyészség. Kovács-Kohn ugyanis bizományi eladásokra átvett nagyobbértékű textilárut s azokkal Pest környékén, főként Ujpesten szélhámoskodott, a kezeihez befolyt összegeket is elsikkasztotta.

Strammer Ervin egyesbiró csütörtökön vonta felelősségre Kovács-Kohn Ernőt s a bizonyitási eljárás lefolytatása, valamint a perbeszédek elhangzása után kilencrendbeli csalás és háromrendbeli sikkasztás bűntette miatt héthónapi és húsznapi börtönre ítélte. Az ítélet jogerős.

— ELKESZÜLT MONTENEGRO LEGNAGYOBB HIDJA. Montenegroban több évi munka után most készült el az a hatalmas hid, amely a Tara folyó fölött vezet. Az épitmény a Balkán legnagyobb ilyenszabásu hidja; 370 m hosszuságu és az alatta elhuzódó szakadék 155 méternyi mélységben van a hid legmagasabb pontjától számitva. Az uj hid idegenforgalmi szempontból is igen fontos, mert Montenegronak eddig alig ismert részeit teszi megközelithetővé.

— Halálozás. Kossin János festőművész folyó hó 23-án rövid szenvedés után Miskolcon elhunyt. Nagy részvét mellett temették el Miskolcon.

— Beküldött hirek. A Magyar Goethe- és La Fontaine Társaság vasárnap, március hó 9-én délelőtt 11 órakor a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében délszláv matinét rendez. — *A Baross Női Tábor* ma este félhét órakor a szövetség székházában finn-magyar estet rendez. — *Az Uj Világ* e heti száma érdekes cikkekben számol be az ipar, kereskedelem, mezőgazdaság és hitelélet aktuális eseményeiről. — *A Nemzeti Munkaközpont* március 2-án közüzemi szakmai kongresszust rendez a Munkaközpont Üllői-úti székházának második emeleti tanácstermében délelőtt 10 órai kezdettel. — *A HONSz országos igazgatósága* vitéz dr. Árvátfalvi Nagy István országos elnök vezetésével küldöttségileg tisztelgett Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter előtt. — *A Magyar Élet Pártja józsefvárosi fiatal választóinak szervezete* e heti tagülésén vitéz Hajnóczy Béla mondott beszédet. — *A Tudományegyetem és a főváros Szabad Egyeteme* március 5-től kezdve minden szerdán este félhéttől nyolcig vetített képekkel kisért előadást rendez. — *A Magyar Keleti Társaság* ma délután 6 órakor az Iparmüvészeti Müzeum előadótermében (Üllői-út 33—35.) előadást rendez. Az előadó dr. Arthur Graf Strachwitz, a berlini állami müzeumok tisztviselője. Előadásának címe: „Das Wesen der japanischen Malerei." Előadását színes vetitettképek kisérik. Belépődij 50 fillér.

— A „Ferenc József" keserüviz régóta kitünően bevált háziszer megrögzött székrekedésnél és annak mindenféle káros következményeinél; biztos, enyhe és gyorsan ható természetes hashajtó, mely számos betegségnél az emésztést javitja és az étvágyat fokozza. Kérdezze meg orvosát!

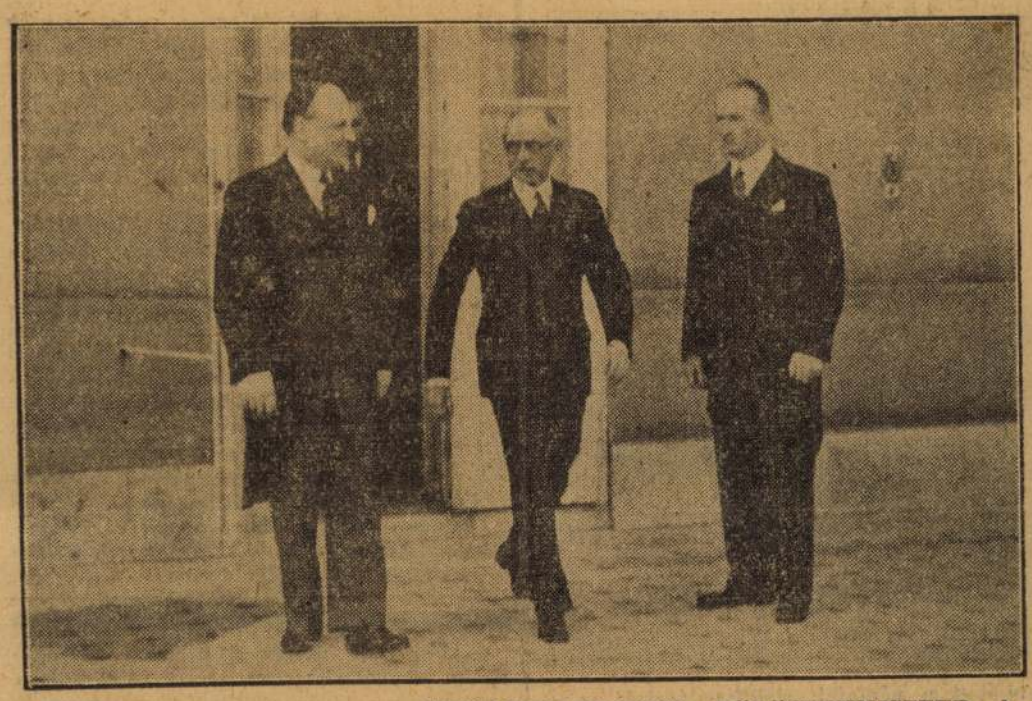

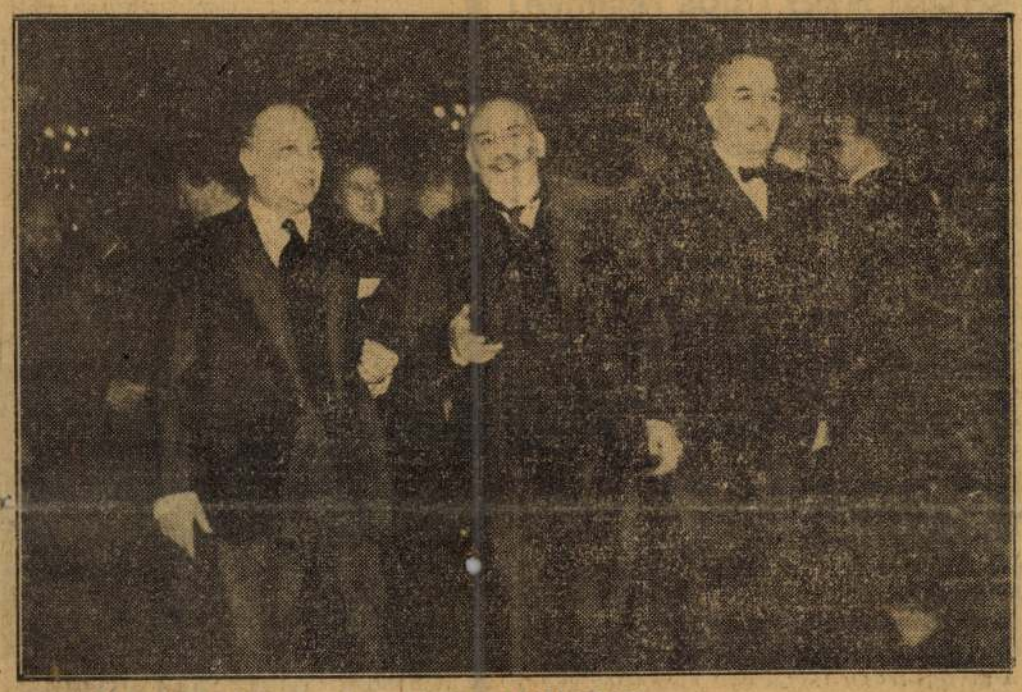

CINCÁR-MARKOVICS KÜLÜGYMINISZTER A MINISZTERELNÖKSÉGEN ÉS AZ ORSZÁGHÁZBAN

Ujabb családvédő rendeletet adtak ki Franciaországban

VICHY, február 27.

Az új francia állam igyekszik védelemben részesíteni a sokgyermekes családokat. Legújabban a hivatalos lapban rendelet jelent meg, amelynek értelmében büntetéssel sújtják azokat a háztulajdonosokat, akik nem hajlandók sokgyermekes családoknak lakást adni.

Agyonlőtte bűntársát egy tizenötéves svájci fiú

Bern, február 27.

Borzalmas bűntényt követett el egy tizenötéves svájci fiú, *René Cina. Tschopp* nevü hasonlókorú barátjával betört a *salgeschi* iskola épületébe és az egyik tanítónő fiókjában kisebb pénzösszeget talált. A két fiatal betörő ezután *Chippisbe* ment, ahonnan *René Cina három nap* mulva egyedül tért vissza. A kérdezősködőknek kijelentette, hogy

barátja többé sohasem jön haza.

Ennek a különös viselkedésnek alapján megindult a nyomozás és kiderült, hogy a züllött fiú

barátját egy hegyi kunyhóban agyonlőtte.

A fiúk szöktésük után a hegyekben bolyongtak és amint a bezárt kunyhóra rábukkantak, oda is betörtek. *Itt egy revolvert találtak 18 tölténnyel és célbalőttek vele szórakozásból. Tschopp* megunta a mulatságot és le akart feküdni, de *Cina* kijelentette, hogy

lelövi, ha lefekszik.

Szerencsétlen barátja azt hitte, hogy csak tréfál, *Cina* azonban azonnal beváltotta fenyegetését és rásütötte a pisztolyt. A golyó *Tschopp* jobbszemén hatolt be. *Erre Cina még egyszer rálőtt s csak akkor távozott, amikor meggyőződött róla, hogy barátja meghalt.*

Gáztartályban épül Kopenhága állandó cirkusza

Kopenhága, február 27.

A dán fővárosban egy régi, üzemenkívüli hatalmas gáztartályt bérelt ki egy cirkuszvállalat, hogy sátor helyett *abban rendezze előadásait.* A gáztartály nézőtérré való átalakítása már folyik. *Koppenhágának* ez lesz a második

állandó cirkusza.

A hatalmas gáztartályban a cirkusz egész berendezése elfér és *kétezer néző számára elegendő körtribünt építenek benne.* A különös cirkusz nagy magasságánál fogva különösen a légtornászok és kötéltáncosok számára nyujt *nagyszerű lehetőséget* mutatványaikhoz.

KOPROL KOPROL csokoládés haspajtó 12 fillér

Ma délben a miniszterelnökségi palotában kicserélik a jugoszláv—magyar barátsági szerződés okmányait

Cincár-Markovics Sándor jugoszláv külügyminiszter budapesti látogatásának programja *a jugoszláv—magyar örök barátsági szerződés okmányainak kicserélésével* ma érkezik el csúcspontjához. A tegnapi nap programját túlnyomórészt ünnepi események töltötték ki. Már ezekben a reprezentatív jellegű külsőségekben is *kifejezésre jutott az a megkülönböztetett rokonszenv, amelyben az ország hivatalos körei Jugoszlávia előkelő képviselőjét részesítették.* De másrészről Jugoszlávia külügyminiszterének, feleségének és kíséretének alkalmuk volt tapasztalni *a nem hivatalos körök őszinte szivélyességét, baráti érzéseit* s ezeken keresztül azt, hogy a két ország között megkötött és megpecsételt barátság *a magyar nép széles rétegeiben* is mély visszhangra talált.

Cincár-Markovics Sándor külügyminiszter a tegnap reggeli ünnepélyes fogadtatás után fényes külsőségek között

koszorúzta meg a Hősök Emlékművét,

majd a Kerepesi-temetőbe hajtatott és piros rózsacsokrot helyezett el gróf Csáky István sírjára. Délben *Bárdossy* László külügyminiszternél tett látogatást, ugyanakkor pedig *Stefanovics* Milán, a délszláv külügyminisztérium sajtóosztályának vezetője, *Vaszics* Milán budapesti délszláv sajtóattasé kíséretében látogatást tett *Ullein-Reviczky* Antalnál, a külügyminisztérium sajtóosztályának vezetőjénél és vitéz *Thuránszky* Lászlónál, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetőjénél. Fél egykor Jugoszlávia külügyminisztere gróf *Teleki* Pál miniszterelnöknél tett látogatást a szentgyörgytéri palotában.

Egy órakor Magyarország kormányzója fogadta kihallgatáson Cincár-Markovics külügyminisztert

és átnyujtotta neki a magyar érdemrend koronával ékesített nagykeresztjének jelvényeit. A kihallgatás ideje alatt *a Főméltóságú Asszony Cincár-Markovics külügyminiszter feleségét* fogadta.

Két órakor gróf *Teleki* Pál miniszterelnök és felesége villásreggelit adott a délszláv külügyminiszter és felesége tiszteletére. A villásreggelin a miniszter kíséretén és a budapesti jugoszláv követség tagjain kívül jelenvoltak a magyar kormány tagjai és a magyar közélet több előkelősége.

tatás melegsége. A délszláv ujságírók tiszteletére *Ullein-Reviczky* Antal és a külügyminisztérium sajtóosztályának vezetője adott vacsorát a Gellért-szállóban. A vacsorán a jugoszláv vendégeken kívül megjelent *Thuránszky* László, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetője, *Dulin* Elek, a miniszterelnökségi sajtóosztály helyettes vezetője, *Zilahy Sebess* Jenő, a külügyminisztérium sajtóosztályának h. vezetője és a magyar sajtó több képviselője is.

A mai program leglényegesebb és legkiemelkedőbb pontja az időközben már ratifikált

jugoszláv-magyar állandó béke- és örök barátsági szerződés okmányainak kicserélése lesz.

Délelőtt 11 órakor jelent meg *Cincár-Markovics* Sándor külügyminiszter a miniszterelnökségi palotában *Rasics* budapesti jugoszláv követ kíséretében. Magyar részről *Bárdossy* László külügyminiszter és báró *Bakács-Bessenyey* György belgrádi magyar követ érkezett meg a miniszterelnökségre, ahol tanácskozások kezdődtek, majd a palotának a Királyi Vár oldalára néző

gobelin-termében történt meg a barátsági szerződésre vonatkozó ratifikációs okmányok ünnepélyes kicserélése.

A szerződés ezzel az aktussal hatályba lépett. Természetesen a megbeszélések keretében alkalom nyílott arra, hogy a két országot érintő külpolitikai kérdéseket barátságos légkörben megvitassák.

A mai program további részén fél 2 órakor *Rasics* budapesti jugoszláv követ ad villásreggelit *Cincár-Markovics* Sándor tiszteletére, délután 5 órakor pedig a *Magyar-Jugoszláv Társaság* teája következik, amelyen báró *Láng* Boldizsár, a társaság elnöke látja el a házigazdai tisztet.

Délután egynegyed 7 órakor *Cincár-Markovics* Sándor külügyminiszter

a sajtó képviselőit fogadja a Dunapalotában.

Fél kilenc órakor *Bárdossy* László külügyminiszter és hitvese ad estebédet a Park-klubban, amelyet fogadás követ.

A jugoszláv ujságírók ma délelőtt az *Országos Magyar Sajtókamarában* tesznek látogatást, délben *Thuránszky* László, a miniszterelnökség sajtóosztályának vezetője ad tiszteletükre ebédet, este pedig vacsorán az *Országos Magyar Sajtókamara* vendégei lesznek.

A két ország barátsági szerződése a mai napon hatályba lép

Délután 5 órakor gróf *Széchenyi* Bertalan, a felsőház elnöke és *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke

a parlament épületében teát adott Cincár-Markovics tiszteletére.

Ragyogó fényárban úszott a kupolacsarnok, a hatalmas lépcsőház a fogadótermekkel együtt. A teán a kormány tagjain és a törvényhozókon kívül a magyar közélet igen sok előkelősége vett részt, akikkel Cincár-Markovics külügyminiszternek alkalma volt megismerkednie. Sok régi ismerőst is felfedezett budapesti követi működésének idejéből és hosszasan beszélgetett több felsőházi taggal és képviselővel.

Este a Kormányzó úr és a Főméltóságú Asszony szűkebbkörű vacsorán látták vendégül Cincár-Markovics külügyminisztert és feleségét.

A vacsorára hivatalosak voltak:

Alexander *Cincár-Markovics* jugoszláv külügyminiszter és neje, továbbá kísérete: Ilija *Jukics* jugoszláv helyettes miniszter, Milan *Stefanovics* jugoszláv külügyminisztériumi sajtófőnök, Stojan *Gavrilovics* és Vukasin *Secerovic* jugoszláv követségi tanácsosok, Alexander *Zvekic* jugoszláv követségi titkár, *Bede* István követség ititkár és őrgróf *Pallavicini* Hubert miniszteri segédtitkár.

A jugoszláv követség részéről Szvetozár *Rasics* jugoszláv rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter és neje, Luka M. *Lukovics* követségi tanácsos és neje, Vonimir *Zupancic* ezredes, katonai attasé és neje, azonkívül gróf *Teleki* Pál m. kir. titkos tanácsos, miniszterelnök és neje, báró *Láng* Boldizsár m. kir. titkos tanácsos és neje, dr. *Bárdossy* László m. kir. titkos tanácsos, külügyminiszter és neje, dr. *Vörnle* János rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, dr. báró *Bakách-Bessenyey* György rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter és neje, vitéz *Horthy* István, a MÁV elnöke és neje, *Nelky* Jenő nyugalmazott rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter és neje, *gróf Pongrác* Jenő és neje, végül dr. *Uray* István m. kir. titkos tanácsos, a kabinetiroda főnöke, vitéz *Keresztes-Fischer* Lajos m. kir. titkos tanácsos, főhadsegéd, tü. tábornok, a katonai iroda főnöke és neje, vitéz *Lázár* Károly testőrezredes és neje és *Tost* Gyula százados szolgálattevő szárnysegéd.

A jugoszláv sajtó számos előkelő képviselője is Budapestre érkezett a külügyminiszter látogatása alkalmából. Valamennyiükre mély benyomást tett a fogad-

9-kor nyit 2-kor zár
MEGNYILT
Kis-Kárpátia
étterem
I., CZAKÓ-UTCA 1/3. NAPHEGY-UTCA 65.
Telefon: 155-247.
SUKI TÓNI muzsikál

Kossin János

MDK

Dáliák

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Kossin János

festő

Saád Ferencnek Diós-
győrben több képe van
fenntartva.

Saád dr. miskolci orvos
közlése
1947 - IX. 29 -

Kossin János

festő

atyja helyettes vasgyári igazgató volt a diósgyőri vasgyárban s fiát kitűnő nevelésben részesítette. Atyja szakácsnőjét teherbe ejtette, feleségül vette, s tőle több gyermeke született. Csiszolt modorú, művelt ember volt, jól hegedült. Festőlett, két évig Párisban tanulta az iparművészetet, majd Olaszországban bolyongott és képei eladásából élt. Hazatérve Miskolcon telepedett le. Főleg a Bükk-hegység tájait festette téli és őszi hangulatban, számos képet festett a diósgyőri várról, melyek nagyrészt miskolci gyűjtőknél vannak. Arcképeket is festett néha. A diósgyőri templom falképei mátyó-alakokkal tőle valók. Meghalt Miskolcon rákban 1941(?)-ben.

Leszik Andor közlése, aki rész leteséletrajzát igerte. 1947. X. 29.

Kiállításokon szerepelt. A miskolci Munzeumnak még sinas tőle képe.

61

.....szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadvá

Hiv.a kápolna fenntartása tban.

Melléklete

Egyúttal e

Előirat sz

Utóirat sz

Másolta:

Kossin János

tájképfestő Diós-
győrön.

Matyó alakokkal
(magyaros stílusban)
kifestette a diósgyőri
rk. gótikus szentélyű
barok templomot.

Leszik A. igérte,
hogy meghúldi élet-
rajzát

Miskolc, 1947.
okt. 28.

ÉRK. A LENGYELTÓTI M. KIR. ADÓHIVATALHOZ
1904 JUL. 17.
2353 SZAM

II

Korniss Hilda festő

Magyar Művészet 1927

113.o.
kiállítások.

MATHIAS KOSSIN, textilfestomester

"Verzeichniss der zur Neusohler priv.Siben Bergstädtisen Lade einverliebten Schwarz und sczön-färbemeister,aus dem Meister-Buche azusgezogen. /1823/:
in Thurocczer Comitat:Mosótz:
51.- Mathias Kossin
112.old. 31.jegyz

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I.A Textilfestás első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz.Évkönyve, I. Győr, 1974.

özv.KOSSINGNÉ, szappanosmester

Czeka János,Schampach Procop,özv.Kossingné és Gauberné egri szappanosok a gyerty árának megváltoztatását kér ték az 1790.május 26-án kelt kérésükben.A faggyú ára magasabb lett,a régi áron csak veszteségükkel árúlhat ják a gyertyát. 165.old. 44.jegyz

LÉNÁRT ANDOR: Az egri céhek és a magisztrátus a 18-19.század fordulóján 155.old

Az Egri Múzeum Évkönyve, XIII. 1975.-Eger,1975

"esse, Giovann Battista stukkóteri M.N.K.

"agyszombat jezsuita templom belső diszitése.

1639 és 1655 között

Kampis Antal: A képzőművészetek története 643.l.

A Kultura Világa. Bp. 1963.

MDK

Kossitzky Ilona grafikus

b: Festők, szobrászok. Esti Kurir, 1941.
okt. 22. 7 l.

Kossitzky Viktor
festő
azonos Kassai Vi-
dorral.

l.

Kassai Vidor emlékezési. 78. l.
104. l.

KOSSIUS Károly mukrés-festő

(n. gy): Bpesti vasutesok. képzőm. kiállítása

Népszava 1955. febr. 20. 83 évf. 43. 61.

KOSSONICS JÁNOSNÉ, magyar varga

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ V. magyar varga. ~~XX~~ 267.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 26[illegible].old

ALBA REGIA.István Király Múzeum évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Rossivar Georg

farcas

l.

Haberlandt

66.1.

Kossonogi, Joseph M.D.K.

festőművész. Szül. Bp.1908. 1926 óta Izraelben él.
Cime: 14 Emanuel Blvd., Tel Aviv.

vö. Who's who in Israel, 1958.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

SOMOGYI NÉPLAP

1972 MAR 19

Kossovics Gábor

1021

Fiatal kiállítók

Képzőművészeti kiállítás nyílt a Somogy megyei Építőipari Vállalat Szántó Imre utcai munkásszállásának klubjában. *Kossovics Gábor* és *Barabás Ferenc* a kiállítók — mindketten fiatalok, a Balázs János képzőművészeti szakkör tagjai.

Kossovics Gábor figuratív kompozíciós formáival próbálja érzésvilágát kifejezni. A kifejezésmódok, stílusok keverednek egymással, szinte örvénylenek, s különös hatásokat érnek el.

Kossovics Gábor tíz képe mellett nyolccal jelentkezett Barabás Ferenc. Nála a groteszk kifejezési forma az uralkodó. Értékes monotípiái valóság ihletésűek.

A kiállítást szerdán és szombaton délután öt órától lehet megtekinteni.

Dobó I. u. (405494)

nok köz- a Kossuth . számú ház Érdeklődni: , Kossuth u. (405495)

ótiban a tér 6. sz. ülettel, be- en eladó. i: Horváth Lengyeltóti, u. 49. (8266)

ve vásárolt krény és ályha eladó. adóban. (6210)

vashegyen, és a Balaton vő 163 n-öl, özművesíthe- kis víkend- eladó. Cím: r, Barcs, kör- 7 79)

sonlóra cserélnék. Kaposvár, Április 4. köz 4. Schindler. (346547)

Budán, Fehérvári úton hétlakásos társasházban egyszobás, komfortos öröklakásomat (15 évig adómentes) kis kertrésszel elcserélném siófoki családi házra. Cím: Homoki József, XI., Fehérvári út 106/a. II. emelet. (346541)

Kaposvári háromszobás, összkomfortos, kis udvarral rendelkező lakásomat elcserélném kétszobás, gázos, vagy központi fűtéses lakással. Ajánlatokat 405390. számra a hirdetőbe kérek. (405390)

Kétszobás, összkomfortos, nagyméretű, budai, utcai lakásomat elcserélném siófokira. »Április 346424« jeligére a Budapest, Felszabadulás téri hirdetőbe. (9274)

Kassa

Kossovits Jozsef, 1784

Arch.Közl.1899. XXI. 309

Kossovics Gábor,

Székesfehérváron a Néphadsereg Művelődési Központban kiállító négy fiatal főként az intézményben működő szakkörben végzett stúdiumokat.

Kossovics Gábor kompozíciója.
|repr.|

Rajz szempontjából *Kossovics Gábor* munkássága legfeltűnőbb. Nagyon határozottan, keményen rajzos, tán kissé erőszakoltan is. Különös kedvvel időz el a meghökkentő, szorongást, félelmet vagy még inkább megfélemlítést kifejező részleteken. Kétségkívül a szürrealistákkal, nekik is groteszk típusaival rokonszenvez. Rátermettnek, elhivatottnak látjuk Kossovicsot eddigi munkái alapján, de talán nem ártana, ha másféle hatásokban is megmártóznék, hogy képességei teljesebben kibontakozzanak.

Á: Szabó János: Fehérvári tárlatszemle.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. jún. 5.

Kossovics Gábor

Kompozíciói szerepeltek a kaposvári Balázs János képzőművészeti körnek az elektroncsőgyárban rendezett kiállításán.

Somogyi Néplap, Kaposvár, 1971. jún. 6.

< Kossovits József >

A nagyszombati biró és tanács 1784. jan. 9. éről bizonyítja, hogy < > ötvösseged Szaczlauer Mátyás nagyszombati ötvösnél 4 évig kondítióban állott. Az okmány a kassai ichládában van.

Mihalik József. Kassavárós ötvösségének tört. Bjerk 1900. 309 l.

Spillenberger Janus II.

festō.

Negativ

Petrás Kerényiné

244 Kossovitz Félix: Egy new-yorki festőiskolában. karikatura.

MDK

Kossuch-

féle szinóbányai üveggyár szines üvegtárgyai amelyekből évek óta sokat visznek be Amerikába.

St.-Louisi kiállításunk.
Magyar Iparmüvészet.1904. 208-15.

M.D.K.

KOSSUCH

1868-ban megvessi a Körmöcbányai Keménycserépgyárat

Csányi 1954. 43. l.

2155-909-2

Tört. Képcs.
Termek.

609. Székek.

8 darab keményfa szék támlával, nádfonatú betéttel. a régi Esterházy képtárból.
Méretei 96 cm. magas, 53.5 cm. széles, 49 cm. mély.
Becsértéke.....per 12 K.....96 K

Régi leltári száma: 255.

Kossuch

l.

Martha 135: l

Kossuch János

üveggyára

l.

Ráth György 1896

193; 194. l.

Eladni

Kossuch János

üneggyáros

l.

Győr Páris I.

78. l.

16 VI 22

Kossuch János

rud

Keleti Károly. Zelentés a Szekesfehérvárt 1879. rendezett orz. kiállitásról. Bp. 1879.

25,, 30. l -

VASÁRNAP

8

Kath. Al. Sz. Cs. ün.
Prot. Al. Szörény

Ógörög December 26. C. Istv. sz. M.
Izr. Tebeth 10. Jer. ostr. böjt

HÉTFŐ

9

Kath. Julián vt.
Prot. Marcell

Ógörög December 27. István föd.

KEDD

10

Kath. Vilmos pk.
Prot. Melánia

SZERDA

11

Holdtölte 21 ó. 36 p.

Kossuch Janos

üveggyáros

laid okv

Kel 1885

III k. 2. f. 226, 227. l.

VASÁRNAP

29

Kath. A4. Sz. Fer.
Prot. Adél

HÉTFŐ

30

Kath. Martina
Prot. Mártonka

Ógörög Nagy Vazul

KEDD

31

Kath. Nol. sz. Pét.
Prot. Virgilia

SZERDA

1

FEBRUÁR

Kossuch János

üveggyáros

az alábbi kiállitason egyedül kép-
viselte a magyar
üvegipart.

Hivatalos jelentés

a Párisban 1878. tar-
tott egyetemes ki-
állitason az üveg gyár-
rat. Görög Istvántól.
Bp. 1879. 49. l.

VASÁRNAP

5

Kath. A5. Ágota
Prot. Ágota

III. 29 Keller

Ógörög Január 23. Triodium

HÉTFŐ

6

Kath. Dorottya
Prot. Dorottya

~~Ezen a héten beküldi az Egyetemi ugyanda, a Vorarlberg Kisfölsövzok kliseket~~ nincs febr. 1-ig 13 db.

KEDD

7

Kath. Romuald
Prot. Tódor

Ezen a héten beküldi a Walder tanár ur in

SZERDA

8

Kossuch János

l. Körmöcbánya

Kel 1885

III. k. 2. f. 216 l.

Tolyó-szám	Tárgy

Kossuch János
üveggyáros

l.

Telkes Simon:
üvegiparunk.
Bp. 1895. 11. l.
27. l.
29. l.
38. l.
(kétszer)
50, 57. l.
54. l.
74. l.
126 l.

Lloyd

223

Kossuch János

körmöcbányai kö-
cdénygyára

l.

Körmöcb

U. l.

BERT RENGE
RNER BU
ORDDEU
ACKSTE
TSCHER KUNSTV

Kossuch János

üneghutája

l. Ságünegesipar

231. l.

Eleöd Zoltán Solt:

Kossuch János

életrajza

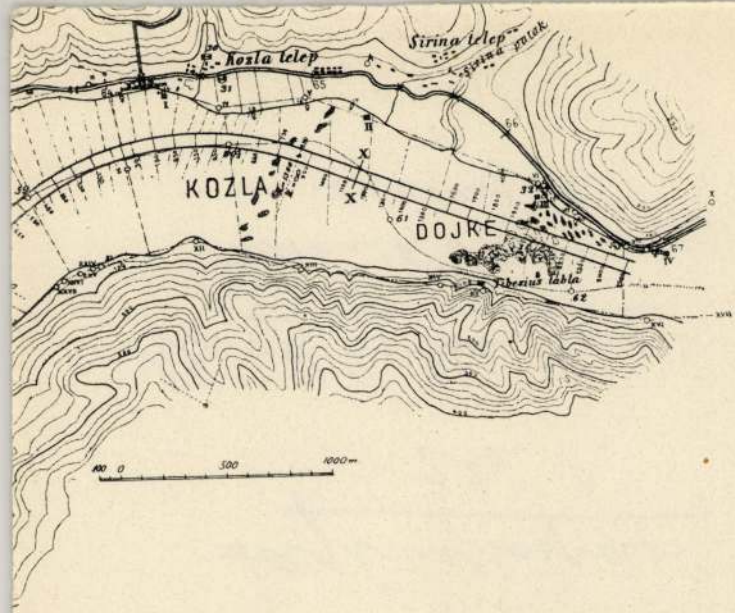
Kozla telep
Sirina telep
Sirina patak
KOZLA
DOJKE
Tiberius tabla
100 0 500 1000 m

4. ábra.

Kossuch János

keramikus.

Eleöd Zoltán Selt:

Kossuch János élet-
rajza 1836–1936.
Cége 100 éves fennál-
lásának ünnepére.
Eleöd Josa emlékira-
taiból. Bp. 1936 34 l
3 t.

Fő v. Könyvt

B 926/44.

9109.

liaria Germ. Communis-val és
tineris-sel ellátott térkép-
allegoricus alakoktól körül-

IS
os
ICIPATUS
visus
s
NI
E
o
ATIS.

keretnek 47.6:57.1 cm.

4-909
09-5

Kossuth János

Közlevéltár
1394. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Kossuch János

lásd

Eleöd Zoltán Solt:

Kossuch János
életrajza. Bp.
1936. 36 l.

Ph 1899. X. 14-ail: 7663
Kiállítás za engedetek
Kerett ilyre (188/900).

74/97: 946.

dék virányos előterében hat tagú Társaság
henjenek és étvágynkat csillapítsák. A Társaság-
két hölgy van. A férfiak egyike sárgásfehér
es a ruhákon innen, a bort hűti be; másika
sép maga) a kirakott ételek mellett, hason fekszik és
ka a vörös pokrócra lehevered ett úr (Viotti építész),
beszél a fehér ruhás hölgyjel (gróf Szirmay
ner Máriával); negyedike pedig (b. Lu-
) a rózsaszínű ruhát viselő szóle hölgyet taptja szó-
rózs-föld Terül el és balra két hölgy halad le-
magyarázni latszik. Az égbolt felhős. Alól jobbra
erse P." a jelzés.

ászonra, mereteí 123:161 cm.
az 55291/96 sz. rend. alapján. 336/96 382/96
. — Elszámoltatott 1897. II. 2-án (80/97)
fogadtatott 1897. III. 25-én a 13050. sz.
97).

Kossuch János

l.

Ságüvegespár

364. l.
365. l.
366. l.
419. l.

Kossuch János

l. Ságúvegenjar

298, 299 l.

Kossuch, János

l. Ságüvegésipár

284-l.

Kossuch János

üveggyáros

kiállítása az uparcsar-
rokban.

Vas. Ujs. 1885. 391. l.
(Az üveghiállítás.)

UNG

EXTABBILDUNGEN

ESDEN UND ZÜRICH

Kossuch Janos

München 1904, 406

Gerster Károly: Az utolsó levél

177 (613), 3886 (544).

Kossuch

fuvott, köszörült és csiszolt üvegeket állitott ki.

Szalay Imre: A müvészi ipar az Országos Tárlaton.
Müvészi Ipar.1885/86 151.l.

Kossuch - cég

Csányi 1954

60 l

Kossuch

Kemenycserép-
gyáros

Csányi 1954

43. l

Kossuch János.

Keramikus (?)

Művészet. 1905. III. 406. l.

Kossuck János, üreges céj

Ipsarmüvészet 1896-ban 193.

MDK

Kossuch János
1900. Páris, ezüstérem

Az Iparm. Társ. kiállitásainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 153.1.

MDK

Kossuch J.

üvegkészletek

Diner-Dénes: Lakberendezési tav.Kiáll. M.I.
1903. május, 3.sz. 114 l.

MDK

Kossuth János, üveggyáros

Diener-Dénes: Magy. Iparm. Társ. karácsonyi kiáll. Magy. Iparműv. 1899.

16 l.

Kossuch János

M.D.K.

a kiállitáson a magyar üveggyártás képviselői

György Kálmán: Az iparmüvészet a párisi kiállitáson. A világ iparmüvészet e Párisban . 1900. Szerk. Fittler Gamill és György Kálmán

Ky. a Magyar Iparmüvészet 1900. évi folyamából

MDK

Kossuch János

Ezüstérem kitüntetést nyert a párisi világkiállításon. /Üvegárúk oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállításon.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

MDK

Kossuch János

üvegkészitmények

A párisi kiáll. jutalmak kiosztása. Vas.Ujs. 43.sz.
1878. 687 l.

MDK

Kossuch János

1900-ban Párisban ezüst-érmet nyert.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

MDK

Kossuch Janos

Aranyérem kitüntetést kapott a st. louisi világkiallitason.

Művészet, 1904. 406.1.

Kossuch János

üveggyáros

lásd

Telkes Simon

Üvegyiparunk.

Bp. 1895. 50/54, 57.

84, 88. 1. és egyebütt is

e könyvben.

Mill. kiállítás

agyag és üveggyári

kiáll. katalogusa

Bp. 1896.

Kossuch János

1

A parádi üveggyár nagy sikere az ő érdeme. 1836 óta állott az óantalvölgyi és ujklai huták élén. Családi kapcsolatai révén lenult a gyárba. Később neve összeforrott a magyar művészi üveggyártás történetével.

Borsos Béla:Magyar üvegmüvesség
Müszaki Könyvkiadó Bp.1974.

109. old.

Kossuch János 2

A gyár művészi színvonalát – különösen a csiszolt árukban – később is állandóan emelte. 1851-ben a londoni világkiállításon nagy sikerrel szerepelt. Leszármazottai nemzedékek során át az alapító szellemében vezettek a nagy múltú céget

Borsos Béla: Magyar üvegmüvesség.
Müszaki Könyvkiadó Bp. 1974.

109. old.

M.D.K.

Kossuch Vince, pásztói könnüm,

1821-ben restaurálja a mátramindszenti templomot és építi a dorogházi r.k. templom haranglábát.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

352. old.

KOSSUCH Vince pásztói kőművesmester. 1821-ben restaurálja a mátramindszenti rk. templomot és ugyanez évben épiti a dorogházai rk. templom haranglábát.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kossuth Porsoy n

Könyöki 1886.

1) emlékoulop. 1:10.

2) emlékoulop 1:10 2 trimesel (1662)

23.

24.

25.

27.

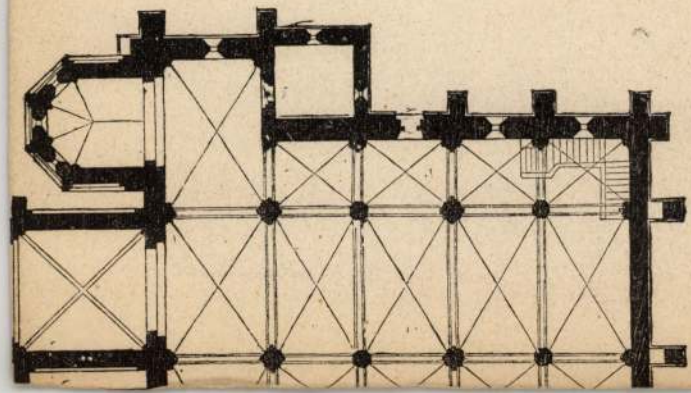

< Kossuth-bankók klisei >

Nyary József:

A < >.

Történelmi és Régészeti Értesítő IV. évf. 1888.

(Temesvár) 24–30. l.

A klisek egy része az aradi várból temesvári magántulajdonba ekerültek.

kapta s az elé az ajtó elé tette, a hol az ételt szokták neki benyújtani. Ha megtöltötték a bögrét, beledugta újját és lenyalta; ha pedig elvették a bögrét, hangosabban hallatta az ivási hangot s követelőzve nézett Garnerre.

Egy másik, braziliai származású kapuczinusmajom, *Pedro*, a mely nagyon barátságos természetű volt s ismerőseinek a fülébe szokott belekiabálni, meg belekaczagni, megtette azt is, hogy belebeszélt egyenesen a fonográfba. Kis fekete kezeibe fogta a tölcsért s a száját beletartva beszélt. *Pedro* beszédét azután a fonográf útján közölték egy másik hasonló fajtájú majommal, melynek «*Puck*» a neve. A fonográfot a szomszéd szobában forgatták s innen is figyelték meg Puckot, a mely tehát nem látott egyebet, mint az ördöngös gépet. *Puck* megdöbbenve bámészkodott a hangtölcsérre, egy-két hangot hallatott, körülnézett a szobában, újra egy sor hangot hallatott s szemmelláthatólag ijedten húzódott vissza. A fonográf újra megszólalt — «a kapuczinus majom-nyelven.» *Puck* közeledett hozzá, halkan felelt neki. Egy a fonográfból hallott sivító hang megijesztette, bizalmatlanúl bámúlt a tölcsérre s nem mert többé felelni. Egy más alkalommal a tölcsér fölé kis tükröt erősítettek. *Puck* kedveskedő mozdulatokkal és barátságos morgással üdvözölte a saját tükörképét, melyet másik majomnak nézett. Ekkor a fonográfból fölhangzott a *Pedro* «beszéde». *Puck* meghökkent, a hangja és a magaviselete olyan volt, mint a gyermeké, mely váltig erősítgeti, hogy nem fél, de minden mozdulata félelemről tanúskodik s végre is elkezd ordítani. *Puck* ugyan nem ordított, de az arcza rémes rettegést tanúsított.

Garner szerint a majmoknál majd minden hangot valami mozdulat kisér, a melynek egy másik ugyanazon fajtájú majomnál bizonyos meghatározott értelme van. Különböző fajú állatok, ha hosszas ideig egy ketreczben laknak, idővel megértik egymás nyelvét, de arra alig tesznek kisérletet, hogy beszélni is megtanúlják.

Beszéd alatt, mint említettük, csak egyes hangok értendők, a melyek emberi értelemben véve egész fogalomsoroknak felelnek meg. Más hang jelenti a «*majom*» fogalmát, más az «*egyéb állat*»-ét, más hanggal nevezik a gyümölcsöt, mint általában az evést. A majmot jelentő hangot, a mely halk üdvözléshez hasonlít, különösen akkor hallatják, mikor hosszas elkülönítés után meglátják valamelyik társukat, vagy legalább annak tükörbeli képét. A mely majmot sokáig kenyéren és tejen tartottak, ez egész más, a szokott «evési hang»-tól elütő hangot hallat, mikor banánát vagy egyéb gyümölcsöt nyújtanak neki.

Egy külön hang fejezi ki a tagadást, vagyis azt, hogy: «nem» — «nem kell» — «nem lehet» — «nem akarom». — S érdekes, hogy ezt a hangot hasonló fejcsóválás kiséri, mint az embernél a tagadás kifejezése. Egy hang, a mely, a mennyiben át lehet irni emberi hangokra, ilyesformán hangzik: *i — cs — g — k* meglepetést, félelmet, figyelmeztetést, veszedelmet, valami szokatlan eseményt fejez ki, egy másik, a torokban suttogva ejtett «*c — h — i*» hang valami oly dolog közeledését jelenti, a melytől nem kell félni. Egy különös nyávogás azt jelenti: «ide gyere», vagy «ne menj ki», vagy: «ne hagyj magamra».

Ezek a majomhangok *Garner* szerint nem esetlegesek, hanem állandók. Ha a majom beszélt, szünetet tart s vár a válaszra; ha nem kapnak választ, ismétlik a hangot s ránéznek a megszólítottra. Ha egyedül vannak, sohasem hallani tőlük e hangokat, nemkülönben akkor sem, ha valami mással vannak elfoglalva. Minden fajnak megvan a maga külön nyelve, sőt ez még tájszólásszerűen módosúlhat is. Hangtani sajátossága hasonlatos a csecsemő gyermek motyogásához. Mennél inkább társas hajlamú az illető majomfaj, annál fejlettebb a nyelve is.

A főhangok, úgy látszik, tiszta magánhangzók, mássalhangzóknak nyomai csak ritkán vehetők észre főkép olyankor, ha a beszéd halk. Az *u* magánhangzó leggyakrabbi, az *e* és *ei* ritkábbak. Fontos e tekintetben tudni azt, hogy az alsó rendű míveltséggel biró emberfajok nyelve is nagyon szegény mássalhangzókban. Így a négerek, a kik Amerikában már két évszázad óta elvesztették eredeti nyelvüket, bizonyos angol mássalhangzókat ma sem képesek még kiejteni.

Garner kutyákkal is tett kisérleteket. Egy terrier kutya-kölyök ugatását fölfogta a fonográfban s aztán közölte az anyjával, a mely hallgatag, jóindulatú és eszes állat volt. A kutyaanya — minden jel arra mutatott, — megismerte a fia hangját, felelt neki s meghökkent, mikor sehol se tudta megtalálni a kölykét, sem a szobában, sem a fonográf tölcsérében. Más kutyák fonográf útján közvetített ugatására legfeljebb ha morgott egyet, különben a füle botját se mozditotta.

Vadászok egyébiránt régóta tudják már, hogy az állatok megértik az egymás hangját, sőt hogy különböző állatfajok is figyelmeztetni tudják egymást a közeledő veszélyre. Hogy egyes magasabb rendű állatok ennél tovább is eljutnak, s bizonyos, szellemi képességeik szűk korlátainak megfelelő fogalmakat is ki tudnak hangok útján fejezni, *Garner* és mások hasonló kutatásai óta ezt is nehéz volna kereken tagadni.

Az az érdeme minden esetre megvan az amerikai tudósnak, hogy roppant türelemre és éles megfigyelő tehetségre valló vizsgálataival útat tört a tudományos kutatás emez eddig járatlan mezején. Ha az ő nyomain mások tovább dolgoznak, nemcsak hogy biztosabb ismereteink lesznek az állatok beszélő képességének határairól, hanem új világosság derül az emberi nyelv egyes jelenségeire is.

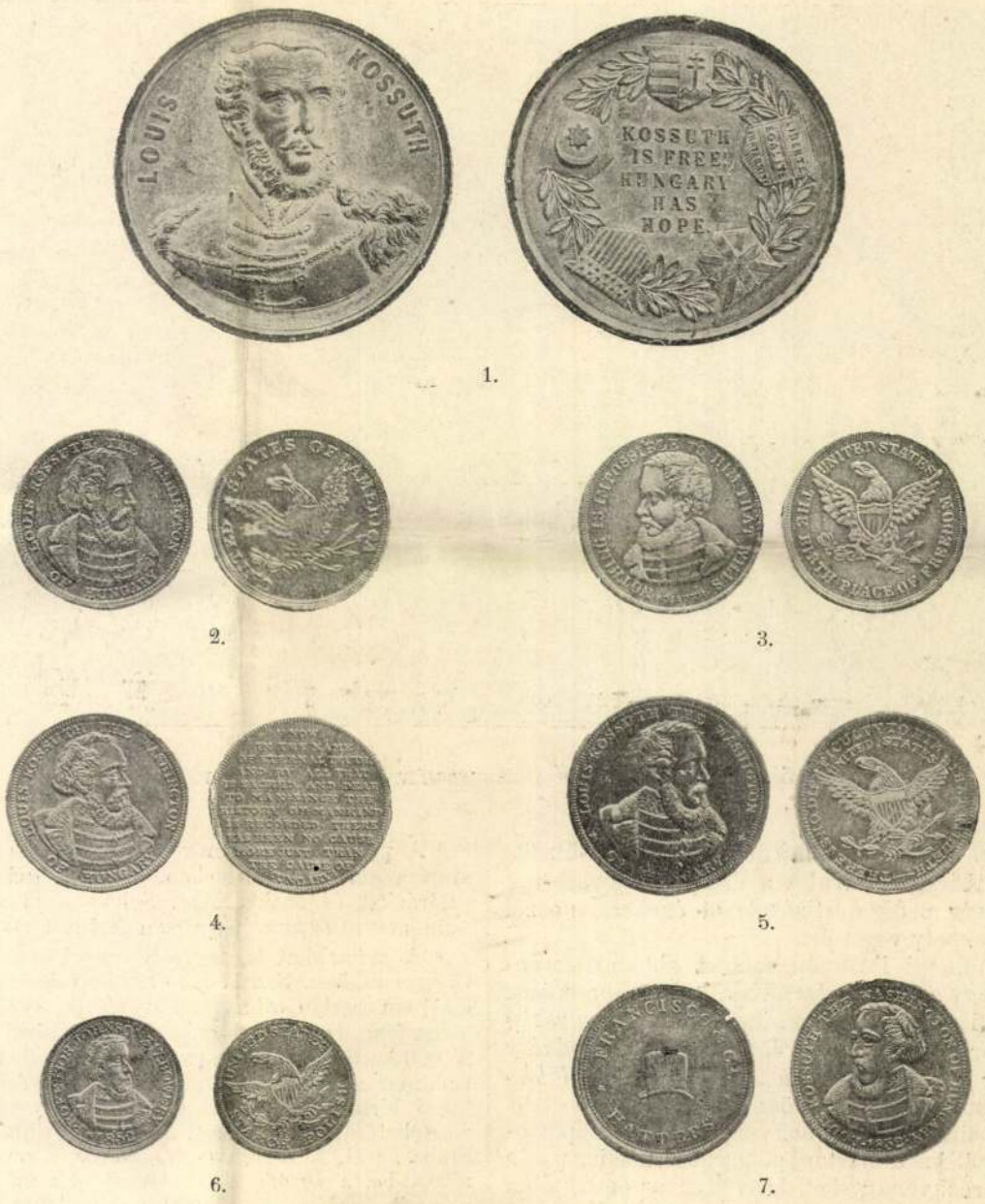

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

AMERIKAI KOSSUTH-ÉRMEK.

A SZALKSZENTMÁRTONI PETŐFI-ÜNNEP.

Szalkszentmárton, a lelkes magyar község, márczius 15-ikén emlékezetes ünnepet ült. Díszes márványtáblával és azon relief-arczképpel jelölte meg azt a házat, a hol Petőfi Sándor 1845—46-ban lakott, s több szép költeménye között egyik legmélyebben átérzett versét: *A jó öreg korcsmáros*-t irta.

A Petőfi-társaság tagjai közül, a község meghivására, *Bartók* Lajos alelnök, *Szana* Tamás főtitkár, továbbá *Jakab* Ödön, *Ferenczy* Zoltán, *Prém* József, *Koroda* Pál és *Váradi* Antal rándultak le erre az ünnepélyre. Velök utazott *Benyovszky* Sándor gróf, orsz. képviselő, s két fiatal iró: *Baróti* Lajos és *Szentessy* Gyula. Föllobogózott kocsik várakoztak a kunszentmiklósi vasuti állomáson.

Szalkszentmártonban *Dobos* László református lelkész vendégszerető házában villásreggeli várta a Petőfi-társaság képviselőit, majd a templom előtti téren *Csikay* Imre főszolgabiró, *Rudnyánszky* László szolgabiró, *Fekete* Pál, a város jegyzője, beszéddel üdvözölték a vendégeket, mire *Bartók* Lajos felelt.

A tulajdonképeni ünnep istentisztelettel kezdődött a templomban, hol *Máté* Elek, dunavecsei ref. lelkész lendületes szónoklatban dicsőítette a szabadság emléknapját s ezzel kapcsolatosan a szabadságharcz költőjének: Petőfi Sándornak emlékét. A nagy hatású beszéd után az ünneplők a nagyfogadó előtti térre vonultak, melyet aznap neveztek el Petőfitérnek, s a hol ekkor már Szalkszentmárton lakossága várakozott, ünnepi díszben sorakozva az emelvény körül. *Bartók* Lajos itt «Várjátok Petőfit!» czímű költeményét szavalta el, melyet lapunk mult heti számában közöltünk. Utána *Nyáry* Pál ref. segédlelkész mondott emlékbeszédet, mire lehullt az emléktáblát takaró lepel s látható lett Petőfinek fehér márványból faragott dombormívű képmása, alatta e felirattal:

SZALK-SZENT-MÁRTON LAKOSSÁGA
ÁLLÍTOTTA E TÁBLÁT
A MAGYAR SZABADSÁG LÁNGLELKŰ ÉNEKESÉNEK
PETŐFI SÁNDORNAK,
KI AZ 1845—46. ÉVEKBEN E HÁZBAN LAKOTT,
1901 MÁRCZIUS 15-ÉN.

*

Anyám az álmok nem hazudnak:
Takarjon bár a szemfödél:
Dicső neve költő fiadnak,
Anyám! soká, örökkön él.

Ezután következett *Ferenczi* Zoltán fölolvasása, melyben Petőfi szalkszentmártoni működését méltatta, és *Váradi* Antal költeménye:

PETŐFI EGYKORI LAKÁSA SZALKSZENTMÁRTONBAN AZ UTCZA FELŐL.

«Petőfi visszatér.» *Gaál* József, az emlék-bizottság titkára, elszavalta a «Talpra magyar»-t, a közönség pedig a «Szózat»-ot énekelte s ezzel az ünnepély véget ért.

Az ünnepi lakomán, melyet abban a gerendás nagy szobában tartottak, hol egykor az öreg Petrovics vendégei mulatoztak, *Benyovszky* Sándor gróf, *Földváry* József (a híres Földváry Gábor fia), *Bartók* Lajos, *Váradi* Antal és *Jakab* Ödön mondtak pohárköszöntőket.

Képeink egyike a nagyfogadó előtt csoportosuló szalkszentmártoni polgárokat, másika pedig a fővárosi vendégeket, közvetlen az emléktábla előtt Bartók Lajost, Jakab Ödönt és Ferenczi Zoltánt tüntetve föl, aztán az emlék-bizottság tagjait mutatja családtagjaik környezetében.

EGYVELEG.

⋆ **Római lelet Amerikában.** Wisconsin államban nem rég hat méter mélységben egy római érmet találtak, melyen még eléggé tisztán lehetett látni a híres négy betűt, S. P. Q. R.: Senatus populusque Romanus. Szakértők kutatása szerint ez az érem nem egészen véletlenül jutott amerikai földre; valószínű, hogy római hajósok járhattak valaha e vidéken, de aztán nem tudtak többé visszatérni Európába, s így útjukról nem maradt hir.

⋆ **Drága arczkép.** *Mackay* amerikai milliomos 250,000 korona tiszteletdíjat fizetett *Meissonier* híres franczia festőnek, ki neje arczképét lefestette. A nő azonban épen nem volt megelégedve az arczképpel, szétvagdalta s tűzbe dobta, mire a büszke festő a tiszteletdíj-utalványt szintén szétszakgatta s elégette.

⋆ **Festészetből** talán senki sem szerzett oly nagy vagyont, mint az 1873-ban elhunyt Landseer Edwin angol festő. Hagyatékából csak az ingatlant 4 millió koronára becsülték; az Athénben levő műtárgyakért is többet vettek be másfél milliónál.

⋆ **Az orosz petroleumforrások** átlagos mélysége mintegy 27 méter. Teljes kiaknázásukat nagyon megnehezíti az, hogy a laza homokos talajon át nagyon könnyen beszivárog a fúrólyukakba a Kaspi tenger vizéhez nagyon hasonló, erősen sós talajvíz.

⋆ **Nyomorék gyermekeket készítő bandát** fedeztek fel Szent-Pétervárott. Ez a banda gyermekeket rabolt s azokat nyomorékokká tette, hogy a koldusok magukkal hordozhassák. A banda feje, ki a nyomorék gyermek révén szerzett pénznek három negyedrészét kapja, gazdag ember s több emberbaráti egyesületben szerepelt.

⋆ **Alligátor-tenyésztő** van Florida államban. A vállalkozó 120 hektárnyi mocsaras területen rendezett be tenyésztő-helyet, melyből, mivel a vadászok Amerikában már meglehetősen kipusztították az alligátorokat, melyeknek bőrét most is nagyon keresik, nagy hasznot remél.

⋆ **A legnagyobb búzatermő állam** Minnesota. A mult évben körülbelül 5 millió hold, azaz mintegy 20,000 négyzetkilométer területet vetettek be ott búzával s a termés 25 millió hektoliternél több volt, azaz kétszer annyi, mint Ausztráliában összesen.

⋆ **A párisi kiállításon** naponta 163 zenekar játszott a különböző helyeken, ide nem számítva a dalárdákat és énekkarokat. Soha annyi zenekar nem játszott egyszerre egyazon zárt területen.

⋆ **A czímekkel** legnagyobb üzleteket csinálnak Olaszországban. San Marino köztársaság árvaházát csaknem tisztán czímadományozások jövedelméből tartja fenn. Herczegi vagy bárói czímet bárki kaphat 25,000 koronáért. Olaszország más részeiben azonban már szükségesnek tartják, hogy a vásárlónak fekvő birtoka is legyen. A czímek ára különben meglehetősen szabályozott. A «*prince*» czím 40,000 lirába kerül, a «*herczeg*» 30 ezerbe, a «*marquis*» 25,000-be, a «*gróf*» 20,000-be. *Báró* czímet 9600, *nemesit* (nobile) már 4000 liráért lehet kapni. Olcsóbbak a czímek a pápai udvarnál, hol a grófi czímért 9600, a «*marquis*» czímért 2400 lirát kell fizetni.

⋆ **A legelső vasuti szerencsétlenség** 1830 szeptember 15-én történt, midőn Stephenson megnyitotta a liverpool-manchesteri vonalat. Eccles falunál ugyanis, hol a vonat a szemközt jövő vonat érkezésére várakozott, Huskinson miniszter, míg a vonat állt, a vasút mellett sétált s épen az egyik kocsiból hozzászóló Wellington herczeghez sietett, hogy vele kezet fogjon, midőn a más irányból érkező vonat berobogott, Huskinsont elütötte s lábát úgy összezúzta, hogy még aznap estére meg is halt. A szerencsétlenség nagy fölháborodást okozott s Stephensonnak csak nagynehezen sikerült a föllingerült kedélyeket lecsillapítani.

⋆ **A föld körülutazására** egy embernek, még ha soha sem kellene is megpihennie, 428 napra volna szüksége, de egy folyton futó gyorsvonatnak már csak 40-re. A hang ugyanezen utat 31 ½ óra alatt tenné meg, a világosságnak már csak fél másodperczre volna szüksége, a villamerőnek pedig még ennyire sem.

⋆ **Az amerikai Egyesült-Államok elnöke** évenként 240 ezer korona fizetést húz. Ebből a háztartás, hivatalos ebédek és a fogadtatás költségeit is kell fedeznie. A kormány csak egy szolgát és egy irnokot bocsát az elnök rendelkezésére, a többi cselédséget maga fizeti és tartja. Ily körülmények közt nem csoda, hogy az elnökségre vagyontalan ember nem igen pályázhatik.

⋆ **A Hawai szigeteken** sok száz ló és több ezer szarvasmarha hónapokon át vizet nem iszik. Ezek az állatok a szigetek fensíkjain élnek, honnan a szarvasmarha csak a vágóhidra kerül. Miután azon a vidéken a tél, vagyis az esős évad után víz alig marad, az állatok valami maninia nevű növényt esznek, melynek az a tulajdonsága, hogy nagy víztartalmánál fogva a szomjuságot is eloltja.

⋆ **A moszkvai Kreml** palotában, hol eddigelé valamennyi orosz uralkodót megkoronázták, ezek trónjai és történelmi becscsel biró ékszerei mind fel vannak halmozva. Az itt levő arany, ezüst és drágakövek értékét 1400 millió forintra becsülik.

⋆ **Papirkészítésre** most már közel 40 év óta leginkább faanyagot használnak, mint a mely a legolcsóbb. Maga Németország mintegy félmillió tonna papirt fogyaszt el a fapapirból, melyhez különösen a rongyokból és szalmából készült papirokat lehet még számítani. Az utóbbi évszázadokban még a füveket, különösen az esparto füvet is nagyban kezdik használni papirkészítésre, mivel a faanyag mindinkább drágúl.

⋆ **Angliában a sport** különféle nemeire évenként 38 millió font sterlinget vagyis 912 millió koronát költenek. Első helyen a lóversenyek állanak, melyek 132 millió forintot nyelnek el, míg a «cricket» költségei 24 millió forintra rúgnak.

GYÜLEKEZÉS AZ EMLÉKTÁBLA ELŐTT.

A SZALKSZENTMÁRTONI PETŐFI-ÜNNEPRŐL.

Kossuth

Kossuth Lajos fia – portrét festett apjáról, amia Monoki Múzeumban van. A portrét Kossuth Lajos egy dabasi halászcsaládnak ajándékozta.

Nép, nava, 1964, mórc 15, 16 oldal

Kossuth E. I.

festő

Műcs. kiáll, 1982 tól

Pipics 116. l.

APOSTOL-SZOBROK A GYULAFI...
KRISZTUS ÉS APOSTOLOK A JÁKI TEMPLOM HO
ELŐTT.
A MAGYARVALKÓI REF. TEMPLOM.
A KŐRÖSFŐI TEMPLOM BELSEJE.
TELEKI MIHÁLY FEJEDELEM EZÜST SZOBOLYÓ
BUDAPEST, IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM.
HUNYADI JÁNOS ÉS IFJ. HUNYADI JÁNOS SIRE
EGYHÁZBAN.
KOLOZSVÁRI TAMÁS SZÁRNYASOLTÁRÁNAK KÖ
SZTÉNY MÚZEUM.
KOLOZSVÁRI TAMÁS SZÁRNYASOLTÁRÁNAK RÉ
EGYED, 1427. ESZTERGOM, KERESZTÉNY MÚZE
MAGYAR GÓTIKUS KAPUK: XV. SZ.
1. KASSAI DÓM, NYUGATI KAPU.
2. KOLOZSVÁRI SZT. MIHÁLY-TEMPLOM, DÉLI
3. KOLOZSVÁRI SZT. MIHÁLY-TEMPLOM, NYUG
4. BEREGSZÁSZI RK. PLÉBÁNIA-TEMPLOM, DÉ
A KOLOZSVÁRI PIARISTA TEMPLOM. 1718—24.
1. A KASSAI DÓM DÉLI KAPUJA (RESTAURÁL.
2—3. A BRASSÓI FEKETE TEMPLOM NYUGATI
A CSÍKSZENTLÉLEKI OLTÁR 1510.
A CSÍKSZENTLÉLEKI OLTÁR. 1510. BUDAPEST,
...OLTÁR. 1543. BUD

Kossuth E. J.

festő Berlin

Műcsarnok

1932. tav. tárl. 40

Kossuth E.J.

Hindenburg német birodalmi elnök arcképe

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április, 6 l.

több szempontból egészen újszerű res-
is hajtva tudományos feldolgozásukat.
okban Lux Kálmán és néhai Lux Géza
Dercsényi Dezső művészettörténészek,
selői, Mauro Pellicioli, Kákay Szabó
lékek Orsz. Bizottsága alulírott elnöke.
eghívására tartott velünk, s neki köszön-
ielyreállítását és megmentését, hanem
i műemlékvédelemben. Az ifjabbak az
kpedícióinknak a második világháború
n meg épp megszüntek a feldolgozási

nyugodt lelkiismerettel tekinthetünk
ikról feljegyzésekkel, felmérésekkel, bő
törzslapjai megszaporodtak, bővebbek
jteménye, és fényképtárunk több ezer
l Genthon István és Szentiványi Gyula
szabolcsi emlékekről nyomtatásban is
tnek tapasztalatainkat, hogy az emlék-
és bő, új és jó illusztrációkkal közre-
ányunkként a *Magyarország Művészeti*
g belőle, két további (a falképekről és
g (a magyar gótikáról és az ötvösségről)
zat egyik része stíluskorszakok, a másik

Kossuth E. J. MDK

Hindenburg német birodalmi elnök arcképe, olf.

Mücsarnok 1932 tavaszi kiállitás

Kossuth

"Hindenburg" arcképét állitotta ki, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.932.IV.24.

Kossuth

"Hindenburg" arcképét állitotta ki, a Műcsarnok tav. tárlatán.

M.932.IV.24.

Kossuth E.J. festő

Hindenburg arcképével szerepel a Műcsarnok tav. tárlatán.

B.H.932.IV.24.

Kossuth E.J. festő

Hindenburg arcképével szerepel a Műcsarnok tav. tárlatán.

B.H. °32.IV.24.

Kossuth E.J.

Alkotásával szerepel a Képzőm.Társ. tav.tárlatán.

N.U.932.IV.24.

Kossuth B.J.

Kossuth E. J.

rajzoló

Laszky Béla arcké-
pét
közölte
a The Studio
1906. évf.
(vagy 1907?)

Sem az évfolyam,
sem a füzet száma
nem volt a kezembe
jutott töredékből
megállapítható

apest VI, Andrássy-út 69

Gyula
zottság

yosi u.16.

Kossuth Egon Joseph

festő †

A KOSSUTH NÉV Amerika minden lapjában szerepelt a napokban, mert 75 éves korában meghalt az USA-ban Egon Joseph Kossuth festőművész. Lenbach tanítványa volt és közismert portretista odaát. 1941-ig Berlinben élt, aztán Prágában, majd 1948 óta Newyorkban.

Világ 1949. febr. 15

~~Ábozat~~

Ár | Összes ár Pengő fill. | Tiszta ár Pengő fill.

(Fizetendő Budapesten)

Lapszám :

Méltóságos
Nagyságos
Főtisztelendő
Tekintetes Műemlékek Orsz. Biz

Katholikus theológia, szépirodalom, remekírók és díszművek. Mindennemű iskolakönyvek, szótárak stb. ▫ ▫ Imakönyvek minden nyel-
ű
en.

STEPHANEUM NYOM

A SZENT ISTV

EGYESÍTETT ÜZEME

FOLYÓSZÁM

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30.

Bélyegmentes a m. kir. pénzügyminisztérium 1881 m
kelt és a budapesti m. kir. pénzügyigazgatósághoz 2
érkezett rendelete értelmében.

1. Genthon: Ujmagyar f
1. Heckler: Magyar müvészet
1. Lika: Képek-szobrok

le 10

MDK

Kossuth Ferenc,

művészi hagyatékából rendezett

1914 decemberében kiállitás nem várt nagy-
számu közönséget vonzott. /A háborus mizerek
miatt a XX.aukció elmaradt, mely ősszre volt ter-
vezve./

6.:

Kettős kiállitása a Szent György-Céhnek.
Művészet. 1915. 143.1.

Kossuth Ferenc, [festő :]

Kossuth öreghosi arcképeinek
egyikét fia: Ferenc festette.

Purucski Béla: A monoki Kossuth múzeum 68-73.

Élet s Tudomány, Bp. 1975. jan. 10. XXX/2.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

Kossuth Ferenc

1021

litást *Nagy Lajos* megyei művelődésügyi osztályvezető nyitotta meg; a szemléltetés pedagógiai-pszichológiai vonatkozásairól *dr. Bodó László* (Országos Pedagógiai Intézet) beszélt. A kiállítás tartama alatt *Kertész Imre* (Komárom) bemutató tanításán vettek részt a meghívottak.

Emlékmúzeum Monokon

Sehol sem rendeznek évenként annyi megemlékezést Kossuth Lajos tiszteletére, mint szülőfalujában, Monokon. Ez az ünnepségsorozat kibővült a szerencsi Bocskai István Gimnázium ifjúsága által hat év óta minden év májusának végén megrendezett Kossuth-Emléknap ünnepélyes akcióival. Ez év május 29-én — a szerencsi gimnázium Kossuth Emléknapjának ünnepélyes programja keretében — *dr. Bodnár Ferenc*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a megyei pártbizottság első titkára nyitotta meg az új kiállítást, amely az eddigi gazdag anyag írásos, képes és tárgyi emlékeinek kibővítésével készült. Az 1949 márciusában megnyílt emlékmúzeum az eltelt két évtized alatt sok érdekes és értékes eredeti Kossuth-relikviával és másolattal gyarapodott. Kossuth Lajos személyes emlékei közül már eddig Monokra került öt eredeti Kossuth-kézirat, három öregkori Kossuth-levél, védegyleti aligazgatói íróasztala, kormányzói díszkardja és pecsétnyomója, pénzügyminiszteri dolgozószobájának két kárpitozott széke, a Ferenc fia által festett öregkori miniatúrája sajátkezű ajándékozó írásával együtt, turini házisapkája és írómappája, valamint tintatartója és egy asztalkája Turinból. Értékes ereklyék Illakowitz, Nemes Mihály, Kossuth Ferenc és Erdélyi A. Endre életnagyságú olajportréi, Aradi Zsigmond márvány mellszobra, *Kisfaludi Stróbl Zsigmond* és Medgyessy Ferenc gipsz és terrakotta modelljei is.

nagy méretű olajnyomat lesznek legértékesebb darabjai. *(Zsuffa Tibor)*

Alkotó gyermek

„Alkotó gyermekek, alkotó pedagógusok" címmel pedagógiai tudományos napokat tartottak Egerben május 31—június 5. között Heves, Komárom, Nógrád és Pest megye művelődésügyi osztályainak, pedagógus szakszervezeti bizottságainak, úttörőszövetségi megyei elnökségének, TIT-szervezetének és pedagógiai társasági tagozatainak együttműködésével. *Dr. Simon Gyula* (Magyar Pedagógiai Társaság) az alkotó embernek társadalmunkban betöltött szerepéről, *dr. Lénárd Ferenc* (MTA Pszichológiai Intézete) az alkotóképesség kibontakozásáról, *Blaskó János* (Egri Tanárképző Főiskola) az alkotótevékenység iskolai föltételeiről tartott előadást. A továbbképzést pedagógus művészek és gyerekek alkotásainak kiállítása egészítette ki.

Csongrádi gyermekvédelmi napok

Gyermekvédelmi előadásokra, kiállításokra, vitákra és tájértekezletre gyűltek össze a szakemberek május 17—31. között Csongrád megyében a Megyei Tanács gyermek- és ifjúságvédelmi munkaértekezlete, valamint Csongrád, Hódmezővásárhely, Makó, Szentes, a makói, a szegedi és a szentesi járás szervezésében. Külön is megemlítjük a következő előadásokat: „A gyer-

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

Kossuth Lajos naplójából 1866.jul.12-én:"Megállapitottam a magyar pénzjegyek szövegét.Ferenc fiam vállalta magára az összeállitást,a müvészi és technikai részét a munkának,mely azon fotographure/!/találmánynyal,melyben fiaim is részesek,fog saját házi műhelyünkben DRIVET mérnök százados által effectuáltatni."-6.jegyz. ~~x~~ 47.old.

FEJŐS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

Kossuth Lajos naplójának 1866 máj.27 és jul. 6.közötti feljegyzései az első nyomai annak,hogy miképen készszül el az az öt darab maratott réz anyalemez,amelyet most az Orsz.Magy.Tört,Muz őriz.-E lemezeket Kossuth Ferenc készitette. 4.és 5.jegyzet. 47.old

FEJŐS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

Kossuth Lajos naplójából:"Éjjel Turinba mentem,hogy megállapitván a magyar bankó alakját és szövegét,Ferenc fiam annak rajzát elkészithesse és találmánya segitségével rézre áttételét munkába vehesse." 1866.Jul.6. 230.old. 4.jegyz. 47.old

FEJÉS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950. Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

1866-ban Turinban az általa tervezett és általa,valamint Drivet mérnök-százados által rézlemezre kivitelezett Kossuth bankók szövege.Az 1.forinosnak más szövege. 2.1 magyar forint/2.ábra%:..."Ezen kincstárjegy minden közpénztárnál készpénzgyanánt elfogadtatik,s az Ország függetlenségének helyreállitásával teljes értékben ércpénzeli beváltása a Közállomány nevében biztositttatik." És"Egy Magyar Forint hason értékü a hajdani váltó Forinttal;vagy is huszon négy krajcárral a Conventiós pénzláb szerint,melynél három ezüst Huszas van egy Forintra számitva." 49.old.

FEJÓS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950. Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

KOSSUTH FERENC, mérnök, festő

Kossuth Ferenc

1866-ban Turinban az általa tervezett és általa, valamint Drivet mérnök-százados által rézlemezre kivitelezett Kossuth bankók.szövege:
I.1 magyar forint/1.ábra/:..."Ezen kincstárjegy minden közpénztárnál készpénzgyanánt elfogadtatik,s az Ország függetlenségének helyreállitása után teljes értékben ércpénzeli beváltása a Közállomány nevében biztositttatik."És"Egy Magyar Forint hason értékü a hajdani váltó Forinttal;vagyis huszon négy krajcárral a Conventiós pénzláb szerint,melynél három ezüst Huszas van egy Forintra számitva."49.old

FEJÉS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

1866-ban Turinban az általa tervezett és általa,valamint Drivet mérnök-százados által rézlemezre kivitelezett Kossuth Bankók szövege:
4.-5. 2 váltó garas/4.és 5.ábra/..."mely tiz darabját egy váltó forintra,Huszon-öt darabját egy pengő forintra számitva,az álladalmi pénztáraknál magyar pénzjegyekkel mindenkor beváltatik,s minden Köz-pénztárnál fizetés gyanánt elfogadtatik." 50.old

FEJÉS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.
NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

1866-ban Turinban az általa tervezett,valamint általa és Drivet mérnök-százados által rézlemezre kivitelezett 2 váltó garas Kossuth bankó:5.ábra.Fekete repr. 49.old

FEJŐS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950. Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

KOSSUTH FERENC, mérnök, festő

1866-ban Turinban az általa tervezett, valamint általa és Drivet mérnök-százados által rézlemezre kivitelezett 10 váltó garas bankó: 3.ábra. Fekete repr. 48.old.

Kossuth

FEJŐS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Bpest. Egyetemi Nyomda NV. 1950.

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

1866-ban Turinban a Kossuth Fernc által tervezett és általa,valamint Drivet mérnök-százados által rézlemezre kivitelezett 1 magyar forintos bankó .
Fekete repr. 48.old. 1.ábra. Kossuth

FEJŐS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950.

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

1866-ban Turinban az általa tervezett,valamint általa é
és Drivet mérnök százados által rézlemezre kivitelezett
1 magyar forintos bankó.-2.ábra. 48óold. Fekete repr.

KOSSUTH

PEJÓS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950.

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

1866-ban Turinban az általa tervezett,valamint általa és Drivet mérnök-százados által rézlemezre kivitelezett 2 váltó garas Kossuth bankó:4.ábra. Fekete repr. 48.old

FEJÓS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950. Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950.

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

1866-ban Turinban az általa tervezett és általa,valamint Drivet mérnök-százados által rézlemezre kivitelezett Kossuth bankók szövege.
3. 10 váltó garas/3.ábra/:...mely Két darabját egy váltó forintra,öt darabját egy pengő forintra számitva,az álladalmi pénztáraknál,magyar pénzjegyekkel mindenkor beváltatik,s minden Köz-pénztárnál fizetés gyanánt elfogadtatik." 50.old.

FEJŐS IMRE: Az utplsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Egyetemi Nyomda NV. Bpest. 1950

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

Nemcsak mint mérnök volt gyakorlott rajzoló,hanem arc- és tájképet is festett,sőt a bankjegylemezekhez hasonló rézmaratásu mülapokat is készitett,a Kossuth Lajos által kibocsátandó bankjegyek kivitelezésére is vállalkozott.De a munkát mégsem ő,hanem a lemezek megmunkálása Drivet mérnök századosra maradt,aki azt 1866. m jul. végére fejezte be. 7,jegyz. 47.old

FEJŐS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950.
Egyetemi Nyomda NV. Epest. 1950

KOSSUTH FERENC,mérnök,festő

Kossuth Lajos írja:"Turinba szaladni,hogy ott fiaim heliographikus találmányával Ferenc fiam által egy pár réztáblát vétessek munkába magyar pénzjegy-nyomatás végett."-Kossuth naplója 1866.május 27.-4.jegyz. 47.old.

FEJŐS IMRE: Az utolsó Kossuth-bankó 47.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,XLVIII-XLIX.évf. 1949-1950. Bpest.Egyetemi Nyomda NV. 1950

Kossuth Ferenc

Csendélete, az Árverési Csarnok karácsonyi aukcióján.

P.H.936.XI.21.

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajosról festett képe, a szfőv. műgyüjteményének kiáll.-án a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajosról festett képe, a szfóv. mú-
gyűjteményének kiáll.-án a Múcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Kossuth Ferenc

Nobrász

M.D.K.

746) Apám

747) Kossuth Ferenc első nejének
Hoginsz Emíliának képmása.

Egyit köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke.
Bp. 1952.

541.

M.D.K.

Kossuth Ferenc

festő

268) Kossuth Ferenc első aleje

269) Allegoria

(Legliai Muz.)

Egyéb körtulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.

Budapest, 1952.

17 l.

MDK

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajos arcképe

Szinnyei VI. 1125-1126 l.

Kossuth Ferenc

Thieme Becker

XXI. 341. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kossuth Ferenc

Arverési Csarnok aukciós kat.

32. sz. 1926. ápr -

A'. 151 (6)

22. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, MÁJUS 31.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre — — **20** korona. Félévre — — — **10** korona. Negyedévre — — **5** korona. A »*Világkrónikás*«-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

KOSSUTH FERENCZ. — Jelfy Gyula 1913. évi fényképe.

Állomások.

Regény.

Irta Kaffka Margit.

(Folytatás.)

— Hogy érti ezt?

— Nem «társaságiak» az aggályaim. Tisztán önmagamról van szó.

— Természetesen! — hangzott lojálisan, békéltetőn. A férfi egyenletes, gyöngéd szoritással tartotta kezében a kezét. — Természetesen! De ha egyszer úgy találná . . .

— Esetleg . . . megnyerheti a parthiet! — felelt az asszony váratlan, szenvedélyes keserűséggel.

— Hogy mondta? — kérdezte Vajda és hanglejtéssel jelezte a megdöbbenést. — Micsoda parthiet? . . .

— Néha úgy rémlik, mintha fogadott volna rám valakivel. Talán csak önmagával! . . .

— Lássa! . . . Lássa, Éva, ez nem volt magához illő beszéd!

Sokáig, fojtott némaságban ültek egymás mellett a kocsiban. Később halkan kérlelni kezdte Vajda.

— Hát ugy-e . . . nem mondta ezt komolyan? . . . Ugy-e nem?

De csókjaikon a neheztelés, a gyanakvó gondolatok gátja érzett; nem lehetett már leküzdeni. Így értek haza; és új találkozó idejét is elfelejtették megbeszélni.

Megint szörnyű nehéz napok jöttek Évára. Most világosan vélte látni a helyzetet; kis epizódnak érezte magát ez ember életében és végtelenül sebezte büszkeségét ez a gondolat. — Lám, még *az* sem nagyon fontos neki, hogy elérje! Nem veti magát utána elvakult szenvedélylyel; hanem cselekkel, fogásokkal dolgozik. Rohammal nem sikerült bevenni, hát «kiéheztetni» akarja a várat; önként megadásra birni! És *ezt* a viszonyt fogadta el ő élete e rossz, szerelemre-túlérett idejében, mint legfontosabb dolgot, mint sorsán-fordító, lényét megváltoztató, komoly életeseményt! Már lelkileg annyit belevitt, hogy — bármikép történjen, — számára nincsen egyhamar visszatérés. Ha most nem találkoznak többször; ennek a szerelemnek beletörött darabjától tán évekig se szabadul majd; fájni fog, akadályozni a továbbmenésben; ő neki ez már *volt*, ha most félbenmarad is . . . De hát nincs mentség? Nincs lehetőség rá, hogy *igazán* együtt lehessenek, hogy része jusson ez ember életében, gondolataiban, munkájában, bizalmában? Hiszen ő egész-szivvel, őszintén, hittel, barátsággal tudna szeretni most; hisz úgy belefáradt a hamis szolidaritásba, a hüvösen toleráns kívülmaradásokba idáig! És nem előitéletes, nem akarná megzavarni a férfi külön életét, — családi helyzetét például, — oh, ezzel megalkudna, ettől távoltartaná magát. Maga is szereti már a függetlenséget a mindennapi életvitelben. Őszinte, szép, drága és tartós lehetne azért ez a kapcsolat; és a testi egyesülés csak betetőzése, jelképes nyilvánulása mind ennek . . . Ilyenekre gondolt, beleélte magát e morális álmokba s az egész dolgot egyszerűnek, tisztesnek, méltónak látta így. Csak az kell, hogy egyszer mindezt *megbeszélje* vele, hogy tisztában legyenek egymással, — hisz ez az érthetetlen, ideges feszélyezettség az érintkezésükben, ez mindennek az oka. — Úristen! Mióta él, se gondolkozott ennyit; és ilyen ideges kerengéssel, hajszolva *egy* dolog körül! «Kaczagtató volna, ha nem fájna bele olyan veszettül a fejem!» ironizált egy perczig a régi énje.

Összeállította magában az érveket, igazkodást, vádat, kérdést; papirt vett elő, hogy most levelet ir neki. De mindig úgy volt, hogy ha tollat vett a kezébe, elügyetlenedett az, a mit szóval formásan, okosan, szinesen végiggondolt. Néhányszor újra kezdte; nem ment. Akkor elhatározta, hogy felmegy hozzá és beszélni fog vele. Szentül hitte önmagának, hogy a bizonyosság e kérdése hajtja; pedig csak türelmetlen, fájó, félő szerelem.

— A titkár úr nincs itthon; tiz napra leutazott Gradóba a családjához! — jelentette a fiatal múzeumi tisztviselő. — Méltóztatna talán izenetet hagyni?

— Nem! Azaz . . . csak annyit, hogy itt voltam!

Forgott vele a terem; érezte, hogy a vér kiszáll az arczából. Kinn, a levegőn is még, mintha fejbeütötték volna . . . Miért üzent legalább! . . . Miért tette ezt?

Hol van már ő, a régi valója, a büszke okossága? Hogy fordulhatott ki így a stilusából? Most eljött hozzá és ez a hír a megadását fogja jelenteni a férfinak. Hogy a módszere bevált. De hát szégyen ez?

A napjainak alig volt olyan pillanata, a melyben nem Vajdára gondolt, égető kétséggel; találgató, kínos féltékenységgel. Hol jár most, mit művel, kivel van együtt? . . . Milyen a felesége és milyen viszonyban vannak? . . . A múltja milyen lehetett, mi minden hasonló emlék tompitja le benne az ő dolguk jelentőségét? . . . Hányszor csalódhatott önmagában, az érzései komolybavevésében, míg idáig jutott, hogy akarattal kívül és felül kivánjon maradni és óvakodjék egyebet vinni egy szerelembe, mint udvariasságot, gyengéd kedveskedést, a pillanatnak szóló érzéki fellángolást . . . Míg eldöntötte magában, hogy az emberi erkölcsnek nincs köze ehhez . . .

Ilyenekben múlt el egy hét megint.

A divánon feküdt alkonyatkor; nyitott, száraz szemekkel a szoba homályába meredve. A két kis fiút sétálni vitte a dajkájuk; egyedül volt otthon. Csengettek, ajtót nyitott; s a Vajda Róbert arczába nézett mereven, holthalványan egy pillanatig. Aztán úgy hullt rá hangtalanul, egyszerre, hogy a masiknak alig volt érkezése széttárni a karjait, magához ölelni.

Úgy czepelte, mint egy lihegő faun, botorkálva a műterem felé. És nem beszéltek abban a félórában . . .

A férfi minden gesztusa a hála volt, megindulás, részvét, meleg köszönet. A pillanaté volt mindez s annak szólott. De szép volt és jó. És Éva is úgy érezte, hogy most valami megoldódott, elsimult köztük . . .

Hazajöttek a gyerekek; egyedül volt már és úgy feküdt a pamlagon; maga mellé vette őket, mosolygott, a hajukkal játszott szeliden. Palkó a kebléhez simult s a sétától, a csendtől, czirógatástól szuszogni kezdett, behunyódott a szeme. Péter, az elevenebbik, mesét akart mesélni az anyjának, halkan, mint mikor az altatja őket: «Vót egyszer, hon nem vót, a világon egy — anyu. De az nagyon kedves egy anyu vót; mindig csak nevetett.» Éva felkaczagott frissen és lecsókolta nedves kis száját szerelemben tisztult csókjával. Jott az öreg cseléd, hogy vetkőzni vigye őket. «Nekem vajaskenyeret adjon, lelkem!» Olyan különös szelidséggel mondta, hogy a parasztasszony visszafordult rá. Éva elnézte szörszönyködő, nehézkes mozgását, a hogy tett-vett körülte, elszikkadt, csontos kis alakját a ránczos szoknyában; annyi megértéssel nézte most s oly közelből, szinte leányi, megindult érzéssel és szive mélyéből kivánt neki minden jót . . .

És azontul is egy ideig úgy érezte Éva, hogy valóban átalakult valami a lényében és a mi történt: belső békülést, összhangot fog hozni ebbe a kapcsolatba. Ez legalább *van! Ő szeret* és ezt kifejezhette a legszelsőbb módon; a lehető legnagyobb közelséggel, a teljes, fentartás nélküli ajándékkal, óvatlan koczkáztatással. Most olyan asszony lesz, mint a többi: szerető, siró és alázatos. Lám, ez a nehezen-nyitható ember, az ő szerelmese milyen egyszerű feloldódott, — milyen drágán gyámoltalan, egészen-adódó s mégis milyen gáttalan, vak, biztos szenvedélyű tud lenni a vágy és ernyedés közti néma időben. Tán ez mutatja meg hozzá az utat? Tán csak ebben lehet igazán megközelíteni asszonynak igazi férfit; minden egyéb reménytelen! . . .

De ezek csak gondolatok voltak; s a pillanat sem több, mint pillanat. Túl rajta minden újra felütődött; a sokféle, névtelen, régi konfliktus és zavar. Igen! Ez *van;* — aztán a férfi megnézi az óráját, néhány gyengéd udvariasságot suttog és elsiet. Azt hiszi tán, hogy ezzel mindent rendbehozott? . . . Új erővel ébredt fel az asszonyban a lázongás, a kijátszottság gyanuja, békétlenség. Így, a hogy belement a dologba lelkileg exaltált pillanatában a szenvedésnek, kétségnek és elhatározásnak; úgy folytatta is makacsul, kinlódva a daczos lemondáson: «Mert minden *egyéb* úgyis hasztalan kisérlet volt! Mert itt semmi *több* nem lehetséges!» De ez az érzés megdermesztette lényét, rá sem is ért volna idegeivel is jelen lenni e dologban. Nem, — nem vált igazi asszonynyá mégsem; csak erőlködött, vergődött tovább! . . . S a férfi csalódottan vette ezt észre; s hogy az ő ajándéka nem ajándék itt. Egyszer váratlanul kitört.

— Hiszen ha azt kivánnám, hogy megsebezd értem a karod, vagy a vállad; azt is megtenned, ugy-e? «A kedvemért!» *Épen így* tennéd, szivességből! . . .

— Igen . . . azt hiszem . . . ez a dolog végleg el van rontva nálam. De hisz nem lényeges!

— Honnét veszed, hogy nem lényeges? . . .

Ez volt az intimitasuk; ilyen volt! Végre még Évát zavarta meg jobban, hogy ők *ilyen* dologról szót válthatnak egymás között . . .

Hol van a hiba? Annyira nem egymáshoz illők igazán; vagy csak rossz életidőben találkoztak? Mi hajtotta őket össze és mi gátolja örökkön, érthetetlenül, hogy megpihenést leljenek egymásban? Miért *szereti* mégis, — ezen tépelődött az asszony, — így, szeretet nélkül, megindulások, *boldog* órák hiján is és nem ösmerve a gyönyört sem? És hogy *mégis* szerelem ez! . . . Magános perczeiben sokszor váratlan, fájó élességgel tünt fel a Vajda sápadt, szép homloka, okos szemei, nem is nagyon jelentékeny, angolbajuszos profilja. Miért?

Folytatták a kirándulásokat is néha; ilyenkor Vajda változatlanul korrekt, lovagias és kedves volt; mint ott, a kis czukrászdában. De Évának sokszor tünt úgy, mintha a férfi nem sok értelmét látná *most már* az ilyen hosszas együttléteknek, időpazarlásnak, meszszire kocsizásnak a várostól. De azért mindig ő, Vajda, inditványozta újra.

«Milyen kedves leány!» mondta egyszer egy messzi kis dunaparti halászcsárdában a felszolgáló kisasszonyra, a ki elébük tette a villásreggelit. Elfogulatlanul, gyönyörködve nézett az arczába és a szeme kiváncsian és kedveskedve csillant felé. Éva elsápadt; megösmerte ezt a tekintetet és szilaj, haragos undor fogta el. «Mit szólna vajjon, ha én így nézném meg azt a kocsist, a ki odakinn a bakon vár ránk?»

Hanyatlóban volt a nyár és Éva tudta, hogy szeptember elején hazajön a Vajda családja. Sohasem kérdezősködött felőlük s a férfi nem is adott módot erre; de magától sem próbálta meg soha pár szóval vagy gesztussal körvonalozni ahhoz a nőhöz való viszonyát, kit fiatalon kapcsolt magához. Éva lázító méltatlanságnak, tekintet-nélküli semmibevevésnek érezte ezt az elhallgatást. Általában megint erősebben támadtak benne a daczos, keserű érzések. Különösebb átmenet nélkül megint úgy érezte, hogy mesterséges volt az okosság és alázat, a megalkuvás és rezignáczió, a mit néhány héttel ezelőtt magára vett. Sőt, — talán igényesebb kellett volna, hogy legyen elejétől fogva! Ki ő, — hogy jut hozzá ez a zsidó, hogy megkinozza, hogy vele rosszul bánjon? Merte volna valaki tizenötéves korában Aranyoskúton azt mondani neki, hogy valaha egy *ilyen* lesz előtte legfontosabb a világon! . . . Ej, ez ostoba gondolat, igen! De így megadnia magát egy ilyen rossz szerelemnek mégsem lett volna szabad! Mit nyújt neki, micsoda életértéket? Csak izgalmakat, félelmet a fizikai kellemetlenségek-

től, a mik ellen a védekezést szintúgy elodázta a férfi, — agyonhallgatással, lelkiösmeretlenül . . . Igen, hát szereti, szereti! Azért bántja, becsméreli így magában, azért gyűlöli néha szenvedélyesen. Mindegy! Szeretni is, gyűlölni is, kínlódni is tud ő egymagában; ezt az áldatlan kapcsot előbb-utóbb szét kell szakítania! Sietni kell, nehogy a másiknak jusson előbb eszébe. Hogy is mondta Huczul Máris: «A szégyellés a legrosszabb ilyen dologba!» Jó, hát nyoma marad benne a dolognak jó sokáig, évekig tán; de így meg állandóan «szégyelli» is magát. Most már ott tart érzékenységben különben is, hogy abban is vádolja, a miben ártatlan, kifogástalan; már nem tehet olyan mozdulatot Vajda Róbert, hogy neki ne fájjon . . .

Ilyen hangulatban, de váratlan, gyors elhatározással mondta egyszer Vajdának.

— Ne jöjjön többször eztán!

A férfi rábámult.

— Hova gondol? — kérdezte a meglepetéstől elhalványodva, bizonytalanul.

— Nézze! — kezdte az asszony gyorsan; a szája, a torka száraz volt, hangja szintelen. — Nézze, én úgy, a mint van, egyszerűen: nem birom ezt a dolgot; a maga lényét egészben! Szeretem, de nem tudom elviselni; ez az egész! Magyarázhatnók sokáig, de magának kellemetlen és unalmas tárgyalás volna és én is hiábavalónak látom! Nem lehet változtatni ezen!

A Vajda Róbert arcza, nézése tán most volt először az ismeretségük óta teljesen komoly és bensőleg, emberien érdeklődő. Megfogta az asszony kezét, egy perczig lesütött szemmel hallgatott.

— Éva! Mondja most meg igazán nekem: soha, egyetlen boldog perczet sem tudtam én szerezni magának?

— Nem! — felelt Éva csaknem megindultan, szomorún és őszintén. — Soha egy percznyi jót! . . .

— És igazán, egészen bizonyos benne, hogy jobb lesz magának, ha nem jövök el többször?

— Kevésbbé rossz lesz, ebben bizonyos vagyok!

Egyideig hallgattak. A férfi szempillája megreszketett, szája is elrándult; — vagy rémlett csak Évának, a ki mereven figyelte.

— Hát jól van, akkor igaza van! Nem jövök többször. Isten vele!

— Isten vele!

. . . És talán még *szép* is lett volna, ha igazán *így*, ezzel a szóval, ez egyszerű, csendes, tiszta gesztussal végződik és semmi utórezgése nincs. Hisz ez volt az első *értő* harmóniás perczük az életben; ez a szomorú, szelid elköszönés: ebben a pillanatban igazán megbecsülték egymást. De csakhamar . . . ennek az illuziója is megzavarodott.

Úgy indult, mint egy szép, nagy, megtalált, egész szerelem; közönséges, egy nyári viszonynyá romlott; nem múlhatott bele komoly, emberséges barátságba. Nem volt méltó erre és tán ők maguk sem érdemelték, — egymástól vagy az élettől.

És ez a város oly kicsiny város; Budapesten az emberek alig térhetnek ki egymás elől, bármilyen kivánatos volna is, — mint ilyenkor — egy-egy időre. Őket külső ügyek is kötötték; az Éva kiállítása október végére volt tűzve és a titkárnak bizonyos adminisztrativ része volt a rendezésben; aztán meg ő volt az, a ki először «felfödözte», — félévvel ezelőtt. Lehetetlen volt nem vállalnia; ezt az asszony is tudta. Így összeverődtek még nehányszor, beletévedve egy visszarémlő, régi hangulat csalétekébe.

«A rendezés ügyében» egyszer váratlanul betoppant Évához a titkár, félóráig tárgyaltak hivatalos hangon, komolyan, sikerült fesztelenséggel. Akkor a szemébe nézett hosszan, mosolygott és azt kérdezte: «Miért is komédiázunk mi?» Éva felállt, de ő átkarolta, gyengéden ölébe húzta: «Hisz olyan régen nem csókoltam meg a száját! . . .»

— Nem, ez nem lehet! — lázadt felocsudva az asszony. — Ha most folytatni engedném, joggal bánhatna velem úgy, a hogy akar! . . . És mégis a bucsuzás perczében, az ajtóküszöbön, egy görcsös utolsó kézszorításnál azt mondta neki: «Hát bánjon velem úgy, a hogy akar!» S akkor három hétig reszketeg, maniákus epedéssel várta a férfit mindennap, reggeltől estig. Nem jött . . . Mikor a múzeumban mégis találkozniok kellett, szenvedélyes daczczal kerülte a négyszemközti beszélgetést; Vajda mégis módját ejtette az egyik mellékteremben és könnyű hangon, kedvesen, szemrehányást tett, miért nem érdeklődött utána? Mert ő beteg volt; meghült, ágyban feküdt . . . Akkor már két ujságiró is ácsorgott az Éva hímzett vásznai, rajzai, tervezései körül; kelletlen és félig csalódott arczukon ez volt irva: «Hát ez az egész? Ezzel csapnak akkora lármát?» Major Hugó biztatta volt fel őket . . . Éva most visszajött közéjük, kezet fogott, rájuk mosolygott, a nyelvükön beszélt, keverve a «társaságbeli asszony» zsargonjával, kissé még ki is élezve az előkelő tájékozatlanságát az ő szakmájukban, majd mosolygón kezdte magyarázni nekik a himzés technikáját; asszonyosan, eredetin, műszavak kerülésével — elmondta: minek, mi a nehézze, közben végtelen óvatossággal került minden vonatkozást a magánéletére, személyére; szóval igazi, okos, érdekes interjuval szolgált. Végre elbucsuzott, szépen nézett rájuk, azt mondta: «Viszontlátásra!» és kocsiba ült. Vajdával nem beszélt többet aznap; és este ideges zokogással nagyot sirt.

Valami megbeszélt találkozásuk lett volna még távoli, nem is jó közbiztonságú vidéken, az esti órában; Vajda általában óvatosabb, csaknem félős volt, a mióta övéi hazajöttek. Éva kilencztől tizig járkált fel-alá az elhagyott, kültelki téren, gyanus alakok nézegették, egy rendőr sípját hallotta messziről; egy köhögő, nagybeteg-forma munkásasszony alamizsnát kért tőle. Tiz után ült csak villamosra s minden erejével igyekezett valószinűnek találni, hogy Vajda sok dolga közt elvétette a dátumot, vagy az órát. «Miért tett így velem? Miért nem jött el csütörtökön?» kérdezte a férfi legközelebb, a mikor valóban «hivatalos» ügy miatt kénytelen volt Éva telefonhoz hivatni. «A megbeszélésünk szerdára szólt, — felelte, — kinn voltam pontosan és egy órát vártam!» «Lehetetlen, hogy én tévedtem volna! Csütörtökre igérte! Mennyire sajnálom! . . .» És Éva nem árulta el, hogy ő — gondolva e félreértésre, — biztosság kedvéért *ott volt* másnap, csütörtökön is és ugyanabban az órában másodszor is hiába várta Vajda Róbertet.

A kiállítást a következő hét vasárnap délelőttjére már jelezték; a két ösmerős zsurnaliszta lapjában félhasábos, nyájas czikkecske harangozott be, — kissé indiszkrétül, de nagyon hizelgőn Évának, ki «művészfeleség» korában, titokban dolgozva és végtelen sokat tanulva, most mint érett, kész, igazi művész fog a nyilvánosság elé lépni. Utaltak a Vajda főtitkár komoly, dicsérő czikkére is, melyet a Kiadványok májusi számában irt volt a «Rosztoky Éva asszony» ott reprodukált néhány szinrajza elé.

Éva elhatározta, hogy ir még külön Majornak és Pirklernek is egy szerény, könnyed, pár sornyi levelet a nyomtatott meghivó mellé; csak úgy, mintha udvarias kötelességnek hinné és formaságnak ezt; de mégis igen kedvesen.

Maga is ámult rajta, hogy így «belejött» a dologba. Tetszett neki ez és feledést, szórakozást, szabadulást igért. (Folytatása következik.)

HIMNUSZ A RITMUSHOZ.

A Petőfi-Társaság Vigyázó-pályázatán dicséretet nyert költemény.

Szent borzadályos áhitatba dőlve
Közelg feléd a szomjas képzelet,
Te, végső titkok néma őrizője,
Te, *egy* úr a nagy mindenség felett:
Örök Ritmus, jóságos ég szülötte,
Hozzád igyekszik gyarló énekem,
Fennköltt valód, hogy általad köszöntse,
Hatalmad egy parányát add nekem!

Éter-pályás gigászi égitestek
Sürgő forgó raját te mozgatod,
A csillogó, kristályos hópehelynek
A te törvényed szab meg alkatot;
Számodra — szembe szállva balga hittel —
Nincs égen, földön se kicsi, se nagy,
Mely rejtelmes örökléthez bilincsel,
Az egyedüli közös láncz te vagy.

Neked hódol, örökkön visszatérve,
Nap, éj, egészség, kór, apály, dagály,
Ébrenlét, álom, évszakok cseréje,
Vetés, aratás, születés, halál;
Rokon-, ellenszenv ingatag hatalma
Billenti erre, arra mérleged,
Ez győz vagy az, akarva, nem akarva,
Vakon követve ős törvényedet.

Neked hódol a képzelet világa,
Mikor az agyban minden gondolat,
A nyomasztó való nyügét lerázva,
Ihlettségében érzi, hogy szabad;
Mikor a fennköltt lélek összeolvad
Azzal, mi a gyarlóságnak titok
S jogába lépve a nagy Alkotónak
A zsarnok-élet kényszerén kifog.

És te uralgsz a szívek rejtekében,
Mikor a diadalmas akarat,
Egész világot ostromolni készen
Felgyujtja a szendergő vágyakat;
Mikor a szerelem titán-hatalma
A szenvedély bilincsét tépi szét
S elolthatatlan, izzó forgatagba
Ragadja önként hódoló hivét.

Szent vagy, áldott vagy, oh, végső küszöb te
Istentörvény s embertudás között;
Elménk, frigyét ha véled megkötötte,
Frigyet az élet titkával kötött;
Az Ige, mely kezdetben volt, te voltál,
Mert általad lett a Káosz világ
S a nagy mindenség holtabb vón' a holtnál,
Ha egykor utad állná bármi gát . . .

Csüggedve némul lantom gyöngesége
Előtted, kit csak sejtenünk lehet,
Ki, millió sors útjait kimérve,
Az Ég urának nyujtsz segédkezet.
Lant méltóképp hogy is zenghetne téged,
Zenék között te, legdicsőbb zene,
Tápláló árja minden érverésnek,
Örök világ örök lélegzete!

Szabados Ede.

TENGERSZEM.

Oly tiszta és mély, mint a hegyi tónak
Szűz pillantása, felhők magasában:
Oly tiszta és olyan mély a szerelmem,
Meg nem rebbenő szemmel napba-néző,
Ha szőkeséged napfénye ragyog rá,
S áldott perczén a véled-álmodásnak
Csillag-himes palástba burkolózó.
Mély tengerszem, szépségre szomjazónak
Kristály-italja sziklafalba metszett
Örök kehelyben, — rontását lerontó
Rút leskelőknek, kis kútmérgezőknek.
Reá borul az égbolt kék harangja
S eldajkálja az örökkévalóság,
Nem tükrözi, csak aranyát a napnak,
Nem tükrözi, csak a felhők futását,
Királyi sasnak szárnya-rebbenését.

Az én szerelmem amaz ősi tenger
Szikla-gyürűbe foglalt foltnyi képe —
A lázadó vágy ősi tengerének,
A mely a földön egykor előzönlött
S meddő mezőket csókolt televénynyé,
Mely a fagalynak finom erezetjén
Végig kúszott, a szűz virágba oltva
Remegő vágyát a gyümölcshozásnak,
A mely a napnyugvásnak harmatában
Italt kinált a fáradt csalogánynak
S szavát megoldta lágy szerelmi dalra, —
A tüzes álmu, szent vágyakozásnak
A melylyel férfi a párját kivánta . . .

A tengerszem mélyén forrong a láva.

Rédey Tivadar.

KOSSUTH FERENCZ A 80-AS ÉVEKBŐL VALÓ OLASZORSZÁGI FÉNYKÉPE.

KOSSUTH FERENCZ.

1841—1914.

Zrinyi Miklós, a költő, csupán relativ becset tulajdonít a nagy és nevezetes ősöktől való származásnak. Pedig ő a saját tapasztalatából beszélhetett. A «Mátyás király életéről való elmélkedések» czimű könyvében irja, «hogy eleink tündöklősége csak abban használ, hogy égő szövétneknél, fényes fáklyánál futjuk az mi életünk pályáját, nem lehetünk setétben sem mi, sem az mi cselekedeteink; ha jól viseljük magunkat, azoknak fényességénél mindjárt minden ember meglát; ha rosszul, úgy sem kerülhetjük újjal való ránk mutatást.» Ellenben határozott hátránya a nagy ősöktől való származásnak, hogy a fiút mindig az apja mértékével hajlandó mérni a világ.

Ezt az összehasonlító megbirálását Kossuth Ferencz sem kerülhette el, életének utolsó két évtizedében. Pedig nyilvánvaló, hogy itt, maga az összemérés is: igazságtalanság. Olyan kivételes zseniket, a minő Kossuth Lajos, csak századok alatt produkál a természet, s kevés hozzá hasonló van az egész történelemben. Nem-e inzultus a fiú iránt, azt várni tőle, hogy apjával egyenlő legyen, s nem-e igaztalanság csalódottságot érezni a fölött, hogy ezt a mértéket meg nem üti. S Kossuth Ferenczczel szemben tetéződött az injuria azzal, hogy nemcsak atyja kvalitásait követelték tőle, hanem annak szerepét is szánták neki. Pedig erre egyáltalában nem készült, s oly környezetben nőtt föl, mely az erre szükséges tulajdonságok kifejlődésének nem kedvezett. Külföldön nevekedett, a hazai viszonyokat és embereket közvetlen tapasztalásból nem ismerte, s mérnöki tanulmányokat folytatott.

Angliában hallgatta és végezte a mérnöki tudományokat. Minden behatásra fogékony lelkével beleélte magát teljesen az odavaló viszonyokba. Olyan angolul gondolkodott, mint Albion akármely vele egyivású fia. Aztán követte atyját Olaszországba, olaszszá lett, még pedig nemcsak az élet külsőségeiben, s mérnöki pályájának élt, melyen sikerei nem közönségesek. Bányákat igazgatott, vasuti hidakat tervezett, s megépítette Nápolyban Roccoval szövetkezve a Galleria Umbertot, melyet Itália hasonló épitményei között csak a milánói múl fölül.

Magyarokkal, a kevés számú külföldön utazókat leszámítva, — kiket útjába hozott a véletlen, — csak az emigráczió tagjaival s a családjabeliekkel érintkezett. Nevelő hatás tekintetében az emigráns környezet inkább káros, mint hasznos. Minden idealizmusa és honszerelme mellett is, folytonos kalandos tervezgetéseivel, ábrándos álmodozásaival, a reális élettől való elszakitottságával, elégedetlenségével, sőt meghasonlottságával, és — a mi a magyar emigráczióban gyakori volt, — sokszoros czivakodásával és gyanusításával: nem alkalmas reá, hogy reális államférfiakat neveljen. Másrészt pedig kérdéses dolog, hogy oly fenomenális zseni, mint Kossuth Lajos, elsőrendű nevelő-e a fia számára. A zsenge ifjú az apa magas szárnyalását föl nem éri, eszméit meg nem érti, ellenben annak hizelgői őt is körülveszik s napról-napra közvetlen közelből látja atyjának sikertelen küzködéseit, s a nagy igazságtalanságot, mely rajta esett. Fejletlen lelke alig őrizheti meg a harmóniát. Jakoby egy érdekes könyvet irt arról, hogy az uralkodók utódai lassankint, de szinte a törvényszerű következetességgel degenerálódnak, mert az emberi szervezet nem birja el nemzedékeken át, hogy kiváltságos helyzetben legyen. A zsenik utódaira nem ilyen okból s nem is ily veszedelem fenyeget, de legalább is kétséges, hogy nem áll-e fenn itt is bizonyos káros befolyás. Rendesen előfordul legalább annyi, hogy a nagy ember fia, félig fejlődött korában többnek itéli magát a pajtásainál, a mi megnehezíti a saját maga iránti kritikát, néha magát az objektivitás egészséges kifejlődését is.

Élete ezen első korszakában Kossuth Ferencz talán sohase gondolt arra, mint komoly eshetőségre, hogy neki valaha haza fog kelleni jönnie, hogy itt politikai pártvezér szerepét vigye. Nem is készült reá. Aztán ez a hazajövetel mégis kötelességévé lett. Megjött tehát, új, ismeretlen viszonyok és még ismeretlenebb emberek közé. A hol az ő nagy tudásának alig láthatta hasznát, a hol az ő gondolatvilágát nem értették, a hol az emberek egészen mást vártak tőle, mint a mit ő magából adhatott.

Mikor atyja temetése után visszajött s beutazta az országot, minket, a kik többször kisérgettük, meglepett a beszédbeli készsége. A legkülönbözőbb alkalmakkor, a legkülönbözőbb közönség előtt kellett az üdvözlő beszédekre rögtönözve válaszolnia; sohasem volt beszédében egy disszonáns hang, seholse mondott egy megütődést okozó szót, sehonnan se távozott úgy, hogy kelletlen érzést hagyott volna maga után. S ez jellemzi őt egész élete folyásában. Igaz, hogy ez csak negativ érdeme a szónoknak. De ritka érdem. S a mellett ő nem is tartozott az úgynevezett nagy, magukkal ragadó szónokok közé. S kiválóságainak legnagyobb része is inkább negativ természetű. Ez volt ép legnagyobb oka, hogy agitátorrá nem válhatott. Pedig ép ezt várták tőle. Kitünő mérnök volt, nagy hasznára lehetett volna hazájának széleskörű tudásával, nagy tapasztalatával, nem közönséges tehetségével: s azt követelték tőle, hogy kizárólag politikai pártvezér legyen. Ép ehhez hiányzott benne sok tulajdonság.

Kossuth Ferencz festménye.

KOSSUTH FERENCZ ELSŐ NEJE, HOGGINS EMILIA.

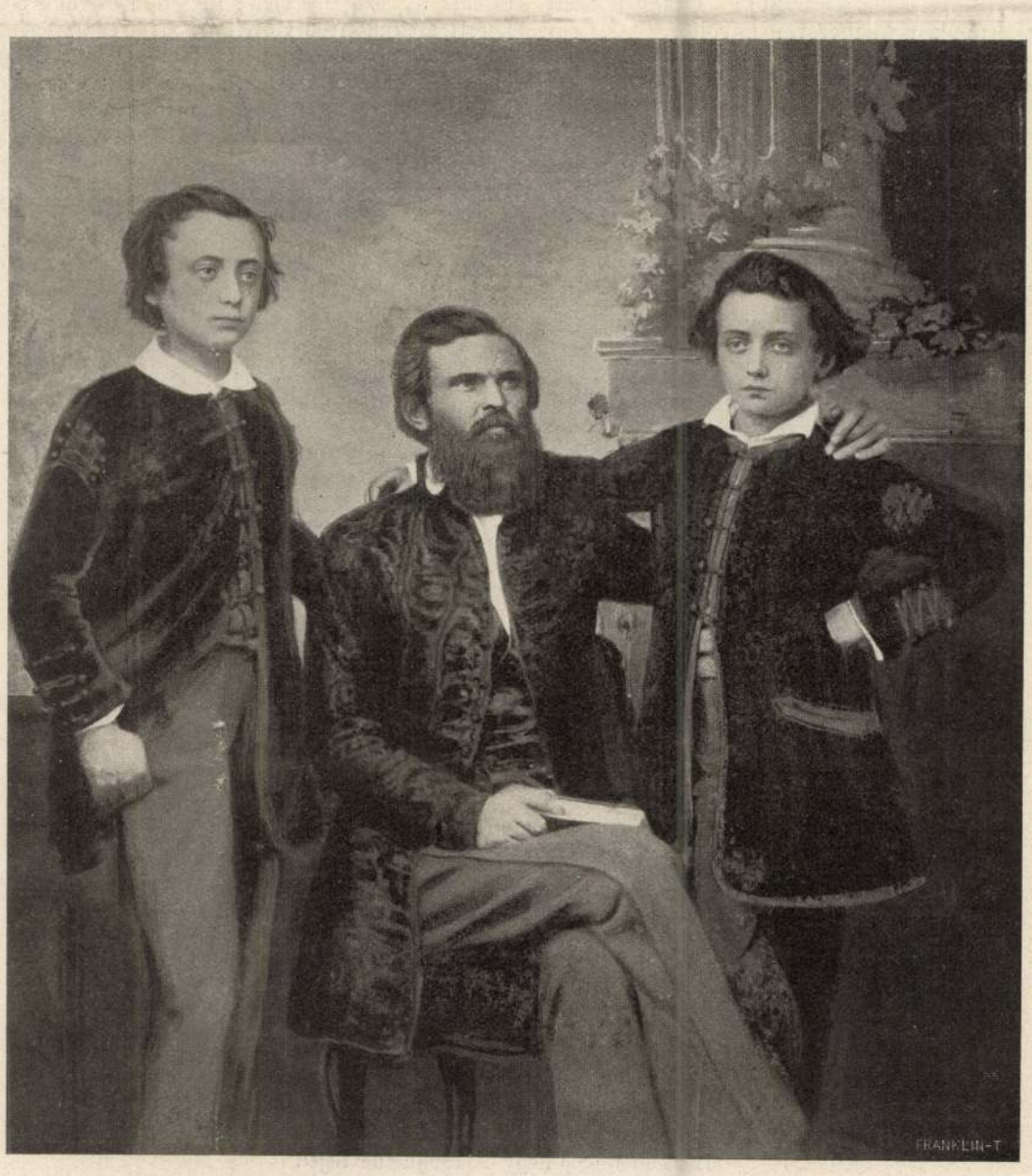

KOSSUTH FERENCZ ÉS KOSSUTH LAJOS TIVADAR NEVELŐJÜK, KARÁDY IGNÁCZ TÁRSASÁGÁBAN.

Szőts Simon tulajdonában levő az ötvenes években készült fénykép után.

A jó pártvezér, a ki nagy sikereket tud felmutatni, nincs csupa erényes tulajdonságból egybegyúrva. Neki számítania kell az emberek alsórendű tulajdonságaira is, fel kell használnia azoknak szenvedélyeit, fogyatkozásait, sőt még hibáit is. A mi nem azt feltételezi ugyan, hogy neki hasonló hibái legyenek, de annyi mindenesetre megkivántatik, hogy legalább is érzéke legyen azok iránt. Kossuth Ferenczben ez nem volt meg. Ő úgynevezett «jó ember» volt. Jó ember is, inkább passziv értelemben. Olyan jó ember, a ki fél megbántani valakit, még akkor is, ha azt magasabb érdek követeli; a ki csak szivességeket tud gyakorolni másokkal szemben, a ki a népszerűségre is csak oly értelemben vágyik, hogy őt szeressék, a ki mindig igazat ád annak, a kivel beszél, s a ki a szemérmetlen tolakodót is inkább tűri, semmint egy parancsoló gesztussal ajtót mutasson neki. S a harciasságból is alig volt benne valami. Megvédelmezni a maga igazát érvekkel és okokkal: ahhoz kitünően értett. Támadni az ellenfelét, kivált személyes éllel: az egészen idegen volt a lelke előtt. Egyszer nógatták elégedetlen párthivei ilyen irányban, s ő egy bölcs mondással felelt: «Jobb úgymond, ha a vezér fontolgató és a katonák túlharcziasak, semmint ha a vezér túlmerész és a katonák fontolgatók.» De ő nemcsak fontolgató vezér volt, hanem kerülte is a nagy összeütközéseket, s teljesen hiányzott benne a harczikedv, hogy azokat maga idézze elő.

Ily tulajdonsággal kellett idehaza átvennie a függetlenségi pártnak a vezetését. Ez a párt, mikor Kossuth Ferencz hazajött, régen leszámolt volt azzal a lehetőséggel, hogy kormányra jusson valaha rendes viszonyok között. Inkább abban látta feladatát, hogy ébren tartsa és ápolja a nemzet függetlenségi aspiráczióit. Ez okon inkább az idealisták, az elvek emberei domináltak a pártban, semmint a gyakorlati lehetőségek férfiai. Ilyen párt vezetése pedig kétszeresen nehéz. Kossuthnak tapasztalnia kellett ezt csakhamar. Az a nagy fényesség, a mely atyja nevéből ragyogott, s az ország millióinak az ő személyébe vetett reménysége átsegítették a nehézségeken, de szünetnélküli küzdelmeket kellett megállania, legtöbbször azokkal szemben, a kik ugyanazokat az elveket vallották, a miket ő.

Azután elérkezett a pozitiv munkásság korszaka.

A nemzet egy csodálatos fellobbanása a függetlenségi pártnak adta a többséget, s megalakult a kormány, melynek feje nem e többség soraiból vétetett. Alapjában is, természetellenes bázison jött tehát létre az alakulás. Kossuthnak részt kellett vennie a kormányban, s neki kellett a többség vezérének maradnia, holott nem ő volt a kormány feje. S oly politika támogatásában kellett vezérkednie, a

KOSSUTH FERENCZ SZOBORMŰVE, MELYET ELSŐ FELESÉGÉRŐL KÉSZÍTETT.

KOSSUTH FERENCZ DOLGOZÓ SZOBÁJA.

KOSSUTH FERENCZ IRÓASZTALA, JOBBRÓL A MELLSZOBOR, MELYET ATYJÁRÓL KÉSZÍTETT.

melynek alapelveit se a párt se ő nem helyeselte. Szinte emberfölötti feladat. Vegyük még hozzá azt, hogy Kossuth ennek az időnek jelentős részét ágyban fekve, betegen töltötte — sokszor egyfolytában hónapokon át — s vegyük hozzá, hogy pártja se fegyelmet nem tanult, se pedig adminisztrativ iskolázottsággal nem birt. Mózes, mint bölcs férfiú, negyven esztendőn keresztül utazott népével a pusztákon, hogy ne az a nemzedék vegye hatalmába az Igéret földjét, mely ismerte még az egyiptomi elnyomatást, a függetlenségi pártnak pedig negyven esztendei meddő küzdelem után kellett a kormányt egyik napról a másikra átvennie.

Mint szakminiszter, Kossuth Ferencz kétségtelenül maradandó értékü s igen kiváló sikereket mutatott fel. Ezekre sohase voltak tekintettel, ezeket sohase méltányolták. Sőt ellenségei azt is szemére lobbantották, hogy a tárczája nyujtotta hatalmat pártczélok szolgálatára használta fel. Ez pedig nem volt igaz. Mi, a kik ebben az időben csaknem naponta érintkeztünk vele, a kik közelről láttuk munkáját, a kik a párt vezetésében segítségére voltunk, s a körülötte sürgölődőket megfigyelhettük, bizonyságot tehetünk róla, hogy ebben a tekintetben annyit sem tett, a mennyit minden más elődje és utódja megtett, sőt annyit sem, a mennyit a legkényesebb politikai ildom is megengedett volna. A mit a koaliczió egyik volt kormányférfia mondott, hogy ők «nem tudtak sem jutalmazni, sem büntetni» az Kossuthra nézve elsősorban igaz. Azonban nem egyedül ebben állott annak az oka, hogy nem tudták megtartani poziciójukat. A mélyebben fekvő okokon kívül az egyik az is volt, hogy parancsolni sem tudtak. Ez elsősorban levő fogyatkozás volt Kossuth Ferenczben, mint pártvezérben. Az ő «jó ember» természete egyenesen kizárta ennek még kisérletét is.

Kossuth Ferencz kétszer nősült, de egyik házasságából sem született gyermeke. A világtörténetnek egy különös jelensége az, hogy a Kossuth Lajos-szerű óriásoknak legföljebb ha fiai vannak, de férfiágon unokái nincsenek. Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus, Nagy Károly császár, Napoleon, a mi királyaink közül Szent István, Szent László, Hunyadi Mátyás, — s hogy ép csak néhány példát idézzünk — a költők közül Dante, Shakespeare, Vörösmarty, Arany, Petőfi tanusítják az állitás igazát. Kossuth Lajosnak se volt unokája. Kisebbik fiának Lajos Tivadarnak sincsenek gyermekei. Ő most már utolsó életben levő leszármazója a legnagyobb magyar hazafinak.

KOSSUTH FERENCZ A HALOTTAS ÁGYON.

KOSSUTH FERENCZ IDEIGLENES RAVATALA A GRESHAM-PALOTAI LAKÁSÁN.

Jelfy Gyula fölvételei.

A KÖZÖNSÉG ZARÁNDOKLÁSA KOSSUTH FERENCZ RAVATALÁHOZ, A NEMZETI MÚZEUM CSARNOKÁBA.

Jelfy Gyula fölvétele.

SZINHÁZAK

IBSEN: A trónkövetelők; a Nemzeti Szinházban.

Ibsen hirneve és érvénye most kerül arra a pontra, a mikor nyugodtan, illő perspektivából és kortársi elfogultság nélkül lehet látni és értékelni. A harcz, a mely egykor neve körül folyt s a mely különösen a német drámát olyan izgalomba hozta, hogy még ma is vergődik tőle, rég elcsöndesedett s a harcz nyomán kelt diadalmi lárma is elcsitult, túlzásai eltompultak. A nagy norvég költő most a tudomány itélőszéke előtt áll, a mely pontosan igyekszik megállapitani, mit nyert vele a világ irodalma s milyen súlyú az a vivmány, melyet az ő neve a dráma fejlődésében jelent. A németeknél olyan bő és számos irodalom fejlődött ki körülötte és gyarapszik még ma is, hogy már-már attól kell félni, a magyarázó könyvek roppant tömege elfödi szem elől magát a költőt. Ezzel a nagy filologusi és filozofiai apparátussal a németek most Ibsent is úgy kisajátitják maguknak, mint a hogy már rég kisajátitották Shakespearet: ma már mindenki, a ki a világ bármely pontján Ibsennel foglalkozik, kénytelen a német kritika kásahegyén keresztül-enni magát és a német magyarázók pápaszemén át nézni a költőt.

A kritikai munka folytonos növekvésével azonban nem áll arányban a költő szinpadi népszerüsége. Ma már Németországban sem valami sokat játszszák, inkább csak azt a köteles irodalomtörténeti érdeklődést tanusitják iránta, mely többé-kevésbbé kijut mindenkinek, a ki be van sorozva a klasszikusok fényes névsorába. Kissé hamar vált irodalomtörténetivé, de ez közös sorsa minden drámairónak, mert minden műfaj között a dráma az, a mely leginkább a maga korának szól. A szinpad lelke az aktualitás, a kor szellemével való kapcsolat; egy-egy nagy szinész, vagy rendező fölélesztheti egy időre egy régi darabot, vagy irót, de akkor a hangsuly a drámáról a szinészi munkára tevődik át; a maga saját erejénél fogva sohasem tud föléledni a régi szindarab. A régi nagy irók darabjait az irodalmi kegyelet tartja a szinházak műsorain, meg az, hogy csak nagy irók tudtak igazi nagy szerepeket, a legmagasabb szinészi ambiczióra méltókat alkotni. A tömegek érdeklődése mindig az aktualitásé, a mult nagy alkotásai az irodalmi értők, az igazán müveltek és érdeklődők tápláléka maradnak. Igy kerül az iró, ha igazi nagyság van benne, a maga igazi publikumához, a mely nem húzza le a maga alacsony szinvonalához, hanem tanulmánynyal, szeretettel igyekszik fölemelkedni hozzá, a mely nemcsak az olcsó szórakozás örömét találja benne, hanem komoly lelki ügyet csinál belőle, szellemi életének fontos elemét. Csak az egy Shakespeare tud még ma is nemcsak erre a kicsiny táborra, hanem a nagy tömegre is hatni, de hát Shakespeare mindenben kivétel. A nagystilü drámai szinjátszás ő belőle, az ő drámájából fejlődött ki, az ő szerepeinek eljátszására vannak a legszilárdabb tradicziók s minden utána jött drámairó nagyrészt azokat az interpretáló készségeket találja a szinpadon, a melyeket Shakespeare hatása fejlesztett ki. A szinpad életével, fejlődésével való ez az összeforrottsága tartja meg őt a szinpadon.

Ibsen szinpadi életére az is korlátolólag hatott, hogy legalább eddig még nem tudott kifejlődni Ibsent játszó tradiczió. A mai szinpadi játékstilust két tényező teremtette meg: Shakespeare és a XIX. századi franczia dráma. Nagy szinházi kulturák ezeknek a játszását úgyszólvan a tökéletességig kidolgozták s az igy kifejlesztett stilusokhoz szoktatták hozzá a közönséget, a melynek szemében *az* a szinjátszás, a hogy Shakespearet és a francziákat játszszák. Ibsen azonban nem illik bele teljesen e stilusok egyikébe sem, szerintük játszani Ibsent bizonyos mértékig mindig az ibseni dráma meghamisitása marad. Azok a kisérletek, melyeket a múlt századvégi szinészet, különösen a naturalista iskola egy új szinpadi játék-stilus megteremtésére tett, nagyrészt eredménytelenek maradtak, egy-egy nagy szinészi egyéniség tudott rajtuk belül értékeset produkálni, de tradiczió nem lett belőle s a szinjátszás hamarosan más utakra tért, szép csendesen visszavonult a régi tradicziók forrásához. A rendező művészetére vetett erősebb hangsúlylyal próbáltak valami újat, termékenyet találni, de a hogy mi látjuk a dolgokat, ez az irányzat is apadóban van, a várva-várt új stilust nem teremtette meg és aligha is fogja megteremteni. Olyan szinházak, melyek Shakespearet tűrhetően, sőt kitünően, a modern franczia drámát kifogástalanul tudják játszani, Ibsennel alig tudnak mit kezdeni, — nincsenek meg a hozzávaló szinészi standardjaik. Innen magyarázható, a faji és világnézeti ellentéteken kivül, hogy Ibsen sehol sem tudott, Németországon kivül, gyökeret verni. A francziák néhány érdekes, de teljesen dugába dőlt kisérlet után végleg elfordultak tőle, az angolok olyan emberek agitálása ellenére, mint Bernard Shaw, Chesterton és más kitünő szellemek, értetlenül nézték, az olaszoknál csak Duse és Zacconi játéka tudta rövid életre galvanizálni s velük hamar le is tünt.

Nálunk, a hol a XIX. századi franczia dráma hatása uralkodóbb, mint bárhol másutt, szintén nem tudott Ibsen szinpadi életre kelni. A Nemzeti Szinház már a nyolczvanas évek vége óta, újra meg újra megismételte kisérleteit Ibsen meggyökereztetésére, de bizony csak kevés sikerrel. Az egy *Nóra* aratott zajosabb és tartósabb szinpadi sikert, épen azoknál a tulajdonságainál fogva, melyek a kevésbbé ibseni drámák egyikévé teszik: technikájának a Dumas-Sardou-féle franczia dráma technikájához közelálló voltánál fogva. Márkus Emilia művészete, a mely épen a franczia drámákon nevelkedett nagyra, sikerre vitte ezt a darabot is. A többi Ibsen-drámák a szinház érdekes kisérletei maradtak, de a kisérletnél nem jutottak többre, egy sem tudott a műsoron megmaradni.

Hogy a Nemzeti Szinház nem hagyott fel teljesen ibseni kisérletezésével, azt megmutatta most egy nálunk eddig teljesen ismeretlen Ibsen-dráma, *A trónkövetelők* előadásával. Ibsen történeti drámái közül ez az első, a mely nálunk szinpadra kerül, — a mi közönségünk csak a társadalmi és psychologiai drámák költőjét látta Ibsenben. Hogy épen szerencsés lett volna a választás, melylyel a költőt új oldaláról mutatják be, azt nem mondhatni. *A trónkövetelők* egyike Ibsen ama darabjainak, a melyek legnagyobb mértékben váltak irodalomtörténetiekké. Ifjabbkori műve, mikor még drámairói technikája és világnézete nem volt teljesen kialakulva, még erősen idegen hatások alatt állott: Shakespeare, Schiller és a többi német klasszikusok, a francziák hatása váltakozva csillan meg benne és erősen ingadozóvá teszi tónusának belső egységét. Egyike Ibsen leginkább anorganikus darabjainak: az egyes drámai momentumok szerves összevegyültség nélkül kavarognak benne s pompás erejű részletek folyton váltakoznak bágyadtakkal és erőtlenekkel. A közönség szempontjából nem csekély veszedelme az sem, hogy a norvég történelem őskorából — tehát egy előttünk teljesen ismeretlen és számunkra idegen történelmi milieuből — van véve és specziális norvég hazafiságot hirdet, a mely bármi tiszteletreméltó, minket alig tud felmelegiteni. Mindehhez még hozzá kell venni, hogy a cselekvény részletekkel, sokszor nem is fontos részletekkel túlterhelt, a darab szokatlanul hosszú (éjfél utánig tart) — s igen türelmes nézőnek kell lenni, a ki le tudja küzdeni az unalom kelletlen érzését.

Ibsen a tulajdonképeni norvég nemzet megalakulása pillanatát vette drámája tárgyául. A norvégok évszázadokig apró törzsekre, afféle kiskirályok vezetése alatt álló s egymással ádáz harczokat vivó pártokra bomoltak s a királyi hatalom csak nagyon lazán tartotta össze ezt a véres kavargást: a király mindig valamely párt uralomra jutását jelentette s vele szemben mindig ott voltak, fegyverrel kezükben, a többi pártok. Hakon király valósitotta meg először az egység gondolatát: sorra leverte az ellene támadó pártokat és a maga királyi hatalmában egyesitett minden hatalmat s ezzel a nemzetet is egygyé tette. Ez a Hakon király a dráma egyik hőse: küldetése van, biztosan halad a maga útján, nagy czélja, a lelkében élő gondolat megvalósitása felé s minden ellenállást, a régi pártos szellem minden feltámadását legyűri. Kissé passziv alak, félig kivül áll a dráma cselekményén, inkább szimbolum, mint eleven egyéniség, a lelke belsejéből, emberi valójából nem mutat meg semmit. Az efféle hősöket a legnehezebb elevenen megrajzolni — ezt csak Shakespeare tudta. Hakonnal szemben áll, mint a trónkövetelő kiskirályok legkülömbike Skule jarl. Hatalmas lélek, királyi tehetség és féktelen ambiczió, a mely megmérgezi az ember egész lényét, — de bukásra itélt ember, mert épen az hiányzik benne, a mi Hakon ellenállhatatlan ereje: a nyugodt, öntudatos, magától értetődő elszántság. Válságos pillanatban töprengő, önmagában és ügyében kételkedő, — Ibsen későbbi nagy szkeptikus alakjainak előfutárja. Bukásra itélt alak azért is, mert az új világot jelentő Hakonnal szemben a régi világot jelenti. Hakon nagy nemzeti eszméjével szembe nem tud állitani egyebet, mint a maga ambicziját. Hasztalan akarja, mikor megtudja Hakon nagy eszméjét és varázsa alá kerül, eltulajdonitani, az eszme csak azzal él és azt élteti, a kiben megfogamzott; a ki csak mintegy köpönyeget veszi magára, az elbotlik benne s csak annál gyászosabbá válik a bukása. Hakon és Skule jarl között áll Nicolas püspök ördögi intrikus alakja, félig Mefisztó, félig szinpadi figura; ő szitja a két hős között a harczot, merőben gonosztevői passzióból, mert ő a rosszat magáért a rosszért teszi; ha ő nem keríthetett meg, veleszületett gyávasága miatt, minden hatalmat, hát ne élvezze más se. Ő adja a darab leghatásosabb jeleneteit: hosszú haldoklása, miközben elköveti utolsó gonosztettét, gyógyithatatlanul beleoltja Skule jarlba a kételyt Hakon királyi származásában s ezzel alkalmat ad Skule jarlnak a nyilt fellázadásra, — a hatásos jelenetek sorát adja, — Ibsen bámulatos ravaszsága, a mely a legnagyobb szinpadi rókák egyikévé teszi, itt mutatkozik meg először. Nicolas püspök alakját, valamint az egész darabot is, a német kritika erősen túlbecsüli, az alak nem az a démoni hatalmu valaki, nem egyivású párja Goethe Mefisztójának, hallatlan gazsága inkább emlékeztet a romantikus dráma intrikusára, nem magasodik ki emberfelettivé, de nem is emberi. Szinpadi kigondolás, nem eleven lélek. Igazán megelevenitett alak csak egy van a darabban: Skule jarl s csak ő is tud érdekelni, a többi mind alig más, mint kulissza, a melyet ide-oda tologat a szerző, a hogy épen czélja kivánja. S egyes jelenetek hatalmas erején kivül csak ez az egy alak érezteti folyton, hogy itt egy nagy költő van jelen.

A Nemzeti Szinház a shakespearei drámák stilusában hozta szinre a darabot, a mi sajnos, mértéktelen és lélektelen szavalást jelent és alapjában elhibázott szereposztást. Épen a legfontosabb szereplő, Skule jarl kapott Bakó személyében olyan megszemélyesitést, a kinek egyéniségében nincs semmi az alak ibseni mélységéből. A helyett, hogy megmutatta volna a belsőleg vivódó, viharos lelkü, önmagát kétségekkel gyötrő hőst, — csak tirádákat szavalt. *Kürthy József* intelligensen, előkelően és erővel is játszotta Hakon szintelen alakját. Azt hisszük, itt meg kellett volna cserélni a szerepeket. *Gál* Nicolas püspöke hatalmas alakitás, — az előadás egyedüli igazi értéke.

Schöpflin Aladár.

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajosról festett képe, a szfőv. mű-
gyüjteményének kiáll.-án a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajosról festett képe, a szfóv. mú-
gyűjteményének kiáll.-án a Múcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

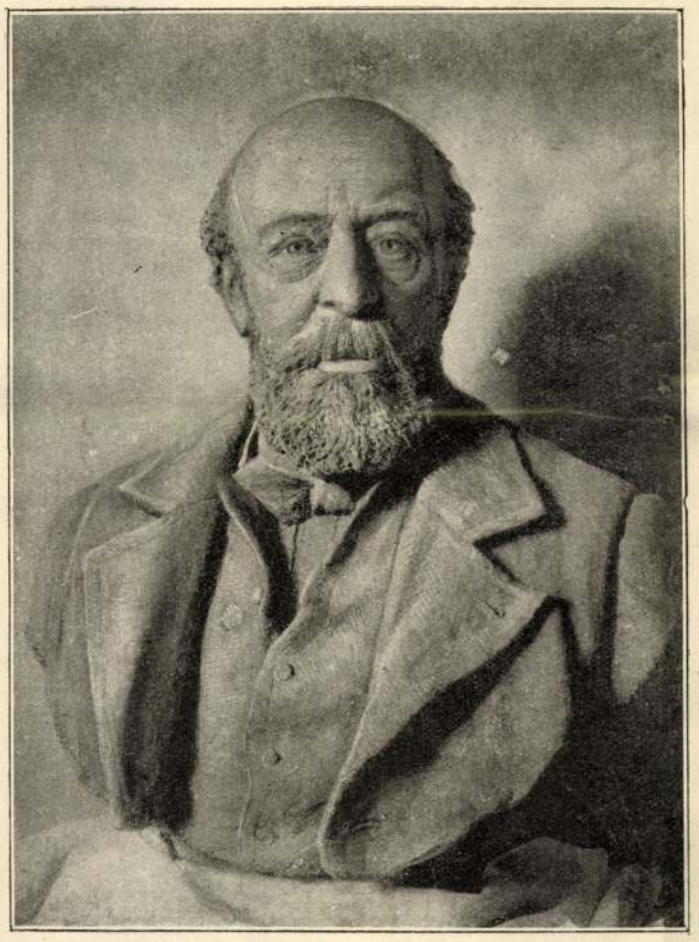

KOSSUTH LAJOS MELLSZOBRA KOSSUTH FERENCZTŐL.

annak, a ki viseli, a késő öregség bizony nem egyéb mint egy hosszú haldoklás, melyet kinossá teszen az, hogy öntudatos. A halál maga nem lehet kin, de az öntudatos hosszú haldoklás keserves egy állapot. A beteg gyógyulni, a vizbefuló menekülni, a csaták harczosa sértetlen maradni, a halálra itélt megkegyelmeztetni remélhet, de a késő öregség, az reménytelen. Lesni a sülyedő hajó fedélzetéről, hogy miként merül el vonalankint az a pár hüvelyknyi recsegő deszkafal, mely még a vizszínén felül libeg, bizony nem kellemes időtöltés.

Ilyen a késő öregség.

De hiszen a halál már a születéskor is csak idő kérdése, hát nem a halál közelléténck gondolata a legkomorabb oldala a késő öregségnek, a legkomorabb az, hogy öreg embernél «usus abit vitae» a mint Lucanus mondja. Az agy egy napról másikra veszti ruganyosságát, az emlékezet fiókjai egymásután becsukódnak, a gondolatok folyama csepegőssé lassul, az érzékek eltompulnak, a lelki, testi erő darabonkint szakadozik le az öreg ember tagjairól, s az ember érzi, hogy szakadozik, érzi, hogy ma már nem az, a mi tegnap volt, érzi, hogy az élet fokonkint tengéssé alakúl át, melynek jellege a mozdulatlan passzivitás. — Ez a késő öregség legkeservesebb átka.

S ez átok súlyától bizony én sem maradhattam ment, bár igaz, hogy velem az aggkor aránylag még szeliden bánt, de bizony abban a testi és szellemi erő-épségben, melyet a tisztelt tanács felemlit, több a látszat, mint a valóság. Akaratom meg-megkisérli a birkózást a hanyatlással, régóta kizárkóztam az emberi társaságból, bár iparkodom munkával töltögetni magányom ürjét, de azt csak én tudom, minő kimerítő fáradsággal jár az a terméketlen munkásság, melyet a tisztelt tanács a természet másodvirágzásához hasonlítással tisztel meg; nagy erőlködésébe kerül az elaggott törzsnek az a halovány virány, meddő virány! elhull nyomtalanul, gyümölcsöt nem hagyva maga után.

KOSSUTHRA ÉS CSALÁDJÁRA VONATKOZÓ KÉPEINKHEZ.

Kossuth arczképeinek egész sorozatát közöljük mai számunkban, melyek pályájának úgyszólván minden nevezetesebb pontján bemutatják. Van köztük több természet után készült rajz a negyvenes évekből s három festmény is, melyek közül kettő — a melyet fia s a melyet Parlaghy Vilma festett — az egyedüli két festmény, melyekhez a számüzetésben ült, és számos különböző időkben fölvett fénykép után készült kép. Az itt közölt arczképekkel úgyszólván teljessé tettük a Kossuthról fenmaradt hiteles arczképek azon gyűjteményét, melyet lapunk időnként közzé tett.

Kossuth családja tagjai közül atyjáról, *Kossuth* Lászlóról, ki 1839-ben halt meg a pestmegyei Dabason, nem maradt fenn arczkép. Anyjának is csak egy arczképe ismeretes, melyet egykorú festmény után reprodukálva lapunknak bemutatunk. Kossuth anyja tudvalevőleg tyrlingi *Wéber* Sarolta, Wéber András liszkai postamester lánya volt, régi nemes család sarja. A család egyik tagját a XVII. században Caraffa vértörvényszéke halálra itélte és kivégeztette. Kossuth anyja nagy míveltségü, finom érzésü nő volt, a gondviselés megadta neki, hogy lássa fia pályájának legdicsőbb napjait, de tanúja volt a gyász, a hontalanság éveinek is. 1853-ban halt meg Brüsszelben, a hova azért utazott, hogy fiához, ki akkor Londonban lakott, közel lehessen s a mint a viszonyok engedik, hozzá mehessen. Brüsszelben is van eltemetve.

Kossuth Lajos nejével meszleni *Meszlényi* Terézzel már régebben ismeretségben volt, a viszony azonban akkor fűződött köztük szorosabbra, mikor a már országos hírnevű politikus a «Törvényhatósági Tudósítások» kiadása miatt szenvedett fogságából kiszabadúlva a parádi fürdőben keresett üdülést s itt újra találkozott Meszlényi Terézzel. Néhány hónapra rá, szeptember 9-én volt az esküvőjük, mely akkoriban országos feltűnést keltett. A menyasszony ugyanis katholikus volt s a pesti belvárosi plébános nem akarta nekik a házassági áldást megadni, ha csak Kossuth nem ad reversálist. Végre is evangelikus lelkész adta őket össze s ez volt az első vegyes házasság, melyet protestáns pap előtt kötöttek. Ez az eset akkor annyival is nagyobb zajt keltett, mert a vegyes házasságok kérdése napirenden volt. Kossuth példás családi életet élt nejével, a ki a hazából való menekülése után csakhamar követte török földre. Titkon hagyta el a haza földjét ő is, Szerbián át, Garasanin híres szerb politikus segítségével és Sumlában találkozott férjével. Gyermekeit azonban nem hozhatta magával, ezeknek csak 1850-ben engedte meg a kormány, angol közbenjárásra, hogy atyjukat kövessék. Kossuthné 1865 szeptember elsején halt meg Turinban. Egyetlen leányuk, *Vilma*, ki 1843-ban született, szintén a számüzetésben halt meg alig 17 éves korában, 1862 április 22-én, husvét vasárnapján. Halála nagy csapás volt szüleire s különösen atyjára, a ki mély apai szeretettel ragaszkodott hozzá. Kossuth nejének és leányának hamvait 1894-ben, Kossuth halálakor hazahozta s az apával közös sírban helyezte el a nemzeti kegyelet. Kossuth két fiának, *Ferencz*nek (szül. 1841-ben) és *Lajos* Tivadarnak (szül. 1844-ben) pályafutása és életkörülményei ismeretesek a közönség előtt. Kossuth testvérei közül ma már csak nővére, Ruttkayné Kossuth Lujza él, a ki utolsó éveiben testvéri hűséggel gondozta bátyját.

Egyéb Kossuthra vonatkozó képeink között, mint a mostani századik születésnap alkalmának különösen érdekes emlékét, bemutatjuk Kossuth monoki szülőházát is. *Monok* község Szerencstől éjszakra s pár óra járásnyira fekszik, az Ond vize mellett, melynek partjain a hagyomány szerint valaha a honfoglaló Árpád hadai táboroztak. Az egyszerű tiszti lakóház, melyben Kossuth született, a gróf Andrássy család uradalmához tartozik s Kossuth atyja mint az uradalom ügyésze lakott benne. Kossuthot azonban nem itt Monokon keresztelték, mert itt nem volt evangelikus pap, hanem *Tállyán*, az ottani evangelikus templomban.

Az élet első állomása, a szülőház mellett az utolsót, a sírt is megtalálja lapunkban az olvasó. Kossuth sirja tudvalevőleg a kerepesi temető legszebb helyén, Deák és Batthyány mauzoleumai közelében van.

*

Kossuth órája. A nagy ember után maradt ereklyék legérdekesebbjei közé tartozik az a XV. Lajos korabeli ízlés szerint készült, XVIII. századból származó fali óra, melynek rajzát most közölni alkalmunk van.

Ez órát sokáig használta Kossuth Lajos s ez függött azon szobában, melyben meghalt.

A halál bekövetkezte után, 10 óra 50 perczkor — este — megállitotta Kossuth Ferencz az órát s azóta igy őrzi lakásán. Így is szándékozik azt majdan a Nemzeti Múzeumnak adományozni.

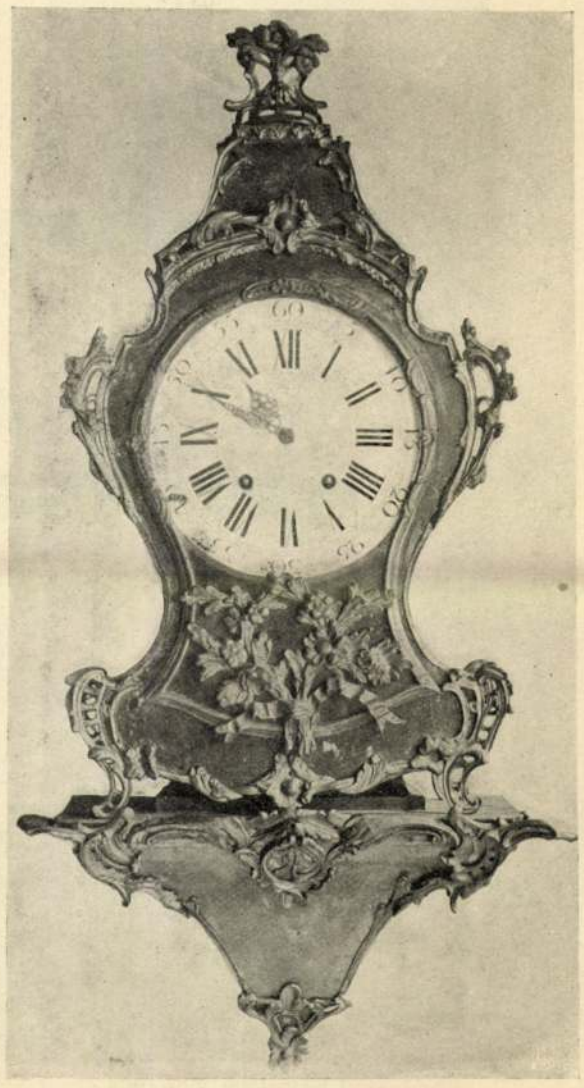

KOSSUTH ÓRÁJA.

Kossuth Ferenc

Erdélyi 1902. évi fényképe után.

KOSSUTH FERENCZ.

Egykoru festmény után.

KOSSUTH LAJOS NEJE.

Nápolyi fénykép után.

KOSSUTH LAJOS TIVADAR.

Az ötvenes évekből való festmény után.

KOSSUTH VILMA.

RUTTKAYNÉ KOSSUTH LUJZA.

Az ötvenes évekből való festmény után.

KOSSUTH FIAI.

Keresztelő medencze a tállyai ev templomban.

A TÁLLYAI EVANGELIKUS TEMPLOM, A HOL KOSSUTHOT MEGKERESZTELTÉK.

Kossuth Ferenc

Nekr. archívum

MMÉE Közl.

1914. 385, 386 l.

Vas. Ujs. 1897. 827.

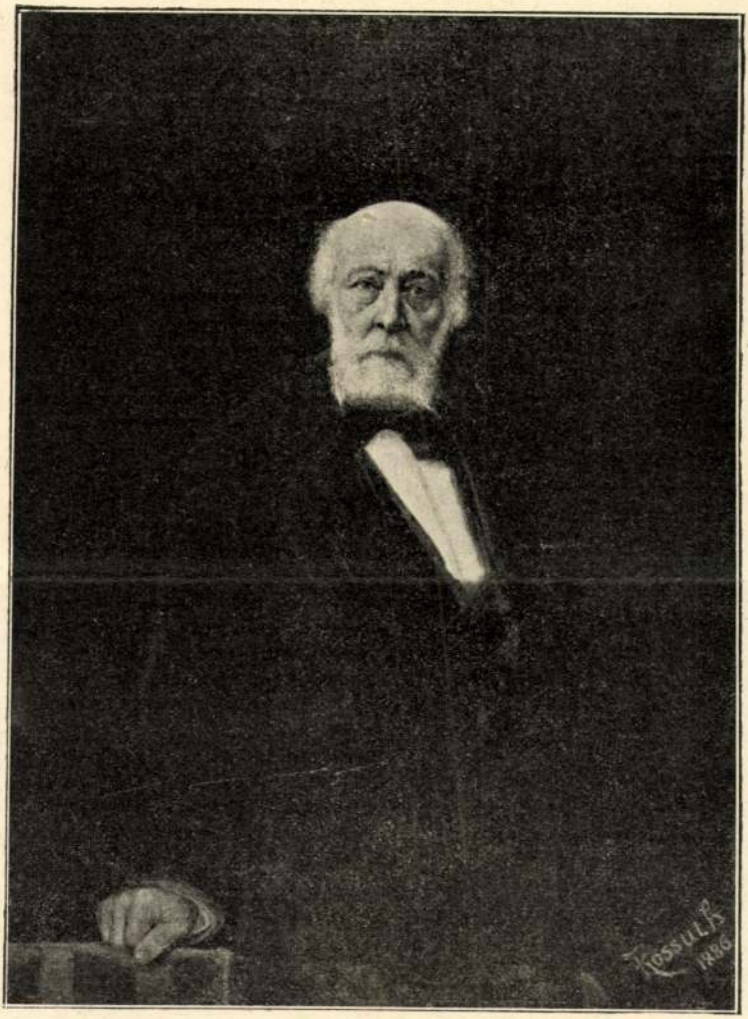

Kossuth Ferencz: *Kossuth Lajos arczképe 1886-ból.*

Schönerer kétszer elragadta Abrahamovicztól a csengetyűt, miközben a csehekkel az elnöki emelvényen dulakodott. Végre elhurczolták.

A verekedő képviselők székeket vagdaltak egymás fejéhez.

A cseheknek legjobban fájt a foguk Wolfra. Az. mielőtt a rendőrök elvitték, irtóztató verést

s az ülést szombatra
10-kor, véget ért 11-kor
ránynyal ért véget. Wol
gatásával becsempészte
a hová egyszerre csak b

Óriási riadalom táma
ték, hogy védelmezzék

, az angol nevelési mód
t jellemképző módjának
et a franczia kiadás 24
kr, vászonkötésben 2 frt
regék és mesék 8—11
sok szép képpel; irta
Kardos Pál. Már ötödik
a kötött könyv ára 1 frt

kainak legújabb darab-
koszorús iró a nemzeti
már átadott, az igazgató-
nepi előadásban fogja
diszletei és a jelmezek
ek. Egyáltalában az egész
abjához méltóan a leg-
yel fogják rendezni.
Gellértnek, a jeles német
nye megjelent magyarul
A Magyar Szinházban e
pen most a poétikus mű-
lin-Társulat kiadásában
egyik kötete s ára 20 kr.
Ily czimű regényt irt
gy kötet elbeszélése már
részesült. Ez újabb műve
zerű, tiszta, itt-ott lendü-
keltve meséli el két fia-
ének történetét. A könyv

keszti *Mikszáth* Kálmán,
ier czég, ezúttal már a
t az «Egyetemes Regény-
vellák, rajzok gyüjteme-
állitású könyv. A naptári
án, a ki «A Majornoki
tréfás elbeszélést is irt a
tika» czim alatt irja meg
könyvben még tizenöt
Bársony István, *Tömör-*
né, *Szomaházy* István,
Murai Károly, *Békefi*
Beniczkyné-Bajza Lenke,
Gárdonyi Géza, *Tutsek*
kötet ára 1 frt.

narchia irásban és kép-
népismertető vállalatnak
üzete «Magyarország V.
a füzetet egészen Nyitra-
sa tölti be. A közlemény

ismerte föl a mértéket, melyen túl már az ízlés csorbúl. Igy a darab több jelenetét a közönség határozottan visszautasította.

A «Tisztító tűz»-ben Bosnyák azt a témát választotta, hogy a nő, a ki nem szerelemből megy férjhez, hanem érdekből, nem is méltó a boldogságra. Petheő Margit, egy elszegényült nemes család leánya is érdekből nyujtja kezét a dúsgazdag Brandt Rikhárdnak, ki viszont társadalmi állását akarja biztosítani az uri körökben e házassággal. Margit iszonyodik a szegénységtől, s vágyik a fény után, szivében azonban szerelem lakik. Nadányit szereti, a ki szintén szegény, s a kinek csak az esküvő utáni órában jut eszébe, hogy szerelemről beszéljen s kényszeríteni akarja Margitot, hagyja oda férjét; de Margit elutasítja. A fiatal nő utálja férjét, a ki csakugyan haszontalan ember. Betelik a gazdagsággal, szerelem után vágyik s ő nem is küzd szivének követelései ellen, szereti és csábítja Nadányit, sokat szenved. Végre ott hagyja férjét, kis gyermekét s Nadányinak fogad örök hűséget, nem törődve semmit a világ itéletével. A «tisztító tűz» alatt a szerző Margit szenvedéseit érti, melyek mint a purgatorium tisztítják meg lelkét és a szerelemhez vezetik. Csakhogy a darabban sok a visszataszító. Az alakok mind ellenszenvesek, maga Margit is, ki kötelességet nem ismer és szabadon engedi lobogni szenvedélyét. A szinmű kidolgozásában pedig a szerző vett magának nagy szabadságokat. *Márkus* Emilia kitünően, teljes művészetével játszotta a szenvedélyes asszonyt. *Jászai* Marinak egy kisebb szerep jutott a darabban, csekély értékű az ő erős művészi lényéhez. *Gyenes* (a férj), *Mihályfi* (Nadányi) szerepök ellenszenves voltával küzdöttek. A többi szerep jelentéktelen.

Operaszinház. Leoncavallo operája a «*Bohémek*» nagy hatással került színre a m kir. operában november 27-én, a szerző jelenlétében. Leoncavallo már a főpróbákban is részt vett, az előadást pedig Huszár Kálmán operai kormánybiztos páholyából nézte. Művének hatása, a közönség zajos ovácziói mélyen meginditották a szerzőt.

A szöveget is maga Leoncavallo irta Murger hires és kedves regénye után, mely a párisi irodalmi és művészi életet festi. Cselekvényt keveset ad a regény is, az operaszöveg még annyit sem. Vidám mulatságok, tréfák, aztán a padlás-szoba nyomora, tüdővészes haldoklás váltják egymást. A zeneszerző Leoncavallo hasonlíthatatlanúl felül áll a szövegirón. Fényes tehetség, gazdag gondola-

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajos arcképe

1932 fő új szerzeményül Műcsarnok

PEST-PILIS-SOLT-KISKU

Budap

10809

Persze minden szem a szónokra tapad.

— Tudtam én, hogy *Justh* Gyulát nem köll félteni, — mondja tovább.

— Hát mi történt? — kérdi tőle egy sereg kiváncsi.

— Mi? Hát mi történt volna? Justh Gyula emberségre tanitotta üket.

— Honnét tudja, bácsi?

— Honnét? Hát csak onnét, hogy egyre számitom a mellényemen: kidobják-e üket, vagy sem? Osztán a legutólsó gomb, nem le van szakadva? Nahát? Leszakadt gomb: veszeködés. Már pedig, ha ezek odabent veszeködnek, *akkor Justh Gyula van fölyül.* A kirelájzumát neki!

És igaza volt. Az ő sajátságos naiv jóslata, amelyben nagy része volt az általános kivánságnak és az odahaza előre kialakult vélekedésnek, csakugyan bevált. Az utcán pedig egy perc alatt mindenki tudta már, hogy mi volt odabent a küldöttség sorsa, s a

Február 19. A rendőrség bevonul.

hosszu orral kifelé érkező szociálistákat a káröröm és az egészséges magyar közvélemény erélyes hurrogása fogadta a parlament környékén.

Szóval a magyar közélet csodálatos utjainak egyik nagyon érdekes és nagyon jelentékeny állomása a t. Ház környéke. Aki gyakrabban járja ezt az utat, gyakorta megállapodik itten, körülnéz, vizsgálódik és akárhányszor rájön olyan dolgokra, olyan politikai rébuszoknak megfejtésére, amelyek fölött odabent ugyan hiába törte volna a fejét. Hanem odahaza kell lennie ezen a területen is, mert különben csak néz, néz, de nem lát semmit.

*

Pont. Készen vagyunk; nincs többé keresni valónk sem a t. Házban, sem a környéken. Nem volna azonban teljes a munkánk, ha nem láthatnánk a nemzeti érzés győzelmes korszakának megteremtőjét, Kossuth Ferencet. Nyissuk ki ajtaját a munka szürke hétköznapján. Díszmagyarosan, ünnepi alkalmak idejéből már százezren ismerik, de otthon, meghittjeinek körében csak kevesen. Nézzük meg egészen közelről, hogyan él, mit művel közönséges órákban az az ember, akinek nevében történelmi idők emléke fénylik s az új Magyarország reménysége él.

Kossuth Ferenc.

Havas, ködös téli reggel ; hat óra. Ilyenkor még a mérsékelten szervezett gyári munkás is szilszkin-galléros bundáról és finom kis sztrájkról álmodik. Még messze az idő, amikor a főváros ébredezni kezd. A homályos utcák elhagyottak és fakók, akár csak hajnalban a mámor divatos tanyái. És egy hatalmas nagyur, Magyarország kereskedelmi minisztere, a függetlenségi párt vezére már talpon van s harminc perc mulva villamfénynél dolgozik az iróasztala mellett A lapokkal reggeli közben végzett. Átfutott egy sereg magyar ujságot, a bécsi Pressét, a Zeit-ot, a párisi Figaro-t, a Times-ot s közbül az olasz sajtóról sem feledkezett meg. Villámgyors szemléje közben is meglát mindent, ami különösebben érdekli. Azután belemerül a munkába. Mielőtt miniszter lett, ilyenkor irta meg vezércikkeit, amelyekkel felébresztette a nemzeti erőt és öntudatot s néha négy-öt nyelven tájékoztatta egyszerre a legelőkelőbb világlapok utján a külföldi közvéleményt. Most

Kossuth és titkárja, Pallay Sándor.

Kossuth Lajos iratainak tizennegyedik kötetét rendezi sajtó alá. Hüséges, lelkes munkatársa, Ujhely Géza már ekkor az oldala mellett van. Sebesen dolgoznak, mert Kossuth Ferencnek nincsenek felesleges percei, emberfölötti munkabirása nem ismer pihenést. De mégis. Az emlékezés szárnya néha meglebben előtte. Valami vonatkozásban (az atyja irományaiba mélyedve) az édesanyjára vagy a feleségére gondol. És ilyenkor ellágyul a szava, fátyolos lesz a tekintete és olyan gyöngéden, olyan borusan beszél, ahogy csak azok tudnak szólani, akiknek a szivük csupa nemes érzés.

A szabadságharc egy tüneményes alakjáról volt valahol szó Kossuth Lajos föl-jegyzései közt, akinek később végzetes szerepe volt a nemzet tragédiájában.

— Különös, — mondta hirtelen abbahagyva a munkát — hogy milyen csodálatosan finom sejtelmei voltak az édesanyámnak. Ebben az emberben az atyám ismerte fel a lángelmét s a nagyra hivatott képességeket s éppen ezért meleg ragaszkodást érzett iránta, de az anyám valami megmagyarázhatatlan ellenszenvvel viselkedett vele szemben. Az idegenkedésének nem tudta okát adni, de mégis annyira elhatalmasodott fölötte, hogy amikor egyszer vendégül láttuk asztalunknál, akkor sem tudta elrejteni érzéseit.

A történelem később igazolta a rejtelmesen mély sejtéseket, amelyeknek magyarázatát bámulatosan kifejlett emberismeretében találjuk meg.

Nemcsak a szivét foglalja le anyjának és feleségének imádatszerü kultusza, de otthonában amerre csak téved a szem: márványba vésve, száz festményen, műtárgyon, képen, tömérdek apróságon él ez a gyönyörü szeretet, a nagy apának szóló hódolás mellett.

A vésője nyomán az élet melegét érezzük a hideg kőben és az ecsetjével élő alakot teremtett a vásznon a rajongó lelke. Mert minden emléknek itt ő a mestere. A dolgozószobájának egyik szögletében Kossuth Lajos szobra nyugszik fehér oszlopon; a szalón erkélydiszében emelkedik vörösmárvány mása. Iróasztalával szemben Kossuth Lajos életnagyságu képe, körülötte müvészi csoportozatokban egy sereg csodaszép női fej: mosolygó, komoly, poétikus, merengő, más és más arc és mégis csupa egy: — *a felesége.*

— Sok hasonlatos vonás volt az édesanyám és a feleségem közt, — emlitette meg Kossuth Ferenc, — amikor a beteljesedett sejtelmekről beszélt. — Mindakettőnek csodálatosan mély emberismerete volt.

És elmondta ezt a történetet:

Házasságának első éveiben Csenában lakott a feleségével, ahol a kénbányák igazgatója volt. Magányosan álló, nagy kiterjedésü park mélyén elterülő kastélyba költöztek, távol az élet zajától.

A vadregényes elhagyatottságban hü és megbizható kapusra volt szükségük. Valamelyik olasz főur, Kossuth Ferenc meghitt barátja, egyik kipróbált, régi szolgáját ajánlotta neki. A házigazdának megtetszett, de a fiatal asszony, valami különös érzés hatása alatt, a kitünő ajánlat dacára sem fogadta szolgálatába. Máshová került s nemsokára szörnyüséges dráma hőse lett: meggyilkolta és kirabolta a gazdáit.

Kossuth Ferencné, Hoggins Emilia.

Kossuthné csodálatosan finom lélekismerete ennél sokkal szövevényesebb, bár nem ilyen rémes esetekben, számtalanszor megnyilvánult és nem egyszer erős befolyással volt a férjére döntő lépések idején is, pedig Kossuth Ferenc a szilárd elhatározások s a rendíthetetlen következetesség embere volt mindig s vezérlő gondolatainak utjáról el nem tudta téríteni semmiféle hatalom.

Nyolc óra mult. Elég volt a munkából, kezdődik a munka! Belép a titkára: Pallay Sándor dr., aki már nyolc esztendeje dolgozik Kossuth Ferenc mellett s ezalatt a munka energiája ugy kifejlődött benne, mint ritka más emberben. Kossuth átveszi a jelentéseit: a táviratokat, leveleket, kérvényeket, üdvözléseket, a minisztert és a pártvezért érdeklőket vegyesen. Államférfiak irásai, pártbeli vezéremberek sorai, a falusi magyar bátortalan, kusza instanciája, a szegénység együgyü panasza egyforma figyelemben részesül és nincs olyan igazságos vagy méltányos óhaj, a mely itt zárt ajtókra találna.

Közben megtelik az előszoba. A miniszteri várótermek ismeretes alakjai itt sem hiányzanak. A bánatos özvegy, aki a kereskedelmi minisztertől akar trafik-engedélyt, mert a boldogult férje-ura valamikor fennen lobogtatta a negyvennyolcas zászlót. Elő-

kerül valahonnét egy székely góbé, a ki a főbiráját el akarja csapatni valamelyes atrocitás miatt. Fészkelődik valami küldöttség ; a függetlenségi körük ragaszkodását és törhetetlen hüségét hozták magukkal s egy kis járásbiróságot, holmi vashidat és ráadásul egy ezred katonaságot szeretnének cserébe vinni, hogy az asszonynépségnek se legyen oka panaszra. Egy bőrkabátos és zergeszakállas kalapu ur függetlenségi pártot akar valahol a Sajó mentén szervezni, de mindjárt tudakozódik : nem lesz-e hamarosan főispán vagy közjegyző valamelyik képviselőből, hogy fel lehessen lépni a szent haza nevében az elárvult kerületében. Jönnek-mennek kegyelmes és méltóságos államférfiak, megyebeli urak, vidéki jelesek, gazdagon sujtásozott atyafiak szeretett képviselőjük vezetése alatt (a ki a tiszteletükre rámás csizmába bujt és mándlival cserélte fel az angol szabásu redingóját, mint a választások alatt). Megjelennek a költő urak miniszter-himnusszal és megzenésitett Kossuth-indulóval. Hoznak diszpolgári oklevelet és felvezetnek szerkesztő urakat a legsötétebb Fátra-völgyből, a kik büszkén hivatkoznak honszerelmükre, a melynek lobogó fáklyafényénél gyult ki a szebb jövendő hajnala.

Ebédnél

Tiz óra felé jár az idő. Most kezdődik csak a munka legjava. Előbb a miniszteriumban. Az államtitkár, a tanácsosok, az osztályvezetők, az előadók, a titkárok, a fogalmazók, a fő- és segédhivatali alkalmazottak egész dandára várja a minisztert, a ki nélkül egyetlen jelentősebb ügy sem intéződik el. Azután kezdődnek a szaktanácskozmányok, tülekednek a vállalkozók (a kik valamennyien a magyar kereskedelmet és ipart akarják önzetlenül megmenteni), küldöttségeznek egyesületek és érdekszövetkezetek, kilincselnek vasutépitők, hivatalvadászok, politikus hazafiak és hazafias politikusok . . .

Kossuth Ferenc ezen közben már nagy beszédet mondott a képviselőházban, mivelhogy még megtizedelve is késő éjszakáig tartana nap-nap után ez az audiencia. A hallgatóság, a képviselők s a legedzettebb »szakmányos« emberek meglepődve állapitják meg, hogy nem vetődik fel a tárcája körében olyan kérdés, a melynél nem bizonyitaná be a legfényesebben a tökéletes hozzáértést és alapos tudást. (A ki látta a könyvtárát, megérti a csodát : nem merülhet fel olyan részletkérdés, a melynek tanulmányozásába rögtön bele ne merüljön.)

Ha az ülésteremben végzett, megy vissza a képviselőházbeli iróasztala mellé s mire a tanácskozás véget ér, szerencsésen átdolgozta magát a hivatalos akták torlaszán.

Délután három órakor befejezte szerepét a miniszter és pártvezér s egy órácskája marad Kossuth Ferencnek — az embernek is. Jobbadán egyedül étkezik, de azért előkelő izlése sohasem engedné meg, hogy utcai öltözékben maradjon ebéd közben is. Mindig ugy ül az asztalánál, mintha a legkényesebb társaságot várná. Annál egyszerübb az ebédje ; egészen polgárias : leves, kétféle sült, tészta és gyümölcs, néhány korty fehér asztali bor. A tányérja mellől sohasem hiányzik a könyv ; étkezés közben valamelyik szakmunkában lapozgat.

Ebéd utáni pihenőül azzal szórakozik, hogy a nap folyamán beérkezett táviratok és magánlevelek garmadáját olvassa át s nem kerüli el figyelmét egyetlen fontosabb megjegyzés vagy lényegesebb sor sem. Érdekes össze-visszaságban hevernek egymás mellett

Kossuth Ferenc és Kossuth Lajos Tivadar Thaly Kálmánnál.

— amint a posta vagy a telegráfdrót hozza — ország sorsába vágó irások, valami kis falusi pártkör meghivása zászlóavató ünnepélyére, alázatos instáncia egy kis postamesterségért, jelentés választási ütközetekről, pártmozgalmakról. Itt egy bizalmas nyilatkozat, ott egy Kossuth-emlék, amelynek történetét ákombákomos betükkel mondja el valaki, aki a nagy időkben kardot forgatott ; egy lelkes magyar Kossuth Lajos fiát arra kéri, igazoltassa őt, hogy atyjának katonája volt ; valami bánsági hidat akar veretni a Bégán az állam pénzével ; másutt szobor-ünnepe lesz egy lelkes városkának s Kossuthtól kérnek nagynevü szónokot és megfelelő számu vasuti szabadjegyeket. Itt meghalt a pártelnök és kitört öröksége fölött a viszály ; amott a vármegyei klikk nem enged szabad folyást polgárság őszinte lelkesedésének a körjegyzőválasztásnál, édes hazánknak és függetlenségi eszmének nagy kárára. Őscsanád egy derék őrállomása díszpolgárrá választotta Kossuth Ferencet ; valami krassómegyei nemzetiségi fészekben tiszturak kardlapoztak a Kossuth-nótáért. Lápalja község világfürdő akar lenni, a rétháti választóközség félti a nemzeti

bankot, Madaras vidéke erélyes hangon követeli az általános szavazatjogot és igy tovább. És Kossuth Ferenc, akinek erős emlékezőtehetségéről csodálatos történeteket tud környezete, számon tartja a legapróbbnak látszó ügyet is, foglalkozik vele és érdeklődéssel kiséri az elintézését.

Sok évvel ezelőtt, amikor körutjában keresztül-kasul járta az országot Kossuth Ferenc, mint uj pártvezér, valahol Báránd környékén lelkesitette a hajduk csüggedő ivadékait. Félnapi járásra eső falukból, pusztákról siettek hozzá a tüzeslelkü magyarok, hogy lássák, hallják, hogy elméjük, szivük gyönyörködjék a szavaiban. A nagy beszéd után a tisztelgő küldöttségeket fogadta a pártelnök lakásán. Tisztességtudó szerénységgel lépegettek eléje a kiválasztottak, akiknek megadatott, hogy kezet foghassanak Kossuth Lajos fiával. Valahonnét a Hortobágy északi sarkáról is előkerültek a köszöntő férfiak, élükön a rangos viselkedésü elnökkel.

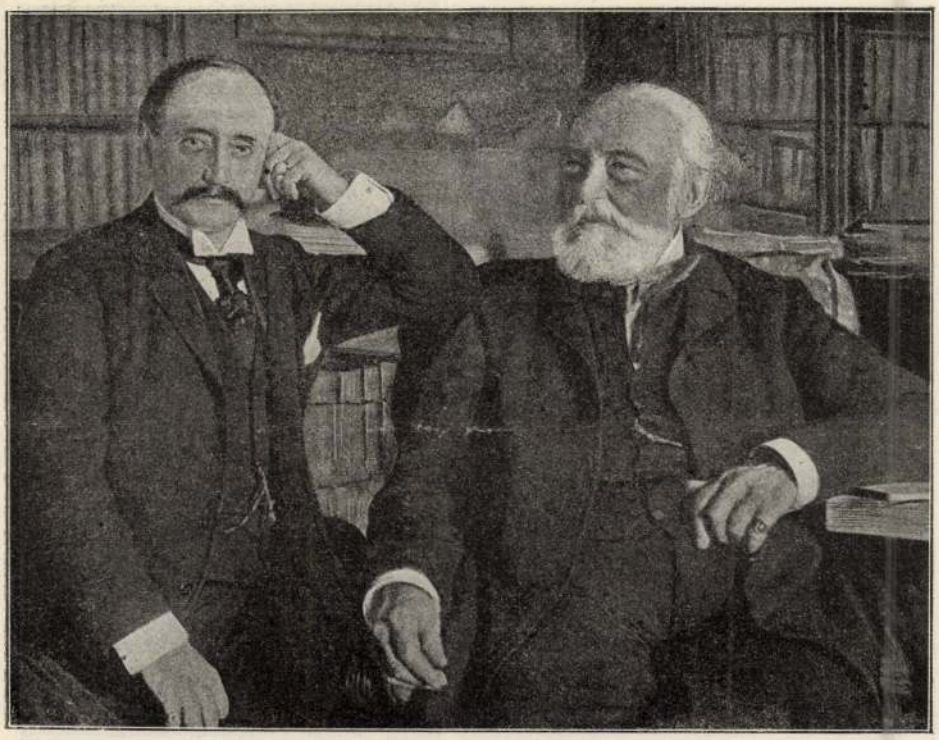

Kossuth Lajos és Kossuth Ferenc.

— Kovács Imre pártelnök vagyok, nemzetes uram — ékeskedett a beszédében. — Ezek is csupa becsületes magyar emberek, akik Kossuth Lajos igéin nőttünk férfiemberré.

— És tavalyelőtt, a jegyző ur rábeszélésére mégis elhagyta a zászlót — fedte meg szeliden a vezér.

Az alkalmi negyvennyolcas atyafi kékült-zöldült és szegyenletében csak annyit mondott :

— Hát megtudta és nem felejtette el a nagyságos ur? Isten segedelmével helyre pótolom.

Ámuló kiséretének később elmondotta Kossuth Ferenc, hogy hónapokkal azelőtt megkapta a renegát és ingadozó pártvezetők névsorát s most visszaemlékezett Kovács Imrére, a falujára, meg a nótárius urra, aki főispáni parancsszóra az erős kéz politikáját képviselte a maga vidékén.

Emléket olyan frissen és híven kevesen tudnak úgy megőrizni, mint ő. Nemrégiben hogy Kossuth Lajos irataiból ujabb kötetet rendezett sajtó alá, Deák Ferencet érintő

feljegyzések akadtak a kezébe; érdekesek és olyan történelmi jelentőségüek, a melyek a »haza bölcsé«-nek életiróit bizonyára különösképpen érdekelnék. Eszébe jutott ekkor egy gyermekkori levele, amit hat esztendős korában irt hozzá, aki a keresztapja volt. Meleg névnapi köszöntő volt, telve gyermekes örömmel, megkapó ragaszkodással. És egyszerre megujult előtte minden aprócska részlete ennek a napnak, amely a legelső csalódást hozta meg mélyen érző szivének. Az üdvözlésre nem érkezett válasz. A várakozás rideg és szomoru óráit máig sem felejtette el. Egy kis fakuló olajfestmény is őrzi ennek az időnek az emlékét: a két Kossuth fiu képe.

Kossuth Ferenc és Lajos Tivadar gyermekkorukban.

Négy óra mult, menni kell. Miniszteri értekezlet van, szaktanácsot hivtak össze vagy a képviselőházban ülést tart valamelyik bizottság. Ha egészen csöndes a délután, visszatér a miniszteriumba és folytatja a munkát ott, ahol délelőtt elhagyta. Valami különös változáson ment át a kereskedelmi miniszterium amióta ő került az élére. Mintha más lenne a levegője is. A rang gőgje megszünt, a protekció dudváját szorgalmasan gyomlálják s a munka becsülete magasra emelkedett. Kossuth Ferencnek nincs szüksége alázatosan bókoló árnyékokra, akik pedig őslakók a hatalmas palotában. Minisztersége első heteiben erősen ostromolta egyik-másik bősz kuruc, meg az élelmesebb alkalmi negyvennyolcasok:

— Kegyelmes uram, alaposan meg kell tisztitani a miniszteriumot. Uj korszak, uj emberek — igy dukál.

— Nem az él a hatalmával — felelte Kossuth — aki visszaél vele. Hát emberséges cselekedet volna az, ha politikából megfosztanék egy sereg embert a kenyerétől?

Estéjét a pártkörben tölti. Harmatos egek, hogy megváltozott itt minden, amióta a Lloyd-klubbot bezárták! A legforróbb nyári délutánon sem mert volna Csatár Zsiga olyat álmodni, hogy a süppedő bördivánon eleven miniszter eszmecserézik Olay Lajossal s hogy egykoron az adóvégrehajtók itt kilincselnek majd néminemü drágasági pótlék irányában. Mit szólna néhai való Károlyi Gábor, ha valamelyik Lloyd-klubbeli leltári kegyelmes ur, aki politikai multjából csak a köszvényét tartotta meg, a negyvennyolcasok oroszlánbarlangjában érdeklődnék a kedves egészsége iránt? Annyi itt mostanában az excellenciás és méltóságos ur, hogy nem is valamire való játékasztal az, amelynek ne volna legalább egy államtitkár törzskibice.

Belép Kossuth. Egyszerre megmozdul minden. A társalgóban Kmety Károly elál az utolsó szó jogától a bank-vitában, az olvasóteremben Figyelő Tamás képviselő ur nagy lelkierővel lemond arról a gyönyörüségről, hogy végigolvassa a saját beszédét az esti lapokban, egy viharedzett játékos pedig minden sulyosabb következmény mellett szalasztotta el a pagátot. Az eszmecserező miniszter ur gondosan redőzött homlokkal siet hozzá:

— Talán valami rossz hir? — aggodalmaskodnak azok, akik egy derüs percét lesik. (Bizonyára csak közérdekből.)

Pedig jól tudják, hogy Kossuth nem a pillanatnyi benyomások, a változó hangulatok embere. A pártvezér szelid megadással, egyforma érdeklődéssel hallgat végig mindenkit, a felvilágositásokat, az aggodalmakat, az ötleteket, a kérelmeket, a bizalmas kijelentéseket, elraktározza a horvát viszály mentő gondolatát is, amit frissen és melegen a vidékről szállitottak neki, értekezik a tekintélyekkel, a bölcsekkel és a vénekkel s miután egyen-

ként és együttesen biztositotta őket, hogy a haza egén ezidő szerint nem tornyosulnak viharfellegek, visszavonulhat az elnöki szobába és belemerülhet a pártügyekbe.

A kilenc óra már otthon találja, még ha közben valami nagy pártlakomán jelen is volt, ahol beszédével ünneppé avatta az estét.

— Öreg és törődött ember vagyok már — mentegetődzik ilyenkor, nem nekem való a virrasztás.

S amint fölemelkedik helyéről, nagy lelki megnyugvással szemlélik daliás alakját, az arcáról lesugárzó frissességet és életerőt. A valóság az, hogy kora ifjuságától kezdve úgy élt : a nappala a munkáé volt egészen s az éjszaka a nyugalomé.

Otthonának minden zúga visszatükrözteti előkelő szellemét, mély érzéseit, finom izlését és lelkének nemes vonásait. A szoba telve műtárgyakkal, ereklyékkel és mindegyikhez hozzátapad valami kedves, szép emlék. Abban a kis csontfaragásos japán szekrénykében Kossuth Lajos őrizte az irásait. Ezt az alkonyi hangulatot a felesége festette. Itt valami művészi himzés : az édesanyja munkája, ott egy párnázott szék : Kossuth Lajos íróasztala mellett állott. Ez a fekete vascsillár (súlyos munka és mégis kecses és hajlékonyan finom minden kis részecskéje) szegény gyári munkások műve ; Lajos napjára küldték Torinóba. A legdrágábbat és legédesebbet áldozták fel, hogy formába öntsék érzésüket : nehéz munka után a pihenés óráit. Ebben a gyönyörű gondolatban megtaláljuk egy szikráját annak a lángnak, amely megalkotta az új korszakot és elvezeti a nemzetet Kossuth Lajos országába.

Harminc év 1877–1907

A „Budapest jubileumi albuma". Bpest, 1907.

23. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre — — **20** korona. Félévre — — — **10** korona. Negyedévre — — **5** korona.

A *«Világkrónikával»*-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

KOSSUTH FERENCZ TEMETÉSE. — A KOPORSÓT LEHOZZÁK A NEMZETI MÚZEUM LÉPCSŐJÉN.

Jelfy Gyula fölvétele.

Állomások.

Regény.

Irta Kaffka Margit.

(*Folytatás.*)

VI.

A kiállítás első reggelén mégis azon tünődött, nem volna-é jobb el se menni a megnyitásra? Elvégzik azt nélküle is, — és olyan egyre megy!... Nehéz napok, fárasztó éjszakák csömöre volt rajta és valami beteges, kínzó feszélyezettség és szégyenkezés; legroszszabb idő volt ez. Mint mikor hipnózisból ocsudik valaki és megmondják neki: ezt, meg azt cselekedte, mialatt nem volt önmagáé; nem volt *ő*.

Ha lehetséges volna most eltörülni minden nyomot és a kevés emléket! Hiszen mindössze egy nyárról, egy félévről van szó az életéből! De megtartani és viselni ki tudja meddig a hivatalos vagy üzleti kapcsolatokat azzal az emberrel; egy czéhbe tartozni vele, támogatottja, mintegy művészi tanítványa lenni; — a hogy első látásakor képzelte... nem, lehetetlen! Inkább abbahagyni az egész művészkomédiát és varróiskolát nyitni!

Ezeket gondolta végig, miközben öltözködött, feltette új, kicsit merész kalapját; (éjfélig formálgatta előző este), vadonatúj keztyűt húzott és kifigyelt, elég napos-e még az őszi délelőtt az ilyen öltözethez? Hisz ezeket a dolgokat félig tudatosan, belsőbb odagondolás nélkül müveljük. Ketfogatúba ült és valamit késve érkezett a múzeumba.

Pirkler Manó volt az első ismerős, a kivel még a csarnokban találkozott. Hirtelen örömmel nyújtotta felé a kezét.

— Ni! Csakugyan eljött? Örülök, régen nem láttam.

Egészen meleg, szivélyes volt a hangja s a kéz-rázogatásuk. A kis öreg pipacsvörössé mosolyodott.

— Hát hogyne jönnék repülve is, ha ilyen szép, kedves asszony hiv; mikor magamtól is eljöttem volna.

— Igazán? Üzletből is... Mónika? Hát csakugyan?...

— Hát csakugyan nagy nőt készülünk belőled... pardon, — hát igazán művésznő magácska, erről már nem tehet, hiába!

— Csakugyan felfújnak még valamivé, aztán maguk is elhiszik a végin! — nevetett vissza Éva és nem gondolt vele hirtelenében, hogy már majdnem tegeződtek a kis vörös boltossal. Okos és kedves emberkének találta e pillanatban.

— Erre parancsoljon a mellékajtón, most kezdődik a szavalat odabenn. Megengedi?

A kis teremben meglehetős számú ember volt; össze-vissza vagy nyolczvanan. «Á, éljen, éljen!» hangzott félhangosan néhányszor és az arczok Éva felé fordultak. Halk mozgolódás támadt; Vajda Róbert ott elől a kis pódiumon elhallgatott egy pillanatra; alig észrevehetőn meghajolt felé, aztán folytatta: «Egy bensőséges, nemes asszonyi művészet... józan és biztos szemek otthonias, intenziv látása... a szinnyelv egyszerű eredetisége... a népies elemek...»

Éva lekapta róla a tekintetét. Kissé ijedten nézett szét, maga sem tudta, miért, — és arra gondolt, nincs-é itt véletlenül valaki a múlttéli, a hajdani ismerősei közül. Baráthék, Istvándy Mártha, a kis Szónerné... nem, egy se, hálistennek. Valószinűleg a Guido pártján vannak mind; hisz az nemsokára házasulandó lesz újra. Miért is jönnének ide azok; ez nem az ő sportjuk, nem is akarják elhitetni senkivel. — Most befejezi az ott a pódiumon... hálistennek, legalább rövid volt! (Ellenszenvező, gyanúsan erős érdeklődéssel nézte meg a profilját.) «Milyen idegen arcz!» Észrevette, hogy székeken és csoportokon át most feléje tart, csak óvatosan oldalt-kerül közben és meglesi, hogyan fogadja majd és meggondolja, hogy mit szóljon hozzá: mentül kifogástalanabb, üresebb frázist. Oh, így ösmerni minden mozdulatát!... «Hisz... egészen egyszerű!» Elfordult. A Torday Zsófi kedves, barna feje mosolygott felé, a harmadik széksorból, integetett, megpróbált áttörni hozzá; végre is féloldalt ült két bársonyzsöllére és ügyesen átvetette rajtuk csinos alsótestét. A férfi, a ki vele volt, nevetve került körül, hogy Évához jusson: «Lám, Szinnay!» Most mindenkinek úgy megörült.

— Tegnapelőtt másztam be Füredről; nyolcz kilót fogytam; már próbáljuk a «Dél herczeg»-ét; egy hárfásleányt kell játszanom fekete alsószoknyában. Éva! Hát mégis csak kibújtál te is a «nyilvánosság» elé, — a lámpák elé! Azt mondják, egy-kettőre hires leszel! Mit szólsz?

— Nevethetnék! — Szinnay, ki kedvemért jött ide, mondja?

Szinte megindultan adta a kezét annak is. «Meg ne mondjuk, hogy az enyémért!» — pajkoskodott Zsófi.

— Maga miatt páholyt vettem a «Dél herczegé»-be, Zsófika, de az Éva nagyságos asszony dicsőségén együtt örvendünk, igaz?

— Ugyan, ne nagyképűsködjenek még maguk is! — tört ki Éva hirtelen kis kaczajjal. — Ezek az emberek akarnak velem valamit; nem nagyon értem, de szükségem van a hóbortjukra, hisz tudja, hogy a magam lábára álltam.

— Mindig tetszett a kis lába nekem, hisz tudja! Igen, Guidóval találkoztam a versenyen; képzelje, nyert! De a legdrágábbat, magát elvesztegette a csacsi! Ezt már ki nem heveri, a míg él!

— Na, ne búsítsuk Évát. Túlesik az ilyenen mind a két fél egyformán, nem is tudni, melyik hamarébb! — szólt ellene Zsófi olyan hangsúlyozottan, hogy Éva rácsodálkozott. «Így vagyunk!» — gondolta futó malicziával. Vajda Róbert állt megettük, be kellett mutatni.

— El fogom vitatni uraságodtól a felfedezés dicsőségét — mondta Szinnay. — Én már két évvel ezelőtt olajfestményt vásároltam őnagyságától, pompás portrét, nyilvános kiállításon.

— Úgy? Az államnak méltóztatott szintén?

Éles, félre nem érthető gúny volt e czélzásban néhány felsüléses, a lapokban sokat szellőztetett képvásárra a Szinnay Gábor hatalma idejéből; ki sajátságos amatőrpasszióval ártotta magát művészeti ügyekbe. Egyszer Itáliában utazott, még népszerű útikönyvet is irt róla; némi joggal tetszett hát magának a «műértő» és «józemű gyüjtő» szerepében. Vajda azidőtájt lehetett beosztva a Szinnay minisztériumában és valószinűleg mukkanni se' mert volna akkor. De hát kerék fordul; most nagyon biztosnak hiszi magát s tán valami régi megbántást bosszúl meg e perczben.

— Nem jól van tájékozva uraságod — nézte végig Szinnay és a homloka hirtelen átpirult. (De a titkár kifogástalan pózban, a házigazda biztos udvariasságával állt előtte.) — Nem, az igazán jó képeket mindig a magam számára vásároltam; de mindig készpénzen!...

E felelet élét már nem értette Éva. Idegen érdeklődéssel nézte így, szemben ezt a két ellenséges pártú, fajtájú urat, a kik ugyanannak a társaságnak jómodor-uniformisában állnak előtte, egyforma gesztussal nyujtanak kezet, egyforma mosolylyal sértegetik egymást és szakasztott ugyanolyan jó szabású ferenczjózsefet viselnek. De lám, a ki benne született, élt, hamarabb kiesik a formájából, mint a melyik szívós akarattal beletanult. Vajda mosolygott, udvarias, gonoszkodó, bántón bizonytalan mosolyával a fajának és Szinnay kelletlenül érintve, váratlanul félszeg mozdulatot tett, elfordulón, mint a kinek valami ellen nincs fegyvere. Egy pillanat volt ez.

— Szóval, méltóságod felfödözte Kosztoky Éva asszonyt, mint portréfestőt. Ebben valóban megméltóztatott előzni csekélységemet. Bocsánat egy pillanatra asszonyom!

Ép jókor szólította el valami hivatalnok. Zsófi most iparkodón bámészkodott bele az egyik üveg-szekrénybe, hol az Éva apró tálczaterítői, selyem-kaszettái, tüll-legyezői voltak. Arra gondolt, hogy hisz ezeket sokszor látta nála theáskanna alatt, vagy a kis asztalán, vagy ott volt, mikor kivarrta; de sohase gondolt rá, hogy ez «iparművészet».

Éva lopva nézte meg a Szinnay Gábor markáns, barna képét; e szittyás, erősvonalú arczot a kicsit kifestett, sötét, nagy bajuszszal, barna szemei egyszerűségével. Milyen jóformájú még egy ilyen ötven körüli gavallér! Bizvást megfoghat egy asszonyt. És tán csak véletlen, hogy nem a kellő időben akadt az ő útjába... hogy ismerős, otthoni volt a szemében dialektusa, mozgása, egész lénye; nem érezhette idegennek, újnak, messziről érkezettnek, mikor a múlt tavaszon az a veszejtő, nagy *kiváncsiság* utolérte.

— Lássa, lássa! — súgta félhalkan a fülébe Szinnay, — tudtam én azt mindég, hogy nem közönséges asszony maga. Hogy egyszer mégis rájön: *így* kell magának élni.

— Hogy?

— Így-e! Szabadon, művésznő módjára; hogy semmi formaság ne kösse, férj ne lógjon a sarkába'! Milyen igazi asszony válik így magából! Micsoda szerelmeket fog még maga csinálni! A szivem fáj, ha rágondolok. De mégis igazsága van, jól tette!

— Azt hiszi, *azért* tettem?...

— Na, uramisten, — hát 'isz ez is szép, ezek a tarka slingolások! Sőt, én *komoly* művészetre is talentumot láttam magában; azt a kettős portrét igazán kedvesnek látom máig is. De lássa, asszonynak, szépasszonynak mégis csak arra jó mind az ilyen! Hogy függetlenül, szépen, magamódján ölelhesse, a ki megtetszik neki.

— Szép kis művészetfilozófia! — felelt Éva kicsit megbántva. — De most itthagyom, egy új barátnőmnek köszönök. Nézze, ugy-e szép asszony, abban a sötétlila kosztümben.

— Özvegy Somkuty Beckné, Sonntág-leány.

— Költői nevén Szörény Tekla. Ösmeri?

— Lenn voltam a megyéjükben egy választáson; egy hétig szivesen láttak a kastélyban.

— Nem jön oda hozzá?

— Most nem; sietek, vár valaki pont tizenkettőre; csak magát akartam látni.

Messziről nagyot köszönt Tekla fele, sebtében bucsuzott.

— Rosztoky Éva, hát gratulálok! — jött elébe Tekla, de valami kis zavar, nyugtalanság volt az arczán. Mégis szeretettel, nyájasan fogott kezet, kicsit túlgyorsan beszélt.

— Lenkénk nem jöhet, az anyja rheumás, ilyenkor az ágyát kell őrizni. De nekem külön telefonált, nehogy megfelejtkezzem a mai eseményről. Már mindent végignéztem. Mennyi szép holmi! Az istenért, mikor hoztad ezt össze? Egész nyáron dolgoztál?

— Dehogy! Épen csak összeszedtem, kiigazgattam holmi régi kis rajzokat, — itt a múzeumban húzták kartonlapra őket és czímet irtak alájuk. Magam is ámulok, hogy mutatnak így!

— Hát ez a sok himzés?

— A Lenkéé már tavaszszal elkészült mind, a régebbieket kölcsönkértem.

— És a porczelláncsészék, fayence-edények! Ezekről nem is tudtam.

— Nálam voltak. Próbálgattam ezt egyszer; valami kis gyár kezdődött volna odakinn a telepen, úgy volt, hogy tervezni fogok nekik s néhány minta el is készült. Persze, megbukott három hónapra az egész. Egyébként az uram nevével kellett volna csinálnom és nagy titokban, mert ő szégyellte volna, hogy pénzért dolgozzam.

— Hallatlan, hogy mi mindent rejtegettél te csak úgy!... Magad is röstellted, nem? Nagyszerűek vagytok ti! Az én első versemet a fehér liliomról nagy családi gyülekezet előtt olvasta fel a nevelőnőm egy születésnapomon; tiz éves voltam akkor, agyon-ünnepeltek és tö-

1. A halottas kocsi. — 2. A koszorús kocsik. — 3. Közönség a Baross-téren, a hol a gyászmenet a kerepesi-úti temető felé befordult.

KOSSUTH FERENCZ TEMETÉSE. — Jelfy Gyula fölvételei.

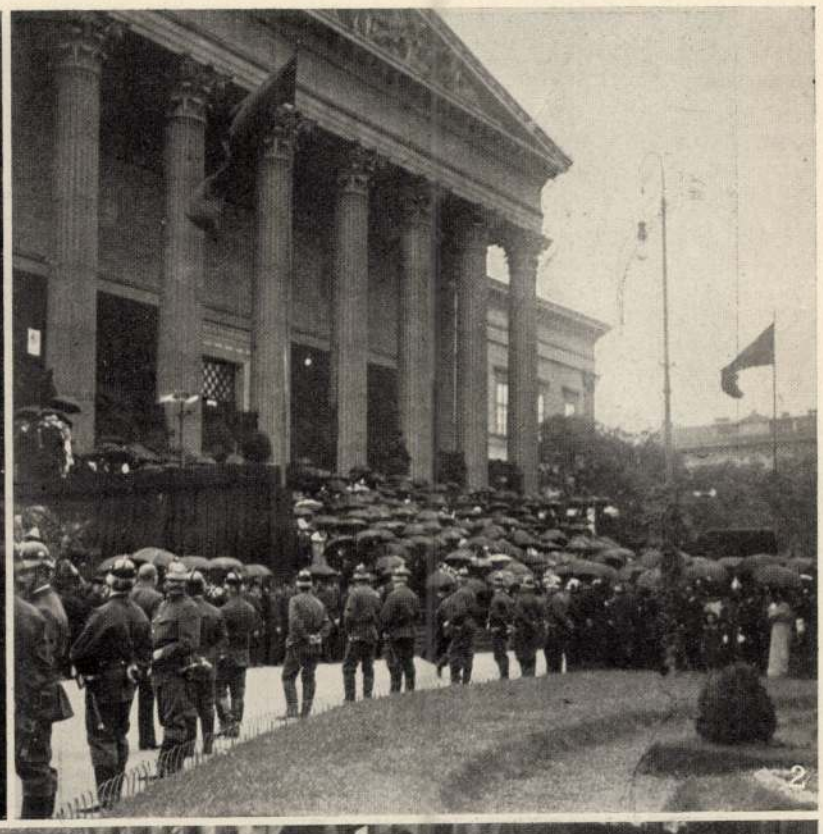

1. A ravatal a Nemzeti Múzeumban. — 2. Gyülekezés a Múzeum előtt. — 3. Kossuth Lajos Tivadar a halottas kocsi után. Mellette Kossuth Ferencz titkárai Jakab Sándor és Pallay Sándor. — 4. Papok a gyászmenetben. — 5. A Múzeumban tartott szertartás után. — 6. Vidéki küldöttség.

KOSSUTH FERENCZ TEMETÉSE. — (Az 1, 2 és 5 Jelfy Gyula, a 3, 4, 6 Balogh Rudolf fölvétele.)

44. SZÁM. 1894. BUDAPEST, NOVEMBER 4. 41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSAGOK együtt { egész évre 12 frt, félévre 6 ‹ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 8 frt, félévre 4 ‹ | Csupán a POLITIKAI UJDONSAGOK { egész évre 5.—, félévre 2.50 | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

HALOTTAK ORSZÁGA.

Zajos, pezsgő élet van pár nap óta odakünn: a halottak országában. A temető széles útjain robognak a fogatok, halom számra viszik a virágot és a sírok közt tolong a gyászolók serege. Cziprus, fenyő, virág, koszorú és lobogó láng mindenütt, mintha nem is holtak, hanem az élők birodalma volna. Halottak napján ilyen a temető, nem szomorít el, sőt fölemel. Élteti bennünk azt a hitet, hogy a síron túl is van élet. Ezt hirdeti fennen a temető kapuja is, melyen ez a sokat jelentő ige a felírás: «Feltámadunk!»

Nekünk még nincsen nemzeti pantheonunk, mint az angoloknak és francziáknak, a hová nagy férfiainkat temethetnők. A pantheont a kerepesi-úti temető pótolja, a melyben ott nyugosznak államférfiaink, íróink, költőink, művészeink, a kik a század dereka óta pihenni tértek. Akár merre járunk, mindenfelé egy-egy történeti vagy ismert néven akad meg a tekintetünk. A sírok közül méltóságosan kiemelkedik *Deák Ferencz* mauzoleuma, mely a temetőt átszelő két hatalmas fasornak a találkozó pontján épült. Hatalmas olasz renaissance épület, melynek kupolája a rajta szövétneket tartó géniuszszal belátszik a városba.

A mauzoleum belsejéből meglepően fehérlik ki a szárkofág, Strobl Alajos művészi alkotása. Deáknak karrarai márványba faragott alakjára megdicsőült arczczal hajlik a haza nemtője. A mikor a tömör érczkapu nyitva van, *Deák Ferencz* kőravatala kilátszik a széles útra, a melynek baloldalán van a *Kossuth Lajos* sírja. Előre küldte a cziprus-ágat, noha maga talán soha sem hitte, hogy egykor itt békés szomszédja lesz nagy politikai ellenfelének.

A két nagy férfiú most egymás közelében pihen.

És hazai földben, Kossuth mellett ott nyugszik felesége, meg a leánya. Évtizedekig pihentek olasz földben, Génuában, az ismert angol temető sürű cziprus bokrai alatt. Kossuth Lajos, a ki a természetben is szerette e fenségest, nem hiában választá szeretteinek nyugvó helyéül e génuai temetőt. Merész hegygerinczen van az a sirkert, a honnan messze kalandozhatik a szem. Egyik felén van Génua, ez a nagyszerü kikötő-város, Kolumbus szülőhelye, s a másik felén elragadó kilátás nyílik a mindig napfényben és virágillatban fürdő Rivierára. A temetővel szemben

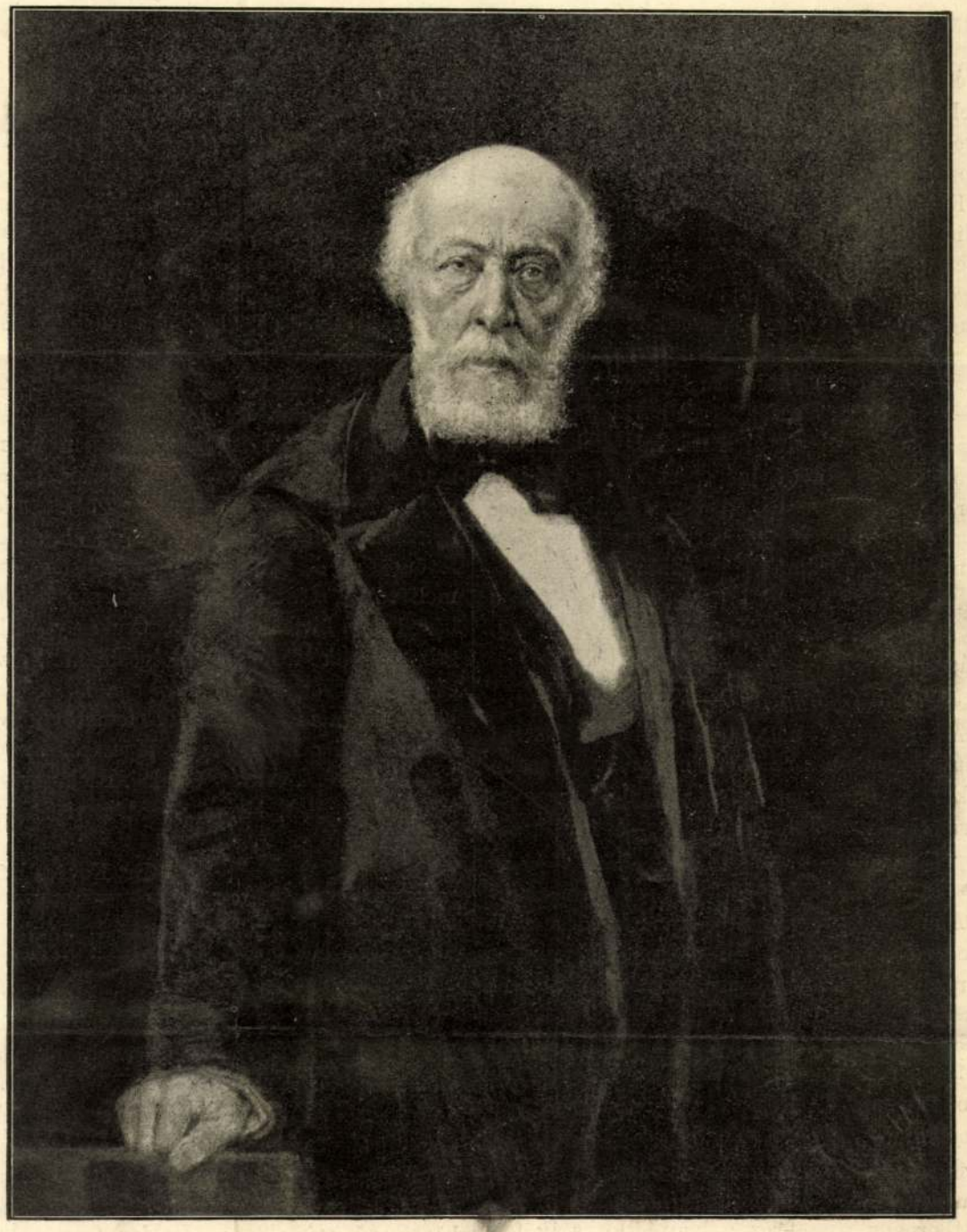

Egy nápolyi fénykép után, mely az eredeti festményről készült.

Atjám arcképe melyet természet után festettem 1886 ban
Nagy Miklósnak
emlékül
Kossuth Ferencz. Nápoly 21.10.94

pedig a hegygerinczlábánál mormola Földközi-tenger végtelen víztükrével. Az egészre a legkékebb olasz ég mosolyog. Valóban képzelni sem lehetne pompásabb temetőt. De Kossuth szeretteinek mégis édesebb lehet a pihenés abban a földben, a melyet életükben olyan rajongással szerettek.

Kossuth sírja igazi búcsújáró hely. A temetés óta nap-nap után százával zarándokolnak ki ide öregek és ifjak, honleányok és gyermekek. Az egyszerü vasrácsos sírnál mindennap megható jelenetek láthatók. A magyar hölgyek soha nem múló kegyeletük jeléül naponta friss koszorút tesznek a fejfára. Tuják, puszpángbokrok és nyiló virágok övezik a sírt, melyet a főváros hatósága is szeretettel gondoz.

Kossuth sírja mögött van a *Batthyány* mauzoleuma, mely szintén kegyeletes érdeklődés tárgya ma is. Újabbkori nemzeti történelmünknek e három kimagasló alakja igy találkozott össze megint a halottak csöndes birodalmában.

Ez a három sír a kerepesi-úti a temető fő nevezetessége. A három sírhoz vezető útak mentén nyugszanak egyes jeleseink.

A Deák-mauzoleum közvetlen szomszédságában egy sorban vannak a gróf Mikes János, Kandó Kálmán, Klapka György, Trefort Ágost, Erkel Ferencz, Irányi Dániel, Kerkápoly Károly és Salamon Ferencz sírjai. Ezek közül az Erkelé, Salamoné és Irányi Dánielé most még jeltelen.

Klapka tábornok sírja fölé halottak napján állították fel az emléket, mely Róna Józsefnek, a jeles fiatal szobrásznak alkotása. Sziklából kifaragott és borostyánnal befutott kereszt alján magas dombormüben emelkedik ki a Klapka tábornok képmása. Feje fölé cserkoszorút tart a nemzet gyászoló géniusza: ifju, szép nő, fejedelmi jelenség; alakját fátyol borítja, mely arczára is le van húzva, a mi valami borongós hangulatot kölcsönöz az egész alaknak; fejére korona van tűzve, balján van a kardja és Magyarország czímere. A tábornok mellképe alatt van csákója, kardja és egy haditerv.

Az emléken, mely sziklaszerű talapzatával is a főeszmét szolgálja, ez az egyszerü felirás van:

«*Klapka György 1820—1892*».

A kerepesi-úti nagy temető, hol a nemzet annyi jelese aluszsza örök álmát, művészi emlékekben épen nem gazdag, míg a külföld nagy városainak temetői, főkép Olaszországban, valóságos múzeumai a szobrászati ábrázolásnak és a művészet alkotásoknak.

A megszokott pyramis alakú sírkövek mellett rendesen a szintén régen megszokott jelképes ábrázolások: térdelő, síró, lefordított fáklyát tartó angyalok egymást váltják föl, s a gazdagok sirboltjainak ékítését is a kőfaragók hétköznapi fölfogására és vésőjére bizták. Az utóbbi időkben azonban bevitték Budapest nagy temetőjébe is a művészi ábrázolást.

Egyike azon újabb síremlékeknek, melyek a közönséges felfogástól eltértek, *Henneberg* Károly altábornagy síremléke, a honvéd lovasság felügyelőjéé. *Strobl* Alajos szépen kivitt műve ez. A művész itt mellőzve a megszokottság formáit és alakjait, az élethez fordult. A sír fölé egy honvéd-huszárt állított, a ki leszállva lováról, szomorúan áll ott, szomorúan, bánatosan lehajtott fővel. A paripa is alá szegzi nyakát. Ez reális felfogás.

Eddigelé a legszebb művészi monumentumot ebbe a nagy sírmezőbe *Zala* György jeles szobrászunk vésője készítette, Csukássy Józsefnek, a «Budapesti Hirlap» egykori szerkesztőjének sírjára. Ott emelkedik a főúton, mely Deák mauzoleumához visz. Özvegye kegyelete állította korán elhúnyt férjének. Az özvegy vigasztalhatatlan gyásza Zala sírszobrának alapeszméje, s meg is hat mindenkit, a ki csak látja az emlékezet beszédes, kifejező kövét, melyből igazi művészet szólal meg. Az emlék törzse egy magas obeliszk, felül az elhúnyt márvány mellszobrával, mely nyugodtan tekint alá. Ez is igen szép munka. De a szobrászati alkotás az obeliszk alján leboruló női alakban nyeri el meghatón kifejező erejét. Ez a márvány alak, mely a fájdalomtól lesújtva omlik össze, s lehanyatló kezével a koszorút nyújtja alá a sírban levőnek, az érzés plasztikus megtestesülése. A mellszobor, szintén karrarai márványból fényképek után hiven ábrázolja Csukássyt. Klaszszikus antik formában dolgozta ki Zala az egész emléket, melynek anyaga is szilárd és ellenálló, nem úgy, mint a temető művészi díszei közül a Hennebergé, Huszáré, Klapkáé, Izsó Miklósé, Reviczky Gyuláé. Ezek porhanyó kőből készültek, kitéve az idők viszontagságainak.

Dr. Kovács Dénes.

atyám mellszobra mely halála után készült

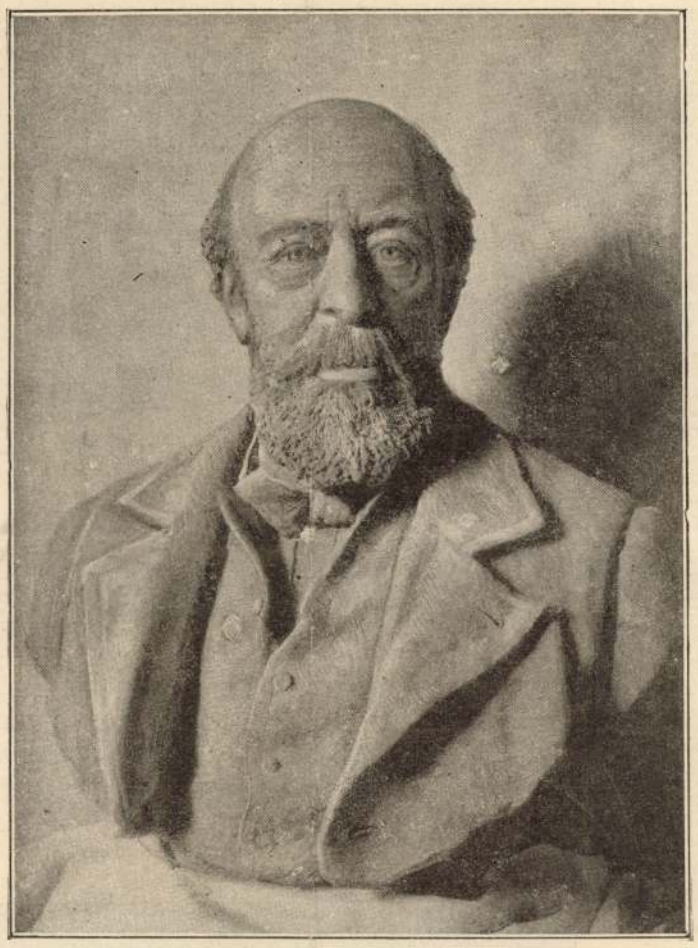

KOSSUTH LAJOS MELLSZOBRA. — Mintázta *Kossuth Ferencz.*

KOSSUTH LAJOS KÉT KIADATLAN KÉPMÁSA.

Már több ízben volt alkalmunk említeni és példákkal is igazolni lapunk olvasói előtt, hogy Kossuth Lajos idősb fia, *Ferencz*, mily szép sikerrel foglalkozik a festő művészettel is. Így 1882-ben («Vasárnapi Ujság» 40. szám) atyjának egy tollrajzú arczképét, 1883-ban pedig («Vasárnapi Ujság» 39. szám) akkor atyja szobáját diszítő három festményének másolatát közöltük következő czímekkel: «Holdas táj», «Alpesi táj» és «Sziklás tengerparti részlet». E képeket általában finom érzés, erő és költőiség jellemzik, bizonyságául, hogy Kossuth Ferencz határozott művészi tehetség. Ezt senki sem tudta jobban, mint édes atyja, ki többek előtt sokszor nyilvánította is sajnálkozását, hogy fia a körülmények miatt hivatásos festőművészszé nem képződhetett. Azok a «körülmények» azonban még sem gátolták Kossuth Ferenczet, hogy a festészettel legalább műkedvelőként ne foglalkozzék olykori üres óráiban.

Most ismét két művét mutathatjuk be másolatban, melyek nemcsak fiúi kegyeletéről, hanem arról is tanúskodnak, hogy Kossuth Ferencz nemcsak festészettel, hanem — a miről eddig nem tudtunk — szobrászattal is foglalkozik, még pedig szintén sikeresen.

Atyjának jelen számunkban bemutatott két arczmása közül ugyanis az egyik egy életnagyságú s Rembrandt modorában készült olajfestménynek másolata, melyet 1886-ban festett természet után. Különösen értékessé teszi ezt a képet a kivitel jelessége mellett az, hogy általános vélemény szerint az elhunyt nagy hazafinak ez a legtökéletesebb hűségű képmása, hívebben hasonlít az eredetihez még a legjobb fényképi fölvételeknél is. A másik arczkép annak a mellszobornak a másolata, melyet már atyja halála után emlékezetből mintázott. Ezen is igen szembetünő úgy a szobrászi ügyesség, mint a nagy hasonlóság, mely azonban könnyen érthető okból a fényképi másolaton kevésbbé tökéletes, mint magán az eredeti mellszobron.

Ezzel a két alkotásával újabb okot szolgáltatott Kossuth Ferencz, hogy őt a festő és szobrász művészet terén a legjelesebb műkedvelők közé soroljuk, a kiben tehát, midőn most köztünk véglegesen megtelepszik, nemcsak közéletünk, hanem művészetünk is szereplésre hivatott erőt nyer. Több festményét az olaszországi kiállításokon is bemutatta, melyekre őt minden évben meghívták, hogy állítson ki valamit. Reméljük, hogy Kossuth Ferencz műveivel ezentúl az itthoni tárlatokon is találkozni fog a közönség.

ISTEN ELŐTT.

Ma-holnap már a révbe érek
S leszámolok veled, te élet
Vád nélkül és panasztalan.
Múltam mélázva átbolyongom
És nézem a jelent lemondón; —
Áldott legyen, mi volt, mi van!

Egy vágy hevített: dalra kelni,
Örök tökélyről énekelni
Tökéletest, mely fönmarad.
Mi hevített, tán hiuság volt,
Nem égi tűz, mely bennem lángolt,
Azért nem érem czélomat.

Tán küldetésem tulbecsültem,
Hozzám nem illőért hevültem,
Tán félre ismerém magam,
Tán napi harczra szánt a végzet,
Hogy mint milljók, jelennek éljek
És veszszen hírem nyomtalan.

Tán kishitű és gyenge voltam,
Ezerszer is eltántorodtam
Örök czélomhoz hűtelen,
Vonzottak földi szenvedélyek,
Csábos hatalma múló kéjnek
Játékit űzte én velem.

Vagy tán nem bennem volt a vétek,
Csupán a sors, csupán az élet
Volt hozzám fösvény, mostoha.
Rab voltam. Űztek életgondok
S lelkem, bár vágya szárnyat oldott,
Szabad nem lehetett soha.

Tán szebb időben, jobb hazában
Lehettem volna igazában
Költő, nagy mester, isteni,
Tán kedvező szelek fuvalma
Hajómat czélhoz vitte volna,
Hová dicsők példája hí.

KOSSUTH FERENCZ.

Kossuth Lajos már a halállal küzködött, mikor a múlt hónap közepén Turinba érkeztem. A magyar sajtónak már akkor Turinban volt egy pár képviselője, a kik azonnal bevezettek a Kossuth lakásába, hol bemutattak *Kossuth* Ferencznek és *Kossuth* Lajos Tivadarnak. A két Kossuth-testvér a beteg-szobával szemben eső billiárd-szobában fogadott bennünket újságirókat, a kik között rendszerint ott volt *Figyelmessy* Fülöp ezredes, a nagy beteg hű barátja is. Mig a betegség tartott, naponta négyszer: reggel, délben, este és éjjel tizenegy órakor jelentünk meg a házban, hogy átvegyük az orvosi jelentést és meghallgassuk a beteg állapotáról a szóbeli értesitést.

Mindig meghatottság vett erőt rajtunk, valahányszor Kossuth lakásának a küszöbét átléptük.

Az első fogadtatásra élénken emlékszem.

Kossuth Ferencz és Kossuth Lajos Tivadar komoly arczczal léptek a szobába, mind a kettő szemén meglátszott a sok virrasztás nyoma.

Mikor hirlapiró-társaim bemutattak, mind a két Kossuth-testvér kezet szorított velem.

Kossuth Ferencz a társasághoz fordulva, így szólt: — «Uraim, a mai jelentés kedvezőtlen; a láz emelkedett, a tüdőgyúladás terjed.»

Első pillanatban az a hibátlan magyar kiejtés lepett meg, a melylyel Kossuth Ferencz beszélt. Majd lebilincselt az a komoly meghatottság, mely egész lényén elömlött. Éreztük, hogy a szive vérzik, mialatt beszél, és nem háborgattuk kérdéseinkkel. Kossuth Ferencz elbeszélte a lefolyt éjszaka történetét, mig egyes részleteket Kossuth Lajos Tivadar mondott el, a ki szintén jó magyarsággal beszél. Mind a ketten tudták, hogy egy nemzetlesi általános érdeklődéssel a turini jelentéseket; azért elmondtak minden lényeges dolgot.

Naponként alkalmam lévén a két Kossuthot hallgatni, meggyőződtem, hogy mind a kettő kitünő előadó. Kossuth Lajos Tivadar egy kissé szótalanabb, de Kossuth Ferencz szivesen beszél, de nem mond soha semmi fölöslegest. A fogadtatások alkalmával Kossuth Ferencz vitte a szót, a mi igen természetes, mert ő neki bámulatos jártassága van az orvosi tudományokban is. Nem egyszer ő maga szerkesztette az orvosi jelentést. Mind a két Kossuth-testvér szálas, derék ember; Kossuth Lajos Tivadar a bátyjánál valamivel alacsonyabb. Borotvált arczuk, olaszosan pödrött bajuszuk van. Arczukon a nyugodt önérzet és férfias határozottság kifejezése ül. Szinte meglátszik rajtuk, hogy sok hányatáson mentek át; de ez nem törte meg, sőt megedzette őket. Atyjukéhoz nem igen hasonlit sem termetük, sem arczuk. Koruknál jóval fiatalabbaknak látszanak.

Megjelenésükben, minden mozdulatukban és modorukban van valami előkelő, úri vonás. Kossuth Ferencz valamivel szertartásosabb az öcscsénél, s van benne olyasmi, a mit másokban pose-olásnak lehet nevezni. Kossuth Ferencznél, a ki őt ismeri, ezt csak természetesnek találja.

Elvégre is Kossuth Ferencz Magyarország egykori kormányzójának a fia, nagy történeti tradicziók között serdült fel, és atyja úgy nevelte, bár mérnöki pályára szánta, hogy reá még nagy hivatás vár Magyarországon. A világ első iskoláit: az oxfordi egyetemet és a turini műegyetemet végezte. Olaszország nagy férfiai, atyjának tisztelői és bámulói alkották társaságát; nem csoda, ha van benne valami a grand seigneurből.

Mindezt csak azért mondtam el, mert itthon időzése alatt voltak, a kik azt jegyezték meg róla, hogy egy kissé feszes és nem könnyen hozzáférhető.

Kossuth Ferencznek csak a külseje hideg; annál melegebb a szive és lelkesedése. Két hosszú héten át éjjel-nappal ott volt beteg atyja mellett, és magam láttam nem egyszer, hogy ez az erős férfiu, a kinek lélekjelenlétéről és lelkierejéről az édes atyja nem egy látogatójának dicsekedve beszélt, sirva jött ki a betegszobából, vagy köny csordult ki a szeméből, a mikor egy-egy fájó emléket eszébe juttattak.

De azért a halálküzdelem napjaiban férfias

KOSSUTH FERENCZ.
Koller utódai (Forché és Gálfy) legújabban fölvett fényképe.

elszántsággal viselte fájdalmát és atyja ápolása mellett talált időt, hogy fogadja a ház vendégeit, sőt vigasztalja családját, noha ő maga nem remélt s az első percztől fogva a legaggasztóbbnak mondta atyja állapotát.

És a halál után mintha csak atyjának nagy lelke őt szállotta volna meg . . . Egymás után fogadta a résztvevő küldöttségeket Olaszországban, majd pedig itthon. S az az ember, a ki négy évtized óta bujdosott idegenben, egyszerre csak megszólalt hazája zengzetes nyelvén s formára és tartalomra nézve egyaránt kiváló beszédeket mondott.

Kossuth Lajos beléje csepegtette lángoló lelkesedését és szeretetét a haza és a nemzet függetlensége iránt. Ez világlott ki minden szavából. Kossuth Lajos nem az idegennek, hanem Magyarországnak nevelte fiait.

Hiszszük, hogy vissza is térnek, különösen Kossuth Ferencz, a ki személyes tapasztalásból is meggyőződhetett, hogy a magyar nép már is szeretettel viseltetik iránta.

Dr. Kovács Dénes.

A WATKIN-TORONY.

A legutóbbi párisi világkiállításnak egyik fő vonzó ereje tudvalevőleg az óriási Eiffel-torony volt, mely 300 méternyi, azaz ezer lábnyi magasságával kétszeresen oly magas volt, mint az eddigi legmagasabb emberi épitmények, a kölni dom vagy a legnagyobb pyramis. A szertelennek kiváló hatása az emberi kedélyre magyarázza meg, hogy ennek az óriási toronynak hire a világ minden részébe rendkivül gyorsan elterjedt, még a Szahara beduinja s a közép-ázsiai sivatag félvad lakói is, kiknek különben a világkiállításról fogalmuk sem volt s Páris nevét is igen ritkán hallják, bámulattal beszélgettek az új babyloniai torony építéséről s a müveltebb nemzetek körében nemcsak a hirlapok, de tömérdek utánzat igyekezett felhasználni a hirneves épület iránt támadt érdeklődést.

Rögtön a kiállítás megnyilta után itt és ott is tervbe vették, hogy most már csak azért sem hagyják meg a francziáknak azt a dicsőséget, hogy a földgömb legmagasabb épülete az övék legyen, hanem még magasabbat építenek. A terv immár testté kezd válni az angoloknál, London közelében az igen csinos Wembley-parkban már hatalmasan emelkedik az új világcsoda, mely teljes 200 lábbal, tehát egy ötödrészszel magasabb, mint az Eiffel-torony. A hatalmas épületből, melynek alapozási munkálata csaknem két évet vett igénybe, most már az első emeleti rész teljesen készen van s mivel állandóan százötven ember dolgozik rajta és a további munkálatok aránylag könnyebbek, nagyon valószinű, hogy a jövő évben teljesen elkészül.

Az új óriási tornyot, melynek vázlatát az Eiffel-toronyéval együtt az összehasonlítás kedveért egyenlő méretekben mutatjuk be, a közvélemény már elkeresztelte Watkin-toronynak Sir Watkin Eduardról, ki a merész terv megvalósítása érdekében legtöbbet fáradt és áldozott. Különben a rajzokat Stewart készítette s az építésnél egész sereg hires szakember vesz részt, köztök Heenan és Fronde, kik Blackpoolban egy 500 lábat meghaladó magas tornyot építettek. Terv szerint a torony lényeges alkatrészei aczélból lesznek, melynek összes sulya 7 ezer tonna lesz s költsége legalább két millió forint.

A torony alakja, miként képünkön látható, lényegesen eltérő lesz az Eiffel-félétől, különösen a lábak és a felhuzó gépek elhelyezése tekintetében. Az eredeti terv szerint a toronynak nyolcz lábunak kellett volna lenni, tényleg négy lábat építették, de mindenik láb négy-négy darabból áll külön talapzaton. A lábakban lesznek elhelyezve a felhuzó-gépek. Ezek közül kettő az első emeletig (150 láb) halad, kettő azonban egész 900 láb magasságig. Mindenik önálló a többitől s szárnyasgépek hajtják. Az egyes lábak sulya 10 tonna s talapzata 9 láb széles, $7^1/_2$ láb hosszú s háromnegyed hüvelyk vastag. Gondoskodva van kellőleg, hogy a felhuzó gépek egész biztosan működjenek, és hogy az épület minden része teljesen szilárd maradjon vihar esetén is. Most az építésnél mind a négy láb aljához külön vasútvonalakat építenek, hogy az építő anyagokat könnyebben szállíthassák s ugyan e czélból négy villamos darut használnak, melyek közül azonban csak egy képes 500 lábnál magasabbra hatni.

Mivel a Watkin-torony 165 lábnyira van a tenger szine felett, tehát már jelentékenyen magasabban, mint London nagyobb része, elképzelhető, hogy tetejéről mily nagy területet lesz lehetséges áttekinteni. A teljesen elkészült felhuzó-gépeken naponként 60.000 embert lesznek képesek a tetőre eljuttatni. Különben három nagy emelete lesz az épületnek. Az első emeleten, mely 160 lábnyira van a földszinttől s körülbelül 200 négyzetláb nagyságu, boltok, vendéglők, s más mulatóhelyek és egy nagyobb hangversenyterem lesz. A második emeleten, 500 lábnyi magasságban, ugyanily épületek lesznek, de természetesen kisebb méretekben, mivel

a terület itt már jelentékenyen kisebb. A harmadik emeleten lesz postahivatal, telefon-állomás és egy pár más apróbb épület. Jobbra a tetőn elhelyeznek egy csillagvizsgáló-szobát s továbbá a hatalmas villamlámpát, melynek fénye számítások szerint 100 kilométernél jóval távolabb is látható lesz.

Mondanunk is felesleges, hogy a Wembley-park, hol a hatalmas épület emelkedik, London minden részével igen élénk összeköttetésben fog állani. Különben a nagy angol világváros környéke már is hires arról, hogy a közlekedés pompás és rendkivül olcsó. A parkban igen szép vizesés, nyolcz hold kiterjedésü mesterséges tó, óriási cricket-játszó terület, gyönyörü ligetek óriási fákkal vannak; újabban negyedmillió forintnyi költséggel külön szép épületeket készítettek. Ha az óriási torony nem vonzaná is a közönséget, maga a park nem volna érdemetlen a meglátogatásra, igy természetesen London millióinak egyik legkedveltebb szórakozó helye leend.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Fejes István összes költeményei. Budapest 1894. A két vastag kötetből álló gyüjtemény egy közel négy évtizedes derék költői pálya maradandó emléke. Szerző nyugodt öntudattal tekinthet vissza a gazdag aratásra; nem félhet a lelkiismeret keserü vádjától, mert a talentumot, melyet a gondviselés kegyelme reá bizott, valóban jól gyümölcsöztette. Nem a külső termékenységről szólunk, harminczkilencz év alatt kétségkívül többet is lehetett volna irni, hiszen voltak évek, — a mint a tartalomjegyzék kronológikus adataiból látjuk, — melyeknek összes termése alig állt nehány kisebb lyrai költeményből; de azért a gyüjtemény, úgy a mint jelenleg előttünk fekszik, egy mély érzésü költői léleknek teljes egészét tükrözi vissza. Fejes István is azok közé a költők közé tartozik, kik nem tüneményszerüen jelennek meg, hanem egészen szerényen kezdik pályafutásukat s tehetségük csak később ás mélyebb medret magának. Költői működésének első 10—15 évéből is van ugyan több csinos verse, de olyan, mely erősebb, eredetibb tehetség bélyegét viselné magán, aligha. Költői egyéniségének ereje azokban a panaszos költeményekben nyilatkozik meg először, melyekben összeomlott boldogságát siratja, majd azokban az erős szenvedélylyel irt dalokban, melyekbe az új szerelem édes lángját önté. Családi és szerelmi költeményei, melyek a kötetnek első részét képezik, sürün váltakoznak oly darabokkal, melyekhez a természet szolgáltatta az ihletet, vagy a melyekben a költő eszmélkedő, vallásos lelkülete szólal meg. A kötet második része — bár szerző külső látható jellel nem osztja különböző cziklusokra gyüjteményét — hazafias érzelmeket szólaltat meg, mely érzelmek olykor a legszükebb értelemben vett haza, a szülőföld és vidékének körére szorítkoznak, néha ellenben az emberiség egyetemes érdekeit ölelik fel. A kötet harmadik részének változatos tartalmát kisebb elbeszélő költemények alkotják, a balladától és románcztól a genreképig és a szatirikus meséig, sok műfaj van itt képviselve, sőt a szatira is, metsző éllel. Fejes István költészetének nem utolsó jelessége a tősgyökeres, erőteljes nyelv, melynek bár sokszor nincs elég lágysága, hajlékonysága, de annál alkalmasabb a szenvedélyek tolmácsolására és a természeti képek színgazdag festésére, mint a milyen a következő két sor is:

«Megeredt a kis mag s hogy csirába hajtott,
Egy tűhegynyi fűszál törte át a hantot.»

Az első kötetben, mely a lyrai és vegyes költemények gyüjteménye 1855—1893-ig, számos műfordítás is van, főleg angol költőkből, Mooreból, Wordsworthból, stb.

A harmincz ívre terjedő második kötetet három nagyobb költői beszély és két szomorújáték tölti meg. A költői beszélyek közül az első, «Egy szép asszony» a Kisfaludy-társaságnál jutalmat nyert pályamü, Byron modorában tartott s lélektani alapon épült modern tárgyú elbeszélés. Ugyanezt mondhatjuk «Kamilló»-ról — ez a czíme a harmadik költői beszélynek, — míg a második, «Vas Pista», népies elbeszélés a szabadságharczból. A két színmű közül az egyik római tárgyú («Lucius Junius Brutus»), míg a másik, az «Egy csók» Bánfi Dénes és Béldi Pál tragédiáját állítja szemünk elé, ugyanazt a tárgyat, melyet Szigligeti Ede, «Béldi Pál» czimü szomorújátékában szintén feldolgozott. Fejes István költeményeinek gyüjteményéből már lapunk mult számában is közöltünk mutatványul két eredeti költeményt. Álljon itt még belőle egy fordított költemény:

A kakukhoz.
(Wordsworth.)

Hallottalak, víg jövevény,
S örülök, hogy hallottalak;
Madárnak hivjalak-e én?
Vagy bujdosó hang vagy te csak?

Hogy üldögélek e gyepen,
Kettős kiáltás hangzik el;
Itt, vagy amott? melyik hegyen?
Egyszerre távol és közel.

Bár csak fecsegsz a völgynek itt
Napfényről is, virágrul is,
Mégis meséd ugy elmerit,
Hogy álmodom már magam is.

Tavasz kedvencze, hármas üdv!
Ezért nem vagy nekem madár;
De egy titok, hang, mely megüt
S lény, a ki látatlanba' jár.

Az, kit fiu koromba' rég
Kutattam; az, oh, az a hang,
Melyet ezer felé lesék,
Ágon. bokorban, fent, alant!

Sokszor futék, hogy lássalak,
Erdőben és sík téreken;
De föl sohse találtalak,
Csak vágy, remény valál nekem.

De végre most megles szemem
S pihenve itt a pázsiton,
Látlak, a mig elképzelem
Az én, az én aranykorom.

Ha majd a földrül elmegyünk,
Oda a tünde árnyba át;
Boldog madár! az a helyünk
Éppen a te tündérhazád!

Az ifju szerzetes. *Bölcselmi költemény. Irta Palágyi Lajos. Előszóval kisérte Palágyi Menyhért. Budapest 1894.* E költemény, úgy látszik, fordulópontot jelez Palágyi Lajos tehetségének, vagy helyesebben költői irányának fejlődésében. Szeretjük hinni, hogy annak a zavaros forrongásnak, mely a fiatal költőt eddigelé jellemezte, vége van s ezentul tisztább szemmel, tisztultabb kedélylyel nézi a világot. Nem akarjuk vádolni régi hibáiért, hiszen forrás közben még a nemes bor is sok salakot hány fel s az ember csalódások árán, tévelygések után jut az igazsághoz. Palágyi ebben az új költeményében, szakítva eddigi világnézletével, egészen az eszményi iránynak hódol, költeménye a mint a szerző testvére, Palágyi Menyhért, a kötethez irt szép és tartalmas előszavában kiemelte, ennek a lelki átalakulásnak allegorikus rajza.

«*Az ifju szerzetes* — úgymond az előszóban Palágyi Menyhért, szavait öcscséhez intézve, — tulajdonképen nem tartalmaz egyebet, mint azt az állhatatos küzdelmet, melyet benső szabadságodért önmagaddal és a külső viszonyokkal vivtál. A szellemek, melyek hősödnek megjelentek, ugyanazok, melyek téged kisértetbe vittek. A három démon közül a harmadik az, ki az emberi társadalomra vonatkozó, az összeség boldogságára irányuló álmaidat kifejezésre juttatja; és hogy még ezt a démont is elutasítod magadtól, annak a jele, hogy korunk legveszedelmesebb illuziója fölött is győzelmet arattál. A trón a te költeményedben nem jelképez egyebet, mint a külső társadalmi sikert, melyet a külső társadalmi szereplés eszközeivel arathatunk; a kolostor pedig symboluma a magába szállásnak, a magunk fölött nyert diadalnak, az Istenhez való lelki fölemelkedésnek. Hősöd bukik azért, mert nem marad hű szivének igazabb sugalmához, nem tud még teljesen bezárkozni vallásos ihletének fellegvárába, nem tud ellenállni a hatalmi vágy csábításainak és fiatalos hévvel oly actióba sodortatja magát, mely ellenkezik saját lényének mélyebb vonásaival, minélfogva bensőleg hajótörötté kell válnia.»

A drámai költemény meséje dióhéjba szorítva a következő. Egy királyfi, kit nagybátyja megfosztott trónjától, kolostorba menekül, hol az apát, saját sürgető kérésére szerzetesnek szenteli föl. Alig mond azonban búcsút a külső világnak, küldöttség jelenik meg, élén egy püspökkel, hirül hozva, hogy hivei fegyvert fogtak a bitorló ellen s könyörögve kérik, álljon a sereg élére s vivja ki magának a trónt, a hazának a nyugalmat. Sokáig ellenáll, de végre enged. Diadalmasan nyomul előre s nagybátyját, ismeretlenül, párharczban megöli; de a mint felismeri a holtat, föltámad lelkében az önvád, a megszegett fogadalom is gyötörni kezdi. A harczba hiába hivják vissza hivei, ő már leszámolt a világgal, kardjába dől. A cselekvény elég sovány, de ezt kisebb bajnak tartjuk, mint azt, hogy az alakok csak elvont eszmék képviselői, nem pedig hús-vér emberek. A bölcselmi mélység a valódi emberek szerepeltetése által nem szenved szükségképen csorbát. A költemény azonban daczára e hiánynak mindvégig élvezetes olvasmány, van benne sok költőiség és szép gondolat. A kötet ára 1 frt 20 kr.

Elbeszélések. A novella-kötetek nagyon gyakoriak az utóbbi időkben. A lapok tárczái Budapesten úgy, mint a vidéken, sok apró elbeszélést, rajzot, tárczaczikket közölnek. Toll, ambicióval és a nélkül, mindenfelé foglalkozik a kelendő irodalmi genre-val, melyből a lapok napjában annyit követelnek. Ezeket a szerzők később önálló kötetekben is összegyűjtik, nem épen válogatva. A nagy terméssel épen nem áll arányban az irodalom igazi gyarapodása. A legközelebbi egy pár napon három kötetnyi elbeszélést kaptunk: *Köny és mosoly*, apró történetek az életből, irta Hevesi Jenő. Megjelent Szegeden Endrényi Imre könyvkereskedésében. Tizennégy elbeszélés van a kötetben. Ára 1 frt 50 kr. — *Elbeszélések*, irta Mártonffy Imre; szerző sajátja, s megjelent Budapesten tizenkét kisebb elbeszéléssel; ára 1 frt. — *Apró történetek*, irta Kovács Elemér. Tizenhét apróság foglalja el a kötetet, mely Ungvárt Lévai Mór nyomdájából került ki s ára 1 frt 20 kr.

A Természettudományi Közlöny áprili füzete egészen *Kossuth* emlékezetének van szentelve, mert e nagy szellem rendkivüli ismeretei a természettudományokba is behatoltak, s tollával nem egyszer szolgálta e tudományt. Kossuthnak ezeket a czikkeit, egyesekhez e nemben intézett leveleit gyüjtötte össze a «Természettudományi Közlöny» s *Vartha* Vincze műegyetemi tanár és akadémiai tag irt hozzá bevezetést. Kossuth természettudományi dolgozatai 58 sürün nyomtatott oldalt foglalnak el. Az első Kossuth 1876-iki levele, melylyel a természettudományi társulat alapító-tagjai közé lép; aztán levele Herman Ottóhoz, majd értekezése a csillagok szinváltozásáról (Mednyánszky Sándorhoz, 1871.), a monsummannói kénes barlang leirása, hol Kossuth csúzos baját gyógyította (levél Mednyánszky Sándorhoz, 1871.), az életerőről irott természetbölcsészeti levél (1876.), két botanikai levél dr. Szontagh Miklóshoz (1892), egy Janka Viktorhoz, Kossuth növénygyüjteményéből, a Saxifraga florulenta rajzával, (ez utóbbi két közlemény és rajz először a «*Vasárnapi Ujság*» 1878-ki évfolyamában jelent meg), továbbá nagy értekezése a természettudományi nem- és fajnevek kérdéséről (Helfy Ignáczhoz, 1884) és az 1842-iki első magyar iparmükiállításról szóló jelentések. A gyüjtemény érdekes kiegészítő rész Kossuth nagyságához, ki agg korában is folytonos figyelemmel kisérte a tudományok fejlődését, ismeretei mindig lépést tartottak minden téren, épen úgy mint stilje és előadása.

A törvény előtt. Törvényszéki jelenetek. Irta *Balázs* Ignácz. A kik a törvénytermek komor falai közt lefolyó jeleneteket humoros világításban is szeretik látni: sok szórakozást találhatnak a kötetben, mely fürge tollal rajzolta le a törvényszéki termek leggyakoribb alakjait, s ügyesen emeli ki a komikus helyzeteket. A kötetben 33 vázlat van s ára 1 frt.

Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben czimü nagy néprajzi vállalatnak most megjelent 202. füzete «Magyarország» IV. kötetének az ötödik füzete. Az egészet egy közlemény tölti be, t. i. *Pasteiner* Gyula «Építészeti emlékek a Dunántúl» czimü dolgozatának a folytatása, mely különösen a régi templomok és várak ismertetésével foglalkozik. Az adatok összegyüjtése és földolgozása nagy alaposságról tanuskodik. Az egész tárgyalásból meglátszik, hogy a szerző nem egyszerüen forrásmunkákból, hanem személyes tapasztalatai és helyszini tanulmányai alapján készítette kiváló érdekességü dolgozatát. A füzetet diszitő tizenkét rajz mind igen sikerült. E szép rajzok közül kettő *Cserna* Károly, kettő *Dörre* Tivadar, négy *Háry* Gyula, egy *Kimnach* László és három *Rauscher* Lajos művészeinktől való. A vállalat a m. kir. államnyomda kiadásában s Révai-testvérek bizományában jelenik meg. A színes borítékban kiadott füzetek bármely hazai könyvárusnál megrendelhetők úgy egész évfolyamokban, mint egyenként. Egy-egy füzet ára 30 kr.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre --- 6 » | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre --- 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre --- 3 » | Külföldi előfizetésekhez a postailag. meghatározott viteldij is csatolandó.

40-ik szám 1882. BUDAPEST, OKTÓBER 1. XXIX. évfolyam.

KOSSUTH LAJOS.

Már hogy még ebben is nagy, rendkivüli legyen, a gondviselés megadta neki a nyolczvanadik évet. De ha a sors ebben hasonló mértéket akarna használni azzal, melylyel neki a szellemi és erkölcsi képességeket kimérte, akkor még őt sokáig kellene itt közöttünk megtartani, jóval tul az emberi élet szokott határain.

Es ama bizonyos hajléktól, hova évtizedek óta bucsut jár a köztisztelet, visszaérkező zarándokok leirásai után kegyeletébresztő külseje, de sőt a saját következtetéseink nyomán is, a kik csak épen most olvassuk egy legujabb üzenetét, szellemereje üdeségének oly bizonyitékait veszszük, hogy örömmel engedjük át magunkat a hitnek, miszerint a sors fönnebb jelzett kedvezményében még részesülhet is. Ha milliók legőszintébb szeretetének melegében van valami láthatlan, titkos éltető erő, mely kihathat arra, a kinek földi alakja körül annak sugarai összpontosulnak, akkor ő még élni és e földön járni fog még sokáig, talántán egész odáig, miglen végre majd maga mondja az uj testamentom egyik megható szent aggastyánával: Nunc dimitte domine servitorem tuum...

Van-e a hazában magyar, a ki ezt neki, a ki ezt *önmagának* ne kivánná? Hiszen mindnyájunk sorsa jó, mikor a haza sorsa olyan jó lenne, hogy ő már nyugodtan, nagy álma valósultával, vagy annak biztos reményével merné rólunk levenni és örökre behunyni szemeit!

Miért ne ringathatnók magunkat e hitben? Hiszen van *egy* módozata, lehetősége annak, hogy e haza boldogsága teljéhez érhet azon az uton is, mely az ő lángelkének türelmét kimerité. A mi egyszer már *volt*, miért volna az ujból lehetetlen? Az a világbirodalom, egy nagy Anjou helyett egy nagy Habsburggal, ős Buda várában?

Miért ne fogadhatná ő ezt el, miért ne örülhetne ennek hazafi szive egész izzó hevével, hiszen ha e látomány valósul, nem mondhatná-e el büszke tudattal, mint az önállóság eszméjének magvetője, «et quorum pars magna fui?» Ki lehelt a magyar lélekbe *önérzetet*, ki teremté a *vágyat*, az elszánt akaratot, hogy kevesebbel be ne érjük?

De ne politizáljunk... Ne zavarjuk

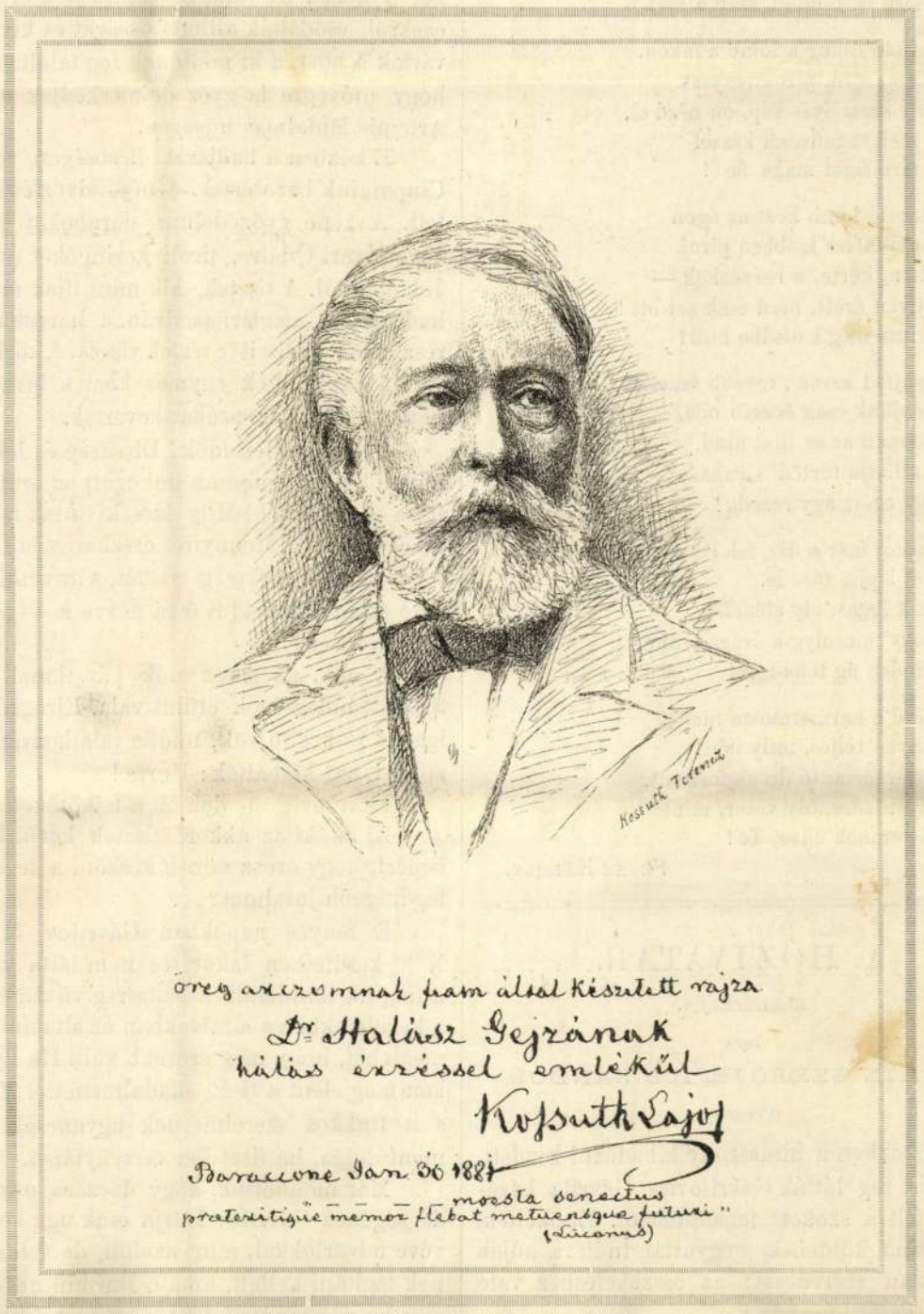

meg e kegyeletes alkalom gyöngéd hangulatát, a szeretet ama drága, ritka összhangját, mely minden tábort egyesit ez örömnap hősének tisztelt alakja körül.

Örüljünk, hogy megértük és ünnepelhetjük Kossuth születése nyolczvanadik évének fordulóját. Kivánjuk egy szivvel-lélekkel, hogy velünk együtt lássa meg a nemzeti lét diadalának ama legdicsőbb nagy napját, melyen *Rákóczi* és *Széchenyi* szellemei kibékülve ölelkeznek össze az egekben!

VAJDA JÁNOS.

ŐSZI REGGEL.

Jöszte, kedves, a szabadba,
Szétoszlott a köd megint.
Kertünk olyan mint a lányka,
Mikor fátyolát lehányta
És kaczéran széttekint.

Oh ne mondd: hogy nyáron szebb volt,
Forró nap hüs árnyival,
Elmerengni sűrü zöldjén,
Illattal s zenével töltvén
Rózsa s fülemile-dal.

Mikor a liljom virágzott
S felfolyók, koszorubán,
Illatot hintett a szekfü,
Rajta lepke, s fürge reptü
Méhe zsongott lassudan.

Liljom eltört, rózsa széthullt,
Szekfüt a szél elsepert;
Leszaggatva a folyondár,
A madárfészek se' zsong már ...
S még is, hidd el, szép a kert.

Tarkán csüng a lomb a fákon,
Sárga, zöld, piros vegyest.
Mily szeszélyes kép, oh nézd el,
A melyet művészi kézzel
A természet maga fest!

Ritkuló lomb közt az ágon
A gyümölcs szebben pirul.
Alma, körte, a baraczkok —
Milyen érett, nézd csak azt ott!
Érints meg s öledbe hull!

Nyujtsd karod', tovább vezetlek,
Menjünk csak közelb oda,
Honnan az az illat árad,
S áthatja fürtöd' s ruhádat:
Egy egész ágy rezeda!

Naptól már a dér felolvadt,
Óva lépj a fűre le.
Itt a lugas, oly zöldellő,
Hogy' mosolyg a drága szőllő,
Minden ág telis-tele!

Nézd e harmatmosta fürtöt,
Milyen teljes, mily üde!
Méz-csorrantó drága formint,
Olyan édes, oly vidor, mint
Életemnek üdve, Te!

SZÁSZ KÁROLY.

A HÓZIVATAR.

ELBESZÉLÉS.

IRTA

PUSKIN SZERGJEJICS SÁNDOR.

(Vége.)

Időközben a kisasszony lábadozni kezdett. Vladimirt rég látták Gávrilovics Gávrila házánál. Ő félt a szokott fogadtatástól. Eltökélték, hogy utána küldenek, s egyuttal tudtára adják a váratlan szerencsét: az összekeléshez való beleegyezést.

De mily nagy vala bámulatuk a nenárodovói birtokosoknak, midőn válaszul szives meghivásukra félig őrült gondolatokat tartalmazó levelet kaptak! Vladimir ugyanis kijelentette, hogy többé házukba soha sem teszi be a lábát és kérte őket, hogy feledjék a szerencsétlent, kinek egyedüli reménye a halál. Néhány nap mulva megtudták, hogy Vladimir seregéhez tért vissza. Ez történt 1812-ben.

Sokáig nem merték erről értesiteni a lábadozó Mását. Ő soha sem emlegette Vladimirt. Néhány hónap mulva, midőn azok sorában találkozott nevével, a kik kitüntették magokat és Borodinónál sulyosan megsebesültek, elájult és szülei attól féltek, hogy betegsége visszatér. De hála Istennek, az ájulásnak nem voltak komolyabb következményei.

Más oldalról érte őt a csapás: Gávrilovics Gávrila meghalálozék s őt hagyta összes birtokainak örököséül. Azonban ez öröklés nem vigasztalta meg s hiven osztozkodék a szegény Petrov Párászkovja fájdalmában és megesküdött, hogy őt soha el nem hagyja. Együtt hagyták el Nenárodovot, mely csak balsorsukra emlékeztetett s az X*** birtokra vonultak.

A házasulandók itt is körül rajongták a kedves fiatal leányt; de ez senkinek sem nyujtott reményt. Némelykor azt tanácsolta neki anyja, hogy válaszszon magának valami barátot; Gávrilov Márja ilyenkor fejét csóválta és elgondolkozott. Vladimir nem volt többé az élők sorában, egy nappal előbb meghalt Moszkvában, mielőtt a francziák oda bevonultak volna. Mint látszék, Mása kegyeletben tartotta az ő emlékét; legalább igen ügyelt arra, a mi reá emlékezteté: a könyvekre, melyeket olvasott vala, a rajzokra, jegyzetekre és versekre, melyeket ő hozzá irt vala. A szomszédok értesülvén ezekről, csodálták állhatatosságát és kiváncsian várták a hőst, a ki méltónak fog találtatni arra, hogy utóvégre is győzedelmeskedjék e valódi Artemis fájdalmas hűségén.

E közben a hadjárat dicsőségen véget ért. Csapataink hazatértek. A nép üdvözlésökre sietett. A zene győzedelmes darabokat játszott: Vive Henri Quatre, tiroli keringőket és áriákat Jokonde-tól. A tisztek, kik mint ifjak mentek a hadjáratba, megférfiasodván a harcztéren, keresztekkel feldiszitve tértek vissza. A közkatonák vigan beszélgettek egymás közt s beszédjökbe német és franczia szókat kevertek.

Feledhetetlen idők! Dicsőség és lelkesedés napjai! Mily hangosan dobogott az orosz sziv a haza említésénél! Mily édesek voltak a viszontlátás könyei! Mennyire összhangzóan egyesitettük a népbüszkeség érzetét, s az uralkodóhoz való szeretetünket! S ő rá nézve is — mily pillanat volt ez!

A nők, az orosz nők páratlanak voltak. Szokott hidegségök eltünt vala. Elragadtatásuk igazán részegitő volt, midőn találkozván a győzőkkel, azt kiabálták: Hurra!

És a levegőbe dobták a fejkötőket.

Ki az, ki az akkori tisztek közül be nem ismeri, hogy orosz nőnek köszöni a legszebb, a legdrágább jutalmat?...

E fényes napokban Gávrilov Márja az X*** kerületben lakott és nem látta azt, mint ünneplik mindenütt a hadsereg visszatértét. De a kerületekben s a falvakban az általános öröm, meglehet, hogy még erősebb volt. Ha ily helyeken megjelent a tiszt, diadalmenettel fogadták s a frakkos szerelmesnek ugyancsak rosszul ment dolga, ha tiszt lőn versenytársa.

Már mondottuk, hogy daczára minden hidegségének Gávrilov Márja csak ugy körül volt véve udvarlókkal, mint azelőtt, de valamennyinek tágitani kellett, midőn Burmin nevű sebesült huszárezredes jelent meg kastélyában, érdekesen halvány arczával, mint azt az ottani hölgyek mondták.

Ő körülbelül huszonhat éves lehetett. Szabadságidejét jött élvezni birtokára, mely szomszédos vala Gávrilov Márja falujával. Gávrilov Márja nagyon kitüntette őt. Jelenlétében oszladozott szokott komolysága. Nem mondhatnám, hogy kaczérkodott volna vele; de a költő, látván magatartását, azt mondhatná:

Se amor non è, che dunche?...

Különben Burmin igen kedves fiatal ember volt. Olyan fővel volt megáldva, mely tetszik a nőknek: udvarias és figyelmes, minden igény nélkül és hozzá kedélyes társalgó. Társalgása Gávrilov Márjával nyilt és őszinte volt; de bármit mondott vagy tett volna is ez, lelke s tekintete mindenben követték őt.

Burmin csendes és szerény természetünek látszott, de a fáma azt mondta róla, hogy valamikor igen nagy udvarló volt és ez nem is ártott neki, Gávrilov Márja véleménye szerint, ki, mint a fiatal hölgyek átalában, élvezettel mentegette a csintalanságokat, melyek a jellem merészségét és tüzességét képezik.

Azonban mindenekfölött ... daczára őszinteségének, érdekes halványságának, felkötött kezének, a fiatal huszár hallgatása mindenekfölött leginkább felkölté kiváncsiságát és képzeletét. Be kellett vallani, hogy nagyon is tetszik a huszárnak; hihetőleg ő is éleslátása és tapasztalatainál fogva beláthatta, hogy őt megkülönbözteti; mi lehet hát annak az oka, hogy még eddig nem láthatta őt lábainál, s nem hallhatta vallomását?

Mi tartóztatta őt? a félelem-e, mely elválhatatlan az igaz szerelemtől, a gőg vagy tán egy ravasz udvarló kaczérkodása? Mindez talány volt előtte. Jól megfontolván a dolgot, ugy találta, hogy ennek oka egyedül a bátortalanságban keresendő s azért eltökélte magában, hogy fokozott figyelmetessége, sőt a körülményekhez mérten nyájassága által is felbátoritja őt.

Egészen váratlan megoldást tervezett s türelmetlenül leste a regényes vallomás pillanatát. A titok, bármily természetü is, mindig kellemetlen az asszonyok előtt. Hadi tettei meghozták a kivánt sikert: Burmin annyira gondolkozóvá lőn s fekete szemeit oly tüzzel függeszté Gávrilov Márjára, hogy a döntő pillanat, mint látszék, közeledett. A szomszédok mint valami bevégzett tényről beszéltek a lakodalomról s a jó Petrov Párászkovja örült, hogy leánya végre is magához méltó férjet talált.

Az öreg asszony egyszer magánosan ült a vendégszobában és a grande-patience-vel foglalatoskodék, midőn Burmin a szobába lépett és Gávrilov Márja után tudakozódott.

— A kertben van, — mondá az öreg, — menjen hozzá, s én itt fogom önöket várni.

Burmin elment, az öreg asszony pedig keresztet vetett magára s azt gondolta: «talán a dolog ma mégis véget ér!»

Burmin a tó partján fűzfa alatt ülve találta Gávrilov Márját, ki regényt olvasott, s fehér ruhába volt öltözve, mint a regény hősnőjéhez illik. Az első kérdések után Gávrilov Márja szándékosan nem tette élénkké a párbeszédet, s ez által növelte a kölcsönös zavart, melytől csak haladéktalan és határozott vallomás által lehetett megszabadulni.

S ugy is történt: Burmin érezvén helyzetének válságosságát, kijelenté, hogy régóta keresi az alkalmat, hogy kitárja előtte szivét s pár percznyi figyelmet kért. Gávrilov Márja bezárta a könyvet s beleegyezése jeléül lesütött szemeit.

— Én szeretem önt, — szólt Burmin, szenvedélyesen szeretem... Gávrilov Márja pirult s még inkább lehajtotta fejét.

KOSSUTH LEGUJABB ARCZKÉPE.

A «Vasárnapi Ujság»-nak több izben volt már alkalma Kossuth Lajos arczképét közölhetni. Legutoljára azt az arczképét mutattuk be, melyet a Kossuthnál járt czeglédi küldöttség tagjai számára emlékbe készült fényképi fölvétel után rajzoltattunk. Ugy tudjuk, hogy ez volt az utolsó fényképi fölvétel s Kossuth Lajos azóta nem fényképeztette le magát.

A kép, melyet ezuttal mutatunk be olvasóinknak, több oknál fogva mondható nagybecsünek. Legujabb arczképe nagy hazánkfiának, s eredetének alkalma ép ugy, mint története drága emlékké teszi, s értékét, melylyel önmagában is bir, csak fokozza.

Dr. Halász Géza országgyülési képviselő és Zlinszky Istvánné urnő kezdeményezésére és buzgó fáradozására történt, hogy Kossuth Lajos édes atyjának, Kossuth Lászlónak sirja fölé diszes emlékkő emeltetett a dabasi temetőben. Kossuth Lajos e gyöngéd figyelmet, mely fiui szivének olyan jól eshetett, nem kevésbbé gyönmondható. A kép erőteljes, biztos vonásokkal tünteti föl a szelid, nyugodt arczot, melyről annyi lélek és oly jóságos érzés tükröződik vissza. Egy bölcs arczképe ez, de a ki tudatával van életerejének s a nagy kor terhével vállain is egyenesen áll és ép oly bátran néz szembe a jövővel, mint a mily nyugodt lélekkel tekinthet vissza a multra, mintegy czáfolatául az arczkép alá jegyzett klasszikai csüggedésnek.

A kiknek Kossuth Lajost az utóbbi időkben láthatni alkalma volt (mint pl. Helfy Ignácz, Mocsáry Lajos, Németh Albert országgyülési képviselők), mind azt állitják, hogy Kossuthnak nem jelent még meg arczképe, mely oly hiven tüntetné föl vonásait, mint az, melyet fia Ferencz készitett.

Egy kiváló műértő, a ki Kossuth Lajost személyesen is ismeri, következőleg nyilatkozott Kossuthnak fia által készitett képéről:

«Az ősz államférfiu ez arczképe, mely az előttünk ismert vonásokat virtuóz ecsettel tárja elénk, különösen a szemek élénksége és az arczgéd s őt kiválóan jellemző módon kivánta viszonozni. Arczképét küldé meg mind a kettőnek, művészi faragásu keretben, olajba festve, miniatur-alakban, melynek becsét — a művészi kivitel mellett nagyban emelte az, hogy mind a két — egyforma — képet Kossuth Lajos idősb fia, Kossuth Ferencz festé, ki máskor sem közönséges ügyességgel kezeli az ecsetet, ezuttal azonban, midőn annak vonásait a sziv melege is vezérlé, oly sikerült művet teremtett, melytől a számos műértők is, a kik megtekintették, meg voltak lepetve.

Néhány hónappal később Kossuth Lajos tollrajzban is megküldé arczképét dr. Halász Gézának, szintén fia, Ferencz által papirra téve. E tollrajznak, mely egészen az olajfestésben megküldött arczkép vonásait tünteti föl, s mely más modorban készült, de szintoly művészi kivitelü képmása Kossuthnak, hű fak-similéje az arczkép, melyet ez uttal a «Vasárnapi Ujság» olvasóinak bemutatunk az aláirás hű utánzatával, mely a rajz alá van jegyezve. S ha a másolatnál a tollrajz eredeti finomságából vesztett is valamit, azt hiszszük, képünk egészben véve hű másolatnak szin természetessége által annyira élethü, hogy drága ereklyének fogják tarthatni mind azok, kiknek szerencséjük volt és van Kossuthot ismerni; sőt bátran állithatjuk, hogy e, saját fia, Kossuth Ferencz által festett arczkép fogja leghivebben megőrizni az utókor számára azt, a mi Kossuthban mulandó.»

Ibrahim pasa mecsete.

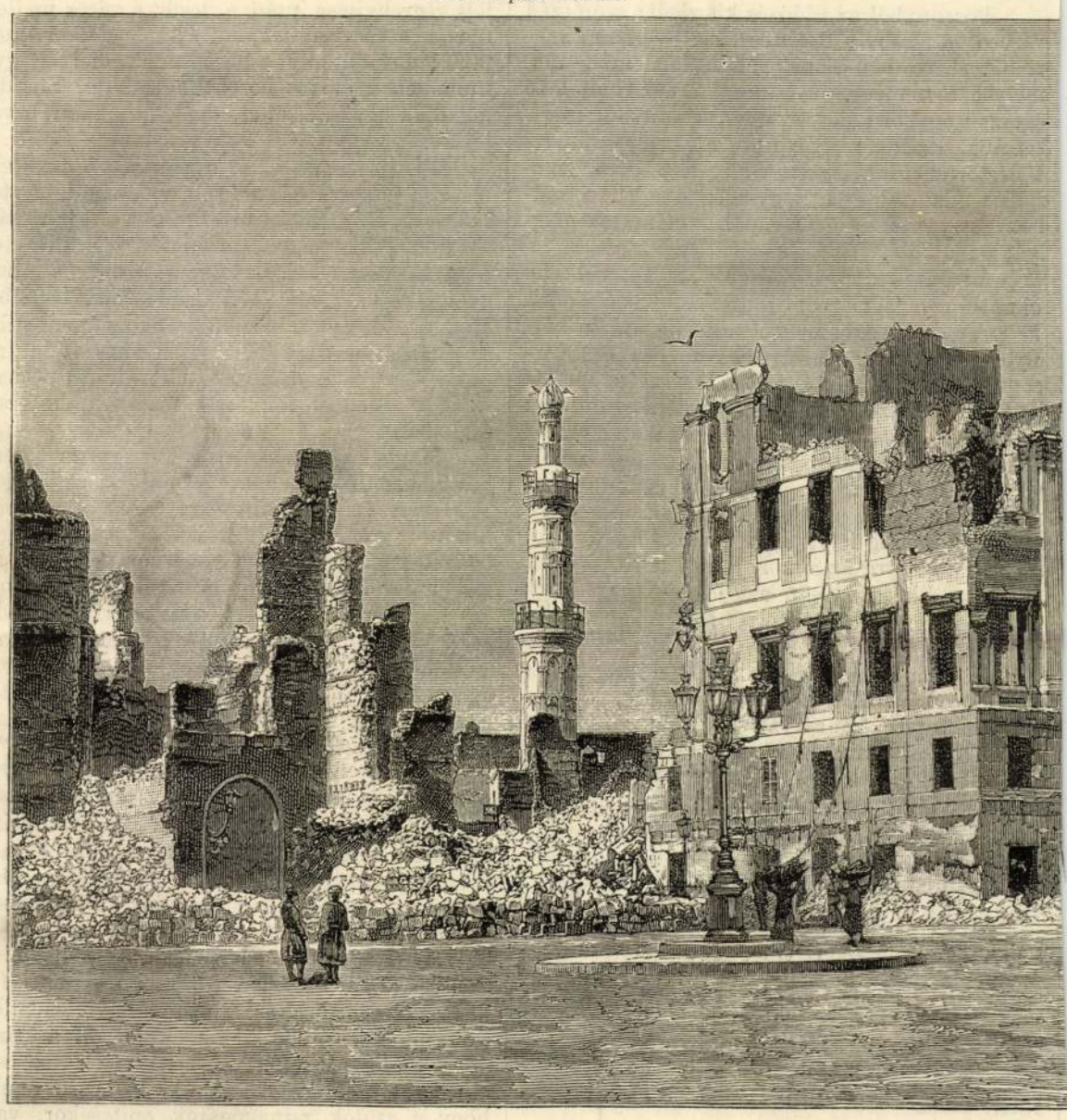

Ibrahim p

ALEXANDRIA ROMJAIBÓL.

mely zsidóhajsznak érdekes nyomát fedeztem föl évekkel ezelőtt a pozsonyi szentferenczrendi zárdában, hol egy ősnyomatu Seneca tábláján a következő egykoru jegyzet olvasható: «Anno Domini 1526. Expulsatio Judaeorum ex oppido Sopron. (Az Urnak 1526-dik évében: a zsidók kiveretése Sopron városából.)»

Ily áramlat befolyása alatt a pozsonyi zsidóság sem kerülhette ki hasonló végzetét,[1] annyival kevésbbé, mert a pozsonyi *ghetto* (zsidóváros) aranyban-ezüstben bővölködő vala. A középkori zsidóság Amsterdamot nagy Jeruzsálemnek nevezte, Hamburg volt a kis Jeruzsálem: nálunk Pozsony és Buda ép az volt nekik, a mi küföldi testvéreiknek Amsterdam és Hamburg. Igy történt, hogy Mária özvegy királyné 1526-ban a polgárság sürgetéseinek engedve, s tekintetbe véve a városnak rémitő elszegényedését a zsidóság elszaporodása miatt: Pozsony városa részére kiadta a zsidók kiveretését elrendelő oklevelét. Egyszersmind felhatalmazta a polgárokat a zsidók házainak megvételére, s elrendelte, hogy az ekkép befolyandó összeg a város megerősitésére és szépitésére fordittassék.[2]

Pozsonyból az üldözés kiterjedt a szomszéd városokra is, mely Bazinban *zsidó-égetéssel* végződik. Erre vonatkozik jelen közleményünk, melyet a nemzeti muzeumi könyvtárban levő egészen egykoru német nyomtatványból meritettünk. Ez főkép azért nevezetes, mert művelődéstörténetünkbe azon eddigelé teljesen ismeretlen adatot iktatja, hogy még a XVI. században, a reformáczió évszázadában is raktak máglyát zsidók alá.

A bazini eset megitélésében, részemről több oknál fogva, legnagyobb fontosságunak tartom a *helyet*, a hol végbement a tragédia. Bazin környéke, Nyugat-Magyarország német és tót lakosságu vidéke, hol 350 évvel ezelőtt széles e házában legborzasztóbban tört ki a zsidógyülölség: negyedfél század mulva — Pest kivételével — ismét egyetlen vidéke hazánknak, hol zsidóverésre került a dolog. 1848 április és május havában ugyanazon a tájon, Pozsonytól Szereden át Vág-Ujhelyig folyt le a zsidó-üldözés nagy sczénája, melyre az akkori «Pesti Hirlap» április 30-ki 40-dik számában azt jegyzé meg, hogy «Pozsony meggyalázta nevünket; megbecstelenitette magát».

Mindenesetre nagy érdekü tanulság rejlik ez adatokban. Kiolvashatjuk belőlük, hogy a nép mennyire konzervativ, mikép örökiti át ivadékról ivadékra megrögzött hajlamait, nézeteit, előitéleteit. 1526. táján ugyanazon vidék volt a zsidóság legesküdtebb ellensége, a mely 1848-ban. Állitásunkat kézzelfoghatóan akkép bizonyithatjuk, ha szembeállitjuk a zsidóüldözések szinhelyeit a XVI. és a XIX. században. Térképünk ez adatokat mutatja:

Zsidó-üldözések.

1494.	Nagy-Szombat.	Szered	1848.
1495. 1525.	Buda	Pest	
1526.	Pozsony	Pozsony	
	Sopron	Pruszka	
1529.	Bazin.	Vágujhely	

A topografiai viszonyok a zsidóüldözések történetében azért is nevezetesek, mert az 1525-ben Budán, s az 1848-ban Pesten kezdett zsidóellenes mozgalmak nagyobb mérvet csakis két határszéli megyében öltöttek. S hogy épen ott a *határokon*, külföld tőszomszédságában válik leghevesebbé a zsidóellenes forrongás: abban én azt látom, hogy a zsidógyülölség külföldről hatolt be hozzánk, s a XVI. században nem is vert gyökeret egyebütt, mint a zsidókkal foglalkozásuknál fogva rivális németajku polgárok körében. Ugy vélem, hogy a zsidókra vonatkozó

Eisenmenger, kinek nagy műve, a XVII. század legtudósabb s legvaskosabb manifesztuma a zsidóság ellen: tudós apparátussal sorol föl számos ilyen rituális gyilkosságot. Szerinte 419-ben Sziriában, 1250-ben Arragoniában, 1257-ben Londonban, 1282-ben Münchenben, 1303-ban Thüringiában, 1305-ben Prágában, 1345-ben ismét Münchenben, 1475-ben Trientben, 1486-ban Regensburgban, 1509-ben Bazinban (zu Bosingen in Ungarn) gyilkoltak volna meg rituális czélból keresztény gyermekeket a zsidók.[1]

E szerint Eisenmenger, Ziegler: «Täglicher Schauplatz» czimü munkája nyomán (pag. 588. col. 1. 2.) tudomással bir az általunk ismertetendő bazini rituális gyilkosságról is, melyet hibásan 1509-ről keltez ugyan, de hogy ugyanazon esetről van szó, következő előadása mutatja:

«Az Urnak 1509-dik évében a zsidók Magyarország Bazin nevü mezővárosában, egy ottani bognár kis gyermekét e'ragadták, egy pinczébe czepelték, s a legborzasztóbban agyonkinozták, a mennyiben valamennyi erecskéjét fölmetszették és a vérét tollszárral kiszopták. E tett végrehajtása után a testet a város melletti tüskebozótba vetették, hol azt egy asszony megtalálván, följelenté a hatóságnak, mely a gyanuba vett zsidókat börtönbe vettette. Eleintén tagadták ugyan a tettet, de a kinpadon bevallották.»

Eisenmenger tehát ugyanazon esetről emlékezik, melyről mi szólunk, csak a zsidó-égetést hallgatja el. Ő aztán tovább folytatva a rituális gyermekgyilkosságok történetét, felemliti még, hogy 1540-ben Felső-Pfalzban, 1598-ban Lengyelországban, 1650-ben Caadenben, 1669-ben Metzben történtek hasonló gyilkosságok. Miből az a tanulság, hogy efféle nézet, a keresztény népek egész köztársaságában, Gibraltártól Odesszáig mindenütt fenntartá magát, a hol csak zsidó lakik.

Magyar vidékeken egyetlen egyszer jelentkezik hasonló hiedelem. A mult század végén, 1791-ben Peéren, a mostani Szilágymegyében, hasonló gonoszsággal vádolták a zsidóságot, melyre nézve a Magyar Kurirnak a XVIII. század uralkodó eszméitől áthatott, valódi «belesprit» szerkesztője, esztelneki Szacsvay Sándor azt jegyzi meg, hogy «e tsupa költemény — hogy a Sidónak vallása kivánnyon keresztény vért; azonban különös Babonáira nézve nem lehetetlen, hogy egy vagy más 'Sidó illyen gyilkosságot is meg-tselekedjék.»[2]

Valószinünek tartom, hogy ilyféle nézet a mult században már a magyarajku lakosság között is lappangott, erőszakos nyilvánulását azonban meggátolta nemzetünk józansága s türelme, valamint az, hogy a magyarság foglalkozásánál fogva egész a legujabb korig sohasem jött érdekellentétbe a zsidósággal.

A mi korunkat illeti, jelenleg e hiedelem széltére el van terjedve a hazában. Ki az Alföldön tölté gyermekkorát, bizonyára visszaemlékszik, minő szorongó lélekkel ment el a zsinagóga előtt, vagy mikép kerülte el, ha csak elkerülhette. Mert már a dajka beleverte fejébe, hogy a zsidók zsinagógájuk épitésekor, vagy husvét napján vérét veszik a keresztény gyermeknek.

Részemről jó részben az anyatejjel beszitt e hiedelemnek tulajdonitom, hogy a mint szóba hozták a tisza-eszlári esetet, egyszerre megértette mindenki, még a legnehezebb fejü is. Ama dajkamesékkel az egész ország lakosságának gondolkodása elő volt készitve ez eset megértésére, s el is hitte mindenki, a ki el akarta hinni, vagy a ki gyermekkori visszaemlékezésekkel vezetteti magát meglett ember korában is.

E történelmi tájékoztatás után, lássuk már most egykoru nyomtatványunk[3] szövegét, szóról szóra való fordításban.

«1529-ben, Isten mennybemenetele napján, Magyarországon, Bazin (Pösing) városában, mely a szentgyörgyi és bazini grófi testvérek, Ferencz és Farkas tulajdona: az ott lakó Meylinger Gergely kilencz éves Jancsi (Hännsel) nevü fia eltünt. És bár a városi polgárok a gyermeket mind az ottani

[1] J. A. Eisenmengers *Entdecktes Judenthum* (Königsberg) 1700. II. Th. S. 220—223.

[2] *Magyar Kurir.* Bécs, 1791. 341—346. és 1374. 1375. l.

[3] Az eredetinek czimlapját másolatban itt bemutatjuk.

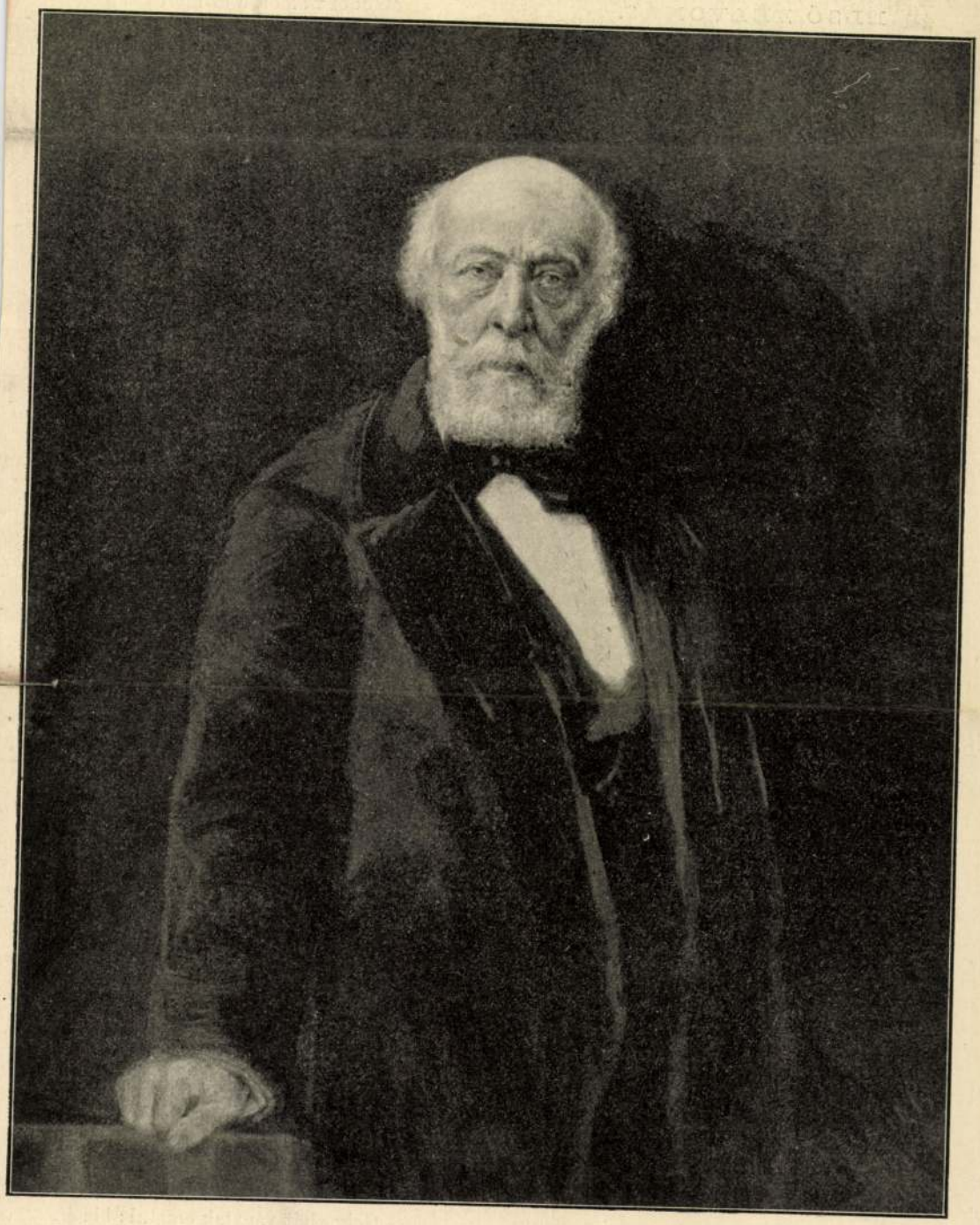

Kossuth Ferencz 1886. évi festménye.

KOSSUTH ARCZKÉPEI.

Vas. Ujs. 1902. 594. l.

ELSŐ FELVONÁS.

I. JELENET.

(Nyilttér — dörög s villámlik. Föllép a három boszorkány.)

1. Boszorkány.

Villám fénye, zápor árja,
Gyűlésünk mikorra várja?

2. Boszorkány.

Fergeteg ha elhalad,
S vesztve, nyerve lesz a had.

3. Boszorkány.

Máról ez el nem marad.

1. Boszorkány.

Gyűlhelyünk lesz?

2. Boszorkány.

A fenyér.

3. Boszorkány.

Macbeth ott előnkbe tér.

1. Boszorkány.

Szürke cziczám, megyek már,
Béka hí — mindjár, mindjár!

Mindnyájan.

Rút a szép, de szép a rút,
Köd nekünk a kedves út.

(Eltünnek.)

II. JELENET.

(Mező Fores közelében. Harcz-zaj távolban. — Duncan király. Malcolm, Donalbain, Lenox kísérettel fellépnek s egy vérző katonával találkoznak.)

Duncan.

Mi vérborított ember ez? Talán
Tekintete, ha nem csal, — hirnökül
Lehet; mi karban áll a lázadás?

Malcolm.

Az őrmester, a ki oly bajnokul
Harczolt fogságom ellen. Idvezlégy
Vitéz barátom! imhol a király
Kivánja tudni, hogy mi karban állt
Az ütközet, midőn azt elhagyád?

Katona.

Kétségesen. Miként egy pár uszók
Feszült versenyben rúgják a habot,
S egymásnak útját vágni küzdenek.
A szigetlakók nyugatról, nehéz
Gyalogság s könnyű csapatok hada,
Segítni jöttek az irgalmatlan
Macdonwaldot, a czímeres kalózt,
Kit a sok gazság rajban fog körűl
És a szerencse, mint egy szemtelen
Ringyó, már kedvezőn mosolyga rá
S pártos ügyére. De mind gyönge gát
Macbethnek. Őt a hőst (igen, e név
Övé s jól érdemlett tulajdona)
A szerencsének arcza vissza nem
Rettenti. Fennen villog az aczél
Markában s róla véres aratás
Füstölög, s mint a bátorság s erő
Kedvencze tör és tör előre, mig
Az átkozottal nem találkozik,
S ekkor bucsúzni nem nyújtja kezét,
Sem istenhozzád nem zeng ajkiról,
Mig a kemény agyúnak homlokát
Kardjával ketté nem hasítja le
Egész torkáig s táborsánczunknak
Pártázatára nem tűzi fejét.

Duncan.

Hah! Vitéz rokonom.

Katona.

De valamint
Ép onnan, hol az áldásteli nap
Kel, néha vész és fergeteg kerül,
Igy a győzelmes tettre új vihar,
De nyugalom még nem következett.
Alig, hogy — halljad, oh, király, — alig
Hogy az iramló kerneszek hadát
Az igaz ügynek megfutamtatá
Fegyvere s im, időt és kedvező
Alkalmat lesve jő Norvégia
S friss seregének rohamot fuvat.

Duncan.

S vezéreinket: Macbethet és Banquót
Nem zavará meg ez új támadás?

Katona.

Igen, mint a sast a verebek,
Nyúl az oroszlánt. Igazán, miként
Túlterhelt ágyú pattanása, úgy
Kétszer kettőzött csapást mértek ők
Az ellenségre. Talán párolgó
Vérben fürödni, vagy talán egy új
Golgothát vágytak emelni: biz én
Nem tudom. De én bágyadok, uram
S orvosért rínak rajtam a sebek.

KOSSUTH FERENC †

1841 november 16 — 1914 május 25.

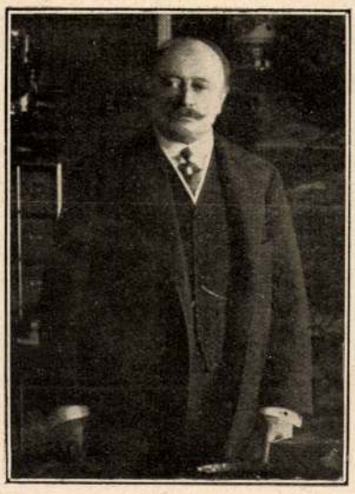

Kossuth Ferenc legutolsó arcképe

Kossuth Lajos szobra. Mintázta Kossuth Ferenc

Kossuth Lajos Tivadar és Kossuth Ferenc fiatalkori képe

Kossuth Ferenc festménye első feleségéről

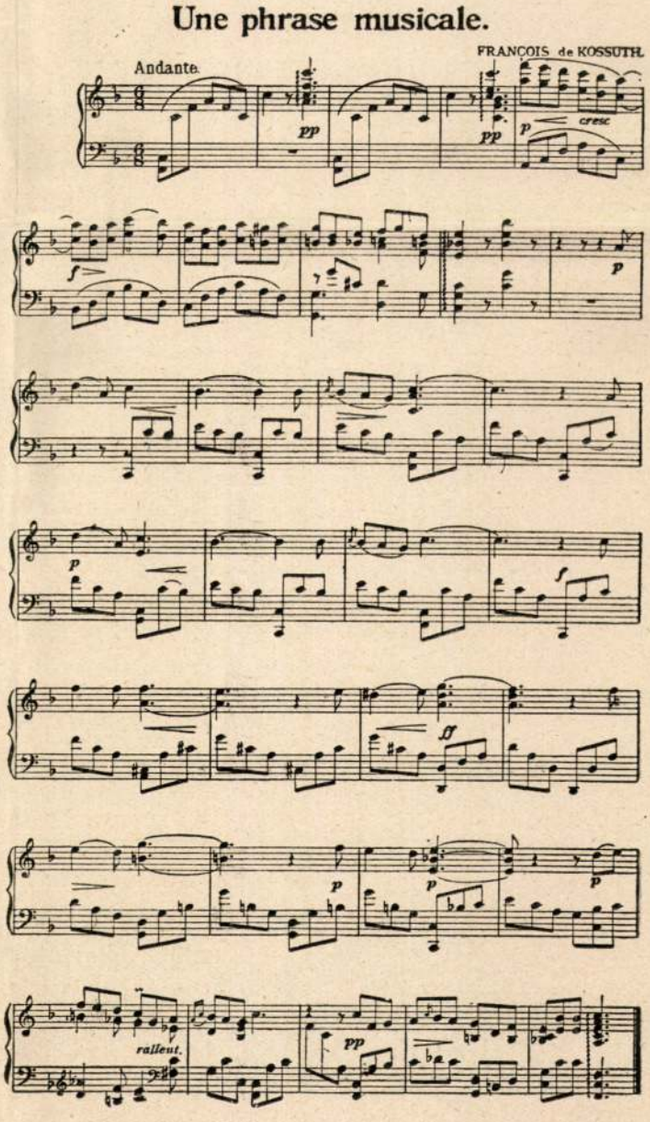

Kossuth Ferenc zeneszerzeménye

Uj Idők 1914. XX. 36.

Az érzékeny rész

Gyömbér Pál egy szegény napszámos-asszonynak a fia volt. Gyermeknek is komor, szívtelen. Iskolába nem járt. Maga is napszámos-munkából élt, hol itt, hol ott, ahol munka kínálkozott.

Mikor felnőtt, méginkább elvadult: rabolt, gyilkolt. Nyolc embert megölt, — csupa szegény embert, szegény asszonyt. Krajcárokért. Többnyire úgy ment be hozzájok, hogy szállást kért, s vagy altukban, vagy mikor megfordultak, leütötte őket, bunkósbottal. Egy áldozatának a temetésére is elment. Hallgatódzott, hogy kire gyanakszanak? Őrá nem gyanakodtak.

Ott voltam a törvényszéken, mikor az ügyét tárgyalták, és sohse felejtem el azt a fásult sápadt arcot, apró hideg fekete szemét, egykedvü tompa hangját.

A tanuk közt ott állt az egyik meggyilkoltnak az özvegye. Ott álltak egy másik meggyilkoltnak az árvái, kis négy-öt éves gyermekek, meg egy két éveske. Mind a három barna, kis bamba, kedves. Rájok tudott nézni megilletődés nélkül, akárcsak tuskóra nézett volna.

A törvényszéki bíró azt kérdezte tőle:

— A gyilkosságaid után nem éreztél lelki gyötrelmeket?

— Nem, — felelte a rab buta egykedvüen.

— Hát mikor azt láttad, hogy ott siratják a halottat, nem mozdult meg benned a lélek?

A rab a fejét rázta:

— Nem.

Lekisérték a siralomházba. Megkérdezték tőle, hogy akar-e papot?

Vállat vont:

— Minek?

Állat ez, — gondoltam, — nincs ennek lelke.

Délután egy rongyos mezitlábas öregasszony jelent meg a siralomház előtt. Messziről érkezett, gyalog, télvégi időben. Órákig ácsorgott a börtön vasrácsa előtt. Föl és alá járt aggodalmas szemmel. Benézegetett a magas vasrács közein a leveletlen orgonabokrok rései között. Végre szólt az őrnek, hogy a siralomházba szeretne bemenni, ha beengednék.

— Anyád van itt, — mondották Gyömbérnek, — akarsz-e vele beszélni?

A faképü ember pillogott. A feje lekókadt. Gondolkodva bámult maga elé.

— Ne bocsássák be, — mondotta csendesen.

És ahogy ott ült lehajtott fejjel, a szemepilláin könnycsepp jelent meg. *Gárdonyi Géza.*

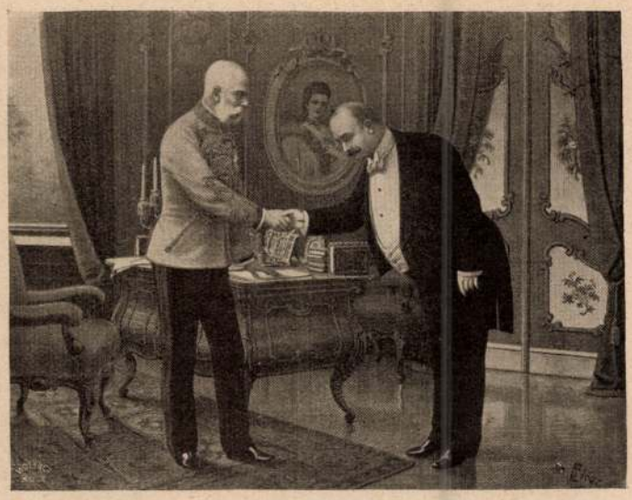

Kossuth Ferenc a ponyván: népszerü kép arról, hogy miképpen fogadta Ferenc József király Kossuth Ferencet, mint minisztert

Boldogság

Elbeszélés

Irta Bíró Lajos

Az ablak alatt megszólalt a Judit hangja:

— Viktor!

Szováthy letette a kártyát és mosolyogva fordult a partnerei felé:

— Bocsánat. Egy másodpercre.

Kiment a verandára és onnan lement a kertbe. Rápolt Ödön hirtelen elkomorodott arccal nézett utána. Az öreg Rápolt elégedetten nézte unokaöccse elkomorodó arcát, azután csendesen megszólalt:

— Hm... féltékeny vagy rá...?

Ödön megrezzenve fordult feléje és zavarodottan vállvonogatással készült válaszolni. Az öreg megelőzte:

— Nem merném mondani, — szólt csendesen, — hogy semmi okod sincs rá.

Ödön elpirult, ökölbe szorította a kezét és hevesen kifakadt:

— Nagyon szeretetreméltó vagy. Hanem akkor azután igazán és végleg nem értem, mért tűröd meg itt ezt a gazfickót. Hogy miért dédelgetett vendéged itt már hetek óta. Miért kényszerítesz rá, hogy játszam vele. Hazárdjátékot, amit utálok. Ha őt akarod vődnek, akkor mondd meg — legalább nekem mondd meg máris — én akkor pakolok és teljék benne örömed. De . . .

Az öreg Rápolt fölemelte a kezét és közbevágott:

— Nyugalom. Őt akarom vőmnek, hanem...

A kert felé hallgatódzott, azután gyorsan mondta:

— Jön. Játék közben gyújts minél gyakrabban cigarettára. Le fogom leplezni. Hamisan játszik.

Ödön meghökkenve bámult rá, de ekkor mosolyogva jött vissza Szováthy.

— Bocsánatot kérek, — mondta, — kicsit soká tartott. A hölgyekkel megállapodtunk benne, hogy alkonyatkor átevezünk a szigetre.

— Ágnes is megy? — kérdezte szórakozottan az öreg Rápolt.

— Valószínüleg, — felelte Szováthy. — Ha jól érzi magát...

Fölvette a kártyát és osztott. Folytatták a játékot. Ödön reszkető kézzel vette át a kártyáit, nyugtalanul játszott és őszinte idegességgel gyújtott rá egyik cigarettára a másik után. Az öreg Rápolt komoran merült

VASÁRNAPI UJSÁG

23. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.) | SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. | BUDAPEST, JUNIUS 7.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre — — 20 korona. Félévre — — 10 korona. Negyedévre — — 5 korona.

A «*Világkrónika*»-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

KOSSUTH FERENCZ TEMETÉSE. — A KOPORSÓT LEHOZZÁK A NEMZETI MÚZEUM LÉPCSŐJÉN.

Jelfy Gyula fölvétele.

Állomások.

Regény.

Irta Kaffka Margit.

(*Folytatás.*)

VI.

A kiállítás első reggelén mégis azon tünődött, nem volna-é jobb el se menni a megnyitásra? Elvégzik azt nélküle is, — és olyan egyre megy!... Nehéz napok, fárasztó éjszakák csömöre volt rajta és valami beteges, kinzó feszélyezettség és szégyenkezés; legroszszabb idő volt ez. Mint mikor hipnózisból ocsudik valaki és megmondják neki: ezt, meg azt cselekedte, mialatt nem volt önmagáé; nem volt *ő*.

Ha lehetséges volna most eltörülni minden nyomot és a kevés emléket! Hiszen mindössze egy nyárról, egy félévről van szó az életéből! De megtartani és viselni ki tudja meddig a hivatalos vagy üzleti kapcsolatokat azzal az emberrel; egy czéhbe tartozni vele, támogatottja, mintegy művészi tanítványa lenni; — a hogy első látásakor képzelte... nem, lehetetlen! Inkább abbahagyni az egész művészkomédiát és varróiskolát nyitni!

Ezeket gondolta végig, miközben öltözködött, feltette új, kicsit merész kalapját; (éjfélig formálgatta előző este), vadonatúj keztyűt húzott és kifigyelt, elég napos-e még az őszi délelőtt az ilyen öltözethez? Hisz ezeket a dolgokat félig tudatosan, belsőbb odagondolás nélkül műveljük. Kétfogatúba ült és valamit késve érkezett a múzeumba.

Pirkler Manó volt az első ismerős, a kivel még a csarnokban találkozott. Hirtelen örömmel nyújtotta felé a kezét.

— Ni! Csakugyan eljött? Örülök, régen nem láttam.

Egészen meleg, szivélyes volt a hangja s a kéz-rázogatásuk. A kis öreg pipacsvörössé mosolyodott.

— Hát hogyne jönnék repülve is, ha ilyen szép, kedves asszony hiv; mikor magamtól is eljöttem volna.

— Igazán? Üzletből is... Mónika? Hát csakugyan?...

— Hát csakugyan nagy nőt készülünk belőled... pardon, — hát igazán művésznő magácska, erről már nem tehet, hiába!

— Csakugyan felfújnak még valamivé, aztán maguk is elhiszik a végin! — nevetett vissza Éva és nem gondolt vele hirtelenében, hogy már majdnem tegeződtek a kis vörös boltossal. Okos és kedves emberkének találta e pillanatban.

— Erre parancsoljon a mellékajtón, most kezdődik a szavalat odabenn. Megengedi?

A kis teremben meglehetős számú ember volt; össze-vissza vagy nyolczvanan. «Á, éljen, éljen!» hangzott félhangosan néhányszor és az arczok Éva felé fordultak. Halk mozgolódás támadt; Vajda Róbert ott elől a kis pódiumon elhallgatott egy pillanatra; alig észrevehetőn meghajolt felé, aztán folytatta: «Egy bensőséges, nemes asszonyi művészet... józan és biztos szemek otthonias, intenziv látása... a szinnyelv egyszerű eredetisége... a népies elemek...»

Éva lekapta róla a tekintetét. Kissé ijedten nézett szét, maga sem tudta, miért, — és arra gondolt, nincs-é itt véletlenül valaki a múlttéli, a hajdani ismerősei közül. Baráthék, Istvándy Mártha, a kis Szónerné... nem, egy se, hálistennek. Valószinűleg a Guido pártján vannak mind; hisz az nemsokára házasulandó lesz újra. Miért is jönnének ide azok; ez nem az ő sportjuk, nem is akarják elhitetni senkivel. — Most befejezi az ott a pódiumon... hálistennek, legalább rövid volt! (Ellenszenvező, gyanúsan erős érdeklődéssel nézte meg a profilját.) «Milyen idegen arcz!» Észrevette, hogy székeken és csoportokon át most feléje tart, csak óvatosan oldalt-kerül közben és meglesi, hogyan fogadja majd és meggondolja, hogy mit szóljon hozzá: mentül kifogástalanabb, üresebb frázist. Oh, így ösmerni minden mozdulatát!... «Hisz... egészen egyszerű!» Elfordult. A Torday Zsófi kedves, barna feje mosolygott felé, a harmadik széksorból, integetett, megpróbált áttörni hozzá; végre is féloldalt ült két bársonyzsöllére és ügyesen átvetette rajtuk csinos alsótestét. A férfi, a ki vele volt, nevetve került körül, hogy Évához jusson: «Lám, Szinnay!» Most mindenkinek úgy megörült.

— Tegnapelőtt másztam be Füredről; nyolcz kilót fogytam; már próbáljuk a «Dél herczeg»-ét; egy hárfásleányt kell játszanom fekete alsószoknyában. Éva! Hát mégis csak kibújtál te is a «nyilvánosság» elé, — a lámpák elé! Azt mondják, egy-kettőre hires leszel! Mit szólsz?

— Nevethetnék! — Szinnay, ki kedvemért jött ide, mondja?

Szinte megindultan adta a kezét annak is. «Meg ne mondjuk, hogy az enyémért!» — pajkoskodott Zsófi.

— Maga miatt páholyt vettem a «Dél herczegé»-be, Zsófika, de az Éva nagyságos asszony dicsőségén együtt örvendünk, igaz?

— Ugyan, ne nagyképűsködjenek még maguk is! — tört ki Éva hirtelen kis kaczajjal. — Ezek az emberek akarnak velem valamit; nem nagyon értem, de szükségem van a hóbortjukra, hisz tudja, hogy a magam lábára álltam.

— Mindig tetszett a kis lába nekem, hisz tudja! Igen, Guidóval találkoztam a versenyen; képzelje, nyert! De a legdrágábbat, magát elvesztegette a csacsi! Ezt már ki nem heveri, a míg él!

— Na, ne búsitsuk Évát. Túlesik az ilyenen mind a két fél egyformán, nem is tudni, melyik hamarébb! — szólt ellene Zsófi olyan hangsúlyozottan, hogy Éva rácsodálkozott. «Így vagyunk!» — gondolta futó malicziával. Vajda Róbert állt megettük, be kellett mutatni.

— El fogom vitatni uraságodtól a felfedezés dicsőségét — mondta Szinnay. — Én már két évvel ezelőtt olajfestményt vásároltam őnagyságától, pompás portrét, nyilvános kiállításon.

— Úgy? Az államnak méltóztatott szintén?

Éles, félre nem érthető gúny volt e czélzásban néhány felsüléses, a lapokban sokat szellőztetett képvásárra a Szinnay Gábor hatalma idejéből; ki sajátságos amatőrpasszióval ártotta magát művészeti ügyekbe. Egyszer Itáliában utazott, még népszerű útikönyvet is irt róla; némi joggal tetszett hát magának a «műértő» és «jószemű gyüjtő» szerepében. Vajda azidőtájt lehetett beosztva a Szinnay minisztériumában és valószinűleg mukkanni se' mert volna akkor. De hát kerék fordul; most nagyon biztosnak hiszi magát s tán valami régi megbántást bosszúl meg e perczben.

— Nem jól van tájékozva uraságod — nézte végig Szinnay és a homloka hirtelen átpirult. (De a titkár kifogástalan pózban, a házigazda biztos udvariasságával állt előtte.) — Nem, az igazán jó képeket mindig a magam számára vásároltam; de mindig készpénzen!...

E felelet élét már nem értette Éva. Idegen érdeklődéssel nézte így, szemben ezt a két ellenséges pártú, fajtájú urat, a kik ugyanannak a társaságnak jómodor-uniformisában állnak előtte, egyforma gesztussal nyujtanak kezet, egyforma mosolylyal sértegetik egymást és szakasztott ugyanolyan jó szabású ferenczjózsefet viselnek. De lám, a ki benne született, élt, hamarabb kiesik a formájából, mint a melyik szivós akarattal beletanult. Vajda mosolygott, udvarias, gonoszkodó, bántón bizonytalan mosolyával a fajának és Szinnay kelletlenül érintve, váratlanul félszeg mozdulatot tett, elfordulón, mint a kinek valami ellen nincs fegyvere. Egy pillanat volt ez.

— Szóval, méltóságod felfödözte Kosztoky Éva asszonyt, mint portréfestőt. Ebben valóban megméltóztatott előzni csekélységemet. Bocsánat egy pillanatra asszonyom!

Ép jókor szólította el valami hivatalnok. Zsófi most iparkodón bámészkodott bele az egyik üveg-szekrénybe, hol az Éva apró tálczaterítői, selyem-kaszettái, tüll-legyezői voltak. Arra gondolt, hogy hisz ezeket sokszor látta nála theáskanna alatt, vagy a kis asztalán, vagy ott volt, mikor kivarrta; de sohase gondolt rá, hogy ez «iparművészet».

Éva lopva nézte meg a Szinnay Gábor markáns, barna képét; e szittyás, erősvonalú arczot a kicsit kifestett, sötét, nagy bajuszszal, barna szemei egyszerűségével. Milyen jóformájú még egy ilyen ötven körüli gavallér! Bizvást megfoghat egy asszonyt. És tán csak véletlen, hogy nem a kellő időben akadt az ő útjába... hogy ismerős, otthoni volt a szemében dialektusa, mozgása, egész lénye; nem érezhette idegennek, újnak, messziről érkezettnek, mikor a múlt tavaszon az a veszejtő, nagy *kiváncsiság* utolérte.

— Lássa, lássa! — súgta félhalkan a fülébe Szinnay, — tudtam én azt mindég, hogy nem közönséges asszony maga. Hogy egyszer mégis rájön: *így* kell magának élni.

— Hogy?

— Így-e! Szabadon, művésznő módjára; hogy semmi formaság ne kösse, férj ne lógjon a sarkába'! Milyen igazi asszony válik így magából! Micsoda szerelmeket fog még maga csinálni! A szivem fáj, ha rágondolok. De mégis igazsága van, jól tette!

— Azt hiszi, *azért* tettem?...

— Na, uramisten, — hát 'isz ez is szép, ezek a tarka slingolások! Sőt, én *komoly* művészetre is talentumot láttam magában; azt a kettős portrét igazán kedvesnek látom máig is. De lássa, asszonynak, szépasszonynak mégis csak arra jó mind az ilyen! Hogy függetlenül, szépen, magamódján ölelhesse, a ki megtetszik neki.

— Szép kis művészetfilozófia! — felelt Éva kicsit megbántva. — De most itthagyom, egy új barátnőmnek köszönök. Nézze, ugy-e szép asszony, abban a sötétlila kosztümben.

— Özvegy Somkuty Beckné, Sonntág-leány.

— Költői nevén Szörény Tekla. Ösmeri?

— Lenn voltam a megyéjükben egy választáson; egy hétig szivesen láttak a kastélyban.

— Nem jön oda hozzá?

— Most nem; sietek, vár valaki pont tizenkettőre; csak magát akartam látni.

Messziről nagyot köszönt Tekla felé, sebtében bucsuzott.

— Rosztoky Éva, hát gratulálok! — jött elébe Tekla, de valami kis zavar, nyugtalanság volt az arczán. Mégis szeretettel, nyájasan fogott kezet, kicsit túlgyorsan beszélt.

— Lenkénk nem jöhet, az anyja rheumás, ilyenkor az ágyát kell őrizni. De nekem külön telefonált, nehogy megfelejtkezzem a mai eseményről. Már mindent végignéztem. Mennyi szép holmi! Az istenért, mikor hoztad ezt össze? Egész nyáron dolgoztál?

— Dehogy! Épen csak összeszedtem, kiigazgattam holmi régi kis rajzokat, — itt a múzeumban húzták kartonlapra őket és czímet irtak alájuk. Magam is ámulok, hogy mutatnak így!

— Hát ez a sok himzés?

— A Lenkéé már tavaszszal elkészült mind, a régebbieket kölcsönkértem.

— És a porczelláncsészék, fayence-edények! Ezekről nem is tudtam.

— Nálam voltak. Próbálgattam ezt egyszer; valami kis gyár kezdődött volna odakinn a telepen, úgy volt, hogy tervezni fogok nekik s néhány minta el is készült. Persze, megbukott három hónapra az egész. Egyébként az uram nevével kellett volna csinálnom és nagy titokban, mert ő szégyellte volna, hogy pénzért dolgozzam.

— Hallatlan, hogy mi mindent rejtegettél te csak úgy!... Magad is röstellted, nem? Nagyszerűek vagytok ti! Az én első versemet a fehér liliomról nagy családi gyülekezet előtt olvasta fel a nevelőnőm egy születésnapomon; tiz éves voltam akkor, agyon-ünnepeltek és tö-

1

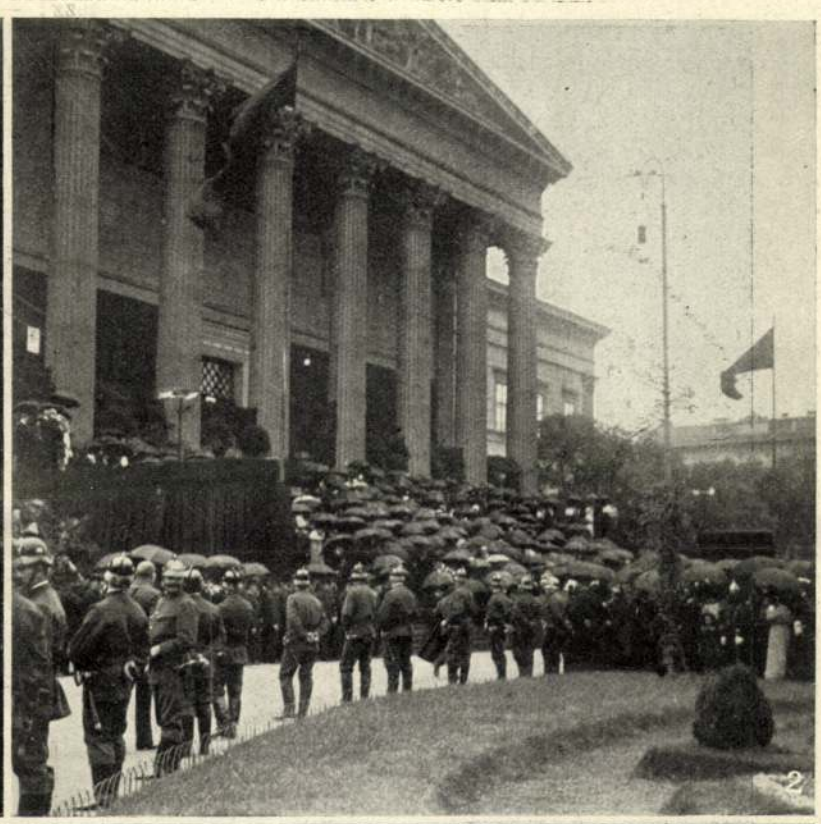

2

3

4

5

6

1. A ravatal a Nemzeti Múzeumban. — 2. Gyülekezés a Múzeum előtt. — 3. Kossuth Lajos Tivadar a halottas kocsi után. Mellette Kossuth Ferencz titkárai Jakab Sándor és Pallay Sándor. — 4. Papok a gyászmenetben. — 5. A Múzeumban tartott szertartás után. — 6. Vidéki küldöttség.

KOSSUTH FERENCZ TEMETÉSE. — (Az 1, 2 és 5 Jelfy Gyula, a 3, 4, 6 Balogh Rudolf fölvétele.)

1. A halottas kocsi. — 2. A koszorús kocsik. — 3. Közönség a Baross-téren, a hol a gyászmenet a kerepesi-úti temető felé befordult.

KOSSUTH FERENCZ TEMETÉSE. — Jelfy Gyula fölvételei.

22. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS 31.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utcza 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utcza 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egészévre 20 korona. Félévre 10 korona. Negyedévre 5 korona.

A »*Világkrónika*«-val negyedévenként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

KOSSUTH FERENCZ. — Jelfy Gyula 1913. évi fényképe.

Állomások.

Regény.

Irta Kaffka Margit.

(*Folytatás.*)

— Hogy érti ezt?

— Nem «társaságiak» az aggályaim. Tisztán önmagamról van szó.

— Természetesen! — hangzott lojálisan, békéltetőn. A férfi egyenletes, gyöngéd szorítással tartotta kezében a kezét. — Természetesen! De ha egyszer úgy találná . . .

— Esetleg . . . megnyerheti a parthiet! — felelt az asszony váratlan, szenvedélyes keserűséggel.

— Hogy mondta? — kérdezte Vajda és hanglejtéssel jelezte a megdöbbenést. — Micsoda parthiet? . . .

— Néha úgy rémlik, mintha fogadott volna rám valakivel. Talán csak önmagával! . . .

— Lássa! . . . Lássa, Éva, ez nem volt magához illő beszéd!

Sokáig, fojtott némaságban ültek egymás mellett a kocsiban. Később halkan kérlelni kezdte Vajda.

— Hát ugy-e . . . nem mondta ezt komolyan? . . . Ugy-e nem?

De csókjaikon a neheztelés, a gyanakvó gondolatok gátja érzett; nem lehetett már leküzdeni. Így értek haza; és új találkozó idejét is elfelejtették megbeszélni.

Megint szörnyű nehéz napok jöttek Évára. Most világosan vélte látni a helyzetet; kis epizódnak érezte magát ez ember életében és végtelenül sebezte büszkeségét ez a gondolat. — Lám, még *az* sem nagyon fontos neki, hogy elérje! Nem veti magát utána elvakult szenvedélylyel; hanem cselekkel, fogásokkal dolgozik. Rohammal nem sikerült bevenni, hát «kiéheztetni» akarja a várat; önként megadásra birni! És *ezt* a viszonyt fogadta el ő élete e rossz, szerelemre túlérett idejében, mint legfontosabb dolgot, mint sorsán-fordító, lényét megváltoztató, komoly életeseményt! Már lelkileg annyit belevitt, hogy — bármikép történjen, — számára nincsen egyhamar visszatérés. Ha most nem találkoznak többször; ennek a szerelemnek beletörött darabjától tán évekig se szabadul majd; fájni fog, akadályozni a továbbmenésben; ő neki ez már *volt*, ha most félbenmarad is . . . De hát nincs mentség? Nincs lehetőség rá, hogy *igazán* együtt lehessenek, hogy része jusson ez ember életében, gondolataiban, munkájában, bizalmában? Hiszen ő egész-szivvel, őszintén, hittel, barátsággal tudna szeretni most; hisz úgy belefáradt a hamis szolidaritásba, a hüvösen toleráns kívülmaradásokba idáig! És nem előítéletes, nem akarná megzavarni a férfi külön életét, — családi helyzetét például, — oh, ezzel megalkudna, ettől távoltartaná magát. Maga is szereti már a függetlenséget a mindennapi életvitelben. Őszinte, szép, drága és tartós lehetne azért ez a kapcsolat: és a testi egyesülés csak betetőzése, jelképes nyilvánulása mind ennek . . . Ilyenekre gondolt, beleélte magát e morális álmokba s az egész dolgot egyszerűnek, tisztesnek, méltónak látta így. Csak az kell, hogy egyszer mindezt *megbeszélje* vele, hogy tisztában legyenek egymással, — hisz ez az érthetetlen, ideges feszélyezettség az érintkezésükben, ez mindennek az oka. — Úristen! Mióta él, se gondolkozott ennyit; és ilyen ideges kerengéssel, hajszolva *egy* dolog körül! «Kaczagtató volna, ha nem fájna bele olyan veszettül a fejem!» ironizált egy perczig a régi énje.

Összeállította magában az érveket, igazkodást, vádat, kérdést; papirt vett elő, hogy most levelet ir neki. De mindig úgy volt, hogy ha tollat vett a kezébe, elügyetlenedett az, a mit szóval formásan, okosan, szinesen végiggondolt. Néhányszor újra kezdte; nem ment. Akkor elhatározta, hogy felmegy hozzá és beszélni fog vele. Szentül hitte önmagának, hogy a bizonyosság e kérdése hajtja; pedig csak türelmetlen, fájó, félő szerelem.

— A titkár úr nincs itthon; tiz napra leutazott Gradóba a családjához! — jelentette a fiatal múzeumi tisztviselő. — Méltóztatna talán izenetet hagyni?

— Nem! Azaz . . . csak annyit, hogy itt voltam!

Forgott vele a terem; érezte, hogy a vér kiszáll az arczából. Kinn, a levegőn is még, mintha fejbeütötték volna . . . Miért üzent legalább! . . . Miért tette ezt?

Hol van már ő, a régi valója, a büszke okossága? Hogy fordulhatott ki így a stilusából? Most eljött hozzá és ez a hír a megadását fogja jelenteni a férfinak. Hogy a módszere bevált. De hát szégyen ez?

A napjainak alig volt olyan pillanata, a melyben nem Vajdára gondolt, égető kétséggel; találgató, kínos féltékenységgel. Hol jár most, mit művel, kivel van együtt? . . . Milyen a felesége és milyen viszonyban vannak? . . . A múltja milyen lehetett, mi minden hasonló emlék tompítja le benne az ő dolguk jelentőségét? . . . Hányszor csalódhatott önmagában, az érzései komolyabavevésében, míg idáig jutott, hogy akarattal kivül és felül kivánjon maradni és óvakodjék egyebet vinni egy szerelembe, mint udvariasságot, gyengéd kedveskedést, a pillanatnak szóló érzéki fellángolást . . . Míg eldöntötte magában, hogy az emberi erkölcsnek nincs köze ehhez . . .

Ilyenekben múlt el egy hét megint.

A divánon feküdt alkonyatkor; nyitott, száraz szemekkel a szoba homályába meredve. A két kis fiút sétálni vitte a dajkájuk; egyedül volt otthon. Csengettek, ajtót nyitott; s a Vajda Róbert arczába nézett mereven, holthalványan egy pillanatig. Aztán úgy hullt rá hangtalanul, egyszerre, hogy a másiknak alig volt erkezése széttárni a karjait, magához ölelni.

Úgy czepelte, mint egy lihegő faun, botorkálva a műterem felé. És nem beszéltek abban a félórában . . .

A férfi minden gesztusa a hála volt, megindulás, részvét, meleg köszönet. A pillanaté volt mindez s annak szólott. De szép volt és jó. És Éva is úgy érezte, hogy most valami megoldódott, elsimult köztük . . .

Hazajöttek a gyerekek; egyedül volt már és úgy feküdt a pamlagon; maga mellé vette őket, mosolygott, a hajukkal játszott szeliden. Palkó a kebléhez simult s a sétától, a csendtől, czirógatástól szuszogni kezdett, behunyódott a szeme. Péter, az elevenebbik, mesét akart mesélni az anyjának, halkan, mint mikor az altatja őket: «Vót egyszer, hon nem vót, a világon egy — anyu. De az nagyon kedves egy anyu vót; mindig csak nevetett.» Éva felkaczagott frissen és lecsókolta nedves kis száját szerelemben tisztult csókjával. Jött az öreg cseléd, hogy vetkőzni vigye őket. «Nekem vajaskenyeret adjon, lelkem!» Olyan különös szelidséggel mondta, hogy a parasztasszony visszafordult rá. Éva elnézte szörszönyködő, nehézkes mozgását, a hogy tett-vett körülte, elszikkadt, csontos kis alakját a ránczos szoknyában; annyi megértéssel nézte most s oly közelből, szinte leányi, megindult érzéssel és szive mélyéből kivánt neki minden jót . . .

És azontul is egy ideig úgy érezte Éva, hogy valóban átalakult valami a lényében és a mi történt: belső békülést, összhangot fog hozni ebbe a kapcsolatba. Ez legalább *van!* Ő *szeret* és ezt kifejezhette a legszelsőbb módon; a lehető legnagyobb közelséggel, a teljes, fentartás nélküli ajándékkal, óvatlan koczkáztatással. Most olyan asszony lesz, mint a többi: szerető, siró és alázatos. Lám, ez a nehezen-nyitható ember, az ő szerelmese milyen egyszerű feloldódott, — milyen drágán gyámoltalan, egészen-adódó s mégis milyen gáttalan, vak, biztos szenvedélyű tud lenni a vágy és ernyedés közti néma időben. Tán ez mutatja meg hozzá az utat? Tán csak ebben lehet igazán megközelíteni asszonynak igazi férfit; minden egyéb reménytelen! . . .

De ezek csak gondolatok voltak; s a pillanat sem több, mint pillanat. Túl rajta minden újra felütődött; a sokféle, névtelen, régi konfliktus és zavar. Igen! Ez *van;* — aztán a férfi megnézi az óráját, néhány gyengéd udvariasságot suttog és elsiet. Azt hiszi tán, hogy ezzel mindent rendbehozott? . . . Új erővel ébredt fel az asszonyban a lázongás, a kijátszottság gyanuja, békétlenség. Így, a hogy belement a dologba lelkileg exaltált pillanatában a szenvedésnek, kétségnek és elhatározásnak; úgy folytatta is makacsul, kinlódva a daczos lemondáson: «Mert minden *egyéb* úgyis hasztalan kisérlet volt! Mert itt semmi *több* nem lehetséges!» De ez az érzés megdermesztette lényét, rá sem is ért volna idegeivel is jelen lenni e dologban. Nem, — nem vált igazi asszonynyá mégsem; csak erőlködött, vergődött tovább! . . . S a férfi csalódottan vette ezt észre; s hogy az ő ajándéka nem ajándék itt. Egyszer váratlanul kitört.

— Hiszen ha azt kivánnám, hogy megsebezd értem a karod, vagy a vállad; azt is megtennéd, ugy-e? «A kedvemért!» *Épen így* tennéd, szivességből! . . .

— Igen . . . azt hiszem . . . ez a dolog végleg el van rontva nálam. De hisz nem lényeges!

— Honnét veszed, hogy nem lényeges? . . .

Ez volt az intimitasuk; ilyen volt! Végre még Évát zavarta meg jobban, hogy ők *ilyen* dologról szót válthatnak egymás között . . .

Hol van a hiba? Annyira nem egymáshoz illők igazán; vagy csak rossz életidőben találkoztak? Mi hajtotta őket össze és mi gátolja örökkön, érthetetlenül, hogy megpihenést leljenek egymásban? Miért *szereti* mégis, — ezen tépelődött az asszony, — így, szeretet nélkül, megindulások, *boldog* órák hiján is és nem ösmerve a gyönyört sem? És hogy *mégis* szerelem ez! . . . Magános perczeiben sokszor váratlan, fájó élességgel tűnt fel a Vajda sápadt, szép homloka, okos szemei, nem is nagyon jelentékeny, angolbajuszos profilja. Miért?

Folytatták a kirándulásokat is néha; ilyenkor Vajda változatlanul korrekt, lovagias és kedves volt; mint ott, a kis czukrászdában. De Évának sokszor tűnt úgy, mintha a férfi nem sok értelmét látná *most már* az ilyen hosszas együttléteknek, időpazarlásnak, messzire kocsizásnak a városiól. De azért mindig ő, Vajda, inditványozta újra.

«Milyen kedves leány!» mondta egyszer egy messzi kis dunaparti halászcsárdában a felszolgáló kisasszonyra, a ki elébük tette a villásreggelit. Elfogulatlanul, gyönyörködve nézett az arczába és a szeme kiváncsian és kedveskedve csillant felé. Éva elsápadt; megösmerte ezt a tekintetet és szilaj, haragos undor fogta el. «Mit szólna vajjon, ha én így nézném meg azt a kocsist, a ki odakinn a bakon vár ránk?»

Hanyatlóban volt a nyár és Éva tudta, hogy szeptember elején hazajön a Vajda családja. Sohasem kérdezősködött felőlük s a férfi nem is adott módot erre; de magától sem próbálta meg soha pár szóval vagy gesztussal körvonalozni ahhoz a nőhöz való viszonyát, kit fiatalon kapcsolt magához. Éva lázító méltatlanságnak, tekintet-nélküli semmibevevésnek érezte ezt az elhallgatást. Általában megint erősebben támadtak benne a daczos, keserű érzések. Különösebb átmenet nélkül megint úgy érezte, hogy mesterséges volt az okosság és alázat, a megalkuvás és rezignáczió, a mit néhány héttel ezelőtt magára vett. Sőt, — talán igényesebb kellett volna, hogy legyen elejétől fogva! Ki ő, — hogy jut hozzá ez a zsidó, hogy megkinozza, hogy vele rosszul bánjon? Merte volna valaki tizenötéves korában Aranyoskúton azt mondani neki, hogy valaha egy *ilyen* lesz előtte legfontosabb a világon! . . . Ej, ez ostoba gondolat, igen! De így megadnia magát egy ilyen rossz szerelemnek mégsem lett volna szabad! Mit nyújt neki, micsoda életértéket? Csak izgalmakat, félelmet a fizikai kellemetlenségek-

től, a mik ellen a védekezést szintúgy elodázta a férfi, — agyonhallgatással, lelkiösmeretlenül . . . Igen, hát szereti, szereti! Azért bántja, becsméreli így magában, azért gyűlöli néha szenvedélyesen. Mindegy! Szeretni is, gyűlölni is, kinlódni is tud ő egymagában; ezt az áldatlan kapcsot előbb-utóbb szét kell szakítania! Sietni kell, nehogy a másiknak jusson előbb eszébe. Hogy is mondta Huczul Máris: «A szégyellés a legrosszabb ilyen dologba!» Jó, hát nyoma marad benne a dolognak jó sokáig, évekig tán; de így meg állandóan «szégyelli» is magát. Most már ott tart érzékenységben különben is, hogy abban is vádolja, a miben ártatlan, kifogástalan; már nem tehet olyan mozdulatot Vajda Róbert, hogy neki ne fájjon . . .

Ilyen hangulatban, de váratlan, gyors elhatározással mondta egyszer Vajdának.

— Ne jöjjön többször eztán!

A férfi rábámult.

— Hova gondol? — kérdezte a meglepetéstől elhalványodva, bizonytalanul.

— Nézze! — kezdte az asszony gyorsan; a szája, a torka száraz volt, hangja szintelen. — Nézze, én úgy, a mint van, egyszerűen: nem birom ezt a dolgot; a maga lényét egészben! Szeretem, de nem tudom elviselni; ez az egész! Magyarázhatnók sokáig, de magának kellemetlen és unalmas tárgyalás volna és én is hiábavalónak látom! Nem lehet változtatni ezen!

A Vajda Róbert arcza, nézése tán most volt először az ismeretségük óta teljesen komoly és bensőleg, emberien érdeklődő. Megfogta az asszony kezét, egy perczig lesütött szemmel hallgatott.

— Éva! Mondja most meg igazán nekem: soha, egyetlen boldog perczet sem tudtam én szerezni magának?

— Nem! — felelt Éva csaknem megindultan, szomorún és őszintén. — Soha egy perczny jót! . . .

— És igazán, egészen bizonyos benne, hogy jobb lesz magának, ha nem jövök el többször?

— Kevésbbé rossz lesz, ebben bizonyos vagyok!

Egyideig hallgattak. A férfi szempillája megreszketett, szája is elrándult; — vagy rémlett csak Évának, a ki mereven figyelte.

— Hát jól van, akkor igaza van! Nem jövök többször. Isten vele!

— Isten vele!

. . . És talán még *szép* is lett volna, ha igazán *így*, ezzel a szóval, ez egyszerű, csendes, tiszta gesztussal végződik és semmi utórezgése nincs. Hisz ez volt az első *értő* harmóniás perczük az életben; ez a szomorú, szelid elköszönés: ebben a pillanatban igazán megbecsülték egymást. De csakhamar . . . ennek az illuziója is megzavarodott.

Úgy indult, mint egy szép, nagy, megtalált, egész szerelem; közönséges, egy nyári viszonynyá romlott; nem múlhatott bele komoly, emberséges barátságba. Nem volt méltó erre és tán ők maguk sem érdemelték, — egymástól vagy az élettől.

És ez a város oly kicsiny város; Budapesten az emberek alig térhetnek ki egymás elől, bármilyen kivánatos volna is, — mint ilyenkor — egy-egy időre. Őket külső ügyek is kötötték; az Éva kiállítása október végére volt tűzve és a titkárnak bizonyos adminisztrativ része volt a rendezésben; aztán meg ő volt az, a ki először «felfödözte», — félévvel ezelőtt. Lehetetlen volt nem vállalnia; ezt az asszony is tudta. Így összeverődtek még nehányszor, beletévedve egy visszarémlő, régi hangulat csalétekébe.

«A rendezés ügyében» egyszer váratlanul betoppant Évához a titkár, félóráig tárgyaltak hivatalos hangon, komolyan, sikerült fesztelenséggel. Akkor a szemébe nézett hosszan, mosolygott és azt kérdezte: «Miért is komédiázunk mi?» Éva felállt, de ő átkarolta, gyengéden ölébe húzta: «Hisz olyan régen nem csókoltam meg a száját! . . .»

— Nem, ez nem lehet! — lázadt felocsudva az asszony. — Ha most folytatni engedném, joggal bánhatna velem úgy, a hogy akar! . . . És mégis a bucsuzás perczében, az ajtóküszöbön, egy görcsös utolsó kézszorításnál azt mondta neki: «Hát bánjon velem úgy, a hogy akar!» S akkor három hétig reszketeg, maniákus epedéssel várta a férfit mindennap, reggeltől estig. Nem jött . . . Mikor a múzeumban mégis találkozniok kellett, szenvedélyes daczczal kerülte a négyszemközti beszélgetést; Vajda mégis módját ejtette az egyik mellékteremben és könnyű hangon, kedvesen, szemrehányást tett, miért nem érdeklődött utána? Mert ő beteg volt; meghült, ágyban feküdt . . . Akkor már két ujságiró is ácsorgott az Éva hímzett vásznai, rajzai, tervezései körül; kelletlen és félig csalódott arczukon ez volt irva: «Hát ez az egész? Ezzel csapnak akkora lármát?» Major Hugó biztatta volt fel őket . . . Éva most visszajött közéjük, kezet fogott, rájuk mosolygott, a nyelvükön beszélt, keverve a «társaságbeli asszony» zsargonjával, kissé még ki is élezve az előkelő tájékozatlanságát az ő szakmájukban, majd mosolygón kezdte magyarázni nekik a himzés technikáját; asszonyosan, eredetin, műszavak kerülésével — elmondta: minek, mi a nehézze, közben végtelen óvatossággal került minden vonatkozást a magánéletére, személyére; szóval igazi, okos, érdekes interjuval szolgált. Végre elbucsuzott, szépen nézett rájuk, azt mondta: «Viszontlátásra!» és kocsiba ült. Vajdával nem beszélt többet aznap; és este ideges zokogással nagyot sirt.

Valami megbeszélt találkozásuk lett volna még távoli, nem is jó közbiztonságú vidéken, az esti órában; Vajda általában óvatosabb, csaknem félős volt, a mióta övéi hazajöttek. Éva kilencztől tizig járkált fel-alá az elhagyott, kültelki téren, gyanus alakok nézegették, egy rendőr sípját hallotta messziről; egy köhögő, nagybeteg-forma munkásasszony alamizsnát kért tőle. Tiz után ült csak villamosra s minden erejével igyekezett valószinűnek találni, hogy Vajda sok dolga közt elvétette a dátumot, vagy az órát. «Miért tett így velem? Miért nem jött el csütörtökön?» kérdezte a férfi legközelebb, a mikor valóban «hivatalos» ügy miatt kénytelen volt Éva telefonhoz hivatni. «A megbeszélésünk szerdára szólt, — felelte, — kinn voltam pontosan és egy órát vártam!» «Lehetetlen, hogy én tévedtem volna! Csütörtökre igérte! Mennyire sajnálom! . . .» És Éva nem árulta el, hogy ő — gondolva e félreértésre, — biztosság kedvéért *ott volt* másnap, csütörtökön is és ugyanabban az órában másodszor is hiába várta Vajda Róbertet.

A kiállítást a következő hét vasárnap délelőttjére már jelezték; a két ösmerős zsurnaliszta lapjában félhasábos, nyájas czikkecske harangozott be, — kissé indiszkrétül, de nagyon hizelgőn Évának, ki «művészfeleség» korában, titokban dolgozva és végtelen sokat tanulva, most mint érett, kész, igazi művész fog a nyilvánosság elé lépni. Utaltak a Vajda főtitkár komoly, dicsérő czikkére is, melyet a Kiadványok májusi számában irt volt a «Rosztoky Éva asszony» ott reprodukált néhány szinrajza elé.

Éva elhatározta, hogy ir még külön Majornak és Pirklernek is egy szerény, könnyed, pár sornyi levelet a nyomtatott meghivó mellé; csak úgy, mintha udvarias kötelességnek hinné és formaságnak ezt; de mégis igen kedvesen.

Maga is ámult rajta, hogy így «belejött» a dologba. Tetszett neki ez és feledést, szórakozást, szabadulást igért. (Folytatása következik.)

HIMNUSZ A RITMUSHOZ.

A Petőfi-Társaság Vigyázó-pályázatán dicséretet nyert költemény.

Szent borzadályos áhitatba dőlve
Közelg feléd a szomjas képzelet,
Te, végső titkok néma őrizője,
Te, *egy* úr a nagy mindenség felett;
Örök Ritmus, jóságos ég szülötte,
Hozzád igyekszik gyarló énekem,
Fennkölt valód, hogy általad köszöntse,
Hatalmad egy parányát add nekem!

Éter-pályás gigászi égitestek
Sürgő-forgó raját te mozgatod,
A csillogó, kristályos hópehelynek
A te törvényed szab meg alkatot;
Számodra — szembe szállva balga hittel —
Nincs égen, földön se kicsi, se nagy,
Mely rejtelmes örökléthez bilincsel,
Az egyedüli közös láncz te vagy.

Neked hódol, örökkön visszatérve,
Nap, éj, egészség, kór, apály, dagály,
Ébrenlét, álom, évszakok cseréje,
Vetés, aratás, születés, halál;
Rokon-, ellenszenv ingatag hatalma
Billenti erre, arra mérleged,
Ez győz vagy az, akarva, nem akarva,
Vakon követve ős törvényedet.

Neked hódol a képzelet világa,
Mikor az agyban minden gondolat,
A nyomasztó való nyügét lerázva,
Ihlettségében érzi, hogy szabad;
Mikor a fennkölt lélek összeolvad
Azzal, mi a gyarlóságnak titok
S jogába lépve a nagy Alkotónak
A zsarnok-élet kényszerén kifog.

És te uralgsz a szívek rejtekében,
Mikor a diadalmas akarat,
Egész világot ostromolni készen
Felgyujtja a szendergő vágyakat;
Mikor a szerelem titán-hatalma
A szenvedély bilincsét tépi szét
S elolthatatlan, izzó forgatagba
Ragadja önként hódoló hivét.

Szent vagy, áldott vagy, oh, végső küszöb te
Istentörvény s embertudás között;
Elménk, frigyét ha véled megkötötte,
Frigyet az élet titkával kötött;
Az Ige, mely kezdetben volt, te voltál,
Mert általad lett a Káosz világ
S a nagy mindenség holtabb vón' a holtnál,
Ha egykor utad állná bármi gát . . .

Csüggedve némul lantom gyöngesége
Előtted, kit csak sejtenünk lehet,
Ki, millió sors útjait kimérve,
Az Ég urának nyujtsz segédkezet.
Lant méltókép hogy is zenghetne téged,
Zenék között te, legdicsőbb zene,
Tápláló árja minden érverésnek,
Örök világ örök lélegzete!

Szabados Ede.

TENGERSZEM.

Oly tiszta és mély, mint a hegyi tónak
Szűz pillantása, felhők magasában:
Oly tiszta és olyan mély a szerelmem,
Meg nem rebbenő szemmel napba-néző,
Ha szőkeséged napfénye ragyog rá,
S áldott perczén a véled-álmodásnak
Csillag-himes palástba burkolózó.
Mély tengerszem, szépségre szomjazónak
Kristály-italja sziklafalba metszett
Örök kehelyben, — rontását lerontó
Rút leskelőknek, kis kútmérgezőknek.
Reá borul az égbolt kék harangja
S eldajkálja az örökkévalóság,
Nem tükrözi, csak aranyát a napnak,
Nem tükrözi, csak a felhők futását,
Királyi sasnak szárnya-rebbenését.

Az én szerelmem amaz ősi tenger
Szikla-gyürűbe foglalt foltnyi képe —
A lázadó vágy ősi tengerének,
A mely a földön egykor előzönlött
S meddő mezőket csókolt televénynyé,
Mely a fagalynak finom erezetjén
Végig kúszott, a szűz virágba oltva
Remegő vágyát a gyümölcshozásnak,
A mely a napnyugvásnak harmatában
Italt kinált a fáradt csalogánynak
S szavát megoldta lágy szerelmi dalra, —
A tüzes álmu, szent vágyakozásnak
A melylyel férfi a párját kivánta . . .

A tengerszem mélyén forrong a láva.

Rédey Tivadar.

KOSSUTH FERENCZ A 80-AS ÉVEKBŐL VALÓ OLASZORSZÁGI FÉNYKÉPE.

KOSSUTH FERENCZ.

1841—1914.

Zrinyi Miklós, a költő, csupán relativ becset tulajdonit a nagy és nevezetes ősöktől való származásnak. Pedig ő a saját tapasztalatából beszélhetett. A «Mátyás király életéről való elmélkedések» czimü könyvében irja, «hogy eleink tündöklősége csak abban használ, hogy égő szövétneknél, fényes fáklyánál futjuk az mi életünk pályáját, nem lehetünk setétben sem mi, sem az mi cselekedeteink; ha jól viseljük magunkat, azoknak fényességénél mindjárt minden ember meglát; ha rosszul, úgy sem kerülhetjük újjal való ránk mutatást.» Ellenben határozott hátránya a nagy ősöktől való származásnak, hogy a fiút mindig az apja mértékével hajlandó mérni a világ.

Ezt az összehasonlító megbirálását Kossuth Ferencz sem kerülhette el, életének utolsó két évtizedében. Pedig nyilvánvaló, hogy itt, maga az összemérés is: igazságtalanság. Olyan kivételes zseniket, a minő Kossuth Lajos, csak századok alatt produkál a természet, s kevés hozzá hasonló van az egész történelemben. Nem-e inzultus a fiú iránt, azt várni tőle, hogy apjával egyenlő legyen, s nem-e igaztalanság csalódottságot érezni a fölött, hogy ezt a mértéket meg nem üti. S Kossuth Ferenczczel szemben tetéződött az injuria azzal, hogy nemcsak atyja kvalitásait követelték tőle, hanem annak szerepét is szánták neki. Pedig erre egyáltalában nem készült, s oly környezetben nőtt föl, mely az erre szükséges tulajdonságok kifejlődésének nem kedvezett. Külföldön nevekedett, a hazai viszonyokat és embereket közvetlen tapasztalásból nem ismerte, s mérnöki tanulmányokat folytatott.

Angliában hallgatta és végezte a mérnöki tudományokat. Minden behatásra fogékony lelkével beleélte magát teljesen az odavaló viszonyokba. Olyan angolul gondolkodott, mint Albion akármely vele egyivású fia. Aztán követte atyját Olaszországba, olaszszá lett, még pedig nemcsak az élet külsőségeiben, s mérnöki pályájának élt, melyen sikerei nem közönségesek. Bányákat igazgatott, vasuti hidakat tervezett, s megépitette Nápolyban Roccoval szövetkezve a Galleria Umbertot, melyet Itália hasonló épitményei között csak a milánói múl fölül.

Magyarokkal, a kevés számú külföldön utazókat leszámítva, — kiket útjába hozott a véletlen, — csak az emigráczió tagjaival s a családjabeliekkel érintkezett. Nevelő hatás tekintetében az emigráns környezet inkább káros, mint hasznos. Minden idealizmusa és honszerelme mellett is, folytonos kalandos tervezgetéseivel, ábrándos álmodozásaival, a reális élettől való elszakítottságával, elégedetlenségével, sőt meghasonlottságával, és — a mi a magyar emigráczióban gyakori volt, — sokszoros czivakodásával és gyanusitásával: nem alkalmas reá, hogy reális államférfiakat neveljen. Másrészt pedig kérdéses dolog, hogy oly fenomenális zseni, mint Kossuth Lajos, elsőrendü nevelő-e a fia számára. A zsenge ifjú az apa magas szárnyalását föl nem éri, eszméit meg nem érti, ellenben annak hizelgői őt is körülveszik s napról-napra közvetlen közelből látja atyjának sikertelen küzködéseit, s a nagy igazságtalanságot, mely rajta esett. Fejletlen lelke alig őrizheti meg a harmóniát. Jakoby egy érdekes könyvet irt arról, hogy az uralkodók utódai lassankint, de szinte a törvényszerű következetességgel degenerálódnak, mert az emberi szervezet nem birja el nemzedékeken át, hogy kiváltságos helyzetben legyen. A zsenik utódaira nem ilyen okból s nem is ily veszedelem fenyeget, de legalább is kétséges, hogy nem áll-e fenn itt is bizonyos káros befolyás. Rendesen előfordul legalább annyi, hogy a nagy ember fia, félig fejlődött korában többnek itéli magát a pajtásainál, a mi megnehezíti a saját maga iránti kritikát, néha magát az objektivitás egészséges kifejlődését is.

Élete ezen első korszakában Kossuth Ferencz talán sohase gondolt arra, mint komoly eshetőségre, hogy neki valaha haza fog kelleni jönnie, hogy itt politikai pártvezér szerepét vigye. Nem is készült reá. Aztán ez a hazajövetel mégis kötelességévé lett. Megjött tehát, új, ismeretlen viszonyok és még ismeretlenebb emberek közé. A hol az ő nagy tudásának alig láthatta hasznát, a hol az ő gondolatvilágát nem értették, a hol az emberek egészen mást vártak tőle, mint a mit ő magából adhatott.

Mikor atyja temetése után visszajött s beutazta az országot, minket, a kik többször kisérgettük, meglepett a beszédbeli készsége. A legkülönbözőbb alkalmakkor, a legkülönbözőbb közönség előtt kellett az üdvözlő beszédekre rögtönözve válaszolnia; sohasem volt beszédében egy disszonáns hang, seholse mondott egy megütődést okozó szót, sehonnan se távozott úgy, hogy kelletlen érzést hagyott volna maga után. S ez jellemzi őt egész élete folyásában. Igaz, hogy ez csak negativ érdeme a szónoknak. De ritka érdem. S a mellett ő nem is tartozott az úgynevezett nagy, magukkal ragadó szónokok közé. S kiválóságainak legnagyobb része is inkább negativ természetü. Ez volt ép legnagyobb oka, hogy agitátorrá nem válhatott. Pedig ép ezt várták tőle. Kitünő mérnök volt, nagy hasznára lehetett volna hazájának széleskörü tudásával, nagy tapasztalatával, nem közönséges tehetségével: s azt követelték tőle, hogy kizárólag politikai pártvezér legyen. Ép ehhez hiányzott benne sok tulajdonság.

Kossuth Ferencz festménye.

KOSSUTH FERENCZ ELSŐ NEJE, HOGGINS EMILIA.

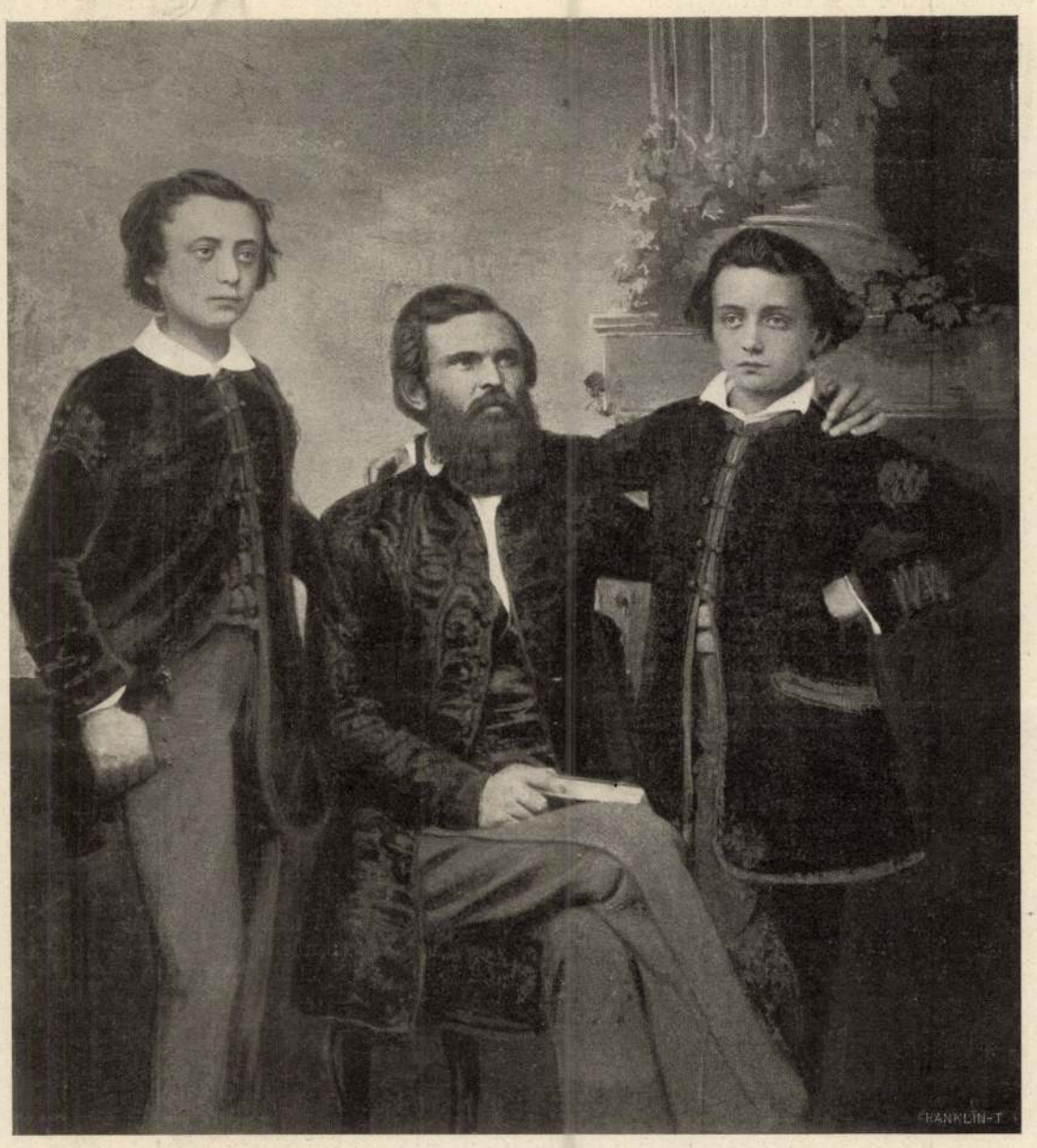

KOSSUTH FERENCZ ÉS KOSSUTH LAJOS TIVADAR NEVELŐJÜK, KARÁDY IGNÁCZ TÁRSASÁGÁBAN.

Szőts Simon tulajdonában levő az ötvenes években készült fénykép után.

A jó pártvezér, a ki nagy sikereket tud felmutatni, nincs csupa erényes tulajdonságból egybegyúrva. Neki számítania kell az emberek alsórendű tulajdonságaira is, fel kell használnia azoknak szenvedélyeit, fogyatkozásait, sőt még hibáit is. A mi nem azt feltételezi ugyan, hogy neki hasonló hibái legyenek, de annyi mindenesetre megkivántatik, hogy legalább is érzéke legyen azok iránt. Kossuth Ferenczben ez nem volt meg. Ő úgynevezett «jó ember» volt. Jó ember is, inkább passziv értelemben. Olyan jó ember, a ki fél megbántani valakit, még akkor is, ha azt magasabb érdek követeli; a ki csak szivességeket tud gyakorolni másokkal szemben, a ki a népszerűségre is csak oly értelemben vágyik, hogy őt szeressék, a ki mindig igazat ád annak, a kivel beszél, s a ki a szemérmetlen tolakodót is inkább tűri, semmint egy parancsoló gesztussal ajtót mutasson neki. S a harciasságból is alig volt benne valami. Megvédelmezni a maga igazát érvekkel és okokkal: ahhoz kitünően értett. Támadni az ellenfelét, kivált személyes éllel: az egészen idegen volt a lelke előtt. Egyszer nógatták elégedetlen párthivei ilyen irányban, s ő egy bölcs mondással felelt: «Jobb úgymond, ha a vezér fontolgató és a katonák túlharcziasak, semmint ha a vezér túlmerész és a katonák fontolgatók.» De ő nemcsak fontolgató vezér volt, hanem kerülte is a nagy összeütközéseket, s teljesen hiányzott benne a harczikedv, hogy azokat maga idézze elő.

Ily tulajdonsággal kellett idehaza átvennie a függetlenségi pártnak a vezetését. Ez a párt, mikor Kossuth Ferencz hazajött, régen leszámolt volt azzal a lehetőséggel, hogy kormányra jusson valaha rendes viszonyok között. Inkább abban látta feladatát, hogy ébren tartsa és ápolja a nemzet függetlenségi aspiráczióit. Ez okon inkább az idealisták, az elvek emberei domináltak a pártban, semmint a gyakorlati lehetőségek férfiai. Ilyen párt vezetése pedig kétszeresen nehéz. Kossuthnak tapasztalnia kellett ezt csakhamar. Az a nagy fényesség, a mely atyja nevéből ragyogott, s az ország millióinak az ő személyébe vetett reménysége átsegitették a nehézségeken, de szünetnélküli küzdelmeket kellett megállania, legtöbbször azokkal szemben, a kik ugyanazokat az elveket vallották, a miket ő.

Azután elérkezett a pozitiv munkásság korszaka.

A nemzet egy csodálatos fellobbanása a függetlenségi pártnak adta a többséget, s megalakult a kormány, melynek feje nem e többség soraiból vétetett. Alapjában is, természetellenes bázison jött tehát létre az alakulás. Kossuthnak részt kellett vennie a kormányban, s neki kellett a többség vezérének maradnia, holott nem ő volt a kormány feje. S oly politika támogatásában kellett vezérkednie, a

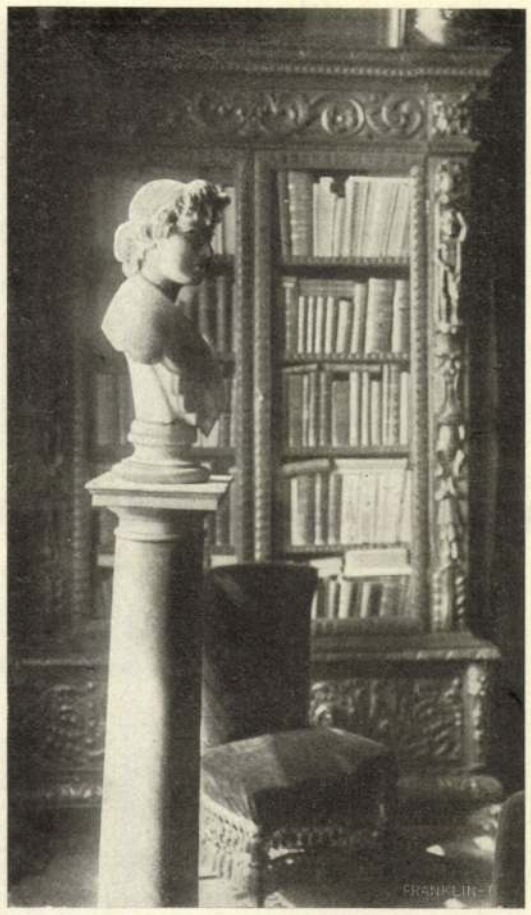

KOSSUTH FERENCZ SZOBORMŰVE, MELYET ELSŐ FELESÉGÉRŐL KÉSZÍTETT.

KOSSUTH FERENCZ DOLGOZÓ SZOBÁJA.

KOSSUTH FERENCZ IRÓASZTALA, JOBBRÓL A MELLSZOBOR, MELYET ATYJÁRÓL KÉSZÍTETT.

melynek alapelveit se a párt se ő nem helyeselte. Szinte emberfölötti feladat. Vegyük még hozzá azt, hogy Kossuth ennek az időnek jelentős részét ágyban fekve, betegen töltötte — sokszor egyfolytában hónapokon át — s vegyük hozzá, hogy pártja se fegyelmet nem tanult, se pedig adminisztrativ iskolázottsággal nem birt. Mózes, mint bölcs férfiú, negyven esztendőn keresztül utazott népével a pusztákon, hogy ne az a nemzedék vegye hatalmába az Igéret földjét, mely ismerte még az egyiptomi elnyomatást, a függetlenségi pártnak pedig negyven esztendei meddő küzdelem után kellett a kormányt egyik napról a másikra átvennie.

Mint szakminiszter, Kossuth Ferencz kétségtelenül maradandó értékü s igen kiváló sikereket mutatott fel. Ezekre sohase voltak tekintettel, ezeket sohase méltányolták. Sőt ellenségei azt is szemére lobbantották, hogy a tárczája nyujtotta hatalmat pártczélok szolgálatára használta fel. Ez pedig nem volt igaz. Mi, a kik ebben az időben csaknem naponta érintkeztünk vele, a kik közelről láttuk munkáját, a kik a párt vezetésében segitségére voltunk, s a körülötte sürgölődőket megfigyelhettük, bizonyságot tehetünk róla, hogy ebben a tekintetben annyit sem tett, a mennyit minden más elődje és utódja megtett, sőt annyit sem, a mennyit a legkényesebb politikai ildom is megengedett volna. A mit a koaliczió egyik volt kormányférfia mondott, hogy ők «nem tudtak sem jutalmazni, sem büntetni» az Kossuthra nézve elsősorban igaz. Azonban nem egyedül ebben állott annak az oka, hogy nem tudták megtartani pozicziójukat. A mélyebben fekvő okokon kivül az egyik az is volt, hogy parancsolni sem tudtak. Ez elsősorban levő fogyatkozás volt Kossuth Ferenczben, mint pártvezérben. Az ő «jó ember» természete egyenesen kizárta ennek még kisérletét is.

Kossuth Ferencz kétszer nősült, de egyik házasságából sem született gyermeke. A világtörténetnek egy különös jelensége az, hogy a Kossuth Lajos-szerű óriásoknak legföljebb ha fiai vannak, de férfiágon unokái nincsenek. Nagy Sándor, Julius Caesar, Augustus, Nagy Károly császár, Napoleon, a mi királyaink közül Szent István, Szent László, Hunyadi Mátyás, — s hogy ép csak néhány példát idézzünk — a költők közül Dante, Shakespeare, Vörösmarty, Arany, Petőfi tanusitják az állitás igazát. Kossuth Lajosnak se volt unokája. Kisebbik fiának Lajos Tivadarnak sincsenek gyermekei. Ő most már utolsó életben levő leszármazója a legnagyobb magyar hazafinak.

KOSSUTH FERENCZ A HALOTTAS ÁGYON.

KOSSUTH FERENCZ IDEIGLENES RAVATALA A GRESHAM-PALOTAI LAKÁSÁN.

Jelfy Gyula felvételei.

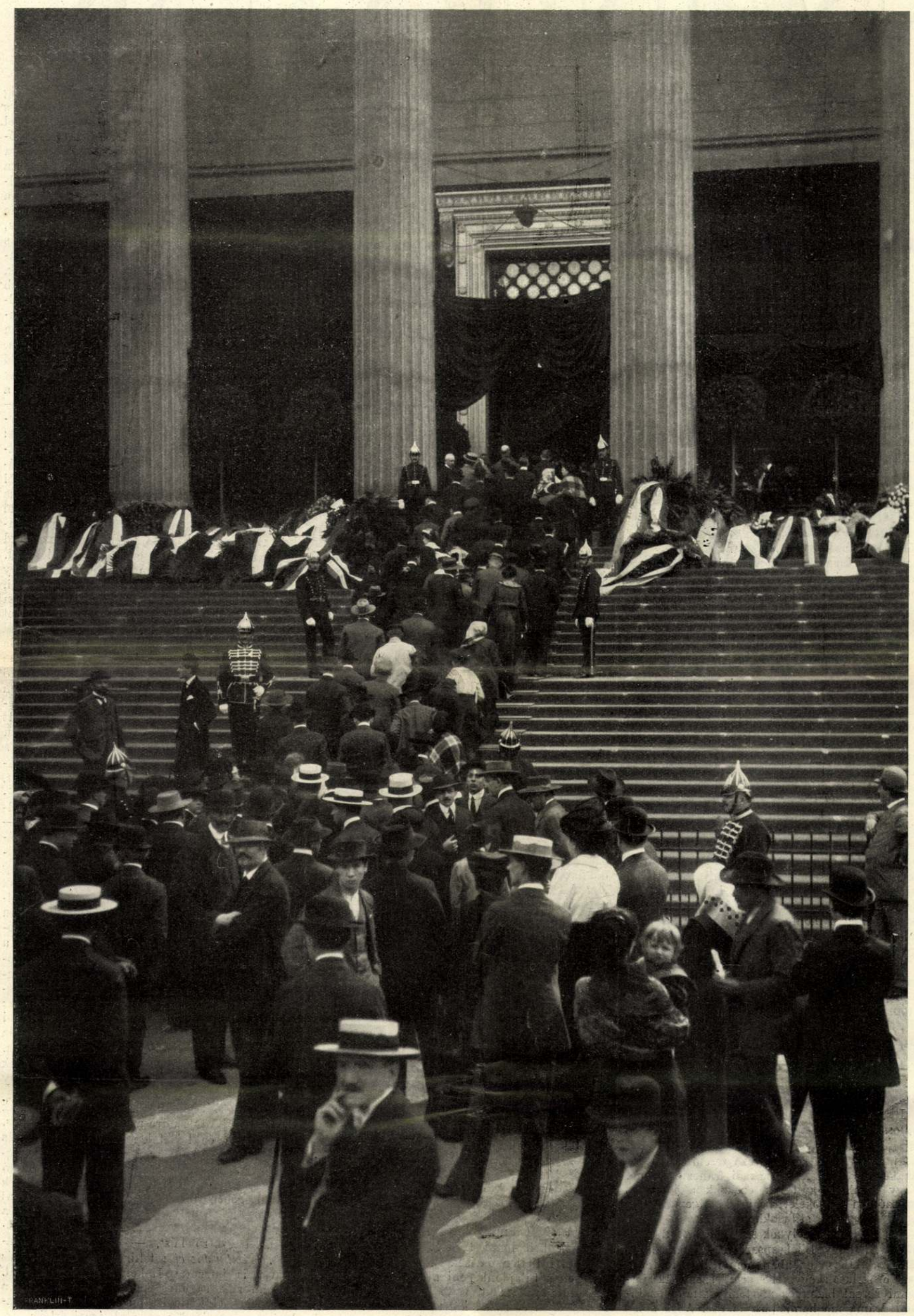

A KÖZÖNSÉG ZARÁNDOKLÁSA KOSSUTH FERENCZ RAVATALÁHOZ, A NEMZETI MÚZEUM CSARNOKÁBA.

Jelfy Gyula fölvétele.

SZINHÁZAK

IBSEN: A trónkövetelők; a Nemzeti Szinházban.

Ibsen hirneve és érvénye most kerül arra a pontra, a mikor nyugodtan, illő perspektivából és kortársi elfogultság nélkül lehet látni és értékelni. A harcz, a mely egykor neve körül folyt s a mely különösen a német drámát olyan izgalomba hozta, hogy még ma is vergődik tőle, rég elcsöndesedett s a harcz nyomán kelt diadalmi lárma is elcsitult, túlzásai eltompultak. A nagy norvég költő most a tudomány itélőszéke előtt áll, a mely pontosan igyekszik megállapitani, mit nyert vele a világ irodalma s milyen súlyú az a vivmány, melyet az ő neve a dráma fejlődésében jelent. A németeknél olyan bő és számos irodalom fejlődött ki körülötte és gyarapszik még ma is, hogy már-már attól kell félni, a magyarázó könyvek roppant tömege elfödi szem elől magát a költőt. Ezzel a nagy filologusi és filozofiai apparátussal a németek most Ibsent is úgy kisajátitják maguknak, mint a hogy már rég kisajátitották Shakespearet: ma már mindenki, a ki a világ bármely pontján Ibsennel foglalkozik, kénytelen a német kritika kásahegyén keresztül-enni magát és a német magyarázók pápaszemén át nézni a költőt.

A kritikai munka folytonos növekvésével azonban nem áll arányban a költő szinpadi népszerűsége. Ma már Németországban sem valami sokat játszszák, inkább csak azt a köteles irodalomtörténeti érdeklődést tanusitják iránta, mely többé-kevésbbé kijut mindenkinek, a ki be van sorozva a klasszikusok fényes névsorába. Kissé hamar vált irodalomtörténetivé, de ez közös sorsa minden drámairónak, mert minden műfaj között a dráma az, a mely leginkább a maga korának szól. A szinpad lelke az aktualitás, a kor szellemével való kapcsolat; egy-egy nagy szinész, vagy rendező fölélesztheti egy időre egy régi darabot, vagy irót, de akkor a hangsuly a drámáról a szinészi munkára tevődik át; a maga saját erejénél fogva sohasem tud föléledni a régi szindarab. A régi nagy irók darabjait az irodalmi kegyelet tartja a szinházak műsorain, meg az, hogy csak nagy irók tudtak igazi nagy szerepeket, a legmagasabb szinészi ambiczióra méltókat alkotni. A tömegek érdeklődése mindig az aktualitásé, a mult nagy alkotásai az irodalmi értők, az igazán műveltek és érdeklődők tápláléka maradnak. Igy kerül az iró, ha igazi nagyság van benne, a maga igazi publikumához, a mely nem húzza le a maga alacsony szinvonalához, hanem tanulmánynyal, szeretettel igyekszik fölemelkedni hozzá, a mely nemcsak az olcsó szórakozás örömét találja benne, hanem komoly lelki ügyet csinál belőle, szellemi életének fontos elemét. Csak az egy Shakespeare tud még ma is nemcsak erre a kicsiny táborra, hanem a nagy tömegre is hatni, de hát Shakespeare mindenben kivétel. A nagystilü drámai szinjátszás ő belőle, az ő drámájából fejlődött ki, az ő szerepeinek eljátszására vannak a legszilárdabb tradicziók s minden utána jött drámairó nagyrészt azokat az interpretáló készségeket találja a szinpadon, a melyeket Shakespeare hatása fejlesztett ki. A szinpad életével, fejlődésével való ez az összeforrottsága tartja meg őt a szinpadon.

Ibsen szinpadi életére az is korlátolólag hatott, hogy legalább eddig még nem tudott kifejlődni Ibsent játszó tradiczió. A mai szinpadi játékstilust két tényező teremtette meg: Shakespeare és a XIX. századi franczia dráma. Nagy szinházi kulturák ezeknek a játszását úgyszólvan a tökéletességig kidolgozták s az így kifejlesztett stilusokhoz szoktatták hozzá a közönséget, a melynek szemében *az* a szinjátszás, a hogy Shakespearet és a francziákat játszszák. Ibsen azonban nem illik bele teljesen e stilusok egyikébe sem, szerintük játszani Ibsent bizonyos mértékig mindig az ibseni dráma meghamisitása marad. Azok a kisérletek, melyeket a múlt századvégi szinészet, különösen a naturalista iskola egy új szinpadi játék-stilus megteremtésére tett, nagyrészt eredménytelenek maradtak, egy-egy nagy szinészi egyéniség tudott rajtuk belül értékeset produkálni, de tradiczió nem lett belőle s a szinjátszás hamarosan más utakra tért, szép csendesen visszavonult a régi tradicziók forrásához. A rendező művészetére vetett erősebb hangsúlylyal próbáltak valami újat, termékenyet találni, de a hogy mi látjuk a dolgokat, ez az irányzat is apadóban van, a várva-várt új stilust nem teremtette meg és aligha is fogja megteremteni. Olyan szinházak, melyek Shakespearet tűrhetően, sőt kitünően, a modern franczia drámát kifogástalanul tudják játszani, Ibsennel alig tudnak mit kezdeni, — nincsenek meg a hozzávaló szinészi standardjaik. Innen magyarázható, a faji és világnézeti ellentéteken kivül, hogy Ibsen sehol sem tudott, Németországon kivül, gyökeret verni. A francziák néhány érdekes, de teljesen dugába dőlt kisérlet után végleg elfordultak tőle, az angolok olyan emberek agitálása ellenére, mint Bernard Shaw, Chesterton és más kitünő szellemek, értetlenül nézték, az olaszoknál csak Duse és Zacconi játéka tudta rövid életre galvanizálni s velük hamar le is tünt.

Nálunk, a hol a XIX. századi franczia dráma hatása uralkodóbb, mint bárhol másutt, szintén nem tudott Ibsen szinpadi életre kelni. A Nemzeti Szinház már a nyolczvanas évek vége óta, újra meg újra megismételte kisérleteit Ibsen meggyökereztetésére, de bizony csak kevés sikerrel. Az egy *Nóra* aratott zajosabb és tartósabb szinpadi sikert, épen azoknál a tulajdonságainál fogva, melyek a kevésbbé ibseni drámák egyikévé teszik: technikájának a Dumas-Sardou-féle franczia dráma technikájához közelálló voltánál fogva. Márkus Emilia művészete, a mely épen a franczia drámákon nevelkedett nagyra, sikerre vitte ezt a darabot is. A többi Ibsen-drámák a szinház érdekes kisérletei maradtak, de a kisérletnél nem jutottak többre, egy sem tudott a műsoron megmaradni.

Hogy a Nemzeti Szinház nem hagyott fel teljesen ibseni kisérletezésével, azt megmutatta most egy nálunk eddig teljesen ismeretlen Ibsen-dráma, *A trónkövetelők* előadásával. Ibsen történeti drámái közül ez az első, a mely nálunk szinpadra kerül, — a mi közönségünk csak a társadalmi és psychologiai drámák költőjét látta Ibsenben. Hogy épen szerencsés lett volna a választás, melylyel a költőt új oldaláról mutatják be, azt nem mondhatni. *A trónkövetelők* egyike Ibsen ama darabjainak, a melyek legnagyobb mértékben váltak irodalomtörténetiekké. Ifjabbkori műve, mikor még drámairói technikája és világnézete nem volt teljesen kialakulva, még erősen idegen hatások alatt állott: Shakespeare, Schiller és a többi német klasszikusok, a francziák hatása váltakozva csillan meg benne és erősen ingadozóvá teszi tónusának belső egységét. Egyike Ibsen leginkább anorganikus darabjainak: az egyes drámai momentumok szerves összevegyültség nélkül kavarognak benne s pompás erejű részletek folyton váltakoznak bágyadtakkal és erőtlenekkel. A közönség szempontjából nem csekély veszedelme az sem, hogy a norvég történelem őskorából — tehát egy előttünk teljesen ismeretlen és számunkra idegen történelmi milieuből — van véve és specziális norvég hazafiságot hirdet, a mely bármi tiszteletreméltó, minket alig tud felmelegiteni. Mindehhez még hozzá kell venni, hogy a cselekvény részletekkel, sokszor nem is fontos részletekkel túlterhelt, a darab szokatlanul hosszú (éjfél utánig tart) — s igen türelmes nézőnek kell lenni, a ki le tudja küzdeni az unalom kelletlen érzését.

Ibsen a tulajdonképeni norvég nemzet megalakulása pillanatát vette drámája tárgyául. A norvégok évszázadokig apró törzsekre, afféle kiskirályok vezetése alatt álló s egymással áldáz harczokat vivó pártokra bomoltak s a királyi hatalom csak nagyon lazán tartotta össze ezt a véres kavargást: a király mindig valamely párt uralomra jutását jelentette s vele szemben mindig ott voltak, fegyverrel kezükben, a többi pártok. Hakon király valósitotta meg először az egység gondolatát: sorra leverte az ellene támadó pártokat és a maga királyi hatalmában egyesített minden hatalmat s ezzel a nemzetet is egygyé tette. Ez a Hakon király a dráma egyik hőse: küldetése van, biztosan halad a maga útján, nagy czélja, a lelkében élő gondolat megvalósitása felé s minden ellenállást, a régi pártos szellem minden feltámadását legyűri. Kissé passziv alak, félig kivül áll a dráma cselekményén, inkább szimbolum, mint eleven egyéniség, a lelke belsejéből, emberi valójából nem mutat meg semmit. Az efféle hősöket a legnehezebb elevenen megrajzolni — ezt csak Shakespeare tudta. Hakonnal szemben áll, mint a trónkövetelő kiskirályok legkülömbike Skule jarl. Hatalmas lélek, királyi tehetség és féktelen ambiczió, a mely megmérgezi az ember egész lényét, — de bukásra itélt ember, mert épen az hiányzik benne, a mi Hakon ellenállhatatlan ereje: a nyugodt, öntudatos, magától értetődő elszántság. Válságos pillanatban töprengő, önmagában és ügyében kételkedő, — Ibsen későbbi nagy szkeptikus alakjainak előfutárja. Bukásra itélt alak azért is, mert az új világot jelentő Hakonnal szemben a régi világot jelenti. Hakon nagy nemzeti eszméjével szembe nem tud állitani egyebet, mint a maga ambiczióját. Hasztalan akarja, mikor megtudja Hakon nagy eszméjét és varázsa alá kerül, eltulajdonitani, az eszme csak azzal él és azt élteti, a kiben megfogamzott; a ki csak mintegy köpönyeget veszi magára, az elbotlik benne s csak annál gyászosabbá válik a bukása. Hakon és Skule jarl között áll Nicolas püspök ördögi intrikus alakja, félig Mefisztó, félig szinpadi figura; ő szitja a két hős között a harczot, merőben gonosztevői passzióból, mert ő a rosszat magáért a rosszért teszi; ha ő nem keritethetett meg, veleszületett gyávasága miatt, minden hatalmat, hát ne élvezze más se. Ő adja a darab leghatásosabb jeleneteit: hosszú haldoklása, miközben elköveti utolsó gonosztettét, gyógyithatatlanul beleoltja Skule jarlba a kételyt Hakon királyi származásában s ezzel alkalmat ad Skule jarlnak a nyilt fellázadásra, — a hatásos jelenetek sorát adja, — Ibsen bámulatos ravaszsága, a mely a legnagyobb szinpadi rókák egyikévé teszi, itt mutatkozik meg először. Nicolas püspök alakját, valamint az egész darabot is, a német kritika erősen túlbecsüli, az alak nem az a démoni hatalmu valaki, nem egyivású párja Goethe Mefisztójának, hallatlan gazsága inkább emlékeztet a romantikus dráma intrikusára, nem magasodik ki emberfelettivé, de nem is emberi. Szinpadi kigondolás, nem eleven lélek. Igazán megelevenített alak csak egy van a darabban: Skule jarl s csak ő is tud érdekelni, a többi mind alig más, mint kulissza, a melyet ide-oda tologat a szerző, a hogy épen czélja kivánja. S egyes jelenetek hatalmas erején kivül csak ez az egy alak érezteti folyton, hogy itt egy nagy költő van jelen.

A Nemzeti Szinház a shakespearei drámák stilusában hozta szinre a darabot, a mi sajnos, mértéktelen és lélektelen szavalást jelent és alapjában elhibázott szereposztást. Épen a legfontosabb szereplő, Skule jarl kapott Bakó személyében olyan megszemélyesitést, a kinek egyéniségében nincs semmi az alak ibseni mélységéből. A helyett, hogy megmutatta volna a belsőleg vivódó, viharos lelkü, önmagát kétségekkel gyötrő hőst, — csak tirádákat szavalt. *Kürthy József* intelligensen, előkelően és erővel is játszotta Hakon szintelen alakját. Azt hisszük, itt meg kellett volna cserélni a szerepeket. *Gál* Nicolas püspöke hatalmas alakitás, — az előadás egyedüli igazi értéke.

Schöpflin Aladár.

Kossuth Ferenc

Erdélyi 1902. évi fényképe után.

KOSSUTH FERENCZ.

Egykoru festmény után.

KOSSUTH LAJOS NEJE.

Nápolyi fénykép után.

KOSSUTH LAJOS TIVADAR.

Az ötvenes évekből való festmény után.

KOSSUTH VILMA.

RUTTKAYNÉ KOSSUTH LUJZA.

Az ötvenes évekből való festmény után.

KOSSUTH FIAI.

Keresztelő medencze a tállyai ev templomban.

A TÁLLYAI EVANGELIKUS TEMPLOM, A HOL KOSSUTHOT MEGKERESZTELTÉK.

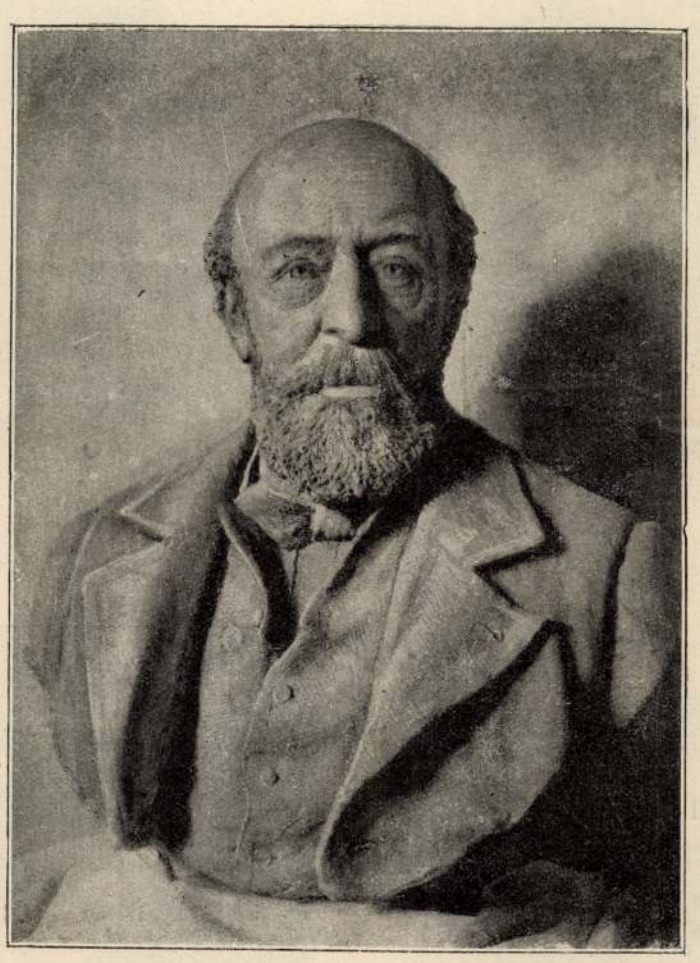

KOSSUTH LAJOS MELLSZOBRA KOSSUTH FERENCZTŐL.

annak, a ki viseli, a késő öregség bizony nem egyéb mint egy hosszú haldoklás, melyet kinossá teszen az, hogy öntudatos. A halál maga nem lehet kin, de az öntudatos hosszú haldoklás keserves egy állapot. A beteg gyógyulni, a vizbefuló menekülni, a csaták harczosa sértetlen maradni, a halálra itélt megkegyelmeztetni remélhet, de a késő öregség, az reménytelen. Lesni a sülyedő hajó fedélzetéről, hogy miként merül el vonalankint az a pár hüvelyknyi recsegő deszkafal, mely még a vizszínén felül libeg, bizony nem kellemes időtöltés.

Ilyen a késő öregség.

De hiszen a halál már a születéskor is csak idő kérdése, hát nem a halál közellétének gondolata a legkomorabb oldala a késő öregségnek, a legkomorabb az, hogy öreg embernél «usus abit vitae» a mint Lucanus mondja. Az agy egy napról másikra veszti ruganyosságát, az emlékezet fiókjai egymásután becsukódnak, a gondolatok folyama csepegőssé lassul, az érzékek eltompulnak, a lelki, testi erő darabonkint szakadozik le az öreg ember tagjairól, s az ember érzi, hogy szakadozik, érzi, hogy ma már nem az, a mi tegnap volt, érzi, hogy az élet fokonkint tengéssé alakúl át, melynek jellege a mozdulatlan passzivitás. — Ez a késő öregség legkeservesebb átka.

S ez átok súlyától bizony én sem maradhattam ment, bár igaz, hogy velem az aggkor aránylag még szeliden bánt, de bizony abban a testi és szellemi erő-épségben, melyet a tisztelt tanács felemlit, több a látszat, mint a valóság. Akaratom meg-megkisérli a birkózást a hanyatlással, régóta kizárkóztam az emberi társaságból, bár iparkodom munkával töltögetni magányom ürjét, de azt csak én tudom, minő kimerítő fáradsággal jár az a természetlen munkásság, melyet a tisztelt tanács a természet másodvirágzásához hasonlítással tisztel meg; nagy erőlködésébe kerül az elaggott törzsnek az a halovány virány, meddő virány! elhull nyomtalanul, gyümölcsöt nem hagyva maga után.

KOSSUTHRA ÉS CSALÁDJÁRA VONATKOZÓ KÉPEINKHEZ.

Kossuth arczképeinek egész sorozatát közöljük mai számunkban, melyek pályájának úgyszólván minden nevezetesebb pontján bemutatják. Van köztük több természet után készült rajz a negyvenes évekből s három festmény is, melyek közül kettő — a melyet fia s a melyet Parlaghy Vilma festett — az egyedüli két festmény, melyekhez a számüzetésben ült, és számos különböző időkben fölvett fénykép után készült kép. Az itt közölt arczképekkel úgyszólván teljessé tettük a Kossuthról fenmaradt hiteles arczképek azon gyűjteményét, melyet lapunk időnként közzé tett.

Kossuth családja tagjai közül atyjáról, *Kossuth* Lászlóról, ki 1839-ben halt meg a pestmegyei Dabason, nem maradt fenn arczkép. Anyjának is csak egy arczképe ismeretes, melyet egykorú festmény után reprodukálva lapunknak bemutatunk. Kossuth anyja tudvalevőleg tyrlingi *Wéber* Sarolta, Wéber András liszkai postamester lánya volt, régi nemes család sarja. A család egyik tagját a XVII. században Caraffa vértörvényszéke halálra itélte és kivégeztette. Kossuth anyja nagy míveltségü, finom érzésü nő volt, a gondviselés megadta neki, hogy lássa fia pályájának legdicsőbb napjait, de tanúja volt a gyász, a hontalanság éveinek is. 1853-ban halt meg Brüsszelben, a hova azért utazott, hogy fiához, ki akkor Londonban lakott, közel lehessen s a mint a viszonyok engedik, hozzá mehessen. Brüsszelben is van eltemetve.

Kossuth Lajos nejével meszleni *Meszlényi* Terézzel már régebben ismeretségben volt, a viszony azonban akkor fűződött köztük szorosabbra, mikor a már országos hírnevű politikus a «Törvényhatósági Tudósítások» kiadása miatt szenvedett fogságából kiszabadúlva a parádi fürdőben keresett üdülést s itt újra találkozott Meszlényi Terézzel. Néhány hónapra rá, szeptember 9-én volt az esküvőjük, mely akkoriban országos feltűnést keltett. A menyasszony ugyanis katholikus volt s a pesti belvárosi plébános nem akarta nekik a házassági áldást megadni, ha csak Kossuth nem ad reversálist. Végre is evangelikus lelkész adta őket össze s ez volt az első vegyes házasság, melyet protestáns pap előtt kötöttek. Ez az eset akkor annyival is nagyobb zajt keltett, mert a vegyes házasságok kérdése napirenden volt. Kossuth példás családi életet élt nejével, a ki a hazából való menekülése után csakhamar követte török földre. Titkon hagyta el a haza földjét ő is, Szerbián át, Garasanin híres szerb politikus segítségével és Sumlában találkozott férjével. Gyermekeit azonban nem hozhatta magával, ezeknek csak 1850-ben engedte meg a kormány, angol közbenjárásra, hogy atyjukat kövessék. Kossuthné 1865 szeptember elsején halt meg Turinban. Egyetlen leányuk, *Vilma,* ki 1843-ban született, szintén a száműzetésben halt meg alig 17 éves korában, 1862 április 22-én, husvét vasárnapján. Halála nagy csapás volt szüleire s különösen atyjára, a ki mély apai szeretettel ragaszkodott hozzá. Kossuth nejének és leányának hamvait 1894-ben, Kossuth halálakor hazahozta s az apával közös sírban helyezte el a nemzeti kegyelet. Kossuth két fiának, *Ferenczn*ek (szül. 1841-ben) és *Lajos* Tivadarnak (szül. 1844-ben) pályafutása és életkörülményei ismeretesek a közönség előtt. Kossuth testvérei közül ma már csak nővére, Ruttkayné Kossuth Lujza él, a ki utolsó éveiben testvéri hűséggel gondozta bátyját.

Egyéb Kossuthra vonatkozó képeink között, mint a mostani századik születésnap alkalmának különösen érdekes emlékét, bemutatjuk Kossuth monoki szülőházát is. *Monok* község Szerencstől éjszakra s pár óra járásnyira fekszik, az Ond vize mellett, melynek partjain a hagyomány szerint valaha a honfoglaló Árpád hadai táboroztak. Az egyszerű tiszti lakóház, melyben Kossuth született, a gróf Andrássy család uradalmához tartozik s Kossuth atyja mint az uradalom ügyésze lakott benne. Kossuthot azonban nem itt Monokon keresztelték, mert itt nem volt evangelikus pap, hanem *Tállyán,* az ottani evangelikus templomban.

Az élet első állomása, a szülőház mellett az utolsót, a sírt is megtalálja lapunkban az olvasó. Kossuth sirja tudvalevőleg a kerepesi temető legszebb helyén, Deák és Batthyány mauzoleumai közelében van.

*

Kossuth órája. A nagy ember után maradt ereklyék legérdekesebbjei közé tartozik az a XV. Lajos korabeli ízlés szerint készült, XVIII. századból származó fali óra, melynek rajzát most közölni alkalmunk van.

Ez órát sokáig használta Kossuth Lajos s ez függött azon szobában, melyben meghalt.

A halál bekövetkezte után, 10 óra 50 perczkor — este — megállította Kossuth Ferencz az órát s azóta igy őrzi lakásán. Így is szándékozik azt majdan a Nemzeti Múzeumnak adományozni.

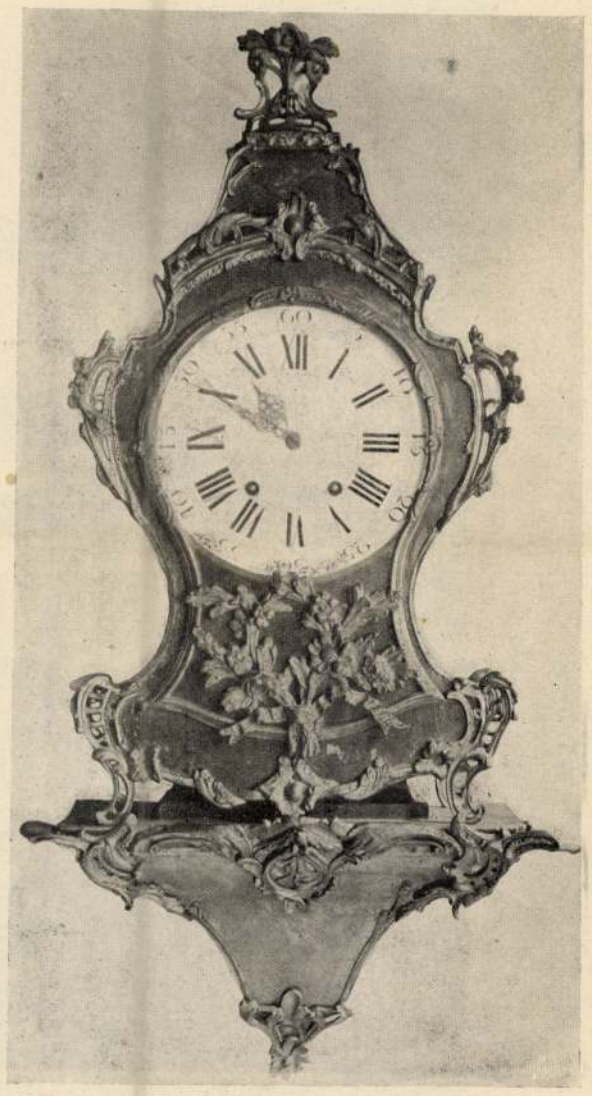

KOSSUTH ÓRÁJA.

KOSSUTH *Ferenc*, mérnök, festő és szobrász, * Pest 1841 nov. 16, † u. o. 1914 máj. 25. K. Lajos fia. Párizsban szerzett mérnöki diplomát, azután Olaszországban működött. 1894. hazajött, s itt vezérszerepet játszott a politikában. K. arc- és tájképeket festett s mint autodidakta, a szobrászattal is foglalkozott. Atyjának 1886. festett arcképe a M. Tört. Képcsarnokban és Tájkép tóval és Tájkép folyóval c. olajfestménye a Szépműv. Múzeum letéteként a ceglédi múzeumban van. Művészi hagyatékából a Szent György-Céh 1914. kiállítást rendezett. Atyjának életnagyságú márvány-mellszobra és feleségének arcképszobra szintén a M. Tört. Képcsarnok tulajdona.

Kg. I. 586 l

eszökő hegy tetejét ~~erős bástyakkal védett~~ foglalja el
tes épületekkel és Fornyokkal. ~~A vár~~ Előtték-
akadályt, melynél jobbra a sziklán ház van.
a hegy tövében kanyarodik. A háttér he-
ül:

A!

vonalkeretnek G.q: 14.3 cm.

603

126/94 No 185.

Kossuth Ferenc

A szabadságharcz emlékeinek kiállítása. A vitéz Guyon Rikárd tábornoknak, a branyiszkói hősnek fia, gróf *Guyon* Edgár is meglátogatta ma a szabadságharcz emlékeinek kiállítását, a melynek minden terme bővelkedik a *Guyon* hőstetteire vonatkozó emlékekben. Guyon Edgár gr. az atyjáról kiállított arczképeket igen hűeknek találta, a mit különben bizonyíthat gróf Guyon Edgárnak rendkivüli hasonlatossága is a hős tábornok arczképeihez. Gróf Guyon Edgárd megigérte, hogy atyja magyar tábornoki egyenruháját s a tőle maradt egyéb emlékeket beküldi a kiállításra. Szabadságharczunk angol származásu hősének fia borsodmegyei birtokán lakik. — *Halász* Olivér beküldte Dabasról azt a Kossuth arczképet, melyet Kossuth Lajos fia, Kossuth Ferencz festett. Kossuth Lajos a fia festményét atyja, Kossuth László dabasi sirja gondozójának, a már elhunyt Halász Gézának ajándékozta s tőle örökölte azt Halász Olivér. Ez arczképet annak idején lapunk is közölte.

Vas. Ujs. 1891. 65 l.

LOKOMOTIV

ámára.

61-3165.

k és nézetek.

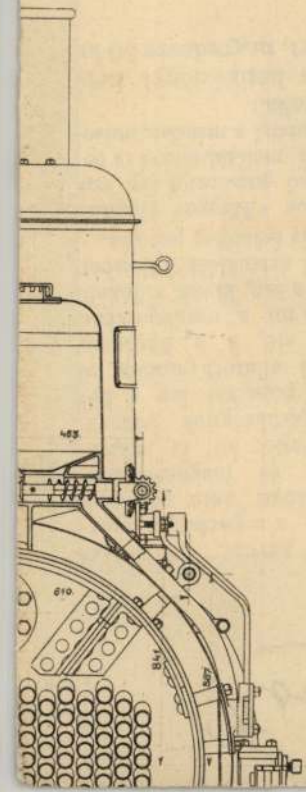

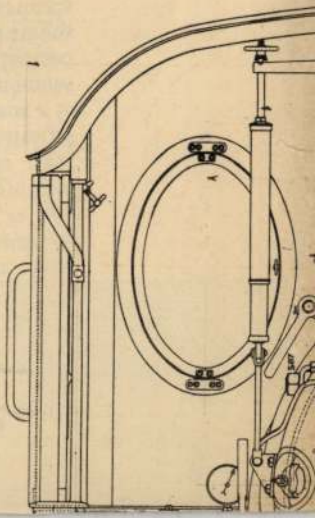

51. SZÁM. 1892. BUDAPEST, DECZEMBER 18. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt | egész évre **12** frt, fél évre — **6** •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre **8** frt, félévre — **4** •
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre **5.—**, félévre — **2.50**
Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

TURINBA KOSSUTHHOZ.

A fővárosi küldöttség egyik tagjának levele.

Turin, 1892 decz. 12.

AZT MONDJÁK, hogy Olaszországba kell menekülni a tél fagya és hava elől. Meglehet, hogy rendes időben igaz e mondás, de mostanában, úgy látszik, hogy rendkivüli időket élünk, mert ez a mondás ezúttal nem találó.

A fő- és székváros által megszavazott diszpolgári oklevelet kellett elvinni az ősz hazafinak. Itthon nagy hófuvások lepték el a vasutakat, úgy, hogy e hó 8-án a küldöttség el nem indulhatott. Elindult tehát 9-én, azzal a szándékkal, hogy 10-én ebéd után 2 órakor Velenczében lesz. E helyett elért Velenczébe este 7 órakor, mert a hóakadályok igy akarták.

Velencze még akkor is szép, mikor az idő nem szép. Az idő hideg, zord volt, fagyott, de erre azt mondták, hogy minél beljebb megyünk a szép Olaszországba, annál derültebb, annál melegebb, annál zöldebb lesz a világ.

Lássuk tehát ezt a sok szépet mi, a kik Görzben csaknem ingújjra vetkezve járkáltunk s gyönyörködtünk annyi zöldségben, a mennyit Budapesten csak májusban lehet látni.

Körülbelől Veronáig még nem volt sok hó; azontúl azonban valóságos szibériai tundrákon utaztunk át. Hó és köd mindenütt. A Garda tavának se hire, se hamva Desenzanónál. Brescia olyan volt, mint Tobolszk, s a szép Milano bevált volna egy téli Szent-Pétervárnak.

Szinte jól esett Milanóban töltenünk egy félnapot; mert legalább láthattunk egyetmást, például a hideg daczára (1.6 fok Réaumur) nyüzsgő utczai népséget, feldiszitve kék orrokkal, de nem álarczos, hanem valódi kék orrokkal. A Galleria Vittorio Emanuelében az egész tér (passaggia) tömve volt sétálókkal, a kik ugyan kegyetlenül fáztak, de azért mégis sétáltak. Legérdekesebb volt egy ölesnél magasabb szerzetes, a kinek mezitelen lábára csak egyszerü talpak voltak szijjazva, kopasz feje fedetlen volt, és mégis olyan nyugalommal sétált, mintha valahol Afrikában járna-kelne.

Fűtenek ugyan Olaszországban, de csak az utcza számára. Legalább abból, hogy mindenki, nő és férfi, magas rangú és alacsony sorsú, mind nyitva hagyja maga után az ajtót, azt kell következtetnem, hogy valami utczafűtési problema megfejtése képezi jelenleg az éjszaki olasz fő feladatát.

Tisztességesen befagyott ablakokkal zörgött tovább gyorsnak nevezett vonatunk Turin felé, hova este 10 óra után megérkeztünk s hol Kossuth házi orvosa, dr. Basso, fogadott bennünket a vasutnál.

Ellinger Edének f. évi szept. 20-án fölvett fényképe.

KOSSUTH DOLGOZÓ-SZOBÁJA TURINI LAKÁSÁN.

Elég ennyi az utból.

E hó 12-én délelőtt adta át a budapesti küldöttség a diszoklevelet Kossuthnak, s azután vele töltötte a napot, élvezte az ő társaságát.

A *Via dei Mille,* melynek 22. számú házában az emeleten lakik *Kossuth,* egyike Turin szebb mellékutczáinak. A házzal szemben az utcza túlsó oldalán terjedelmes kert van. A lakásnak, mely e kertre néz, egyes részei tágak s minden helyiségei egyszerű, komoly ízléssel butorozvák.

A ki az arczképek után ítélve, azt hiszi, hogy a 90 évet meghaladott *Kossuth* aggastyán, az ugyan nagyot csalódik, ha őt szemtől szembe meglátja. Egy széles vállú, bár kissé előre hajlott, 65—70 évesnél nem korosabb kinézésű férfiú áll előttünk, kinek igazi arczképét sem a festő, sem a fényképiró nem tudta még egészen híven lemásolni, mert arczában hiányzik az aggkor által okozott elvastagodása a vonásoknak; finomak és üdék azok még most is, s e finom vonások, az elbájolóan és biztatóan néző szemek, együtt olyan képet alkotnak, a melyet hiába körit a hófehér haj és szakáll, mert vénné nem teheti. A festők mindig azzal az előleges

Ellinger Ede fényképe után.

Dr. Basso Armoux G., Kossuth házi orvosa.

meggyőződéssel állnak a munkához, hogy ő nekik, mikor Kossuthot másolják, egy öreg embert kell lefesteniök, az öregség minden tulajdonságaival együtt. Ezért nem sikerülhet a munkájuk.

De ez még mind semmi ahhoz képest, a mit az öregnek nevezett *Kossuth* művel, mikor az asztalnál vendégeivel szóba áll. A ki igazán magyar ember, az úgy érzi magát az ő csinos, tágas ebédlőjében, melynek az ablakokkal szemben eső főfalát a czeglédi küldöttség arczképgyűjteménye diszíti, mintha nagyon-nagyon régi jó barátjával került volna ismét össze. Az igaz magyarság zománcza diszíti az ő társalgását. A hol ő van, ott egy darab Magyarországra találunk.

A fő- és székváros küldöttségének fogadtatása alkalmával mindjárt elejét vette minden fölösleges hivatalos feszességnek, a nélkül, hogy a díszoklevél átadásának ünnepies jellege bármi csekély csorbát is szenvedett volna. Az üdvözlő beszédet meghallgatva, annak minden egyes tételére bámulatosan találó és tanulságos megjegyzéseket tett, a díszoklevelet és annak ezüst borítékát igen nagy örömmel szemlélte s láthatólag jól esett neki, hogy a fő- és székváros róla ily módon is megemlékezett.

Mily bámulatos az ő társalgói modora, mely tiszta magyar jellege mellett nem európai, de világra szóló eszméket forgat mint társalgási anyagot és pedig oly módon, hogy azoktól senki vissza nem riad, hanem inkább megbarátkozik velük.

Kossuthnak turini magányában testvérhugán, özvegy *Ruttkaynén* kivül, csupán házi orvosa, dr. Basso Armoux G., teszi egész körét s környezetét.

Dr. *Basso* érdemes arra, hogy vele a magyar közönség közelebbről megismerkedjék. Mintegy 50 év körüli, középtermetű, széles, igen értelmes arczú, erőteljes, derék férfiú, a ki Kossuthért lelkesedik, s őt évek óta napról-napra gondozza.

Dr. Basso a kenő (massage) gyógymódnak lelkes híve s azt irodalmilag is dokumentálta. A testgyakorlást, mint gyógymódot, feltünő fontosságúnak tartja, azzal maga is foglalkozik. A magyar nemzetért lelkesül, most már magyarul is készül tanulni, s így minden magyar ember meg lehet nyugtatva a felől, hogy Kossuth egészsége teljesen jó kezekre van bízva.

NEMZETEM HAJH!

Nemzetem hajh! mit vétettél
A világnak?
Hogy szomszédid egyre marnak,
Egyre rágnak . . .
Tán irigylik fényes multad',
Gyászos multad',
Fiaid', kik vérpadon, vagy
Bitón hulltak?!

Vérrel írtad te neved az
Életkönyvbe;
Mindenik sor honszerelmed
Drága gyöngye . . .
Minden gyöngyszem szenvedésed
Árán termett;
Fenekén a feneketlen
Kíntengernek.

Nincs is rajtad a szemökben
Más nagy csorba:
Csak fejedet, hogy nem hajtod
Mégse porba.
Ezt irigylik tőled a sok
Szolganépek;
De ez a te legeslegszebb
Dicsőséged!

Ne is add e dicsőséget
Semmi áron;
Többet ér ez, mint akármi
Czifra járom.
Kebleden bár legyen a seb
Egyre mélyebb:
Csak ne üljön homlokodra
Szolgabélyeg!

Fel a fővel! bár dobálnak
Kővel, sárral.
Ronda porból te csak mindig
Fennre szárnyalj!
A ki büszkén, bátran néz az
Izzó napba:
Azt a nap: *a szent szabadság*
El nem hagyja!

ILLYÉS BÁLINT.

A KIRÁLY FUTÁSA.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta **Baksay Sándor.**

XIII.

Megnépesedett a siklósi vár. Zsigmond itt pihente ki magát fáradt lovagjaival együtt.

Van itt drága dolog a palotás házban, hol az urak reggeltől estig együtt áldomásoznak, s hogy a király ne unja magát, óráról órára érkezik mindenfelől a vidékről a kardcsörtető hűség és a gyémántforgós kalpagú hódolat.

Azután érkeznek a távolabbiak. Ezek között egy sebes posta Cilley Fridriktől Gara uramhoz egy levéllel. «Sógor uram! Szerencsésen hátunk mögött hagytuk a Drávát. Nincs semmi veszteségem, sőt némi nyereséggel is dicsekedhetem. Kaptam egy fitakot az orromra egy paraszttól. Az a másik paraszt, a Bán Balázs az oka, majd én is megköszönöm, ha kezemre kerül.»

Még jól ki sem mulatják magokat az elmés levélen, mikor következik a java.

Osló Pál uram, meg a stipniki vajda, — nem is hinnénk, ha testi szemeinkkel nem látnánk őket.

Kissé megrettentek, mikor megtudták, hogy ott a király. Nem vágytak ők ilyen magasra, ők csak sugni akartak, hogy Gara uron kivül senki se hallja. De azután neki bátorodtak, mikor a palotás házban rájuk mosolygott a sok vidám tekintet.

Ott eldicsérték egymást — tetszett az uraknak a változatosság, — hogy ők ő Felségét Szinyártól fogva Monoszlóig két oldalról kisérték titkon, de híven, mert ők nem mutogatásból tették, a mit tettek. Távoltartottak minden veszélyt, mely szent személyét a horvát pártütők leseiből fenyegette. Hanem az a lófarkára való Bán Balázs, az ugyan álnok, gézengúz ember ám ezen a világon!

Be is kötötték a koszorúját.

Micsoda makhináczióval vitte járatlan utakra a szép hadsereget, azután elcsigázva, kiéheztetve, demoralizálva juttatta Prodalics kezére. Lerakta a fegyvert minden föltétel nélkül.

Azután hogyan vette le lábáról Prodalicsot a tulajdon várában. Hogy a vad martalócz a többi urakat tíz öl mélységü pinczékbe vettette, Balázst pedig még azon éjjel kikiáltotta királynak. Negyvenezer aranyat zsaroltak az urakon, meg is osztoztak rajta szépen.

Az uraknak annál érdekesebbek voltak a leleplezések, mert jól tudták már a Bán Balázs és a többi lovagok kalandjait, egyszersmind a a két czimbora viselt dolgait is; tovább sarkalták hát a hűségben telhetetlen két embert. Oda ültették az asztalhoz, mellejük állítottak egy veder bort és két inast; azonkivül kinevezték tutoruknak Pater Donatust (az öreg udvari káplánt, a kit még az öreg herczegasszony hozott magával Teschenből, hogy vigyázzon rájuk, és ha nagyokat találnak akár húzni, akár hazudni, rántsa meg a gallérjukat.

Tetszett a két vajdának a nagy tisztesség, és elő is szedték a szeredásból, a mi csak benne volt. A török császár kisasszony, a Kolokinthosz görög, a szép gulya, meg a Nápolyi László.

Olyan szépen tudtak mesélni, hogy az öreg tutor dehogy rántotta volna meg a gallérjukat. Ilyen két troubadur ritkaság a mai világban. Csak a kupákra tett néha szelid megjegyzést. «Igyatok jó fiaim, hanem nem csiger ám ez!» Nem a bort sajnálta; attól félt, hogy megárt nekik, megakad a nyelvük, és bennük marad a mese java.

Bizony maga a Balázs is megrémült egy kicsit elkövetett gonoszságainak listáján, mikor kérdőre vonták.

Mert hogy megszabadultak a Prodalics emberséges kiséretétől, őtet is egyenesen Siklósra hajtotta a kötelesség.

Mint afféle jó baranyai ember, azon porosan és tarisznyásan, a mint lováról leszállt, ment a palotaházba, s abban a pillanatban nyitott be, mikor a stipniki épen az irásmagyarázatba kezdett; abba tudniillik, a mi a kanászok bőrén volt megirva.

A vajdának torkán akadt a szó, és abba hagyta. Elfehéredett egykissé, de megint csak megtért

a pirossága, mikor látta, hogyan kapják közre az urak a megérkezettet.

Szóhoz sem hagyták jutni, hanem egy csomó kérdést tálaltak elébe.

— «Hé, Balázs! mit kaptál a kapitulációért, hogy a fegyvert minden föltétel nélkül raktad le a Drávánál?»

— «Hát a koronád hol van, a kivel Ördög János megkoronázott?»

— «Hát a negyvenezer aranyat hozod-é magaddal, vagy elástátok valahol?»

— «Hallom, hogy koronázási emlékpénzül fitakot is osztogattatok. Mi?»

— «Hát Zsigmond ő Felsége, a kit jegyajándékul igértél, hogy érzi magát a szultánnál?»

Balázs meghökkenve nézett maga körül, meglátta az asztal végén a két czimborát, egyszerre tudta, honnét fú a szél. Rendbe szedte magát és katonás komolysággal felelt:

— «Hogy ő Felsége hogyan érzi magát a szultánnál, ezt kifeledtem jelentésemből, egyébként sem levén illendő a királyok magán ügyeit feszegetni; a mi a kapitulációt illeti, bizonyos, hogy az minden főtt étel nélkül történt, félig sült kecskehús azonban volt bőven; a koronát elástam jobb időkre, nem hordozom magammal, nehogy úgy járjak vele, mint a szegény Ottó király, hogy aztán se korona, se menyasszony; a negyvenezer arany azonban itt van a tarsolyomban, a ki nem hiszi, markoljon bele, aztán nekem is adjon belőle, a mit talál. A koronázási emlékpénzt bizony elkapkodták, de Fridrik grófnál alkalmasint maradt egy; a ki legszebben tudja kérni, megkaphatja tőle.»

— «Hát a bojtárjaid hátán hoztál-e jó szót? Ráczország, Oláhország?»

— «Igen is hoztam. Azt izeni a szultán, hogy készen van mindakettő egy nagy tulipános ládában; majd a menyasszony-ágygyal azt is elhozhatjuk; de azt megkivánja, hogy Osló Pál meg a stipniki vajda legyenek a vőfélyek, különben nem adja ki.»

— «Hát a száz darab tinót megkapta-é a Kolokinthosz görög?»

— «Nem kapott az egy borjufiat sem. Mind ott maradt bizonyságban Osló Pál uramnál meg Stipniki uramnál; hanem majd elmegyek érte.»

— «De a Nápolyi László képét csak kézhez adtad a szultán leányának? Mit szólt hozzá?»

— «Fejemhez vágta, és kikergetett vele a háremből. Azt mondta, hogy tegyem bolonddá a stipniki vajdát, de ne őtet.»

A vajda régóta leste már, hogy rákerüljön a sor. Megörült a hivatkozásnak, felugrott a vödör mellől, először megcsapta az asztalt, azután a tulajdon mellét.

— «Sohasem hazudtam. Igenis. Most sem hazudok. László király képét vitted Bán Balázs; én kutattam elő a szekered fenekéről; én vallattalak ki.»

— «Azt hát! De nem a Nápolyi Lászlóét, hanem Szent László királyét.»

— «Micsoda? A Szent László királyét? Adjatok egy kupát most mindjárt, hadd vágjam a fejéhez! Hiszen csak ösmerem a tulajdon magam országának a pátronusát; ott van a zágrábi templomban. De annak a puszta csákánya is nagyobb, mint a te majmócza-királyod patkányostul, egerestül, és macskástul. — Esküszöm, hogy a Nápolyi László képe volt.»

Az urak hatalmasan helyeselték a vajda igazságát, miközben Loránd apát lépett be, mögötte Kata, anyja kiséretében.

A leány egyetlen tekintettel átfutotta és fölvette az egész társaságot, s újjal mutatott az egyik lovagra, ki előtt Loránd atya mélyen meghajtotta magát.

— «Ez volt az! — riadt rá örömtől és kesereűségtől rezgő hangon. — Adja vissza kegyelmed a lánczomat!»

Cserna Károly rajza.

— «A király?» kérdé megrezzenve a leány, s azután térdre borult, átölelve a király lábait.

Az urak elszörnyűködtek.

— «Vakmerő!» zúgtak fel egyszerre mindenfelől.

— «Vakmerő! — suttogta Balázs is, a leány mellett teremve. — Térdre ő felsége előtt. Térdre a király előtt!»

— «A király?» kérdé megrezzenve, s egy perczig tétovázva a leány, azután leborult, és átölelte a király lábait.

— «A király? Akkor könyörgés nélkül is visszaadja, ha király.» Nem is könyörgött aztán csak a szemeivel.

— «Én nem vagyok itt király, én csak egy vendég vagyok.»

Kegyesen fölemelte a leányt és az urakhoz fordult.

— «Itéljétek meg urak! Ez a fiatal lovag, a ki most leány ruhában jelent meg, tegnapelőtt engem, jámbor és ártatlan utast, aranyos sisakban és pánczélban öltözve, dárdával és karddal támadott meg. Először kelevézt vetett rám, azután kivont karddal rohant meg, rám kiáltván, hogy adjam meg magamat életre-halálra. Én legyőztem őtet, s ezzel egész fegyverzete az én tulajdonommá vált volna, de én meghagytam nála, s csak aranyláncát tartottam meg; azt is csak cserében, mert a magamét adtam helyette. Azt gondolom, egy keresztény bajnok sem cselekedhetett volna irgalmasabban; most már tehát állni kell a cserének, vagy ha meg akarod másítani, válaszsz lovagot, a ki megvívjon velem lánczodért» . . .

Az urak helyeslést zúgtak a király szavára, de Kata nem hagyta magát.

— «Ki merné felséged ellen kezét emelni?» kérdezte reszkető bátorsággal.

— «Jól van no, megengedem. Tehát én is választok lovagot. Bán Balázs fog vívni helyettem. Úgy is neki voltak szánva a nyilaid.»

A lány arczán átsugárzott a hajnal, de csak egy pillanatra.

— «Ki lesz akkor az enyém, ha Felséged nem a kihivottnak engedi a választást? Balázs úr az én köteles védelmezőm, nemde Loránd atya!»

— «Ejnye árulók, hát még itt is szövetkeztek ellenem? Vajda uramék, fogjátok pártomat, jertek lovagjaimul mindketten. Ti leghivebbek, kik oly messze földről jöttetek hűséget vallani.»

— «Megyünk, megyünk meghalni Felségedért; legalább vérünkkel is megbizonyíthatjuk, hogy Bán Balázs uram áruló», kiáltott a stipniki, és nagyot rántott a széles szíjj-övön, mely derekát környezte.

Balázs eleinte az egész jelenetből semmit sem értett, s csak a király szavaiból, s a Katával később folytatott suttogásból és a leány összetett kezeiből tudta meg a történteket. A mint ezekkel tisztába jött, féltérdre ereszkedett a király előtt.

— «Hódolva köszönöm, hogy az uraimékkal alkalmat nyujt Felséged szemközt állanom. De én ez urakkal nem játszom másra, csak halálra. Ők engem rágalmaztak, nem is meggondolatlanságból, hanem ártó szándékkal, előre összeesküdve. Osló Pál és Stipniki vajda, én titeket árulással és összeesküvéssel vádollak; kihívlak mindkettőtöket, külön vagy egyszerre halálos bajvívásra.»

Balázstól Cserei vette át a szót.

— «Arra az esetre, ha Bán Balázs el találna esni, helyébe állok én, Cserei Balázs, igaz hive a királynak, a ki titeket Osló Pál és Stipniki vajda árulóknak és álnok haramiáknak nevezlek, és kihívlak életre-halálra.»

Utána Loránd atya lépett elő, és az öreg káplánhoz fordult.

— «Testvérem uram! Sürgős halálos esetben kérek tőled feloldást szent fogadalmam alól, hogy még egyszer kardot vehessek kezembe, Megadod? Köszönöm.»

Azután a két czimborához fordult.

— «Én is hazugoknak mondalak titeket idegenek, kik messze földről ide törekedtetek rágalmazni egy jámbor bajnokot, hogy a magatok bőrét megmenthessétek. Kihívlak mindkettőtöket az esetre, ha ez a két ifjú torkotokba nem verné hazugságtokat.»

A szép Katát holthalománynyá tette ez a sok kihivás. Lehetetlen az, hogy az ő ifja életben jőjjön vissza ennyi vérontásból. Az öreg káplán látta ezt a halománységot, megesett a jámbor öreg szíve a leányka rettegésén.

Felegyenesedett, keresztbe tette a kezeit a nagy kövér cingulumán, és úgy fordult a két gyámoncza felé.

— «Fratres, nebulones, delatores, proditores, latrones, lurcones, perversi, perjuri, nequissimi, trium litterarum! Én nem forgatok sem kardot, sem láncsát, hanem minden dispensatio nélkül megfojtalak benneteket, ha ez a Tisztelendő

Atya el nem metszi a torkotokat. Hát igyatok még egyet édes jó fiamkáim, aztán készüljetek.»

Loránd atya ellene mondott ennek a nagy készülődésnek; nem illik az ilyent délután végezni. Pártjára állott a király is, s már-már másnapra halasztották a vérviadalt, de a két czimbora is előállt és követelte, hogy essenek által minél hamarább, mert ő nekik gyermekeik vannak és gazdaságuk otthon; aztán meggyóntak ők tegnap a monoszlói kápolnában, azóta semmi halálos bünt nem követtek el, hát nyúlhatnak fegyverhez tiszta kézzel. Csak a Bán Balázs lelke legyen olyan tiszta!

A király nem nagy hajlandóságot mutatott hozzá, de Bán Balázs halk szóval könyörgött az engedelemért.

— «Engedje meg Felséged. Remélem, nem sok vér fog folyni; inkább időtöltés lesz, mint ütközés. Ezeket az embereket nem méltó megölni, csak megszalasztani.»

(Vége következik.)

UTÓHANGOK KOSSUTH LAJOS 90-IK SZÜLETÉSNAPJÁHOZ.

A nemzeti hálának s a polgári tiszteletadásnak azon soknemű nyilvánításai között, melyekkel Magyarország Kossuth Lajos születésének 90-dik évfordulóját ünnepelte itthon és Turinban is, alig van nevezetesebb és emlékezetesebb, mint az, hogy önkéntes számkivetésben élő nagy hazánkfiát ez alkalomból Budapest fő- és székváros általános lelkesedéssel diszpolgárrá választotta.

Budapest e diszpolgárrá választás tényét ékes szavú és művészi kiállítású oklevélbe foglaltatta, s a fényes oklevelet f. hó 9-dikén egyik tanácsosa, Kun Gyula által vezetett küldöttséggel vitette meg rendeltetése helyére, Turinba, egy vidámító sugárt küldvén ezzel a hazából a nagy idők nagy emberének idegen földi csöndes magányába, talán utolsó örömeül élte alkonyának.

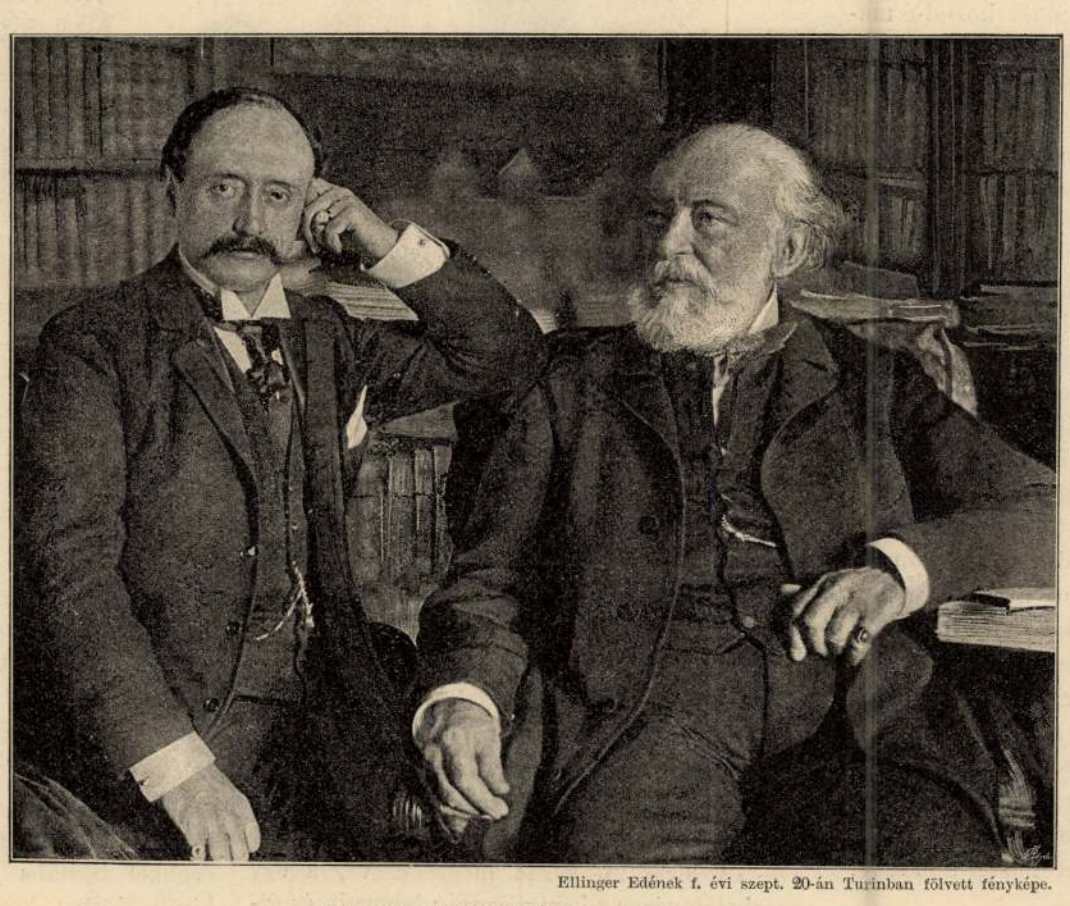

Ellinger Edének f. évi szept. 20-án Turinban fölvett fényképe.

KOSSUTH FERENCZ ÉS KOSSUTH LAJOS.

Ez a küldöttség, melynek utazása és eljárásáról még csak most kaptuk az első tudósításokat, bizonyára szintén oly szíves fogadtatásra talált Kossuth Lajosnál, mint elébb ugyanez év szeptember 19-dikén a függetlenségi párt népesebb küldöttsége. Hiszen Kossuth a legszerényebb magyar látogatót is úgy fogadja, mintha az az egész nemzet követe volna.

A függetlenségi párt küldöttségének látogatása politikai ünneplessé nőtt, s mégsem vonta el Kossuth figyelmét azon tisztelgőkről sem, kik ugyanakkor pusztán magán emberekül jelentek meg nála. Igy Ellinger Ede budapesti fényképész főleg azért szegődött a küldöttséghez, hogy a látogatás jeleneteit, különösen pedig magát Kossuthot és környezetét épen e nevezetes évforduló alkalmából képekben megörökíthesse. És Kossuth, bár az ember képmásának előállításával foglalkozó művészek kéréseit legkevésbbé hajlandó teljesíteni, nemcsak vendégszeretetével tüntette ki a fényképészt, hanem, főleg Ferencz fia rábeszéléseinek engedve, abba is beleegyezett, hogy Ellinger mind ő róla magáról, mind fiáról, nővéréről és dolgozószobájáról fényképi fölvételeket készíthessen.

Az ekként szerzett fölvételek most már mind sokszorosítva vannak s bizonyára nagy érdeküek minden magyar ember előtt, mint olyanok, melyek Kossuth születésnapjának 90-dik évfordulóját az alakok és jelenetek egész sorával illusztrálják s így szemlélhetőleg állítják elénk azt, hogy milyen volt Kossuth Lajos maga és milyen környezetben élt, mikor életének 90-dik esztendejét épen betöltötte.

Ezen érdeklődésre számítva, lapunk fölhasználja az alkalmat, hogy Ellingernek e sikerült fényképi fölvételei közül a nevezetesebbeket hű másolatokban bemutassa.

Első sorban említendő magának Kossuthnak két arczképe, melyek egyike szemben, másika

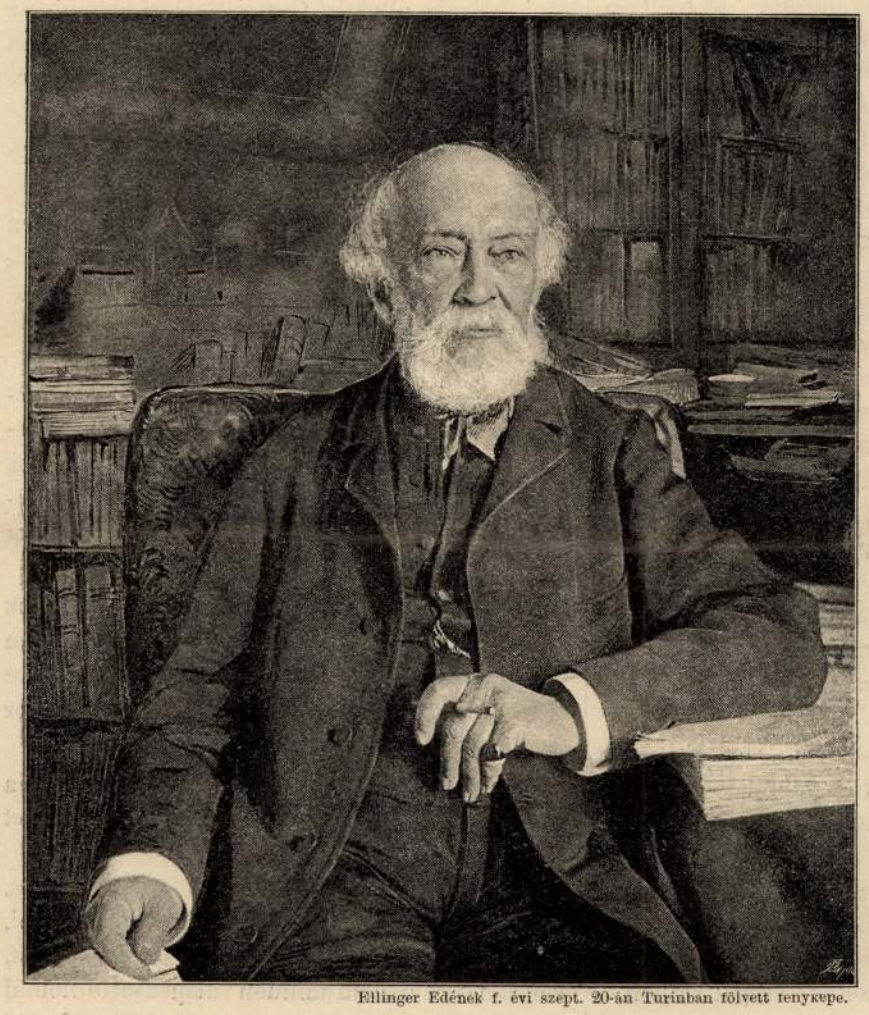

Ellinger Edének f. évi szept. 20-án Turinban fölvett fényképe.

KOSSUTH LAJOS.

Ellinger Edének f. évi szept. 20-án Turinban fölvett fényképe.

ÖZVEGY RUTTKAYNÉ, KOSSUTH NŐVÉRE.

oldalvást mutatja azt a ritka fejet, melyet 90 esztendő sem volt képes kivetkőztetni eredeti, nemes formáiból külsőleg, sem meggyöngíteni benne a legtisztább és legfenköltebb gondolkozás nagyszerű műhelyét. Homloka fölött csaknem eltüntek ugyan az egykor épen oly szép, mint dús fürtök, de a hatalmas koponya hátsó részén még mindig elég sürű a haj, melynek finom ezüst színét csak a gyöngéd pirosas arczot környező szakáll tiszta hófehérsége múlja felül.

Egy másik képen Kossuth és idősebbik fia, Ferencz, vannak együtt szintén igen híven eltalálva. A negyediken Ruttkaynét, Kossuth nővérét és hű ápolóját látjuk, azt a tisztes matrónát,

TÁJKÉP. KOSSUTH FERENCZ FESTMÉNYE.

münkbe, melynek vállát különféle emléktárgyak, többek közt legutóbbi képviselőlátogatóinak arczképei foglalják el. Kár, hogy a kép széle épen oda esik, a hol Kossuth híres növénygyüjteményének fiókos szekrénye áll s így ez leszorult a fényképező lemezről. A szemközti és jobboldali falak nagy részét a három üveges könyvszekrény foglalja el, fönt a szemközti falon pedig Kossuthnak az a képe látszik, melyet Parlaghy Vilma művésznőnk festett. A szoba belső terének három alkalmas pontján egy-egy asztal áll, ülőhelyektől környezve. Ez asztalok egyikén emléktárgyak, másikán a naponként érkező hirlapok vannak, míg a harmadik inkább dolgozgató helyül szolgál. A

Egykorú festmény.

KOSSUTH NEJE.

Egykorú festmény.

KOSSUTH ÉDESANYJA.

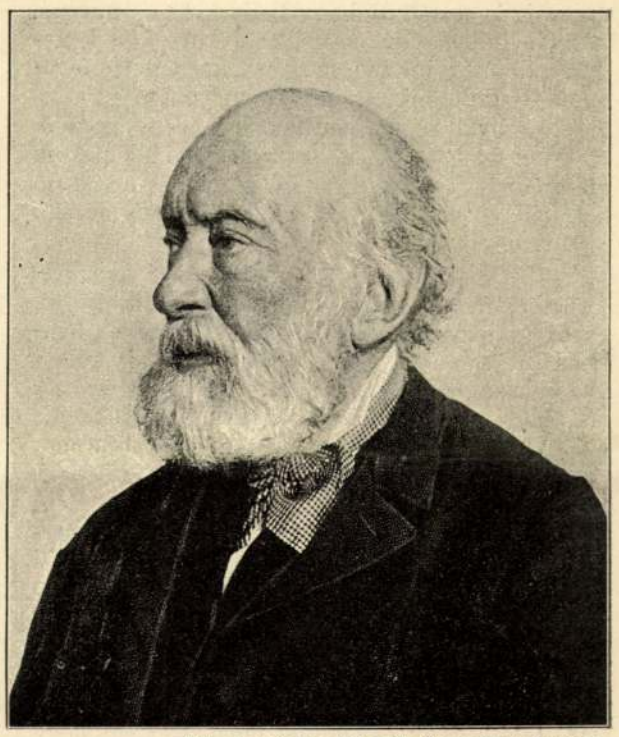

Ellinger Edének f. évi szept. 20-án fölvett fényképe.

KOSSUTH LAJOS.

kit a gondviselés oly kiválóan megáldott testi erővel és szellemi tulajdonokkal, hogy szeretett bátyjának támogatója s vigasztalója lehessen.

Az ötödik kép Kossuth nejét, a hatodik Kossuth édes anyját ábrázolja, a Kossuth szobáiban levő festmények után. Szintén régibb festmény másolata az a kép is, mely Kossuth gyermekeit, Ferenczet, Lajost és az elhunyt Vilmát kis korukban tünteti föl.

A nyolczadik képen Basso, az a nevezetes orvos van előttünk, ki már évek óta őrködik Kossuth egészsége fölött s ki sajátkezüleg szokta végezni Kossuthon az újabb időben oly jótékony hatásunak bizonyult kenés műveletét.

A kilenczedik képen Kossuth dolgozószobáját látjuk, szokott egyszerű berendezésével. A baloldali falnál elsőben is a díszes kandalló tünik sze-

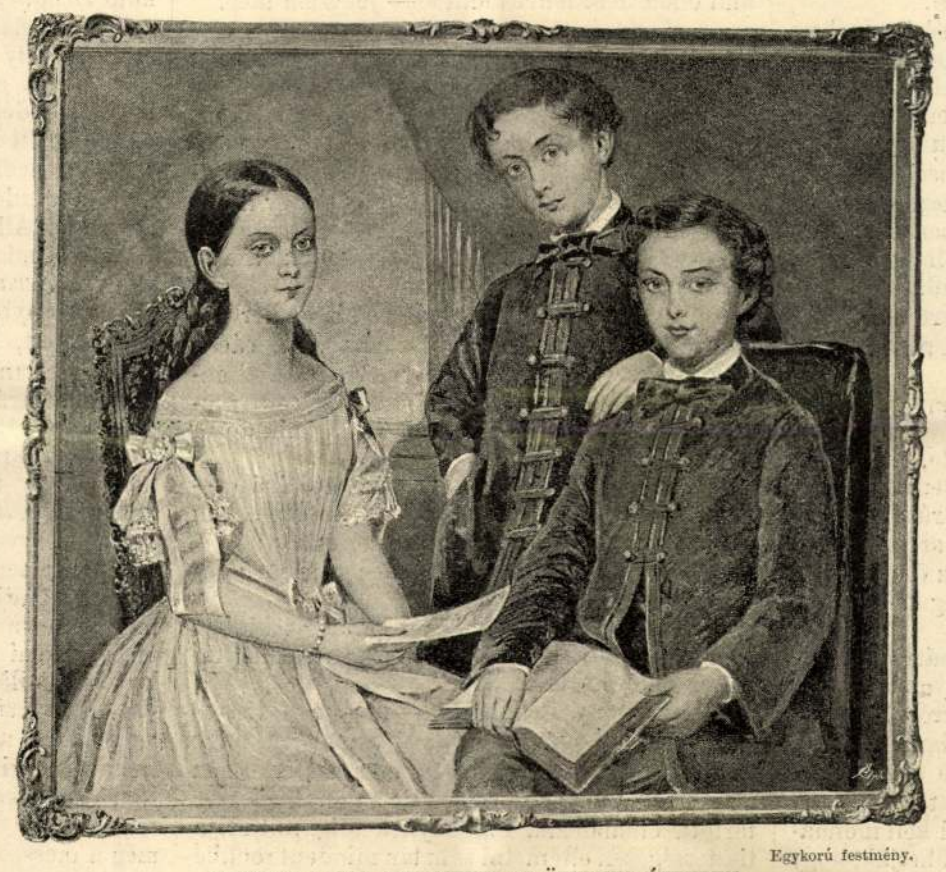

Egykorú festmény.

KOSSUTH LAJOS GYERMEKEI AZ ÖTVENES ÉVEKBEN.

jobbfelőli asztal irányában látható Kossuthnak egyik legbecsesebb emléke, Shakespeare szülőházának remek kivitelű kicsinyített másolata, Shakespeare összes műveinek tartója, melylyel az angol munkások ajándékozták meg Kossuthot, mikor ő is mint munkás lépett föl kenyérkeresetből tartott fölolvasásaival Angolország különböző városaiban.

A tizedik kép Kossuth Ferencznek atyja szobáját diszitő egyik festményét mutatja. A tizenegyedik kép Garibaldi, a tizenkettedik pedig Cavour szobrát ábrázolja, akkor fölvéve, a mikor a függetlenségi párt küldöttsége azokat beszéd kiséretében megkoszorúzta. E szobrok Turinnak egy-egy szép terét ékesitik, fennen hirdetve a hálát, melylyel az olasz nép, közelebb pedig Turin városa e nagy hazafiak tettei és emlékei iránt viseltetik.

KOSSUTH LAJOS TURINI LAKÁSÁBÓL. — Ellinger Edének f. évi szept. 20-án Turinban fölvett fényképei.

BELLAMY.

(Vége.)

Angol elbeszélés. — Irta Payn Jakab.

Bizonyosan fájdalmat okoztam szegény öregnek. Félni kezdtem, hogy a nagy szerencsétlenség tán kissé megzavarta az eszét. Kezdetben egészen közönyösnek, érzéketlennek látszott, aztán egyszerre arra kért, hogy az egész dolgot tartsam titokban! . . .

Alig egy hétre rá Pullen úr ebédre kért magához. «Meg fog bocsátani, — szólt a meghivó levél, — hogy más vendég nem lesz.» Elfogadtam a meghivást, merő szánalomból a szegény özvegy iránt, mert a ház sohasem volt rám nézve valami nagyon vonzó és a szeretetreméltó háziasszony nélkül még kevésbbé, mint valaha. És ha a Pullenék ebédei rendesen unalmasok voltak, az, a mely előtt állottam, legalább is siralmasnak igérkezett.

Mindjárt belépésemkor egy nem várt meglepetés fogadott és — mondhatom — ez az egy kellemesen érintett.

Az ajtót egy ismeretlen alak nyitotta ki. A milyen fiatal és meggondolatlan voltam, meg nem állhattam, hogy meg ne kérdezzem: «Hát Bellamy hol van?» Az ismeretlen sajnálkozva felelte: «Egy-két napja vagyok a háznál és nincs szerencsém ösmerni azt az urat.»

Különösnek tetszett nekem, hogy valaki létezhetik ebben a házban, habár csak nehány másodperczig is, a nélkül, hogy Bellamyt ne ösmerné. Az ebédlőben egy újabb, nem kevésbbé kellemes, de még inkább megrázó meglepetés fogadott — Pullenné asszony személyében.

— «Olyan régen nem láttuk már» — mondá.

Nem feleltem azt, hogy az elválás ideje nekem még hosszabb volt, mert egyáltalán nem voltam oly állapotban, hogy bármit is képes lettem volna mondani.

— «Öntől bizony az ember akár meghalhatna», tette hozzá szemrehányó mosolylyal. «Ön miatt ugyan akár el is temethetnének bennünket, a nélkül, hogy csak tudna is róla.» Valóban úgy van, gondolám. «De mégis egyszer legalább el akart jönni hozzánk, nemde?» És elkezdett nevetni, olyan furcsán és különösen, hogy szinte megijedtem.

De hát mi történt itt? Az asszony csak nem veszthette el az eszét, hiszen a férjét nem temethették el szeptember 18-ikán? Hát akkor ki vesztette itt el az eszét?! Hát akkor kit temettek itt el?!

Egészen megkönnyebbültem, mikor Pullen úr belépett. Komorabbnak látszott, mint rendesen, de mégsem annyira levertnek, mint mikor utoljára találkozánk, és azonnal megjegyeztem, hogy sokkal több gyöngédséggel viselkedett neje iránt, mint bármikor valaha, mintha szükségét látná valami erkölcsi támasznak, figyelmes gondoskodásnak a szegény nő irányában.

Pompás ebédhez ültünk hármacskán (nekem a bor és liqueurök tekintetében korlátlan szabadság engedtetett,) és én végnélkül örvendtem annak, hogy Bellamy nincs jelen, hogy pártfogólag örködjék felettem, és minduntalan részvétét mutassa ifjuságom és járatlanságom felett, de azért szinte hiányzott nekem, természetesen mint olyan valami, a mit az ember nem igen sajnál. Egy ebéd Pullenéknél Bellamy nélkül olyan volt, mint egy Hamlet-előadás a király szelleme nélkül. A mikor a dessert is felszolgáltatott és az új inas visszavonúlt, nem tudtam többé tartóztatni kiváncsiságomat.

— «Hát az önök kitünő Bellamyjével,» — kérdezém, — «mi történt?»

— «Ne itéljen szigorúan felette, már mint szegény férjem felett» — felelé Pullenné asszony szinte kérő hangon. — «Bizalmával rútúl viszszaéltek. Tudom, hogy ön soha sem szerette Bellamyt, igy hát a mi fájdalmunk az ő elvesztése felett és hogy hitünknek benne meg kellett törnie, ön előtt érthetetlen.»

Az előttem álló három boros pohárra néztem, nem tudva, mit is feleljek. «Asszonyom, — szóltam végre,— az én véleményem arról az emberről nem volt a legjobb, tagadhatatlan.»

— «Tudom, — felelé Pullenné asszony. — Nem illenék, hogy most rosszat mondjunk róla ön előtt. De mégis mindent el kell mondanunk, miután egyedül önnek köszönhetjük, hogy csinjeinek nyomára jöttünk.»

Nekem?! Nagyon örültem ezt hallhatni, bár sehogy se tudtam elképzelni, hogy hogyan és miként. Igy gondolám, és igy is mondtam.

— «Én és kedves férjem, a mint tudhatja, föltétlenül biztunk Bellamyben. Bármennyi pénzt rá mertünk volna bizni, akár olvasatlanúl, és rá is biztunk mindent, akármily értékü volt is. És valóban, — tartozom vele iránta kijelenteni, hogy házunktól soha semmi sem hiányzott.»

— «Hát legalább is becsületes ember volt», mondám, nem látván várakozásomat eléggé kielégitve.

— «Nem mindenben, — folytatá Pullenné asszony, — csupán a kis dolgokban, hogy tolvajságát valami nagyobbra tartogathassa.»

— «Eleresztett egy verebet, hogy aztán egy túzokot lőhessen», — veté közbe Pullen úr, a ki, a mig a közmondásokból tellett, valóságos Bölcs Salamon volt.

— «Igen; úgyannyira, hogy mikor nyáron utazni mentünk, három hónapig isaz egész ház teljesen reá volt bizva. Soha senkinek sem jutott eszébe utána nézni, mit csinált, mennyit adott ki. A többi cselédek mind az ő felügyelete alatt voltak és mi egészen meg voltunk nyugodva.

— «Sohasem láttam rendesebb embert, — szólalt meg ismét Pullen úr, — a mig oda voltunk, mindenről a legpontosabban értesített.»

— «És a mikor haza érkeztünk, Bellamy elragadtatva látszott lenni látásunkon», — folytatá a háziasszony. — «Mindenről beszámolt és oly takarékosnak mutatta magát, kivált a szénnel, hogy szinte bámultunk, hogy mennyi megmaradt. No, de túlságos takarékosság soh'sem árt.»

— «Volt is okunk bámulni, — szólt közbe ismet a házi úr, — mikor több szént találtunk, mint a mennyi elmenetelünkkor volt.»

— «Teremtö Isten, hát az hogy lehetett?» — kérdezém.

— «Hogyan?! Ez volt a legelső dolog, a mi felkölté gyanúnkat», — mondá Pullenné.

Ugy látszik, a túlságos takarékosság mégis megárt.

— «És azt kezdtük képzelni, hogy távollétünkben járt valaki itt. Nem lehetséges, hogy kisértetek lettek volna és még sem tudtunk szabadulni ettől a gondolattól. Ha Bellamy barátjai lettek volna, úgy bizonynyal igen tisztességes emberek voltak, de hát nem volt semmi alap a gyanúra, hogy Bellamy barátai használták volna házunkat és aludtak volna ágyainkban.»

— «Semmi alap, — ismétlém. — De hát mért nem vonták kérdőre őt magát?»

— «Igen, igen, de, tetszik tudni, férjem kissé kényes dolognak tartotta vallatni Bellamyt. Aztán azt reméltük, hogy az egész csak képzelődés részünkről, mindaddig, a mig ön férjemmel nem találkozott, és nem beszélt előtte valami temetésről a mi házunkban. Ebben a házban nem lett volna szabad temetésnek lennie.»

— «De kérem, hisz az ilyesmi olyas dolog, ami ellen nem lehet tenni.» — jegyzém meg.

— «Igen, igen, — nem úgy értettem,» folytatá Pullenné asszony. — «Nos hát, férjem tudakozódni kezdett a szomszédoknál. Azok is látták a temetést, sőt nehány közülök oly szives volt, meg is jelenni azon, azt gondolva, hogy valamelyikünk a halott. De aztán nem sokat törődtek a dologgal, miután megtudták, hogy a ház nyáron mindig ki van adva.»

— «Ki van adva?! Már mint az önök háza ki van adva?!»

— «Úgy, úgy. Bellamy rendesen kiadta bérbe a nyári hónapokra, hetenként tizenkét guineáért. A lakóknak azt mondotta, hogy erre felhatalmazása van a házi-úrtól. És szépen bezsebelt százötven fontot, a kettős béren felül, miután a lakóknak is szolgálatában állott.»

— «Bellamy kitünően végezte a dolgát» — mondá Pullen úr nagyot sohajtva, — «de ebben az egyben túllépte megbizatása körét.»

— «Valóban, úgy látszik,» jegyzém meg gúnyosan.

És Pullenné asszony ismét kérőleg tekintett rám.. — «Ne itéljen fölötte túlszigorun. Legyen iránta elnézéssel!»

— «Szegény Bellamy!» — mondá a tisztes házi úr, — «hogy számithatott volna arra, hogy bérlője, — vagy: mondjuk, a mi bérlönk, — az alatt a rövid idő alatt, a meddig a bérleti viszony tartott, elhalálozik. Szegénynek alig volt ideje tisztességesen eltemetni és aztán mindent rendbe hozni akkorra, mikor mi haza érkeztünk!»

— «Minden gondolkodás nélkül bátran küldhették volna a gályára Bellamyt, — mondám, — az az ember, a ki az önök bizalmával ily gyalázatosan visszaélt (és — gondolám hozzá — «az önök vendégét annyira semmibe se vette») szánalmat nem érdemel!»

Pullenné asszony megbotránkozva csapta össze kezeit. — «A gályára?! Bellamyt!? No, azt nem tehettük volna. Szakitanunk kellett vele, de azért nagyon sajnáltuk volna, ha egész jövője tönkre tétetik, a mért egyszer, — egyszer...»

— «Elszámította magát,» — motyogta magában Pullen úr.

— «Ugy van, elszámította magát. És épen azért kérettük önt magunkhoz, hogy soha senkinek se szóljon egy szót se arrról, hogy Bellamy hogyan számította el magát, — azaz, hogy adta bérbe a mi tulajdon házunkat... és kiváltkép arra kérjük, hogy otthon Porthperranban ne szóljon erről senkinek...»

Angolból: ifj. Szász Béla.

EGY NÉGER KIRÁLY.

Toffa, afrikai néger király.

A francziák nevezetes hódítást csináltak közelebb Közép-Afrikában, elfoglalván a hirhedt *Dahomej* szultánságot, mely veres áldozataival s harczias amazonjaival (kiknek egy csapatát épen a mult nyáron mutogatták a budapesti állatkertben) már egy század óta messze földön ismeretes volt, mint Afrika egyik legvadabb országa. Csak nehány héttel ezelőtt (nov. 17-én) vonultak be a diadalmas francziák Dahomej fővárosába, Abomejba, melyet az előlük menekülő *Behanzin* király kevéssel azelőtt felégetett.

Az elfoglalt dahomeji szultánságból, mely csaknem oly nagy, mint Magyarország, a francziák csak az Atlanti-tenger guineai öblénél levő partvidékeket s különösen *Whydah* telepet csatolták ott levő *Benin* nevü gyarmatukhoz s a többiből pedig három franczia védnökség alá helyezett külön tartományt létesitettek, melyek egyikének Allada s a másiknak *Abomej* lett fővárosává, míg a harmadik rész, az *Ueme* folyó völgyén *Decam* tartomány, a francziákkal eddig is jó viszonyban állott *Toffa* király hatósága alá helyeztetett, ki eddig Porto-Novóban lakott.

Az új franczia védnökség alatt álló *Decam* ország királyának *Toffa* néger ő felségének élet után készített s díszegyenruhás képét mutatjuk be olvasóinknak, ki e képen a dahomeyi szultánok «arany trónusán» ül, melyet a francziák Abomej bevétele alkalmával szereztek meg. Toffa, ki eredetileg Porto-Novo királya volt, már félig-meddig művelt néger ember s állitólag hű barátja a francziáknak, de azért ezek még sem tartották feleslegesnek Porto Novót megerősíteni s franczia katonasággal ellátni. Egyelőre különben szó sincs arról, hogy a négerek a franczia uralom ellen lázonganának, ellenkezőleg a zsarnoki vérengzéseiről ismert Behanzin királynak oly nagy tekintélye volt Nyugat-Afrikának e részeiben, hogy a négerek e nagy emberük legyőzetése után most még a messzebb eső vidékekről is önként igyekeznek a győző francziák barátságát maguk részére biztositani.

3055

116

~~52.~~ J. F. Danhauser.

(Sz. Bécsben 1805. augusztus 18-án. † ugyanott 1845. május 4-én.)

Wallsteint tölgy-fa alatt temetik el.

Az előtérben, fejjel balra és fehér lepelbe takarva, ~~a földön, halva~~ fekszik a barna hajú ifjú, kinek karján és keresztbe tett lábain vért is van. Inge a keblén szétáll. Kivont egyenes kardja ~~mellette~~ hever, fejéhez közel piros köpenyét és vértjének egyes részeit látjuk. Tulról pejlova áll és fejét lehajtva czibálja gazdájának takaróját. Kissé hátrább, vén tölgy árnyékában, a félig megásott sirgödörben, két harczos tünik szemünkbe. Az egyik jobb kezével a sir szélére támaszkodik és baljával a vállára tett csákányt fogja; a másik pedig az ásó nyelét tartva nézi a megholtat. Mindkettőn vértet visel, csakhogy az elsőnek fején nincs sisak. Jobbról ásó van a sirnál. A háttér hegyes vidék fellobogózott sátrakkal, melyek előtt őrszemek tesznek szolgálatot. A felhőzött égbolt borús. Jelzése balról egy kövön: »*Danhauser, p. 1832.*«

Vászon, méretei 103·5 : 84·5 cm.

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajos arcképe.

olajf.

Tm. Bp. 1932.

Kossuth Ferenc

Műcsarnok Budapest.

1897/98. téli Kiáll.

Kossuth Ferenc

mint szobrász

Róna II. 682. l.

ugyancsak lecsépeli.

Francit, adv.

Chrontotta Horvai

első Kossuth szob-

rát, a cegledit.

Kadič Ottokár dr. VI. 167

Kossuth Ferenc

Kepei a
Szépm. Muzeum-
ban

Lithenstrom I. 172

1905. szeptember 2.

A fejérvárm. és Székesfejérvár városi tört. és rég. egylet elnökségének:

az egylet gyűjteményeinek állami segélyezése áll. felügyelet alá helyezéstől függvén, a felügyelet mértékéről felvilágosítás adatik. Az építkezéshez a főfség, mihelyt javadalma ezt megengedi, szívesen hozzájárul (581/1905.)

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajos Turinai lakásában tőle Holdas táj, Alpesi táj, (ideális, vörfestés, másfél méterni kosszu), Miklós tengerparti részlet, mely mögött a felkelő hold magikus fényt árasztt. Műveiben költői hangulat és igaz tehetség. Ohajtja hogy Ferenc az ecsetet le ne tegye, s tovább fejlessze szép tehetségét. Rutkayné lakásában is mehig kepe. Az ebédlőben szinben.

Kimnach László: Turini tartózkodásom idéjéből. Vas-Nyp 1883. 626 ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. E háron képnek Kimnach által készitett rajza közölve a 629. lapon

Kossuth Ferenc

ötzä arckkeje mefet
1886 ba ferbett.
rep. Vasup 1894.
44 szám.

egyanott reproduzálva
Kossuth tajos
mellszobra, mefet
ö forragott.

pród
Kossuth Lajos két
kiadatlan lepinása
Vas. Up 1894, 722 l.

<Kossuth Ferenc>

Zsód

Hentaller Lajos <>-

Vas. Ujs 1906. 11 szám

Lepékkel.

Kossuth Ferenc mt festő

~~[illegible]~~ irod

Vas. Vrp 1892.
865. l

Kossuth Terence

Atyjának tollrajzu archépe-
kezdve. Vas. Ujs 1882 40. sz.

Kossuth Lajos archépét két szeris
miniaturban megfestette, amelyet
Kossuth Lajos Dr. Halász Gézának
és Hlinszky Istvánnak küldött
meg hálából azért, hogy az ő
kezdeményükre Lajos atja, László
sírja fölé díszes emlékkövet
emeltek a dabasi temetőben.
Nehény honappal később Kossuth
Lajos tollrajzban is megküldé
archépét Halász Géza dr. orsz.
gyűlési képviselőnek, szintén
fia. által papírra téve. Ezt
mutatja be a Vas. Ujs

Kossuth legujabb archépe. Vas-
Ujs 1882 637 l.

(Vigyázz, van egy Kossuth Te-
rencről szóló monographia,
amelyben bőven le van írva mi-
gartó. Megjelent 2-3 év előtt.)

Kossuth Ferenc

1841 – 1914

U. 1444

1445

1446

MDK

Kossuth Ferenc, [mikedvelő szobrász]

A szegedi dr. Ádámfy József ny. főorvos (lakik a Dóm téren) a Kossuth-szobrok „kutatója." „.... bízik benne, hogy nyomára akad annak a Kossuth-szobornak is, amelyet Kossuth Ferenc faragott atyjáról."
[V.ö.: Vasárnapi Újság, 1894, évi 44. száma]
Ábrán László: Aki Kossuth szobráról tud 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. júl. 22.

Kossuth Ferenc.

A póstatakarékpénztár felv.-i aukciójan a Kossuth Lajos emléktárgyak gyűjteménye között szerepel apjáról és feleségéről készített festménye.

Az Est. 1928. febr. 12.

MDK

Kossuth Ferenc, /?/

heliogravüröket készített saját műhelyében.

O.: A Szent György-Cé kettős kiállítása. 1915 febr.
Művészet. 1915. 143. l.

MDK

n. Kossuth Ferenc.

55-62. Nyomatok K.F. amatör-műhelyében készült különböző technikáju mélynyomásu lapok után.

A Szent György-Céh XXI művészeti aukciója.
Grafikai művek. Kiállitás 1915 febr. 20-márc.2. Kat.
47.1.

MDK

Kossuth Ferenc

Tájkép, o.

Tájkép, o.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp.1952

Kossuth Ferenc (1841-1914)

Kossuth Lajos arcképe.
Olj f. 132x96 vászon Ltsz:2079.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Kossuth Ferenc

Kossuth Emlékkiállitás. A M. Nemzeti Muzeum kiállitásai. Bp. 1924. 12.l.

MDK

Kossuth Ferenc,

olajfestményének reprodukciója a 332 oldalon, mely Kossuth Ferencnét ábrázolja.
Kossuth Lajos talián földről hazánkba települő Ferenc fia kiről Mentaller Lajos pontról-pontra leirja a tekintumos férfiu életét, működését.

Kossuth Ferenc beszédei.
Uj Idők. 1906 XII. 40. sz.

Kossuth Ferenc, MDK

189. Kossuth Lajos arczképe 1886-ból. Jelezv. Repr.

Képzőm.Társ. 1897-98 téli kiáll. Tárgym.

Kossuth Ferenc MDK

Kossuth Lajos arcképe 1886-ból. repr.

Mücsarnok 1897. téli kiáll.

Kossuth Ferenc MDK

Kossuth Lajos 1892-ik évi mellszobra

Műcsarnok 1897. Téli kiáll.

Kossuth Ferenc MDK

Kossuth Lajos 1886 évi arcképe, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

MDK

Kossuth Ferenc

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899.22.sz. 346-348 l.

M.D.K.

Kossuth Ferenc /1841-1914/

268. Kossuth Ferenc első neje. Olajf. 150x94 vászon.
269. Allegoria. Olajf. 218x140 vászon.

Elvesztek. /Ceglédi Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
MM 17., 18. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Kossuth Ferenc /1841-1914/

746. Apám. Terrakotta szobor. 58x58
747. Kossuth Ferenc első nejének, Hoginsz Emiliának képmása. Terrakotta szobor. 53. cm.

Elvesztek. /Ceglédi Muzeum/

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 54. l.
MUMOK. Bp. 1952.

M.D.K.

Kossuth Ferenc /1914-1941/

323. Tájkép. Olajf. 72.6 x 100, vászon.
324. Tájkép. " 70. x 90.5, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 36. l.

M.D.K.

Kossuth Ferenc /1841-1914/

434. Kossuth Lajos arcképe. Olajf. 132x96 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 30. l.

M. D. K.

KOSSUTH Ferenc

1841 - 1914.

Kossuth Ferencné

A M. N. Galéria ácsagjegyzéke I./a

Bp. 1959. 273. l.

MDK

Kossuth Ferenc, 1841-1914.

Kossuth Lajos öregkori arcképe

Alm-Tel. 3. auk. 194o. ápr. 6 l.

MDK

Kossuth Ferenc, 1841-1914.

Csendélet, of.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz. 29 l.

Kossuth Ferenc MDK

Kossuth Lajos arcképe, olf.

Műcsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MDK.

Kussuth Ferencz festőművész.

"1886.évi festménye"

Vasárnapi Ujság, 19o2. 49. évf. 37. sz. 594. l.

MDK

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajos arcképe, festm. repr.

Képzőműv.Társ. 1897/98. téli kiáll. tárgym.

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajos arckeje,
tollrajz fentitöl
repr

Jó Br Rá

450. l.

Kossuth Ferenc

Perálltörtkejes

581-l.

Kossuth Ferenc

† 1914. márc. 25

ü. 1444.

Rendkívül bő, több oldalra terjedő életrajz.

Pesti Hirlap

1914. máj. 26.

az emlitett Remington-gépet kitisztittatja és rendbe hozatja, felkérem az Orsz. Bizottságot, hogy az utalványozott összegből 500 K-t azonnal fizessen ki Schwartz H. Árminnak, az ezen felül lévő és a Remington-gép értékét képviselő 175 K-t azonban csak ezen gépnek Schwarz által való teljes rendbehozatala után fizesse meg és az igy használhatóvá tett gépet segédhivatali főigazgatómnak bocsássa rendelkezésére.

Mult évi 429. sz. a. kelt föl-terjesztése mellékletét idezártan visszaküldöm.

Budapest, 1914. január hó 28.

A miniszter helyett:

államtitkár.

Szovjet Film Ünnepe

ŐRS A HEGYEKBEN

Színes, magyarul beszélő szovjet játékfilm

Belső-Ázsia legmagasabb fennsíkja a Pamir. Kirgiz őslakói Bam-i-Duniah-nak, a Világ Tetejének nevezik, mert itt találkoznak a földkerekség legmagasabb hegységei. Ezen a tájon, hófedte hegycsúcsok, kopasz nyergek, kopár sziklák, fergetegesen rohanó hegyi folyók, mély szurdokok és kőgörgetegek világában, meredélyek szélén kanyargó, keskeny hegyi utakon a szovjet határőrök lovas járőrei cirkálnak. Őrzik hatalmas hazájuk délre nyúló határát, amely három-négyezer méter magasságban haladva körülöleli az egész Pamirt. A határ mentén húzódó hegyi ösvények lovasait ismerjük meg ebben a filmben, nehéz és rendkívüli felelősséggel járó feladatuk közben.

A szűkebb környezet: a kopár nyeregben meghúzódó körlet, az őrsparancsnokság épületeivel, gyakorlóterével, ahol feladataikra oktatják a katonákat. Ilyen gyakorlat közben ismerjük meg a határőröket, amint lovaikat akadályokra, sövényugratásra, trappolásra, vágtára idomítják. Hamarosan kiderül, hogy a *gyakorlat* milyen szerves feltétele itt az életnek, hiszen az őrs lovasainak kivonuláskor már át kell röppenni egy mély meder fölött, amely a leszakadt híd roncsai alatt tátong. Hamarosan látjuk azt is, hogy két határőr milyen nehéz helyzetbe kerül. Megcsuszamlik a hegy, fölöttük, alattuk, köröttük: ormok, szirtek, óriássziklák inognak s zúdul a kőgörgeteg. Gyakori ez a Pamiron. Látjuk a nád- és sáserdőből előretörő királytigrist, amint pofáját redőkbe rántva, fogait elővillantja és űzőbe veszi a határőr idomított paripáját, az okos, szépjárású, karcsú Orlikot.

Mégsem a mostoha természet, mégsem a vérszomjas vadállat az ember legnagyobb ellensége itt, hanem azok a *mindenre elszánt, kitanult, veszedelmes kémek*, akiket az imperialisták át akarnak csempészni a Szovjetunió határain. Önmagában véve már az, hogy ezen a zord vidéken a kérdés ilyen rideg tényszerűséggel áll szemünk elé, mutatja, hogy a film alkotói jól választottak, amikor a végtelen hosszú határnak *épp ezt a pontját* szemelték ki színhelynek. A haza, itt nem dajkálhatja, nem becézheti leghívebb fiait sem. A szívós és bátor határőrök szívébe zárva, mint *legyőzhetetlen eszme* lobog a haza népeinek jóléte és békéje, amely fölött őrködnek. Nem szavak és nem vallomások győzik meg erről a nézőt, hanem rendkívüli bátorsággal, okossággal és szívóssággal végrehajtott cselekedetek.

A film szerzői kétségtelenül azt a célt tűzték maguk elé, hogy játékfilm keretében bemutassák a Szovjetunió határőreinek hősies életét. A forgatókönyv íróinak *(Volpin* és *Erdman)* s a rendezőnek (K. *Jugyin)* sikerült a filmművészet eszközeivel egy határmenti incidens tágabb körülményeit szorosan egybefogva — hevesen lüktető drámai epizódot alkotni, amely izgalmas kalandok felfokozott hangulatát kelti a nézőben, s ugyanakkor mélyen megragadó a történet eszmei tartalma.

»Izgalmas kaland«-nak tűnik a film számos jelenete, ha a jeleneteket szétszabdalva egyet-egyet vizsgálgatunk és keressük azt a kifejezést, amellyel főbb vonásait megjelölhetjük. Amikor a hegycsuszamlás betemeti a határőröket, Kolesov és Marcsenko egy barlangban reked, míg okos, hűséges lovuk: Orlik a betemetett barlang előtt strázsál. Az okos ló enged a parancsnak és a határőrök utasítása szerint elindul a körlet felé s így hírt tudna vinni veszélyben forgó gazdáiról. Ámde egy tigris átúszi a folyó másik partjára s itt az ellenség fogságába kerül. A hűséges paripa fontos szerepe itt még korántsem ér véget. Miatta párbajoznak a banditák, s rajta iramlik Izmail bég, hogy sorsszerű végzetét elkerülje; szélvésznél gyorsabban repül Orlik a sziklás kanyargókon s már-már legyőzi a nyomába száguldó dzsippet, a kémek fürge kocsiját, amikor a kémek golyója kifordítja nyergéből a burnuszos lovast. Szinte érezzük, hogy ez a pompás ló még nem töltötte be szerepét és képzelőerőnk csak akkor elégül ki, amikor a paripa erkölcsi diadalt arat és a hátára kötözött kémet a szovjet emberek elé vonszolja.

Vajon csupán arról van-e itt szó, hogy megelevenednek filmen a népdalok, Dél-Szibéria népeinek gyönyörű dalai, amelyek a becéző szeretet minden édes szavával dicsérik az igazi harcos hűséges lovát? *»Hidd el, óh, Koraglü, ifjú harcos, hogy ilyen ló nélkül nem ér az életed fabatkát sem...«* — mondja az ősi dal és nyilván a történet mélyén ez a nagy tapasztalat is meghúzódik, de sokkal többről van itt szó. A paripa *nem mitikus hőse* ennek a filmnek, hanem segítőtársa a határőrnek, aki nehéz munkával idomítja. A film hősei maguk a határőrök. S gonddal, szeretettel ápolt állataik jól szolgálják őket.

A film felületi oldaláról közeledtünk a lényege felé az előbb, most fordítsuk meg a módszerünket.

Őrlási tétről van szó ebben a történetben: a szovjet haza határainak biztonságáról. Hegyek mozdulnak helyükből. Vérszomjas vadállat keresztezi a jó szándék útját. Elképesztően nehéz helyzetbe kerül az őrség. Vajjon feladatát teljesíti-e? Éppen ebben a végsőkig élezett drámai helyzetben mutatkozik meg a példa élesen és világosan. Az első kém úgy kerül horogra, hogy a határőrök fegyvere azon a kis résen át is őrzi a határt, amely a betemetett barlangból a külvilág felé tárul... Ebben a parázslóan izgalmas történetben a véletlennek csak annyi szerepe akad, hogy hátráltatja a feladat megoldását. A feladatot azonban minden esetben a pontosan és híven teljesített parancs, a bölcs megfontolással, mély tapasztalatok alapján kiadott rendelkezés katonás teljesítése oldja meg. Az ellenséges kémbanda minden esetlegességet a maga javára akar fordítani. Rendkívüli ügyességük, körmönfontságuk, vakmerőségük nyilvánvalóvá teszi, hogy a szovjet határőrök fölénye nem abból adódik, hogy könnyen elhárítható veszedelemmel állnak szemben. S éppen ez az éles szembeállítás biztosítja a film viharos feszültséggel teljes drámaiságát.

Tökéletesen teljesíti feladatát a film, ha ezt úgy fogalmazzuk meg, hogy művészi drámai módon, élményszerűen mutassa be a határőrséget, mint *fegyveres testületet*. De éppen a film legjobb mozzanatai bontakoztatnak ki egy másik igényt is: azt a kívánságot, hogy közelebbről ismerjük meg a hősöket. Kiváló és emlékezetes módon sikerült egy-két szerep megrajzolása, megelevenítése. A határőr parancsnok édesanyja például — Prohorova szerepében *Satrova* művésznő — feledhetetlenül *a néző szívébe rajzolja* a bátor katona anyjának legszebb vonásait. De minden más szerep halványabb ennél. Vjera Alexandrovna *(Kuznyecova* alakítása) megérkezésének körülményei, amikor a fiatalasszonyt elrémíti a rideg környezet, meghitt családi hangulatot, vidámságot árasztanak ugyan, de hasonló mozzanatok nem térnek vissza, s a filmet ez a hiány átbillenti a *túlnyomó* harci feszültség drámai légkörébe. Lunyin főhadnagy, Kolesov őrmester, Marcsenko őrvezető, Vorobjov közlegény több drámai jellemző erővel ábrázolva, még közelebb férkőzött volna a néző szívéhez. A film még jobb lenne, ha nemcsak a fő cselekedet szálai kapcsolnák hőseit a cselekményhez, hanem teljesebben ábrázolt emberi mivoltuk egyéb tényei és vonásai is.

Az „Őrs a hegyekben", bár a művészi megoldása nem egészen hibátlan, mégis megérdemli azt a forró fogadtatást, amelyben a magyar közönség részesíti. Be tudja tölteni hivatását, amely abban áll, hogy fejlessze a haza iránti határtalan odaadás érzését, buzdítson bátorságra, éberségre és kitartásra az ellenséggel vívott harcban. Örvendetes eredmény, hogy a magyar hangváltozat hűségesen és zavartalanul tudja szolgálni a kitűnő film gazdag mondanivalóit.

Ujvári Imre

J. Szitkoveckij és R. Barsaj hangversenye

Az Állami Hangversenyzenekar kedd esti hangversenyén fiatal szovjet vendégművészeink, a Csajkovszkij-vonósnégyes első hegedűse és brácsistája szerepelt nagy sikerrel. A Zeneművészeti Főiskola nagytermét megtöltő közönség előtt a két művész közül elsőként Rudolf *Barsaj* mutatkozott be, mint szólista. *Handoskin*-nak, az orosz zeneirodalom nagy, népi romantikus korszakát megelőző muzsikusnemzedék egy neves képviselőjének brácsaversenyét mutatta be. Magyarországon első ízben. Handoskint tehetsége jobbágysorból a cári udvar zenészei közé emelte; számos művet írt, az itt bemutatott kis versenymű ritka zenetörténeti érdekesség. Barsaj, aki maga hangszerelte a háromtételes versenyművet, nagyon stílusosan, széphangú előadásban szólaltatta meg a rokokó muzsikát. A mű olyan természetű, hogy nem nyújt sok alkalmat a szólóhangszer szépségeinek s a szólista tudásának sokoldalú megmutatására. Szívesen hallgattunk volna Barsajtól olyan művet is, ahol művészete hálásabb szerephez jutott volna. Tudnivaló, hogy mennyire szegény a mélyhegedű irodalma. Itt jegyezzük meg, mennyire fontos lenne, hogy a szovjet zeneszerzők erre a nemeshangú hangszerre is írjanak versenyműveket.

A több nemzetközi zenei versenyen díjakat nyert kitűnő fiatal brácsaművészt meleg ünneplésben részesítette a közönség. Az elismerést valóban megérdemelte mind játékának művészi erényei, mind szerénysége miatt, hiszen a hatásosabb műveknél előnyösebben érvényesülő hangszertudás csillogtatása helyett fontosabbnak tartotta, hogy a magyar közönséget az orosz zeneirodalom egy régi fejezetének érdekes dokumentumával ismertesse meg.

Julian *Szitkoveckij* hegedűművész ezen a hangversenyen *Hacsaturján* hegedűversenyét adta elő. Szitkoveckij egyénisége, előadásmódja igen szuggesztív. Emlékezetes mostani szerepléseinek sorában a nagyszerű Bach-interpretáció, feledhetetlenül szépen adta elő *Chausson* »Poème«-jét. Ezzel korántsem akarjuk elhomályosítani a Hacsaturján-versenymű előadását, ellenkezőleg! Meg kell állapítani, hogy Szitkoveckijt a nagyobb és súlyosabb zenei problémák vonzzák. Játékának jellemzője: a tartalom mindenekfelett való tisztelete. Ragyogó technikája, fölényes előadása kitűnően érvényrejuttatta a versenymű minden szépségét, anélkül azonban, hogy olcsó sikereket és hatásokat keresett volna.

A siker, a hatás nem maradt el; a nagyszabású versenymű utolsó tételét Szitkoveckijnek, s a zenekarnak meg kellett ismételnie.

Az Állami Hangversenyzenekar *Koródy* András vezényletével nemcsak kiváló, hajlékony kíséretet nyújtott, de két zenekari műsorszámával is nagy mértékben emelte ennek a hangversenynek maradandó élményszerűségét. Ez a két műsorszám *Gluck:* Iphigenia-nyitánya és *Mozart* A-dur szimfóniája volt; mindkettő magasszínvonalú előadásban. A hallgatóságnak mindig az jelenti a zene igazi örömét, ha tanúja lehet kiváló muzsikusaink teljes feloldódásának a zeneművek megszólaltatásában, ha tanúja lehet annak, hogy az együttzenélés a muzsikusok számára is meghozza a maga tiszta örömét.

Országh Tivadar,
a Zeneművészeti Főiskola tanára

VISSZHANG

Egy rossz regénycímről

Kifogásoltuk, hogy az Új Magyar Könyvkiadó Kravcsenko »A régi Dubrovkán« című regényének a magyar kiadásban teljesen indokolatlanul »Az új legyőzi a régit« címet adta. Cikkünkre a *Kiadói Tanács* az alábbi választ adta:

»A lap bírálatával teljesen egyetértünk. Az Új Magyar Könyvkiadó komoly hibát követett el, amikor Kravcsenko regényének címét megváltoztatta. Az új cím sematikus frázis. A kiadót figyelmeztettük. A munkánkat és a kiadó munkáját segítő bírálatokat köszönjük, máskor is szívesen fogadjuk.«

A fiatal művészek hangversenyeinek propagálása

Február 28-i számunkban nagyobb nyilvánosságot követeltünk a fiatal művészek hangversenyeinek. Kifogásoltuk, hogy hangversenyeik nem szerepelnek az Országos Filharmónia hangversenynaptáraiban. Cikkünkre az *Országos Filharmónia* az alábbi választ adta:

»Közölnünk kell, hogy szívesen propagáljuk a diplomahangversenyeket, ha azok időpontját idejében megkapjuk. A hozzánk időben eljuttatott diplomahangversenyek dátumait naptárplakátunkon feltüntetjük.«

RÁDIÓBÍRÁLAT

Költők napja

SZERDA. Több figyelemreméltó közvetítést szentelt a rádió ezen a napon a poéziseknek. Elsőnek a választékos ízléssel összeállított *Petrarca-műsort* említjük, de nem maradt el mögötte a nívós »Cigány-románc«-sorozat sem. *Gyertyán* Ervin mutatta meg benne Federico *Garcia Lorca*, a kiváló spanyol költő művészetét. Jól sikerültek a versfordítások is.

Este a *»Ki mit szeret?«*-műsor (ez a cím nem mindig illik a benne elhangzott szemelvényekhez) a hallgatók kívánságának tett eleget *Shakespeare* »Julius Caesar«-jának két monológjával *Vörösmarty* klaszszikus átültetésében. Érthetetlen, miért nem közölték a nagy fordító nevét?

— **Az Országos Szépművészeti Múzeum** ismeretterjesztő előadássorozatában vasárnap 11 órakor Garas Klára Van Eckyről tart előadást.

KOSSUTH HALÁLA

Irta: Lyka Károly

Kossuth Lajos halálának 60. évfordulója alkalmából közöljük a szemtanú, Lyka Károly megrázó erejű írását, a „Kossuth (írások Kossuth Lajosról)" c., a Szépirodalmi Könyvkiadó kiadásában megjelent gyűjtemény nyomán.

Több mint félszázada annak, hogy Kossuth Lajos örök pihenőre húnyta le fáradt szemét. Hosszú haldoklásának utolsó tizenkét napján mindennapos látogatója voltam Torinóban a Kossuth-háznak. Felejthetetlen emlékek. Elmondom, ahogy belém vésődtek.

Mint fiatal legényke, Rómában éltem művészettörténelmi tanulmányaimnak. Ezt a hasznos fényűzést a Pesti Napló tette lehetővé, amely heti egy-egy tárcacikket kívánt tőlem itáliai élményeimről. Egy este, 1894. március 7-én Réti István festő barátommal szállásomra térve, nagy meglepetés ért: két sürgős táviratot lobogtatott felénk gazdánk, mind a kettőt a Pesti Napló küldte. Az egyik utalvány volt pár száz líráról. Nem értettem, miért ez a sürgősség. A másik megadta a magyarázatot: arra kért a szerkesztőm, hogy azonnal utazzam Torinóba, Kossuth Lajos haldoklik, állapotáról kétóránként küldjek táviratot.

Kossuth haldoklik! — mind a kettőnkben elállt a lélekzet.

De nem volt idő sem eszmélődésre, sem ruhaváltásra, sem vacsorára; éppen hogy elérem a torinói express-vonatot. Hirtelenül megszólalt mellettem hű kísérőm, Réti.

— Én is jövök.

Gyűrötten, a sok alagúttól kormosan s főképp poggyász nélkül egy torinói szálló sem akart minket befogadni. Nagynehezen jutottunk tető alá, s egy óra múlva már a Kormányzó elnök lakásán kopogtattam.

Aulich fogadott, a Kormányzó dereshajú, kissé ügyefogyott, de szívélyes titkára. Éppen ott volt Basso dr. urológus, a háziorvos, és rendkívül súlyosnak mondotta betege állapotát. Bemutatott a Kormányzó nővérének, Ruttkayné Kossuth Lujzának. Az ebédlő tompa világításában a nagyasszony sápadt arca, fekete ruhája, mozdulatlan tartása úgy hatott rám, mintha egy darabja lett volna egy komor történeti képnek. Ilyennek festette egykor Madarász Viktor Zrínyi Ilonát. Halkan és megilletődve mondta, hogy a részvét és tisztelet annyi jelét kapja mindenfelől, hogy ha egyáltalán van vigasztalása ezekben a nehéz napokban, úgy még ez tartja benne a lelket. Csak jöjjek bármikor, tudja, hogy kötelességet teljesítek.

Még aznap találkoztam itt néhány világlap római tudósítójával, a Times, a New York Herald, a Temps, a Kölnische Zeitung, a Neue Freie Presse római szerkesztőivel. Torino most fontosabb lett nekik, mint Róma. Mintha a nagyvilág szeme most egyszerre egy egyszerű torinói bérház felé fordult volna.

Másnap, harmadnap e ház táján már több magyar szót lehetett hallani, mint olaszt. Egymásután jöttek a Függetlenségi Párt országgyűlési képviselői, jött Bródy Sándor, Rákosi Viktor s még egy sor hírlapíró. Hirtelenül köztük termett Óváry Lipót, egykor emigráns, most történetíró s ebben a pillanatban a Wekerle miniszterelnök megbízottja, aki naponként hosszú jelszavas táviratokat küldött a kormánynak. Fiatalosan mozgékony alakja mellett magaslott egy emigráns társának, Figyelmessy ezredesnek hatalmas termete. Ő volt az, aki egykor nyaktörő utakon titkos proklamációkat csempészett Magyarországba. Aztán Amerikában ezredessé lépett elő, s most Genfben élt. Óriási fehér szakálla messziről elárulta, ki is magaslott a magyarok sokaságából.

A frissen ideérkezett pesti hírlapíróktól megtudtam, mekkora politikai zavart okozott otthon a közeledő katasztrófa híre. A torinói remete még haldoklásának napjaiban is eleven hatóerőnek bizonyult, bár már napok óta eszméletlenül feküdt ágyában.

Gazdátlan hírek kezdtek szárnyra kapni a kis magyar kolóniában, a Dilei-vendéglő különszobájában, ahol együtt ebédeltünk; ez is, az is hallott valamit a bécsi udvar terveiről, a hadsereg vezérkarának titkos szándékairól, sőt összeesküvésekről is. Miért? Hogyan? — senki sem tudta. Nyomasztóvá tette ezt a légkört a függetlenségi képviselők súgása-búgása, amely azonnal megszűnt, mihelyt valamelyikünk hozzájuk közeledett. Nem tudtuk mire vélni ezt a nagy titkolózást. Csak nagykésőn tudtuk meg, hogy valamiféle tervük van a Kormányzó egyik fiával, Ferenccel.

Vele is megösmerkedtem. Mikor megtudta, hogy a művészet vágya tart engem Rómában, rögtön bevezetett engem atyja dolgozószobájába, nagy könyvespolcok közé. De alig nézhettem körül, mert azonnal odaállított engem egy sor festmény és apró szobor elé: nézzem meg jól, ezek mind az ő sajátkezű alkotásai, mert ő nemcsak mérnök, hanem művész is. Zavarba jöttem e műkedvelő munkák láttára, s alig tudtam valamit hápogni. Azóta lehetőleg kerültem; sohasem szerettem a nagyképű, önmagukkal telt embereket.

Tizenkét hosszú és izgalmas napon éjfélig tartott a hírszolgálat. S megesett néhányszor, hogy Basso dr. bizalmasan értésemre adta, hogy még ma éjjel beállhat a katasztrófa. Ilyenkor kocsiban szundikálva töltöttem az éjszakát a Kossuth-ház előtt, a házmestert leborravalóztam, hogy riaszszon föl, ha szükségét látja. A sok éjszakázás alaposan összetört, pedig még csak huszonötéves voltam.

Nagypénteken Rétivel és Bródyval leverten indultunk a Kossuth-ház felé. A betegszoba mellett az ebédlő nagy kerek asztala köré telepedtünk egy tucatnyian. A zöldernyős lámpa bágyadt fénye mellett izgatottan vártuk az orvos jelentését. Mindenki hallgatott, csak Eötvös Károly magyarázgatta a már élőhalottnak látszó Ruttkaynénak a tüdőgyulladás különböző fajait, Egyszerre kinyílt a betegszoba ajtaja, de nem az orvos jött ki, hanem Aulich, az öreg titkár. Megállt a küszöbön, s elcsukló hangon csak annyit tudott mondani: *meghalt.*

A dermedt csöndben csak Ruttkayné zokogása hallatszott.

Nem volt köztünk egy sem, aki ne érezte volna, hogy most zárult le történelmünknek egy nagy fejezete. A lépcsőn lehaladva, valaki halkan kérdezte: mi lesz most?

Senki sem válaszolt.

Réti engedélyt kapott, hogy lerajzolhassa a Kormányzó elnököt a halottas ágyon. Aztán jöttek a balzsamozást végző orvosok.

Kossuth ravatalát a protestáns templom közepén helyezték el, de a koszorúk óriási tömege miatt alig lehetett közelébe férni. Egyre érkeztek a hazai küldöttségek, és zsúfolásig megtöltötték a nem nagy templomot. De jött igen sok olasz is: a »generále«-t egész Piemont tisztelte. Ha valahol, úgy itt tudták, mit tesz a szabadságért küzdeni.

Egy magyar lelkész mondta a búcsúztatót a templom gyér világítása mellett. Igen sokan térdre borultak és hangosan zokogtak, nemcsak a bennlévők, hanem a künnrekedtek is. A megilletődés átáradt az utca járókelőire is.

Kossuth Lajos holttestét különvonat vitte haza Magyarországba; ennek én is utasa lettem. A sok kitérés miatt csak éjfélkor érkeztünk Milánóba, ennek néptelen pályaudvarán nem volt semmi világítás. A félhomályban mégis észre lehetett venni egy csoport cilinderes férfiút, akik hatalmas babérkoszorúval közeledtek vonatunkhoz. Milánói szabadkőművesek voltak, akik néma tisztelgéssel búcsúztatták nagy társukat.

Hajnalban már kinn járt vonatunk a lombardiai síkságon. És ettől fogva diadalmenetté változott a holt Kormányzó útja. Mert minden olasz állomáson, a legkisebben is, vörösinges vén garibaldisták sorakoztak, néhol csak néhányan, néhol sokan, ahányan éppen megmaradtak az olasz szabadságharcból. Vonatunk közeledtekor megharsant a kürtjük, feszes állásban tisztelegtek, s meghajtották rongyos zászlójukat Kossuth Lajos koporsója előtt. Nem parancsszóra jöttek: szívük hajtotta az utolsó tiszteletadásra.

Egyszer hirtelen fékezéssel megállt vonatunk a puszta vetésföldek közt. Állomásnak semmi nyoma. Mi történhetett? »Tilos« jelzőtábla állta útonkat, a közeli bakterház őre helyezte oda. Jó negyedórát vesztegeltünk így. A távolban a nap fényében egy másik sínpár csillogott, amely keresztezte a mienket. Egyszerre rövid vonat robogott azon dél felé. Ferenc Józsefet vitte Abbáziába, ahol tanácskozása volt a hármas szövetség fejedelmeivel.

Szinte szimbolikus találkozása a bécsi császárnak Magyarország holt Kormányzó elnökével. Még egyszer, utoljára útját állta Kossuth Lajosnak.

Végre Csáktornyán elértük a határt. Lobogók lengése, térdelő magyarok tömege közt érkezett hazájába Kossuth Lajos.

Sikkasztó KÖZÉRT-alkalmazottak ügyében ítélkezett a Budapesti Fővárosi Bíróság

A Budapesti Fővárosi Bíróság Fürész-tanácsa több napon keresztül tárgyalta *Moll* László volt KÖZÉRT árudavezető és társai sikkasztási ügyét.

Moll László és helyettese, *Szlifka* Mária mult év szeptemberétől a cinkotai 16.434 számú áruda vezetői voltak. *Nagymennyiségű élelmiszert loptak ki az árudából*, s a vevőktől gyakran blokkolás nélkül szedték be a vételárat. A sikkasztás leplezésére újabb bűncselekményhez folyamodtak: *egyes élelmiszereket magasabb áron adtak el*, a kétféle minőségű rizst összekeverték, s a 16 forintosból több mázsát 22 forintért árusítottak ki. Ugyanakkor Moll László az olcsóbb rizsből nagyobb mennyiséget juttatott sógorának, *Potvorszky* Mihálynak, aki azt vidéken 2 forintos haszonnal adta tovább. Az árudavezetők népvagyonellenes üzelmeit *Lovas* Zoltán volt KÖZÉRT-ellenőr fedezte, aki különböző pénzösszegekért *több árudában is hamis leltárt vett fel.*

A bíróság társadalmi tulajdon ellen elkövetett sikkasztás, csalás és árdrágító üzérkedés bűntettéért *Moll* Lászlót hároméves, *Szlifka* Máriát egyévi és tízhónapi, *Lovas* Zoltán ellenőrt és *Balogh* Mihály árudavezetőt vesztegetés és társadalmi tulajdon hűtlen kezelése miatt kétévi és hathónapi, illetve egyévi és hathónapi, *Potvorszky* Mihályt árdrágító üzérkedésért egyévi börtönre ítélte. Rajtuk kívül a bíróság még négy vádlottra szabott ki 6—8 hónapi börtönbüntetést.

Színházak műsora

Operaház: Fidelio; E. 7. (7) — **Erkel Színház:** Pillangókisasszony; 15/5. (7), „Erről beszél Pest . . ." (11) — **Nemzeti Színház:** Uborkafa (7) — **Katona József Színház:** Volpone (7) — **Magyar Néphadsereg Színháza:** Tell Vilmos (7) — **Madách Színház:** Romeo és Júlia (7) — **Ifjúsági Színház:** A kőszívű ember fiai (7) — **Ifjúsági Színház Kamaraszínháza:** Szeleburdi (7) — **Fővárosi Operettszínház:** Szelistyei asszonyok (7) — **Vidám Színpad:** Nem a tükör görbe (7) — **Fővárosi Víg Színház:** Szombat délután (7) — **Fővárosi Kis Színpad:** Tréfa az egész (7) — **Állami Bábszínház:** Mizi mókus kalandjai (5), Sztárparádé (fél 8) — **Állami Falu Színház:** Vándordiák (7) — **Budapest Varieté:** Gyüjtsd a humort! (fél 6 és 8) — **Déryné Színpad:** Gül baba (fél 4), Nebántsvirág (fél 8) — **Zeneakadémia:** „Monteverditől — napjainkig" (5) — **Bartók-terem:** „Humor ecetben és olajban", Karinthy Frigyes, a humorista (8).

JEGYZETEK NŐKNEK

HOLNAP ÉRKEZIK

hivatalosan a tavasz. Üdvözlésére csupa tavaszi újdonságról írunk.

A blúzdivatban újdonság a gallérnélküli, tűzéssel díszített, pántos nyakmegoldás. Ez lehet — mint a rajzon látható — a gombolóspánttal egybeszabott, vagy pedig a blúz nyakára külön rádolgozott, egy nagy gombbal összefogva.

Az ingblúz nőiesebb lett: a komoly férfigallér helyett üde, fiatalos kihajtós gallérral készül. A kihajtós gallér felgombolható, kardigánhoz is jól illik. Az ingblúz dísze az elején sűrű szegőzés, vagy a gombolástól jobbra és balra két-két keskeny hajtás. Különleges díszítés selyemblúzra a rojtozott szélű gallér és zseb. A selyemblúz tavaszi divatszínei: fehér, almazöld, halvány- vagy levendulakék és rózsaszín.

KALAPOT

vagy inkább kis főkötőt, tavaszra, sötétkék kosztümhöz, ruhához vagy kabáthoz fehér pikéből és sötétkék-fehérpettytyes selyemből terveztek. A kalap csak akkora, mintha kis kendő volna a fejünkön. Az egyik fehér pikémodell elől a hajat szabadon hagyja, kétoldalt a fülre símul és egy-egy nagy fehér pikégomb díszíti.

A »BLŰZ-SÁL«

is tavaszi újdonság. 55 cm hosszú, 10 cm széles. Ez a keskeny és rövid sál jó kiegészítője a blúz újvonalú nyakmegoldásainak. Az egyszínű blúzhoz pettyes selyemből készül, de láttunk szép és eredeti kézzel festett blúz-sálat is, sötétkék alapon fehér gyöngyvirág-mintával.

TAVASZI DIVAT-BEMUTATÓT

rendeznek április negyedikén a Városi Tanács Női Divatszabóságának Szalonjai. A bemutatón száz új tavaszi-nyári modell vonul fel. **(f. b.)**

MOZIK MŰSORA

ÖRS A HEGYEKBEN (magyarul beszélő színes szovjet film): VÖRÖS CSILLAG (Lenin-krt. 45.) 3. hétre prol. f5, h7, 9, v. f3, SZABADSÁG (Bartók Béla-út 64.) 3. hétre prol. 10, 12, 2, 4, n7, f9 CORVIN (Kisfaludy-köz) h4, 6, f9, MÁJUS 1. (Mártírok útja 55.) 4, n7, f9, MUNKÁS (Kápolna-u. 3/b.) prol. n6, f8, v. 3, VÖRÖSMARTY (Üllői-út 4.) f10, f12, f2, f4, h6, 8, TÁTRA (P.-erzsébet) prol. f8, h8, v. n4, TÁNCSICS (Csepel) 3. hétre prol. f6, h8, v. n4, HUNYADI (Kispest) 6, n9 v. h4, BRIGÁD (P.-lőrinc) f6, h8, v. n4.

EZÜSTSZÍNŰ POR: SZIKRA (Lenin-krt. 120.) f10, f12, n3, 4, n7, f9, URÁNIA (Rákóczi-út 21.) 3. hétre prol. f5, h7, 9. DÓZSA (Róbert Károly-krt. 59.) f5, h7, 9, v. n3, ALKOTMÁNY (Újpest) f4, h6, 8.

BARÁTI BECSÜLET (színes szovjet film): CSILLAG (Cs.-hegy) h6, 8, v. f4.

VISSZATÉRT SZERELEM (magyarul beszélő színes szovjet film): ÁRPÁD (Soroksár) h6, 8, v. f4.

RÁKÓCZI HADNAGYA (új színes magyar film): PUSKIN (Kossuth Lajos-u. 18.) 6. hétre prol. f10, f12, f2, f4, h6 . DUNA (Fürst Sándor-u. 7.) 3. hétre prol. f5, h7, 9, v. n3, FELSZABADULÁS (Fiórián-tér 3.) f4, h6, 8, ZUGLÓI (Angol-u. 26.) f4. h6, n9, ATTILA (B.-fok) h6, 8, v. f4.

VARÁZSBOLT (színes szovjet rajzfilmsorozat): BÁSTYA (Lenin-krt. 8.) 3. hétre prol. 11, 1, 3, 5, 7 9, FÉNY (Újpest) 6, 8, v. 4, JÓZSEF ATTILA (R.-palota) h6, 8, v. f4.

EZÜSTSZÍNŰ POR (színes szovjet film): GORKIJ (orosz nyelvű mozi) (Akácfa-u 4) prol. f4, h6, 8.

MÁJUSI ÉJSZAKA (színes szovjet film) és **II. SZ. SZINES MAGYAR PLASZTIKUS HIRADÓ:** TOLDI plasztikus mozi (Bajcsy-Zsilinszky-út 36.) 7. hétre prol. f6, f8, sz— v. f4.

VÁROS A TENGEREN (színes szovjet film): (kísérőműsor: Őserdő mélyén): FÁKLYA (Lenin-krt. 88.) 4, 6, 8.

1. **Magyar híradó, 2. Szovjet híradó, 3. 1. sz. magyar sporthíradó, 4. 1954/1. sz. világhíradó, 5. Erdők vándorai:** HÍRADÓ (Lenin-krt. 13.) Reggel 9-től este 11-ig folytatólag.

Mexikói lány (mexikói film): KOSSUTH (Váci-út 14.) f5, h7, 9, v. n3, ÓBUDA (Selmeci-u. 14.) 4, n7, f9, CSOKONAI (Népszínház-u. 13.) 10, 12, 2, 4, 6, 8, MARX (Landler Jenő-u. 39.) f4, h6, n9.

Szerzője ismeretlen (zenés csehszlovák filmvigjáték): SPORT (Thököly-út 56.) f4, h6, 8, JÓZSEF ATTILA (Kálvária-tér 7.) prol. f4, h6, 8, MÓRICZ ZSIGMOND KULTÚROTTHON (Jókai-u. 2.) h6, 8, v. f4.

Forró szívek (olasz film): (kísérőműsor: Miénk a Balaton): ADY (Tanács-krt. 3.) prol. f4, h6, 8, BETHLEN (Bethlen Gábor-tér 3.) 3. hétre prol. 4, n7, f9, TANÁCS (Szt. István-krt. 16.) prol. 10, 12, n3, f5, h7, 9, SZABADSÁG (Újpest) h6, 8, v. f4, VILÁG (R.-mihály) h6, 8, v. f4.

Első hangverseny (francia film): UGOCSA (Ugocsa-u. 10.) f4, h6, 8, v. f3, f5, f7, f9, ÁRPÁD (B.-fok) 6, 8, v. 4.

Kiskrajcár (színes magyar film): (kísérőműsor: Péntek 13.): TINODI (Nagymező-u. 8.) 3. hétre prol. f4, 6, f9, TÁTRA (Üllői-út 63.) prol. h2, 4, n7, f9.

Lósport

A szombati ügetőversenyre jelöltjeink a következők: I. Barátom — Futórózsa. II. Acsa — Akkurátus. III. Töhötöm — Baby. IV. Leányka fia — Délibáb. V. Hadapród — Bajadér — Akárhogy. VI. Winnettou — Pardon — Tutyi. VII. Dárda — Napóleon — Ancsa. VIII. Borzi — Fekete Madár — Ábránd. IX. Babér — Zala — Lázár D.

Magyar Nemzet

Főszerkesztő: Boldizsár Iván

Felelős szerkesztő: Parragi György

A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója

Szerkesztőség: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285. **Kiadóhivatal:** VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat Hirdetési Osztálya: VII. Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat csekkszámlaszáma: 91.843.001-47. — Terjeszti a Posta Központi Hírlap Iroda V., Bpest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850. — Budapesti egyéni előfizetők ügyeit a kerületi kézbesítő postahivatalok intézik, vidéken a helyi hírlapterjesztéssel foglalkozó postahivatal. — Előfizetési díj: 1 hóra 12.— Ft, negyedévre 36.— Ft.

Régebbi lapok V., József Attila-utca 3. sz. alatt kaphatók.

Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

FÉRFI ÁLLÁS

Segédmunkást azonnal felveszünk: Mosodai Gépjavító KTSZ, VIII., Salétrom-u. 4, II. udvar.

Felveszünk kocsikovácsokat, fatömegcikk készítéséhez gépmunkásokat és bognárokat. XIV., Járműgyártó és Vasipari KTSZ Bp., XIV., Lengyel-u. 45.

Kötélgyártó segédeket (gazdasági munkára), fiatal lányokat cséveszedőnek, 17—24 korig, férfiakat segédmunkásnak azonnalra felveszünk. Lehetőleg budapestkörnyéki lakosok legyenek. Jelentkezni lehet Budapesti Lenfonógyár, XI., Karolina-u. 17.

Ujonnan alakult vállalat felvesz csak budapesti munkára: kőműves, asztalos, víz- szerelő és építőipari segédmunkásokat. Munkásszállás, kedvezményes utazás, kedvezményes étkezés biztosítva. Jelentkezés: Népművelési Építő Vállalat, Bp., V., Kossuth Lajos-u. 14— 16. Munkaügyi osztály.

Állandó munkára asztalost keresünk. Budapest MÉH Vállalat. Budapest, XIII. Pannónia-u. 17/a. Beruházási csoport.

Azonnal felveszünk vasbetonszerelőket. — Jelentkezés: Bp. Cementárugyári Vállalat, VIII. Asztalos Sándor-u. 12.

Speciális színházi munkához értő **férfi- és női szabókat** és villanyszereléshez értő **varrógépműszerészt** felveszünk Központi Jelmezkölcsönző, Budapest Bécsi-u. 3.

Raktári munkásokat felveszünk. Nehézipari Készletező V. Bp., VI. Nagymező-utca 45—47.

Esztergályost, maróst, gyalust, géplakatost és segédmunkást felveszünk. XIV. Ilka-utca 2.

A Járműfelszerelések Gyára keres lakatosokat, esztergályosokat, betanított segédmunkásokat és férfi segédmunkásokat. Cím: Járműfelszerelések Gyára, XV., Rákospalota, Kiss E.-u. 35/a. Munkaügyi osztály.

Egy csőszerelő, egy villanyszerelő, egy fűtő, két üzemlakatos FELVÉTETIK. Műszaki Gumigyár, X. Újhegyi-út 25—31.

Lakatos- és vízvezetékszerelő szakmunkásokat állandóra, valamint könnyű szakmunkásokat és segédmunkásokat, kubikosokat alkalmi munkára is felveszünk. Üzletépítési és Berendező Vállalat, Budapest, IX. Máriássy-u 4—6

Üntő szakmunkásokat azonnali belépésre keresünk. Nagykanizsai Vasöntöde és Gépjavító Vállalat, Nagykanizsa, Somogyi Béla-út 2.

Gyógyszergyár azonnali belépésre üvegtechnikust keres. Jelentkezés: Egyesült Gyógyszer és Tápszergyár, Budapest, X. Keresztúri-út 30—38.

Csiszoló szakmunkások export minőségi munkához felvételnek. Járműfelszerelési gyár, XV., Rákospalota, Kiss Ede-u 35/a Munkaügyi csztály.

A Kőbányai Sör- és Malátagyár felvesz sörgyári és erőtelepi munkához férfi segédmunkásokat 18—50 év között. Fizetés 800—1000 Ft között, napi 1 liter sör kedvezményes áron vásárolható, ezenkívül a vállalat munkaruhát és kedvezményes étkezést, valamint vidékiek részére ingyen szállást biztosít. Jelentkezés munkaerőgazdálkodási osztályon, X., Maglódi-út 17. munkakönyvvel.

Eleserélném jól jövedelmező liftes házfelügyelőségem egy 2 szoba összkomfortos belterületi lakásért. V. Petőfi Sándor-utca 11.

Eleserélném jól jövedelmező házfelügyelőségemet egy-két szobás komfortos lakásra. Rákóczi-út 11.

Építőipari számvitelnél begyakorolt statisztikus hasonló munkakörben elhelyezkedne, aki hosszabb ideig dolgozott a Központi Statisztikai Hivatalban is. Válasz: Kovács Zoltán. XIV. Tihany-tér 4.

Vasrakodásra és szállításra **segédmunkásokat** keres Vas- és Fémhulladék Ipari V., VII., Madách Imre-út 7. Dolgozóinknak munkaruhát, bakancsot, esőkabátot és vattakabátot, azonkívül kedvezményes áron ebédet biztosítunk. Vidéki dolgozók részére munkásszállás biztosítva.

Kertgondozó Vállalat nagybudapesti munkahelyre felvesz férfi, női, szak- és segédmunkásokat gyümölcsfagondozási, kertépítési és földmunkára. Jelentkezés reggel 7—½9-ig. Kecskeméti-utca 1. alatt munkaügyi osztályon.

Gyakorlott, minden szakmában jártas, jelenleg vezető állásban lévő anyagellátó, vidéki vállalatok, szövetkezetek budapesti ügyintézését vállalná. Telefon, irógép van. Székács. — Szt. István-park 14.

Németül, franciául, románul tudó férfi megfelelő állásba elhelyezkedne. Kasza Jenő. Budapest, XI. Bartók Béla-út 86. III. 6.

Bádogos szakmunkásokat szellőzőberendezések gyártásához és szereléséhez felveszünk. Jelentkezés: Könnyűipari Gyárfelszerelő és Építő V. Bpest, XIV. Telepes-u. 12.

Segédházfelügyelőségemet fűtői állással elcserélném Budapest bármely területén egyszoba komfortos lakásért. Kocsánné. — Budapest, VII., Somogyi Béla-út 5.

Szarufésű készítő szakmunkásokat FELVESZÜNK. Budapesti Marhavágóhíd és Húsfeldolgozó Vállalat, Budapest, IX. Soroksári-út 58.

Autóvillamossági szövetkezet tagként felvesz karoantartó villanyszerelőt és egy Diesel tehergépkocsihoz gépkocsivezetőt. Telefon: 428—571.

Villanyszerelő szakmunkást és segédmunkásokat felveszünk. Növényolaj és Szappangyár. X. Maglódi-út 6. munkaügyi osztály.

Férfi segédmunkásokat a Vegyipari Gép. és Radiátorgyár felvesz. Kereseti lehetőségek 700—1200 Ft-ig. Vidékieknek lakást biztosít. Meghatározott munkaterületeken munkaruhát és védőételt kapnak a munkavállalók. Jelentkezni lehet: Vegyipari gép. és Radiátorgyár, Bp., X., Gyömrői-út 76/78.

Vállalatunk keres **vasesztergályost,** aki a VI—VII-es kategóriában dolgozik. Jelentkezni lehet a Budapesti Konzervgyár munkaügyi osztályán, Budapest, X., Maglódi-út 47.

Állami gazdaság keres budapesti székhellyel vezető könyvelőt, egyszámlavezetőt és közeli gazdaságába főgépészt. Komoly gyakorlattal rendelkezők önéletrajzait „Állami gazdaság" jeligére kérjük a kiadóba.

Kömüveseket és építőipari segédmunkásokat azonnal felveszünk. Vidékieknek lakást, naponta egyszeri meleg étkezést és havonta egyszeri haza- és visszautazást biztosítunk. Ideutazási költségeit megtérítjük. — Jelentkezés: Könnyűipari Gyárfelszerelő és Építő V. VII. Nefelejcs-utca 6.

A Budapesti Szállítmányozási Vállalat lóápolókat alkalmaz Jelentkezni lehet Budapest, V., Marx-tér 7. Munkaügyi osztály.

Felveszünk **FÉRFI SEGÉDMUNKÁSOKAT RAKTÁRI MUNKÁRA ÉS ANYAGMOZGATÁSHOZ,** valamint **DARUVEZETŐKET.** Alkalmazunk **CSÚCSESZTERGÁLYOSOKAT, CSŐ-, NEHÉZ VASSZERKEZETI ÉS LEMEZLAKATOSOKAT JÓL KÉPZETT, V—VI. KATEGÓRIÁJÚ TMK-LAKATOSOKAT, ACÉL- ÉS VASÖNTŐKET.** Jelentkezés a **GANZ VAGON-** és Gépgyár munkaerőgazdálkodási irodájában, Budapest, VIII., Villám-utca 40.

Férfi és női segédmunkásokat azonnal alkalmazunk a budapesti parkokban végzendő parkfenntartási munkára. Jelentkezés 8—10-ig Budapesti Parkfenntartó V., V., Váci-utca 62—64. I. em. 15. Munkaügyi Oszt.

Segédmunkásokat keresünk, vas-, fém-, papír- és rongyrakodáshoz, teljesítménybérezéssel, munkaruhát adunk. MÉH Munkaügy, XIII., Sallai Imre-u. 11.

Esztergályos és motorszerelő-lakatost felveszünk. Cím: Villamosgép és Kábelgyár, Bpest, X., Gyömrői-út 128.

Orion Rádiógyár

FELVESZ

gyakorlott **bakelit présmunkást és asztalos gépmunkásokat.**

X., Jászberényi-út 29.

Keresünk azonnali belépésre férfi segédmunkásokat. Munkaruhát adunk. Jelentkezés: MÉH Vállalat, Bpest, XIII., Sallai Imre-u. 11. Munkaügyi csoport.

NŐI ÁLLÁS

Bőrdíszműves tüzőnőt felveszünk karosgépre. Plesztik K. Sz. Dohány 48. 220—495.

Varrónő (lehetőleg fehérnemű) felvételre keres. Nőifehérneműkészítő KSz. VIII. Dióssegthy Sámuel-u. 5. Volt Farkas István-utca.

Gyors-gépírónő, gyakorlott, jó helyesírással, állást keres. özv. Pósch Gyuláné. Budapest, VII. Rákóczi-út 50. IV. 61.

18—25 éves nőket **szövő tanulónak** és **férfi segédmunkásokat**

FELVESZ

Gyapjúmosó és Finomposztógyár. XIII. Kárpát-u. 9—11.

Budapesti vállalat keres Badacsonyi Gyermeküdülőjébe június 1-től szeptember 1-ig 1 szakácsot (nőt), 2 pedagógust (csak nőt), 4 nevelőt, konyhalányokat Jelige: „Balaton 26211" kiadóba.

HÁZTARTÁSI ÁLLÁS

Dolgozó házaspár, v. magányos háztartását vezetné középkorú magányos nő. Brachna Zsuzsanna. — Szarvas, Zalka Máté 11.

Háztartási vagy bejárónőt felveszek. T.: 184—368.

Megbízható főzőmindenest keres gyermektelen házaspár. Telefon: 404—591. Hétköznap este 8-tól, vasárnap egész nap.

Megbízható gyermekszerető bejárót esetleg bentlakással keresek: háztartásomba, Szilágyi, Bp. V. ker. Alkotmány-u. 20. III. 17.

Gyermekszerető középkorú nőt kis háztartásba keresek esetleg bentlakással. XIV. Gizella-u. 59. II. 18.

Megbízható főzőmindenest jó bizonyítvánnyal fölveszek. — Bilicsi 350—551.

ÍRÓ SZÁMOLÓGÉP

Használt irodai írógépet vásárol Állami Hirdető Vállalat, Budapest, Felszabadulás-tér 1. Telefon: 183—640. Üzemgazdaság.

VARRÓGÉP

Használt VARRÓGÉPET legmagasabb áron VÁSÁROL gyorsan, szakszerűen, jótállással JAVÍT *KERAVILL* VII. Rákóczi-út 16. Tel.: 221—695.

Új állapotban levő „Luxus Cabinet" varrógép igényesnek eladó 2900-ért. Benczur-utca 35/c. III. 305. — Telefon: 428—049.

Jobbkaros tüzőgépet veszünk. Plesztik KSZ, Dohány 48, 220—496.

GÉP, SZERSZÁM

Univerzális tésztagyártó gépet és kis kapacitású habverőgépet használt állapotban megvételre keresünk. Miskolci Élelmiszerkereskedelmi V., Miskolc, Széchenyi-u. 36. sz.

Órás esztergapad teljes felszereléssel, kovács fúrógép, nagyméretű, lúgos akkumulátor eladó. Spilák, Badacsonytördemic.

Kisiparos vásárolna 1000 mm csúcstávolságú könnyű esztergapadot készpénzért. Lampert Antal géplakatos, Fót, Sztálin-út 32.

Használt kompresszort gumi pumpáláshoz vásárolunk. Tüzelőanyag Szállítási V. Thököly-út 18. Tel.: 228—893.

BÚTOR

Eladó hálószoba, kihúzóasztal székekkel, konyhabútor. Katona József-utca 39 II. 11.

Komplett diófa hálószobabútor eladó. Jókai-tér 9. I. 6. Ilka.

Barokk kétszemélyes és barokk egyszemélyes, nádazott cseresznyefa rekamié különlegesség igényesnek eladó. Schiff, Szt. István-körút 26.

Kétszemélyes rekamié, két fotel, négy szék eladó. VIII., József-utca 7.

Használt, kétszemélyes rekamié eladó. Boda Baross-utca 77, földszint.

Szekrény, székek, asztalkák, szőnyegek, vitrin-tárgyakkal, festmények eladók. Fürst Sándor-utca 8, I. 3. Délután 5 órától.

Foteltisztítás vagy átfestés specialistája **NEO — COLOR** Tel.: 185-205

Vitrin (2000), előszobaszekrény (1000), üvegbetétes ebédlőszekrény eladó. Lajos-u. 47/a. III. 1.

Telehéló diófából, nagyon szép állapotban eladó. Megtekinthető minden nap 2—8-ig. XI. Verpelétt-út 12. félemelet 9.

Dió kombinált szoba, ebédlő priváttól privátnak eladó. Pesterzsébet, XX. Ady Endre 94. Vasárnap is 9—5-ig.

Vennék egy fotelágyat. Budapest, VII. Rózsa Ferenc-utca 36. I. em. 16.

Két egyforma rekamié jó állapotban eladó. II. Palánta-u. 1/a. Tel.: 161—088.

Kétajtós, tükrös, világos szekrény eladó kettőezerért. 3—5. — 388—037. Kecskeméti-utca 7.

Kredenc, fényczett, mahagóniszínű, ötszázért. VIII. Baross-utca 4. I. 5.

Kombinált szoba eladó. VIII. Kisfaludy-utca 16. I. 7.

Gyönyörű neobarokk szalon, kanapéval, 7 darab, védőhuzattal 6800. Vorosilov-út 18. II. 6. Vasárnap nyolctól-tizenkettőig.

Férfiszoba (Mahunka) komplett, kifogástalan állapotban eladó. Alig-u. 5. Tel.: 202—150. (9—11-ig.)

Barokk epedás rekamiégarnitúra 2x3 perzsaszőnyeg eladó. VII. Rózsa Ferenc-u. 38/B. I. 1.

Barokk fotelek, esetleg tartozékait, nagyméretű mübútor könyvállványt vennék csak priváttól. Riedler. Bem-rakpart 53.

Hálószoba, ebédlő eladó. — Kelenvölgy, Rendőr-utca 10. Telefon: 387—056.

SZŐNYEG

Szőnyegjavítás, átalakítás, rojtozás, mosás, Voszgericsián volt Kecskeméti-utcai szőnyegjavító, most: Szarka-u. 7. Telefon: 186—355.

Perzsa és mindenfajta szőnyeg szakszerű javítását házhoz vállalom. Steinerné, XI. Mohai-u. 79.

Szőnyegjavítás, tisztítás, átalakítás: Hoffmanné, Ráday-utca egy. Telefon: 189—387.

Szőnyegek szakszerű javítását, tisztítását vállalom, Brandl, VI. Rudas László-utca 17. Volt Podmaniczky. — Telefon: 126—000.

HANGSZER

Tangóharmonikát sürgősen vennék. Telefon: 343—590. Landler Jenő-u. 5, II. 8. Csak levélben vagy telefonon.

RÁDIÓ

RÁDIÓJÁT gyorsan, szakszerüen, jótállással **MEGJAVÍTJA *KERAVILL*** **RÁDIÓ-SZERVISZ** IX., RÁDAY-U. 11 Tel.: 186—003.

JÁRMŰ

125 új és 100 régi Csepel eladó. XX., Katona József-utca 9. Kovács.

100 B. M. G. eladó. Pesterzsébet, Erzsébet-tér 6. Kárpitos, 144—104, hétfőtől 7—17-ig.

100-as Csepel eladó. XX., Katona József-u. 9. Kovács.

350 Puch eladó, kisebbel cserélhető. **Sashalom,** Marx-sétány 32.

Vennék 350 Puchot vagy más nagymotort prompt. Sipkói. XI. Fadrusz 7. 269—040. Lakáskarbantartó.

Motorkerékpár javítómühely, Szinyei-Merse 17. Javít szakszerüen, gyorsan bármilyen gyártmányt.

100-as D. K. W. sürgősen eladó. Stabilért cserélek, vagy veszek. Kovács György, Hárságypuszta. Veszprém.

Veszek oldalkocsis motorkerékpárt, személyés kis tehergépkocsit. Válaszokat „Sebesség" jeligére VII. Rottenbiller-u. 14. sz. alá kérem.

R-5 BMW, prima, 500 NSU, kifogástalan állapotban, első-hátsó teleszkópos igényesnek eladó vagy cserélek. 250 Royal Enfield, 125 Ardie eladók. XI. Budafoki-út 57/a.

Uj típusú, keveset használt, első-hátsó teleszkópos export, luxus 125 kcm-es Csepel-motor eladó. Telefon 293—116. Népszíget, Vörös Meteor.

Vennénk C 11 típusú Citroen személykupéhoz kupiungházat nyomócsapággyal, torziós tengelyeket, komplett tányér- és kúpkerekeket, csatlakozókat, komplett sebességváltót, féltengelyeket, komplett kerékagyakat és egyéb alkatrészeket. Ajánlatokat: Villamosgép és Kábelgyár titkárság, X., Gyömrői-út 128, vagy a 142—001 telefonon kérünk.

100 Mátra eladó vagy elcserélném 125 kcm-ért, megfelelő toldással. X., Pongrác-út 19. Iskola.

100—125 kcm Csepelt rossz üzemképtelen állapotban vennék. Kéri, Bp., Alföldi-u. 16. sz.

500-as, oldalkocsis Jap motorkerékpár, teljesen hibátlan, prima állapotban eladó — 10.000 Ft. Henzselynél, VI., Sajó-u. 10. Garay-tér mellett.

100-as Mátra, kis hibával, olcsón eladó. XV., Beller Imre-u. 122.

100 Sachs, teleszkópos, berúgós, 100 Wanderer eladó. Hősök fasor 1.

Könnyű személy oldalkocsi, komplett, 2500. D. u. 4-től, XI., Bánk bán-u. 11, fszt. 8.

Motor- és kerékpárzománcozó: Balogh, Vörösmarty-utca 40. Vidékre is. 310—059.

BMW főtengelyek, motorok javítása. Gazsó, XI., Fehérvári-út 197.

Vennék 5—600 kcm-es motorkerékpárt. Levelet kérem ár, típus és rövid leírás kíséretében Pétery, Ózd, II., Vasvári-u. 2. címre.

Zündapp 600 oldalkocsis, kifogástalan, újonnan generálozva, tartalék új főtengely eladó. Vác, Hattyú-u. 37, Horváth. Ugyanott szóló 500 Puch prima állapotban, új gumikkal eladó.

Eladó egy prima, komplett teleszkóp villa Csepelhez. Ötszáz forintért. Kozma József, Dég.

„Dunyha" eladó. — Tóth Margit, VII. Baross-tér 12. fszt.

Villanyszivattyút vennék. Varga Ferenc, Alsógöd, Ady Endre-utca 6.

A Miskolci Vendéglátóipari Vállalat (Miskolc, Déryné-u. 20.) megvételre keres használható állapotban lévő gőzsütő kemencét. A vonatkozó ajánlatokat a kemencék pontos körülírásával és ármegjelöléssel kérjük fenti címre megküldeni.

Ajtók, ablakok, faredőnyök kaphatók méretre megrendelhetők: Asztalosnál, Hársfa-utca 26.

Lampart fürdőkályhát vennék. 387—056. — Váci-utca 84.

Tükröt vennék. Hajdu József. Kisdiófa-utca 3.

Páncélszekrényeket elcserélnénk **lemezszekrényekre.** Országos Csemegekereskedelmi V. Bajcsy-Zsilinszky-út 53. Telefon: 125—884.

Motorkerékpárok, kerékpárok javítása garanciával. Használt alkatrészeket, roncsokat vásárolok. Esztergapadot megvételre keresek. Kiss M. új címe VI., Szinyei-Merse-u. 10 Motorkerékpárjavító.

Motorkerékpár személy oldalkocsit megvételre keresek Hajós, Újpest, Széchenyi-utca 8.

RUHÁZAT

Bundák, irhák átszabása, kulikabátok, bélések Somogyi szűcsnél, Kossuth Lajos-utca 5.

Szőrmebundák, szőrmebélések Szemere szűcsnél, Lenin-körút huszonhat. Szőrmét veszek!

Csináltassa nadrágját speciális nadrágszabónál. Női si., bricseszátszabás garanciával. Varga János nadrágspecialista, Majakovszkij-u. 56. III. 4.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Fürdőszobai személymérleget, konyhai mérleget, ping-pong asztalt vennék. Tel.: 350—551. Csaba-utca 30.

Rádiót, duplarekamiét, régi festményt, vitrintárgyat, porszívót vennék. Wesselényi-u. 18. I. 12. — Tischler. 420—655.

Használt gyermekmérleget, gyermekkocsit, autószifonpatront VESZÜNK V., Marx-tér 8 ILLATSZERBOLT

Használt erősebb drótkerítés fonatot vennék. Levelezőlap értesítést kérek. Házfelügyelő Böszörményi-út 17/c.

Használt üvegcsillárt, bronzcsillárt, márkás állólámpát VÁSÁROL *KERAVILL* VII., Lenin-körút 41 Telefon: 226—094

Ikerablakok, ajtók kaphatók, építésből visszamaradtak. Méretre megrendelhetők. Asztalosnál, Almássy-utca 3.

KÉSZPÉNZÉRT VESZÜNK mindenféle használt cikket: **férfi, női ruhát, fehérneműt, cipőt, bőröndöt, Bútorokat,** hálót, kombináltat és írodalt. **HASZNÁLTCIKK KISIPARI SZÖVETKEZET** IX. Ecseri-út 4—6. Telefon-, vagy levelezőlap hívásra házhoz megyünk! Telefon: 143—484. Városi felvásárló helyeink: VI. Aradi-u. 16., VII. Hernád-u. 26.

Cifrakerti Állami Gazdaság, Cegléd, azonnali megvételre keres hídmérleget, amelyen autó, kocsi mérhető. Ajánlatokat címünkre kérjük, sürgősen.

Megvételre keresek fagerendát, deszkát, léceket. Nagy Vendel. Gyöngyössolymos, Szabadság 98.

ALBÉRLETI SZOBA

Keresek bútornélküli albérleti szobát, lehetőleg konyha- és fürdőszobahasználattal. **Telefoncím:** Bárdos Ervin, **Budapest,** IX., Csont-u. 3. 130—297. 7.30—17 óráig.

Dolgozó házaspár albérleti szobát keres konyha használattal. Popper Sándorné, VII. Miksa-utca 15. I. 8. Bér megjelölendő.

GYERMEKGONDOZÁS

Kisgyermek nappali gondozását vállalom. XI., Zsoltár-u. 3, fszt. 1. sz.

Gyermekeket vállalok nappali iskolai foglalkoztatásra 3 évtől. — Okl. tanítónő, I., Donáti-u. 49, félem. 1.

VEGYES HIRDETÉS

Figyelem! Szőrszálak, szemölcsök, arctisztátalanságok végleges eltávolítása 100 százalékos felelősséggel. Kovács kozmetikában, Lenin-körút ötvenkilenc.

Nagyon kedvező fizetési kedvezménnyel készítek rekamiét, fotelt, székeket. Parkag kárpitos, Wesselényi-u. 23. Bejárat Nagydiófa utcából.

Spárgató: 1000 drb 350.— Ft, 100 drb-ja 40.— Ft. Tóth Károly, Monor, Ady Endre-u. 61. Szállítás utánvéttel.

Gumitalpú cipőket szakszerű minőségi munkával gyorsan készítem. Tóth, II., Török-u. 3.

Töltőtollat hozza harmincéves, megbízható szakműhelyembe. Javítás, vétel, csere. Lenin-krt. húsz. Gergely.

Sodronyágybetétet, összecsukóságyakat, vasbútort, gyermekágyat készít, javít, Prohászka, Zichy Jenő-utca 46. (Nyugatinál.)

Házikabátot, női, férfi pizsamát, köntöst, frottier-köpenyt készítek hozott anyagból. Kálmán, Guszev (Sas)-utca 6.

SÉRVKÖTŐ rúgóval és rúgó nélkül, lúdtalpbetét gipszmintára, **gyógyhaskötő, füző. Vámosné, orvosi műszerész,** Budapest, Lenin-krt 85.

Összecsukós ágyat, sodronyágybetétet, csőbútort, gyermekkocsit készít, javítást vállal Prohászka, Zichy Jenő-u. 46.

Rekamiét, dupla ágynemütartós, automatikus egyszemélyeseket, fotelágyakat, barokkgarnitúrát készít: Kárpitos, Majakovszkij-utca nyolcvankilenc.

Egy- és kétszemélyes rekamiék, fotelek, székek készítése fizetési kedvezménnyel. Kürti, Nagymező-u. 28.

Négyszemélyes, egy mozdulattal kezelhető patentrekamié, egy- és kétszemélyes rekamié, szék, fotel, fotelágy garanciával készül Bokor kárpitosnál. Eötvös-utca tizenhét, Sztálin-út sarok.

Kisipari, jóminőségű rekamiét, fotelt, szeket készít és javít Oláh kárpitos, Józsefkörút 66. Tel.: 138—102.

Belga óriás nyulak, I. díjas szülőktől, 3 és 8 hónapos bakok és 8 hónapos anyák eladók Hanga István, Cegléd, Somogyi Béla-

Kossuth Ferenc

A második szobrot Kossuth amatorszobrász fia, Ferenc készítette a száműzetés éveiben.

Alföld 1977/9 24.o.

Sz Kürti Katalin: Kossuth szobraink története

Kettes számu cédula. M.D.K.

Kossuth Ferenc

"Kossuth Lajosné portréja" festmény. Repr.-
ját bemutatja a lap.
Tájkép, alakokkal, festmény, c. nélkül.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1896. január hó. 24. kötet
704-783. lap

Egyes számu cédula.

M.D.K.

Kossuth Ferenc

Beszámoló "Kossuth Ferenc" cimmel, amely elmondja Kossuth Lajos fiának müvészi munkáját, melyszerint: "muzsikál, fest, szóbrokat farag és verseket ir..."
"Kossuth Ferencné" cimmel négy festmény repr. ifjabb és idősebb korban.
"Kossuth Lajos szobra" repr. "Tájkép" festmény. repr. "A haldokló hon véd" festmény "Kossuth Lajos portréja" festmény, két tájkép festmény, Kossuth Ferencé szobra. Valamennyi repr.-ját hozza a lap.
Magyar Salon, Bp. 1896. január hó. 24. kötet 7o4-759. lap

MDK

Kossuth Ferenc

Kossuth F. első neje, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Kossuth Ferenc

Allegoria, o.

Egyéb Köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

MDK

Kossuth Ferenc

Kossuth Lajos arcképe, o.

Fővs. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

MDK

Kossuth Ferenc

Apám, terr.

Kossuth F. első nejének képm., terr.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

Rossuth Ferenc, műegyetemi
tanító

Pesti Hirlap. 1881. okt. 3.

Rossuth exlege

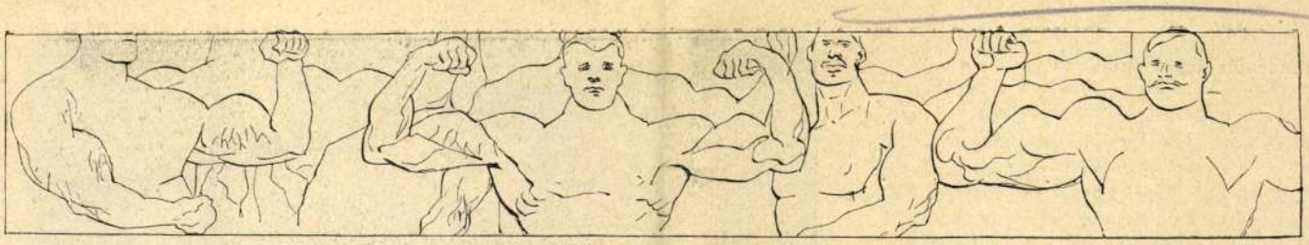

A bicepsz hősei

Mühlbeck Károly rajza

A birkozók

Az orosz Beketow másodrangu cirkuszában, Budapesten, a legelsőrangu sportmulatságban van most részünk. Férfiak birkóznak, akik ebből élnek. Mulatságosabb és érdekesebb volna a dolog, ha a birkozók nem volnának annyira összetanulva, ha várhatnánk meglepetéseket és különösen, ha legalább egy-két magyar is mérkőznék. De külföldiek mind, jórészt oroszok, csehek, egy-egy angol, német és néhány francia. (Nekünk úgy rémlik, hogy több a cseh, mint amennyit hirdetnek és az angol Cyclop, akivel igazán nem szeretnénk szűk utcán, sötétben, bajban összekerülni, szintén igen gyanús.) Voltaképpen artisták ezek az idegen urak, akik, miután elvégezték Herkulesnek valamelyik munkáját, bukfencet vetnek a levegőben. Azonban az artistaság szintén komoly, ha komolyan művelik, ezek pedig így csinálják. Nem valószínü, — példának okáért, — hogy megbeszélik előre, ki vágja földhöz a másikat és mi nem hiszszük, amit a közönség körében terjesztenek, hogy a győzedelmes hősüket, az orosz-osztyák Lurichot nem szabad egyikéjüknek se a földre nyomni, mert az a vállalkozójuk, az fizeti őket. Ugylátszik, ez a tömör, nem magas és nem túlságosan fejlett fiatalember, a cirkusz közönségének kedvence, a legügyesebb és legtalálékonyabb köztük. A Lurich folytonos győzelmei, nála láthatólag erősebbek fölött is, mutatja, hogy ez artista birkózásnál fő: a fejlett teknika, a találékonyság, a hirtelen ötlet és az ép szív. Ideális szive van az orosznak és ezzel győzte le legutóbb is a társaság legerősebb tagját, Cyclopot. A másik legszebb birkozó a lengyel Pitlasinszky, állítólag tanitómestere ennek az egész hatalmas truppnak, tőle tanult a legyőzhetetlen Lurich is. Borzalmasan erős az orosz Pugacsew, graciózus és hatalmas Constant le Marin és rettenetes, miként a kivert vad-bivaly Sabatier mester, szabad korsikai, mondjuk így, hogy szabad! Ez verekszik, pofozkodik, és komolyan dühösködik is, vérében van a birkózás és amikor a közönség, — aki nem szereti, — le-lepisszegi, a vérben forgó szemében meglátszik az az óhajtás: miért nem szabadulhatok reátok? A többi se teljesen Lajos-korabeli gavallér, erősen megtapogatják egymást és mélyen el vannak szomorodva, ha két válluk a porondot éri. A nézők — minden este zsúfolásig tele van a városligeti cirkusz — talán a kelleténél komolyabban foglalkoznak a dologgal, mint ahogy az azt megérdemli. Lélekzet-visszafojtva, kiabálva, sikoltva, ordítva, fütyülve, helyeselve vagy elitélve nézik a különben érdekes látványt. Ők talán még érdekesebbek, mint maguk a birkozók, mert tulajdonképpen ők is birkóznak: őshajlandóságokkal, az erő imádatával, a győzők mohó ünneplésével, naivitásukkal és — brutalitásukkal is. Nem tartozunk azok közé, akik az intellektuális élet egyoldaluságát hirdetjük, oktalannak és nevetségének is tartjuk, ha az irodalom le akarja foglalni magának az emberi lélek minden érdeklődését, de ez a birkózás akármilyen szép legyen is, mégis aránytalanul sok érdeklődést foglal le és pénzt visz el, különösen a barátságtalan Oroszországba. Ahonnan m. semmiféle formában részben se kapjuk azt vissza. Szomoruak vagyunk, hogy a szellemi életnek semmi spekutulumát nem láttuk még itt Budapesten, amely ilyen publikumot tudott volna gyüjteni, mint a cirkuszi birkózás. Ez Budapest, helyesebben Pest, némileg tisztátalan és fejletlen izlésü, kozmopolita város még, de fejlődik és hogy a mienk, vele kell maradnunk és bíznunk abban, mikor majd állandó lázba hozza valamely látványosság, amely érdekes is, nemes is, — magyar is.

Vándorló képek

Házhoz szállítani a képeket: új fogása a Képzőművészeti Társulatnak s ahol elkezdte, Egerben, kitünően bevált. A magyarországi városok intelligenciájától stereotipe kérik régóta, hogy vessen ügyet a kultúra legfinomabb áldására, a művészetekre is. De aki meg akart felelni ennek a kivánságnak, az a legtöbb esetben kénytelen volt Budapestre utazni, hogy végre lásson is valamit abból, amit lelkes hirlapi cikkek oly melegen ajánlottak neki. Magam is ismerek néhány vidéki lateiner-embert, aki hűségesen leutazik minden budapesti műtárlatra: meghatóbb ragaszkodást e szellemi kincsekhez nem is tudnék elképzelni, mint ezt az áldozattal járó zarándokságot. Ezentúl, ha Isten s a magyar közönség úgy akarja, a magyar városok intelligenciája nem lesz kénytelen a fővárosba fáradni művészetért: készen tálalja neki a Képzőművészeti Társulat.

Egyelőre a Felvidék hat városa kapja meg a maga kiállítását: Eger, Miskolc, Kassa, Sátoralja-Ujhely, Eperjes és Gyöngyös. Ugyanaz a tárlat vándorol városról városra, bemutatva magyar festők, szobrászok, grafikusoknak javarészt oly alkotásait, amelyek a Műcsarnok kiállításának tűzpróbáján már átestek. Ezen az egri tárlaton is jó ismerősökként köszöntöttünk oly műveket, amelyekről már első budapesti szereplésük alkalmával informáltuk olvasóinkat. Akadnak köztük medáliával kitüntetett darabok is. Ami jó munka ez idő szerint a magyar műtermekben kapható volt: mind elvitte a szárnyas kerék a felvidéki bemutatóra s regisztrálhatjuk, hogy Eger ősi kultúráju közönsége elismeréssel fogadta a gyüjteményt. Azt is megállapithatjuk, hogy a felvidéki tournéen minden festő a stílusát jellemző darabbal vett részt. A zsüri könyörtelenül dolgozott és a rendelkezésére álló anyagnak csak a javát bocsátotta át szűkszemü rostáján.

Kezdődik az iskola

Baumann Arpád amatőr-fényképe

Ha mindenütt úgy fogják föl e vándorkiállítást, mint Samassa városában, úgy új területet, s jó nagyot nyert a magyar képzőművészet. Alapos remény van arra is, hogy művészeti ügyeink legfőbb fóruma, a Képzőművészeti Társulat is újabb híveket gyűjthet zászlaja alá. E tárlatokat is tagsági jegyével látogathatja a Társulat minden tagja, akár a budapestieket: a Társulat vidéki tagjai tehát otthon érezhetik magukat, amidőn e kiállításokat látogatják.

Kossuth Ferenc beszédei. Kötet jelent meg mostanában, amely bizonyos, hogy hamar, rövid időn belül megtalálja az utat a publikum olvasóasztalához. Egyfelől, mert az első, sok gonddal szerkesztett biografiája Kossuth Lajos fiának. Gyermekkortól kezdve egész a mai polcióig pontról-pontra nyomon kísérhetjük, hogy miféle milieuben és milyen talentumokkal fejlődik Kossuth Ferenc olyan férfiuvá, ahogyan attól kezdve látja őt az ország szerető népe, amikor talián földről véreinek honába települt. Ezt a díszes biografiát elevenül ható tollal írta Hentaller Lajos. A másik részt, Kossuth Ferenc a képviselő, a vezér, a miniszter, harminc beszédét Szatmári Mór rendezte sajtó alá. Ami a beszédekben európai látókör és parlamenti forma: ehhez csak azért nem fűzünk jelzőket, mert banális volna. A kötetből két képet közlünk. Mindakettő dokumentum: egyik a dolgozó, másik a művészkedő Kossuth Ferencről. A kötet Kunossy, Szilágyi és társa kiadásában jelent meg.

Kossuth Ferencné. Kossuth Ferenc olajfestménye

Kossuth Ferenc dolgozószobája

„Kossuth Ferenc beszédei"-ből

Regruta-nóták

A magyar népköltés gazdag területének külön, sajátos termékeit mutatom be ezen a helyen, amelyek — mint az alkalmi népies költészet többi fajtái is: a betlehemes nóták, lakodalmas énekek, szüreti dalok stb. — még mindig összegyűjtőikre várnak. Általánosan ösmert tény, hogy tömérdek szép nóta tolmácsolja a gyöngyéletre váró magyar gyerek keservét. De ki gondolná, hogy egyes vidékek még ezeken kivül is annyi, meg annyi elragadóan kedves dalt őrizgetnek a regrutakor időtartamára. Túl a Dunán, Tolna vármegyében, a Vas Gereben hazájában sikerült összefűzögetnem egy csokorra valót ezekből az érdekes nótákból. Meg vagyok győződve róla, hogy mindenkinek igazi gyönyörűsége telik majd e vadvirágos dalbokrétában.

Nem remélt meglepetés volt számomra, amikor a sióparti vállas regruták ajakán fölhangzott az ének és valósággal ontották az elválás fájdalmát kifejező nótákat. Ott hüsöltek az ozorai kétszer tetőzött nagy korcsma előtt, amelynek rozoga, vén falai között valamikor régen Petőfi ette a vándorszínészet nyomorúságos kenyerét. A legjobb torku legény kántált mindig a többinek elő. Rendesen valamelyik nótának a közepére gyujtott rá. Először csak ő maga énekelte egyedül, hogy:

Járja, járja, kis pej lovam lába,
Sej! Gyönge testem három évig rázza.

Amire azután a többiek is rákezdik és egyazon hangban tartva, vontatott lépésben eldaloltak egy nótát, amelynek közel harminc strófája van. A dallam ritmikájából csak alig lehetett valamit kiérezni. A szokásos ismétléseket sem tartották be pontosan. A már idézett versszak eleje így hangzik:

Sej! Szépen szól az ezred trombitája.
Kis pej lovam, sej! de büszkén járja.
Járja, járja . . . stb.

A többi strófák közül álljanak itt mutatóba ezek:

Sej! Rozmaringos a fölszegi utca,
Utóljára megyek végig rajta,
Utóljára megyek végig rajta,
Sej! Nótát ver a sarkantyu taréjja.

Sej! Dülő, dülő, de nagy dülő búza,
Kihajlik az ozorai útra.
Ozorai regruták aratják,
Sej! A leányok kazalokba rakják.

Sej! Ha bemegyek Pestre a vásárra,
Extra csizmát veszek adósságba,
Extra csizmám csak azt nyikorogja,
Sej! Holnap reggel visznek Kaposvárra.

Különösen ennek a versszaknak hallottam nagyon sok variansát. A leányok például így énekelték:

Sej! Ha bemegyek Székesfehérvárra,
Bársonycipőt veszek a vásárba;
Bársonycipőm csak azt nyikorogja,
Sej! Van szeretőm, most megy sorozatra.

Úgy emlegetik ezt a nótát, mint igenigen régi eredetűt. Az áriájának egyhangu komorsága, merev dallammenete megerősitik ezt az állitást. Pusztán csak az énekből is kiérezhető a melódia ama sajátsága, hogy megfelelő harmóniákkal kísérve a kemény hangnemből a lágy felé kívánkozik, ami egy kissé ósdias, de amellett rapszodikus izt ád az egésznek. A dur és moll hangnem egy bunda alá szorítása nem ritka valami népdalzenénkben. („Én vagyok az, aki nem jó . . .", „Húzzad csak keservesen . . ." „Akkor gyere, mikor mondom . . ." stb.) Érdekesek ebben a nótában az egyes motivumok befejező taktusai. A dallam a negyedik hangról lép az alaphangra.

Ezt a sajátságot is több népdal áriájában figyelhetjük meg. („Eger felől jön egy üveghintó . . ." „Csütörtökön este . . ." stb.) Egyébként a bemutatott nóta igazi duhajfajta. Rendesen akkor szeretik énekelni, amikor már jó borizű a hangjuk. Az

Uj Idők 1906. XII. 902.

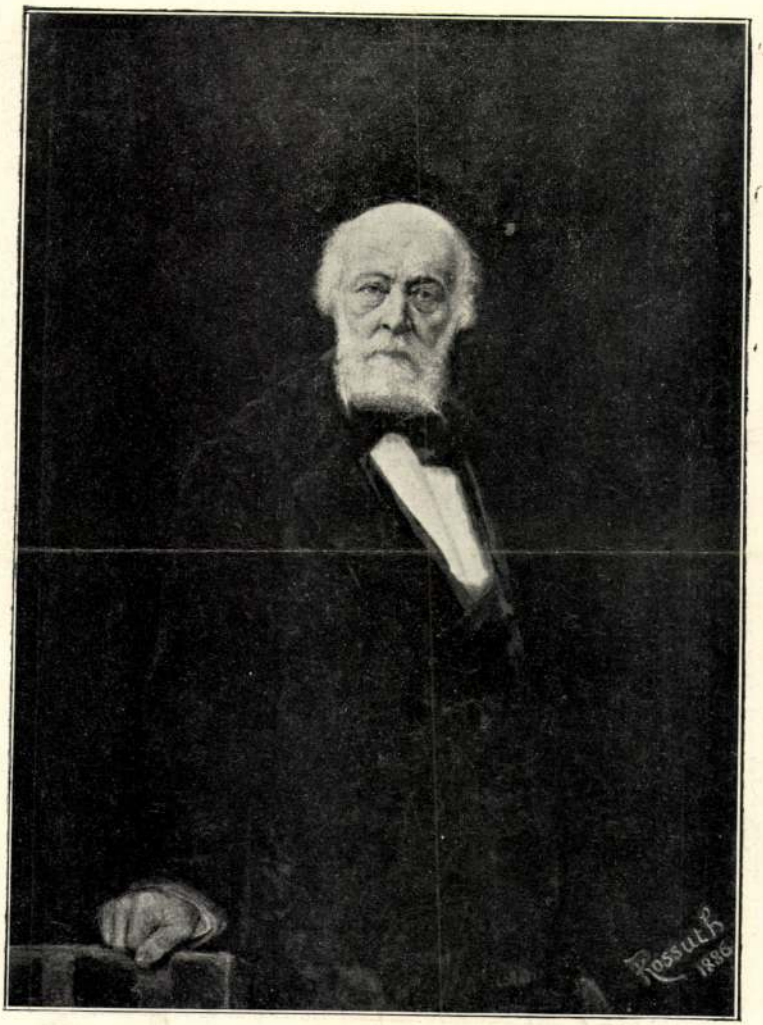

189. KOSSUTH FERENCZ. KOSSUTH LAJOS ARCZKÉPE 1886-BÓL.

Képzőművészeti Tan. 1897/98
Béli Kiáll. tárgym.

192. VERESS ZOLTÁN. A SZAMARAK PADJA.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-196, 488-307
1988 JUN 11

PEST MEGYEI HÍRLAP

Soproni ünnepi hetek

Az idén nyáron, a város lelkes, lokálpatrióta vezetőinek jóvoltából, immár tizenegyedszer rendezik meg a soproni ünnepi heteket. Június 28-tól július 15-ig, mintegy százezer turista, zenét és sportot szerető vendég látogatására számítanak. Tizenhét nap alatt tizenhét hangverseny várja az érdeklődőket. Fúvós, kamarazene, operett, orgonahangverseny, óratórium, szimfonikus zene, és balett is szerepel műsoron, ki-ki tetszése szerint válogathat. Július 6-án a Petőfi Színházban a dunántúli amatőr tánczenekarok fesztiválját tartják meg.

Bizonyára sok érdeklődőt vonzanak majd a sportműsorok: a nemzetközi go-kart, autó gyorsasági, autós ügyességi verseny, és a Lővér-pályán rendezett nemzetközi lovasverseny.

A zene és a sport hagyománya mellé, tavaly óta a képzőművészet is társult. Idén Wossinszky Kázmér festőművész emlékkiállítása nyílik meg az ünnepi hetek alkalmából. Sor kerül — idén először — a soproni élelmiszeripari üzemek, a helyi szövetkezeti ipar és a soproni textilüzemek kiállítására is.

A választás valóban nehéz lesz. A tájékozódást azonban megkönnyíti majd az az „égi hang", mely a Győrből Sopron felé tartó „Gyesev" vonat kocsijaiban megszólal, útközben. A kupékban elhelyezett hangszórókon végighallgathatják az utasok a város történetét, előre megismerhetik nevezetességeit, a programok helyét és időpontját.

VECSÉS N

DU

Az csopo ranga csés jobbnak, s ezzel pontszámban utolérte Aszódot. Az aszódiak gólaránya azonban két ezeddel jobb, s megtartották második helyüket. Bag otthonában diadalmaskodott, míg Gödöllő — mint ismeretes — szombaton 1:1-es döntetlent ért el a Sörgyár otthonában. Dunamentén mindkét idegenben játszó csapatunk alulmaradt, ennek ellenére a Pilisi Bányász továbbra is vezet.

Északközép csoport

Vecsés—Aszód 3:1 (0:1)

Vecsés, 1200 néző. V: Polócz.

V. VIZÉP: Bogár — Molnár, Kalmár, Leimetter I, Varga, Fekete, Makovecz (Vándori), Nógrádi, Krausz, Kalász, Mercz.

A. Vasas: Karlovics — Katonás. Truzsi, Stefkó, Füzér, Tamás, Palik, Mudri, Kovács, Rostás, Dallos.

Hazai mezőnyfölény — kihagyott jó helyzetekkel — szórványos vendégtámadások jellemezték az első félórát. A 43. percben váratlan aszódi lefutás végén Mudri lesgyanús helyzetből a hálóba lőtt. Kezdés után az aszódi Kovács belerúgott Kalászba és ezért kiállították. A II. félidőben helyenként nyomasztó fölényben játszott a hazai csapat, s a 72. percben már 2:1-re vezetett, majd a 87. percben állította be a végeredményt.

A helyzetek alapján Vecsés megérdemelten győzött, a mezőnyben jól játszó, de kapura veszélytelen

Az első félidőben, széllel szemben játszva 2:0-ás előnyre tett szert a hazai csapat. Szünet után viszont széltől támogatva már nem ment olyan jól a játék és a vendégek kapushibákból kiegyenlítettek. A 85. percben szerezte a győztes gólt Bag.

A helyzetek alapján megérdemelten nyert a Pest megyei csapat.

G: Gergely (2), Nagy János.

Dunamenti csoport

TFSE—Pilisi Bányász 3:1 (2:0)

Csörsz utca, 200 néző. V: Klimon.

P. Bányász: Marlok — Nick, Fazekas, Krupp, Hau, Peller I, Mirk, Stiffter, Sodró, Peller II, Probst (Vaczlavik).

Kossuth L.
(1848-49 emlékkvalitás)

MDK.

Törvényhatósági Tudósítások, nem nyomtatott, tanem viott lap a mellyel K. hírlapírói pályáját kezdte. K levelezéseből magában foglalja a XXIII. levelet (1837 máj 7 Pestről keltezve s ezen eredeti példányról másolták te a lapot terjeztés végett. E levelezés miatt fogta a helytartótanácsi K. pörbe s emiatt jenvedett börtön tömtetés

Szabó Dezső: A zabadsághars idejéből való nyomt-ról Grafikai Szemle 1891. 10. 152 old.

Pályázatok.

A Kossuth-mauzoleum pályázatai.

V. F. 751/1899.

1899. dec. 11.

Kossuth Péter festőművész

Gömöri Lajos: "Ősök és utódok" cimmel folytat beszélgetést a művésszel, aki az Alsóerdősor utcai Szegényház lakója. Itt festi képeit. Hetvenegy éves művész Kossuth Lajos dédunokaöccse.
Arcképét hozza a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1929. juli. 13. III. évf.
28. sz. 34. lap.

(1

Kossuth Péter, udvardi és kossuthfalvi, festő és író

U. 4108

ved

Világ. 1925. jun. 21.

(g. l.: Beszélgetés a filozófus, feltaláló, festőművész Kossuth Péter-rel.) Szül. 1858-ban.

Gépészmérnöknek készült. 1878-ban megszakította tanulmányait és beállott katonának. 1879-ben hazajött a filozofiával feltalkozott: 1884-ben adta ki A magyar nemzet kulturhivatása c. művét Budapesten, majd egy nemet folyóiratban Das Newton'sche Gesetz als Grundprinzip der Erklärung der spiritist, resp. mediumstische Phänomene cimmeikksorozatát. F Különböző lapokudk dolgozott 1893 ig: Ekkor fordtn.

F 1887-ben A föld felett c. művét adta ki 4 füzetben.

II. Soliman: török szultán

Mellen alól, négyny
van, melynek közepéből
szemöldöke barna, s szakál
irást tart. Palástja s
A háttérben balra zöld f

Olajféstés vászonra,
Festője: ismeretlen, XVI.
Vétetett 1891. december 20-
Ára 476 frt. (204/91.).
1896. III. 3. az ezrede
Lorman 1896. XII. 28–29. ér
(= 476 frt.),
Az 1000 frank vételar
Elnámoltatott 1892: XII
az 1893: I. 18-ikán 1226 a. leirat

Kossuth Péter

2

Mesterházi Kálmánnál festeni tanult. Gépek konstruálásával is foglalkozott, egyebekkört egy motor nélküli repülőgépet is szerkesztett. A Hazai Biztosító Társaság fiókjai részére több példányban festette Kossuth Ferenc arckepét. Körben egyik minisztérium is irnokorkodott évekig. Öreg korában saját festményeivel házalt s igen szikös körülmények között élt.

Irodalma a

Auloldalon

...zika).

...obbra, Fojáslad medaillonban.
...i vállaira omlanak, szemöldöke
...-kék ruhájának kivágott derekát

méretei 70:55 cm.
...ietvé 1892: T. 2 an 150/3 fr. (13/92)
...jen (189/92). – Arcelszámolást elfogadva

K. Péter Kossuth Lajos
távoli rokona volt.

Budapesti Hirlap
1898. 8. sz.

Turul. 1894. 68. l.

Szinnyei = Magyar
irok VI. k.

Kossuth Peter

Laid down.

U. 4108

Zakkay Aladár, polg. isk. igazgató

X. 173.

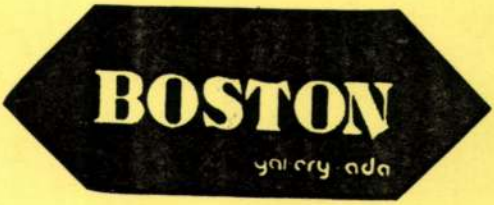

KOSSUTH TIVADAR

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

Fennállásának első évfordulójára
és

KOSSUTH TIVADAR
festőművész

kiállitásának megnyitójára

Az ünnepi műsor és a megnyitó
ideje:

1991. augusztus 1-én
csütörtökön 18,00 órakor

24430 A D A
Trg Oslobodjenja 3/a

Tel: 024/851-115
024/851-915

Knausz Mátyás

Árpád u. 105.

Bekásmapper ~~után~~ benzinkút
után jobbra fordulni
onnan közelíthető meg.

Markó Károlyi Róma látképe
1835, ~~[illegible]~~ karton, gyszfe
27 X 22,8 cm

KOSSUTH Vince pásztói kőművesmester. 1821-ben a mátramindszenti templomot ujból kijavitja.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D K.

Kost Lajos, építész

Készítette a XIX. s. közepén a somodi püspöki lak tervét, melyet az egri érseki gazd. levéltár őriz.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topoggáfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 352. old.

KOST Lajos épitész. A somodi püspöki lak terve tőle származik és azt az egri érs.gazd.lltár őrzi /Tervj.25o./.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kost Mátyás

győri fazekas

XVII. sz.

Bedy Vince:

Adalékok a győri

ipar történetéhez

Győri Szemle

1941 186. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kost Mátyás farekas

Győri Szemle 1941. 186.

A győri spar történetéről

M.D.K.

KOSTÁLY István

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 333. l.

M.D.K.

KOSTALY István festő

1911-ben Nagybányán a Szabadiskolában

Réti: Nagybánya ,Bp. 1954. 329.l.

Kostaly Ilona

Dr Kostaly

Nagyszombat k. k. 1912.

88

Ujfalvy Sándor VI. 148.

MDK

Kostaly István,

1911-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912/ 88.

Kostan de J. - tól

az Erdélyi Nemzeti Múzeumban
báró Bornemissza János arc-
képe 1713 ból és Bethlen Gábor
kancellár arcképe -

M - Erdélyi 26. l.

Paál László: A berzovai út 392(64
2230(317). — Erdő belseje 56(819) ~~642(392)~~, 182 (2
(296), 2157(297), 2313(332). — Erdőr
let 392(642), 2229(317). — Fatanulm
~~392~~ 392(642), 2225(316), 2228(317). —
lu veje 392(642), 2226(316). — Fonten
bleani erdőrészlet 392(642), 3722(507
Magyarországi erdőrészlet 392(642), 3723
— Naplemente 392(642), 3200(418).
lember 392(642), 2227(317). — Tájkép
(642), 3877(541). — Tájképvázlat 392(6
1772(201).

Kostelnik Julia

III. é

tanáři nak

Ferk'pzomfoiskèvk

1933-34. 45. l.

ségeket rendező Főbizottság
r Tudományos Akadémia nagy-
s pedagógiai konferenciát

tisztelettel meghivja.

ógiai konferencia előadásai:

k: Bevezető enciklika.

Foyer International des Étudians
a katholikus egyház feladata.

iért van szükség kath. iskolára.

iniszter: A tipizálás veszélyei.

umanisztikus gimnázium sorsa.

ánkivüli nevelés káros hatása a

Iskola és család.

t nevelő hatásai és eszközei.

Kostelnik Julia

VI-eres tanári szakos

hallg.

Ferképzomfoisk vk

1936/37. 77 l.

Tanítóno Képzőintézeti

tanári Oklevelet

kapott.

Thuribulum, réz, áttört felső résszel. Gót
stílű, Maj. 22 cm. Olasz, XV. század.

4 Schnütgen-gyűjteménybő. — Simor 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyház-
művészeti Lap V – 1884, 362 l.

Kostelnik Julia

1931/32 – 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

103, l.

lékonyabb; a tű gyorsabban és enge-

Kostelnik Julia

V. é-

tanárnak

Ferkèpzomfoiskòvk

1935-36. 73. l.

Bpest, 1934 aug. hó 8 n.

T. Dr Szentiványi Gyula lin

Ezennel igazol$^{om}_{juk}$ a mai napon lefizetett P 50.—

azaz Otvan Pengő

összeg vételét, mely összeget VIII. 1. i klánk. rénztőrlesztérére

javára ir$^{tam.}_{tuk.}$

Tisztelettel

PARADICSOMI-ÁGYAK LERAKATA
STEINER M. ÉS FIA
Budapest, IV., Apponyi-tér 1.

R. J. E. 359. sz.

MDK

Kostelnik Remigia nővér

felvételét kérte a Rajztanárok Egyesületébe.

Rajzoktatás 1941, II.évf. 4.sz. 37 l.

MDK

Németh L: IV. N. Képzőművv. Kiáll. Szab. Nép, 1954, jan. 19.

Kosterbaum Magyar

gracia harangonto

tobb magyar Eosszé

harangja

Cisd

Gercere A nincsenek

kek

Köster bauer Mátyás

Gráczi harangoztató

Kell?

Gerecze. A műen-
tékek.

Kostenszky László

mezőkövesdi

szurszabó

l. Görffyszür

165. l.

167 l.

Kostialik János

jezsuita rendi tanár
az alábbi iskolában
csaknem minden nagyot
tanitott, rajzot és
szépirást is

1876/7 – 1879/80
1883/4 – 1885/6
1895/6.

Komárik

136. l.

Kostics János

ötv.

l. Kőmagyötvi

2137. sz.

AUMONIER. OI

Kostics János

ujvidéki ötvös

Sótartó, XIX sz. eleje

József kir. herceg

Anlajd. Alcsut

Jul

NÉMET-BOLY. (Baranya.)

Római castrum maradványai.

Gerecze, 1906, 134 l.

Kostics János

ötvös Ujvidek

Kolmapötsy. 359 l.

2137

Nr. 2133
+2136

Johannes Kostics, e. 1828

Sótartó rombuszidomú talpon, karcsú szárral és sajkaszerű testtel. — *Salzfaß, Aufsatzrand Rhombus, Schale kahnförmig.*

Baross János, Bp. Expos. 1918 : 748.

Kostics Lázár

ötvös

1770 nov. 13 Ujvidék

„ex Macedonia"

Kapmagyarorszötvösök 22 l.

48. Ereklyemuz.

elől kopasz; haja, bajusza és körszakálla
és szeme kék. Csokorra kötött nyakkendőjét
vágott, kettős elejü. ~~kabátja begombolva~~

8,2 cm.
harczi emlékek muzeumából (107/95.No. 146).
8-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

gombolt kabátja

626

Kostka Ferdinánd

džbánkar v Stupave
(stomfai farekas?)
nut. 1878-ban Stomfán
Rövid életrajza csehül.
Számos műve az alábbi
műzeumban.

Kat Bratislavy
292, 293. l.

M. D. K.

KOSTKA Ferdinand forekasmester

Habán mester, XIX. sz. második fele

Csányi 1954. III. e. IV. t.

Kostka Ferdiš

(Ferdinand, Nándor?)
keramikus
szül. 1876 okt 15. Stomfán.
Népies jellegű művészi
keramiát készít Stomfán.

Toman

324. l.

J. T. Kostka

kivitelezője a temesvári püspöki székes-
egyház épületének.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

Johannes Theodorus Kostka

a temesvári székesegyház építőmestere;
kivitelezési vállalkozó Steinlein.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970. 152 l

40 l

M.D.K.

KOSTKA, Jan farekasmester

Hlabán mester

Csányi 1954. III.e. IV.t.

Kostka Ján

džbánkar v Stupave

stud. 1796-ban Mászt-
ban (Pozsony mellett)
+ 1854-ben.
Elég bő életrajza cseh.
Több kerámiája az
alábbi Muzeumban
Kat Bratislavy

293. l.

r. DK.

KOSTKA Jan farekasmester

Hobán mester 1793.

Csányi 1954. 111. l. v. t.

M. D. K.

KOSTKA, Jan ifj farekasmester

Ilabán mester, Stupava

Csányi 1954. 111. l. v. t.

Kostka Ján II.

stomfai farekas
szul. 1861-ben Stomfán
(Stupave)
† 1913-ben Pozsonyban
Rövid életrajza cschul.
Egy kraniája az
alabbi múzeumban

Kat Bratislavy
293. l.

Kostka, Joh. Theo

Ebendorf. T. 1207. II.

A Grund Riss und Profil Über ein zu Erbauendes Würths Hauss von der 3ten Class Angetragen für die neuen Collonisten Dörffer Sylbacsel oder Ebendorf, Lazunasch oder Freudenthal, Schebel oder Liebling, Lovrin lapon a tervezett kocsmaépületnek keresztmetszetét, alaprajzait és gerendázatvázlatát nyerjük. Jelzése alól balra: Entworfen durch den Herren Joh. Theo. Kostka König Caal Ingenieur.

Szines rajz, mér. a vk. 37: 49 cm.

Katericz. T. 513.

E lapon a tervezett plébánia épületnek keresztmetszete, térrajza és homlokzata van ábrázolva. Felirata fölül jobbra:

Plan
Des neu zu erbauenden Katerizer
Pfarrhauses
Joh: Theodor: Kostka
Bau-dirig. Ingen.

Tollrajz, mér. a vk. 23.6: 39.1 cm.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

Ľud Bratislava

Kostka Jozef
maliar

1953 DEC 12

610

D. V. Beljajev: Za mier

Na okraj členskej výstavy KSÚSČsVU

Členská výstava Krajského strediska Ústredného sväzu Československých výtvarných umelcov, usporiadaná teraz vo výtvarných miestnostiach na Šafárikovom a Hviezdoslavovom námestí v Bratislave, je naozaj zrkadlom tvorivého a ideového ruchu, ktorý sa rozprúdil medzi našimi výtvarníkmi. Nejde o malé hodnoty, keď sa uváži, že na výstave sa predstavuje 317 maliarov a sochárov, starých známych majstrov, ktorí prešli už nie jedným stupňom vnútorných bojov, i mladých a najmladších, ktorí stoja len na prahu svojej umeleckej púti. Kvalitatívne je to teda hodnota imponujúca, svedok toho, ako sa prebudily a rozvírily sily a sklony, driemajúce v slovenskom ľude a ako tradície ľudových výtvarných umelcov sa stupňuje do vyšších umeleckých snáh. S tejto stránky je teda prehľad nositeľov týchto snáh radostný a prekvapujúci. „Kŕdeľ sokolov", nech hovoríme so Sládkovičom, sa v nových časoch, tak prajných umeniu, vznáša nad slovenskými horami a dolinami, a je len otázka, ktorý z nich vyletí vyššie až k tým oblastiam, ktoré dostihujú len najväčší tvoriví duchovia.

Majakovskij napísal, pravda, majúc na zreteli literatúru: „Viac básnikov dobrých a rozličných." Jeho slovo platí v obmenenej forme aj na výtvarníkov: viac výtvarníkov dobrých a rozličných. Lebo rovnako tak, ako literárne umenie, musí byť i výtvarné bohaté a rôznorodé, aby rozplamenilo cit k žiaru, aby rozšírilo náš duševný obzor a uspokojilo estetické požiadavky ľudu. V Literárnej gazete čítali sme v jednom článku: „Rozvoj duchovnej kultúry predpokladá nielen rast počtu nových diel, ale aj ich rast akostný: bohatosť obsahu, ideí, myšlienok, ktoré potrebujú k svojmu vyjadreniu rôznorodé formy, štýly, žánre, prostriedky umeleckej tvorby. Bez toho nie je možno zobraziť v knihe, vo filme, na maliarskom plátne krásu a zložitosť života." A ako sa tak vyzdvihujú kladné zobrazovacie prvky umenia, tak sa nezatajujú ani záporné zložky a bojuje sa najmä proti štandardu, jednotvárnosti vo voľbe námetov a nivelizácii. S neskrývanou iróniou vytýka sa táto jednotvárnosť na obrazoch s „kolchoznou" témou, ako napríklad medzi bohatou úrodou klasov, alebo ako dievčatá v čistých šatoch prinášajú v škole učiteľovi alebo učiteľke kytice. Lebo umenie nestrpí už svojimi základnými znakmi jednotvárnosť a nivelizáciu. Také hlasy sa ozývajú v kritikách sovietskeho umenia.

Keď sa s týchto hľadísk pozeráme na bratislavskú výstavu, presvedčíme len úvodným slovám katalogu, že výstava je „iba odrazom tvorivého iskrenia, hľadania a očakávania" a že v celkovom rámci nedospela ešte k tým výšinám, ktoré by návštevníka celé upútaly a rozplamenily. Nemožno to ani žiadať, i keď v každom z mladších výtvarných umelcov, poväčšine nedávnych absolventov Akadémií výtvarných umení, Vysokých umelecko-priemyselných škôl, Vysokých škôl technických atp., je iskra, z ktorej môže vyšľahnúť plameň veľkého umenia, ako ho na výstave reprezentujú osvedčení už: Maxmilián Schurmann svojimi portrétmi prezidentov Gottwalda a Zápotockého a akademika Zdeňka Nejedlého, Janko Alexy jemne nanesenými pastelmi, Anton Djuračka pohľadom na Bratislavu, Jozef Kostka bronzovou sochou čitajúceho robotníka.

Jedno je jasné: mladé výtvarné slovenské umenie oslobodilo sa z pút formalizmu a cestou realizmu speje aj ideove k umeleckým požiadavkám dneška. Krajinkárske maľby, tak najmä Alojza Klimu, Alexandra Szabova, Vladimíra Vestenického, vydychujú naozaj vôňu slovenskej zeme. Gejza Salay svojím „Starým pltníkom" a Marián Čunderlík „Tetkošom z Heľpy" zachytili výrazné typy starých slovenských dedinských ľudí a v Gajdošovom návrhu na oponu je veľa prísľub k naozaj národnému riešeniu, keď azda námet rozšíri k plnšej náplni slovenského života. Úspešne sa reprezentuje grafická tvorba v najrôznejších technikách a utešené sú v ľudovou duchu koncipované keramiky Ignáca Bizmajera, Dagmary Rosulkovej i Magdy Kostkovej.

Veľa motívov poskytuje slovenská tradícia a život terajšej spoločnosti, rozvinutý do čulého pracovného ruchu. K námetom tradície slovenského povstania, tak bohatého na dramatické scény, siahlo niekoľko maliarov. Ale aj tu platí Šaldovo slovo, že „nieto väčších umelcov ako umelcov peny života". Na výstave je napríklad veľká olejomaľba „Stráž na horách". Bojovník-partizán pozoruje v zimnej nepohode s plným sústredením mysle, čo sa deje v jeho okolí. Samopal drží v pravej ruke a cez plece mu visí ďalekohľad, podopretý ľavou rukou. Vyobliekaný v partizánskej rovnošate, s pevnými čižmami, teplou baranicou, s prehodeným bielym plášťom je naozaj vzorom, aké malý byť výstroj a výzbroj partizánov, aby vzdorovali nepohodám a ťažkostiam svojho poslania. Skutočnosť, pravda, hovorila inakšie. Nebolo vtedy za povstania ešte partizánskej rovnošaty, na sebe mali, čo bolo práve naporúdzi, a ani sovietski partizáni sa v tom nijako neodlišovali od slovenských. Predstava maliara neodpovedá teda skutočnosti. A podobné nedostatky, pokiaľ ide o realitu i spracovanie motívov zo slovenského povstania, sú aj v iných vystavovaných dielach maliarov. Platí tu všade zásada, že neslobodno idealizovať, povyšovať a skresľovať, čo sa má predstaviť vo všetkej pravdivosti a konkrétnosti. Bohatú škálu umeleckých výrazov mohla by dať voľba námetov z dnešného pracovného úsilia na poli priemyselnom a poľnohospodárskom. Tu ukázali šťastlivé a pritom estetické pojatie Ľudovít Kríllan svojou „Žatvou s kombajnom" a Martin Tvrdoň celou sériou olejomalieb a kresieb z Oravskej priehrady. Prirodzene, že tu nemožno vynechať ani vysoko vyspelé žatevné kresby Petra Matejku.

Volá sa — a úvodné slovo Radislava Matuštíka v katalogu výstavy to zdôrazňuje — po potrebe „kolektívne kontrolovať dosiahnutý stupeň vývinu, verejne konštatovať výdobytky, verejne kritizovať a ostro kritizovať nedostatky, kolektívne vytyčovať ďalšiu líniu", lebo vývin umenia „vytvára publikum aj kritikou". U nás je zatiaľ toto všetko pium desiderium, vzdialené ešte od činu. Naše časopisy, najmä denníky, nemajú možnosť rozvinúť kritiku do takých rozmerov, ako by jednotlivé výstavy zaslúhovaly, a zástupy mladých výtvarníkov čakajú márne na slovo posudku, podnetu a uznania. A širšie vrstvy našej spoločnosti? Keď sa teraz vrátila delegácia československých výtvarníkov zo svojho študijného zájazdu do SSSR, netajila sa s tým, že najsilnejším dojmom ich pobytu v Sovietskom zväze bolo, ako sa tam stalo výtvarné umenie priamo nedeľnou súčiastkou denného života. Delegácia videla, ako všade, v hoteloch, v staničných čakárňach a inde, visia originály obrazov, ako na námestiach, v halách, v divadlách sú obrazy a sochy, účelne architektami zakomponované, ako umelecké galérie sú preplnené návštevníkmi a stávajú sa tak názornými školami umenia. A okrem toho poriadajú v SSSR celé cykly prednášok o staršom i novom výtvarnom umení a tvoria krúžky priateľov umenia zo zástupcov najrozličnejšieho veku i povolania. O týchto možnostiach malo by sa uvažovať, tam by bol azda koreň k roznetu a rastu záujmov v celej našej spoločnosti o výtvarné umenie a o jeho dnes už tak početných predstaviteľov.

(B. H.)

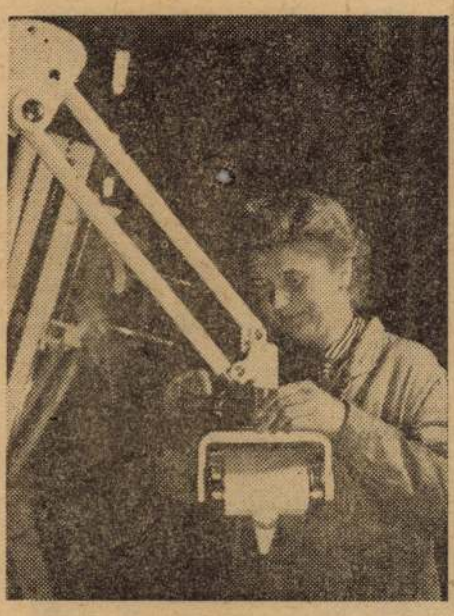

V brnenskom závode Chirana vyrobili v tomto roku dva razy viac sterilizačných zariadení, röntgenových a laboratorných prístrojov ako r. 1949. Röntgenové prístroje závod vyváža do celého sveta. Na našom obrázku je pracovníčka závodu, montérka Emília Bílá, ktorá sa osvedčila pri montáži nového typu zubných röntgenov zn. „Miniden".

———

Prijatie nového mimoriadneho vyslanca a splnomocneného ministra Argentínskej republiky

Praha (čtk) — 10. decembra zástupkyňa ministra zahraničných vecí Dr. Gertruda Sekaninová-Čakrtová prijala nového mimoriadneho vyslanca a splnomocneného ministra Argentínskej republiky pána Emilia de Matteisa v súvislosti s odovzdaním poverovacích listín prezidentovi republiky. Na návšteve bol prítomný šéf diplomatického protokolu Ministerstva zahraničných vecí Josef Šedivý.

Prijatie nového mimoriadneho vyslanca a splnomocneného ministra Tureckej republiky

Praha (čtk) — 10. decembra zástupkyňa ministra zahraničných vecí Dr. Gertruda Sekaninová-Čakrtová prijala nového mimoriadneho vyslanca a splnomocneného ministra Tureckej republiky pána Nedim Veysel Ilkina v súvislosti s odovzdaním poverovacích listín prezidentovi republiky. Na návšteve bol prítomný šéf diplomatického protokolu Ministerstva zahraničných vecí Josef Šedivý.

Návštevy v mauzóleu Klementa Gottwalda

Praha (čtk) — Mauzóleum Klementa Gottwalda v Národnom pamätníku na hore Vítkov je prístupné každú stredu, piatok a nedeľu od 14 do 17. hodiny. Aby sa postupne umožnilo širokej verejnosti pokloniť sa pamiatke Klementa Gottwalda, urobily sa tieto opatrenia: Návšteva mauzólea je organizovaná vydávaním vstupeniek. Z vidieckych krajov pripravujú hromadné zájazdy stranícke a masové organizácie, ktorým vydáva vstupenky kancelária pri múzeu Klementa Gottwalda v Prahe I., Rytířská 29., č. tel. 246-3766. Požiadavky vidieckych stranníckych a masových organizácií s presnými údajmi o počte účastníkov a dátumom zájazdu treba hlásiť písomne alebo telefonicky tak, aby došly kancelárii najmenej 5 dní pred pripravovaným zájazdom. Vstupenky pre návštevníkov z Pražského kraja vydávajú obvodné a okresné výbory Komunistickej strany Československa a obvodné a okresné akčné výbory Národného frontu.

[redacted] ročnici povedať, že bolo to veľké obdobie v hospodárskom rozvoji našej republiky a v živote našich národov. Vo výrobe, výstavbe i vo zvyšovaní životnej úrovne dosiahli sme nevídané pokroky. Naša krajina sa stala bohatšou, náš život plnším a radostnejším.

Keď sa s hrdosťou pozeráme na výsledky našej prvej päťročnice, nemôže nám nezísť na um, že pre tento veľkolepý úspech nášho budovania bola rozhodujúca priateľská spolupráca so Sovietskym svätom, jeho každodenná pomoc pri zveľaďovaní nášho hospodárstva.

V spolupráci s kapitalistickými partnermi by sme tieto veľké úspechy vo výrobe, výstavbe a zvyšovaní životnej úrovne neboli dosiahli. To sme videli najlepšie hneď po historickom Februári 1948, keď imperialisti začali zúrivo blokovať dodávky do Československa a keď chceli priškrtiť a znemožniť našu priemyselnú výstavbu tým, že nám zadržali a nedovolili dodať mnohé, už vopred zaplatené dodávky strojových zariadení. Byť odkázaní na spoluprácu s kapitalistickými štátmi, by sme dnes boli asi tam, kde západoeurópske krajiny, v ktorých za roky nášho rozkvetu výroba upadla, rozmohla sa nezamestnanosť a medzi ľudom rozhostila bieda a zúfalstvo.

Skvelé výsledky našej hospodárskej spolupráce so Sovietskym svätom potvrdzujú v plnej miere platnosť slov Klementa Gottwalda, že pomoc Sovietskeho svätu je zákonitosťou výstavby socializmu v ľudovodemokratických krajinách, že bez tejto pomoci by výstavba socializmu u nás nebola možná.

Spomeňme si len, kto nám pomohol po strašnej neúrode v roku 1947. Sovietsky svät nás svojimi dodávkami obilia zachránil pred hladom a pred kapitalistickým zotročením. Päťročná hospodárska dohoda čs.-sovietska z roku 1950 stala sa základným pilierom rozvoja nášho hospodárstva. Na základe tejto dohody prúdia k nám nekonečné rady vlakov so surovinami pre priemysel, so strojmi pre poľnohospodárstvo, bane a stavby, so pšenicou, ryžou, tukmi a inými potravinami pre výživu obyvateľstva. Zo sovietskych rúd lejú železo a oceľ vo Vítkoviciach, Kunčiciach i Třinci. Sovietske banské stroje pomáhajú ťažiť uhlie v Ostrave, Karvinej i Pôtri. Sovietske bagre pomáhajú budovať Trať družby. Priehradu mládeže a iné veľké stavby socializmu. Sovietske kombajny, pásové traktory a agregáty pomáhajú obrábať polia našich JRD a štátnych majetkov. Naše mlyny po veľkú časť roka melú sovietsku pšenicu, milióny obedov v domácnostiach každodenne uvaríme na sovietskej masti.

A sovietske dodávky — to je len jedna stránka našich hospodárskych stykov so Sovietskym svätom. Objednávky zo Sovietskeho svätu zbavily celé odvetvia nášho priemyslu na dlhé roky odbytových starostí a umožnily nebývalý rozvoj mnohých závodov. Neboly by sa napríklad mohly vybudovať v dnešnom rozsahu a neboly by mohly v tak veľkom rozsahu rozvinúť svoju výrobu komárňanské lodenice, nebyť veľkých objednávok

Ako zabrániť nehodám telesne chybných osôb

Praha — V poslednom čase došlo k niekoľkým dopravným nehodám, pri ktorých boli zranení chodci s telesnou chybou. Aby k podobným tragickým nehodám nedochádzalo, upozorňuje hlavný dopravný inšpektorát, že osoby s telesnou alebo duševnou chybou, ak je táto takého

Sme bohatší, napredujeme rých

Mesiac československo-sovietskeho priateľstva sa stal pre nás popudom pre ešte širšie preberanie a uplatňovanie pracovných metód sovietskych ľudí.

V tomto mesiaci sme sa veľa naučili!

Sme bohatší

Napredujeme rýchlejšie.

Ako upínať Kolesovovou metódou silového obrábania na točovkách. Ako využívať rýchlostné obrábanie pomocou negatívnych uhlov. Ako šetriť a ako zvyšovať kvalitu podľa Čutkicha; na hospodárstvach jednotných roľníckych družstiev, na štátnych majetkoch, v závodoch i v úradoch, ba aj na pracoviskách pod širým nebom, odznely prednášky o pracovných metódach sovietskych stachanovcov a novátorov. Tie prednášky mali veľký význam — čoraz viac a viac našich pracovníkov siaha a siahne po sovietskych odborných knižkách, aby zlepšili svoju prácu, čoraz viac našich pracovníkov pracuje a bude pracovať podľa príkladu sovietskych ľudí.

Aby sme ešte viac zvýšili produktivitu iskrového spevňovania ostria vrtákov, sekáčov, metóda Lýdie Korabelnikovej pri šetrení materiálom, a ďalšie metódy menej známe, ako napr. čistenie plechov pieskovaním, svarovanie automatmi a poloautomatmi, sekciová stavba lodí, ktorá skracuje výrobnú etapu až o 30 percent, montáž a svarovanie nadstavieb lodí elektro-záklopkou, ktorá je typickou sovietskou metódou pri stavbe lodí, ďalej tokovo-pozičná technológia stavby a mnohé ďalšie, ktoré komárňanským lodiarom pomáhajú plniť plánované úlohy a skvalitňujú ich prácu.

Pozrime sa na jednu z týchto menej známych metód.

Je to svarovanie automatmi a poloautomatmi. Tam, kde sa pracuje so železnými platňami, z ktorých sa má zložiť pevná kostra, používajú elektrické svarovanie. Svarač má pri svarovaní zakrytú hlavu a najmä oči proti škodlivému bleskovému svetlu. Ručné svarovanie je veľmi ťažká a zodpovedná práca. Pomohli [redacted]

lag alatt

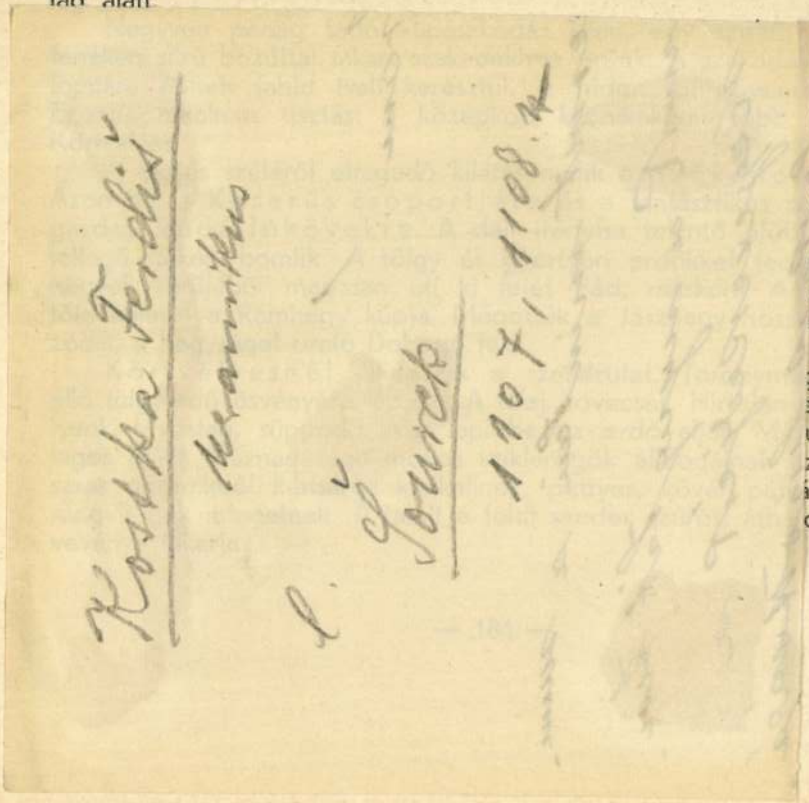

meredek falú,
ot magas osz-
ék fenyőerdő.
ízben említett

rás völgyébe.
iklatornyokban
egészen más
tt lépcsőzetes
pád vára és
ú gerince hú-

gas szálfákból
emelkedő. He-
utt sűrű, iszap-
z útfelen. Ko-
ányok, lila ha-
olhatatlan szö-

A visegrádi hegyek fölött hosszan elnyúló, sötétkék felhők úsznak. A hegyet koronázó ősi vár körvonalai rárajzolódnak az égre, mely tüneményes gyorsasággal változtatja színét. Mintha a hegyek mögül piros reflektorfényt vetítenének a magasba, a felhők széle bíboraranyban, a romokra ráboruló ég rózsaszínben tündöklik.

Kelőben van a nap.

A Duna fölött gyenge köd terjeng. Azaz nem is köd, hanem a vontató hajók füstje, mely a sűrű reggeli levegőben nem tud fölemelkedni és eloszlani a magasban, hanem szétterül a víz fölött.

A Dömösi szoros egyik magaslatán állunk. Előttünk a Duna hatalmas kengyele A Pilisi és Börzsönyi hegyek, valódi szélességének harmadára szorítják itt a medret, mely félkörös kanyarulatban öleli karjaiba a Zebegény és Nagymaros közé ékelődött Szentmihály és Hegyestető sziklás, meredek kúpokból álló tömegét.

A szorosban zúg, forr, örvénylik a víz. Nem suhan, mint a kanyar alatt Nagymarosnál, vagy a kanyar fölött Zebegénynél, hanem rohanva-rohan és vad erővel sodorja magával a parti köveket.

Az 1107-ben alapított dömösi apátság utolsó falmaradványai alatt álldogáló, ha lepillant a Duna regényes szorosára, gyönyörű tájrészletek bontakoznak ki előtte. A vízen túlról, hatalmas, sziklás kúpjaival, a Szent-

Kostka Ferdiš

farcas XX. r.

l. Šourek

75 l.

KÖZALAPÍTVÁNYI
KIR. ÜGYIGAZGATÓSÁG
IX. ker., Csillag-utca 2.

21.252 *szám.*

1915.

A válaszban szíveskedjék
e számra hivatkozni

A TEKINTETES MÜEMLÉ

Mikes /: Meiszner :/

J. Kostka

Csehszlovák szobrász kiállitás a Műcsarnokban. A prágai és pozsonyi nemzeti galéria anyagát mutatják be. Fenti müvész munkái is szerepelnek.

Esti Hirlap 107 sz. 1958. máj. 9. 2 old.

Rómay Mária

Kostka, Josef: Termelőcsoport dolgozó nője, bronz

SZABAD MŰVÉSZET

1954. jul. sz. 152. l.

/Aradi N.: Csehszlovák képzm. kiállitás/

Kostka Károly

stomfai farekas
Hul. Stomfán 1838.
† u. o. 1886.
Rövid életrajza cschul.
Uchány műve az
alábbi muzeumban

Kat Bratislavy

293. l.

Kostka Paul

Szent-András. T. 1289. II.

A PLAN Der neu zu erbauenden Kirche zu Szt. Andrasch czimü és Copirt Paul Kostka Genie Diurnist 805 jelzésü lapon a tervezett templomnak keresztmetszete, alaprajza, homlokzata és gerendázat-váza szemlélhető.

Szines rajz, mér. 44 : 63.8 cm.

Kostka Tivadar Janós

U. 1017.

nem Csontvány?

Tervrajz. T. 1306. III. B.

E Grundrisse und Profils eines Schwedischen Spar-Ofens feliratú laphoz adott Nota-nak kezdete „Die vordere ansicht dieses Ofens bestehet aus dreyen Kacheln" és befejezése: „Ein gleiches Verhalten beziehet sich auf den Ofen von aussen zu heitzen." Jelzése alól jobbra: Dem Original gleich
Hübner v. Löwenthal
Major.
és kissé odább: In Copia gezeichnet Paul Kostka
Genie Diurnist.

Szines tusrajz, mér. a papirosnak66.5 : 98.7 cm.

Kostka Tivadar János

U. 1017

Kincstári műépítő igazgató mérnök 1736-ban Erlachi Fischer (1650–1723) tervei szerint kezdte építeni a temesvári rk. székesegyházat. Kostka ugyanakkor a Temes és Bega folyók szabályozásáról is eredményes tevékenységet fejtett ki

Szentkláray Jenő: Barokk és rokokó a temesvári kath. székesegyházban. Délmagyarországi Közlöny. 1913. dec. 25.

20 in

230.6
13.800

~~26~~ 35.

365,13
1095
4745
4745
9590. 178
16720
67130
9590
17.070.20

Kostka Tivadar János

~~Fischer Emánuel, erlachi~~

bécsi építész 1720-
tájan terverte a temes-
vári tékescsarhárat.
1736-ban tették le az
alapkövet.

Kostka Tivadar János

temesvári kincstári
építőmester és társa

Steinlein

verettek az épitkezést,
mely a templom külséjén
1754-ig tartott.
2 torony, barok templom

Szentk Temesvár tr. kiz.

láray J

78. l.

város tört. a
vár kelethezésétől 1850-ig
Ny a Mont Várm és városzai,
Temesvár e. monogr. ból é. n.

mics cél.

cucurbita maxima

sütötök

KOSTOLNICK, Paul, poroszi hangszer-készítő

P. K. Instrumentenmacher + 30 éves korában, Torun, 1814 márc. 8. (1814, 250 l)

Preußische Zeitung
(Gaethen)

Kosts Béla

1877/8. I. esti tanfolyam
szül. 1862 márc. 7. Schnee-
bánya mellett Hodics falu-
ban, rk. 4 elemi. Muder-
lach Lajos szobrásznál tanul.

Mona Lisa VI. 216.

Kostya

Näheres konnte nicht fest-
gestellt werden.

XXII. Ossz. dalos verseny
Érme, 1929.

Tobb nincs -

HuPrmagyérem 279. l.

T. 8527.

s jobbra fordulva ábrázolt határ-
. tiszteleg. Felirata fölül:

nterie

Jesseniza in Kroatien.

eresia.
keinen Regi-

és kkk.

6.1: 10.2 cm.

04

Kostya János 137.

ćkneren

l.

Evk Deri 1942

67. l.

Kostyál

l.

LykaMagyműl800-50
417,500-l.

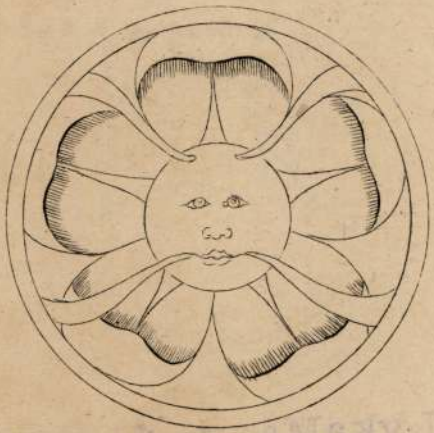

9.

5.

Kostyákné dr.
Váczy Margit
kolozsvári rajztanár
belépett a Rajztaná-
rok Egyesületebe
Rajzoktatás
1944. V. ép. 5. n.
48. l.

ttsága tek. Elnökségének

Budapesten

szives intézkedés végett közöljük, hogy
napon tartott ülésén a következő ha-

VI. / pénzügyi / ügyosztály előterjesz
mü mü költségeire szükséges póthitel
adja vissza a pénzügyi osztálynak

+25 millio

mében a Müemlékek Országos Bizot
e költségek fedezésére csak 8.00
felkérjük a tek. Bizottságot legyen szives eddigi b
rész összegére, 80.000.000 K.-ra
ténő befizetés időpontjáról a sz
teni, annál is inkább, mert e kia
jes elkészülése következtében na
pedig még a jövő év január haváb

Kelt Budapesten, a szé
cember hó 18.napján tartott ülés

80.000.000
33
47 millio

EST 8

Kostály és Szabó diszöltönykészitők

Divatcsarnok, 1854.ápr.30.24.546-54
Budapesti hírvivő

~~A Történeti Képcsarnokba áttett grafikai lapok.~~

~~1. S~~

9648. J. E. Riedinger.

Sz. Ulmban 1698 február 16-án + Augsburgban 1767 április, 10-én.

Ki az aranygyapjas rend jelvényét láncon viseli.

III. Károly allegóriája

Egy, ~~A~~ felhők közül kibontakozó, globuson ~~kissé~~ balra néz~~ve áll~~ III. Károly, ~~Teljesen vértbe van öltözve.~~ Kinyujtott jobb kezében jogart tart, ~~mig~~ ~~csipőjére tette~~ baljával ~~a~~ uszályos palástjának alját szoritja magához, ~~Göndör parokájának fürtjei vállaira omlanak, bajusza és szakálla leberetvált. A részben látható aranygyapjas rend jelvényét nyaklánczon viseli.~~ Jobbról Dobrzensky Venczel hódol a „PACATORI MODERATOR ORBIS"-nak. Kezében irás van „AVGVSTISSIME" kezdettel és „Eques de Dobrzenitz" befejezéssel. ~~Fölül a császári sas lebeg s a fejedelem felé két Amorette röpül koronával és jógarral meg sisakkal.~~ Az előtérben balról Constantia ~~be-szeget~~ Neptun~~nal s körülöttük~~ bemelgetnek a kik. Komé négy ~~allegorikus~~ gyermek ~~tünik fel~~ genius van caduceussal, térképpel és rajzolóeszközökkel; jobbrol pedig fortitudo, mint Pallas Athenae trónol kezében

779

Kostyál ?

Lsáb IV. 40, 105

Kostyál Ádám festő

Archaeologiai Értesítő

II., 1872., 191.

KOSTYÁL ÁDÁM, szabómester

Jámbor Pál szabómesternek divatlapja volt, melyet a Nemzeti Szinház szabója sugalmazott és uj irányba terelte a polgári és uri divatot. Nem kellett parasztruhában járni, hogy magyarnak tessék. Ekkor keletkezett az attila, árpád buda, zrinyi, kazinczy. 100.old.

BÁLINT SÁNDOR-JUHÁSZ ANTAL: A szegedi gombkötőmesterség 93.old

Néprajzi Értesitő, A Népr. Muz. Évkönyve, Bp. L. 1968

KOSTYÁL ÁDÁM, szabó

A pesti magyar Nemzeti Szinház megnyitására 1837-ben Kostyál egy királyi öltözéket készitett és a szinház adta anyagból egész sereg ruhát xxxxx készitett. 102.old.

CSATKAI ENDRE: Sikertelen kisérletek emlékérem kiadására a Nemzeti Szinház megnyitásakor 1837-ben 102.o

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVI-LXVII.évf. 1967-1968. Akad.Kiadó.Bpest. 1968.

Kostyál Ádám

darabját

Vörösmarty Mihály: "Árpád ébredése" c. 91 é
vel ezelőtt adták elő és benne Déryné ifi-
asszony szerepelt. "A Nemzeti Szinház jubi-
leuma" cimmel a cikk beszámol arról, hogy a
előadáshoz "Neffe ur festette a diszitmények
ket, a Pesti Német Szinház festője. A Magya
Szinház ábrázolatát festette Otta ur, a Ma-
gyar Szinház festője, az öltözeteket tervez-
te Kostyál Ádám ur szabómester és pesti pol-
gár. Az "Árpád ébredésé"-t követte Schenk
Eduard: Belizár" c. szomorujátéka, a magyar
táncokhoz a köntösöket terveste Klaszy Ven-
cel ur szabómester és pesti polgár."
A lap bemutatja az egykori 1837. aug. 22.-
első Nemzeti Szinházi szinlapot és a Nemzet
Szinházat 1837-ből.

Délibáb, Bp. 1928. márc. 3. II. évf. 9.sz.
8-9. lap.

MDK

KOSTYÁL ÁDÁM

A Nemzeti Szinház kosztümtervezője és készitője.

Scheiber Mária: A régi Pest-Buda az egykoru ujsá
gok hirdetéseiben és kishireiben.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Évk. Budapest 1957.
p.6.

Kostyál Ádám

l.

Höllr

86, 87 –

többnél

ttel és modolattal

Sugár Viktor h. Karnagy
orgonaművész.

Kostyál Dániel

Nagy Zoltán jegyzete

Kostyál Dániel a Regélőben az egerviděki népek ruháit mutatja be. A Regélőben jelentek meg az egyes vidékek ~~bal~~ népviseletei. Ezek az etnográfiai működés megelőzői és Több divatképe is jelent meg. megindítói. Művészet. II. 5. 347.

(V.ö. Lestyán és Kora F. L.

metszette Kohlmann Z

Kostyál Dániel

Művészet 1903. 347

645),

3808

), 2284

onya

e felé

8 (819),

58 (722).

Kostyál Dániel

Divatkép. Rajz Kostyál Dániel. Metsz. Kohlman Károly. Hornmüvész 1836. 73 n. mellett.

ifj. Kostyál Daniel.

festő

Magyar Köntösök. divatkép. Rajzolta
ifj Kostyál Daniel rézbemetszette
Kohlmann Karol. Hornmüvész 1836.
12. számában.

Kostyál Dániel

Kosztümkép. Kostyál Dániel rajz. Kohlman K m. Honmüvész 1838. 21. sz. mellett.

Kostyál Dániel

divatrajzoló

Kostyál Ádám pesti
szabó fia.

Divatrép. Honnüvész

1835. 74. sz. Fenti rajza
után metszette Kohlmann
Repr.

Domanovszky Sándor

Magyar művelődéstört.

V. k. Bp. é. n. 247. 670 l.

Kostyál Dániel

Thieme Becker

XXI. 345. l.

(Lyka)

Kostyál Dániel

rajzoló

A „Regélő"-ben jelentek meg az egyes vidékek lakosainak ruházatát bemutató képek. A mai nagyfokú etnographiai működésnek ezek voltak úgyszólván az úttörői. E képek közül többnek ismerjük rajzolóit is. Így Kostyál Dániel, kitől több divatkép is jelent meg a Honmüvészben, az Eger vidéki lakosok ruházatát mutatta be.

Müvészet, 1903. 347.

vigyázz. Ez a Kostyál szabó volt

MDK

Kostyál Dániel

Egervidéki lakosok, rajz, repr. Metszette Vidéky Károly

Regélő. 1838. 12. sz.

MDK

M.N.M.
Szabadiskola tagja
1954. 332.l.

Grafika, rézmetszet
Egri népviselet, Kostyál Dániel után

Művészet, II., 193. 346-47.
A Honművész képmellékletei

Kostyál János

ötvös

1687 - 1688

Nagyszombat

Mihalik S.

Mus és Kat. Ért

1917. 83. l.

Viselet:

Selmeczi bányászok:

Körülöl ~~A~~ az elötérbe
kodik, ünnepi öltözetb
pást s jobbjában foko
lő áll: zöld sapkából
~~puffaszton~~, piros nad
fekete vászonból készült
~~derékra van csatolva~~.
Két sorban |||
balról: „Schelm
nyás
jobbról: „Unga
aus
s legalól Középi

Rézmetszet, méretei
Metszette: Beyer A

50

Bikkessy J: Pa

Kostyál István

1915. szept. kiáll. N. Salon
Vizpart Dachauban, olaff. 350.–

Ez Kastaly

Gödöllői növénynemesítő telep VIII. 164.

Kostyál István

96. Vizpart Dachauban, olajf. — — — — 350.—

Nemzeti Szalon
1915. sept.
őszi kiáll.

Kostyál János

Zágrábi (?) ötvös
1687-ben Nagyszombatban
Händérorott letelepedni
Részletesebben
lásd.

Mihalik Sándor:

Régi magyar ötvös-
célipecsetek. Különle-
nyomat a Turulból.
Bp. 1930. 9. l. – 10. l.

Kostyál László

Károly Gyula emlékezete

In memoriam Károly Gyula

Az elmúlt évtizedek magyar művészetéről még ma is elég nehéz összefoglalóan beszélni. Bár az ötven–hatvan–hetvenes évekre való rálátásunk immár egyre inkább kitisztul, a fő tendenciák mind világosabban kirajzolódnak, feldolgozásukra azonban csupán részkísérletek történtek, az összefoglaló szintézis még várat magára. Különösen nem sikerült még feloldani az agyonhallgatottságot e kor teljesen a perifériára szorított egyházi festészete körül. A „hivatalos" művészetről már korábban is, az avantgarde-ról újabban számos méltatás született, az aczéli „három T" tiltása és tűrése közé szorított szakrális piktúránk alakulásáról azonban alig vannak ismereteink. Az akkori politikai hatalom az avantgarde-ban a formai szabadságot (és persze mindazt, ami mögötte volt), e téren a tartalmit tekintette üldözendően nemkívánatosnak. Egy ilyen mély hagyományokkal rendelkező műfajról persze lehet tudomást sem venni, lehet a művelőit ellehetetleníteni, teljesen megszüntetni azonban egyhamar nem sikerülhet.

E kevéssé feltérképezett, stiláris törekvéseinek szempontjából részben csak feltételes alapokon ismert terület jeles és környezetében igen megbecsült festője a Veszprémi Egyházmegyében tevékenykedő Károly Gyula. Művészete – az említett okokból – alig dokumentált, a megrajzolható pályakép így szinte szükségszerűen hiányos, kiegészítésre szoruló. Így van ez annak ellenére, hogy az ismerősök, családtagok jelentős része ma is él, visszaemlékezésük azonban egy öt évtizedes művészpályára vonatkozóan nem lehet teljes. A fellelhető adatok és a meglévő (és látókörünkbe került) alkotások nyomán kibontakozó életút azonban így is impozáns, és arra ösztönöz minket, hogy e kis tanulmánnyal emléket állítsunk neki.

Károly Gyula 1910. január 22-én született Keszthelyen, édesapja, Károly Gusztáv temetkezési vállalkozó és műbútorasztalos hét gyermeke közül a hatodikként. A mélyen vallásos család fiának rajztehetségére már korán felfigyeltek, emellett azonban középiskolás korában inkább a szerzetesi élet iránt mutatott érdeklődést. A premontrei, majd a karmelita rendbe is jelentkezett noviciusként, felszentelésére azonban nem került sor, s ennek

egyik oka éppen a festészet iránti elkötelezettsége volt. A szerzetesi regula szabályai mindazonáltal egész életében elkísérték, szigorú rendszerességgel, mély lelkiségben, napi templomjáróként élt.

A Képzőművészeti Főiskolát 1933-tól végezte, és az 1936/37-es tanév kihagyása után, 1939-ben diplomázott, festő szakon. Mesterei többek között Kandó László és Nagy Sándor voltak. Festészetét alapvetően az ő stiláris indíttatásuk és saját vallásosságának gondolati háttere szabta meg. A főiskola elvégzése után néhány évig a fővárosban maradt, és elsősorban arcképfestésből tartotta fenn magát, majd 1944-ben visszatért szülővárosába, Keszthelyre, ahol haláláig lakott.

Első freskóműveit (Balatonakali 1935, Dörgicse 1936 és 1939) még főiskolás korában készítette, a Keszthelyre való hazatérés utáni tíz évét azonban nem tudjuk művekkel dokumentálni. Ebben az időszakban elsősorban restaurálással foglalkozott, egyházmegyéje számos templomába hívták oltárképek kijavítására, a faragványok reparálására, aranyozására. Autonóm festőként elsősorban a műtermében dolgozott, ahol a vallásos témák mellett portrék, csendéletek, élettel teli balatoni tájképek készültek. Az ötvenes évek közepén kapott megbízást a Jásd melletti szentkúti búcsújáró kápolna, majd mindjárt utána a jásdi plébániatemplom kifestésére. E két nagyszabású, több éven át készülő együttes kiemelkedő helyet foglal el életművében, és egyben további megbízások sorához juttatta. Ebben nagy szerepet játszott dr. Megyesi Schwartz Róbert kanonok, egyik legfőbb mentora, akitől e megbízást is kapta. Az akkori hatalom nem nézte jó szemmel e nagy műveltségű pap tevékenységét, és azt eldugott falvakba való helyezésével igyekezett megtörni. Új állomáshelyein az első dolgai közé tartozott a templom rendbetétele, és ennek festészeti munkálatait a már jól ismert Károly Gyulára bízta. A festő így került a hatvanas évek közepén Somogybükkösdre, majd a hetvenes évek elején Zákánytelepre. E két évtized a legtevékenyebb korszaka, sorozatban festette freskóit (Bakonygyepes 1963, Püspökmolnári 1964, Garabonc 1965, Vörcsökpuszta 1966, Cserszeg 1968, Zalavár 1971) és oltárképeit, vagy vászonra festett monumentális templomi kompozícióit (Barnag 1967, Szápár 1970, Vöröstó 1971, Külsővat 1975–76[k.], Mersevát 1980 stb.). Utóbbiak gyakran ott készültek, ahol a gáncsoskodó műemlékhivatal nem engedett falképet festeni. Ha a plébániának nem volt elegendő anyagi fedezete a megbízási díjra, sokszor a helyi lakosság adta össze a termelőszövetkezetben, állami gazdaságban vagy gépállomáson kapott prémiumát e célra.

Pályáját nyíltabb vagy burkoltabb zaklatások árnyékolták be. Nyíltan megvallott vallásos beállítottsága miatt semmilyen állami támogatást vagy

megbízást nem kapott, és a Művészeti Alap, valamint a Képzőművészek Szövetsége sem fogadta tagjai sorába. Ez rendkívüli módon megnehezítette számára a jó minőségű festékek beszerzését, hisz arra a Művészellátón keresztül csak a hivatalos művész-szervezetek által ellenőrzötteknek volt módjuk. Ekkor a még Kanadában élő öccse és más külföldi ismerősei siettek segítségére és küldték meg neki a nélkülözhetetlen alapanyagokat. Festészetéről a hivatalos művészeti közélet nem vett tudomást, munkáit sehol nem ismertették. Elismerést csak gyorsan gyarapodó ismeretségi és megrendelői körében kapott. Képeit nem csak az ország különböző területeiről érkező közelebbi és távolabbi ismerősök vitték örömmel, de a külföldről érkező megbízói is. E munkáinak nagy része így szétszóródott, de látómezőnkből kikerülve is dicséri festői teremtő erejét.

A hetvenes évek elején készítette utolsó freskóit. Hatvan éven már jóval felül nem vállalta az állványra mászkálást és onnan való festést, de műtermében, vászonra még szívesen dolgozott templomi megbízásra. Nagyobb utazásokra, a művészettörténet híres alkotásaival való közvetlen megismerkedésre csak 1977 után nyílt lehetősége, amikor Kanadából hazatért öccsével együtt több út során kereste fel Európa művészeti (és szakrális) kegyhelyeit. Öccsét meglepte az a mély átélés és szakszerűség, amellyel e híres alkotásokat első látásra elemezte és bemutatta neki. Ekkor már inkább csak otthon, a műtermében festett, családtagjait, ismerőseit portretírozta. 1989 elejének egyik reggelén agyvérzést kapott, és néhány nap múlva, február 13-án elhunyt.

Festészetének alapvetéséről röviden már szóltunk. Egyéni stílusa erősen kötődik a harmincas évek művészetében fontos szerepet játszó római iskolához. Bár ő maga csak évtizedek múlva juthatott el az Örök Városba, pályaindító közegében az ottani Magyar Akadémia törekvései voltak meghatározók. A vallásos alapokra épülő, klasszicizáló, historizáló, tiszta formai megoldásokra törekvő irányzat amúgy is közel állt szigorú hagyományokon nevelkedett szelleméhez. Ideálja azonban nem a városmajori templom bizonyos mértékig formateremtő közege volt, hanem a római iskola leghagyományosabb törekvései, melyek a harmincas évek végén és a negyvenes évek elején kerültek igazán előtérbe (ld. pl. Kontuly Béla „Aranybulla" c. freskóját a székesfehérvári városházán, 1938). Ezt az irányzatot folytatta az ötvenes évek közepétől falképein. Stiláris szempontból ugyanolyan továbbélése ez a római iskolának, mint az ún. szocialista realista festészet, csak egészen más belső töltéssel, és éppen ez volt kényelmetlen az akkori államhatalomnak.

Falképeinek egyéni stílusjegyeit vizsgálva szembetűnő színezésének erőteljes visszafogottsága, ugyanakkor finomsága. Munkái elsősorban nem a kolorit, hanem a kompozíció révén hatnak. Erőteljesebb színhasználat csupán néhány kisebb, vászonra festett alkotásán figyelhető meg. Falképeinek, templomi kompozícióinak formai jegyei bizonyos mértékig összefüggenek tematikájával. Annak ellenére, hogy a templomi művészet tematikailag-ikonográfiailag, de sajátos szempontjai folytán még formailag is az egyik legkötöttebb műfaj, nemcsak hagyományos témákat festett, hanem a liturgia számos, képzőművészetileg ritká(bba)n megfogalmazott részét, illetve témakörét (pl. A holtakért való imádkozás, A rózsafüzér elküldése, Egy lélek kiszabadítása a tisztítótűzből stb.) is illusztrálta. Festői leleményességéről e művek mellett a nagy többséget képező, konvencionális tematikájú művei is tanúskodnak. Ezeken mindig a hagyományos beállításból, évszázados sémákból indult ki, de azokat nem tekintette merev szabályoknak, hanem saját invenciójának megfelelően alakította, formálta őket. A pátosszal teli neobarokk kompozíciók robbanáshoz közelítő belső feszültségét emberközelivé redukálva formálta őket saját szája íze szerintire. Bár egyes témákat számos esetben megfestett, kompozícionális ismétlést nem fedezhetünk fel műveiben, legfeljebb egy-egy figura korábbi képéről való átvételét. E szempontból tehát eltér az önkéntelen párhuzamként kínálkozó barokk templomi festők többségétől, és nagyfokú igényességről tett tanúságot. Lenyűgöző az a magabiztosság, amellyel a legkötöttebb tematikát is játszi könnyességgel variálta.

A hagyományokhoz való kötődés az egyes jelenetek kompozícionális elrendezése mellett a figurák viseletében is megmutatkozik. Képeinek szereplőit a barokk korban és ennek nyomán a 19. század historizáló művészetében megjelenő „korhű" ruhákba öltöztette, olykor ezeket is egyéni leleménye szerint alakítva. Ez azonban elsősorban alkotásainak „menynyei" szereplőire jellemző, a jól és kevésbé jól ismert bibliai jelenetekre és szentábrázolásokra. Olykor az evilági, többnyire egyszerű, szinte mindig típust képviselő emberek is megjelennek (modellként bizonnyal az adott hely talán a kép megvalósítása érdekében is adakozó lakosai szolgáltak), az ő öltözetük azonban modernebb, az ötvenes–hatvanas évek realista festményeiről köszön vissza. E viseletbeli eltérést minden esetben mély, talán szándékolt kontrasztként érzékeljük.

Jeleneteinek környezete csak ritkán konkrét. Leginkább olyankor, amikor hangsúlyt fektet a helyszínre. Így tűnhet fel a távolban a jásdi szentkúti kápolna, a barnagi vagy a zalaszántói templom sziluettje. Az ilyen jellegű aktualizálás azonban ritka, a környezet többnyire az ábrázolás el-

vontságát kiemelően semleges, olykor (pl. Balatonakali) antik romokkal historizál.

Több templom (Jásd-Szentkút, Jásd, Zalavár, Vörcsökpuszta plébániatemplom) esetében az egész belsőt freskókkal díszítette. E belső terekben nem kell álarchitektúrával keretezett és kiegészített monumentális kompozíciókra gondolnunk. Képei minden esetben jól körülhatárolt, egyszer keretelt, másszor keret nélküli, de jól elkülönülő, viszonylag kisebb, jelentős falfelületeket szabadon hagyó kompozíciók. Egyetlen kivételként a Jásd melletti szentkúti kápolna lapos kupolaboltozatának nagyszabású, Mária koronázását ábrázoló freskóját kell említenünk. Ez a kis búcsújó kápolna egész belső terét meghatározza, és Károly festészetében ritkaságként az illuzionisztikus térbővítés barokkos lehetőségével él. Unikum abból a szempontból is, hogy a jelenet, talán az összes többivel szemben, nem egyetlen nézőpontra komponált. A tér nyomottsága miatt amúgy sem lenne könnyen áttekinthető, s az emiatt felmerülő anomáliát a festő úgy oldotta meg, hogy körkörösen, a kupola alsó szegélye menti földi és a középső égi szférára bontva szerkesztette meg az ábrázolást. Ez azonban a hely kínálta lehetőséghez igazodó, szinte kényszer szülte – ennek ellenére nagyon hatásos – megoldás volt, szemben az egységes nézőpontra komponált, méretre kisebb, elbeszélő részletekben

Szt. Család, Balatonakali

redukált többi freskójával. A hangsúlyt általában az invencióját és technikai tudását csillogtató monumentalitás helyett a tanításra alkalmasabb, tematikailag fordulatosabb, nagyobb számú, széttagoltabb jelenetekre helyezte (természetesen figyelemmel a mindenkori megbízó elképzeléseire), képeit a hagyományos biblia pauperumként értelmezve.

A rövid életrajzi és stiláris ismertetés után tekintsük át vázlatosan, mégis adattárszerűen, kronológiai sorrendet állítva Károly ismert templomdíszítő munkáit (műtermi alkotásai jelentőségükben ezek mögé szorulnak, bemutatásukra e helyen legfeljebb az egyes műfaji típusok ismertetésével van mód). A felsorolásban a freskókra koncentrálunk, de külön említjük templomi olajképeit is. (A helységnevek után csak ott említünk konkrét helyszínt, ahol a képek nem a plébániatemplomban vannak.)

Balatonakali: 1935, az oltárkép két oldalán, mellékoltárkép-formátummal: Jézus beteget gyógyít a templomban, Szent Család, (j. [mindkettőn] b.l: Pinxi J. Károly a. 1935.).

A főiskolás évek során készült két kép mind a historizáló építészeti részletekkel (antik rom ill. gótikus templombelső), mind a latin szignóval elüt a festőnek az ötvenes évek közepén induló nagy murális munkáitól. Egyes részletbizonytalanságok és akadémikus ízek ellenére is immár kiforrott munka.

Dörgicse: 1936 és 1939, az oltárkép két oldalán: Szt. Család és Jézus szíve (j. j. ill. b.l: P. Julius K. 936.). A mennyezeten: Szentlélek-galamb, Mária

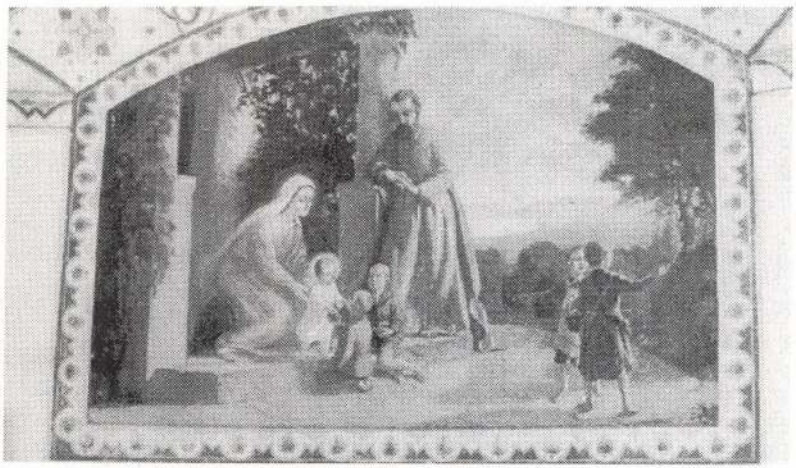

Szt. Család, Dörgicse

mennybevitele, Angyalok hódolata a Szentháromság előtt (j.j.l: Károly Gy. 939.).

A szentély még főiskolásként festett két képe valósnak látszó környezet kialakításával és egyszerű, kortárs emberek szerepeltetésével hozza közelebb a két jelenetet. A barokkos beállítottságú, illuzionisztikus mennyezetfreskók három évvel később, a főiskola befejezésének évében készültek, immár magyar nyelvű szignóval.

Jásd-Szentkút: 1954, az oltár két oldalán: a Mária-kegyszobor előtt hódoló magyar szentek, baloldalt: Angyali üdvözlet (j.j.l: Károly Gy. 1954.), jobbra: Piéta (j.j.l: Károly Gyula 1954.), a mennyezeten: Mária megkoronázása.

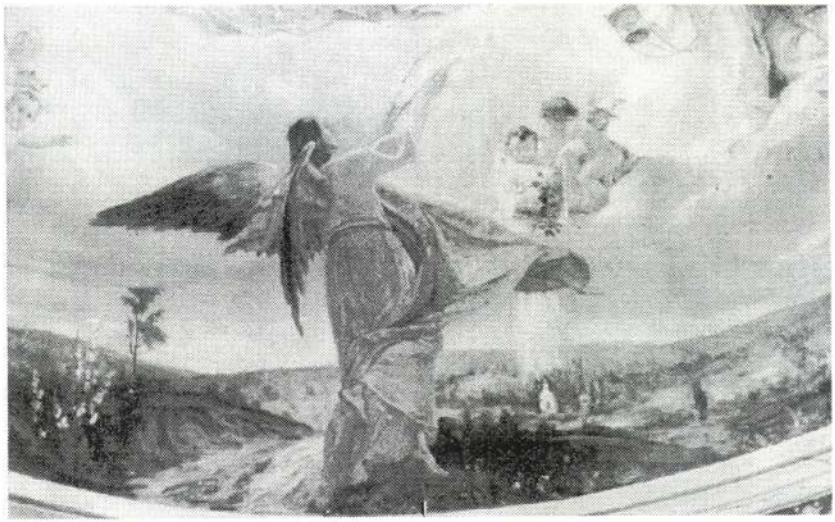

A jásd-szentkúti mennyezetfreskó részlete

Az oltár középpontjába helyezett kegyszobor körül a festett kváder-lábazaton egymás mögött sorakozva, a világos falsíkháttérből kiemelkedve hódolnak a magyar szentek. Az oldalfal két, hagyományos jellegű ábrázolása misztikusabb hangvételű a másfél évtizeddel korábbi akali és dörgicsei képeknél. A mennyezet nagyszabású kompozíciója méreténél és monumentalitásánál fogva is társtalan Károly művészetében.

Jásd: 1957. k, főoltárkép: Mária gyermekével (o.v.), mellette kétoldalt: a négy evangélista álló figurája, az oltárkép fölött: angyalok, a szentélyben balra: Szt. Anna Máriával, jobbra: Jézus a gyermekekkel, a hajóban: a Ke-

resztút 4x4 jelenete (o.v.), a karzat alatt balra: Szt. Vendel (o.v, j.l: Károly Gyula), jobbra: Piéta (o.v, j.j.l: Károly Gyula), a mennyezeten: A Rózsafüzér titkai (ciklus).

A főoltárképen a hegyes-dombos jásdi táj és templom fölött egy felhőn lebegve jelenik meg a gyermekét tartó Szűzanya. A mennyezet mély lelkiségről tanúskodó, rendkívül kifejező tanítóciklusát magabiztosan nagyvonalú megoldásai a festő egyik fő művévé avatják.

Piéta, Jásd, plébániatemplom

Szt. Ágoston, Bakonygyepes

Bakonygyepes: 1963, az oltárkép két oldalán: Szt. Ágoston és Szt. Norbert (jobbra, j.j.l: Károly Gyula 1963.), a szentély mennyezetén: Oltáriszentség.
A két premontrei szent ábrázolásán a hagyományos ikonográfiai sémák átfogalmazva, újrakomponálva jelennek meg. A baloldali kép hátterében a bakonyi tájba olvadó gyepesi templom is feltűnik.

Püspökmolnári: 1964, oltárkép: A hitetlen Tamás (o.v, j.j.l: Károly Gyula 1964.), az oldalfalakon: Árpádházi Szt. Erzsébet és Szt. Pál, Golgo-

Mária megkoronázása, Püspökmolnári

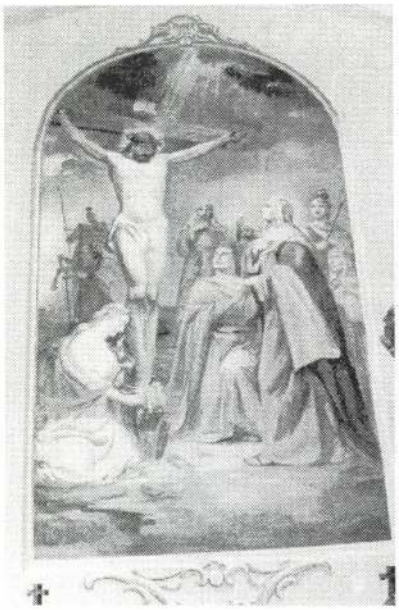

Keresztrefeszítés, Püspökmolnári

ta, a mennyezeten: Oltáriszentség, Mária koronázása, körülötte a négy evangélista szimbólumával, Szt. István felajánlja Máriának a koronát, magyar szentek társaságában, ugyanitt kétoldalt: Szt. Donát, Szt. Tarziciusz, Szt. Anna, Szt. Cecília.

Mind az illuzionisztikus mennyezetképek, mind a Golgota-ábrázolás barokkosak, kompozíciójuk teljesen hagyományos, az utóbbi különösen kifejező. Szt. István koronafelajánlását a művész a magyar szentek egyetemes könyörgésévé értelmezi át.

Garabonc: 1965, a diadalíven: Mária a magyar szentekkel, a hajóban: A magyarok megtérítése(?) (j.b.l: Károly 1965.), a mennyezeten: Jézus születése, Kálvária, Feltámadás.

A templomhajó baloldali falát teljesen beborítja a monumentális térítési jelenet. Földművesek és katonák hallgatják a prédikáló szerzeteseket, akik közül az egyik buzogányával egy asszonyt fenyegető katonát fog le. A háttérben a veszprémi székesegyház látszik, de egyik oldalon Krisztus keresztjének, a másikon az esztergomi székesegyháznak a víziója is feltűnik. Figyelemre méltó, hogy a jelenet szereplőit a művész saját korának ruháiba öltöztette.

Keresztrefeszítés, Garabonc

A magyarok megtérítése (részlet), Garabonc

Vörcsökpuszta: 1966–67, főoltárkép: Oltalmazó Szűzanya (o.v, j.b.l: Károly Gy. 67.), a szentélyben: Szentháromság, Szt. Péter, Assisi Szt. Ferenc, Szt. Domonkos, Szt. Pál, a hajóban: Árpádházi Szt. Margit (j.j.l: Károly Gyula 966.) és Boldog Gizella (balra), Szt. Rita, Szt. József, Szt. Cecília (a karzat mellvédjén), Szt. István király és Szt. Imre (jobbra), a mennyezeten: Mária mennybevitele (kerek alapon, körülötte az evangélista-szimbólumokkal), A rózsafüzér elküldése a falusiaknak (j.j.l: Károly Gy. 966.), Jézus születése, Egy lélek kiszabadítása a tisztítótűzből (j.j.l: Károly Gy.), Angyali üdvözlet (j.j.l: Károly Gy.).

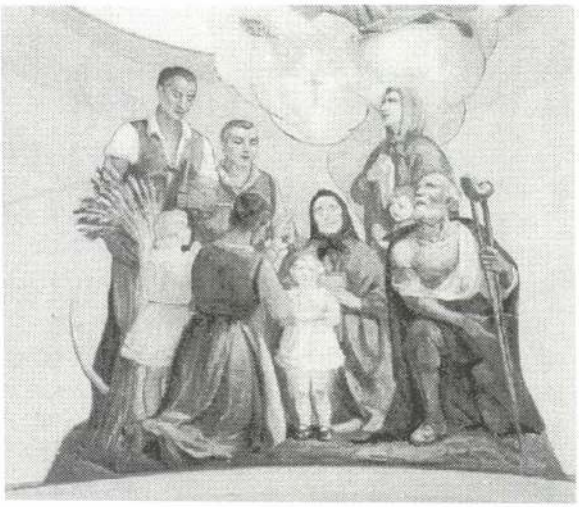

A rózsafüzér elküldése a falusiaknak, Vörcsökpuszta

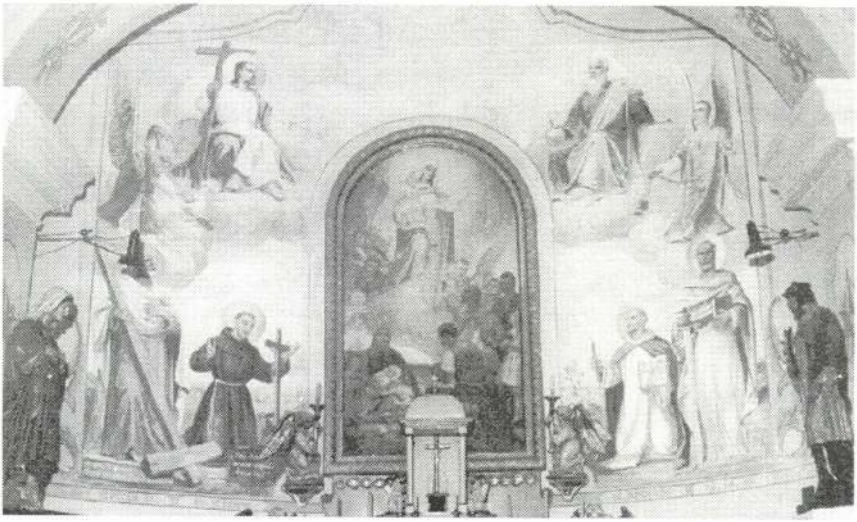

Szentélyfreskók a főoltárképpel, Vörcsökpuszta

A kis templom belsejét impozáns módon beborító falképek gazdag teológiai és tanító tartalommal bírnak. A főoltárképen a Szűzanya a hétköznapi ruhát viselő, alighanem élő modellekről festett falusiak fölött lebeg egy felhőn, oltalmazóan föléjük emelt kézzel.

Cserszeg: 1967, a szentélyben: Szent Olvasó Királynéja (j.b.l: Károly Gyula 1967.)

A szimmetrikus elrendezésű falképen a cserszegi templom felett lebegve jelenik meg a Szűzanya a hozzá fohászkodó, figurájukkal típusokat képviselő falusiak előtt.

Zalamerenye: 1968, a szentélyben: Jézus és Szent Péter, a hajóban: Szt. Péter pünkösdi beszéde (j.b.l: Károly Gy. 968.), kétoldalt alul: A Lourdes-i jelenés (balra) és Jézus keresztelése (jobbra), a mennyezeten: Angyali üdvözlet (kétoldalt Izaiás és Jeramiás próféták medalionban), Jézus születése (+Szt. Lukács és Szt. Máté, j.b.l: Károly Gy.), Jézus keresztrehalála (+Szt. Máté és Szt. Márk), Jézus feltámadása (+Szt. András és Szt. Pál, a szentélyben), Adoráló angyalok (az oltár fölötti negyedkupolában).

A mennyezetre a Megváltó földi életének legfontosabb eseményei kerültek, vagyis az Evangélium esszenciája. Az oldalfalak két nagy falképe az egyház eredetére és Szt. Péter első, Szentlélektől ihletett prédikációjára utal.

A Jó Pásztor, Zalavár

Zalavár: 1971, a szentélyben: A holtakért való imádkozás (balra, j.b.l: Károly), Angyali üdvözlet, Jézus az Olajfák hegyén (j.b.l: Károly

Gy.), „Ahol ketten vagy hárman összejönnek..." (jobbra, j.j.l: Károly Gyula 971.), a szentélyboltozaton: Mária megkoronázása, a diadalíven: A jó pásztor (balra, j.j.l: Károly Gy.), A magvető (jobbra, j.b.l: Károly Gy.), A szentek között trónoló Jézus (felül), a hajó menynyezetén balra: Tékozló fiú, Szt. József halála, Jézus bemutatása a templomban, Jézus megostorozása, Mária mennybevitele, a hajó mennyezetén jobbra: Saul megtérése, Kulcsátadás Péternek, Jézus születése, Golgota, Jézus mennybevitele (j. mindegyiken: Károly Gy.).

Monumentális, az egész templombelsőt kitöltő falképciklus, mely tanító tartalmát, mondanivalójának összességét tekintve talán a leggazdagabb Károly művészetében. A nagy falfelületeket kis képmezőkre osztja fel, hogy a bonyolult teológiai program minden egyes elemének helyet biztosítson, s ennek a festői összhatást is alárendeli. Jelentőségében csak a jásdi és a vörcsökpusztai együtteshez hasonlítható.

Zákánytelep: 1970-es évek eleje, az oldalfalakon: Angyali üdvözlet, Jézus születése (j.j.l: Károly), Kálvária, Feltámadás (hitvallás-illusztrációk), Szt. István felajánlja a koronát Máriának (j.b.l: Károly).

A ciklus a Megváltó életének hittitokként felfogható fő jeleneteit illusztrálja, kiegészítve a szentistváni koronafelajánlás által a magyarok nagyasszonyává lett Máriához intézett fohásszal.

Veszprém, Szt. László-templom: a szentélyben: Tékozló fiú (balra), Utolsó vacsora (jobbra), a diadalíven: Jézus születése (balra), Szentháromság (felül), Kálvária (jobbra), a hajóban: Szt. István átveszi a koronázó palástot, Szt. László hűséget esküszik a Boldogságos Szűznek, A 4 éves Szt. Margitot a veszprémi domonkos kolostorba viszik.

Szt. László hűségesküje Máriának, Veszprém, Szt. László templom

A képek készítési ideje nem jelzett. A szentély falképei – a diadalívvel lezárólag – bibliai jeleneteket, a hajó freskói Árpád-házi szentek legendájának egy-egy jelenetét mutatják.

Bakonyoszlop: a hajóban (az ablakok fölött): hat magyar szent (István, László, Margit, Gizella, Imre, Erzsébet) mellképe kerek medalionban.

A hat kis kép jelzetlen, készítési idejük sem ismert, attribúciójukhoz azonban kevés kétség férhet.

Templomi olajképek:

Vöröstó: Főoltárkép: Mária Immaculata (j.l: Károly Gyula 1958.), Szt. József a kis Jézussal (a hajóban balra, j.j.l: Károly Gy. 971.)

Somogybükkösd: A Szent Család az ácsműhelyben (a hajóban).

Barnag: Sz. Margit meggyógyít két beteg barnagi fiút (a szentélyben balra, j.j.l: Károly Gyula 1967.), Szt. Márton (a hajóban jobbra, j.j.l: Károly Gy.).

Szápár: főoltárkép: Kálvária (1970, jelzett, a pontos szignót nem ismerem).

Szt. Család, Somogybükkösd

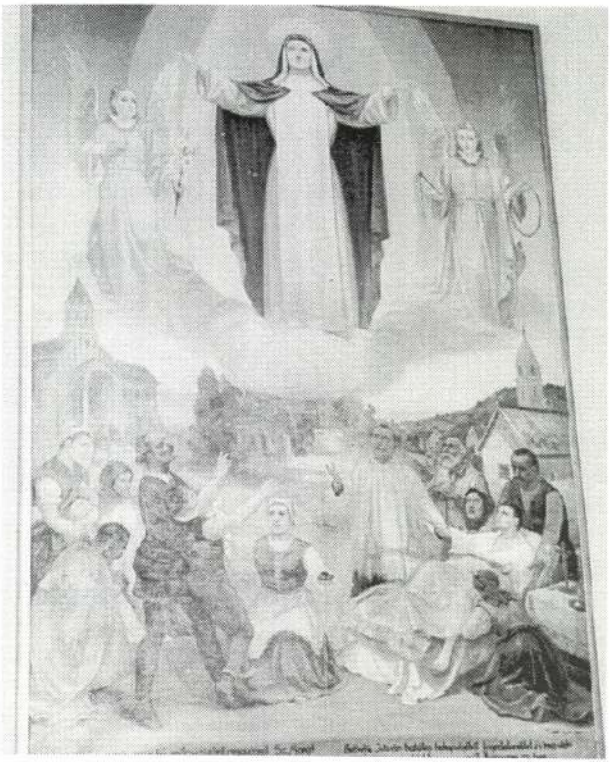

Szt. Margit meggyógyít két barnagi fiút, Barnag

Külsővat: XXIII. János pápa és Szt. Mihály (1975–76, a hajóban kétoldalt).

Mersevát: főoltárkép: Magyarok Nagyasszonya (j.j.l: Károly Gyula 1980.) – a művész utolsó, dátummal is jelzett munkája.

Zalaszántó: Szt. József a gyermek Jézussal az ácsműhelyben (j.j.l: K. Gy., készítési éve ismeretlen).

Csatka: Szt. Imre herceg és Árpádházi Szt. Margit a szentélyben, (szignójukat, készítési évüket nem ismerem).

Őrtilos: főoltárkép: Szt. László (j.b.l: Károly Gyula, készítési éve ismeretlen).

A fenti alkotások stilárisan nem, csupán erőteljesebb koloritjukkal térnek el a falképektől. Közülük több (pl. Szápár) csak azért készült vászonra, mert a készíttető falképre nem kapott engedélyt...

Magyarok Nagyasszonya, Mersevát

Károly műtermi hagyatéka részben a hagyományos polgári műfajokhoz – portré, csendélet, tájkép, zsáner – kötődik, részben néhány templomi munkájának (pl. a barnagi Szt. Márton-kép) vázlata. Hangulatos tájképei elsősorban a Balatonhoz kapcsolódnak, arcképei főleg karakterportrék. E művei – bár számos jó kvalitású alkotás akad közöttük – jelentőségükben elmaradnak a templomi munkák mögött, bemutatásuk, ismertetésük meghaladná e kis tanulmány kereteit.

Őrtilos, főoltárkép

Balatoni tájkép

Keszthelyi Madonna

Napon ülő férfi

Felhasznált irodalom:

Láncz Sándor: A szocialista realizmus történetéből 1949–1956. Megjegyzések a felszabadulás utáni festészetünkről, Művészettörténeti Értesítő 1965/2, 107–142.

P. Szűcs Julianna: Az idézőjel csapdája. Néhány gondolat a római iskoláról, Művészet 1977/12, 2–10.

Rózsa Gyula: A „rómaiak"1945 után, Művészet 1977/12, 26–31.

P. Szűcs Julianna: A római iskola, Bp. 1987.

Dr. Sallér Géza: In memoriam Károly Gyula festőművész, Keszthelyi Hírlap I. évf. 6. sz. (1989. jún.) 5.

Beke László: Az 1960-as évek művészetének rejtett dimenziói, in: Hatvanas évek, új törekvések a magyar képzőművészetben, kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában 1991. március 14–június 30., katalógus, 21–27.

Beke László: Beszélgetés Német Lajossal, ugyanott, 67-73.

Károly Béla: A legújabb kori magyar szentek élete, in: Sávoly Vászoly: Apostol-Királyné, verseskötet, Toronto 1991, 29–54.

A címlapon: Jézus születése, Jásd, plébániatemplom
A hátoldalon: Önarckép

Szentmihályi Nyomda, Zalaegerszeg

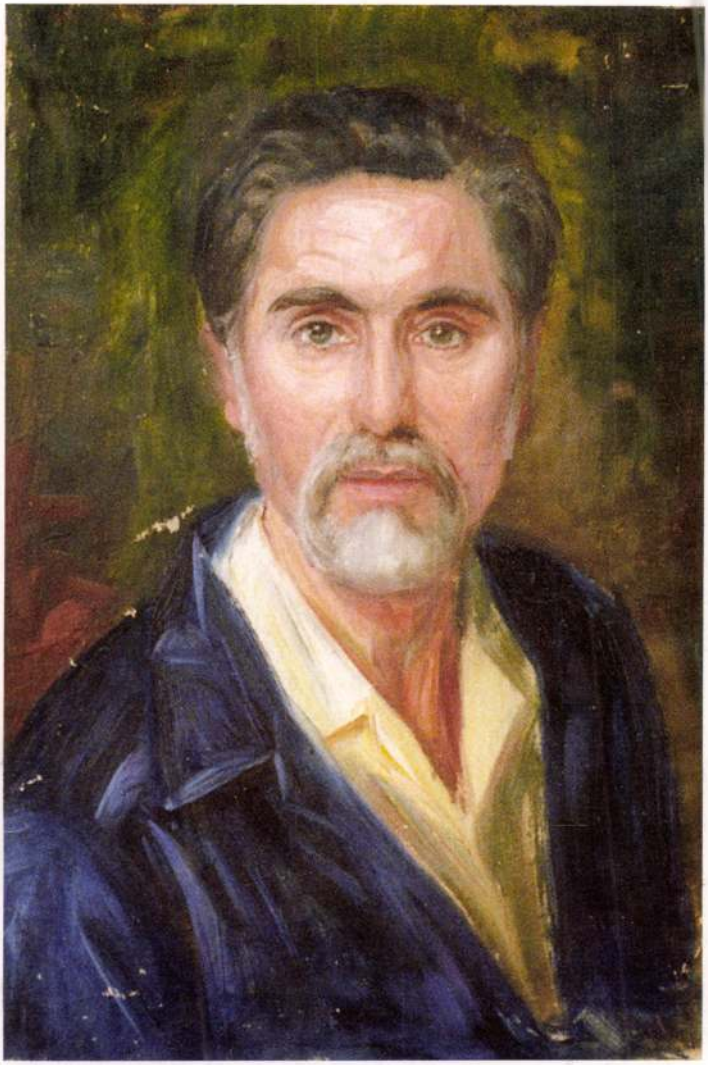

KOSTYALEK DÁNIEL, tabakos

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két iratot a város XVIII.sz.-i mesterekről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az 8 csoportot jelzik. 266.old

/ 1,2./ V. tabakos. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

MDK

Kostyán Imréné dr. Váczy Margit Kolozsvár

Beszámoló a rajztanárok nyári továbbképző tanfolyamáról. Rajzoktatás. 1943. 9.sz. 66 l.

Lyka Károly : Történeti festészetünk az elnyomatás korában. Uj Idők 1942. nov. 7. 45.sz. 1.

Kostyán Imréné dr

Váczy Margit

rajztanár

Kolozsvár

l.

Rajzoztatás

1943. IV. cof. 9. n

66. l.

~~224/1928. számalag~~

~~chelyek kértünk 2200 Pt~~

~~2200 pengő. lel~~

~~Budolvo~~

31124/1928.szám.

III.

Folyó évi ápr

jesztésére, a bemutatott köl

hogy a zsámbéki templomrom k

tett 1150 P. költségvetési ö

nek. Budapest, 1928.évi juni

Dr. Rónay Zoltán s.k. minisz

A k

tudja, pontosan miről esett szó. Az indulatok elszabadulásának *Kőszeg* Ferenc (SZDSZ) felszólalása vetett véget. Krassó György temetésének órájában emlékezett meg „a múlt század romantikus forradalmárainak utódjáról". „Emberöltőnyi csend után ő volt az első, aki 1956-os megemlékezést szervezett" — méltatta érdemét. A politikusnak, mint a rendszerváltás tagadójának nem adott teljes mértékben igazat. De egyetértett azzal, hogy illúzió volt a rendszerváltást dátumokhoz kötni.

A koncesszióról szóló törvényjavaslat általános vitáját kezdte meg tegnap az Országgyűlés. A kormány javaslatát *Balsai* István igazságügy-miniszter terjesztette elő. A koncesszió intézményének lényege, hogy az állam, illetőleg *az önkormányzat kizárólagos tevékenységek gyakorlásának jogát szerződéssel időlegesen úgy engedi át, hogy a jogosultnak teljes vagy részleges piaci monopóliumot biztosít* — szól a tervezet szerinti *definíció*. A kormány kerettörvényt alkotott, mely az alapvető valamennyi ágazatra irányadó közös kötelező szabályokat tartalmazza. A speciális részletszabályokat a később meghozandó ágazatai törvényekben kívánják megállapítani. A kormány célja a törvény beterjesztésével, hogy a gazdasági verseny korlátozására csak szűk körben kerüljön sor. A javaslat értelmében *kizárólagos állami és önkormányzati monopóliumok körébe tartozna: közutak és műtárgyaik, vasutak, csatornák, kikötők, közforgalmú repülőterek, távközlési alaphálózat, frekvenciák, villamosművek, távvezeték-hálózatok, közművek, bányászat, szerencsejáték, postai alapszolgáltatás, közúti és vasúti személy- és árufuvarozás*. A koncessziós szerződés megkötésére az állam és az önkormányzat *pályázatot köteles kiírni*. Kivéve, ha honvédelmi és nemzetbiztonsági érdekek zárt körű kiírást tesznek szükségessé. A pályázat nyertese, aki a legkedvezőbb ajánlatot teszi. De ez nem szükségképpen az, aki a legmagasabb összegű koncessziós díj fizetését vállalja. A kormány a törvény elfogadásától reméli, hogy bizonyos közszolgáltatásokat, állami nagyberuházásokat a hatékonyabban működő magánszférába utalhatja.

Vékony Miklós, az MDF frakciójának szóvivője támogatta a törvény elfogadását. Felhívta azonban a figyelmet arra, hogy amíg nem rajzolódik ki a gazdasági törvények rendszere, nem szerencsés részletkérdésekben határozni. A KDNP részéről *Füzessy* Tibor csiszolhatónak minősítette

ötá várnak — mondta *Szalay* Gábor. Minél liberálisabb az állam, annál kisebb a koncessziónális terület, a privatizáció kerül előtérbe. A koncessziós kerettörvény a kapcsolódó jogszabályok nélkül értelmetlen. A részletes kerettörvény pedig az ágazatok mozgásterét szűkíti. Tehát piacgazdaság-ellenes. Holott a jó koncessziós törvény lehetne az átvezető híd a liberalizált gazdaságban. *A törvény alkalmazásához pénzügyi, jogi, műszaki biztonságra is szükség lenne* — fejtette ki. A továbbiakban kérdéseket fogalmazott meg: *Hol húzódik az állam és az önkormányzat koncessziós kompetenciájának határa?* Kik és hogyan határozták meg a koncesszióba utalható tevékenységek sorát? Miért korlátozzák ezt kizárólag az állami és önkormányzati tulajdonra?

Pál László, az MSZP szóvivője szükségszerűnek tartotta a törvény elfogadását, de *egyetértett az SZDSZ által felrótt hiányosságokkal*. Az államnak az önkormányzatokkal szemben érvényesíthető jogait túlzottnak ítélte. A Fidesz részéről nem hangzott el átfogó vélemény. *Kósa* Lajos részleteket kiragadva bírálta a tervezet pályázati rendszerének kitételeit. A koncesszió *nem csodaszer, hanem jó kiegészítője a gazdaság eszköztárának*. A valódi megoldás a piacgazdaság kiépítése — zárta gondolatait a képviselő.

A társadalmi szervezetek 1991. évi költségvetési támogatásáról szóló országgyűlési határozati javaslat vitájában a parlament 235 millió forintot szavazott meg a Magyar Vöröskereszt finanszírozására. Hatszáz pályázat érkezett a fennmaradó 400 millió forintra. Ezt 189 egészségügyi, szociális, ifjúsági és környezetvédelmi tevékenységet folytató szervezeteknek ítélték oda. A Történelmi Igazságtétel Bizottság nevében *Mécs* Imre (SZDSZ) mélységes megdöbbenésének adott hangot, mert szervezetük csak 400 ezer forint támogatásban részesül. A *Pofosz* nevében Hasznos Miklós (KDNP) tiltakozott. *Csurka* István (MDF) is igazságtalanságnak minősítette, hogy ezzel szemben egyes posztkommunista szervezeteknek pedig magas összegeket szavaztak meg. Többen az újraelosztást követelték. *Horváth József* az ideiglenes bizottság elnöke kijelentette: a parázs vita is a terület szabályozatlanságát mutatja. Ne várjanak hát tőlük mindenkit kielégítő megoldást. A javaslatot és a beérkezett módosító indítványokat az Országgyűlés végül részletes vitára bocsátota.

N. E.

és túlzás. Ha kifejezetten a gazdasági oldalát nézzük meg ennek a kérdésnek, tehát, hogy gazdasági válság van-e Magyarországon, akkor néhány lényeges mutató figyelembevételével azt kell megállapítani, hogy az elmúlt — mondjuk — *egy év során nem romlott az ország gazdasági pozíciója*. Hogyha például egy évvel ezelőtt válság volt vagy voltak válságjelenségek, az eltelt idő alatt a politika és a gazdasági irányítás nem mélyítette jobban ezt a válságot.

— És ön szerint társadalmi válságról sem beszélhetünk?

— Az egy más kérdés, hogy *az emberek esetleges perspektivátlanságot szubjektív módon sokkal nehezebben élnek meg, mint amit a valóságos mutatók indokolttá tennének*. Tehát én azt el tudom fogadni, hogy sok ember rosszabb helyzetben lévőnek véli magát, mint azt a valóságos helyzet indokolttá tenné.

— Ön szerint az emberek pusztán egyéni válságot élnek át?

— Nem akarok semerre sem ujjal mutogatni, de biztos, hogy hangzanak el olyan megnyilvánulások ma a magyar közéletben, amelyek bizonyos mértékben elősegítik, hogy ez a szubjektív rossz hangulat az országban kialakuljon. Ha kevesebb súlyt fektetünk pozitív dolgok megemlítésére, és előtérbe kerülnek a negatív jelenségek — és ezzel nem akarom azt mondani, hogy nincsenek milliós nagyságrendben olyan rétegek Magyarországon, amelyek valóban rendkívül nehéz helyzetben vannak, de ez alapvetően egy megöröklött társadalmi, szociális probléma, és már évek óta hurcoljuk magunkkal — akkor nyilván a közhangulatban is felülkerekednek a negatívumok.

— Ön szerint tehát nincs válság?

— Fogalmazzunk úgy, hogy vannak válságjelenségek, de nincs általános gazdasági válság, mondjuk azt, hogy súlyos öröklött gondokkal küzd a magyar társadalom. A válságot úgy fogom fel, hogy ez egy olyan krízishelyzet, ami már a szakadék előtt van egy lépéssel. Vagyis már majdnem reménytelen a helyzet. Ilyen értelemben én semmiképpen nem tekintem a mai magyar állapotokat általánosan válságosnak.

Hack Péter (SZDSZ):

— Úgy gondolom, hogy ma Magyarországon egyre mélyülő gazdasági és politikai válság van. Akik „válságtüneteket" emlegetnek, azok mivel magyarázzák a 30 százalék feletti inflációt, az életszínvonal süllyedését, az egyre növekvő terheket? A válság elsősorban a gazdasági életben érezteti hatását, de a *politikában is egyre nyilvánvalóbb jelei mutatkoznak*. A helyi közigazgatás számos nehézséggel küzd, s a parlament is egyre nehezebben birkózik meg af eladatokkal. Úgy látom, néhány hónapon belül eldől, hogy az Országgyűlés, a parlamenti demokrácia alapintézménye képes-e szembenézni a válsággal vagy sem. Egyelőre úgy érzékelem, hogy a törvényalkotás nem tud lépést tartani a gazdasági változásokkal. Kevés az esély arra, hogy a parlament rövid időn belül megalkossa azokat a gazdasági törvényeket, amelyek elengedhetetlenül szüségesek ahhoz, hogy a gazdasági elmozduljon a holtpontról. A parlamentarizmus válsága jó ideológiai alapot szolgáltat azoknak, akik mindig is idegengedtek a többpártrendszerű demokráciától, s azok számára is, akik az elnöki direktirányítás bevezetését sürgetik.

— Válság esetén tömegbázisra találna demagóg szónoklat — folytatta. — Jó példa erre a hét végi Torgyán-beszéd. A tényektől való elfordulás, a demagógia növeli a csodavárók táborát, ez pedig komoly veszélyeket hordoz magában. Nem szabad ugyanis megfeledkezni arról, hogy a történelem során antidemokratikus és totalitárius rendszerek sokszor komoly tömegtámogatással kerültek hatalomra. Meggyőződésem, hogy hosszú távon egy ország kizárólag a többpártrendszerű demokrácia és a piacrendszerre épülő gazdasági berendezkedés talaján tud sikereket elérni. Ez nem a legkönnyebb, de az egyetlen gyümölcsöző út a gazdasági fellendüléshez, amely az egyén szabadságát is biztosítja. Az a feladat tehát, hogy a parlamentarizmus keretein belül rendezzük a konfliktusokat. Akik egy prezidenciális direktirányítási resndszerben keresik a megoldást , azok végső soron a diktatúrára mondanak igent.

Vitányi Iván (MSZP):

— Természetesen válság van A válság gyűjtőfogalom, tehát nem mindig ugyanazt jelenti. Nemcsak az a válság, amikor már utcai háborgások vannak, lőnek, vagy az általános elégedetlenség azonnali intézkedéseket követel. A válság akkor kezdődik, amikor a frontok megmerevednek, patthelyzet alakul ki, és amikor az elégedetlenség vagy a kiábrándultság növekszik. Ebben az értelemben Magyarországon már néhány hónapja válság van. A gazdasági helyzet nem mozdul igazán előre, a kormány nem tud kiutat találni, nem tud egyértelmű döntéseket hozni. A kiábrándultság növekszik, a társadalom pedig elfordulóban van az új politikai intézményrendszertől — még mielőtt igazán bízni kezdett volna benne. Nem alakult még ki az a civil társadalom sem, amely a politikai mozgásoknak megfelelő alapot adhatna. Mindez együttvéve válságot jelent, nem pusztán válságjelenséget. Ez a helyzet ugyan ma még nem éles, de a szituációval mindenképpen válságként kell foglalkoznunk.

— Ez a válság ugyanis még mindig ugyanaz — folytatja —, mint ami két vagy három évvel ezelőtt volt, hiszen a választások során politikailag kétségtelenül új rendszer alakult, de a gazdaságban és a társadalomban nem. Az ígéretek is nagyobbak voltak annál, ami megvalósult belőlük. Tehát az álltalános válságból nem sikerült kikerülni. Igaz, hogy elindultunk valami felé, de sajnos, túlságosan lassan. Ha képletesen akarok fogalmazni, akkor azt mondhatom, hogy nem beleestünk egy gödörbe, hanem hosszú ideje benne vagyunk.

Füzessy Tibor (KDNP):

— Szerintem nincs válság Magyarországon se politikai, se gazdasági téren, sőt még a parlamentben sem. Nehézségek mind a három területen vannak, sőt, igen súlyos problémák, de válságról nem lehet beszélni, mert ezeket a nehézségeket egy területen sem tartjuk kezelhetetlennek és megoldhatatlannak. Nem tudom, nem értem, hogy Torgyán József mit ért válság alatt, miben látja a válság lényegét és mibenlétét. Gondolom, hogy elsősorban a parlamentet célozta beszédében, hiszen az őket leginkább érintő kérdést, a privatizációt, úgy fogja fel, hogy a számukra nem megfelelő megoldás esetén az egész országot válságba sodorhatja. Ez a kormány egyébként nem tehetetlen, nagyon szépen alkotja az újabb és újabb törvényjavaslatokat, melyek mind egy-egy részkérdés megoldását jelentik. Kétségtelen, hogy ez a szükségesnél lassabban és vontatottabban halad, mely a parlamenttel szemben elégedetlenséget szül.

— Hozzátenném mindehhez, hogy erkölcsi válság van ma a társadalomban — mondja *Gáspár* Miklós (KDNP). — Az elmúlt negyven év megsemmisítette mindazokat az értékeket, melyek az egyéni életvitelhez, s nemzeti önbecsülésünkhöz is elengedhetetlen. Ilyen erkölcsi vezérfonal például a kereszténység.

Rockenbauer Zoltán (Fidesz):

— Derülátó vagyok, s úgy gondolom, hogy bár az ország nehéz gazdasági helyzetben van, mégsem lehet válságról beszélni. Úgy ítélem meg, hogy a magyar politikai intézményrendszer nincs válságban. Ha a környező államokkal hasonlítjuk össze Magyarországot, nyguodtan kijelenthetjük, hogy *nálunk a legstabilabb a helyzet*. A kerekasztal-tárgyalások óta fokozatosan szilárduló parlamentáris kereteket egyetlen felelős politikai erő sem kérdőjelezi meg — összegezte véleményét a fiatal demokraták képviselője.

Rockenbauer Zoltán a szocialista demogógia veszélyéről szólva úgy vélekedett, hogy a gazdasági nehézségek közepette néhányan a demagógia eszközeivel próbálnak maguknak utat törni a hatalom felé.

— A Torgyán-féle magatartás szélsőséges folyamatokat indíthat el, mindazonáltal nem hiszem, hogy Torgyán József és a Kisgazdapárt egymagában elegendő lenne ahhoz, hogy felforgassa az országot. Véleményem szerint a szélsőséges megnyilvánulások, amelyek elfojtott érzésekre alapoznak — például nacionalizmusra, fajgyűlöletre, idegengyűlöletre — a nép körében nem találnak követőkre, a lakosság márcsak ösztönösen is elutasítja az ilyen tanokat.

(Az összeállítást készítette: **Cseke, Schranz, Sümegi.**)

Mégis van paktum?

Földkérdés (kárpótlás) a jog csapdájában

(Tudósítónktól)

A kárpótlási törvény vitája még tartogat nem várt fordulatokat. Először is, mert, bár még mindig rejtély a konkrét megállapodás, egyes jelek mégis arra utalnak, hogy a *kisgazdapárt és az MDF egységre jutott a hátérben*. A gazdasági bizottság ülésén ugyanis a kisgazdapárti képviselők leszavazták azt a javaslatot, hogy 1947-től orvosolják az okozott károkat, maradtak a 49-es időpontnál. E bizottsági ülésen *mindenki megdöbbenésére*, a helybenlakás követelményét is jóváhagyták, sőt szigorították egy főállású munkahely szükségességével.

A szabad demokraták, miután leszavazták azt a határozati javaslatukat, mely szerint a termelőszövetkezetekről szóló törvényt a kárpótlási törvény előtt kellene tárgyalni, teljesen feleslegesnek látják a további vitát. Hiszen, ha e törvényt elfogadják, elég, ha *egy* téesz keresetet nyújt be az Alkotmánybírósághoz, jogos tulajdonának sérelme ügyében, a kárpótlási törvény földre vonatkozó részét — mely a kisgazdák számára a legfontosabb tétel — rögtön hatályon kívül helyezhetik, s ezzel *a kisgazdák álmai szertefoszlanak*.

Az utólagos alkotmányjogi vitát elkerülendő — meg nem erősített hírek szerint — az ellenzék aláírásgyűjtést kezdeményez azért, hogy alkotmányossági vizsgálat induljon a kárpótlási törvény ügyében. *Ha ötven képviselő aláírásával az Alkotmánybíróság elé kerül a kereslet*, s a vizsgálat alkotmányellenesnek találja a kárpótlási törvény egyes részletei, akkor *feleslegessé válik a törvény javaslatról való parlamenti döntés*, sőt, feleslegessé minden további vita és indulat.

A kérdés csak az, hogy a kisgazdák által a palackból kiengedett kárpótlás-szellem valaha visszazárható-e az üvegbe?!

Világkiállítási fórum

Budapest helyett Bicske?

A világkiállítás megrendezésének történelmi jelentőségére hívta fel a figyelmet *Szűcs* György, az Ipartestületek Országos Szövetségének elnöke a Világkiállítási Fórum hétfői alakuló ülésén. A VF belépési nyilatkozatát eddig összesen mintegy húsz vállalkozókat tömörítő szervezet és ipartestület írta alá.

Mint azt Szűcs György elmondta, a Fórum kész tervekkel fogja támogatni a '95-ös szakkiállítás ügyét, hiszen azt az egész gazdaságnak lendületet adó, vissza nem térő lehetőségnek tekintik. A Fórum szerint a '96-os megrendezésről felesleges vitákba bonyolódni, mert a világ figyelmét abban az évben más nemzetközi események kötik le. Megtudtuk, hogy amennyiben az illetékesek elvetik a budapesti székhelyű Expo gondolatát, magyar származású külföldi üzletemberek támogatnák, hogy '95-ben mégis hazánk adjon otthont egy világra szóló nemzetközi vásárnak. Ez a bécsivel egy időben kerülne megrendezésre Bicske, Etyek, Felcsut közelében, az M1-es és az M7-es autópálya közötti területen

— tudtuk meg *Pintér* [illegible] ausztrál vállalkozótól, *Trubia* [illegible] ausztrál üzletemberek [illegible] magyarországi befektetésről is beszámolt. Az eml[illegible] dapesthez közeli térsé[illegible] építenék Pannonvárost[illegible] vételenyen [illegible] ellenkező kötő vonalának [illegible] *Molnár* László, az E[illegible] ga is ellátná. [illegible] alapítvány vezetője [illegible] mindenekelőtt dön[illegible] de kedvező jel, hogy [illegible] A hivatalos [illegible] tás országos támo[illegible] a budapesti kerüle[illegible] értelmében az Exp[illegible] A VF képviselő-te[illegible] amely a más h[illegible] nemzetközi rend[illegible] ló vállalkozói r[illegible] dinálja majd. E[illegible] magyar keresk[illegible] lis image kiala[illegible] se — mondta [illegible] leszögezte: ke[illegible] VF nem töre[illegible] fórum minde[illegible] tolót fölhív[illegible] VF-ben való[illegible]

Jelen

Héttőn a [illegible]

MAGYARORSZÁG, MÁRCIUS 11.

AZ UTÓBBI IDŐK szokásához hasonlóan ismét napirend előtti felszólalásokkal kezdte meg e heti rendes munkáját a képviselőház, melynek során a házelnök elsőként önmagának adta meg a szót. A feszültségek kiéleződéséről tanúskodik az, hogy a házelnök arra hívta fel a figyelmet, hogy némely honatyák indokolatlanul bírálják a demokrácia kialakult intézményrendszerét. Elgondolkodtató volt *Szabad* Györgynek az a figyelmeztetése is, mely szerint az alkotmányos működés elengedhetetlen feltétele, hogy az alkotmány által kijelölt útról ne térjenek le. Ezen a „feddésen" alighanem el kellene gondolkodniuk azoknak a képviselőknek, akik az elmúlt hetekben és hónapokban eufórikus lázban politizálnak, és úgy vélik: politizáló kedvüknek az alaptörvény sem állíthat korlátokat, s ma még nem *eldönthető*, hogy egy-egy képviselő szerepét mennyiben határozzák meg a színfalak mögötti alkuk.

AHOGY A POLITIKÁBAN sem lebecsülendő a szerepük a háttérmegegyezéseknek. Legalábbis ez derül ki a bizottsági üléseken történtekből. A kárpótlási törvény kapcsán a nap szenzációja: hiába voltak hangosak az új földosztástól és honfoglalástól a hét végi pártgyűlések, meg nem erősített hírek szerint a gazdasági bizottság ülésén a kisgazda képviselők is megszavazták a koalíció legerősebb pártja által képviselt álláspontot. Kiegészítve még az eredeti elképzeléseket azzal, hogy csakis az kaphatja vissza földjét, aki főfoglalkozásban vállalja annak megművelését. Ha ez így van, nagy kérdés, hogy kinek áll érdekében az indulatok felkorbácsolása? A jelek azonban arra utalnak, hogy az ellenzék sem törődik bele egykönnyen abba, hogy indítványaikat látványosan félresöpörték a plenáris ülésen. A folyosói szóbeszédek ugyanis arról szólnak, hogy egyes képviselők *előzetes alkotmányjogi vizsgálatot kérnek* a kárpótlási törvény kapcsán. A kárpótlási törvény vitája és az ekörül dúló politikai csatározás a jelek szerint tehát korántsem tekinthető befejezettnek. Nagy kérdés azonban, hogy a hatalom és az ellenzék vitájáért *milyen árat fizet majd az ország*? Milyen mértékben inog meg a politika színterén küzdő pártokkal szemben már egyébként is csappanó bizalom?

MIKÖZBEN A PARLAMENTBEN zajlanak a hangos pártcsatározások, egyre több kétely fogalmazódik meg az önkormányzatok működésével kapcsolatban. Ez elsősorban a jogszabályok és a pénz hiányából fakad. Ez fogalmazódott meg tegnap a Baranya megyei közgyűlés költségvetési vitájában, amelynek legfőbb jellemzője a *bizonytalanság* volt. Jól jelzi az elszegényedést, hogy a Baranyában nélkülözhetetlen zacskós ivóvíznél — melyhez eddig ötvennyolc százalékos ártámogatást nyújtott a megye — már csupán az időközi árnövekedés költségeit tudja az önkormányzat magára vállalni. Mindez azt jelenti, hogy a helyi képviselő-testületek jelentős része máris lemondta ezt a szolgáltatást. Elgondolkodtató, miközben mind több felelős politikai tényező a nemzet fogyása miatt panaszkodik, napjainkban már a betegség megelőzésére se futja.

Cs. N. L.

PARLAMENTI ÖSSZEFOGLALÓ

Szóváltással kezdődött a parlament e heti ülésszaka. Szabad György házelnök egy névtelenségbe burkolt képviselőt szigorúan megrótt a ház falain kívül elhangzott alkotmánysértő kijelentései miatt. *Gál* Zoltán, az MSZP frakció nevében már *Torgyán* József nevét kimondva tiltakozott a kisgazdapárti frakcióvezető hétvégi szélsőséges megnyilvánulásai ellen. — *Torgyán* József válaszában az iránt érdeklődött: ha nem volt ott a gyűlésen, honnan

a javaslatot. *Torgyán* József (FKGP) a törvényt csak a kapcsolódó jogszabályokkal együttesen tartotta működésre alkalmasnak. *Részletes tárgyalását a privatizációs törvény megalkotásához kötötte*. Kiemelte viszont, hogy ez a törvény az első, melyben a külföldi és belföldi vállalkozók azonos megítélés alá esnek.

Az SZDSZ a törvényjavaslat visszavonását kérte. Ez a törvény nem az, amire a vállalkozók rég-

Van-e válság?

Ellentmondó válaszok

Van-e válság ma Magyarországon — erről kérdeztük a tegnapi ülésnapon a hat parlamenti párt frakciójának egy-egy tagját. Kérdésünket Antall József miniszterelnök minapi bejelentése nyomán tettük fel a pártok képviselőinek. A kormányfő úgy vélekedett, hogy nincs válság, legfeljebb válságtünetekről beszélhetünk. Ezzel szemben Torgyán József, a kisgazdák frakcióvezetője mélyülő válságra hivatkozva hirdette meg a hét végén „nemzetmentő" általános cselekvési programját.

Medgyasszay László (MDF):

— Nagyon erős válságjelenségek vannak ma Magyarországon, amelyek az elmúlt negyven év hatására alakultak ki, bármennyire is divat ma az, hogy elfelejtjük a múlt „bűneit" — mondta. — A társadalomban élnek alapvetően válságos helyzetben lévő emberek, embercsoportok, ami bizonyos rétegeknél már egyéni gazdasági válságot is jelent, de a legegyértelműbb az, hogy mindenképpen erkölcsi válságban élünk. Értem ezalatt azt, hogy elszabadulnak az indulatok, hogy az önös érdekek kerülnek előtérbe. Erkölcsi válság jele az, ha valaki azt állítja: nincs köze az erdélyi magyarokhoz, az, hogy támadják — ideológiákat gyártva — a nemzeti alapítványt és nem értik meg: itt nemzeti összefogásról van szó. Erkölcsi válság az, hogy nem tudunk együttműködni az ellenzékkel még oly mértékben sem, ahogy pedig együtt tudnánk dolgozni.

Gazdasági válságról nem beszélhetünk — folytatta —, hiszen ha nehezen is, a gazdaság talpon van. A nehézségek növekedni fognak, de ha sikerül a Kupa-féle gazdasági programot végigvinni, akkor elkerülhetjük a gazdaság összeomlásával járó válságot. Én hiszek ebben, ha nem hinnék, nem ülnék a Parlamentben. Ami *Torgyán* Józsefet illeti, a válság kezelésének nem az lenne a módja, hogy népszerű és egyértelműen demagóg módszerekkel olyan folyamatot gerjesztünk, amelynek beláthatatlanok a következményei. Ez tragédiához vezethet Torgyán József beszéde felelőtlen, s ezt nemcsak én látom így. Gál Zoltán (MSZP) felszólalása is ezt bizonyítja.

Böröcz István (FKgP):

— A személyes véleményem az — miután a kisgazdapárt álláspontját nehéz lenne megfogalmazni —, hogy általános válságról beszélni mindenképpen erős

Lech Walesa levele Antall Józsefhez

(MTI) A Miniszterelnöki Sajtóiroda *MTI*-hez eljuttatott közleménye szerint *Antall* József miniszterelnök hétfőn a hivatalában fogadta Maciej *Kozminskit*, a Lengyel Köztársaság budapesti nagykövetét, aki átadta Lech Walesa elnöknek a magyar kormányfőhöz intézett levelét. A levélben Walesa elnök, köszönetet mondva a visegrádi találkozó sikeres megszervezéséért, hangsúlyozza, hogy bár a hármas együttműködés nem zárt regionális szervezet, jelenleg nem lenne célszerű más résztvevők bevonása. Ez nem zárja ki azt, hogy egyes konkrét együttműködési kérdésekben ne vehessen részt más érdeklődő állam is. A lengyel elnök egyebek mellett kifejti azt is: szükségesnek tartja meghatározni a KGST-országok közötti gazdasági együttműködés lehetőségeit a szervezet megszűnését követő időszakra.

Antall József és Maciej Kozminski a találkozó alkalmából szót váltott a kétoldalú együttműködés néhány aktuális kérdéséről is.

Kosuth-szobor Figeacban

(MTI) Kossuth Lajos családjának amerikai leszármazottja Franciaországban készített emlékművet az egyiptomi hieroglifák megfejtőjének. Hétfőn délután ünnepséget tartottak a dél-franciaországi Figeac városban, ahol most 200 éve született Jean-Francois Champollion, a kimagasló francia egyiptológus, a hieroglifák megfejtője. Itt állították fel azt az emlékművet, amelyet a Magyarországon is ismert amerikai szobrászművész, Joseph Kosuth készített. A most 56 éves, Toledóban született művész alkotásait két évvel ezelőtt *Magyarországos is bemutatták*.

A hatalmas emlékmű a híres rozettai kőtábla óriásira felnagyított, fekete gránitból készített, a földön fekvő mása. A concept art kiváló mesterét a francia kulturális komrányzat kérte fel a különleges, zárt udvarba, egy gótikus árkádsor mellé helyezett emlékmű elkészítésére. A művész a megfejtett szöveg francia nyelvű változatát üvegtáblára véste, s elképzelése alapján a szomszédos kis parkot egyiptomi eredetű növényekkel ültették be.

KOSUTH, Joseph szobrász

KÖRNER ÉVA

Az abszurd mint koncepció

Jelenetek a magyar koncept art történetéből

A XX. századdal olyan korszak kezdődött, amelyet ''a filozófia végének és a művészet kezdetének'' nevezhetnénk. Ezt természetesen nem szó szerint értem, inkább a helyzet tendenciáját akarom jelezni vele. A nyelvfilozófiát tekinthetjük ugyan az empirizmus örökösének, ez azonban csak ''egysebességes'' filozófia. És bizonyára ''művészet'' a Duchamp előtti művészet is, azonban annyira hangsúlyos a többi funkciója, avagy létezésének jogosultsága, hogy tisztán művészetként való funkcionálása művészet voltát oly drasztikusan korlátozza, hogy már csak minimális mértékben művészet. Mechanikus értelemben nincs kapcsolat a filozófia ''vége'' és a művészet ''kezdete'' közt, azonban szerintem mégsem véletlen egybeesés. Bár mindkét jelenség ugyanazokra az okokra vezethető vissza, a kapcsolatukat én fogalmazom meg. Mindezt azért említem, hogy a művészet funkcióját, majd életképességét elemezzem. Teszem ezt azért, hogy mások az én művészetem (és kiterjesztve a többi művész) gondolkodásmódját és a ''konceptuális művészet'' kifejezést jobban megértsék...
Az emberiségnek ebben a filozófia és vallás utáni korszakában a művészet lehet az egyik olyan vállalkozás, mely kielégítheti azt, amit egy más korszak talán ''az ember szellemi szükségleteinek'' nevezett. Vagy másképpen kifejezve: lehet, hogy a művészet analógiákkal közelíti meg a dolgok ''fizikán túli'' állapotát, amiről korábban a filozófiának kellett nyilatkoznia. És a művészet ereje abban áll, hogy lévén az előző mondat kijelentés, a művészet nem igazolhatja. A művészet csak művészet akar lenni. A művészet a művészet definíciója.

(Joseph Kosuth:
Filozófia utáni művészet, 1969
(Art After Philosophie.)
A magyar fordítás
a Knoll Galéria Kosuth-kiállítása
alkalmából jelent meg 1989-ben.
Ford.: Bánki Dezső.)

Idézhetnénk bevezetőben más szövegeket is, amelyek a magyar koncept artot megihlették, de felesleges lenne, hiszen a kérdés egyetlen lényegi pontot érint, a művészet egzisztenciális önmeghatározását. Ez volt a találkozási pont, de innen már szétirányultak a megtermékenyült gondolatok.

Ha volt valaha gyötrelmesen kiélezett helyzet "nyugat" és "kelet" művészete, illetve művészeti gondolkodásmódja között, a hatvanas évek egyike volt a legkeményebbeknek.

A felgyülemlett feszültség robbant is az évtized végére. Az, hogy mindkét oldalon vészterhes előzmények halmozódtak fel gondoljunk '68 Párizsára és '68 Prágájára , csak növelte a szellemi explózió erejét. És az, hogy az egyik oldalon egy magát a külvilágtól *elzárni tudó* művészet érlelődött, minden behatás elhárításával és a tiszta önmeghatározás szándékával, az különös módon nem gyöngítette, de erősítette befolyását a másik oldalon a magukat a saját külviláguktól *elzárni nem tudó* művészek egy csoportjára, akik a maguk felszabadító céljaira alkalmas eszméket találtak a határon túl született öntisztító aktusban. Az eszmék szinte szükségszerűen keresztezték egymást.

A két fél helyzete merőben különböző volt, tehát stratégiájuk sem lehetett nemhogy azonos, de párhuzamos sem. A "nyugati csoport"-nak légüres térben kellett magát oxigénsátorral körülvennie, a "keleti"-nek fertőzött területen kellett magát szűrőberendezéssel felszerelnie. A "nyugati" hatás ide mint szérum érkezett, és azt ki-ki a maga égető szükségletére használta fel.

Vagyis a "nyugati" koncept art és a "keleti" koncept art két olyan létező, amelyben az előzőnek domináns, megtermékenyítő szerepe volt, de az utóbbi érési folyamatában elszármazott a nemzőtől, sajátos karaktervonásokat öltött. Ez azonban nem zárta ki az ismételt találkozást, amikor a keleti koncept artban egy-egy alaphelyzet megfogalmazására, egy-egy tiszta pont meghatározására szükség volt. De a tiszta, minimális pontokból ismét bonyolult vonatkozási rendszerek bontakoztak ki.

Ebből következik, hogy az "eredeti" koncept art alapelvétől eltérően a keleti koncept art szótári tisztasággal nem körvonalazható.

Magyarországon a lét valamennyi szintjét meghatározó előírással, korláttal szembeni vagy melletti magatartás volt a művész választása. Ennek a bizonyos nyugati koncept artnak felbecsülhetetlen szerepe az volt, hogy a lehetőségek határait messze kitágította.

A "keleti" koncept art, bár elsődlegesen a "nyugati" *sterilitása*, ideológiáktól való függetlensége ihlette meg, még leginkább a mintához való igazodásával, boldog felszabadultságérzésében is *politikai* jellegű művészeti megnyilvánulás volt. Mert a puszta verbalitás vagy még szűkebbre szorítva a betűazonosság dokumentálása is másképpen volt művészet-önmeghatározó tett "itt" mint "odaát"; ez volt itt is, de egy ilyen tett nemcsak művészetfilozófiai, hanem mint említettük politikai állásfoglalás is volt, és mint ilyen, a művész személyiségi jogaiba való beleszólást, megtorlást is vont maga után, ami a nyugati szférában ismeretlen volt.

A koncept art mint művészeti fogalom Magyarországon mindmáig él, de első nagy felszabadító korszaka az ötvenes évek végétől a hatvannyolcas csúcsponton keresztül egyazon magas szinten és dominánsan tartotta magát a hetvenes években, ezenközben az emigrációra is kényszerítő megtorlások új helyzetet teremtettek. Ezúttal erre az első korszakra koncentrálunk.

Ekkor történt meg a fent körvonalazott korszakalkotó találkozás, és ekkor teremtek meg azok a hibridek, amelyekben megindult az elágazás, szétbontakozás. A "határon" túl, az ottani koncept artnak csak a kortárs virulens avantgarde-dal kellett megbirkóznia, mert ott is nagy harci tét volt a bármennyire is új megjelenésű, de mégis hagyományos műfajiság, főleg a festészet dominanciája. (Elég talán itt a Pollock-jelenség megemészthetetlenségére utalnunk.) "Itt" viszont nem egy-egy műfaj uralmi helyzetéről volt csak szó, hanem arról az álságos hagyománytiszteletről, a klaszszikus örökérvényűre való hivatkozásról, amelybe a szocreál ekkor már burkolózott, és új ruhákban kellette magát.

Ez a politikailag használt művészetelv annál inkább számíthatott a túlélésre és valóban mindmáig él, mert a műtörténet-tudomány nagy művelői által elismert normákat használta védőpajzsul, élesen elválasztva a "művészet" tartományát a Duchamp utáni korszaktól. Ez olyannyira hasznos stratégia volt, hogy terepére kényszerítette az első lázadókat is az ötvenes években, mint a Csernus Tibor nevével fémjelzett, a posztnaturalizmust a szürrealizmusba emelő csoportot, vagy az egyéni mitologikus utat járó Kondor Bélát.

A helyzetet bonyolította, hogy ugyanakkor,

hajlandó volt vállalni a nomád művész érdekes szerepét, bár igazából csak a televízió képernyőjének a manipulálása érdekli, és így tovább. Az egész a "Hol az olló, komám asszony"-ra hasonlított kissé, csakhogy ollót most az ide-oda dugdosott nacionalitás és a közben széles vigyorral megjátszott internacionális szolidaritás helyettesítette. Hiszen az egyes országok pavilonjai eközben (ha csak nem akarták elfelejteni rögtön az elején az egészet) úgy harcoltak a közönség és a zsűri kegyeiért, mint a vásárokon a hurkás bódék szoktak, s tegyük hozzá, nem is szégyen ez. Ne felejtsük, az ilyenfajta nemes versengés volt a Velencei Biennálék hivatalos profilja majd egy évszázadon át. (Ezért sajnálom egy kicsit azt is, hogy bár az idegenből hozzánk szakadt Joseph Kosuthtal először a Velencei Biennálék történetében díjat is nyertünk, ez a kitüntetés mégis mind kint, mind pedig idehaza elsikkadt valahogy a nagy trebicselés közben. Nem érdemlünk mi nemzetközi rokonszenvet, sem pedig passeport-lapokból font nemzeti öntudatot, az istenfáját.)

A megnyitó hetében az esti órákban véletlenül rátévedtem a 3sat adó velencei riportjára, amely alig hozott képet a pavilonokból, mert elsősorban arra keresett választ, hogy milyen érzéssel vesznek részt a művészek ezen a biennálén. Átérzik-e a nagy testvériesülés szépségét, vagy zavarja őket inkább az alig száz kilométerrel odébb dúló jugoszláv háború az Adria túlsó partján?

Az adás azzal a megdöbbentő eredménnyel szolgált, hogy a megkérdezett művészek – valamennyien kiállítók – többségükben nem is értették a kérdést. Volt aki visszakérdezett: és mondja, magát nem zavarja, hogy míg vér folyik odaát, csak úgy tartja a vállán azt a kamerát? A művészek, úgy látszik azért jöttek Velencébe, mert itt képzőművészetről volt szó, legalábbis mikor elindultak hazulról, még ezt gondolták. Egyikük, másikuk ki is tartott amellett, hogy őt a háború, bár emberileg nagyon lesújtja, de éppen most a Velencei Biennále kapcsán, nem érdekli különösebben. Majd ha megint hazamegy, úgy is tele lesz vele az esti TV-híradó. Addig is azonban hagyják békén, várja őt a munkája...

Akkor még nem tudtam a kolosszális Patkánykirály létezéséről, és így nem is nagyon erőltettem meg magam, hogy a pavilonok hátterében, ott, ahol a lagúna nedvéből táplálkozó fák sora áll, megpillantsam a tizenhatfejű szörnyet, amint arra vár, hogy etessék. Csak valami ismerőst szerettem volna végre látni a tömegben, így például Paul Maenz alakját kerestem, de persze nem találtam.

Erre aztán én is kiszálltam a műsorból, és azt mormogtam az ágyba bújva: De hát akkor miért nem mennek rögtön haza? (Mármint ezek a tévének nyilatkozó festők és szobrászok.) Mi az ördög köti őket ehhez a hülyeséghez?

Agyő művészet, jó éjszakát.

JOSEPH KOSUTH A VELENCEI BIENNÁLE MAGYAR PAVILONJÁBAN

ÖRÖMTELI KÖTELEZETTSÉG KIÁLLÍTANI A BIENNÁLÉN. EGY OLYAN MUNKÁT AKARTAM LÉTREHOZNI, AMELY IGEN SOK ÖSSZEFÜGGÉSRE MUTAT RÁ. SAJÁT TRADÍCIÓIMRA, A VELENCEI BIENNÁLE HAGYOMÁNYAIRA, A PILLANATNYI TÖRTÉNELMI HELYZETRE, ÉS TERMÉSZETESEN AZ IS FONTOS ÖSSZEFÜGGÉS, HOGY EGY ILYEN GYÖNYÖRŰ ÉPÍTÉSZETI KÖRNYEZETBEN DOLGOZHATTAM. EZÉRT KIFEJEZETTEN ERRE A TÉRRE KÉSZÍTETTEM MUNKÁMAT. AHOGY MINDEN MUNKÁMBAN, MOST IS VÁLASZTOTTAM EGY ÍRÓT, AKINEK FELHASZNÁLTAM A SZÖVEGEIT. MOST ITALO SVEVO TŰNT A LEGMEGFELELŐBBNEK: AKI TRIESTI, MAGYAR NAGYAPJA VOLT, MINT NEKEM, ÉS NAGYONIS A RÉGIÓHOZ TARTOZÓ SZEMÉLY. JÁRT BUDAPESTEN, SOK EMBERT ISMERT, ÉS Ő VOLT JOYCE ULLYSESÉBEN BLOOM MODELLJE.

MÁSIK FONTOS SZEMPONT MUNKÁM ÖSSZEFÜGGÉS RENDSZERÉBEN, HOGY ITT VAGYUNK A KULTÚRA EGYIK BÖLCSŐJÉNÉL, MIKÖZBEN AZ ADRIA MÁSIK PARTJÁN ÉPPEN LEROMBOLJÁK A CIVILIZÁCIÓT, ÉS ÖLIK EGYMÁST. EZ EGY HIHETETLEN ELLENTMONDÁS, AMIVEL SAJNOS EGYÜTT KELL ÉLNÜNK. EZÉRT MUNKÁMBAN MEGJELENIK A RÉGIÓ PROBLÉMÁJA IS, MAGYARORSZÁG, VELENCE ÉS JUGOSZLÁVIA ÖSSZEFÜGGÉSEIBEN, ÉS EZT A SZÖRNYŰ HELYZETET GONDOLOM ÁT S HELYEZEM MŰVÉSZI KONTEXTUSBA.

A MŰ HÁROM NYELVŰ: MAGYAR, OLASZ ÉS ANGOL. A SZÖVEGEK NEM ISMÉTLŐDNEK A KÜLÖNFÉLE NYELVEKEN, MINDEGYIK EGYEDI, HA VALAKI CSAK ANGOLUL BESZÉL, AZ AZ INSTALLÁCIÓNAK CSAK EGY RÉSZÉT ÉRTHETI. HA VALAKI OLASZUL ÉS ANGOLUL ÉRT , AKKOR TÖBBET TUD BEFOGADNI, DE CSAK AZOK A MAGYAROK ÉRTHETIK A TELJES MŰVET, AKIK TUDNAK ANGOLUL ÉS OLASZUL. ÍGY TEHÁT EZ AZ ÉN SZEMÉLYES KOMMUNIKÁCIÓM A MAGYAROKKAL, ITT OLASZORSZÁGBAN. TERMÉSZETESEN MŰVEM RÉSZE A NEMZETKÖZI MŰVÉSZETI ESZMECSERÉNEK IS: CÉLOM, HOGY MAGYARORSZÁGOT BEVONJAM A SZÉLESEBBKÖRŰ MŰVÉSZETI TÁRSALGÁSBA, AMELY AZ IGEN NAGY MŰVÉSZETI KÖZÖSSÉGGEL FOLYIK. BE AKAROM MUTATNI, HOGY A MŰVÉSZETNEK A RÉGIÓK ÉPÍTÉSE A CÉLJA, ÉS NEM FALAK EMELÉSE A KULTÚRÁK ÉS RÉGIÓK KÖZÖTT.

KORUNK NAGYON FONTOS KÉRDÉSE, HOGY ÚJRA KELL GONDOLNUNK A NEMZETI GONDOLKODÁSUNKAT IS, MERT JOBB EGY NAGYOBB KÖZÖSSÉGBEN ÉLNI. A MI SZÁZADUNK MEGTEREMTETTE A GLOBÁLIS PIACGAZDASÁGOT, A VILÁG SOK VONATKOZÁSBAN KISEBB LETT, ERŐSEBBEN FÜGGÜNK EGYMÁSTÓL, EZÉRT MEG KELL TALÁLNI AZ UTAT, HOGY ÉLVEZZÜK A KÜLÖNBÖZŐSÉGET IS. NEM SZABAD A KÜLÖNBÖZŐSÉGET FEGYVERKÉNT HASZNÁLNI, HANEM AZ EMBERI TÁRSALGÁS ALAPJÁVÁ KELL TENNI.

(ELHANGZOTT A VELENCEI BIENNÁLÉRÓL KÉSZÜLT TELEVÍZIÓS FILMBEN. KÉSZÍTETTE FITZ PÉTER.)

KOSUTH, Joseph

kiállítás

kiáll. Bp. Knoll Galéria 1989 szept. 30. eml. =

felenkor 32. 1989. 9. hátsó borító.

XXn. 45n.) hasonlt

ı *1948/49-ben)*; . Kivitelezésre nem került
onali középállomás tervpályázatán
-0-ben *kislakásos típusház-pályázaton* vett
ıtalmazta. *Budapesten a pesti Városházához*
z (1939), a Kerepesi temető ravatalozójához
'écsett a Kereskedelmi iskolához (1938);
zített terveket.; . A háború utáni évektől
Egyetem Kohó-, Bánya- és Erdőmérnöki kara
fontos állomása 1948, amikor megszervezi az
da" néven (mely 1950-től „Győri Tervező
-ig a vezetője volt, s ennek révén a városi
őkészületek után 1960-65 közt készíti el
ı tervezi, Scholl József és Hegedűs Béla, pesti
ut(W.O. előzetes tervei még a negyvenes évek
ronra és környékére szólnak. Tervei szerint
ne (1950), az egykori *Sotex-épület(volt Ady*
túrház, Csengeri u.(1950), lakótömbök a
égében. Az ő nevéhez fűződik a *zalaegerszegi*
ázium tervezése. Munkásságának egyik fontos
akóház (Templom u. 23.), mely 19..-ben
rház (Mátyásföld). Oktatói tevékenységéhez
szeti és Faipari Egyetem Faipari Mérnöki
bizottságaiban is tevékenykedett.

Bomagolás

Kostyán Erwin:
Cribi crokoládé

1963

Bonagolás

Kostyán Ervin:
Kák nem. Csukor-
kás

1963.

Csomagolás

Kostyán Erzsi:
Csokoládés ostya.

1963.

Csomagolás

Kostyan Edvin
„Bea", Modell

1963

Ci mke

Kostyan Edvin:
„Prince" (Model)

1963

Cimke

Kostyan Eroini.
2 tylmaster ing
(Kiel. Ker.)

1963.

Csomajolás

Kostyán Ervin:
Nyugi gumicsi-
korna

1963.

KOSUTH JOSEPH

Chicago, Museum of Contemporary Art

Concept, Narrative, Document: Recent Photographic Works from the Morton Neumann Family Collection. /a szövegben: ..one and three Umbrallas by Joseph Kosuth dates from 1965 .../

in: The Print Collector's Newsletter, Vol.X. No.3. July-Aug. 1979. 95-96.old.

KOSUTH, JOSEPH

KIÁLLÍTÁSOK A MŰCSARNOK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL
EXHIBITS ORGANIZED IN COLLABORATION WITH MŰCSARNOK PALACE OF EXHIBITIONS

Budapest, Instituto Italiano di Cultura per l'Ungeria – Artisti ungheresi in Italia negli Anni Ottanta – 1993. október 2-október 14.
Visegrád, Salamon torony
Duna project, 7 Dunamenti országból
Jörg Schlick (Ausztria), Nedko Solakov (Bulgária), Miroslav Mandic (Jugoszlávia), Julius Gyula (Magyarország), Leni Hoffmann (Németország), Oradea Group (Románia), Ugo Rondinone (Svájc)
1993. augusztus 29-október 3.
Berlin, Haus Ungarn
Jelbeszéd III.
Bak Imre, Konkoly Gyula, Körösényi Tamás és Nádler István kiállítása
1993. szeptember 9-október 17.
Bukarest, Magyar Intézet
Schrammel Imre kiállítása – 1993. szeptember 10-október 10.
Palkó Tibor kiállítása – 1993. október 15-november 14.
Helsinki, Magyar Intézet
Romvári János kiállítása – 1993. október 22-december 31.
Ljubljana – Grafikai Biennále – 1993. június 25-szeptember 30.
Tournai, Maisonm de la Culture – Textilbiennále
1993. június 19-szeptember 30.
Velence, Giardini di Castello – Velencei Biennále, Magyar Pavilon: Joseph Kosuth és Lois Viktor – 1993. június 13-október 10.

Budapest, Instituto Italiano di Cultura – Hungarian Artists in Italy in the 80s – October 2-October 14, 1993
The Solomon Tower at Visegrád
Danube Project, with contributors from seven Danube countries: Jörg Schlick, Ausztria; Nedko Solakov, Bulgaria; Miroslav Mandic, Yugoslavia; Gyula Julius, Hungary; Leni Hoffmann, Germany; the Oradea Group, Romania; Ugo Rondinone, Switzerland
August 29-October 3, 1993
Hungarian House (Haus Ungarn), Berlin, Germany
Sign Language III.
Exhibit by Imre Bak, Gyula Konkoly, Tamás Körösényi, and István Nádler
September 9-October 17, 1993
Hungarian Institute, Bucharest, Romania
Exhibit by Imre Schrammel – September 10-October 10, 1993.
Exhibit by Tibor Palkó – October 15-November 14, 1993
Hungarian Institute, Helsinki, Finland
Exhibit by János Romvári – October 22-December 31, 1993.
Ljubljana, Slovenia – Graphics Biennial – June 25-September 30, 1993
Maison de la Culture, Tournai, Belgium – Textiles Biennial
June 19-September 30, 1993
Giardini di Castello, Venice, Italy – Venice Biennial, Hungarian Pavilion: Joseph Kosuth and Lois Viktor – June 13-October 19, 1993